D. ALEXANDRESCO

5/1911-III-53
0350
1/12

DREPTUL CIVIL ROMÂN

IN COMPARAȚIUNE CU LEGILE VECHI

ȘI CU

PRINCIPALELE LEGISLATIUNI STRAINE

TOMUL XI

(Prescripția)

Art. 1837—1911 C. civ. Art. 568
Pr. civ. Art. 945—956, 966
C. com. Art. 593—600 Pr. pen.

72452

RPR

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAŢII
DIN
BUCUREŞTI

No. Curent 30022 Formatul .....

No. Inventar 197405 Anul .....

Secţia 54 Raftul II Raftul .....

La prescription reste un grand bienfait du droit et de la loi, parce qu'elle assure la tranquillité des propriétaires vraiment légitimes et des débiteurs vraiment libérés: sans elle, ils pourraient être indéfiniment troublés par les procès de ceux qui auraient conservé d'anciens titres de propriétés transférées, ou de créances éteintes, alors qu'ils ne pourraient plus eux-mêmes produire leurs titres, quoique plus nouveaux.

(G-ve Boissonade, **Projet de code civil pour l'empire du Japon,** *V, No. 252, p. 266, Tokio, 1889).*

La prescription a été introduite par une raison de bien public, particulièrement pour que la propriété des choses ne restât pas longtemps, ou même toujours, dans l'incertitude, puisqu'on laisse d'ailleurs aux propriétaires un temps suffisant pour faire valoir leurs titres et réclamations en temps utile (1).

(Art. 1510 **Projet de code civil pour la Bessarabie,** *années 1824, 1825).*

---

(1) „Bono publico usucapio introducta est, ne scilicet quarundam rerum diu et fere semper incerta dominia essent: cum sufficeret dominis ad inquirendas res suas statuti temporis spatium". (L. 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3).

30022

EXPLICAŢIUNEA

TEORETICĂ ŞI PRACTICĂ

A

DREPTULUI CIVIL ROMÂN

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

DECANUL FACULTĂŢEI JURIDICE DIN IAŞI

19405

Præscriptio est patrona generis humani.

(Cassiodorius).

Præscriptio est finis sollicitudinis et periculi litium.

(Cicerone).

TOMUL XI

(Prescripţia)

Art. 1837—1911 C. civ. Art. 568 Pr. civ. Art. 945—956, 966 C. com. Art. 593—600 C. Pr. pen.

BUCUREŞTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co. SOCIETATE ANONIMĂ

1915

COTA 30 022

19[illegible]

1961

No. 286

Toate exemplarele acestui volum vor fi numerotate şi semnate de autor **(manu propria).**

Orice exemplar, pus în vânzare, care nu va întruni aceste condiţii, va fi considerat ca contrafăcut şi va fi urmărit ca atare.

D. Alexandrescu

B.C.U. Bucuresti

C197405

[illegible]

CARTEA III

TITLUL XX

DESPRE PRESCRIPTIUNE.

După multă trudă și multe nopți nedormite, zice Duranton (1), am ajuns, în fine, la explicarea ultimului titlu al codului civil, *Prescripția*, care consolidează toate drepturile cârmuite de titlurile precedente, complectând astfel această mare operă legislativă.

Călăuzele codului francez.

In această importantă și grea materie, redactorii codului francez s'au călăuzit nu numai de Pothier și de Domat, dar mai cu seamă de Dunod, care, în vechiul drept francez, a scris un tratat asupra prescripției (2).

Codul nostru.

Cât pentru redactorii codului nostru, ei s'au luat în genere după Marcadé, așa cum vom vedeà mai la vale. Sunt însă și modificări proprii legislației noastre. Astfel este, de exemplu, acea care pune în principiu că titlul de moștenitor sau titlul *pro herede* este un titlu just în sensul art. 1897 C. civil, care, unit cu buna credință, poate să

(1) Duranton, *Cours de droit français suivant le code civil*, XXI, 75, p. 84 (ed. a 4-a).

(2) Dunod de Charnage *(écuyer, ancien avocat au Parlement et professeur royal en l'Université de Besançon), Tr. des prescriptions* (ed. a 4-a, 1765). — In art. 2279 (art. 1909 al nostru), compilatorii napoleonieni au reprodus teoria lui Bourjon, jurisconsult din secolul al 18-lea, după cum vom vedeà când vom explicà acest text. Vezi, de o camdată, asupra art. 1909, *infrà*, p. 100, 101.

Art. 1909 C. civil.

conducă pe posesor la dobândirea proprietății prin uzucapiunea de 10 sau 20 de ani (1).

Impărțirea materiei.

Vom împărți această materie în trei părți. In partea I-a ne vom ocupà despre prescripția în materie civilă; în partea a II-a, ne vom ocupà despre prescripția în materie comercială, iar în partea a III-a, despre prescripția în materie penală.

PARTEA I

PRESCRIPȚIA IN MATERIE CIVILĂ (2)

Considerații generale și istorice.

Origina prescripției.

Prescripția datează din timpurile cele mai depărtate, căci ea a trebuit să urmeze de aproape stabilirea proprietății. Autorii cei mai vechi ne atestă existența ei, și într'o pledare a lui Demostene, vedem că acest celebru orator

---

(1) Vezi *infrà*, p. 133 urm. și explic. art. 1897, unde vom vedeà, cu toate acestea, că chestiunea este controversată.

(2) Codul Caragea numește prescripția *paragrafie* (art. 6 urm., partea VI, capit. I), iar codul Calimach întrebuințează cuvintele: *uzucapie* și *prescripție* (art. 1906 urm. corespunzători cu art. 1401 urm. din codul austriac). Vezi *infrà*, p. 7 urm.

Bibliografia dreptului actual.

Vezi asupra prescripției, Bousquet, *Dictionnaire des prescriptions* (1838); Zachariæ, *Handbuch des französischen Civilrechts*, I, § 137 urm. (ed. Crome) și IV, § 771 urm. (ed. Anschütz); Planck, *Die Lehre von der Verjährung, nach den Grundzätzen des französischen Civilrechts (Goettingen*, 1809); Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 212 urm., p. 308 urm. (ed. a 3-a); Mirabelli, *La prescrizione* (1893); Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 142 urm., p. 262 urm. (ed. din 1907); Matteo Galdi, *Della prescrizione*, 4 volume (Napoli, 1905), etc.

Bibliografia dreptului vechiu fr.

Incât privește vechiul drept francez, vezi Dunod, *Tr. des prescriptions* (ed. a 4-a, 1765); Delaporte, *Le nouveau Dunod, Tr. des prescriptions de ce célèbre auteur* (ed. din 1810), o remaniare foarte mediocră a operei lui Dunod, zice Zachariæ: *eine sehr mittelmässige Unarbeitung des Dunod' schen Werkes;* Pothier, *Tr. de la prescription qui résulte de la possession (usucapion)*, IX, p. 317 urm. și *Tr. des obligations*, II, 677 urm., p. 372 urm. *(des fins de non recevoir et prescriptions*

opune o fine de neprimire trasă dintr'o prescripție statornicită prin legile lui Solon (1).

Dr. grecesc.

Chestiunea de a se ști dacă prescripția achizitivă sau uzucapiunea a existat la Greci, este însă foarte îndoelnică, din cauza lipsei de documente (2).

Dr. roman.

Această prescripție a existat însă la Romani. Din capul locului ea nu folosea decât cetățenilor romani și nu putea fi aplicată decât lucrurilor susceptibile de o proprietate quiritară *(res mancipi)*. De câteori aceste lucruri se înstrăinau de adevăratul lor proprietar, achizitorul lor devenea proprietar irevocabil; de câteori vânzătorul nu era proprietar, achizitorul lucrului nu devenea proprietar decât prin posesiunea de *un* an, dacă era vorba de un lucru mobil, și prin acea de *doi* ani, dacă era vorba de un imobil. Acest mod de achiziție, consacrat prin legea celor 12 table, se numia *usucapio* (dela *usu*, *capere)* (3). „*Usucapio autem mobilium quidem rerum anno completur, fundi vero et ædium biennio: et ita lege XII tabularum cautum est*“ (4).

Modificarea dreptului primitiv.

Mai târziu, cu întinderea dominațiunei Romanilor dincolo de Italia, s'a introdus o nouă jurisprudență, prin care acei care posedase timp de 10 ani fonduri afară din Italia, erau menținuți în posesiunea acestor fonduri printr'o excepție

---

contre les créanccs, — prescription libératoire) și *Introduction au titre des prescriptions*, I, p. 330 urm. (ed. Bugnet); Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel (de la possession et des prescriptions)*, IV, p. 234 urm. (ed. Carré din 1823), etc.

(1) Vezi *Répert. du Palais*, v° *Prescription*, 3 urm.; Répert. Sirey-Carpentier, *eod. v°*, No. 1, etc.

(2) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, No. 45 și autoritățile citate. Vezi, în privința prescripției la Greci, Pand fr., v° *Prescription civile*, 53 urm.; Beauchet, *Histoire du droit privé de la république athénienne*, tom. IV, p. 521 și urm.

(3) Vezi Pand. fr., v° *cit.*, 56 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 3; Troplong, *Idem*, I, 15; Glasson, *Eléments de droit français*, I, 119, p. 414 (ed. a 2-a). — In vechile legi germanice, posesiunea de un an și o zi făceà de asemenea să se dobândească, după legea salică, atât proprietatea imobilelor cât și acea a mobilelor. Glasson, *op.* și *loco cit.*, I, p. 415.

(4) Gaius, Instit., II, §§ 42 și 54 și Instit. Justinian, *De usucapionibus*, 2, 6, Pr. Mai vezi *Ulpiani Regul. De dominiis et acquisitionibus rerum*, 19, § 8.

numită *præscriptio,* din cauza locului ce ocupă această excepție în formula pretorului (1).

Reforma lui Justinian.

Această jurisprudență fu consfințită și de împărați, înaintea lui Justinian. Intre uzucapiune și prescripție erà însă această deosebire, că, pe când cea dintăi confereà domeniul civil, cea de a doua confereà numai domeniul natural. Justinian ștergând, în anul 531, deosebirea dintre *res mancipi* și *nec mancipi,* precum și acea dintre bunurile situate în Italia și cele situate în provincii, a conferit prescripției toate efectele uzucapiunei, supunând mobilele prescripției de trei ani, iar imobilele, ori care ar fi fost situația lor, prescripției de zece ani *inter præsentes* și de douăzeci de ani *inter absentes* (2).

Introducerea prescripției de 30 de ani.

O Constituție din anul 424, a împăratului Teodosie cel tânăr, introduce prescripția de 30 de ani, care nu cere nici titlu, nici bună credință, în privința imobilelor și a acțiunilor reale, personale și mixte (3).

Prescripția de 40 de ani.

O lege așa zisă *Omnes,* a împăratului Anastase, astfel numită pentrucă începe cu acest cuvânt, introduce prescripția de *patruzeci* de ani, în privința tuturor drepturilor și acțiunilor care nu erau supuse prescripției de 30 de ani (4).

Bunurile la care se aplică prescripția de 40 de ani.

Această prescripție se aplică și acțiunei ipotecare (5), bunurilor patrimoniale ale împăratului (6), bunurilor bisericilor și ale stabilimentelor de binefacere (7), etc.

---

(1) Vezi *infrà,* p. 37.

(2) Vezi Cod, *De usucapione transformanda,* etc., 7, 31 și Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus,* 2, 6, Pr.

(3) L. 3, Cod, *De præscriptione triginta vel quadraginta annorum,* 7, 39. Mai vezi L. 7, Cod, *eod. tit.;* L. 1 § 1, Cod, *De annali exceptione,* 7, 40; Nov. 119, capit. 7, *De præscriptionibus, aliàs, de mala fide possessoris res alienantis.* Se zice că prescripția de 30 de ani a fost introdusă la Roma de către Impăratul Theodosie-cel-Mare, în anul 379, însă Constituția acestui Impărat nu se găsește nicăiri. Cpr. Vazeille, *Prescription,* I, 355, p. 425 (ed. din 1832).

(4) L. 4, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum,* 7, 39. Vezi Delaporte, *Le nouveau Dunod,* p. 280 urm. (ed. din 1810).

(5) L. L. 3 și 7, Pr. și § 1, Cod, *loco cit.*

(6) L. 14, Cod, *De fundibus patrimonialibus,* etc., 11, 61.

Dr. vechiu francez.

(7) Nov. 111 și 131, capit. 6. Vezi art. 1936 C. Calimach. „*Contre l'Eglise n'y a prescription que de quarante ans, par les ordonnances du roi Charles le Grand et de Louis, son fils, conformément aux constitutions de leurs prédécesseurs*

Novelele 7 și 9 ne arată că termenul prescripției fusese prelungit până la 100 de ani pentru acțiunile aparținând Bisericei (1), fiindcă acesta se socotește termenul cel mai

Prescripția de 100 de ani.

---

empereurs", ziceà Loysel *(Institutes coutumières*, II, p. 123, 124, No. 722 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846).

(1) Vezi L. ultimă, Cod, *De sacrosanctis ecclesiis*, etc., 1, 2, unde se zice: „*Sola romana Ecclesia gaudente centum annorum spatio vel privilegio*". „Les immeubles et les droits de l'Eglise avaient d'abord été assujéttis à la prescription de 30 ans, zice Dunod. L'empereur Anastase décida qu'ils ne pourraient plus être prescrits que par 40 ans. Justinien étendit cette prescription à 100 ans; il la réduisit dans la suite à 40 pour les Eglises inférieures, et les canons y sont conformes". (Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 210, ed. din 1765). Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 686, p. 378 (ed. Bugnet). In vechiul drept francez, nu se puteà prescrie contra Regelui, după Loysel, decât tot printr'o sută de ani. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, acest autor: „Car, contre le Roi, n'y a prescription que de cent ans; qui est ce qu'on dit communément: *qui a mangé (plumé) l'oie du Roi, cent ans après en rend la plume*". *(Institutes coutumières*, II, p. 125, No. 726, ed. Dupin et Laboulaye din (1846). Un vechiu proverb spaniol zice în acelaș sens: „*Quien come la vaca del rey, á cien anos paga los huesos*". (Cine mănâncă vaca regelui, plătește oasele ei după o sută de ani). In Englitera există, de asemenea, o maximă în următoarea cuprindere: *Nullum tempus ocurrit regi.* Cu toate cele spuse de Loysel, adevărul este că nici în Franța nu se puteà prescrie în contra regelui, *nici chiar printr'o 100 de ani.* „Par l'ordonnance de François 1-er, du 20 juin 1539, *tout ce qui est du domaine du roi est imprescriptible, même par cent ans de possession*, zice Domat, et par plusieurs coutumes, les cens ne peuvent se prescrire contre le Seigneur". (Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, IV, p. 315, No. 2, ed. Carré). Tot astfel se exprimă și Pothier *(Oblig.*, II, 685, p. 378, ed. Bugnet). Iată propriile sale cuvinte. „*Le Roi n'est sujet à aucune loi humaine, par conséquent, ni à celle de la prescription*". Și Bugnet, adnotatorul jurisconsultului dela Orléans, zice cu această ocazie (*op. cit.*, II, p. 378, nota 2):

„Voilà une bien singulière proposition; elle fut sans doute inventée par ces lâches courtisans, dont Racine a dit:

Détestables flatteurs, présent le plus funeste
Que puisse faire aux rois la colère céleste,
Bientôt ils vous diront que les plus saintes lois,
Maitresses du vil peuple, obéissent aux rois;

lung al vieței omului, *quia hoc tempus vitæ longævi hominis plerumque finis esse dignoscatur;* însă acest termen a fost redus la 40 de ani prin Nov. 111, tit. 12 și prin Nov. 131 (1).

Posesia imemorială.

In fine, L 2, Dig., *De aqua et aquæ pluviæ arcendæ*, 39, 3, consideră posesia imemorială ca fiind de natură a înlocui nu numai titlul, dar și însăș legea, ceea ce era admis și în dreptul canonic. *Vetustas semper pro lege habetur.* De asemenea, L. 3 § 4, Dig., *De aqua cottidiana et æstiva*, 43, 20, declară că conductul de apă, care servește de un timp imemorial, are puterea unui drept stabilit: „*Ductus aquæ, cujus origo memoriam excessit, jure constituti loco habetur*“ (2).

Qu'un roi n'a d'autre frein que sa volonté même;
Qu'il doit immoler tout à sa grandeur suprême;
Qu'aux larmes, au travail, le peuple est condamné,
Et d'un sceptre de fer veut être gouverné;
Que, s'il n'est opprimé, tôt ou tard il opprime;
Ainsi, de piége en piége et d'abîme en abîme,
Corrompant de vos mœurs l'aimable pureté,
Ils vous feront enfin haïr la vérité,
Vous peindront la vertu sous une affreuse image.
Hélas! Ils ont des rois égaré le plus sage.

(Racine)

Lingușitori nemernici, voi sunteți o urgie
Ce regilor trimete a cerului mânie;
Curând o să vă spună că cea mai sfântă lege,
Ce stăpânește plebea, ascultă de un rege;
Că el alt frâu nu are decât voința sa,
Că slavei sale totul el va sacrifică;
Că lacrimelor, muncei poporu-i osândit,
Și trebue cu sceptrul de fier călăuzit;
Că dacă nu-l apasă, te-apasă el pe tine.
Astfel, din cursă în cursă nenorocirea vine.
Ei vor strică a voastră plăcută curăție,
Vor face adevărul urât de voi să fie,
In chip grozav, virtutea n'or zugrăvi-o drept.
Din regi, vai, rătăciră pe cel mai înțelept!

(Traducere de *Al. A. Naum*).

După ce reproduce aceste versuri, Bugnet adaogă:

„Racine est ici plus sensé que Pothier; le poëte l'emporte sur le jurisconsulte“.

(1) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 299, *ad notam*. Cpr. Dunod, *Tr. des prescriptions* (capit. 13), p. 210 urm. (ed. din 1765); Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 247, p. 355 urm. (ed. germ. din 1840), etc.

(2) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 298 *ad notam, in fine*. Vezi asupra prescripției de timp imemorial, Dunod,

Dr. nostru anterior. C. Calimach.

Trecând acum la dreptul nostru anterior, vom vorbi mai întâi despre codul Calimach, care este mult mai complect și mai sistematic asupra materiei decât codul Caragea și care, precum se știe, s'a aplicat în Moldova cu începere dela 1 Octombrie 1817 (1).

Uzucapiune, prescripție liberatorie.

Acest cod se ocupă, ca și codul actual, în acelaș titlu (partea III, capit. IV), despre uzucapiune sau prescripția achizitivă și despre prescripția liberatorie.

C. Calimach. Art. 1906, 1907.

Art. 1906 (1451 C. austriac) definește prescripția: pierderea unui drit din neîntrebuințare în termenul hotărît de legi; iar art. 1907 (1452 C. austriac) definește uzucapiunea în termenii următori: „dacă dritul ce s'au stins prin prescripție se mută totodată la altul, în puterea legiuitei

---

op. cit., p. 213 urm. și Delaporte, *Le nouveau Dunod*, p. 284 urm. „*Possession centenaire et immémoriale vaut titre*“, ziceà Loysel. *Institutes coutumières*, II, p. 126, No. 727 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846).

Data punerei în aplicare a codului Calimach.

(1) S'a susținut înaintea Curței din București că acest cod n'a fost aplicat în Moldova decât cu începere dela 1833, data traducerei lui în limba română. Se înțelege că Curtea a respins acest mod de a vedeà. Iată considerentele Curței: „Considerând că nu se poate admite propunerea d-lui G. Vernescu că codul Calimach nu aveà vigoare legală în Moldova pe la 1825 și că el n'a devenit obligator decât la 1833; că, atât la finele introducerei codului în limba elină, din 1817, cât și în art. 4 din acel cod, se zice că el va fi pus în aplicare trei luni după promulgarea sa, care a avut loc, după cum este scris tot în acea introducere, la 1 Iulie 1817; că oricât de anormal pare ca o țară, care-și are limba sa națională, să nu aibă și legile sale scrise în aceeaș limbă, această anomalie, care se explică prin niște împrejurări politice greu de înțeles astăzi, nu poate face ca o lege întocmită de autoritatea competentă de atunci să nu-și aibă toată puterea sa; considerând că această condică n'a fost tradusă în limba națională decât în anul 1833, și aceasta se constată chiar din inscripția în limba franceză aflată pe ediția din 1833: „*Code civil de la Moldavie publié pour la première fois en langue moldave, sous la présidence de S. E. M. de Kisselef*“; că nu s'a schimbat niciun text din ediția dela 1817, iar textele din ediția dela 1833 sunt identice cu cele din ediția dela 1817, etc.“. Vezi *Dreptul* din 1872, No. 1, p. 12. Între judecătorii care au semnat această decizie este și Ion Kalinderu, despre a cărui moarte neașteptată suntem înștiințat chiar în momentul când scrim aceste rânduri.

stăpâniri, se zice dritul câștigat prin întrebuințare, iar chipul câștigărei lui se numește *uzucapie*".

C. Calimach. Art. 1908. Oricine este capabil de a dobândi bunuri prin alte moduri legiuite, poate să dobândească o proprietate sau un drept și prin uzucapiune (art. 1908 C. Calimach, 1453 C. austriac).

Art. 1909. Atât uzucapiunea cât și prescripția pot să-și producă efectul lor în contra tuturor persoanelor particulare capabile de a-și exercità drepturile lor; contra celor puși sub tutelă sau curatelă, contra bisericilor, obștimilor și altor persoane morale; contra caselor de averi publice și în contra absenților (înstrăinaților), însă sub restricțiile statornicite mai la vale (art. 1909 C. Calimach, 1454 C. austriac).

C. Calimach. Art. 1908, 1964. S'a decis că, spre deosebire de codul actual (art. 1876), sub codul Calimach prescripția curgeà contra minorilor care aveau tutori (argument din art. 1908 și 1964) (1).

Art. 1924 C. Calimach. S'a mai decis că, sub codul Calimach, bunurile minorilor se puteau prescrie prin posesiunea de zece și douzeci de ani, când există titlu și bună credință, și prin posesiunea de treizeci de ani, în lipsa unui titlu (art. 1924 C. Calimach) (2).

Intrebările guvernului Bucovinei făcute Divanului domnesc. In urma răpirei Bucovinei, guvernul acelei provincii a făcut mai multe întrebări, în anul 1782, Divanului domnesc al Moldovei. Unele din aceste întrebări fiind relative la prescripție, credem folositor de a reproduce acì atât întrebările guvernului cât și răspunsurile date de Divan.

Intrebarea a 10-a. — Când din întâmplare nu poate cineva să arăte dovezi și scrisori pe moșia ce o stăpânește, dar o stăpânește cu odihnă, până la câți ani poate să-i

---

(1) Cpr. Cas. rom. S-a 1, anul 1873, p. 164; Bult. 1889, p. 947. Vezi și C. Iași, *Dreptul* din 1881, No. 72, p. 587. Conform: art. 549 C. portughez. Vezi *infrà*, p. 178, text și nota 2.

Dr. roman. Dreptul roman nu are dispoziții clare și precize în privința prescripției relativă la minori. Minoritatea nu suspendà prescripția, însă minorul aveà beneficiul restituției în cei zece ani care urmau majoritatea lui. Această legislație a suferit însă mai multe schimbări ulterioare. Vezi Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Mineur*, p. 402 (ed. din 1838).

C. Calimach. Art. 1932. (2) Cas. rom. Bult. 1889, pag. 947. — Această decizie pune în principiu că regula art. 1932 din codul Calimach, după care bunurile minorilor se prescriu prin treizeci de ani, se aplică numai la cazul anume determinat, adecă atunci când aceste bunuri au fost vândute de tutor fără formele legale.

slujească stăpânirea lui, spre dovadă că moșia în chestie este dreaptă a lui?

Răspunsul Divanului. — Pentru cei ce stăpânesc moșii și nu au dovezi, scrisori, până în *zece* ani stăpânind cu pace și cu bună credință (adecă să nu știe la cugetul lor cu vreo asupreală sau năpăstuire stăpânirea lor), nefiind lipsiți din pământul lor, atât cel ce stăpânește cât și cel ce vreà să tragă judecată peste zece ani, rămâne temeinică stăpânirea; iar la cei ce lipsesc din pământul lor, și va fi stăpânire cu bună credință, până la doazeci de ani; iar la rea credință (adecă cel ce stăpânește de știe la cugetul său că este cu asupreală și năpăstuire stăpânirea sa), atunci de nu vor fi și lipsiți din pământul lor, sau de vor fi lipsiți peste 30 de ani, rămâne temeinică stăpânirea [1].

Intrebarea a 11-a. — Când unul au stăpânit moșia sa cu odihnă, peste suma anilor hotărîți, și după vremi, vine altul cu bune scrisori asupra acelei moșii, cine rămâne stăpânitor după obiceiul pământului: cel ce au stăpânit atâția ani, sau cel ce poate dovedì cu scrisori că ar fi moșia lui?

Răspunsul Divanului. — De vreme ce din adese vremelnice tulburări, ce s'au tâmplat în țara aceasta, mulți n'au putut aveà purtare de grijă pentru moșii și alte averi ale lor, pentru aceia dar prescripția, la asemenea pricini de întâmplări, după obiceiul pământului se socotește *păr* (pănă) la 30 ani; iar de se va dovedì că cu năpăstuire și lăcomie stăpânește, atunci nu se socotește numărul anilor.

Intrebarea a 12-a. — De este vremea prescripției, adecă până la 30 de ani, sau mai mult sau mai puțin, atât la boeri sau la Mănăstiri, sau mazili ruptași, totdeauna sau vreo deosebire, fiindcă osebit este cunoscut că, în vremile tulburărilor, scrisorile boerilor au căzut în mânile mazililor, și a mazililor în mânile boerilor, și acum mulți ca aceștia, care fără de dreptate țin scrisorile cu care se folosesc atât cu veniturile, cât și cu sloboziri ce s'ar cădeà să aibă cel adevărat stăpân?

Răspunsul Divanului. — Hotărîrea județului se socotește pentru toți deobște tot într'un chip, nefăcând deosebire, după rânduiala prescripției, a anilor stăpânirei care s'au arătat

---

[1] Vezi *infrà*, p. 24.

la al 10-lea *pont* (punct), cum și pentru scrisori, după cum s'au arătat la al 11-lea pont; iar pentru lucrurile bisericești, paragrafia, adecă prescripția, hotărește până la 40 de ani să poată trage judecata.

Intrebarea a 13-a.—Și fiind cunoscut că, în vremile tul burărilor, mulți mazili ruptași s'au făcut stăpâni de moșii, cu unii ca aceștia, după obiceiul pământului ce se cade să se facă?

Răspunsul Divanului.—Din Mazilii ruptași (1), sau oricine care, în vremile tulburărilor, s'au făcut stăpâni de moșii, asemenea după rânduiala prescripției ce s'au arătat la al 10-lea și al 11-lea pont, rămâne să se socotească (2).

C. Calimach. Art. 1910.

Reîntorcându-ne acum la codul Calimach, dela care ne-am depărtat puțin spre a face cunoscut documentul de mai sus, acest cod dispune că tot ce se poate dobândi poate fi uzucapiat, adecă câștigat prin prescripție (art. 1910); de unde rezultă că și dreptul de dijmă, adecă de proprietar al ființei lucrului, poate fi dobândit prin primirea neîntreruptă a dijmei, cu bună credință, în timpul cerut de codul Calimach pentru uzucapiune (3).

Art. 1910.

Din contra, nu pot fi uzucapiate lucrurile ce nu pot fi dobândite fie din cauza esenței lor (a căror stăpânire se oprește din înființata lor felurime), fie din cauza unei dis-

---

Mazilii.

(1) *Mazilii* erau urmașii boerilor eșiți din slujbă (maziliți) și uitați pe la țară, care, prin repetatele împărțiri de pământ sărăciseră și ajunseseră simpli țărani, păstrându-și însă conștiința că fuseseră odinioară boeri. Ei nu plăteau birul prin cislă (adecă prin impunerea unei dări satului întreg, care, apoi, se împărțea între locuitori), ci prin patente personale rânduite de Domn, pe capul fiecăruia din ei. Vezi A. D. Xenopol, *Istoria Românilor*, tom. III, pag. 542 și tom. V, p. 598 (ed. 1-a).

Ruptașii.

Ruptașii erau străini sau negustitori alcătuiți cu Domnul pentru dările ce trebuiau să plătească și pe care Domnul voià să-i favorizeze spre a-i atrage în țară. Ei făceau cu Domnul o ruptoare (tocmală) asupra câtimei dărilor ce trebuiau să plătească, de unde și numele de *Ruptași* sau *Ruptele visteriei*. Xenopol, *op. cit.*, V, p. 572.

(2) Acest interesant document, care cuprinde în total 19 puncte, este publicat în Uricarul lui Th. Codrescu, tom. XI, p. 252 urm. Vezi și *infrà*, p. 23, text și nota 1.

(3) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1627, 1628; *Cr. judiciar* din 1912, No. 9, p. 101.

poziții a legei, fie că ele sunt inalienabile (art. 1910 C. Calimach, 1415 C. austriac).

Astfel, nu pot fi dobândite prin uzucapiune, drepturile cuvenite exclusiv Capului Statului (Stăpânitorului), precum sunt: dreptul de a stabili impozite (de a așezà vămi și de a pune dări și alte drituri ale Stăpânirei) (art. 1911). C. Calimach. Art. 1911.

Nu pot fi prescrise nici obligațiile care izvorăsc din aceste drepturi (art. 1911 C. Calimach, 1456 C. austriac) (1).

Drepturile unui soț, bărbat sau femee, unui părinte, unui copil, precum și alte drepturi personale, nu pot fi uzucapiate. Cu toate acestea, acei care exercită asemenea drepturi de bună credință pot să invoace ignoranța lor involuntară pentru exercițiul eventual al acestor drepturi presupuse (nevinovata neștiință folosește pe acei ce întrebuințează cu bună credință asemenea drituri, întru atâta încât ei pot fi apărați, și să întrebuințeze socotitele lor drituri) (art. 1912 C. Calimach, 1458 C. austriac). Art. 1912 C. Calimach.

Drepturile unei persoane asupra acțiunilor și bunurilor sale, precum este acela de a *cumpărà* mărfuri în cutare sau cutare loc (încoace și încolo) (2), de a se folosì de fânațele sau de apa sa, nu sunt supuse prescripției, afară de cazul când legea ar fi dedus în mod expres (rostit) pierderea acestor drepturi din neexecutarea lor un timp determinat (afară numai dacă legea va unì rostit pierderea lor cu neîntrebuințarea în termen hotărît și necurmat). Iar dacă cineva va oprì sau împiedicà pe altul în exercițiul unui asemenea drept, posesiunea dreptului interzis din partea unuia contra libertății celuilalt începe din momentul de C. Calimach. Art. 1913, 1914.

---

(1) Codul austriac mai are o dispoziție, care n'a fost reprodusă de codul Calimach, și anume, art. 1457, în următoarea cuprindere: „Celelalte drepturi ce aparțin Capului Statului, însă care nu-i sunt exclusiv rezervate, precum: drepturile asupra pădurilor, asupra vânatului, pescuitului și alte asemenea, pot, în genere, fi uzucapiate de către cetățenii Statului, însă printr'un termen mai lung decât acel al uzucapiunei ordinare (patruzeci de ani după art. 1472 din acelaș cod). Vezi asupra art. 1457 C. austriac, Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, p. 906, 907 (ed. a 8-a). Deoseb. între C. austriac și C. Calimach.

(2) Art. 1459 din codul austriac zice... „*Die Rechte eines Menschen über seine Handlungen und über sein Eigenthum, z. b. eine Waare da oder dort zu kaufen...*, etc.“. C. austriac. Art. 1459.

când acest din urmă s'a supus oprirei sau împiedicărei (1), și prescripția sau uzucapiunea are loc, de câteori sunt întrunite celelalte condiții ale ei (art. 1913, 1914 C. Calimach, 1459 C. austriac).

Prescrierea facultăților legale.

Codul Calimach admite deci, în termeni expreși, prescrierea facultăților legale prin contradicția aceluia contra căruia ele urmau a fi executate, chestiune care, după cum vom vedeà *infrà*, p. 90, 91, astăzi este controversată.

C. Calimach. Art. 1915.

Pe lângă vrednicia persoanei și a obiectului, se mai cere, pentru uzucapiune, stăpânirea (posesiunea) lucrului sau a dritului, care au a se dobândì prin uzucapiune; iar această stăpânire sau posesiune trebue să fie dreaptă, cu bună credință, neprihănită (neinfectată de vreun viciu) și necurmată (neîntreruptă) în tot cursul termenului hotărît de lege (art. 1915 C. Calimach 1460 C. austriac) (2).

C. Calimach. Art. 1920.

Deși stăpânirea unui lucru trebue să fie cu bună credință, totuși stăpânirea cu rea credință, a autorului de mai înainte, nu împiedică pe un urmaș cu bună credință *sau pe moștenitori* să înceapă uzucapiunea din ziua de când a început stăpânirea sa de bună credință (art. 1920 C. Calimach, 1463 C. austriac) (3).

---

(1) „Considerând, zice Curtea de casație, că dreptul de a întrebuința un curs de apă, ca orice drept curat facultativ, scapă de orice prescripție în acest înțeles că el nu se pierde prin neîntrebuințare, decât atunci când un terțiu oprește folosința lui; căci din momentul când se tolerează această oprire începe posesiunea dreptului oprirei (art. 381, 1913 și 1914 C. Calimach). Bult. S-a I-a, anul 1884, p. 896.

C. Calimach. Art. 416.

(2) Vezi *infrà*, pag. 105, nota 4. Cpr. Trib. Iași, *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204. Vezi și C. Galați, *Dreptul* din 1889, No. 76, consid. dela p. 613. — „Stăpânirea (posesiunea) este dreaptă, zice art. 416 din codul Calimach (316 C. austriac), când se întemeiază pe un titlu *puternic*“, adecă tranzlativ de proprietate (cpr. Cas. rom. S-a civilă, Bult. 1869, p. 235), precum: intrarea în moștenire, dăruirea, cumpărarea, etc. In caz contrar, posesiunea este nedreaptă (nelegitimă, *unrechtmässig*, după textul austriac). Cpr. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1873, consid. dela p. 67. — Un titlu izbit de o nulitate absolută, nu poate deci servì de bază uzucapiunei. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1873, p. 62.

C. Calimach. Art. 1920 și 1930.

(3) Este însă de observat că art. 1920 din codul Calimach, pe care l-am reprodus mai sus, este în flagrantă contradicție cu art. 1930 din același cod, care nu există în codul austriac

Orice posesiune, întemeiată pe un titlu, care ar fi fost suficient pentru dobândirea proprietății, dacă ea ar fi aparținut cedentului (trădătorului stăpânirei), este legitimă și suficientă pentru uzucapiune. Astfel sunt: legatul, darul (1), vinderea-cumpărarea, schimbul, plata unei datorii, darea de zestre de lucruri cheltuitoare, etc. (art. 1916 C. Calimach, 1461 C. austriac) și, după art. 1920, chiar titlul de moștenitor (2). C. Calimach. Art. 1916 și 1920.

Lucrurile amanetate, împrumutate, depozitate sau date în uzufruct, nu pot fi uzucapiate de creditori, împrumutători, depozitari sau uzufructuari, nici de către moștenitorii lor, pentrucă le lipsește titlul cel drept al dobândirei (art. 1918 C. Calimach, 1462 C. austriac) (3). Art. 1918.

Uzucapiunea poate folosi numai pe un terțiu posesor, care, cu un just titlu, a luat lucrul dela țiitorul lui sau dela moștenitorul ce-l deținea fără titlu. Acest terțiu poate, după împrejurări, să dobândească proprietatea acelui lucru chiar fără uzucapiune (art. 1919 C. Calimach, 1462, *in fine* C. austriac) (4). Art. 1919.

Stăpânirea unui lucru trebuind să fie și neprihănită adecă neafectată de vreun viciu, lucrul luat cu putere sau cu vicleșug, ori stăpânit numai prin rugăminte, nu poate fi uzucapiat nici de posesor, nici de moștenitorii lui (art. 1921 C. Calimach, 1464 C. austriac) (5). Art. 1921.

și care are următoarea cuprindere: „Moștenitorul stăpânitorului celui cu rea credință nu poate uzucapisi prin stăpânirea îndelungată, nici să socotească dimpreună anii avutorului de mai înainte, *căci greșelele mortului trec la moștenitorii lui*“. In privința modului cum se pot împăcà aceste două texte contradictorii, vezi *infrà*, explic. art. 1859 urm. din codul civil actual, p. 130.

(1) Posesiunea neîntreruptă a unui imobil dăruit, în tot timpul determinat de lege, face ca acest imobil să fie dobândit prin uzucapiune. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1887, p. 492.

(2) Vezi *suprà*, p. 12, text și nota 3.

(3) Cpr. art. 1853 § 1 C. civil actual. Vezi *infrà*, explic. acestui text, p. 112 urm.

(4) Textul menționat austriac prevede numai că terțiul posesor legitim poate singur să se prevaleze de uzucapiune. „*Nur dem dritten rechtmässigen Besitzer kann die Ersitzungszeit zu Statten kommen*“. C. austriac. Art. 1464.

(5) Cpr. art. 1847, 1851, 1853 C. civil actual.

C. Calimach. Art. 1923, 1924.

Lucrurile mișcătoare se prescriu prin posesiunea de bună credință urmată în curgere de trei ani (art. 1923 C. Calimach, 1466 C. austriac) (1), iar cele nemișcătoare prin uzucapiunea de zece ani între prezenți, și douăzeci de ani între absenți, dacă există titlu just și bună credință (art. 1919 și 1924 C. Calimach) (2).

Art. 1927.

Șerbirile și alte deosebite drituri întrebuințate de cineva pe fața unui loc străin, se dobândesc tot prin posesiunea de 10 sau 20 de ani, afară de servitutea de a scoate apă cu știrea proprietarului locului, care se dobândește prin *trei* ani (art. 1927 C. Calimach, 1469 C. austriac modificat) (3).

Art. 1928.

Succesiunea vacantă și alte lucruri cuvenite caselor publice, se dobândesc prin uzucapiune în curgere de *patru* ani, de către posesorul lor de bună credință (art. 1928 C. Calimach).

Art. 1929.

Acest termen de patru ani se numără din ziua publicărei testamentului sau de când moștenitorii legitimi s'au lepădat de succesiune și s'a socotit succesiunea vacantă, ori s'a dovedit că defunctul nu are moștenitori legitimi (art. 1929 C. Calimach) (4).

Art. 1930.

Moștenitorul posesorului de rea credință nu poate uzucapià prin posesiunea îndelungată, nici se socotesc dimpreună anii posesorului anterior, pentrucă greșelile mortului trec la moștenitorul lui (art. 1930 C. Calimach) (5).

Art. 1931.

Acel ce a furat ori cu putere a răpit un lucru străin,

---

(1) Aceeaș soluție erà admisă și în dreptul roman (Instit., Pr., *in fine*, *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, 2, 6). Vezi *infrà*, explic. art. 1909.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a reclamațiunilor, anul 1864, p. 141, 142; Bult. 1906, p. 1802, 1803. Vezi și *suprà*, p. 9.

C. austriac. Art. 1469.

(3) Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1913, No. 52. — Codul austriac are în această privință, următoarea dispoziție: „Servitutile și alte drepturi particulare, exercitate asupra fondului altuia, se dobândesc prin uzucapiunea de trei ani, ca și dreptul de proprietate, de către acela sub numele căruia ele au fost înscrise în registrele publice“.

(4) S'a decis că, sub codul Calimach, nu se mai poate atacà cuprinsul unui testament, dacă au trecut patru ani din momentul publicărei sale. C. Focșani, *Dreptul* din 1883, No. 54, p. 441.

(5) Vezi însă art. 1920 din C. Calimach, cu care art. 1930 se contrazice. Vezi *suprà*, p. 12, text și nota 3 și *infrà*, p. 130.

nu-l poate dobândì niciodată, cum nici acela care prin orice chip a luat acelaș lucru dela fur sau răpitorul lui, dacă a avut cunoștință de furarea sau răpirea lucrului (1); iar acel care a luat lucrul dela fur sau răpitor, cu bună credință și just titlu, îl dobândește prin stăpânirea necurmată de treizeci de ani (art. 1931 C. Calimach).

Lucrurile a căror înstrăinare este oprită de lege sau prin testament, se dobândesc prin uzucapiunea de 40 de ani (art. 1935 C. Calimach). Art. 1935.

Lucrurile publice nemișcătoare și cele bisericești sau monăstirești (2), cum și ale spitalelor și altor deobște folositoare case, precum și lucrurile particulare ale Stăpânitorului și ale orașelor, se dobândesc prin uzucapiune în termen *de patruzeci de ani*, iar lucrurile mișcătoare în termen de *trei* ani (art. 1936 C. Calimach) (3). Art. 1636.

Va să zică, spre deosebire de codul actual (art. 1844), bunurile, care făceau parte din domeniul public, erau prescriptibile prin 40 de ani, după codul Calimach (4). Deoseb. între dr. actual și C. Calimach.

Fideicomisul și lucrul cel din năimeală după moștenire (dijma) sau cu bezman, încetează de a fi mai mult de acest fel, dacă proprietarul cel îngrădit îl va fi stăpânit slobod și neîngrădit în termen de 40 de ani (art. 1937 C. Calimach, 1474 C. austriac). C. Calimach. Art. 1937.

Acei puternici, care ar fi împresurat și stăpânit cu putere lucruri nemișcătoare ale celor neputernici, nu pot invocà nici chiar uzucapiunea de 40 de ani, întemeindu-se pe această posesiune (art. 1938 C. Calimach) (5). Art. 1938.

(1) Acest text reproduce legea celor 12 table și o dispoziție a legei *Atinia*, care este dela finele secolului al VI-lea al Romei. Vezi Eug. Petit, *Tr. élément. de droit romain*, 199, p. 216, 217 (ed. a 6-a, 1909). Vezi și N. Budișteanu, *Dreptut* din 1890, No. 80, p. 638.

(2) S'a decis că, și înainte de promulgarea codului Calimach, bunurile monăstirești se prescrieau tot prin 40 de ani, fără bună credință și justa causa. C. Iași, *Dreptul* 1872, No. 13, p. 5.

(3) Cpr. art. 1472 C. austriac, modificat.

(4) Vezi *infrà*, p. 80, nota 2. Cpr. Trib. Bacău și Iași, *Cr. judiciar* din 1903, No. 75 (cu observ. noastră) și *Dreptul* din 1909, No. 26.

(5) Vezi asupra acestei dispoziții, împrumutată dela o novelă a împăratului Porfirogenit (v. *Corpus juris civilis*, ed. Galisset, p. 1183, *Constitutiones imperatoriæ*, *Basilii Porphyrogennetæ*, Dr. bizantin.

C. Calimach. Art. 1939.

Acel ce a luat un lucru mișcător dela un posesor prihănit sau de rea credință, sau acel ce nu poate arătà pe posesorul anterior, nu poate să dobândască acest lucru prin uzucapiunea obișnuită (trei ani după art. 1923), ci în termenul de *șase ani* (art. 1939 C. Calimach, 1476 C. austriac).

Deoseb. între dr. actual și C. Calimach.

Lucrurile pierdute sau furate se prescrieau deci prin *șase* ani [1], pe când astăzi ele se prescriu prin *trei* ani (art. 1909), iar în codul italian prin doi ani (art. 2146) [2].

C. Calimach. Art. 1940.

Acel care a dobândit un lucru prin posesiunea de 30 sau 40 de ani, nu mai poate fi silit să arăte titlul cel drept al posesiunei sale, *însă trebue să fie de bună credință*, căci dacă se dovedește că posesiunea lui a fost de rea credință, el nu poate dobândì niciodată acest lucru (art. 1940 C. Calimach, 1477 C. austriac).

Necesitatea bunei credințe.

Va să zică, după codul Calimach, nu puteà să existe prescripție achizitivă sau uzucapiune, oricât de lungă ar fi fost, *fără bună credință* [3].

Deoseb. între dr. actual și C. Calimach.

Astăzi, posesiunea chiar de rea credință, exercitată timp de 30 de ani, în condițiile statornicite de lege, conduce la proprietate, însă această soluție este criticată de unii autori. Justinian numià, în adevăr, prescripția admisă

---

§ 4), tom. VI al Coment. noastre, p. 7, nota 4 și tom. IV, partea I-a, p. 77, 78 (ed. a 2-a). Vezi și *infrà*, p. 76.

(1) Cpr. P. Fiore, *Le droit international privé*, II, 816, p. 368 (trad. Antoine) (în privința codului austriac).

(2) Vezi *infrà*, explic. art. 1909.

(3) Cpr. Trib. Vaslui și Iași, *Cr. judiciar* din 1902, No. 12, p. 95 (cu observ. noastră) și *Dreptul* din 1909, No. 26, pag. 204. Vezi și tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 271, n. 2.

Dr. roman.

După dreptul roman, se cereà o posesiune de bună credință pentru *a dobândì* prin uzucapiune; buna credință nu erà însă necesară spre a se liberà prin prescripția extinctivă. Vezi Arntz, IV, 1966.

Dr. vechiu francez.

Posesorul de rea credință nu puteà, după unele cutume, prescrie nici în dreptul vechiu francez, dispoziție împrumutată dela dreptul canonic. Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 530. „*Possesseur de malle foi ne peut prescrire*“, ziceà Loysel (*Institutes coutumières*, II, pag. 129, No. 730, ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Un proverb german zice de asemenea: „*Ein Iahr böse, hundert Iahr böse* (Un an rău, o sută de ani răi). Pentru ca reaua credință să împiedice prescripția de 30 de ani, se cereà însă ca ea să fie *nescuzabilă*. Vezi Guillouard, *loco cit.*

în folosul persoanelor de rea credință, un *impium præsidium* (1).

Toate drepturile asupra unei a treia persoane, după regulă, se sting prin neîntrebuințare sau tăcere urmată în termen de 30 de ani (art. 1943 C. Calimach, 1479 C. austriac). C. Calimach. Art. 1943.

Nu sunt supuse prescripției obligațiile întemeiate pe drepturile de familie sau pe drepturi personale în genere, precum este: obligația de a dà copiilor săi cele trebuitoare, de a dispune slobod și neîngrădit de averea sa, de a suferì împărțeala sau stâlpirea hotarelor unui lucru comun, etc. (art. 1944 C. Calimach, 1481 C. austriac). Art. 1944.

Jalba de amanet se stinge prin prescripția de 40 de ani când, în acest termen, însuș datornicul sau moștenitorii lui au stăpânit fără curmare lucrul amanetat (art. 1947 C. Calimach) (2). Art. 1947.

Jalba de reclamarea proprietății unui lucru (adecă acțiunea în revendicare) se stinge prin prescripția de trei sau de șase, de zece, doăzeci sau treizeci ori patruzeci de ani, după deosebirea obiectului și a stăpânirei altui cuiva (art. 1949 C. Calimach). Art. 1949.

Dreptul de a răsturnà cu totul arătarea voinței celei de pe urmă, adecă de a atacà un act de ultimă voință, de a cere moștenirea din testament sau fără testament (petiție de ereditate), de a cere îndeplinirea lipsei legitimei sau legatum, se exercită, după obiceiul pământului, în termen de patruzeci de ani, iar tânguirea asupra testamentului neoficios se pornește numai până în cinci ani (art. 1951 C. Calimach, 1487 C. austriac modificat) (3). Art. 1951.

---

(1) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 24 și 530; Laurent, XXXII, 369, 385; T. Huc, XIV, 432, etc. — Cu toate acestea, codul Caragea (partea VI, capit. I, pentru prigoniri), tratând despre posesiunea de bună credință și cea de rea credință, nu face nicio deosebire între efectele ambelor posesiuni, în ceeace privește dobândirea proprietății prin acest mijloc de achiziție; de unde rezultă că, în acest cod, s'a dat și posesiunei cu rea credință efectele pe care le produce posesiunea de bună credință, când timpul cerut de lege pentru prescripție a fost îndeplinit. Cas. rom. Bult. 1898, p. 1433. C. Caragea.

(2) Vezi și art. 1948 din acelaș cod.

(3) S'a decis că acțiunea pentru îndeplinirea legitimei este o pe-

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

C. Calimach. Art. 1954. Dacă cineva, nu ca un moștenitor, ci cu alt titlu legiuit, stăpânind un lucru de moștenire, l-a dobândit prin uzucapiune, rămâne sigur, ca unul ce nu se trage prin jalobă de reclamarea moștenirei (art. 1954 C. Calimach).

Art. 1956. Dacă cineva a primit un lucru cu titlu însărcinător, care lucru va aveà metehne sau o patimă ascunsă, de a căror pricină lucrul este netrebnic, atunci poate în termen de șase luni să pornească jalbă de răsturnarea cumpărărei; iar dacă lucrul va aveà o metehnă sau patimă mai mică, poate în termen de un an să pornească jalbă pentru scăderea prețului (art. 1956 C. Calimach).

Art. 1957. Dreptul de a atacà un contract oneros pentru leziune de peste jumătate a prețului obișnuit al lucrului, se prescrie prin *patru ani* (art. 1957 C. Calimach), în codul austriac *trei ani* (art. 1487).

Art. 1958. Acel ce a luat dela cineva un lucru ce pe urmă a eșit rău, poate cere despăgubirea sa dela avutorul lui de mai înainte, de va fi lucrul de sineș mișcător, în termen de un an, iar de va fi mișcător, în curgere de trei ani, iar de va fi nemișcător, în termen de 30 de ani (art. 1958 C. Calimach).

Art. 1959. Dreptul restituției (adecă a întoarcerei înapoi în starea de mai înainte), care se cere sub cuvânt de frică, sau de vicleșug (dol), ori de nevrâstnicie, sau de dreaptă amăgire, ori de lipsire din patrie (absență), sau de înstrăinarea lucrului gâlcevit, urmată în vremea unui proces, sau spre păgubirea creditorilor (acțiunea pauliană), se stinge în termen de patru ani, care la sprevrâstnici se socotește după împlinirea vârstei de 25 de ani, iar nu întru toate, ci în câte lucruri amăgindu-se pe sineși sau prin alții, au pierdut, ori n'au câștigat ori s'au îndatorit (art. 1959 C. Calimach).

---

tiție de ereditate (jalbă de moștenire), care se poate exercità în termen de 40 de ani numai în contra unei persoane ce posedă *pro herede* sau *pro possessore*, după cum rezultă din § 1951 combinat cu § 1954 din codul Calimach, iar nu și în contra celui ce posedă în virtutea unui titlu translativ de proprietate, după cum este un act de donațiune, caz care constituind o jalbă de reclamare a proprietăței (acțiune în revendicare), acțiunea se prescrie numai prin 10 sau 20 de ani. C. Iași, *Cr. judiciar* din 1902, No. 36, p. 299.

Orice acțiune în despăgubire, rezultând chiar din călcarea unei obligații contractuale (1), se stinge după trecerea de trei ani, socotindu-se din ziua de când paguba a fost adusă la cunoștința părței lezate. Dacă paguba nu i-a fost cunoscută sau este urmarea unei crime, acțiunea nu se prescrie decât prin 30 de ani (art. 1960 C. Calimach, 1489 C. austriac) (2). C. Calimach Art. 1960.

Acțiunea (jalba) pentru necinstire urmată numai prin cuvinte sau scrisori, ori figuri zugrăvite, nu se pornește după trecerea unui an (adecă se prescrie printr'un an), iar dacă necinstirea a urmat din niște fapte, însă nu criminalicești, poate să pornească pentru această necinstire jalbă în termen de trei ani; asemenea jalbă pentru necinstire urmată prin fapte criminalicești, precum este: clevetirea, silnicia de femei și altele de acest fel, se întinde până la trei ani, afară de jalba pentru precurvie (adulter), care trebue să se pornească în termen de trei luni, socotindu-se din ziua aflării faptului (art. 1961 C. Calimach) (3). Art. 1961.

Acel care a primit cu bună credință un lucru dela un posesor drept și cu bună credință, este în drept să socotească în uzucapiunea lui și termenul posesiunei autorului de mai înnainte, acelaș lucru fiind admis atât în privința prescripției cât și a uzucapiunei de 30 sau 40 de ani, fără titlu just. (Art. 1962, 1963 C. Calimach, 1493 C. austriac). Art. 1962, 1963.

Uzucapiunea sau prescripția nu curge contra persoanelor care, pentru lipsa minței, nu sunt în stare a-și cârmui înseși ale lor drituri, nici în contra nevârstnicilor, a sărăiimanilor, nebunilor și celor smintiți ori tâmpiți la minte, până când nu li se vor rândui tutori sau curatori (art. 1964 C. Calimach, 1494 C. austriac) (4). Art. 1964.

Uzucapiunea sau prescripția, odată începută, continuă a curge, însă nu poate fi complectată înainte de *patru* ani Art. 1965.

---

(1) Cas. rom. Bult. I, 1872, p. 79; *Dreptul* 1872, No. 33, p. 1.

(2) Astăzi, acțiunea civilă care rezultă dintr'o crimă, se prescrie prin 10 ani (art. 593 Pr. pen.), acea care rezultă dintr'un delict se prescrie prin 5 ani (art. 594), iar acea care rezultă dintr'o contravenție polițienească se prescrie printr'un an (art. 595 Pr. pen.). Vezi *infrà*, explic. acestor texte. Art. 593, 594, 595 Pr. pen.

(3) Textul corespunzător austriac (1490) nu vorbește de fapte penale, nici de adulter.

(4) Vezi *suprà*, p. 8, text și nota 1 și *infrà*, p. 178, text și nota 2.

(în codul austriac *doi* ani), socotiți dela încetarea împiedicărilor de mai sus (art. 1965 C. Calimach, 1494, *in fine*, C. austriac modificat).

C. Calimach. Art. 1966. Uzucapiunea sau prescripția nu poate nici să înceapă nici să urmeze între soți, între epitropisiți sau curatorisiți, cum și între părinți, epitropi și curatori, în câtă vreme însoțiții vor petrece în legătura căsătoriei, și ceilalți se vor afla sub stăpânirea sau puterea părintelui, ori a epitropului sau curatorului (art. 1966 C. Calimach, 1495 C. austriac) (1).

Art. 1967. Absența din cauza unui serviciu civil sau militar, ori întreruperea absolută a administrațiunei justiției, de exemplu: în timp de ciumă, răsboiu etc., împiedică, cât timp ține acest obstacol, atât începerea cât și urmarea uzucapiunei sau prescripției (art. 1967 C. Calimach, 1496 C. austriac) (2).

Art. 1968. Uzucapiunea sau prescripția este curmată, adecă întreruptă, când acel ce voià a se folosì de ea a recunoscut el însuș dreptul celeilalte părți, fie în mod expres, fie tacitamente, înaintea expirărei termenului prescripției (3), sau când el fiind chemat în justiție de acel în drept, se va dà o hotărîre judecătorească în regulă. Dacă însă acțiunea se declară de neîntemeiată, prescripția se consideră ca neîntreruptă (art. 1968 C. Calimach, 1497 C. austriac) (4).

Art. 1969. Acel care a dobândit un lucru sau un drept prin uzucapiune, poate cere dela justiție întărirea proprietăței sale contra vechiului proprietar (art. 1969 C. Calimach, 1498 C. austriac modificat) (5).

---

(1) Vezi *infrà*, pag. 191.

(2) Cpr. art. 1864 § ultim C. civil actual.

(3) Toate aceste texte fac aplicarea maximei cunoscute, despre care vom vorbì mai la vale: *Contra non valentem agere non currit præscriptio*. Vezi *infrà*, p. 48, 178 urm., etc.

(4) Cpr. art. 1865, 1868, 1871 C. civil actual.

Deoseb. între codul austriac și codul Calimach.

(5) Este de observat că textul corespunzător din codul austriac obligă pe dobânditorul unui bun prin uzucapiune să transcrie dreptul său în registrele publice, de câteori este vorba de un lucru supus transcrierei, adecă de un imobil, „*und das zuerkannte Recht, wofern es einen Gegenstand der öffentlichen Bücher ausmacht, den letzteren einverleiben lassen*“.

Lipsa de publicitate în C. Calimach.

Toate textele din codul austriac, care vorbesc de registre publice, sunt, în mod sistematic, lăsate la o parte de redactorul codului Calimach; pentrucă, în acest cod, nu există nicio

De asemenea, acel obligat poate, în urma expirării termenului uzucapiunei, să ceară stingerea obligației sale, dacă este trecută în condica judecătorească, sau publicarea desființării dreptului cedat altuia și a înscrisurilor făcute pentru aceasta (art. 1970 C. Calimach, 1499 C. austriac). C. Calimach. Art. 1970.

Ca și astăzi (art. 1841 C. civ.), judecătorii nu erau, după art. 1971 din codul Calimach (1501 C. austriac), datori să invoace prescripția din oficiu și fără cererea celui în drept (1). Art. 1971.

In fine, art. 1972 din codul Calimach (1502 C. austriac) dispune că nu se poate renunță de mai înainte la prescripție, nici scurtă termenul ei (2). Art. 1972.

Cam acestea sunt dispozițiile din codul Calimach relative la prescripție; le-am reprodus aproape pe toate; uneori am fost însă nevoit să parafrazăm textele și să le traducem în limba de astăzi, atât sunt de întunecoase (3).

Codul Caragea are și el mai multe dispoziții asupra prescripției; vom menționà numai unele din ele. C. Caragea.

Art. 6 din partea a VI-a, capit. I începe prin a declarà că: „nicio prigonire să nu se prelungească în veci, ci să se isbrănească în diastima paragrafiei". Și textul de mai sus adaogă: „Paragrafie numim sorocul prigonirei de când și până când are voe a se porni". Art. 6, partea VI, capit. I.

Art. 7 (loco cit.) are următoarea cuprindere:

---

publicitate în privința terțiilor, totul fiind secret și clandestin, ceeace este dezastros pentru terțiile persoane. Știm, în adevăr, că publicitatea care, în privința imobilelor, interesează în gradul cel mai înalt creditul public, este întrodusă pentru prima oară, în țara noastră, deabia la 1832, prin Regulamentul organic. Regul. organic din 1832.

(1) Aceaș soluție este admisă și în codul german. Vezi Jourdan, *La prescription d'après le code civil allemand* (Paris, 1909).

(2) Astăzi, în privința scurtărei și lungirei termenului prescripției, chestiunea este controversată, după cum vom vedeà *infrà*, pag. 54, 55 urm.

(3) Incât privește codul Andr. Donici, el cuprinde prea puține dispoziții asupra prescripției, în capit. VI, sub titlul: despre jalobe (art. 7—9): „Jalobele cele personale cu trecere de 10 și 20 de ani nu se închid, ci merg până la 30 de ani". — „Fiecare jalobă și fiecare pricină de judecată, care nu se închide în 30 de ani, se stinge la 40 de ani". — „Și fiecare jalobă, din vremea ce va apucà a intrà prin judecată și se va întâmplà în urmă ca să fie tăcere la mijloc, acea jalobă merge C. Andr. Donici.

Art. 7, partea VI, capit. I C. Caragea.

„Prigonirea pentru stăpânire cu rea credință a lucrurilor celor mișcătoare și nemișcătoare se pornește până la 30 de ani dela începutul stăpânirei".

„Cea pentru bună credință stăpânire, de va fi pentru lucruri mișcătoare, se pornește până la trei ani; iar pentru nemișcătoare și pentru țigani, dela începutul stăpânirei până la 10 ani, de vor fi părțile cele prigonitoare în țara românească, iar de vor lipsì, până la 20 de ani".

„Prigonirea cea pentru călcare de pământ și de hotare între vecini nu are soroc (adecă este imprescriptibilă), precum și cea pentru țigani fugari afară din pământul țărei românești (1)".

---

până la 40 de ani". Vezi *infrà*, p. 25, n. 1. Mai vezi art. 6 urm., capit. IX (despre pricini de lucruri).

Modificarea codului Caragea prin L. din 8 Martie 1847.

(1) Această neprescriptibilitate a prigonirei pentru călcare de pământ și de hotare dintre vecini, prevăzută prin textul de mai sus, a fost desființată prin legea din 8 Martie 1847, asupra mărginirei prescripției împresurărei pământurilor și pentru adevăratul înțeles al stăpânirei cu bună sau cu rea credință la asemenea împresurări, care a stabilit și pentru împresurările de pământ prescripția cu bună sau rea credință hotărîtă de pravila țărei pentru lucrurile nemișcătoare, prin 10 sau 30 de ani, dându-se prin această legiuire (art. 3) un termen de un an dela publicarea ei pentru toți acei la care va fi trecut termenul prescripției stabilită prin acea lege, ca, noscându-se împresurați, să poată porni judecată în acel termen; de unde rezultă că, prin cererea făcută în lăuntrul terменului de un an, de către o parte către tribunal, de a autorizà pe un inginer să-i hotărnicească moșia, arătând în mod expres în acea cerere că își cunoaște moșia încălcată de vecini, acea parte a întrerupt prescripția vecinilor, așa cum prescrie legea din 1847. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1646, 1647 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 29. Mai vezi Bult. 1874, p. 127; *Dreptul* din 1875, No. 11, p. 82.

O altă decizie tot a Curței de casație, din 1904, decide că, deși din art. 2, partea I și din art. 3, partea a II-a din menționata legiuire dela 8 Martie 1847, rezultă că cererea de hotarnic pentru a întrerupe prescripția, trebue să fie urmată de o cerere în judecată, cu plata de taxe, cum însă nicio lege anterioară nu cereà o asemenea formalitate, de aici rezultă că o cerere de hotarnic, făcută înainte de legiuirea dela 1847, poate fi considerată ca un act întreruptiv de instanță și, ca atare, poate echivalà cu o acțiune în revendicare, de oarece efectul legal al unui act urmează a fi judecat după legea în vigoare când el a fost făcut. Cas. rom. Bult. 1904, p. 345.

Aceeaș soluție erà admisă altă dată și în Moldova, după cum aceasta rezultă dintr'un document publicat în Uricariul (tom. XI, p. 261), și anume: din răspunsul dat de către Divanul Moldovei la unele întrebări făcute, după răpirea Bucovinei, de către guvernul acelei provincii (1).

Răspunsul Divanului Moldovei guvernului Bucovinei.

Decizia mai sus citată din 1911 mai pune, cu drept cuvânt, în principiu că, de câteori este vorba de admisibilitatea unei probe, nu se poate aplică legea în vigoare în momentul când se cere administrarea ei, ci dispozițiile legei care erau în vigoare în momentul când s'au petrecut faptele ce urmează a fi dovedite; căci altfel s'ar violà drepturile câștigate ale părților (art. 1). Vezi asupra acestui principiu incontestabil, tom. I al Coment. noastre, p. 115. Astfel, sub regimul codului Caragea, judecătorii erau suverani să aprecieze cărei părți să defere jurământul, sau căror martori să deà carte de blăstem, întrucât aceleași regule erau pentru cartea de blăstem ca și pentru jurământ; iar odată ce judecătorul a apreciat că martorii uneia din părți să fie ascultați cu carte de blăstem, cealaltă parte nu mai aveà de făcut nicio dovadă, de oarece, dacă prin martori se dovedeau faptele pretinse, partea ai cărei martori fusese ascultați câștigà procesul, iar dacă nu, îl pierdeà. Bult. Cas. *loco supra cit.*

Legea după care se administrează probele în justiție.

Și fiind că vorbim de prescripția împresurărilor de pământ și încălcărilor de hotare, vom menționà, cu privire la legislația Moldovei, următoarea dispoziție din anaforaua boerilor țărei către Domn, dela anul 1827: „Spre contenirea judecăților celor pentru împresurări și a altor pretenții și prigoniri, pentru care fac tăcere cei mai mulți somă de ani, și iarăș clintesc prigonirile cele veșnice; pentru aceasta acel a cărui moșie va fi hotărîtă, și nu va pornì jalobă în curgere de 30 de ani, nu va mai puteà nici el dela megieși, nici megieșii dela dânsul, a mai face pretenție sau apelație sub niciun fel de cuvânt (dacă această paragrafie va fi trecută), cum nici alte pricini care vor fi hotărîte, dacă în curgere de 10 ani nu va mai face vreo mișcare formalnică, să nu se mai poată înoì acea pricină". Vezi Uricariul lui Th. Codrescu, tom. I, partea a 2-a, p. 203.

Anaforaua boerilor către Domn, din 1827.

(1) Iată întrebarea (punctul al 14-lea).—La pricinile de hotară, când nu vor fi încredințate hotarnice înscris, de se ține stăpânirea până la sorocul prescripției, fiindcă niciodată, la pricini de hotară, nu se socotește prescripția?

Răspunsul Divanului:—„Pricinile de hotară, când nu vor fi încredințate hotarnice înscris, *fiindcă stăpânirea la pricini de hotară nu se socotește hotărîrea anilor prescripției*, rămâne după mărturiile megieșilor și a altor oameni vrednici de credință, să se îndrepteze hotarele după cum s'au stăpânit; iar

C. Caragea. Art. 7, partea VI. capit. I.

Reîntorcându-ne la codul Caragea, dela care ne-am depărtat puțin, paragraful de mai sus (art. 7, partea VI, capit. 1) dispune că: „prigonirea pentru robire de lucruri nemișcătoare (servituți) are soroc până la zece ani dela începutul robirei“;

„Pentru vânzare și schimb de lucruri mișcătoare, până la treizeci de zile dela darea lucrului; iar de cele nemișcătoare, până la cinci ani, afară de cumpărătoarea cu protimisis ce se curmă după cum la vânzare s'a legiuit“.

„Pentru închiriere, până la șase luni dela sfârșitul sorocului închirierei“ (adecă, dela sfârșitul fiecărui termen anual);

„Pentru clădire de namestii, până la trei ani dela sfârșitul sorocului închirierei“;

„Pentru sădire de bucate, până la șase luni“.

„Pentru cei ce lucrează cu plată, până la cinci ani dela isprăvirea lucrului“;

„Pentru clacă, până la un an dela călcarea legăturilor dintre stăpân și clăcaș“;

„Pentru datorie, până la 30 de ani dela împlinirea sorocului de plată, sau din ziua împrumutării, de va fi fără soroc“;

„Pentru anarghirie de datorie (simulație) (1), până la doi ani din ziua împrumutării“;

„Pentru zălog, asemenea ca și pentru datorie“;

„Pentru chezășie de datorie, asemenea ca și pentru datorie“;

„Pentru veniturile deavalma între devălmași, până la trei ani dela începutul pagubei lor“;

„Pentru tovărășie, dela încetarea tovărășiei până la cinci ani, de vor fi tovarășii în țara românească, și zece, de vor lipsi“;

---

când nu sunt nici martori ca să se poată ști hotarele cum au umblat din *vac* (din vechiu) atât la o parte cât și la alta, atunci acele moșii cu pricină, fiind alăturea, se măsoară la un loc și se împarte întocmai; iar mai pe urmă, când vreo parte va găsi pe moșia sa hotarnică adevărată în semne, atunci va stăpâni după a lui încredințată hotarnică“.

Anarghirie. (1) Anarghirie se zice, în adevăr, când dăm zapis de datorie, și nu primim ori toată suma cuprinsă în zapis, sau parte dintr'însa.

„Pentru darurile dela logodnă, până într'un an dela stricarea logodnei“;

„Pentru cererea bărbatului de zestre făgăduită, până la zece ani din ziua nunței“;

„Pentru cererea muierei de a i se întoarce zestrea și exoprica, până la 10 ani dela moartea bărbatului, dacă n'au fost despărțiți; sau dela despărțire, de se vor fi despărțit“:

„Pentru învoială împrotiva pravilelor și fără de tărie, până într'un an după învoială“:

„Pentru eretocrizie (compromis), împrotiva pravilelor și fără de tărie, până într'un an după hotărîrea judecătorilor aleși“;

„Pentru vechilet (mandat), până la un an din ziua întâlnirei stăpânului cu vechilul, după isprăvirea trebei vechiletului“;

„Pentru epitropie, până la patru ani dela darea socotelei epitropului“;

„Pentru depoziton și sechestru, până la treizeci de ani dela depozitarea lucrului“:

„Pentru întoarcerea darului dela nemulțumitor, un an de când și-a arătat nemulțumirea“;

„Pentru daruri dinaintea nunței, ca și pentru zestre“;

„Pentru moștenire, până la treizeci de ani dela moartea celui ce se moștenește“;

„Pentru legat, ca și pentru moștenire, etc.“

C. Caragea. Art. 10, partea VI, capit. I.

Art. 10 din acelaș cod (loco cit.) are următoarea cuprindere: „Fiecare prigonire, după ce se va porni odată la vreo judecată, are soroc de alți treizeci de ani dela începutul pornirei; și când se va întâmplà să nu se isbrănească nici până atunci, poate să se înoiască dacă, până a nu se împlini, se va cere înoire de către partea prigonitoare prin rugăciune către stăpânire“ (1).

S'a decis, că din această dispoziție rezultă cum că legea Caragea stabilește două prescripții: una a dreptului înainte de a se porni acțiunea, și cealaltă a acțiunei, după ce s'a pornit, aceasta din urmă fiind acea prevăzută de art. 10 mai

(1) Acest text, împrumutat dela Basilicale, ca și art. 9, capit. 6 (pentru jalobe) din codul lui Andronache Donici (vezi *suprà*, nota 3 dela p. 21, 22), admite prescrierea prin treizeci de ani a instanțelor părăsite, soluție admisă și prin art. 1891 din codul civil actual. Vezi *infrà*, p. 156 urm.

Origina art. 10, partea VI. capit. I C. Caragea.

sus citat. Dispoziția acestui text cuprinde o normă de drept civil, care implică într'însa chiar prescripția dreptului pretins, prin acțiunea ce face obiectul prigonirei. Acest text dispunând că judecata se prescrie, dacă nu s'a terminat în 30 de ani dela începutul pornirei ei, fără să se ocupe de mersul ei și de starea în care s'ar găsi la împlinirea acestui termen, de aci rezultă că termenul odată împlinit, fără ca prigonirea să fie isprăvită, acțiunea și, prin urmare, și dreptul părței este stins prin prescripție, oricare ar fi starea în care s'ar află judecata[1].

Prescripția cu rea credință de 30 de ani are, sub codul Caragea, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate. Controversă.

Inainte de a părăsi codul Caragea, spre a trece la dreptul străin, vom menționà o importantă controversă la care acest cod a dat loc. Se decide, mai ales de Curtea de casație, că sub acest cod, posesiunea cu rea credință, exercitată timp de 30 de ani, conferă posesorului un drept de proprietate asupra imobilului ce a posedat. Cu alte cuvinte, sub codul Caragea, prescripția de treizeci de ani ar fi achizitivă de proprietate, după cum este și astăzi. Curțile de apel și, în special, Curtea din București refuză însă de a se supune acestei jurisprudențe[2], hotărînd, cu drept cuvânt, că prescripția cu rea credință de 30 de ani are, sub vechia legiuire a țărei românești, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate, ea putând numai fi invocată ca mijloc de apărare de către detentorul imobilului, contra aceluia care-l revendică.

„Considerând, zice foarte bine Curtea din București, că prin niciun text de lege codul Caragea nu dispune că prescripția de 30 de ani este un mijloc de achizițiune al proprietății; că, din contra, atât din art. 6, care definind paragrafia, zice: „sorocul pri-

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 294, 295; *Cr. judiciar* din 1912, No. 61, p. 715. Vezi și o altă decizie tot a Curței de casație din 10 Fevruar 1906, Bult. 1906, p. 213 urm., a cărei considerente au fost reproduse *infrà*, nota 1 dela p. 156, 157. Tot în acest sens s'a pronunțat și Curtea din București. Vezi *Dreptul* din 1903, No. 75, p. 623 și din 1907, No. 51, p. 425.

(2) A se vedeà deciziile citate în tom. III, partea I-a al Coment. noastre, p. 271, nota 2, la care trebue să adăogăm C. București. *Dreptul* din 1889, No. 37. Tot acolo se arată și deciziile Casației pronunțate în sens contrar, la care trebue să adăogăm, Bult. anul 1888, p. 821; Bult. 1890, p. 1116; Bult. 1899, p. 3, 4 și *Dreptul* din 1899, No. 26, p. 213, etc.

gonirei" de când și până când ea are voe a se pornì, cât și din art. 7, care spune că, pentru stăpânirea lucrurilor mișcătoare și nemișcătoare, prigonirea se poate pornì în timp de 30 de ani dela începutul stăpânirei, rezultă că legea Caragea a considerat această paragrafie ca extinctivă, conferind stăpânitorului numai o excepție spre a se apără în contra acțiunei în revendicare a adevăratului proprietar; că, în ultima stare a legislațiunei romane, care a format una din sorgintele codificărei legiuirei Caragea, prescripția de 30 de ani, ceeace interpreții dreptului roman numesc *præscriptio longissimi temporis* sau *usucapio extraordinaria*, puteà fi invocată de unii posesori de rea credință numai pentru a se apără în contra unei acțiuni, nu însă pentru a exercità ei însiși o acțiune, etc." (1).

Dr. roman.

Argumentul tras de Curte din tradiție este foarte puternic; căci, la Romani, prescripția nu confereà decât o excepție spre a se respinge acțiunea în revendicare a proprietarului, dacă nu-și reclamà lucrul său în termenul determinat de lege; așa că, după dreptul civil, acel care prescrisese un lucru nu puteà să revendice acel lucru, în caz de a fi perdut posesiunea lui. Dreptul pretorian îi conferise însă în acest scop o acțiune utilă (2).

D-l G. G. Mironescu zice foarte bine în această privință:

„A pretinde, după cum decide Curtea de casație, că din textele codului Caragea ar rezultà că posesorul de rea credință care, după ce a posedat 30 de ani, a fost deposedat, are acțiunea în revendicare în contra posesorului actual, este a adăogà la textul legei, și această putere o are numai legiuitorul, iar nu judecătorul" (3).

Deoseb. între dr. actual și C. Caragea.

In dreptul actual, prescripția achizitivă, odată îndeplinită, constitue un adevărat titlu de proprietate, care poate fi invocat atât pe cale de excepție, pentru a reține imobilul ce se posedă, cât și pe cale principală, pentru a revendicà imobilul de care cineva este deposedat (4).

Prescripția de 30 de ani nu este deci numai extinc-

---

(1) Vezi *Dreptul* din 1885, No. 54, p. 428: No. 63, p. 501 și No. 77, p. 615; *Dreptul* din 1884, No. 51, etc.

(2) Vezi Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, *Introduction*, p. 2, 3.

(3) G. G. Mironescu, *Cr. judiciar* din 1899, No. 16, p. 123.

(4) Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1884, p. 254 și *Dreptul* din 1884, No. 35, p. 275; Bult. 1909, p. 136. Vezi *infrà*, p. 43 și rubrica: *Efectele prescripției de 10 până la 20 de ani, ab initio.*

tivă sau liberatorie, ci și un mijloc de achiziție al proprietății, asimilat uzucapiunei propriu zisă (1).

Dr. străin. Trecând acum la dreptul străin, vom vorbi mai întâi despre codul german (2), care, în loc de a întruni într'un singur titlu, așa cum procedează codul nostru după cel francez, prescripția achizitivă și cea liberatorie, face să figureze ambele prescripții în două secții a parte, depărtate una de alta, fără a stabili nicio legătură între ele.

Cod. german. Art. 900, 902. După art. 900 din acest cod, prescripția achizitivă *(Ersitzung)* este, în genere, supusă, în privința imobilelor și a drepturilor reale, înscrierei titlului posesorului în registrul fonciar *(Grundbuch)*. Și art. 902 din acelaș cod adaogă: „Acțiunile care izvorăsc din drepturile înscrise nu sunt supuse prescripției. *Die Ansprüche aus eingetragenen Rechten unterliegen nicht der Verjährung*".

Codul german împarte prescripția achizitivă în uzucapiune și în prescripție cu just titlu.

Art. 929, 937. In privința mobilelor, acest cod admite două moduri de achiziționе prin posesiune: o achiziție *instantanee*, în folosul dobânditorului de bună credință (cpr. art. 1909 C. civ. actual), și o achiziție prin posesiunea de 10 ani (art. 929, 937).

Art. 937 § 2. In caz de achiziția unui mobil prin uzucapiunea de 10 ani, buna credință trebue să existe nu numai la începutul posesiunei, dar în tot timpul cât ea ține. „*Die Ersitzung est ausgeschlossen, wenn der Erwerber bei dem Erwerbe des Eigenbesitzes in gutem Glauben ist oder wenn er später erfährt, dass ihm das Eigenthum nicht zusteht*" (art. 937 § 2). Această dispoziție este împrumutată dela dreptul canonic (3).

---

(1) Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1895, No. 43.

Dr. german. Bibliografie. (2) Vezi asupra prescripției în dreptul german, A. Jourdan, *La prescription d'après le code civil allemand (étude comparative et critique)* (Paris, 1906). In privința istoricului prescripției, vezi F. Bernhöft, în Enciclopedia științei juridice *(Encyclopädie der Rechtswissenschaft)*, I, p. 310 urm. (Berlin, 1904, ed. a 2-a). Mai vezi asupra prescripției, în dreptul german, Unterholzner, *Ausführliche Entwickelung der gesammten Verjährungslehre* (Expunerea amănunțită a întregei materii a prescripției); Er. Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und Code civil*, § 21, p. 35 urm. și § 47, p. 68, 69, etc.

(3) Vezi Guillouard, *Prescription*, 1, 29 și II, 577. Vezi *infrà*,

Codul german admite și prescripția extinctivă sau liberatorie *(Vejährung)*, cu excepție însă pentru acțiunile relative la drepturile de familie. „*Der Anspruch aus einem familienrechtlichen Verhältnis unterliegt der Verjährung nicht etc.*“ (art. 194 § 2). Prescripția liberatorie. Art. 194 C. german.

Termenul ordinar al prescripției liberatorii este, în genere, de treizeci de ani. „*Die regelmässige Verjärungsfrist beträgt dreissig Iahre*“ (art. 195). Art. 196 și 197 aduc însă mai multe excepții acestui principiu, admițând în mai multe cazuri prescripția de doi sau patru ani. Art. 195 urm.

Prescripția începe a curge din ziua nașterei reclamațiunei. Dacă această din urmă are de scop o abstențiune *(auf ein Unterlassen)*, prescripția începe a curge din momentul contravenției *(so beginnt die Verjährung mit der Zuwiderhandlung)* (art. 198), etc. [1]. Art. 198.

Ca și codul german, codul civil spaniol din 1889 supune achiziția proprietății imobiliare sau a drepturilor reale ce urmează a fi transcrise, înscrierei titlului posesorului în registrul proprietății *(en el registro de la propriedad)* (art. 1949). Prescripția achizitivă pentru imobile și celelalte drepturi reale privitoare la imobile, se îndeplinește prin posesiunea neîntreruptă de 30 de ani, fără ca să fie nevoe de titlu și bună credință (art. 1959), și prin 10 sau 20 de ani, după cum părțile sunt prezente sau absente, dacă există titlu și bună credință (art. 1957). Codul spaniol din 1889. Art. 1949, 1957, 1959.

---

explic. art. 1898 § 2. Dreptul canonic cerea, în adevăr, spre deosebire de dreptul roman (L. 48 § 1, Dig. *De adquirendo rerum dominio*, 41, 1) și de codul actual (art. 1898 § 2), ca buna credință să fi existat în tot timpul posesiunei. Această soluție, admisă de unii autori, între alții de Pothier (*Prescription*, IX, 34, p. 329), era însă respinsă, în vechiul drept francez, de cele mai multe cutume. Autorii aprobă, în genere, principiul dreptului canonic, ca fiind mai bun și mai moral. Vezi Laurent, XXXII, 416; Guillouard, *Prescription*, I, 20, 25 și II, 577; Baudry et Tissier, *Idem*, 685; Troplong, *Idem*, II, 936; T. Huc, XIV, 460; Planiol, I, No. 2669, p. 869, nota 2 (ad. a 5-a); Valette, *De la propriété et de la distinction des biens*, p. 134 (ed. din 1879), etc. Vezi *infrà*, explic. art. 1898, § 2. Dr. canonic.

(1) Încât privește suspendarea prescripției, vezi art. 202 urm., iar încât privește întreruperea uzucapiunei, vezi art. 940 urm. din codul german. C. german.

Art. 1955 C. spaniol. In privința mobilelor, proprietatea lor se prescrie prin posesiunea de bună credință și neîntreruptă timp de trei ani *(por la posesión no interrumpida de tres anos con buena fe)*, sau prin posesiunea neîntreruptă timp de șase ani, fără îndeplinirea altei condiții *(por la posesión no interrumpida de seis anos, sin necesidad di ninguna otra condición)* (art. 1955).

Art. 1956. Mobilele sustrase sau furate nu pot fi prescrise de autorii sustracțiunei sau furtului, nici de complicii sau tăinuitorii lor, înaintea prescrierei crimei sau delictului sau a pedepsei și a acțiunei în responsabilitate civilă izvorită din delict sau contravenție (art. 1956).

Art. 1962. Acțiunile asupra mobilelor se prescriu prin 6 ani dela perderea posesiunei, afară de cazul când posesorul a dobândit proprietatea lor printr'un termen mai scurt (art. 1962).

Art. 1963. Acțiunile reale asupra imobilelor se prescriu prin 30 de ani (art. 1963).

Art. 1964. Acțiunea ipotecară se prescrie prin 20 de ani, iar cele personale, nesupuse unui alt termen, se prescriu prin 15 ani (art. 1964).

Art. 1965. Sunt neprescriptibile între moștenitori, coproprietari și proprietari vecini, acțiunile în împărțeala ale succesiunei și ale lucrului comun, ca și cele în grănițuirea proprietăților vecine (art. 1965), etc.

Codul portughez din 1867. Art. 528. După codul civil portughez din 1867, imobilele sau drepturile imobiliare, în lipsa inscripției posesiunei sau titlului de achiziție *(faltando-lhes o registo da posse, ou do titulo da adquisiçao)*, nu pot fi prescrise decât printr'o posesiune de 15 ani *(pela posse de quinze annos)* (art. 528).

Art. 529. Dacă posesiunea imobilelor sau drepturilor imobiliare, de care s'a vorbit mai sus, a ținut 30 de ani, prescripția va fi îndeplinită, fără a se puteà opune reaua credință sau lipsa de titlu (art. 529).

Art. 532. Mobilele pot fi prescrise prin posesiunea de trei ani, când ea este continuă, pașnică și însoțită de just titlu și bună credință, sau prin posesiunea de 10 ani, independent de buna credință și de titlu just (art. 532).

Titlul just și buna credință sunt totdeauna presupuse [1].

---

[1] „*O justo titulo e a boa fé sempre se presumem*“.

In privința imobilelor, titlul nu se presupune, din contra, niciodată, existența lui urmând a fi dovedită de acel care-l invoacă. „*O titulo nao se presume: a sua existencia deve ser provada por aquelle que o invoca*“ (art. 519). Art. 519.

Incât privește prescripția liberatorie, pe care acest cod o numește *negativa*, ea se îndeplinește, în regulă generală, prin 20 de ani, dacă debitorul este de bună credință *în momentul expirării termenului prescripției (quando findar o tempo da priscripçao)* sau prin 30 de ani, fără distincție de bună ori rea credință, afară de cazul când legea ar cuprinde dispoziții speciale (art. 535). Art. 535.

Buna credință, în prescripția negativă, consistă în necunoștința obligației. Această ignoranță nu se presupune la acei care au contractat obligația (art. 535 § 2). Art. 535 § 2.

In Suedia, prescripția achizitivă este de 20 de ani în materie imobiliară, sub condiție însă ca posesorul să fi fost de bună credință și să fi dobândit investitura sa pe registrul fonciar (ordon. regală din 22 Aprilie 1881). Dr. suedez.

Pentru prescripția liberatorie, termenul obișnuit al prescripției este de 10 ani (ordon. din 4 Martie 1862) (1), ca și în Elveția (art. 146 Cod federal al obligațiilor din 14 Iunie 1881).

Termenul prescripției a fost redus la 10 ani în Norvegia, printr'o lege din 27 Iulie 1896 (2), asemenea și în Rusia (3). Dr. norvegian.

---

(1) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 34; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 2475 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 3484.

(2) Vezi Guillouard, *loco cit.;* Répert. Sirey, *v° cit.*, 2336 urm.; Pand. fr., *v° cit.*, 3388, etc.

(3) Manifestul din 28 Iunie 1787, ale cărui dispoziții au fost introduse în Basarabia prin ukazul din 28 Maiu 1823. Vezi asupra legislației rusești, tom. VII al Coment. noastre, p. 373, nota 2. Dr. rusesc.

Art. 1513 din proiectul de cod civil pentru Basarabia, elaborat în anii 1824—1825, care n'a devenit lege nici până astăzi, dispune, în adevăr, că termenul prescripției este fixat în mod uniform la *zece* ani. Iată dispozițiile ce cuprinde acest proiect cu privire la prescripție: Proiectul codului civil pentru Basarabia.

Art. 1510. — „Prescripția a fost introdusă pentru binele public, și mai cu seamă pentru ca proprietatea lucrurilor să nu rămâe prea lung timp sau pentru totdeauna în incertitudine, fiindcă proprietarii au un timp suficient pentru a-și produce titlurile și reclamațiile lor în timp util“.

Art. 1511. — „In materie de prescripție, timpul nu se so-

Dr. bulgar. L. asupra prescripției din 1897.

Termenul prescripției a fost redus și în Bulgaria (1). Legea din 18 Decembrie 1897 fixează, în adevăr, acest termen la 20 de ani pentru acțiunile reale relative la imobile și la 10 ani, de câteori există titlu just, și buna credință (art. 29 urm.). In privința stingerei acțiunilor reale privitoare la imobile, termenul este de 20 de ani, iar în privința celor privitoare la mobile, de 15 ani, afară de acțiunile ce derivă din delicte, care se sting prin 20 de ani (art. 38).

Proprietatea unui imobil se dobândește, de asemenea, tot prin prescripția de 10 ani, dacă imobilul a fost posedat de bună credință și pe o bază juridică, sau prin acea de 20 de ani în caz contrar, acesta fiind astăzi cel mai lung termen al prescripției admis în Bulgaria (2).

---

coteşte *de momento ad momentum;* se cere însă ca ultima zi a prescripției să fie expirată".

Art. 1512. — „Prescripția se regulează în Basarabia, ca în restul Imperiului, după dispozițiile cuprinse în Manifestul din 28 Iunie 1787".

Art. 1513. — „Termenul prescripției este fixat în mod uniform la *zece* ani. Distincțiile stabilite de legile vechi, cu privire la termenele prescripției de 10, 20, 30 și 40 de ani sunt desființate pentru totdeauna și nu se va mai face mențiune de ele înaintea tribunalelor țărei".

Art. 1514. — „Orice prescripție cere și lasă a se presupune o posesiune pașnică și neîntreruptă în cursul celor zece ani. Orice reclamație, protestare sau cerere făcută înaintea justiției în timpul celor 10 ani, întrerupe prescripția".

Art. 1515. — Existența unei posesiuni pașnice, neîntreruptă și continuată în timpul celor 10 ani, este suficientă pentru a dobândi proprietatea prin prescripție. Condițiile cerute în această privință de legile vechi sunt desființate și nu vor mai aveà în viitor nicio valoare în justiție".

Art. 1516.—„Dovada făcută în justiție a unei posesiuni pașnice și neîntrerupte, exercitată în timpul celor 10 ani, exclude orice reclamație contrară. Această dovadă, în caz când va puteà fi făcută, va fi considerată ca o chestie *prejudicială;* ea va depărtà orice contestație asupra fondului pricinei".

Art. 1517. — „Bunurile minorilor nu sunt supuse cursului prescripției. Prescripția nu începe a curge în asemenea caz decât din momentul ce minorii au atins vârsta majorității".

(1) Această reducere a termenului prescripției este aprobată de autori. Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 23. Vezi și *infrà*, p. 102, nota 1.

C. japonez. Art. 162.

(2) Acela care a posedat în mod pașnic și public lucrul altuia,

Buna credință este totdeauna presupusă. Baza juridică este ceeace, după lege, poate să servească la transferirea dreptului de proprietate sau a unui alt drept real. Reaua credință trebue să fie totdeauna dovedită (1). L. bulgară din 1897/98.

Cam aceásta este, în trăsături generale, legea bulgară asupra prescripției, despre care avem să avem ocazia de a vorbi mai la vale.

Codul elvețian din 1907, aplicabil în toată confederația cu începere dela 1 Ianuarie 1912, are, în privința uzucapiunei imobilelor, următoarele dispoziții. „Drepturile aceluia care a fost înscris fără nicio cauză legitimă în registrul fonciar, ca proprietarul unui imobil, nu mai pot fi contestate, când el a posedat imobilul de bună credință, fără întrerupere și în mod pașnic, timp de zece ani“ (art. 661). C. elvețian din 1907. Art. 661.

Și art. 662 din acelaș cod adaogă: „Acel care a posedat timp de 30 de ani, fără întrerupere, în mod pașnic și ca proprietar, un imobil neimatriculat, poate să ceară înscrierea lui cu titlu de proprietar“. Art. 662 § 1.

„Posesorul poate, sub aceleași condiții, să exercite același drept în privința unui imobil pentru care registrul fonciar nu arată proprietarul, sau al cărui proprietar erà mort ori erà declarat absent la începutul termenului de 30 de ani. Această inscripție, cu toate acestea, nu are loc decât după Art. 662 §§ 2 și 3.

---

timp de 20 ani, cu titlu de proprietar, dobândește proprietatea acestui lucru, zice art. 162 din codul civil japonez dela 28 Aprilie 1896.

Și § 2 al aceluiaș text adaogă: „Acel care a posedat în mod pașnic și public imobilul altuia, timp de 10 ani, cu titlu de proprietar, și a fost de bună credință și fără culpă la începutul posesiunei sale, dobândește proprietatea acestui imobil“. C. japonez. Art. 162 § 2.

In privința prescripției liberatorii, art. 167 se exprimă în modul următor: „Dreptul de creanță se stinge prin faptul că n'a fost exercitat timp de *zece* ani. Drepturile patrimoniale, altele decât drepturile de creanță sau de proprietate, se sting prin faptul că n'au fost exercitate timp de *douăzeci* de ani“. C. japonez din 1896. Art. 167.

(1) V. analiza acestei legi în *Annuaire de législation étrangère*, tom. 28, anul 1898, p. 681, 682. Mai vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, pag. 298, nota 3 și tom. VII, pag. 374, nota 2. Această lege asupra prescripției, foarte importantă și bine alcătuită, modificată în unele puncte printr'o lege posterioară din 8 Ianuarie 1899, este publicată în Monitorul Oficial al Bulgariei *(Dărjaven Westnik)* din 30 Ianuarie 1898. L. bulgară din 1897/98.

ordinul judecătorului și dacă nicio opoziție nu s'a produs într'un termen fixat prin somație oficială, sau dacă opozițiile au fost înlăturate" (art. 662 § 2 și 3).

Art. 728 C. elvețian.

In privința mobilelor, art. 728 din același cod dispune următoarele: „Acel care, de bună credință, cu titlu de proprietar, a posedat în mod pașnic și fără intrerupere, timp de *cinci* ani, lucrul altuia, a devenit proprietarul acestui lucru prin prescripție".

„Prescripția nu este întreruptă prin perderea involuntară a posesiunei, dacă este redobândită în timp de un an sau printr'o acțiune exercitată în același termen".

„Regulele relative pentru prescrierea creanțelor (1), se aplică computărei termenelor, întreruperei și suspendărei prescripției achizitive".

Și art. 729 din același cod adaogă:

Art. 729 C. elvețian.

„Proprietatea mobiliară nu se stinge prin perderea posesiunei, cât timp proprietarul n'a abandonat dreptul său sau cât timp lucrul n'a fost dobândit de un terțiu" (art. 729).

C. japonez.

Incât privește legislația Japoniei, vezi art. 144—174 din codul civil japonez dela 28 Aprilie 1896 (2).

Aceste sunt legile străine cele mai importante, pe care am crezut de cuviință a le menționà în studiul de față. N'am mai vorbit de codul italian (art. 2105 urm.) și de cel olandez (art. 1983 urm.), pentrucă ele sunt aproape identice cu codul francez. Cetitorii doritori de a cunoaște și alte legiuiri străine, vor binevoi să consulte Repert. *Pandectelor franceze*, v° *Prescription civile*, 3096 urm. și Répert. *Sirey-Carpentier*, *eod. v°*, 2087 urm. In acest din urmă tratat figurează un studiu și asupra României, în care ne-am găsit citat și noi.

Temeiul prescripției. Interes public.

Prescripția a fost statornicită într'un interes public, pentru a face ca proprietatea să nu rămâe veșnic în incertitudine, și pentru a înlătură contestațiile care ar izvorî din această incertitudine (3).

---

(1) Vezi încât privește dispozițiile relative la prescrierea acțiunilor și creanțelor, codul federal al obligațiilor din 1881, art. 146 urm.

(2) Code civil de l'empire du Japon (livres I, II et III), traduction par I. Motono et M. Tomii (Paris 1898). Vezi și art. 162 din acest cod, reprodus *suprà*, p. 32, 33, nota 2.

(3) „*Bono publico usucapio introducta est, ne scilecet quarundam*

„Prescripția se întemeiază pe considerații de interes general, zice un autor german. Ea există într'un interes public“ (1).

Iată cum se exprimă, în această privință, Domat:

„Quand il n'y aurait pas d'autre raison qui favorisât l'usage des prescriptions que l'utilité publique d'assurer le repos des possesseurs, il serait juste d'empêcher que la propriété des choses ne demeure toujours dans l'incertitude, laissant aux propriétaires un temps suffisant pour rentrer dans leurs biens“ (2).

Și mai departe acelaș autor adaogă:

„Comme les prescriptions ont été établies pour le bien public, afin que la propriété des choses et les autres droits ne soient pas toujours dans l'incertitude, celui qui a acquis la prescription n'a pas besoin de titre, et elle lui en tient lieu“ (3).

De aceea Cassiodorius, care scrieà în secolul al VI-lea al erei creștine, a numit prescripția: *patrona generis humani*, iar Cicerone a putut zice că prescripția: *est finis sollicitudinis et periculi litium* (4). Expunerea de motive a titlului prescripției zice, de asemenea, că: „din toate instituțiile

---

rerum diù, et ferè semper incerta dominia essent, quum sufficeret dominis ad inquirendas res suas statuti temporis spatium“. (L. 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). Vezi și Gaius, Instit., II, § 44, unde se zice: „*Quod ideò receptum videtur, ne rerum dominia diutius in incerto essent*“.

(1) Endemann, *Lehrbuch des bürgerlichen Rechts*, I, p. 386. „*Die Verjährung beruth auf Erwägungen der allgemeinen Wohlfahrt; sie besteht im öffentlichen Interesse*“. Vezi și Jourdan, *op. cit.*, p. 47.

(2) Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, IV, p. 282 (ed. Carré din 1823). Vezi și tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 888, nota 5. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 1, pag. 10.

(3) Domat *op. cit.*, IV, p. 291, 292, No. 2.

(4) Vezi Le Roux de Bretagne, *Nouveau tr. de la prescription*, I, 4, p. 4 (ed. din 1867); Girard, *Manuel de droit romain*, p. 298, nota 1 (ed. a 4-a 1906); Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 213, p. 308 (ed. a 3-a, 1893); Thiry, IV, 590; Mourlon, III, 1752; Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 237, pag. 272, nota 7 (Berlin, 1841). Vezi și tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, *loco suprà cit.*

dreptului civil, prescripția este cea mai naturală ordinei sociale". (Vezi Planiol, I, 2645).

Justificarea prescripției.

Interesul general cereà deci în mod imperios crearea acestei instituții, care, pe deoparte, curmă procesele, iar pe dealta, consolidează proprietatea și face dovedirea ei mult mai ușoară. Se poate, ce e drept, întâmplà că starea de lucruri consolidată prin prescripție să fie uneori contrară justiției și să fie un ajutor al relei credințe; însă, de cele mai multe ori, ea va fi conformă adevărului și, în orice caz, serviciile ce ea aduce ordinei publice sunt mult mai mari decât inconvenientele ce poate să producă în unele împrejurări (1).

Prescripția va rămâneà deci o mare binefacere a dreptului și a legei, fiindcă ea asigură liniștea proprietarilor cu adevărat legitimi și a debitorilor cu adevărat liberați; fără ea, în adevăr, ei ar puteà să rămâe în veci tulburați prin procesele acelora care ar fi păstrat titluri vechi de proprietate, transferită de mult, sau titluri de creanțe stinse (2).

Jurisconsulții romani ziceau deci, cu drept cuvânt, că prescripția este o cauză de odihnă pentru oameni *(humani generis profunda quies)*.

„C'est la sauvegarde nécessaire du droit de propriété lui-même, zice un autor. Il serait souvent difficile, sinon impossible, à un propriétaire, d'établir l'existence de son droit, si la prescription ne venait à son aide. Comment pourrais-je en effet, prouver, sans la prescription, que je suis propriétaire d'un immeuble? Je ne suis devenu propriétaire qu'à la condition que mon prédécesseur ait eu cette qualité; mais pour que celui-ci ait été propriétaire, il faut qu'il ait lui-même tenu l'immeuble du précédent propriétaire, etc. La preuve de mon droit de propriété consisterait donc à remonter de mon auteur à tous ceux qui l'ont successivement précédé jusqu'au premier de tous... c'est à dire jusqu'au déluge! C'est là, comme l'ont dit de vieux jurisconsultes, une preuve diabolique. La propriété ne présenterait donc aucune sécurité; elle resterait indéfiniment précaire; la porte serait ouverte aux fraudes, aux procès, aux mauvaises chicanes, si l'on ne donnait au possesseur actuel d'un immeuble, le moyen de prouver plus facilement son droit, etc." (3).

---

(1) Cpr. Thiry, IV, 590, p. 514; Mourlon, III, 1751, 1752; Jourdan, *Le droit français*, p. 548 (ed. din 1875); Capitant, *Introduction à l'étude du droit civil*, p. 344 (ed. a 2-a, 1904), etc.

(2) Vezi Boissonade, *Projet de code civil pour l'Empire du Japon*, V, p. 266, No. 252, *in fine* (Tokio, 1889).

(3) Glasson, *Elém. de droit français*, I, 119, p. 417 (ed. a 2-a).

Aceleași motive pot fi invocate și în privința prescripției liberatorii.

„Il est certain, zice acelaș autor, que, dans des cas, assez rares d'ailleurs, la prescription libératoire pourra paraître injuste. La loi l'a si bien compris, qu'elle défend aux tribunaux de faire valoir d'office la prescription pour le compte du débiteur; il faut toujours que celui-ci l'invoque lui-même et si la prescription répugne à sa conscience, la loi lui fait un devoir moral d'acquitter sa dette. Seulement, dans un grand nombre de cas, la prescription est l'unique moyen d'empêcher des contestations sans nombre. Que de difficultés s'élèveraient si les créanciers pouvaient toujours réclamer leurs payements, même au bout de cent ans, par exemple. N'arriverait-il pas le plus souvent, que le débiteur se trouverait dans l'impossibilité de présenter la quittance constatant sa libération ou celle de son auteur? Il faut que les débiteurs ne restent pas indéfiniment sous le coup de l'action de leurs créanciers, comme il importe que la propriété soit stable et que la preuve en puisse être facilement faite. Les raisons que nous avons données pour expliquer la prescription acquisitive, justifient donc aussi la prescription libératoire, etc.“ (1).

Origina cuvântului prescripție.

Cuvântul „prescripție“ ne vine dela vechea procedură formulară a Romanilor, unde pretorul, care încuviința acțiunea, după ce ascultase pe părți, adăogà adeseori la formula ce confereà, oarecare rezerve sau restricții, pentru a ocroti drepturile lor; și fiindcă aceste clauze adiționale erau scrise în fruntea formulelor, ele se numeau *præscriptiones*, după cum ne atestă Gaius. „*Præscriptiones autem appellatas esse ab eo, quod ante formulas præscribuntur, plus quam manifestum est*“ (2).

Prescripția aparține ea dreptului natural sau dreptului civil? Controversă.

Prescripția, de care avem să ne ocupăm în studiul de față, este ea o creațiune arbitrară a dreptului civil, sau are ea rădăcinile ei în dreptul natural și în echitate? După Gaius, ea ar fi o pură creațiune a dreptului civil (3), soluție care se vede adoptată de Cujacius, Grotius, Ferrière, Pothier, etc.; pe când alții o consideră, din contra, ca făcând parte din dreptul natural, soluție admisă de Puffendorff, Vatel, Troplong și alții. Nu avem nevoe de insistat asupra acestei controverse lipsită de orice interes practic; destul este să

(1) Glasson, *Eléments de droit français*, I, 187. p. 652.
(2) Gaius, Instit., IV, § 132. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, 1, p. 1; Thiry, IV, 588; Guillouard, *Prescription*, I, 9 și 40.
(3) L. 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3.

spunem că prescripția se impune în toate legislațiile [1] ca o necesitate imperioasă, cerută de interesul public. Ea aparține dreptului natural în acest sens că este impusă prin rațiune și forța lucrurilor; ea aparține însă dreptului civil, *quasi jus proprium ipsius civitatis,* prin regulele care o organizează și indică condițiile funcționărei ei [2].

Dr. străinilor de a dobândì prin prescripție.

Prescripția aparținând într'un sens oarecare dreptului natural, sau cel puțin dreptului ginților, și străinii putând dobândì astăzi imobile urbane în România, se înțelege că ei pot s'o invoace în privința acestor imobile [3].

Dreptul muzulman.

(1) Cu toate acestea, sub legea otomană, în vigoare în Dobrogea înainte de anexiunea acestei provincii, prescripția achizitivă de proprietate, prin lunga posesiune, nu constituià și nu constitue nici astăzi un mijloc de a dobândì proprietatea. Cas. rom. S. I-a, decizia No. 487 din 16 Septembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 33, p. 516; Bult. 1912, p. 1433. Vezi și Areopagul din Atena, *J. Clunet*, 1906, p. 880 și *Dreptul* 1906, No. 67, p. 536 (cu observ. noastră). Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 298, nota 3. Legislația otomană, neadmițând prescripția ca mijloc de a dobândì proprietatea imobiliară, de aici rezultă, zice decizia menționată a Areopagului din Atena, că posesiunea începută în Tesalia, sub dominația otomană, nu poate fi socotită și adaosă posesiunei continuată în urma anexărei acestei provincii Greciei, spre a îndeplinì prescripția achizitivă, în virtutea legislației grecești.

Prescrierea acț. reale și personale după dreptul muzulman.

După legea civilă otomană, acțiunile reale și personale se prescriu însă, în genere, prin trecerea termenului de 15 ani. Această prescripție nu se suspendă decât pentru minori, nebuni, fie că aceștia ar aveà sau nu tutori, și pentru acei care se află într'o țară depărtată cel puțin cu 18 oare dela locul unde se află adversarul său. Ea nu se suspendă însă pentru femeile măritate. Cas. rom. Bult. 1897, p. 511.

Dr. ebraic.

Prescripția nu aveà, de asemenea, loc în legea ebraică, fiindcă această lege opreà înstrăinările perpetue, autorizând numai înstrăinările de folosință pentru un timp oarecare. Cpr. Domat, *op. cit.*, IV, pag. 281 (ed. Carré). Vezi și Troplong *(Prescription*, I, p. 19, nota 1), care critică, cu drept cuvânt, această lege.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 33; Guillouard, *Idem*, I, 3; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 15; Marcadé, *Prescription*, art. 2219, No. IV (6 urm.), p. 7 urm., etc. Cpr. Arntz, IV, 1960, 1961; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3502, p. 722. Vezi asupra chestiunei, Martens, *Précis du droit des gens moderne de l'Europe*, I, pag. 199 urm. (ed. Vergé din 1858).

(3) Cpr. în acest sens, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 3544 și au-

In privința uzucapiunei sau prescripției achizitive, se mai poate dà și un alt motiv. Uzucapiunea fiind, în adevăr, statornicită în interesul proprietății imobiliare și în scopul de a o face stabilă și fixă, *ne dominia rerum in incerto maneant*, statutul este real și, ca atare, independent de naționalitatea aceluia care-o invoacă (1). Rămâne însă bine înțeles că aceasta este adevărat la noi numai în privința imobilelor urbane, pe care străinii, fie persoane fizice sau morale, pot să le dobândească, nu însă în privința imobilelor rurale, pe care ei nu le pot dobândì prin niciun mod de achiziție (art. 7 § 5 Constit). Vezi *infrà*, p. 59, nota 3.

Străinii nu pot dobândì imobile rurale prin prescripție. Art. 7 § 5 Constit.

S'a decis că străinii (în specie erà vorba de Evrei) neputând dobândì imobile rurale în România, nu au nici exercițiul acțiunilor posesorii pentru aceste imobile (2).

Acț. posesorii.

O altă chestie nu mai puțin controversată astăzi, și care erà controversată și în dreptul roman (3), este aceea de a se ști dacă debitorul care, din punctul de vedere al dreptului civil, este liberat prin invocarea prescripției, mai rămâne sau nu obligat după echitate, și dacă obligația stinsă prin prescripție se transformă sau nu într'o obligație naturală, așa că dacă el și-a plătit datoria, după ce a fost declarată prescrisă, acțiunea în repetiție nu mai poate să aibă loc (art. 1092 § 2) (4). Afirmativa este admisă în genere, între

Oblig. stinsă prin prescripție este ea transformată în oblig. naturală? Controversă.

---

toritățile citate acolo; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 138, p. 394 (ed. Crome). „*Ein Ieder, auch ein Fremder, kann ersitzen und verjähren*", zice acest din urmă autor. Vezi *infrà*, p. 59, nota 3 și rubrica: *Prescripția în dreptul internațional privat.*

(1) Cpr. Aubry et Rau, I, § 78, p. 508, *ad notam* (ed. a 5-a).

(2) Trib. Dorohoi, *Cr. judiciar* din 1913, No. 82, p. 854.

(3) Vezi Molitor, *Les obligations en droit romain*, I, 33 urm., p. 51 urm. (operă publicată după moartea autorului, Paris, 1851); Savigny, *Das Obligationenrecht*, I, § 11, p. 96 urm. (Berlin, 1851); *Idem, System des heutigen römischen Rechts*, V, § 248 urm., p. 366 urm. (Berlin, 1841); Vangerow, *Pandekten*, I, § 173; Aubry et Rau, IV, § 297, p. 8, nota 11 (ed. a 5-a); Machelard, *Oblig. naturelles en droit romain*, p. 450 urm., etc.

(4) Chestiunea se pune mai cu seamă în privința prescripției liberatorii, însă ea poate fi pusă și în privința prescripției achizitive, și iată cum: acel care a dobândit un lucru prin prescripție, devenind proprietarul lui, restituindu-l mai târziu,

altele, și pentru motivul că aceasta era părerea lui Domat și a lui Pothier, dela care, după toate probabilitățile, redactorii codului actual n'au înțeles să se depărteze (1). Adevărul este însă că, în urma stingerei obligației civile, prin invocarea și admiterea prescripției, nu mai există din partea debitorului o obligație naturală, ci o obligație pur morală sau de conștiință (2).

C. Calimach. Art. 1888.

Art. 1888 din codul Calimach (1432 C. austriac) dispune, în această privință, că acel care a plătit o datorie stinsă prin prescripție, nu mai poate exercità acțiunea în repetițiune.

C. oblig. (Elveția). Art. 72.

„Nu se mai poate cere înapoi, zice art. 72 al codului elvețian asupra obligațiilor din 1881, ceeace s'a plătit *pentru a se achità o obligație prescrisă,* sau pentru a îndeplinì o datorie morală".

C. german. Art. 222.

Art. 222 din codul german dispune, de asemenea, că ceeace a fost prestat pentru achitarea unei datorii prescrise, nu poate fi cerut înapoi, *chiar dacă această prestație a fost făcută în necunoștința prescripției: „auch wenn die Leistung in Unkenntnis der Verjährung bewirkt worden ist"*. Tot astfel se exprimă și Pothier, zicând că debitorul nu are acțiune în repetiție, chiar dacă el a plătit în necu-

---

face el o donațiune sau o simplă restituire? Vezi Pand. fr. v° *Prescription civile*, 46.

(1) Vezi autorii citați în tom. VI al Coment. noastre, p. 13, nota 1 la care trebue să adăogăm, în sensul că prescripția lasă să subziste o obligație naturală, Thiry, III, 40 și IV, 643; Arntz, IV, 2005, 2006; Aubry et Rau, IV, § 297, p. 8, text și nota 11 (ed. a 5-a) și tom. VIII, § 775, p. 448, text și nota 2 (ed. a 4-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV, § 775, p. 516 text și nota 2 (ed. Anschütz); Planiol, II, 692; Larombière, *Oblig.*, VII, art. 1376, No. 22, p. 470 urm. (ed. a 2-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 104; Guillouard, *Idem*, I, 49; Demolombe, XXVII, 39, etc. Vezi și observația ce am publicat în *Cr. judiciar* din 1902, No. 13, p. 117 și 118, asupra unei cărți de judecată a judecăt. ocol. Slatina, precum și autoritățile citate acolo.

(2) Cpr. Laurent, XXXII, 205; T. Huc, VII, 236, *în fine* și XIV, 338; Molitor, *op. cit.*, I, 45, p. 79. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Oblig.*, 65 urm. și *Prescription civile*, 45 urm.; Répert. Sirey, v° *Oblig.*, 314 și v° *Prescription*, 16, 1376 și 1381; Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2219, No. 12, etc.

noștința hotărîrei care a admis excepția *rei judecatæ* (1). Această soluție este inadmisibilă astăzi, fiind cu neputință ca debitorul să renunțe la o excepție pe care n'o cunoaște (2).

CAPITOLUL I

Dispoziţiuni generale.

Natura şi definiția prescripției.

Art. 1837.—Prescripțiunea este un mijloc de a dobândi proprietatea, sau de a se liberà de o obligațiune, sub condițiunile determinate prin această lege. (Art. 645, 1091, 1800 § 4 C. civ. Art. 568 Pr. civ. Art 937 urm. C. com. Art. 2219 C. fr.).

Art. 645 și 1091 C. civil.

După art. 645, prescripția este un mod de a dobândi proprietatea, iar după art. 1091, ea este un mod de stingere a obligațiilor. Ambele aceste idei se găsesc întrunite în definiția pe care o dă art. 1837.

Prescripția achizitivă (uzucapiune) și prescripția liberatorie.

Din capul locului trebue deci să distingem prescripția prin care cineva dobândește un bun, *prescripția achizitivă sau uzucapiunea (Ersitzung,* după terminologia germană) (3), care este de 30 de ani (art. 1890) și de 10 sau 20 de ani (art. 1895 urm.), și acea prin care debitorul se liberează de obligația sa, *prescripția extinctivă sau liberatorie* (*Verjährung,* după terminologia germană).

Cuvântul uzucapiune este foarte nemerit.

Cuvântul *uzucapiune* care, după cum știm, figurează în codul Calimach, în codul german și în alte legislații străine, este foarte nemerit pentru a desemnà prescripția achizitivă, și este de regretat că el n'a mai fost reprodus în codul actual (4).

Indeplinirea prescripției achizitive.

Prescripția achizitivă se îndeplinește prin posesiunea exercitată timp de treizeci de ani, când posesorul nu are nici titlu, nici buna credință (art. 1890) și prin 10 sau 20 de ani, când este de bună credință și are un titlu just (*justa causa*) (art. 1895 urm.).

---

(1) Pothier, *Tr. de l'action Condictio indebiti,* V, 145, p. 105 (ed. Bugnet).
(2) Laurent, XX, 349. Cpr. Troplong, *Prescription,* I, 33, etc.
(3) Vezi în privința codului german *suprà*, p. 28 urm.
(4) Cpr. Planiol, I, 2644.

Indeplinirea prescripției liberatorii.

Prescripția liberatorie se îndeplinește prin inacțiunea creditorului timp de 30 de ani, afară de prescripțiile mai scurte, precum este aceea de 10 ani, statornicită de art. 1900, și de alte prescripții particulare și mai scurte (art. 1903 urm.).

Prescripția achizitivă cere o posesiune juridică exercitată în anumite condiții și în tot timpul statornicit de lege (1).

Prescripția achizitivă este deci un mod de a dobândi proprietatea (art. 645 și 1837), iar prescripția extinctivă sau liberatorie este un mod de a se liberà de o obligație (art. 1091 și 1837 partea finală).

Temeiul prescripției.

Temeiul prescripției este deci consolidarea drepturilor statornicite de lege și stabilitatea lor. Ea asigură proprietarului conservarea bunului său, iar debitorului, certitudinea de a nu fi constrâns a plăti de două ori (2).

Efectul retroactiv al prescripției.

Posesorul, care a prescris proprietatea, nu este obligat a restituì fructele percepute în cursul prescripției, iar debitorul care s'a liberat nu datorește dobânda ce el n'a plătit din momentul de când prescripția a început a curge, fiind că prescripția are efect retroactiv până în momentul când a început a curge (3).

Art. 1911 C. civil.

După adevăratele principii, prescripția nu poate constituì un drept câștigat decât atunci când este îndeplinită; până la împlinirea ei ea nu constitue în folosul acelui pentru care curge decât o speranță, o expectativă, pe care legea nouă poate s'o modifice (4). Cu toate acestea,

---

Nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat.

(1) Din împrejurarea că posesiunea este o condițiе a prescripției achizitive, rezultă că nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat; de unde și regula: *Tantum præscriptum, quantum possesum.* Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 23; Beltjens, *op. cit.*, III, art. 2219, No. 8; Baudry et Tissier, *Prescription*, 298; Thiry, IV, 618. Vezi *infrà*, p. 104.

(2) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 27; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2219, No. 1, p. 716; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3502, p. 722, etc.

(3) Beltjens, *loco cit.*, No. 2; Guillouard, *op. cit.*, I, 51; Baudry et Tissier, I, 102 urm.; Laurent XXXII, 4; T. Huc, XIV, 314, 315. Vezi și Mourlon, III, 1755.

(4) Cpr. Pand. fr., v° *Prescription civile*, 95 urm.; Guillouard, *Idem*, I, 52; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 11; Cas. fr. Sirey, 58. 1. 351; D. P. 67. 1. 487; Sirey, 68. 1. 110; Cas. rom. Bult. 1910, p. 136. Prescripția, cât timp nu este îndeplinită, fiind o simplă expectativă, iar nu un drept câștigat, care să fi

art. 1911 din codul civil pare să considere prescripția începută ca un drept câștigat, de oarece el pune în principiu că prescripțiile începute sub legile vechi se regulează după legile atunci în vigoare (1).

Deoseb. între uzucapia și prescripția liberatorie.

Uzucapiunea sau prescripția achizitivă nu poate să aibă de obiect decât imobile corporale sau oarecare drepturi imobiliare (art. 623, etc.), pe când prescripția liberatorie se aplică în genere, afară de oarecare excepții, pe care le vom vedeà mai la vale, la orice drepturi și acțiuni (2).

Altă deosebire.

O altă deosebire între prescripția achizitivă și cea liberatorie este, că cea dintâi conferă aceluia în folosul căruia este îndeplinită, o acțiune în revendicare contra terților, pentru a-și luà înapoi bunul dobândit prin prescripție (3); pe când prescripția liberatorie nu conferă, aceluia care poate

---

intrat definitiv în patrimoniul aceluia în folosul căruia ea curge, de acì s'a dedus că, dacă în cursul unei prescripții, intervine o lege nouă, care modifică timpul cerut pentru a prescrie, dispoziția cea nouă devine aplicabilă, afară de cazul când ar existà o dispoziție contrară în legea nouă. Astfel, dacă termenul de trei ani relativ la prescrierea taxelor de înregistrare pentru succesiuni, prevăzut prin art. 91 al. 4 din legea timbrului dela 1900, nu erà împlinit la data punerei în aplicare a legei timbrului din 1906, care, prin art. 98, prevede termenul de 10 ani pentru prescrierea taxelor de înregistrare ce se plătesc în materie de succesiuni directe, urmează să se aplice prescripția din legea cea nouă. Cas rom. S-a III, decizia No. 408 din 21 Octombrie 1913. *Cr. judiciar* din 1914, No. 5, p. 40, No. 2.

(1) Vezi în tom. I al Coment. noastre (ed. a 2-a), p. 118 urm. explic. art. 1911 din codul civil. Cpr. Cas. rom. Bult. 1902, p. 629. S'a decis, în baza art. 1911, că dacă dela data intentărei unei acțiuni sub imperiul codului Caragea, a trecut mai bine de 30 de ani, fără ca prigonirea să fie terminată, ea fiind prescrisă conform codului Caragea, sentința tribunalului rămasă definitivă după trecerea de 30 de ani dela intentarea acțiunei, nu mai poate fi executată. Cas rom. Bult. 1912, p. 295 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 61, p. 715.

(2) Vezi Aubry et Rau, II, § 210, p. 476 (ed. a 5-a) și VIII, § 772, p. 428 urm. (ed. a 4-a); Laurent, XXXII, 8; Guillouard, *op. cit.*, I, 41, etc.

(3) Cas. rom. Bult. 1909, p. 136; Bult. S-a I, anul 1884, p. 254; C. Bordeaux, D. P. 49. 2. 158; Sirey, 49. 2. 438; Laurent, XXXII, 9. Vezi *suprà*, p. 27, 28.

s'o invoace, decât o excepție spre a oprì acțiunea îndreptată contra lui (1).

Aceste principii generale asupra uzucapiunei și prescripției liberatorii odată expuse, venim acum la definiția prescripției.

Definiția prescripției.

Art. 2219 din codul francez și art. 2105 din codul italian definesc prescripția: „un mijloc de a dobândì sau de a se liberà, *printr'un timp oarecare (par un certain laps de temps, col decorso del tempo),* sub condițiile determinate de lege". Această definiție, împrumutată dela Domat (2), este criticată de Troplong (3), pentrucă timpul nu este prin el însuș un mijloc de a dobândì și de a se liberà. *Tempus non est modus constituendi vel dissolvendi juris* (4). Alții, precum Laurent, apără definiția dată de cod, zicând că critica lui Troplong este eronată (5); iar Marcadé (*Prescription*, art. 2219, No. 5, p. 7) zice că această critică este, în orice caz, exagerată. Acest din urmă autor recunoaște că timpul nu poate, prin el însuș și singur, să fie o cauză de achiziție ori de liberare; însă adaogă că nu timpul produce, în specie, achiziția sau liberarea, ci posesiunea pe de o parte, și inacțiunea creditorului pe de alta, când sunt prelungite

---

(1) Guillouard, *loco cit.*; Aubry et Rau, II, § 210, p. 475 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 9; Beltjens, *op. cit.*, art. 2219, No. 3, *in fine*, p. 716 (ed. a 3-a), etc.

Definiția prescripției dată de Domat și Dunod.

(2) Iată definiția acestui autor. „Prescripția este un mod de a dobândì și de a pierde dreptul de proprietate a unui lucru, și orice alt drept, prin efectul timpului". Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, IV, p. 291, No. 1 (ed. Carré). Iar Dunod dă următoarea definiție: „La prescription est un moyen d'acquérir le domaine des choses, en le possédand comme propriétaire pendant le temps que la loi détermine à cet effet, et de s'affranchir des droits incorporels, des actions et des obligations, lorque celui à qui ils appartiennent, néglige pendant un certain temps de s'en servir et de les exercer". (Dunod de Charnage, *Tr. des prescriptions*, p. 1 (ed. a 4-a din 1765).

(3) Troplong, *Prescription*, I, 24. Vezi și Guillouard, *Idem*, I, 38.

(4) Timpul singur nu face să se îndeplinească prescripția, a zis Bigot-Préameneu, în expunerea de motive. Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 25.

(5) Laurent, XXXII, 2. Vezi și Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, p. 325, nota, *in fine* (ed. a 3-a).

un timp oarecare. Cu alte cuvinte, un timp oarecare, în condițiile determinate de lege, este totdeauna necesar fie pentru a dobândi, fie pentru a se liberà prin prescripție (1). Redactorii codului francez nu s'au mărginit a zice că prescripția este un mod de achiziție sau de liberare printr'un timp oarecare, ci au adaos: „și sub condițiile determinate de lege". Definiția legei este deci complectată și criticile îndreptate contra ei sunt lipsite de temeiu (2).

Dr. nostru.

Oricum ar fi, legiuitorul nostru a șters din art. 1837 cuvintele privitoare la timp, care, după cum am văzut, sunt criticate de unii autori.

C. portughez. Art. 505.

Iată definiția pe care o dă art. 505 din codul portughez dela 1867: „Lucrurile și drepturile se dobândesc prin faptul posesiunei, iar obligațiile se sting prin faptul neexecutărei lor. Legea determină condițiile și timpul necesar pentru ca fiecare din aceste efecte să se producă. Aceasta este ceeace se numește prescripție: *Chama-se a isto prescripçao*" (3).

Deoseb. între prescripția și decăderea de drepturi

Nu trebue să confundăm cu prescripția decăderile de drepturi *(les déchéances)*, adecă perderea unei facultăți sau unui drept prin neexercitarea lor în timpul determinat de lege (4), pentrucă altă ceva este prescripția și altă ceva de-

---

(1) Cpr. Thiry, IV. 587; Planiol, II, 690; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2219, No. 1, etc.

(2) Cpr. Pand. fr., v° *Prescription civile*, No. 11.

Proiectul codului civil japonez elaborat de prof. Boissonade. Art. 1426.

(3) Art. 1426 din proiectul codului civil japonez, elaborat de profesorul Boissonade, definește prescripția: „*O prezumpție legală* de achiziția unui drept real sau de eliberarea unei obligații, prin efectul unui timp determinat și sub celelalte condiții hotărîte de lege, afară de ceeace va fi statornicit mai la vale, cu privire la prescripția instantanee a efectelor mobiliare". Această definiție s'ar potrivì întru câtva cu textele noastre, însă chestiunea de a se ști dacă prescripția este un adevărat mijloc de achiziție și de liberare, sau numai *o simplă prezumpție* de achiziție și de liberare, este controversată. Unii, în adevăr, consideră prescripția ca o simplă prezumpție de achiziție sau de liberare (vezi Mourlon, III, 1753, 1754; T. Huc, XIV, 309); însă părerea contrară își are și ea partizanii ei. Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 26.

(4) Termenele la care este supus exercițiul unui drept sunt fixate uneori prin lege, altădată prin convenția părților, de exemplu: în privința exercițiului unui pact de răscumpărare, iar altă-

căderea de drepturi. In adevăr, în uzucapiune există o prezumpție de achiziție întemeiată pe posesiunea posesorului, iar în prescripția extinctivă există o prezumpție de liberare întemeiată pe inacțiunea prelungită a creditorului, pe când nimic din toate acestea nu există în decăderile de drepturi, unde numai timpul face ca dreptul să fie perdut pentru titularul negligent al acestui drept (1).

Decăderile curg contra tuturor, iar judecătorii trebue să le aplice din oficiu.

Din această deosebire între prescripție și decăderile de drepturi rezultă, pe deoparte, că termenele decăderilor curg, ca și prescripțiile scurte, în contra tuturor persoanelor, chiar între soți (art. 1881), și în contra minorilor și interzișilor, în privința cărora prescripția este suspendată (art. 1876); iar pe de altă parte, că judecătorii trebue să aplice din oficiu decăderile care interesează ordinea publică (2).

Tardivitatea apelului sau recursului. Ordine publică.

Astfel, judecătorii vor invocà din oficiu motivele trase din tardivitatea apelului sau recursului în casație (3); și

---

dată de judecător, de exemplu: în cazurile art. 1019 urm. Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 42.

(1) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 44; Troplong, *Idem*, I, 27; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 25; Baudry et Tissier, *Idem*, 36 urm.; Beltjens, VI, art. 2219, No. 4; Laurent, XXXII, 10; Arntz, IV, 1962; T. Huc, XIV, 316 urm.; Planiol, II, 704 urm.; Aubry et Rau, VIII, § 771, pag. 427; Colmet de Santerre, VIII, 353 *bis*. — *Contrà:* Merlin, Répert., v° *Prescription*, S-a I, § 2 și *Quest. de droit*, v° *Appel*, § 9, No. 2.

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 45, 46; Troplong, *Idem*, I, 27 și II, 1038; Baudry et Tissier, *Idem*, 39; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 25; T. Huc, XIV, 318, pag. 389; Beltjens, *op.* și *loco suprà cit.*; Laurent, XXXII, 10; Aubry et Rau, VIII, § 771, pag. 427, text și nota 16 și pag. 428, text și nota 20 (ed. a 4-a), etc.

Motivele pentru care apelul tardiv trebue să fie respins din oficiu.

(3) Motivul pentru care apelul tardiv trebue să fie respins *din oficiu*, este că hotărîrea primilor judecători fiind rămasă definitivă prin neapelare, judecătorii din al doilea grad nu mai au ce judecà. Acești judecători nu pot, în adevăr, să se pronunțe decât asupra hotărîrilor date în prima instanță, iar nu în ultim resort. Cum ar puteà ei, în adevăr, să reformeze ceeace nu mai poate fi schimbat și ceeace, în ochii legei, este presupus a fi expresiunea adevărului *(pro veritate habetur)*. Cpr. Troplong, *Prescription*, I, 51, p. 61. Vezi în acelaș sens, Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 25, p. 24; Cas. belg. Sirey, 1910, p. 15 și *Dreptul* din 1910, No. 82, p. 660; Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 31, pag. 372 (rezumate); Garsonnet, *Tr. de procédure civile*, V, 2981, pag. 847 urm.

aceasta atât în materie civilă și comercială, cât și în materie represivă (1).

O altă regulă neaplicabilă simplelor decăderi de drepturi, este acea a perpetuității excepțiunei. Decăderea va fi deci opusă, sub forma de excepție, în termenul fixat de lege, cu toată maxima: *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum* (2), care este neaplicabilă în specie (3), presupunând, bine înțeles, că această regulă ar mai fi în vigoare în dreptul actual, ceeace este foarte îndoelnic și, după părerea noastră, chiar inadmisibil (4).

Perpetuitatea excepției în privința decăderilor de drepturi.

(ed. a 2-a); B. M. Missir, *Dreptul* din 1873. No. 61, p. 4 urm.; Degré, *Dreptul* din 1882, No. 8, pag. 67 și din 1879, No. 82, pag. 178.

(1) Cas. fr. Sirey, 1908. 1. 60; C. Paris, *Dreptul* din 1882, No. 12, p. 104; F. Helie, *Instr. criminelle,* VI, 3001, p. 762 (ed. a 2-a). Vezi și Tratatul nostru în limba franceză, p. 316.

(2) Această maximă, care însemnează că mijloacele ce sunt vremelnice pentru a conferi o acțiune, sunt, din contra, perpetue pentru a conferi o excepție, este extrasă din L. 5 § 6, Dig., *De doli mali et metûs exceptione*, 44, 4. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 84, nota 1; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile,* V, 147, pag. 275. Vezi asupra acestei maxime celebre, după care nulitățile pot în totdeauna fi opuse pe cale de excepție, adecă sunt neprescriptibile. Dunod, *Tr. des prescriptions*, pag. 79 (ed. din 1765); Pand. fr., v° *Prescription civile,* 1753 urm.; Répert. Sirey, v° *Nullité*, 144 urm. și v° *Prescription (matière civile),* 1472, 1473, etc.

Origina maximei: *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum.*

(3) Guillouard, *Prescription,* I, 45, *in fine*; T. Huc, XIV, 318, *in fine*, p. 389; Aubry et Rau, VIII, § 771, pag. 427, 428; C. Besançon, D. P. 73. 2. 122; Sirey, 73. 2. 196. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription,* 39, p. 39 (ed. a 3-a), etc.

(4) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 84 urm. Vezi, în sensul neadmiterei acestei maxime tradiționale în dreptul actual, pe lângă autoritățile citate în tom. VII, p. 87, nota 2, Baudry et Tissier, *Prescription,* 612; Bufnoir, *Propriété et contrat,* p. 739 urm.; Laurent, XIX, 57 urm. și XXXII, 372; Marcadé, IV, 879 urm. și *Prescription*, art. 2262, No. 233, p. 255 urm., etc. Cu toate acestea o teorie foarte acreditată în Franța, consacrată în termeni expreși în codul italian prin art. 1302 (vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 85, nota 1), admite că prescripția statornicită de art. 1890 și 1900 nu atinge excepțiile, ci numai acțiunile. Vezi, în acest sens, pe lângă numeroasele autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 85, nota 2; Guillouard, *Prescription,* I, 54; Planiol, II, 1291, etc. — S'a decis însă că această maximă nu poate fi invocată de recla-

Neadmiterea maximei de mai sus în dreptulactual. Controversă.

Regulele dela prescripție aplicabile decăderilor de drepturi.

Dar, dacă regulele de mai sus, speciale prescripției, nu sunt aplicabile decăderilor de drepturi, vor fi, din contra, aplicabile acestor decăderi regulele relative la calcularea termenelor și la cauzele de întrerupere statornicite de art. 1863 urm., pentrucă aceste reguli, deși sunt scrise pentru prescripție, pot fi întinse prin analogie și la decăderi (1).

Inexistența în dreptul actual a maximei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*. Controversă.

Prescripția fiind întemeiată pe prezumpția că proprietarul sau creditorul a părăsit dreptul său, de câteori el a lăsat să treacă termenul cerut de lege, fără a-l exercită, se susține că prezumpția de mai sus nu poate să existe și că, prin urmare, prescripția nu poate curge în contra lui, dacă el se găsește în imposibilitate de a-și exercită dreptul din cauza unei împiedicări datorită fie legei, fie convenției părților, fie întâmplărei; de unde și vechia maximă: *Contra non valentem agere non currit præscriptio*, sau *Agere non valenti non currit præscriptio* (2). Vom vedeà însă mai la vale, pag. 172 urm., că această celebră maximă, extrasă din L. 1 § 2, Cod, *De annali exceptione*, 7, 40, și formulată de jurisconsultul Bartolus, nu mai există în dreptul actual, nici în materie civilă, nici în materie represivă, după cum vom vedeà mai târziu, când ne vom ocupà despre pres-

---

mant, care conchide, prin cale de replică, la nulitatea unei convențiuni opusă de pârît, ca fine de neprimire a acțiunei introdusă în contra lui. C. Lyon, Sirey, 1912. 2. 20. Mai vezi în acest sens, Pand. fr., *v*⁰ *cit.*, 1758 și deciziile citate acolo. Autorii, care admit existența acestei maxime în dreptul actual, mai observă că perpetuitatea excepției nu există în cazurile când legea acordă un termen pentru exercițiul unei acțiuni, precum este, de exemplu, în cazul acțiunei în garanție a cumpărătorului unui animal atins de un viciu redibitoriu (art. 1359). Pand. fr., *v*⁰ *cit.*, 1757 și deciziile citate acolo.

(1) T. Huc, XIV, 318, *ab initio*; Aubry et Rau, VIII, § 771, *in fine*, p. 428; Guillouard, *Prescription*, I, 46; C. Rouen și Caen, Sirey, 59. 2. 337; Sirey, 63. 2. 44, etc. — Vezi însă Baudry et Tissier, *Prescription*, 40, *in fine*, p. 41 (ed. a 3-a), după care această soluție ar fi prea absolută.

Bibliografie.

(2) Vezi asupra acestei reguli, Bonifacy, *De la règle „Contra non valentem agere non currit prescriptio“*, teză pentru doctorat (Aix, 1901); Clément, *De la règle „Contra non valentem agere non currit præscriptio“*; Labbé, nota în Sirey, 78. 2. 313; I. D. Simionescu, *Cr. judiciar* din 1914, No. 38, p. 310 urm., etc.

cripția penală; întrucât astăzi cauzele care suspendă prescripția nu mai sunt lăsate la discreția judecătorilor, ci sunt statornicite de lege în mod limitativ (art. 1876 urm.) (1).

Mărginirea prescripției în limitele ei.

Prescripția, ca orice decădere, trebue să fie strict mărginită în limitele ei. Ea nu poate deci fi întinsă dela o persoană la alta, nici dela un drept la altul. Legile care stabilesc o prescripție sau o decădere de drepturi, zice Curtea de casație din Franța, sunt de drept strict și nu pot fi întinse prin analogie dela un caz la altul (2). Acest principiu, foarte important în privința aplicării legilor relative la prescripție, era astfel formulat de D'Argentré: „*Ne nullæ præscriptionum extensiones fiant de loco ad locum, rerum ad res, personarum ad personas, actionum ad actiones*".

Reguli comune prescripției achizitive (uzucapiunei) și prescripției liberatorii.

Legiuitorul nostru se ocupă fără nicio ordine, în ultimul titlu al codului civil (cartea III, tit. XX), atât despre prescripția achizitivă cât și despre cea extinctivă sau liberatorie. Unele reguli din acest titlu se aplică ambelor prescripții, iar altele sunt speciale numai uzucapiunei.

Art. 1838 urm., 1846 urm., 1886, 1863 urm., 1911.

Regulile aplicabile atât prescripției achizitive cât și celei liberatorii, sunt acele statornicite de art. 1838—1845, 1863—1889 și 1911; iar cele aplicabile numai prescripției achizitive sunt acele statornicite de art. 1837, 1846—1862, 1886—1902, etc.

Art. 1886.

Intre aceste reguli, unele se aplică numai prescripției liberatorii. Astfel este, de exemplu, regula statornicită de art. 1886. (Vezi *infrà*, explic. acestui text, p. 205 urm.).

Art. 1900. 1901.

Cât pentru prescripțiile scurte, ele sunt extinctive sau liberatorii, ca și cele statornicite de art. 1900 și 1901 C. civ.

Art. 1890.

Prescripția de 30 de ani (art. 1890) este și achizitivă și liberatorie în acelaș timp.

---

(1) Vezi *infrà*, p. 149, text și nota 3 și p. 173. Vezi și articolul ce am publicat în *Dreptul* din 1914, No. 55.

(2) Cas. fr. Sirey, 59. 1. 858. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 56; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 24, p. 23, etc.

Art. 586 Pr. civ.

Chestiunea de a se ști dacă prescripția de cinci ani statornicită de art. 586 Pr. civ. este o prescripție achizitivă sau liberatorie, este controversată (1).

Oprirea de a se renunță la prescripție.

Art. 1838. — Nu se poate renunță la prescripțiune decât după împlinirea ei. (Art. 5, 965, 968, 969 C. civ. Art. 2220 C. fr.) (2).

Art. 1839. — Renunțarea la prescripțiune este sau expresă sau tacită. — Renunțarea tacită rezultă dintr'un fapt care presupune delăsarea dreptului câștigat. (Art. 689, 1838 C. civ. Art. 2221 C. fr.) (3).

Art. 1840. — Cel ce nu poate înstrăina nu poate renunță la prescripțiune. (Art. 113, 199, 401, 430, 454, 950, 952, 1155 urm., 1248 urm., 1265, 1306, 1310, 1536, 1838 C. civ. Art. 2222 C. fr.) (4).

Despre renunțarea la prescripție (art. 1838).

Art 5 și 1838 C. civil.

Prescripția fiind, după cum știm, o instituție de ordine publică, nu se poate de mai înainte renunță la ea (art. 1838), părțile neputând, prin conveniile lor, să deroage dela legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri (art. 5) (5).

---

(1) Vezi *infrà*, explic. acestui text. Ultima jurisprudență a Curței de casație decide că prescripția specială în materie de adjudecare, edictată de art. 568 Pr. civ., este o prescripție liberatorie, ceeace ar rezultà din lucrările pregătitoare ale codului de procedură civilă din 1900 și din termenii legei, care declară prescriptibilă acțiunea de evicțiune. Cas. rom. S-a I-a, decizia No. 191 din 19 Martie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 20, p. 312, No. de ordine 320.

(2) Conform art. 3 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98.

(3) Conform art. 7 din legea bulgară menționată la nota precedentă.

(4) Conform art. 4 din legea bulgară mai sus menționată.

Dr. roman.

(5) „*Jus publicum pactis privatorum mutari non potest*". (L. 38, Dig., *De pactis*, 2, 14). Vezi și L. 45, Dig., *De diversis regulis juris antiqui*, 50, 17, unde se zice: „*Privatorum conventio juri publico non derogat*". Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 227, nota 3.

„Nimene nu poate să se lepede de prescripție *la alcătuire*“, zice art. 1972 din codul Calimach (1), adecă mai dinainte *(voraus)*, după cum se exprimă art. 1502 din codul austriac. O asemenea renunțare anticipată ar distruge, în adevăr, efectele ce prescripția este chemată să producă, și ea ar rămâneà un cuvânt deșert, un principiu fără viață, după expresia energică a lui Marcadé (2). „Dacă o asemenea renunțare ar fi validă, a zis Bigot-Préameneu în expunerea de motive la Corpul legislativ, prescripția n'ar mai fi pentru menținerea păcei publice, decât un mijloc iluzoriu, căci toți acei, în folosul cărora s'ar fi stabilit o obligație, n'ar fi lipsit de a pretinde asemenea renunțare“ (3). C. Calimach. Art. 1972.

„Considerând, zice tribun. Ilfov, că legiuitorul a stabilit prescripția spre a întâmpinà procese ce ar fi inevitabile, dacă acțiunile judecătorești n'ar aveà niciun termen, ceeace l-a condus să stabilească diferite termene, în baza cărora și în anumite condiții să se poată ajunge la dobândire de drepturi sau liberare de obligații; că, în acest scop, legea prin art. 1838 a interzis părților dreptul de a renunță la prescripție înainte de a fi împlinită, ceeace însemnează că, prin convenția lor, părțile nu pot de mai înainte să renunțe la prescripție, *nici să lungească termenul prescripției fixat de lege,* căci altfel această clauză ar fi devenit comună *(de style)* în orice convenție și, prin urmare, acțiunile judecătorești nu s'ar mai fi terminat niciodată“ (4).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 21.

(2) Marcadé, *Prescription*, art. 2220 urm., No. 20, p. 28. Iată cum se exprimă, în această privință, Bartolus: *„Ego dico quod usucapio est introducta propter bonum publicum principaliter: ergo, per pactum remitti non potest“*. Vezi Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 463, de unde am împrumutat această citație. Vezi și Troplong, *Prescription*, I, 43. Cpr. Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 252, pag. 411 (ed. germ. din 1841).

(3) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 316, p. 297, dela care am împrumutat această citație.

(4) Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1891, No. 50, p. 397. Vezi și Cas. rom. Bult. 1892, p. 816, unde se zice; „Considerând că, după art. 1838, nu se poate renunță decât la o prescripție îndeplinită, pentru motive de ordine și utilitate publică; că legea a introdus prescripția pentru a face să înceteze incertitudinea drepturilor și pentru a introduce pacea publică; că a permite părților să renunțe dela început (adecă de mai înainte) la prescripție, ar fi a o desființà din legislație, fiindcă creditorii n'ar lipsì de a reclamà dela debitori imprescriptibilitatea care,

Aplic. regulei de mai sus la toate prescripțiile și decăderile în genere.

Regula de mai sus se aplică atât prescripției achizitive cât și celei liberatorii, prin urmare și prescripției de cinci ani (1), cu toate că o renunțare anticipată cu greu poate fi concepută în privința uzucapiunei sau prescripției achizitive (2). Ea se aplică și la simplele decăderi de drepturi. Astfel, una din părți n'ar puteà, la începutul unui proces, să convie cu adversarul său că acesta va puteà oricând face opoziție, apel, recurs, etc., chiar peste termenele statornicite în această privință de legile de procedură, pentrucă termenele fixate de lege, în care partea nemulțumită poate să atace o hotărîre, sunt, după cum știm, de ordine publică (3). Dovada de aceasta este că ele trebue să fie invocate de judecători din oficiu (4).

Perimare.

Nu se poate, de asemenea, renunță de mai înainte a opune perempțiunea (5).

Renunțarea la prescripția îndeplinită.

Dar, dacă nu se poate renunță de mai înainte la o prescripție neîndeplinită încă, se poate renunță atât în mod expres cât și tacitamente (6), la o prescripție îndeplinită; pentrucă, în asemenea caz, numai interesul renunțătorului este în joc, iar nu și interesul public (7). Astfel, un testator ar

---

în toate contractele, ar devenì o clauză de stil". Cpr. Arntz, IV, 2008 și toți autorii.

(1) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2220, No. 7 și numeroasele decizii citate acolo.

(2) Beltjens, VI, art. 2220, No. 2; Planiol, I, 2712; Baudry et Tissier, *Prescription*, 55; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 470. — Vezi însă un exemplu citat de autori după jurisprudență, în care principiul de mai sus a fost aplicat și uzucapiunei. Guillouard, *op. cit.*, I, 318. Cpr. T. Huc, XIV, 320, etc.

(3) Vezi *suprà*, p. 46, text și nota 2. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 319; Troplong, *Idem*, I, 48; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 50; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 61; Beltjens, III, art. 2220, No. 5; Laurent, XXXII, 187; Pand. fr., v° *Appel civil*, 3945 urm.; Pand. belges, *eod v°*, 15 urm., etc.

(4) Vezi *suprà*, p. 46, 47.

(5) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 50; Troplong, *Idem*, I, 47; Baudry et Tissier, *Idem*, 61; Marcadé, *Idem*, art. 2222, No. 30 *ab initio*, p. 37; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 286, etc.

(6) Vezi *infrà*, p. 59.

(7) Este deci loc de a se aplicà în specie maxima cunoscută: *„Regula est juris antiqui, omnes licentiam habere, his quæ pro*

puteà să oblige pe moștenitorul său a plăti o datorie prescrisă (1).

Suspendarea cursului prescripției prin convenție. Controversă.

Pentru aceleași motive, creditorul și debitorul sau proprietarul unui fond și acel care pretinde vreun drept real asupra acestui fond, pot să convie că termenul prescripției va fi suspendat între ei un timp oarecare; aceasta nu însemnează a renunță la o prescripție neîndeplinită, ci a regulà într'un alt mod decât acel prescris de lege condițiile unei prescripții neîndeplinite încă, ceeace legea nu oprește (2).

Exemplul unei renunțări permise.

Iată încă un exemplu în care doctrina admite renunțarea. Un vecin al meu îmi permite de a aveà un conduct de apă în fondul lui, și eu declar că renunț la orice prescripție în această privință. Acest act care, ca o renunțare anticipată ar fi nul, va dovedì că nu posedez acest conduct de apă *animo domini*, cu titlu de proprietar, ci cu titlu precar sau ca o simplă tolerență, așa că posesiunea mea va fi lipsită de unul din caracterele necesare pentru a puteà prescrie (art. 1847) (3).

Recunoașterea pentru viitor a precarității posesiunei sale.

Nu trebue deci să confundăm renunțarea anticipată la prescripție, nulă în baza art. 1838, cu recunoașterea făcută de către posesor a precarității posesiunei sale, recunoaștere care are de rezultat de a face prescripția imposibilă pentru el, afară de cazul când titlul posesiunei sale ar fi intervertit. Va să zică, este validă convenția prin care cineva ar re-

---

se introducta sunt, renuntiare". (L. 29, *in medio*, Cod, *De pactis*, 2, 3). Vezi în privința acestei maxime, tom. I al Coment. noastre, p. 231 urm. (ed. a 2-a).

(1) Troplong, *Prescription*, I, 43, *in fine*.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 63; Guillouard, *Idem*, I, 170 și 322; Troplong, *Idem*, I, 45; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 596; Beltjens, VI, art. 2220, No. 12; Arntz, IV, 2068; Laurent, XXXII, 185; C. Toulouse și Cas. fr. D. P. 68. 2. 108; Sirey, 71. 2. 156; D. P. 70. 1. 309; Sirey, 71. 1. 137; Cas. belg. Sirey, 95. 4. 20; *Pand. Période*. 96. 2. 169 și *Cr. judiciar* din 1901, No. 42 (cu observ. noastră). Vezi și tom. I al Coment. noastre, p. 231, 232.—Sunt autori, cu toate acestea, care susțin că nu există alte cauze de suspendare ale prescripției decât acele admise de lege. Vezi Marcadé, *Prescription*, art. 2251, No. 186, p. 213.

(3) Thiry, IV, 591, p. 515; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 56 urm.; C. Nancy, Sirey, 91. 2. 161 (cu nota lui G. Bourcart, profesor la Nancy).

cunoaşte pentru viitor precaritatea posesiunei sale (1), după cum dispune anume art. 1437 din codul japonez dela 1896.

Renunţarea la o prescripţie începută.

Autorii se întreabă dacă se poate renunţà la o prescripţie începută; de exemplu, au trecut 15 ani de când am contractat obligaţia, pot să renunţ la prescripţie? Răspunsul este foarte simplu: pentru trecut renunţarea va fi validă, ea fiind însă nulă pentru viitor, dacă este relativă la dreptul de a prescrie, însoţit de toate condiţiile legale. Renunţarea îşi va produce însă efectele sale, dacă distruge condiţiile cerute pentru prescripţie sau măcar una din ele (2).

Lungirea termenului prescripţiei. Controversă.

După cum nu se poate de mai înainte renunţà la o prescripţie neîndeplinită, tot astfel nu se poate stipulà o prescripţie mai lungă decât acea statornicită de lege, pentrucă printr'o asemenea clauză s'ar renunţà de mai înainte la beneficiul unei prescripţii viitoare. Apoi, cine nu vede că, în puterea unei atare clauze, s'ar puteà convenì ca prescripţia să nu se îndeplinească decât peste un termen foarte lung, de exemplu: 100 sau 1000 de ani (3), ceeace ar însemnà a zice că ea nu se va îndeplinì niciodată (4).

Scurtarea termenului prescripţiei. Controversă.

Dar dacă, după părerea generală, nu se poate stipulà o prescripţie mai lungă decât acea statornicită de lege, nimic nu se opune ca părţile să poată scurtà termenul prescrip-

---

(1) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 320; Baudry et Tissier, 56, etc.

(2) Thiry, IV, 591, *in fine*, pag. 515; Mourlon, III, 1776. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 93; Beltjens, VI, art. 2020, No. 11, etc.

(3) Vezi în privinţa prescripţiei de 100 de ani şi celei imemoriale, la Romani, *suprà*, p. 5 şi 6.

(4) Vezi în acest sens, Beltjens, *loco suprà cit;* No. 8 şi 12, p. 719; Planiol, II, 649; Guillouard, *Prescription*, I, 321; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 62; T. Huc, XIV, 322; Pand. fr., v° *Prescription*, 478 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 287 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2219, No. 43; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 686, p. 487; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2217, p. 790 şi 2250, p. 851, 852 (ed. a 3-a); Lyon-Caen, nota în Sirey, 96. 1. 112; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1890, No. 50, p. 397 (motive). — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1892, p. 815 şi *Dreptul* din 1892, No. 63; C. din Nancy, D. P. 97. 2. 311. Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, nota 5 *in fine* dela p. 826 şi 827, precum şi tom. VII, p. 373, nota 2.

ției, pentrucă asemenea convenție departe de a agravà situația debitorului, o îmbunătățește, din contra, micșorând termenul în care el se liberează (1). Convenția părților nu poate fi restrânsă, în această privință, decât în mod excepțional, fie printr'un text expres al legei, fie prin considerații de ordine publică. Este interzis, zice Pardessus, de a renunță la opunerea prescripției, în acest sens că nu este permis de a face ca acțiunile să fie perpetue și imprescriptibile; se poate însă stipulà că o prescripție statornicită de lege va avea un termen mai scurt (2). De aceea, atât art. 225 din codul civil german cât și alte legiuiri străine, sunt exprese în această privință (3).

Scurtarea termenului prescripției dintr'o poliță de asigurare.

In baza acestor principii se decide, în genere, că este validă clauza dintr'o poliță de asigurare, prin care se dispune că acțiunea în despăgubire ce, la caz eventual, ar datorì societatea de asigurare, va fi prescrisă printr'un termen

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 323; Baudry et Tissier, *Idem*, 96; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2220, No. 8; Baudry et Wahl, *Successions*, III, 3432; Pand. fr., v° *Prescription*, 486 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 291 urm.; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 686, pag. 488 și VI, 1323; Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2217, p. 790; Trib. Ilfov și C. București, *Dreptul* din 1884, No. 57, pag. 457, 458 (motive) și No. 60, pag. 487 (motive); *Dreptul* din 1891, No. 50 și *Cr. judiciar* din 1910, No. 48, p. 416; *Dreptul* din 1913, No. 49 și *Pagini juridice* din 1913, No. 114 (cu observ. noastră). Tot în acest sens este și jurisprudența franceză. Vezi deciziile citate în tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 826, nota 5. Vezi și tom. VII al aceloraşi Comentarii, p. 374, *ad notam.* — *Contrà:* T. Huc, XIV, 323; Planiol, II, 648, text și nota 1; Laurent, X, 437; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1912, No. 9, p. 70 urm. și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 22; C. Paris, D. P. 50. 2. 40 (decizie casată). Vezi decizia Cas. fr. în Sirey, 56. 1. 182.

(2) Pardessus, *Cours de droit commercial*, I, 240, p. 297 (ed. a 6-a, Paris, 1857, publicată de Eug. de Rozière, nepot al autorului).

C. german. Art. 225.

(3) Iată cum se exprimă acest din urmă text: „Prescripția nu poate fi exclusă nici agravată prin acte juridice. Este însă permis de a micșorà rigoarea ei, scurtând-i termenul. *„Erleichterung der Verjährung, insbesondere Abkürzung der Verjährungsfrist, ist zulässig“.* — *Contrà:* Art. 1972 C. Calimach (1502 C. austriac) și art. 148 C. federal al obligațiilor din 14 Iunie 1881. Vezi *suprà*, p. 21.

mai scurt de un an dela data sinistrului (art. 954 § ultim C. com.) (1).

Scurtarea prescripției în materie de căraușie.

Tot validă este, după jurisprudență, și clauza care scurtează prescripția acțiunilor în contra cărăușului derivând din contractul de transport (art. 956 C. com.) (2), etc.

Regul. căilor ferate. Art. 65 § 5.

In această din urmă privință, Curtea de casație a validat prescripția *de un an*, statornicită de art. 65 § 5 din regulamentul căilor ferate, pentru contestațiile născute din transportul mărfurilor, cu toate că art. 956 din codul comercial prevede, pentru transporturile din Europa, o prescripție *de șase luni* (3).

Persoanele care pot renunță la prescripția îndeplinită și formele acestei renunțări (art. 1839, 1840).

Capacitatea cerută pentru a renunță.

Spre a puteà renunță la prescripția îndeplinită trebue a aveà capacitatea de a înstrăinà, pentrucă această renun-

---

(1) Beltjens, VI, art. 2220, No. 3 *bis*; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 52; Baudry et Tissier, *Idem*, 96 *bis*; Guillouard, *Idem*, I, 323 și numeroasele decizii citate de acest autor, p. 304, nota 1; Pand. belges, v° *Assurance en général (matière civile)*, 435; Laurent, XXXII, 184; Delalande et Couturier, *Du contrat d'assurance contre l'incendie*, 922; Lyon-Caen, nota în Sirey, 96. 1. 113; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1891, No. 50, p. 397.

(2) Cas. fr. Sirey, 96. 1. 113; D. P. 96. 1. 241; *Pand. fr.*, 97. 1. 126; Cas. belg. *Pasicrisie belge*, 90. 1. 231; Beltjens, III, art. 2220, No. 20; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 686, p. 488, etc. — Art. 414 din codul comercial german prevede că termenul prescripției poate fi prelungit prin convenția părților *(durch Vertrag)* (vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 288, nota 1 și *infrà*, explic. art. 956 C. com.), ceeace la noi este inadmisibil.

C. com. german. Art. 414.

(3) Cas. rom. Bult. 1892, p. 415. — Și fiindcă vorbim de prescripția statornicită de lege în materie de contract de transport sau căraușie, vom menționà o decizie recentă a Curței din Galați (15 Octombrie 1913), care pune în principiu că prescripția de 6 luni, prevăzută de art. 956 C. com., se aplică, în genere, la toate acțiunile derivând din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de perdere, avarie sau întârziere, menționarea acestor cazuri în partea finală a textului de mai sus având de scop indicarea de când începe prescripția, iar nicidecum enumerarea în mod limitativ a ca-

țare este abandonarea unui drept. „*Alienationis verbum etiam usucapionem continet: vix est enim, ut non videatur alienare, qui patitur usucapi*“ (1).

Apoi, renunțarea trebue să fie liberă și spontanee, adecă să nu fi fost făcută din eroare, violență sau dol (art. 961) (2). Art. 961.

Prin urmare, persoanele lovite de o incapacitate absolută sau relativă nu pot renunță la prescripție. Astfel, n'au această capacitate: minorii emancipați sau neemancipați, interzișii, persoanele puse sub consiliu judiciar și femeile măritate neautorizate, fie ele separate sau neseparate de bunuri, etc. Se susține însă de unii că minorul emancipat, având libera dispoziție a veniturilor sale (art. 427 C. civ.), poate să renunțe la prescripția îndeplinită a veniturilor unei rente sau a dobânzilor unui capital, nu însă la prescripția însăș a rentei sau capitalului. De asemenea, femeea măritată separată de bunuri ar puteà, după unii, să renunțe la prescripția îndeplinită a unei creanțe mobiliare, întrucât ea poate dispune de averea sa mobilă și chiar a o înstrăină (art. 1265) (3). Minorii, interzișii, femeile măritate, etc. Controversă.

Această soluție ar fi însă, după alții, inadmisibilă, pentrucă nici minorul emancipat, nici femeea măritată, separată de bunuri, nu au capacitatea de a face o liberalitate. Or, înstrăinarea, care rezultă din renunțarea la prescripție, trebue, după părerea acestor din urmă, să fie asimilată unei donațiuni, fiindcă acel care o face nu primește nimic în schimb, de oarece el abandonează în mod gratuit dreptul ce aveà de a opune prescripția (4).

---

zurilor când se aplică această prescripție. Vezi *Dreptul* din 1913, No. 76, p. 605. Vezi *infrà*, explic. art. 956 C. com.

(1) L. 28, Pr., *ab initio*, Dig., *De verborum significatione*, 50, 16.

(2) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 504 și autoritățile citate acolo; Cas. fr. D. P. 62. 1. 279; Sirey, 62. 1. 481, etc.

(3) Beltjens, VI, art. 2222, No. 2; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 71; Baudry et Tissier, 89; Duranton, XXI, 128.

(4) Thiry, IV, 592; Laurent, XXXII, 201; Planiol, I, 2715; Guillouard, *op. cit.*, I, 330; T. Huc, XIV, 327, *in fine*, p. 404, etc. Vezi *infrà*, p. 63.

Minorul comerciant poate însă să renunțe la prescripțiile care privesc comerțul său, pentrucă, în privința acestui comerț, el este considerat ca major (art. 10, 12 C. com.). Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2222, No. 8. Minor comerciant.

Tutorul. Controversă.

Nu pot, de asemenea, renunță la prescripție: administratorii bunurilor altuia, precum: tutorii și bărbații administratori legali ai bunurilor dotale ale femeei lor[1]; nici ad-

---

Femeea comerciantă.

Aceeaș soluție este admisibilă și în privința femeei măritate autorizată de a face comerț, pentrucă ea este capabilă de a se obligà pentru tot ce privește comerciul său (art. 16 C. com.).

(1) Cpr. Planiol, II, 702; Laurent, XXXII, 202; Thiry, IV, 593; Beltjens, III, art. 2222, No. 3; Guillouard, *Prescription*, I, 327; Troplong, *Idem*, I, 80, 81; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 69, 73; T. Huc, XIV, 328; Mourlon, III, 785; Aubry et Rau, I, § 113, pag. 712 (ed. a 5-a); Beltjens, VI, art. 2222, No. 5; Pand. fr., v° *Prescription*, 581, 583; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 167; C. Bordeaux, D. P. 97. 2. 97; *Pand. Péroid.*. 98. 1. 173 (sub Cas.). Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 625, 669, p. 336 urm. și 364 urm. Vezi și tom. II al Coment. noastre, p. 739 (ed. a 2-a).—*Contrà:* Planiol, I, 2715; Marcadé, *Prescription*, art. 2222, No. 45, p. 53; Aubry et Rau, VIII, 776, p. 452, după care tutorul ar puteà renunță în baza unei autorizări dată în acest scop de consiliul de familie și omologată de tribunal (art. 401). Această soluție este însă inadmisibilă, pentrucă renunțarea la prescripție echivalează cu o înstrăinare gratuită, înstrăinare pe care tutorul nu poate s'o facă niciodată. In specie, fiind vorba de o afacere de conștiință, ea trebue să fie lăsată la aprecierea personală a minorului, care, la majoritatea sa, va puteà să restitue bunul uzucapiat sau să plătească datoria prescrisă. Cpr. Thiry, *loco cit.* Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2222, No. 12 urm.

Tutorul. Art. 1906.

Tutorul poate însă să renunțe la prescripțiile scurte, în privința cărora art. 1906 permite de a se deferì jurământul. Guillouard, *op. cit.*, I, 328; Baudry et Tissier, *Idem*, 87, *ab initio;* Le Roux de Bretagne, *Idem*, 70; Dalloz *op.* și *loco suprà cit.*, No. 22, etc.

Renunțarea din partea tutorului la o prescripție începută, însă neîndeplinită. Controversă.

Tutorul poate, de asemenea, să renunțe la o prescripție începută însă neîndeplinită încă, căci el având capacitatea de a plătì datoriile minorului, a face plata însemnează a recunoaște existența datoriei și a renunță la prescripție. Creditorul sau proprietarul, în contra cărora a început a curge prescripția, ar puteà, în adevăr, să facă printr'un act judiciar inutil timpul care a curs în favoarea minorului și, la urma urmei, aceste cheltueli vor fi suferite tot de incapabil. De aceea Pothier *(Oblig.*, II, 699, p. 386) zice că există o mare deosebire între recunoașterea ce se face a prescripției îndeplinite și acea ce se face de mai înainte, cu scopul numai de a întrerupe prescripția. Vezi, în acelaș sens, Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 70 *in fine*, p. 61; Mourlon, III, 1785.—

ministratorii convenționali și mandatarii aleși de părți, neînvestiți cu un mandat special (art. 1536) (1); nici directorii sau administratorii unei societăți (2) și, după unii, nici chiar persoanele morale (3).

Renunțarea la prescripția îndeplinită poate fi atât expresă (4) cât și tacită. Ea este *expresă* când se face printr'un act scris sau în mod verbal (5); *tacită*, când rezultă dintr'un

Renunțarea expresă și tacită.

Vezi însă Laurent, XXXII, 124, 125. Vezi și distincția făcută de Aubry et Rau (II, § 215, p. 517, ed. a 5-a) între uzucapiunea și prescripția extinctivă a drepturilor reale și prescripția extinctivă sau liberatorie a drepturilor personale.

(1) Beltjens, VI, art. 2222, No. 4; Laurent, XXXII, 203; Baudry et Tissier, *Prescription*, 90 *bis*, etc.

(2) Betjens, *loco cit.*, No. 6 și deciziile citate acolo.

(3) T. Huc, XIV, 328; Guillouard, *op. cit.*, I, 327, *in fine;* Laurent, XXXII, 203; Beltjens, *loco cit.*, No. 7. — *Contrà:* Pand. fr. v° *Prescription civile*, 569; Baudry et Tessier, 67, 74 și 90. S'a decis, în acest din urmă sens, că Statul, comunele, ospiciile și alte stabilimente publice nu pot renunță la prescripția îndeplinită, decât cu autorizarea acelor care sunt însărcinați a veghià la conservarea drepturilor lor. C. Besançon, Sirey, 65. 2. 197. Cpr. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 71, *in fine*.

Persoane morale. Controversă.

Dar, dacă chestiunea de mai sus este controversată, se decide, cu drept cuvânt, că persoanele morale, fie chiar străine, de exemplu: un Stat străin, precum și circomscripțiile administrative și teritoriale ale Statului, de pildă: comunele, județele, etc., pot dobândì prin prescripție teritorii internaționale (cpr. art. 1845), afară, bine înțeles, de pământurile rurale, care, după art. 7 § 5 din Constituție, nu pot fi stăpânite de străini, fie acești străini persoane fizice sau morale. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1895, No. 43; Trib. Dorohoi, *Cr. judiciar* din 1908, No. 13 și *Dreptul* din acelaș an No. 67. Vezi *suprà*, p. 39 și *infrà*, p. 76.

Dobândirea de teritorii internaționale de către persoanele morale.

(4) Renunțarea expresă poate fi pură și simplă sau condițională; nimic nu se opune, în adevăr, ca debitorul să subordoneze renunțarea sa la acceptarea unei oferte ce el ar face creditorului; așa că renunțarea va fi neavenită dacă oferta nu este acceptată. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 68, *in fine;* Laurent, XXXII, 190; Beltjens, VI, art. 2221, No. 5; T. Huc, XIV, 324, p. 397; Pand, fr., v° *Prescription civile*, 502, etc.

Renunțare pură și simplă și condițională.

(5) Laurent, XXXII, 189; Guillouard, *Prescription*, I, 332; Baudry et Tissier, *Idem*, 68; Répert. Sirey, v° *Presscription*, 722; Marcadé, *Idem*, art. 2020—2022, No. 32, 33, p. 39. In acest caz, dacă renunțarea nu este mărturisită, dovada ei se

Dovedirea renunțării exprese.

fapt sau dintr'o împrejurare care lasă a se presupune abandonarea prescripției îndeplinite (1).

Chestie de fapt.

Chestiunea de a se ști dacă o împrejurare lasă sau nu a se presupune renunțarea la prescripție, este o chestie de fapt, de suverană atribuție a instanțelor de fond, care nu cade sub controlul Curței de casație (2).

Cazul când Casația își exercită controlul său.

Se admite însă că deciziile instanțelor de fond ar puteà fi supuse controlului Curței supreme, de câteori ele s'ar întemeià pe motive eronate de drept, și ar fi denaturat caracterele și efectele legale ale actelor din care ele ar fi făcut să rezulte renunțarea la prescripție (3).

Renunțările sunt de drept strict.

Pentru ca să existe renunțare tacită trebue ca faptul invocat să nu fie echivoc și să nu poată primì altă interpretare decât acea de a renunțà la un drept dobândit; căci dacă faptul invocat ar puteà fi conciliat cu intenția de a conservà dreptul dobândit, judecătorii vor trebui să

---

va face conform dreptului comun; deci, și prin martori, dacă este vorba de o sumă mai mică de 150 lei, sau dacă suma fiind mai mare, ar există un început de probă scrisă. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 55; Laurent, XXXII, 189; Beltjens, VI, art. 2221, No. 3; Baudry et Tissier, *loco cit.*; Marcadé, *loco cit.*

Cazul când s'a încheiat un act scris.

Dacă s'a încheiat un act scris, acest act nu este supus condițiilor cerute pentru validitatea actelor confirmatorii (art. 1190), renunțarea putându-se deduce din orice fapt care arată voința implicită și manifestă a debitorului de a plătì obligația. Beltjens, art. 2221, No. 3 și 4; Laurent, XXXII, 189; Guillouard, *Prescription*, I, 332; Baudry et Tissier, *loco cit.*

(1) C. București, *Dreptul* din 1906, No. 84, p. 668; Cas. rom. Bult. 1912, p. 1425.

(2) Marcadé, *loco cit.;* Thiry, IV, 594; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 69; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 67; Guillouard, *Idem*, I, 334; Pand. fr., v° *Prescription*, 509; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 453, text și nota 12; Cas. fr. D. P. 84. 1. 163; Sirey, 84. 1. 422; *Pand. Période.* 97. 1. 35; D. P. 97. 1. 320; Sirey, 97. 1. 407; D. P. 1907. 2. 289; Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1912, No. 25, p. 299 (rezumate) (decizie nereprodusă în Bult. Curței).

(3) Aubry et Rau, *loco cit.*, § 776, *in fine*, p. 454, text și nota 13; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 69, *in fine;* Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 67; Pand fr., v° *Prescription civile*, 511; Cas. fr. D. P. 56. 1. 285; Sirey, 57. 1. 776. — Vezi însă Laurent, XXXII, 192; Troplong, *Prescription*, I, 56; Marcadé, *Idem*, art. 2222, No. 35, p. 41, etc.

deà faptului această din urmă interpretare, fiindcă renunțările sunt de drept strict (1).

Un fapt care, necontestat, ar atrage după sine renunțarea la prescripția îndeplinită, ar fi plata datoriei făcută de debitor, afară de cazul când această plată ar fi fost făcută din eroare, adecă: în necunoștința existenței prescripției (2). *Qui errat consentire non videtur.* Plata datoriei din partea debitorului.

Rezervele ce ar fi făcut debitorul în chitanța de plată, prin care el ar fi făcut să se înscrie în acea chitanță că înțelege a nu renunță la prescripție, n'ar produce niciun efect, aceste rezerve fiind incompatibile cu însuș faptul plății (3). *Protestatio contra factum nihil relevat.* Rezervele făcute de debitor nu produc, în genere, niciun efect.

---

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 334; Troplong, *Idem*, I, 156; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 57 și 64; Baudry et Tissier, *Idem*, 70; Beltjens, art. 2221, No. 6; Laurent, XXXII, 191; T. Huc, XIV, 324, p. 398; Planiol, II, 701; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 452, 453; Pand fr., v° *Prescription civile*, 526; Cas. fr. D. P. 1901. 1. 299, etc.

(2) Thiry, IV, 594; Troplong, *Prescription*, I, 33 și 63; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 529. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 71.

Art. 222 § 2 din codul german dispune din contra, în această privință, că ceeace s'a prestat pentru satisfacerea unei reclamații prescrise, nu este supus repetiției *(kann nicht zurückgefordert werden)*, chiar dacă această prestație a fost făcută în ignoranța prescripției, *auch wenn die Leistung in Unkenntnis der Verjährung bewirkt uorden ist*". Și textul de mai sus adaogă că aceeași soluție se aplică recunoașterei convențională sau dărei unei siguranțe făcută de către partea obligată. „*Das Gleiche gilt von einem vertragsmässigen Anerkenntnisse sowie einer Siherheitsleistung des Verpflichteten*". C. german. Art. 222 § 2.

(3) Baudry et Tissier, *op.* și *loco cit.;* Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 59; Troplong, *Idem*, I, 61; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 528; T. Huc, XIV, 324, p. 398, etc.

Dacă debitorul și-a făcut însă rezerve formale și precize, incompatibile cu ideea de renunțare, precum ar fi, de exemplu, în cazul când pretinsul debitor ar fi plătit dobânda cu declarația formală că nu crede că datorește și că plătește pentru a nu avea proces și, sub rezerva de a aduce mai târziu proba liberațiunei sale, etc., se va decide că nu există renunțare, fiindcă, în asemenea caz, nu există un fapt care lasă a se presupune delăsarea dreptului câștigat, după cum se exprimă art. 1839. Vezi Guillouard, *op. cit.*, I, 339; Baudry et Tissier, *Idem*, 76; Beltjens, VI, art. 2221, No. 9; Laurent, XXXII, 193, etc. Cazul când debitorul și-a făcut rezerve incompatibile cu ideea de renunțare.

Alte fapte care constituesc o renunțare la prescripție.

Tot ca o renunțare la prescripție vor fi considerate: plata unui acont sau a unei părți din datorie (1); oferta de plată sau cererea unui termen de plată (2); cererea unei expertize pentru regulare de socoteli (3); cererea de a exercită retractul litigios (4); darea unei ipoteci sau a unei cauțiuni (5); recunoașterea datoriei (6), etc.

Faptele care nu atrag renunțarea la prescripție.

Nu atrag însă renunțarea la prescripție: faptul de a fi propus o excepție de nulitate sau de plată (7), nici faptul de a cere executarea unei obligații rezultând dintr'un contract sinalagmatic, în privința obligației corelative, ce impune acest contract. Cu alte cuvinte, acel care cere executarea unei obligații rezultând dintr'un contract sinalagmatic, nu este presupus că a renunțat la facultatea de a opune prescripția obligației corelative ce-i impune acest contract (8).

Renunțarea nu are nevoe de a fi acceptată.

Renunțarea fie expresă, fie tacită, la prescripția împlinită, fiind o manifestație unilaterală de voință a renunțătorului, n'are nevoe de a fi acceptată de proprietarul sau creditorul chemat a se folosi de ea, fiind suficient ca ea să nu fie repudiată de acest din urmă (9).

Plata unui acont.

(1) Plata unui acont presupune, în adevăr, recunoașterea datoriei întregi. *Minima agnitione debiti tollitur præscriptio.* Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 695, p. 381, 382 (ed. Bugnet).

Pentru aceasta trebue însă ca suma să fi fost plătită numai ca acont, iar nu ca formând toată datoria. Debitorul ar puteà deci să declare că nu recunoaște datoria decât până la suma ce plătește, și această rezervă îi va permite de a invocà prescripția pentru rest. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 59.

(2) T. Huc, XIV, 324; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 59; Baudry et Tissier, *Idem*, 73; Troplong, *Idem*, I, 67; Thiry, IV, 594; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 453; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 553; Cas. fr. D. P. 67. 1. 224; Sirey, 67. 1. 391; C. Montpellier, D. P. 74. 2. 165, etc.

(3) T. Huc, XIV, 324; Cas. fr. D. P. 84. 1. 163, etc.

(4) Troplong, *Prescription*, I, 71; Pand. fr., *v° cit.*, 555. Vezi asupra retractului litigios, tom. VIII al Coment. noastre, p. 859 urm. (ed. 1-a).

(5) Thiry, IV, 594; T. Huc, *loco cit.* și toți autorii.

(6) T. Huc, *loco cit.*; Cas. fr. D. P. 85. 1. 411, etc.

(7) Thiry, IV, 594; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 453, etc.

(8) Thiry, Aubry et Rau, *loco cit.*; Troplong, *Prescription*, I, 73; Cas. fr. Sirey, 34. 1. 810.—*Contrà:* Duranton, XXI, 252.

(9) Répert. Sirey, v° *Prescription*, 696; T. Huc, XIV, 328, p. 397; Thiry, IV, 594; Laurent, XXXII, 188; Beltjens, VI, art. 2221,

Actul care cuprinde renunțarea la prescripția unui imobil nu este supus transcrierei, fiindcă nu este translativ de proprietate, ci numai declarativ de drepturi (1). Nesupunerea transcrierei.

Renunțarea la prescripție nefiind, după unii, o liberalitate, acel care se folosește de ea nu are nevoe de a avea capacitatea să primească cu titlu gratuit; nici nu este supus raportului și reducțiunei în privința foloaselor ce trage din ea; nici nu este obligat a plăti o taxă de mutațiune în folosul fiscului, etc. Toate aceste consecințe rezultă din împrejurarea că renunțarea la prescripția îndeplinită nu este o înstrăinare, ci numai recunoașterea dreptului altuia. In adevăr, cel care renunță la o prescripție îndeplinită nu înstrăinează nimic, iar renunțarea sa nu face ca bunul să iasă din patrimoniul său, ci îl împiedică numai de a intrà în acest patrimoniu (2). (Vezi *suprà*, p. 57). Renunțarea la prescripția îndeplinită nu este o înstrăinare, ci recunoașterea dreptului altuia.

Efectele renunțării la prescripția îndeplinită.

Știm că renunțarea la prescripție nu crează un drept nou în folosul aceluia pentru care ea se face. In adevăr, dacă am renunțat la o prescripție achizitivă, nu se poate zice că proprietarul, contra căruia ea se îndeplinise, își pierduse proprietatea prin efectul acestei prescripții și că el o Renunțarea la prescripție nu crează un drept nou în folosul celuia pentru care se face.

No. 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 83; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 56, etc.

(1) T. Huc, XIV, 325; Planiol, I, 2714, *in fine;* Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 54; Baudry et Tissier, *Idem*, 83; Beltjens, VI, art. 2222, No. 1, p. 722, etc.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 82, 83; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 78; Thiry, IV, 595; Beltjens, VI, art. 2220, No. 10 și art. 2222, No. 1, p. 721, 722; Colmet de Santerre, VIII, 327 *bis* VI și 329 *bis* 1; T. Huc, XIV, 325; Planiol, I, 2714. — Vezi însă Laurent, XXXII, 195 și 204, care consideră renunțarea la prescripție ca echivalentul unei înstrăinări, părere care a rămas izolată. Se poate însă decide, în fapt și în mod excepțional, că renunțarea prezintă caracterul unei liberalități, în care caz raportul și reducțiunea vor avea loc. Guillouard, *op. cit.*, I, 341 *bis;* Cas. fr. D. P. 96. 1. 569 (cu nota lui L. Guénée). Mai vezi și o altă decizie tot a Curței de casație din Franța, publicată în D. P. 47. 1. 374.

redobândește în virtutea renunțărei mele, care ar constitui pentru el un titlu nou.

Prin renunțarea la prescripția extinctivă, creditorul nu-și pierde dreptul său.

De asemenea, dacă am renunțat la prescripția extinctivă, nu se poate zice că creditorul și-a pierdut dreptul de creanță și că el îl redobândește prin renunțarea mea; căci, în ambele cazuri, atât proprietarul cât și creditorul își păstrează dreptul lor primitiv. Cu alte cuvinte, renunțarea nu crează un drept nou; ea nu face decât să menție pe cel vechiu, care n'a încetat de a există. Motivul acestei soluții este că prescripția nu operează de drept și nu desființează *ipso jure* dreptul aceluia contra căruia ea s'a îndeplinit; ea trebue să fie opusă de cel în drept, și numai din acest moment dreptul este pierdut; de unde rezultă că, de câteori ea nu este opusă și acel care puteà s'o opue renunță la ea, dreptul pe care ea îl desființà este menținut. Este adevărat că Laurent a susținut contrariul, după cum am observat *suprà*, p. 63, nota 2, sub cuvânt că renunțarea este delăsarea unui drept câștigat; însă dreptul, pe care renunțătorul îl abandonează, nu este în specie proprietatea, ci dreptul de a opune prescripția (1).

Renunțarea nu este opozabilă acelora dela care ea nu emană.

Renunțarea la prescripția îndeplinită nu-și produce efectele sale decât în contra acelui dela care emană, precum și în contra moștenitorilor și reprezentanților săi universali, ea nefiind opozabilă acelora a căror voință a rămas străină de ea.

Astfel, renunțarea la prescripția îndeplinită din partea debitorului principal, nu produce niciun efect în privința fidejusorului; renunțarea unuia din debitorii solidari nu poate fi opusă celorlalți codebitori solidari. Dacă datoria este nedivizibilă și nesolidară, renunțarea unuia din debitori nu va produce efecte față cu cei care n'au renunțat, etc. (2). Toate aceste chestiuni sunt neîndoelnice; de aceea ele nici n'au fost contestate în mod serios.

---

(1) Vezi Thiry, IV, 595, p. 518, dela care am împrumutat textual toată această argumentare, fiindcă ni s'a părut foarte bine expusă. Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2222, No. 1, p. 722 și autoritățile citate.

(2) Thiry, IV, 595, *in fine;* Laurent, XXXII, 208; Beltjens, VI, p. 726, No. 4; Baudry et Tissier, *Prescription*, 91 și autoritățile citate.

Oprirea făcută judecătorilor de a opune prescripția din oficiu.

Art. 1841. — In materie civilă, judecătorii nu pot aplică prescripțiunea, dacă acel interesat nu va fi invocat acest mijloc. (Art. 2223 C. fr.). (1).

Art. 1842. — Prescripțiunea poate fi opusă în cursul unei instanțe *până în momentul când Curtea de apel va pronunță definitiva sa deciziune, asupra căreia nu mai poate revenì după lege* (2), afară numai de cazul când cel în drept a o pune ar trebuì să se prezume, după împrejurări, că a renunțat la dânsa. (Art. 1839 C. civ. Art. 327 Pr. civ. Art. 2224 C. fr.) (3).

Art. 1841 C. civil și 1971 C. Calimach.

Ca și autoritatea lucrului judecat (4), prescripția nu poate fi invocată de judecători din oficiu, atât în materie civilă cât și în materie comercială, principiu care erà admis și prin art. 1971 din codul Calimach. „Judecătoria nu este datoare, zice acest text (1501 C. austriac) să ià în băgare de seamă dela sineși prescripția, dacă părțile prigonitoare nu o vor pune înainte“ (5). „Prescripția fiind un mijloc de apărare, lăsat cu totul la facultatea părței, de a voì să se folosească sau nu de beneficiul legei, la care poate renunță oricând, nu poate fi invocată din oficiu de judecător“, zice Curtea noastră de casație, și această decizie adaogă: „Renunțarea la prescripție poate rezultà și din recunoașterea dreptului celui contra

---

(1) Conform: art. 5 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98.

(2) Textul fr. zice că prescripția poate fi opusă *en tout état de cause*, chiar înaintea Curței, etc. Textul nostru cuprinde deci o inexactitate. Vezi *infrà*, p. 71.

Inexactitate de text.

(3) Conform: art. 6 din legea bulgară mai sus menționată.

(4) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 455 și 581.

(5) Vezi *suprà*, p. 21, text și nota 1, unde am văzut că aceeași soluție este admisă și în codul german. Pothier, *Oblig.*, II, 677, p. 373, califică prescripția de *„fin de non-recevoir“* și adaogă *(loco cit.)*, că: *„les fins de non-recevoir doivent être opposées par le débiteur; le juge ne les supplée pas“*.

Dr. roman.

La Romani, posesiunea *longi temporis* nefiind sancționată de dreptul civil, nu-și produceà efecte *ipso jure*, ci numai *exceptionis ope*. Prin urmare, judecătorul trebuià să condamne de câteori pârîtul nu făcuse să figureze în formulă excepțiunea zisă *præscriptio longi temporis*. Vezi Berriat St. Prix, *Notes élément. sur le code civil*, III, 9097, *in fine*, p. 774.

căruia prescripția poate fi invocată, și aceasta indiferent dacă termenul cerut pentru a prescrie erà sau nu împlinit" (1).

Motivul dat de Bigot-Préameneu.

Bigot-Préameneu a dat următoarele motive pentru a justificà această dispoziție care, după multe discuții, fusese, la urma urmei, admisă și în vechiul drept francez (2).

„Le temps seul n'opère pas la prescription; il faut qu'avec le temps concoure ou la longue inaction du créancier, ou une possession telle que la loi l'exige. Cette inaction ou cette possession sont des circonstances qui ne peuvent être connues et verifiées par les juges qu'autant qu'elles sont alléguées par celui qui veut s'en prévaloir" (3).

Adevăratul motiv la art. 1841.

Adevăratul motiv al acestei dispoziții nu este însă cel arătat de Bigot-Préameneu, ci altul. Art. 1841, întemeindu-se pe o prezumpție care, în unele cazuri, poate fi contrară realității lucrurilor, legea lasă conștiinței fiecăruia dreptul de a uzà sau nu de acest mijloc de apărare care, uneori, poate servì a comite o spoliațiune. Dacă pârîtul este om cinstit, el nu va invocà un mijloc întemeiat de cele mai multe ori pe o uzurpare (4).

Legea pune deci prescripția, ca un mijloc de apărare extrem, la dispoziția aceluia care este convins de dreptatea și bunătatea cauzei sale și care nu se poate apărà altfel (5).

Critica art. 1841.

Dispoziția art. 1841 este criticată de unii autori (6) și apărată de alții (7).

Oricum ar fi, legea este expresă și judecătorii nu pot să declare o acțiune civilă sau comercială prescrisă, chiar dacă ar fi vorba de minori, interzișì sau alți incapabili, în

---

(1) Cas. rom. S-a I (12 Martie 1914), *Dreptul* din 1914, No. 36, pag. 284.
(2) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 298; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 234 urm., etc.
(3) Vezi Guillouard, *op. cit.*, I, 299; T. Huc, XIV, 329; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 232, etc.
(4) Cpr. Adan, *Cours de droit civil*, II, 3531, p. 736.
(5) Planiol, I, 2709, *in fine*. Vezi și Colmet de Santerre, VIII, 330 *bis* I.
(6) Vezi Troplong, *Prescription*, I, 87. Cpr. Acollas, III, p. 855.
(7) Guillouard, *op. cit.*, I, 300; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 26; Marcadé, art. 2223, No. 15 urm., pag. 22 urm.; Baudry et Tissier, *Idem* 41; Pand. fr., *v° Prescription civile*, 238; Planiol, I, 2709, etc.

cazurile în care prescripția curge în contra lor (1), dacă partea în drept nu invoacă acest mijloc de apărare. Indată însă ce prescripția ar fi invocată, fie chiar în mod greșit, judecătorul este obligat a cercetà acest mijloc esențial de apărare și a o aplicà dacă, după lege, o găsește întemeiată (2).

Omisiune esențială.

Ar fi deci casabilă, pentru omisiune esențială și nemotivare, decizia de fond care nu s'ar pronunță asupra acestui mijloc peremptor de apărare, atunci când el ar fi fost propus (3).

Aplic. art. 1841 tuturor prescripțiilor în genere.

Principiul că prescripția nu poate fi invocată de către

(1) Thiry, IV, 596; Beltjens, III, art. 2223, No. 4; Laurent, XXXII, 174; Baudry et Tissier, *Prescription*, 46; Troplong, *Idem*, I, 89; Marcadé, *Idem*, art. 2223, No. 17, p. 25; Guillouard, *Idem*, I, 302; Leroux de Bretagne, *Idem*, I, 27; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 249, etc.

Ministerul public.

Ministerul public n'ar puteà însă, după organizarea noastră judecătorească, să opue prescripția în numele incapabililor, aceștia având deschisă calea revizuirei, în caz când reprezentanții lor legali n'ar fi invocat prescripția (art. 291 Pr. civ.). In Franța, chestiunea de a se ști dacă ministerul public poate sau nu opune prescripția în numele incapabililor, este controversată. Colmet de Santerre, între alții (VIII, 330 *bis* II) și Planiol (II, 686, 2°) admit dreptul acestui magistrat de a o invocà în numele incapabililor.

(2) Cas. rom. Bult. 1907, p. 207. — Nu este însă suficient ca o parte să invoace prescripția, pentru ca instanța de fond să fie datoare a examinà toate felurile de prescripție ce se găsesc în legile speciale sau generale aflătoare în vigoare în țară, ci partea interesată trebue să probeze că se găsește în condițiile cerute de lege pentru a prescrie, prin urmare, să precizeze la care anume prescripție a înțeles să se refere. Cas. rom. Bult. 1900, consid. dela pag. 163, 164 (decizie la care am luat și noi parte ca consilier).

(3) Cas. rom. Bult. 1880, S-a I, p. 181; Bult. 1898, p. 694. — Tot casabilă ar fi pentru nemotivare, și decizia care, atunci când prescripția ar fi fost invocată ca mijloc de apărare, s'ar mărginì a afirmà că ea nu este aplicabilă în specie, fără a arătà însă motivele pentru care ea n'ar fi aplicabilă. Cas. rom. Bult. 1897, p. 198.

S'a decis însă că dacă prescripția, invocată prin concluzii scrise la tribunal, nu se mai invoacă într'un mod formal și precis în instanța de apel, partea nu se mai poate plânge înaintea Curței de casație că instanța de fond a comis o omisiune esențială. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1099 și *Dreptul* din 1905, No. 4, p. 28.

udecători din oficiu, fiind general, se aplică tuturor prescripțiilor civile și comerciale, lungi sau scurte (1), și chiar prescripțiilor prevăzute de legile speciale, precum sunt de exemplu, acele statornicite de legea timbrului (2).

In materie represivă prescripția trebue să fie invocată din oficiu.

El nu se aplică însă în materie penală, pentrucă, în asemenea materie, prescripția interesează ordinea publică, nefiind permis unui particular de a se supune unei pedepse de care el este liberat. In materie criminală, corecțională sau de simplă poliție, judecătorii, chiar acei ai Curței de casație, sunt deci obligați a aplică prescripția din oficiu, de câteori vor constată că ea este îndeplinită în favoarea acuzatului, inculpatului sau condamnatului (3).

Stingerea acț. civile.

Judecătorii vor trebui să declare stinsă nu numai acțiunea publică, dar și acțiunea civilă izvorîtă dintr'un fapt

---

(1) Astfel, se decide, cu drept cuvânt, că acest principiu se aplică prescripției cincenale statornicită de art. 1907 C. civil. Adan, *Cours de droit civil*, II, 3531, p. 735; Cas. belg. *Cr. judiciar* 1914, No. 16, p. 134. Vezi *infrà*, explic. art. 1907.

(2) Beltjens, VI, art. 2223, No. 3; Thiry, IV, 596; Arntz, IV, 2007; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 47; Guillouard, *Idem*, I, 303; Pand. fr., v° *Prescription*, 285; Répert. Sirey, *eod. v°*, 255 urm.; Cas. fr., Sirey, 97. 1. 268; D. P. 97. 1. 279. — *Contrà:* Trib. Wissemburg (în privința prescripției cincenale statornicită de art. 1907), Sirey, 70. 2. 221 (cu nota lui Labbé în sens contrar).

(3) Vezi Planiol, II, 686; Mourlon, III, 1788; Beltjens, VI, art. 2223, No. 8; Pand. belges, v° *Prescription (mat. pénale)*, 14 urm.; Pand fr., *Prescription civile*, 262 și *Prescription criminelle*, 31; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 260 și *Prescrip. (matière criminelle)*, 32 urm.; Thiry, IV, 596; Arntz, IV, 2007; Baudry et Tissier, *Prescription*, 632; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 30; Troplong, *Idem*, I, 94; Sourdat, *Responsabilité*, I, 406, p. 511 (ed. a 5-a); F. Hélie, *Instruction criminelle*, II, 1051; Garraud, *Précis de droit criminel*, 409; Haus, *Principes généreaux de droit pénal belge*, II, 1323, pag. 525 (ed. a 3-a); Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 807, p. 587 (ed. a 2-a); Thiry, *Cours de droit criminel*, 365, p. 254; Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Prescription*, p. 437 (ed. din 1838); Adan, *op. cit.*, II, 3531, p. 736; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 270, p. 179 și toți autorii, afară de Vazeille, *Tr. des prescriptions*, I, 337, p. 391 (ed. din 1832). Vezi tom. IV, partea II-a, al Coment. noastre, pag. 589 (ed. a 2-a) și tom. V, pag. 512; tom. VII, pag. 455, nota 2, etc. Cpr. Cas. fr. Sirey, 1910. 1. 276; C. Alger, *Pand. Période*, 95. 2. 351, etc.

penal (crimă, delict sau contravenție), pentrucă ambele acțiuni se prescriu în acelaș timp și prin acelaș termen (1).

Cazul când acț. civilă se exercită deosebit de acea publică. Controversă.

Dar, dacă această soluție nu sufere îndoială atunci când acțiunea civilă se exercită deodată cu acea publică, înaintea instanțelor represive, chestiunea este mult mai grea și chiar controversată, în caz când acțiunea civilă este exercitată în mod separat înaintea instanțelor civile; căci, în acest din urmă caz, Curtea de casație din Franța s'a pronunțat și într'un sens și în altul (2).

Pârît.

Prescripția civilă sau comercială va trebui deci să fie invocată de partea în drept, adecă, în genere, de pârît (3), pentru ca judecătorii s'o poată admite.

Invocarea virtuală a prescripției.

De cele mai multe ori părțile o vor invocà-o în termeni expreși. Ea va puteà însă fi invocată și în termenii impliciți sau virtuali, destul este că acești termeni să nu fie echivoci (4).

Exemple de invocări implicite.

Astfel, partea care cere a dovedì cu martori o posesiune

(1) Vezi Planiol, II, 686; Pand. fr., v° *Instruction criminelle*, 549; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 262; Sourdat, *Tr. de la responsabilité*, I, 406, p. 511 (ed. a 5-a); C. București, *Dreptul* din 1895, No. 78, p. 666; Trib. Iași, *Dreptul* din 1913, No. 8, p. 62 (cu observ. noastră), etc.

(2) Vezi în sensul afirmativei, Cas. fr. (camera reclamațiilor), Sirey, 1901. 1. 108; D. P. 1901. 5. 410, iar în sensul negativei, Cas. fr. (camera civilă), D. P. 92. 1. 45; Sirey, 92. 1. 88. Vezi în acest din urmă sens, că adecă judecătorii nu sunt datori a declarà din oficiu prescrisă acțiunea civilă, atunci când ea este exercitată deosebit de acea publică, înaintea tribunalelor civile, Sourdat, *op. cit.*, I, 407, p. 512 (ed. a 5-a).— *Contrà:* Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1433, p. 625 (ed. a 3-a); Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 296, p. 194, 195, etc.

Reclamant.

(3) Prescripția poate însă, uneori, fi invocată și de reclamant. Astfel, posesorul care, după ce a îndeplinit condițiile prescripției achizitive, a perdut mai în urmă această posesiune, poate, întemeindu-se pe prescripție, să revendice lucrul dela posesorul actual, care poate să fie vechiul proprietar sau un terțiu. Vezi Boissonade, *Projet de code civil pour l'empire du Japon*, V, p. 286.

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 304; Troplong, *Idem*, I, 91; Marcadé, *Idem*, art. 2223, No. 19, p. 25, 26; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 31 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 42, 43; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 450, text și nota 8 (ed. a 4-a); Laurent, XXXII, 181 urm.; T. Huc, XIV, 332; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 252; Répert Sirey, *eod*, v°, 252, etc.

pașnică și netulburată, invoacă, prin propunerea acestei dovezi, însăș prescripția (1).

Tot astfel, debitorul care conchide la validitatea ofertelor reale, în care el n'a făcut să figureze decât procentele pe cinci ani, dând ca motiv că creditorul nu poate cere dobânda decât pe cinci ani, invoacă prescripția cincinală (2).

Debitorul, care a conchis în prima instanță că datoria cerută de reclamant este prescrisă și a dobândit câștig de cauză, cere implicit ca Curtea să admită prescripția, dacă el conchide la confirmarea sentinței apelate (3).

S'a decis însă că dacă, în prima instanță, cauza a fost câștigată prin alte mijloace, fără ca judecătorii să fi avut a se pronunță asupra prescripției, prescripția va trebui neapărat să fie invocată în apel, simplele concluzii care ar tinde la confirmarea sentinței primilor judecători neputând fi considerate ca o invocare a prescripției (4).

Invocarea implicită sau virtuală a prescripției poate însă să rezulte din motivele pe care partea interesată își întemeiază concluziile sale, dacă aceste motive implică neapărat prescripția (5).

Prescripția neinvocată în mod oral, nu poate fi invocată prin concluzii scrise.

In orice caz, partea care n'a invocat prescripția nici în mod expres, nici în mod tacit în concluziile sale orale, n'o poate invocà în concluziile sale scrise, judecătorii neputându-se pronunță asupra punctelor care n'au făcut obiectul unor desbateri contradictorii. Acest punct nu sufere nicio îndoială (6).

---

(1) Laurent, XXXII, 180; Beltjens, VI, art. 2224, No. 7, etc.

(2) Répert. Sirey, v° *Prescription*, 249; Laurent, XXXII, 181; Beltjens, *loco cit.*, No. 8. — S'a decis însă că atunci când debitorul invoacă prescripția de cinci ani, judecătorii nu pot admite din oficiu prescripția de un an. Cas. belg. D. P. 88. 2. 143; Pand. fr., v° *Prescription*, 251; Beltjens, *loco cit.*, No. 9 *bis*.

(3) Laurent, XXXII, 182; Beltjens, *loco cit.*, No. 10; T. Huc, XIV, 332; Cas. fr. D. P. 77. 1. 152; Sirey, 77. 1. 368, etc.

(4) Cas. fr. D. P. 57. 1. 257; Sirey, 57. 1. 704; T. Huc, XIV, 332; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 243, etc.

(5) Laurent, XXXII, 181; Beltjens, *loco cit.*, No. 11, etc.

(6) Se decide în adevăr, cu drept cuvânt, că instanțele de fond nu sunt ținute a se ocupà decât de cererile făcute oral în cursul desbaterilor, iar nu de cele făcute numai prin concluziile lor scrise. Cas. rom. Bult. 1906, p. 210 și *Dreptul* din 1906, No. 18, p. 139.

Art. 1842. Invocarea prescripției în apel.

Prescripția poate fi invocată nu numai în prima instanță dar și înaintea judecătorilor de gradul al doilea de jurisdicție, chiar după ce partea a pus concluzii în fond (1), până în momentul închiderei desbaterilor; căci odată desbaterile închise, părțile nu mai pot pune concluzii orale (2).

Inexactitate de text.

Textul nostru este deci inexact când zice că prescripția poate fi invocată până ce instanța de apel va pronunță decizia sa definitivă, asupra căreia nu mai poate revenì (3).

Invocarea prescripției în apel.

Prescripția poate fi invocată pentru prima oară în apel, pentrucă ea nu este o cerere nouă (art. 327 Pr. civ.), ci un mijloc de apărare, mijloc peremptoriu de fond (4).

---

(1) Apărarea în fond nu implică, în adevăr, o renunțare la prescripție. Cas. fr. D. P. 1908. 1. 200 și 5. 45 *(Bullet. des sommaires)*; C. Nancy, Sirey, 83. 1. 121 (sub. Cas.); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 301. Vezi și Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 52.

(2) Partea în drept nu mai poate însă invocà prescripția în apel, dacă a renunțat la acest mijloc în prima instanță; aceasta rezultă din ultimele cuvinte ale art. 1842.

Chestie de fapt.

Chestiunea de a se ști dacă posesorul sau debitorul a renunțat la prescripție este o chestie de fapt. S'a decis, în această privință, că judecătorii pot deduce renunțarea la prescripție din tăcerea păstrată de pârît în prima instanță, cu privire la acest mijloc de apărare și din împrejurările particulare ale cauzei. (Cas. fr. D. P. 84. 1. 163). S'a decis, tot în aceeaș ordine de idei, că faptul unei părți de a fi contestat în prima instanță temeinicia acțiunei, fără a opune prescripția, constitue din partea sa o renunțare tacită de a mai invocà prescripția în apel. (C. Paris, D. P. 93. 2. 296). Vezi Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *suprà cit.*, 51. — S'a decis însă că împrejurarea că o parte n'a propus martori cu ocazia unei cercetări locale, cerută de adversarul ei, nu poate fi interpretată în sens că acea parte a renunțat a mai opune prescripția. Cas. rom. Bult. 1897, p. 1445. Instanțele de fond ar trebuì însă să nu pieardă niciodată din vedere, în interpretările ce ele dau intenției părților, că renunțările nu se presupun. *Nemo res suas jactare præsumitur.* Vezi asupra acestui principiu, tom. IV, partea I, *tabla analitică*, v° *Renunțări.*

(3) Vezi *suprà*, p. 65, nota 2.

Art. 1904 C. civ.

(4) S'a decis însă că prescripția anuală, statornicită de art. 1904, fiind întemeiată pe o prezumpție de plată (cpr. C. București, *Cr. judiciar* din 1903, No. 62), această prescripție nu mai poate fi invocată pentru prima oară în apel, dacă prezumpția de mai sus a fost distrusă prin recunoașterile făcute de debitor

Ea nu poate fi invocată pentru prima oară în casație.

Prescripția nu poate însă, ca și autoritatea lucrului judecat (1), să fie invocată pentru prima oară, în materie civilă și comercială, înaintea Curței de casație, întrucât această instanță supremă nu este, după organizarea noastră judecătorească, un al treilea grad de jurisdicție (2).

Invoc. prescripției înaintea instanței de trimetere, în urma casării.

Dacă decizia pronunțată în ultim resort a fost casată, părțile vor puteà invocà pentru prima oară prescripția înaintea instanței de trimetere, de câteori n'au renunțat la acest mijloc de apărare (3).

Persoanele care pot invocà prescripția și în contra cărora ea poate fi invocată

1° Persoanele care pot invocà prescripția.

Art. 1843. — Creditorii și verice altă persoană interesată pot să opună prescripțiunea câștigată debitorului sau codebitorului lor, ori proprietarului, chiar și dacă acel debitor, codebitor sau pro-

---

înaintea primilor judecători. Trib. Bruxelles (31 Octombrie 1892). Vezi Beltjens, VI, art. 2224, No. 16 *bis*, p. 725.

Art. 1907. Prescripția cincenală statornicită de art. 1907, neopusă în prima instanță, poate însă fi opusă pentru prima oară în apel. Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2336, 2337; Baudry et Tissier, *Prescription*, 771; Beltjens, *loco cit.*, No. 18 și art. 2277, No. 5; C. Lyon, Sirey, 1911. 2. 122 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 30 (cu observ. noastră). Vezi *infrà*, explic. art. 1907.

(1) Cas. rom. Bult. 1906, p. 500; Cas. fr. Sirey, 1902. 1. 265. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 454 și p. 630, nota 6.

(2) Thiry, IV, 596; Arntz, IV, 207; Laurent, XXXII, 179; Beltjens, VI, art. 2224, No. 5 și 22; T. Huc, XIV, 332; Planiol, II, 687; Colmet de Santerre, VIII, 331 *bis* I; A. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 899 (ed. I-a, 1914); Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 278 și v° *Cassation (mat. civile)*, 2349 urm., 2522 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 52; Guillouard, *Idem*, I, 314; Cas. fr. Sirey, 97. 1. 102, 103; Cas. rom. Bult. 1900, pag. 773; Bult. 1898, pag. 382; Trib. Arlon, *Dreptul* din 1914, No. 56 (cu observ. noastră), etc.

(3) Colmet de Santerre, *loco cit.*; Laurent XXXII, 179; Beltjens, *loco cit.*, No. 6; Baudry et Tissier, *Prescription*, 52; Guillouard, *Idem*, I, 314; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 54; Répert. Sirey, *eod. v°*, 282; C. Besançon, D. P. 89. 2. 227; Trib. Arlon, *Dreptul* din 1914, No. 56.— Vezi în privința concluziilor ce părțile pot depune la instanțele de trimetere. Cas. fr. *Dreptul* din 1914, No. 50, p. 400.

prietar renunță la dânsa (1). (Art. 562, 699, 974, 975. C. civ. Art. 2225 C. fr.).

Cine poate prescrie.

Prescripția achizitivă fiind un mijloc de a dobândi imobile sau drepturi reale imobiliare, precum, de exemplu: servituțile continue și aparente (art. 623), oricine poate dobândi asemenea drepturi poate prescrie.

Art. 7 § 5 Constit.

Străinii nu pot dobândi prin prescripție decât imobile urbane (art. 7 § 5 Constit.).

Prescripția liberatorie.

Prescripția extinctivă sau liberatorie fiind un mijloc de a se liberà de obligațiile sale, poate fi invocată de orice debitor, român sau străin.

Dreptul oricărei persoane interesate de a invocà prescripția.

Nu numai debitorul și posesorul pot să invoace prescripția, dar încă creditorii lor și orice altă persoană interesată (2); căci, după cum foarte bine a zis Bigot-Préameneu în expunerea de motive, dreptul de a opune prescripția nu este un drept inerent persoanei în favoarea căreia această prescripție s'a îndeplinit (3).

Art. 974, 975 C. civil.

Creditorii pot să opue prescripția nu numai când debitorul neglijează de a o opune (și aceasta prin aplicarea art. 974 C. civ.), dar și atunci când el renunță la ea

---

(1) Conform: art. 8 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98. — Acest text este împrumutat dela Dunod. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „Si celui qui a prescrit *négligeait de s'en prévaloir*, ses créanciers pourraient le faire, parce que la prescription forme un droit acquis dont on ne peut se dépouiller au préjudice de ses créanciers". *(Tr. des prescriptions,* p. 110 ed. din 1765). Cpr. Planiol, I, 2716.

Origina art. 1843.

(2) Aceste persoane interesate a invocà prescripția, altele decât creditorii, sunt: 1° fidejusorii, dreptul lor de a invocà prescripția fiind independent de acel al debitorului principal; 2° codebitorii solidari, căci și ei prescriu pe socoteala lor proprie; 3° acei cărora posesorul a consimțit drepturi reale asupra imobilului pe care el îl prescrie, etc. De exemplu: un individ, care se găsește în cursul prescripției unui fond, îmi concedează o servitute asupra acestui fond; se întâmplà însă că el renunță la prescripție, în urma îndeplinirei ei; voiu puteà să atac renunțarea lui pentru a-mi păstrà dreptul meu. Thiry, IV, 597, *in fine*, p. 522; Mourlon, III, 1798; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 106 urm.; Beltjens, VI, art. 2225, No. 6, 8, 9 și 10 urm.; Guillouard, *op. cit.*, I, 346. Vezi și Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2225, No. 25 urm.

Persoanele altele decât creditorii interesate a invocà prescripția.

(3) Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 202 și autoritățile citate acolo, la care trebue să adăogăm, Beltjens, III, art. 2225, No. 6.

(art. 975). Pentru aceasta ei trebue însă să dărâme mai întâi renunţarea făcută de debitorul lor. Art. 1843 nu este deci decât o aplicare a art. 974 şi 975 (1).

Dovedirea din partea creditorilor, a prejudiciului şi a fraudei. Controversă.

Chestiunea este însă de a se şti: ce trebue să dovedească creditorii care atacă renunţarea debitorului lor: atât prejudiciul şi frauda, care sunt elementele oricărei acţiuni pauliene (art. 975), sau numai prejudiciul lor? După un sistem, foarte acreditat, se susţine că dovedirea prejudiciului este suficientă, fiind vorba, în specie, de o renunţare cu titlu gratuit, ca şi în cazul art. 562 şi 699 (2). Argumentele principale invocate în această teorie sunt următoarele: art. 1843 pune în rândul creditorilor pe orice parte interesată, adecă pe terţii, şi aceşti din urmă putând să înlăture prescripţia opusă de debitor, fără a dovedi frauda, acelaş drept trebue să-l aibă şi creditorii. Apoi, creditorii ar fi în imposibilitate materială de a dovedi intenţia frauduloasă a debitorului, adecă de a stabili mobilul, cinstit sau necinstit, de care a fost condus debitorul lor când a renunţat la prescripţie (3).

Această soluţie ar fi însă inadmisibilă după alţii, fiindcă art. 1843 ar lăsà acţiunea creditorilor sub imperiul dreptului comun; şi, în adevăr, în specie, fiind vorba de acţiunea pauliană, ştim că frauda este unul din elementele acestei acţiuni (4).

---

(1) Thiry, IV, 597; Laurent, XXXII, 209, 210; Beltjens, VI, art. 2225, No. 5; Arntz, IV, 2007; Guillouard, *Prescription*, I, 342; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 37, etc.

(2) Vezi în privinţa acestor două texte, tom. II al Coment noastre, p. 533, text şi nota 2 (ed. a 2-a); tom. III, partea I-a, p. 571, text şi nota 2 şi tom. III, partea II, p. 273 şi 306 (ed. a 2-a), etc.

(3) Vezi în acest sens, Cas. rom. Bult. 1902, p. 660; Demolombe, XXV, 223; Colmet de Santerre, VIII, 332 *bis* V; Baudry et Tissier, *Prescription*, 117; Aubry et Rau, IV, § 313, p. 224, text şi nota 18 (ed. a 5-a) şi VIII, § 775, p. 449, 450 (ed. a 4-a); Thiry, II, 647 şi IV, 597, p. 521; T. Huc, XIV, 334. Cpr. Laurent, XXXII, 209, 210, 220. Mai vezi şi alte autorităţi citate în tom. V al Coment. noastre, p. 234, *ad notam* şi în Laurent *(Supplément)*, tom. VIII, p. 386, lit. B, *in fine*, etc.

(4) Vezi în acest din urmă sens, Guillouard, *Prescription*, I, 344; Troplong, *Idem*, I, 101; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 37;

Art. 1440 din proiectul C. japonez și art. 1989 din C. neerlandez sunt exprese în această privință (1). Dr. străin.

Dreptul ce art. 1843 conferă creditorilor și altor părți interesate de a opune prescripția, cu toată renunțarea debitorului, se aplică la toate prescripțiile în genere, chiar și la cele scurte, în privința cărora se poate deferi debitorului jurământul decizor, pentrucă textul legei este general și nu face nicio distincție (2). Aplic. art. 1843 tuturor prescripțiilor în genere. Controversă.

2° Persoanele contra cărora se poate prescrie.

Art. 1875. — Prescripțiunea curge în contra vericărei persoane, care n'ar puteà invocà o excepțiune anume stabilită prin lege. (Art. 1845, 1874, 1876 urm. C. civ. Art. 2251 C. fr.).

Art. 1845.— Statul, stabilimentele publice și comunele, în ceeace privește domeniul lor privat, sunt supuse la aceleași prescripțiuni ca și particularii și, ca și aceștia, le pot opune. (Art. 1875 C. fr. Art. 2227 C. fr.) (3).

După cum oricine poate prescrie, tot astfel prescripția fie achizitivă, fie liberatorie, curge contra oricărei persoane, și condițiile ei sunt aceleași față de toți (art. 1875). Art. 1875.

Astfel, se poate prescrie nu numai contra particularilor, Persoane morale.

Garraud, *De la déconfiture*, p. 201 (ed. din 1880); Massé-Vergé, V, § 860, p. 339, text și nota 4; Cas. fr. Sirey, 60. 1. 945; D. P. 61. 1. 265. Cpr. Planiol, I, 2716 și II, 689. Vezi asupra acestei controverse, Mourlon, III, 1794 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2225, No. 10 urm.; Pand. fr., v° *Action paulienne*, 183 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 62, etc.

(1) „Creditorii pot să atace, în numele lor propriu, renunțarea la prescripție făcută de debitorul lor *în frauda drepturilor lor*", zice art. 1440 din Ante-proiectul codului japonez. Tot astfel se exprimă și art. 1989 din codul civil neerlandez. „Creditorii sau ceilalți interesați pot să atace renunțarea la prescripția făcută de debitorul lor *în frauda drepturilor lor (ter bedriegelijke verkorting hunner regten gedaan)*. Dr. străin

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 345; Baudry et Tissier, *Idem*, 121; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 39; Laurent, XXXII, 218; Pand. fr., v° *Prescription*, 132; Cas. fr. Sirey, 81. 1. 421; D. P. 81. 1. 437. — *Contrà:* (în privința prescripțiilor scurte): Trib. Orange, D. P. 93. 2. 276; Duranton, XXI, 151; Aubry et Rau, III, § 260, p. 223, nota 36, *in medio* (ed. a 5-a), etc.

(3) Conform: art. 10 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98.

dar și contra persoanelor morale, precum: Statul, județele, comunele, stabilimentele publice recunoscute ca atare, etc., sub condiție, bine înțeles, ca să fie vorba de bunuri aflătoare în comerț (art. 1844, 1845).

Statul, comunele, județele, etc.

Particularii pot deci să prescrie în contra Statului, bine înțeles numai în privința domeniului său privat, nu însă și celui public (v. *infrà*, 79, 80); iar Statul poate să prescrie în contra particularilor (1), și chiar în contra comunelor, cu toată tutela ce el o exercită asupra lor (2).

Domeniul privat al comunei.

Se poate, de asemenea, prescrie lucrurile din domeniul privat al comunei, după cum și comuna poate prescrie în contra particularilor și chiar în contra Statului, bine înțeles tot numai în privința domeniului privat al acestui din urmă, nu însă și în privința domeniului său public.

Comunele din Dobrogea.

S'a decis însă că comunele din Dobrogea, neavând o personalitate juridică până la anul 1874, când comuna a fost organizată în imperiul otoman, și neavând nici pământ, nu pot revendică astăzi pământ dela Statul român, pe baza prescripției (3).

Părăsirea dr. roman.

Art. 1845 părăsește deci dreptul roman și vechiul drept francez, unde Pothier *(Oblig.*, II, 685, p. 378) ziceà:

„Le Roi n'est, par lui-même, sujet à aucune loi humaine, et, par conséquent, ni à celle de la prescription" (4).

C. Calimach. Art. 1938.

La noi, există altădată o dispoziție, împrumutată dela dreptul bizantin, după care acei puternici nu puteau prescrie contra celor neputernici (art. 1938 C. Calimach) (5).

Toate aceste dispoziții nu mai există astăzi și principiul art. 1845 este cât se poate de general.

Absenții.

Se poate prescrie nu numai contra celor prezenți, dar

---

(1) Vezi *suprà*, p. 59, nota 3.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 176, 185 *bis;* Guillouard, *Idem*, I, 64; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 150; Répert. Dalloz, *Supplément, eod. v°*, 59; Beltjens, VI, art. 2227, No. 9 și 12; C. Douai și Cas. fr. D. P. 68. 2. 169; Sirey, 71. 1. 161. — *Contrà:* Duranton, XXI, 179.

(3) Cas. rom. Bult. 1899, p. 170.

(4) Vezi *suprà*, p. 5, nota 1.

(5) Vezi *suprà*, pag. 15, text și nota 4, precum și tom. IV, partea I-a, p. 77—79, unde am studiat pe larg această dispoziție vrednică de toată lauda.

şi contra celor absenţi; contra persoanelor care cunosc cursul prescripţiei ca şi contra celor care îl ignorează (1).

Militarii. Se poate prescrie chiar în contra militarilor în activitate de serviciu şi în timp de războiu (2).

Art. 1845. Prescripţia achizitivă este aceeaş pentru Stat şi comune ca şi pentru particulari (art. 1845).

Acţ. posesorii. Comunele au capacitatea de a exercità acţiunile posesorii (3). Ele pot dobândì proprietatea unui drum prin prescripţie (4).

Obştea locuitorilor unei comuni. Se decide în genere, în Belgia şi în Franţa, că obştea locuitorilor unei comuni poate să dobândească prin prescripţie, în numele comunei, uzul unui drum rural (5).

Cetele de moşneni. La noi, se decide însă că cetele de moşneni sau obştele locuitorilor împroprietăriţi, nu sunt persoane morale (6).

Lucrurile care pot fi prescrise.

Art. 1844. — Nu se poate prescrie domeniul (7) lucrurilor care, din natura lor proprie sau printr'o declaraţiune a legei, nu pot fi obiecte de proprietate privată, ci sunt scoase afară din comerţ. (Art. 301 urm., 476, 478, 624, 963, 1310, 1878 urm., 1890 C. civ. Art. 2226 C. fr.) (8).

---

(1) Beltjens, VI, art. 2227, No. 5 şi 6; Thiry, IV, 598; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 56, 57; Aubry et Rau II, § 211, p. 478 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 139, p. 395 (ed. Crome); Laurent, XXXII, 14 şi 43; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 89, 90 şi toţi autorii. Vezi *infrà*, p. 173.

(2) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 478; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 91, *in fine*, p. 80, 81; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 58. Cpr. art. 946 C. com.

(3) Beltjens, art. 2227, No. 19 şi 28, precum şi deciziile citate.

(4) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 818.

(5) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 32, p. 740. Vezi şi *infrà*, p. 97.

(6) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1414 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 25.

Aplic. art. 1844 la ambele prescripţii. (7) Cu toate că din cuvântul *domeniu*, întrebuinţat de acest text, ar părea să rezulte că art. 1844 se referă numai la prescripţia achizitivă, totuşi se admite, în genere, că el se aplică şi la prescripţia extinctivă sau liberatorie, căci după cum nu se poate dobândì drepturi care sunt afară din comerţ, tot astfel nu se poate perde asemenea drepturi prin prescripţie. Cpr. Laurent, XXXII, 221; Baudry et Tissier, *Prescription*, 124; Beltjens, VI, art. 2226, No. 2; T. Huc, XIV, 339, etc.

L. bulgară. (8) Prescripţia nu se aplică lucrurilor care se găsesc afară din

Lucrurile ce pot fi prescrise.

Lucrurile care pot fi prescrise sunt: 1° imobilele corporale; 2° servitutile personale (uzufructul, uzul și abitația)(1); 3° servitutile prediale, continue și aparente (art. 623), etc.

Lucruri în comerț.

Pentru ca aceste lucruri să poată fi prescrise, ele trebue să fie în comerț, adecă, să poată face obiectul unei tranzacții, unei vânzări, unui schimb, etc.

Lucrurile nealienabile sunt imprescriptibile.

Este suficient ca legea să declare un lucru nealienabil, pentru ca acel lucru să fie și neprescriptibil, pentrucă a lăsà un lucru să se dobândească de altul prin prescripție, însemnează a-l înstrăinà. *Alienare videtur qui patitur usucapionem* (2). (Vezi *infrà*, p. 189).

Corelațiune între prescriptibilitate și alienabilitate.

Există, în adevăr, o corelațiune între prescriptibilitate și alienabilitate; căci, în principiu, bunurile alienabile sunt prescriptibile și, în sens invers, cele nealienabile sunt neprescriptibile. Există însă, în această privință, și oarecare excepții.

Art. 624 C. civil.

Astfel, servitutile discontinue și cele neaparente sunt în

---

comerț, zice art. 9 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98.

Uzufruct imobiliar, pivniță, privată, etc.

(1) Astfel, se poate dobândì prin prescripție un uzufruct imobiliar (Pand. fr. *v° cit.*, 401 și autoritățile citate acolo), și aceasta chiar prin prescripția de 10 ani (Répert. Sirey, v° *Prescription*, 77 și numeroasele autorități citate acolo); o pivniță sau o privată situată pe pământul altuia (Pand. fr., *v° cit.*, 409; Répert. Sirey, *eod. v°*, 86); o mină, o carieră, etc. (Pand. fr., v° *Prescription civile*, 402); comunitatea unui zid sau a unei îngrădiri (Pand. fr., *v° cit.*, 399), etc.

Arbori.

Se poate prescrie proprietatea unor arbori, independent de pământul în care ei își au rădăcinile lor, fie că ei ar fi plantați pe un drum public, fie pe o proprietate privată. Beltjens, VI, art. 2219, No. 9 *bis*; Baudry et Tissier, *Prescription*, 126; Guillouard, *Idem*, I, 406; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 329; Laurent, XXXII, 349; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 403 urm.; Répert. Sirey, v° *Arbres*, 48 urm. și v° *Prescription (matière civile)*, 87 urm. — Vezi însă Trib. Douai, Sirey, 57. 2. 329.

Dom. privat al Statului.

Știm, de asemenea, că se pot prescrie lucrurile care fac parte din domeniul privat al Statului, al comunelor sau al județelor, etc. Vezi *suprà*, p. 76.

Pământurile clăcășești.

(2) Vezi Boissonade, *Projet de code civil pour l'empire du Japon*, V, p. 280. Astfel, pământurile clăcășești fiind nealienabile sunt prin aceasta chiar neprescriptibile, bine înțeles numai față de acei care nu sunt săteni. Vezi *infrà*, p. 84.

comerț și, ca atare, alienabile și, cu toate acestea, nu pot fi dobândite prin prescripție (art. 624) (1).

In sens invers, imobilele dotale devin prescriptibile în urma separației de patrimonii (art. 1878), și cu toate acestea sunt nealienabile (art. 1248). Art. 1248 și 1878.

Sunt, de asemenea, prescriptibile imobilele dotale a căror prescripție a început înainte de căsătorie (art. 1878), cu toate că nu pot fi înstrăinate (art. 1248). Aceasta dovedește că imobilele dotale nu sunt, în realitate, afară din comerț, ci sunt nealienabile numai în mod relativ (2). Prescriptibilitatea imobilelor dotale.

Tot prescriptibilă este și dota mobiliară. Această soluție este admisă în Franța chiar de jurisprudență, deși ea declară dota mobiliară inalienabilă (3). Se poate însă stipulà inalienabilitatea dotei mobiliare, în baza principiului libertății convențiunilor matrimoniale (art. 1224 C. civ.), alienabilitatea ei neinteresând ordinea publică (4). Prescriptibilitatea dotei mobiliare.

La noi, dota mobiliară este alienabilă, chiar atunci când a rămas proprietatea femeei (art. 1249) (5). Art. 1249.

Sunt afară din comerț și, prin urmare, nu pot fi nici

---

(1) In consecință, s'a decis, cu drept cuvânt, că servitutea de trecere fiind o servitute necontinuă, ca una ce are nevoe de faptul actual al omului, spre a fi exercitată (art. 622 § 1), nu poate fi dobândită prin prescripție, ci numai prin titlu. Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 817, nota 1, și la autoritățile citate acolo, *adde:* Cas. rom. Bult. 1911, p. 816; *Cr. judiciar* din 1911, No. 78, p. 730; Bult. 1912, p. 1626 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 81, p. 958 (rezumate); Trib. Bacău și Judecăt. ocol. Domnești (Muscel), *Dreptul* din 1913, No. 52 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 77, p. 812 (cu observ. noastră). Vezi în privința acestor servituți, *infrà*, p. 83. Servitutea de trecere.

Asupra chestiunei de a se ști dacă servituțile necontinue pot fi dovedite prin proba testimonială, vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 817. Proba testimonială.

(2) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 123; Beltjens, VI, art. 2226, No. 3, p. 730; Laurent, XXXII, 222; Mourlon, III, 1766, etc.

(3) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 337, nota 2, *in medio* și Cas. fr. *Dreptul* din 1879, No. 45, p. 375.

(4) Cas. rom. Bult. 1903, p. 1524 și *Dreptul* din 1904, No. 25; Trib. Vaslui, *Cr. judiciar* din 1908, No. 27; Trib. Corbeil, *Dreptul* din 1914, No. 58 (cu observ. noastră). Vezi tom. VIII, p. 193, nota 3.

(5) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 336 urm. (ed. 1-a) și tom. IV, partea I, p. 694 (ed. a 2-a).

înstrăinate, nici prescrise, bunurile care fac parte din domeniul public al Statului, al comunelor şi al judeţelor (1).

Art. 476, 478. Aceste bunuri sunt arătate în mod enunciativ, iar nu limitativ, de art. 476 şi 478 C. civil (2).

Edificiile consacrate unui serviciu public. Enumerarea făcută de art. 476 şi 478 nefiind restrictivă, ci pur enunciativă (3), mai fac încă parte din domeniul public al Statului sau al comunelor şi, prin urmare, sunt nealienabile şi neprescriptibile: edificiile consacrate unui serviciu public, precum: cazărmile, închisorile, arsenalele, bibliotecile, muzeele, teatrurile, salhanalele, cimitirele, podurile, căile ferate (4), primblările publice, şcoalele, edificiile naţionale, precum: universităţile, palatele de justiţie sau administrative, Camera deputaţilor, Senatul, bisericile, monăstirile (5), etc.

---

(1) Astfel, s'a decis că un canal public nefiind în comerţ, nu se poate prescrie proprietatea lui. C. Gand, *Cr. judiciar* din 1914, No. 20, p. 171.—La Romani, lucrurile care aparţineau fiscului erau imprescriptibile *„Res fisci nostri usucapi non potesi"*. (Instit. *De usucapionibus*, 2, 6 § 9 şi L. 2, Cod, *Communia de usucapionibus*, 7, 30). — Bunurile care fac parte din domeniul *privat* al Statului, comunelor şi judeţelor sunt, din contra, alienabile şi prescriptibile (art. 499, 1845). V. p. 76.

Dr. roman.

(2) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 202 urm. (ed. a 2-a). Aceste bunuri fiind afară din comerţ şi nefiind susceptibile de o proprietate privată, nu pot face nici obiectul unei acţiuni posesorii. Vezi tom. III suscitat, p. 202, text şi nota 3.

Deoseb. între dreptul actual şi C. Calimach. După principiile codului Calimach, spre deosebire de codul actual, prescripţia curgeà, din contra, şi în privinţa imobilelor ce făceau parte din domeniul public sau a căror înstrăinare erà oprită de lege, însă termenul acestei prescripţii erà de 40 de ani (art. 1935, 1936 C. Calimach). Cpr. Trib. Bacău şi Iaşi, *Cr. judiciar* din 1903, No. 75, p. 645 urm. (cu observ. noastră); *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204. Vezi şi *suprà*, p. 15.

(3) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 145 *bis*. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 211, text şi nota 4.

(4) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 204. Cpr. Beauvois, *De la possession*, p. 396, No. 201.

(5) Vezi tom. III, partea I suscitat, p. 211, 212. — S'a decis însă că clădirile construite de monachi, în afară de incinta monăstirei, nefăcând parte din domeniul public al Statului, sunt alienabile şi prescriptibile. Vezi deciziile citate în tom. III suscitat, p. 212, nota 2.

Astfel, nu s'ar puteà dobândì prin prescripție, asupra zidului unei biserici, servitutea *oneris ferendi* (1). Zidul unei biserici.

Această neprescriptibilitate apără chiar dreptul de trecere pe fondurile vecine pentru repararea unei biserici *(servitude du tour de l'échelle)* (2). Repararea unei biserici.

La Romani, un lucru erà neprescriptibil prin aceasta că erà sacru. Astăzi, el trebue să mai fie și public; de unde rezultă că paraclisele, care se obișnuià altădată la unele case boerești, ca și locul pentru înmormântare dintr'o proprietate privată, se prescriu, ca orice proprietate privată (3). Paraclis.

Neprescriptibilitatea lucrurilor sacre încetează când ele își pierd destinația lor. Astfel, în caz de transformarea unei biserici într'o locuință particulară, locul pe care erà clădită biserica și acel al cimitirului vechiu reintră sub imperiul dreptului comun (4). Transformarea unei biserici într'o locuință privată.

Și fiindcă vorbim de biserici, vom adăogà că vasele și orice alte ornamente sacre, ca și orice alte accesorii ale cultului, trebue să fie neprescriptibile, ca unele ce nu sunt susceptibile de o proprietate privată (5). Accesoriile cultului sunt neprescriptibile.

Cu toate acestea, Curtea de casație din Belgia a hotărît acum de curând contrariul, reîntorcându-se la vechia

---

(1) C. Agen, Sirey, 60. 2. 318; Sirey, 62. 2. 510; Baudry et Tissier, *Prescription*, 144; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 193; Guillouard, *Idem*, I, 392, etc. — Vezi însă Troplong, *Prescription*, I, 173.

(2) C. Agen, Sirey, 60. 2. 318; Sirey, 62. 2. 510. — Nu se poate deci dobândì de către vecini, prin prescripție, liberarea unui drept de trecere, necesar la repararea unei biserici. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 194, p. 149.

(3) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 196. Cpr. C. Orléans, D. P. 46. 2. 150.

(4) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 196, p. 149, 150 și deciziile citate acolo.

(5) Cas. belg. Sirey, 88. 4. 26. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 145; Pand. fr., v° *Domaine*, 273 și v° *Prescription*, 376. — Art. 406, 4° din procedura noastră civilă dispune că nici *icoanele* debitorului nu pot fi urmărite, și aceasta, bine înțeles, chiar dacă ar fi îmbrăcate în aur sau în argint. In fine, art. 8 lit. *a* din legea dela 23 Februarie 1906, pentru înființarea caselor de împrumut pe amanet (Muntele de pietate) dispune, că nu pot fi amanetate la aceste case efectele consacrate cultului religios. Art. 406, 4° Pr. civ. și L. Muntelui de pietate.

sa jurisprudență din 1839 (1). Această din urmă soluție este însă, după părerea noastră, inadmisibilă; căci dacă bisericile, în calitatea lor de edificii publice, făcând parte din domeniul public al Statului sau al comunelor, sunt neprescriptibile, este natural de a admite acelaș lucru în privința obiectelor consacrate cultului, cu atât mai mult cu cât știm că lucrurile, care fac parte din domeniul public, nu sunt enumerate în mod limitativ. In adevăr, dacă cărțile din bibliotecile publice, documentele din archive, colecțiile de tablouri, monezi vechi și alte antichități, statuile și tablourile din muzee, etc. servesc uzului public și, ca atare, sunt nealienabile și neprescriptibile (2), cum s'ar puteà oare admite o soluție contrară în privința obiectelor consacrate cultului și considerate ca accesoriile acestui cult? Ultima decizie a Curței de casație din Belgia, ce combatem, ne arată și ne dovedește că jurisprudența variază și poate face greșeli nu numai în Belgia Orientului, dar și în Belgia Occidentului care, sermana, acum este adânc zdruncinată și aproape distrusă prin răsboiul nebunesc ce s'a deslănțuit în lumea întreagă, prin care răsboiu se calcă neutralitatea acestei țări tocmai de către acei care o garantase.

Incetarea lucrului de a fi afectat uzului public.

Toate aceste bunuri devin însă alienabile și prescriptibile, îndată ce au încetat de a fi afectate uzului public, fie în mod expres, fie în mod tacit (3); adecă îndată ce legea le-a redat comerțului (4).

---

(1) Vezi *Dreptul* din 1913, No. 81, p. 648 (cu observ. noastră critică), și *Pasicrisie belge* din 1839, p. 252. Cpr. în acelaș sens, Beltjens, VI, art. 2226, No. 6, 73 și 75; Laurent, XXXII, 256, etc.

(2) Vezi în acest sens numeroasele autorități citate în tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 212 (ed. a 2-a). Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 145.

(3) Vezi tom. III suscitat, p. 202 și 211. Cpr. Laurent, XXXII, 259; Arntz, I, 885 și IV, 2012; T. Huc, XIV, 340; Beltjens, VI, art. 2226, No. 31; Cas. fr. D. P. 1902. 1, 537, etc.

Numai legea poate să scoată un lucru din comerț.

(4) Vom observà, cu această ocazie, că numai legea poate să declare un lucru neprescriptibil, fiindcă după cum știm, legile privitoare la prescripție interesează ordinea publică. Aceasta erà și teoria vechilor autori, precum: D'Argentré, Dunod (vezi *Traité des prescriptions*, pag. 80, ed. din 1765). Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 367.

Particularii nu pot deci să facă, prin convențiile lor, pres-

Aparţin deci domeniului public şi, ca atare, sunt nealienabile şi nepriscriptibile, toate acele bunuri care, fie prin natura lor, fie printr'o declaraţie a legei, nu pot face obiectul unei proprietăţi private şi sunt afară din comerţ. Constatările de fapt ale instanţelor de fond asupra chestiunei de a se şti dacă un lucru face sau nu parte din domeniul public, scapă, în genere, de sub controlul Curţei de casaţie (1). Lucrurile afară din comerţ.

Mai sunt neprescriptibile: 1° toate acele lucruri care nu aparţin nimănui şi al căror uz este comun tuturor *(res communia omnium)*, precum: aerul, lumina, marea, apa curgătoare *(aqua profluens)*, etc. (2). Lucrurile comune tuturor.

2° bunurile care constituesc domeniul Coroanei şi asupra cărora Regele nu este decât un uzufructuar (art. 5 L. din 10 Iunie 1884) (3). Domeniul Coroanei.

3° servituţile continue neaparente şi cele necontinue, aparente sau neaparente (art. 624) (4) (vezi *suprà*, p. 78, 79); Art. 624.

4° pământurile date foştilor clăcaşi prin legea din 1864 şi prin legile posterioare care, după o jurisprudenţă constantă, sunt scoase din comerţ numai faţă cu nesăteni şi Pământurile clăcăşeşti. Art. 132 Constit.

---

criptibile lucrurile pe care legea le declară neprescriptibile, nici să declare neprescriptibile lucrurile care pot fi prescrise în virtutea legei. Laurent, XXXII, 224; Beltjens, VI, art. 2226, No. 4; T. Huc, XIV, 339; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 69. Părţile pot însă, în mod excepţional, să facă ca imobilul dotal să fie alienabil (art. 1252).

(1) Vezi deciziile citate în tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 212, nota 4.

(2) Instit., *De divisione rerum*, 2, 1 § 1. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 153; Guillouard, *Idem*, I, 368; Troplong, *Idem*, I, 142; Aubry et Rau, II, § 168, pag. 43, 44 (ed. a 5-a); Adan, *Cours de droit civil*, II, 3543, lit. *b*, p. 741, etc.

(3) Vezi tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 136, *ad notam* şi p. 607, *ad notam*. Senatusconsultul fr. din 12 Decemb. 1852, admite nu numai nealienabilitatea şi neprescriptibilitatea imobilelor Coroanei, dar chiar şi a mobilelor, precum: diamantele, perlele, pietrele scumpe, statuile, tablourile, muzeele, bibliotecile, etc. Vezi Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 204, 215.

(4) Vezi tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 815 urm. Vezi şi Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2226, No. 19.

In dreptul nostru anterior, atât în codul Calimach (art. 1927) cât şi în codul Caragea, toate servituţile se puteau dobândi prin prescripţie. Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1913, No. 52, p. 413; N. Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 79, pag. 631. Dr. nostru anterior.

care sunt inalienabile până la 1916 (art. 132 Constit.) (1).

Prescriptibilitatea acestor pământuri între săteni.

Pământurile rurale sunt deci prescriptibile între săteni (2); de unde și concluzia că posesiunea unui pământ rural de către un nesătean nu poate să-l conducă la prescripție (3).

Apele publice.

5⁰ apele care servesc la alimentarea unui oraș sau unei comuni, ori la curățirea străzilor; fiindcă aceste ape fac parte, împreună cu conductele lor, din domeniul public al comunelor (cpr. art. 581) (4), soluție care era admisă și la

(1) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 130, nota 4. Cpr. Cas. rom. Bult. 1893, p. 435; Bult. 1902, p. 188 și 1458; Bult 1905, p. 708; Bult. 1908, p. 840; Bult. 1909, p. 408 și *Dreptul* din 1909, No. 44. Vezi și C. Craiova, *Dreptul* din 1890, No. 63, consid. dela p. 508, etc. — Se susține însă de unii, și nu fără oarecare temeiu, că, în urma art. 132 din Constituția dela 1884, pământurile sătenilor sunt astăzi nealienabile în mod absolut și că toate înstrăinările consimțite între săteni, de atunci încoace, și consfințite de justiție, sunt radical nule. Vezi V. Cireș, *Art. 132 din Constituție* și *legiuirile la care se referă* (Iași, 1914), lucrare foarte meritorie și conștiincioasă, precedată de prefața noastră, care este venită la timp, chestia agrară fiind tocmai la ordinea zilei, dacă, bine înțeles, tulburările din Europa ne vor îngădui să ne ocupăm de problemele interne, care cer și așteaptă o grabnică soluțiune.

(2) Cas. rom. Bult. 1897, p. 866, 867; Bult. 1903, p. 188 și 1219, etc. Vezi și *suprà*, p. 78, nota 2.

(3) Trib. Bacău, *Cr. judiciar* din 1903, No. 75, p. 645.

(4) Vezi tom. III, partea 1 a, al Coment. noastre, p. 214 (ed. a 2-a). — Cu toate acestea, atât Curtea de casație din Franța (D. P. 62. 1. 125; Sirey, 62. 1. 166), cât și Curtea din Bruxelles (*Pasicrisie belge* din 1829, p. 174 și *Dreptul* din 1913, No. 81, p. 648) au decis că apele unei fântâni publice sunt prescriptibile pentru partea care nu este absolut necesară la uzul locuitorilor comunei *(aqua superflua)*; însă apele fiind o dependență a fântânilor și haznalelor, care fac parte din domeniul public comunal, soluția de mai sus este, după părerea noastră, inadmisibilă, deși ea era formal admisă la Romani printr'o Constituție a împăraților Teodosie și Valentinian (L. L. 3, 5 și 11, Cod, *De aquæductu*, 11, 42). Cpr. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 190, p. 144 urm.; Aubry et Rau, II, § 169, p. 58, 59, text și nota 18 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, I, 387; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 362 și numeroasele autorități citate acolo; Cas. fr. D. P. 96. 1. 352; Sirey, 97. 1. 446, etc.

Romani (1). O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comuni, ar fi însă prescriptibilă (2).

6⁰ Imobilele rurale, însă numai față de străini (art. 7 § 5 Constit.). Art. 7 Constit.

7⁰ Mai este încă afară din comerț și nu poate fi nici dobândită, nici pierdută prin prescripție: starea civilă a persoanelor (3). *„Ce qui ne peut se faire par paction n'est pas prescriptible"*, ziceà Guy Coquille (4). Starea civilă a persoanelor.

Dar, dacă calitatea de român, de soț, de copil, etc., nu poate fi nici dobândită, nici pierdută prin prescripție, drepturile bănești care rezultă din această calitate sunt, din contra, în comerț și, ca atare, supuse prescripției. Prescriptibilitatea drepturilor bănești.

Prin aplicarea acestui principiu, art. 301 din codul civil dispune că acțiunea pentru reclamarea stării civile, este neprescriptibilă în privința copilului. Art. 301 C. civil

Cât pentru moștenitorii lui, ei pot să continue acțiunea deschisă de copil, afară de cazul când acesta s'ar fi lepădat formal sau ar fi lăsat să treacă trei ani, fără a o mai urmări el însuș, acest termen de trei ani socotindu-se dela cel din urmă act de procedură (art. 303). Moștenitorii copilului nu pot porni ei însiși acțiunea, afară de cazul când acest din urmă ar fi murit înaintea majorității sale sau în termen de cinci ani dela majoritate, fără a fi reclamat (art. 302). Moștenitorii copilului. Art. 302, 303 C. civil.

Acțiunea care tinde în mod direct și principal la contestarea stării copilului este, de asemenea, neprescriptibilă, spre deosebire de acea care are de obiect interesele bănești ce derivă din această calitate (5). Contestarea stării copilului.

Tot neprescriptibilă ar fi, după unii, și acțiunea în divorț, fiindcă, după art. 1881, prescripția nu curge între soți (6). Divorț. Controversă.

---

(1) L. 9, Cod, *De aquæductu*, 11, 42.
(2) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 190 *ab initio*.
(3) Beltjens, VI, art. 2226, No. 14; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 133; Baudry et Tissier, *Idem*. 131 urm.; Guillouard, *Idem*, I, 397 și II, 607; Laurent, XXXII, 237, 238; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 157; Pand. fr., *eod. v⁰*, 419 urm., etc.
(4) Citat de Guillouard, *Prescription*, II, 607, p. 59.
(5) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 134.
(6) Cpr. T. Huc, II, 369; Guillouard, *Prescription*, II, 608. Chestiunea este însă foarte controversată. Vezi tom. II al

Art. 163, 164, 167. Dar, dacă timpul nu poate schimbà starea civilă a oamenilor, el poate s'o fixeze în mod indirect. Astfel, acțiunea în anulare a căsătoriei, contractată înaintea vârstei admisă de lege, sau fără consimțimântul liber al soților, sau în urma unei erori asupra persoanei fizice (art. 162 § 2 C. civ.), etc., nu mai este admisibilă în urma expirărei termenelor fixate de art. 163, 164 și 167 C. civil [1].

Art. 290 C. civ. Aceeaș soluție este admisibilă în privința acțiunei în tăgăduire de paternitate. Bărbatul trebue să reclame în termen de una lună, de se află la locul nașterei copilului, în termen de două luni dela întoarcerea sa, dacă la epoca nașterei, el erà absent și, în fine, în termen de două luni dela descoperirea fraudei, dacă nașterea copilului i-a fost ascunsă (art. 290).

Art. 291 C. civ. Dacă bărbatul a murit înainte de a reclamà, dar în timpul pe când erà primit a o face, moștenitorii lui au două luni spre a contestà legitimitatea copilului, socotită din ziua de când acel copil a intrat în posesiunea averei bărbatului, sau dela epoca când s'a atacat posesiunea moștenitorilor asupra acelei averi (art. 291).

Neprescriptibilitatea numelui patronimic. Incât privește numele patronimic, care servește a stabilì individualitatea și filiațiunea persoanelor, el este nealienabil și neprescriptibil, ca și starea civilă, pe care o asigură. Astfel, numele unei persoane nu poate fi schimbat sau modificat decât conform prescripțiilor legei din 18 Martie 1895, și numai pentru o cauză binecuvântată. Simpla împrejurare că ar există numeroase persoane cu acelaș nume, nu îndrituește pe o persoană a-și schimbà numele, spre a se deosebì de ceilalți [2].

Art. 616 urm. Tot neprescriptibil este și dreptul ce aparține unui pro-

---

Coment. noastre, p. 144 urm. Cpr. Planiol, I, 1204 (ed. a 5-a). Vezi *infrà*, explic. art. 1890.

(1) Vezi Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 135. Vezi și tom. I, al Coment. noastre, p. 653.

(2) C. București, *Dreptul* din 1909, No. 63 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 73. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op cit.*, I, 141; Laurent, XXXII, 239; Beltjens, VI, art. 2226, No. 15; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Nom*, 39 urm.; Répert. Sirey, v°, *Noms et prénoms*, 87 urm. și *v° Prescription (matière civile)*, 158. Vezi asupra numelui patronimic al persoanelor, tom. I al Coment. noastre, p. 249 urm. (ed. a 2-a).

prietar înfundat de a cere o servitute de trecere pe locurile vecinilor, pentrucă nu se poate prescrie în contra interesului public; și știut este că dreptul de trecere, sancționat de art. 616 urm., este de interes general, pentrucă altfel fondurile înfundate ar rămâneà neexploatate, ceeace ar fi în dauna avuției publice, care se compune din toate avuțiile particulare (1). „Este de drept firesc, zice Domat, ca un fond să nu rămâe neproducător".

Coruperea apelor prin murdării și materii fetide.

Din principiul că nu se poate prescrie în contra interesului general, rezultă că nu se poate dobândi prin prescripție dreptul de a scurge pe calea publică apele murdare care ar eși dintr'o locuință privată; nici dreptul de a corumpe apele curgătoare prin murdării și materii fetide (2), etc. „*Si tamen aquam conrivat, vel si spurcam quis immittat, posse eum impediri plerisque placuit*" (3).

Nealienabilitatea libertății omului.

Omul fiind o ființă liberă și libertatea sa fiind nealienabilă, nu poate fi înstrăinată, ci numai restrânsă prin obligațiile licite ce el poate să contracteze către terții (4).

„Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droit' zice declarația drepturilor omului din 1789.

„Le but de toute association politique est la conservation des droits naturels *et imprescriptibles* de l'homme; ces droits sont: la liberté, la propriété, la sureté et la résistance à l'oppression, etc." (5).

Art. 1890.

In genere, toate acțiunile, afară de cele pe care legea le-a declarat neprescriptibile, se sting prin prescripție (art. 1890) (6).

---

(1) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 775 și 784 (ed. a 2-a), precum și numeroasele autorități citate acolo, la care trebue să adăogăm, Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 75. Vezi și *infrà*, p. 89.

(2) Troplong, *op. cit.*, I, 140; Pand. fr., v° *Prescription*, 388.

(3) L. 3, *in fine*, *Dig.*, *De aquâ et aquæ pluviæ arcendæ*, 39, 3.

(4) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 121; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 73: Beltjens, III, art. 2226, No. 8; Marcadé, *Prescription*, art. 2227, No. 56, p. 67; Laurent, XXXII, 225; Pand. belges, *Imprescriptibilité*, 23 urm., etc.

(5) Vezi textul complect al declarației drepturilor omului, reprodusă în tom. IV, partea I, al Coment. noastre, p. 189.

(6) Acțiunile neprescriptibile sunt următoarele: 1° acțiunea în revendicare, care rezultă din dreptul de proprietate. Această acțiune nu se stinge prin faptul neexercitărei ei un timp deter- Acțiunile neprescriptibile.

Prescriptibilitatea acț. care au de obiect drepturi facultative stabilite prin convenție.

Această prescripție se aplică chiar la acțiunile având de obiect drepturi facultative stabilite prin convenție (1), precum ar fi, de exemplu, dreptul ce mi s'ar fi conferit de a clădi pe un teren ce nu mi-ar aparține. Acest drept, această facultate, izvorând dintr'o convenție, ar fi prescrisă, dacă n'aș fi exercitat-o timp de treizeci de ani (2).

Neprescriptibilitatea facultăților legale.

Soluția este însă cu totul alta în privința facultăților legale, adecă ce ne sunt conferite prin lege, care proced din libertatea firească a omului, după expresia lui Pothier (3) și pe care le putem exercită oricând. Astfel este, de exemplu, facultatea ce are proprietarul de a clădi pe pământul său. Oricât de mult el n'ar fi exercitat această facultate, vecinul n'ar puteà să pretindă că ea este prescrisă (4).

---

minat, dacă nu există uzucapiune, adecă: o posesiune contrară a imobilului revendicat din partea unei alte persoane (vezi tom. III, partea I, p. 273, nota 1, unde se arată controversa, și p. 867, nota 3, precum și *infrà*, p. 98, nota 1. Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 612 și Arntz, IV, 2050); 2° mai sunt neprescriptibile: acțiunile în împărțeală și în grănițuire; 3° acțiunile în reclamare sau în contestare de stat; 4° acțiunile care au de obiect o creanță condițională sau cu termen, înaintea îndeplinirei condiției sau termenului (art. 1885), etc. Vezi *infrà*, explic. acestui text și a art. 1890, C. civil.— *Quid* în privința acțiunei în garanție? Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 712 urm. (ed. 1-a) și tom. III, partea II, nota 2, *in fine*, dela p. 824, 825.

(1) Thiry, IV, 633; Baudry et Tissier, *Prescription*, 166 urm., care citează în acest sens pe Dunod și pe Pothier; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 446 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 191 urm.; Aubry et Rau, VIII, § 772, p. 428; Arntz, IV, 2049; Laurent, XXXII, 233 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 90; Guillouard, *Prescription*, II, 616, etc.

(2) Facultățile menționate într'o convenție rămân însă neprescriptibile dacă sunt *naturale*, pentrucă, în asemenea caz, facultatea nu rezultă din convenție, ci este numai constatată prin această convenție. Beltjens, art. 2226, No. 12; Laurent, XXXII, 234; Baudry et Tissier, *Prescription*, 167; Guillouard, *Idem*, II, 618; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 254 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 96, etc.

(3) Pothier, *Introduction au titre des prescriptions*, I, p. 338, No. 33 (ed. Bugnet).

Proiectul C. japonez. Art. 1432.

(4) Iată cum se exprimă, în această privință, art. 1432 din proiectul codului japonez, elaborat de profesorul Boissonade. „Simplele facultăți legale ce omul poate să exercite asupra

Așa dar, actele pur facultative, de *pură facultate*, după cum le numește art. 2232 din codul francez, *meramente facoltative* după art. 688 din codul italian, care emană dela lege și pe care omul poate să nu le facă, sunt nealienabile și neprescriptibile. Cu alte cuvinte, facultățile nu pier prin neexercitarea lor, pe când drepturile conferite prin convenția părților se sting, din contra, de câteori nu sunt exercitate în termenul legal (1). Deoseb. între drepturile facultative și facultățile legale.

Motivele neprescriptibilității facultăților legale este că aceste facultăți, izvorând dintr'o situație permanentă, care este cauza lor, se reînoesc așa zicând pe fiecare zi; ele neavând scadență, nu pot fi supuse pierderei prin efectul timpului (2). Motivele acestei neprescriptibilități.

Astfel, sunt neprescriptibile, după regula de mai sus: Exemple de facultăți neprescriptibile.

facultatea ce are orice vecin al unui zid de a-l face comun (art. 598);

facultatea de a face să înceteze indiviziunea în baza art. 728;

facultatea ce are fiecare proprietar de a obligà pe vecinul său la grănițuirea proprietății lipite cu a sa (art. 584);

facultatea ce aparține unui proprietar înfundat de a cere o servitute de trecere pe locurile vecinilor (art. 616 urm.) (3);

facultatea ce are fiecare proprietar de a-și îngrădi sau împrejmui proprietatea sa (art. 600) (4);

---

proprilor sale bunuri sau asupra bunurilor altuia, nu se pierd prin faptul neexecutărei lor un timp oarecare, afară de cazul când contrariul ar rezultà din lege, din convenție sau din testament". Am reprodus anume acest text, pentrucă redacția lui este foarte clară și curmă discuțiile ce s'au ivit asupra acestui punct.

(1) Vezi Beltjens, VI, art. 2226, No. 10 și art. 2232, No. 1; Thiry, IV, 633; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 161 urm.; Arntz, IV, 2049; Laurent, XXXII, 228 urm., 296; Mourlon, III, 1830 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 422 urm.; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 227 urm. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 493 urm. Autorii sunt însă foarte obscuri asupra acestei materii.

(2) Boissonade, *Projet de code civil pour l'empire du Japon*, V, No. 267, p. 282.

(3) Vezi *suprà*, p. 86, 87.

(4) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 676 și 681 (ed. a 2-a).

facultatea care aparţine proprietarului, ce are un izvor pe fondul său, să întrebuinţeze apa în folosul lui (art. 579)(1);

facultatea de a tăià rădăcinile şi de a face să se tae crăcile arborilor ce se întind pe proprietatea vecină (art. 608).

Facultăţile care sunt consecinţa dreptului de proprietate.

In fine, sunt neprescriptibile toate facultăţile care sunt consecinţa dreptului de proprietate, precum este: acel de a clădi şi de a face plantaţii pe locul său, de a-şi cultivà proprietatea sa după modul ce-i convine, etc. (2).

Contradicţia adversarului. Controversă.

Chestiunea este însă de a se şti dacă facultăţile legale devin sau nu prescriptibile prin contradicţia aceluia contra căruia ele urmau a fi exercitate? Afirmativa este admisă de unii. Iată, în adevăr, cum se exprimă un autor:

„Proprietarul având dreptul de a clădi pe pământul său, oricât de mult timp el n'ar fi exercitat această facultate, vecinul n'ar puteà să pretindă că ea este prescrisă. Cu toate aceastea, dacă proprietarul a voit să-şi exercite dreptul său, şi vecinul opunându-se, această opunere a fost respectată de proprietar treizeci de ani dela contradicţia dreptului său, acest drept este prescris“ (3).

C. Calimach. Art. 1913, 1914.

Această soluţie, admisă în termeni expreşi, prin art. 1913 şi 1914 C. Calimach (1459 C. austriac) (4), este însă prea absolută, căci nici într'un caz facultăţile inerente libertăţei

---

(1) Vezi tom. III suscitat, p. 637.

(2) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 163; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 124, 127; Beltjens, VI, art. 2226, No. 11 urm.; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 430 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 172 urm., etc.

(3) Thiry, IV, 633, p. 549. Vezi în acelaş sens, Troplong, *Prescription*, I, 113; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 128; Vazeille, *Idem*, I, 427 şi 432; Cas. fr. Sirey, 42. 1. 308; Sirey, 68, 1. 285; D. P. 68. 1. 468; C. Bourges, D. P. 72. 2. 61; Sirey, 72. 2. 187, etc. „L'interversion et la contradiction sont d'un grand usage pour les prescriptions, en ce qu'elles servent à prescrire les droits contraires ou facultés de fait“, zice Dunod (*Tr. des prescriptions*, p. 37, ed. din 1765). Despeisses este şi mai formal când zice: „Les choses qui consistent en pure faculté peuvent être prescrites, lorsqu'il y a eu prohibition de les faire, et que, déférant à cette prohibition, on ne s'est pas servi de la faculté pendant trente ans“ (*Des contrats*, partea IV, tit. 4). Vezi Guillouard, *Prescription*, II, 618, dela care am împrumutat această ultimă citaţie. Cpr. Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 453.

(4) Vezi *suprà*, p. 12.

omului și cele legale, de interes general și de ordine publică, care se exercită asupra unor lucruri afară din comerț, nu pot fi prescrise prin interversiune sau contradicțiune. Numai facultățile legale inerente proprietății și care nu interesează interesul obștesc, se pot stinge, fie prin dobândirea unui drept contrar de servitute sau de uz, fie printr'o renunțare presupusă rezultând din inacțiunea aceluia căruia ele aparțin, timp de 30 de ani dela o contradicție formală a exercițiului lor (1).

CAPITOLUL II

Despre posesiunea (2) cerută pentru a prescrie.

Noțiunea și definițiunea posesiunei.

Art. 1846. — Verice prescripțiune este fondată pe faptul posesiunei.

(1) Aubry et Rau, VIII, § 772, p. 420; Demolombe, XI, 178; Laurent, XXXII, 232; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 212. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 170, 171; Guillouard *Idem*, 619. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 453 urm., Beltjens, VI, art. 2226, No. 11 *bis;* Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 89, etc.

(2) Vezi asupra acestei materii, în dreptul roman, Savigny, *Das Recht des Besitzes* (ed. a 6-a, 1837). Această operă a savantului profesor a fost tradusă în limba franceză de către Henri Stedtler (profesor la Louvain *), *Traité de la possession en droit romain* (ed. a 4-a 1893). Trebue însă să adăogăm că multe din teoriile lui Savigny au fost combătute și răsturnate de Ihering. Cpr. Planiol, I, 2268. Mai vezi Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, I, § 148 urm., p. 640 urm. (ed. Kipp, 1900); Girard, *Manuel élément. de droit romain*, p. 264 urm. (ed. a 4-a, 1906), etc. Incât privește vechiul drept francez, vezi Dunod de Charnage, *Tr. des prescriptions*, p. 15 urm. (ed. din 1765); Pothier, *Tr. de la possession*, IX, p. 267 (ed. Bugnet); Domat, *Lois civiles dans leur ordre* Bibliografie.

(*) In momentul când cuvântul *Louvain* cade sub pana noastră, cetim în ziare că acest frumos oraș al Belgiei, în care am tipărit Tratatul nostru în limba franceză și pe care, cu această ocazie, am fost nevoit să-l vizităm de mai multe ori, a fost ras de pe fața pământului și distrus cu tunul, din cauză că locuitorii, de altfel pașnici, ai acestui oraș, au tras focuri asupra Germanilor, apărându-și căminul în contra invaziunei teutonice. Va să zică câteva momente de selbătăcie au fost suficiente pentru a face să dispară un centru de cultură. Aceasta, în secolul în care trăim, se numește civilizație!

Posesiunea este deţinerea unui lucru sau folosirea de un drept, exercitată, una sau alta, de noi înşine sau de altul în numele nostru. (Art. 1847 urm. Art. 2228 C. fr.) (1).

Dr. străin în privinţa posesiunei.

Codul nostru, ca şi cel francez, nu are un titlu special asupra posesiunei. El se ocupă de posesiune în titlul prescripţiei, din cauza raporturilor intime ce ea are cu aceasta din urmă. Toate legiuirile străine se ocupă însă în mod special şi separat despre posesiune. Astfel sunt, de exemplu, codul italian (art. 685 urm.), codul spaniol din 1889 (art. 430 urm.), codul portughez din 1867 (art. 474 urm.), codul german (art. 854 urm.), codul japonez din 1896 (art. 180 urm.), codul elveţian din 1907 (art. 919 urm.) (2), codul neerlandez (art. 585 urm.), codul austriac (art. 309 urm. corespunzători cu art. 406 urm. din codul Calimach, *despre stăpânirea lucrurilor)*, etc. (3).

Proiectul de cod. civil p. Basarabia.

In proiectul de cod civil pentru Basarabia, pe care Ministrul instrucţiunei publice rusesc, D-l Leon Casso, ne-a făcut onoare de a ni-l trimete şi din care am reprodus *suprà*, nota 3 dela p. 31, 32 dispoziţiile relative la prescripţie, materia posesiunei este foarte complect tratată în art. 455—488. Spre a dà o idee despre acest proiect, împrumutat în mare

---

naturel, IV, p. 241 urm. (ed. Carré); iar încât priveşte dreptul actual, vezi Beauvois, *De la possession en droit romain et en droit français* (teză, Paris, 1858), precum şi bibliografia citată de Planiol, I, 2262 *bis*, 2302 şi 2460. Mai vezi Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 45 urm. p. 54 urm., care are un studiu complect asupra posesiunei de peste 200 pagini; Wodon, *Traité théorique et pratique de la possession et des actions possessoires* (3 vol., ed. a 2-a, Bruxelles, 1877), etc.

(1) Paragraful întâi al acestui text este adaos de legiuitorul nostru. El nu figurează nici în textul corespunzător francez (art. 2228), nici în cel italian (art. 685). „*La possession est le principe et le fondement de la prescription*", zice Dunod *(Tr. des prescriptions*, p. 15, ed. din 1765).

(2) Incât priveşte perioada în care fiecare canton erà cârmuit de un cod civil a parte, vezi Huber, *System und Geschichte des schweiz. Privatrcchts*, III, § 74.

(3) Vezi asupra dreptului comparat străin, Répert. Sirey, v° *Possession*, 420 urm., capitol foarte complect şi interesant, în care ne-am găsit citat şi noi la No. 600 urm. (cu privire la legislaţia noastră).

parte dela legile romane, care cârmuiau această provincie atunci când ea a fost deslipită de țara noastră (1812), vom reproduce aci numai două din dispozițiile sale, relative la posesiune și anume: art. 484 și 485.

Proiectul de cod civil pentru Basarabia. Art. 484.

Art. 484.—„Posesorul, care a pierdut posesiunea lucrului, este întemeiat, cu toate că el nu este proprietarul acestui lucru, a-l revendică dela acela care-l posedă fără titlu. Acțiunea ce poate, în asemenea caz, să exercite posesorul, se întemeiază pe echitate, care voește ca el să fie preferat uzurpatorului, pus pe nedrept în posesiune“ (1).

Acelaș proiect. Art. 485.

Art. 485.—„Orice posesor este, de fapt, considerat ca proprietar al lucrului ce posedă, până când acei care-l revendică își vor justifică dreptul lor. Posesorul nu este deci ținut să producă titlul în virtutea căruia el posedă, reclamantul fiind obligat a stabilì dreptul pe care el își întemeiază revendicarea sa“ (2).

Deoseb. între posesiune și proprietatea.

Posesiunea nu are nimic comun cu proprietatea (3), zice Pothier, fiindcă se poate aveà posesiunea unui lucru, fără a fi proprietarul acelui lucru, după cum se poate, de asemenea, aveà proprietatea unui lucru fără a aveà posesiunea lui. Cu toate acestea, acel care are posesiunea unui lucru este presupus a fi proprietarul acestui lucru până la dovada contrară (4).

Lucru judecat.

Posesiunea și proprietatea având două cauze juridice deosebite, s'a decis, cu drept cuvânt, că prima nu poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat cu ocazia judecărei celei de a doua (5). *Aliud est possessio, aliud est proprietas.*

Origina cuvântului posesiune.

Jurisconsultul Paul definește posesiunea în modul următor: „*Possessio appellata est, ut et Labeo ait, a sedibus, quasi positio: quia naturaliter tenetur ab eo qui ei insistit; quam Græci* Κατοχὴν *dicunt*“ (6). Alții găsesc însă origina

(1) Cpr. L. 1 § 3, Dig., *Uti possidetis*, 43, 17.

(2) Cpr. L. 5, Pr., *Si ususfructus petetur*, 7, 6; L. 2, Cod, *De condictione ob turpem causam*, 4, 7. „*Cùm in pari causa possessoris conditio melius habeatur*“, zice această lege. Mai vezi L. 11, Cod, *De petitione hereditatis*, 3, 31; L. 24, Cod, *De rei vindicatione*, 3, 32, etc.

(3) „*Nihil commune habet proprietas cum possessione*“. L. 12 § 1, *ab intio*, Dig., *De adquirenda vel omittenda possessione*, 41, 2.

(4) Vezi *infrà*, p. 99, 100. Vezi și Adan, *Cours de droit civil*, II, 3543, p. 742.

(5) Cas. rom. Bult. 1906, p. 1804. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 291, nota 2.

(6) L. 1, Pr., Dig., *De adquirenda vel omittenda possessione*, 41, 2.

cuvântului *posesiune* în verbul *posse*, pentrucă ceeace cineva are la dispoziția sa este și în posesiunea sa (1).

Art. 485 urm. C. civil.

Noțiunile generale asupra posesiunei au fost expuse în tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 291 urm., cu ocazia interpretărei art. 485 urm. din codul civil, fiindcă posesiunea servește la dobândirea fructelor, când este de bună credință (art. 485 urm. C. civil).

Baza prescripției.

Posesiunea este baza prescripției achizitive sau uzucapiunei. Ea este unicul temeiu al acestei prescripții când posesorul nu are nici titlu, nici bună credință (art. 1890). Ea este un element al prescripției și în cazul când există titlu și buna credință (art. 1895 urm.).

Exercițiul dr. de proprietate.

De câteori posesiunea și proprietatea sunt întrunite în aceeaș mână, adecă în mâna proprietarului, posesiunea nu este decât exercițiul dreptului de proprietate.

Conducerea la dreptul de proprietate.

Se poate însă întâmplà ca posesiunea să fie într'o mână și proprietatea într'alta. In asemenea caz, posesiunea va conduce pe posesor la proprietate, dacă adevăratul proprietar neglijează de a-și valorificà drepturile sale în tot timpul prescris de lege (30 de ani, dacă posesorul nu are nici titlu, nici bună credință) (art. 1890) și 10 sau 20 de ani, dacă el are un titlu translativ de proprietate și bună credință (art. 1895 urm.) (2).

Uzucapiune.

Posesiunea nu joacă rol decât în prescripția achizitivă sau uzucapiune. In prescripția extinctivă sau liberatorie, inacțiunea proprietarului este acea care conduce la stingerea dreptului asupra lucrului posedat (3).

Definiție. Art. 1846.

Art. 1846 definește posesiunea: deținerea unui lucru sau folosința unui drept, cu intenția de a-l tratà ca al nostru (4).

Lucrurile corporale și incorporale.

Din această definiție rezultă că nu numai lucrurile

(1) Bugnet asupra lui Pothier, *Possession*, IX, p. 267, nota 3.
(2) Cpr. Laurent, XXXII, 261; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2228, No. 1, etc.
(3) Laurent, Beltjens, VI, *loco suprà cit.*

Definiție mai exactă a posesiunei.

(4) Iată o definiție mult mai exactă, pe care o dă Guillouard, *(Prescription*, I, 410, *in fine)*: „Posesiunea este detențiunea sau folosința unui lucru ori a unui drept, pe care o ținem în puterea noastră excluzivă, sau pe care o exercităm într'un mod exclusiv prin noi înșine sau prin altul, care o ține sau o exercită în numele nostru".

corporale, dar și cele necorporale, de exemplu: servituțile, sunt susceptibile de o adevărată posesiune. Legea actuală nu mai distinge, ca cea romană, posesiunea de quasi-posesiune. După textul actual, astfel cum este redactat, quasi-posesiunea dela Romani a devenit o adevărată posesiune (1).

Drepturi incorporale. Servituți.

In drepturile incorporale, însă, *corpus* consistă în exercițiul dreptului. Astfel, când exercit o servitute asupra fondului altuia, ca și cum aș fi proprietarul acestui drept, am posesiunea acestei servituți (art. 1846). Dreptul incorporal poate fi exercitat, ca și pentru lucrurile corporale, fie de noi înșine, fie de altul în locul nostru (2).

Creanțe, Succesiuni.

Dar, dacă posesiunea se aplică la servituți, ea nu se aplică la creanțe, afară de titlurile la purtător. Ea nu se aplică, de asemenea, la succesiuni (3).

In ce consistă posesiunea.

A posedà un lucru sau un drept, însemnează a-l aveà sub mâna sa, la dispoziție, și a exercità asupra lui acte de proprietar. Posesiunea unui lucru consistă deci în dobândirea puterei efective asupra acestui lucru. „*Der Besitz einer Sache wird durch die Erlangung der thatsächlichen Gewalt über die Sache erworben*“, zice art. 854 din codul german; ceeace însemnează că posesiunea unui lucru consistă în dobândirea puterei efective asupra acestui lucru.

C. german. Art. 854.

Dr. roman.

La Romani, posesiunea nu puteà fi dobândită decât prin luarea lucrului în stăpânirea sa, cu intenția de a-l aveà drept al său, idee pe care o regăsim și în art. 1846 din codul actual, care vorbește de deținera lucrurilor trupești sau de folosirea drepturilor.

Sezină. Art. 653 C. civ.

Legea admite însă o excepție importantă dela acest principiu în materie de sezină, căci după art. 653 din codul civil, moștenitorii sezinari (la noi numai descendenții și ascendenții) dobândesc posesiunea bunurilor autorului lor înainte de a fi pus mâna pe ele și chiar fără știrea lor, *senza bisogno di materiale apprensione*, după cum se exprimă art. 925 din codul italian. „*Mortus facit vivum possessorem*,

(1) Cpr. Thiry, IV, 617; Beltjens, VI, art. 2228, No. 2; Planiol, I, 2264; T. Huc, XIV, 343; Laurent, XXXII, 262; Baudry et Tissier, *Prescription*, 193; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1123 urm. Vezi și Guillouard, *Idem*, I, 410, etc.

(2) Thiry, IV, 617, p. 538.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 201, 202.

sine ulla apprehensione", zice un vechiu autor, Tiraqueau (1). De aceea s'a şi zis că sezina este o ficţiune (2).

Dovedirea posesiunei prin martori.

Proprietatea este un drept, pe când posesiunea este un fapt; de aceea aceasta din urmă poate fi dovedită prin martori şi prezumpţiuni (3).

Art. 1169.

Se înţelege că acel care invoacă posesiunea trebue să stabilească existenţa ei (art. 1169) (4).

(1) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 53, 54, text şi nota 5. Cpr. Mourlon, II, 35.

(2) Vezi tom. III, suscitat, p. 54.

(3) Vezi tom. III, partea 1, al Coment. noastre, p. 291. Cel ce invoacă o prescripţie trebue, în adevăr, să justifice o posesiune utilă, care întruneşte condiţiile cerute de art. 1847 urm. C. civil. Prin urmare, comite o omisiune esenţială instanţa de fond, când nu se pronunţă asupra probei testimoniale invocată pentru stabilirea unei posesiuni utile *ad usucapiendum*. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1582. — S'a decis că instanţele de fond pot, spre a stabili posesiunea, care serveşte de bază prescripţiei, să se întemeieze pe depunerile martorilor ascultaţi la prima instanţă, în scop de a se dovedi identitatea terenului revendicat, iar nu pentru stabilirea precarităţei posesiunei, de oarece declaraţiile acelor martori pot fi luate ca nişte simple prezumpţii, întrucât fiind vorba de o posesiune, proba cu martori şi, deci, şi prin prezumpţii este admisibilă. Cas. rom. decizia No. 446, din 19 Iunie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 29, p. 453, No. de ordine 570.

Dovedirea proprietăţei imobiliare. Controversă.

Dar, dacă posesiunea poate fi stabilită prin martori şi prezumpţii, proprietatea imobiliară nu poate, din contra, fi dovedită prin prezumpţii de fapt lăsate la aprecierea judecătorilor, de câteori este vorba de o sumă mai mare de 150 lei, deşi chestiunea este controversată. Vezi tom III, partea I, p. 268 şi la autorităţile citate acolo în sensul de mai sus, *adde*, Cas. rom. Bult. 1904, p. 794; Bult. 1909, p. 412 şi *Dreptul* din 1909, No. 72. — *Contrà:* Autorităţile citate în tom. III suscitat, p. 268, nota 2.

Examinarea actelor din care rezultă dreptul de proprietate.

S'a mai decis (16 Octombrie 1913) că, decâteori proprietatea se stabileşte prin acte, judecătorii fondului nu trebue să se mărginească a face o enunţare a actelor, declarând că din ele judecătorii şi-au format convingerea despre dreptul de proprietate al reclamantului, ci să arăte prin vreun considerent cum argumentează şi cum deduc din cuprinsul actelor dovada acelui drept; căci altfel hotărîrea lor ar fi nemotivată şi, ca atare, casabilă. Cas. rom., decizia No. 579 din 16 Octombrie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 38, p. 596, No. de ordine 731.

(4) Pothier, *Prescription*, IX, 176, p. 378; Guillouard, *Idem*, I,

Posesiunea se dobândește, după cum dispun anume art. 594 din codul olandez și art. 180 din codul civil japonez dela 1896, prin concursul celor două elemente care o constituesc: *corpus et animus* (1). Dobândirea posesiunei.

Prin *corpus* se înțelege acțiunea materială asupra lucrului, apucarea firească sau detențiunea lui, iar prin *animus* se înțelege intenția de a păstrà lucrul ca al său. *Corpus et animus.*

Apucarea firească a lucrului poate să se exercite prin însăș persoana care voește să dobândească posesiunea, sau printr'un mandatar ori un *negotiorum gestor* (2), pe când intenția de a păstrà lucrul, ca al său, trebue să rezulte dintr'un fapt exterior, și să existe, în genere, la însăș persoana posesorului. Mandatar, *negotiorum gestor.*

Minorii și nebunii, neavând voință, nu pot să posede prin ei înșiși, ci numai prin reprezentanții lor legali (3). Minorii, nebunii, etc.

Tot astfel și la persoanele morale, intenția de a posedà trebue să se manifeste în persoana reprezentanților legali. Persoanele morale.

In privința comunelor, se admite însă, în Franța, că ele dobândesc și păstrează posesiunea nu numai prin reprezentantul lor legal (primarul), dar și prin locuitorii care o compun (4). Comunele.

433; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 339; Laurent, XXXII, 336, etc.

(1) Vezi tom. III suscitat, p. 293.

(2) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 412. — In Franța se decide că, în caz de gestiune de afaceri, voința de a posedà nu poate să existe decât din momentul când stăpânul a cunoscut actul gerantului și a înțeles a-l ratificà, soluție admisă și la Romani (L. 42 § 1, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2). Vezi Guillouard, *loco cit.* In legislația noastră, spre deosebire de codul francez, ca să existe gestiune de afaceri, trebue neapărat, conform art. 987 din codul civil, ca gestiunea să fie făcută fără cunoștința proprietarului. Cpr. Cas. rom. Bult. 1911, p. 5. Vezi și tom. V al Coment. noastre, nota 2 dela p. 312, 313 și p. 318. Cpr. art. 677 urm. C. german. Deoseb. între codul nostru și cel fr. Art. 987 C. civ.

(3) Vezi tom. III suscitat, p. 293. Cât pentru minorul emancipat și majorul pus sub consiliu judiciar, ei pot posedà și prescrie, cel întâiu fără asistența curatorului, iar cel de al doilea fără asistența consiliului său. Vezi tom. III suscitat, p. 294. Minor emancipat. Consiliu judiciar.

(4) Vezi tom. III suscitat, p. 294, text și nota 2. Cpr. Beltjens, VI, art. 2228, No. 12 și 13; T. Huc, XIV, 346; Guillouard, *Prescription*, I, 428, etc. Vezi și *suprà*, p. 77.

Păstrarea posesiunei numai prin intenție.

Pe când două elemente sunt necesare spre a dobândi posesiunea: detențiunea *(corpus)* și intențiunea *(animus sibi habendi)*, intențiunea singură, fără detențiune, este suficientă spre a conservà o posesiune câștigată, cel puțin în privința imobilelor, căci în privința mobilelor ea se pierde îndată ce ele au încetat de a fi sub paza și puterea noastră. Astfel, când un terțiu are detențiunea materială a lucrului, fără *animus*, păstrăm posesiunea dacă am conservat *animus* de a-l posedà. Posesiunea se păstrează deci prin singura intențiune de a avea lucrul ca al său, *animo tantum*, adecă mai ușor decât se dobândește (1).

Pierderea unui drept prin neuz.

(1) Vezi tom. III suscitat, p. 294. Adan, *op. cit.*, II, 3555, p. 747. Nu trebue deci să confundăm prescripția cu pierderea unui drept prin neuz *(per non usum)*. In regulă generală, zice Zachariæ, niciun drept nu se pierde prin neuz. *„In der Regel geht kein Recht durch den blossen Nichtgebrauch verloren". (Handbuch des fr. Civilrechts,* I, § 137, p. 393, ed. Crome).

Acț. în revendicare.

Astfel, eu nu pierd dreptul meu de proprietate și acțiunea în revendicare ce-mi aparține, numai prin trecerea termenului de 30 de ani, dacă nimene nu s'a folosit de el, cu titlu de proprietar, în acest timp, sau cel puțin în timp de 10 ori 20 de ani, în caz când există titlu just și bună credință, fiindcă păstrez posesiunea *animo tantum*, întrucât nimene n'a dobândit-o. Pentru ca dreptul meu de proprietate să fie perdut și pentru ca acțiunea ce izvorăște din el să fie stinsă prin prescripție, se cere ca un altul să fi dobândit acest drept. Cpr. Duranton, XXI, 344; T. Huc, IV, 245 și XIV, 434; Arntz, IV, 2050; Beltjens, art. 2262, No. 9; Laurent, XXXII, 383; Planiol, I, 2246; Colmet de Santerre, VIII, 369 *bis* IV urm.; Thiry, IV, 364; Aubry et Rau, VIII, § 772, p. 429; Guillouard, *Prescription*, II, 612 și 633; Baudry et Tissier, *Idem*, 592 urm.; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 179 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1688 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1403 urm.; Pand. belges, *v° Prescription trentenaire*, 33 urm., etc. Cas. fr. Pand. Période. 1907. 1. 203; D. P. 1907. 1. 241 și *Dreptul* din 1908, No. 9 (cu observ. noastră). Vezi și tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 273, n. 1 și p. 867, n. 3, *in fine*. Mai vezi *suprà*, p. 88, *ad notam* și *infrà*, 218, 219.

Stingerea prin neuz a servituților, uzufructului, etc.

Dar, dacă proprietatea niciodată nu se stinge prin neuz sau neîntrebuințare, servituțile se sting, din contra, prin neuz în timp de 30 ani (art. 639, 640) (Cas. rom. Bult. 1898, p. 1183), în codul spaniol dela 1889, prin neîntrebuințare timp de 20 de ani *(por el no uso durante veinte anos)*. Vezi asupra art. 639 și 640 din codul nostru civil, tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 867 urm. Tot astfel se stinge

Păstrarea posesiunei fără exercitarea de acte materiale.

Astfel, s'a decis că, dacă pentru dobândirea posesiunei se cere, pe lângă intențiunea de a posedà, și detențiunea materială a lucrului, conservarea acestei posesiuni poate însă să rezulte și din singura intenție de a posedà neînsoțită de acte materiale, posesorul neputând să fie obligat a posedà totdeauna prin el însuș; de unde rezultă că cel ce a dobândit odată posesiunea este presupus că o are neîntrerupt, cât timp nu s'a făcut dovadă că a încetat de a o aveà, fie prin faptul unui terțiu, fie printr'o renunțare voluntară, fie prin întreruperea ei mai bine de un an, în care timp altul s'o fi dobândit prin exercițiul ei în cursul acelui an (1).

Nu este nevoe pentru conservarea posesiunei de a aveà voința de a posedà.

Nici nu este chiar nevoe, spre a conservà posesiunea dobândită, de a aveà voința pozitivă și formală de a posedà. Astfel, cel care doarme o păstrează în timpul somnului, iar cel care cade în demență o păstrează în timpul demenței sale; pentrucă, în acest timp, el nu poate să piardă intențiunea de a posedà: *quia furiosus non potest desinere animo possidere* (2).

Păstr. posesiunei prin alții.

Posesiunea unui lucru se poate păstrà nu numai prin noi înșine, dar și prin alții, care dețin lucrul în numele nostru (3).

Nu insistăm mai mult asupra tuturor acestor chestiuni, fiindcă, după cum am observat mai sus, ele au mai fost odată expuse în tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 295 urm.

Pierderea posesiunei.

Incât privește împrejurările care aduc pierderea posesiunei, vezi tom. III suscitat, p. 296 urm.

Efectele posesiunei.

Efectele juridice ale posesiunei sunt numeroase. Thiry (IV, 617) zice că ele pot fi reduse la 172 (?). De aceea se și zice: *Beati possidentes.* Iată care sunt efectele cele mai importante ale posesiunei:

Prezumpție de proprietate.

1° Posesiunea cu titlu de proprietar face a se presu-

și uzufructul (art. 557, *in medio*). Vezi tom. III suscitat al Coment. noastre, p. 552 urm. Vezi și *infrà*, p. 145.

(1) Cas. rom. S-a I, decizia No. 6 din 10 Ianuarie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 14, p. 112 (rezumate).

(2) L. 27, Pr., *in fine*, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2.

(3) L. 9 și L. 25 § 1, Dig., *loco cit.*

pune proprietatea până la dovada contrară; căci, în regulă generală, proprietarul este în drept a posedà lucrul; posesorul nu are deci, în asemenea caz, nimic de dovedit, ci se va mărginì a răspunde: *possideo quia possideo* (1). „Posesorul este presupus că posedă cu titlu de proprietar de bună credință, în mod pașnic și public“, zice art. 186 din codul japonez dela 1896.

Prescripția instantanee în privința mobilelor. Art. 1909.

2⁰ In materie mobiliară, afară de vasele plutitoare (2), faptul posesiunei scutește pe posesor de orice trecere de timp pentru îndeplinirea prescripției; ceeace însemnează că, în privința mobilelor, prescripția este *instantanee* dacă, odată cu apucarea lor firească, posesorul are un titlu just și este de bună credință (art. 1909), legea noastră consfințind în această privință părerea lui Marcadé (3).

L. bulgară din 1897. Art. 35.

„In privința lucrurilor mișcătoare prin natura lor și a titlurilor de valoare la purtător, zice art. 35 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, posesiunea înlocuește, în favoarea terților de bună credință, titlul juridic.

---

(1) Cpr. Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 10, p. 118, 119 (nereprodusă în Bult.); Pothier, *Tr. de la possession*, IX, p. 267. Iată nota lui Bugnet care însoțește textul lui Pothier. „C'est un des effets les plus utiles de la possession, et cette conséquence ou présomption légale est fort naturelle; c'est bien l'ordre et non le mal, le désordre, qui se présume: donc on doit croire que celui qui possède a le droit de posséder, de tirer toute l'utilité de la chose, d'en disposer, en d'autres termes, comme s'il en est le propriétaire“. Vezi Thiry, IV, 617, p. 539; Laurent, XXXII, 264; Beltjens, VI, art. 2228, No. 5 *bis*, pag. 742; Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 233; Planiol, I, 2285, 2286, etc.

(2) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 188, nota 1 și p. 298.

(3) Vezi tom. III, partea I-a suscitat, pag. 139, 245 și p. 262, 298; tom. V, p. 174, nota 1; tom. VI, pag. 263, *ad notam*, *in fine*, și *infrà*, explic. art. 1909.

Deoseb. între codul nostru și cel francez în privința mobilelor.

După codul francez, faptul posesiunei singur scutește pe posesor de a justificà titlul achiziției sale. *„En fait de meubles possession vaut titre“*, zice art. 2279 din codul francez. S'a decis, în adevăr, că acest text se mărginește a stabilì, în favoarea posesorului unui mobil de bună credință, o simplă prezumpție de proprietate susceptibilă de a fi dărâmată de către adevăratul proprietar. C. Paris, D. P. 1913. 2. 221. Vezi Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 18 urm., și autoritățile citate acolo.

Această regulă nu se aplică însă universalităților de bunuri mobiliare".

S'a decis că, în virtutea acestei prescripții instantanee a mobilelor, admisă în termeni expreși de art. 1909 din codul nostru, creditorul gagist, ce are posesiunea lucrului amanetat, dobândind de bună credință, asupra acestui lucru, un drept real, urmează ca dânsul să fie preferat asupra lui, chiar și adevăratului proprietar, care ar fi pierdut posesiunea lucrului în chestiune (1). Aplic. art. 909 creditorului gagist.

3⁰ Posesiunea autorizâ pe posesor a face să fie menținut sau reintegrat în posesiunea sa, cel puțin în privința imobilelor (2). Această acțiune (în complângere sau în reintegrare) se numește posesorie și este de competința judecătoriilor de ocoale (art. 31 L. judecăt. de ocoale din 1907) (3). Exercițiul acțiunilor posesorii. Art. 31 L. din 1907.

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1757 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 13, p. 100. Vezi *infrà*, explic. art. 1909.

(2) In privința mobilelor, chestiunea este discutată. Vezi Em. Dan, *Codul general al judecătorului de ocol*, No. 62 urm., p. 49 urm.; C. Botez, *Noul codice de ședință al judecătorului de ocol*, p. 307 urm.

(3) Pentru ca posesiunea să deà loc la aceste acțiuni, se cer mai multe condiții: 1⁰ ea trebue să întrunească condițiile cerute de art. 1846 și 1847 (v. *infrà*. p. 184, n. 2); 2⁰ ea trebue să fi ținut cel puțin un an; 3⁰ acțiunea să fie exercitată în anul tulburărei; altfel posesorul este decăzut din dreptul său și posesiunea aparține acelui care o are actualmente. In caz când tulburarea sau deposedarea s'a făcut prin violență ori forță, reclamantul este scutit de a face proba cerută la No. 2 și 3 (art. 31 L. judecăt. de ocoale din 1907). Vezi asupra acestui text, C. Botez, *op. cit.*, p. 288 urm.; Em. Dan, *Idem*, p. 40 urm. Condițiile cerute pentru exercitarea acțiunilor posesorii.

S'a decis că cel ce a dobândit odată posesiunea, este presupus că o are neîntrerupt, cât timp nu s'a făcut dovada că a încetat de a o aveà, fie prin faptul unui terțiu, fie printr'o renunțare voluntară, fie prin întreruperea ei mai mult de un an, în care timp altul s'o fi dobândit prin exercițiul ei în cursul aceluiaș an. Prin urmare, dacă reclamantul face dovadă că a posedat pământul în litigiu anterior anului care a precedat tulburarea, el a dovedit implicit că are posesiunea de un an, cerută de lege pentru exercițiul acțiunei posesorie, chiar dacă n'a dovedit că a făcut acte materiale de posesiune în cursul acestui an. Cas. rom. S-a I, decizia No. 6 din 10 Ianuarie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 8, p. 113, No. de ordine 115.

S'a mai decis, tot cu privire la exercițiul acțiunilor pose-

Conducerea la proprietate.

4⁰ Posesiunea exercitată în condițiile prescrise de lege conduce la proprietate prin efectul prescripției achizitive după 30 de ani (art. 1890 urm.)(1) și chiar după 10 sau 20 de ani, dacă posesorul are un titlu translativ de proprietate *(justa causa)* și este de bună credință (art. 1895 urm.).

Dobândirea fructelor de către posesorul de bună credință.

5⁰ Posesiunea, când este de bună credință, permite posesorului de a dobândi și câștigà proprietatea fructelor, fie chiar necheltuite și percepute numai (art. 123 și 485)(2), etc. Precum vedem, suntem departe de cele 172 de efecte ale posesiunei, de care ne vorbește Thiry. (V. *suprà*, p. 99).

Caracterele ce trebue să întrunească posesiunea pentru a puteà conduce la prescripția achizitivă sau uzucapiune.

Art. 1847. — Ca să se poată prescrie, se cere o posesiune continuă, neîntreruptă, neturburată, publică și sub nume de proprietar, după cum se explică în următoarele articole. (Art. 1848 urm., 1856 C. civil. Art. 2229 C. fr)(3).

Art. 1848. — Posesiunea este discontinuă când posesorul o exercitează în mod neregulat, adecă cu intermitențe anormale. (Art. 1847, 1850 C. civ.).

Art. 1849. — Posesiunea este întreruptă prin modurile și

---

sorii, că, pentru exercitarea acestor acțiuni, se cere ca posesiunea anuală să întrunească condițiile posesiunei cerute spre a prescrie proprietatea; așa că art. 1860 C. civil este aplicabil acțiunilor posesorii, aceste acțiuni tinzând tocmai la conservarea posesiunei ce ar puteà duce la prescripție. Cas. S-a I, decizia No. 28, din 17 Ianuarie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 9, p. 130. Mai vezi *infrà*, p. 184, nota 2.

Termenul prescripției ar trebui scurtat

(1) Acest termen, fie zis în treacăt, este astăzi cam lung, față cu mijloacele și căile de comunicație ce avem, și ar puteà foarte bine fi redus la 20 de ani sau chiar la un termen și mai scurt, după cum l-au și redus unele legislații străine. Vezi *suprà*, pag. 32, text și nota 1.

(2) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 299 urm.

L. bulgară din 1897. Art. 2.

(3) „Posesiunea legală este indispensabilă la dobândirea prin prescripție, zice art. 2 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98, și acest text adaogă: posesiunea este legală când este permanentă, neîntreruptă, netulburată, publică, neîndoelnică și cu intenția de a deține lucrul ca al său propriu".

după regulele prescrise în art. 1863—1873. (Art. 1847, 1850, 1863 urm. C. civ.).

Art. 1850. — Continuitatea şi neîntreruperea posesiunei sunt dispensate de probă din partea celui ce invoacă prescripţiunea, în acest sens că posesorul actual, care probează că a posedat într'un moment dat mai înainte, este presupus că a posedat în tot timpul intermediar, fără însă ca aceasta să împedice proba contrară. (Art. 1847 urm. C. civ. Art. 2234 C. fr.).

Art. 1851. — Posesiunea este turburată când este fundată sau conservată prin acte de violenţă în contra sau din partea adversarului. (Art. 1847 C. civ. Art. 2233 C. fr. *modificat*).

Art. 1852. — Posesiunea este clandestină când posesorul o exercitează în ascuns de adversarul său, încât acesta nu este în stare de a puteà s'o cunoască. (Art. 1847 C. civ.).

Art. 1853. — Actele ce exercităm sau asupra unui lucru al altuia, sub nume precar, adecă în calitate de locatari, depozitari, uzufructuari, etc., sau asupra unui lucru comun, în puterea destinaţiunei legale a aceluia, nu constituesc o posesiune sub nume de proprietar. (Art. 2236 C. fr.).

Tot asemenea este şi posesiunea ce am exercità asupra unui lucru al altuia, prin simpla îngăduinţă a proprietarului său. (Art. 1847 urm. Art. 2232 C. fr. *modificat*).

Art. 1854. — Posesorul este presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar, dacă nu este probat că a început a posedà pentru altul. (Art. 1169, 1200, 1202 C. civ. Art. 2230 C. fr.).

Art. 1855. — Când posesorul a început a posedà pentru altul, se presupune că a conservat aceeaş calitate, dacă nu este probă contrară. (Art. 1169, 1200, 1202, 1847 C. civ. Art. 2231 C. fr.).

Art. 1856. — Posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate de art. 1847, devine posesiune utilă, îndată ce acel viciu încetează în vreun mod oarecare. (Art. 1848 urm. C. civ. Art. 2233 C. fr. *modificat*).

Art. 1862. — Dacă viciul posesiunei consistă în discontinuitatea, în întreruptiunea sau în precaritatea sa, vericine are interes ca să nu fie prescripţiunea împlinită, îl poate opune.

Dar clandestinitatea şi turburarea posesiunei sunt vicii numai relative, şi nu pot, prin urmare, fi opuse decât numai de acei în privinţa cărora posesiunea a avut asemenea caracter. (Art. 1847 urm., 1853 urm. C. civil) [1].

[1] Acest text nu există în codul francez, şi este adaos de legiuitorul nostru după Marcadé (*Prescription*, art. 2234, No. 101 urm., p. 124 urm.). Vezi *infrà*, nota 5 dela pag. 114, 115, unde am reprodus textual observaţiile lui Marcadé. Origina art. 1862.

Deoseb. între prescripția achizitivă și cea liberatorie.

Spre deosebire de prescripția extinctivă sau liberatorie, pentru care inacțiunea creditorului, în timpul determinat de lege, este suficientă, prescripția achizitivă sau uzucapiunea cere un fapt pozitiv din partea acelui care voește a o îndeplini. Acest fapt este posesiunea lucrului corporal sau dreptului, după cum s'a arătat mai sus.

Legea este deci mai severă față de cel care voește a dobândi un lucru printr'o uzurpare, decât față de cel ce voește numai a-și păstrà dreptul său.

Nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat.

Efectele uzucapiunei sunt restrânse la lucrul posedat, și cuprinse în măsura posesiunei: de unde și regula, pe care am menționat-o *suprà*, p. 42, nota 1: *tantum præscriptum, quantum possessum.*

Am zis că efectele uzucapiunei trebue să fie restrânse la lucrul posedat. Astfel, dacă am posedat jumătate dintr'o moșie sau dintr'o casă, n'am putut prescrie decât această jumătate. Iată cum se exprimă, în această privință Dunod:

„Comme la prescription dépouille le propriétaire et qu'elle acquiert le bien d'autrui, elle doit être resserrée dans de justes bornes, quelque favorable qu'elle soit d'ailleurs. C'est pourquoi l'on tient pour maxime, qu'elle ne s'étend qu'à ce qui a été précisément possédé. *Tantum præscriptum, quantum possessum.* La prescription qui éxige un titre, n'acquiert que ce qui a été possédé, relativement au titre et à la jouissance de celui dont il vient, lorsqu'on veut se servir de l'accession de son temps. Celle qui n'en éxige point, comme la trentenaire, ne donne que le droit qu'avait celui contre lequel on a prescrit; si donc il n'avait que le domaine utile, elle n'en donnerait point d'autre, et n'éteindrait pas les servitudes dont le fonds était chargé, si celui à qui elles étaient dues, en était demeuré en possession" (1).

Posesiunea este măsura prescripțiunei.

Efectele uzucapiunei trebue, pe de altă parte, să fie cuprinse în măsura posesiunei. Astfel, dacă am posedat un imobil ca uzufructuar, n'am putut uzucapià proprietatea acestui imobil, ci numai uzufructul lui (2).

Imobile certe și determinate.

Din împrejurarea că posesiunea este măsura prescripțiunei, mai rezultă că nu poate să existe prescripție decât acolo unde există o posesiune având de obiect lucruri certe și determinate. Astfel, posesiunea rezultând din încălcări ce

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions,* p. 23 (ed. din 1765).
(2) Cpr. Trib. Olt, *Dreptul* din 1906, No. 29, p. 226.

vecinii fac pe proprietățile altora prin arătură, nu pot conduce la uzucapiune, pentrucă obiectul acestor încălcări nu este determinat într'un mod cert (1).

Dovedirea faptelor posesiunei.

Acel care pretinde că a uzucapiat, trebue să dovedească faptele posesiunei sale, și aceste fapte trebue să cuprindă folosința întreagă a dreptului ce el pretinde a fi dobândit prin prescripție, din punctul de vedere al foloaselor ce dreptul dobândit poate să confere (2).

Caracterele ce trebue să întrunească posesiunea. Art. 1847.

Posesiunea, spre a puteà conduce la dobândirea proprietățeì prin uzucapiunea cea lungă (1890) sau cea scurtă (art. 1895 urm.) (3), trebue să întrunească oarecare caractere arătate de lege, și anume: ea trebue să fie continuă, neîntreruptă, pașnică, publică (art. 1847) (4), și sub nume de

---

(1) Thiry, IV, 618, p. 540.

(2) Thiry, *loco suprà cit.*

(3) Cpr. Cas. rom. Bult. 1907, p. 803.

C. Calimach. Art. 1915, 1921.

(4) „Pe lângă vrednicia persoanei și a obiectului, zice art. 1915 din codul Calimach (1460 C. austriac), se cere pentru uzucapie ca să aibă cineva stăpânirea lucrului sau a dritului care au a se dobândì prin uzucapie, ca stăpânirea să fie dreaptă, *cu bună credință* (posesorii de rea credință nu puteau niciodată prescrie sub codul Calimach, pe când astăzi ei pot prescrie prin 30 de ani), neprihănită și necurmată în tot cursul termenului hotărît de lege"; iar art. 1921 din acelaș cod (1464 C. austriac) adaogă că: „stăpânirea unui lucru trebue să fie și neprihănită (adecă neatinsă de vreun viciu) *(der Besitz muss auch* **echt** *sein*, zice codul austriac). Deci, dar, dacă a luat cineva un lucru în putere sau cu vicleșug, sau când au intrat în stăpânire *pe supt cumpăt* (adecă în mod secret), ori au stăpânit un lucru prin rugăminte *(nur bittweise)*, atuncea nu poate nici el, nici moștenitorii lui să câștige prin uzucapie acest lucru". Cpr. Trib. Iași, *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204. Vezi și *suprà*, p. 12.

C. Calimach. Art. 449.

In fine, la aceste texte trebue să adăogăm și art. 449 din codul Calimach (345 C. austriac), care are următoarea cuprindere: „Dacă cineva va intrà în stăpânirea unui lucru cu silă sau pe ascuns, sau prin vicleșug, ori cu rugăminte, și pe urmă se va sârguì ca să prefacă aceasta într'un drit statornic, însușindu-și aceeace altul i-au lăsat cu voe veghetă, nesupuindu-l la vreo îndatorire statornică; atunci stăpânirea ce de sineș nedreaptă și cu rea credință se face, pe lângă altele, și *prihănită;* la cele din împrotiva acestor întâmplări se socotește stăpânirea neprihănită, când adecă o are cineva luată fără silă, nici prin taină, nici cu rugăminte".

proprietar. (1) Vom vedeà *infrà*, p. 125, că textul francez mai cere o condiție, și anume: ca posesiunea să nu fie *echivocă*, condiție care complectează pe celelalte și pe care legiuitorul nostru a șters-o cu drept cuvânt, pentrucă, pe lângă că este inutilă, apoi, a dat loc și la dificultăți (2).

Îndată ce una din aceste condiții lipsește, posesiunea este viciată și nu poate conduce pe posesor la proprietate.

Motivele condițiilor cerute de art. 1847.

Legea cere aceste condiții pentru toate prescripțiile în genere, în scopul de a apărà pe proprietari în contra uzurpatorilor. Așa, de exemplu, dacă prescripția ar puteà fi clandestină, necontinuă, etc., proprietarul n'ar aveà de unde să afle posedarea de către altul a proprietății sale și n'ar puteà intervenì spre a-și apărà dreptul său. Prin condițiile ce legea le impune posesiunei, proprietarul este deșteptat și poate intervenì la timp spre a face să înceteze uzurparea. Dacă, cu toate precauțiunile luate de lege, proprietarul tace, aceasta este cea mai bună dovadă că dreptul său nu este serios și că, din contra, posesorul este acela care a avut și are un just titlu de achiziție.

Continuitatea posesiunei. Art. 1848.

1° Pentru a dobândì un drept prin prescripție, posesiunea trebue să fie *continuă*, adecă să fie exercitată în mod regulat, fără intermitențe anormale, după cum se exprimă art. 1848 din codul nostru, care nu figurează în codul francez, și a cărui redacție este împrumutată dela Marcadé (3).

Exemplul pe care îl dă Marcadé.

Iată, în adevăr, exemplul pe care îl dă acest autor. Dacă, după ce m'am folosit în mod regulat de o vie în anii 1900, 1901 și 1902, n'am pregătit nici culeș recolta ei în anul 1903, și după aceasta am cultivat-o din nou în anul 1904, posesiunea mea n'a fost continuă în acești cinci ani, fiindcă ea n'a continuat și în anul al patrulea; ea nu este deci, utilă pentru prescripție, deși în cursul acestor cinci ani am posedat via în chestiune *animo domini*.

Ce se cere pentru ca posesiunea să fie continuă.

Pentru ca posesiunea să fie continuă, nu este însă necesar ca ea să se exercite în mod permanent, în fiecare moment al zilei și al nopței, căci aceasta ar fi cu neputință și chiar absurd; ci este suficient ca ea să se exercite într'un mod

(1) Cas. rom. Bult. 1899, p. 4; *Dreptul* din 1899, No. 26; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1901, No. 10.
(2) Vezi N. Budișdeanu, *Dreptul* din 1890, No. 79, p. 629 urm.
(3) Marcadé, *Prescription*, art. 2229 urm., No. 80, p. 114 urm.

rațional după natura lucrului posedat, sau după destinația fondului, dacă este vorba de o servitute care poate fi dobândită prin prescripție.

Chestiunea de a se ști dacă o posesiune a fost continuă este o chestie de fapt, pe care judecătorii fondului o rezolv, în mod suveran, după natura bunului supus posesiunei. Curtea de casație din Franța a decis foarte bine că posesiunea este continuă, de câteori ea a fost exercitată în toate ocaziile și în toate momentele când ea trebuià să fie exercitată (1). Chestie de fapt.

Astfel, pentru a luà exemplul dat de Marcadé, presupunând că este vorba de o pădure, care se tae din nouă în nouă ani, voiu aveà o posesiune continuă de 36 de ani prin patru tăeri ce aș fi efectuat din nouă în nouă ani, pentrucă posesiunea continuă este, nici mai mult nici mai puțin, decât acea care constitue folosința regulată și normală a lucrului (2). Exemplul dat de Marcadé.

Posesiunea nu încetează de a fi continuă prin faptul că exercițiul ei ar fi fost împiedicat un timp oarecare printr'un obstacol al naturei, această întrerupere momentană neavând nicio înrîurire în specie, întrucât posesorul a făcut tot ce se puteà face omenește pentru a se folosì într'un mod continuu de lucrul posedat (3). Impiedicarea posesiunei un timp oarecare printr'un fapt al naturei.

Deși, în principiu, posesiunea, spre a fi continuă, trebue să fie aceeaș dela început până la fine, totuși se decide, cu drept cuvânt, că faptul creșterei și întinderei unui arbore din an în an, nu împiedică posesiunea de a fi continuă (4). Intinderea unui arbore din an în an.

2° Pentru a puteà conduce la proprietate prin prescripție, posesiunea trebue să fie *neîntreruptă*, *necurmată* după art. 1915 și 1968 din codul Calimach (1460, 1497 C. austriac), ceeace însemnează că ea nu trebue să fie îm- Prescripția trebue să fie neîntreruptă. Art. 1847, 1849.

(1) Cas. fr. Sirey, 39. 1. 621. Cpr. Cas. fr. D. P. 85. 1. 212; Sirey, 86. 1. 463. Vezi *infrà*, p. 108 și p. 141, nota 3.

(2) Marcadé, *op. cit.*, No. 90, p. 115. Vezi în acelaș sens, Planiol, I. 2277; Troplong, *Prescription*, I, 338; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 283; Guillouard, *Idem*, I, 442; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 239, 240; Laurent, XXXII, 275, 276; Aubry et Rau, II: § 217, p. 540 (ed. a 5-a); Colmet de Santerre, VIII, 336 *bis* II; T. Huc, XIV, 349; Beltjens, art. 2229, No. 2, etc.

(3) Guillouard, *Prescription*, I, 443; Troplong, *Idem*, I, 345; C. Amiens, Répert. Dalloz, v° *Prescription civile*, 181, etc.

(4) Guillouard, *op. cit.*, I, 450; Troplong, *Idem*, I, 346, etc.

piedicată prin faptul unui terțiu. Art. 1847 cere ca posesiunea să fie neîntreruptă, iar art. 1849 (inexistent în codul francez) arată când ea se socotește întreruptă.

Chestie de fapt.

Dacă posesiunea a fost sau nu întreruptă, aceasta este iarăș o chestie de fapt de suverana apreciere a instanțelor de fond (1).

În ce consistă discontinuitatea posesiunei.

Discontinuitatea posesiunei consistă deci în intermitențele ce posesorul aduce folosinței regulate a lucrului, pe când intreruperea este faptul unui terțiu, care desființează posesiunea. Cu alte cuvinte, posesiunea discontinuă, deși neregulată, *a subzistat în totdeauna*, pe când posesiunea întreruptă la un moment dat *a încetat de a fi*. S'ar puteà zice, adaogă Marcadé, că discontinuitatea este o boală a posesiunei, pe când întreruperea este moartea ei (2).

Art. 1849.

Posesiunea este întreruptă prin modurile și după regulele expuse în art. 1863—1873, pe care le vom explicà mai la vale.

Art. 1850.

Prescripția nu se îndeplinește decât atunci când posesiunea a fost continuată în tot timpul fixat de lege. Fiind însă că ar fi cu neputință să se stabilească această continuitate a posesiunei, posesorul actual nu are decât să dovedească că a posedat într'un moment dat mai înainte, pentru ca el să fie presupus, până la dovada contrară, că a posedat în tot timpul intermediar (art. 1850 (3).

Prezumpție *juris tantum*.

Posesorul care invoacă prescripția nu are deci nevoe să dovedească că posesiunea sa este continuă și neîntreruptă, faptul necontinuității și al intreruperei fiind în sarcina acelui care invoacă asemenea fapte. Art. 1850 crează deci o prezumpție *juris tantum* în favoarea posesorului, reproducând în această privință vechiul drept francez (4). Aceasta nu este decât aplicarea următoarelor maxime: *Probatis extremis, media præsumuntur*, sau: *Olim possessor, hodie possessor præsumitur*.

Posesiunea veche nu lasă a se presupune posesiunea actuală.

Dar, dacă posesiunea actuală și cea veche fac a se presupune, până la dovada contrară, posesiunea intermediară, posesiunea veche nu mai face astăzi a se presupune posesiunea actuală, pentrucă legiuitorul n'a mai reprodus

(1) Cas. rom. Bult. 1891, p. 1121. Vezi *infrà*, p. 141, nota 3.
(2) Marcadé, *Prescription*, art. 2229 urm., No. 91, p. 117.
(3) Cpr. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1117.
(4) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 447.

această prezumpție a vechiului drept francez, consacrată prin mai multe cutume (1).

Tot inadmisibilă este astăzi și prezumpția din vechiul drept francez, după care posesorul, care dovedeà detențiunea sa actuală, producând titlul în virtutea căruia el posedă, erà presupus a fi posedat dela data acestui titlu (2). Neadmiterea unei alte prezumpții din vechiul dr. fr.

Judecătorii ar puteà însă să invoace această împrejurare ca o prezumpție simplă; pentrucă, după toate probabilitățile, acel care are un titlu, a avut posesiunea dreptului pe care îl constată acest titlu. Tribunalele nu vor admite însă aceste probabilități de fapt decât în cazurile când legea admite proba testimonială (3). Admiterea ca prezumpții simple.

3° Al treilea caracter ce trebue să întrunească posesiunea este ca ea să *fie neturburată* sau *pașnică (nec vi)*, adecă să nu fie întemeiată *sau conservată* prin acte de violență, în contra sau din partea adversarului (art. 1851), și să nu fie în cursul ei adeseori tulburată prin întreprinderile terțiilor, care ar împedicà liniștea posesorului (4). Posesiunea trebue să fie neturburată. Art. 1851.

---

(1) Marcadé, *Prescription*, No. 93, p. 119 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 248; Guillouard, *Idem*, I, 448; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 289; Troplong, *Idem*, I, 243; Beltjens, VI, art. 2234, No. 1, etc.

(2) Guillouard, *op. cit.*, I, 449; Beltjens, art. 2234, No. 4, etc.

(3) Beltjens, VI, *loco cit.* și autoritățile citate acolo.

(4) Altă dată viciul violenței erà altfel înțeles, căci posesiunea nu erà violentă decât atunci când din capul locului se întemeià pe violență. *„Origo nasciscendæ possessionis exquirenda est“*. (L. 6, *in medio*, Dig., *De adquirenda et amittenda possessione*, 41, 2). Vezi și art. 1921 din codul Calimach (1464 C. austriac), care considerà posesiunea ca violentă de câteori *cineva luase lucrul cu puterea*. Posesiunea pașnică din capul locului nu deveneà violentă prin faptul că posesorul a fost tulburat de terții și a trebuit să se menție în posesiune prin forță. Puterea puteà deci fi respinsă prin putere. *„Qui per vim possessionem suam retinuerit, Labeo ait non vi possidere“*. (L. 1 § 28, *in fine*, Dig., *De vi ac vi armata*, 43. 16). Art. 2233 din codul francez pare a fi conceput în acest spirit, cu toate că unii autori, precum Marcadé (*Prescription*, art. 2229 urm., No. 95 urm., pag. 120 urm.; Guillouard, *Idem*, I, 453, etc.), cer ca posesiunea să fie pașnică în tot timpul duratei ei. Cpr. Planiol, I, 2278. Dr. roman și C. Calimach. Art. 1921.

Oricum ar fi, art. 1851 din codul nostru dispune în termeni expreși, conform părerei lui Marcadé, că posesiunea

Art. 1856. Dacă posesiunea se întemeiază pe acte de violență, viciul ei originar dispare îndată ce violența a încetat (1), încetarea violenței fiind o chestie de fapt de suverana apreciere a instanțelor de fond. Soluția de mai sus rezultă din art. 1856 care, spre deosebire de art. 2233 din codul francez, ce nu se ocupă decât de violență, vorbește în termeni generali de orice viciu al posesiunei, și dispune că posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate de lege, devine posesiune utilă *ad usucapiendum*, îndată ce acel viciu a încetat într'un mod oarecare.

Art. 956 Nu numai violența fizică, dar și cea morală (art. 956) viciază posesiunea (2).

Violența este un viciu relativ. Art. 1862 § ultim. Fie fizică, fie morală, violența este un viciu relativ, opozabil numai de acela contra căruia ea este exercitată. Față de ceilalți, posesiunea producându-și efectele sale legale, conduce la prescripție. Art. 1862 § ultim din codul nostru curmă în acest sens controversa ce există în codul francez (3).

Posesiune publică. Art. 1852. 4⁰ Al patrulea caracter ce trebue să întrunească posesiunea, este ca ea să fie *publică* sau *neclandestină (non clam)*. „*La possession doit avoir été exercée* **au vu et au su** *de ceux qui l'ont voulu et savoir*“, ziceà cutuma din Melun. Posesiunea este clandestină, zice art. 1852, adaos de legiuitorul nostru, atunci când posesorul o exercită în ascuns de

---

este violentă nu numai când din capul locului ea se întemeiază pe violență, adecă când s'a întrebuințat forța spre a o dobândi, dar și atunci când, în cursul ei, trebue întrebuințat puterea spre a o puteà conservà.

Dr. roman. (1) La Romani, trebuià, din contra, ca, în urma încetărei violenței, bunul să se reîntoarcă la adevăratul proprietar, pentru ca o posesiune utilă să fi putut începe în folosul vechiului detentor. „*Violenter enim possessione amissâ, priusquam in domini potestatem perveniat, usucapio emptori (etsi bonâ fide mercatus est) non competit*“. (L. 5, *in fine*, Cod, *De usucapione pro emptore vel pro transactione*, 7, 26). Această soluție nu era admisă în vechiul drept francez. Vezi Pothier, *Prescription*, IX, 15, p. 322 (ed. Bugnet).

(2) Laurent, XXXII, 283; Beltjens, art. 2233, No. 2; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 296, etc.

Dr. roman. (3) Și la Romani, viciul violenței erà relativ *(nec vi ab adversario)*. „*Adversus extraneos vitiosa passessio prodesse, solet*“, zice L. ultimă (53), Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2.

adversarul său, așa că acest din urmă nu este în stare s'o poată cunoaște. De exemplu, un vecin sapă o pivniță sub pământul meu, fără să știu despre aceasta (1).

Când încetează clandestinitatea.

Posesiunea nu mai este clandestină îndată ce acel în drept a putut s'o cunoască, cu toate că n'a cunoscut-o în realitate (2). „*Nulla scientia vel ignorantia expectanda, ne altera dubitationis inexplicabilis oriatur occasio*“ (3).

Art. 1856.

Posesiunea, care era clandestină din capul locului, devine utilă *ad usucapiendum* din momentul ce ea se manifestă prin acte externe și publice, textul nostru fiind expres în această privință (art. 1856).

Și *vice-versa*, posesiunea publică din capul locului nu devine clandestină prin faptul că ea ar încetà de a fi aparentă (4), de câteori natura particulară a lucrului nu comportă o folosință publică, soluție care era admisă și la Romani (5).

Exemplu.

Astfel, dacă am săpat în mod public o pivniță sub pământul unui vecin, posesiunea publică nu devine clandestină prin faptul că, în urma zidirei pivniței, folosința ei nu se mai manifestează prin acte publice, dacă nu m'am încercat a ascunde actele mele de folosință.

Dr. roman și vechiul drept francez.

(1) „*Clam possidere eum dicimus, qui furtivè ingressus est possessionem, ignorante eo quem sibi controversiam facturum suspicabatur, et ne faceret timebat. Is autem qui cùm possideret non clam, se celavit, in ea causa est, ut non videatur clam possidere. Non enim ratio obtinendæ possessionis, sed origo nanciscendæ exquirenda est*“. (L. 6, Pr., *ab initio*, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2). „La clandestinité est un obstacle à la prescription, zice Dunod (*Prescription*, pag. 31, ed. din 1765), parce que celui qui se cache pour jouir est présumé de mauvaise foi; et que cachant la jouissance, les intéressés qui ne l'ont pas connue; sont excusables de ne s'y être pas opposés. *Clandestinum factum semper præsumitur dolosum*“.

(2) Laurent, XXXII, 286; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2229, No. 7 *bis*; N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 79, p. 632, etc.

(3) L. 12, *in fine*, Cod, *De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum*, 7, 33.

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 459; Aubry et Rau, II, § 180, p. 130 (ed. a 5-a); Thiry, IV, 622. — *Contrà:* Troplong, *Prescription*, I, 357; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 301, etc.

(5) L. 40 § 2, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2.

Clandestinitatea este un viciu relativ. Art. 1862 § 2.

Intâlnim în codul francez, în materie de clandestinitate, aceeaș controversă pe care am întâlnit-o în privința violenței (1). Ca și pentru aceasta din urmă, art. 1862 § 2 din codul nostru decide că acei care au cunoscut posesiunea nu se pot apără zicând că alții n'au cunoscut-o, soluție admisă atât la Romani (2) cât și în vechiul drept francez (3). Cu alte cuvinte, clandestinitatea, ca și violența, este un viciu relativ: *nec clam ab adversario*, ziceau Romanii.

Chestie de fapt.

Judecătorii fondului decid în fapt dacă posesiunea a fost publică sau clandestină (4); și aceasta este adevărat nu numai în privința clandestinității, dar și a celorlalte condiții ce trebue să întrunească posesiunea spre a conduce la proprietate (5).

Imobile.

Publicitatea cerută de art. 1847 și 1852 este admisă numai în privința imobilelor, nu însă și în privința mobilelor (6).

Art. 1847 și 1853 § 1.

5⁰ In fine, ultimul caracter ce trebue să întrunească posesiunea spre a conduce la proprietate, este că ea trebue să fie neprecară (*nec precario*), sau *sub nume de proprietar* (*animo domini*).

Ce se înțelege prin precariști.

Astăzi, se înțelege prin posesori cu titlu precar, sau precariști, toți acei care posedă un lucru ce îi obligă la restituire (7). Ei nu dețin lucrul ca al lor, ci ca aparținând altuia. Ei neavând *animus sibi habendi*, nu au o posesiune adevărată, ci o simplă detențiune a lucrului, așa că adevărații posesori sunt acei pentru care ei dețin lucrul (8).

---

(1) Vezi Beltjens, VI, art. 2229, No. 7 și autoritățile citate acolo într'un sens și într'altul.

(2) L. 1 § u'tim, Dig., *Uti possidetis*, 43, 17.

(3) Pothier, Tr. de la *possession*, IX, 96, p. 295 (ed. Bugnet).

(4) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 461.

(5) Cas. rom. Bult. 1898, pag. 30, 31; Bult. 1908, pag. 2061; *Dreptul* din 1909, No. 14 și *Cr. judiciar* din 1909, No. 56; Cas. fr. *Pand. Période*. 90. 1. 404. Vezi p. 107 și p. 212, nota 2.

(6) Guillouard, *op. cit.*, I, 463; C. Pau, D. P. 86. 2. 209.

(7) Incât privește sensul ce cuvântul *precar* avea la Romani, vezi Guillouard, *Prescription*, I, 465; Marcadé, *Idem*, art. 2234, No. 101, p. 124.

Dr. roman.

(8) „... *Et fructuarius (inquit) et colonus et inquilinus sunt in prœdio, et tamen non possident*". (L. 6 § 2, *in fine*, Dig., *De precario*, 43, 26). — „*Et per colonos et inquilinos possidemus*".

Art. 1853 § 1 citează ca precariști, *exempli gratia:* locatarii sau arendașii, depozitarii și uzufructuarii (1). La această listă pur enunciativă, trebue să adăogăm: mandatarii convenționali și cei legali, precum: tutorul, administrator al bunurilor minorului sau interzisului (art. 390, 454) (2); bărbatul administrator al bunurilor dotale ale femeei sale (art. 1242); sechestrul, care trebue asimilat depozitarului; creditorul antichrezist (3), bezmănarul și dijmănarul, în privința fondului supus bezmanului sau dijmei (4); creditorul amanetar sau gagist; uzuarul și abitatorul, ale căror drepturi sunt analoge cu acele ale uzufructuarului (5); comodatarul, căpitanii vaselor a căror pază le este încredințată (art. 948 § ultim C. com.) (6) și, după unii, chiar

---

(L. 25 § 1, Dig., *ab initio*, *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2).

(1) Uzufructuarul este un posesor cu titlu precar, în acest sens că titlul său implică recunoașterea nudului proprietar, așa că el nu poate prescrie lucrul pe care îl deține cu titlu precar. El nu este însă precarist în privința însuș dreptului de uzufruct, pentrucă el posedă acest drept și-l exercită cu titlu de proprietar, *animo domini*. Legea romană ziceà foarte bine în această privință: „*Fundum fructuarius possidet alii, non sibi; jus utendi sibi.* Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 304; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 376; Troplong, *Idem*, I, 364; Aubry et Rau, II, § 180, pag. 124, nota 5 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 306; Beltjens, *op. cit.*, III, art. 2236, No. 7, etc. Uzufructuarul.

Aceeaș soluție este admisibilă în privința uzuarului, în privința acelui care are un drept de servitute asupra unui fond, în privința bezmănarului, superficiarului, etc. Troplong, *loco cit.*; Baudry et Tissier, *loco cit.*; Beltjens, *loco cit.*, No. 7 *ter*, etc. Uzuarul. Bezmănarul. etc.

(2) Astfel, tutorul nu poate să prescrie bunurile minorului sau interzisului în timpul tutelei sau interdicției, după cum nici primarul unei comuni nu poate să prescrie bunurile acestei comuni, etc. Vezi Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Détenteurs précaires*, p. 208. Tutorul.

(3) Guillouard, *Prescription*, I, 465; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 196, p. 597 (ed. Crome); Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2236, No. 4. Vezi și tom. X al Coment. noastre, p. 305.

(4) Vezi tom. IX al Coment. noastre, pag. 434. Cpr. Trib. Iași, *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204.

(5) Vezi Guillouard, *op. cit.*, 466 urm. și autoritățile citate acolo.

(6) Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 477; Le Roux de Bretagne,

vânzătorul unui imobil care, cu toate că a primit preţul vânzărei, n'a predat încă acest imobil cumpărătorului (1), etc.

Art. 582. Posesiunea precară, care se exercită în baza unui drept de servitute, precum este acela de a se folosì de o apă curgătoare ce nu aparţine domeniului public (art. 582), nu poate însă să aibă de efect dobândirea prin prescripţie a pământului asupra căruia se exercită dreptul de servitute (2).

Art. 1858. Am văzut care sunt posesorii cu titlu precar în dreptul actual şi am arătat că, ei având o posesiune viciată, nu pot prescrie, după cum vom vedeà mai la vale, decât intervertind titlul lor (art. 1858), aşa că acei care au un titlu sunt mai rău trataţi decât acei care n'au nici unul; căci uzurpatorii pot prescrie prin 30 de ani. In acest sens s'a putut deci foarte bine zice: *Melius est non habere titulum quam habere vitiosum* (3).

Deoseb. de C. fr. Art. 1858, 1859. Ce trebue să decidem în privinţa moştenitorilor precaristului? Codul francez distinge între succesorii cu titlu particular şi moştenitorii universali sau cu titlu universal. Cei dintâi pot prescrie (art. 2239), iar cei de al doilea nu pot prescrie, fiindcă reprezintă pe autorul lor (art. 2237). Vom vedeà mai la vale, că legiuitorul nostru, desfiinţând această distincţie, pune în principiu că ambele categorii de moştenitori încep în persoana lor o posesiune nouă (art. 1858, 1859).

Viciul precarităţei este real. Art. 1862 § 1. Viciul precarităţei este un viciu real şi perpetuu, care există *erga omnes*, şi care împiedică pe posesorul precar de a-şi opune posesiunea nu numai acelui pentru care el posedă, ci oricărei alte persoane (4). Art. 1862 § 1 este expres în această privinţă (5), aceeaş soluţie fiind admisă

Idem, I, 379; Vazeille, *Idem*, I, 132. Vezi în privinţa căpitanilor de vasuri *infrà*, explic. art. 948 C. com.

(1) Guillouard, *op. cit.*, I, 470. — In această din urmă privinţă, chestiunea este însă controversată. Vezi autorităţile citate de Guillouard, *loco cit.* Cpr. T. Huc, XIV, 373.

(2) Cas. rom. Bult. 1909, p. 735 şi *Dreptul* din 1909, No. 66, p. 523.

(3) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 324.

(4) Cpr. Cas. rom. Bult. 1908, pag. 477. Aceeaş soluţie este admisă şi în codul francez. Vezi Thiry, IV, 628; Guillouard, *Prescription*, I, 470 (4) şi autorităţile citate acolo.

(5) Acest text este împrumutat dela Marcadé, *Prescription*,

și în privința discontinuității și a întreruperei posesiunei (art. 1862 § 1), singure clandestinitatea și tulburarea posesiunei fiind vicii pur relative (art. 1862 § 2). Art. 1862 § 1 și 2.

La caz de îndoială, legea presupune că posesorul posedă pentru sine, cu titlu de proprietar, afară de cazul când s'ar stabili contrariul. Art. 1854.

Cel care posedă un lucru nu are deci nevoe de a dovedi altăceva decât faptul posesiunei sale, pentrucă posesiunea este presupusă neprecară până la dovada contrară (art. 1854). Judecătorii violează deci regulele probelor când obligă pe posesorul unui lucru a dovedi că acest lucru este al său, fiindcă reclamantului în revendicare incumbă sarcina probei (art. 1169) (1). Art. 1854 și 1169.

De câteori se stabilește însă că posesorul a început a posedà pentru altul, adecă cu titlu precar, el este presupus a fi conservat aceeaș calitate, dacă nu se dovedește contrariul. Astfel, un locatar sau arendaș, un uzufructuar, etc. nu vor puteà prescrie niciodată, dacă ei au început a posedà cu titlu de locațiune, de uzufruct, etc., oricât de mult timp ar fi trecut dela încetarea locațiunei sau uzufructului, *etiam per mille annos,* după expresia lui Dumoulin (2). Proprietarul va Posesorul cu titlu precar e presupus a conservà această calitate, cât timp nu se dovedește contrariul.

---

art. 2234, No. 102, p. 25). Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „La précarité de la possession n'est pas, comme la violence et la clandestinité, un vice simplement relatif; elle constitue, comme l'interruption et la discontinuité, un vice absolu et qui peut être opposé, non pas seulement par celui dont le détentaire précaire tenait son droit et pour lequel il possédait, mais par tous autres".

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1890, p. 1438 și multe alte autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 112, nota 1.

(2) Cpr. Planiol, I, 2318. Acest autor critică însă, împreună cu toți autorii, și cu drept cuvânt, regula care consacră perpetuitatea și permanența precarității. Vezi Planiol, I, p. 864, nota 1 (ed. a 5-a); Marcadé, *Prescription*, art. 2236 urm., No. 127, p. 153, nota 1; Baudry et Tissier, *Idem*, 224; Mourlon, III, 1853; Laurent, XXXII, 309, etc. „Țiitorul carele, în numele altuia, iar nu într'al său, ține vreun lucru, n'are niciun titlu puternic spre a luà acest lucru în stăpânirea sa", zice art. 418 din codul Calimach (318 C. austriac). C. Calimach. Art. 418.

Art. 1918 din acelaș cod (1462 C. austriac) dispune, de asemenea, că: „lucrurile cele amanetate, împrumutate, depozitate sau date spre luarea rodurilor (uzufruct), *nici odinioară* (adecă niciodată) nu se dobândesc prin uzucapie de către însiși cre- C. Calimach. Art. 1918, 1919.

Art. 1857. puteà deci să-şi revendice lucrul, şi aceasta chiar dacă locatarul sau uzufructuarul ar fi început a posedà acest lucru *animo domini*, la finele locaţiunei sau uzufructului, pentrucă un posesor nu poate schimbà el însuş, printr'un simplu act de voinţă, caracterul posesiunei sale, făcând dintr'o posesiune precară o posesiune *animo domini* (art. 1857). *Nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest* (1).

Art. 1858. O asemenea schimbare nu se poate operà decât prin intervertirea titlului său, în conformitate cu art. 1858, a cărui redacţie a fost schimbată dela codul francez, după cum vom vedeà îndată.

Intervertirea titlului posesorului precar.

Art. 1857. — Posesorul care posedă nu sub nume de proprietar, nu poate să schimbe el însuş, fie prin sine singur, fie prin alte persoane interpuse, calitatea unei asemenea posesiuni. (Art. 1856, 1858 C. civil. Art. 2240 C. fr. *modificat în redacţia sa*) (2).

---

ditorii sau luătorii rodurilor (uzufructuarii), *nici de către moştenitorii lor, ca unii ce înfăţişează persoana lor, pentrucă lipseşte dela dânşii titlul cel drept al dobândirei*". Şi art. 1919 din acelaş cod (1462, *in fine* C. austriac) adaogă: „Uzucapia poate folosì numai pe un al treilea drept stăpânitor, care cu un titlu drept au luat un lucru dela însuş ţiitorul lui, sau dela moştenitorul lui, care ţineà lucrul fără titlu. Acest al treilea stăpânitor poate, după deosebirea împrejurărilor, şi fără uzucapie, să dobândească îndată proprietatea lucrului".

Codul Calimach admite deci deosebirea între moştenitorii cu titlu universal şi cei cu titlu particular, pe care o admite şi codul francez (art. 1237, 1239), pe care însă codul nostru n'a admis-o (art. 1858, 4-a, 1859), după cum vom vedeà *infrà*, p. 122 urm.

(1) L. 33 § 1, *ab initio*, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3. Vezi asupra acestei regule foarte veche, Petit, *Tr. élément. de droit romain*, p. 222, nota 2 (ed. a 6-a, 1909).

Deosеb. de redacţie între textul nostru şi cel francez.

(2) Art. 2240 din codul fr. cuprinde aceeaş idee, când dispune că: „Nu se poate ca cineva să prescrie în contra titlului său, în acest sens că nu se poate ca cineva să schimbe el însuş cauza şi principiul posesiunei sale". Textul nostru n'a mai reprodus partea întâi a textului francez care zice: că nu se poate ca cineva să prescrie contra titlului său, pentrucă Marcadé (*Prescription* art. 2240, No. 136, p. 159 urm.) critică această formulă, găsind-o prea absolută.

Art. 1858. — Posesiunea care se exercitează nu sub nume de proprietar, nu se poate schimbà în posesiune utilă, decât prin vreunul din următoarele patru moduri:

1° Când deţinătorul lucrului primeşte cu bună credinţă dela o a treia persoană, alta decât adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate în privinţa lucrului ce deţine (1);

2° Când deţinătorul lucrului neagă dreptul celui dela care ţine posesiunea, prin acte de rezistenţă la exerciţiul dreptului său;

3° Când deţinătorul strămută posesiunea lucrului printr'un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de bună credinţă (art. 2239 C. fr.).

4° Când transmisiunea posesiunei din partea deţinătorului la altul se face printr'un act cu titlu universal, dacă acest succesor universal este de bună credinţă. (Art. 1855, 1857, 1859, 1861 C. civil. Art. 2238, 2239 C. fr. *modificate*) (2).

Intervertirea titlului posesorului precar are loc prin următoarele împrejurări:

Intervertirea titlului posesorului prin faptul unui terţiu.

1° Prin faptul unui terţiu. De exemplu: posesorul precar cumpără dela un terţiu, pe care îl crede proprietar, lucrul ce el deţine. In caz când acest terţiu nu este proprietar, posesorul va puteà prescrie lucrul astfel dobândit, dacă *este de bună credinţă* (3), şi dacă posedă lucrul

---

L. bulgară asupra prescripţiei. Art. 14.

Art. 14 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98 dispune, în această privinţă, că nimene nu poate dobândì prin prescripţie în contra titlului său juridic de proprietate, în sensul că nimene nu poate să modifice prin el şi pentru el însăş cauza şi natura posesiunei sale.

Acest text adaogă însă că oricine poate dobândì prin prescripţie în potriva titlului său juridic de proprietate, în sensul că poate dobândì prin prescripţie liberarea de o obligaţie.

L. bulgară asupra prescripţiei. Art. 12.

(1) Art. 12 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98, dispune că precariştii, adecă acei care posedă în numele altor persoane, precum şi moştenitorii lor universali, pot dobândì prin prescripţie, dacă titlul posesiunei lor se modifică, fie dintr'o cauză care derivă dela o a treia persoană, fie din excepţia ce ei au opus dreptului proprietarului.

L. bulgară menţionată. Art. 13.

Şi art. 13 din aceeaş lege adaogă: Persoanele cărora chiriaşii, depozitarii şi ceilalţi precarişti, le-au cedat lucrul cu dreptul la proprietatea lui, pot să-l dobândească prin prescripţie.

(2) Vezi asupra acestor texte studiul foarte conştiincios al amicului nostru, d-l N. Budişteanu, distinsul prezident al Curţei de apel din Bucureşti, publicat în *Dreptul* din 1890, No. 55 şi 56.

(3) Rămâne deci bine înţeles că dacă posesorul precar, făcând un act cu un terţiu, *ştieà că acest terţiu nu erà proprietar* al lucrului, acest act nu este serios şi nu paote să producă

în condițiile determinate de lege; căci, după cum foarte bine observă Marcadé, dacă locatarul lui A cumpără, *cu bună credință*, lucrul închiriat, dela B și continuă a plăti câștiurile lui A, se înțelege că el nu va prescrie lucrul cumpărat (1).

Formula lui Marcadé, admisă în legea noastră.

Iată formula pe care o dă Marcadé (No. 132, p. 156) asupra acestui prim caz de intervertire a titlului prin faptul unui terțiu, formulă care, în rezumat, a fost tradusă de legiuitorul nostru:

„Il y a interversion fondée sur une cause venant d'un tiers, lorsque celui-là même au nom duquel le bien était précairement détenu, ou toute autre personne se prétendant propriétaire de ce bien, le vend au détenteur, ou le lui donne, le lui lègue, le lui laisse par succession légitime, en un mot le lui transmet par un titre translatif de propriété, et qu'à compter de l'obtention de ce titre, l'ex-détenteur précaire se met à posséder publiquement, *animo domini*, et avec toutes les conditions requises par l'art. 2229 (al nostru 1847).

Act translativ de proprietate. C. Calimach. Art. 1917.

Faptul terțiului consistă în orice act translativ de proprietate, de exemplu: o vânzare, o donațiune, un legat, etc.

Dacă însuș proprietarul, care arendase lucrul, l-a vândut arendașului, atunci acesta devine proprietar și nu mai are nevoe de uzucapiune. „Acel ce prin titlu drept câștigă un lucru dela cel adevărat proprietar al lucrului, zice art. 1917 din codul Calimach, se face proprietarul lucrului și nu are trebuință de uzucapie".

Art. 1895 urm.

Dacă proprietatea este transferită arendașului de către

---

intervertirea titlului său, pentrucă aceasta ar însemnă că însuș detentorul își schimbă titlul, ceeace art. 1857 nu permite. Cpr. Thiry, IV, 624, p. 543; Aubry et Rau, II, § 180, p. 127 (ed. a 5-a); N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 55, p. 438, etc.

Deoseb. între textul fr. și textul nostru.

Textul francez (2238) nu cere buna credință, ceeace face că chestiunea este controversată. Unii cer, în adevăr, ca posesorul, care dobândește lucrul dela un terțiu, fie prin vânzare, donațiune, legat, etc., să fie de bună credință (vezi Guillouard, *Prescription*, I, 475; Aubry et Rau, Thiry, *loco suprà cit.*). — *Contrà:* Troplong, *Prescription*, II, 507; Baudry et Tissier, *Idem*, 330; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 226; T. Huc, XIV, 376; Laurent, XXXII, 316, după care posesorul de rea credință va prescrie prin 30 de ani.

(1) Marcadé, *Prescription*, art. 2239, No. 132, p. 157.

altul decât adevăratul proprietar, arendaşul va puteà prescrie lucrul faţă de adevăratul proprietar prin uzucapiunea de 10 sau 20 de ani, sub condiţia, bine înţeles, ca vânzarea să fie reală, serioasă iar nu simulată şi ca el să fie de bună credinţă (art. 1895 urm.).

Notific. act. vechiului proprietar.

Cumpărătorul n'are nevoe să notifice actul de cumpărătură vechiului proprietar; destul este ca acest din urmă să fi putut cunoaşte intervertirea titlului posesorului precar (1).

Impărţeala nu interverteşte titlul precaristului.

Numai titlurile translative de proprietate (vânzarea, donaţiunea, legatul, etc.) formează o intervertire a titlului precaristului. Impărţeala fiind declarativă de drepturi (art. 786), nu conferă copărtaşului în lotul căruia bunul a căzut, un titlu nou de natură a face să dispară precaritatea titlului vechiu (2).

Dovedirea relei credinţe.

Buna credinţă fiind presupusă, acel care susţine că posesorul a fost de rea credinţă, va trebui să-şi dovedească afirmaţiunea sa (art. 1169).

Cazul în care reaua credinţă este patentă.

Cu toate acestea, decâteori arendaşul cumpără lucrul dela altul decât dela cel dela care el îl ţine, reaua sa credinţă este patentă; căci, după cum foarte bine zice d-l N. Budişteanu, arendaşul, care a luat în arendă o moşie dela cineva a crezut de bună seamă că arendatorul este proprietarul acelei moşii; când el continuă deci a-i plăti arenda, nu poate deodată, fără rea credinţă, să cumpere acelaş fond dela altul. Orice om diligent şi de bună credinţă erà obligat să meargă la arendator şi să-l întrebe dacă a încetat de a fi proprietar, făcându-i cunoscut că un terţiu vrea să-i vândă acest imobil (3).

Contradicţia dreptului proprietarului.

2° A doua împrejurare care aduce intervertirea titlului posesorului precar este contradicţia făcută de el dreptului proprietarului dela care deţine lucrul. De exemplu: arendaşul,

---

(1) Aubry et Rau, II, § 180, p. 127; Massé-Vergé, V, § 851, p. 313, nota 12, *in fine;* Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 196, p. 598, nota 14; Guillouard, *Prescription*, I, 476; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 403; Laurent, XXII, 316; Budişteanu, *loco suprà cit.*—Vezi însă Vazeille, *Prescription*, I, 548 urm. (ed. din 1832).

(2) Guillouard, *op. cit.*, I, 179; Troplong, *Idem*, II, 516; Cas. fr. D. P. 73. 1. 200; Sirey, 73. 1. 305, etc.

(3) Vezi Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 55, p. 438.

urmărit pentru plata câștiurilor, refuză de a le plăti, pretinzând că este proprietar, și adevăratul proprietar tace 30 de ani; arendașul a prescris fondul. Iată, asupra acestui al doilea caz de intervertire al titlului, formula dată de Marcadé:

„La contradiction admise par l'art. 2238 comme second moyen d'interversion, existe toutes les fois que le détenteur précaire, *soit judiciairement, soit extrajudiciairement,* résiste ouvertement à l'exercice du droit de celui pour lequel il possédait, en niant positivement ce droit.

Ainsi, quand un fermier, se prétendant tout à coup propriétaire, expulse son bailleur de la partie de l'immeuble que celui-ci occupait; quand il lui signifie qu'il entend posséder la chose désormais pour son compte, attendu qu'il s'en regarde comme seul maître; quand, poursuivi en payement de loyers, il répond n'en pas devoir attendu que l'immeuble est sien; dans ces cas et autres semblables, il y a manifestement acte de contradiction, et à partir de cet acte, le détenteur pourra prescrire. Il en serait autrement de la simple cessation du payement des fermages; car, si complète et prolongée qu'elle fût, elle pourrait s'expliquer par la patience et la générosité du bailleur, et ne serait nullement, par elle même, une contradiction à son droit, etc. (1)".

Dovedirea faptelor materiale.

Dacă contradicția rezultă din fapte materiale, precum ar fi, de exemplu, faptul din partea arendașului de a izgoni cu forța pe proprietar de pe locul său, aceste fapte vor puteà fi dovedite prin martori.

Dovedirea faptelor juridice.

Dacă contradicția rezultă din acte juridice, judiciare sau extrajudiciare, dovada acestor acte nu se va puteà face decât conform dreptului comun, adecă: prin acte scrise, de câteori va fi vorba de o sumă mai mare de 150 lei (2).

Efectele intervertirei titlului posesorului.

Intervertirea titlului posesorului odată stabilită, are efect *erga omnes,* iar nu numai în privința acelui față de care titlul a fost intervertit. Deci, dacă adevăratul proprietar este altul decât acela dela care emană titlul precar, intervertirea titlului posesorului va face să curgă prescripția și

(1) Marcadé, *Prescription,* art. 2241 urm., No. 135, p. 158, 159. Vezi în acelaș sens, Guillouard, *Idem,* I, 480; Troplong, *Idem,* II, 513, etc.

(2) Guillouard, *Prescription,* I, 481; Baudry et Tissier, *Idem,* 337; Le Roux de Bretagne, *Idem,* I, 414; Troplong, *Idem,* II, 514; Laurent, XXXII, 326; Budișteanu, *Dreptul,* din 1890, No. 55, p. 441, etc.

în contra lui. In acast sens se pronunță toți autorii (1), și chestiunea nu pare a fi dubioasă.

Invoc. din oficiu. Controversă

Chestiunea de a se ști dacă mijlocul tras din intervertirea titlului posesorului poate sau nu să fie invocat de judecători din oficiu, este controversată (2).

Deoseb. de C. fr.

La aceste două cauze de intervertire ale titlului posesorului precar, prevăzute în mod limitativ de codul francez (art. 2238), art. 1858 din codul nostru mai adaogă încă două, și anume:

Alte două cazuri prevăzute de textul nostru.

1° când posesorul precar strămută proprietatea lucrului posedat, printr'un act cu titlu particular, unui terțiu care este de bună credință (cpr. art. 2239 C. fr.); și, în fine, 2° când transmiterea posesiunei se face de posesorul precar, printr'un act cu titlu universal, și succesorul este de bună credință. Vom zice numai câtevà cuvinte asupra fiecăreia din aceste două cauze de intervertire.

Transmiterea posesiunei precare, unui terțiu de bună credință.

1° Posesiunea este intervertită și devine utilă pentru prescripție când posesorul precar transmite, printr'un act cu titlu particular, posesiunea lucrului unui terțiu de bună credință, de exemplu: prin vânzare, donațiune, legat, etc. In asemenea caz, succesorul cu titlu particular al posesorului *(l'ayant-cause à titre particulier)* (3) poate, după art. 1858,

---

(1) Guillouard, *op. cit.*, I, 482; Baudry et Tissier, *Idem*, 327; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 409; Colmet de Santerre, VIII, 344 *bis* IV; Laurent, XXXII, 322, etc.

(2) Vezi în sensul afirmativei, Guillouard, I, 483, iar în sensul negativei, Baudry et Tissier, 337; Budișteanu, *loco cit.*

(3) Cumpărătorul este, în adevăr, un succesor cu titlu particular al vânzătorului (cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1899, No. 61, p. 499, punctul al 5-lea din speță); donatarul și legatarul particular *(singularum rerum)* este un succesor cu titlu particular al dăruitorului sau testatorului, etc. Vezi Beltjens, art. 2235, No. 2. Vezi și tom. V al Coment. noastre, p. 104 și 195.

Consecințile soluției de mai sus cu privire la autoritatea lucrului judecat.

Din împrejurarea că cumpărătorul este un succesor cu titlu particular al vânzătorului, s'a tras concluzia foarte juridică că nu se poate opune celui dintâiu (cumpărătorului) hotărîrea dobândită contra autorului său (vânzătorul), *posterior vinderei-cumpărărei*. Cas. rom. Bult. 1912, p. 66 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 25, p. 299 (rezumate). Hotărîrea definitivă dobândită în contra vânzătorului *înainte de vânzare* este însă opozabilă cumpărătorului, chiar și atunci când cumpărarea a avut loc prin licitație publică. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1647.

§ 3, să prescrie acest lucru prin 10 sau 20 de ani, dacă este de bună credință.

Soluția de mai sus este conformă adevăratelor principii.

Această soluție, admisă și de art. 1919 din codul Calimach (1462, *in fine* C. austriac) (1), este conformă adevăratelor principii, pentrucă, pe de o parte, succesorul cu titlu particular nereprezentând pe autor, nu este ținut a îndeplini obligațiile personale ale acestuia, iar pe de altă parte, el nu invoacă prescripția în numele autorului său, ci începe o prescripție nouă în persoana lui (art. 1859) (2).

Condițiile cerute pentru ca succesorul cu titlu particular să poată prescrie.

Pentru ca succesorul cu titlu particular să poată prescrie lucrul pe care posesorul vânzător sau donator nu-l puteà prescrie din cauza precarității, se cere, pe de o parte, ca el să fie de bună credință, condiție pe care art. 2239 din codul francez n'o cere, iar pe alta, ca să existe un act translativ de proprietate serios, iar nu simulat.

Transmiterea posesiunei cu titlu universal altuia.

2⁰ In fine, posesiunea este intervertită și devine utilă pentru usucapiune când posesorul precar transmite posesiunea sa cu titlu universal altuia, și moștenitorul este de bună credință.

C. fr. și C. Calimach.

Această soluție este însă contrară atât celei admise de codul francez (art. 2237) cât și celei admise de art. 1918 din codul Calimach (1462 C. austriac) (3), după dreptul roman (4).

Justificarea soluției de mai sus.

Această decizie, care pare a fi excesivă, este conformă principiilor, zice un autor (5), pentrucă moștenitorii univer-

(1) Vezi acest text reprodus *suprà*, nota 2 dela p. 115, 116.
(2) Cpr. Planiol, I, 2675; Guillouard, *Prescription*, I, 472; Arntz, IV, 2220 și toți autorii.
(3) Vezi art. 1918 C. Calimach, citat textual *suprà*, p. 115, n. 2.
(4) Vezi L. 11, Dig., *De diversis temporalibus præscriptionibus*, 44, 3, unde se zice: *„Cùm heres in jus omne defuncti succedit, ignoratione sua defuncti vitia non excludit, veluti cùm sciens alienum illum, illo, vel precario possedit. Quamvis enim precarium heredem ignorantem non teneat, nec interdicto rectè conveniatur tamen usucapere non poterit, quod defunctus non potuit. Idem juris est, cùm de longa possessione quæritur“.*
(5) Vezi T. Huc, XIV, 375. — Vezi însă Bufnoir *(Propriété et contrat*, p. 215), care aduce o critică timidă acestui text. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „On aurait pu croire tout d'abord que le possesseur venant à disparaître, et ses héritiers commençant une possession nouvelle en leur personne, le vice de précarité eût disparu. Pourquoi donc, en

sali sau cu titlu universal, reprezentând pe autorul lor, au aceleași obligații, pe care le aveà și el, de a restituì lucrul aceluia pentru care a posedat. *Heres succedit in virtutes et vitia auctoris defuncti* (1). Cu toate acestea, legiuitorul a dispus altfel, deși Marcadé, pe care, în genere, l-a urmat legiuitorul nostru, nu critică dispoziția codului francez, ci caută, din contra, s'o justifice.

Consecințile soluției dreptului nostru în privința moștenitorilor uzufructuarului. Deosebire de C. fr.

Va să zică, în dreptul nostru, moștenitorul, când este de bună credință (și știm că buna credință este în totdeauna presupusă), nu continuă posesiunea pe care o aveà autorul său, cu calitățile și viciile sale, ci începe o posesiune nouă în persoana sa, principiu care este conform și cu art. 1859 din codul civil; de unde rezultă o consecință foarte importantă în privința moștenitorilor uzufructuarului care, în urma morței autorului lor, vor exercità o posesiune *non pro alio*, ci *pro suo*, adecă o posesiune utilă spre a prescrie fondul supus uzufructului (argument din art. 1858, 4° și 1859); pe când, în codul francez, din contra, moștenitorii uzufructuarului sau uzuarului, etc. vor continuà posesiunea precară a autorului lor, deși chestiunea erà controversată în vechiul drept francez, și nu vor puteà prescrie decât prin intervertirea titlului lor (2).

Art. 1853 § 2. Actele de toleranță.

Am vorbit mai sus de viciul precarității prevăzut de art. 1853 § 1. Paragraful 2 al acestui text adaogă că posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simpla îngăduință sau toleranță a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul acestui lucru la prescripție. Ac-

---

effet, faire peser sur ces derniers une présomption légale de défaut *d'animus?*... Tel n'est pas cependant le système de la loi. C'est même tout le contraire que décide l'art. 2237 du code civil". Vezi și cpr. Budișteanu, care aprobă în termeni energici inovația legiuitorului nostru, zicând că teoria admisă de codul francez care, în treacăt fie zis, este și aceea a codului italian (art. 2115), este nelogică, contrară scopului prescripției, antieconomică și nedreaptă. Vezi *Dreptul* din 1890, No. 56, p. 448 urm.

(1) Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 219.

(2) Vezi Bufnoir, *op. cit.*, p. 218; Laurent, XXXII, 306; Beltjens, VI, art. 2236, No. 7 și art. 2237, No. 3; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 196, p. 597, nota 9 (ed. Crome) și toți autorii.

tele de toleranță sau de îngăduință, după cum le numește textul nostru, *prin rugăminte*, după cum se exprimă art. 1921 din codul Calimach (1), sunt acele pe care un proprietar vecin le permite, le îngădue sau le tolerează, pe care el poate însă a le face să înceteze când voește. Se înțelege că actele de asemenea natură nu pot conduce la prescripție, fiindcă ele constituesc o posesiune *non animo domini*.

Toleranța dă loc la un viciu absolut. Art. 1862 § 1.

Toleranța vecinilor exclude ideea de drept; de aceea ea nu poate să servească de temeiu prescripției (2).

Toleranța face să se nască un viciu absolut, iar nu numai relativ, pentrucă ea nu este decât o formă a posesiunei precare; de oarece posesorul care este tolerat sau îngăduit de vicin, nu are *animus domini*. Art. 1862 § 1 este deci aplicabil și în specie (3).

Actele de pură facultate nu pot conduce la prescripție.

Art. 2232 din codul francez, care vorbește de actele de pură toleranță, dispune că și actele de pură facultate nu pot să servească de temeiu nici posesiunei, nici prescripțiunei. Legiuitorul nostru a eliminat din art. 1853 § 2 cuvintele relative la actele de pură facultate, nu înțelegem din ce cauză, căci nu încape îndoială că folosința cu titlu de pură facultate, ca și cea cu titlu de simplă toleranță, nu conferă o posesiune utilă de natură a conduce la prescripție. Iată cum se exprimă, în această privință, Marcadé:

Formula dată de Marcadé în privința actelor de pură facultate.

„Se numește folosință *de pură facultate* acea pe care o exercităm, nu în virtutea unui drept al nostru propriu, ci în virtutea destinației lucrului care aparține tuturor sau la mai mulți și ca membri ai universalității, care este stăpână. Astfel sunt, de exemplu, trecerea ce exercit pe un drum, scoaterea apei dintr'o fântână publică, păşunarea vitelor mele pe imaşul comunal, etc. Aceste acte nefiind îndeplinite de mine cu titlu de proprietar exclusiv, nu pot, oricât de mult timp le-aș exercita, să facă să treacă lucrul domeniului public în domeniul meu privat“ (4).

Facultăți legale.

Am văzut, de asemenea, *suprà*, pag. 88, că facul-

(1) Cpr. art. 1464 din codul austriac, care nu vorbește de stăpânirea unui lucru prin rugăminte.

(2) Beltjens, *op. cit.*, III, art. 2232, No. 2 și autoritățile citate acolo.

(3) Beltjens, *loco suprà cit.*; Guillouard, *Prescription*, I, 492; T. Huc, XIV, 364; Laurent, *Supplément*, VIII, No. 286, p. 403, etc.

(4) Marcadé, *Prescription*, art. 2229 urm., No. 103, p. 126, 127.

tăţile legale, spre deosebire de cele convenţionale, sunt neprescriptibile.

Art. 2229 din codul francez, corespunzător cu art. 1847 din codul nostru, mai cere ca posesiunea să nu fie *echivocă*; însă acest caracter nu este o calitate nouă, după cum observă Marcadé şi toţi autorii, ci confirmarea şi perfecţionarea celorlalte calităţi, pe care le-am examinat mai sus. Acest ultim caracter, pe care îl prevede textul francez, referindu-se la celelalte caractere ale posesiunei, însemnează că fiecare din caracterele ei: continuitatea, publicitatea, etc. trebue să fie clare şi neîndoelnice. De aceea, textul nostru n'a mai adaos în art. 1847 că posesiunea trebue să fie *neechivocă* (1). Deoseb. de redacţie de C. fr. în privinţa posesiunei neechivoce.

Nu trebue să vedem în dispoziţia, care cere ca posesiunea să fie *neechivocă*, indicarea unui caracter particular şi distinct al diferitelor calităţi cerute pentru eficacitatea posesiunei, zic Aubry et Rau. Tot ce legea a voit să spue este că aceste calităţi trebue să rezulte într'un mod clar şi neîndoios din faptele invocate de posesor (2). Sensul posesiunei neechivoce.

Astfel, faptele de folosinţă, care n'ar aveà de obiect toate produsele sau emolumentele unui fond, şi care ar puteà fi rezultatul unei desmembrări a proprietăţei sau al unei simple îngăduinţe, precum ar fi, de exemplu: faptul trecerei pe un loc, faptul de a scoate apă dintr'o fântână, de a paşte vitele pe un imaş, etc., nu vor fi, în genere, considerate decât ca constituind o posesiune *echivocă*, din punctul de vedere al dobândirei proprietăţei (3). Exemple de posesiune echivocă.

Tot astfel, vor fi considerate, faţă de proprietarii în indiviziune, şi faptele de posesiune exercitate de unul din ei asupra lucrului comun, cât timp acest din urmă n'a arătat în mod formal şi evident intenţiunea de a posedà lucrul comun, în întregimea lui, ca singur şi unic proprietar (4). Faptele exercitate de unul din comuniştі asupra lucrului comun.

---

(1) Vezi *suprà*, p. 106.

(2) Aubry et Rau, II, nota 8 dela pag. 537, 538 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *c*, p. 531, text şi nota 3 (ed. Anschütz); Troplong, *Prescription*, I, 359; Marcadé, *Idem*, art. 2229 urm., No. 104, p. 128; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 312; Colmet de Santerre, VIII, 326 *bis* IX. — *Contrà:* Laurent, XXXII, 293.

(3) Aubry et Rau, *loco suprà cit.*, p. 538 şi autorităţile citate acolo.

(4) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 538, text şi nota 10.

Prescripția nu curge între comuniști.

Prin urmare, se poate pune ca principiu că, de câteori există o stare de indiviziune între mai mulți coproprietari, prescripția nu curge între ei (1).

Un coproprietar poate însă să prescrie lucrul comun, dacă îl stăpânește *nomine proprio*.

Pentru ca unul din coproprietari să dobândească prin prescripție partea celorlalți comuniști, el trebue să posedeze lucrul întreg *nomine proprio*, în mod separat și excluziv (2); căci dacă el ar posedà lucrul *nomine communi*, în baza unui mandat expres sau tacit a celorlalți comuniști, el n'ar puteà prescrie în dauna lor (3).

Necesitatea unei posesiuni exclusive de posesiunea celorlalți comuniști.

Comunistul care posedă lucrul, în această calitate, *animo domini*, ca proprietar, nu are nevoe de a-și intervertì titlul său pentru a prescrie totalitatea lucrului comun, în dauna celorlalți comuniști, fiind suficient ca, în tot timpul cerut pentru prescripție, posesiunea sa să fi fost excluzivă de orice act de posesiune a celorlalți comuniști (4). Curtea din Dijon zice foarte bine în această privință: „pentru ca să existe prescripție între coproprietari, trebue să existe din partea acelui care pretinde că a dobândit proprietatea lucrului comun, acte externe și contradictorii care, printr'o manifestare neechivocă, pune pe comunist în situația de a-și apărà dreptul său; altfel comuniatul care a exercitat acte

(1) Cas. rom. Bult. 1905, pag. 543 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 38, p. 209 urm. (cu observ. noastră); *Dreptul* din acelaș an, No. 42. — Această decizie pune în principiu că, de câteori o proprietate aparține mai multor persoane în indiviziune, acțiunea în hotărnicie nu poate avea loc decât atunci când indiviziunea încetează.

(2) Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1914, No. 53, p. 434; Bult. 1913, p. 741.

(3) Vezi Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 105.

(4) Cas. fr. Sirey, 87. 1. 176; D. P. 87. 1. 386; C. Pau, D. P. 91. 2. 213. — Curtea din București a decis însă că, deși este adevărat că proprietarul indiviz nu poate prescrie în contra coproprietarului său, decât dacă a posedat excluziv și *pro diviso* 30 de ani lucrul comun, totuși această regulă nu se mai aplică atunci când va încetà din viață unul din coproprietari; căci, în asemenea caz, moștenitorii lui vor puteà, stăpânind lucrul 10 sau 20 de ani, să opue succesiunea lui ca un titlu just, de oarece prin faptul că i-au succedat, posesiunea indiviză a autorului lor s'a schimbat în posesiune utilă pentru moștenitori, care încep în persoana lor o posesiune nouă, potrivit art. 1858 și 1859 din codul civil. C. București, *Dreptul* din 1911, No. 38, p. 298 urm.

de posesiune este presupus a reprezentà comunitatea și a se folosì în virtutea titlului său, atât pentru ea cât și pentru el însuș“ (1).

Stingerea stărei de indiviziune când unul din comuniști a dobândit prin prescripție proprietatea întreagă a lucrului comun.

Din cele mai sus expuse rezultă că starea de indiviziune se stinge și acțiunea în împărțeală nu mai poate fi admisă atunci când unul sau mai mulți din comuniști sau comoștenitori au dobândit prin prescripție, în contra și în dauna celorlalți comuniști, proprietatea întreagă sau a unei părți din bunurile comune (art. 729). Această prescripție fiind achizitivă, iar nu liberatorie, comunistul care o invoacă trebue să dovedească că a posedat totul sau parte din lucrul comun în condițiile cerute de art. 1847 C. civil, adecă: în mod continuu, neîntrerupt, neturburat, public și sub nume de proprietar (2).

Trecem acum la juncțiunea posesiunei.

Despre juncțiunea posesiunei (3).

Art. 1859. — In toate cazurile când posesiunea aceluiaș lucru trece pe rând în mai multe mâni, fiecare posesor începe în per-

(1) D. P. 70, 1, consid. dela p. 151 (sub Cas). Vezi și C. București, *Dreptul* din 1908, No. 4, p. 28. Vezi asupra acestei chestiuni autoritățile citate în tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 463, nota 1 și în tom. IX, p. 541, nota 2.

(2) C. București, *Dreptul* din 1908, No. 4, p. 28; Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 34, p. 407 (rezumate) și *Dreptul* din 1913, No. 45. Vezi tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, pag. 462 și *iufrà*, p. 225, nota 2.

Origina art. 1859.

(3) Vezi asupra acestei materii, N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 61 și 62. — Art. 1859, pe care avem să-l interpretăm în acest capitol, pare a fi împrumutat dela Dunod *(Tr. des prescriptions*, p. 19, 20, ed. din 1765). Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „L'on peut, pour rendre la possession complète, joindre à sa possession celle de son auteur médiat ou immédiat, soit qu'on lui ait succédé à titre universel ou particulier, à titre lucratif ou onéreux. Si, par exemple, l'on est héritier d'une personne qui ait possédé pendant vingt ans, il suffira d'en posséder encore dix, pour prescriere pendant trente années... C'est ce que l'on apelle *accession*, en matière de prescription, parce que l'on fait *accéder* un temps à un autre, pour former la prescription, etc.“. Vezi în nota următoare textul art. 2235 fr., împrumutat dela acest autor.

soana sa o nouă posesiune, fără a se distinge dacă strămutarea acestei posesiuni s'a făcut în mod singular sau universal, lucrativ sau oneros. (Art. 1858, 4°, 1860, 1861 C. civ.) (1).

Art. 1860.—Verice posesor posterior are facultatea, spre a puteà opune prescripțiunea, să unească posesiunea sa cu posesiunea autorului său (2). (Art. 1859, 1861 C. civ. Art. 2235 C. fr. *modif.*).

Art. 1861. — Dispozițiunile celor două articole precedente nu deroagă dela cele prescrise prin art. 1858 în ultimul său alineat. (Art. 1858, 1859, 1860 C. civ.).

Juncțiunea posesiunei anterioare a autorului posesorului.

Nu este nevoe ca aceeaș persoană să fi posedat imobilul în tot timpul necesar pentru a prescrie, căci posesorul actual poate să unească posesiunea sa cu acea a autorului său (art. 1860), puțin importă modul cum el i-a succedat: cu titlu universal sau cu titlu particular, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit (art. 1859).

Utilitatea acestei juncțiuni.

Acest beneficiu al juncțiunei diferitelor posesiuni este de mare utilitate, din cauza numeroaselor mutațiuni ce se produc în unele proprietăți; căci, fără ea, prescripția ar fi fost de multe ori cu neputință, din cauză că este greu ca o persoană să fi posedat ea însăș tot timpul cerut pentru a prescrie (3).

Motivele care au făcut să se admită juncțiunea posesiunilor.

Motivul acestei dispoziții este următorul: prescripția fiind statornicită într'un interes general, adecă în scopul de a asigurà stabilitatea proprietăților, *ne dominia rerum in perpetuum incerta sint*, puțin importă dacă un lucru a fost posedat timp de 30 de ani de aceeaș persoană sau de mai multe persoane, care și-au transmis proprietatea succesivă a acestui lucru (4).

Dr. roman.

De aceea, juncțiunea posesiunei, introdusă la Romani de pretor prin interdictul *utrubi (utrum hic aut ibi)* pentru prescripția *longi temporis* și întinsă mai în urmă și la uzu-

---

Art. 2235 C. fr.

(1) Cpr. art. 2235 C. fr. Iată cum se exprimă acest text: „Pour compléter la prescription, on peut joindre à sa possession celle de son auteur, de quelque manière qu'on lui ait succédé, soit à titre universel ou particulier, soit à titre lucratif ou onéreux". Vezi și nota precedentă.

(2) Incât privește aplicarea art. 1860 la acțiunile posesorii, vezi *suprà*, p. 102, *ad notam*.

(3) Cpr. Planiol, I, 2673.

(4) Cpr. Thiry, IV, 629.

capiune printr'o constituție a lui Justinian (1), își avea ființa și în codul Calimach, în privința *succesorilor particulari*. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 1962 din acest cod (1493 C. austriac):

„Acel ce au luat un lucru cu bună credință dela un stăpânitor drept și cu bună credință, are dreptate să socotească și termenul stăpânirei avutorului de mai înainte în însăș uzucapia lui; acest drit are loc și pentru vremea prescripției". Și art. 1963 din acelaș cod (1493, *in fine*, C. austriac) adaogă: „Dimpreună socotirea avutorului de mai înainte are loc și pentru uzucapia de 30 sau 40 de ani, și fără titlu drept" (2). C. Calimach. Art. 1962, 1963.

Pentru ca juncțiunea posesiunilor să poată aveà loc, după codul Calimach, se cereà însă bună credință, căci iată cum se exprimă art. 1930 din acelaș cod, care nu are corespondent în codul austriac: „Moștenitorul stăpânitorului celui cu rea credință, nu poate uzucapisì prin stăpânirea îndelungată, *nici să socotească dimpreună anii avutorului de mai înainte, căci greșălile mortului trec la moștenitorul lui*". C. Calimach. Art. 1930.

Din cele mai sus expuse ar părea să rezulte și rezultă chiar că moștenitorul universal al unui posesor de rea credință nu poate, după codul Calimach, nici să prescrie, nici

---

(1) Vezi Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6, §§ 12 și 13. Vezi și L. 11, Cod, *De præscriptione longi temporis*, 7, 33, unde se zice: „*Super longi temporis præscriptione, quæ ex decem vel viginti annis introducitur, perspicuo jure sancimus, ut sive ex donatione, sive ex alia lucrativa causa bona fide quis per decem vel viginti annos rem detinuisse probetur, adjecto scilicet tempore etiam prioris possessoris, memorata longi temporis exceptio sine dubio ei competat, nec occasione lucrativæ causæ repellatur*". Vezi asupra evoluțiunei și desvoltărei progresive a juncțiunei posesiunilor la Romani, N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 61, p. 486 urm. Dr. roman.

(2) Art. 1493 partea finală din codul austriac, corespunzător cu art. 1963 din codul Calimach, se exprimă în termenii următori: „Această imputare are loc, chiar în lipsa unui titlu legitim, când este vorba de o uzucapie de 30 sau 40 de ani, și în lipsă de bună credință sau de ignoranță scuzabilă, dacă este vorba de o prescripție propriu zisă, *und bei der eigentlichen Verjährung selbst ohne guten Glauben, oder schuldlose Unwissenheit statt*" C. austriac. Art. 1493.

să adaoge la posesiunea lui posesiunea autorului său, fiindcă legiuitorul îl face responsabil de greşala acestui autor. Soluţia este nedreaptă, pentrucă nimene nu poate răspunde de greşelile altuia; dar legiuitorul era liber să considere posesiunea moştenitorului ca o continuare a posesiunei autorului. Ceeace este însă inexplicabil este admiterea soluţiei contrare printr'un alt text al aceluiaş cod, căci iată cum se exprimă art. 1920 din codul Calimach (1463 C. austriac): „Stăpânirea unui lucru trebue să fie de bună credinţă [1], însă stăpânirea cu rea credinţă a avutorului de mai înainte, nu împiedică pe un urmaş cu bună credinţă *sau pe moştenitori*, să înceapă uzucapia din ziua acelei cu bună credinţă urmate stăpânirei sale".

C. Calimach. Art. 1920.

Conciliarea art. 1920 şi 1930 din codul Calimach.

Acest text din codul Calimach este în contradicţie flagrantă cu art. 1930 din acelaş cod [2], şi singurul mijloc de a le concilia este de a zice că numai viciile reale sunt transmisibile la moştenitori (art. 1930), iar cele personale sunt intransmisibile (art. 1920) [3].

C. austriac. Art. 1463, 1493.

Incât priveşte codul austriac, unde art. 1930 din codul Calimach nu există, ci numai art. 1463 (1920 C. Calimach) şi 1493 (1962, 1963 C. Calimach), nici o contradicţie nu

---

C. Calimach. Art. 424, 425, 426.

[1] Vezi art. 424 din codul Calimach (326 C. austriac), care arată ce se înţelege prin stăpânire sau posesiune de bună credinţă. „Tot cel ce din temeiuri apropiete de adevăr, socoteşte că lucrul ce-l are în stăpânire este drept al său, acela este stăpânitor cu bună credinţă" *(ein redlicher Besitzer)*; iar art. 425 din acelaş cod (326, *in medio* C. austriac) adaogă: „Cu rea credinţă stăpânitor *(ein unredlicher Besitzer)* este acela carele ştie sau din împrejurări trebue să prepue că lucrul ce îl are în stăpânire se cuvine altuia". „Cel ce se amăgeşte în faptă *(error facti)* poate fi stăpânitor nedrept, însă cu bună credinţă" (art. 426 C. Calimach, 326, *in fine* C. austriac).

Deoseb. între C. Calimach şi C. austriac. Eroare de drept.

Acest text al codului Calimach nu vorbeşte decât *de eroarea de fapt*, pe când textul corespunzător din codul austriac (326, *in fine*) zice: că cineva poate fi posesor de bună credinţă chiar dacă a ignorat dispoziţiile legei *(error juris)*. „*Aus Irrthum in Tathsachen* **oder aus Unwissenheit der gesetzlichen Vorschriften** *kann man ein unrechtmässiger und doch ein redlicher Besitzer sein*". Vezi *infrà*, p. 242, nota 1.

[2] Vezi *suprà*, p. 12, nota 3 şi p. 14.

[3] Vezi N. Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 62, p. 494.

există între ele, căci art. 1463 prevede dreptul moștenitorilor universali, iar art. 1493 acel al succesorilor particulari sau singulari de a invocà posesiunea autorului lor, așa că s'a putut zice, cu drept cuvânt, că codul austriac nu face deosebirea ce Romanii făceau între moștenitorii universali și cei particulari.

Iată, în adevăr, cum se exprimă un comentator al acestui cod (asupra art. 1463):

„Il codice austriaco non ha addotata la distinzione delle leggi romane, e permette che anche il successore a titolo universale di buona fede possa usucapire dal giorno del suo possesso, ad onta che il defunto fosse in mala fede“ (1).

C. Caragea.

Incât privește codul Caragea, el nu cuprinde nicio dispoziție în această privință, însă art. 3 din legea explicativă dela 8 Martie 1847 (partea I-a), care desființează neprescriptibilitatea încălcărilor de pământ și de hotare dintre vecini, are următoarea importantă dispoziție care, în partea sa finală, se apropie întrucâtva de art. 1859 din codul civil actual. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest text:

„Cu rea credință se socotește împresurarea aceea ce se urmează de însăș persoana ce a făcut-o, și se supune la cel mai lung termen al prescripției de 30 de ani. Dar, cu bună credință și supusă la termenul prescripției de 10 ani se socotește când vreo proprietate dimpreună cu împresurarea ce va fi făcând la altă moșie învecinată cu dânsa, se va stăpâni de a treia persoană, *la care va fi trecut prin moștenire, cumpărătoare, dar, zestre, sau cu verice alt titlu*“. (Vezi C. Caragea, ed. Brăiloiu, p. 398, nota 1).

Modific. C. Caragea prin legea de mai sus.

După cum vedem, ideile principale ale acestui text, care modifică în mod radical codul Caragea, astfel cum erà conceput din capul locului, sunt următoarele:

1° Atât moștenitorul universal cât și cel particular nu mai continuă posesiunea începută de autorul lor, ci începe o posesiune nouă în persoana lor, ceeace este admis atât

(1) Mattei, *I paragrafi del codice civili austriaco avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*, IV, p. 1078, No. 3 (Veneția, 1854). Vezi asupra art. 1463 și 1493 din codul austriac, Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, pag. 912, 959 și 960 (ed. a 8-a, Schuster und Schreiber, Wien, 1903).

de art. 1920 și 1962 din codul Calimach cât și de art. 1859, 1860 din codul actual.

Titlul *pro herede* sub C. Caragea.

2⁰ Titlul de moștenitor, sau după cum se zice obișnuit, titlul *pro herede*, constitue, ca și în dreptul actual, un titlu just care, unit cu buna credință, permite moștenitorului de a prescrie prin zece ani, deși autorul erà de rea credință și nu puteà prescrie decât prin 30 de ani (1).

Dreptul actual. Art. 1859.

Venim acum, după acest scurt istoric, la dreptul actual. Art. 1859 admite principiul că orice moștenitor, atât cel universal sau cu titlu universal, cât și cel particular sau singular (cumpărătorul, donatarul sau legatarul *rerum singularum*), etc. nu mai continuă posesiunea autorului, ci începe în persoana sa o posesiune nouă, având însă, după art. 1860, facultatea de a unì posesiunea sa cu posesiunea autorului său.

Posesiunea autorului trebue să fie utilă *ad usucapiendum*.

Rămâne însă bine înțeles că, pentru ca posesorul actual să poată unì posesiunea sa actuală cu acea a autorului său, acest din urmă trebue să fi exercitat o posesiune utilă *ad usucapiendum*. Astfel, dacă vânzătorul erà posesor cu titlu precar (art. 1853), cumpărătorul nu va puteà adăogà la posesiunea lui pe acea a vânzătorului, fiindcă acest din urmă nu are o posesiune utilă pentru uzucapiune (Planiol, I, 2675).

Art. 1861.

De aceea art. 1861 din codul nostru adaogă că dispozițiile art. 1859 și 1860 nu deroagă dela cele prescrise de art. 1858.

Juncțiunea posesiunei moșt. adevărat cu acea a moșt. aparent.

Moștenitorul adevărat, căruia succesiunea este restituită, în baza unei acțiuni de petiție de ereditate, poate însă să unească posesiunea sa cu acea a moștenitorului aparent, din punctul de vedere al prescripției și al exercițiului acțiunilor posesorii: căci întrucât moștenitorul aparent a posedat ca erede, el poate fi considerat ca autorul adevă-

C. Caragea.

(1) S'a decis, cu drept cuvânt, că succesiunea cu titlu universal sau singular, lucrativ sau oneros, constitue, în C. Caragea, ca și astăzi, un just titlu pentru prescripția de 10 ani, această dispoziție fiind aplicabilă atunci când autorul posesorului actual a început a posedà sub codul Caragea, destul este ca posesiunea să fi urmat în termen de 10 ani sub codul actual. C. București și Cas. rom. *Dreptul* din 1881, No. 38 și Bult. S-a 1, anul 1881, p. 718 și 841; Bult. 1876, p. 62 și *Dreptul* 1876, No. 16. Vezi și Bult. 1909, p. 1283, considerente reproduse *infrà*, p. 140. Vezi și *infrà*, p. 241. Vezi însă Cas. S-a I, Bult. 1881, p. 744.

ratului moștenitor, în sensul art. 1860 (1), soluție admisă în termeni expreși prin art. 944 din codul german (2).

Combinarea art. 653 cu art. 1859, 1860.

Art. 1859 și 1860 din codul nostru produc o consecință importantă în privința sezinei; căci, pe când, în codul francez, se decide că uzucapiunea care curgeà în folosul defunctului, continuă a curge după moartea lui și fără nicio întrerupere, în folosul moștenitorilor săi, în dreptul nostru, moștenitorul începe în persoana sa, în privința uzucapiunei, o posesiune nouă (art. 1859), el având însă facultatea, spre a puteà opune uzucapiunea, să unească posesiunea sa cu acea a autorului său (art. 1860). In acest sens trebue să înțelegem cele ce am spus în tom. III, partea II al Coment. noastre, p. 54 (3).

Titlul *pro herede*, unit cu buna credință, conduce pe posesor la prescripție. Controversă.

Dar, din toate consecințile ce rezultă din art. 1859 și 1860, astfel cum au fost modificate de legiuitorul nostru, cea mai importantă este, de bună seamă, acea privitoare la chestiunea de a se ști dacă titlul de moștenitor *(pro herede)* unit cu buna credință, este un titlu suficient pentru a conduce pe posesor la dobândirea proprietății imobiliare prin uzucapiunea de 10 sau 20 de ani. Deși chestiunea este controversată, afirmativa este însă admisă într'un mod aproape unanim, și cu drept cuvânt, de jurisprudența noastră; și aceasta chiar în privința pământurilor clăcășești (4).

„Considerând, zice o decizie recentă a Curței de casație că, dacă din art. 700 combinat cu art. 729 din codul civil rezultă evident că un moștenitor, care stăpânește un imobil succesoral ca proprietar excluziv, nu poate invocà față de comoștenitorul său decât prescripția achizitivă de 30 de ani; nu tot astfel este însă când acel imobil a trecut prin succesiune la un erede al său universal sau cu titlu universal; că, în acest caz, după art. 644, succesiunea fiind un mod de dobândire al proprietății, iar după art. 1858, combinat cu art. 1859, succesorul universal putând începe în persoana sa o posesiune utilă *ad usucapiendum*, deosebită

(1) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 916.

(2) Iată, în adevăr, cum se exprimă acest din urmă text: „Timpul uzucapiunei, care a curs în folosul unui posesor al unei succesiuni, folosește moștenitorului. *Die Ersitzungszeit, die zu Gunsten eines Erbschaftsbesitzers verstrichen ist, kommt dem Erben zu Statten*“. C. german. Art. 944.

(3) Vezi în acest tom. *errata*, pag. 953. — Vezi însă C. Galați, *Dreptul* din 1890, No. 61, p. 499.

(4) Cas. rom. Bult. 1908, p. 362.

de acea a autorului său, calitatea sa de erede poate constitui un just titlu, care să conducă la prescripția acelui imobil găsit în succesiunea autorului său, dacă l-a stăpânit cu bună credință până la 10 sau 20 de ani, conform art. 1895, prescripție care poate fi invocată față de terții, prin urmare, și față de acela care era comoștenitor cu autorul său" (1).

Cu toate acestea, soluția contrară și-a făcut și ea drum în jurisprudența noastră (2).

Din toate deciziile, care contestă existența titlului *pro herede*, cea mai importantă este acea a Curței din Iași, citată la finele notei 2. Și fiindcă această decizie, pronunțată numai cu majoritate de voturi *(trei* judecători în contra *doi)*, are pretenția de a răsturnà o jurisprudență admisă până acum

(1) Bult. 1911, consid. dela p. 1389. Tot în acest sens s'a pronunțat de mai multe ori atât Curtea din București cât și cea din Galați. *Dreptul* din 1911, No. 38, p. 298 și *Cr. judiciar* din 1901, No. 62; *Dreptul* din 1900, No. 48, p. 387 și din 1903, No. 80, p. 659 urm., etc.

„Considerând, zice o altă decizie tot a Curței de casație, că din combinarea art. 1858 și 1859 cu art. 1897 C. civil rezultă că moștenitorul are în calitatea sa un titlu just *(justa causa)*, care îl poate conduce, printr'o posesie de 10 sau 20 de ani, la dobândirea prin prescripție a imobilelor aflate în succesiunea autorului său, chiar când posesia acestuia a fost precară sau tolerată, *dacă posesia eredelui a fost de bună credință*". Bult. 1911, pag. 284 și *Dreptul* din 1911, No. 24 și 53; Bult. 1913, p. 316 și 321; Judecăt. ocol. Novaci și Hurezanii de sus (Gorj), *Dreptul* din 1913, No. 77 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 6; Judecăt. rurală ocol. Târgu-Frumos, *Cr. judiciar* din 1914, No. 23, etc. Mai vezi în acelaș sens și alte decizii mai vechi. Bult. 1898, p. 361; Bult. 1899, p. 504 și *Dreptul* din 1899, No. 43; Bult. 1906, p. 1335 și 1882; Bult. 1907, pag. 1045; Bult. 1904, pag. 1279; Bult. 1909, consid. dela p. 1283 și *Dreptul* din 1910, No. 3 (cu observ. noastră), etc. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 310, nota 2; tom. III, partea II, p. 5, 6, nota 3 și p. 792, nota 2. Mai vezi observația ce am publicat în *Cr. judiciar* din 1904, No. 49, p. 410, 411, etc. Vezi și *infrà*, p. 250, text și nota 3.

(2) Vezi Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1881, No. 38 (sentință infirmată de Curte); *Dreptul* din 1904, No. 30 și *Cr. judiciar* din 1904, No. 37 (cu observația critică a d-lui Em. Antonescu); Trib. și C. Iași, *Dreptul* din 1913, No. 1 (cu observ. noastră) și No. 73 (considerente reproduse mai la vale, p. 135 urm.); Trib. Vâlcea, sent. No. 533, din 20 Sept. 1894 (nepublicată), etc.

în mod aproape constant, vom reproduce aci considerentele ei, din care unele ni s'au părut cam confuze:

Văzând, zice Curtea, că prescripția este un mijloc de a dobândi proprietatea, și că ea se întemeiază pe faptul posesiunei ca proprietar în condițiile cerute de lege (art. 1837, 1844 și urm. C. civ.); că, posesiunea precară sau prin îngăduința proprietarului nu constitue o posesiune sub nume de proprietar (art. 1853 C. civ.);

Văzând, de asemenea, că, în virtutea principiilor de drept că nimene nu se poate înavuți pe nedrept în paguba altuia, și că nimene nu poate trece la altul mai multe drepturi decât are el însuș, art. 1857 C. civil dispune că detentorul care posedă nu sub nume de proprietar, nu poate singur să schimbe, fie prin el însuși, fie prin alte persoane interpuse, calitatea unei asemenea posesiuni; că, la această regulă art. următor (1858) admite patru excepțiuni și anume: 1° când detentorul lucrului primește cu bună credință dela o a treia persoană, alta decât adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate, în privința lucrului ce deține; 2° când detentorul lucrului neagă dreptul celui dela care ține posesiunea lucrului, prin acte de rezistență la exercițiul dreptului său; 3° când detentorul strămută posesiunea lucrului printr'un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de bună credință; și 4° când transmiterea posesiunei din partea detentorului la altul se face printr'un act cu titlu universal, dacă acest succesor cu titlu universal este de bună credință;

Văzând că această preschimbare a posesiunei este generală, în înțelesul că nu este stabilită numai pentru prescripția de 10 până la 20 ani; căci, pe când pentru modurile de preschimbare arătate la punctele 1 și 3 este suficientă o posesiune utilă de 10 până la 20 ani pentru dobândirea proprietății, în cazurile enumerate la punctele 2 și 4 se cere posesiunea cea lungă de 30 ani pentru uzucapiune;

Văzând că art. 1858 C. civil este reproducerea art. 2238 și 2239 din codul francez, cu adaosul cazului al 4-lea de transformarea posesiunei precare în posesiune utilă; că, în toate aceste cazuri, se cere un act, adecă o manifestare de voință, fie printr'un act translativ de proprietate, fie printr'un act de rezistență;

Văzând că legiuitorul român, ținând seamă de unele critici aduse codului francez, de principiile dreptului roman și de legiuirile pământene, a admis oarecare schimbări dela legiuirea franceză; că, între altele, cu privire la înstrăinarea lucrului altuia și a efectului ce produc atare înstrăinări, când dobânditorii lucrurilor străine sunt de bună credință, legiuitorul român a suprimat art. 1599 din codul fr., care declară nulă vânzarea lucrului altuia, și a înlăturat art. 2237 C. fr., după care erezii precariștilor nu pot prescrie, ci continuă posesiunea precară a autorilor lor, oricât timp ar deține lucrul străin; așa că numai printr'un act de rezistență sau

prin celelalte moduri arătate de acest text, ei pot să-şi schimbe posesiunea precară în posesiune utilă pentru prescripţie sau uzucapiune; că, tot în acest scop şi spre a dà o acţiune în justiţie legatarului singular, legiuitorul român introduce art. 906 C. civil, care prescrie că, dacă testatorul ştiind, a dat legat lucrul altuia, însărcinatul cu acel legat este dator a dà lucrul în natură sau valoarea lui, spre deosebire de art. 1021 din codul francez, care declară nul legatul lucrului străin în toate cazurile, fie că a ştiut, fie că nu a ştiut testatorul că lucrul nu este al său; că, faţă cu această inovaţie, legatarul singular dobândind un lucru determinat, cum cere art. 1895 C. civil, şi printr'un act translativ de proprietate, dacă este de bună credinţă, va prescrie prin posesiunea utilă de 10 până la 20 ani, intrând în prevederile art. 1858 al. 1 sau 3, după cum detentorul dobândeşte lucrul precar ca legat dela un altul decât dela adevăratul proprietar, sau dânsul lasă altuia ca legat lucrul ce deţine ca precarist; iar în ce priveşte legatarul universal s'a adaos la art. 1858 al 4-lea caz de preschimbare a posesiunei în cuprindere: „când transmisiunea posesiunei din partea detentorului la altul se face printr'un act cu titlu universal, dacă acest succesor universal este de bună credinţă"; că legea cere, prin urmare: 1° un act cu titlu universal; 2° actul să fie manifestarea voinţei detentorului şi nu a altuia; şi 3° succesorul universal să fie de bună credinţă; că succesorul cu titlu universal nu poate începe posesiunea utilă pentru prescripţie, ci numai pentru uzucapiune, din cauză că titlul său cuprinzând o universalitate de bunuri, imobilele nu sunt determinate cum cere art. 1895 C. civ. rom., spre deosebire de codul francez (art. 1265 C. civ.), care nu pretinde o atare individualizare, faţă cu art. 2237 suprimat la noi, şi care se referă atât la erezii testamentari cât şi la erezii legitimi ab intestat; că acest adaos, prin urmare, nu este o inovaţie atât de radicală cum se pretinde de apelanţi; că, dacă legiuitorul ar fi voit să pună pe picior de egalitate legatul universal cu cel singular, nu pretindeà în art. 1895 C. civil, ca imobilul să fie determinat pentru a se prescrie prin 10 până la 20 ani de posesiune utilă, şi totodată ar fi spus aceasta în citatul adaos, întrebuinţând termenul „testament" în loc de act cu titlu universal, de oarece testamentul poate cuprinde tot felul de legate;

Văzând că legea prin art. 652 şi urm. din codul civil, chiamă la moştenirea netestată pe erezii legitimi în ordinea de ea stabilită, dând prin art. 653 descendenţilor şi ascendenţilor posesiunea succesiunei din momentul morţei lui *de cujus*, şi chiar fără ştirea şi voia lor; că legea substituindu-se lui *de cujus*, îi aduce la îndeplinire voinţa presupusă ce o are cu privire la averea şi moştenitorii săi; că, cel ce moare netestat, neapărat că nu şi-a manifestat voinţa, iar legea care îl înlocueşte nu-i poate presupune o voinţă imorală de a despoià de avutul lor pe proprietarii imobilelor asupra cărora dânsul a avut numai o posesiune precară; căci însăş legea ar fi imorală; că, dacă în vederea bunei credinţe

a dobânditorilor de bunuri pe această cale, legea atribue un efect legal unor astfel de acte reprobate de echitate şi de morală, legiuitorului nu-i este îngăduit a face ceeace, în definitiv, nici *de cujus* n'ar fi făcut, dacă dispuneà prin testament de avutul său, — prezumţie dedusă din împrejurarea că nu a înstrăinat prin acte între vii bunurile deţinute în mod precar; că, de aceea, succesorii ab intestat se îmbracă cu drepturile şi datoriile defunctului, prin urmare, şi cu obligaţiunea de restituire a bunurilor deţinute în mod precar; ei vor continuà posesiunea precară a autorului lor, după cum asemenea vor continuà şi complectà posesiunea utilă a defunctului, întocmai ca în legiuirea franceză, art. 2235 din codul francez, care a fost desfăcut în două articole, 1859 şi 1860, de legiuitorul român, fără a le schimbà înţelesul, cu singura deosebire, — zice art. 1861 C. civil, — că, trebue să se ţină seamă de adaosul făcut art. 1858 pe care-l interpretăm, şi anume: că, după codul român, legatarul cu titlu universal va puteà începe în persoana sa o posesiune de uzucapiune, când va dobândì bunurile de succesiune printr'un testament dela detentor, dacă dâusul va fi de bună credinţă; că, dacă legiuitorul ar fi voit să cuprindă în noul mod de schimbare a posesiunei pe toţi erezii, nu ar fi cerut un act cu titlu universal şi din partea detentorului, ci reproduceà formula legală din art. 650 C. civil, când deferirea succesiunei se face fie prin lege, fie prin voinţa omului, adecă prin testament; că legea cerând voinţa omului, nu se poate întinde această dispoziţie prin interpretări judicioase, care nu corespund intenţiei legiuitorului, la fapte juridice cărora legea nu le dă calitatea de titlu sau cauză justă care să ducă la prescripţie sau la uzucapiune; că întrebuinţarea cuvântului act alături de titlu universal nu poate fi o scăpare de vedere a legiuitorului, ci e pus tocmai spre a-i arătà intenţia; că, numai în art. 1858 C. civil, trebue căutat titlul pentru prescripţie sau uzucapiune, şi nu în art. 1895, 1897 şi 644 C. civil; de oarece aceste texte vorbesc în genere de titluri, iar nu de titlurile care conduc la dobândirea proprietăţei prin posesiune utilă; că, şi în codul francez, succesiunea este un mijloc prin care se dobândeşte proprietatea (art. 711 Cod. civil fr.), şi totuşi nimene nu susţine că succesorii precariştilor pot intervertì posesiunea lor în virtutea titlului lor de erezi, fie testamentari, fie erezi ab intestat; că, de asemenea, în art. citat 2235 C. civil francez se spune că fiecare posesor poate unì posesiunea sa cu acea a autorului său, ori în ce mod îi va fi succedat, fie cu titlu universal sau particular, fie cu titlu lucrativ sau oneros şi, cu toate acestea, eredele nu poate intervertì titlul posesiunei sale decât prin acte de rezistenţă sau prin celelalte două moduri permise de lege, întocmai ca autorul lor; că legiuitorul român, admiţând prin adaosul făcut art. 1858 C. civil, posibilitatea intervetirei posesiunei numai pentru eredele instituit de detentor ca legatar cu titlu universal *şi numai pentru uzucapiune, nu şi pentru prescripţia de 10 până la 20 ani*, urmează că titlul *pro herede* nu poate duce nici măcar la uzucapiune; că,

de asemenea, nu poate fi vorba de o posesiune *pro suo*, cum susţin intimaţii; că totul se rezumă în aceea că legiuitorul român, spre a pune în concordanţă principiul că cineva poate înstrăina lucrul altuia, cu obligaţia impusă legatarului universal prin art. 775 C. civil, de a restituì bunurile deţinute în mod precar, admite prin art. 1858, al. 4, că legatarul universal, dacă este de bună credinţă, poate uzucapià, printr'o posesiune utilă de 30 de ani imobilele primite ca făcând parte din universalitatea bunurilor lăsate lui prin testament, asupra cărora *de cujus* aveà o posesiune precară, spre deosebire de eredele legitim, care nu poate prescrie, oricât timp ar deţine bunurile, decât prin unul din modurile arătate de art. 1858 C. civil, întocmai ca în legiuirea franceză, etc.

Precum s'a putut vedeà din aceste considerente, în rezumat, teoria Curţei este că numai legatarul *cu titlul universal* poate prescrie cu titlu *pro herede*, şi numai prin uzucapiunea de 30 de ani, iar nu prin cea de 10 până la 20 de ani. Această soluţie şterge art. 1859, care vorbeşte în termeni expreşi de moştenitorul universal. Apoi, Curtea face o confuzie regretabilă, având aerul de a zice printr'un considerent dela fine, pe care l-am subliniat, că prescripţia de 10 sau 20 de ani nu este o uzucapiune, ci numai prescripţia de 30 de ani. Curtea a voit, de bună seamă, să pue în antiteză uzucapiunea cea lungă cu cea de 10 sau 20 de ani, însă s'a exprimat rău. Intr'un cuvânt, nu credem că jurisprudenţa Curţei din Iaşi va fi urmată şi de alte tribunale, şi avem ferma convingere că această decizie va fi casată.

Titlul *pro herede* nu poate fi opus unui comoştenitor, ci numai unui terţiu străin de succesiune.

Dar, dacă titlul *pro herede*, unit cu buna credinţă, este, în legislaţia noastră, un titlu suficient spre a conduce pe posesor la dobândirea proprietăţei imobiliare prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, s'a decis însă că acest titlu, neavând un caracter excluziv, cum trebue să fie titlul care serveşte de bază prescripţiei, ci fiind comun tuturor moştenitorilor, până la facerea împărţelei, urmează că prescripţia întemeiată pe un just titlu rezultând din calitatea de moştenitor, nu poate fi opusă unui comoştenitor, ci numai unui terţiu care n'are calitatea de moştenitor (1).

O decizie recentă a Curţei de casaţie adaogă însă că, dacă în cazul unui autor comun, o prescripţie întemeiată

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1124 şi *Dreptul* din 1912, No. 64,

pe titlul de moștenitor *(pro herede)* nu poate fi invocată contra altui comoștenitor, aceasta se explică prin faptul că, într'un asemenea caz, titlul ce servește de bază prescripției fiind comun tuturor moștenitorilor până la facerea împărțelei, posesiunea nu are un caracter exclusiv cum ea trebue să fie atunci când servește de bază unei prescripțiuni. Atunci însă când un moștenitor găsește, în succesiunea autorului său imediat, un imobil care a aparținut succesiunei unui autor mai depărtat, acest moștenitor poate să înceapă în persoana sa o posesiune nouă, distinctă de acea a autorului său, care, unită cu buna credință și cu titlul ce rezultă din calitatea sa de moștenitor, poate să-l conducă la prescripție (1).

Așa dar, orice s'ar zice, după o jurisprudență bine întemeiată, pe care nimic nu o va puteà răsturnà, titlul *pro herede* este în legea noastră, conform dreptului roman, cel puțin după părerea unora din jurisconsulți (2), și contrar Concluzie.

pag. 543; *Cr. judiciar* din 1912, No. 60. Vezi și alte decizii mai vechi citate în tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, p. 792, nota 2. Cpr. în acelaș sens, Trib. Teleorman, *Cr. judiciar* din 1913, No. 27, p. 320 (cu nota d-lui S. Ivanovici).

O altă decizie a Curței de casație pune, de asemenea, în principiu că văduva săracă, care vine la succesiunea bărbatului său, conform art. 684 C. civil, nu poate, cât timp nu și-a valorificat și stabilit dreptul său de femee săracă, să invoace titlul *pro herede*, în baza căruia să poată pretinde că a dobândit un imobil prin prescripție. Cas. rom. Bult. 1912, p. 311; *Cr. judiciar* din 1912, No. 18, pag. 215 și *Dreptul* din 1912, No. 39. Art. 684 C. civil.

(1) Cas. rom. S-a I (7 Maiu 1913, decizia No. 338), *Jurisprudența română* din 1913, No. 28, p. 434 și *Dreptul* din 1913, No. 74, p. 585; Bult. 1913, p. 1075; *Cr. judiciar* din 1913, No. 46, pag. 551 și din 1914, No. 55, p. 448.

(2) Vezi L. 3, Dig., *Pro herede, vel pro possessore*, 41, 5, unde Pomponius zice: *„Plerique putaverunt, si heres sim, et putem rem aliquam ex hereditate esse, quæ non sit, posse me usucapere“*. Mai vezi L. 1, Cod, *De usucapione pro herede*. 7, 29, unde se zice: *„Cùm pro herede usucapio locum non habeat, intelligis, neque matrem tuam, cui heres extitisti, neque te usu mancipia ex ea causa capere posse“*. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 62 urm., p. 339 (ed. Bugnet); Troplong, *Prescription*, II, 888. Vezi și Vazeille, *Prescription*, II, 475, p. 24, căruia Troplong *(op.* și *loco cit.*, II, p. 476, nota 2) îi impută de a nu fi înțeles textele din dreptul roman pe care el se întemeiază. Un Senatusconsult al împăraților Dioclе- Dr. roman.

dreptului francez,(1) un just titlu de natură a conduce pe moştenitorul de bună credinţă la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani (2), şi această soluţie este tradiţională în ţara noastră, după cum observă, cu drept cuvânt, Curtea de casaţie.

„Considerând, zice Inalta Curte, că legiuitorul român prin actualul cod civil, spre deosebire de cel francez, *şi respectând tradiţia consacrată prin art. 3 al legiuirei din Muntenia dela 1847, Martie în 8, asupra prescripţiei împresurărei pământurilor*, a înscris principiul că titlul *pro herede* este un just titlu, ceeace rezultă în modul cel mai evident din dispoziţiile art. 1897 § 1 combinat cu art. 644 şi 1859 din codul civil, etc.“(3).

Uzucapiunea bazată pe titlu de moştenitor are de scop acoperirea viciului autorului.

Prescripţia de 10 până la 20 de ani, bazată pe titlul de moştenitor, nu cere însă ca persoana, în succesiunea căreia s'a găsit imobilul, să fie proprietarul lui sau să aibă drept de a-l transmite, de oarece această prescripţie are de scop

---

ţian şi Maximian a desfiinţat uzucapiunea pro herede: „*Nihil pro herede posse usucapi, suis heredibus existentibus, obtinuit*“. (L. 2, Cod, *De usucapione pro herede*, 7, 29).

(1) Vezi Planiol, I, 2661; T. Huc, XIV, 482; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 293; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil*, I, p. 895; Laurent, XXXII, 300; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1845; Marcadé, *Prescription*, art. 2265 urm., No. 250, p. 276; Baudry et Tissier, *Idem*, 658. Aceşti din urmă autori citează, cu această ocazie (în ed. a 3-a), Tratatul nostru în limba franceză.

(2) Calitatea de moştenitor nu poate însă constitui un just titlu pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, atunci când partea a înstrăinat imobilul tocmai în acea calitate, aşa că calitatea de moştenitor este stinsă pentru el. Cas. rom. I, 29 Octombrie 1912. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 1, p. 4 (decizie nereprodusă în Bultinul Curţei).—Această din urmă decizie mai pune în principiu că, deşi vânzătorul poate să continue şi după vânzare să posede *animo domini* bunul vândut, sau o parte din el, şi să invoace prescripţia de 30 de ani, dacă a posedat în condiţiile cerute de lege, totuşi el nu poate invocà acea prescripţie, dacă se constată că n'a posedat timp de 30 de ani imobilul vândut, căci posesiunea anterioară vânzărei nu-i mai poate folosì, fiind desbrăcat prin acea vânzare de orice drepturi anterioare.

(3) Cas. rom. Bult. 1909, consid. dela p. 1283; Bult. 1881, p. 841 şi *Dreptul* 1882, No. 8, p. 69. Vezi *suprà*, p. 132, nota 1 şi *infrà*, p. 241.

tocmai de a acoperì, încât privește pe moștenitorul care a posedat de bună credință, viciul rezultând din lipsa titlului de proprietate, sau a capacității autorului transmisiunei de a înstrăinà imobilul, întrucât fără un asemenea viciu, transmiterea ar fi fost perfect valabilă din momentul chiar al morței, de când a avut loc (1). (Vezi *infrà*, p. 240, nota 2).

Vom revenì mai la vale, p. 250, asupra titlului *pro herede*, cu ocazia explicărei art. 1895 urm. din codul civil.

Tot acolo vom vedeà că împărțeala nu este un just titlu, care să poată servì de bază uzucapiunei de 10—20 de ani, al cărui punct de plecare trebue să se găsească în totdeauna într'un act translativ de proprietate, iar nu într'un act declarativ de drepturi, așa cum este împărțeala, după art. 786 din codul civil (2).

Împărțeala nu poate servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani.

CAPITOLUL III

Despre cauzele care întrerup sau care suspendă cursul prescripțiunei.

Pentru ca prescripția să se îndeplinească se cere trecerea unui anume timp determinat de lege: 10, 20 sau 30 de ani. Acest timp trebue să fie continuu și neîntrerupt (3), ceeace este conform cu motivele care au făcut să se admită prescripția. Starea de lucruri pe care o constată posesiunea este, în adevăr, presupusă conformă cu realitatea, când ea a existat în tot timpul determinat de lege; îndată însă ce ea a variat în acest timp, prezumpția de adevăr își pierde toată puterea sa (4).

Timpul cerut pentru prescripție trebue să fie continuu și neîntrerupt.

---

(1) Cas. rom. S-a I, decizia No. 460 din 3 Septembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 34, pag. 534, No. de ordine 664 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 65, p. 720 (rezumate). Cpr. Cas. rom. Bult. 1891, p. 1051, 1053; Bult. 1881, p. 181.

(2) Vezi de pe acum asupra acestei chestiuni, tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, p. 791. Cpr. Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 293. Vezi și *infrà*, p. 252, text și nota 1.

(3) Dacă posesiunea a fost sau nu întreruptă, aceasta este o chestie de fapt de suverana apreciere a instanțelor de fond. Cas. rom. Bult. 1891, p. 1121. Vezi *suprà*, p. 107, 108 și 112.

Chestie de fapt.

(4) Cpr. Thiry, IV, 601; Planiol, I, 2679.

SECȚIUNEA I

Despre cauzele care întrerup prescripțiunea.

Deoseb. între întreruperea și suspendarea prescripției.

Nu trebue să confundăm *întreruperea* cu *suspendarea* prescripției (1). Intreruperea șterge, în adevăr, timpul strecurat mai înainte, și prescripția poate să reîncepă din nou a curge; pe când suspendarea oprește, din contra, cursul prescripției din momentul întâmplărei evenimentului care a produs-o *(præscriptio quiescit, dormit)*. Prescripția reîncepe însă a curge de câteori cauza suspendărei a încetat, și timpul cât prescripția a curs înaintea producerei cauzei suspendărei se leagă cu timpul ce curge după încetarea acestei cauze. Cu alte cuvinte, întreruperea face să dispară timpul posesiunei care a precedat-o, și acest timp anterior nu poate niciodată să se numere mai în urmă; pe când suspendarea nu este decât o oprire momentană, care nu șterge posesiunea anterioară. Toți autorii se pronunță în acest sens și textul nostru este chiar expres în această privință (2). Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 1874 din codul nostru, text inexistent în codul francez.

Art. 1874. — Suspensiunea oprește cursul prescripțiunei pe timpul cât durează, însă fără a o șterge pentru timpul trecut. (Art. 1875 urm.).

Deoseb. între suspendarea prescripției și neprescriptibilitatea vremelnică.

(1) Nu trebue, de asemenea, să confundăm suspendarea prescripției cu neprescriptibilitatea vremelnică, pentrucă suspendarea presupune o prescripție începută, care este oprită în drum, pe când neprescriptibilitatea vremelnică implică, din contra, că prescripția n'a început a curge, punctul ei de plecare fiind întârziat până la dispariția cauzei de neprescriptibilitate. *Pand. belges*, v° *Prescription en général (mat. civile)*, 174.

Formula dată de Marcadé.

(2) Iată cum se exprimă Marcadé, dela care art. 1874 este împrumutat.

„La suspension, à la différence de l'interruption, a seulement pour effet d'empêcher la prescription de courir ultérieurement, sans effacer le temps antérieur, qui reste en réserve pour être compté plus tard, quand la suspension cessera". Marcadé, tom. XII, *Prescription*, No. 140, p. 165 și No. 186, p. 213. Vezi în acelaș sens, Thiry, IV, 605, 613; Arntz, IV, 1992; Planiol, I, 2679; Beltjens, VI, art. 2242, No. 1; Laurent, XXXII, 77; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 593 urm.; Pand. belges, *Prescrip. en général (mat. civile)*, 312. Vezi *infrà*, p. 172 și 202.

Așa dar, când, după 29 de ani, o prescripție de 30 de ani este întreruptă, totul este desființat și dobândirea sau liberarea ce trecerea unui an ar fi realizat, nu vor puteà fi îndeplinite decât printr'o nouă prescripție de 30 de ani. Dacă, din contra, prescripția este numai suspendată, cei 29 de ani se vor numărà, și atunci când suspendarea va încetà prescripția se va îndeplinì după curgerea unui an, care va complectà timpul curs mai înainte. Exemplu.

Astfel, suspendarea, precum numele său o arată, nu face decât să suspende cursul prescripției și să împedice continuarea ei, fără a atinge prescripția în nimic; așa că, în urma suspendărei, aceeaș prescripție curge, reîncepând la punctul unde ea a încetat; pe când în privința întreruperei, însăș prescripția fiind desființată, o nouă prescripție începe a curge (1).

De aceea, întreruperea prescripției poate fi definită în modul următor: *Survenirea unei împrejurări care, desființând una din cele două condiții esențiale ale prescripției (permanența posesiunei, inacțiunea proprietarului), face ca tot timpul, care a curs mai înainte, să fie deprisos*" (2). Definiția întreruperei prescripției.

Faptele care intră în această definiție sunt următoarele: 1° perderea posesiunei; 2° o cerere sau reclamație din partea proprietarului.

Când prescripția este întreruptă prin pierderea posesiunei, întreruperea este *naturală;* când ea este întreruptă prin reclamația proprietarului, ea este *civilă*. Întrerupere naturală și civilă.

Art. 1863. — Prescripția poate fi întreruptă sau în mod natural sau în mod civil. (Art. 1847, 1849, 1864, 1865 urm. C. civ. Art. 946 C. com. Art. 2242 C. fr.) (3).

1° Întreruperea naturală (4).

Art. 1864. — Este întrerupere naturală: 1° când posesorul este și rămâne lipsit, în curs mai mult de un an, de folosința lucrului,

---

(1) Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 140, p. 165.
(2) Planiol, I, 2679.
(3) Conform: art. 17 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, No. 38, p. 331 și No. 152, p. 371, precum și *Oblig.*, II, No. 692 urm., p. 380 urm. (ed. Bugnet); Dunod, *op. cit.*, p. 52, etc.
(4) Vezi asupra întreruperei naturale în dreptul roman și în

sau de către *vechiul proprietar* (1), sau de către o a treia persoană; 2° când lucrul este declarat neprescriptibil în urmarea unei transformări legale a naturei sau destinaţiunei sale. (Art. 1863 C. civ. Art. 2243 C. fr.) (2).

Aplic. întreruperei naturale numai uzucapiunei.

Intreruperea naturală nu se aplică, în genere, decât prescripţiei achizitive sau uzucapiunei, pe când întreruperea civilă se aplică, din contra, la orice fel de prescripţie în genere (3).

Deoseb. între întreruperea naturală şi cea civilă.

Intreruperea naturală a prescripţiei îşi produce efectele sale *erga omnes*, ceeace însemnează că ea foloseşte tuturor interesaţilor, pe când întreruperea civilă nu foloseşte, din contra, decât acelui care a făcut-o, după cum ea nu strică

---

vechiul drept francez, Pothier, *Prescription*, IX, No. 39 urm., p. 331 urm. (ed. Bugnet).

Inexactitate de text.

(1) S'a observat, cu drept cuvânt, că denumirea de „vechiu proprietar" nu este exactă, fiindcă, în specie, este vorba tot de *proprietarul actual*, de stăpânul lucrului în momentul întreruperei, cât timp prescripţia nu s'a îndeplinit în favoarea posesorului. Cpr. T. Huc, XIV, 383, p. 484; Planiol, I, 2680; Beltjens, III, art. 2243, No. 3; Pand. fr., v° *Prescription*, 610; Guillouard, *Idem*, I, 188; Duranton, XXI, 257, etc. Trebuià zis: când este şi rămâne lipsit în curs mai bine de un an, *fie de către proprietar*, fie de o a treia persoană. Vezi *infrà*, p. 145, text şi nota 4.

Dr. străin. C. italian şi dr. bulgar.

Art. 2124 din codul italian zice că: „prescripţia este întreruptă în mod natural *(naturalmente)*, când posesorul este lipsit, în curs mai bine de un an, de folosinţa lucrului *(quando il possessore viene privato per più d'un anno del godimento della cosa)*; iar art. 19 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98, dispune că prescripţia se întrerupe dintr'o cauză naturală, atunci când posesorul este lipsit de folosinţa lucrului pe un timp mai lung de *şase luni*.

(2) Cpr. L. 5, Dig., *De usúcapionibus et usurpationibus*, 41, 3; L. 7 § 5, Dig., *De præscriptione 30 vel 40 annorum;* Pothier, *Possession*, IX, 73 urm., p. 288 urm. şi *Prescription*, IX, 39 urm., p. 331 urm. (ed. Bugnet).

(3) Cpr. Laurent, XXXII, 78 şi 84; Beltjens, VI, art. 2242, No. 2; Colmet de Santerre, VIII, 349 *bis;* Pand. fr., v° *Prescription civile*, 603, etc.

Servituţi personale şi reale.

Cu toate acestea, în privinţa servituţilor personale sau reale, prescripţia liberatorie, care rezultă din neuz, poate fi întreruptă prin faptul material al exerciţiului acestor servituţi. (Cpr. art. 557 şi 639 C. civ). Aubry et Rau, II, § 215, p. 504, 505 (ed. a 5-a); Pand. fr., *v° cit.*, 604, etc.

decât aceluia contra căruia a fost îndreptată (1). Acest punct n'a suferit nicio dată vreo îndoială.

Iată motivul acestei deosebiri, pe care îl dă Dunod:

„Il y a une différence essentielle entre l'interruption naturelle et la civile; c'est que la première sert à tous ceux qui ont intérêt à empêcher la prescription, quoiqu'ils n'aient aucune part à l'interruption naturelle; mais la seconde ne profite qu'à celui qui l'a faite. La raison de la différence se tire de ce que dans le cas de l'interruption naturelle, le défaut vient de la personne même qui prescrit, et qui ne possède plus; c'est une interruption de fait, qui est réelle et dans la nature; au lieu que l'interruption civile ne se faisant que par une espèce de fiction, elle n'empêche pas la continuation de la possession sur laquelle la prescription est fondée; ce n'est qu'un acte civil; or, les actes de cette espèce ne servent qu'à ceux qui les font" (2).

Intreruperea naturală în prescripția extinctivă.

In prescripția extinctivă sau liberatorie există întrerupere naturală de câteori dreptul supus stingerei prin neuz este exercitat în mod material. In această prescripție, întreruperea naturală nu are însă loc decât în privința servituților personale (uzufruct, uz, abitație) (art. 557) și în privința servituților prediale (art. 639, 640) (3).

Intreruperea naturală în prescripția achizitivă.

In privința prescripției achizitive sau uzucapiunei, întreruperea *naturală* consistă în deposedarea posesorului actual de către proprietar (4) sau de un terțiu, fie prin acte de violență *(usurpatio)*, fie altfel, destul este ca această deposedare să fi ținut mai bine de un an (5) și să fi avut loc în contra voinței posesorului; de unde rezultă că încetarea *voluntară* a posesiunei n'ar constitui o întrerupere,

---

(1) Cpr. Planiol, I, 2682; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 602; Beltjens, art. 2242, No. 2 și art. 2244, No. 53; Colmet de Santerre, VIII, 349 *bis;* T. Huc, XIV, 382; Guillouard, *Prescription*, I, 180; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 431, etc. Vezi și *infrà*, p. 168.

(2) Dunod de Charnage, *op. cit.*, chap. IV, *in fine*, pag. 61, 62 (ed. din 1765).

(3) Vezi *suprà*, p. 98, nota 1, *in fine*.

(4) Textul zice din eroare: de către vechiul proprietar. Vezi *suprà*, p. 144, nota 1.

(5) Facultatea ce are posesorul anual de a face să fie menținut sau reintegrat în posesiunea sa, prin exercițiul acțiunilor posesorii, nu permite de a se considerà ca o adevărată deposedare acea care n'a ținut un an. Demante et Colmet de Santerre, VIII, 350; Beltjens, VI, art. 2243, No. 2, *in medio*, etc.

fiindcă posesiunea se păstrează *solo animo*, după cum am văzut *suprà*, p. 98 (1).

Plângerea dată la o autoritate nu întrerupe prescripția.

Prescripția nu este însă întreruptă printr'o plângere dată la primărie sau la altă autoritate, de oarece pentru aceasta legea cere ca posesiunea să fie tulburată prin acte materiale de natură s'o împiedice de a-și urmà cursul ei, care duce la prescripție (2).

Forță majoră.

Prescripția nu este, de asemenea, întreruptă prin dispariția lucrului provenită dintr'un caz de forță majoră, precum ar fi, de exemplu, acea care ar rezultà dintr'o inundație (3), etc., ci

---

(1) Vezi Thiry, IV, 601, p. 525; Pand. fr., v° *Prescription*, 607; Répert. Sirey, *eod. v°*, 470; Guillouard, *Prescription*, I, 184; Baudry et Tissier, *Idem*, 471; Beltjens, VI, art. 2243, No. 2.

Abdicarea voluntară a posesiunei făcută de posesor. Controversă.

Se decide însă, în genere, conform teoriei admisă de Pothier și de Dunod, că posesiunea este întreruptă prin abdicarea ei voluntară, făcută de către posesor, chiar dacă el ar reluà această posesiune înaintea expirărei termenului de un an și înainte ca altul să fi început a posedà lucrul înlăuntrul acestui termen. Répert. Sirey, *v° cit.*, 471; Baudry et Tissier, *Prescription*, 232, 242 și 473; Guillouard, *Idem*, I, 185; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 435, 439.— *Contrà:* Laurent, XXXII, 79, 80; T. Huc, XIV, 384; Colmet de Santerre, VIII, 350 *bis* V, etc.

(2) Cas. rom. S-a 1-a, decizia No. 202, din 24 Martie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 20, p. 310, No. 317, *B.*

(3) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 611, 612; Répert. Sirey, *eod, v°*, 472; Aubry et Rau, II, § 179, p. 116, 117 (ed. a 5-a); Beltjens, VI, art. 2243, No. 9; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 234 și 472; Guillouard, *Idem*, I, 19; Marcadé, *Idem*, art. 2242 urm., No. 145, p. 173. Vezi și tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 297 (ed. a 2-a).

Inundația nu aduce pierderea proprietăței.

Știm, de asemenea, că inundațiile nu aduc pierderea dreptului de proprietate, după cum dispun anume art. 648 și 649 din codul neerlandez, ci împiedică numai pentru un timp exercițiul acestui drept. „*Neque enim inundatio speciem fundi commutat*“. (Instit., *De rerum divisione*, 2, 1, § 24). Vezi tom. III suscitat, p. 379, 380 (ed. a 2-a).

Nici stingerea dreptului de uzufruct.

Tot astfel, inundația nu stinge dreptul de uzufruct, ci împedică numai exercițiul acestui drept până la retragerea apelor, după cum dispune anume art. 858 din codul neerlandez, care are următoarea cuprindere: „Uzufructul unui pământ nu se stinge prin inundație dacă, având-se în vedere natura fondului, uzufructuarul mai poate să-și exercite dreptul său. — *Over strooming van den grond doet het vruchtgebruik geenszins te niet gaan, voor zoo verre de fruchtgebruiker, naar den aard der zaak, in staat is zisn regt uit te oefenen*“.

numai prin luarea posesiunei de către proprietar sau un terțiu, deși soluția contrară era admisă în vechiul drept francez, după cum ne atestă Dunod (1).

Prescripția nu este întreruptă nici prin simple tulburări de fapt, oricât de dese și de frecvente ar fi, dacă posesorul continuă a posedà lucrul, ci împiedică numai posesiunea de a fi pașnică (art. 1847) (2). Tulburări de fapt. Art. 1847.

Ea este însă întreruptă și chiar pierdută printr'un eveniment de forță majoră, atunci când acest eveniment face ca lucrul să intre în domeniul public și să devie neprescriptibil (art. 1844) (3). Intrarea lucrului în domeniul public. Art. 1844.

Iată cum se exprimă în această privință Dunod (4).

„De même, la prescription est interrompue si la chose devient telle pendant le cours de la prescription, qu'elle n'en soit plus susceptible: *ut si sacra fiat, sancta vel religiosa;* ce sera une interruption naturelle, pourvu que ce changement soit perpétuel et tire absolument la chose du commerce, comme il arrive dans le cas que l'on vient de citer; car s'il n'est qu'accidentel et pour un temps seulement, comme lorsque une chose que l'on a commencé a prescrire devient dotale, il n'y a point d'interruption".

2o Intreruperea civilă.

Art. 1865. — Intreruperea civilă se operă:

1° Printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță, fie numai incidentă într'o instanță deja începută. (Art. 1905 § 2 C. civ. Art. 2244 C. fr.) (5).

---

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 54 (ed. din 1765).

(2) Troplong, *Prescription*, II, 546; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 619, etc.

(3) Pand. fr., *v° cit.*, 620; Aubry et Rau, II, § 179, pag. 117; Guillouard, *Prescription*, I, 190; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 773; Troplong, *Idem*, II, 551, etc.

(4) Dunod, *op. cit.*, p. 54, 55 (ed. din 1765).

(5) Art. 2244 din codul fr. vorbește de o *citație* în justiție *(une citation en justice)*, însă aceste cuvinte sunt echivalentul expresiunei: *demande en justice*. Vezi Pand. fr., v° *Prescription* 638, 639. — „Prescripția se întrerupe dintr'o cauză civilă, zice art. 20 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, prin introducerea unei acțiuni în justiție cu citație pentru plata de bună voe, sau pentru aplicare de sechestru ori poprie, comunicată părței în contra căreia se cere a se întrerupe cursul prescripției". Art. 21—23 din legea suscitată au următoarea Dr. francez. Art. 2244. L. bulgară asupra prescripției. Art. 20 urm.

2° Printr'un act începător de executare, precum: sechestrul *(saisie)*, sau cererea executărei unui titlu, căruia legea recunoaşte putere executorie;

3° Prin recunoaşterea de către debitor sau posesor a dreptului celuia în contra căruia prescrie (1). (Art. 1189, 1204 urm., 1863 urm., 1867, 1905 C. civ. Art. 946, *in medio* C. com. Art. 2244, 2248 C. fr.).

Art. 1868. — Cererea făcută în judecată nu va puteà întrerupe prescripţiunea decât dacă va fi încuviinţată de judecătorie prin hotărîre de nerevocabilă autoritate.

In cazul acesta, nicio prescripţiune nu poate curge dela formarea cererei în judecată şi până la pronunţarea unei asemenea hotărîri. (Art. 1201, 1865, 1869, 1870, 1871 C. civ. Art. 376 Pr. civ.).

Art. 1869. — Dacă cel ce a format cererea în judecată lasă să se perimeze acea acţiune a sa prin nelucrare; dacă se dezistă de la acea cerere pentru oricare alt motiv, afară de nulităţi de formă sau de necompetenţa instanţei către care a fost făcut-ă, nicio întrerupere de prescripţiune nu poate fi. (Art. 1865, 1868, 1870 C. civ. Art. 257 urm., 260 Pr. civ. Art. 2247 C. fr. *modificat).*

Art. 1870. — Cererea în judecată întrerupe prescripţiunea, după regulele cuprinse în art. 1868 şi 1869, chiar în cazul când este adresată la o instanţă judecătorească necompetintă, şi *chiar dacă este nulă pentru lipsă de forme* (2). (Art. 1869, 1871 C. civ. Art. 108, 109 Pr. civ. Art. 2246 C. fr. *modificat).*

Art. 21 L. bulgară din 1897.

cuprindere. Art. 21. — „Inscripţiunea ipotecei şi reînoirea ei nu întrerupe prescripţia, cu care se stinge ipoteca". — Art. 22. — „Prescripţia nu se socoteşte întreruptă: 1° dacă reclamantul renunţă la acţiunea lui; 2° dacă procedura introdusă se desfiinţează din cauza încetărei ei în justiţie, sau din cauza nedeschiderei ei în curs de trei ani; 3° şi, în fine, dacă acţiunea se respinge". — Art. 23. — „Prescripţia se întrerupe, de asemenea, din cauză civilă, când debitorul sau posesorul recunoaşte dreptul aceluia în potriva căruia începuse a curge".

Art. 23 din aceeaş lege.

(1) Cpr. L. 7 § 5, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7, 39; L. 3, Cod, *De annali exceptione*, etc. 7, 40; Pothier, *Introduction au titre des prescriptions*, I, 44 urm., p. 340 urm. şi *Oblig.*, II, 692 urm., p. 380 urm. (ed. Bugnet), etc.

Deosebire între dr. nostru şi cel francez.

(2) Textul francez (2246) vorbeşte numai de cererea în judecată dată la o instanţă necompetentă, iar nu de acea nulă pentru lipsă de forme, şi Marcadé *(op. cit.*, art. 2242—2248, No. 53, p. 181 urm.), criticând această dispoziţie a legiuitorului francez, codul nostru a ţinut seamă de această critică care, de altminterlea, se face şi de alţi autori. Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 209. Cpr. Baudry et Tissier, *Idem*, 498. — Vezi însă

Art. 1871. — In cazurile prevăzute de art. precedent, prescripțiunea nu va fi întreruptă decât dacă cel interesat va fi făcut, mai înainte de hotărîrea de prescripțiune ce ar puteà fi pronunțată în contra sa, o nouă cerere în bună și cuvenită formă și dacă această de pe urmă cerere se va fi încuviințat, după cum se arată la art. 1868. (Art. 1868 C. civ. Art. 257, 376 Pr. civ.).

Art. 946, *in medio* C. com.

Intreruperea *civilă* este acea care rezultă din acte speciale, comunicate acelui care prescrie. Ea se aplică nu numai prescripției civile, dar și celei comerciale (art. 946, *in medio* C. com.).

Aplic. la ambele prescripții.

Această întrerupere, împrumutată dela vechiul drept francez (1), se aplică atât prescripției achizitive sau uzucapiunei, cât și prescripției liberatorii.

Aplic. întreruperei civile la prescripțiile scurte.

Ea se aplică și prescripțiilor scurte de șase luni și de un an (art. 1903, 1904, 1905). Mai mult încă, în privința acestor prescripții, diferitele acte enumerate de art. 1865 nu numai că întrerup prescripția, dar ceva mai mult, o intervertesc și înlocuesc prescripția scurtă prin cea ordinară de 30 de ani (2).

Termeni limitativi ai legei.

Legea prevede în mod limitativ actele care întrerup prescripția, acte care manifestă în mod clar și neîndoelnic voința proprietarului sau creditorului de a-și exercità dreptul său. Prescripția nu poate deci fi întreruptă decât în cazurile anume prevăzute de lege, zice Curtea din București (3).

Somație, punerea peceților, act administrativ, etc.

Prin urmare, nu constituesc acte întreruptive de prescripție: o somație extrajudiciară făcută prin portărei, nici îndeplinirea unor măsuri pur conservatorii, precum ar fi, de exemplu: o cerere de punere a peceților (4), etc.; niciun simplu act administrativ, emanat dela un funcționar admini-

---

T. Huc, XIV, 396, care găsește această critică neîntemeiată.

(1) Vezi Pothier, *Prescription*, IX, 51, p. 335 (ed. Bugnet).

(2) Vezi *infrà*, explic. art. 1905.

(3) *Dreptul* din 1906, No. 1, p. 4. Prescripția fiind întemeiată pe considerații de interes social, zice de asemenea Curtea de casație, nu se poate invocà contra ei alte cauze de suspendare sau de întrerupere, decât cele ce sunt în mod expres determinate prin lege. Bult. 1905, p. 878. Mai vezi Bult. 1911, p. 1577 și Bult. 1912, p. 452; C. Craiova, *Dreptul* din 1913, No. 34, p. 270. Vezi *suprà*, p. 49 și *infrà*, p. 173.

(4) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 626 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 477 urm.; T. Huc, XIV, 385; Beltjens, VI, art. 2244, No. 2 urm., etc.

strativ (1); nici notificarea cesiunei unei creanțe, făcută debitorului de către cesionarul ei, conform art. 1393 C. civil, această notificare fiind o simplă măsură de publicitate (2).

Pensiunile funcționarilor publici. Art. 1907.

Pensiunea ce se servește foștilor funcționari publici, care se plătesc lunar de Stat, comună, etc., fiind supusă prescripției de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, s'a decis că plângerile reiterate făcute de funcționar, fie la Cameră, fie la guvern, pentru plata pensiunei sale, nu întrerup cursul prescripției, dacă nu s'a exercitat o acțiune judecătorească, conform art. 1865, 1° din codul civil (3).

Reclamația adresată Direcției căilor ferate.

S'a decis, de asemenea, că o simplă reclamație adresată Direcției căilor ferate nu este decât o simplă invitare extrajudiciară, care nu echivalează cu chemarea în judecată, așa cum prevede anume art. 1865 din codul civil, ca mod de întrerupere al prescripției (4).

Actele care constituesc o întrerupere civilă a prescripției.

Intreruperea civilă a prescripției se îndeplinește prin următoarele acte: 1° o acțiune introductivă de instanță (5), fie principală, fie incidentă într'o instanță începută, precum ar fi, de exemplu: o cerere reconvențională, o cerere de intervenție (art. 247 urm. Pr. civ.) (6) sau de chemare în

---

(1) Cas. rom. Bult. 1898, p. 26.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 480; Guillouard, *Idem*, I, 207; Pand. fr., *Idem*, 675; Laurent, XXXII, 111; Aubry et Rau, II, § 215, p. 511 (ed. a 5-a); T. Huc, *Cession et transmission des créances*, II, 375, pag. 65. Chestiunea este însă controversată. Vezi Pand. fr., v° *Prescription civile*, 673; Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, IV, art. 2244, No. 159 urm.

Cesiune de drepturi succesorale.

In orice caz, art. 1393 C. civil nu se aplică la cesiunea unor drepturi succesorale. Cas. rom. Bult. 1900, pag. 512 (decizie la care am luat și noi parte ca consilier).

(3) Cas. rom. Bult. 1904, p. 1099; C. Galați, *Dreptul* din 1904, No. 33, p. 258. Vezi și *infrà*, explic. art. 1907.

(4) Cas. rom. S-a III, decizia No. 58, din 18 Februarie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 26, p. 220 (rezumate). — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1894, p. 379. Vezi explic. art. 956 C. com.

(5) Pentru ca o acțiune să întrerupă prescripția, se cere ca să fie făcută de partea în contra căreia curge prescripția, iar nu de acea care o invoacă. Cas. rom. Bult. 1894, p. 661. Actul întreruptiv de prescripție trebue deci să emane dela persoana care se prevalează de el, sau dela autorul acestei persoane. Cas. rom. Bult. 1897, p. 1205.

Intervenție.

(6) Intervenția, fie pentru recunoașterea dreptului celui ce o face, fie pentru apărarea uneia din prigonitoarele părți (art. 247

garanție (art. 112 urm. Pr. civ.), aceste fiind adevărate cereri în judecată în sensul art. 1865, 1° C. civil (1).

Prin urmare, o simplă petiție, prin care nu se formulează nicio pretenție și care nu cuprinde decât o simplă declarație, nu constitue o cerere în judecată nici principală, nici incidentă, și nu poate aveà de efect întreruperea prescripției (2).

O simplă petiție, prin care nu se formulează nicio pretenție, nu întrerupe prescripția.

---

urm. Pr. civ.), este o cerere făcută într'o judecată ce se urmează între alte persoane; așa că, conform art. 1865 C. civil, o asemenea cerere operează întreruperea prescripției, ca și o cerere introductivă de instanță. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1323.

(1) Acțiunea exercitată în justiție pentru principal, de exemplu: o acțiune în revendicare, sau având de obiect restituirea fructelor, întrerupe prescripția nu numai pentru principal, dar și pentru accesor, adecă pentru venit. Prin urmare, când reclamantul, care a câștigat procesul în revendicare, ce a durat mai bine de 30 de ani, face acțiune pentru plata veniturilor pe tot acel timp, pârîtul nu poate invocà prescripția de 30 de ani a acțiunei pentru plata veniturilor. Cas. rom. Bult. 1908, p. 845 urm. și *Dreptul* din 1908, No. 66, p. 540.

Acț. exercitată pentru principal, întrerupe prescripția și pentru accesor.

(2) Cas. rom. Bult. 1910, p. 212; *Dreptul* din 1910, No. 33.

S'a decis că, după art. 1865, 1°, simpla cerere în judecată operând întreruperea civilă a prescripției, nu este nevoe ca această cerere sau acțiune să fie notificată posesorului sau debitorului, așa cum cere codul francez, fiind suficient ca să fi fost adresată justiției și să fi fost însoțită de plata citațiilor. Trib. Romanați, *Dreptul* din 1910, No. 47, p. 375. Curtea din Craiova a decis de asemenea, cu drept cuvânt, că legiuitorul nostru, spre deosebire de cel francez, nu cere pentru întreruperea prescripției, ca acțiunea să fie adusă la cunoștința pârîtului, ci numai ca să fi fost introdusă, căci dacă legea noastră ar fi voit, ca și cea franceză, să supue întreruperea prescripției condiției de a se face un act cu caracter contradictor, ar fi prescris aceasta în mod expres, după cum a făcut-o în privința perimărei. Vezi *Dreptul* din 1912, No. 45, p. 355 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 67, p. 786. Curtea de casație zice foarte bine, în această privință, că temeiul juridic al prescripției liberatorii nu poate fi altul decât negligența creditorului; din moment deci ce acesta a făcut o cerere în judecată, el și-a manifestat în deajuns intenția de a cere plata creanței sale. Cas. rom. Bult. 1910, p. 287. — S'a decis însă că o simplă petiție, fără plata taxelor pentru citarea părților, nu constitue o întrerupere civilă în sensul art. 1865, 1° C. civil și, prin urmare, nu poate întrerupe prescripția. Trib. Ilfov,

Acțiunea nu are nevoe de a fi comunicată posesorului sau debitorului.

Necesitatea de a se plăti citațiile.

Art. 66 Pr. civ.

Tot astfel, cererea unei anchete *in futurum* (art. 66 Pr. civ.) nu are un caracter contencios şi, ca atare, nu poate constitui un mod de întrerupere civilă a prescripţiei (1).

Art. 66 *bis* Pr. civ.

Aceeaş soluţie este, în genere, admisă şi în Franţa, în privinţa chemării părţei înaintea prezidentului prin procedura aşa zisă în *référé* (art. 66 *bis* Pr. civ.), afară de cazul când, din eroare, s'ar fi supus prezidentului o acţiune pentru care nu are nicio competenţă (2).

Dreptul din 1905, No. 77, p. 628, precum şi studiul d-lui Gr. Pherechide (unul din judecătorii care au luat parte la această sentinţă), publicat în acelaş număr al ziarului *Dreptul*. „Considerând, zice această sentinţă, că suprimarea cuvintelor „aduse la cunoştinţa debitorului" din art. 1865 român (2244 C. fr.), nu ne îndrituieşte a crede că legea noastră a voit să inoveze în materie de întrerupere civilă a prescripţiei; că legiuitorul a avut în vedere diferitele întreruperi, iar nu modul lor de aplicare; că nu se poate trage un argument din mărirea felurilor de întrerupere, adecă de întreruperea chiar prin petiţiune nulă, nici din schimbarea cuvintelor „interpelaţiune" în „întreruperea civilă" din art. următoare, pentru a se susţine că nu este necesară o turburare în întreruperea civilă, precum este necesară o turburare în întreruperea naturală; că legiuitorul nu spune totul, fiindcă nu poate şi nu are nevoe; că cine zice întrerupere, zice însă imixtiune; întreruperea este naturală, când imixtiunea este de fapt; ea este civilă când este de drept şi prin judecată; că de acì rezultă învederat că o simplă petiţiune fără citarea părţilor, nefiind o imixtiune, nu constitue o întrerupere civilă, etc.".

Inexist. dreptului de opoziţie în anchetele *in futurum*.

(1) Trib. Ilfov, *Pagini juridice* din 1913, No. 114, p. 904 (cu observ. noastră). — Din cauza că cererea unei anchete *in futurum* aparţine jurisdicţiei graţioase, iar nu celei contencioase, se decide că ea se pronunţă fără drept de opoziţie şi, prin urmare, nu dă loc la aplicarea art. 151 din procedura civilă. Trib. Vaslui, *Dreptul* din 1910, No. 39, p. 315.

Art. 66 *bis* Pr. civ.

S'a decis că dispoziţia art. 66 *bis* Pr. civ. se aplică şi în materie comercială. Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1912, No. 42, p. 499 (decizie nereprodusă în Bultinul Curţei).

(2) C. Paris, D. P. 1904. 2. 392; Sirey, 1905. 2. 68; Cas. fr. D. P. 83. 1. 373; Sirey, 84. 1. 49 (cu nota lui Labbé); Planiol, I, 2689; T. Huc, XIV, 389; Aubry et Rau, II, § 215, p. 505, nota 3 (ed. a 5-a); F. Herman, *C. civil annoté*, IV, art. 2244, No. 31 şi 32; Pand. fr., v° *Prescription*, 648 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 495, 496; Baudry et Tissier, *Idem*, 494, 495; Guillouard, *Idem*, I, 200; Labbé, nota în Sirey, 83, 1. p. 8 şi 84. 1. p. 49. — *Contrà:* Boitard,

Declar. în faliment.

Sunt însă întreruptive de prescripție: 1° cererea de declarare în stare de faliment a debitorului (1) și chiar cererea de a se admite o creanță la pasivul falimentului (2);

Interv. la împărțeală.

2° Intervenția creditorului la împărțeala unei succesiuni în care figurează debitorul său (3);

Compromis.

3° In fine, ar mai fi întreruptive de prescripție, cel puțin după unii, în caz de compromis, înfățișarea voluntară a părților înaintea arbitrilor aleși de ele (4).

Art. 1868 § 2.

Cererile în judecată, de care s'a vorbit mai sus, sunt întreruptive de prescripție, și această prescripție durează cât timp ține litigiul (art. 1868 § 2) (5).

Necesitatea unei hotărîri definitive.

Din combinarea art. 1868, 1870 și 1871 C. civil rezultă însă că întreruperea prescripției, prin efectul unei cereri în judecată, este subordonată condiției admiterei acelei cereri printr'o hotărîre de nerevocabilă autoritate; de unde rezultă că cererea în judecată nu-și produce efectul întreruptiv, decât dacă a fost admisă printr'o hotărîre definitivă (6). O cerere respinsă, nu poate deci să producă acest efect (7).

Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procéd. civile*, II, 1069, p. 585 (ed. a 15-a). Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, IV, art. 2244, No. 79 urm.

(1) Pand. fr., v° *Faillite*, 6493 și v° *Prescription civile*, 653;

(2) Aubry et Rau, II, § 215, p. 505 (ed. a 5-a); Troplong, *Prescription*, II, 719; Baudry et Tissier, *Idem*, 487; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 500, etc.

Acț. în împărțeală nu poate folosi, în privința întreruperei prescripției, decât moștenit. care a făcut-o.

(3) Pand. fr., *v° cit.*, 670. — S'a decis, cu privire la acțiunile izvorîte din succesiune, că fiecare din moștenitori nereprezentând decât dreptul său propriu și în măsura porțiunei sale succesorale, precum, de asemenea, fiecare moștenitor neputând fi ținut decât în proporție cu acest drept, de aici rezultă că acțiunea în împărțeală nu poate folosi, în privința întreruperei prescripției, decât moștenitorului dela care emană și că, prin urmare, ceilalți comoștenitori, fie că au fost sau nu chemați în cauză, nu o pot invocà în beneficiul lor. C. Galați, *Dreptul* 1914, No. 2, p. 14 urm. și *Jurisprudența în fișe*, care apare la Craiova sub direcția noastră, adnot. 1 asupra art. 1866.

(4) Pand. fr., v° *Arbitrage civil*, 92 urm. și v° *Prescription civile*, 706. — Vezi însă Baudry et Tissier, *Prescription*, 511.

(5) Cas. rom Bult. 1900, p. 512.

(6) Cpr. Cas. rom. Bult. 1907, p. 37 și 1045; C. București și Craiova, *Dreptul* din 1911, No. 14 și din 1913, No. 34; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1898, No. 71, p. 603.

(7) Cas. rom. Bult. 1912, pag. 227 și *Cr. judiciar* din 1912,

Aplic. regulei de mai sus în materie cambială.

Regula statornicită de art. 1868, § 2, după care nicio prescripţie nu poate curge până la pronunţarea hotărîrei definitive, se aplică şi în materie cambială, întrucât nu există o dispoziţie contrară în codul de comerţ (1).

„Intreruperea care rezultă dintr'o cerere în judecată, zice Marcadé (2), este condiţională; ea este subordinată succesului ulterior al cererei; ea nu se produce, zice expunerea de motive decât condiţional, adecă: când cererea este admisă. Ea este deci neavenită: 1° dacă reclamantul se dezistă; 2° dacă el lasă să se perime instanţa; 3° în fine, dacă pretenţia sa este respinsă".

Afară de cazul în care cererea în judecată a fost respinsă, mai sunt şi alte cazuri în care această cerere poate să rămâe fără efecte. Astfel este, după art. 1869:

Perimarea acţiunei. Art. 1869.

1° Cazul când acţiunea, care aveà de obiect întreruperea prescripţiei, s'a perimat, ceeace va aveà loc atunci când reclamantul a lăsat să treacă doi ani în materie civilă (art. 257 Pr. civ.) şi un an în materie comercială (art. 903 C. com.) (3), dela cel din urmă act de procedură, fără a

---

No. 36, pag. 424; C. Iaşi, *Dreptul* din 1881, No. 52, etc. — S'a decis că o acţiune respinsă pe motiv că a fost rău îndreptată, nu se poate decide că a fost respinsă pentru lipsă de formă, după cum se prevede prin art. 1869 C. civil, spre a fi socotită ca o întrerupere a prescripţiei. Cas. rom. Bult. 1907, p. 37.

(1) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1911, No. 14, p. 109.

(2) Marcadé, *Prescription*, art. 2242—2248, No. 149, p. 176, 177. Cpr. Nacu, III, No. 53, p. 845.

Aplic. art. 903 C. com.

(3) S'a decis că acţiunea care are de obiect anularea unui act, prin care falitul vinde un imobil al său ulterior datei fixate pentru încetarea plăţilor, nu poate fi privită decât cu caracter comercial şi, ca atare, este supusă termenului de perimare de un an, prevăzut de art. 903 C. com. Cas. rom. S-a III, decizia No. 388, din 8 Octombrie 1913. *Cr. judiciar* din 1914, No. 4, p. 32 (rezumate).

Termenul perimărei se regulează după modul cum afacerea a fost judecată de prima instanţă.

S'a mai decis că, oricare ar fi adevărata natură a afacerei, civilă sau comercială, termenul de perimare se regulează, ca şi termenul căilor de atac, după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea prin sentinţa atacată cu apelul, a cărui perimare se cere. Astfel, când se constată din titulatura sentinţei tribunalului, precum şi din modul cum acţiunea a fost introdusă şi judecată de prima instanţă, că acţiunea a fost considerată şi judecată ca comercială, cu drept cuvânt instanţa de fond a declarat perimat apelul prin trecerea termenului

fi dat curs acțiunei (1), și partea adversă a făcut să se declare instanța perimată (2).

Perimarea nu stinge, în specie, însuș dreptul, ci numai instanța, așa că reclamantul poate face o altă acțiune. Cea dintâi, fiind însă perimată, nu produce niciun efect și prescripția n'a fost niciodată întreruptă, căci o acțiune perimată nu poate să întrerupă cursul prescripției (3). Efectele perimărei. Stingerea numai a instanței.

2° Al doilea caz în care, tot după art. 1869, prescripția poate curge *pendente lite*, cu toată intentarea unei acțiuni, este acela când reclamantul s'a dezistat dela ea (4). Dezistarea reclamantului.

---

de un an, prevăzut de art. 903 C. com. Cas. rom. S-a III, 9 Octomb. 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 39, p. 616.

(1) După dispozițiile art. 257 § 2 din Pr. civilă, prin act de procedură se înțelege orice dispoziție pe care a încuviințat-o judecătorul în cercetarea pricinei. Astfel, dispoziția luată de Curtea de apel de a se face o cercetare locală, constitue un act de procedură încuviințat în cercetarea pricinei, în sensul § 2 al art. 257 Pr. civ. Tot asemenea și dispoziția prin care tribunalul, care a fost delegat de Curte, deleagă și el, la rândul lui, pe judecătorul de ocol cu efectuarea acestei cercetări, constitue un act de procedură, încuviințat și adus la îndeplinire pentru cercetarea pricinei și, prin urmare, termenul perimărei nu poate să curgă decât dela acest din urmă act de procedură. Cas. rom. S-a II, decizia No. 234 din 20 Noembrie 1913. *Cr. judiciar* din 1914, No. 13, p. 104. Ce se înțelege prin act de procedură. Art. 257 § 2 Pr. civ.

(2) S'a decis de curând (18 Noembrie 1913) că dacă una din părțile litigante a încetat din viață și cel care voește a cere perimarea, neavând cunoștință de moartea adversarului său, a făcut cererea de perimare față de dânsul, ca și cum ar fi fost în viață, iar nu față de moștenitorii lui, această împrejurare nu poate atrage nulitatea cererei de perimare făcută în condițiile art. 257 Pr. civ., de oarece această cerere nu este o cerere nouă, ci un simplu incident de procedură contra căruia tot ce s'ar puteà opune, în asemenea caz, ar fi introducerea moștenitorilor în instanță, pentru a puteà, dà judecății toate lămuririle ce ar venì în favoarea lor, în contra cererei de perimare. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 4, p. 27. — *Contrà:* Cas. Bult. 1910, p. 1488; *Dreptul* 1910, No. 75; *Cr. judiciar* din 1910, No. 77. Mai vezi asupra perimărei *infrà*, p. 182, nota 2. Cazul când una din părți a încetat din viață.

(3) Cas. rom., S-a 1, decizia No. 202, din 24 Martie 1914, *Jurisprudența română* din 1914, No. 20, p. 310, No. de ordine 317.

(4) Dezistarea având de efect de a stinge atât instanța dela care reclamantul s'a dezistat, cât și cererea care a făcut obiectul dezistărei, de aici rezultă că atunci când s'a cerut executarea Efectele dezistărei.

Art. 260 § ultim Pr. civ.

Dacă dezistarea emană numai dela reclamant, el poate pornì o nouă acțiune, însă numai atunci când dreptul său nu este prescris (art. 260 § ultim Pr. civ.).

Art. 1891.

In fine, art. 1891, adaos de legiuitorul nostru după dreptul nostru anterior (1), prevede cazul în care o instanță

---

unei decizii și, în urmă, partea s'a dezistat dela ea, instanța de fond nu poate înlătură prescripția invocată, întrucât dezistarea părței aveà de efect de a anulà cererea de executare; prin urmare, prescripția n'a putut fi, în specie, întreruptă. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1612 și *Cr. judiciar* din 1911, No. 10, p. 75; *Revista critică de drept, de legislație și jurisprudență*, anul 1 (1911), No. 4. partea a II-a (jurisprudența), p. 95 urm. (cu o notă foarte judicioasă a d-lui Barnosche-Vasiliu).

C. Andr. Donici și C. Caragea.

(1) „Fiecare jalobă din vremea ce va apucà a intrà prin judecată și se va întâmplà în urmă ca să fie tăcere la mijloc, acea jalobă merge până la patruzeci de ani", zice codul lui Andr. Donici (capit. 6, § 9). Vezi și art. 10, partea VI, capit. I din codul Caragea, care are următoarea cuprindere: „Fiecare prigonire, după ce se va pornì odată la vreo judecată, are soroc de alți 30 de ani dela începutul pornirei, și când se va întâmplà să nu se isbrănească nici până atunci, poate să se înoiască, dacă până a nu se împlinì, se va cere înoirea de către partea prigonitoare prin rugăciune către stăpânire". Aceste dispoziții ale legiuirilor noastre anterioare își au origina lor în Basilicale (cartea 50, tit. 15). Vezi *suprà*, p. 25, nota 1.

Interpretarea art. 1891 C. civ., împrumutat dela C. Caragea.

S'a decis că acest text, dela care este împrumutat art. 1891 din codul actual, care prevede că judecata se stinge dacă este lăsată 30 de ani în părăsire, conține o regulă de drept civil, o adevărată prescripție a dreptului care face obiectul acțiunei și care curge dela cel din urmă act de procedură. Cas. rom. Bult. 1906, p. 210 și *Dreptul* din 1906, No. 18, p. 139.

„Considerând, zice această importantă decizie, că dacă art. 10 suscitat din codul Caragea se găsește sub partea II despre prigoniri și pentru ale prigonirilor, de acì nu poate să rezulte că ar cuprinde o simplă regulă de procedură, care să atragă chiar pierderea dreptului reclamat prin acțiune, de oarece, tot sub această parte se găsesc și prescripțiile privitoare la toate drepturile rezultând din stăpânirea de lucruri mișcătoare sau nemișcătoare, zălog, schimb, etc. și nu se poate tăgădui că aceste dispoziții sunt adevărate regule de drept civil, iar nu de procedură; considerând că ceeace a înțeles legiuitorul Caragea, a fost să facă o prescripție specială pentru exercițiul acțiunilor în justiție, edictând prin suscitata dispoziție că dacă partea nu mai stărueste timp de 30 de ani în judecarea pricinei, pierde dreptul de a mai purtà în jus-

începută și neperimată, a stat pendentă treizeci de ani, cu începere dela ultimul act de procedură. In asemenea caz, prescripția începută înaintea introducerei acțiunei este întreruptă, însă *pendente lite* începe o nouă prescripție dela cel din urmă act de procedură, în privința instanței neperimate și lăsată în părăsire; și aceasta oricare ar fi termenul de prescripție al acțiunilor în baza cărora instanța ar fi fost deschisă (1), soluție admisă în genere, și în Franța, cu toate că acolo niciun text de lege nu există în această privință (2).

ție acea acțiune; că, dar, legiuitorul Caragea a stabilit, ca și dreptul actual, două prescripții: una a dreptului, înainte de a se porni acțiunea, iar cealaltă a acțiunei, după ce ea s'a pornit; că această din urmă este cea prevăzută prin art. 10 suscitat; considerând că din toate acestea rezultă învederat că dispoziția din art. 10 suscitat cuprinde o normă de drept civil, care implică în ea chiar prescripția dreptului pretins prin acțiunea ce face obiectul prigonirei; că acest text dispunând că judecata se prescrie, dacă nu s'a terminat în 30 de ani, fără să se ocupe de starea în care s'ar găsi judecata, rezultă că acțiunea se prescrie, dacă partea interesată o lasă în părăsire în tot acest interval de timp, ori în ce stare s'ar află această judecată; că din toate acestea se învederează, în legiuirea Caragea, principiile prescripției procesului lăsat în părăsire dela cel de pe urmă act de procedură; că și actualul cod civil a admis atât prescrierea acțiunei, prin art. 1890 C. civil, cât și pe acea a instanței începută și delăsată, prin art. 1891, precizându-le în mod expres și separat prin aceste texte de lege și trecându-le în codul civil sub titlul prescripției, iar nu în procedura codului civil, ceeace înlătură cu totul ideea că ar fi vorba, în specie, de o regulă de procedură (perimare), iar nu de un drept civil, etc.". Vezi în acelaș sens și o altă decizie mai recentă tot a Curței de casație (Bult. 1912, p. 297), precum și deciziile Curței din București, citate *suprà*, pag. 26, nota 1. Tot în acest sens s'a pronunțat și Trib. Iași, în privința art. 1891 din codul actual. *Cr. judiciar* din 1914, No. 56, p. 455 urm. (cu observ. noastră).

(1) Vezi *infrà*, explic. art. 1890 urm., p. 221, nota 2.

(2) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 503, *in fine* și 596; Guillouard, *Idem*, I, 220; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 491; Marcadé, *Idem*, art. 2262, No. 235 urm, p. 258 urm.; Laurent, XXXII, 375; Aubry et Rau, II, § 215, p. 508, text și nota 14 (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 736, 737 și 1695; Répert. Dalloz, *Supplément, eod. v°*, 363; C. Limoges, D.

Aplic. în specie a cauzelor de suspendare și de întrerupere.

In specie, nefiind vorba de o perimare ci de o adevărată prescripție, prin care însuș dreptul se pierde, această prescripție este supusă cauzelor de suspendare și de întrerupere ale prescripției în genere.

Art. 404 Pr. civ. și 111 L. judecăt. de ocoale din 1907.

Tot prin 30 de ani se prescriu și hotărîrile judecătorești rămase definitive, care n'au fost în acest termen aduse la îndeplinire (art. 404 Pr. civ.) (1), chiar și cele comerciale (2), afară de cărțile de judecată ale judecătoriilor de ocoale și sentințele pronunțate de tribunale asupra unor asemenea cărți, care se prescriu prin *zece* ani de când au rămas definitive (art. 111 L. judecăt. de ocoale 1907). Asupra tuturor acestor chestiuni vom revenì mai la vale sub art. 1890, cu ocazia explicărei acestui text. (Vezi *infrà*, p. 222 urm.).

C. Calimach. Art. 1943.

Destul este să menționăm acì că principiul statornicit art. 404 Pr. civ., după care o hotărîre judecătorească nu mai poate fi adusă la îndeplinire, dacă n'a fost executată 30 de ani de când a devenit executorie și a dobândit autoritatea lucrului judecat (3), erà admis și de codul Calimach:

P. 88. 2. 313. — *Contrà:* Chauveau sur Carré, *Lois de la procédure civile*, III, *Quest.* 1413 și Trib. Toulouse, Sirey. 53. 2. 505, după care instanțele ar fi neprescriptibile, ceeace este inadmisibil; căci, după cum foarte bine ziceà, în vechiul drept francez, Brodeau: „après 30 ans tout est perdu et prescrit; les assignations, les jugements, tout se prescrit par 30 ans". Vezi Baudry et Tissier, *op. cit.*, 596; Marcadé, *Prescription*, art. 2262, No. 237, p. 260, etc.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1647. S'a decis că dreptul de a cere executarea hotărîrilor pronunțate înainte de promulgarea actualului cod de procedură civilă, însă a căror învestire cu formula executorie (*) și executare s'a cerut sub imperiul acestui cod, se prescrie, conform art. 404 Pr. civ. tot prin trecere de 30 de ani, socotiți însă nu de când hotărîrea a rămas definitivă, ci numai dela promulgarea acestui cod, adecă, dela 1 Decembrie 1865. Cas. rom. Bult. 1899, p. 993 (decizie la care am luat și noi parte ca consilier).

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1762. Vezi *infrà*, explic. art. 1890 C. civ., p. 222.

(3) Cas. rom. S-a 1, Bult. 1877, p. 191. — S'a decis, însă fără cuvânt, că prescripția nu începe a curge, în specie, din mo-

(*) Hotărîrile pronunțate sub legea veche, înainte de promulgarea actualului cod de procedură civilă, erau executorii prin ele însăși, când deveneau definitive, fără a fi nevoe a se pune pe ele formula executorie, această formulă fiind o inovație introdusă de actualul cod de procedură. Cas. rom. Bult. 1899, p. 992.

căci, după art. 1943 din acest cod, drepturile de orice natură prescriindu-se, în mod general, prin 30 de ani, desigur că și cele consacrate printr'o hotărîre judecătorească se prescrieau tot prin 30 de ani, atunci când hotărîrea nu fusese executată în acest interval de timp (1).

Art. 1868, 1871.

Cererea în judecată, de care am vorbit mai sus, de câteori nu este perimată sau prescrisă și de câteori reclamantul nu s'a dezistat de acțiunea sa, întrerupe prescripția chiar când este adresată la o instanță necompetentă, oricare ar fi natura necompetenței, fie ea *ratione personæ* sau *ratione materiæ* (2), și când este nulă pentru lipsă de forme, sub condiția, bine înțeles, de a fi urmată de o hotărîre definitivă favorabilă reclamantului (art. 1868, 1871), ceeace nu poate avea loc decât în urma unei alte cereri făcută, înainte de perimare, în bună și cuvenită formă (art. 1871).

Dr. vechiu francez.

Chestiunea de a se ști dacă cererea adresată unei instanțe incompetente întrerupeà sau nu prescripția, erà controversată în vechiul drept francez (3), și legiuitorul actual a voit să curme discuțiile de altădată.

Cazul când cererea este nulă pentru lipsă de forme. Art. 1870.

Art. 2246 din codul francez și art. 2125 din codul italian nu vorbesc decât de chemarea în judecată făcută înaintea unui judecător incompetent. La acest caz, art. 1870 din codul nostru adaogă, după observațiile lui Marcadé, și cazul când cererea în judecată este nulă pentru lipsă de forme (4).

---

mentul când hotărîrea a dobândit autoritatea lucrului judecat, ci dela lăsarea în părăsire a executărei ei. Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1879, consid. dela p. 793, 794.

(1) Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1882, consid. dela p. 645.

Dacă o hotărîre judecătorească se execută în urma prescrierei ei, partea executată va cere anularea titlului executor pe cale de contestație la urmărire. Cas. rom. S-a 1, Bult. 1882, consid. dela p. 269.

Aplic. regulei de mai sus în materie represivă.

(2) T. Huc, XIV, 396; Planiol, I, 2690. — Această regulă fiind aplicabilă și în materie represivă, s'a decis că chemarea în judecată de partea civilă înaintea unui tribunal corecțional necompetent din cauza calității prevenitului, are de efect întreruperea prescripției. C. Bordeaux, D. P. 96. 2. 425. Cpr. T. Huc, XIV, 396, p. 498.

(3) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 696, p. 382, și alți autori citați în Pand. fr., v° *Prescription civile*, 693, 694.

(4) Vezi *suprà*, p. 148, nota 1.

Art. 1871. In ambele cazuri, fie că cererea a fost introdusă înaintea unui judecător incompetent, fie că ea ar fi nulă pentru lipsă de forme, prescripția nu va fi întreruptă decât dacă cel interesat va fi făcut, înainte de perimare, de dezistare sau prescrierea instanței, o nouă cerere în bună și cuvenită formă, care va fi consfințită printr'o hotărîre definitivă având autoritatea lucrului judecat (art. 1871) [1].

Cererea nouă poate fi făcută chiar în urma pronunțării hotărîrei, care și-a declinat competența sau care a anulat prima cerere pentru lipsă de forme. Iată cum se exprimă în această privință Marcadé:

„Tant que la demande est existante (et elle l'est tant qu'elle n'a été ni retirée, ni périmée, ni jugée), toute naissance de prescription est impossible; mais à l'instant même où cette demande cesse d'exister, il est clair que la prescription redevient possible. Il n'est donc pas douteux, encore une fois, que quand une demande est rejetée pour incompétence, la prescription demeure néanmoins efficace, non pas seulement pour le temps qui avait précédé l'assignation, mais pour tout le temps qui a précédé le jugement, etc." [2].

Până acum am vorbit numai de întreruperea prescripției printr'o cerere în judecată, primul act prevăzut la art. 1865.

Art. 1865 § 2. Sechestrul. 2° Al doilea act întreruptiv al prescripției este, după art. 1865, 2°, sechestrul sau orice urmărire, și chiar o simplă cerere de executare a unui titlu executor, comunicată debitorului.

Poprirea. Poprirea făcută în baza unui titlu executor întrerupe și ea prescripția, pentrucă este un mijloc de executare [3].

Comandament. Textul nostru nu vorbește, ca cel francez, de comanda-

---

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 227. Vezi și *suprà*, p. 153.

(2) Marcadé, *Prescription*, No. 155, p. 185 (asupra art. 2248).

(3) Marcadé, *Prescription*, art. 2242 urm., No. 159, p. 190; Baudry et Tissier, *Idem*, 520; Guillouard, *Idem*, I, 240; Troplong, *Idem*, II, 570; Aubry et Rau, II, § 215, p. 512 (ed. a 5-a); Laurent, XXII, 115; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 777 urm.; Cas. fr. D. P. 74. 1. 367; Sirey, 75. 1. 86, etc.

Poprirea întrerupe în acelas timp atât prescripția creanței ce creditorul urmăritor are contra debitorului urmărit, cât și prescripția creanței ce debitorul are în contra terțiului urmărit. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 520; Pand. fr., *v° cit.*, 779. — Vezi însă Guillouard, *Prescription*, I, 520; Laurent, XXXII, 116; Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 512, 513, nota 32, etc.

ment, însă se înțelege ca și un comandament prealabil, comunicat debitorului prin portărei, va întrerupe prescripția, pentrucă, după art. 496 din Pr. civ. actuală, comandamentul nu este o simplă somație, ci un început de executare.

Comandamentul făcut debitorului nu este opozabil terțiului detentor.

S'a decis însă că întreruperea prescripției printr'un comandament prealabil nu produce niciun efect față cu un terțiu care ar deține imobilul urmărit, deoarece comandamentul fiind adresat debitorului, nu este opozabil terțiului detentor al imobilului (1).

Prescrip. liberatorie.

Acest mod de întrerupere se aplică mai cu seamă prescripției extinctive sau liberatorii.

Art. 1865, 3°.

3° In fine, al treilea mod de întrerupere al prescripției este, după art. 1865, 3°, recunoașterea din partea celui ce prescrie (posesorul sau debitorul) a dreptului celuia în contra căruia se prescrie (2). (Cpr. Cas. rom., *Dreptul* 1913. No. 40).

Această soluție erà admisă și în vechiul drept francez.

„Si le débiteur, zice Dunod, reconnaît la dette, par quelque acte que ce soit; s'il paye une partie du capital ou les arrérages sans protestatioin; s'il prête caution; s'il demande un délai pour payer; s'il donne au créancier la jouissance du fond hypothéqué; s'il donne charge de le payer quoiqu'en son âbsence; s'il consent que la chose prétendue soit mise en séquestre; la réserve, même générale des sommes dûes, faite dans un contrat; en un mot, toutes les fois qu'il se fait quelque chose entre le créancier el le débiteur, le possesseur et le propriétaire, qui emporte un aveu exprès ou tacite de la dette, du droit ou de la propriété; ce sera une inter-

(1) Cas. rom. Bult. 1909, consid. dela p. 1475.

Deoseb. între întreruperea prevăzută de art. 1865, 3° și renunțarea la prescripția îndeplinită.

(2) Intreruperea ce rezultă din recunoașterea făcută de către debitor sau posesor a dreptului celuia în contra cărui el prescrie (art. 1865, 3°) nu trebue să fie confundată cu renunțarea la prescripția îndeplinită (art. 1838); căci, pe când întreruperea făcută contra debitorului principal își produce efectele sale și în contra cauțiunei (art. 1873 § ultim), renunțarea făcută de debitorul principal la o prescripție îndeplinită nu produce niciun efect în contra fidejusorului, de oarece creditorii și orice părți interesate pot să invoace prescripția la care, debitorul sau posesorul a renunțat (art. 1843). Apoi, recunoașterea dreptului, menită a întrerupe prescripția, nu cere, după cum știm, capacitatea de a înstrăina, cerută, din contra, pentru a puteà renunță la o prescripție îndeplinită (art. 1840). Vezi Bœuf, *Résumé de Répét. écrites sur la prescription*, p. 40; Arntz, IV, 1986, etc.

ruption civile conventionnelle, qui empêchera le cours de la prescription" (1)".

Exemplu. Astfel, dacă într'o acțiune de eșire din indiviziune între comoștenitori, pârîtul invoacă în apărarea sa prescripția achizitivă, întemeiată pe posesia excluzivă ca proprietar, iar reclamantul opune întreruperea civilă rezultând din recunoașterea de către intimat a dreptului reclamantului de moștenitor, făcută într'un proces anterior, în asemenea împrejurări recunoașterea dreptului de moștenitor, indiferent dacă termenul prescripției erà sau nu împlinit la data recunoașterei, operează totuși o întrerupere civilă a prescripției, în conformitate cu art. 1865, 3° din codul civil (2).

Recunoașt. expresă și tacită. Această recunoaștere, nefiind supusă nici unei formalități speciale, poate fi expresă sau tacită (3).

Recunoașterea expresă. Recunoașterea făcută în termeni expreși nu este supusă, ca și renunțarea la prescripție, niciunei forme speciale (4).

Scrisoare. Ea poate să rezulte dintr'o scrisoare (5) și să fie chiar

---

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions*, 1-ère *partie*, ch. 9, p. 58. „*Quoties actus, tacitam aut expressam, vel præsumptam juris alieni, vel debiti confessionem implicat, toties fit interruptio civilis*", ziceà d'Argentré (citație împrumutată dela Dunod).

(2) Cas. rom. S-a I-a, decizia No. 166, din 12 Martie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 20, p. 305, No. de ordine 314.

(3) Cas. fr. Sirey, 93. 1. 311; D. P. 94. 1. 17; *Pand. Période.* 95. 1. 1; C. Bucur., *Dreptul* 1901, No. 41; T. Huc, XIV, 402; Planiol, II, 665; Thiry, IV, 603, p. 527; Beltjens, III, art. 2248, No. 8; Guillouard, *Prescription*, I, 247; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 791; Répert. Sirey, *eod. v°*, 722, etc.

Recunoașterea silită. S'a decis că, deși art. 1865 § 3 nu vorbește decât de recunoașterea voluntară din partea debitorului, acelaș lucru trebue admis și pentru recunoașterea silită prin justiție, neexistând niciun motiv juridic de a se face vreo deosebire între ambele cazuri. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1974.

(4) Baudry et Tissier, *Prescription*, 529; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 792, și autoritățile citate acolo.

(5) Scrisoarea trebue însă să fie clară și precisă și să cuprindă o recunoaștere a dreptului aceluia căruia este adresată. Cas. fr. D. P. 97. 1. 79; Pand. fr., v° *cit.*, 793 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 722 urm., etc. Cpr. Cas. rom. S-a III, decizia No. 58, din 18 Februarie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 26, p. 220 (rezumate). — Scrisoarea prin care debitorul unei

verbală; însă, în acest din urmă caz, dovada recunoașterei este supusă dreptului comun, ceeace însemnează că proba testimonială nu va fi admisă, în specie, decât atunci când obiectul prescripției nu va întrece suma de 150 lei (1). Recunoașterea verbală.

La caz de contestație, dovada recunoașterei se va face, conform dreptului comun, de acel care o invoacă, adecă de proprietar sau creditor (art. 1169) (2). Art. 1169.

S'a decis că sentința de verificare a unei crenațe, în materie de faliment, nu operează o novațiune, ci numai o recunoaștere în justiție a datoriei, și deci o întrerupere a prescripției conform art. 1865 § ultim C. civil, care întrerupere continuă până la închiderea procedurei falimentului, prin unul din modurile arătate de legea comercială, de când prescripția începe din nou a curge (3). Sentința de verificare a unei creanțe, în materie de faliment.

„In materie de faliment, admiterea unei creanțe la pasivul masei, zic Aubry et Rau, operează recunoașterea, ca și înscrierea ei în bilanțul depus de falit" (4).

Recunoașterea este tacită atunci când debitorul plătește o parte din datorie sau procentele fără nicio protestare (5); Recunoașterea tacită.

---

cambii ar cere dela creditorul său prelungirea termenului de plată, întrerupe prescripția. Aubry et Rau, II, § 215, p. 517 (ed. a 5-a); Répert. Sirey, *v° cit.*, 723, etc.— Dacă actul scris ce se invoacă, întrerupe sau nu prescripția, aceasta este o chestie de fapt, care se apreciază în mod suveran de instanțele de fond. Cas. fr. Sirey, 98. 1. 439; Répert. Sirey *v° cit.*, 726, 743; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 810, etc. Cambie. Chestie de fapt.

(1) Thiry, IV, 603, p. 527; Marcadé, *Prescription*, art. 2248, No. 179, *ab initio*, p. 206; Guillouard, *Idem*, I, 247; Beltjens, art. 2248, No. 10; Pand. fr., *v° cit.*, 803, etc.

(2) Marcadé, *loco suprà cit.*

(3) C. București, *Cr. judiciar* din 1912, No. 11, p. 125.

(4) Aubry et Rau, II, § 215, p. 516, 517 (ed. a 5-a). Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 719.

(5) Thiry, IV, 603, p. 527; Arntz, II, 1986; T. Huc, XIV, 402; Baudry et Tissier, *Prescription*, 530; Guillouard, *Idem*, I, 335 și II, 778; Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 530; Cas. fr. D. P. 84. 1. 286; Sirey, 84. 1. 382; Sirey, 85. 1. 113, etc.—*Contrà:* Trib. Caen, *Revue trimestrielle de droit civil*, tom. XII, anul 1913, p. 82 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 32 (cu observ. noastră critică).

Astfel, s'a decis că există o recunoaștere și, deci, întrerupere de prescripție atunci când debitorul plătește chiria lo-

când el asigură plata obligaţiei sale prin darea unui amanet, sau unei cauţiuni, etc. (1); când el cere prelungirea termenului de plată, etc.

C. german. Art. 208.

„Prescripţia este întreruptă *(ist unterbrochen)*, zice art. 208 din codul german, când debitorul recunoaşte faţă de cel în drept existenţa creanţei prin plata unui acont, sau a dobânzilor, prin prestarea unei siguranţe *(Sicherheitsleistung)*, sau prin orice alt mod".

Ofertă reală.

O ofertă reală făcută de debitor, chiar neurmată de consemnarea datoriei, constitue o recunoaştere a datoriei şi, în consecinţă, întrerupe prescripţia (2).

Ofertă verbală de plată.

Acelaş efect îl are şi o ofertă verbală de plată, făcută pur si simplu şi pentru întreaga datorie (3).

Decl. datoriei într'un inventar.

Declaraţia unei datorii făcută de debitor într'un inventar, faţă de creditor, întrerupe de asemenea prescripţia

cului sau casei în litigiu, fără nicio rezervă în privinţa dreptului de proprietate asupra acelui loc sau acelei case. Cas rom. Bult. 1911, p. 1654; *Dreptul* din 1912, No. 17, p. 133; *Cr. judiciar* din 1912, No. 48, p. 574 (rezumate) şi No. 27, p. 318. Vezi şi o altă decizie tot a Curţei de Casaţie, publicată în *Dreptul* din 1913, No, 40, p. 316.

Tot astfel, s'a decis că atunci când defunctul, printr'un testament, a recunoscut atât existenţa unui capital cât şi a procentelor ce se găsesc în patrimoniul său, cu titlu de împrumut, din averea parafernală a soţiei sale, nu se mai poate zice că procentele mai vechi de cinci ani sunt prescrise, spre a fi apărate de taxa de înregistrare, de oarece prescripţia a fost întreruptă prin recunoaşterea debitorului făcută conform art. 1865 § ultim. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1314. — Cu toate acestea, o sentinţă recentă a tribun. din Caen, menţionată în nota precedentă, pune în principiu că plata parţială a datoriei nu constitue o întrerupere a prescripţiei (vezi *Revue trimestr. de droit civil*, tom. XII, anul 1913, p. 82, No. 36 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 32 (cu observ. noastră critică).

(1) Beltjens, VI, art. 2248, No. 10 şi 14, precum şi autorii citaţi în nota precedentă, *ab initio*. Cât timp amanetul rămâne în mânile creditorului, creanţa sa este imprescriptibilă, căci debitorul este considerat că recunoaşte în mod permanent existenţa datoriei, în tot timpul cât el lasă amanetul creditorului. Cpr. Planiol, II, 2462; Aubry et Rau, IV, § 434, *in fine*, p. 714 (ed. a 4-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, p. 395; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 668, etc.

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 249; Pand. fr., *v° cit.*, 821.

(3) Cpr. Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Pand. fr. *v° cit.*, 822 urm. şi autorităţile citate acolo.

acestei datorii. Pothier o spune anume, și soluția nu sufere nicio îndoială (1).

Act unilateral.

Recunoașterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie, fiind un act unilateral, n'are nevoe să fie acceptată de creditor, destul fiind ca ea să nu fie respinsă de el (2).

Acte încheiate cu terții.

Ea poate să rezulte din acte încheiate cu terții, fără prezența creditorului sau proprietarului, de exemplu: dintr'un act de vânzare, care deleagă pe cumpărător a plăti prețul vânzărei, creditorilor vânzătorului, sau care-l însărcinează a servì o rentă ce apasă asupra imobilului vândut (3).

Plata făcută de un terțiu neinteresat nu întrerupe prescripția.

Recunoașterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie trebue să emane dela însuș posesorul sau dela debitor, după cum se exprimă art. 1865 § ultim; de unde rezultă că plata parțială a capitalului sau dobânzilor, făcută de un terțiu neinteresat, neavând niciun mandat dela debitor, nu întrerupe prescripția (4).

Capacitatea celui ce face recunoașterea de care vorbește art. 1865, 3°. Controversă.

Această recunoaștere, trebuind să emane dela posesor sau debitor, se naște întrebarea: ce capacitate trebue să aibă acel care o face? Se susține că pentru a puteà face o astfel de recunoaștere, trebue a aveà capacitatea de a dispune de dreptul ce se recunoaște, fiindcă recunoașterea este un mijloc de a împedicà îndeplinirea prescripției și că, prin această recunoaștere, se renunță, dacă nu la dreptul

---

(1) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 692, p. 380 (ed. Bugnet); Pand. fr. *v° cit.*, 825; C. Paris, Sirey, 53. 2. 143, etc.

(2) Pand. fr., *v° cit.*, 804 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 696 urm.; Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Massé-Vergé, V, § 847, p. 302, nota 20; Laurent, XXXII, 126, 128; Baudry et Tissier, *Prescription*, 528; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 455; Marcadé, *Idem*, art. 2248, p. 205, nota 2; T. Huc, XIV, 401, p. 503; Beltjens, art. 2248, No. 4; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 196, p. 359; Cas. fr. Sirey, 68. 1. 105; D. P. 68. 1. 200; C. Douai, Sirey, 81. 2. 32.—Vezi însă Arntz, IV, 1986, *in fine*, care zice că, pentru a fi validă, recunoașterea trebue să fie făcută printr'un act în care creditorul a intervenit *ca parte*.

(3) Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *op. cit.*, 529, p. 394 (ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, I, 248; Laurent, XXXII, 122; Beltjens, art. 2248, No. 5, etc.

(4) Cpr. Beltjens, VI, art. 2248, No. 29 *ter;* Cas. Florența, *Il Foro italiano*, 1902, p. 365.— *Contrà:* Cas. Roma, *Il Foro italiano*, 1901, p. 339.

ce prescripția ne-ar fi făcut să dobândim, cel puțin la expectativa acestui drept (1).

Părerea generală admite însă această soluție numai în privința prescripției achizitive și în privința prescripției liberatorie a drepturilor reale. In ceeace privește însă prescripția liberatorie de drepturi personale, se admite că oricine are administrația bunurilor sale și orice administrator al bunurilor altuia (tutorul, bărbatul, minorul emancipat, femeea separată de bunuri, etc.), are capacitatea de a face o recunoaștere întreruptivă de prescripție, pentrucă aceste persoane putând să facă o recunoaștere prin plata parțială a datoriei sau prin plata dobânzilor, trebue să poată întrerupe prescripția și prin alte renunțări (2).

Dovedirea recunoașterei întreruptive de prescripție. Jurământul decizor, interogatorul, etc.

Dovada recunoașterei întreruptive de prescripție se va face conform dreptului comun de cel care o invoacă. Jurământul poate fi deferit asupra faptelor întreruptive de prescripție, nefiind vorba în specie de stabilirea existenței datoriei, ci de un simplu fapt întreruptiv de prescripție. Creditorul poate, de asemenea, cere interogatorul debitorului (3).

Art. 1182.

Actul sub semnătura privată, care constată recunoașterea întreruptivă de prescripție, va trebui să aibă dată certă (art. 1182) spre a fi opozabil terților (4).

Efectele întreruperei civile a prescripției.

Art. 1045. — Acțiunea intentată în contra unuia din debitori întrerupe prescripțiunea în contra tuturor debitorilor. (Art. 642, 1872 C. civ. Art. 946 §§ 2 și 3 C. com. Art. 1206 C. fr.) (5).

---

(1) Cpr. Laurent, XXXII, 124 urm.

(2) Thiry, IV, 603, p. 528; Aubry et Rau, II, § 215, p. 517; Beltjens, VI, art. 2248, No. 6 și 6 *bis;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 536, 537; Guillouard, *Idem*, II, 252; Colmet de Santerre, VIII, 355 *bis* III; T. Huc, XIV, 403; Dalloz, *Supplément*, *v*⁰ *Prescription civile*, 397; Pand. fr., *eod v*⁰, 859 urm.; Répert. Sirey, *eod. v*⁰, 716 urm., etc.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 538; Marcadé, *Idem*, art. 2248, No. 179, p. 206; Beltjens, art. 2248, No. 30 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription civile*, 780 urm.; Pand. fr., *eod. v*⁰, 873 urm., 881; Aubry et Rau, II, § 215, p. 517, etc.

(4) Baudry et Tissier, *Prescription*, 538, *in fine*, p. 403; Guillouard, *Idem*, I, 255; Pand. fr., *v*⁰ *cit.*, 882, etc.

(5) Vezi explic. acestui text în tom. VI al Coment. noastre, p. 185, 186.

Art. 1872. — Intreruperea civilă a prescripțiunei, făcută în contra unuia din debitorii solidari, are efect în contra tuturor celorlalți codebitori ai săi (1).

Intreruperea civilă făcută în contra unuia din moștenitorii ai unui debitor solidar, nu are efect în contra celorlalți comoștenitori, chiar dacă creanța ar fi ipotecară, dacă obligațiunea nu este nedivizibilă.

Asemenea întrerupere nu are efect în contra codebitorilor debitorului defunct, decât în măsura părței de obligațiune a moștenitorului contra căruia s'a făcut întreruperea.

Spre a întrerupe prescripțiunea în contra acelor codebitori, trebue o întrerupere făcută în contra tuturor moștenitorilor debitorului defunct. (Art. 973, 1039, 1045, 1052, 1056, 1062 C. civil. Art. 946 §§ 2 și 3 C. com. Art. 2249 C. fr. *modificat în redacția sa*).

Art. 1873. — Intreruperea civilă a prescripțiunei, făcută în contra debitorului principal, are efect și în contra cauțiunei (2).

Intreruperea făcută în contra cauțiunei nu poate oprì cursul

---

(1) Textul fr. adaogă: *chiar contra moștenitorilor lor.* Marcadé *(Prescription,* 181, p. 209) observând că aceste cuvinte sunt inutile, de oarece toate obligațiile unei persoane trec la moștenitorii săi, textul nostru n'a mai reprodus aceste cuvinte, care sunt însă reproduse în art. 2130 din codul italian *(ed anche contro i lor eredi)*. Vezi *infrà*, p. 169. Deoseb. de redacție de codul francez.

Art. 24 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98 dispune, în această privință, că acțiunile menționate în art. 20 din această lege (vezi *suprà*, p. 147, nota 5), comunicate unuia din debitorii solidari sau recunoașterea dreptului, făcută de unul din ei, întrerupe prescripția în contra celorlalți și chiar contra moștenitorilor lor.—Aceleași acțiuni, comunicate unuia din moștenitorii debitorului solidar, sau recunoașterea dreptului, făcută de acest moștenitor, nu întrerupe prescripția față de ceilalți comoștenitori, chiar dacă împrumutul este ipotecar, atunci când obligația este divizibilă. L. bulgară din 1897. Art. 24.

Aceste acțiuni sau recunoașteri nu întrerup prescripția față de ceilalți comoștenitori solidari decât pentru partea din datorie care se cuvine aceluiași moștenitor.

Spre a se întrerupe prescripția pentru întreaga datorie față de debitorii solidari, trebue ca comunicarea acțiunilor de mai sus să fie făcută tuturor moștenitorilor defunctului debitor, sau ca recunoașterea să fie făcută de toți acești moștenitori.

Și art. 25 din aceeaș lege adaogă: „Intreruperea prescripției în favoarea unuia din creditorii solidari folosește celorlalți creditori". Art. 25 L. bulgară.

(2) Comunicarea către debitor a unui act care întrerupe prescripția, sau recunoașterea făcută de el, întrerupe prescripția L. bulgară din 1897. Art. 26.

prescripțiunei datoriei principale (1). (Art. 1652, 1679 C. civ. Art. 2250 C. fr. *modificat).*

Deoseb. între întreruperea naturală și cea civilă.

Intreruperea *naturală* a prescripției, care rezultă dintr'un fapt material, se deosebește, după cum știm, de întreruperea *civilă* întru aceasta că cea dintăi, luând în realitate posesiunea acelui care o aveà, folosește nu numai noului posesor, dar încă și tuturor acelor interesați. Această întrerupere este deci *reală*, ea operând *generaliter*, *erga omnes* (2); pe când întreruperea *civilă*, fiind relativă, iar nu absolută, nu-și produce efectele sale decât între cele două persoane între care actul juridic întreruptiv a avut loc, fără a se puteà întinde dela aceste persoane la altele; ceeace dreptul vechiu exprimà prin următoarea regulă: *de persona ad personam non fit interruptio civilis* (3). Aceasta este aplicarea regulei *Res inter alios acta, aliis nec nocere, nec prodesse potest.*

Intreruperea făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei.

Astfel, întreruperea civilă a prescripției, făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei, de către creditorul ipotecar, este fără efecte față de ceilalți codebitori și coproprietari (4).

Acț. în revendicare.

De asemenea, acțiunea în revendicare introdusă de un moștenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe

---

chiar față de fidejusor", zice art. 26 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98.

Adăogirea § 2 al art. 1873 după observațiile lui Marcadé.

(1) Paragraful 2 al art. 1873 este adaos de legiuitorul nostru. El nu figurează nici în textul corespunzător francez, nici în art. 2132 din codul italian. Acest § este adaos după observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest din urmă autor: „Puisque c'est par application de la règle que l'accessoire suit le principal que le législateur a porté notre disposition (art. 2250 § 1, corespunzător cu art. 1873 § 1 din codul nostru), *il faudra donc bien se garder d'admettre l'idée inverse, et de dire qu'on interrompera de même la prescription contre le débiteur principal en l'interrompant contre la caution*". Marcadé, *op. cit.*, No. 184, p. 211.

(2) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, No. 431, p. 312 și No. 551, p. 378, 379; Baudry et Tissier, *Idem*, 555, 556; Thiry, IV, 604, p. 529; Arntz, IV, 1987; Beltjens, VI, art. 2244, No. 53; Laurent, XXXII, 144; T. Huc, XIV, 384, *in fine* și 409, precum și toți autorii. Vezi *suprà*, p. 145.

(3) Cpr. C. București, *Dreptul* 1904, No. 47; Cas. rom. Bult. 1907, p. 1482; *Cr. judiciar din* 1907, No. 76; Cas. fr. *Pand. Période.* 1901. 1. 430.

(4) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2244, No. 55 *bis.*

prescripția față de terțiul posesor, decât pentru partea moștenitorului revendicant (1).

Principiul că întreruperea civilă nu se întinde *de persona ad personam* suferă însă trei excepții importante. Aceste excepții sunt relative la solidaritate, indivizibilitate și fidejusiune. Excepții dela regula de mai sus.

Astfel, întreruperea civilă făcută în privința unuia din debitori solidari, întrerupe prescripția în privința celorlalți debitori. Aceasta provine din împrejurarea că debitorii solidari se consideră ca mandatari unii altora *ad perpetuandam exceptionem* (art. 1056) (2). Cazul când datoria este solidară. Art. 1872.

Textul corespunzător francez adaogă că întreruperea își produce efectele sale chiar contra moștenitorilor debitorilor, cuvinte care s'au eliminat de legiuitorul nostru; pentrucă, după cum foarte bine observă Marcadé, este de principiu că orice obligație existentă contra unei persoane trece la moștenitorii săi (3). Deoseb. de redacție de C. francez.

Fiind însă că datoria solidară se divide între moștenitorii debitorilor, și fiindcă fiecare moștenitor nu este ținut decât pentru partea sa ereditară (art. 1060), de aici rezultă că întreruperea civilă a prescripției, făcută față de unul din moștenitori, nu întrerupe prescripția în privința celorlalți comoștenitori (art. 1872 § 2). Art. 1872 § 2.

Moartea unuia din codebitori solidari, nefăcând să înceteze solidaritatea în privința celorlalți codebitori solidari, întreruperea adresată unuia din moștenitori ai celui mort mai înainte, își va produce efectele sale în privința celorlalți debitori, nu însă pentru toată datoria, ci numai pentru partea acestui moștenitor. Cazul când unul din codebitorii solidari a încetat din viață.

---

(1) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 56. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 556, p. 414 (ed. a 3-a).

(2) Vezi tom. VI al Coment. noastre, p. 189, text și nota 1. Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 181, p. 209; Thiry, IV, 604, p. 529. — Ceeace legea dispune în privința întreruperei prescripției nu se aplică însă în privința suspendărei ei, așa că suspendarea operată în privința unuia din debitorii solidari nu este opozabilă celorlalți codebitori și nu împiedică în privința lor cursul prescripției. Cas. fr. Sirey, 32. 1. 537 și Répert. Dalloz, v° *Prescription civile*, 743, 789; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 612, *in fine*. Vezi și *infrà*, p. 180. Neaplic. regulei de mai sus la suspendarea prescripției.

(3) Vezi *suprà*, p. 167, nota 1.

Exemplu.

Astfel, dacă presupunem trei codebitori solidari ai unei datorii de 9000 de lei și că unul din ei a murit lăsând trei moștenitori, datoria se împarte între ei, fiecare fiind obligat a plăti câte 3000 de lei. In asemenea caz, întreruperea civilă adresată unuia din moștenitori își produce efectele sale în privința debitorilor supraviețuitori pentru 3000 de lei (art. 1872 § 4) (1).

Solidaritate activă.

Cele zise în privința solidarității pasive, din partea debitorilor, se aplică și solidarității active din partea creditorilor.

Aceasta rezultă din art. 1036, care nu este decât o aplicare a principiului înscris în art. 1038. Iată, în adevăr, cum se exprimă aceste două texte:

Art. 1036. — Actul care întrerupe prescripțiunea în privința unuia din creditorii solidari, profită la toți creditorii. (Art. 642, 643, 1038, 1045, 1046, 1872, 1876 C. civ. Art. 1199 C. fr.) (2).

Art. 1038. — Creditorul solidar reprezintă pe ceilalți cocreditori în toate actele care pot avea de efect conservarea obligațiunei. (Art. 1036, 1056, 1216 urm., 1532 urm. C. civ.) (3).

Cazul când datoria este indivizibilă. Art. 1872 § 2.

Dacă datoria este indivizibilă, fiecare debitor, sau chiar fiecare moștenitor al debitorului, fiind obligat pentru tot, întreruperea civilă făcută contra unuia din debitori sau în contra unuia din moștenitorii debitorului, întrerupe prescripția pentru tot, contra celorlalți codebitori sau comoștenitori (art. 1872 § 2).

Art. 1061.

Se controversează însă chestiunea de a se ști dacă, în cazurile excepționale prevăzute de art. 1061, întreruperea civilă a prescripției, făcută contra unuia din moștenitorii debitorului unei obligații indivizibile *solutione tantum*, își produce efectele sale în privința celorlalți comoștenitori, sau dacă prescripția nu se găsește întreruptă decât pentru partea acestui moștenitor. Această controversă a fost studiată în tom. VI al Coment. noastre, p. 241, nota 1.

Fidejusiune. Art. 1873 § 1.

Incât privește fidejusiunea, art. 1873 § 1 dispune că întreruperea civilă a prescripției, făcută în contra debitorului

(1) Cpr. Thiry, IV, 604, p. 529, dela care am împrumutat acest exemplu.
(2) Vezi tom. VI al Coment. noastre, p. 172.
(3) Vezi tom. VI suscitat, p. 163, nota 2.

principal, are efecte și în contra fidejusorului, prin aplicarea principiului că accesoriul urmează principalul. Legea actuală curmă controversa ce există asupra acestui punct în vechiul drept francez, adoptând părerea lui Pothier, care era combătută de Dunod și de D'Argentré. Legea voește, în specie, ca obligația accesorie a fidejusorului să urmeze soarta obligației principale, soluție care era admisă și la Romani (1).

Art. 1873 § 1 nu poate fi aplicat unui terțiu detentor (2).

Art. 1873 § 2. Dar, dacă prescripția întreruptă în contra debitorului principal, este întreruptă în privința fidejusorului, prescripția întreruptă față de fidejusor nu este întreruptă față de debitorul principal, și aceasta chiar dacă ar fi vorba de un fidejusor solidar; de unde rezultă că fidejusorul va puteà să invoace prescripția îndeplinită în favoarea debitorului, cu toate că ea a fost întreruptă în persoana lui, pentrucă obligația fidejusorului nu poate să subziste de câteori acea a debitorului principal este stinsă. Această chestiune nu mai este controversată la noi, unde § 2 al art. 1873 a fost adaos de legiuitorul nostru, conform teoriei lui Marcadé (3).

Intreruperea făcută de creditor numai față de unul din cofidejusori.

S'a decis de asemenea că, din moment ce între cofidejusor și creditor nu există solidaritate, urmează că orice întrerupere de prescripție făcută de creditor numai față de unul din cofidejusori, nu întrerupe prescripția și față de cofidejusorul în privința căruia creditorul n'a făcut nicio urmărire, precum nu făcuse nici în contra debitorilor prin-

---

(1) Vezi Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, II, § 477, p. 1016, nota 14 (ed. Kipp din 1900). „*Die Unterbrechung der Verjährung der Hauptschuld wirkt auch gegen den Bürgen, wie umgekehrt*“, zice acest din urmă autor. Dr. roman.

Codul Caragea nerezolvind această chestiune, Degré crede că, sub acest cod, nu putem considerà dreptul roman ca un drept subsidiar, la care putem să recurgem pentru a interpretà punctele obscure din codul Caragea, decât numai în privința acelei părți din dreptul roman care se întemeiază pe elemente abstracte-logice *(ratio scripta)*, nu însă și în ceeace privește acea parte a dreptului, care se întemeiază pe elemente istorico-logice. Vezi *Dreptul* din 1881, No. 49, p. 391. C. Caragea.

(2) C. București și Cas. rom. *Dreptul* din 1906, No. 61; *Cr. judiciar* din 1907, No. 76; Bult. 1907, p. 1482.

(3) Vezi *suprà*, p. 168, nota 1 și tom. X al Coment. noastre, p. 177; Trib. Reims, *Cr. judiciar* din 1914, No. 58 (cu observ. noastră). Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 184, p. 211.

cipali, în decursul primilor cinci ani, așa că pentru acest timp dobânzile sunt prescrise și instanța de fond a considerat, cu drept cuvânt, asupra contestațiunei cofidejusorului la urmărirea exercitată de creditor, ca prescrise dobânzile nereclamate și neplătite în decursul primilor cinci ani dela data actului pus în executare (1).

SECȚIUNEA II

Despre cauzele care suspendă cursul prescripțiunei.

Art. 1875. — Prescripțiunea curge în contra vericărei persoane care n'ar puteà invocà o excepțiune anume stabilită de lege. (Art. 1874, 1876 urm. C. civ. Art. 2251 C. fr.).

Deoseb. între suspendarea și întreruperea prescripției.

Știm că *suspendarea* este un obstacol care oprește cursul prescripției, fie la începutul ei, împiedicând-o de a fi pusă în mișcare, fie în cursul ei, impiedicând-o de a curge și că, spre deosebire de *întrerupere*, ea nu face să se piardă beneficiul timpului anterior cât prescripția a curs, ci prescripția își reià, din contra, cursul ei, îndată ce obstacolul care o oprià a dispărut (2).

Dreptul vechiu francez.

Dreptul vechiu francez consacrase vechia maximă „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*“ (3), aplicând-o în toate cazurile în care un obstacol oarecare se opuneà la acțiunea celuia contra căruia curgeà prescripția. Imprejurările care atrăgeau suspendarea prescripției erau deci lăsate la discreția judecătorilor. Cele mai de căpitenie erau: minoritatea, absența, ignoranța proprietarului sau creditorului, alterarea facultăților sale intelectuale, forța majoră, dificultățile de comunicații, etc. (4).

Dreptul actual.

Astăzi, vechea maximă „*contra non valentem agere*, etc.“ fiind, după o doctrină aproape constant lipsită de orice va-

(1) Cas. rom. S-a II, decizia No. 243 din 26 Noembrie 1913, *Jurisprudența română* din 1914, No. 7, p. 100.
(2) Vezi *suprà*, p. 142 și *infrà*, p. 202. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 415; Guillouard, *Idem*, I, 172; Thiry, IV, 613; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3521, p. 731, etc.
(3) Vezi *suprà* p. 48. In privința C. Calimach, vezi p. 20.
(4) Vezi Pothier, *Prescription*, IX, 22 urm., p. 326 (ed. Bugnet); Dunod, *Prescription*, p. 62 urm. (ed. din 1765).

loare, și aceasta în toate cazurile, fie că ar fi vorba de o împiedicare de drept sau o împiedicare de fapt, prescripția nu poate fi suspendată decât în cazurile limitativ determinate de lege (1), soluție admisă și în privința prescripțiilor începute înainte de punere în aplicare a codului actual (2).

Starea de războiu nu este o cauză de suspendare a prescripției. L. din 27 Aprilie 1877 și din 9 Iulie 1913.

Astfel, după această teorie, care ni se pare singură juridică în dreptul actual, starea de războiu nu este o cauză de suspendare a prescripției, chiar în privința militarilor aflători în activitate de serviciu (3), afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, precum au fost la noi, în timpul războiului independenței, legea din 27 Aprilie 1877, pentru suspendarea prescripțiunilor și a termenelor unor acte judecătorești pe timp de stare de războiu (4) și legea din 9 Iulie 1913 pentru suspendarea termenelor în timpul stărei de războiu (5).

(1) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1577, 1578; Bult. 1912, p. 452; Bult. 1905, p. 351 și 878; C. București și Craiova, *Dreptul* din 1902, No. 70 și din 1913, No. 34, etc.; Mourlon, III, 1893; Laurent, XXXII, 14 și 38 urm.; Duranton, XXI, 285, 286; Colmet de Santerre, VIII, 358 *bis* II; T. Huc, XIV, 415, 416; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 967 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 887 și 1006 urm.; Planiol, I, 2699; Marcadé, *Prescription*, No. 186, p. 213 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 367 urm. Vezi și *suprà*, p. 49 și 149, text și nota 3.

(2) Cas. rom. Bult. 1905, p. 878.

(3) Cpr. art. 946 C. com. Vezi *suprà*, p. 77.

(4) Cpr. Colmet de Santerre, VIII, 358 *bis* II; Baudry et Tissier, *Prescription*, 370; Marcadé, *Idem*, No. 187, pag. 214, 215. — *Contrà:* Troplong, *Idem*, II, 727. Cpr. Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, I, 147, p. 128 (ed. a 3-a).

L. din 9 Iulie 1913, pentru suspendarea prescripțiilor și termenelor unor acte judecătorești.

(5) S'a decis, cu privire la această din urmă lege, că deși este adevărat că art. 1 din menționata lege, pentru suspendarea prescripțiilor și termenelor unor acte judecătorești, precum și pentru modul de intentare și judecare a unor procese în timpul stărei de războiu, prevede că niciun act de procedură nu poate fi făcut în timpul mobilizărei armatei, în contra militarilor, totuși nu mai puțin adevărat este că cei ce invoacă beneficiul acestei legi excepționale trebue să dovedească înnaintea instanțelor judecătorești că se găsesc în condițiile ei, adecă că au fost mobilizați. Când, dar, nu numai că nu s'a adus nicio dovadă de acei ce cereau amânarea pentru cel absent, că ar fi mobilizat, și nici n'au cerut un termen ca să facă această dovadă, ci s'au referit pur și simplu la apre-

Boală contagioasă. Inundație, etc.

Aceeaș soluție este admisibilă în privința unei boli contagioase, precum ar fi: ciuma, holera, sau altă nenorocire, de exemplu, o inundație, etc. Aceste împrejurări nu constituesc deci o cauză de suspendare a prescripției (1).

Militarii în activitate de serviciu, agenții diplomatici, absenții, persoanele morale, etc.

Prescripția curge, de asemenea, contra militarilor în activitate de serviciu (2); contra agenților diplomatici, în timpul exercițiului funcțiunei lor în străinătate (3); contra uzufructuarului universal sau cu titlu universal (4); contra absenților, ca și în contra prezenților (5); contra Statului, comunelor, județelor și stabilimentelor publice, în privința domeniului lor privat (art. 1845) și în contra persoanelor morale în genere (art. 1875); contra persoanelor informate de cursul

---

cierea Curței, din această facultate dată instanței de fond nu se poate formulà un motiv de casare. De altfel, când se constată că avocații, care s'au prezentat pentru celelalte părți, aveau procură colectivă și din partea celui absent, pentru a-i susține interesele, bine s'a respins cererea de amânare de către instanța de fond. Cas. rom. S-a II, decizia No. 238 din 22 Noembrie 1913, *Jurisprudența română* din 1914, No. 5 p. 79, 80.

(1) Beltjens, VI, art. 2251, No. 6; Laurent, XXXII, 42; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 40, etc.

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 67; Troplong, *Idem*, II, 706; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 90; Aubry et Rau, II, § 211, p. 478 (ed. a 5-a), etc. — *Contrà:* Répert. Dalloz, v° *Prescription*, 734.

(3) Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 97.

(4) Laurent, XXXII, 72; Dalloz, *op. cit.*, art. 2251, No. 103 și autoritățile citate acolo; Aubry et Rau, II, *loco cit.*, p. 498, text și nota 25. — *Contrà:* Proudhon, *Tr. de l'usufruit*, II. 759 urm. (ed. din 1836); Vazeille, *Prescription*, I, 377 (ed. din 1836); C. Toulouse, Sirey, 35. 2. 471, etc.

(5) Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Absence*, § 1-er, p. 1; Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 478 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 211, p. 523 (ed. Anschütz); Duranton, XXI, 285; Laurent, XXXII, 14; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 974; Cas. fr. Sirey, 69. 1. 407; D. P. 70. 1. 75.

Curatorul unei succesiuni vacante, primarul unei comuni, etc.

Prescripția nu curge însă în favoarea celui trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent, în favoarea curatorului unei succesiuni vacante, în favoarea sindicului unui faliment, în favoarea primarului unei comuni, etc., și în detrimentul absentului, succesiunei vacante, falimentului sau comunei, etc.; Guillouard, *Prescription*, I, 171; Aubry et Rau, II, § 214, p. 501 (ed. a 5-a) și autoritățile citate acolo.

prescripției, ca și contra celor care-l ignorează (1), etc. Cel puțin în acest sens se pronunță majoritatea autorilor.

Nu sunt, de asemenea, o cauză de suspendare a prescripției: starea de indiviziune (2), infirmitățile sau sărăcia creditorului, etc. (3). Infirmitățile, sărăcia creditorului, etc.

Tot astfel, falimentul nu suspendă cursul prescripției în favoarea creditorilor falitului (4). Falimentul.

Cu toate acestea, toate chestiunile de mai sus sunt controversate, și unii, între care Troplong, urmat în această privință de o parte din jurisprudența franceză, decid că prescripția nu curge contra celor a căror acțiune este oprită printr'o împiedicare izvorîtă din lege, din convenție, sau dintr'un caz de forță majoră (imposibilitate străină de persoane) (5); iar alții, găsind această soluție prea absolută, Controversa la care au dat loc chestiunile de mai sus.

---

(1) Beltjens, VI, art. 2251, No. 7; Laurent, 43; Aubry et Rau, II, § 211, p. 478; Zachariæ, *op. cit.*, I, § 211, p. 523, 524, text și nota 5 (ed. Anschütz), etc.

(2) S'a decis că, în principiu, prescripția curgând în contra tuturor, ea nefiind suspendată decât în cazurile anume prevăzute de lege, de aici rezultă că starea de indiviziune nu este o cauză de suspendare și că, prin urmare, prescripția curge în contra tuturor coproprietarilor care nu pot invocà în favoarea lor o cauză de suspendare. Deci, dacă printre ei se găsește un minor, prescripția n'a fost suspendată decât în favoarea minorului care, după împlinirea termenului față de ceilalți coproprietari, va rămâneà în indiviziune cu terțiul care a prescris și care, prin efectul acestei prescripții, s'a substituit celor care au lăsat să se piardă drepturile lor. Cas. rom. Bult. 1905, p. 353. Starea de indiviziune nu este o cauză de suspendare a prescripției.

S'a decis, de asemenea, că prescripția curgând în contra tuturor coproprietarilor în indiviziune, care nu pot dovedì că în persoana lor ar existà vreo cauză de suspendare prevăzută de lege, suspendarea prescripției în persoana unuia din moștenitorii în indiviziune, din cauza minorității sale, nu poate să profite celorlalți comoștenitori. Cas. rom. Bult. 1911, p. 143.

(3) Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 117 urm.

(4) Dalloz, *op.* și *loco cit.*, No. 109 urm.; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 978 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 377, 461; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 102, 103; Beltjens, VI, art. 2251, No. 10; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 449; Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Faillite*, p. 305 (ed. din 1838), etc. — *Contrà:* Aubry et Rau, II, § 214, p. 499 (ed. a 5-a).

(5) Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 700, 701; Bousquet, *op. cit.*,

aplică vechea maximă, care altădată a dat loc la atâtea abuzuri, numai în privința împiedicărilor juridice sau de drept, nu însă și în privința celor de fapt (1).

Materie represivă.

Curtea de casație din Belgia aplică regula „*Contra non valentem agere*, etc.“ și în materie represivă, de câteori există un obstacol legal, o împiedicare juridică care oprește acțiunea ministerului public (2).

Cazul când creditorul a fost pus în imposibilitate de a lucrà prin dolul debitorului. Controversă.

In fine, se susține că prescripția ar mai fi încă suspendată în caz când creditorul ar fi fost pus în imposibilitate de a lucrà prin faptul doloziv al debitorului, care, de exemplu, ar fi ascuns, în mod frauduios, titlul ce-l constituià debitor (3). *Malitiis hominum non est indulgendum* (4). Această argumentare introduce însă un mod de suspendare necunoscut și neadmis de lege.

Cazurile de suspendare ale prescripției.

Am zis că prescripția nu este suspendată decât în cazurile anume statornicite de lege. Aceste cazuri sunt relative: la minori și interzișì, la femeile măritate, la soți, la moștenitorul beneficiar, la administratorii legali ai averei unei persoane, la curatorul unei succesiuni vacante și, în fine, la creanțele condiționale sau cu termen.

1° Minorii și interzișii.

Art. 1876. — Prescripția nu curge în contra minorilor și interzișilor, afară de cazurile determinate prin lege. (Art. 342, 454, 642 urm., 1376, 1900, 1901, 1903 urm., 1908 C. civ. Art. 257, 322, 568 Pr. civ. Art. 946 C. com. Art. 2252 C. fr.).

---

v° *Suspension de la prescription*, p. 483 (ed. din 1838); Thiry, IV, 614; Cas. fr. D. P. 1900. 1. 422; *Pand. Période.* 1900. 1. 431; Sirey, 1902. 1. 133 și alte decizii citate în Pand. fr., v° *Prescription civile*, 971 și în Répert. Sirey, *eod. v°*, 1007. Cpr. I. D. Simionescu, *Cr. judiciar* din 1914, No. 38, p. 310 urm.

(1) Vezi Arntz, IV, 1999; Beltjens, VI, art. 2251, No. 4 și deciziile citate acolo; Aubry et Rau, II, § 214, p. 342, text și nota 29 (ed. a 4-a), p. 499 (ed. a 5-a); Massé-Vergé, V, § 848, p. 305, nota 1; Guillouard, *Prescription*, I, 165, etc. Vezi asupra acestei controverse, Pand. belges, v° *Prescription (en général)*, 175 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 7 urm.

(2) Beltjens, *loco cit.*, No. 4, p. 788 și deciziile citate acolo.

(3) Beltjens, VI, art. 2251, No. 8; Guillouard, *Prescription*, I, 168 și autoritățile citate.

(4) L. 38, *in medio*, Dig., *De rei vindicatione*, 6, 1.

Prescripția de 10—20 ani și aceea de 30 de ani nu curge, în principiu, contra minorilor și interzișilor în tot timpul minorității și al interdicției lor (1); și această dispoziție se aplică nu numai atunci când prescripția a început a curge din capul locului contra minorului sau interzisului, dar și atunci când ea a început a curge contra unui major, pe care l-a moștenit un minor sau un interzis. Prescripția se oprește, în acest din urmă caz, în momentul când se deschide dreptul moștenitorului incapabil; căci, dacă ar fi altfel, ea ar curge contra minorului și interzisului, contrar regulei statornicite de art. 1876 C. civil (2). Prescripția nu curge, în principiu, contra minorilor și interzișilor.

Partea care invoacă minoritatea trebue s'o dovedească printr'un extract al actelor stării civile. Doved. minorității.

S'a decis însă că vârsta persoanelor născute sub codul Caragea, putând fi stabilită chiar prin prezumpții, de aici rezultă că instanța de fond poate să ia de bază însăș afirmația părței necontrazisă de adversar, spre a constată că ea erà minoră în momentul deschiderei succesiunei și că, prin urmare, prescripția n'a putut curge în contra ei (3). Nașterile întâmplate sub legea veche.

Motivul pentru care prescripția nu curge în contra minorilor și interzișilor, chiar atunci când ei au un tutor, este că incapabilii, neputând lucrà prin ei însiși, legea n'a voit să-i facă victimele negligenței tutorului lor, care nu are în totdeauna o avere suficientă pentru a asigurà recursul lor. Motivul suspendărei prescripției.

Această dispoziție este criticată de unii (4) și apărată

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1900, p. 1007. Vezi și art. 1900 C. civ., după care acțiunea în anulare a unei convenții emanată dela un minor sau dela un interzis, este suspendată în tot timpul minorității sau interdicției. Art. 1900 C. civil.

(2) Cpr. Beltjens, VI, art. 2252, No. 4; Thiry, IV, 607, *in fine*; Laurent, XXII, 47; Baudry et Tissier, *Prescription*, 421; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1016, 1017; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 895, etc.

(3) Cas. rom. Bult. 1906, p. 1849. — O altă decizie a Curței de casație pune în principiu că elementele din care rezultă minoritatea unei părți, care a avut de efect suspendarea prescripției, sunt niște constatări de fapt, care scapă de sub controlul Curței de casație. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1558.

(4) Cpr. Planiol, I, 2702; Laurent, XXXII, 45; Baudry et Tissier, *Prescription*, 418 urm.; Marcadé, *Idem*, No. 194, p. 220, etc. Cpr. T. Huc, XIV, 418, pag. 525. Vezi și Saleilles, nota 1 asupra art. 206 din codul german (ed. oficială).

de alţii (1). Oricum ar fi, codul actual, spre deosebire de codul Calimach (2), este expres în această privinţă şi orice discuţie devine zadarnică (3).

Minorii emancipaţi şi neemancipaţi.

Prin *minori* trebue să înţelegem, întrucât legea nu distinge, atât pe cei emancipaţi cât şi pe cei neemancipaţi (suspendarea prescripţiei fiind chiar mai necesară pentru aceşti din urmă, de oarece ei nu au un reprezentant legal) (4).

---

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 97. Cpr. Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 881, nota 1.

C. Calimach. Art. 1964.

(2) In adevăr, după art. 1964 din codul Calimach (1494 C. austriac), prescripţia curgeà în contra minorilor, nebunilor şi celor smintiţi sau tâmpiţi la minte, îndată ce ei aveau un tutor sau un curator. Cpr. C. Iaşi, *Dreptul* din 1881, No. 72, p. 587; *Dreptul* din 1883, No. 7, p. 53. Mai vezi Cas. rom. Bult. S-a I, 1873, p. 164 şi Bult. 1889, p. 947. Vezi şi *suprà*, p. 8 şi 19. — „Prescripţia, zice art. 549 din codul portughez, nu poate să înceapă, nici să curgă contra minorilor şi nebunilor, cât timp ei nu au un reprezentant sau un administrator al bunurilor lor, *em quanto nao tiverem quem os represente, ou administre seus bens*“. — In codul Caragea, minoritatea erà, din contra, ca şi în codul actual, o cauză de suspendare, iar nu de întrerupere a prescripţiei. Cas. rom. Bult. 1903, consid. dela p. 630.

C. portughez. Art. 549.

C. Caragea.

Art. 1900, 1901.

(3) Mai vezi art. 1900 şi 1901, care nu sunt decât nişte corolare ale art. 1876. Chestiunea minorităţei, care poate suspendà cursul prescripţiei, nu poate fi propusă pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie. Cas. rom. S-a I, decizia No. 476 din 11 Septembrie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 31, p. 484, No. de ordine 614. Ea poate însă fi propusă pentru prima oară în apel.—S'a decis că atunci când se constată că mijlocul de apărare, bazat pe suspendarea prescripţiei din cauza minorităţei, n'a fost invocat la prima instanţă, ci pentru prima oară în apel, instanţa de fond comite o omisiune esenţială dacă îşi însuşeşte pur şi simplu argumentarea primei instanţe, fără a răspunde la chestiunea suspendărei prescripţiei, sub cuvânt că nu s'ar fi invocat motive nouă de apel. Cas. rom. S-a I, decizia No. 468, din 9 Septembrie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 31, pag. 483, No. de ordine 613.

L. bulgară asupra prescripţiei. Art. 15 şi 16.

(4) Cu toate acestea, după art. 16 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98, prescripţia curge contra minorilor *emancipaţi*, fiindcă acest text se exprimă în modul următor: „Prescripţia nu curge în contra minorilor *neemancipaţi* şi interzişilor pentru cauză de slăbire de minte“. Art. 15 din această lege adaogă însă că: „nu poate să existe prescripţie între per-

Astfel, copilul minor supus administrației legale a părintelui său, este la adăpostul prescripției celei lungi, ca și minorul pus sub tutelă, ca și femeea măritată emancipată prin căsătorie, etc. (1). Exemplu.

Suspendarea prescripției nu folosește majorilor, care au interese comune cu acele ale minorilor, dacă dreptul ce le este comun nu este indivizibil, precum ar fi o servitute. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, art. 643 din codul civil. (Vezi *infrà*, p. 204). Cazul când majorii au interese comune cu minorii. Servitute.

Art. 643. — Dacă dintre coproprietari, se găsește unul în contra căruia prescripția nu s'a putut aplicà, precum un minor (sau un interzis), acela păstrează dreptul celorlalți coproprietari. (Art. 342, 435 urm., 454, 1876 C. civ. Art. 710 C. fr.) (2).

Aceasta nu este decât aplicarea maximei formulată de Dumoulin: *In individuis minor majorem relevat* (3).

Aceeaș soluție este aplicabilă în privința obligațiilor indivizibile, pentrucă un drept nesusceptibil de diviziune nu se poate stinge *pro parte* (4). Oblig. indivizibile.

Dar, afară de această excepție, suspendarea pentru cauză de minoritate produsă în persoana unui comoștenitor minor

---

soana căreia aparține puterea părintească și aceea supusă acestei puteri; între minor sau interzis și tutorele său, până când n'a încetat tutela și nu s'au dat și aprobat socotelile definitive; între minorul emancipat, interzisul mărginit și curator, etc.".

(1) Planiol, I, 2702; Baudry et Tissier, *Prescription*, 421; Marcadé, *Idem*, No. 191, p. 218 și toți autorii.

(2) „En toutes choses indivisibles, l'interruption faite contre l'un profite à tous", ziceà Loysel *(Institutes coutumières*, II, p. 131, No. 739 ed. Dupin et Laboulaye din 1846).

(3) Cpr. L. 10, Pr., Dig., *Quemadmodum servitutes amittuntur*, 8, 6. Vezi explic. art. 643 în tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 878 urm. Cpr. Arntz, IV, 1993, *in fine*; Baudry et Tissier, *Prescription*, 464; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 613; Beltjens, VI, art. 2252, No. 6; Thiry, IV, 607, etc. Vezi *infrà*, p. 204. Vezi și Cas. rom. Bult. 1905, p. 351, care a decis că servitutile fiind, în principiu, indivizibile, și fiecare coproprietari având drept la servitutea întreagă, conservarea dreptului unuia are de efect conservarea dreptului întreg; de unde rezultă că suspendarea prescripției admisă în favoarea unuia din coproprietari, face să profite pe toți coproprietarii.

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 177; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 613.

nu poate să profite unui comoștenitor major. Asupra acestui punct toți autorii sunt de acord (1).

Oblig. solidare.

Această soluție se aplică chiar obligațiilor solidare; căci, spre deosebire de întrerupere, suspendarea prescripției are loc numai în considerația incapabilului și nu-i folosește decât lui (2).

Art. 454 C. civ.

Prescripția este suspendată nu numai în privința minorilor, ci și a interzișilor, pe care art. 454 îi asimilează minorilor, în ceeace privește persoana și averea lor.

Interzișii. Controversă.

Prin *interzișii* unii înțeleg numai cei interzișii judecătorește nu însă și cei interzișii legalmente, adecă condamnații la munca silnică și la recluziune (art. 13, 16 C. penal) (3).

Alienații neinterzișii. Risipitorii, etc.

Beneficiul suspendărei nu se aplică însă la persoanele demente, chiar așezate într'un stabiliment de alienați, conform legei din 1894, nici risipitorilor sau celor slabi de minte *(mente capti)*, cărora li s'a rânduit un consiliu judiciar (4).

Prescripțiile care curg contra minorilor și interzișilor.

Art. 1876 dispune că prescripția curge în contra minorilor și interzișilor în cazurile determinate de lege. Aceste sunt prescripțiile de cinci ani și mai scurte, statornicite de art. 1903 urm. Art. 1908 din codul civil declară însă că minorii și interzișii au recurs contra reprezentanților lor legali. Tot astfel se exprimă și art. 1376.

Art. 1334.

Art. 1334 dispune că acțiunea vânzătorului pentru complinirea prețului și a cumpărătorului pentru scăderea prețului, *se prescriu* printr'un an din ziua contractului.

---

(1) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 463.

(2) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 612, *in fine*, p. 408. Vezi și *suprà*, p. 169, nota 2, *in fine*.

(3) Cpr. Planiol, I, 2702; Laurent, XXXII, 52; Aubry et Rau, II, § 214, p. 491, text și nota 3. — *Contrà:* T. Huc, XIV, 418; Colmet de Santerre, VIII, 359 *bis* II; Duranton, XXI, 296; Guillouard, *Prescription*, I, 99; Baudry et Tissier, *Idem*, 421; Pand. fr., v° *Interdiction légale*, 151 și v° *Prescription civile*, 1006; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 902; C. Pau, Sirey, 50. 2. 587; D. P. 51. 2. 5, etc.

(4) Thiry, IV, 607; Laurent, XXXII, 52, 53; Beltjens, art. 2252, No. 3; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 423; T. Huc, XIV, 419; Planiol, I, 2702; Pand. fr., v° *Aliénés*, 512; v° *Conseil judiciaire*, 388, 622 urm. și v° *Prescription civile*, 1007, etc. Vezi și *infrà*, explic. art. 1900, p. 269 urm.

Această prescripție scurtă este, după majoritatea autorilor, aplicabilă minorilor și interzișilor (1).

Art. 1376. Art. 1376 dela titlul vânzărei dispune, de asemenea, că termenul stipulat pentru răscumpărarea lucrului vândut cu pact de răscumpărare, curge în contra minorilor, și trebue adaos și a interzișilor, deși textul suscitat nu vorbește de acești din urmă. Legea presupune că un bun al minorului sau interzisului a fost vândut cu pact de răscumpărare (ceeace se va întâmplà a rareori), sau că vânzătorul cu un asemenea pact s'a săvârșit din viață, lăsând un moștenitor minor ori interzis (ceeace se va întâmplà mai deseori). Acest termen curge în contra minorilor și interzișilor, pentrucă nu este vorba în specie de o prescripție, ci de îndeplinirea unei condiții rezolutorii. Art. 1376 rezervă însă, și în asemenea caz, recursul minorului sau interzisului contra tutorului care n'ar fi exercitat la timp pactul de răscumpărare, dacă acest tutor, bine înțeles, este în culpă (2).

Acțiunea izvorîtă dintr'un delict. Un alt caz în care, atât după doctrină cât și după jurisprudență, prescripția curge în contra minorilor și interzișilor, este acel al prescrierei acțiunei civile născută dintr'un delict.

Prescripția acțiunei care izvorăște dintr'un delict întemeindu-se, în adevăr, pe motive de ordine publică, interesul părței private nu poate să facă a se prelungì termenul acestei prescripții (3).

C. comercial. In Franța se decide, de asemenea, că regulile edictate

(1) Vezi autorii citați în tom. VIII al Coment. noastre, p. 663, t. și n. 1. Cpr. Planiol, II, 1460.—Vezi însă Laurent, XXIV, 202. — S'a decis că termenul de un an statornicit de art. 1334 nu este o prescripție în sensul juridic al cuvântului, ci o decădere de drepturi. C. Paris, *Cr. judiciar* din 1914, No. 7, p. 55 (cu nota d-lui G. D. Danielopol). Este de observat că textul nostru, spre deosibire de cel francez, întrebuințează cuvântul *prescripție*. Oricum ar fi, părerea generală este că termenul statornicit de art. 1334 curge contra minorilor și interzișilor, deși textul legei nu este expres în această privință, după cum este art. 1376.

(2) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 777 (ed. 1-a).

(3) Vezi în acest sens, Guillouard, *Prescription*, I, 103; Sourdat, *Tr. de la responsabilité*, I, 403, pag. 506, 507 (ed. a 5-a); Duranton, XXI, 390, pag. 463; Beltjens, art. 2252, No. 12; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1012 și deciziile citate acolo.

de lege, în privința suspendărei prescripției, nu se aplică la prescripțiile statornicite de codul comercial (1).

Art. 946 C. com. La noi, art. 946 din codul comercial dispune în termeni expreși că prescripția comercială curge nu numai în contra militarilor în activitate, în timp de răsboiu, și în contra femeilor măritate, dar și în contra minorilor chiar neemancipați și a interzișilor, cu rezerva recursului lor contra tutorului.

Art. 568 Pr. civ. Prescripția de cinci ani, pe care art. 568 din Pr. civ. o admite în privința cererei de evicțiune totală sau parțială, a bunurilor vândute la mezat public, curge nu numai în contra absenților, minorilor și interzișilor, *dar chiar și în contra celor puși sub consiliu judiciar.*

Art. 257 Pr. civ. Art. 257 din Pr. civilă admite aceeaș soluție în privința termenului peremțiunei (2).

Art. 322 Pr. civ. Termenul de apel curge de asemenea în contra minorilor, interzișilor și celor puși sub consiliu judiciar, însă numai din ziua comunicărei hotărîrei către tutor, curator sau consiliu judiciar (art. 322 Pr. civ.).

---

(1) Vezi Pand. fr., *loco* și *v⁰ cit.*; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 913.

Perimarea. (2) Perimarea fiind creată de legiuitor în scopul de a pune capăt judecăților ce s'ar prelungì mai mult de doi ani în materie civilă și de un an în materie comercială, din cauza celor ce având calea deschisă de a urmări un drept în justiție, nu stăruesc în judecată în timpul de doi ani sau de un an, de aici rezultă că actul care poate să constate diligența părței interesate trebue să fie de natură a dovedì că acea parte a făcut tot ce i-a stat prin putință pentru ca judecata să-și urmeze cursul ei, și că numai din împrejurări neatârnate de voința sa, această judecată s'a întrerupt un timp mai îndelungat decât acel prescris de lege (doi ani sau un an). In consecință, simpla cerere de fixare a unui termen, fără plata citațiilor, sau dispoziția tribunalului ori curței de a se citì părțile, nu au un caracter contradictor și, ca atare, nu pot fi considerate ca acte de natură a întrerupe cursul perimărei. Cas. rom. Bult. 1912, p. 594. — S'a decis că, deși perimarea dobândită de una din părți profită tuturor acelor care au acelaș interes, în virtutea principiului indivizibilității perimărei, totuși acest principiu nu se aplică și atunci când perimarea fiind respinsă de instanța unde a fost cerută, se cere pe urmă, pe calea recursului, reformarea sau retractarea hotărîrei care respinsese cererea de perimare. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1639. Mai vezi asupra perimărei, *suprà*, p. 154, nota 3 și 155, notele 1 și 2.

Codul civil mai prevede și alte termene scurte pe care doctrina le face să curgă contra minorilor și interzișilor. Aceste termene sunt statornicite de art. 498, 722, 783, 789, 833, 931, 1334, 1359 C. civ., etc. (1). Alte termene care curg contra minorilor și interzișilor.

Din cele mai sus expuse rezultă că nu numai prescripțiile scurte, dar chiar simplele decăderi de drepturi curg în contra minorilor și interzișilor, căci ar fi absurd de a se prelungì în tot timpul unei minorități sau în tot timpul vieței unui intezis niște termene pe care legea le-a mărginit anume la un timp scurt (2). Decăderile de drepturi.

Mai curg încă în contra minorilor și interzișilor, prescripția statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, prin care se reduce dela 30 la 10 ani termenul pentru executarea cărților de judecată rămase definitive și a sentințelor tribunalelor date asupra acestor cărți de judecată (3); prescripțiile statornicite de legile fiscale (4); termenul de 15 ani (în codul francez 10 ani) statornicit de art. 1786 Art. 111 L. judecăt. de ocoale, art. 1786 C. civ., etc.

(1) Vezi Répert. Sirey, v° *Prescription*, 912; Baudry et Tissier, *Idem*, 425; Troplong, *Idem*, II, 1038; Colmet de Santerre, VIII, 359 *bis* XIV. Cpr. Laurent, XXXII, 48; Duranton, XXI, 290, etc. — Unii aplică minorilor și interzișilor și termenele de o lună și de două luni, statornicite de art. 290 și 291 cu privire la exercițiul acțiunei în tăgăduire de paternitate din partea bărbatului. Vezi Duranton, XXI, 290, p. 462 (ed. a 4-a din 1844). Vezi în privința acestor texte *suprà*, p. 86 și tom. II al Coment. noastre, p. 226 urm. și 231 urm. Art. 290, 291 C. civ.

(2) Répert. Sirey, v° *Déchéance*, 94 urm.; Laurent, XXXII, 10; Aubry et Rau, VIII, § 771, p. 427; Troplong, *Prescription*, II, 1038; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 39, p. 37 (ed. a 3-a); Duranton, XXI, 290; De Fréminville, *Tr. de la minorité et de la tutelle*, I, 354, p. 375 (Clermont, 1845). Acest din urmă autor este citat din greșală în Aubry et Rau (VIII, p. 427, nota 16), De *Fémincourt* (în loc de *Fréminville)* și autorii Répert. lui Sirey-Carpentier reproduc această greșală de tipar (v° *Déchéance*, No. 95), ceeace dovedește că cei mai mulți autori se copiază unii pe alții, fără a controlà citațiile. De aceea, noi le controlăm în totdeauna, *et nous nous en trouvons bien*. Aceasta ne ià însă mult timp și ne face adeseori să dezesperăm de a complectà opera pe care am început-o acum 30 de ani, fără ajutorul nimărui.

(3) Vezi *infrà*, p. 186 și 223, 224.

(4) Baudry et Tissier, *Prescription*, 425, *in fine*, pag. 334 (ed. a 3-a); Aubry et Rau, II, § 214, p. 492 (ed. a 5-a), etc.

pentru reînoirea inscripțiilor ipotecare, etc., acest termen interesând ordinea publică, de oarece el are de scop aducerea ipotecilor la cunoștința terțiilor (1).

Acț. posesorii.

Tot astfel, se decide că termenul de un an, fixat pentru exercițiul acțiunilor posesorii (art. 31 L. judecăt. de ocoale din 1907), curge contra minorilor și interzișilor (2).

Art. 1483, 1902.

Se decide însă, în genere, că termenul de garanție fixat la 10 ani de art. 1483 și 1902, nu admite suspendarea pentru cauză de minoritate (3).

Art. 1901 C. civ.

Ce trebue să decidem în privința art. 1901, după care orice acțiune a minorului contra tutorului său, *relativă la faptele tutelei*, se prescrie prin zece ani cu începere dela

---

(1) Laurent, XXXII, 48, *in fine*; De Fréminville, *op. cit.*, 354, p. 375; Duranton, XXI, 291, *in fine*, p. 468 (ed. a 4-a), etc.

(2) Duranton, XXI, 291, p. 462 (ed. a 4-a).

Aplic. art. 1846, 1847 acțiunilor posesorii.

S'a decis că, pentru admiterea unei acțiuni posesorii, posesiunea trebue să întrunească condițiile cerute de art. 1846, 1847 C. civil și să fie continuă. Vezi *suprà*, p. 101, nota 3. Astfel, posesiunea unei servituți de trecere nefiind continuă, nu poate servi de bază unei acțiuni posesorii, după cum pentru același motiv, nu poate duce nici la dobândirea unei asemenea servituți prin uzucapiune, trecerea în asemenea condiții constituind un simplu act de toleranță. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1232, 1233 și *Dreptul* din 1911, No. 57, p. 453. Vezi asupra acțiunilor posesorii *suprà*, nota 3, dela p. 101, 102.

Cumularea petitorului cu posesorul. Controversă. Art. 32 § ultim L. judecăt. de ocoale din 1907 și 1908.

Și fiindcă vorbim de acțiunile posesorii, vom menționà că, după actuala lege a judecătoriilor de ocoale (art. 32 § ultim), judecătorul de ocol este competent să judece cu ocazia posesorului și petitorul, dacă valoarea acestuia nu trece peste marginele competenței sale. Cas. rom. Bult. 1910, p. 349; Bult. 1911, p. 1046; Judecăt. ocol. V București (S. Rădulescu), *Dreptul* din 1912, No. 59, pag. 478; Em. Dan, *Codul general al judecăt. de ocol*, p. 51, No. 77; D. G. Teodorescu, *Cr. judiciar* din 1910, No. 45; P. Ionescu Pastion, *Adnotațiuni juridice la legea pentru judecătoriile de ocoale*, p. 92. — *Contrà*: C. Botez, *Cr. judiciar* din 1910, No. 37; D. Ghimpău, *Cr. judiciar* din 1910, No. 83; C. S. Bossie, *Cr. judiciar* din 1911, No. 59, p. 473. Soluția afirmativă a fost admisă chiar sub vechile legi ale judecătoriilor de ocoale (cpr. Trib. Dorohoi și Fălciu, *Dreptul* din 1891, No. 25, p. 198 și *Dreptul* din 1895, No. 54 p. 454), unde chestiunea era însă discutată, ca și astăzi. Vezi tom. VII, p. 526, *ad notam* și observ. ce am publicat în *Dreptul* din 1914, No. 59, p. 472.

(3) Pand. fr., v° *Architecte*, 413 și v° *Prescription civile*, 1015.

majoritatea sa, dispoziție pe care legiuitorul nostru a transportat-o dela titlul tutelei (art. 475 C. fr.) la titlul prescripției? Acest text statornicind o adevărată prescripție, ea este necontestat supusă cauzelor de întrerupere și de suspendare prevăzute de dreptul comun (1).

Cazul când minorul a murit în cei 10 ani, lăsând moștenitori minori. Controversă.

Chestiunea este însă de a se ști dacă acest termen este suspendat atunci când minorul a murit în cei 10 ani, lăsând moștenitori minori. Duranton discută foarte bine și foarte pe larg chestiunea, admițând negativa (2). Părerea contrară este însă generalmente admisă (3).

Art. 1900 C. civ. Controversă.

Cât pentru prescripția de 10 ani a acțiunei în anulare sau în resciziune, statornicită de art. 1900, pe care legiuitorul nostru l-a transportat iarăș dela titlul contractelor (art. 1304 C. fr.) la titlul prescripției, ea fiind o adevărată prescripție, nu mai încape îndoială că este supusă regulelor de drept comun, privitoare la întreruperea și suspendarea prescripției (4).

2°. Femeile măritate.

Art. 1877. — Prescripțiunea curge în contra femeei măritate, în privința averei sale parafernale, chiar și dacă aceea se află sub administrația bărbatului, cu rezervă însă, pentru cazul acesta, de acțiune recursorie a femeei în contra bărbatului. (Art. 1243 § 2, 1283 urm., 1286, 1878 urm. C. civ. Art. 946 C. com. Art. 2254 C. fr.).

Art. 1878. — Prescripțiunea nu curge, pe cât timp ține căsătoria, în contra femeei măritate, în privința imobilelor dotale, care n'au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie, decât dacă va fi început a curge mai înainte de căsătorie, sau din mo-

(1) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 808, nota 1 (ed. a 2-a) și autoritățile citate acolo. Vezi și *infrà*, explic. art. 1901.

(2) Duranton, XXI, 291, p. 465 urm. (ed. a 4-a).

(3) Vezi autoritățile citate în tom. II al Coment. noastre (ed. a 2-a), p. 808, nota 2, la care trebue să adăogăm, C. Douai, Sirey, 54. 2. 434. Demolombe (VIII, 153) zice că chestiunea este foarte delicată, aprobând însă jurisprudența care se pronunță în contra părerei lui Duranton.

(4) Vezi numeroasele autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 72, nota 1, la care trebue să adăogăm, Beltjens, VI, art. 2252, No. 11; Planiol, II, 1290; Duranton, XXI, 292, care revine asupra primei sale opiniuni susținută în tom. XII, 548, etc. — *Contrà:* Zachariæ (ed. Massé-Vergé), III, § 584, *in fine*, p. 180. Vezi și *infrà*, explic. art. 1900.

mentul separațiunei patrimoniilor, conform art. 1256—1270, vericare ar fi epoca în care ar fi început posesiunea. (Art. 1256 urm., 1877, 1879, 1880, 1900 C. civ. Art. 1561 C. fr.) [1]. (Vezi și art. 2255 C. fr.).

Art. 1879. — Nu este supusă prescripțiunei, pe cât timp ține căsătoria, acțiunea de nulitate a femeei contra actelor făcute de dânsa fără autorizarea bărbatului sau a judecății, în cazurile în care legea declară obligatorie acea autorizare. (Art. 199 urm., 1878, 1880, 1900 C. civ.).

Art. 1880. — Nu este asemenea supusă prescripțiunei, pe cât timp ține căsătoria, nicio acțiune a femeei care ar puteà să se resfrângă cumva în contra bărbatului, de ar fi exercitată de femee contra unei a treia persoane. (Art. 1878, 1879 C. civ. Art. 2256 § ultim C. fr. *modificat).*

Art. 946 C. com.

Prescripțiile comerciale curg în contra femeilor măritate chiar necomerciante. Art. 946 din codul nostru comercial o spune în termeni expreși.

Art. 111 L. judecăt. de ocoale.

Mai curge încă în contra femeilor măritate și celorlalți incapabili, prescripția de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, în privința cărților de judecată pronunțate de judecătoriile de ocoale sau de tribunale asupra acestor cărți de judecată [2].

Art. 1877, 1878 C. civ.

Incât privește prescripțiile civile, legea distinge între paraferna sau exoprica femeei și imobilele dotale nedeclarate alienabile prin contractul de căsătorie (art. 1877, 1878).

Parafernalitatea este regula generală. C. Caragea.

Știm că parafernalitatea este regula generală, iar dotalitatea o excepție. In lipsa unei constituiri de dotă, toată averea femeei este parafernală. „Toată averea mișcătoare sau nemișcătoare, câtă are muerea *afară din zestrea ei*, se numește exoprică", zice codul Caragea (art. 44, partea III, capit. 16).

Deoseb. de redacție între textul nostru și cel francez.

(1) Art. 1878, al cărui corespondent figurează în codul francez la titlul contractului de căsătorie (art. 1561), a fost transportat de legiuitorul nostru la titlul prescripției. Textul corespunzător francez zice la fine: *quelle que soit l'époque à laquelle* **la prescription** *a commencé.* Textul nostru a înlocuit cuvântul *prescripțiune* prin posesiune, exprimându-se astfel în mod mult mai exact. Vezi Marcadé, VI, art. 1561, No. 1, p. 96; Berriat St. Prix, *Notes élément. sur le code civil,* III, 6234, etc. Vezi și *infrà*, p. 188.

(2) Vezi *infrà*, p. 223, 224.

După art. 1285, femeea are administrația și folosința averei sale parafernale, chiar în cazul când contractul de căsătorie ar fi stipulat o societate de achiziţiuni (1). Ea poate însă să confere bărbatului administrația bunurilor sale parafernale (art. 1286), rezervându-și folosința lor, sau să-și rezerve administrația, conferind folosința bărbatului. Art. 1275, 1286.

In orice caz, bunurile parafernale ale femeei sunt alienabile, însă nu pot fi înstrăinate decât conform dreptului comun, adecă cu autorizarea bărbatului sau a justiţiei (art. 1285); numai femeea autorizată a face comerț având o capacitate neîngrădită în privința bunurilor sale parafernale (art. 16 C. com.). Art. 1285.

Aceste bunuri fiind alienabile, sunt prin aceasta chiar prescriptibile în folosul terţiilor, nefiind suspendată în timpul căsătoriei decât prescripția ce ar curge în folosul bărbatului (art. 1881). De aceea art. 1877 declară că prescripția curge în contra femeei măritate, în privința bunurilor sale parafernale, chiar când administrația lor ar aparține bărbatului, cu rezerva în acest caz, a recursului ei contra acestui din urmă, dacă prescripția s'a îndeplinit din culpa lui (art. 1243 § 2 și 1877) (2). Art. 1877.

Prescripția va curge deci, *a fortiori*, contra femeei separate de patrimonii, în privința bunurilor a căror administrație îi aparține (art. 1265), ea neavând, în asemenea caz, recurs în contra bărbatului (3). Art. 1265.

Femeea măritată este deci, sub acest raport, mai puțin apărată decât minorul și interzisul, pentrucă incapacitatea ei este de o altă natură și pentrucă această incapacitate n'o împiedică de a veghià ea însăș la interesele ei, întrerupând prescripția sau cerând, la nevoe, separația de patrimonii, dacă dota ei este în pericol (art. 1256 urm.). Femeea măritată este mai puțin apărată decât minorul.

---

(1) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 479 (ed. a 1-a).

(2) S'a decis că, deși prescripția achizitivă curge, în timpul căsătoriei, în privința parafernei femeei, totuși legea nu prevede cazul prescripției extinctive, de oarece, după art. 1879, nu se poate prescrie acțiunea în anulare ce femeea are pentru a dărâmà actele făcute de ea fără autorizare, în timpul căsătoriei. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1912, No. 14, pag. 108 (cu observ. noastră).

(3) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 492 (ed. a 1-a).

Art. 1878. Trecem acum la femeea dotală. Imobilele dotale sunt, în princip, nealienabile și, prin urmare, neprescriptibile, neprescriptibilitatea nefiind decât o consecință a nealienabilității lor, întrucât și prescripția este un mod de înstrăinare. „*Alienationis verbum etiam usucapionem continet*“ (1).

Art. 1252. Inalienabilitatea fondului dotal ne mai interesând însă astăzi ordinea publică, înstrăinarea lui poate fi permisă prin contractul de căsătorie (art. 1252), și atunci el devine prescriptibil, pentrucă nimic nu se mai opune la dobândirea lui prin prescripția achizitivă, de către terții (2).

Art. 1246. Aceeaș soluție este admisibilă de câteori fondul dotal a fost prețeluit, declarându-se că proprietatea lui este strămutată bărbatului (art. 1246) (3).

C. Caragea. Codul Caragea declară prescriptibil fondul (lucrul) dotal, când prescripția începuse a curge înainte de cununie (art. 22, partea III, capit. 16), *si antequam constitueretur dotalis fundus, jam possessio cœperat* (4).

Art. 1878 admite aceeaș soluție și astăzi. Nu insistăm, ci ne mărginim a trimete la tom. VIII al Coment. noastre, p. 257 urm., unde art. 1878 a mai fost odată explicat.

Separația de bunuri. In fine, neprescriptibilitatea fondului dotal încetează prin efectul separării de bunuri. Cu alte cuvinte, fondul dotal, din neprescriptibil ce era devine prescriptibil, de câteori separarea de bunuri este pronunțată de justiție în timpul căsătoriei, oricare ar fi epoca la care a început *posesiunea*, iar nu *prescripțiunea*, după cum în mod inexact se exprimă art. 1561 din codul francez (5).

Prescriptibilitatea imob. dotal în urma separației de bunuri. In urma separației de bunuri, imobilul dotal devine deci prescriptibil, deși el tot inalienabil rămâne în timpul căsătoriei (6), ceeace este departe de a fi logic, fiindcă ne-

(1) L. 28, Pr., Dig., *De verborum significatione*, 50, 16.
(2) Cpr. Trib. Prahova, *Dreptul* din 1899, No. 55 și tom. VIII al Coment. noastre, p. 257 (ed. a 1-a).
(3) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 257 (ed. a 1-a).
(4) L. 16, Dig., *De fundo dotali*, 23, 5.
(5) Vezi *suprà*, p. 186, nota 1.
(6) Cas. rom. Bult. 1910, pag. 1527; *Dreptul* din 1911, No. 4 (cu observ. noastră) și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 11; Cas. fr. și C. Montpellier, *Dreptul* din 1912, No. 79 și din 1913, No. 59 (ambele decizii cu observ. d-lui S. Rădulescu), precum și multe alte autorități citate în tom. VIII al Co-

prescriptibilitatea este o consecință a nealienabilității și a regulei: *Alienare videtur qui patitur usucapionem* (1). Ca atare, deci, neprescriptibilitatea ar fi trebuit să subziste și în urma separației de bunuri. Cu toate acestea, soluția contrară este formal înscrisă în lege (2).

Așa dar, imobilul dotal fiind prescriptibil în urma separației de bunuri, posesiunea utilă pentru uzucapiune va curge în contra femeei dela această separare. Femeea reluându-și, în asemenea caz, administrația bunurilor sale (art. 1265) și putând să întrerupă ea însăș prescripția, principiul neprescriptibilității va încetà. Prescripția curge contra femeei dela separarea de bunuri.

În rezumat, imobilul dotal este neprescriptibil în timpul căsătoriei, afară de cazul când s'a stipulat alienabilitatea lui, sau când prescripția a început a curge înainte de căsătorie, sau când s'a pronunțat separația de bunuri, în care caz prescripția poate începe a curge dela această separare. Rezumatul soluțiilor de mai sus.

După ce legiuitorul ne arată în art. 1878 cazurile excepționale în care imobilul dotal devine prescriptibil, art. 1879 dispune că nu este supusă prescripției, pe cât timp ține căsătoria, acțiunea în anulare a femeei contra actelor făcute de dânsa, fără autorizarea bărbatului sau a justiției, în cazurile în care legea declară acea autorizare obligatorie. Art. 1879.

Ipoteza prevăzută de lege este următoarea: O femee mărităță înstrăinează un bun al ei fără autorizare. Ea are o acțiune în anulare în contra detentorului bunului înstrăinat, acțiune care se prescrie prin 10 ani din ziua desfacerei căsătoriei (art. 1900). Prescripția nu curge deci, în timpul căsătoriei, în folosul acelor care dețin bunurile unei femei neautorizate. Prescripția nu va curge, în asemenea caz, contra femeei decât din ziua desfacerei căsătoriei (3). Ipoteza prevăzută de lege prin art. 1879.

Art. 1879 nu există în codul francez, însă soluția este și acolo tot aceeaș, ea rezultând din art. 1304 fr. (al nostru 1900), după care termenul de 10 ani, în care femeea mă- Dr. francez.

---

ment. noastre, p. 249, nota 3 (ed. a 1-a). Mai vezi tom. X, p. 504, nota 2 și p. 632, nota 3.

(1) Vezi *suprà*, p. 78.

(2) Vezi în tom. VIII, pag. 258 (ed. a 1-a), justificarea acestei soluții.

(3) Cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1905, No. 77, p. 632.

ritată își poate atacà actul făcut de dânsa fără autorizare, nu curge decât dela desfacerea căsătoriei, adecă dela moartea bărbatului sau dela transcrierea hotărîrei de divorț. Aceasta nu este însă un caz de suspendare a prescripției, după cum pe nedrept susțin unii (1), pentrucă art. 1900 nu oprește cursul unei prescripții începute, ci oprește prescripția de a începe a curge, fixând punctul ei de plecare (2).

Art. 1880. Venim în fine la art. 1880. Acest text dispune că nu este supusă prescripției, pe cât timp ține căsătoria, și aceasta oricare ar fi regimul matrimonial al soților, nicio acțiune a femeei care ar puteà să se răsfrângă asupra bărbatului, de ar fi exercitată de femee contra unui terțiu.

Exemplu. De exemplu: bărbatul a înstrăinat un imobil parafernal al femeei; ea este în drept a atacà vânzarea; însă cumpărătorul având, în specie, recurs în garanție contra bărbatului, care a vândut lucrul femeei, acțiunea acesteia se resfrânge în contra bărbatului, și prescripția acestei acțiuni este suspendată în tot timpul căsătoriei.

Motivele art. 1880. Legea a crezut că femeea nu va îndrăzni a acționà pe terțiu, de frică ca bărbatul să nu sufere consecințile acestei acțiuni, din cauza recursului în garanție la care el este expus din partea cumpărătorului. Legea presupunând astfel că o imposibilitate morală oprește acțiunea femeei, vine în ajutorul ei, suspendând cursul prescripției în tot timpul căsătoriei. Acestea sunt motivele art. 1880, care se aplică chiar femeei separate de bunuri (3).

Cazurile când acțiunea femeei nu se resfrânge în contra bărbatului. Acțiunea femeei va fi însă supusă prescripției în timpul căsătoriei de câteori acțiunea ce-i aparține nu s'ar resfrânge asupra bărbatului, precum ar fi, de exemplu, în cazul când bărbatul, în loc de a vinde lucrul femeei sau de a-l dărui *dotis causa*, ar fi dispus de el printr'o donațiune ordinară. pentrucă dăruitorul nefiind, în principiu, supus obligației

(1) Marcadé, *Prescription*, art. 2252 urm., No. 203, p. 229, 230; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 636 și II, 1155 urm., etc.

(2) Mourlon, III, 1898; Laurent, XXXII, 60; Aubry et Rau, II, § 314, p. 493, nota 10 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, I, 120, etc. Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 492 (ed. a 1-a).

(3) Vezi autorii citați în tom. VIII al Coment. noastre, p. 493, nota 2 (ed. 1-a).

de garanție (art. 828), acțiunea în revendicare a femeei nu se resfrânge în contra bărbatului ei (1).

3° Soții.

Art. 1881. — Prescripțiunea nu curge între soți, pe cât timp, ține căsătoria. (Art. 2253 C. fr.).

Motivele art. 1881.

Legea voind să asigure liniștea în familie, precum și a împedică liberalitățile indirecte dintre soți, care ar fi irevocabile (2), a suspendat orice prescripție între ei, chiar dacă ea ar fi început a curge înainte de căsătorie (3); așa că în tot timpul cât ține căsătoria, nici bărbatul nu poate să prescrie în contra femeei, nici femeea în contra bărbatului; și această suspendare se aplică la orice acțiune în genere, soluție admisă atât prin art. 204 din codul german (4), cât și prin art. 1966 din codul Calimachi (1495 C. austriac) (5).

Nicio prescripție nu curge între soți.

Astfel, nu curg între soți, în timpul căsătoriei: prescripția acțiunei în anulare a contractului de căsătorie, nici prescripția cincenală a dobânzilor unei sume de bani (art. 1907), nici chiar prescripțiile mai scurte, legea nefăcând nicio excepție în această privință, din cauza considerațiilor de ordine morală care au edictat regula statornicită de art. 1881 (6).

---

(1) Vezi tom. VIII suscitat, p. 493, *ad notam* (ed. 1-a).

(2) Art. 937 voește ca orice donațiune făcută între soți, în timpul căsătoriei, să fie revocabilă. Or, prescripția, dacă ar fi fost admisă, le-ar fi oferit mijlocul cel mai lesne de a se avantajà în mod irevocabil. In adevăr, soțul care ar fi fost creditorul celuilalt soț, n'ar fi avut decât să lese să treacă termenul cerut de lege pentru îndeplinirea prescripției și astfel ar fi liberat în mod definitiv și irevocabil pe soțul debitor. Cpr. Planiol, II, 2702, 3°. Art. 937 C. civil.

(3) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 657.

(4) Iată cum se exprimă acest text: „Prescripția drepturilor existente între soți este suspendată cât timp ține căsătoria *(Die Verjährung von Ansprüchen zwischen Ehegatten ist gehemmt, solonge die Ehe besteht)*". Și acest text adaogă că soluția de mai sus se aplică drepturilor dintre părinți și copii, în timpul minorității acestor din urmă, precum și drepturilor dintre tutor și minor, în timpul tutelei. C. german. Art. 204.

(5) Vezi *suprà*, p. 20 și *infrà*, p. 195, nota 2.

(6) Laurent, XXXII, 62; Arntz, IV, 1995; Beltjens, VI, art. 2253, No. 1 și 2; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3522, p. 732; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2253, No. 12 urm.

Acț. în divorț. Art. 1881 se aplică deci la toate acțiunile în genere (1), chiar acțiunei în divorț (2), etc.

Decăderile de drepturi. Se decide însă, în genere, deși chestiunea este controversată, că numai prescripția este suspendată între soți, în timpul căsătoriei, nu și simplele decăderi de drepturi (3).

Art. 833. Astfel, termenul de un an statornicit de art. 833 spre a cere revocarea unei donațiuni pentru cauză de ingratitudine curge, după părerea generală, între soți (4).

Art. 946 C. com. Cât pentru prescripția comercială, vom vedeà *infrà*, sub art. 946 C. com. că, după părerea noastră, ea nu curge între soți, conform art. 1881 C. civ.

Separ. de bunuri. Prescripția este suspendată între soți chiar în urma separației de bunuri (5).

Incet. căsătoriei. Suspendarea prescripției, statornicită de art. 1881, încetează odată cu încetarea căsătoriei.

Anularea căsătoriei. In caz de anularea căsătoriei, beneficiul suspendărei este menținut până în momentul anulărei, căci nu poate să fie vorba acì de retroactivitate, acest beneficiu al suspendărei neputând fi desființat pentru trecut, ci numai pentru viitor (6).

4° Moștenitorii beneficiari.

Art. 1882. — Prescripțiunea nu curge în contra moștenitorului beneficiar în respectul creanțelor sale asupra succesiunei. (Art. 653, 713 C. civ. Art. 2258 § 1 C. fr.).

---

(1) Giorgio Georgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 257, p. 365 (ed. a 3-a).

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 445 și 595.

(3) Aubry et Rau, VIII, § 771, p. 427 (ed. a 4-a).

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 126; Baudry et Tissier, *Idem*, 39, p. 38; Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 1616; Aubry et Rau, VII, § 708, p. 422, text și nota 26; Demolombe, XX, 666; Planiol, III, 2650.—*Contrà:* Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 658 și alți autori citați *pro* și *contra* în tomul IV, partea I, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 458, 459.

(5) Laurent, XXXII, 63; Beltjens, *loco cit.*, No. 3; Thiry, IV, 608, p. 532; T. Huc, XIV, 421; Baudry et Tissier, *Prescription*, 446; Guillouard, *Idem*, I, 127; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2253, No. 4 urm., etc.

(6) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 446 *bis*; Dalloz, *op. cit.*, IV, art. 2253, No. 19 și 20. Vezi și Saleilles, nota asupra art. 204 din codul german (ed. oficială), I, p. 296, care combate părerea contrară susținută de Planck.

Ea nu curge în contra succesiunei, nici în privința creanțelor, nici în privința drepturilor reale (1).

Moștenitorul beneficiar, care aveà o creanță contra defunctului, păstrează această creanță contra succesiunei. Prescripția fiind suspendată în folosul lui, el va puteà să-și încaseze creanța sa din bunurile succesiunei, chiar în urma expirărei termenului fixat pentru prescripție. Suspend. prescripției în folosul moștenitorului beneficiar.

Motivul acestei dispoziții este că moștenitorul, având posesiunea bunurilor succesiunei în interesul tuturor persoanelor care au drepturi asupra ei, posedă și pentru el, și posesiunea sa împedică ca prescripția să curgă în contra lui (2). Motivele acestei dispoziții.

Suspendarea prescripției, statornicită de art. 1882, în folosul moștenitorului beneficiar, are loc în toate cazurile, fie că există un singur moștenitor sau mai mulți moștenitori (3). Cazul când există mai mulți moștenitori.

Chestiunea este însă controversată în privința consecinților suspendărei prescripției în caz când moștenitorul beneficiar, creditor al succesiunei, se găsește în concurență cu alți moștenitori care au acceptat succesiunea, fie pur și simplu, fie sub beneficiu de inventar. Consecințile suspendărei prescripției. Controversă.

Părerea generală este că prescripția este suspendată numai *contra succesiunei*, așa că moștenitorul beneficiar nu va puteà să invoace această cauză de suspendare *contra comoștenitorilor săi*, care ar fi acceptat succesiunea pur și simplu, spre a-i sili să plătească din bunurile lor personale partea lor de datorie (4).

Art. 1882 § 1 nevorbind decât de creanțele ce moștenitorul are contra succesiunei, se decide în Franța că pre- Acțiuni reale existente în contra succesiunei.

(1) Paragraful 2 al art. 1882 a fost adaos de legiuitorul nostru după observațiile lui Marcadé. Vezi *infrà*, p. 194.

(2) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 369, *ad notam* (ed. a 2-a). Cpr. Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2258, No. 2; Thiry, IV, 610, etc.

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 448; Guillouard, *Idem*, 150; Dalloz, *op. și loco cit.*, No. 5; Cas. Roma, Sirey, 92. 4. 25 (cu nota lui Al. Wahl), etc.

(4) Baudry et Tissier, *Prescription*, 448; Guillouard, *Idem*, I, 151; Aubry et Rau, II, § 214, p. 496, text și nota 20 (ed. a 5-a). —Vezi însă T. Huc, XIV, 428, p. 541; Laurent, XXXII, 66, etc. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2258, No. 7 urm.

scripția nu este suspendată în privința acțiunilor reale, în revendicare sau altele, ce moștenitorul ar avea contra succesiunei (1).

Art. 1882 § 2.

La noi s'ar puteà însă foarte bine susține contrariul, din cauza § 2 al art. 1882, adaos de legiuitorul nostru; căci dacă prescripția nu curge în contra succesiunei și în folosul moștenitorului, în privința drepturilor reale, este firesc lucru ca ea să nu curgă nici în contra moștenitorului, în privința drepturilor reale ce el ar avea contra succesiunei, deși art. 1882 § 1 nu vorbește decât de creanțe.

Incetarea suspend. prescripției.

Suspendarea prescripției, statornicită de art. 1882 § 1, încetează odată cu administrația moștenitorului beneficiar, la darea socotelelor sale (2).

Creanțele succesiunei contra moștenitorului.

In codul francez există controversă în privința chestiunei de a se ști dacă prescripția este suspendată *în folosul succesiunei*, pentru creanțele ce ea ar avea în contra moștenitorului beneficiar (3).

Dr. nostru. Art. 1882 § 2.

La noi, controversa este curmată în sensul suspendărei prescripției, atât în privința creanțelor cât și a drepturilor reale ce succesiunea ar avea contra moștenitorului, prin § 2 al art. 1882, care dispune că prescripția nu curge în contra succesiunei și în folosul moștenitorului, nici în privința creanțelor, nici în privința drepturilor reale ce ea ar puteà să aibă contra acestui moștenitor.

Admiterea părerei lui Marcadé.

Această schimbare a textului nostru este datorită tot observațiilor lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest din urmă autor:

„Le code ne s'exprime pas d'une manière assez large; il dit seulement que la prescription ne court pas contre l'héritier pour les créances qu'il a sur la succession, ce qui laisse en dehors non seulement la prescription des droits réels appartenant à cet héritier,

---

(1) Planiol, I, 2702, *in fine*; T. Huc, XIV, 428; Baudry et Tissier, *Prescription*, 451; Marcadé, *Idem*, 206, p. 232; Guillouard, *Idem*, I, 149; Laurent, XXXII, 67; Aubry et Rau, II, § 214, p. 496, 497, text și nota 21 (ed. a 5-a), etc.

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 452; Guillouard, *Idem*, I, 152; Colmet de Santere, VIII, 365 *bis* V, Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2258, No. 4; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1060, etc.

(3) Vezi în sensul suspendărei prescripției, Guillouard, *Prescription*, I, 148, iar în sens contrar, Baudry et Tissier, *Idem*, 453.

mais aussi *(et c'est là un tort), celle des droits tant réels que personnels appartenant à la succession*" (1).

5° Administratorii legali ai averei altuia și curatorul succesiunei vacante.

Art. 1883. — Regulile prescrise prin art. precedent se aplică și la prescripțiunea dintre administratorul legal al unei persoane și acea persoană (2), precum dintre o succesiune vacantă și persoana numită curatorul ei. (Art. 724 urm. C. civ. Art. 2258 § 2 C. fr. *modificat*).

Art. 1884. — Prescripțiunea curge atât în folosul (3) cât și

---

(1) Marcadé, *Prescription*, No. 206, p. 232.

(2) Textul francez nu vorbește de mandatari legali în genere, ci numai de curatorul succesiunei vacante. Textul nostru vorbește, din contra, de acești mandatari, după observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor *(Prescription*, No. 209, p. 234). „Le triple cas de suspension qui vient d'être étudié, entre l'héritier bénéficiaire et la succession, existe, absolument de la même manière et par les mêmes motifs, *entre tout administrateur légal du patrimoine d'une personne et cette personne*". Cpr. art. 1966 din codul Calimach (1495 C. austriac). Deoseb. de redacție de C. francez.

In baza acestor principii, art. 1471 din Ante-proiectul codului japonez, elaborat de profesorul Boissonade, dispune foarte bine că „prescripția nu curge în favoarea administratorului legal, judiciar sau convențional al bunurilor altuia, în raporturile sale cu acela pentru care el administrează și în privința drepturilor ce el este însărcinat să păstreze". Guillouard *(loco cit.)* citează acest text ca făcând parte din codul civil japonez. Aceasta este o mare eroare a savantului profesor, căci proiectul elaborat de Boissonade n'a avut niciodată putere de lege în Japonia. In această țară există, în adevăr, un alt cod civil, promulgat la 28 Aprilie 1896 și tradus în limba franceză de către doi jurisconsulți japonezi, și anume: I. Motono și M. Tomii (Paris, libr. Larose, 1898). In acest cod textul de mai sus nu există. N'am putut lăsa să treacă această eroare, fără a o semnalà. In sensul suscitat al textului din proiectul elaborat de profesorul Boissonade, care, din nefericire, a rămas o operă de doctrină, sunt redactate și alte legiuiri străine. Astfel sunt de exemplu: art. 551 C. portughez, art. 204 C. german, art. 153 din codul federal al obligațiilor pentru Elveția, art. 2119 C. italian, etc. Proiectul codului japonez. Art. 1471.

(3) Art. 2258 din codul francez prevede că prescripția curge numai *contra* unei succesiuni vacante, fără a adăogà că ea curge *și în folosul ei*, însă soluția este aceeaș și acolo, fiind Deoseb. de redacție de C. francez.

în contra unei succesiuni vacante, chiar şi dacă nu are curator, şi chiar în timpul termenelor de trei luni pentru facerea inventarului şi de patruzeci de zile pentru deliberare. (Art. 706, 724 urm. C. civ. Art. 2258 § 2, 2259 C. fr.).

Administratorii legali şi convenţionali.

După art. 1883, prescripţia nu curge în folosul administratorilor legali, şi trebue să adăogăm: *şi convenţionali*; în contra celor a căror avere ei administrează, pentrucă ei având obligaţia de a întrerupe prescripţia ce s'ar îndeplini în privinţa averei administrate, nu pot tocmai ei să invoace prescripţia ce ar fi curs în folosul lor, în timpul administraţiei cu care sunt însărcinaţi. Ei nu pot deci să invoace propria lor culpă spre a se înavuţi în detrimentul patrimoniului ce administrează. Lucrul este aşa de adevărat, încât soluţia de mai sus este admisă şi în codul francez, deşi niciun text de lege nu există în această pvivinţă, în acest din urmă cod (1).

Tutorul, tatăl administrator legal, etc.

Astfel, prescripţia nu curge în folosul tutorului sau tatălui administrator legal, în privinţa bunurilor minorului administrate de ei, soluţie admisă şi prin art. 1966 din codul Calimach (1495 C. austriac).

Trimesul în posesiune a bunur. unui absent, etc.

Ea nu curge în folosul acelui trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent; în folosul moştenitorului beneficiar (art. 1882 § 2) şi curatorului unei succesiuni vacante (art. 1883); în folosul sindicului unui faliment, primarului unei comuni, etc. şi chiar nici în folosul mandatarului convenţional, cu privire la bunurile ce el este însărcinat a administrà (2).

Succesiune vacantă. Art. 1884.

Prescripţia curge însă atât în folosul cât şi în contra unei succesiuni vacante, chiar dacă ea n'ar aveà un curator, şi aceasta chiar în lăuntrul termenului dat de lege pentru deliberare şi facerea inventarului şi, după unii, chiar atunci când succesiunea, mai întâi vacantă, ar fi fost mai în urmă acceptată de către un moştenitor minor; căci efectul retroactiv al acestei acceptări nu împedică prescripţia de a fi curs în

---

de principiu că prescripţia curge de câteori legea nu admite suspendarea ei. Vezi Laurent, XXXII, 69; Beltjens, VI, art. 2258, No. 6; Baudry et Tissier, *Prescription*, 436; Guillouard, *Idem*, I, 157, etc.

(1) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 171. Vezi p. 195. nota 3.

(2) Guillouard, *op. cit.*, I, 62 şi 171.

timpul vacanței ei. Aceasta este, de bună seamă, părerea cea mai juridică (1), deși chestiunea este discutată.

Niciun motiv nu există, în adevăr, pentru a se suspendà cursul prescripției contra succesiunei vacante; căci dacă există un curator, el este obligat să întrerupă prescripția și va fi responsabil dacă n'a întrerupt-o; dacă nu există curator, drepturile succesiunei vor fi apărate de către creditori, care au interes de a păstrà averea ce formează gajul lor. Ei vor provocà deci rânduirea unui curator, și dacă n'au provocat asemenea măsură conservatorie, ei vor suferì consecințile negligenței lor (2). Motivele soluției de mai sus.

6° Modalitățile creanțelor.

Art. 1885. — Prescripțiunea unei creanțe condiționale sau cu termen nu poate începe decât din momentul când s'a îndeplinit condițiunea sau a expirat termenul. (Art. 1004 urm., 1017 urm., 1019 urm., 1022 urm., Art. 2257 C. fr.).

Acțiunile reale ale creditorului sau proprietarului sunt, prin excepție, supuse prescripțiunei, în folosul celui ce deține lucrul, chiar și mai înainte de realizarea condițiunilor sau de expirarea termenelor la care acele acțiuni pot fi subordinate (3). (Art. 1017 urm., 1022 urm. C. civ. Art. 2257 C. fr.).

Art. 1885, atât prin locul ce ocupă în secția de față (despre cauzele care suspendă cursul prescripției), cât și prin expresiunile ce întrebuințează, prezintă condiția suspensivă (4) și termenul suspensiv ca adevărate cauze de suspen- Inexactitatea textului art. 1885.

---

(1) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 456, *in fine*; Guillouard, *Idem*, I, 158. — Vezi însă Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 623; Duranton, XXI, 321, etc.

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 456; Guillouard, *Idem*, I, 157; T. Huc, XIV, 428; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2258, No. 5; Thiry, IV, 611, etc.

(3) Vezi asupra acestei materii, P. Rochefort, *De la prescription des droits conditionnels* (teză pentru doctorat, Paris, 1910).

(4) Nu mai încape îndoială că, în specie, este vorba de o condiție suspensivă, legea înțelegând a vorbì de creanțele a căror existență este subordinată îndeplinirei unei condiții; căci condiția rezolutorie nu afectează decât stingerea obligației și n'o împiedică de a fi pură și simplă: *obligatio pura quæ sub conditione resolvitur* (art. 1019 urm.). Creditorul al cărui drept este supus desființărei unei condiții, având de îndată un drept Condiție suspensivă.

dare ale prescripţiei, în folosul debitorului şi în contra creditorului, ceeace este inexact; căci, atât condiţia cât şi termenul, nu au de efect *suspendarea* cursului prescripţiei, ci o împiedică numai de a începe a curge. Ca atare, art. 1885 nu prevede un caz de suspendare a prescripţiei, ci determină numai punctul ei de plecare (1).

In privinţa creanţelor condiţionale, art. 1885 face să curgă termenul prescripţiei dela îndeplinirea condiţiei.

Creanţe supuse unei condiţii pur potestative din partea creditorului.

Acest text nu se aplică însă creanţei supusă unei condiţii pur potestative din partea creditorului; căci, atârnând de voinţa lui ca condiţia să se îndeplinească sau nu, el nu poate, prin inacţiunea lui, să întârzie momentul când prescripţia va începe a curge în folosul debitorului său (2).

Supunerea creanţei unui termen.

In caz când creanţa este supusă unui termen, fie acest termen cert sau necert (3), prescripţia nu va începe a curge decât la expirarea termenului, şi fiindcă ultima zi aparţine întreagă debitorului spre a-şi executà obligaţia sa, ea va începe a curge a doua zi după expirarea termenului, de oarece numai atunci creditorul poate să acţioneze pe debitorul său (4).

Existenţa mai multor termene.

Dacă creanţa este exigibilă la mai multe termene, prescripţia nu va curge, pentru fiecare fracţiune a datoriei, decât din ziua scadenţei acestei fracţiuni (5).

Drept eventual.

Aşa dar, în rezumat, cât timp condiţia nu este îndeplinită şi cât timp termenul nu este expirat, prescripţia nu poate curge în folosul debitorului.

Este evident că prescripţia nu va curge în contra celui

şi o acţiune, prescripţia va curge imediat în contra lui. Baudry et Tissier, *Prescription*, 391; Guillouard, *Idem*, I, 132; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1072, 1073; Marcadé, *Prescription*, 214, p. 237; Laurent, XXXII, 22 şi toţi autorii.

(1) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 385; Guillouard, *Idem*, I, 129; Laurent, XXXII, 20; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2257, No. 1; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1063, etc.

(2) Guillouard, *op. cit.*, I, 133; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2257, No. 9.

(3) Beltjens, VI, art. 2257, No. 4 *bis*; Dalloz, *op.* şi *loco cit.*, No. 42 urm. şi 58 urm., precum şi autorităţile citate acolo; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1068; Laurent, XXXII, 24, etc.

(4) Dalloz, *loco cit.*, No. 41; Guillouard, *Prescription*, I, 137; Marcadé, *Idem* art. 2257, No. 215, p. 237, 238, etc.

(5) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1069; Laurent, XXXII, 24; Beltjens, VI, art. 2257, No. 4 *ter*; Thiry, IV, 634 şi toţi autorii.

care nu are încă niciun drept, ci numai o speranță, precum este moștenitorul rezervatar, în timpul vieței lui *de cujus*, legatarul, în timpul vieței testatorului, etc. (1).

Art. 2257 din codul francez mai prevede că prescripția nu curge, în privința acțiunei în garanție, cât timp evicțiunea nu are loc, ceeace însemnează că prescripția va începe a curge din momentul admiterei evicțiunei, adecă de când hotărîrea care a admis-o a devenit definitivă. Chestiunea este însă controversată (2). Acțiunea în garanție.

Această soluție este adevărată și la noi, cu toată eliminarea § 3 al art. 2257 din codul francez, relativ la acțiunea în garanție. In adevăr, acest paragraf a fost eliminat ca deprisos, după observațiile lui Marcadé, fiindcă cazul relativ la acțiunea în garanție intră în § 1 al art. 1885 (2257 C. fr.), după care prescripția unei creanțe condiționale nu curge decât din momentul îndeplinirei condiției. Iată, în adevăr, cum se exprimă Marcadé, pe care legiuitorul nostru l-a urmat și de astă dată: Elimin. din codul nostru a art. 2257 § 3, ca deprisos.

„Deux circonstances seulement, la condition et le terme, suspendent ici la prescription des créances, et c'est *par une rédaction inexacte* que notre article en indique trois. Celle qu'il présente en second lieu (adecă regula relativă la acțiunea în garanție) rentre dans la première et n'est qu'un de ces cas particuliers d'application. Il est clair, en effet, que quand vous êtes obligé de me garantir de telle éviction, *si cette éviction a lieu*, votre obligation est conditionnelle. Notre article se réduit donc à dire que la prescription est suspendue, pour les créances conditionnelles ou à terme, tant que la condition n'est pas accomplie ou que le terme n'est pas échu" (3).

---

(1) Mourlon, III, 1919; Guillouard, *Prescription*, I, 139; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1071 și autorii citați acolo; Planiol, I, 2655; Marcadé, *Prescription*, art. 2257, No. 220, pag. 242; Laurent, XXXII, 34; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, Art. 2257, No. 91 urm. etc.

(2) Vezi autorii citați în tom. III, partea II, al Coment. noastre, nota 2, *in fine* dela p. 824, 825 și tom. VIII, p. 712, 713 (la art. 1340), și la autoritățile citate acolo, trebue să adăogăm, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1075 și Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2257, No. 34. Vezi asupra acestei controverse, Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2257, No. 7.

(3) Marcadé, *Prescription*, art. 2257, No. 213, p. 237. Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 712, 713 (ed. I-a) și tom. III, partea II, p. 824, 825, *ad notam* (ed. a 2-a).

Acţiunile reale. Art. 1885 § 2. Curmarea controversei din dreptul francez.

Dar, dacă s'a eliminat din art. 1885 paragraful ce textul corespunzător francez cuprinde cu privire la acţiunea în garanţie, legiuitorul nostru l-a adaos în art. 1885 § ultim, relativ la acţiunile reale ale creditorului sau proprietarului, declarând prin acest adaos, că acţiunile reale ale creditorului sau proprietarului sunt, prin excepţie, prescriptibile, în folosul celui ce deţine lucrul, chiar şi înainte de îndeplinirea condiţiei sau de expirarea termenului, la care pot fi supuse acele acţiuni. Aceasta însemnează că regula consacrată de § 1 al art. 1885, după care prescripţia nu curge *pendente conditione* sau *pendente die,* nu se aplică drepturilor reale, adecă proprietăţei şi desmembrărilor ei. Ea nu se aplică proprietăţei achizitive, ci numai celei liberatorii. Cu alte cuvinte, posesorul va prescrie contra tuturor, atât în contra celor care nu au asupra lucrului posedat decât un drept condiţional sau supus unui termen, cât şi contra celor care au asupra acestui lucru un drept pur şi simplu (1).

Exemplu spre lămurirea celor de mai sus.

Astfel, dacă presupunem că A mi-a legat un imobil sub o condiţie suspensivă şi că moştenitorul testatorului a vândut acest imobil lui B, care l-a posedat de bună credinţă timp de 10 sau 20 de ani, sau de rea credinţă timp de 30 de ani, prescripţia s'a îndeplinit în folosul lui B, curgând în favoarea lui din ziua începerei posesiunei sale.

Dr. roman.

(1) La Romani, prescripţia unui drept condiţional nu aveà loc *pendente conditione*, nici chiar în privinţa terţiilor detentori. Iată, în adevăr, cum se exprimă Justinian în privinţa legatelor şi fideicomiselor, condiţionale sau supuse unui termen: „*Sin autem sub conditione vel sub incerta die, fuerit relictum legatum vel fideicommissum . . . , melius quidem faciet heres, si in his casibus caveat ab omni venditione, vel hypotheca, ne se gravioribus oneribus evictionis nomine supponat. Sin autem avaritiæ cupidine propter spem conditionis minime implendæ, ad venditionem vel hypothecam prosiluerit; sciat, quod conditione impletâ, ab initio causam in irritum devocetur, et sic intelligenda est, quasi nec scripta, nec penitus fuerit celebrata: ut nec usucapio, nec longi temporis præscriptio contra legatarium vel fideicommissarium procedat*". *L.* 3 § 3, Cod, *Communia de legatis et fideicommissis, et de in rem missione tollenda*, 6, 43. Mai vezi L. 7 § 4, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7, 39; L. 30 *in fine*, Cod, *De jure dotium*, 5, 12, etc. Soluţia dreptului roman nu eră urmată de toţi autorii în vechiul drept francez.

Nu se poate zice că această posesiune este nedreaptă, pentru că, în calitate de legatar condițional, eu nu aveam decât să fac acte întreruptive de prescripție (art. 1016). In acest sens se pronunță majoritatea doctrinei în Franța, cu Marcadé în frunte (1), în contra jurisprudenței, și în acest sens controversa a fost curmată de legiuitorul nostru.

Indreptarea unei erori strecurată în tom. X, cu privire la ipoteci.

Din acest principiu, introdus de legiuitorul nostru, rezultă o consecință foarte importantă în privința ipotecei, asupra căreia ne-am înșelat în tom. X al Coment. noastre, p. 698, nota 2, când am arătat că chestiunea este controversată. Această eroare a noastră, pe care ne vedem silit a o îndreptà acì, cerând iertare cetitorilor noștri, provine din împrejurarea că am scăpat atunci din vedere § 2 al art. 1885, prin care legiuitorul nostru a închis orice discuție.

Consecințile sistemului legei noastre.

Iată care este consecința sistemului legei noastre cu privire la ipoteci. Presupunând că o ipotecă ți-a fost constituită pentru garantarea unei creanțe condiționale sau cu termen, cât timp imobilul ipotecat se găsește în mânile debitorului d-tale, *pendente conditione* sau *pendente die*, prescripția nu curge în contra d-tale, nici în privința acțiunei personale ce ai contra debitorului, nici în privința acțiunei ipotecare ce ai asupra imobilului ipotecat. Dacă presupunem însă că debitorul înstrăinează imobilul, terțiul posesor va prescrie în contra d-tale, chiar *pendente conditione* sau *pendente die*, liberarea ipotecei de care el este grevat (2); și această prescripție va curge în favoarea terțiului din ziua achiziției imobilului, iar nu din ziua îndeplinirei termenului sau condiției.

Textul nostru este expres în această privință și majoritatea doctrinei admite aceeaș soluție și în Franța (3).

---

(1) Vezi Marcadé, *Prescription*, 216 urm., p. 238 urm.; Mourlon, III, 1916 urm.; Laurent, XXXII, 25 urm.; Aubry et Rau, II, § 213, p. 485 urm., text și nota 17 (ed. a 5-a); Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 506; Guillouard, *Idem*, I, 144; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 701 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 394 urm. — *Contrà:* Planiol, I, 2654; Arntz, IV, 2003; Cas. fr. *Pand. Période.* 1901. 1. 145 (cu nota în sens contrar a lui C. Malberg, prof. la Nancy). Vezi asupra acestei chestiuni, Rochefort, *Prescription des droits conditionnels*, 34 urm., p. 103 urm.

(2) Vezi *infrà*, p. 253, nota 1, *in fine*.

(3) Vezi Mourlon, III, 1917, dela care am împrumutat acest

Mai sunt şi alte aplicări ale aceluiaş principiu, pe care le vom semnalà în treacăt.

Aplic. aceluiaş principiu la uzufruct.

Astfel, terţiul achizitor al unor imobile înstrăinate în folosul lui de către un uzufructuar, va prescrie proprietatea acestor imobile înaintea stingerei uzufructului (1).

Art. 825.

Aceeaş soluţie este aplicabilă posesorului unor imobile vândute sau legate unui terţiu sub condiţie, sau dăruite sub condiţia unui drept de reîntoarcere convenţională, stipulat în favoarea dăruitorului (art. 825) (2), etc.

Efectele suspendării prescripţiei (art. 1874).

Efectul suspendării prescripţiei este, după cum ştim, următorul: cursul prescripţiei începute se opreşte îndată ce cauza suspendării se produce, şi timpul cât ţine cauza de suspendare nu se numără. Dacă cauza suspendării dispare, prescripţia reîncepe din nou a curge, şi tot timpul, care a curs înainte de suspendare se adaogă la timpul care curge în urmă. In tot timpul cât a ţinut suspendarea, prescripţia a dormit şi ea se redeşteaptă îndată ce cauza suspendării a încetat (art. 1874) (3).

„Il y a des causes, zice Dunod, qui ne font que suspendre la prescription, et qui n'empêchent pas qu'on rejoigne le temps qui a précédé à celui qui a suivi, pour rendre la prescription complète; l'on ne fait que déduire le temps intermédiaire, pendant lequel

---

exemplu. In acelaş sens, Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, III, 2293 urm.; Beudant, *Suretés personnelles et réelles*, II, 1103, p. 447; Guillouard, *Idem*, IV, 1928 şi *Prescription*, I, 146; Troplong, *Prescription*, II, 791 urm. De Fréminville, *Tr. de la minorité et de la tutelle*, I, 440, p. 470 urm. (ed. din 1845), etc. Vezi asupra acestei controverse în Franţa, Pand. fr., v° *Privil. et hypothèques*, 11657 urm.

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 145; Laurent, XXXII, 28. Cpr. Cas. fr. D. P. 1900. 1. 103.

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 145, p. 135. Vezi asupra tuturor acestor aplicări ale principiului de mai sus, Baudry et Tissier, *Prescription*, 398 urm.; Pand. belges, v° *Prescription en général (mat. civile)*, 313 urm., etc.

(3) Cpr. Guillouard, Prescription, I, 172; Baudry et Tissier, *Idem*, 415. Vezi *suprà*, p. 142 şi 172.

nous disons que la prescription ne court pas et qn'elle est suspendue. *Dormit præscriptio*" (1).

Astfel, dacă presupunem că, în timpul prescrierei unui imobil de către un terțiu sau a unei obligații de către un debitor, prescripție care a început de cinci ani, imobilul sau creanța în chestiune devine proprietatea unui minor de 18 ani, prescripția este oprită în drum în timpul celor trei ani ai minorității, după care ea va reîncepe a curge din nou, cei cinci ani anteriori adăogându-se la anii posteriori majorității (art. 1874) (2). Exemplu.

Beneficiul suspendării prescripției nu poate fi invocat, în principiu, decât de acei în folosul cărora el a fost stabilit, și numai contra persoanelor față de care suspendarea a fost edictată (3). Invocarea beneficiului suspendării prescripției.

Astfel, dacă între mai mulți coproprietari ai unui bun, unul din ei este minor, sau dacă o creanță aparține la mai mulți creditori, fie ei chiar solidari, prescripția va curge contra coproprietarilor majori (4). Exemplu.

Tot astfel, suspendarea prescripției în favoarea uzufructuarului nu folosește nudului proprietar și, *vice-versa*, suspendarea datorită unei cauze existente în persoana nudului proprietar, nu folosește uzufructuarului (5). Uzufruct.

---

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions*, chap. 10, *ab initio*, p. 62 (ed. din 1765). Vezi și Marcadé, *Prescription*, No. 140, p. 165 și 186, p. 213, dela care art. 1874 din codul nostru a fost împrumutat.

(2) Vezi Thiry, IV, 613; Pand. belges, v° *Prescription en général (mat. civile)*, 312, etc.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 463; Guillouard, *Idem*, I, 173; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1110 și toți autorii.

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 173; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 612; Baudry et Tissier, *Idem*, 463; Laurent, XXXII, 74 *bis*; Aubry et Rau, II, § 214, p. 502; Pand. fr., *v° cit.*, 1110, etc.

(5) Baudry et Tissier, *Prescription*, 463; Guillouard, *Idem*, I, 174; Pand. fr., *v° Prescription civile*, 1112; Aubry et Rau., *loco cit.*, p. 503, etc.

Și fiindcă vorbim de uzufruct, vom menționà o decizie recentă a Curței de casație, care pune în principiu că din art. 540 și 547 C. civil cum și din natura uzufructului, care este un drept real, rezultă că nudul proprietar nu este obligat să facă nimic în folosul uzufructuarului, ci numai să-l lese să-și exercite dreptul său și, prin urmare, că uzufructuarul nu are Art. 540, 547 C. civil.

Femeea măritată.

S'a decis, de asemenea, că cesionarul drepturilor unei femei măritate nu poate invocà cauzele de suspendare ce ar fi putut invocà însăş femeea (1).

S'a mai decis că creditorul nu poate să invoace o cauză de suspendare a prescripţiei contra unui codebitor altul decât acela a cărui calitate personală a produs suspendarea (2).

Servitute. Art. 643.

Regulile mai sus admise asupra efectului relativ al suspendărei prescripţiei, nu-şi primesc, după cum ştim, aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului care a făcut obiectul prescripţiei (art. 643) (3).

CAPITOLUL IV

Despre timpul cerut pentru a prescrie.

Impărţirea capitol. de faţă.

Acest ultim capitol al titlului de faţă, care fixează, după diferitele cazuri, termenul cerut de lege pentru dobândirea prescripţiei, se împarte în patru secţii.

Secţia I.

S-a I (art. 1886—1889) se ocupă de calcularea timpului cerut pentru a prescrie.

---

nicio acţiune contra nudului proprietar pentru a cere să i se facă reparaţii mari, la începutul sau în cursul uzufructului, nici valoarea lor, în cazul când le-ar fi făcut el. Cuvintele „reparaţiile mari rămân în sarcina proprietarului“ din art. 545 C. civil, însemnează numai că uzufructuarul nu este obligat a face reparaţii mari şi că dacă nudul proprietar voeşte a le face, costul lor îl priveşte pe el, iar nu că este şi obligat a le face la cererea uzufructuarului.

Prin urmare, în lipsa unei obligaţii legale sau care să rezulte din convenţia părţilor, uzufructuarul nu poate cere să fie obligat nudul proprietar la valoarea reparaţiilor mari, decât în limitele în care va dovedì că cu cheltuelile făcute de uzufructuar s'a adăogat ceva la valoarea fondului, caz în care cererea s'ar sprijinì pe principiul că nimene nu se poate înavuţì pe nedrept în paguba altuia. Cas. rom. S-a I, decizia No. 292 din 16 Maiu 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 27, p. 417 urm., No. de ordine 425.

(1) Cas. fr. D. P. 81. 1. 246.

(2) Cpr. Cas. fr. Sirey, 32. 1. 537 şi Répert. Dalloz, v° *Prescription*, 742; Aubry et Rau, II, § 214, p. 503 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 463, etc.

(3) Vezi *suprà*, p. 179.

Secția a doua (art. 1890—1894) se ocupă despre prescripția de 30 de ani; Secția II.

Secția a treia (art. 1895—1902) se ocupă despre prescripția de 10 până la 20 de ani. Secția III.

Și în fine, secția a patra (art. 1903—1910) se ocupă despre prescripțiile de cinci ani și mai scurte (prescripțiile cele mici sau cele scurte). Secția IV.

SECȚIUNEA I

Dispoziţiuni generale. — Punctul de plecare al prescripţiei.

Art. 1886. — Nicio prescripțiune nu poate începe a curge mai înainte de a se naște acțiunea supusă acestui mod de stingere.

Art. 1886 (care nu există în codul francez), dispunând că *nicio prescripție* nu începe a curge decât din momentul nașterei acțiunei supusă acestui mod de stingere (1), și care face aplicarea maximei „*actiones non natæ non præscribuntur* (2), se exprimă în termeni prea generali, căci această regulă este privitoare numai la prescripția liberatorie a drepturilor de creanță. In privința creanțelor, cursul prescripției începe deci, în principiu, afară de excepțiile ce vom semnalà mai la vale, p. 207 urm., odată cu nașterea obligației (3). Aplic. art. 1886 numai prescripției liberatorii.

Dreptul cesionarului unei creanțe deschizându-se în ziua cesiunei, prescripția liberatorie curge contra lui din ziua cesiunei, cu toatecă această cesiune n'a fost notificată debitorului (4). Cesiunea de creanță.

Dacă creanța este producătoare de dobânzi, prescripția liberatorie curge în contra creditorului, conform principiului de mai sus, din ziua existenței obligației, iar nu din momentul exigibilității primelor dobânzi (5), afară de cazul când Cazul când creanța produce dobânzi.

(1) Cpr. Cas. rom. *Dreptul* din 1871, No. 2, p. 1 (decizie nereprodusă în Bult. Curței).
(2) Cpr. Cas rom. Bult. S-a I, anul 1882, consid. dela p. 1201.
(3) Vezi în acest sens, Aubry et Rau, II, § 213, p. 482, 483 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, I, 71; Baudry et Tissier, *Idem*, 364, 380, 381; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 3, etc.
(4) Dalloz, op. și *loco suprà cit.*, No. 6.
(5) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 483, text și nota 9; Baudry et

creanţa ar fi cu termen, în care caz se va aplică art. 1885 din codul civil (1).

Rente perpetue sau viagere. Art. 1892.

Rentele perpetue (2) sau viagere se prescriu, în privinţa dreptului de a cere veniturile lor, prin 30 de ani, cu începere dela data titlului lor constitutiv, iar nu din ziua scadenţei primului termen al veniturilor rentei, după cum pe nedrept susţin unii autori în Franţa (vezi Colmet de Santerre, VIII, 370 *bis* IV), şi după cum dispune anume art. 152 din codul federal al obligaţiilor (Elveţia). Această chestiune este foarte controversată în Franţa, însă art. 1892 din codul nostru, pe care îl vom explică mai la vale,

---

Tissier, *Prescription*, 381; Guillouard, *Idem*, I, 73; Dalloz, *op.* şi *loco cit.*, No. 7; Laurent, XXXII, 17, etc. — *Contrà:* L. 8 § 4, Dig., *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7. 39.

(1) Baudry et Tissier, *loco suprà cit.*

Existenţa rentelor perpetue în dreptul nostru. Controversă.

(2) Am susţinut în tom. X al Coment noastre, p. 96 urm., că rentele perpetue asupra particularilor nu există în dreptul nostru, deşi mai multe texte, şi anume: art. 474, 550, 776, 1892, 1893, 1907, etc. presupun existenţa acestor rente; însă Curtea din Craiova neadmiţând acest mod de a vedeà (vezi *Dreptul* din 1911, No. 80 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 8), această din urmă părere a fost admisă acum de curând şi de Curtea de casaţie S-a I, prin decizia No. 641 *bis* din 6 Noembrie 1913. Iată rezumatul acestei importante decizii: din dispoziţiile art. 474, 523, 550, 776, 1892 şi 1907 C. civil rezultă că legiuitorul a consacrat în codul român renta perpetuă cu acelaş caracter personal şi mobiliar, şi prin esenţa ei rescumparabilă, ca şi în codul francez şi cel italian care i-au servit de model, iar eliminarea art. 530 şi 1909—1914 din codul francez, care prevăd că această rentă poate fi rescumpărată şi că, prin convenţia părţilor, se poate interzice răscumpărarea ei, nu însemnează că legiuitorul nostru a schimbat acest caracter al rentei perpetue, de oarece alte texte dovedesc că, şi în legislaţia română, renta perpetuă poate fi răscumpărată. Prin urmare, cu drept cuvânt, instanţa de fond a putut decide că constituirea unei rente perpetue, fie cu titlu oneros sau gratuit, fie asupra Statului sau particularilor, nu este proibită în legislaţia română. Vezi *Cr. judiciar* din 1914, No. 7, p. 55 şi No. 65, p. 528; *Dreptul* din 1914, No. 14, precum şi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 5, p. 65, No. curent 69. De aceeaş părere este şi distinsul nostru fost elev, d-l Florin Sion, *Cr. judiciar* din 1914, No. 62. Cu tot respectul datorit instanţei supreme, din care am făcut şi noi parte, rămânem nestrămutat în convingerea noastră, pentru motivele arătate în tom. X al Coment. noastre, *loco suprà cit.*

p. 215 urm., este expres în această privință, curmând și de astădată controversa tot în sensul părerei lui Marcadé și a multor altor autori (1).

Art. 1907.

Incât privește însă veniturile rentei ajunse la scadență, vom vedeà că ele se prescriu prin *cinci* ani (art. 1907).

Cazul când s'au făcut plăți de venituri ale rentei.

Ce trebue să decidem în caz când s'au făcut plăți de venituri ale rentei? Autorii admit că, în asemenea caz, termenul prescripției curge dela ultima plată a acestor venituri (2).

Prescr. creanțelor plătitoare în plăți parțiale.

Nu trebue să confundăm creanțele productive de dobânzi sau venituri cu creanțele care se plătesc în părți parțiale, cu anul, cu luna, etc.; căci aceste din urmă compunându-se din atâtea creanțe câte și plăți parțiale sunt, fiecare din aceste fracțiuni se prescrie în deosebi din ziua când a devenit exigibilă (3).

Dreptul roman.

Această soluție erà admisă și în dreptul roman: „*In his etiam promissionibus, vel legatis, vel aliis obligationibus, quæ dationem per singulos annos, vel menses aut aliquod singulare tempus continent, tempora memoratarum præscriptionum non ab exordio talis obligationis, sed ab initio cujusque anni vel mensis, vel alterius singularis temporis computari manifestum est*“ (4).

Prescrierea acțiunei în daune.

Prin aplicarea principiilor de mai sus se decide că acțiunea în despăgubire, bazată pe un fapt dăunător, nedeschizându-se decât din momentul comiterei faptului, din acest moment începe a curge prescrierea acțiunei în responsabilitate contra autorului daunei (5).

Excepții dela art. 1886.

Regula statornicită de art. 1886, după care termenul prescripției liberatorii începe a curge din ziua nașterei creanței, suferă oarecare excepții.

---

(1) Vezi Marcadé, *Prescription*, art. 2263, No. 230, p. 263 urm. Vezi asupra acestei controverse în Franța, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art 2260, 2261, No. 8 urm.

(2) Vezi Dalloz, *op. și loco cit.*, No. 10, precum și autorii citați acolo.

(3) Aubry et Rau, II, § 213, p. 483, 484, text și nota 11 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 382, *in fine*; Guillouard, *Idem*, I, 76; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 695; Laurent, XXXII, 19; Dalloz, *op. și loco cit.*, No. 11 și urm. Cas. fr. D. P. 56. 1. 352; Sirey, 57. 1. 30. Cpr. L. 7 § 8, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7, 29.

(4) L. 7 § 6, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7. 39.

(5) Dalloz, *Nouveau C. civil annoté*, IV, art. 2260, No. 47 urm.

Art. 1885 § 1.

1⁰ Am văzut, în adevăr, că, în privinţa creanţelor condiţionale sau cu termen, fie acest termen cert sau necert (1), prescripţia nu începe a curge din ziua de când s'a născut creanţa, ci din ziua în care ea a devenit exigibilă prin îndeplinirea condiţiei sau termenului (art. 1885 § 1).

Motivele art. 1885 § 1.

Motivul acestei dispoziţii, pe care am explicat-o *suprà*, p. 197 urm., este că prescripţia presupune o negligenţă din partea creditorului în exerciţiul dreptului său şi, în specie, nu se poate imputà acestui din urmă nicio negligenţă, pentrucă el nu poate face nimic cât timp creanţa sa nu este exigibilă (2). Suspendarea prescripţiei în privinţa creanţelor condiţionale sau cu termen, este deci întemeiată pe imposibilitatea de acţiune din partea creditorului. De unde şi vechia maximă, de care am vorbit *suprà*, pag. 48 şi 172 urm. „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*“, pe care atât dreptul roman cât şi vechiul drept francez o aplicau creanţelor condiţionale sau cu termen (3).

Art. 1900.

2⁰ Dacă este vorba de o acţiune în anulare întemeiată pe un viciu al consimţimântului sau pe incapacitatea uneia din părţile contractante, art. 1900 face să curgă prescripţia, în caz de violenţă, dela încetarea ei; în caz de eroare sau dol, din ziua descoperirei lor şi, în fine, în caz de incapacitate, din ziua încetărei ei.

Art. 1885 § 2 şi 1800, 4⁰.

3⁰ In materie de prescripţie achizitivă sau de prescrierea acţiunilor reale, punctul de plecare al prescripţiei este ziua în care a început posesiunea detentorului, înaintea chiar de îndeplinirea condiţiei sau de expirarea termenului (art. 1885 § 2). Trebue însă să reamintim că, în privinţa acţiunei ipotecare, prescripţia nu curge în folosul terţiului

---

(1) Vezi *suprà*, p. 198.

Dr. vechiu francez şi dreptul roman.

(2) „En douaire et autres actions qui ne sont encore nées, le temps de la prescription ne commence à courir que du jour que l'action est ouverte“, ziceà Loysel *(Institutes coutumières)*, II, p. 129, No. 732, ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Vezi şi L. 1 § 2, Cod, *De annali exceptione*, etc., 7, 40, unde se zice: „*Apertissima definitione sancimus... nullam temporalem exceptionem opponi, nisi ex quo actionem movere potuerint... Quis enim incusare eos potuerit, si hoc non fecerint; quod etsi maluerint minimè adimplere lege obviante valebant*“.

(3) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 77.

detentor de imobile ipotecate, decât din momentul transcrierei titlului său de achiziție (art. 1800, 4°)(1).

Calcularea termenului prescripției.

Art. 1887. — Termenul prescripției se calculează pe zile, iar nu pe ore (2). Prin urmare, ziua în cursul căreia prescripția începe nu intră în acel calcul. (Art. 1888 C. civ. Art. 729 Pr. civ. Art. 2260 C. fr., la care s'a adaos de legiuitorul nostru fraza dela fine, care începe prin cuvintele: Prin urmare, etc.).

Art. 1888.—Ziua se împarte în 24 de oare. Ea începe la miezul nopței și se finește la miezul nopței următoare. (Art. 1887 C. civ.).

Art. 1889. — Prescripția nu se socotește câștigată decât după împlinirea celei de pe urmă zile a termenului defipt prin lege (3). (Art. 730 Pr. civ. Art. 2261 C. fr.).

Cum se calculează termenul prescripției? Art. 1887 pune în principiu că termenul prescripției se calculează pe zile, iar nu pe ore, *de die ad diem*, iar nu *de momento ad momentum* (4), soluție care erà admisă și la Romani (5). Prescripția se calculează pe zile, iar nu pe oare.

---

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 80 și *Privil. et hypothèques*, IV, 1925. Vezi tom. X, p. 699 și *infrà*, p. 218, n. 1 și p. 234.

(2) Conform: art. 27 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98.

(3) Conform: art. 28 din legea bulgară mai sus menționată.

(4) Drept vorbind termenul ar fi trebuit să curgă *de momento ad momentum*, iar nu *de die ad diem*, însă uzul a introdus regula contrară. „*Quamvis jure regulariter tempus statim currat de momento ad momentum*, zice Dumoulin *(Molineus)*, *tamen de consuetudine communiter observatur quod dies a quo præfigitur terminus, non computetur in termino*“ (asupra §§ 10 și 11 din titlul 1 al Cutumei Parisului). Vezi Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 516, p. 135, text și nota 2, dela care am împrumutat această citație. Critica legei.

(5) „*Annum civiliter, non ad momenta temporum, sed ad dies numeramus*“. (L. 134, Dig., *De verb. significatione*, 50, 16). Vezi și L. 6, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3, unde se zice: „*In usucapionibus non a momento ad momentum, sed totum postremum diem computamus*“. Aceeaș soluție erà admisă și în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, Dunod: „Les moments, ni les heures ne sont pas de considération dans les prescrip- Dr. roman și dr. vechiu francez.

Calcularea zilei. Art. 1888.

Ziua are 24 de oare. Ea începe la miezul nopței și se sfârșește la miezul nopței următoare (art. 1888). In codul francez, ziua are 24 de oare, însă ea începe la răsăritul soarelui și se sfârșește la apusul lui (1).

Justificarea art. 1887.

Soluția admisă prin art. 1887 se impunea legiuitorului, fiindcă calculul matematic al orelor ar fi fost cu neputință, din cauză că actele ce s'ar produce pentru această dovadă nu cuprind ora la care sunt redactate, iar martorii n'ar fi fost în stare, după un lung timp, să precizeze ora la care s'ar fi îndeplinit faptele de posesiune.

Nesocotirea zilei *a quo*.

Termenul se calculează deci pe zile, iar ziua în care prescripția a început *(dies a quo)* nu se socotește (2), soluție admisă atât în dreptul vechiu francez (3) cât și în dreptul actual, deși niciun text de lege nu există în codul francez în această privință (4).

Socotirea zilei *ad quem*. Neaplic. art. 731 Pr. civ.

Ziua în care prescripția s'a împlinit *(dies ad quem)* se socotește, din contra, toată, chiar dacă ar fi o sărbătoare legală, art. 731 din procedura civilă nefiind aplicabil în specie. Timpul prescripției este, în adevăr, destul de lung pentru ca partea în drept să poată reclamă fără a aștepta ultimul moment (5).

---

tions: on a coutume de ne les compter que par jour, en sorte que il n'est pas nécessaire de finir la prescription par la même heure à laquelle elle a commencé". *(Tr. des prescriptions*, p. 115, ed. din 1765).

(1) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 82.

Prescripția penală.

(2) Incât privește prescripția penală, se decide însă, în genere, că *dies a quo* face parte din termenul prescripției, deși chestiunea este controversată. Vezi *infrà*, explic. art. 593—595 Pr. pen.

(3) Dunod, *Prescription*, p. 117 (ed. din 1765).

(4) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 83; Marcadé, *Idem*, 226, p. 247; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 276; Baudry et Tissier, *Idem*, 580; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 32 și toți autorii afară de Merlin. Cpr. art. 150 C. federal al obligațiilor din Elveția. — *Contra:* L. L. 6 și 7, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41. 3.

(5) Aubry et Rau, II, § 212, p. 480; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 212, p. 528 (ed. Anschütz); Planiol, I, 2657; Guillouard, *Prescription*, I, 88; Baudry et Tissier, *Idem*, 583; Troplong, *Idem*, II, 816; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 724; Laurent, XXXII, 355; C. București și Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 32 și 58; *Jurisprudența. română* din 1914, No. 28, p. 43. Vezi *infrà*, explic. art. 949 C. com.

Astfel, de exemplu, dacă prescripția a început în ziua de 1 Ianuarie, ea va fi îndeplinită atunci când ziua de 1 Ianuarie a ultimului an va fi terminată, așa că acțiunea proprietarului sau a creditorului introdusă la 2 Ianuarie va fi declarată prescrisă (1). Exemplu.

Termenele prescripției însemnate cu lunile (cpr. art. 956 C. com.) sau săptămânile se sfârșesc în ziua lunei sau a săptămânei corespunzătoare cu ziua punctului de plecare (art. 730 Pr. civ.). Art. 730 § 1 Pr. civ.

Astfel, o prescripție de 6 luni, începută în ziua de 1 Ianuarie se va împlini la sfârșitul zilei de 1 Iulie următor, așa că acțiunea introdusă la 2 Iulie va fi prescrisă (2). Exemplu.

Termenul care, plecând dela 29, 30 sau 31 ale lunei, se împlinește într'o zi care nu are acea zi corespunzătoare, de va socoti ca îndeplinit în ziua cea din urmă a lunei (art. 730 § 2 Pr. civ.) (3). Art. 730 § 2 Pr. civ.

Lunile sunt astfel cum au fost stabilite prin calendarul Iulian, reformat de Julius Cesar, care, în țara noastră, este acel oficial (4), deși decretul lui Cuza-Vodă din 20 Decembrie Calendarul Iulian.

---

(1) Guillouard, *op. cit.*, I, 84, *in fine;* Adan, *Cours de droit civil*, II, 3557, p. 747.

(2) Cpr. Aubry et Rau, II, § 212, p. 480; Laurent, XXXII, 353; Guillouard, *Prescription*, I, 86; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 729; Troplong, *Idem*, I, 315; Baudry et Tissier, *Idem*, 582, etc.

(3) Cpr. Guillouard, *op. și loco cit.* — După art. 560 din codul portughez și art. 2133 din codul italian, luna are în totdeauna 30 de zile. V. și art. 27 din L. bulgară, citat în nota următoare. Dr. străin.

(4) Lunile se socotesc deci dela dată la dată, fără a se avea în vedere dacă durata lor este de 28, 29, 30 sau 31 de zile. Vezi Adan, *Cours de droit civil*, II, 3557, *in fine*, p. 747.

Art. 27 al legei bulgare asupra prescripției, dela 1897/98 dispune însă că luna se socotește *totdeauna de 30 de zile.* Acest text va fi, de bună seamă, aplicat de către tribunalele noastre din Cadrilater, în privința prescripțiunilor începute în timpul dominațiunei bulgare, întrucât prescripția se regulează, în principiu, conform legei sub care ea a început a curge (art. 1911). — Art. 96 din legea dela 1 April 1914, pentru organizarea Dobrogei nouă, dispune însă că toate prescripțiile în curs la data de 28 Iunie 1913 sunt suspendate de drept dela acea dată până la 1 Noembrie 1913. Intervalul de mai sus nu se socotește în calculul termenelor care, după legile de procedură bulgară, erau în curs la data ocupațiunei. L. bulgară din 1897/98. Art. 27. L. din 1 April 1914. Art. 96.

1864, a adoptat, spre înlesnirea relațiilor internaționale, calendarul grigorian, astfel numit pentrucă a fost reformat în anul 1582, după ordinul Papei Grigore al XIII-lea (1).

Sfârșirea ultimei zile a termenului.

In fine, spre a termină această secție, vom observà că prescripția se consideră ca îndeplinită când s'a sfârșit ultima zi a termenului ei, fără a se distinge între prescripția achizitivă și cea liberatorie.

Chestie de fapt.

Judecătorii fondului au o putere suverană pentru a aprecià timpul posesiunei invocat în vederea prescripției achizitive, fără ca decizia lor să poată, în această privință, fi supusă controlului Curței de casație (2).

SECȚIUNEA II

Despre prescripțiunea de 30 de ani.

(Uzucapiunea extraordinară, præscriptio longissimi temporis).

Origina prescripției de 30 de ani. Dr. roman.

Impăratul Theodosie-cel-mare este acela care se zice că a introdus la Romani prescripția de 30 de ani. Constituția sa nu se găsește nicăiri (3); însă în codul lui Justinian găsim, în această privință, o constituție a fiului său Honorius și a nepotului său Theodosie cel tânăr, și anume: L. 3 *(Sicut)*, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7. 39. *„Sicut in rem speciales, ita de universitate personales actiones ultra triginta annorum spatium minimè protendantur. Sed si qua res vel jus aliquod postuletur, vel porsona quulicunque ac-*

Calendarul grigorian.

(1) Vezi tom. VI al Coment. noastre, p. 117, nota 1, unde am arătat necesitatea de a se adoptà și în țara noastră calendarul grigorian, care, afară de Orient, cârmuește astăzi toată lumea civilizată.

Altă chestie de fapt.

(2) Vezi Cas. fr. D. P. 89. 1. 277. Cpr. Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 43. Tot o chestie de fapt este și acea de a se ști dacă posesia întrunește sau nu condițiile cerute de lege spre a puteà prescrie. Cas. rom. Bult. 1898, p. 30, 31; Bult. 1908, p. 2061; *Dreptul* din 1909, No. 14 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 56; Cas. fr. *Pand. Période*. 90. 1. 404. Vezi și *suprà*, p. 112, text și nota 5.

(3) Vezi *suprà*, p. 4, nota 3.

tione vel persecutione pulsetur, nihilominus erit agenti triginta annorum præscriptio metuenda, etc."

Această constituție, confirmată și prin altele posterioare, precum și prin Novela 119, capit. 7 (1), este mult lăudată de împăratul Valentinian, care îi atribue meritul de a asigurà omenirei o liniște complectă *(humano generi profunda quiete prospexit)*, ceeace a făcut pe Cicerone să poată zice că prescripția: *est finis sollicitudinis et periculi litium* (2).

Această prescripție de 30 de ani, care nu cere nici titlu, nici bună credință, a trecut în dreptul vechiu și actual francez și de acolo în dreptul nostru, unde altă prescripție mai lungă nu există. Aceasta rezultă din art. 1890, care are următoarea cuprindere: Dr. francez.

Art. 1890. — Toate acțiunile, atât reale cât și personale, *pe care legea nu le declară neprescriptibile și pentru care n'a defipt alt termen de prescripțiune* (3), se vor prescrie prin 30 de ani, fără

---

(1) Vezi *suprà*, p. 4, nota 3.

(2) Vezi *suprà*, p. 35.

(3) Cuvintele subliniate în text sunt adaose de legiuitorul nostru după observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor *(Prescription*, art. 2267, No. 232, p. 254): „Cet article est rédigé d'une manière peu exacte et peu complète; mais on en comprend parfaitement la pensée, en le combinant avec les autres dispositions de la loi. Et d'abord, il est bien clair qu'on ne veut pas dire ici que toutes les actions sont soumises *à la seule prescription de 30 ans*, mais seulement que celles-là le sont à la prescription de 30 ans, *qui ont échappé à une prescription plus courte*. La prescription de 30 ans est la plus longue qui soit admise par le code, et toutes les fois qu'une action *qui n'est pas imprescriptible* (et au profit de laquelle il n'y a d'ailleurs eu ni interruption ni suspension) *ne sera pas frappée d'une prescription plus brève*, elle le sera par la prescription trentenaire, etc." — Textul nostru este deci mai bine redactat decât acel francez. El însemnează că *toate drepturile* (cuvântul *acțiune* fiind luat aci în sensul de *drept)*, sunt prescriptibile prin 30 ani, dacă legea n'a determinat o prescripție mai scurtă, sau dacă ea nu le-a declarat neprescriptibile. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 584; Mourlon, III, 1927, etc. Deoseb. de redacție de Codul francez.

Intre acțiunile neprescriptibile putem cità: acțiunea pentru reclamarea stărei civile în privința copilului (art. 301) (vezi *suprà*, p. 85); acțiunea în împărțeală, cât timp ține indivi- Exemple de acțiuni neprescriptibile.

ca cel ce invoacă această prescripţiune să fie obligat a produce vreun titlu, şi fără să i se poată opune reaua credinţă (1). (Art. 118, 559, 639—641, 645, 700, 729, 840, 1800, 4°, 1846 urm., 1863 urm., 1875 urm., 1891, 1911 C. civ. Art. 404 Pr. civ. Art. 599 Pr. pen. Art. 2262 C. fr.).

Art. 1891. — Instanţele începute şi delăsate se vor prescrie, în lipsa unei cereri de peremţiune, prin treizeci de ani, socotiţi dela cel după urmă act de procedură, oricare ar fi termenul de prescripţiune al acţiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanţe. (Art. 1869, 1870, 1871 C. civ. Art. 204, 257 urm. Pr. civ.).

Art. 404 Pr. civ. — O hotărîre judecătorească, care nu s'a executat în timp de 30 de ani, nu se va mai puteà executà şi va pierde puterea lucrului judecat. (Art. 1891 C. civ. Art. 111 L. jud. de ocoale din 1907).

Art. 111 L. judecăt. de ocoale din 1907. — Cărţile de judecată şi sentinţele tribunalelor date asupra unor asemenea cărţi, se pot executà în timp de *zece* ani, de când au rămas definitive.

Prescripţiunea drepturilor constatate sau derivând din asemenea hotărîri, curge chiar şi în contra incapabililor şi a femeilor măritate. (Art. 404 Pr. civ.) (2).

---

ziunea (vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 457, text şi nota 3, p. 460. Cpr. Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 78, p. 824, etc. Planiol, III, 2048; Mourlon, III, 1927); creanţele condiţionale sau cu termen, cât timp condiţia nu s'a îndeplinit şi termenul n'a expirat (art. 1885 § 1), etc. Cpr. Mourlon, III, 1927. Vezi, în privinţa altor acţiuni neprescriptibile, Planiol, II, 635. Arntz, IV, 2050; Thiry, IV, 634, etc. Vezi şi *suprà*, p. 87, nota 6.

C. Andr. Donici.

(1) „Jalobele cele personale cu trecere de 10 şi 20 de ani nu se închid, ci merg pănă la 30 de ani", zice codul lui Andr. Donici (capit. VI, § 7). Şi § 8 din acelaş capitol a aceluiaş cod adaogă:

C. Calimach. Art. 1953.

„Fiecare jalobă şi fiecare pricină de judecată, care nu se închide la 30 de ani, la 40 de ani se stinge". Vezi *suprà*, p. 156, n. 1. Mai vezi art. 1953 din C. Calimach, care are următoarea cuprindere: „Regula obştească pentru stingerea unui drit din neîntrebuinţare, care se poate pornì pănă în termen de 30 sau 40 de ani, trebue să se aplice în acele întâmplări pentru care legea n'a hotărît niciun termen mai scurt". S'a decis, cu drept cuvânt, că, în baza acestui text, combinat cu art. 1911 din codul actual, acţiunea neexercitată în termenul de 30 de ani dela naşterea ei, este prescrisă. C. Iaşi, *Dreptul* din 1881, No. 72, p. 587.

(2) Vezi asupra acestui text, care cuprinde o derogare dela art. 1876 şi 1877 din codul civil, notele d-lui Em. Dan,

Art. 1892. — Rentele sau creanțele ale căror capete nu sunt niciodată exigibile și care produc în folosul creditorului interese periodice sau în perpetuu sau pe viață, se prescriu prin treizeci de ani, începând dela data titlului lor constitutiv. (Art. 1639 urm., 1893 C. civ.) (1).

Art. 1893. — După doăzeci și opt de ani dela data titlului constitutiv sau a celui de pe urmă titlu, debitorul poate fi constrâns să procure un nou titlu creditorului sau reprezentanților săi. (Art. 1189, 1865 § 3, 1885, 1890 C. civ. Art. 2263 C. fr.).

Prescripție achizitivă, prescripție liberatorie.

Din modul cum art. 1890 este redactat, s'ar părea că el a avut în vedere numai prescripția liberatorie, iar nu și prescripția achizitivă sau uzucapiunea cea lungă. Acest mod de a vedeà ar fi însă foarte greșit, căci din art. 645 și 1837 rezultă că prescripția este un mod de dobândire a proprietății, fără a se distinge între prescripția de 30 de ani și aceea de 10 sau 20 de ani. (2). (Vezi și art. 1800, 4°).

Dr. vechiu fr.

Aceeaș soluție erà admisă și în vechiul drept francez.

„La prescription de 30 ans *acquiert le domaine*", zice Dunod (3).

Nu este nevoe de buna credință

Prescripția achizitivă de 30 de ani se îndeplinește în folosul posesorului chiar dacă el este de rea credință, contrar unei dispoziții exprese din codul Calimach (art. 1940 C. Calimach, 1477 C. austriac) (4).

Dr. vechiu fr.

Soluția dreptului actual erà admisă și în vechiul drept francez.

Iată cum se exprimă, în această privință, Guy Coquille:

„Le droit civil a approuvé la prescription de 30 ans, *etiam*

Codul general al judecătorului de ocol, p. 245, precum și acele ale d-lui P. Ionescu Pastion, *Adnotațiuni juridice*, p. 352 (Bucur., 1914). Mai vezi C. Botez, *Noul codice de ședință al judecătorului de ocol*, p. 1155, 1156, etc.

(1) Acest text, inexistent în codul francez și adaos de legiuitorul nostru, consacră părerea lui Marcadé. Vezi *suprà*, p. 207.

(2) Planiol, I, 2706; Thiry, IV, 630; Aubry et Rau, II, § 216, p. 534, nota 3; Laurent, XXXII, 367; Guillouard, *Prescription*, I, 529; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 754; Baudry et Tissier, 587; Pand. belges, v° *Prescription trentenaire*, 5 urm.; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2262, No. 1; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1665; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1388, etc.

(3) *Tr. des prescriptions*, p. 107 (ed. din 1765).

(4) Vezi *suprà*, p. 16 și *infrà*, p. 231, *ad notam*.

avec mauvaise foi, non pas en faveur du prescrivant, mais en haine de celui qui est paresseux et nonchalant à poursuivre ses droits" (1).

Nu se cere nici titlu.

După cum legea nu cere buna credință pentru prescripția achizitivă de 30 de ani, tot astfel posesorul nu este obligat a produce vreun titlu în sprijinirea posesiunei sale.

Titlu precar.

Dacă posesorul produce un titlu, care stabilește că posesiunea sa a fost precară, el nu va puteà prescrie niciodată (art. 1847, 1853). In acest sens s'a putut zice că este mai bine de a nu aveà un titlu decât a aveà un titlu viciat. *Melius est non habere titulum quam habere vitiosum* (2).

Exist. condițiilor cerute de art. 1847 urm., C. civ.

Dar, dacă legea actuală nu cere nici titlu, nici bună credință pentru prescripția de 30 de ani, totuși posesiunea, spre a conduce la prescripție, trebue să întrunească condițiile cerute de art. 1847 urm., pentrucă aceste regule sunt comune tuturor prescripțiilor achizitive în genere (3).

Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, că posesorul care a posedat un imobil 30 de ani, și chiar mai bine, însă nu *animo domini*, sau cu silnicie, n'a putut prescrie proprietatea acelui imobil (4).

---

(1) Citație împrumutată dela Guillouard, *Prescription*, I, 530, p. 505.

(2) Vezi Thiry, IV, 630, p. 546; Guillouard, *Prescription*, I, 532; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 758.

(3) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 533.

(4) Cas. fr. *Pand. Période*. 1890. 1. 31; Cas. rom. Bult. 1902. p. 135. — S'a decis că atunci când instanța de fond constată că o parte a stăpânit locul în litigiu mai bine de 30 de ani, în condițiile cerute de lege, motivând cu suficiență hotărîrea sa asupra acestui punct, este indiferent dacă arată sau nu punctul de plecare al prescripției, destul este numai să constate că, înainte de intentarea acțiunei, partea a stăpânit timpul necesar pentru a prescrie, în condițiile determinate de lege. Cas. rom., decizia No. 19 din 19 Ianuar 1907 (nereprodusă în Bult. Curței).

S'a decis însă că, spre a se puteà invocà cu succes prescripția de 30 de ani, trebue a se stabilì cu preciziune luna și ziua de când a început posesiunea locului în litigiu, pentrucă, după art. 1889 din codul civil, prescripția nu se socotește dobândită decât după împlinirea celei din urmă zile a termenului defipt prin lege. C. Galați, *Dreptul* din 1905, No. 44 (decizie casată pentru alte motive, prin deciziunea sus menționată).

Art. 1890 se aplică atât drepturilor personale, afară de drepturile de familie și alte drepturi și acțiuni, pe care legea le declară neprescriptibile, cât și celor reale (1). Drepturile la care se aplică art. 1890.

Sunt prescriptibile chiar acțiunile având de obiect drepturi facultative stabilite prin convenția părților, precum ar fi, de exemplu, dreptul ce mi s'ar fi concedat de a clădi pe un pământ ce nu-mi aparține (2). Prescriptibilitatea drepturilor facultative.

---

(1) Astfel, în privința drepturilor personale, se decide că dispoziția art. 1890 se aplică la acțiunile care derivă dintr'o obligație de a face (Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1766), la acele întemeiate pe o *condictio indebiti*; Planiol, II, 1287; Cas. rom. Bult. 1912, p. 195 și *Dreptul* din 1912, No. 20); la acțiunea în despăgubire pentru o daună delictuală sau quasi-delictuală (art. 998, 999 C. civ.); la acțiunea pauliană (vezi tom. V al Coment. noastre, p. 265; Aubry et Rau, IV, § 313, p. 238, ed. a 5-a, etc.).—Se decide, de asemenea, în Franța, că dispoziția art. 1890 se aplică la acțiunea *pro suo*, cu privire la revendicarea drepturilor și calității de asociat. Deci, dacă un asociat s'a abținut timp de 30 de ani de a exercită drepturile ce-i conferea calitatea sa de asociat, dreptul său este stins prin prescripție. Vezi Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2262, No. 14; Pand. belges, v⁰ *Prescription trentenaire*, 13 urm.; Laurent, XXXII, 36, etc. In privința acțiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale, în caz când publicațiile prescrise de legea comercială au fost regulat făcute, prescripția este de cinci ani. Vezi explic. art. 949 C. com. Drepturi personale.

Tot prin 30 de ani se prescrie și acțiunea în anulare a unui testament (vezi *infrà*, p. 270, t. și n. 3); acțiunea în revocare a unei donațiuni pentru survenire de copii (vezi tom. IV, partea I al Coment. noastre, p. 504 urm.); acțiunea în reducțiune a unei donațiuni sau a unui testament; și prescripția de 30 de ani începe a curge, în privința acestei acțiuni, din ziua deschiderei succesiunei, adecă din ziua morței dăruitorului sau testatorului. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 632 și autoritățile citate acolo în notele 1 și 2. Vezi în acelaș sens, Planiol, III, 3132; Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1897, No. 20, penultimul consid. dela p. 160, col. 2. Cpr. Cas. rom. Bult. 1906, p. 1127, etc. Acț. în anulare a unui testament, în revoc. a unei donațiuni p. survenire de copii, etc.

In privința drepturilor sau acțiunilor reale, s'a decis că acțiunea în petiție de creditate se prescrie prin 30 de ani dela data deschiderei succesiunei. C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1898, No. 5. Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 458, nota 2; p. 896 și 903, text și nota 2. Cpr. Planiol, III, 2048; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1978, etc. Petiție de creditate.

(2) Vezi *suprà*, p. 88, text și nota 2. — Nu sunt însă prescrip-

Pr escrip. liberatorie.

In privința drepturilor personale, dacă creditorul a stat 30 de ani în inacțiune, debitorul poate să-i respingă acțiunea prin prescripția liberatorie sau extinctivă.

Art. 557, 639, 1800, 4⁰.

In privința drepturilor reale, unele se sting prin neîntrebuințare timp de treizeci de ani; acestea sunt: uzufructul (art. 557, *in medio*), servituțile (art. 639) și ipoteca (art. 1800, 4⁰) (¹).

Stingerea uzufructului și servituților prin neuz.

Astfel, dacă uzufructuarul sau proprietarul fondului dominant n'a uzat 30 de ani de uzufructul sau servitutea sa, ambele drepturi sunt stinse *ipso facto* prin prescripția liberatorie.

Nestingerea dreptului de proprietate prin neuz.

Știm însă că nu tot astfel este în privința dreptului de proprietate și a acțiunilor ce izvorăsc din acest drept, care nu se sting prin neîntrebuințare, cât timp fondul n'a fost uzucapiat de un terțiu. Proprietarul unui imobil nu pierde, deci, dreptul de a exercità acțiunea în revendicare prin simplul fapt al neposedării sau neîntrebuințării imobilului chiar mai bine de 30 de ani.

---

tibile facultățile legale, conferite omului prin lege și care proced din libertatea lui firească, precum este, de exemplu, facultatea ce are proprietarul de a clădì pe pământul său. Vezi *suprà*, p. 88.

Art. 1800 § 4

(¹) S'a decis, cu drept cuvânt, că privilegiile și ipotecile se sting prin prescripție, conform art. 1800, 4⁰, cu următoarea distincție: atunci când bunurile se află încă în posesiunea debitorului, prescripția este câștigată prin expirarea timpului defipt pentru prescrierea acțiunilor ce rezultă din privilegii sau ipoteci, prin 15 ani în privința rangului inscripțiunei, și 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), în privința însuș a dreptului de ipotecă; atunci însă când bunul ipotecat sau supus privilegiului se găsește în mânile unui terțiu detentor, prescripția îi este câștigată prin expirarea timpului cerut pentru prescrierea proprietății în favoarea sa, legea adăogând că atunci când terțiul detentor a început a stăpânì în baza unui titlu, prescripția nu începe a curge în favoarea lui decât din ziua transcrierei acestui titlu. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1481 urm. Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 699 și *infrà*, p. 234. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 697; T. Huc, XIV, 63 urm.; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1977, etc.

Această importantă decizie mai pune în principiu că inscripțiile luate de creditori nu întrerup cursul prescripției, stabilite de lege în favoarea debitorului sau în favoarea unui terțiu detentor al imobilului (cpr. André, *Tr. pratique du*

El păstrează dreptul de a o exercită cât timp un terțiu n'a dobândit proprietatea imobilului prin uzucapiune (1).

Această soluție este admisibilă chiar în caz când însuș proprietarul a predat fondul în baza unui act inexistent. Cu alte cuvinte, dreptul de a invocà inexistența actului nu se prescrie prin 30 de ani, pentrucă nicio prescripție nu este admisibilă în privința actelor inexistente (2), ca și în privința nulităților de ordine publică (3).

Neadmit. prescripției în privința actelor inexistente.

In cazurile de nulitate care nu interesează ordinea publică, dreptul de a cere anularea se prescrie în genere prin 30 de ani, afară de cazurile speciale în care legea deroagă dela acest principiu, precum sunt cazurile prevăzute de art. 1900, în care termenul prescripției este fixat la zece ani (4).

Nulitățile care nu interesează ordinea publică.

Art. 1890 poate fi invocat în materie de divorț, în acest sens că faptele petrecute cu 30 de ani înainte nu pot fi invocate de unul din soți pentru desfacerea căsătoriei (5).

Divorț. Controversă.

Inainte de a trece la art. 1891, trebue să ne întrebăm care este termenul prescripției acțiunilor ce avocații ar avea de exercitat pentru plata onorarului ce li s'ar cuveni. Nici legea franceză, nici a noastră nevorbind de prescrierea acestei acțiuni, se înțelege că ea se va prescrie prin 30 de ani, conform art. 1890 C. civil, avocații având facultatea, pentru înlesnirea lor, de a acționà pe debitorul onorarului la domiciliul lor propriu, contrar regulei de drept comun:

Presor. acțiunei avocaților pentru onorarul lor. Aplic. art. 1890.

---

régime hypothécaire, 1128, p. 429), și că înscripțiile reînoite nu mai au niciun efect, atunci când ipoteca este stinsă prin prescripție, ele neputând conservà un drept care legalmente nu mai există. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1482.

(1) Vezi *suprà*, nota 6 dela p. 87, 88 și p. 98, nota 1, precum și autoritățile citate acolo.

(2) Cpr. T. Huc, XIV, 434; Baudry et Tissier, *Prescription*, 589; Pand. fr., v° *Oblig.*, 6768 și v° *Prescription civile*, 1681; Aubry et Rau, I, § 37, p. 180, 181 (ed. a 5-a); Beudant, nota în D. P. 80. 1. 145.—Vezi însă Cas. fr. Sirey, 79. 1. 313; D. P. 80. 1. 145.

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 590. — *Contrà:* Cas. fr., decizie citată în nota precedentă.

(4) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 591.

(5) Baudry et Tissier, 595. Vezi *suprà*, p. 85, text și nota 6, precum și tom. II al Coment. noastre, p. 144 urm. (ed. a 2-a). Chestiunea este însă controversată.

actor sequitur forum rei (art. 16 L. din 12 Martie 1907)(1).

Soluția de mai sus este admisă de toți autorii în Franța. Iată cum se exprimă în această privință Troplong:

„La prescription de deux ans n'a pas lieu à l'égard des avocats. Pour établir cette proposition, Brodeau a mis à contribution l'antiquité toute entière, Aristophane et Lucain, Juvénal et Cicéron, Fronton et Martial, etc. Notre tâche sera plus simple, et le silence de la loi nous suffira pour dire que l'action des avocats n'est prescriptible que par trente ans" (2).

Codul german.

Sunt însă legislații străine care nu admit această soluție. Astfel, art. 196, 7° din codul civil german dispune, în termeni generali, că se prescriu prin *doi* ani reclamațiile *(die Ansprüche)* acelora care, prin profesiunea lor, se ocupă de îngrijirea afacerilor altuia, sau, prin profesiunea lor, întreprind prestațiuni de servicii pentru un onorar ce li se cuvine și pentru cheltuelile lor.

L. bulgară din 1897/98. Art. 42.

Art. 42 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/89 dispune, de asemenea, că „se prescrie prin *trei* ani acțiunile avocaților pentru plata onorarului și cheltuelile făcute de ei. Acești trei ani se socotesc dela dobândirea sentinței sau închiderea procesului, dela împăcarea părților sau dela revocarea procurei".

Acț. clientului contra avocaților.

Tot prin 30 de ani se prescriu la noi, ca și în Franța, acțiunile prin care un client ar cere dela avocatul său darea socotelelor sau restituirea documentelor ce i s'au încredințat(3).

L. pentru org. corpului de avocați. Art. 21.

(1) S'a decis că dacă, potrivit art. 21 din legea pentru organizarea corpului de avocați, atunci când convenția de onorar cuprinde nu o sumă fixă, ci o parte din câștigul ce va rezultà din proces *(quota litis)*, instanțele judecătorești sunt în drept să reducă suma stipulată, în caz de vădită exagerare, urmează că ele au acest drept și atunci când, deși onorarul a fost stipulat printr'o cotă fixă, suma ce reprezintă acea cotă li s'ar părea exagerată. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 55, p. 436 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 64, p. 524.

(2) Troplong, *Prescription*, II, 982; Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Avocats*, p. 55 (ed. din 1838); Baudry et Tissier, *Prescription*, 734; Marcadé, *Idem*, art. 2273 urm., No. 279, p. 313; Laurent, XXXII, 493; Trib. Lyon, D. p. 1903. 2. 139; Trib. Castelsarrasin, *Dreptul* din 1914, No. 60 (cu observ. noastră), etc. Vezi și *infrà*, p. 286.

Dr. de retenție.

(3) Chestiunea de a se ști dacă un avocat acționat pentru res-

Art. 45 din legea bulgară mai sus menționată dispune, în această privință, că „avocații sunt scutiți de a dà socoteală de actele privitoare la procesele ce li s'au încredințat; se poate însă deferì jurământ avocatului, adaugă textul menționat, asupra faptului că el n'a păstrat sau n'a știut unde se găsesc documentele procesului". L. bulgară din 1897/98. Art. 45.

Trecem acum la art. 1891 din codul civil. Acest text, inexistent în codul francez. și împrumutat dela dreptul nostru anterior (vezi *suprà*, p. 156, text și nota 1), aplică prescripția de 30 de ani instanțelor judecătorești lăsate în părăsire și neperimate, soluție admisă și în Franța, deși niciun text de lege nu există acolo în această privință (1). Art. 1891.

Acest text admițând o adevărată prescripție a instanței, iar nu o perimare, această prescripție este supusă cauzelor de suspendare și de întrerupere ale prescripției în genere, după cum foarte bine decide jurisprudența noastră (2). Prescrierea instanței.

Intre perimare și prescrierea instanței există următoarea deosebire: dacă instanța a fost perimată, reclamantul nu pierde nimic, fiind că el poate face o altă acțiune; pe când, în caz de prescrierea acțiunei, însuș dreptul, care făcea obiectul acțiunei, este prescris. Deoseb. între perimare și prescripție.

---

tituirea documentelor ce deține, poate sau nu să refie aceste documente până la plata onorarului ce i se cuvine, este controversată. Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 353, text și nota 1.

(1) Vezi *suprà*, p. 156, 157. — S'a decis că, după art. 1891 din codul civil, instanțele lăsate în părăsire se prescriu prin 30 de ani, fără deosebire dacă acțiunile ce formează obiectul lor se prescriu sau nu printr'un termen mai scurt. Astfel, deși o acțiune cambială se prescrie prin cinci ani (art. 949 C. com.), însă instanța, care are de obiect o asemenea acțiune, se prescrie tot prin 30 de ani, conform dreptului comun, întrucât niciun text din legea comercială nu deroagă dela această regulă. Cas. rom. Bult. 1905, p. 1477 și Bult. 1906, p. 1472; *Cr. judiciar* din 1906, No. 60. — *Contrà:* C. Galați, *Cr. judiciar* din 1905, No. 12 și din 1906, No. 21 (decizie casată). Vezi *infrà*, explic. art. 947 C. com.

Confirmarea unei hotărnicii, constituind o adevărată instanță judecătorească, fie că există sau nu o contestație din partea vreunui vecin, urmează că ea se prescrie prin 30 de ani, dacă în acest interval de timp nu a urmat niciun act de procedură. Cas. rom. Bult. 1906, p. 877. Confirm. unei hotărnicii.

(2) Vezi deciziile citate *suprà*, nota 1 dela p. 156, 157.

Art. 404 Pr. civ.

Art. 404 din Pr. civilă, despre care am mai vorbit *suprà*, p. 158, și după care o hotărîre judecătorească neexecutată timp de 30 de ani, de când este definitivă, nu se mai poate execută și pierde puterea lucrului judecat, nu este decât tot aplicarea art. 1890 (1).

Aplic. art. 404 Pr. civ. la toate hotărîrile, chiar la cele comerciale. Controversă.

Am susținut altă dată că prescripția de 30 de ani, prevăzută de acest text, se aplică numai hotărîrilor pronunțate în materie civilă, nu însă și celor comerciale, unde prescripția nu mai este de 30 de ani, și aceasta pentru motivul că hotărîrea nefăcând decât să declare dreptul preexistent, care era de natură comercială, nu se poate aplică altă prescripție hotărîrei decât însuș dreptului consfințit printr'însa (2). Acum însă, după o mai matură reflexie, credem că soluția contrară, admisă de Curtea de casație și de majoritatea tribunalelor din țară, este singură juridică, pentrucă, pe de oparte, art. 404 din Pr. civ. nu face nicio distincție, iar pe de alta, regulele din codul de procedură civilă se aplică și în materie comercială în toate cazurile în care legea comercială nu are o dispoziție specială (art. 1 și 889 C. com.) (3).

---

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1905, p. 878; Bult. 1912, p. 1647. Prescripția statornicită de art 404 Pr. civ. este supusă cauzelor de întrerupere prevăzute de lege, numai prescripția de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecăt. de ocoale curgând în contra minorilor și interzișilor. Vezi *infrà*, p. 223.

(2) Vezi tom. VII, nota 4 dela p. 577, 578.

(3) Vezi în acest din urmă sens, pe care astăzi îl credem singur juridic, Cas. rom. Bult. 1907, p. 1614 și *Dreptul* din 1907, No. 77 (cu nota d-lui I. N. Nicolescu); *Cr. judiciar* din 1908, No. 31, p. 245 (cu nota lui Gr. Maniu); Bult. 1912, p. 1762; *Jurisprudența română* din 1913, No. 5, p. 72 și din 1914, No. 8, p. 117; *Cr. judiciar* din 1913, No. 76 și din 1914, No. 16, p. 136, No. 1 (rezumate); Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1910, No. 11, p. 90; C. București, *Dreptul* din 1908, No. 44 și din 1911, No. 14, p. 109; Judecătoria Ocol. I București, *Cr. judiciar* din 1906, No. 51, p. 412. Tot în acest sens este și jurisprudența italiană. Vezi numeroasele decizii citate de Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2221, p. 798, nota 13, la care trebue să adăogăm, C. de apel din Bolonia, *Dreptul* din 1907, No. 20, p. 164. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1905, No. 50 și *Cr. judiciar* din 1906, No. 49; *Dreptul* din 1906, No. 62; *Dreptul* din 1908, No. 44; Judecăt. ocol. Mizil, *Pagini juridice*

Și fiindcă vorbim de prescrierea hotărîrilor judecătorești, trebue să menționăm art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, după care cărțile de judecată și sentințele tribunalelor date asupra lor, fie în apel (1), fie în recurs (art. 106 L. judecăt. de ocoale) nu se mai prescriu astăzi prin 30 de ani, conform art. 404 Pr. civ., ci numai *prin zece ani*, de când au rămas definitive, această prescripție derogatorie dela dreptul comun curgând în contra

L. judecăt. de ocoale din 1907. Art. 111.

---

din 1908, No. 38 (cu nota d-lui D. D. Stoenescu); Trib. Fălciu, *Cr. judiciar* din 1908, No. 31 (cu nota lui Gr. Maniu); Trib. R.-Vâlcea (sentință casată și trecută din eroare în *Dreptul* ca fiind a tribun. Vlașca), *Dreptul* din 1912, No. 59, p. 478 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Cpr. Gatti, *Della autorità del giudicato civile nel diritto moderno italiano*, 188, p. 367 urm.; Galdi, *Della prescrizione*, III, 49, p. 58 urm.; Carlo Fadda, *Filangheri*, anul 1898, p. 815. Vezi asupra acestei controverse, în privința căreia am fost nevoit a ne schimbă părerea, A. Teodorescu, *Cr. judiciar* din 1906, No. 63; C. Orănescu, *Pagini juridice* din 1907, No. 7 și 8. Mai vezi raportul d-lui Popescu-Cudalbu, pe atunci prezident trib. Ilfov, publicat în *Dreptul* din 1908, No. 5, p. 39. In fine vezi și Vidari, *Corso di diritto commerciale*, IX, 9326 urm. (ed. a 5-a).

(1) S'a decis că art. 99 din legea judecătoriilor de ocoale, care fixează termnnul de apel la 10 zile, cu începere de a doua zi dela pronunțare, pentru persoanele care au fost față la judecată, a înțeles să scoată din calcul numai ziua în care începe iar nu și ziua în care se sfârșește termenul; prin urmare, este inaplicabilă în specie regula art. 729 Pr. civ., după care termenele se socotesc pe zile libere, adecă nenumărându-se nici ziua în care se începe, nici ziua în care termenul se sfârșește. Astfel, dacă cartea de judecată a fost pronunțată la 21 Septembrie, ultima zi în care se poate face apel este zina de 4 Octombrie. Cas. rom. S-a II, decizia No. 67 din 12 Martie 1913. Bult. Cas., anul 1913, pag. 706 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 44, p. 527 (rezumate).

L. judecăt. de ocoale din 1907. Art. 99.

S'a mai decis, tot cu privire la art. 99 din legea judecătoriilor de ocoale, că termenul de apel de 10 zile contra cărților de judecată, date în materie cambială, se socotește dela pronunțarea lor, conform art. 349 C. comercial, chiar când partea a lipsit dela prima instanță, iar nu dela comunicarea lor, după cum prevede art. 99 din legea suscitată a judecătoriilor de ocoale, în genere pentru cei judecați în lipsă, întrucât legea judecătoriilor de ocoale n'a putut modificà, în această privință, dispozițiile codului comercial. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 10, p. 75.

incapabililor, adecă în contra minorilor, interzișilor și a femeilor măritate (1).

Art. 111 L. judecăt. de ocoale. Indoită derogare dela dreptul comun.

Acest text, care cuprinde o îndoită derogare dela dreptul comun (art. 404 Pr. civ. și 1876, 1877 C. civil), nu se aplică, bine înțeles, decât cărților de judecată sau sentințelor tribunalelor pronunțate în urma datei aplicării ei (1 Maiu 1908), pentrucă, în principiu, legea nu are efect retroactiv (art. 1 și 1911 C. civ.) (2).

Art. 497 Pr. pen.

Este, de asemenea, evident că textul suscitat din legea judecătoriilor de ocoale nu derogă dela prescripțiile particulare pentru care legea civilă, comercială sau penală, stabilește termene mai mici. Astfel, nu mai încape îndoială că prescripția de 5 ani, statornicită de art. 497 Pr. pen., rămâne aceeaș pentru delictele date în competența judecătoriilor de ocoale (3).

Art. 700 C. civil.

O altă aplicare a art. 1890 o găsim în art. 700 din codul civil, care dispune că *facultatea* de a acceptă sau de a lepădă o succesiune se prescrie prin 30 de ani. Acest text, atât de simplu în aparență și atât de întunecos în realitate, a dat loc la o mulțime de sisteme. El însemnează că însuș dreptul de succesiune se stinge prin prescripția de 30 de ani; așa că, după 30 de ani dela deschiderea succesiunei, moștenitorul, fie el sezinar sau nesezinar, a pierdut dreptul său la succesiune și este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească, nici s'o lepede, chiar dacă în acest interval de timp nimene n'a fost pus în posesiunea ei. Această prescripție extinctivă se justifică prin interesul general, care cere ca succesiunile să nu rămâe un timp prea îndelungat în suspensie și în incertitudine (4).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 186.

(2) C. Botez, *Noul codice de ședință al judecătorului de ocol*, p. 1155, 1156. — *Contrà:* Judecăt. ocol. Codăești (Vaslui), *Cr. judiciar* din 1913, No. 44, p. 526. Cpr. G. Valerian, *Cr. judiciar* din 1908, No. 8, p. 62, 63.

(3) Vezi Em. Dan, *Codul general al judecătorului de ocol*, p. 245, No. 3.

(4) Vezi numeroasele autorități citate în nota 3 dela p. 297, 298 a Coment. noastre, tom. III, partea II (ed. a 2-a), la care trebue să adăogăm mai multe decizii posterioare. Vezi Bult. Cas. 1913, pag. 580 și 896; *Cr. judiciar* din 1913, No. 70, pag. 759 și *Dreptul* din 1913, No. 77. Vezi și

Codul civil mai cuprinde numeroase aplicări ale art. 1890, asupra cărora nu ne putem întinde, fiindcă toate au fost expuse la locul lor, în volumele anterioare. Astfel sunt, de exemplu, art. 118, 557, 559, 580, 619, 623 (1), 639, 640, 645, 729 (2), 840, 1800, 4°, etc. Alte aplicări ale art. 1890 C. civil.

---

decizia Cas. S-a 1, No. 307, din 27 Mai 1914, publicată în *Jurisprudența română* din 1914, No. 23, p. 353, No. de ordine 365; în *Cr. judiciar* din 1914, No. 55, pag. 452 (rezumate) și în *Dreptul* din 1914, No. 56, care dispune că prescrierea dreptului succesoral prevăzută de art. 700 C. civil, fiind extinctivă (vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 297, text și nota 2), și făcând pe succesibil cu totul străin de moștenire, urmează că efectele ei sunt dobândite numai prin simplul fapt al tăcerei succesibilului timp de 30 de ani, independent de orice posesiune urmată în contra lui, din partea celui interesat să opue această prescripție. Prin urmare, chiar dacă cel ce opune asemenea prescripție este de naționalitate străină și nu poate dobândi pământ rural prin lunga posesiune (art. 7 § 5 Constit.), totuși el poate opune succesorului prescripția dreptului acestuia de a mai reclamà averea succesorală.

(1) Art. 623 din Codul civil cuprinde o aplicare a art. 1890, în privința servituților *continue și aparente*, căci aceste servituți se dobândesc prin prescripția de 30 de ani, iar nici într'un caz prin aceea de 10 până la 20 de ani. Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1648. Vezi *infrà*, p. 235. Art. 623 C. civil.

(2) Din art. 729 rezultă că diviziunea nu poate fi cerută de câteori se opune prescripția, adecă dacă unul dintre comuniști dovedește că a posedat tot sau o parte din averea comună în mod excluziv și cu titlu de proprietar, timp de 30 de ani; cu alte cuvinte, că a schimbat posesiunea precară de comunist în posesiune utilă, care să-l poată duce la prescripție. Prin urmare, dacă partea pretinde că a făcut dovada unei astfel de posesii utile, instanța de fond comite exces de putere și violează art. 729 C. civil, atunci când respinge prescripția invocată, lăsând a se înțelege că, în timpul stărei de indiviziune, nu poate fi vorba de o posesiune excluzivă și cu titlu de proprietar din partea unuia din comuniști. Cas. rom. S-a 1-a, decizia No. 470 din 14 Noembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 38, p. 298, No. curent 733. Mai vezi Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 34, p. 406 (rezumate) și *Dreptul* din 1913, No. 45; C. București, *Dreptul* din 1908, No. 4, p. 28. Vezi și tom. III, partea II. al Coment. noastre, p. 462. — Tot în baza acestui principiu s'a decis că nimic nu se opune, în drept, ca un imobil în indiviziune, stapânit numai de o parte din comoștenitori, să poată fi prescris, față cu ceilalți comoștenitori, de către acei care-l Art. 729 C. civil.

Derogări dela art. 1890.

Art. 1895 urm., 1900, 1901 C. civil, 568 Pr. civ., etc., cuprind însă derogări importante dela regula statornicită de art. 1890, pe care le vom explică mai la vale.

Care este, în dreptul actual, puterea maximei: *Quæ temporalia sund ad agendum*, etc. Controversă.

Ne-a mai rămas de zis câteva cuvinte asupra unei chestiuni foarte controversate, despre care am vorbit de mai multe ori până acum (1). Această chestiune, care divide atât doctrina cât şi jurisprudenţa, este următoarea: Admiţând stingerea tuturor acţiunilor, atât reale cât şi personale, neexercitate timp de 30 de ani, şi nevorbind de excepţii, art. 1890 înţeles-a el să menţie, în privinţa acestor din urmă, vechia regulă „*Quæ temporalia sunt ad agendum*, etc.“, sau prescripţia liberatorie stinge ea excepţiile, ca şi acţiunile?

Cu toată controversa foarte vie ce există asupra acestui punct, părerea noastră este că maxima tradiţională din vechiul drept francez, *Quæ temporalia sunt ad agendum*, etc. este lipsită de orice autoritate în dreptul actual, căci expresia *acţiuni*, care se vede atât în art. 1890 cât şi în art. 1900, indicând *drepturile* ce acţiunile au de obiect, un drept stins prin prescripţie nu poate servì de bază unei excepţii. Excepţiile, care rezultă dintr'o nulitate, sunt deci prescriptibile, ca şi acţiunile, şi în acest sens s'a pronunţat, în adevăr, Curtea din Bucureşti (2) şi se pronunţă şi majoritatea autorilor (3).

---

stăpânesc, căci ori decâteori acea posesiune se schimbă într'o posesiune sub nume de proprietar exclusiv pentru sine, de atâtea ori cel ce stăpâneşte poate dobândì proprietatea prin prescripţie; aceasta mai cu seamă în materie de consolidări de concesiuni petrolifere, unde legiuitorul se mulţumeşte cu căutarea proprietarului aparent. Instanţa de fond face, deci, o eroare de drept când decide că posesiunea unui imobil indiviz nu poate duce la prescripţie, căci aceasta nu este în genere exact. Cas. rom. S-a II, decizia No. 84 din 26 Martie 1913. Bult. 913, p. 741; *Cr. judiciar* din 1913, No. 46, p. 551 şi din 1914, No. 53, p. 434. V. *suprà*, p. 127.

(1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 84 urm. şi *suprà*, 47, text şi nota 4.

(2) *Dreptul* din 1886, No. 57, consid. dela p. 448, col. 2.

(3) Vezi autorităţile citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 87, nota 2, la care trebue să adăogăm: Baudry et Tissier, *Prescription*, 612; Thiry, III, 110; Beltjens, art. 1304, No. 65 şi VI, art. 2262, No. 7, care discută foarte pe larg chestiunea. Cpr. şi Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1753 urm. Mai vezi Trib. imperiului german (*Reichsgericht* din Leipzig), Sirey, 86.

Aplic. art. 1890 la rentele perpetue sau viagere. Art. 1892.

Art. 1892 din codul nostru, consacrând părerea lui Marcadé și curmând controversa ce există în această privință în Franța, face aplicarea art. 1890 la rentele perpetue sau viagere, care produc în folosul creditorului venituri periodice în perpetuu sau pe viață. Acest text declară, în adevăr, că renta, adecă dreptul în sine *(nomen juris)*, se prescrie prin 30 de ani dela data titlului constitutiv al rentei (1). Cât pentru veniturile rentei ajunse la scadență, ele se prescriu prin *cinci* ani (art. 1907).

Art. 1893.

Creditorul rentei poate în totdeauna să dovedească că dreptul său nu este prescris, adecă că el n'a rămas în inacțiune 30 de ani. Această dovadă se poate face prin toate mijloacele legale: chitanța de plata veniturilor, scrisori dela debitorul rentei, martori și prezumpții, dacă capitalul rentei nu întrece suma de 150 lei și, în orice caz, prin mărturisirea și jurământul debitorului rentei (2).

Proba cea mai bună ar fi fără îndoială chitanțele creditorului, care constată plata veniturilor rentei, pentrucă fiecare plată întrerupe prescripția rentei, fiindcă prin această plată debitorul recunoaște dreptul creditorului (art. 1865, 3°). Aceste chitanțe fiind însă în mânile debitorului, el poate să le ascundă și să pretindă că creditorul nu și-a exercitat dreptul său timp de 30 de ani, invocând astfel prescripția. Pentru a se înlătură acest inconvenient, legea vine în ajutorul creditorului sau reprezentanților săi, dându-le facultatea de a constrânge pe debitorul rentei a le procură (textul francez adaogă: *cu cheltuiala lor*) un nou titlu de rentă, după 28 de ani dela data titlului constitutiv al rentei sau, în termeni mai generali, dela data ultimului act care constată obligația debitorului, adecă doi ani înaintea epocei fixată pentru îndeplinirea prescripției; și această facultate poate fi exercitată la fiecare expirare a termenului de 28

---

4. 17 (cu nota lui Beauchet, profesor la Nancy). — *Contrà:* Planiol, II, 1291; Guillouard, *Prescription*, I, 54 și alte autorități citate în tom. VII suscitat, p. 85, nota 2. Vezi și *infrà*, explic. art. 1900.

(1) Vezi *suprà*, p. 206.

(2) Marcadé, *Prescription*, art. 2263, No. 239, pag. 263; Guillouard, *Idem*, I, 262; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 842; Baudry et Tissier, *Idem*, 622; T. Huc, XIV, 439, etc.

de ani, chiar dacă creditorul a dobândit o hotărîre care condamnă pe debitorul rentei a plăti oarecare venituri (1).

Un titlu mai vechiu de 30 de ani rămâne însă bun şi valid, fără un nou titlu, dacă se constată că veniturile rentei au fost plătite şi prescripţia a fost întreruptă (2).

Creditorul îşi va procură titlul nou fie prin bună înţelegere, fie prin justiţie, hotărîrea dobândită servind, în acest caz de titlu (3).

Cazul când titlul nou nu este necesar.

Titlul nou, prevăzut de art. 1893, nu este necesar pentru a împiedică prescripţia rentei, dacă debitorul dă creditorului său o declaraţie constatatoare a plăţei veniturilor, pentrucă această plată întrerupe prescripţia, fiindcă prin ea debitorul recunoaşte dreptul creditorului (art. 1865, 3°). Justinian confereà creditorului dreptul de a cere o asemenea declaraţie, o contra chitanţă *(antapocha)*, de câteori debitorul plăteà dobânda. (L. 12, Cod, *De fide instrumentorum*) (4).

Rentele la care se aplică art. 1893.

Art. 1893 se aplică la toate rentele, fie perpetue (5), fie viagere. El nu se aplică însă la datoriile unui capital exigibil după 30 de ani; căci, în asemenea caz, prescripţia nu începe a curge decât după expirarea termenului (art. 1885 § 1) (6).

Debitorul unei servituţi.

Art. 1893 nu se aplică, de asemenea, detentorului unui fond ipotecat pentru garantarea rentei, nici debitorului unei servituţi, etc. Textul de mai sus constituind, în adevăr, o favoare excepţională, înfiinţată numai în folosul rentelor, nu poate fi întins la alte cazuri neprevăzute de lege (7).

Art. 1894.

Secţia de faţă se termină prin art. 1894, care este

(1) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2262, No. 5 *bis*; T. Huc, XIV, 439.
(2) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 17, p. 810.
(3) T. Huc, XIV, 439, p. 554; Mourlon, III, 1982, etc.
(4) Arntz, IV, 2056, p. 434.
(5) Ştim, în adevăr, că Curtea de casaţie admite existenţa rentelor perpetue şi în dreptul nostru. Vezi *suprà*, p. 206, nota 2.
(6) Baudry et Tissier, *Prescription*, 625; Guillouard, *Idem*, I, 261; Troplong, *Idem*, I, 844; Marcadé, *Idem*, 243, p. 270; Laurent, XXXII, 381; Beltjens, VI, art. 2263, No. 5; Colmet de Santerre, VIII, 370 *bis* II; Labbé, nota în Sirey, 67. 2. 33, etc.
(7) Baudry et Tissier, *Prescription*, 625, *in fine*, p. 476; Marcadé, *Idem*, No. 243, p. 270; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 840, 841; Troplong, *Idem*, II, 844; Beltjens, *loco cit.*, No. 5; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 1484, 1485; Pand. fr., *eod. v°*, 1749; Laurent, XXXII, 381, etc.—*Contrà:* Taulier,

deprisos și care ar fi putut foarte bine să fie eliminat din cod, după cum a și fost eliminat din codul italian.

Iată cum se exprimă acest text:

Art. 1894.— Regulele prescripției relative la alte obiecte de cât cele cuprinse în acest titlu și care sunt expuse la locurile respective din acest cod, exclud aplicarea acestui titlu în toate cazurile când sunt contrare lor. (Art. 118, 122, 163, 165, 167, 290 urm., 301 urm., 489, 490, 498, 557, 559, 580, 619, 623, 628, 639 urm., 700, 720, 722, 783, 789, 833, 840, 931, 1334, 1359, 1375, 1512 § 2, 1800, 4°, 1901 C. civ. Art. 945 C. com. Art. 2264 C. fr.).

Prescripțiile scurte sunt excepții.

Prescripția de 30 de ani, cea mai lungă care există astăzi, este regula generală, iar prescripțiile cele mai scurte sunt excepții, care nu pot fi întinse prin analogie (1). *Exceptiones sunt strictissimæ interpretationis.*

Sensul art. 1894.

Titlul prescripției cuprinzând regulele dreptului comun asupra materiei, se aplică și celorlalte prescripții cuprinse în alte titluri ale codului (cpr. art. 580, 623, 1800, 4-a, etc.), oricare ar fi durata lor (2), afară de derogările care rezultă din dispoziții speciale, precum sunt, de exemplu, art. 722, 783 *ab initio*, 1334, 1512 § 2 C. civ., etc. Acesta este sensul art. 1894 care, încă odată, este inutil (3).

SECȚIUNEA III

Despre prescripțiunile de 10 până la 20 de ani (uzucapiunea ordinară, prescripția longi temporis). (Prescripție achizitivă) (4).

Prescripția de 30 de ani.

Prescripția de 30 ani, de care vorbește secția precedentă, pe care Romanii o numeau *longissimi temporis*, nu cere, după cum știm, nici titlu, nici bună credință, ci numai

---

Théorie raisonnée du code civil, VII, p. 483; Pardessus, *Servitudes*, II, 296 (în privința servituților).

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 212 (motive).

(2) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*. 588; Marcadé, *Idem*, 245, p. 272; T. Huc, XIV, 374; Pand. fr., *v° cit.*, 1678, etc.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 588; Marcadé, *Idem*, No. 245, p. 272; T. Huc, XIV, 440; Laurent, XXXII, 374; Pand. fr., *v° Prescription civile*, 1678, etc.

(4) Am adaos la rubrica acestei secțiuni cuvintele: *prescripție* Efectele uzucapiunei.

faptul posesiunei în condiţiile determinate de lege (art. 1847 urm. şi 1890); simplul fapt al posesiunei conduce deci pe posesor la dobândirea proprietăţei, după cum simplul fapt al inacţiunei creditorului timp de 30 de ani, liberează pe debitor de acţiunea sa (art. 1890).

Prescripţia de 10 până la 20 de ani.

Se poate însă întâmplà, în ceeace priveşte prescripţia achizitivă sau uzucapiunea, ca cineva să fi dobândit un imobil determinat *a non domino* (1), crezând că aveà a face cu un adevărat proprietar; în asemenea caz, buna credinţă a achizitorului şi calitatea titlului său, unite cu posesiunea, fac ca el să nu mai aibă nevoe de o posesiune lungă, acea de 10 până la 20 de ani fiind suficientă, după distincţiile ce vom stabilì mai la vale, soluţie care erà admisă şi în codul Calimach (art. 1919 şi 1924) (2).

---

achizitivă, căci despre ea se ocupă art. 1895 urm., de vreme ce această prescripţie nu liberează niciodată de o obligaţie. Există deci două uzucapiuni sau prescripţii achizitive, acea de 30 de ani *(longissimi temporis)* şi acea de 10 până la 20 de ani *(usucapio longi temporis)*. Efectele ambelor uzucapiuni sunt aceleaşi; acel care a prescris, stăpânind în condiţiile legei, fie prin 30 de ani (art. 1890), fie prin 10 până la 20 de ani (art. 1895 urm.), a devenit proprietar *erga omnes*, şi poate să invoace uzucapiunea nu numai ca mijloc de apărare, pentru a respinge acţiunea în revendicare a vechilor proprietari, dar şi pentru a revendicà el însuşi bunul prescris dela un terţiu posesor. Vezi *suprà*, p. 27, 43 şi *infrà*, p. 234.

(1) Prescripţia cu just titlu şi bună credinţă presupune de cele mai multe ori transmiterea unui imobil determinat *a non domino*, iar nu o transmitere făcută de adevăratul proprietar. Când, deci, un testator a învestit pe legatar cu dreptul de proprietate, care se transmite din momentul morţei testatorului (art. 644), legatarul sau moştenitorii săi nu pot opune la cererea de eşire din indiviziune a moştenitorilor rezervatari, prescripţia de 10 până la 20 de ani, ci numai stingerea dreptului lor de succesiune sau prescripţia acţiunei în reducţiune, care ambele nu se pot împlinì decât după 30 de ani dela moartea testatorului. Cas. rom. Bult. 1906, p. 1126.

C. Calimach. Art. 1919 şi 1924.

(2) Din art. 1919 combinat cu art. 1924 din codul Calimach rezultă, în adevăr, că dreptul de proprietate asupra bunurilor nemişcătoare se dobândeşte, între prezenţi, prin uzucapiunea de 40 ani, iar între absenţi, prin aceea de 20 de ani, dacă există titlu drept sau just. Cpr. Dig., *De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum*, 7, 33. Art. 1924 nu vorbeşte de bună credinţă, însă buna credinţă rezultă din

Art. 1895. — Cel ce câștigă cu bună credință și printr'o justă cauză un nemișcător *determinat* (1), va prescrie proprietatea acestuia prin zece ani, dacă adevăratul proprietar locuește în circumscripția Curței de apel unde se află nemișcătorul, și prin douăzeci de ani, dacă locuește afară din acea circumscripție. (Art. 87 urm., 462 urm., 486, 1897 urm. C. civ. Art. 947, 948 C. com. Art. 2265 C. fr.).

Art. 1896. — Dacă adevăratul proprietar a locuit, în diferite timpuri, în circumscripția Curței de apel unde se află nemișcătorul, și afară dintr'însa, prescripțiunea se va complectà *adăogându-se la anii de prezență* (2) un număr de ani de absență îndoit decât cel ce lipsește la anii de prezență pentru ca să fie zece. (Art. 87 urm., 1895 C. civ. Art. 2266 C. fr.).

Art. 1897. — Justa cauză este verice titlu translativ de proprietate, precum: vânzarea, schimbul, etc. (Art. 1858 C. civ.).

Un titlu nul nu poate servì de bază prescripțiunei de 10 până la 20 de ani. (Art. 2267 C. fr.).

Un titlu anulabil nu poate fi opus posesorului care a invocat prescripția de 10 până la 20 de ani, decât de cel ce ar fi avut drept de a cere anularea sa, sau de reprezentanții dreptului său, dacă posesorul n'a cunoscut cauza anulabilității (3). (Art. 1895, 1899 C. civ.).

---

art. 424, 1920, 1922, etc.; căci știm că, după acest cod, buna credință era cerută și pentru uzucapiunea de 40 de ani (art. 1940). Vezi *suprà*, pag 16 și 215. Cpr. Cas. rom. Bult. 1864, p. 141, 142; Bult. 1906, p. 1802, 1803, etc.

(1) Cuvântul „determinat" nu figurează în textul francez. El a fost adaos de legiuitorul nostru după observațiile lui Marcadé (art. 2260, No. 264, p. 293). Prescripția de 10 până la 20 de ani nu poate deci aveà de obiect decât unul sau mai multe imobile determinate, iar nu o universalitate de bunuri, nicio parte din această universalitate. Vezi *infrà*, p. 232. Cpr. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 899; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1767; C. Alger, D. P. 66. 2. 308, etc. Deoseb. de redacție de C. francez.

(2) Iar nu **la ceeace lipsește** *celor zece ani de prezență*, după cum din greșeală se exprimă textul corespunzător francez. Redacția textului nostru a fost îndreptată după observațiile lui Marcadé (*Prescription*, art. 2265 urm., No. 261, p. 288). Vezi *infrà*, p. 267, nota 3. Altă deoseb. de redacție de C. francez.

(3) Toate paragrafele din acest text sunt adaose de legiuitorul nostru, afară de § 2, relativ la titlul nul, singurul care există în codul francez și în cel italian (art. 2137). Cpr. în privința titlului anulabil (§ ultim din art. 1897), Marcadé, *Prescription*, No. 257, p. 282 urm., pe care legiuitorul nostru l-a avut și de astădată în vedere. Vezi *infrà*, p. 260, 261. Altă deoseb. de redacție de C. francez.

Art. 1898. — Buna credinţă este credinţa posesorului că cel dela care a dobândit imobilul avea toate însuşirile cerute de lege spre a-i puteà transmite proprietatea (1).

Este destul ca buna credinţă să fi existat în momentul câştigărei imobilului. (Art. 486, 487, 1899 C. civ. Art. 2269 C. fr.).

Art. 1899. — Justa cauză trebue să fie totdeauna probată de cel ce invoacă prescripţiunea de 10 până la 20 de ani. (Art. 1169 C. civ. Art. 2268 C. fr.).

Buna credinţă se presupune totdeauna şi sarcina probei cade asupra celui ce aleagă reaua credinţă (Art. 1169, 1199, 1897, 1898, 1200 C. civ.) (2).

Lucrurile la care se aplică prescripţia de 10 până la 20 de ani.

Excepţie dela dreptul comun.

Prescripţia de 10 până la 20 de ani, pe care Romanii o numeau *longi temporis*, care erà admisă şi în dreptul nostru anterior (3), fiind o excepţie dela dreptul comun, după care prescripţia este în genere de 30 de ani (art. 1890), este, ca atare, de strictă interpretare.

Imobile determinate.

Ea nu se aplică, după părerea tuturor, decât la unul sau la mai multe imobile determinate, textul nostru fiind chiar expres în această privinţă (4).

Universalitate de imobile şi de mobile.

Astfel, ea nu se aplică universalităţilor de imobile (5), nici mobilelor (6).

Deoseb. de C. fr.

(1) Paragraful întâi al art. 1898 nu figurează în codul francez. El a fost adaos de legiuitorul nostru.

Altă deoseb. de C. fr.

(2) Acest ultim paragraf al art. 1889, care face aplicarea dreptului comun în materie de probe, nu există în codul francez. El a fost adaos de legiuitorul nostru.

(3) Vezi *suprà*, p. 9. Incât priveşte dreptul roman, vezi Dig., *De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum*, 7, 33.

(4) Vezi *suprà*, p. 231, nota 1.

(5) Cas. fr. D. P. 97. 1. 468; *Pand. Période*, 97. 1. 499; C. Alger, D. P. 96. 2. 308; C. Iaşi, *Dreptul* din 1899, No. 76, p. 616. T. Huc, XIV, 441; Baudry et Tissier, *Prescription*, 651; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 857, 862; Guillouard, *Idem*, I, 538; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1788; Répert. Sirey, *cod. v°*, 1495; Pand. belges, *v° Prescription par 10 et 20 ans*, 4 urm.; Planiol, I, 2658; Beltjens, VI, art. 2265, No. 1.

(6) Pand. fr., *v° cit.*, 1789; Pand. belges, *v° cit.*, 15; T. Huc, XIV, 441, p. 557, etc.

Neaplic. uzucapiunei scurte la petiția de ereditate.

Prin urmare, acel care dobândește o succesiune dela un moștenitor aparent, nu va puteà să prescrie bunurile care o compun, prin uzucapiune de 10 până la 20 ani, ci numai prin acea de 30 de ani. Uzucapiunea cea scurtă, statornicită de art. 1895 urm. nu oprește deci decât acțiunea în revendicare, nu însă și petiția de ereditate, care este prescriptibilă numai prin 30 de ani (1).

Uzufructul unui imobil.

Uzufructul unui imobil fiind, după art. 471, un imobil prin obiectul la care se aplică, poate deci, ca și proprietatea, fi dobândit prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani (2).

Uzul și abitațiunea.

Aceaș soluție se aplică uzului și abitațiunei, având de obiect un imobil, de oarece aceste drepturi nu sunt decât niște diminutive ale uzufructului (3).

Servituți continue și aparente.

Chestiunea este controversată în privința servituților continue și aparente, însă părerea dominantă este că art. 1895 nu se aplică servituților prediale (4).

Ipotecă.

Art. 1895 nu se aplică, de asemenea, dreptului ipotecar. Astfel, de câteori o ipotecă este constituită de către un terțiu asupra unui imobil ce nu-i aparține, creditorul care a luat și reînoit inscripția ipotecară, nu dobândește dreptul de a opune ipoteca adevăratului proprietar (5).

---

(1) Planiol, I, 2658; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 1495 și toți autorii. Vezi și tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 896 și 903.

(2) Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 899; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1790; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1497; Laurent, VI, 338; Aubry et Rau, II, § 227, p. 663; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 696 și toți autorii, afară de Salviat *(Tr. de l'usufruit*, II, p. 54, No. 9, ed. din 1815). *„Ususfructus usucapi non potest"*. (L. 44 § 5, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3).

(3) Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1790; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1498 și toți autorii.

(4) Vezi autoritățile citate în tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 805, nota 1, la care trebue să adăogăm Beltjens, *op. cit.*, art. 2265, No. 2 *bis* și 23, 24; Baudry et Tissier, *Prescription*, 696; T. Huc, IV, 419 și XIV, 441, *in fine* și 461; Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 900, etc. — *Contrà:* Planiol, I, 2952 și alte autorități citate în tom. III, partea I, p. 805, nota 1, *in fine*. Vezi Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1791 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1499, etc.

(5) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1794.

Art 1800 § 4. De câteori însă bunul ipotecat sau supus privilegiului se găsește în mâna unui terțiu detentor, acest terțiu, dacă se întemeiază pe un titlu, poate să opue prescripția de 10 până la 20 de ani, dacă titlul său este transcris (art. 1800, 4⁰) (1).

Acț. pauliană. Știm, de asemenea, că art. 1895 nefiind aplicabil acțiunei pauliene, posesorul nu va puteà să opue prescripția de 10 până la 20 de ani, acțiunei pauliene îndreptată contra înstrăinărei care i-a transmis imobilul. El fiind urmărit, în asemenea caz, printr'o acțiune personală, numai prescripția de 30 de ani este aplicabilă în specie (2).

Efectele prescripției de 10 până la 20 de ani.

Efectul prescripției de 10—20 ani. Efectul prescripției de 10 până la 20 de ani este, ca și acel al prescripției de 30 de ani, de a face ca posesorul să dobândească *erga omnes*, proprietatea imobilului la care ea se aplică. Acel în folosul căruia această prescripție achizitivă s'a îndeplinit, poate, deci, nu numai s'o invoace ca mijloc de apărare (excepție peremptorie), pentru a respinge acțiunea în revendicare a proprietarului contra căruia el a prescris, dar s'o invoace și într'o acțiune în revendicare pe care ar fi introdus-o el însuș contra unui terțiu posesor (3).

Indeplinirea oblig. personale ale posesorului. Prescripția statornicită de art. 1895, care pune pe posesor la adăpostul acțiunei în revendicare din partea adevăratului proprietar, nu-l scutește însă de obligațiunile sale

---

(1) Cas. rom. Bult. 1907, p. 1481, decizie citată *suprà*, p. 218, nota 1. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 697; Guillouard, *Idem*, I, 146, etc. Vezi *suprà*, p. 218, text și nota 1.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 700: Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 865: Guillouard, *Idem*, II, 592; Aubry et Rau, IV, § 313, p. 238, text și nota 45 (ed. a 5-a); T. Huc, VII, 229 și XIV, 461, *in fine*, p. 581; Colmet de Santerre, V, 82 *bis* XVIII; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1971 urm.; Cas. fr. D. P. 65. 1. 19; Sirey, 65. 1. 65, etc. Vezi și tom. V, al Coment. noastre, p. 257, 258.

(3) Cas. rom. Bult. 1909, p, 136; Baudry et Tissier, *Prescription*, 26, 101 și 695; T. Huc, XIV, 461; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1970; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, 195, etc. Vezi *suprà*, p. 27, 43 și nota 4 dela p. 229, 230.

personale față de cel cu care el a tratat pentru achiziția imobilului, sau față de terții creditori ai acestui din urmă. Astfel, el este expus, timp de 30 de ani dela data achiziției sale, la acțiunea exercitată de vânzător pentru plata prețului (1).

Exercit. acțiunei în anulare sau în rezoluție din partea adevăratului proprietar.

Ea nu liberează, de asemenea, imobilul de viciile care ar puteà să atragă nulitatea sau rezolvirea titlului în baza căruia imobilul a fost dobândit de posesor. In asemenea caz, adevăratul proprietar, care n'ar mai puteà să invoace acțiunea în revendicare, ar puteà să exercite, în numele vânzătorului al cărui creditor el este, acțiunea în anulare sau în rezoluție (2).

Transmiterea imobilului cu servituțile ce-l grevau la începutul posesiunei. Art. 639.

Prescripția statornicită de art. 1895 transmite proprietatea imobilului cu servituțile ce-l grevau la începutul posesiunei, așa că acel care a dobândit cu just titlu și bună credință un fond grevat de o servitute, pe care el îl credeà liber de orice sarcină, nu dobândește desrobirea acestui imobil de servitutea ce-l grevà, prin neîntrebuințarea servituței de cel în drept, timp de 10 până la 20 de ani, căci servitutea nu se stinge decât prin 30 de ani de neîntrebuințare (art. 639) (3).

Nedobândirea servituților active ce aparțineau fondului dobândit. Art. 623.

După cum cel ce a prescris proprietatea unui imobil prin uzucapiunea dela 10 până la 20 de ani nu desrobește acest imobil de servituțile ce-l grevau, tot astfel el nu dobândește, prin această uzucapiune scurtă, servituțile active (continue și aparente) ce se exercitau de către fondul dobândit asupra altui fond, căci aceste servituți nu pot nici într'un caz fi dobândite prin prescripția de 10 până la 20 de ani, ci numai prin prescripția de 30 de ani (art. 623) (4).

---

(1) Guillouard, *Prescription*, II, 593; Tropiong, *Idem.* II, 850; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1973, etc.

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 699; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 897; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1974; Beltjens, VI, art. 2265, No. 50; Thiry, IV, 632, etc.

(3) Aubry et Rau, III, § 255, pag. 177 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 696; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1975; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1663; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, No. 10, etc. — Cu toate acestea, chestiunea este foarte controversată. Vezi autoritățile citate *pro* și *contra* în tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 868, *ad notam.*

(4) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1648. Vezi *suprà*, p. 225, nota 1.

Stingerea uzufructului prin efectul prescripției statornicite de art. 1895.

Dacă este însă vorba de un drept de uzufruct, care ar grevà imobilul dobândit prin prescripția de 10 până la 20 de ani, uzufructul se va stinge prin efectul prescripției statornicite de art. 1895. In adevăr, acel care posedà un imobil *animo domini,* posedând atât uzufructul cât și proprietatea lui, dobândește dreptul de uzufruct, precum el dobândește deplina proprietate a imobilului, când acest imobil nu este supus uzufructului (1).

Liberarea imobilului dobândit de riscurile evicțiunei. Controversă.

In fine, prescripția achizitivă de 10 până la 20 de ani, consolidând proprietatea în mâna posesorului, liberează imobilul astfel dobândit de riscurile evicțiunei, care ar puteà să rezulte din acțiunile în anulare, în resciziune sau în rezoluțiune existente în persoana precedentului vânzător, sau de existența unei condiții la care erà supusă rezolvirea titlului vânzătorului (2).

Exemplu.

Astfel, acțiunea în rezoluție a vânzărei pentru neplata prețului de către un achizitor direct, nu mai poate fi exercitată în mod util contra terțiului care a posedat imobiiul în chestiune în condițiile art. 1895, de bună credință și în baza unui titlu tranzlativ de proprietate, dobândit dela un proprietar intermediar. Art. 1895 urm. nu trebuesc deci mărginite, în aplicarea lor, numai la cazul când imobilul a fost dobândit *a non domino* (3).

---

(1) Guillouard, *Prescription*, II, 595, *in fine*; Troplong, *Idem*, II, 854; Demolombe, X, 742; Aubry et Rau, II, § 234, p. 731, text și nota 48 (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1976; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1659, etc.

(2) Vezi în acest sens, Pothier, *Prescription*, IX, 136, p. 366; T. Huc, XIV, 461; Aubry et Rau, II, § 218, p. 556 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 396 și 425; Baudry et Tissier, *Prescription*, 698; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 848; Troplong, II, 797 și 850 urm.; Demolombe, XXV, 565; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 3664; Larombière, *Oblig.*, III, art. 1184, No. 109; Colmet de Santerre, V, 105 *bis* VI; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 563; Beltjens, VI, art. 2265, No. 40 și 49. — *Contrà*: C. Paris și Agen, Sirey, 35. 2. 230; Sirey, 42. 2. 119; Thézard, *Revue critique*, tom. 33, pag. 394 urm. Cpr. Labbé, nota în Sirey, 67. 2. 33 și în Sirey, 78. 1. 145 și 313.

(3) Cpr. T. Huc, XIV, 461, p. 580; Beltjens, VI, art. 2265, No. 46; Baudry et Tissier, *Prescription*, 608, etc. — Prescripția de 10—20 de ani are loc, zice Curtea de casație, nu numai atunci

Prin aplicare acestor principii, se decide, cu drept cuvânt, că cel care a prescris un imobil, conform art. 1895 urm., este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor (1). Acțiunea în reducțiune.

Trecem acum la condițiile cerute de lege pentru existența prescripției achizitive de 10 până la 20 de ani.

Condițiile cerute pentru îndeplinirea prescripției achizitive de 10 până la 20 de ani.

Condițiile cerute de lege pentru existența uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, fără care această uzucapiune nu poate să aibă ființă, sunt următoarele: 1° Un lucru imobiliar și determinat care să poată fi prescris, adecă care este în comerț (art. 1844); 2° buna credință (2); 3° o justă cauză (titlu just, tranzlativ de proprietate); 4° și în fine, posesiunea exercitată în tot timpul cerut de lege. Aceste condiții erau cerute și la Romani pentru uzucapiunea ordinară (3). Ele Condițiile cerute pentru prescripția de 10—20 de ani.

---

când terțiul detentor ar fi dobândit imobilul *a non domino*, și ar aveà nevoe de prescripție pentru a dobândì proprietatea acestui imobil, ci și atunci când el ar fi cumpărat imobilul cu un act valabil, căci cumpărătorul cu un act valabil nu poate fi tratat mai rău decât cumpărătorul cu un act nevalabil. Cas. rom. Bult. 1904, p. 128 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 243 (cu nota d-lui I. Biremberg). — Tot Curtea de casație a decis însă că prescripția de 10—20 de ani presupune o transmitere *a non domino*, pe când dacă transmiterea s'a făcut de adevăratul proprietar, care, din eroare ar fi dat mai mult decât datorà, nu mai poate fi vorba de prescripție achizitivă, ci de prescripția liberatorie de 30 de ani; căci, în acest caz, cel ce a primit mai mult devine debitor al prisosului nedatorat. Cas. rom. Bult. 1905, p. 259.

(1) T. Huc, *loco suprà cit.*

(2) „*Non procedit usucapio qui non bona fide videatur possidere*". (L. 32 § 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). Vezi *infrà*, p. 238, nota 2.

(3) Incât privește condițiile cerute pentru uzucapiunea extraordinară *(præscriptio triginta vel quadraginta annorum)*, vezi Maynz, *Cours de droit romain*, I, § 114, p. 764, 764 (ed. a 5-a, 1891). Dr. român.

erau rezumate în versul următor, pe care îl reproducem și noi după autori:

Res habilis, titulus, fides, possessio, tempus (1).

Prima condiție. — Lucrurile care pot fi uzucapiate.

Nu vom mai vorbì aci despre lucrurile care pot fi și care nu pot fi uzucapiate, pentrucă această materie a fost tratată *suprà*, p. 78 urm., sub art. 1844. Vom vorbì deci numai de celelalte trei condiții.

A doua condiție. — Bnna credință a posesorului (art. 1895, 1898 și 1899 § 2).

Fără bună credință, ca și fără celelalte condiții cerute de art 1895 urm., prescripția de 10 până la 20 de ani nu poate aveà loc (2).

Buna credință. Definiție. Art. 1898.

Codul francez nu definește buna credință. Art. 1898 din codul nostru dispune însă că buna credință este credința posesorului că cel dela care el a dobândit imobilul, aveà toate însușirele cerute de lege spre a-i puteà transmite proprietatea (3). Buna credință cerută pentru uzucapiune, zice Curtea din Gand (4), nu consistă numai în ignoranța drep-

---

(1) Vezi Maynz, *op. cit.*, I, § 113, p. 748.

(2) Cpr. C. București, *Dreptul* din 1881, No. 65, p. 531; Judecăt. ocol. Ciovarnașani (Mehedinți), *Cr. judiciar* din 1911, No. 28, p. 227. „*Non procedit usucapio qui non bona fide videatur possidere*“. (L. 32 § 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). Vezi *suprà*, p. 237, nota 2.

C. spaniol. Art. 1950.

(3) Tot astfel se exprimă și art. 1950 din codul spaniol „*La buena fe del poseedor consiste en la creencia de que la persona de quien recibió la cosa era dueno de ella, y podia transmitir su dominio*“. Pothier definește buna credință în modul următor: „*Bona fides nihil aliud est quam justa opinia quæsiti dominii*“.

(4) *La Flandre judiciaire* din 1891, p. 260. Cpr. Beltjens, VI, art. 2265, No. 35 *bis*; T. Huc, XIV, 4 2, p. 568. Vezi și Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478, punctul al 15-lea din speță. Buna credință necasară pentru întemeierea prescripției achizitive de 10—20 de ani, zice Curtea din București, re-

tului terțiilor, ci mai cere credința în drepturile vânzătorului și convingerea din partea cumpărătorului că el devine proprietarul lucrului cumpărat, pentrucă el crede că acel care i-a transmis lucrul aveà calitatea de a-l înstrăinà. „*Bona fides*, ziceà Voët, *est illæsa conscientia putantis rem suam esse, dum credit, eum, a quo nactus est possessionem, fuisse dominum illius rei, et alienandi jure haud destitutum*“ (1); ceeace corespunde cu definiția dată de legea 109, Dig., *De verborum significatione*, 50, 16: „*Bonæ fidei emptor esse videtur, qui ignoravit eam rem esse, aut putavit eum, qui vendidit, jus vendendi habere: putà procuratorem aut tutorem esse*“ (2). „*La buona fede*, zice un autor, *è l'illibata coscienza di chi tiene per sua una cosa, credendo, che quegli dal quale egli ne ebbe il possesso, fosse proprietario della cosa stessa, e non mancante del diritto di alienare*“ (3).

Buna credință consistă deci în eroarea asupra existenței dreptului de proprietate a celui care a înstrăinat imobilul (4).

Buna credință trebue să fie întreagă și complectă.

Posesorul este de bună credință prin aceasta că a avut convingerea cum că a tratat cu adevăratul proprietar al imobilului, pe care l-a dobândit. Buna credință a dobânditorului imobilului trebue să fie *întreagă și complectă* (5),

---

zultă âtât din credința posesorului asupra dreptului de proprietate al aceluia dela care el a dobândit imobilul, cât și din împrejurarea lipsei oricărui viciu al actului de transmitere. Vezi *Dreptul* din 1886, No. 82, p. 656. Cpr. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1881, p. 931.

(1) J. Voët, *Comment. ad Pand.*, XLI, Tit. III, n. 6.

(2) Mai vezi L. 27, Dig., *De contrahenda emptione*, 18, 1; L. 32 § 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3; Instit. *De divisione rerum*, II, I, § 35; Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6, Pr., etc.

(3) Mattei, *I paragrafi del codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francezi e sarde*, II, p. 84, No. 1 (Veneția, 1853).

(4) Cpr. Planiol, I, 2667; T. Huc, XIV, 452 urm.; Bandry et Tissier, *Prescription*, 678 urm.; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 339 urm.; Cas. fr. Sirey, 1910, 1, 173, text și nota *a*.

(5) Planiol, I, 2637; Marcadé, *Prescription*, art. 2269, No. 258, p. 285; Aubry et Rau, II, § 218, p. 551 (ed. a 5-a), etc.— Buna credință trebue să se întindă la întregimea lucrului posedat, căci prescripția nu va aveà loc pentru partea posedată de rea credință, numai partea posedată de bună credință fiind, în asemenea caz, dobândită prin prescripție. Troplong, *Prescription*, II, 928. Cpr. L. 4 § 1, Dig., *Pro emptore*, 41. 4.

căci îndată ce el are cea mai mică îndoială asupra dreptului de proprietate al autorului său, el va fi considerat ca fiind de rea credință și, în asemenea caz, prescripția nu va puteà să aibă loc (1).

Art. 486, 487. Buna credință trebue să se întemeieze pe un titlu, și acest titlu trebue să fie translativ de proprietate. Dacă titlul are oarecare vicii, aceste vicii trebue să fie necunoscute achizitorului, căci dacă el a cunoscut viciile titlului, sau a putut măcar să le presupue, nu mai este de bună credință (art. 486, 487) (2).

Cazurile când posesorul este de rea credință. Din cele mai sus expuse rezultă că posesorul este de rea credință de câteori cunoaște viciile titlului autorului său; de exemplu: el știe că imobilul dobândit de el este dotal (3); că acest imobil este supus bezmanului (4), etc. Se poate deci ca cineva să aibă un titlu și să fie de rea credință, după cum se poate ca cineva să fie de bună credință, fără a aveà

(1) Cas. rom. Bult. 1903, p. 137; Cas. fr. Sirey, 1910, I, 173; D. P. 1906, I, 351, etc. Numai posesiunea, exercitată de bună credință și întemeiată pe *o justă causă*, poate conduce la dobândirea proprietății prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani. Cas. rom. Bult. 1908, p. 1809; Bult. 1902, p. 1117, etc.

(2) Achizitorul de bună credință, care posedă un imobil în virtutea unui titlu regulat și translativ de proprietate (vânzare, schimb, donațiune, legat particular, contract dotal, etc.), poate invocà prescripția de 10 până la 20 de ani, chiar dacă titlul autorului său este viciat, căci aceste vicii nu se pot resfrânge asupra titlului achizitorului. Cas. rom. Bult. 1891, p. 1052 și *Dreptul* din 1891, No. 70. — Titlul achizitorului nu încetează de a fi just prin faptul că acela dela care emană nu erà proprietar, sau nu aveà capacitatea de a conferì un asemenea drept, căci uzucapiunea are tocmai de scop de a acoperì viciul ce rezultă din dreptul de proprietate sau din incapacitatea autorului transmiterei. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1881, p. 180; Bult. 1891, p. 1052; Trib. Suceava, *Dreptul* din 1893, No. 1, etc. Vezi și *suprà*, p. 140, 141 — S'a decis, cu toate acestea, că contractul de vindere-cumpărare prin care s'a transmis lucrul altuia, nu se consideră ca o justă cauză sau un just titlu în sensul art. 1895 urm. C. civil, fiindcă asemenea vânzare ar fi *inexistentă* pentru lipsă de cauză. Judecăt. ocol. Suraia (Putna), *Cr. judiciar* din 1910, No. 9, p. 72. Vezi asupra chestiunei de a se știi dacă vânzarea lucrului altuia constitue sau nu un titlu just în sensul art. 1897, *infrà*, p. 260.

(3) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1886, No. 82, p. 656.

(4) C. Galați, *Dreptul* din 1900, No. 48, p. 388.

titlu. Aceasta se întâmplă în cazul unui titlu putativ. De exemplu: posesorul crede că imobilul a fost cumpărat de către mandatarul său. Vom vedeà mai la vale, p. 262, că un asemenea titlu nu poate servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani (1).

Cazul când titlul autorului este anulabil.

Dacă titlul autorului este anulabil sau rezolubil, achizitorul care cunoșteà aceste vicii, nu este de bună credință, fără a se distinge dacă titlul este supus unei nulități relative sau absolute (2).

Cazul când titlul autorului este viciat. Controversă.

Aceeaș soluție este admisibilă, după unii, și în cazul când titlul achizitorului este viciat, iar nu acel al autorului, și aceasta chiar când ar fi vorba numai de o nulitate relativă (3).

C. Caragea. L. asupra împresurărilor din 1847.

S'a decis că, sub codul Caragea, legea din 1847, asupra împresurărilor, recunoscând prin art. 3, că însușirea de moștenitor este un just titlu pentru a prescrie prin uzucapiunea de 10—20 de ani proprietatea imobilului găsit în succesiune (4), buna credință pentru această prescripție trebue să existe în persoana moștenitorului, pentrucă el începe o nouă posesiune independentă de acea a autorului său; de unde rezultă că reaua credință a autorului nu poate să vatăme pe moștenitor (5).

(1) Cpr. Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2265, No. 37; Thiry, IV, 631, p. 538, etc.

(2) Beltjens, *loco cit.*, No. 37; Baudry et Tissier, *Prescription*, 679; Marcadé; *Idem*, No. 258, p. 285; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 913, 914; Troplong, *Idem*, II, 917. — S'a decis însă că atunci când nu este vorba de un titlu izbit de o nulitate absolută, ci numai relativă, un asemenea titlu poate servì de bază prescripției de 10 până la 20 de ani, față cu orice alte persoane decât acei care ar fi avut dreptul de a cere anularea lui; căci, în acest caz, fiind vorba de o nulitate relativă, numai cel ce este în drept a cere anularea poate să combată prescripția întemeiată pe un asemenea titlu. Cas. rom. Bult. 1904, p. 26; C. Craiova, *Dreptul* din 1891, No. 3, p. 21. Vezi *infrà*, p. 261, nota 2.

(3) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2265, No. 39 urm.; Laurent, XXXII, 411, 412. — Vezi însă T. Huc, XIV, 454; Guillouard, *Prescription*, II, 573; Aubry et Rau, II, § 218, pag. 549 urm. (ed. a 5-a); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 341, etc. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 681, 682.

(4) Vezi *suprà*, p. 132, nota 1 și p. 140.

(5) Cas. rom. Bult. S-a I, 1876, p. 63 și *Dreptul* din 1876,

Eroare de drept, eroare de fapt. Controversă.

Buna credinţă a posesorului poate fi motivată astăzi printr'o eroare de drept, ca şi printr'o eroare de fapt (1), întrucât legea nu distinge aci aceste două erori *(error juris, error facti)* (2).

No. 16, p. 121; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1875, No. 20, p. 155, etc.

L. asupra împresurărilor din 1847.

Şi fiindcă am vorbit mai sus de legea împresurărilor dela 1847, vom reamintì că, după această lege, care modifică codul Caragea, prescripţia erà întreruptă numai prin cerere de autorizaţie a unui inginer hotarnic, când în acea cerere se arătà că moşia erà împresurată de vecini. Neplata taxei nu erà de natură a ridicà unei asemenea cereri puterea de a întrerupe prescripţia, întrucât, după ofisul domnesc din 18 Octombrie 1847, taxa trebuià răspunsă odată cu depunerea hotărniciei. Cas. rom. Bult. S-a I, 1874, p. 127 şi *Dreptul* din 1875, No. 11, p. 82. Vezi şi alte decizii mai recente, citate *suprà*, p. 22, nota 1.

C. Calimach, C. austriac.

(1) Codul Calimach nu vorbeşte de eroarea de drept, ci numai de cea de fapt. „Cela ce se amăgeşte *în faptă*, zice art. 426 din acest cod (326 C. austriac), poate să fie stăpânitor nedrept, însă cu bună credinţă“. Textul corespunzător din codul austriac (326) vorbeşte nu numai de eroarea de fapt, dar şi de cea de drept *(aus Unweissenheit der gesetzlichen Vorschriften)*. Vezi *suprà*, p. 130, nota 1, *in fine*.

(2) Vezi Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898. No. 56, p. 478; C. Dijon, D. P. 79. 2. 118; C. Douai, D. P. 1913, 5. 18 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 67 (cu observ. noastră); T. Huc, XIV, 454, p. 572; Laurent, XV, 505 urm. şi XXXII, 413; Baudry et Tissier, *Prescription*, 680; Guillouard, *Idem*, II, 575; Aubry et Rau, II, § 218, p. 551, 552, text şi nota 29 (ed. a 5-a); Vareilles-Sommières, *De l'erreur*, p. 366; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1920 urm.—*Contrà:* Duranton, XXI, 388; Troplong, *Prescription*, II, 926; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 917; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1533; Mattei, *I paragrafi del Codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francezi e sarde*, IV, p. 1077, No. 2 (Veneţia, 1854), etc. „*Nunquam in usucapionibus* **juris error** *possessoribus prodest*“. (L. 31, Pr., Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). L. 32 § 1, *in fine*, Dig., *eod. tit.*, zice, de asemenea: „*In jure erranti non procedat usucapio*“. — „*Et non puto hunc esse prædonem, qui dolo caret*, **quamvis in jure erret**“. (L. 25 § 6, *in fine*, Dig., *De hereditatis petitione*, 5, 3). Mai vezi L. 2 § 15, Dig., *Pro emptore*, 41, 4. —L. 7, Dig., *De juris et facti ignorantia*, 22, 6, zice: „*Juris ignorantia non prodest adquirere volentibus, suum vero petentibus non nocet*“, etc. Vezi asupra acestei controverse, Bianchi,

T. Huc, care admite această soluție, adaogă însă o restricție, și anume: în caz de eroare de drept, acel care o invoacă trebue s'o dovedească, buna credință nefiind presupusă de lege decât în privința erorei de fapt (1). Dovedirea erorei de drept.

Este adevărat că, după art. 1899 § 2, buna credință este presupusă și că acel care invoacă reaua credință trebue s'o dovedească. conform regulei cunoscute; *Actori incumbit probatio* (art. 1169) (2); însă acest text nu face nicio distincție între eroarea de drept și cea de fapt, precum face art. 1206 § 2, în privința mărturisirei judiciare (3). Legea nu distinge, în privința probei, între eroarea de drept și cea de fapt.

Iată exemplele unor erori de fapt, pe care le dau autorii, după legile romane. Cumpăr un imobil dela A, pe care îl cred proprietar. *Erravi in facto in quo prudentissimi falluntur.* In asemenea caz, voiu prescrie imobilul fără nicio dificultate. Exemple de erori de fapt.

Alt exemplu: Cumpăr un imobil dela A, care se pretinde major deși este minor. Actul meu este nul și sunt de rea credință, dacă am avut cunoștință de incapacitatea sa. Eroarea mea este însă scuzabilă, dacă am fost de bună credință (4). Alt exemplu.

Iată cum se exprimă, în această privință, un autor asupra art. 1463 din codul austriac (1920 C. Calimach):

„L'errore di diritto non può essere invocato comme supplemento alla buona fede, ma l'ignoranza ossia l'errore di fatto scusa; p. e., compro da Pietro credendolo proprietario della cosa, da un minore credendolo maggiore, il mio errore mi darà titolo per usucapire“ (5).

Corso di codice civile italiano, I (partea generală), 80 urm. (ed. din 1888). Mai vezi, în privința erorei de drept, tom. IV, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 49 și 607, *ad notam* (ed. a 2-a).

(1) T. Huc, *loco suprà cit*, p. 572.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1279; C. Galați, *Dreptul* din 1899, No. 61, p. 499 și din 1903, No. 80, p. 659; C. București, *Dreptul* din 1906, No. 61, p. 483, etc.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 340 urm.

(4) Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 96, p. 351 (ed. Bugnet); Troplong, *Prescription*, II, 925; Vazeille, *Idem*, II, 479, pag. 27 (ed. 1832) și toți autorii. Vezi L. 2 §§ 15 și 16, Dig., *Pro emptore*, 41, 4.

(5) Mattei, *I paragrafi del codice civile italiano avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*, IV, p. 1077, No. 2.

Dr. roman.

La Romani, eroarea de drept nu erà, în genere, scuzabilă, pe când eroarea de fapt puteà, din contra, fi scuzată, afară de cazul când ea provenià dintr'o negligenţă culpabilă (1). „*Regula est, juris quidem ignorantiam cuique nocere, facti vero ignorantiam non nocere*“ (2).

Dovedirea relei credinţe.

Dovada relei credinţe poate fi făcută prin orice mijloace de probe: acte-scrise, martori, prezumpţii, chiar fără niciun început de probă scrisă, nicio restricţie nefiind admisă în această privinţă, fiind vorba de fapte materiale pentru care părţile au fost în imposibilitate de a-şi procurà o dovadă scrisă. Lucrul este elementar, şi nu avem nevoe de insistat asupra lui, cu toate că Vazeille (3) a scris pagini întregi spre a stabilì acest adevăr evident (4).

Aprecierea depun. martorilor.

Ca în toate chestiunile de fapt, judecătorii fondului apreciază depunerile martorilor şi încrederea ce merită arătarea lor.

Chestie de fapt.

Dacă posesorul a fost de bună sau de rea credinţă, aceasta este o chestie de fapt, care scapă de sub controlul Curţei de casaţie, de câteori judecătorii fondului n'au violat legea (5).

Critica legei. Art. 937 C. german.

Dispoziţia art. 1898 § 2, după care este suficient ca buna credinţă să fi existat în momentul dobândirei imobilului, este, în genere, criticată de autori, care preferă dispoziţia dreptului canonic, după care buna credinţă trebuià să existe în tot timpul posesiunei (6). De aceea, art. 937 din codul german

---

(1) Vezi Maynz, *Cours de droit romain*, I, § 113, p. 753, n. 3. Cpr. Girard, *Manuel élément. de droit romain*. p. 304, text şi nota 3 (ed. a 4-a); Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, I, § 79 *a*, nota 2; Dernburg, *Pandekten*, I, § 87, 3⁰.

(2) L. 9 Pr., *ab initio*, Dig., *De juris et facti ignorantia*, 22, 6.

(3) Vezi Vazeille, *Tr. des prescriptions*, II, 495, p. 41 urm. (ed. din 1832).

(4) Cpr. Cas. rom. Bult. 1905, p. 1681; Bianchi, *Corso di codice civile italiano*, I (partea generală), 88, p. 404 urm.

(5) Cas. rom. *Dreptul* din 1871, No. 4, pag. 1; Bult. 1890, pag. 1384; Bult. 1891, p. 1121; Bult. 1892, p. 769; Bult. 1893, pag. 15; Bult. 1904, pag. 131 şi *Dreptul* din 1904, No. 41; Bult. 1910, p. 1566; Bult. S-a 1, 1880, p. 224; Bult. 1882, p. 1158; Bult. 1887, p. 435; Cas. fr. D. P. 1906. 1. 351; Sirey, 1910. 1. 173, text şi nota *a*; T. Huc, XIV, 459; Laurent, XXXII, 408; Baudry et Tissier, *Prescription*, 683, etc.

(6) Vezi T. Huc, XIV, 460; Guillouard, *Prescription*, II, 577;

dispune anume ca uzucapiunea (mobilelor) nu are loc, dacă achizitorul lor nu este de bună credință în momentul dobândirei posesiunei, sau dacă el descopere mai târziu că proprietatea nu-i aparține, *oder wenn er später erfährt, dass ihm das Eigenthum nicht zusteht* (1).

In fine, art. 1898 § 2, de care am vorbit mai sus, dispune că, spre deosebire de ceeace se întâmplă în privința dobândirei fructelor (art. 485, 486 C. civil), este suficient, în materie de prescripție, ca buna credință să fi existat în momentul achiziționei imobilului. Aceasta nu este decât aplicarea maximei: *Mala fides superveniens usucapionem non impedit* (2), pe care majoritatea autorilor o aplică și în privința căsătoriei putative (art. 183, 184 C. civ.) (3). Art. 1898 § 2.

Dacă este vorba de dobândirea unui imobil prin acte *inter vivos*, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, buna credință va trebui deci să existe în momentul perfectării contractului, iar dacă este vorba de transmiterea imobilului printr'un legat pur și simplu, buna credință va trebui să existe în momentul morței testatorului, iar nu în momentul acceptărei legatului, căci acceptarea legatului nu face decât să confirme o achiziție realizată de drept (art. 644) (4). Dobândirea unui imobil prin acte între vii sau prin acte cu titlu gratuit.

Deși, după art. 1898 § 2, este suficient ca buna credință să fi existat în momentul achiziției imobilului, de aici nu rezultă însă că judecătorii nu-și pot formă convingerea despre existența relei credințe în momentul înstrăinărei imobilului, și din fapte posterioare acestei înstrăinări; Formarea convingerei judecătorilor despre reaua credință a achizitorului imobilului.

Troplong, *Idem*, II, 936; Baudry et Tissier, *Idem*, 685; Laurent, XXXII, 416; Valette, *Propriété et distinction des biens*, p. 134. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 34, p. 329 (ed. Bugnet).

(1) Vezi *suprà*, p. 28.

(2) Cpr. L. 48 § 1, Dig., *De adquirendo rerum dominio*, 41. 1. Mai vezi L. 10, Pr. Dig., *De usurpationibus et usucapionibus* 41, 3. Dr. roman.

Dreptul vechiu francez admisese soluția contrară, conform dreptului canonic. Vezi A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit français*, I, p. 198 (Paris, 1914). Dr. vechiu fr.

(3) Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 665 (ed. a 2-a).

(4) T. Huc, XIV, 460, p. 579; Baudry et Tissier, *Prescription*, 686; Guillouard, *Idem*, II, 579; Laurent, XXXII, 417. — *Contrà:* Aubry et Rau, II, § 218, p. 552, 553 (ed. a 5-a); Planiol, I, 2669, p. 869, nota 1 (ed. a 5-a), etc.

de oarece, în multe cazuri, tocmai din modul desfășurărei unor anume fapte se poate învedera existența relei credinți, cu care s'a efectuat înstrăinarea (1).

A treia condiție. — Justa cauză sau titlu just. — Titlu translativ de proprietate (2).

Necesitatea unui titlu just sau unei cauze juste.

Spre a puteà dobândi proprietatea unui imobil prin uzucapiune de 10 până la 20 de ani, nu este suficient ca posesorul să fie de bună credință, ci mai trebue ca el să aibă un titlu just, *puternic* sau *drept*, după cum îl numesc art. 416 și 1919 din codul Calimach, *justa causa possidendis* sau *justus titulus possessionis*, care să justifice posesiunea și să motiveze buna credință, iar nu numai ca un element constitutiv al acestei bune credințe, ca în cazurile art. 486 și 487 C. civil (3). De aceea prezidentul Faber zicea: „*Bonæ fidei possessor ille est, qui titulum habet, sed invalidum, malæ fidei vero, qui vel nullum penitus, vel vitiosum*“ (4).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1907, p. 1058.

(2) Vezi asupra titlului just sau justei cauze, Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 290 urm.

Existența bunei credințe în cazul art. 494 C. civil.

(3) Legea mai cere încă bună credință din partea acelui care face construcții pe un teren străin (art. 494), însă pentru ca constructorul să fie de bună credință în sensul art. 494 C. civil, nu este necesar să justifice că el deține terenul pe baza unui titlu translativ de proprietate, cum cere art. 486 posesorului pentru dobândirea fructelor percepute în timpul posesiunei sale; fiindcă, în cazul când s'a construit pe un loc străin, este vorba uumai de acordarea unei despăgubiri constructorului care a mărit valoarea terenului, despăgubire fără care proprietarul terenului s'ar fi înavuțit pe nedrept în detrimentul constructorului, iar nu de atribuirea proprietății unor lucruri, ca în cazul dobândirei de către posesor a fructelor care, în principiu, aparțin proprietarului fondului ce le-a produs și, așa fiind lucrurile, este logic ca legiuitorul să fi tratat mai riguros pe dobânditorul fructelor decât pe constructor, și să nu fi impus decât celui dintâi obligația de a justificà calitatea sa de proprietar aparent printr'un titlu translativ de proprietate. Cas. rom. S-a I, 10 Decembrie 1913, *Cr. judiciar*, din 1913, No. 13, p. 104, No. 2 (rezumate) și *Dreptul* din 1914, No. 18, p. 142.

(4) Vezi Mattei, *I paragrafi del codice civile austriaco avvici-*

Prin *titlu just* sau *justa causa*, după cum ziceau Romanii (1), și după cum se exprimă și art. 1897 § 1 din Ce ce înțelege prin titlu just.

nati dalle leggi romane, francesi e sarde, II, p. 84, No. 3 (Veneția, 1854).

(1) Există atâtea titluri de uzucapiune câte și acte juridice în urma cărora posesiunea poate să confere proprietatea lucrului posedat, zice Mayuz *(Cours de droit romain*, I, § 113, p. 754). Titlurile de uzucapiune.

Cele mai principale titluri de uzucapiune, enumerate de Justinian în Digeste, sunt următoarele:

Titlul *pro emptore*. Acest titlu are loc atunci când cineva cumpără un lucru, al cărui preț îl plătește, dela altul care nu era proprietar sau care era incapabil de a înstrăina (Dig., *Pro emptore*, 41, 4; Cod, *De usucapione pro emptore vel transactione*, 7, 26); Titlul *pro emtore*.

Titlul *pro donato*. Acest titlu are loc când cineva dăruește altuia un lucru ce nu-i aparține (Dig., *Pro donato*, 41, 6; Cod, *De usucapione pro donato*, 7, 27); Titlul *pro donato*.

Titlul *pro legato*. Acest titlu are loc atunci când cineva lasă altuia prin testament un lucru ce nu-i aparține, sau în virtutea unei dispoziții vicioase (Dig., *Pro legato*, 41, 8); Titlul *pro legato*.

Titlul *pro dote*. Acest titlu are loc atunci când se dă bărbatului ca dotă un lucru străin (Dig., *Pro dote*, 41, 9; Cod, *De usucapione pro dote*, 7, 28). Titlul *pro dote*.

Titlul *Pro soluto*. Acest titlu are loc atunci când se dă creditorului drept plată, un lucru străin sau un lucru ce nu era datorit (L. 4, Dig., *De publiciana actione*, 6, 2); Titlul *pro soluto*.

Titlul *pro herede*. Acest titlu are loc atunci când cineva posedează lucruri făcând parte dintr'o succesiune, crezând că este, pe când, în realitate, nu este moștenitor (vezi Maynz, *op. cit.*, I, § 113, p. 755, text și nota 47; Pothier, *Prescription*, IX, 62—64, p. 339, ed. Bugnet); Titlu *pro herede*.

Titlul *pro derelicto*. Acest titlu aveà loc atunci când cineva a luat un lucru părăsit de altul, care nu era însă proprietarul lui (Dig., *Pro derelicto*, 41, 7); Titlul *pro derelicto*.

Titlul *pro suo*, care aveà loc în toate cazurile în care cineva credeà, pentru un motiv oarecare, că dobândește proprietatea prin posesiunea lucrului (Dig., *Pro suo*, 41, 10). Cpr. asupra acestui titlu, Guillouard, *Prescription*, II, 548. Titlul *pro suo*.

La aceste cazuri, anume menționate în izvoarele dreptului roman, autorii mai adaogă cazul când cineva fusese pus în posesiunea unui lucru în urma unei hotărîri definitive (cpr. L. 3 § 1, Dig., *De publiciana actione*, 6, 2), *judecătoreasca trădare a unui lucru străin*, după cum se exprimă art. 1916 din codul Calimach, și acela în care se primise un lucru în executarea unei tranzacțiuni sau alte cauze analoage, etc. Vezi asupra tuturor acestor titluri din dreptul roman, Pothier, Punerea în posesiune prin hotărîre judecătorească.

codul nostru, se înțelegeà la Romani și se înțelege și astăzi, în materie de posesiune sau de proprietate, un act juridic *(negotium)*, care ar fi transmis proprietatea, dacă ar fi emanat dela adevăratul proprietar (1), precum, de exemplu: vânzarea (2), schimbul (3), donațiunea, legatul particular sau singular (4), adjudecarea în urma unei urmăriri imobi-

Prescription, IX, 59 urm., p. 338 urm.; Maynz, *Cours de droit romain*, I, § 113, p. 754 urm.; Girard, *Manuel élément. de droit romain*, p. 304 (ed. a 4-a), etc.

(1) Prin *justa causa*, se înțelege, zice foarte bine Curtea din București, titlul care, învestit cu formele legale cerute pentru validitatea lui, are de obiect transmiterea unui drept de proprietate, abstracțiune făcând dacă el emană dela adevăratul proprietar, sau dela o persoană capabilă de a înstrăinà acel lucru. Vezi *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403. Titlul just trebuind să fie translativ de proprietate, s'a decis, cu drept cuvânt, că un raport de expertiză nu însușește această condiție și, deci, nu poate servì de bază prescripției de 10—20 de ani. Justiția de pace din Liernais (Côte d'or), D. P. 1913. 5. 35 și *Dreptul* din 1914, No. 51, p. 408 (cu observ. noastră).

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1908, p. 226; Bult. 1909, p. 10; Bult. 1891, p. 1052; Bult. 1881, p. 180; Bult. 1883, p. 522, etc.— S'a decis, cu drept cuvânt, că numai legile naționale sunt aplicabile în ceeace privește imobilele situate în țară. Această regulă, admisă în dreptul actual, erà în vigoare și în dreptul anterior, unde jurisdicția consulară nu aveà niciun amestec în această privință. Astfel fiind, actul consulului rusesc, petrecut în anul 1852, prin care se trecuse proprietatea unui imobil dela un supus rus la altul, nu poate constituì pentru acest din urmă un titlu valabil și niciun just titlu de achiziție spre a întemeià prescripția de 10 până la 20 de ani. C. Focșani, *Dreptul* din 1883, No. 54.

Și fiindcă vorbim de legile noastre anterioare, vom menționà o decizie a Curței de casație, care a pus în principiu că un act de vânzare, petrecut sub imperiul codului Caragea, nu poate constituì un just titlu care să conducă la prescripția de 10 până la 20 de ani, dacă n'a fost legalizat de tribunal. Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1881, p. 388.

(3) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1883, p. 745.

(4) Trebue să observăm de pe acum că contractele sau actele, în privința cărora legea cere forme solemne, precum este: donațiunea, convenția matrimonială, testamentul, etc., nu constituesc un titlu just, dacă nu îndeplinesc formele cerute de lege *ad solemnitatem*. Vezi p. 256, t. și n. 3. Astfel, un testament nul nu este un titlu just. Cpr. C. București și Craiova, *Dreptul* din 1887, No. 11 și 78; Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1887, p. 784.

liare (1), darea unui lucru drept plată *(datio in solutum)* (2), tranzacțiunea, de câteori este translativă de proprietate (3), actul dotal făcut în formele legale (4), etc.; într'un cuvânt, toate actele juridice care strămută proprietatea (art. 1897

(1) Vezi Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 161—164 și autoritățile citate acolo; Cas. rom. Bult. S-a 1, 1881, p. 929; Bult. 1890, p. 1384; *Dreptul* din 1906, No. 72; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478; C. București, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 896 (Paris, 1914). Vezi *infrà*, p. 253. — Vezi însă C. Bordeaux, D. P. 1913. 2. 358.

(2) *„Dare in solutum est vendere"*. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 60, p. 338; T. Huc, XIV, 442; Marcadé, *Prescription*, art. 2269, No. 250, p. 275; Guillouard, *Idem*, II, 547; Planiol, I, 2660; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 43, etc. *Datio in solutum.*

Plata nu este însă un just titlu. Astfel, dacă fiind vorba de plata unui legat particular, moștenitorul a predat, fără cuvânt, pretinsului legatar, un imobil ce din eroare el credeà că a fost legat acestui din urmă, această predare nu transferă proprietatea, ci numai posesiunea lucrului legat, proprietatea fiind transferită prin efectul morței testatorului. Predarea legatului nu constitue deci, în specie, un just titlu. Vezi A. Colin et H. Capitant, *op. cit.*, I, p. 895. Plata nu este un just titlu.

(3) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 209, nota 1. Cpr. Thiry, IV, 631, p. 547; Arntz, IV, 2039; Beltjens, VI, art. 2265, No. 26; Laurent, XXXII, 403; T. Huc, XII, 324 și XIV, 442; P. Pont, *Petits contrats*, II, 639; Aubry et Rau, II, § 218, p. 542, text și nota 3 (ed. a 5-a); Marcadé, *Prescription*, 253, p. 280; Baudry et Tissier, *Idem*, 664; Troplong, *Idem*, II, 882; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 872 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 550 și *Transaction*, 49; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 896; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 296, etc. — *„Ex causa transactionis habentes justam causam possessionis, usucapere posunt"*. (L. 8, Cod, *De usucapione pro emptore vel pro transactione*, 7, 26). Vezi și L. 29, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3.

(4) Cas. rom. Bult. 1909, p. 128; Bult. 1892, p. 112; Bult. 1878, p. 198; C. București, *Dreptul* din 1892, No. 41 și din 1883, No. 80, p. 657; Guillouard, *Prescription*, II, 547; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 152 urm., etc. — Dacă contractul matrimonial n'a fost făcut în forma solemnă, el nu constitue un titlu just. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1878, p. 199. Vezi *infrà*, p. 257, *ad notam*.

ab initio) (1). Astfel, titlul posesiunei pentru un cumpărător nu este înscrisul care constată vânzarea *(instrumentum probationis)*, ci însăş vânzarea. *Titulus est radix et fundamentum juris pretinsi* (2).

Titlul *pro herede* în dreptul actual.

Ştim, de asemenea, că, în legislaţia noastră, spre deosebire de ceeace se întâmplă în Franţa, titlul *pro herede* constitue un titlu just care, unit cu buna credinţă, conduce pe moştenitor la proprietatea imobilului găsit în succesiune, prin prescripţia de 10 până la 20 de ani (3).

---

(1) Vezi tomul III, partea I, al Coment. noastre, p. 309 urm. Cpr. Planiol, I, 2291 şi 2660; Cas. rom. Bult. 1909, p. 568, etc.

C. Calimach. Art. 1916.

„Dreaptă şi vrednică spre uzucapie, este toată stăpânirea întemeiată pe astfel de titlu, carele ar fi spre câştigarea proprietăţei, dacă acesta s'ar fi cuvenit trădătorului stăpânirei, zice art. 1916 din codul Calimach (1461 C. austriac); deci, acest fel de stăpânire sunt: legatum, darul, împrumutul *(das Darleihen*, zice art. 1461 C. austriac), cumpărarea şi vânzarea, schimbul, plata unei datorii, darea de zestre de lucruri cheltuitoare, sau judecătoreasca trădare a unui lucru străin în rămăşag, sau în joc de cărţi, şi dobândirea unui găsitor cu bună credinţă". Enumerarea dela urmă, cu începere dela plata datoriei excluziv, nu figurează în textul corespunzător austriac, ci este adaosă de legiuitorul Calimach. Vezi asupra art. 1461 C. austr. (1916 C. Calimach), Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, p. 910.

(2) Planiol, I, 2291; Mourlon, I, 1149; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56.

(3) Vezi *suprà*, p. 133 urm. S'a decis, cu drept cuvânt, că dacă detentorul unui imobil poate fi admis, spre a complectà termenul prescripţiei ce invoacă, să unească la posesiunea sa pe acea a autorului său, acest beneficiu este supus unei îndoite condiţii, adecă: a existenţei bunei credinţe şi a unui titlu just în persoana autorului său, după cum aceasta rezultă din principiul că prescripţia statornicită de art. 1895 din codul civil, fiind o favoare şi o măsură excepţională, admisă prin derogare dela prescripţia de lung timp, care este de drept comun, ea nu poate fi invocată decât de acela care dobândeşte un imobil sub această îndoită condiţie mai sus arătată. Prin urmare, violează dispoziţia art. 1895 C. civil instanţa de fond, când admite prescripţia decenală invocată de minori, fără a se fi dovedit existenţa unui titlu just în persoana mamei, autoarea minorilor, în momentul când a început posesiunea. Cas. rom. Bult. 1912. p. 210; *Cr. judiciar* din 1912, No. 34, p. 400, 401. Cpr. Judecăt. ocol rural Zătreni (Vâlcea), *Dreptul* din 1914, No. 54, p. 430.

Titlul trebuind să fie actualmente translativ de proprietate, de aici rezultă că titlul sub condiție suspensivă nu este un just titlu pentru uzucapiune. El nu va puteà fi invocat pentru prescripția de 10 până la 20 de ani decât după îndeplinirea condiției (1). „*Si sub conditione emptio facta sit, pendente conditione emptor usu non capit*“ (2). Titlul condițional. Condiție suspensivă.

Titlul supus unei condiții rezolutorii este, din contra, un just titlu și el nu va încetà de a aveà acest caracter decât în urma îndeplinirei condiției, căci atunci titlul n'a avut niciodată ființă (3). Condiție rezolutorie.

Un contract de locațiune, de amanet, etc. și chiar de împrumut, deși codul Calimach și cel austriac dispun contrariul în privința acestui din urmă contract (4), nu sunt, din contra, titluri translative de proprietate, pentrucă asemenea contracte nu strămută proprietatea nici chiar atunci când nu au niciun viciu (5). Acel care-și închiriază, amanetează sau împrumută bunul lui, nu înțelege, în adevăr, a-l înstrăinà. (Cpr. Planiol, I, 2660). Contractul de locațiune, amanet, etc.

---

(1) T. Huc, XIV, 448; Arntz, IV, 2040 urm.; Beltjens, art. 2265, No. 9; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1884 urm.; Laurent, XXXII, 398; Baudry et Tissier, *Prescription*, 673; Guillouard, *Idem*, II, 562. — *Contrà:* Duranton, XXI, 376.

(2) L. 2 § 2, *ab initio*, *Pro emptore*, 41, 4. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 90, p. 348.

(3) T. Huc, *loco cit.*; Beltjens, *loco suprà cit.*; Laurent, *loco cit.*; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1887 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 672; Guillouard, *Idem*, 563; Troplong, *Idem*, II, 910; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 899 urm.; Aubry et Rau, II, § 218, p. 546, text și nota 13 (ed. a 5-a), etc.

(4) Vezi pag. 250, nota 1. — Această soluție este inexplicabilă, căci împrumutatul, chiar în materie de *mutuum* (nu mai vorbim de comodat), fiind obligat a restituì lucrurile împrumutate în aceeași cantitate și calitate (art. 1584 urm.) (vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 683 urm.), a devenit, ce e drept, proprietarul lor, însă obligația de restituire îl împedică de a aveà un titlu translativ de proprietate. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 657; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 167, etc. Cu toate acestea, comentatorii codului austriac nu fac această observație. Poate că textul suscitat din codul austriac s'a referit la cazul când împrumutul este făcut de un *non dominus*, adecă de o persoană care nu erà proprietară a lucrului împrumutat.

(5) Vezi tom. III, partea I al Coment. noastre, p. 310.

Impărțeală, hotărîre judecătorească, etc.

Tot astfel, o împărțeală (1), o hotărîre judecătorească (2), etc. nu constituesc un titlu just sau o justă cauză spre a conduce la dobândirea proprietății prin uzucapiune, pentrucă toate aceste acte sunt declarative de drepturi, iar nu translative de proprietate (3).

---

(1) Vezi, în privința împărțelei, tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 791 și *suprà*, p. 141. Cpr. Beltjens, VI, art. 2265 No. 12; Dalloz, *Nouveau code civile annoté*, IV, art. 2265, No. 17 urm. și autoritățile citate acolo; Planiol, I, 2660; Guillouard, *Prescription*, II, 551 urm., etc.

Impărțeala ascendenților. Controversă.

In ceeace privește împărțeala făcută de ascendenți, chestiunea este controversată, cel puțin în privința împărțelei făcută prin testament. Vezi Dalloz, *op.* și *loco cit.*, No. 146 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1852 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 534; Guillouard, *Prescription*, II, 554, etc.

(2) Cpr. Cas. rom. *Dreptul* din 1906, No. 72 (decizie nereprodusă în Bult. Curței, deși este foarte importantă); Bult. 1907, p. 15, 16; *Jurisprudența română* din 1913, No. 19, p. 294, No. curent 391 și Bult. Cas., anul 1913, pag. 870; C. Iași, *Dreptul* din 1899, No. 76, p. 616; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1835 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément, eod. v°*, 529; Beltjens, VI, art. 2265, No. 17 și autoritățile citate acolo; Arntz, IV, 2038; T. Huc, XIV, 447; Laurent, XXXII, 404; Pand. belges., v° *Prescription par 10 et 20 ans*, No. 63, 64; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 896; Planiol, I, 2660, etc. — *Contrà:* Rauter, *Cours de procéd. civile* (ed. din 1834), p. 64, nota 6 *(in judicio quasi contrahimus);* Coulon, *Quest. de droit*, III, p. 71, dial. 101. Cpr. Cas fr. Sirey, 35. 1. 754, etc.

L. de secularizare din 1863.

(3) Tot pentru acelaș motiv s'a decis că legea de secularizare a averilor monăstirești, din 1863, nu constitue pentru Stat un titlu just, această lege fiind numai declarativă de drepturi, iar nu translativă de proprietate, și ea n'a trecut în patrimoniul Statului un imobil anume determinat, după cum cere art. 1895, ci universaliatea bunurilor monăstirești. Trib. Iași, *Cr. judiciar* din 1914, No. 56 (cu observ. noastră).

S'a mai decis că acel care a cumpărat o moșie dela o monăstire nu poate invocă prescripția de 10—20 de ani, pentrucă nici starițul monăstirei singur, nici împreună cu soborul, n'a avut niciodată dreptul să vândă bunurile monăstirești. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1881, p. 235. Cpr. și C. București, *Dreptul* din 1881, No. 44, p. 355. Această din urmă decizie pune în principiu că Statul, în calitate de moștenitor al monăstirilor după legea secularizărei din 1863, este în drept a cere desființarea vânzărilor făcute de starițiі monăstirilor, afară de

Ordonanțele de adjudecare.

Prin excepție, numai ordonanțele de adjudecare și judecățile care constată un contract verbal ce transferă proprietatea, pot fi primite ca justă cauză, care să ducă la prescrierea proprietății, deoarece, în aceste cazuri, nu este judecata propriu zisă care transferă proprietatea, ci vânzarea constatată prin ordonanța de adjudecare și contractul de vânzare sau de schimb, etc., pe care îl constată judecata (1).

Hotărnicie.

O hotărnicie nu este însă un titlu învestit cu formele legale spre a puteà servì de bază prescripției de 10 până la 20 de ani (2).

---

cazul când el ar fi recunoscut aceste vânzări, și o asemenea recunoaștere nu poate, după legea dela 1843, să emane dela Ministerul Cultelor.

Art. 1880 § 4. C. civil.

(1) Vezi *suprà*, p. 248, 249, text și nota 1. — S'a decis, cu drept cuvânt, că terțiul detentor al unui imobil ipotecat, care și-a transcris ordonanța de adjudecare în registrele tribunalului situației imobilului, având această ordonanță ca just titlu, și fiind de bună credință, prescrie acțiunea ipotecară, dacă a posedat imobilul cel puțin 10 ani dela transcrierea titlului său, adecă timpul necesar spre a prescrie însăși proprietatea, dacă ar fi avut nevoe de această prescripție, fără a se distinge dacă acel dela care el deține imobilul erà sau nu proprietarul acestui imobil; fiindcă, în această privință, art. 1800 § 4 din codul civil nu face nicio distincție. Cas. rom. Bult. 1904, p. 127 și *Dreptul* din 1904, No. 41, p. 321; *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 243 urm. (cu nota d-lui I. I. Biremberg).

Stingerea privilegiilor și ipotecilor prin prescripție. Art. 1800 § 4.

O altă decizie a Curței de casație pune, de asemenea, în principiu că, conform art. 1800 § 4 din codul civil, privilegiile și ipotecile se sting prin prescripție cu următoarea distincție: atunci când bunurile se află încă în posesiunea debitorului, prescripția se dobândește prin expirarea timpului defipt pentru prescrierea acțiunilor ce rezultă din ipotecă sau privilegii, adecă 15 ani în privința rangului inscripțiunei, și 30 de ani, conform dreptului comun, în ce privește însuși dreptul de ipotecă; atunci însă când bunul ipotecat sau supus privilegiului se găsește în mâna unui terțiu detentor, prescripția îi este câștigată prin expirarea timpului cerut pentru prescrierea proproprietății în favoarea sa, adăogând legiuitorul că în caz când terțiul detentor a început a stăpânì în baza unui titlu, prescripția nu începe a curge în favoarea lui decât din ziua când el s'a înscris în registrele tribunalului ca nou proprietar. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1481; *Dreptul* din 1997, No. 61, p. 483 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 76, p. 607.

(2) Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1912, No. 35, p. 419 (rezumate),

Registrele de repartiție ale pământurilor rurale.

Tot astfel, registrele de repartiția generală a pământurilor, ținute de comună, pentru trebuințile sale administrative, nefiind un mod de dobândire a proprietății, nu constituesc un just titlu spre a puteà servì de bază prescripției de 10 până la 20 de ani (1).

Procesele-verbale încheiate conf. legei p. înstrăinarea bunurilor Statului.

S'a mai decis că nu constitue un titlu just sau o justă cauză, în sensul art. 1895 și 1897 din codul civil, nici procesele-vebale încheiate de comisiunea întocmită în conformitatea art. 18 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului, neconfirmate de Minister (2).

Procesul-verbal de delimitare al comisiunei de plasă.

Procesul-verbal de delimitare al comisiunei de plasă formează însă un titlu pentru tot pământul dat țăranilor, conform legei rurale, *iar nu și pentru proprietarul pe moșia căruia s'a făcut împroprietărirea;* de oarece prin încheierea suszisului proces-verbal de delimitare, care nu este decât executarea pe fața pământului a împroprietărirei țăranilor, nu se face o transmitere de proprietate către proprietarul pe moșia căruia s'a făcut împroprietărirea, ci executarea în fapt a împroprietărirei, pe baza legei rurale (3).

L. rurală, în privința pământurilor conferite țăranilor, peste partea cuvenită lor.

S'a decis că, în regulă generală, legea din 1864 nu poate servì ca just titlu pentru dobândirea prin prescripția de 10 ani a unui pământ dat sătenilor clăcași peste partea ce li se conferă prin acea lege, căci un act nu poate servì ca just titlu decât pentru ceeace cuprinde într'însul (4); și

---

decizie nereprodusă în Bult. Curței. Vezi, în privința hotărniciilor, Wl. Mavrodineanu, *Regulamentul hotărniciilor adnotat cu doctrina și jurisprudența română și străină* (Turnu-Măgurele, 1914), lucrare foarte utilă și bine alcătuită, precedată de o scrisoare a noastră.

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 277; *Cr. judiciar* din 1912, No. 24, p. 286, No. curent 3 (rezumate).

Copia unui act nu poate fi considerată ca titlu, atunci când originalul n'a fost produs, deși el a fost cerut. Cas. rom. Bult. 1892, p. 943.

(2) Cas. rom. Bult. 1908, p. 27.

(3) Cas. rom. Bult. 1908, p. 253, 254. Vezi și o altă decizie tot a Curței de Cas. Bult. 1890, p. 609; C. București, *Dreptul* din 1889, No. 35, etc.

(4) Cas. rom. Bult. 1890, p. 451; Bult. 1892, p. 210 și 965; C. Craiova, *Dreptul* din 1890, No. 38. — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1888, p. 900.

aceasta mai cu seamă atunci când, în titlul ce li s'a liberat conform acelei legi, nu este cuprins prisosul posedat (1).

Improprietărirea locuitorilor cu o întindere de pământ mai mare decât cea cuvenită.

Instanța de fond face deci o greșită aplicare a art. 1895 C. civil, atunci când, în acțiunea Statului, prin care acesta cere să ca locuitorii împroprietăriți pe moșia sa să-i restitue o întindere de pământ ce li s'a dat peste ceeace li se cuvenea după tabela litera A, a admis prescripția achizitivă de 10 ani, invocată de locuitori, în baza acelei tabele, cum și a procesului-verbal de delimitare din 1866, ca just titlu. In adevăr, prescripția achizitivă de 10 ani, cu bună credință și just titlu presupune, în regulă generală, o transmitere *a non domino* și are tocmai de scop acoperirea oricărui viciu, rezultând din lipsa dreptului de proprietate a autorului transmiterei, iar nu o transmitere făcută de adevăratul proprietar (Statul), care a învestit pe locuitori cu dreptul de proprietate din chiar momentul împroprietăririi lor. In asemenea caz, dacă Statul constată că, din eroare, a dat locuitorilor împroprietăriți după legile rurale, o întindere de pământ peste ceeace erà obligat să le deà, locuitorii devin debitori ai prisosului nedatorit și nu se pot liberà de obligația de restituire decât prin prescripția liberatorie de 30 de ani (2).

Sentințele date de tribunale p. anularea înstrăinărilor de pământuri rurale.

In fine, s'a mai decis, tot cu privire la legea rurală, că sentințele tribunalului pronunțate în aplicarea legei interpretative dela 13 Februarie 1879, pentru anularea înstrăinărei pământurilor date în baza legei rurale din 1864, fiind declarative, iar nu tranzlative de drepturi, nu constituesc un titlu just *(justa causa)* în sensul art. 1897 C. civ. (3).

Aducerea în societate a unui imobil din partea unui asociat.

Pothier *(Prescription,* IX, 79, p. 344) zice că contractul de societate este prin firea lui translativ de proprietate. Cu toate acestea, chestiunea de a se ști dacă aducerea

(1) Cas. rom. Bult. 1888, p. 3.

(2) Cas. rom., decizia No. 195 din 5 Martie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 18, p. 275, No. de ordine 361; Bult. 1913, p. 600, 601.

(3) Cas. rom. S-a I, decizia No. 310 din 26 Aprilie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 22, p. 338, No. de ordine 441 (decizie nereprodusă în Bult. Curței). Această decizie mai pune în principiu că, dacă o asemenea sentință, invocată ca just titlu, a fost reformată în apel, ea este un titlu nul care, după art. 1897 C. civil, nu poate servì de bază prescripției de 10—20 de ani.

în societate a unui imobil, din partea unuia din asociaţi, constitue un just titlu, care să facă pe asociaţii de bună credinţă să dobândească proprietatea acestui imobil, prin prescripţia de 10 până la 20 de ani, este controversată. Se susţine, în adevăr, de unii, că reaua credinţă a asociatului, care aduce în societate un imobil ce ştie că nu-i aparţine, se comunică societăţei şi viciază posesiunea socială (1).

Titlu nul sau anulabil (art. 1897 § 2 şi 3).

Efectele titlului nul.

Pentru ca prescripţia de 10 până la 20 de ani să poată avea loc, titlul trebue să fie valabil în formă. Un titlu nul nu poate deci servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, chiar dacă posesorul nu are cunoştinţă de nulitatea care loveşte acest titlu (art. 1897 § 2) (2).

Ce se înţelege prin titlu nul.

Prin titlu nul se înţelege convenţiile şi actele lipsite de formele legale. De exemplu: o donaţiune, o convenţie matrimonială, etc. n'au fost făcute în forma autentică (3),

---

(1) Troplong, *Prescription*, II, 844. — *Contrà:* Guillouard, *Idem*, II, 547. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 157 urm.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1905, p. 1035; Bult. 1908, p. 1370; Trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1910, No. 58, p. 461, 462, (cu nota d-lui G. D. Miulescu).

Efectele titlului nul, în privinţa atribuirei fructelor unui posesor de bună credinţă.

Titlul nul poate însă servì de titlu just pentru a atribuì fructele posesorului de bună credinţă, fără a se distinge, ca în materie de uzucapiune de 10—20 de ani, între nulităţile absolute şi cele relative. Posesorul se socoteşte în adevăr, de bună credinţă, chiar atunci când titlul, în baza căruia el posedă, este lovit de o nulitate radicală, precum ar fi, de exemplu, o donaţiune nulă pentru vicii de formă, dacă el n'a cunoscut acest viciu. A. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil fr.*, I, p. 922; C. Toulouse, D. P. 79, 2, 141; Sirey, 80, 2, 5, etc. Cu toate acestea, doctrina şi jurisprudenţa decid că posesorul nu poate să conserve fructele atunci când titlul său de achiziţie este lovit de o nulitate de ordine publică. Vezi Colin et Capitant, *op.* şi *loco suprà cit.*

(3) Cpr. Cas. rom. S-a I-a. Bult. 1892, p. 943. Astfel, s'a decis că o donaţiune neautentificată, ci numai legalizată, este inexistentă şi, ca atare, nu constitue un titlu just în sensul art. 1897. Cas. rom., S-a I-a, dec. No. 341 din 7 Mai 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 23, p. 354, No. de ordine 460 şi Bult. 1913, p. 1079. Vezi *suprà*, p. 248, nota 4.

sau au fost făcute în baza unei procure neautentice (1); un testament olograf nu este datat, subsemnat sau scris cu însăș mâna testatorului (art. 859), sau cuprinde o substituție fideicomisară (art. 803) (2); o convenție este lipsită de consimțimânt, de cauză sau de obiect, ori are o cauză falșă sau ilicită (art. 966) (3), etc.

Nu pot, de asemenea, servì ca just titlu actele pe care legea le oprește, de exemplu: o donațiune sau un testament care ar cuprinde o substituție fideicomisară, o vânzare a unei succesiuni nedeschisă încă, etc. (5). Acte oprite de lege.

Tot astfel nu constitue un titlu just, un testament nul, o convenție matrimonială nefăcută în forme solemne, etc. Vezi *suprà*, p. 248, nota 4 și p. 249, nota 4. Testament nul, etc.

(1) Mandatul formând un tot indivizibil cu actul pentru care a fost dat (cpr. C. Lyon, D. P. 92. 1. 218), este, în adevăr, supus aceloraşi condiții la care este supus însuşi actul. Vezi în acest sens, Cas. rom., C. Bucureşti, Iaşi şi Trib. Mehedinți, decizii citate în tom. IX al Coment. noastre, p. 566, nota 1; C. Craiova, *Pagini juridice* din 1912, No. 92 (cu observ. noastră); Cas. rom. S-a 1, decizia No. 92 din 11 Februar 1914, *Jurisprudența română* din 1914, No. 10, p. 146 şi *Dreptul* din 1914, No. 24 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 219, nota 1 şi p. 761, nota 1 (ed. a 2-a); tom. IV, partea 1-a, p. 211, nota 1 şi p. 227, nota 3; tom. VI, p. 611 urm.; tom. VII, pag. 128, text şi nota 5; tom. VIII, p. 41 urm.; tom. IX, p. 565, 566, text şi nota 1; tom. X, p. 590, text şi nota 5, etc. Pentru actele solemne făcute prin mandatari, mandatul trebue să fie autentic.

(2) Vezi *suprà*, p. 248, nota 4.

(3) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1878, p. 198; Bult. 1887, p. 784; Bult. 1892, p. 943; Bult. 1907, p. 19; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1887, No. 14 şi din 1892, No. 41; C. Craiova, *Dreptul* din 1887, No. 78; Arntz, II, 2034; Laurent, XXXII, 391 urm.; Thiry, IV, 631; Beltjens, VI, art. 2265, No. 7; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 122; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1860 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1616, 1621 urm.; Planiol, I, 2662; T. Huc. XIV, 458, etc. Vezi şi *suprà*, p. 248, nota 4.

(5) Thiry, IV, 631, pag. 547; Baudry et Tissier, *Prescription*, 668, p. 512 (ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, II, 558; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 895; Pand. fr., *v° Prescription civile*, 1863; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 147; Arntz, IV, 2034; Laurent, XXXII, 396; Beltjens, VI, art. 2267, No. 6; Planiol, I, 2663; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 302; Aubry et Rau, II, § 218, p. 544, text şi nota 7 (ed. a 5-a) şi toți autorii. Vezi t. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 590.

Donațiunea confirmată sau executată conform art. 1167 § ultim. Controversă.

Chestiunea de a se ști dacă donațiunea nulă pentru vicii de formă, însă confirmată sau executată conform art. 1167 § ultim, de moștenitorii sau reprezentanții donatorului, după moartea sa, devine sau nu un titlu just în sensul art. 1895 și 1897, este controversată. După unii, asemenea donațiune poate servì de bază prescripției de 10 până la 20 de ani, pentrucă confirmarea sau executarea voluntară a donațiunei ține loc de renunțare, atât în privința viciilor de formă, cât și în privința oricărei alte excepții. Titlul este deci, în specie, asimilat unui titlu just, și posesorul este la adăpostul oricărei evicțiuni din partea reprezentanților dăruitorului, care au confirmat sau executat donațiunea nulă în privința formelor (1).

Neaplic. art. 1167 la testamente. Controversă.

Această soluție nu poate însă fi aplicată testamentelor nule în privința formelor; căci, după cum știm, art. 1167 constituind o dispoziție excepțională și derogatorie dela dreptul comun, nu este aplicabil testamentelor (2). Chestiunea este însă și de astădată controversată.

Donațiune netranscrisă. Controversă.

Ce trebue să decidem în privința unei donațiuni netranscrise? O asemenea donațiune constitue ea un just titlu în sensul art. 1895 C. civil? Se admite în genere, că o donațiune, ca și o vânzare netranscrisă, constitue un just titlu, pentrucă transcripția n'a fost organizată pentru a apără pe adevăratul proprietar contra uzurpărilor emante dela terții (3).

---

(1) Vezi în acest sens, Guillouard, *Prescription*, 557; Baudry et Tissier, *Idem*, 669; Troplong, *Idem*, II, 901; Laurent, XXXII, 392; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 123. — *Contrà:* Aubry et Rau, II, § 218, p. 544 (ed. a 5-a); Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 893; Duranton, XXI, 379, 380; T. Huc, XIV, 457, etc. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Don. et testaments*, 3690 urm.; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1618 urm.; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2265, No. 5, etc.

(2) Vezi tom. IV, partea I, al Coment. noastre, p. 208, *ad notam*, *in fine* și tom. IV, partea II, p. 139 urm. Mai vezi tom. VII, al Coment. noastre, p. 51, 52. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 670; Guillouard, *Idem*, II, 557; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 893; Laurent, XXXII, 393; Aubry et Rau, II, § 218, nota 8 dela pag. 544, 545; Pand. belges, *v° cit.*, 124. — *Contrà:* Pothier, *Prescription*, IX, 88, p. 347; Troplong, *Idem*, II, 901; C. Iași, *Dreptul* din 1914, No. 11, p. 85.

(3) Cas. rom. decizia No. 158, din 22 Februarie 1913, *Cr. judi-*

Aceeaș soluție este generalmente admisă și în privința contractelor cu titlu oneros, precum: vânzarea, etc. (1). Vânzare netranscrisă.

Această teorie nu se aplică însă atunci când achizitorul, care ar fi cumpărat imobilul dela adevăratul proprietar, ar opune prescripția unui reprezentant al acestui proprietar, căci prescripția de 10—20 de ani nu poate, în specie, să înlocuiască transcripția (2). Prescripția nu poate înlocui transcripția.

Chestiunea de a se ști dacă vânzarea lucrului altuia constitue sau nu un titlu just putând servì de bază prescripției achizitive de 10 până la 20 de ani, este și ea controversată, pentrucă tot controversată este și chestiunea de a se ști care sunt efectele juridice ale vânzării lucrului altuia. Știm că doctrina și jurisprudența sunt împărțite atât în Franța cât și la noi în trei sisteme, și anume: 1° sistemul nulității absolute sau mai bine zis al *inexistenței* vânzării, întemeiată pe lipsa de cauză; 2° sistemul nulității relative în favoarea cumpărătorului, întemeiată pe eroarea asupra persoanei și asupra substanței lucrului; 3° și în fine, sistemul rezoluției, admis de o mare parte a doctrinei și a Vânzarea lucrului altuia. Controversa.

---

ciar din 1913, No. 31, p. 370, No. 1 (rezumate) (nereprodusă în Bult.); C. Caen, Sirey, 91, 2, 118; Baudry et Tissier, *Prescription*, 675; Guillouard, *Idem*, II, 569; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 892; T. Huc. XIV, 450; Arntz, IV, 2045; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 329 urm.; Aubry et Rau, II, § 218, p. 547, 548, text și nota 18, etc.—*Contrà :* Laurent, XXXII, 395; Beltjens, VI, art. 2265, No. 20 și art. 2267, No. 5; Martou, *Privil. et hypothèques*, I, 84; Massé-Vergé, V, § 854, p. 320, nota 15. Cpr. C. Bordeaux și Caen, Sirey, 51, 2, 244; D. P. 52. 2. 52. Sirey, 74. 2. 305; Cas. fr. D. P. 76. 1. 169; Sirey, 76. 1. 217, etc. Vezi și Planiol, I, 2665.

(1) Vezi Mourlon, *Transcription*, II, 512, p. 151 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 674; Guillouard, *Idem*, II, 568 și autorii citați în nota precedentă; Cas. rom., decizia No. 158 din 22 Februarie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 16, p. 243, No. curent 316 (nereprodusă în Bult.)—*Contrà:* Laurent, XXXII, 395; Troplong, *Transcription*, 177; Verdier, *Idem*, I, 372, 373, p. 639 urm. (ed. a 2-a): Flandin, *Idem*, II, 905 urm., p. 75 urm.; Berger, *Idem*, 152, etc. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v° *Prescription*, 1571 urm.; Pand. fr., *eod. v°*, 1891 urm.; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 127 urm., etc.

(2) Bandry et Tissier, *op. cit.*, 676 și autoritățile citate acolo; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 331 urm., etc.

jurisprudenței, întemeiat pe art. 1020 și 1021 din codul civil (1).

In teoria acelor care cred că vânzarea lucrului altuia este nulă în sens de *inexistentă*, ea nu poate constitui pentru cumpărător o justă cauză, care să-l poată conduce la prescripția de 10—20, pentrucă neantul nu poate produce nici un efect (2); pe când soluția opusă este, din contra, admisibilă în teoria acelora care admit anularea sau rezolvirea vânzărei lucrului altuia (3).

Art. 1897 § ultim. Nulitate relativă.

Nulitatea titlului nu-l viciază și nu-l face impropriu la prescripție decât atunci când este vorba de o nulitate absolută sau de ordine publică. Se poate însă întâmplă ca titlul posesorului să fie atins numai de o nulitate relativă. De exemplu: un minor a vândut, fără formalitățile legale, un imobil ce nu-i aparţineà, pe care însă cumpărătorul credeà, în buna sa credință, că îi aparţineà. Marcadé prevede în mod special acest caz, exprimându-se în termenii următori:

„Nous pensons, comme D'Argentré et Troplong, que l'annulabilité de l'acte n'étant alors établie qu'au profit de l'incapable et ne pouvant être opposée que par lui, le tiers, propriétaire véritable de l'immeuble, ne pourrait pas en argumenter, et que l'acte d'aliénation constitue dès lors, par rapport à lui, un juste titre. Sans doute, si l'acheteur *connaissait l'état de minorité de son ven-*

(1) Vezi Cas. rom. Bult. 1900, p. 50 și *Dreptul* din 1900, No. 46 (cu nota lui Degré); Judecăt. ocol. Fierbinți (Ilfov), *Cr. judiciar* din 1912, No. 37, p. 441; Judecăt. ocol. Albeni (Gorj), *Cr. judiciar* din 1910, No. 19, p. 151 (cu nota d-lui Ștefan Scriban); C. București, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403; Ionescu-Dolj, nota în *Cr. judiciar* din 1901, No. 1; Meitani, *Dreptul* din 1903, No. 10; Al. Cerban, *Dreptul* din 1898, No. 33 și *Dreptul* din 1911, No. 55; Nacu, III, p. 174, 175, etc. In acest sens se pronunță în Franța, Colmet de Santerre, VII, 28 *bis* VI. Vezi asupra tuturor acestor sisteme, tom. VIII al Coment. noastre, p. 569 urm. (ed. I-a).

(2) Vezi Judecăt. ocol. Suraia (Putna), *Cr. judiciar* din 1910, No. 9, p. 72; Judecăt. ocol. Ciovarnașani (Mehedinți) și Boșoteni (Romanați), *Cr. judiciar* din 1911, No. 28 și 32. Vezi și *suprà*, p. 240, nota 2, *in fine*.

(3) C. București și Judecăt. ocol Pusești, *Dreptul* din 1911, No. 51 și 55, p. 403 și 439; C. Iași, *Dreptul* din 1906, No. 9, p. 69; Alex. Cerban, *Dreptul* din 1911, No. 55; C. St. Bossie, *Cr. judiciar* din 1911, No. 36, p. 288, etc.

deur (1), il ne pourra pas invoquer la prescription décennale; mais ce ne sera pas précisément pour défaut de titre, ce sera parce qu'il a, dans ce cas, acquis de mauvaise foi; et si l'on suppose que cet acquéreur a vraiment cru majeur celui avec lequel il a traité, la prescription de dix ans sera possible, puisque alors il y aura tout à la fois juste titre et bonne foi" (2).

Admiterea, în dreptul nostru, a părerei lui Marcadé.

Acest mod de a vedeà a fost în totul admis de legiuitorul nostru prin § ultim al art. 1897. In consecință s'a și decis că, de câteori este vorba de un titlu izbit de o nulitate relativă, care face ca titlul să fie anulabil, acest titlu poate servì de bază pentru a conduce la prescripția de 10 până la 20 de ani, față cu orice altă persoană decât cel care ar fi avut drept de a cere anularea lui (3); căci, în specie, fiind vorba de o nulitate relativă, numai cel ce are drept de a cere anularea titlului se poate opune prescripției întemeiată pe un asemenea titlu (4).

Cazul când posesorul este de rea credință.

Din ultimele cuvinte ale art. 1897 rezultă însă că posesorul nu va puteà să opue această prescripție dacă, în mo-

(1) Cpr. ultimele cuvinte din § final al art. 1897: „dacă posesorul n'a cunoscut cauza anulabilității".

(2) Marcadé, *Prescription*, art. 2265—2269, No. 257, p. 283. Vezi și Troplong, *Idem*, II, 905, 906, care reproduce cuvintele lui D'Argentré, pe care se întemeiază distincția între nulitățile absolute și cele relative. Mai vezi Arntz, IV, 2035; Thiry, IV, 631, p. 547; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 139 urm. Prin titlu *nul*, expresie care se găsește în art. 1897 C. civ., zice foarte bine trib. Bacău, trebue a se înțelege numai titlurile lovite de nulități absolute, adecă titlurile nule în sens de *inexistente*. Cât pentru titlurile *anulabile*, adecă lovite numai de nulități relative, ele nu intră în categoria celor vizate de art. 1897 și, deci, pot fi considerate ca titluri juste. V. *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478. Cpr. în acelaș sens, Cas. rom. și C. Craiova, Bult. S-a I, anul 1882, p. 675; *Dreptul* din 1882, No. 62, p. 500; Bult. 1892, p. 943; *Dreptul* din 1891, No. 3, p. 21, etc. Numai cel care are dreptul de a cere anularea titlului, se poate opune prescripției achizitive întemeiată pe acest titlu. C. Craiova, *Dreptul*, din 1891, No. 3. Vezi și *suprà*, p. 241, nota 2, *in fine*.

(3) Cas. rom. Bult. 1890, p. 679.

(4) C. Craiova, *Dreptul* din 1891, No. 3; C. București, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403. — Dacă titlul invocat de posesor este nul, orice persoană poate să-l atace, fiindcă un titlu nul nu poate servì de bază prescripțiunei (art. 1897 § 2). C. București, *Dreptul, loco suprà cit.*

mentul contractărei, el cunoșteà cauza anulabilităţei titlului, fiindcă, după cum ne arată și Marcadé, în asemenea caz, el este de rea credinţă și, deci, lipseşte una din condiţiile cerute de lege pentru existenţa uzucapiunei de 10 până la 20 de ani.

Titlu putativ.

Ce este titlul putativ.

Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate. Astfel ar fi, de exemplu, un testament revocat prin alt testament posterior în dată, care se descopere mai târziu (1).

Dr. roman și dr. vechiu fr.

La Romani și în vechiul drept francez, titlul putativ se considerà, în genere, ca suficient, pentrucă se aveà în vedere mai cu seamă buna credinţă a posesorului, și titlul just nu erà cerut decât ca o justificare a acestei bune credinţe (2).

Dr. actual.

Astăzi, un titlu putativ nu poate, după părerea unanimă a autorilor, să conducă la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, pentrucă, în dreptul actual, se cere un titlu *real*, ca o condiţie deosebită a bunei credinţe (art. 1895, *ab initio*).

Exemplu spre lămurirea celor de mai sus.

Astfel, dacă cred că sunt moștenitorul lui A, pe când în realitate sunt străin de succesiunea lui, nu voiu puteà să prescriu această succesiune, nici imobilul altuia ce s'ar găsì în această succesiune; dacă cred că sunt legatarul lui A, pe când în realitate nu am această calitate, nu voiu puteà prescrie imobilul posedat de mine în această calitate; dacă cred că mandatarul meu a cumpărat cutare imobil pentru mine, pe care însă el nu l-a cumpărat, nu voiu puteà prescrie posesiunea acestui imobil, etc. (3).

---

(1) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 311, nota 1. Cpr. Baudry et Chauveau, *Des biens*, 313, p. 222.

(2) Cpr. Mourlon, III, 1939; Planiol, I, 2664.—*Contrà*: Art. 1916 C. Calimach (1461 C. austriac). Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 311, text și nota 3.—Și la Romani, mai târziu, dreptul variând, și titlul putativ erà lipsit de orice valoare. „*Error autem falsæ causæ usucapionem non parit: veluti si quis, cùm non emerit, emisse se existimans possideat; vel cùm ei donatum non fuerit, quasi ex donatione possideat*“. (Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6, § 11).

Dr. roman.

(3) Cpr. A Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*,

Dobândirea fructelor. Art. 486, 487.

Dar, dacă titlul putativ nu poate să conducă la prescripție, se admite însă de majoritatea autorilor și, cu drept cuvânt, că un asemenea titlu poate servi de temeiu bunei credințe spre a conduce pe posesor la dobândirea fructelor (art. 486, 487); pentrucă, după cum foarte bine a decis Curtea din București, legea nu cere pentru dobândirea fructelor, ca în materie de uzucapiune, două condiții deosebite: buna credință și un just titlu, ci o singură condiție, și anume: buna credință, iar titlul nu este, în specie, decât un element și un mijloc de probațiune al bunei credințe (1).

Eroarea posesorului trebue să fie scuzabilă.

Pentru ca titlul putativ să poată fi considerat ca echivalentul unui titlu real, și să poată astfel conduce la dobândirea fructelor, trebue ca eroarea posesorului să fie scuzabilă, precum ar fi, de exemplu, acea a mandantului care ar crede ce mandatarul a dobândit pentru el (mandant) bunul ce mandatarul avea misiunea de a cumpără. Eroarea posesorului n'ar puteà însă fi scuzată atunci când el ar pretinde că s'a înșelat asupra faptului său propriu, precum ar fi, de exemplu, în cazul când el ar crede că a cumpărat lucrul

---

I, p. 897, 898; Thiry, IV, 631, p. 548; Planiol, I, 2664; Arntz, IV, 2043; Laurent, XXXII, 399; Beltjens, VI, art. 2265, No. 10; T. Huc, XIV, 442, p. 559; Guillouard, *Prescription*, II, 570; Baudry et Tissier, *Idem*, 677 *bis*, și 688 urm.; Marcadé, *Idem*, 255, p, 280 urm.; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 884, 886; Colmet de Santerre, VIII, 372 *bis* XII; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1903; Pand. belges, v°, *Prescription par 10 et 20 ans*, 175; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 1614 urm.; Mourlon, III, 1940; Bianchi, *Corso di codice civile italiano*, I (partea generală), 82, pag. 366 urm.; C. București, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 106 (motive); Trib. Vâlcea, sentința No. 533 din 20 Sept. 1894 (nepublicată); Vezi și *suprà*, p. 240. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1888, No. 78. Vezi și tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 312, *ad notam*.

(1) C. București, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 105 urm. (cu observ. noastră). Vezi în acest sens, numeroasele autorități citate în tom. III, partea I, p. 313, nota 1, la care trebue să adăogăm, Arntz, IV, 2044; Aubry et Rau, II, § 206, p. 410 (ed. a 5-a); *Pand. belges*, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, No. 179, 180; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil fr.*, I, p, 922; Baudry et Chauveau, *Des biens*, 313—315. Vezi și articolul ce am publicat în *Pagini juridice* din 1908, No. 21. — Vezi însă Laurent, VI, 209.

Chestie de fapt.

posedat, pe când nu l-a cumpărat în realitate (1). Judecătorii fondului vor aprecià în fapt scuzabilitatea erorei invocate, ca și existența bunei sau relei credințe (2).

Dovedirea bunei credințe.

Autorii sunt, de asemenea, de acord spre a decide că posesorul, care pretinde că a dobândit proprietatea fructelor, trebue să facă dovada bunei sale credințe, adecă a credinței eronate în existența unui titlu valid, translativ de proprietate (3).

Titlu fără dată certă.

Art. 1182 C. civil.

De câteori titlul posesorului este constatat printr'un act sub semnătură privată, prescripția nu va începe a curge în folosul lui, decât din momentul când acest titlu a dobândit dată certă. Până în acest moment actul lui nu este opozabil terțiilor (art. 1182) și adevăratul proprietar, care-și revendică lucrul său, este un terțiu, fiindcă nu el, ci un *non dominus* a vândut posesorului imobilul a cărui proprietate se prescrie. (4).

Dovedirea titlului just (art. 1899 § 1).

Deoseb. de redacție între dr. nostru și cel francez.

Codul francez nu are nicio dispoziție în privința dovedirei titlului just sau justei cauze, după cum se exprimă textul nostru, regulele dreptului comun fiind aplicabile în această privință. Art. 1899 § 1 din codul nostru dispune, prin aplicarea principiilor generale, că justa cauză trebue să fie totdeauna probată de cel ce invoacă prescripția de

(1) Baudry et Chauveau, *Des biens*, 314. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 313.

(2) Baudry et Chauveau, *op.* și *loco suprà cit.*

(3) Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 315, p. 223 (ed. a 3-a); Aubry et Rau, II, § 206, p, 411 (ed. a 5-a), etc.

(4) Planiol, I, 2666; Baudry et Tissier, *Prescription*, 667; Troplong, *Idem*, II, 913; Guillouard, *Idem*, II, 567; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 905; T. Huc, XIV, 451; Arntz, IV, 2037; Aubry et Rau, II, § 218, p. 547, (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1897; C. Caen și Alger, Sirey, 91. 2. 53 și 118; D. P. 91. 5. 405, No. 6; Cas. rom. Bult. 1906, p. 1342, etc.

10 până la 20 de ani (1). *Ei incumbit probatio qui dict, non qui negat* (art. 1169).

Act sub semnătură privată.

De câteori legea nu cere pentru validitatea titlului ce se invoacă, o formă solemnă, precum se cere în materie de donațiuni, de convenții matrimoniale, de testamente, etc., titlul poate să rezulte dintr'un act sub semnătură privată (2).

Art. 1182.

Rămâne însă bine înțeles că actul sub semnătură privată nu va fi opozabil proprietarului revendicant, decât din ziua când acest act a dobândit dată certă prin unul din mijloacele arătate de art. 1182 C. civil (3).

Doved. titlului prin martori.

Dovada titlului se poate face și prin martori sau prezumpțiuni, în cazurile în care această dovadă este admisă după dreptul comun (4).

Chestie de drept.

Chestiunea de a se ști dacă posesorul are sau nu un just titlu, adecă o cauză juridică și legitimă de achiziție, nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept (5).

Controlul C. de casație.

Judecătorii fondului trebue, pentru a admite prescripția de 10 până la 20 de ani, să verifice și să precizeze natura și caracterul titlului invocat. Este deci neapărat, pentru ca Curtea de casație să-și exercite controlul său, ca judecătorii fondului să constate, pe de o parte, un titlu translativ de proprietate, care se aplică la imobilul posedat, iar pe de altă parte, credința posesorului în dreptul de proprietate al proprietarului său. Decizia care admite existența unui asemenea titlu, fără a arătà nici data, nici cuprinsul lui, nici împrejurările în urma cărora precedentul proprietar ar fi transmis drepturile sale posesorului actual, nu permite Curței de casație de a controlà și verificà dacă actul invocat constitue, în adevăr, un just titlu în sensul legei și, ca atare, este casabilă (6).

---

(1) O dispoziție identică există în codul civil portughez. „*O titulo nao se presume: a sua existencia deve ser provada por aquelle que o invoca*“, zice art. 519 din acest cod. C. portughez. Art. 519.

(2) Guillouard, *Prescription*, II, 566; Baudry et Tissier, *Idem*, 677; Aubry et Rau, II, § 218, p. 547; Laurent, XXXII, 394, etc.

(3) Vezi *suprà*, p. 264, text și nota 4.

(4) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 677, p. 519 (ed. a 3-a); Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 202, etc.

(5) Vezi Dalloz, *op. cit.*, IV, art. 2265, No. 205 și deciziile citate.

(6) Cas. fr. D. P. 1900. 1. 253; Sirey, 1901. 1. 287; Baudry

A patra condiţie. — Termenul prescripţiei întemeiată pe un titlu just şi pe buna credinţă (art. 1895, 1896).

Distincţie între proprietarul prezent şi absent.

Termenul prescripţiei este determinat în mod diferit, după cum proprietarul, contra căruia se prescrie, este *prezent* sau *absent*. Ea este de *zece ani* între prezenţi şi de *douăzeci de ani* între absenţi (1).

Când proprietarul se consideră prezent şi absent.

Proprietarul se consideră ca *prezent* când el *locueşte în circumscripţia Curţei de apel unde se află situat imobilul; şi ca absent, de câteori el locueşte afară de această circumscripţie* (2).

Locuinţa de fapt, sau reşedinţa proprietarului.

Legea s'a referit la locuinţa de fapt, adecă la reşedinţa proprietarului, iar nu la domiciliul său, pentrucă proximitatea sau depărtarea reşedinţei sale îi permite sau îl împedică de a cunoaşte care din imobilele sale pot fi expuse. Acest sistem este singur admisibil în codul nostru, pentrucă atât art. 1895 cât şi art. 1896 vorbesc de *locuinţa* proprietarului (3); pe când art. 2265 din codul francez vorbeşte de *locuinţa*, iar art. 2266 de *domiciliul* proprietarului.

Statul.

In privinţa Statului prescripţia se va îndeplini în totdeauna prin 10 ani, el fiind prezent peste tot locul, de

---

et Tissier, *op.* şi *loco suprà cit.;* Dalloz, *op. cit.*, IV, art. 2265. No. 206—208, etc.

(1) Cpr. L. unică, Cod, *De usucapione transformanda*, etc. 7, 31 şi Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, 2, 6, Pr., etc.

Critica legei şi dr. străin.

(2) Cpr. Planiol, I, 2670. Acest autor *(loco cit.*, p. 869, nota 3, ed. a 5-a), crede că ar fi mai bine ca timpul prescripţiei să fie reglementat după distanţa pe kilometre, decât pe circumscripţiile curţilor de apel. Codul italian fixează prin art. 2137, pentru prescripţia achizitivă cu titlu just şi bună credinţă, termenul unic de 10 ani, iar codul olandez admite termenul de 20 de ani (art. 2000). Alte legislaţii admit dispoziţii analoage codului francez. Vezi, de exemplu, art. 1957, 1958 din codul spaniol dela 24 Iulie 1889, etc.

(3) Vezi în acest sens, Planiol, I, 2670; T. Huc, XIV, 455; Baudry et Tissier, *Prescription*, 691; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 942; Marcadé, *Idem*, art. 2265, No. 262, p. 288 urm.; Thiry, IV, 631; Mourlon, III, 1944; Laurent, XXXII, 421; Beltjens, art. 2266, No. 2. — *Contrà:* Arntz, IV, 1031; Aubry et Rau, II, § 218, p. 555, text şi nota 38 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, II, 589; Troplong, *Idem*, II, 865 urm., etc.

oarece el are pretutindeni agenți însărcinați de a veghià la interesele sale (1).

Dacă prescripția se exercită în contra a doi proprietari *pro indiviso*, din care unul numai locuește în circumscripția Curței unde este situat imobilul, numai partea indiviză a acestui proprietar se va dobândì prin prescripția de 10 ani, iar pentru părțile indivize ale celorlalți, ea se va îndeplinì prin 20 de ani (2). Cazul când există doi proprietari în indiviziune.

Art. 1896 prevede cazul când adevăratul proprietar al imobilului ce se prescrie, a locuit un timp oarecare în circumscripția acestei curți. El a fost deci *prezent* un timp oarecare și *absent* pentru restul timpului. Chestiunea fiind de a se ști cum se va calculà, în asemenea caz, timpul prescripției, textul de mai sus răspunde că, atunci când proprietarul se consideră ca absent, adecă locuește în afară de circumscripția Curței unde se găsește situat imobilul, *trebue un timp îndoit cât ar fi fost necesar*, dacă el ar fi *fost prezent*, ceeace legea exprimă zicând că, *la anii de prezență* (3), se adaogă un număr de ani de absență îndoit, etc. Regulele statorni- Art. 1896.

(1) T. Huc, *loco cit.*, p. 573; Beltjens, VI, art. 2266, No. 3; Laurent, XXXII, 419; Baudry et Tissier, *Prescription*, 694; Guillouard, Idem, II, 579, 1°; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 944, etc.

(2) Planiol, I, 2672; Laurent, XXXII, 422; Aubry et Rau, II, § 218, p. 556; Baudry et Tissier, *Prescription*, 693; Guillouard, *Idem*, II, 590. Cpr. T. Huc, XIV, 455, p. 573, 574. In specie, este vorba de *indiviziune*, iar nu de *indivizibilitate*, după cum pe nedrept se exprimă unii autori, precum Beltjens (VI, art. 2266, No. 4) și alții. Cpr. Planiol, *loco suprà cit.*

(3) Textul francez cuprinde o inexactitate, pe care toți autorii o critică, când zice că „*il faut, pour compléter la prescription, ajouter* **à ce qui manque aux dix ans de présence,** *un nombre d'années d'absence double de celui qui manque*, etc., căci adaosul de care vorbește legea se face *la anii de prezență*, după cum se exprimă textul nostru, urmând și în această privință observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „*il faut ajouter aux année de présence, et non pas* **à ce qui manque** *aux dix ans de présence, comme la loi le dit par une singulière distraction,* un nombre *d'années double de ce qui manque pour faire dix.*“ Marcadé, *op. cit.*, No. 261, p. 288. Cpr. Mourlon, III, 1942, p. 937, nota 1. Vezi și *suprà*, p. 231, nota 2. Deoseb. de redacție de C. fr.

cite de lege se combină deci împreună în așa mod că fiecare an de prezență face, din punctul de vedere al prescripției, cât doi ani de absență, și *vice-versa*.

Exemplu spre lămurirea celor de mai sus.

Pentru a înțelege mai bine art. 1896, a cărui termeni nu sunt tocmai clari, trebue să luăm un exemplu, cu toate că textul este mai bine redactat în codul nostru decât în cel francez. Astfel, dacă presupunem că proprietarul imobilului ce se prescrie a locuit cinci ani în circumscripția Curței în care este situat acest imobil, locuind apoi alți cinci ani în circumscripția altei Curți, prescripția nu se va îndeplini, în specie, prin zece ani, ca în cazul când el ar fi locuit tot timpul în circumscripția situației imobilului, ci printr'un timp mai lung, fiindcă anii, în timpul cărora el a locuit în altă circumscripție decât aceea a situației imobilului, trebue să fie îndoiți. In specia de mai sus, vom adăogà la termenul de cinci ani, pentru care proprietarul se consideră ca prezent, un număr îndoit de ani, adecă zece ani, ceeace face că, în cazul de față, prescripția se va îndeplini prin cinsprezece ani, în loc de zece (1).

Ce se cere p. ca art. 1896 să fie aplicabil.

In fine, vom adăogà că, pentru ca art. 1896 să fie aplicabil, se cere o lipsă continuă a proprietarului din circumscripția Curței de apel unde imobilul este situat, iar nu numai o simplă plecare sau absență trecătoare (2).

Prescripția acțiunei în anulare sau în resciziune (prescripție liberatorie).

Art. 1900. — Acțiunea pentru nulitatea sau pentru stricarea *unei convenții* (3), se prescrie prin zece ani în toate cazurile când legea nu dispune altfel.

---

(1) Vezi Planiol, I, 2671; Baudry et Tissier, *Prescription*, 692, p. 535; Guillouard, *Idem*, 584 urm.; Marcadé, *Idem*, No. 261, p. 287, 288; Beltjens, VI, art. 2266, No. 1; Laurent, XXXII, 420; Mourlon, III, 1492, etc.

(2) Cas. rom. Bult. 1892, p. 859.

Aplic. art. 1900 și la alte cazuri decât anularea unei convenții. Controversă.

(3) Deși art. 1900 nu vorbește decât de anularea *unei convenții*, totuși el s'ar aplică, după unii, la orice acte care se întemeiază pe o manifestare a voinței, chiar dacă ar fi vorba de o manifestare unilaterală. Cpr. Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 727, 728; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 453, 454, text și

Această prescripțiune nu începe a curge, în caz de violență, decât din ziua când violența a încetat; în caz de eroare sau de dol, din ziua când eroarea sau dolul s'a descoperit; pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerei căsătoriei; în contra minorilor, din ziua majorității, iar în respectul interzișilor, din ziua când s'a ridicat interdicțiunea. (Art. 197 urm., 207, 342, 421 urm., 434 urm., 454, 953 urm., 959, 1255, 1512, 1876, 1878, 1879, 1880 C. civ. Art. 946 C. com. Art. 1304 C. fr.) (1).

Explic. art. 1900 în tom. VII.

Art. 1900 din codul civil a fost explicat cu toate detaliile ce merită o asemenea materie în tom. VII al Coment. noastre, p. 69 urm. (2), așa că puțin ne-a mai rămas de zis asupra lui.

Confirmare tacită. Acte inexistente.

Acest text, care cuprinde o adevărată prescripție (3), însă specială și derogatorie dela dreptul comun (4), și care a fost transportat de legiuitorul nostru dela titlul obligațiilor la titlul prescripției, fiind o confirmare tacită (5), nu se aplică

---

nota 14 (ed. a 5-a); Planiol, II, 1288; Demolombe, XXIX, 48; Colmet de Santerre, V, 263 *bis* IX. — *Contrà:* Laurent, XIX, 23; T. Huc, VIII, 191, etc.

Aplic. art. 1900 la vânzarea bunurilor imobiliare ale minorilor.

Tribunalul din Bacău a decis că prescripția de 10 ani, statornicită de art. 1900 din codul civil, nu se aplică numai contractelor de vindere cumpărare voluntare, dar și vânzărilor făcute prin licitație publică, și anume: vânzărilor prin licitație publică a bunurilor imobiliare ale minorilor. Vezi *Dreptul* din 1898, No. 56, consid. dela p. 482, col. 2.

Bibliografie.

(1) Vezi asupra acestei importante materii, Aubry et Rau, IV, § 339, p. 447 urm. (ed. a 5-a); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 657 urm.; Baudry et Barde, Oblig., III, 2024 urm. (ed. a 3-a); Planiol, II, 1282 urm.; Demolombe, XXIX, 46 urm.; Beudant, *Cours de droit civil français, Contrats et obligations*, 894 urm., p. 549 urm.; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1109 urm., p. 201 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 635 urm.; C. Orănescu, *Cr. judiciar* din 1906, No. 69, p. 555 urm.; I. G. Profiriu, *Cr. judiciar* din 1912, No. 80, etc.

(2) Mai vezi tom. IV, partea I, p. 207, *ad notam*, p. 415 urm., etc.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 71, 72. Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2024 (1), p. 373 urm. (ed. a 3-a); Planiol, II, 1290. — Această prescripție este deci supusă cauzelor de întrerupere și de suspendare statornicite de dreptul comun. Vezi tom. VII suscitat, p. 72 și *suprà*, p. 185. Cpr. Cas. fr. D. P. 85. 1. 101. — Ea curge contra absenților. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1168.

(4) Beudant, *Oblig. et contrats*, 904, 909; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1120.

(5) Vezi Cas. rom. Bult. 1903, consid. dela p. 1349, precum și

actelor inexistente, afară de excepția admisă prin art. 1167 § ultim (1), ci numai celor anulabile, căci neantul nu poate fi confirmat (art. 1168) (2). *Quod nullum est confirmari nequit.*

Neaplic. art. 1900 la testamente.

Art. 1900 nu se aplică, de asemenea, la testamente, el nevorbind decât de anularea sau stricarea *unei convenții*. Anularea testamentelor se va prescrie deci prin 30 de ani, conform dreptului comun (3).

Accept. sau lepădarea unei succesiuni, etc.

Textul de mai sus fiind o dispoziție excepțională, nu se aplică la acceptarea sau lepădarea unei succesiuni (4), la convențiile care privesc drepturile de familie, precum: căsă-

---

autoritățile citate în tom. VII, menționat, p. 71, nota 1. Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2025, p. 379 urm. (ed. a 3-a); Planiol, II, 1296; Beudant, *Oblig. et contrats*, 909, p. 558; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1122, 1130; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 447, text și nota 3 (ed. a 5-a), etc.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1903, p. 1349 și *Cr. judiciar* din 1903, No. 84 (cu obser noastră); Bult. 1900, p. 166 și *Cr. judiciar* din 1900, No. 22; *Dreptul* din 1900, No. 74, etc.

(2) Vezi tom. VII menționat, p. 72 urm. și tom. I, p. 633 (ed. a 2-a), precum și autoritățile citate acolo, la care trebue să adăogăm, Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1898, No. 71; Cas. rom. Bult. 1899, p. 971 și *Cr. judiciar* din 1899, No. 34; *Dreptul* din 1899, No. 6 , p. 488; Bult. 1907, p. 584; Judecăt. ocol. Drăgășani, Suraia (Putna), Broșteni și Câmpu-Lung, Romanați, etc. *Cr. judiciar* din 1906, No. 70; *Cr. judiciar* din 1910, No. 9, p. 72 și No. 28 (cu observ. noastră); *Cr. judiciar* din 1911, No. 32, p. 258 și din 1913, No. 63, p. 698; Trib. Bacău, *Dreptul*, din 1912, No. 14 (tot cu observ. noastră); C. Grenoble, D. P. 1903. 2. 335; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 1932 și 2027 (a) (ed. a 3-a), etc. Vezi tom IV, partea I și II, al Coment. noastre, tabla analitică, v° *Quod nullum est confirmari nequit*, etc.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 81 și *suprà*, p. 217, nota 1. Cpr. Planiol, II, 1288; Baudry et Barde, III, 2033; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1123; Beltjens, art. 2269, No. 13. — Acțiunea în anulare a unei împărțeli de ascendenți făcută prin *testament* se prescrie tot prin 30 de ani. Cas. fr. D. P. 57. 1. 425; Sirey, 58. 1. 210. Chestiunea este însă controversată în privința împărțelei făcută prin donațiune. Vezi tom. III, partea II al Coment. noastre, p. 888 (ed. a 2-a).

(4) Vezi tom. VII suscitat, p. 82. Cpr. Planiol, II, 1288; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2033. — *Contrà:* C. Grenoble, Sirey, 43. 2. 290; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 454 text și nota 16. (ed. a 5-a).

toria, adopțiunea, etc. (1), nici la acțiunea pauliană, nici la acea în simulație (2), etc.

Alte acțiuni necârmuite de art. 1900 C. civil.

El se aplică numai la acțiunile bănești exercitate de părți sau de reprezentanții lor, nu însă și de terții (3), pentru anularea unei convențiuni care presupune un viciu ce poate să aducă anularea convenției și care este contemporan cu formarea ei. Aceste vicii sunt: eroarea, dolul, violența și incapacitatea. Orice altă acțiune întemeiată pe o altă cauză rămâne supusă, conform dreptului comun, prescripției de 30 de ani (art. 1890) (4).

Persoane morale. Art. 1845.

In privința acestor convenții însă, pentru care art. 1900 a fost înființat, acest text se aplică nu numai particularilor, dar încă Statului, comunelor și stabilimentelor publice în genere (art. 1845) (5).

Aplic. art. 1900 la confirmarea donațiunei de către moștenitorii dăruitorului. Art. 1167 § ultim.

Se decide, de asemenea, că art. 1900, inaplicabil dăruitorului, de câteori donațiunea este nulă pentru vicii de forme, se aplică, din contra, la confirmarea donațiunei, făcută de către moștenitorii dăruitorului, în urma morței acestui din urmă (art. 1167 § ultim). Moștenitorii dăruitorului pot deci să confirme o donațiune inexistentă, atât prin tăcerea lor timp de 10 ani, în urma morței dăruitorului (confirmare tacită), cât și prin acte osebite sau prin executarea ei (confirmare expresă) (6), ceeace necontestat constitue o anomalie, moș-

(1) Vezi tom. VII suscitat, p. 75. Cpr. Planiol, II, 1288. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 454 (ed. a 5-a); Valette, *Cours de droit civil*, I (singurul volum apărut), p. 237; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2036, p. 392 (ed. a 3-a). — *Contrà:* Demolombe, XXIX, 62; Valette, *Explic. sommaire du 1-er livre du code Napoléon*, p. 108, care a părăsit mai în urmă această părere.

(2) Vezi tom. VII menționat, p. 82, 83 și tom. V, p. 256. Cpr. Planiol, *loco suprà cit.*; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1123; Guillouard, *Idem*, II, 638; Cas. rom. și C. București, *Dreptul* din 1887, No. 36 și 68; *Dreptul* din 1890, No. 67; Trib. Dolj, *Dreptul* din 1903, No. 31, p. 259, etc.

(3) Planiol, II, 1289; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2037, p. 392; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 455; Trib. Dolj, *Dreptul* din 1903, No. 31, etc.

(4) Planiol, II, 1287.

(5) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 81. Cpr. Planiol, II, 1285; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2030.

(6) Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 207, *ad*

tenitorii ne putând, în principiu, să aibă mai multe drepturi decât autorul lor.

Aplic. art. 1900 străinilor.

S'a mai decis că prescripția statornicită de art. 1900 este aplicabilă și străinilor, pentrucă ar constitui un statut real. Chestiunea este însă controversată (1).

Punctul de plecare al prescripției. Aplic. dreptului comun.

Care este punctul de plecare al acestei prescripții speciale și excepționale de *zece* ani (2). După dreptul comun, prescripția de 30 de ani curge din ziua în care s'a produs actul sau faptul, din care rezultă acțiunea ce urmează a fi exercitată. In adevăr, toate acțiunile, atât cele reale cât și cele personale, se prescriu prin 30 de ani, din ziua în care ele au putut fi exercitate (art. 1890 C. civil).

Punctul de plecare al prescsipției art. 1900.

Incât privește însă prescripția de zece ani, statornicită de art. 1900, prescripția nu curge, în privința incapabililor, nici dela data convenției anulabile, nici din ziua în care acțiunea a putut fi exercitată, ci din ziua în care persoana incapabilă a avut toată libertatea sa de acțiune (art. 1900 § 2).

Justificarea dispoziției art. 1900.

Această regulă este logică, căci dacă acțiunea în anulare se prescrie prin zece ani, aceasta este pentrucă acel care puteà s'o exercite este presupus că a renunțat la ea tacitamente (3); de aceea se și zice că prescripția art. 1900 este o confirmare tacită. Or, inacțiunea sau tăcerea nu pot fi interpretate ca o renunțare decât atunci când sunt voluntare (4).

Incapabilii.

Vom vorbi mai întâi despre incapabili și apoi de

---

notam și p. 417, precum și autoritățile citate acolo, la care trebue să adăogăm, Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2038, p. 393 urm. (ed. a 3-a); T. Huc, VIII, 192; Laurent, XIX, 13 și 35; Colmet de Santerre, V, 313 *bis* 1, etc. Mai vezi tom. VII, p. 49 urm. — *Contrà:* Aubry et Rau, IV, § 339, p. 455, text și nota 19 (ed. a 5-a); Demolombe, XIX, 51, și 121; Marcadé, V, art. 1340, No. III; Larombière, *Oblig.*, V, art. 1304, No. 62, p. 365 urm. (ed. a 2-a). Acești din urmă autori aplică în speție prescripția de 30 de ani.

(1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 81, text și nota 4.

(2) Acest termen este scurtat în unele legiuiri străine. El este redus *la cinci* ani în codul italian (art. 1300) și în codul olandez (art. 1490); la *patru* ani în codul spaniol (art. 1301), etc. Termenul de *patru* ani erà admis și în vechile noastre legiuiri. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 16, text și nota 3, p. 69, etc.

(3) Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56.

(4) Cpr. Beudant, *op. cit.*, 910, p 559; Pand. fr., v° *Oblig.*, 6899 urm. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 96.

viciile de consimțimânt, deși textul vorbește mai întâi despre viciile de consimțimânt și apoi despre incapabili.

Actele făcute de o femee măritată.

Incât privește actele făcute de o femee măritată, art. 1900 § 2 voește ca prescripția să nu înceapă a curge decât din ziua desfacerei căsătoriei, adecă din ziua morței bărbatului sau transcrierei hotărîrei de divorț (1), și aceasta chiar dacă femeea s'ar fi căsătorit din nou, pentrucă numai din ziua desfacerei căsătoriei femeea nu se mai găsește sub autoritatea bărbatului, pe care ea a călcat-o în picioare.

Art. 1265.

Separarea de bunuri nu modifică regula de mai sus, pentrucă, prin această separare, femeea dobândește numai libera administrație a avutului său (art. 1265) (2).

Suspend. prescripției.

Prescripția este deci suspendată în folosul femeei, în timpul căsătoriei (3).

Acț. bărbatului. Controversă.

Acțiunea în anulare aparține nu numai femeei, dar și bărbatului (art. 207), iar termenul de 10 ani ar curge, după unii, și în privința bărbatului, tot din ziua desfacerei căsătoriei, pentrucă legea nu distinge (4).

Efectele tăcerei bărbatului.

Rămâne însă bine înțeles că tăcerea bărbatului nu va atrage decât stingerea acțiunei sale, nu însă și a acțiunei femeei, fiind de principiu că nimene nu poate fi lipsit de un drept fără consimțimântul său (5).

---

(1) Aubry et Rau IV, p. 459, nota 31 *bis* (ed. a 5-a); T. Huc, VIII, 195. — Este, în adevăr, de principiu că hotărîrile de divorț nu-și produc efectul lor decât din momentul transcrierei în registrele stărei civile, ele neputând aveà efect retroactiv până în momentul pronunțărei lor de către justiție. Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 729, 799, n. 2; p. 803, text și n. 4 (ed. a 2-a); tom. II, pag. 164 și 168, text și n. 1 (ed. a 2-a); tom. VII, p. 92, nota 1; tom. VIII, p. 421, nota 2 (ed. 1-a), etc.

Hot. de divorț își produc efecte dela transcrierea lor.

(2) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 92.

(3) Cpr. Planiol, II, 1284, 7°; Beudant, *op. cit.*, 912, p. 560. Vezi și *suprà*, p. 233 urm.

(4) Planiol, II, 1284, *in fine;* Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2042; Larombière, *Idem*, V, art. 1304, No. 23; Beudant, *Idem*, 911, p. 560, etc. — *Contrà:* Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 731 urm.; T. Huc, VIII, 195; Laurent, XIX, 43; Thiry, III, 108, *in fine;* Mourlon, II, 1491; Arntz, I, 391, *in fine* și III, 287, după care termenul ar curge în favoarea bărbatului din momentul facerei actului, sau din momentul când acest act a ajuns la cunoștința lui. Vezi tom. VII p. 92, text și n. 4.

(5) Vezi tom. VII suscitat, p. 93. Cpr. Beudant, *op. cit.*, 912,

Cazul când consimțimântul femeei a fost viciat prin violență, eroare sau dol.

Dacă femeea măritată a făcut actul cu autorizarea soțului ei, consimțimântul ei fiind însă viciat prin violență, eroare sau dol, termenul de 10 ani va curge în contra ei, în timpul căsătoriei, din ziua încetărei violenței sau descoperirei erorei ori dolului, afară de cazul când acțiunea ei ar fi de natură a se resfrânge în contra bărbatului, pentrucă el ar fi fost, de exemplu, complice al violenței exercitate în contra ei (art. 1880) (1).

Cazul când actul a fost făcut de femee, în timpul minorității sale.

De asemenea, de câteori acțiunea în anulare exercitată de femee se întemeiază pe împrejurarea că actul ce atacă a fost consimțit de ea în timpul minorității sale, termenul de 10 ani va curge în contra ei din ziua majorității, iar nu din ziua desfacerei căsătoriei, pentrucă, în asemenea caz, ea lucrase ca minoră, iar nu ca femee măritată (2).

Actele făcute de un minor.

Incât privește actele făcute de un minor, art. 1900, de acord în această privință cu art. 1876 (3), după care prescripția nu curge în contra lor și în contra interzișilor, dispune că termenul de 10 ani curge din ziua majorității, și aceasta chiar în privința minorilor emancipați, întrucât legea nu face nicio deosebire și întrucât emanciparea nu le ridică, în principiu, capacitatea lor (4).

Actele făcute de tutor fără formele legale.

Nu se distinge, în această privință, între actele făcute de tutorul său fără îndeplinirea formelor legale. Aceasta nu este decât consecința teoriei după care minorul are acțiunea în anulare nu numai în privința actelor făcute de el, dar și în privința celor făcute de tutorul său, fără îndeplinirea legiuitelor formalități (5).

---

p. 561. — Renunțarea din partea femeei nu face însă pe bărbat să piardă dreptul de a cere anularea. Beudant, *loco cit.*

(1) Vezi tom. VII suscitat, p. 93.

(2) Vezi tom. VII, p. 93.

(3) Vezi *suprà*, p. 185.

(4) Cpr. Baudry et Barde, *op. cit.*, IV, 2045 (ed. a 3-a); Aubry et Rau, IV, § 339, p. 460, nota 32 *quater* (ed. a 5-a); T. Huc, VIII, 196, etc.

(5) Cpr. Baudry et Barde, *op.* și *loco cit.*; T. Huc, VIII, 196; Aubry et Rau, IV, § 339, nota 32 dela p. 459, 460 (ed. a 5-a) și alte autorități citate în tom. VII, al Coment. noastre, p. 94, nota 1. — In caz însă când tutorul ar fi înstrăinat bunul fostului minor în urma încetărei tutelei, minorul va fi în drept a revendică lucrul vândut, iar nu a cere anularea

Cazul când minorul a fost victima unui dol sau unei fraude,

Dacă minorul a fost însă victima unui dol sau unei fraude, pe care el n'a descoperit-o decât în urma majorității, termenul de 10 ani va curge din ziua descoperirei dolului sau fraudei, pentrucă, în asemenea caz, acțiunea sa nu se mai întemeiază pe incapacitatea sa, ci pe dol sau fraudă, și în privința acestor vicii, termenul curge dela descoperirea lor (1).

Actele făcute de un interzis.

Cele zise în privința minorilor se aplică și actelor făcute de interzișI, cu această deosebire că termenul curge în privința lor din ziua ridicărei interdicției, când interzisul și-a redobândit capacitatea sa.

Moartea interzisului în timpul incapacității sale.

Dacă interzisul a murit în timpul incapacității sale, termenul de 10 ani va curge, în privința moștenitorilor săi, din ziua morței sale, de când incapacitatea sa a încetat, soluție care se aplică și minorilor săvârșiți din viață în timpul minorității (2).

Actul făcut de o persoană pusă sub consiliul judiciar.

Deși legea nu vorbește de persoanele puse sub un consiliu judiciar, se admite însă că, și în privința acestor persoane, termenul prescripției curge tot din ziua incapacității sau morței lor, pentrucă este cu neputință ca un incapabil să poată confirmà prin tăcerea sa un act anulabil, săvârșit în timpul incapacității sale (3).

---

unui act la care el n'a luat parte nici prin el însuș, nici prin reprezentantul său. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1161, p. 233.

(1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 94.

(2) Planiol, II, 1284, 3° și 4°; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2047; Larombière, *Idem*, V, art. 1304, No. 24 și 25; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 462 (ed. a 5-a). Vezi și tom. VII al Coment. noastre, p. 94.

(3) Planiol, II, 1284, 6°; T. Huc, III, 555 și VIII, 200; Thiry, I, 647 și III, 108; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2048; Valette, *Cours de code civil*, I, p. 643, VI și *Explic. sommaire du 1-er livre du code civil*, p. 388, No. 43; Vigié, I, 912; Arntz, I, 818; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 729; Laurent, V, 374 și XIX, 49; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 460, text și nota 33 (ed. a 5-a); Cas. fr. Sirey, 91. 1. 149; D. P. 91. 1. 454. — *Contrà:* Baudry-Lacantinerie, *Précis de droit civil*, II, 405, 3°, p. 267 (ed. a 9-a); Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1163, etc., după care termenul de 10 ani ar curge din ziua facerei actului. Vezi asupra acestei controverse, tom. VII al Coment. noastre, p. 95, text și nota 1.

Actul făcut de un smintit neinterzis. L. din 15 Decembrie 1894.

Ce trebue să decidem în privința alienaților neinterziși, internați într'un stabiliment de sănătate, conform legei din 15 Decembrie 1894, sau neinternați în asemenea stabilimente? Actele făcute de ei în timpul smintirei fiind inexistente, pentru lipsă de consimțimânt, nu pot fi confirmate, așa că art. 1900, care nu este, după cum știm, decât o confirmare tacită, nu le este aplicabil. Singura prescripție admisibilă în specie este deci acea a dreptului comun, adecă prescripția de 30 de ani (art. 1890), iar termenul acestei prescripții ordinare va curge dela facerea actului, fiindcă niciun text de lege nu suspendă prescripția în privința alienaților (1).

Viciile de consimțimânt.

Trecem acum la viciile de consimțimânt. Aceste vicii sunt, după cum știm, violența, eroarea și dolul (art. 953 urm.). Prescripția liberatorie statornicită de art. 1900 nefiind, după cum am spus-o de mai multeori, decât o confirmare tacită, confirmarea nu se poate pricepe cât timp consimțimântul este viciat prin violență, eroare sau dol (2). De aceea art. 1900 § 2 dispune că, în caz de violență, termenul de 10 ani curge dela încetarea ei, iar în caz de eroare sau de dol, din ziua când eroarea sau dolul au fost descoperite.

Ce trebue să dovedească reclamantul și ce trebue să dovedească pârîtul.

De câteori o convenție este atacată pentru violență, eroare sau dol, cel care cere anularea ei trebue să dovedească cauza care a prelungit termenul în care acțiunea poate fi introdusă, adecă: că violența n'a încetat sau că el n'a descoperit eroarea sau dolul decât foarte târziu. Pârîtul nu are decât un singur lucru de dovedit, și anume: că a trecut 10 ani dela încheierea convenției. Dacă la această excepție reclamantul opune altă excepție și anume: aceea că el a fost în imposibilitate de a-și exercità acțiunea, el va trebui să dovedească această afirmație, conform regulei cunoscute: *Reus in excipiendo fit actor* (3).

Mijloacele de probațiune.

Dovada va puteà fi făcută, în specie, prin orice mijloace, precum: martori, prezumpții, etc., întrucât este vorba

(1) Vezi *suprà*, p. 224. Cpr. tom. VII al Coment. noastre, p. 95, text și nota 2 și p. 96.
(2) Vezi *suprà*, p. 367.
(3) Aubry et Rau, IV, § 339, p. 463, nota 38 (ed. a 5-a); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 735 și alți autori citați în tom. VII al Coment. noastre, p. 96, nota 5.

de un fapt material, pentru care cel în drept n'a putut să-și procure o probă scrisă (art. 1198)(1).

Violență. In privința încetării violenței, proba va fi foarte lesne de făcut, partea care a fost violentată putând dovedi cu ușurință momentul când a dobândit deplina sa libertate.

Eroare. Dovedirea erorei de fapt sau de drept(2) va fi, de asemenea, de cele mai multe ori un fapt lesne de probat.

Dol. In ceeace privește însă dolul, chestiunea este mult mai grea, pentrucă el se compune dintr'o serie de manoperi a căror existență nu se manifestă deodată, ci pe rând și în mod succesiv. Doctrina este în această privință unanimă pentru a decide că prescripția de 10 ani începe a curge nu dela descoperirea tuturor indiciilor ce-l compun, ci din ziua în care partea amăgită are bănueli grave și serioase despre existența dolului, deși ea nu are o dovadă complectă despre existența lui(3).

Combinarea prescripției decenale cu acea ordinară. Controversă. Dar acì se prezintă o chestiune foarte controversată, și anume: aceea de a se ști dacă dispoziția specială a art. 1900 se opune sau nu la aplicarea regulei generale statornicită de art. 1890. Iată, de exemplu, o convenție făcută de o femee măritată neautorizată, în primele zile ale căsătoriei, sau de un interzis, în primele zile ale incapacității sale; presupunând că, în specie, căsătoria sau interdicția a ținut mai bine de 30 de ani, așa că prescripția specială a art. 1900 n'a început încă a curge, chestiunea este de a se ști dacă, în lipsa prescripției de 10 ani, acțiunea în anulare a femeei sau a interzisului se va prescrie prin termenul ordinar de treizeci de ani? Afirmativa se întemeiază pe generalitatea termenelor art. 1890, după care toate acțiunile, atât cele reale cât

---

(1) Planiol, II, 1284; T. Huc, VIII, 202; Aubry et Rau, *loco cit.*, nota 38, *in fine*, etc. Vezi și tom. VII suscitat p. 97, text și nota 1.

Eroare de fapt și de drept. (2) Art. 1900 se aplică, în adevăr, atât la eroarea de fapt cât și la cea de drept. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1152; C. Besançon (1 Martie 1827), Répert. Dalloz, v° *Oblig.*, 147, 1° și 2888, 2°. Vezi, în privința erorei de drept, *suprà* p. 242 urm. și observ. ce am publicat asupra unei decizii a Curței din Douai, în *Cr. judiciar* din 1914, No. 67, p. 547, 548.

(3) Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2041, p. 399 (ed. a 3-a) și autorii citați în Tom. VII al Coment. noastre, p. 97, nota 2. Cpr. Cas. fr. D. P. 49. 1. 229; Sirey, 49. 1. 347, etc.

și cele personale, se prescriu prin 30 de ani, așa că textul de mai sus ar fi violat dacă s'ar puteà cere anularea unei convenții patruzeci sau cincizeci de ani după formarea ei (1). La aceasta se răspunde însă, cu drept cuvânt, că art. 1900 statornicește, pentru o categorie determinată de acte, un sistem special de prescripție și că toate cauzele care întârzie cursul acestei prescripții speciale se consideră ca niște cauze de suspendare aplicabile și prescripției ordinare. Prin urmare, acțiunea în anulare nu este admisibilă, dacă n'au trecut încă zece ani dela ridicarea piedicei ce se opuneà la exercițiul ei (2).

Cazurile în care prescripția începe a curge din ziua facerei convenției.

Aceste sunt cazurile excepționale în care termenul prescripției nu curge dela încheierea actului. In toate celelalte cazuri, în care nu este vorba nici de un viciu de consimțimânt, nici de un act emanat dela un incapabil, regula generală își reià imperiul ei, adecă, prescripția începe a curge din ziua facerei convenției (3), și aceasta nu numai în privința convențiilor pure și simple, dar și în privința celor cu termen sau condiționale, pentrucă nici condiția, nici termenul nu exclud prezumpția unei confirmări tacite.

Vicii de formă.

Astfel, de câteori va fi vorba de un viciu de formă, termenul de 10 ani va curge din ziua încheierei actului, afară de cazul când ar fi vorba de un incapabil, în care caz se va aplicà dispoziția specială a art. 1900 (4).

Persoanele morale.

In baza acestui principiu se decide că, de câteori persoanele morale, comunele sau altele, au o acțiune în anulare de exercitat, ele trebue s'o exercite în cei 10 ani dela data

(1) Vezi în acest sens, Aubry et Rau, IV, § 339, *in fine*, p. 464, 465, text și nota 42 (ed. a 5-a); T. Huc, VIII, 203; Laurent, XIX, 53; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1154, p. 228, 229; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2052 urm.; C. Paris, Sirey, 54. 2. 49; D. P. 55. 2. 155; Trib. Albi, *Dreptul* din 1910, No. 15 (cu observ. noastră în sens contrar).

(2) Vezi, în acest sens, autoritățile citate atât în tom. VII al Coment. noastre, p. 98, cât și în tom. X, p. 230, nota 3; Planiol, II, 1292; Beudant, *op. cit.*, 914, p. 563; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 741, 742; Demolombe, XXIX, 165; Valette, Duranton et Demante, consultație publicată în Sirey, 54. 2. 49 și în Valette, *Mélanges de droit et de jurisprudence*, II, p. 3 urm. Vezi, asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, III, art. 1304, No. 290 urm., etc.

(3) Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2040.

(4) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 89. Cpr. Planiol, II, 1283.

încheierei actului anulabil. Persoanele morale fiind, în adevăr, niște ficțiuni, care nu au nici vârstă, nici stare civilă (1), nu pot din acest punct de vedere fi asimilate minorilor (2).

Oblig. cu termen sau condițională.

Așa dar, termenul nu împiedică prescripția de a curge, înaintea expirării lui, din ziua actului, după cum nici condiția, cât timp ea este în suspensie *(pendente conditione)*, nu împedică prescripția acțiunei în anulare de a curge dela data actului (3).

Cazul când acțiunea în anulare se exercită de moștenitorii aceluia căruia ea aparține.

Ne-a mai rămas, spre a termină această grea și importantă materie, să determinăm momentul de când prescripția începe a curge atunci când acțiunea în anulare se exercită de moștenitorii aceluia căruia ea aparține. Pentru a rezolvì această chestiune, trebue să facem următoarele distincțiuni: 1° sau prescripția începuse a curge în contra autorului și, în asemenea caz, ea va continuà a curge și în contra moștenitorilor; 2° sau prescripția nu începuse încă a curge în contra autorului și, în asemenea caz, o subdistincție se impune, după natura cauzelor de anulare. In adevăr, încât privește nulitățile întemeiate pe eroare sau dol, prescripția va curge, în privința moștenitorilor, ca și în privința autorului lor, din ziua descoperirei viciului; iar încât privește violența, termenul de 10 ani va curge din ziua morței autorului lor, presupunând că violența a subzistat până atunci.

Anularea unei convenții făcută de un incapabil.

In fine, dacă este vorba de anularea unei convenții făcută de un incapabil, termenul prescripției va curge contra moștenitorilor majori și capabili din ziua încetărei incapacității, adecă, din ziua morței autorului lor. Ei vor trebuì deci să exercite acțiunea în anulare în termen de 10 ani dela deschiderea succesiunei, chiar dacă n'ar fi avut cunoștință de actul încheiat de autorul lor incapabil, pentrucă necunoștința lor nu este decât o imposibilitate de fapt, și

(1) Cpr. Cas. rom. Secții-unite, Bult. 1895, p. 1293 și *Dreptul* din 1895, No. 78; T. Huc, III, 232, 256 și VIII, 193. Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 255 (ed. a 2-a), precum și autoritățile citate acolo în nota 3.

(2) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 89, 90 și p. 98. Cpr. Planiol, II, 1285, 2°; Cas. rom. Bult. S-a 1, 1886, p. 395; C. București, *Dreptul* din 1886, No. 48, etc.

(3) Demolombe, XXIX, 163. Chestiunea este însă controversată. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 98, text și nota 4. Cpr. Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, III, art. 1304, No. 227.

o astfel de imposibilitate nu poate să oprească cursul prescripției (1).

Prescripția acțiunilor relative la tutelă. (Prescripție liberatorie statornicită în favoarea tutorului).

Art 1901. — Verice acțiune a minorului contra tutorului, *relativă la faptele tutelei*, se prescrie prin zece ani, începând dela majoritatea sa. (Art. 434, 454, 1876, 1890, 1894, 1900 C. civ. Art. 475 C. fr.) (2).

Explic. art. 1901 în tom. II.

Art. 1901, pe care legiuitorul nostru l-a transportat dela titlul tutelei, unde se găsește așezat în codul francez, la titlul prescripției, a fost pe larg explicat la finele tutelei, în tom. II al Coment. noastre, p. 807 urm. (ed. a 2-a), unde cetitorii vor găsi toate dificultățile la care acest text a dat loc în practica zilnică.

Dr. roman.

Acțiunile minorului contra tutorului său, pentru faptele tutelei *(actio tutelæ directa)*, care erau mai întâi imprescriptibile la Romani, au devenit mai târziu prescriptibile prin 30 de ani. (3).

Dr. actual.

Redactorii codului actual au înființat, în favoarea tutorului, o prescripție specială și excepțională de 10 ani (4), numai în ceeace privește gestiunea tutelară, căci ar fi fost foarte greu ca tutorul să fi păstrat treizeci de ani toate actele relative la gestiunea sa (5).

---

(1) Vezi asupra tuturor acestor chestiuni, tom. VII al Coment. noastre, p. 99, text și note. Cpr Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2038.

Bibliografie.

(2) Vezi, asupra acestui text, Planiol, I, 1981, 1982; Aubry et Rau, I, § 121, p. 764 urm. (ed. a 5-a); Beudant, *Cours de droit civil français, L'Etat et la capacité des personnes*, II, 896, p. 530 urm.; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1173 urm., p. 240 urm.; Magnin, *Tr. des minorités*, I, 734, 735, p. 582 urm. (ed. din 1842); B. C. Livianu, *Cr. judiciar* din 1902, No. 30, etc.

(3) L. 8, Cod, *Arbitrium tutelæ*, 5, 51. Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 807, text și nota 2.

Intreruperea și suspend. acestei prescripții.

(4) Din împrejurarea că, în specie, este vorba de o adevărată prescripție, rezultă că ea este supusă cauzelor de întrerupere și de suspendare prevăzute de dreptul comun (art. 1863 urm., 1876 urm.). Vezi *suprà*, p. 184, 185.

(5) Cpr. A. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil fran-*

Această prescripție nu curge contra minorului, chiar emancipat, decât dela majoritatea sa. Dacă el a murit înainte de a fi atins majoritatea, această prescripție curge din ziua morței sale, contra moștenitorilor săi, de câteori aceștia sunt capabili, ca fiind în suspensie în favoarea lor, dacă sunt și ei minori sau interzișI (1). Curgerea prescripției dela majoritatea minorului.

Această dispoziție excepțională se aplică la orice tutelă, chiar și la cea legală (2). Tutelă legală.

Ea se aplică și tutelei interzișilor, deși art. 1901 nu vorbește decât *de minori*, pentrucă interzișii sunt asimilați cu minorii în ceeace privește persoana și averea lor, legile dela tutela minorilor fiind aplicabile și la aceea a interzișilor (art. 454). Tutela interzișilor.

Dispoziția art. 1901 fiind însă excepțională, nu poate fi invocată, după părerea noastră, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, contra celor care ar fi gerat tutela în mod provizor, numai de fapt (art. 346, 369, 380), nici contra curatorilor, consiliilor judiciari sau administratorilor provizori (art. 443); nici contra tatălui administrator legal, etc. (3). Neaplic. art. 1901 tutorilor de fapt. Controversă.

Această prescripție nu se aplică însă decât acțiunilor personale, care ar rezultà pentru minor sau interzis *din faptele tutelei.* Faptele tutelei.

Astfel, ea se aplică acțiunei relative la darea socotelilor *(ad reddendas rationes)* (4). Această acțiune este *per* Acț. în darea socotelilor.

çais, I, p. 509.—Codul civil elvețian din 1907 a redus această prescripție la *un an* (art. 454). C. elvețian.

(1) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1173; De la Bigne de Villeneuve, *Eléments de droit civil*, I, 857, p. 754; Aubry et Rau, I, § 121, p. 764, text și nota 29 (ed. a 5-a); Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 510, 511, etc.

(2) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 807, nota 3 (ed. a 2-a).

(3) Vezi tomul II suscitat p. 809 și autoritățile citate acolo.

(4) Acțiunea pentru darea socotelilor, prescriindu-se prin 10 ani, tot prin acest termen se prescrie și ipoteca legală a minorului și interzisului, care garantează gestiunea tutelară (art. 1762 urm.); căci, în specie, ne mai existând dreptul principal, s'a stins, pe cale de consecință, și dreptul accesoriu (art. 1800, 1°). Cpr. Aubry et Rau, III, § 264 *bis*, p. 367 (ed. a 5-a); André, *Tr. pratique du régime hypothécaire*, 1133, p. 430; Laurent, XXXI, 371; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, III, 2254; Guillouard, *Idem*, IV, 1902; Cas. fr. D. P. 1901. 1. Ipoteca legală a minorilor și interzișilor.

excellentiam relativă la faptele tutelei, fiindcă cuprinde toate actele gestiunei tutelare.

Rectificarea socotelilor.

Această prescripție, derogatorie dela dreptul comun, se aplică, de asemenea, acțiunei în rectificarea socotelilor date, dacă această rectificare necesitează aprecierea unui act al gestiunei tutelare, de exemplu: un articol din capitolul cheltuelilor este criticat ca exagerat, sau tutorul a omis de a trece la rubrica încasărilor o sumă pe care el a primit-o, etc., afară de cazul când această omisiune ar fi rezultatul dolului din partea tutorului, în care caz acțiunea minorului sau interzisului se va prescrie prin 10 ani dela descoperirea dolului, conform art. 1900 (1).

Culpa comisă de tutor.

Tot prin zece ani dela majoritate se va prescrie și acțiunea în responsabilitatea tutorului, din cauza culpei comisă de acest din urmă în gestiunea tutelei (2).

Rectificarea unei erori materiale de calcul.

Ea nu se aplică însă acțiunei care ar tinde a face să se rectifice o eroare materială de calcul strecurată în socoteli, sau o îndoită întrebuințare, căci în aceste cazuri gestiuuea tutorului fiind afară din cauză, el nu are nevoe, spre a se puteà apărà, nici de a recurge la actele sale justificative, pe care timpul a putut să le facă să dispară, nici de a se reamintì detalii, pe care poate le-a uitat. Neaflându-ne deci, în specie, nici în textul, nici în spiritul art. 1901, singura prescripție aplicabilă cazului de față este acea a dreptului comun (art. 1890) (3).

Aplic. dreptului comun.

Restituirea averei mamei minorului de către tatăl, fost tutor legal.

S'a decis, de asemenea, că acțiunea minorului contra tatălui său tutor, întemeiată pe obligația acestuia de a restituì averea dotală sau parafernală primită la căsătoria cu mama sa, se prescrie prin 30 de ani, iar nu prin 10 ani, după cum prevede art. 1901 C. civil; de oarece, în acest caz, pe care a avut a-l rezolvì jurisprudența noastră,

---

213; Sirey, 1904. 1. 219 și alte autorități citate în tom. X al Coment. noastre, p. 698, nota 1.

(1) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 812 (ed. a doua). Cpr. De la Bigne de Villeneuve, *op. cit.*, I, 857, p. 754; Aubry et Rau, I, § 121, p. 764, 765, text și nota 41 (ed. a 5-a); Planiol I, 1981, etc.

(2) A. Colin et Capitant, *Cours. élément. de droit civil français*, I, p. 509.

(3) Vezi autorii citați în nota precedentă.

acțiunea minorului nu se întemeiază pe un fapt care ar fi luat naștere cu ocazia gestiunei tutelei (1).

Alte cazuri în care art. 1901 este inaplicabil.

Tot prescripția ordinară a dreptului comun (art. 1890), este aplicabilă cererilor în restituire sau în delăsare a imobilelor minorului (2); cererilor de plata sumelor de bani cu care tutorul ar fi rămas dator minorului, în urma încheerei socotelilor (Art. 420) (3); acțiunilor pe care fostul minor le-ar deschide contra terților pentru anularea actelor făcute de fostul său tutor (4), etc.

Art. 419 C. civil. Controversă.

Știm că, după art. 419 din codul civil, tutorul nu poate, în mod valid, contractă cu fostul minor înaintea expirărei unei luni dela predarea socotelilor. Chestiunea este de a se ști dacă acțiunea în anulare a contractului încheiat cu violarea art. 419, pe care o are minorul, este cârmuită de art. 1900 sau de art. 1901. Deși chestiunea este viu controversată, totuși credem că, mai cu seamă în dreptul nostru, trebue să aplicăm art. 1900, iar nu art. 1901; căci art. 419 oprind *orice convenție* între tutor și fostul minor, nimic nu este mai natural decât de a aplică în specie textul care cârmuește acțiunile în anulare în materie de convenții în genere (5).

---

(1) Trib. Iași (sentință foarte bine motivată, redactată de d-l D. Volanski, în care tribunalul se referă la părerea noastră). *Dreptul* din 1913, No. 64, p. 511. Vezi în acelaș sens, Cas. rom. *Jurisprudența română* din 1914, No. 10, p. 149, No. curent 149 și *Dreptul* din 1914, No. 25; Aubry et Rau, I, § 122, p. 766 (ed. a 5-a); Laurent, V, 186 și alte autorități citate în tom. II al Coment. noastre, p. 810, nota 1, *in medio*. — S'a decis însă, cu drept cuvânt, că acțiunea în repetiție a prețului imobilelor mamei, vândute de către tatăl tutor, în urma deschiderei tutelei, este o acțiune pupilară, care se prescrie prin 10 ani dela majoritatea copilului. C. Lyon, Sirey, 51. 2. 87. Vezi Aubry et Rau, *loco suprà cit.*, I, p. 761, nota 46 (ed. a 5-a).

(2) Vezi autorii citați în nota 1, p. 282.

(3) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 810, nota 1 și autoritățile citate acolo. Cpr. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 56, p. 466 și *Cr. judiciar* din 1907, No. 71, p. 566. Mai vezi Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 509.

(4) Cas. rom. Bult. 1896, p. 660.

(5) Vezi tom. II menționat, p. 812, text și nota 3, unde se arată controversa. Cpr. A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 511.

Confirmare tacită.

Prescripția de 10 ani, prevăzută de art. 1900 fiind însă, după cum știm, o confirmare tacită, și aceasta confirmare neputând să aibă loc cât timp socotelile n'au fost predate și primite, această prescripție nu va puteà să înceapă a curge decât după expirarea unei luni dela desfacerea definitivă a tutorului (art. 419). Chestiunea este însă și de astădată controversată (1).

Acț. care-și au origina în gestiunea tutelară.

Am văzut că, după art. 1901, numai tutorul poate, printr'o favoare excepțională, să opue minorului sau moștenitorilor săi, prescripția statornicită de acest text, și aceasta numai pentru acțiunile relative la *faptele tutelei*, adecă care își au origina lor în gestiunea tutelară (2).

Prescrierea acț. tutorului contra minorului. Dreptul comun. Controversă.

De aici rezultă că orice acțiune ar aveà tutorul contra minorului *(actio tutelæ contraria)* se va prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), art. 1901 fiind o excepție statornicită numai în folosul tutorului. Lucrul este așa de elementar încât ne mirăm cum s'au găsit autori care să susție contrariul (3).

Reguli speciale la întreprinderile de construcții.

Acțiunea contra architecților și antreprenorilor.

Art. 1483. — Dacă, în curs de zece ani numărați din ziua în care s'a isprăvit clădirea unui edificiu, *sau facerea unui alt lucru însemnător* (4), unul ori altul se dărâmă în totul ori în parte, sau amenință învederat dărâmare din cauza unui viciu de construcțiune, sau al pământului, întreprinzătorul și architectul rămân răspunzători de daune. (Art. 998, 999, 1002, 1481, 1484, 1737 §§ 4 și 5, 1742, 1885, 1890, 1902 C. civil. Art. 1639 C. civ. italian. Art. 1792 C. fr.).

---

(1) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 813, text și nota 1. Cpr. Planiol, I, 1979.

(2) Vezi tom. II suscitat, p. 810, text și nota 1.

(3) Vezi autorii citați *pro* și *contrà*, în tom. II, al Coment. noastre, p. 809, n. 2, precum și Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 510.

Deoseb. de redacție de codul francez.

(4) Cuvintele subliniate din acest text nu există în textul corespunzător francez, ci sunt adause de legiuitorul nostru după art. 1639 din codul italian. Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 302, nota 5. Vezi acelaș tom, p. 303, nota 1.

Art. 1902. — După zece ani, architecții și întreprinzătorii de lucrări sunt desărcinați de răspunderea la care sunt supuși pentru stricăciuni în totul sau în parte a construcțiunei, prin viciile de construire sau prin viciile pământului. (Art. 998, 999, 1483 C. civ. Art. 2270 C. fr.) (1).

Art. 1483 și 1902 au fost explicate în tom. IX al Coment. noastre, p. 304 urm., așa că nu avem nevoe de a insistà acum asupra lor (2). Explic. art. 1483, 1902 în tom. IX.

Autorii observă, cu drept cuvânt, că art. 1902 nu este la locul lui în secția de față și că, în orice caz, această dispoziție nefiind de ordine publică, nimic n'ar împiedicà pe părți de a stipulà o garanție mai lungă sau mai scurtă decât cea statornicità de art. 1483 și 1902 (3). Art. 1483 și 1902 nu sunt de ordine publică.

Această responsabilitate a architecților și antreprenorilor își are origina în dreptul roman. Iată, în adevăr, cum se exprimă L. 8, Cod, *De operibus publicis*, 8, 12: „*Omnes quibus vel cura mandata fuerit operum publicorum, vel pecunia ad extructionem solito more credita*, **usque ad annos quiendecim** *ab opere perfecto cum suis heredibus teneantur obnoxii: ita ut si quid vitii in ædificatione intra præstitutum tempus pervenerit, de eorum patrimonio (exceptis tamen his casibus qui sunt fortuiti) reformetur*". Dr. roman.

Art. 1483 și 1902 sunt relative numai la responsabilitatea architecților și antreprenorilor pentru lucrările făcute. Dacă ei ar aveà de exercitat o acțiune pentru plata serviciilor lor, această acțiune s'ar prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890). Cazurile în care se aplică prescripția dreptului comun.

După art 42 § ultim din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, acțiunile inginerilor și ale architec- L. bulgară din 1897. Art. 42.

---

(1) Art. 1902 se deosebește în redacția sa de textul corespunzător francez. Acest text este o repetiție inutilă a art. 1483, pe care l-am transcris mai sus. El ar fi putut foarte bine să fie eliminat din codul nostru, după cum a și fost eliminat din codul italian. Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 303, nota 2. Altă deoseb. de redacție de C. fr.

(2) Vezi și tom. X al Coment. noastre, p. 359. Cpr. asupra acestor texte, Planiol, II, 1909 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 702 urm.; Guillouard, *Louage*, II, 832 urm.; Répert. Sirey, v° *Architecte*, 58 urm.; Pand. fr., *eod.* v°, 316 urm. și v° *Louage d'ouvrage*, 1318 urm., etc.

(3) Vezi Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1496, p. 534.

ților, pentru plata serviciului lor, se prescriu prin *trei ani*, acest termen socotindu-se din ziua terminării lucrărilor.

Art. 43 § 3 din L. bulgară în privința onorariului avocaților.

După acelaș text § 3, tot prin *trei* ani se prescriu și acțiunile avocaților, pentru plata onorariului și cheltuelilor făcute de ei, acest termen curgând dela data sentinței sau închiderea procesului, dela împăcarea părților sau dela revocarea procurei (1).

Dr. nostru.

La noi, în lipsa unei derogări dela dreptul comun, acțiunea avocaților, pentru onorariul și cheltuelile lor, se va prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (2).

Darea socotelilor din partea avocaților.

Tot prin 30 de ani dela terminarea afacerei, se va prescrie și acțiunea clienților, care ar cere dela avocat darea socotelilor și restituirea documentelor ce i s'au încredințat (3).

Acestea sunt prescripțiile de *zece* ani existente în dreptul actual.

Art. 1051 C. civil.

Art. 1051 din codul civil mai prevede încă o prescripție de *zece* ani. Este vorba, în specie, de o prescripție extinctivă, prin care debitorul se liberează de solidaritate. Această liberare are loc atunci când creditorul primește dela un debitor solidar, timp de zece ani consecutivi, plata divizată a dobânzilor sau veniturilor datoriei (4). Această cauză de stingere a solidarității se îndeplinea și în vechiul drept francez, însă nu prin zece, ci prin treizeci de ani. Iată, în adevăr, cum se exprimă Pothier în această privință:

„Si, pendant le temps requis pour la prescription, c'est-à-dire, pendant un espace de trente ans, le débiteur avait toujours été admis à payer les arrérages pour sa part, ce débiteur aurait acquis par prescription la décharge de la solidité, même pour l'avenir..., etc." (5).

C. german. Art. 196, 7°.

(1) Cpr. art. 196, 7° din codul german, după care se prescriu prin *doi* ani: reclamațiile *(die Ansprüche)* acelora care, prin profesia lor, se ocupă de îngrijirea afacerilor altuia sau tot prin profesie, întreprind prestarea de servicii pentru un anume salariu, în care intră și cheltuelile lor. Vezi și *suprà*, p. 220.

(2) Vezi *suprà*, p. 219, 220.

(3) Vezi *suprà*, p. 220.

(4) Vezi asupra art. 1051 C. civ. tom. VI al Coment. noastre, p. 216. Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 643; Baudry et Barde, *Oblig.*, II, 1285 urm.

(5) Pothier, *Oblig.*, II, 279, *in fine*, p. 135 (ed. Bugnet).

In fine, vom vedeà mai la vale că prescripția cea mai lungă, în materie comercială, este tot de *zece ani* (art. 947 C. com.), de câteori acest cod sau o lege specială n'a statornicit o prescripție mai scurtă. Art. 947 C. com.

SECȚIUNEA IV

Despre câteva prescripțiuni particulare.

Prescripțiile de care se ocupă această secțiune sunt cunoscute în doctrină sub numele de *prescripții scurte (brevi temporis)*. Cea mai lungă este de *cinci ani*, iar cea mai scurtă de *șase luni* (art. 1903) [1]. Prescripțiile scurte.

In celelalte titluri ale codului civil găsim însă prescripții și mai scurte. Astfel, de exemplu, acțiunea în tăgăduire de paternitate se stinge, printr'o lună sau două luni (art. 290) [2]; acțiunea vânzătorului pentru complinirea prețului și a cumpărătorului pentru scăderea prețului sau desființarea contractului, se prescriu printr'un an din ziua contractului (art. 1334) [3]. Art. 290 și 1334 C. civil.

Art. 833 și 931 mai prevăd încă o prescripție de *un an*, în privința revocării donațiunei pentru ingratitudine și în privința revocării testamentului, pentru injurii grave aduse memoriei testatorului [4]. Art. 833 și 931 C. civil.

---

[1] Codul german nu admite prescripții mai scurte de *doi* și *patru* ani (art. 196, 197), iar codul spaniol din 1889 are prescripții scurte de *cinci ani* (art. 1966), de *trei ani* (art. 1967) și de *un an* (art. 1968). In codul federal al obligațiilor din 14 Iunie 1881, găsim o singură prescripție de *cinci ani* (art. 147). Dr. străin.

In codul Calimach, găsim prescripții scurte de *cinci* ani (art. 1951) și de *patru* ani (art. 1959). In privința mobilelor, codul Calimach admite, după dreptul roman, prescripția de *trei* ani, dacă posesorul este de bună credință (art. 1923 corespunzător cu art. 1466 din codul austriac), etc. Cpr. art. 1909 din codul civil actual. C. Calimach.

[2] Cpr. Trib. R. Vâlcea, *Cr. judiciar* din 1904, No. 32, p. 267, 268. Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 231 urm. (ed. a 2-a).

[3] Vezi asupra acestui text tom. VIII al Coment. noastre, p. 657 urm (ed. 1-a).

[4] Vezi asupra acestor texte, tom. IV, partea 1-a, al Coment.

Art. 722, 783 § 1, 1512, 1909.

Art. 1512 prevede, în materie de societate, o prescripție și mai scurtă de *nouăzeci zile;* art. 722, 783 *ab initio* și 1909 prevăd o prescripție de trei ani, etc. (1).

L. proprietarilor. Art. 19 § ultim.

Alte prescripții scurte mai sunt prevăzute și în unele legi speciale, asupra cărora nu ne putem întinde aci. Astfel este, de exemplu, prescripția de *șase luni* statornicită de legea asupra drepturilor proprietarilor din 1903 (2), în privința

---

noastre, p. 457 urm. și tom. IV, partea II-a, pag. 452 urm. (ed. a 2-a).

(1) Mai vezi art. 163, 165, 167, etc. din codul civil.

L. proprietarilor. Existența dr. de opoziție înaintea Curței de cas.

(2) Și fiindcă vorbim de legea proprietarilor, vom menționà în treacăt o decizie recentă (12 Noembrie, 1912) a C. de casație, care pune în principiu că părțile judecate în lipsă în această materie specială, înaintea Curței de casație, au dreptul de opoziție. Dreptul de opoziție, zice această decizie, fiind întemeiat pe principiul de înaltă justiție că nimene nu trebue să fie condamnat fără a fi ascultat, are un caracter general și, deci, constitue o cale de drept comun de care nimene nu poate fi lipsit fără voința expres manifestată a legiuitorului. Or, în materia specială a legei proprietarilor, art. 12 din acea lege, care prevede dreptul de recurs la Curtea de casație, nu ridică dreptul de opoziție la Curtea de casație, cum îl ridică pentru hotărîrile instanțelor de fond. Pentru suprimarea acestui drept la Curtea de casație, nu se poate invocà că ar fi aceeaș rațiune, adecă natura afacerei și celeritatea judecății, care a determinat pe legiuitor să suprime acest drept dinaintea instanțelor de fond, de oarece dacă legiuitorul ar fi voit ca și recursul să fie judecat fără drept de opoziție, n'ar fi avut decât să prevadă aceasta în mod expres, cum a făcut pentru instanțele de fond. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1879 și *Jurisprudența română* din 1913, No. 3, p. 43, No. curent 62.—*Contrà:* Cas. rom. Bult. 1906, p. 1132; *Cr. judiciar* din 1906, No. 55 și *Dreptul* din același an, No. 62. Vezi și tom. IX al Coment. noastre, p. 354.

Revizuirea înaintea instanțelor de fond.

Curtea de casație admite și revizuirea în această materie sumară și excepțională, însă bine înțeles numai înaintea instanțelor de fond, acest drept neexistând contra ordonanțelor prezidențiale sau a judecătorului date în baza art. 8 din legea proprietarilor. Cas. S-a I (28 Februarie 1914). Vezi *Jurisprudența română* din 1914, No. 12, p. 187 și *Dreptul* din 1914, No. 29. — *Contrà:* tom. IX al Coment. noastre, p. 354.

Alegerea de domiciliu. Art. 12 L. proprietarilor.

In privința alegerei de domiciliu, prescrisă de art. 12 din suscitata lege, s'a decis că textul de mai sus necerând întrebuințarea unor termeni sacramentali, alegerea de domiciliu poate să rezulte și din arătarea în josul semnăturei apelan-

acțiunei în daune (art. 19 § ultim din citata lege); prescripția tot *de șase luni* admisă de art. 170 din legea telegrafică, telefonică și poștală dela 5 Ianuarie 1914, pentru perderea obiectelor încredințate oficiilor telegrafo-poștale, etc. S'a decis, cu privire la responsabilitatea Direcției poștelor, că art. 120 din legea telegrafo-poștală dela 1892, care erà identic cu art. 170 din legea dela 1914, nu prevede nicio formă în

L. telegrafo-poștală din 1914.

---

tului a domiciliului său, care este tocmai imobilul închiriat. Cas. S-a I, decizia No. 369 din 23 Iunie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 29, p. 464, No. de ordine 480.

O altă decizie recentă a Curței de casație S-a II (13 Iunie 1914) pune în principiu că, întrucât prin art. 13 din legea proprietarilor, se prevede că contestațiile la executarea hotărîrilor au a se judecà după regulile fixate pentru contestațiile făcute la executarea hotărîrilor în genere, conform art. 402 Pr. civ., însă în termen cel mult de opt zile, cu urgență și cu precădere asupra celorlalte procese, aceste regule având a fi aplicate și în materie de contestații făcute după legea proprietarilor, întrucât art. 13 din această lege este general și nu face nicio distincție între cazul când este vorba de o contestație la o ordonanță prezidențială, sau de o contestație la executarea unei hotărîri, termenul de recurs este în ambele cazuri acel prevăzut de art. 402 Pr. civ. Prin urmare, este tardiv recursul făcut în contra unei decizii a Curței de apel, dată asupra unei contestații la executarea unei ordonanțe prezidențiale, peste termen de o lună dela pronunțarea deciziunei. Vezi *Jurisprudența română* din 1914, No. 30, p 479, 480, No. de ordine 490.

Art. 13 L. proprietarilor și 402 Pr. civ.

In fine, Curtea de casație a decis că, după ultimul aliniat al art. 4 din legea proprietarilor, chiriașul este considerat ca având domiciliul său obligator la imobilul închiriat sau arendat, fără deosebire de cazul când el locuește în chiar imobilul închiriat sau în altă parte, căci scopul urmărit de legiuitor a fost de a curmà dificultățile ce ar rezultà din punctul de vedere al domiciliului locatarului sau arendașului, în materie de locațiune sau arendare. Astfel, faptul că chiriașul a prevăzut în contract că închirierea o face în calitate de președinte al unei societăți de agrement, care nu are existență juridică, nefiind recunoscută prin lege, ci numai o existență de fapt, nu împiedică ca acțiunea pentru plata chiriei să fie intentată contra sa personal, la domiciliul imobilului închiriat. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 767, 768 și *Pagini juridice* din 1914, No. 130, p. 131. — *Contrà*: C. Craiova (decisie casată), *Pagini juridice* din 1913, No. 108, p. 853 (cu nota d-lui D. D. Stoenescu, în sensul Casației).

Domiciliul chiriașului. Art. 4 L. proprietarilor.

care trebue să se facă reclamaţia, destul este ca ea să fie făcută în termen de 6 luni şi să se manifeste în mod clar intenţia reclamantului de a fi despăgubit, aşa că tribunalul nu violează acest text când admite că reclamaţia verbală făcută în faţa funcţionarului poştei este o reclamaţie în sensul cerut de lege (1).

Prescripţiile scurte sunt excepţii dela dr. comun.

Nu trebue să perdem din vedere că toate prescripţiile scurte constituesc adevărate excepţii dela dreptul comun, după care prescripţia ordinară este de treizeci de ani (art. 1890). Textele care statornicesc prescripţiile scurte trebue deci să fie interpretate în mod restrictiv, pentrucă, după cum ştim, excepţiile sunt de strictă interpretare (2).

Art. 1903, 1904.

In consecinţă, s'a decis că prescripţiile scurte statornicite de codul civil nu se aplică decât persoanelor care exercită profesiunile menţionate în art. 1903, 1904 (3).

Prezumpţie de plată.

Prescripţiile care se îndeplinesc prin şase luni (art. 1903) şi printr'un an (art. 1904) se întemeiază esenţialmente pe o prezumpţie de plată şi pe necesitatea în care creditorii din

---

(1) Cas. rom. S-a I, decizia No. 349 din 8 Maiu 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 25, pag. 389, 390 şi Bult. 1913, p. 1092.

Aplic. art. 1000 C. civil.

Această decizie mai pune în principiu că instanţa de fond care constată, în fapt, că sustragerea unei scrisori de valoare s'a făcut în timpul dela predarea ei până la oficiul de destinaţie, de către funcţionarii poştei, face o justă aplicare a art. 1000 C. civil când condamnă pe Direcţia poştelor să plătească, ca daune, suma sustrasă din acea scrisoare. Tot prin acea decizie se mai hotărăşte că, conform art. 116 şi 121 din legea telegrafo-poştală dela 1892, Direcţia poştelor este scutită de orice răspundere numai atunci când lucrul s'a predat destinatarului în mod regulat, fără nicio obiecţiune din partea lui. Prin urmare, dacă instanţa de fond constată, în fapt, că predarea unei scrisori de valoare n'a fost făcută în mod regulat în mâna destinatarului, în conformitatea textelor de mai sus, n'a violat legea când a condamnat pe Direcţia poştelor la daune interese. Vezi *Jurisprudenţa română* şi Bult. 1913, *loco suprà cit.*

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 712; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2271, No. 14; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2028; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, No. 3. 266, etc.

(3) Vezi Trib. Anvers, *Pasicrisie belge*, 1883, 3, p. 338 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 22, pag. 188. Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 5, p. 830 (ed. a 3-a), etc.

această categorie se găsesc de a fi plătiți cât se poate de repede, precum și pe obiceiul constant ce debitorii au de a plăti aceste datorii imediat și fără luare de chitanță. Dumoulin ziceà, în această privință, că prescripțiile de mai sus sunt stabilite în favoarea debitorilor, care au plătit fără chitanță și fără martori și, mai cu seamă, în favoarea moștenitorilor lor. „*In favorem debitorum qui sine instrumento et testibus, ut fit, solverunt, et præcipuè heredum eorum*“ (1).

Despre prescripția de șase luni.

Art. 1903. — Acțiunea maeștrilor și institutorilor de științe sau de arte, pentru lecțiunile ce dau cu luna;

a ospătătorilor și găzduitorilor pentru nutrirea și locuirea ce procură, și a oamenilor cu ziua, pentru plata zilelor, a materiilor procurate de dânșii și a simbriilor, se prescriu prin șase luni. (Art. 1412 1472, 1729, 4°, 1730, 6°, 1887 urm., 1905, 1908 C. civ. Art. 2271 C. fr.).

Maeștri sau institutorii de știință sau arte.

1° Prima categorie de persoane cărora se aplică prescripția de șase luni, cuprinde maeștrii și institutorii de științe sau de arte, pentru lecțiile ce dau *cu luna* și, *a fortiori*, cu lecția *(au cachet)* (2). Acțiunea ce ei au în contra părinților copiilor ce instruesc se prescrie deci prin șase luni.

Plata lor cu trimestrul, semestrul, etc.

In caz când maeștrii și institutorii sunt plătiți cu trimestrul, semestrul sau cu anul, acțiunea lor ar fi, după unii, prescriptibilă prin cinci ani (art. 1907) (3); iar după

(1) Molineus, *Traactatus de usuris*, *Quæst.* 22 (citație împrumutată dela Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1497, p. 535). Vezi și Troplong, *Prescription*, II, 943, *in fine*.

(2) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2033; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1984; Baudry et Tissier, *Prescription*, 714; Guillouard, *Idem*, II, 745; Troplong, *Idem*, II, 947; Marcadé, *Idem*, 270, p. 300; Beltjens, VI, art. 2071, No. 7; T. Huc, XIV, 463; Colmet de Santerre, VIII, 379 *bis* I. — *Contrà:* Laurent, XXXII, 504; Planiol, II, 644, care aplică, în specie, prescripția de *cinci* ani (argument din art. 1907 § 3).

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 714; Marcadé, Guillouard, *loco cit.*; T. Huc, *loco cit.*; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 444; Massé-Vergé, V, § 859, p. 335, nota 37; Planiol, II, 644; Pand. fr., *v° cit*, 2034, etc.

alții, prin acea de un an (art. 1904 § 3) [1] sau de 30 de ani. Prima opinie este, de bună seamă, cea mai juridică.

Cazurile când se aplică art. 1890 C. civil.

Incât privește însă lecțiile date un timp mai lung sau mai scurt pentru un preț *à forfait*, toți autorii recunosc însă că nici art. 1903, nici art. 1907 nu sunt aplicabile, ci numai prescripția de 30 de ani (art. 1890) [2].

Ospătătorii, găzduitorii, etc.

2° A doua categorie de persoane, cărora li se aplică prescripția de șase luni, cuprinde ospătătorii și găzduitorii, restauratorii, etc., și, după unii, chiar cârciumarii, cafegiii etc. [3], pentru hrana și locuința ce procură pasagerilor, fie cu luna, fie cu anul [4], fără a se distinge dacă clientul debitor este sau nu comerciant, sau dacă acesta a luat masă în otel sau han, ori a fost servit la domiciliul său [5].

Origina acestei dispoziții.

Această dispoziție își trage origina sa din ordonanța lui Ludovic al XII-lea din 1512, care prevede prescripția de șase luni pentru:

„les taverniers et autres gens de mestiers et marchands vendant ou distribuant leur denrées et marchandises à détail" [6].

Punctul de plecare al acestei prescripții.

Prescripția statornicită de art. 1903 nu începe a curge contra ospătătorilor, hangiilor, găzduitorilor, etc., în lipsa unei anume convenții, decât din ziua ultimei furnituri făcută clientului [7].

---

(1) Duranton, XXI, 404; Colmet de Santerre, VIII, 379 *bis* I.

(2) Laurent, XXXII, 503; Mourlon, III, 1959; Baudry et Tissier, Marcadé, *loco cit.*; Troplong, *Idem*, II, 946; Guillouard, T. Huc, *loco cit.*; Paud. fr., v° *Prescription civile*, 2037; Répert. Sirey, *eod. v°.*, 1986, etc.

(3) Vezi, în acest sens, Arntz, IV, 2057; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445, text și nota 69 (ed. a 4-a); Guillouard, *Prescription*, II, 748; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1292. — *Contrà*: T. Huc, XIV, 463, pag. 583; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 715; Marcadé, *Idem*, 271, pag. 301; Pand. belges, v° *Auberge*, 86; Laurent, XXXII, 506, care aplică prescripția de un an (art. 1904). Cpr. Planiol, II, 644, 2°.

(4) Cpr. Mourlon, III, 1960.

(5) Pand. fr., v° *Auberge-Aubergiste*, 452 și v° *Prescription civile*, 2041, 2042; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1988, 1989; Répert. Labori, v° *Prescription civile*, 400, etc. — Vezi însă C. Paris, Sirey, 1900. 2. 15.

(6) Vezi Guillouard, *op. cit.*, II, 746; Pand. fr., *v° cit.*, 2039, etc.

(7) Pand. fr., *v° cit.*, 2053; Répert. Labori, v° *Prescription ci-*

Motivele acestei prescripții.

Prescripția a fost fixată, în specie, la șase luni nu numai din cauza naturei creanței, dar și din cauza obiceiului ce au persoanele mai sus arătate de a cere plata ce li se cuvine îndată sau la timpuri apropiate (1).

Șeful unui stabiliment comercial.

Din acest motiv al legei rezultă că prescripția de șase luni nu se aplică șefului unui stabiliment comercial sau industrial, care nu exercită profesiunea de găzduitor sau otelier, și care procură hrana și locuința impiegaților săi (2).

Case de sănătate.

Ea nu se aplică nici directorilor caselor de sănătate care au găzduit și îngrijit pe un bolnav (3).

Brutarii, casapii, băcanii, etc. Art. 1904 § 2.

Ea nu este, de asemenea, opozabilă brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor și altor comercianți, tuturor acestor aplicânduli-se prescripția de un an (art. 1904 § 2) (4); nici acelor care, fără spirit de speculă, ar fi primit, în mod excepțional, pe o persoană la masă și ar fi găzduit-o din prietenie, fie chiar pentru mai mult timp, pentru un preț determinat (5).

Garantarea unei datorii către un hangiu.

Această prescripție nu este opozabilă nici acelor care ar fi garantat datoria contractată de altul către un hangiu sau un ospătător, sau ar fi achitat-o ca mandatar ori ca gerant de afaceri al debitorului (6).

Particularii care primesc pensionari pentru un preț determinat.

In privința particularilor care nu exercită profesia de hangii, otelieri, găzduitori, etc., ci primesc pensionari pentru un preț determinat, care plătesc prețul pensiunei lor cu anul, cu luna, etc. se va aplică prescripția de cinci ani, iar în

---

vile, 401. Cpr. T. Huc, XIV, 463, p. 584; Laurent, XXXII, 523, etc.

(1) Vezi Pand. fr., *v° cit.*, 2045 și autoritățile citate acolo.

(2) Pand. fr., *loco cit.*; Pand. belges, v° *Auberge*, 83 și v° *Prescription de courte durée*, 262; T. Huc, XIV, 463, p. 584; C. Besançon, D. P. 45. 4. 403, etc.

(3) Pand. belges, *v° cit.*, 263. Vezi și *infrà*, p. 304, nota 8.

(4) Répert. Labori, v° *Prescription civile*, 400; Troplong, *Prescription*, II, 951; Guillouard, *Idem*, II, 749; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445, etc. Vezi *infrà*, p. 302.

(5) Pand. fr., *v° cit.*, 2046; Baudry et Tissier, *Prescription*, 715, 722; Guillouard, *Idem*, II, 751; Troplong, *Idem*, II, 970; Cas. fr. Sirey, 60. 1. 280; D. P. 66. 1. 390, etc.

(6) Répert. Labori, v° *Prescription civile*, 400; Laurent, XXXII, 505, *in fine*; Pand. belges, v° *Auberge*, 84 și v° *Prescription de courte durée*, 264, etc.

lipsa unei convenţii precize asupra acestui punct, se va aplică prescripţia de 30 ani (1).

Art. 1905 § 2. S'a decis că, chiar în privinţa ospătătorilor, hangiilor, etc., prescripţia de şase luni încetează de a curge când s'a dat o chitanţă în baza căreia se reclamă suma datorită (art. 1905 § 2) (2).

Art. 1730, 6°. Vom reaminti, cu această ocazie, că creanţa ce are un hangiu, sau un ospătător, în această calitate, este privilegiată asupra lucrurilor aduse de călător în han sau în ospătărie (art. 1730, 6°) (3).

Dr. internaţional. In fine, s'a decis că prescripţia liberatorie fiind cârmuită de legea locului unde acţiunea se exercită de creditor, cererea îndreptată în Franţa (şi deci şi în România) de către un străin contra unui alt străin, pentru plata unor cheltueli făcute într'un han sau într'o ospătărie din străinătate, este supusă prescripţiei statornicite de art. 1903 (4).

Lucrătorii şi oamenii tocmiţi cu ziua. 3° A treia şi ultima categorie de persoane cărora se poate opune prescripţia de şase luni, cuprinde lucrătorii şi oamenii tocmiţi cu ziua, pentru plata zilelor de muncă, a simbriilor lor şi a furniturilor făcute de ei (textul nostru ziceà: materiilor procurate de ei).

Lucrătorii la care se referă art. 1903 § ultim. Art. 1903 § ultim se referă la lucrătorii care-şi închiriază munca sau serviciile lor cu ziua ori cu bucata, oricare ar fi natura acestor servicii sau lucrări (5), precum:

---

(1) T. Huc, XIV, 463, p. 584.

(2) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1165; Judecăt. ocol. III Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 248. — In asemenea caz se aplică prescripţia de 10 ani, iar nu cea de 30 de ani, fiindcă faptul unui otelier sau hangiu de a procură pasagerilor alimente şi camere de locuit constitue un fapt de comerţ şi, în asemenea caz, se aplică prescripţia comercială (art. 945, 947 C. com.). Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 246.

(3) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 424 urm.

(4) Vezi Répert. Labori, v° *Prescription civile*, 402.

Şefii de atelier. (5) Cpr. Aubry et Rau, VIII, § 774, pag. 445; Répert. Labori, v° *Prescription civile*, 404. — Astfel, s'a decis că acţiunea unui şef de atelier, plătit cu ziua, se prescrie prin 6 luni. C. Bourges, Sirey, 66, 2. 349; C. Paris, Sirey, 85. 2. 198. In acelaş sens, Baudry et Tissier, *Prescription*, 716; Guillouard, *Idem*, II, 753; Beltjens, VI, art. 2271, No. 16; Pand. belges, v° *Contre-maître*, 47 urm.; Pand. fr., v° *Prescription*, 2056; T. Huc, XIV, 464, p. 585; Mourlon, III, 1961. — *Contrà:*

lucrătorii câmpului, vierii, servitorii care-și închiriază serviciile lor cu luna, meșterii care lucrează pe socoteala stăpânului ce-i întrebuințează, fie cu materialul acestui din urmă, fie cu materialul lor, precum: zidarii, lemnarii, teslarii, tâmplarii, stolerii, fierarii, tinichigiii, etc. (1).

Nu intră însă în această categorie de lucrători, impiegații comerciali ai negustătorilor, plătiți cu luna, cărora li se va aplică prescripția de cinci ani (art. 1907), pentrucă ei nu sunt însărcinați cu facerea unei lucrări manuale (2). Impiegații comerciali ai negustătorilor. Art. 1907.

Prescripția de șase luni nu se aplică de asemenea antreprenorilor, adecă acelor persoane care se obligă a face o lucrare, fie chiar cu ziua, prin oamenii ce lucrează sub direcția și răspunderea lor, chiar dacă ei însiși ar luà parte activă la acea lucrare. In privința lor se va aplică numai prescripția de 30 de ani (3). Antreprenorii de lucrări. Dr. comun.

Ea nu se aplică nici acțiunilor exercitate de architecți, pentrucă ei nu sunt lucrători cu ziua (cpr. art. 1484, 1489). Ei fiind considerați ca negustători, acțiunea lor, ca și cea a antreprenorilor, este cârmuită de prescripția anuală (art. 1904) Architecții.

Laurent, XXXII, 508; Marcadé, *Prescription*, No. 272, p. 302 urm.

(1) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2271, No. 15; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 267 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2056 urm.; Guillouard, *Prescription*, II, 753; Baudry et Tissier, *Idem*, 716, etc.

(2) Baudry et Tissier, *op.* și *loco cit.*; Guillouard, *Idem*, II, 754; Répert. Labori, *v° cit.*, 404; Laurent, XXXII, 509; T. Huc, XIV, p. 585; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 444; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2058; Répert. Sirey, *eod.* v°, 1811 și 2004; Beltjens, VI, art. 2271, No. 17; C. Paris, Sirey, 88. 2. 196; D. P. 88. 2. 124, etc.

(3) Cpr. T. Huc, XIV, 464, pag. 585, 586; Baudry et Tissier, *Prescription*, 717; Guillouard (care revine asupra primei sale opiniuni), *Idem*, II, 756; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1295; Beltjens, VI, art. 2271, No. 28; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445; Planiol, II, 644, 3°; Mourlon, III, 1961; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2059 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 2006 urm.; Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial*, v° *Ouvrier*, 155. Cpr. Cas. fr. 89. 1. 367; Sirey, 89. 1. 415; *Pand. Période.* 98. 1. 238; D. P. 1901. 1. 111; Sirey, 1901. 1. 502, etc. — Vezi însă C. Paris, Sirey, 85. 2. 198. (Din greșală de tipar această decizie este citată de T. Huc p. 586, nota 1, Sirey, 5. 2. 298). Vezi *infrà*, p. 301, 302.

din codul civil (1). Cel puțin, în acest sens se pronunță majoritatea autorilor care s'au ocupat de această chestiune.

Tipografii. Tot prescripția de un an este aplicabilă și persoanelor care țin ateliere de tipografie. Tipografii nu sunt deci lucrători, ci comercianți, pentrucă ei întrebuințează lucrători la exploatarea industriei lor (2).

Despre prescripția de un an.

Art. 1904. — Acțiunea medicilor, a chirurgilor și a apotecarilor, pentru vizite, operațiuni și medicamente (art. 810, 1729 § 3 (3);

a negustătorilor, pentru mărfurile ce vând la particularii ce nu sunt negustători (art. 1183, 1729 § 5 C. civ. Art. 65 C. com.);

a directorilor de pensionate, pentru prețul pensiunei școlarilor lor, și a altor maeștri, pentru prețul uceniciei (art. 1729 § 5);

a servitorilor care se tocmesc cu anul, pentru plata simbriei lor (art. 1472, 1729 § 4);

Se prescriu printr'un an. (Art. 810, 1865, 1905, 1906, 1908 C. civ. Art. 2272 C. fr. modificat prin L. din 30 Noemb. 1892) (4).

---

(1) Cpr. Mourlon, III, 1961, *in fine*; Beltjens, VI, art. 2271, No. 22; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 284, etc.

(2) Vezi *infrà*, p. 303, 304.

L. bulgară din 1897. Art. 42 § 2.

(3) Acțiunea medicilor și farmaciștilor pentru vizite, operații și medicamente se prescrie prin *trei* ani, după art. 42 § 2 al legei bulgare asupra prescripției, din 1897/98.

Art. 41 aceeaș lege. După această lege (art. 41), se prescriu însă *printr'un an*: acțiunile comercianților pentru prețul mărfurilor vândute la particulari necomercianți; acțiunile profesorilor și învățătorilor de științe și arte pentru lecțiile ce predau zilnic sau cu luna; dacă plata lor se face în perioade mai lungi de o lună, acțiunea se prescrie prin trecerea de *trei* ani (art. 42 § 1).

Art. 41 § ultim aceeaș lege. Se mai prescriu încă printr'un an, acțiunile directorilor de pensionate sau de institute de educațiune de orice fel, pentru învățătura și educațiunea internilor și elevilor lor. In fine, se mai prescrie tot printr'un an, după art. 41 § ultim al acestei legi, acțiunea servitorilor, lucrătorilor și muncitorilor cu ziua, pentru plata serviciului și zilelor lor de lucru.

Deoseb. de redacție de C. fr. în privința portăreilor. (4) Textul francez mai vorbește de „*huissiers*“, pentru salarul actelor ce înmânează și comisioanelor ce execută. Textul nostru a eliminat acest paragraf, instituția portăreilor fiind la noi deosebită de acea din codul francez. Astăzi portăreii sunt la noi asimilați cu magistrații și fac parte din ordinul judecătoresc (art. 47 L. org. judecătorești din 24 Martie 1909). Incât

1° Prima categorie de persoane, cărora este opozabilă prescripția de un an, cuprinde: medicii, veterinarii, care nu sunt decât niște medici pentru animale (1), chirurgii și farmaciștii, pentru vizite, operații și furnituri de medicamente. Medicii, veterinarii, chirurgii, farmaciștii, etc.

Curtea de casație din Franța decide însă că această prescripție scurtă este opozabilă medicilor numai în privința Furnituri de instrumente.

privește garanția ce trebue să depue portăreii, vezi tom. X al Coment. noastre, p. 435.

Trebue să mai observăm că textul corespunzător francez a fost modificat în Franța prin legea din 30 Noembrie 1892. Iată, în adevăr, cum se exprimă ultimul paragraf al art. 2272. „Acțiunea medicilor, chirurgilor, dentiștilor, moașelor și farmaciștilor, pentru vizitele lor, operații și medicamente, se prescrie prin *doi* ani. Cpr. art. 196, 14° C. civil german. L. fr. din 30 N-brie 1892.

(1) Vezi Baudry et Tissier. *Prescription*, 730; Guillouard, *Idem*, 720 (IX); Beltjens, VI, art. 2272, No. 9 *quater*; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 218, 224; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 1919; Pand. fr., *eod. v°*, 2175; T. Huc, XIV, 472; Planiol, II, 642; Cas. fr. D. P. 85. 1. 208; Sirey, 85. 1. 313, etc.

Textul corespunzător francez (2272), modificat prin legea din 30 Noembrie 1892, de care am vorbit la p. 296, nota 3, aplică prescripția de *doi* ani dentiștilor și moașelor, curmând astfel controversa ce există mai înainte; căci pe când unele tribunale, ca cel din Gand, aplicau prescripția anuală dentiștilor (vezi Sirey, 91. 4. 20 și 2 144, precum și *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 14, pag. 231), altele declarau, din contra, că această prescripție nu le este aplicabilă. (Cpr. Justiția de pace și Trib. din Paris, Sirey, 89. 2. 248 și 90. 2. 70). Vezi Beltjens, VI, art. 2272, No. 9 *quinquies*; Pand. belges, v° *Dentiste*, 40 urm. și v° *Prescription de courte durée*, 221 urm., etc. Modif. textului fr. în privința dentiștilor și moașelor.

Prescripția statornicită de art. 1904 fiind, ca toate prescripțiile scurte, excepțională și, ca atare, de strictă interpretare (vezi *suprà*, p. 290), se decide de unii că ea nu poate fi aplicată nici moașelor, nici dentiștilor. Vezi Laurent, XXXII, 499. Cpr. Trib. Namur, Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 222.—*Contrà*: (în privința moașelor), Marcadé, *Prescription*, 275, p. 307; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 2279, etc. Vezi tom. VII al Coment. noastre, pag. 375, *ad notam*. Art. 196 din codul german prevede anume pe dentiști, veterinari și moașe. — Marcadé *(loco cit.)* observă, cu drept cuvânt, că prescripția de un an nu este aplicabilă posluginicilor, infiermierilor și gardienilor *(gardes-malades)*, cărora li se aplică prescripția de șase luni, statornicită de art. 1903. Vezi și Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 7. Dr. nostru. Dentiștii, moașele. Controversă. Infiermierii, gardienii, etc.

vizitelor datorite de bolnavi, nu însă și în privința furniturilor de medicamente și de instrumente ce ei ar fi făcut unui bolnav (1).

Când încetează de a curge prescripția în privința medicilor.

S'a decis de către tribunalul Iași, că acțiunea unui medic, pentru vizitele sale, se prescrie printr'un an, chiar dacă el ar continuà a prestà și în urmă serviciile sale bolnavului, și această prescripție nu încetează a curge decât atunci când s'a încheiat socoteala, s'a dat un bilet sau o adeverință, ori s'a format o cerere în judecată (art. 1905) (2).

---

(1) Cas. fr. D. P. 83. 1. 255; Sirey, 84. 1. 21. Cpr. Planiol, II, 642, 2° *in fine*. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 731 (în privința medicamentelor furnizate de medic, bolnavului). Cpr. T. Huc, XIV, 472.

Punctul de plecare al prescripției. Controversă.

(2) Care este, în specie, punctul de plecare al prescripției? Chestiunea este controversată, și această controversă n'a fost curmată în Franța prin legea din 30 Noembrie 1892, care a modificat paragraful din textul francez relativ la medici, farmaciști, etc.

După un sistem, foarte riguros, la care pare a se rallià și tribun. Iași, prin sentința de mai sus, prescripția ar începe a curge după fiecare vizită, în privința medicilor, și după fiecare furnitură de medicamente, în privința farmaciștilor. Vezi în acest sens, Aubry et Rau, VIII, § 774, pag. 442, text și nota 58; T. Huc, XIV, 473; Laurent, XXXII, 524; C. Limoges și Trib. Gand, Sirey, 40. 2. 57; D. P. 91. 4. 20, etc.

După un al doilea sistem, admis mai cu seamă în Belgia, întemeiat pe obiceiul ce au, în genere, medicii și farmaciștii de a trimete clienților contul lor de vizite și furnituri de medicamente la finele anului, prescripția ar curge în contra lor, în lipsa unei convenții contrare, dela 1 Ianuarie care a urmat vizitele medicale sau furniturile de medicamente. Vezi în acest sens, Arntz, IV, 2058; Beltjens, art. 2272, No. 9 și 13; Trib. Gand, Sirey, 94. 4. 32 și *La Flandre judiciaire* din 1894, No. 8, p. 126; Trib. Bruxelles, *Cr. judiciar* din 1914, No. 25, p. 211. Această soluție nu este însă admisă de toate tribunalele și de toate Curțile.

In fine, după un alt sistem, admis de unii în Franța, și mai cu seamă de jurisprudență, prescripția acțiunei medicilor, pentru vizite medicale și a farmaciștilor pentru furnituri de medicamente, n'ar curge, chiar în caz de boală chronică, decât dela tămăduirea bolnavului, dela moartea lui sau dela încetarea vizitelor ori a furniturei medicamentelor. Fiecare vizită sau fiecare furnitură de medicamente nu este deci o creanță a parte, supusă unei prescripții deosebite, ci toate vizitele și toate furniturile de medicamente dau naștere la o singură creanță, care nu devine exigibilă decât la finele boalei și la

Când, prin acțiunea sa, medicul pretinde plata vizitelor făcute în cursul unui an, proba testimonială cerută de pârît, prin care ar tinde să dovedească că fiecare vizită i-a fost plătită în momentul când a fost făcută, nu este admisibilă atunci când suma cerută de medic pentru un an întreg este mai mare de 150 lei; căci a admite această probă în asemenea caz ar fi a desface acțiunea medicului reclamant într'o sumă de acțiuni, având fiecare de obiect prețul unei vizite medicale, desfacere nepermisă de lege. Afară de aceasta, adaogă sentința menționată a tribunalului, există în țara noastră un obiceiu ca un medic curant, când caută o persoană de o boală chronică, să nu fie plătit la fiecare vizită, ci să se strângă un număr de vizite oarecare și să se plătească odată sau după provocarea medicului, sau după acea a bolnavului, și aceasta într'un termen mai scurt de un an(1). Neadmiterea probei testimoniale p. dovedirea vizitelor făcute.

S'a decis însă că, prin imposibilitatea de care vorbește art. 1198 C. civil, care, prin excepție, împuternicește pe creditor a recurge la proba testimonială, atunci când el n'a putut să-și procure o dovadă scrisă, trebue a se înțelege atât o imposibilitate *morală și relativă*, cât și o imposibilitate materială și absolută(2); de unde rezultă că un medic Ce se înțelege prin imposibilitatea de care vorbește art. 1198. Imposibilitate morală.

încetarea vizitelor sau furniturilor de medicamente. „Prescripția curge contra medicilor și chirurgilor, zice art. 539 § 1 din codul portughez, pentru vizitele consecutive referitoare la aceeaș persoană și la aceeaș boală, din ziua ultimei vizite, iar pentru vizitele izolate *(a prescripçao das visitas avulsas)*, din ziua în care fiecare din ele a fost făcută *(desde o dia em que cada uma é feita)*. Vezi în acest din urmă sens, C. Caen și Trib. Paris, Sirey, 69. 2. 97; Sirey, 72. 2. 24; Justiția de pace din Paris, *Pand. Période*. 1906. 2. 269; Baudry et Tissier, *Prescription*, 733; Troplong, *Idem*, II, 959; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1305; Guillouard, *Idem*, II, 720 II (vezi însă restricțiile admise de acest autor, 720, III, în caz când clientul medicului ar fi suferit de mai multe boli succesive sau de o boală chronică). Mai vezi, în privința boalelor chronice, Planiol, II, 656, 2°. C. portughez. Art. 539 § 1.

Rămâne însă bine înțeles că moartea debitorului nu este o cauză de întrerupere a prescripției statornicită de art. 1904. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 733, *in fine*, p. 577; Guillouard, *Idem*, II, 720, VII; Laurent, XXXII, 530. Vezi *infrà*, p. 308. Moartea debitorului.

(1) Tribun. Iași, *Cr. judiciar* din 1904, No. 32, p. 269.

(2) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 279, text și nota 2. Cpr.

sau un chirurg trebue să poată stabili cu martori că persoana dela care el reclamă plata serviciilor sale, și-a luat obligația de a i le plăti, pentrucă un uz intemeiat pe necesitate și pe interesul bolnavului, ca și pe respectul și demnitatea medicului sau chirurgului, se opune ca aceștia să ceară dela persoanele care au nevoe de asistența artei lor, un angajament scris de a le plăti onorariul ce li se cuvine (1).

Privilegiul medicilor, chirurgilor, etc. Art. 1729, 3°.

Vom menționà, cu această ocazie, că cheltuelile boalei celei din urmă, făcute în curs de un an, sunt privilegiate asupra tuturor mobilelor debitorului, și acest privilegiu aparține tocmai medicilor, surorilor de caritate, etc., care au îngrijit pe un bolnav, dându-i cele trebuitoare la ultima sa boală (art. 1729, 3°) (2).

Comercianții pentru mărfurile vândute particularilor. Origina acestei dispoziții.

2° A doua categorie de persoane, cărora este opozabilă prescripția de un an, cuprinde comercianții, pentru mărfurile ce ei vând la particularii care nu sunt comercianți (3). Acțiunea comercianților sau neguțătorilor, pentru mărfurile ce ei vând la particularii necomercianți, se prescrie deci printr'un an, dispoziție împrumutată dela art. 7 al ordonanței asupra comerțului din Martie 1673 (4).

Cazurile când se aplică prescripția de 10 ani.

Incât privește vânzările de mărfuri între comercianți și alte operații comerciale, prescripția este la noi de *zece* ani (art. 947 C. com.), în Franța și în Belgia de 30 de ani (5).

Trib. Iași și C. Roma, *Dreptul* din 1907, No. 29, p. 234 și 236 (cu observ. noastră).

(1) Cpr. C. Paris, *Dreptul* din 1906, No. 12, p. 96.

(2) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 389.—Chestiunea de a se ști ce se înțelege prin boala cea de pe urmă, este însă controversată. Vezi tom. X menționat, p. 391.

(3) Cpr. Judecăt. ocol. Focșani, *Cr. judiciar* din 1905, No. 55, p. 438; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 81, p. 667.—Vezi însă C. Craiova, care a decis că, pentru plata prețului unor mărfuri, cumpărate dela un comerciant, particularul care le-a cumpărat nu poate invocà decât prescripția de 10 ani, statornicită de art. 945 și 947 C. com. Vezi *Dreptul* din 1896, No. 12, p. 91. Vezi și *infrà*, explic. art. 945 C. com.

(4) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 706, 707, p. 389 390 (ed. Bugnet); Guillouard, *Prescription*, II, 725; Baudry et Tissier, *Idem*, 722; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2096, etc.

(5) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2098, 2099; Mourlon, III, 1963; T. Huc, XIV, 467; Laurent, XXXII, 501; Planiol, II, 643, 2°; Beltjens, VI, art. 2272, No. 21; Arntz, IV, 2058;

Vânzarea făcută de un necomerciant, unui necomerciant va fi deci supusă dreptului comun, adecă prescripției de 30 ani, ca și vânzarea făcută de un comerciant, care nu s'ar referi la comerțul său. De exemplu: un comerciant de lemne vinde vinul unei vii a cărei proprietar este (1). Cazurile când se aplică prescripția de 30 de ani.

Când este vorba de exercitarea unui contract de furnituri, intervenit între părți, iar nu de plata de lucruri care obișnuit se cumpără dela comercianți fără acte scrise, nu se aplică prescripția de un an, statornicită de art. 1904, ci acea de 10 ani prevăzută de art. 947 C. com. (2). Art. 947 C. com.

Prin comerciant sau negustător se înțelege aci acel care cumpără mărfuri *en gros* spre a le revinde particularilor cu deamăruntul *(en détail)* (3). Ce se înțelege prin comerciant.

Astfel, un constructor de mașine agricole nu este un comerciant în sensul art. 1904, 2° (4). Constructorii de mașine.

Acest text excepțional nu se aplică, de asemenea, oamenilor de litere care-și vând biblioteca lor (5), nici artiștilor care vând tablourile sau sculpturile lor (6), nici fabricanților de geamuri pictate *(de vitraux peints)* (7), nici proprietarului care-și vinde mobilele sau recoltele sale, fie chiar unui comerciant (8), nici antreprenorilor de lucrări (9), Oamenii de litere, artiștii, etc.

Justiția de pace din Bruges, *Cr. judiciar* din 1914, No. 39, p. 323, etc.

(1) Planiol, *loco cit.*

(2) Cas. rom. Bult. 1897, p. 1490.

(3) Trib. Sedan, *Pand. Période.* 1907. 2. 145; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 21; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 226, etc.

(4) Cpr. Trib. Sedan, *Pand. Période. loco suprà cit.* — Vezi, în privința mecanicilor, cărora li se aplică, în genere, prescripția de 30 de ani, în privința vânzărei aparatelor fabricate de ei, deși chestiunea este discutată, Guillouard, *Prescription*, II, 734; Laurent, XXXII, 510, etc. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2114 urm. Mecanicii.

(5) Cpr. Pand. fr., *v° cit.*, 2106; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1960, etc.

(6) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 295, precum și autoritățile citate acolo.

(7) Pand. fr., *v° cit.*, 2118 și Trib. Roanne (14 Martie, 1894).

(8) Pothier, *Oblig.*, II, 713, pag. 392; Laurent, XXXII, 501; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 723; Répert. Sirey, *v° cit.*, 1961; Thiry, IV, 638; Mourlon, III, 1963, etc.

(9) Vezi Répert. Sirey, v° *Prescription*, 1968 urm.; Baudry et

prescripția opozabilă tuturor acestor din urmă fiind acea de 30 de ani.

Aparatele dentare.

Se decide, de asemenea, că prescripția de un an nu se aplică aparatelor vândute de un dentist, pentrucă el nu le vinde așa cum le cumpără, ci le lucrează și le preface pentru a le puteà adaptà la gura clientului (1).

Brutarii, băcanii, etc.

Ea se aplică însă brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor și altor mici comercianți, care-și vând marfa lor consumatorilor (2).

Croitorii, fierarii, etc.

Art. 1904, 2° se aplică celor care lucrează pe socoteala lor și fabrică obiectele ce vând la necomercianți, precum sunt: croitorii, ornicarii, fierarii, lăcătușii, teslarii, stolerii, etc. (3), afară de cazul când ei s'ar fi mărginit numai a face o reparație, în care caz ei vor fi considerați ca lucrători, aplicându-li-se prescripția de șase luni (art. 1903)(4).

Librarii, etc.

Prescripția de un an se aplică și librarilor sau vânzătorilor de ziare, în privința cărților sau ziarilor ce vând (5).

Abonament la ziare.

Ea nu se aplică însă la creanța prețului unui abonament de ziare (6).

Tipografii.

Tipograful, chiar în privința operelor ce editează, ne-

Tissier, *Idem*, 724. — Vezi însă T. Huc, XIV, 469; C. Paris, Sirey, 34. 2. 184; Sirey, 85. 2. 198. Vezi, în privința antreprenorilor, *suprà*, p. 295.

(1) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 238 și deciziile citate acolo.

(2) Vezi *suprà*, p. 293. Cpr. Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1962.

(3) Répert. Sirey, *v° cit.*, 1967; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 718; Troplong, *Idem*, II, 956; Guillouard, *Idem*, II, 723; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1294, etc.

(4) Vezi autorii citați în nota precedentă. — Vezi însă T. Huc, XIV, 468, care consideră în totdeauna pe lucrător ca un comerciant, în privința materiei pe care el o procură și o lucrează.

(5) Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 274, p. 304.

Bărbierii.

(6) Baudry et Tissier, *Prescription*, 723 *bis*. — S'a decis, de asemenea, că prescripția de un an, statornicită de art. 1904, 3°, nu se referă decât la mărfurile vândute de comercianți particularilor, iar nu la lucrările efectuate de un industrial sau de un profesionist, precum ar fi, de exemplu, tăerea părului sau a barbei. Prețul unui abonament luat la un bărbier pentru ras, tăerea barbei sau a părului, nu este deci supus prescripției de un an. Tribun. Bordeaux, D. P. 1904. 2. 187.

fiind un lucrător, ci un comerciant, care întreține pe lucrători cu capitalul său, dându-le materia și instrumentele necesare muncei acestor din urmă, spre a revinde apoi rezultatul acestei munci, este supus prescripției de un an, statornicită de art. 1904 (1). Cu toate acestea, chestiunea este controversată.

Soluția de mai sus ar fi aplicabilă, după unii, chiar în privința tipografilor, care nu s'ar ocupà cu vânzarea operelor ce tipăresc (2).

In privința fotografului se decide, în genere, că el nu este comerciant sau negutător în sensul art. 1904, cu privire la acțiunea ce el are pentru plata fotografiilor lucrate și predate de el (3). Fotografii.

In rezumat, pentru ca prescripția anuală, statornicită de art. 1904, 2° să fie aplicabilă, trebue ca operația care dă naștere acțiunei, să fie *comercială* din partea celui care Rezumatul soluțiilor de mai sus.

(1) Laurent, XXXII, 512; Beltjens, VI, art. 2271, No. 24; Troplong, *Prescription*, II, 963; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1294; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 287; Guillouard, *Prescription*, II, 735; Cas. fr. D. P. 53. 1. 61; Sirey, 51. 1. 432. Vezi și *suprà*, 296. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 718, care consideră tipograful-editor ca un antreprenor, aplicându-i prescripția de 30 de ani.—După Marcadé (*Prescription*, No. 274, pag. 304 urm.), tipograful, care s'ar însărcinà cu editarea unei lucrări considerabile, pentru care se cer cheltueli mari, ar fi un antreprenor, căruia s'ar aplicà prescripția de 30 de ani; iar în celelalte cazuri, el ar fi un lucrător supus prescripției de șase luni (art. 1903). Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2116 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1964 urm.

(2) Vezi decizia Curței de casație fr. citată în nota precedentă, care nu face nicio distincție. Cpr. Laurent. XXXII, 512.—*Contrà:* Guillouard, *op. cit.*, II, 735, pag. 170; T. Huc, XIV, 470, p. 592, 593. Tipograful este, în acest din urmă caz, un comerciant, zice acest autor, însă el nu vinde mărfuri și art. 1904 a fost creat tocmai pentru comercianții care vând mărfuri la particulari.

(3) Vezi Pand. fr., *v° cit.*, 2119; T. Huc, XIV, 470, pag. 592; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 23; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 239. Vezi și Tribun. Malines (Sirey, 81. 4. 31), sentință publicată și criticată de noi în *Dreptul* din 1899, No. 56. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 249, *ad notam* (ed. a 2-a).

face furnitura și *necomercială* din partea celui ce o primește, puțin importă dacă furnitura se face cu toptanul, *en gros* sau în *detaliu*, legea actuală nefăcând nicio deosebire în această privință (1).

Remiterea datorii, novație, compensație, etc.

In orice caz, s'a decis că prescripția anuală, statornicită de textul de mai sus, în privința furniturilor făcute de comercianți, nu se aplică atunci când debitorul nu se pretinde liberat printr'o plată reală, ci prin remiterea datoriei (2), prin novație, compensație, etc. (3); nici atunci când debitorul recunoaște că a plătit o parte din datorie, rămânând dator cu un rest; în asemenea caz se aplică prescripția de 30 de ani (4).

Cazul când datoria este constatată prin titlu.

S'a mai decis că prescripția de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, se aplică numai atunci când datoria este întemeiată pe buna credință, nu însă și atunci când este constatată printr'un titlu (5).

Directorii de pensionate.

3° A treia categorie de persoane, cărora se aplică prescripția de un an, cuprinde: directorii de pensionate sau școale private ori publice (6), pentru pensiunea școlarilor, și alți meșteri sau patroni (7), pentru prețul uceniciei.

Pensionate.

Cuvintele „directori de pensionate" și școlari (elevi), ce se văd în art. 1904 § 3, dovedesc că, în specie, este vorba de o casă particulară de instrucție, numită pensionat, în care elevii primesc instrucția, fiind hrăniți și găzduiți (8).

---

(1) Vezi Mourlon, III, 1964; Baudry et Tissier, *Prescription*, 725, *in fine*, p. 569. Cpr. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1527.

(2) Cas. fr. Sirey, 69. 1. 104; D. P. 70. 1. 69. Vezi Répert. Sirey, *v°* *cit.*, 1972.

(3) Répert. Labori, *v°* *Prescription civile*, 387, *in fine*.

(4) C. București, *Cr. judiciar* din 1903, No. 62.

(5) Cas. rom. Bult. 1907, p. 403.

Școli private sau publice.

(6) S'a decis, în adevăr, că art. 1904 din codul civil, nefăcând nicio deosebire între școalele publice ale Statului și cele private, plata taxei ce se ià dela fiecare elev pentru întreținerea, hrana și învățătura ce i se dă, este, întocmai ca creanța oricărui director de pension, prescriptibilă printr'un an de zile. Cas. rom. Bult. 1902, p. 639.

(7) Vezi art. 8 din legea dela 27 Ianuarie 1912, pentru organizarea meseriilor.

Directorii caselor de sănătate.

(8) S'a decis, cu drept cuvânt, că directorii caselor de sănătate nu sunt asimilați directorilor de pensionate (Pand. belges, *v°* *cit.*, 245), nici găzduitorilor. Vezi *suprà*, p. 293.

Prescripția de un an se aplică la tot ce datorește părintele pentru hrana elevului, găzduirea și instrucțiunea acestui din urmă, și chiar pentru furnituri școlare (1). Creanțele prescriptibile.

„Deniers ou choses dues pour . . . *nourritures et instructions* d'enfants . . . se prescrivent *par un an*", zice art. 265 din cutuma dela Orléans (2). Cutuma dela Orléans.

Ea nu se aplică însă decât prețului pensiunei propriu zise, iar nu și altor cheltueli sau îngrijiri, pentru care directorul pensionatului se consideră ca având mandat dela părinți spre a le face în interesul educațiunei și sănătății elevului (3). Creanțele la care prescripția de un an este neaplicabilă.

Astfel, nu mai încape îndoială că, dacă directorul pensionatului, la un caz de boală a elevului, ar fi îngrijit de sănătatea lui, plătind pentru el vizitele medicilor, chirurgilor, medicamentele, etc. sau i-ar fi cumpărat hainele necesare, aceste creanțe nu se vor prescrie printr'un an, ci prin treizeci de ani, conform dreptului comun (art. 1890). Aplic. art. 1890.

Acei care se mărginesc a procură elevilor numai găzduirea și hrana, fără a le dà și instrucțiunea, sunt asimilați găzduitorilor prevăzuți de art. 1903 și, ca atare, creanțele lor sunt prescriptibile prin șase luni, iar nu printr'un an (4). Cazurile când se aplică art. 1903.

Incât privește ucenicii, adecă acei pe care meșterii sau patronii îi primesc, cu sau fără plată, în atelierele lor, pentru învățătura unui meșteșug (5), legea nu prevede decât o creanță, care se prescrie printr'un an, și anume: acea a prețului uceniciei. Dacă stăpânul găzduește și hrănește pe ucenicii săi, el va fi asimilat directorului de pensionate (6). Creanțele uceniciei.

---

(1) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 246; Pand. fr., *v° cit.*, 2120; Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1284; Jamar, *Répert. général de jurisprudence belge*, tom. VII, v° *Prescription*, p. 124, No. 199; Trib. Bruxelles, *Cr. judiciar* din 1914, No. 25, p. 211, etc.

(2) Vezi Guillouard, *Prescription*, II, 736.

(3) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2121.

(4) Pand. fr., *v° cit.*, 2122; Pand. belges, *Idem*, 244; Laurent, XXXII, 502; Baudry et Tissier, *Prescription*, 726; Guillouard, *Idem*, II, 736; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1284, etc.

(5) Vezi art. 21 și urm. din legea dela 27 Ianuarie 1912 pentru organizarea meseriilor.

(6) Pand. fr., *v° cit.*, 2124; Pand. belges, *Idem*, 247; Laurent,

Servitorii tocmiți cu anul. Origina acestei prescripții.

4⁰ In fine, a patra și ultima categorie de persoane, cărora se poate opune această prescripție, care-și trage origina sa din art. 97 al ordonanței lui Ludovic al XII-lea dela 1510 (1), cuprinde servitorii ce se tocmesc *cu anul*, în privința plății simbriei lor, nu însă acei care se tocmesc *cu luna*, *cu săptămâna*, *sau cu ziua*, pentrucă acestora din urmă li se aplică prescripția de șase luni (Art. 1903) (2).

Ce se înțelege prin servitor. Art. 1 L. din 16 Iunie 1892.

Servitor se numește acela care, pentru o plată (simbrie) sau indemnizare oarecare, se obligă a pune serviciile sale personale la dispoziția unei case, unei familii, unei autorități, unui stabiliment de binefacere sau de utilitate publică, unei persoane, unui otel, ori averei acestora, cu ziua, cu săptămâna, cu luna, *cu anul* sau și pe mai mult timp (art. 1 L. pentru servitori din 16 Iunie 1892).

Exemple de servitori, doice, etc.

Astfel sunt, de exemplu: bucătarii, rândașii, feciorii, sufragiii, portarii, argații, chelarii, vizitiii, vieriii, spălătoresele, fetele sau femeile de grijit în casă și chiar doicele sau mancele, cum se zice în Moldova, care alăptează copiii la domiciliul părinților, mai ales acolo unde obiceiul este de a le tocmì cu anul (3), etc.

Doicele care alaptează copilul la ele acasă. Controversă.

Dacă ele alaptează copilul afară din domiciliul părinților, prescripția opozabilă acțiunei lor nu este acea de un an, ci acea de *cinci* ani, conform art. 1907 § ultim... tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte (4).

XXXII, 502; Troplong, *Prescription*, II, 966; Guillouard, *Idem*, II, 737, etc.

(1) Vezi Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2127.

(2) Vezi *suprà*, p. 294, 295. Cpr. Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 1978; Pand. fr., *eod. v⁰*, 2131; Marcadé, *Idem*, 277, p. 309; Laurent, XXXII, 503, etc. — Vezi însă Baudry et Tissier (*op. cit.*, 727), care pare predispus a întinde prescripția de un an la servitorii tocmiți cu *luna*.

(3) Vezi art. 2 din legea servitorilor dela 16 Iunie 1892. Cpr. tom. IX al Coment. noastre, p. 266. Vezi în acest sens, în privința doicelor, Vazeille, *Prescription*, II, 739, p. 379; Pand. belges, v⁰ *Nourrice*, 79 și v⁰ *Prescription de courte durée*, 298. Vezi și tom. VII al Coment. noastre, p. 375, nota 1.

(4) Pand. belges, v⁰ *Nourrice*, 80 urm. și v⁰ *Prescription de courte durée*, 61. — Unii aplică doicelor prescripția de cinci ani, chiar când ele îngrijesc pe copil la domiciliul părinților. Vezi Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1286; Troplong, *Idem*, II, 968, etc.

Nu intră însă în categoria servitorilor acei care nu sunt însărcinați cu lucrări manuale, ci exercită în casă o profesie liberală, precum: intendenții, secretarii, gramaticii, bibliotecarii, guvernantele, etc. Tuturor acestor persoane li se va aplică prescripția de cinci ani statornicită de art. 1907, dacă onorariul lor este plătitor cu anul, sau la termene periodice mai scurte (1). Intendenții, secretarii, gramaticii, guvernantele, etc.

Nu se consideră, de asemenea, ca servitor, funcționarul care dirigueşte o uzină sau alt stabiliment industrial ori comercial (2). Directorul unei uzine.

Reguli generale aplicabile prescripțiilor scurte statornicite de art. 1903 şi 1904.

Art. 1905. — Prescripțiunea, în cazurile mai sus arătate, se va împlini chiar de ar urmà serviciile, lucrările şi predările acolo menționate.

Ea nu încetează de a curge decât atunci când s'a încheiat socoteala, s'a dat un bilet sau o adeverință, ori s'a format cerere în judecată. (Art. 1865 urm., 1903, 1904, 1906, 1908 C. civil. Art. 2274 C. fr).

Art. 1906. — Cu toate acestea, cei cărora vor fi opuse aceste prescripțiuni pot deferì, celor ce li se opun, jurământul asupra chestiunei de a se ştì dacă lucrul s'a plătit în adevăr.

Jurământul va puteà fi deferit văduvelor şi moştenitorilor sau tutorilor acestor de pe urmă, când sunt minori, pentru ca să aibă a declarà dacă nu ştiu că lucrul este încă datorit. (Art. 1202 § 2, 1208 urm., 1903, 1904, 1908 C. civ. Art. 2275 C. fr.) (3).

Prescripțiile *brevi temporis* (adecă de şase luni şi de Intreruperea prescripțiilor scurte.

(1) Pand. fr., v° *Prescription civile,* 2128 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription,* 727, p. 570 (ed. a 3-a); Guillouard, *Idem,* II, 740; Troplong, *Idem,* II, 975; Beltjens, VI, art. 2272, No. 43; Laurent, XXXII, 503; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée,* 95 şi 252 *ter;* Répert. Labori, v° *Prescription civile,* 387, *ab initio;* Trib. Malines, *Cr. judiciar* din 1914, No. 39, p. 323 (cu observ. noastră), etc.

(2) Beltjens, *loco cit.*, No. 44; Pand. belges, v° *Domestique,* 44 şi v° *Prescription de courte durée,* 252 *bis;* Laurent, XXXII, 503, etc.

(3) Art. 1906 a mai fost odată explicat în tom. VII al Coment. noastre, p. 373 urm. Vezi şi tom. II, p. 777 (ed. a 2-a).

un an) pot fi întrerupte, principiile generale fiind aplicabile de câteori legea n'a derogat dela ele (1).

Moartea debitorului.

Ştim însă că moartea debitorului nu întrerupe prescripţia. (Vezi *suprà*, p. 299, *ad notam*, *in fine*).

Art. 1908.

Aceste prescripţii scurte curg contra minorilor şi interzişilor, rămânându-le recurs contra tutorului lor (art. 1908).

Continuarea serviciilor, furniturilor, lucrărilor, etc. nu opreşte cursul prescripţiei.

In cazurile prevăzute de art. 1903 şi 1904, prescripţia curge chiar de ar urmà serviciile, lucrările şi predările prevăzute în aceste texte, căci această continuare poate să aibă loc atât în caz de neplată cât şi în caz de plată (2). Prescripţia statornicită de art. 1903 şi 1904 nu încetează de a curge, după art. 1905 § 2 (3), decât atunci când s'a încheiat socoteala, adecă când s'a recunoscut datoria de debitor (4), sau când el a dat un bilet, de exemplu: o scrisoare sau o chitanţă ori adeverinţă tot pentru recunoaşterea datoriei, sau când creditorul a făcut o cerere in judecată (textul fr. adaogă neperimată) (5). In cazurile dintâi, datoria fiind recunoscută de debitor, prezumpţia de plată, pe care se întemeiază prescripţiile scurte, dispare, iar în cazul unei cereri în judecată din partea creditorului, prescripţia este întreruptă. Iată pentru ce, în aceste cazuri, prescripţia încetează de a curge.

(1) Vezi *suprà*, p. 149. Cpr. Laurent, XXXII, 530; Beltjens, VI, art. 2274, No. 4; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445, 446; Guillouard, *Prescription*, II, 690, etc.

Motivele soluţiei de mai sus.

(2) Continuarea furniturilor, predărilor, serviciilor şi lucrărilor nu împiedică deci prescripţia furniturilor, predărilor, serviciilor şi lucrărilor anterioare. Motivul acestei dispoziţii este următorul: prescripţiile statornicite de art. 1903 şi 1904 fiind întemeiate pe o prezumpţie de plată, continuarea furniturilor, predărilor, serviciilor şi lucrărilor departe de a slăbì această prezumpţie, o întăresc, din contra, şi o fac mai verosimilă. Cpr. Mourlon, III, 1968.

Origina art. 1905 § 2. Ordonanţa din 1510.

(3) Acest text îşi are origina sa în vechiul drept francez, şi anume, în ordonanţa lui Ludovic al XII-lea din 1510, care se exprimă în termenii următorii: „Lesdits six mois passés ne seront plus reçus à faire question ni demande de ce qu'ils auront fait, fourni ou livré dedans iceux, *sinon qu'il y eût arrêté de compte, cédule ou obligation, ou interpellation, ou sommation judiciaire, faite dans le temps susdit*". Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 710, p. 391; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2248; Baudry et *Tissier*, *Idem*, 754; Planiol, II, 673, 674.

(4) Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1885. No. 85, p. 677.

(5) Cpr. Cas. rom. Bult. 1907, p. 619, 620.

Când legea dispune că prescripția încetează de a curge, aceasta însemnează că diferitele acte enumerate de acest text în mod limitativ (1), nu numai că întrerup prescripția, dar încă o intervertesc, așa că noua prescripție, care va puteà curge în viitor în folosul debitorului, nu va fi prescripția scurtă anterioară de șase luni sau de un an, ci o prescripție cu totul alta și anume, acea de 30 de ani (2). Intervertirea prescripției.

De aceea, Curtea din București a decis foarte bine că prescripția de un an prevăzută de art. 1904, fiind întemeiată pe o prezumpție de plată, nu este aplicabilă de câteori debitorul recunoaște că a plătit o parte din datorie, rămânând dator cu un rest; în asemenea caz se aplică prescripția de 30 de ani (3); iar Curtea de casație a decis, de asemenea, că prescripțiile scurte nu sunt admisibile când datoria este constatată printr'un titlu (4). Soluția jurisprudenței.

Trebue să observăm că, după unii, nu numai încheierea socotelei și recunoașterea datoriei de către debitor intervertesc prescripția și o schimbă din scurtă ce erà în prescripție ordinară, dar chiar simpla cerere în justiție produce acelaș Efectele cererei în justiție. Controversă.

---

(1) Textul legei fiind limitativ, prezumpția de plată, pe care se întemeiază dispoziția art. 1904, nu poate fi înlăturată decât prin actele prevăzute de art. 1905 și prin deferirea jurământului (art. 1906). Trib. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 14, p. 231. Termenii art. 1905 sunt limitativi.

Prescripția statornicită de art. 1904, fiind întemeiată pe o prezumpție de plată reală, nu poate fi opusă de un debitor care s'ar pretinde liberat prin compensație. Trib. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1903, No. 39, p. 623; Justiția de pace din Lokern, *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 29, p. 479. Vezi și *suprà*, p. 304. Invocarea compensației.

(2) C. București și Trib. Ilfov, *Dreptul*, din 1901, No. 41, p. 332 și din 1907, No. 81, p. 667; Beltjens, VI, art. 2274, No. 5; Laurent, XXXII, 531; Thiry, IV, 640; Mourlon, III, 1972; Planiol, II, 675; Baudry et Tissier, *Prescription*, 755; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1311; Guillouard, *Idem*, II, 768; Marcadé, *Idem*, No. 295, p. 343; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 446; T. Huc, XIV, 478; Arntz, IV, 2062; Pand. fr. *v⁰ cit.*, 2253 și toți autorii.

(3) *Cr. judiciar* din 1903, No. 62, p. 539 (cu observ. noastră). Cpr. Cas. fr. Sirey, 96. 1. 20; Baudry et Tissier, *Prescription*, 748, p. 587, 588 (ed. a 3-a), etc.

(4) Cas. rom. Bult, 1907, p. 403 și *Cr. judiciar* din 1907, No. 43, p. 340.

efect, deşi n'a fost urmată de o judecată definitivă, pentrucă legea nu face de astădată nicio distincţie în această privinţă (art. 1868) (1).

Cazul când părţile au încheiat un act constatator al datoriei, în momentul încheierei convenţiei.

Art. 1905 a dat loc şi la alte dificultăţi. Acest text presupunând, în adevăr, că recunoaşterea datoriei din partea debitorului a avut loc în timpul curgerei prescripţiei, chestiunea este de a se şti ce prescripţie se va aplică atunci când, din capul locului, în momentul contractărei convenţiei, părţile au încheiat un act constatator al datoriei? Se decide, în genere, că prescripţiile scurte nu sunt aplicabile în acest caz, părţile găsindu-se în afară de situaţia din cauza căreia legea a stabilit o prescripţie scurtă (2).

Chestie de drept, iar nu de fapt.

In fine, trebue să observăm că regula art. 1905, relativă la intervertirea prescripţiei, nu este o regulă de interpretare aparţinând judecătorilor fondului, ci o chestie de drept, a cărei violare poate dà loc la casare (3).

Trecem acum la art. 1906 (4).

---

(1) Vezi în acest sens, T. Huc, XIV, 478; Laurent, XXXII, 531; Arntz, IV, 2062; Baudry et Tissier, *Prescription*, 756; Guillouard, *Idem*, II, 769; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1311. — *Contrà:* Pothier, *Oblig.*, II, 710, 711; Colmet de Santerre, VIII, 382 *bis* II şi III. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2261 urm.

(2) Vezi în acest sens, Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2274, No. 5; T. Huc, XIV, 477; Baudry et Tissier, *Prescription*, 760; Guillouard, *Idem*, II, 774; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1311; Marcadé, *Idem*, No. 296, p. 344; Laurent, XXXII, 532, etc. Cpr. Cas. rom. decizia citată p. 309, nota 4.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 761; Laurent, XXXII, 537; Cas. fr. Sirey, 95. 1. 80 şi 90, etc.

Origina art. 1906. Ordonanţa de comerţ dela Martie 1673.

(4) Ca şi art. 1905, art. 1906 îşi are origina sa tot în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 10, tit. 1 din ordonanţa de comerţ dela Martie 1673: „Pourront, néanmoins, les marchands et ouvriers, déférer le serment à ceux auxquels la fourniture a été faite, les assigner et les faire interroger. Et à l'égard des veuves, tuteurs de leurs enfants, héritiers ou ayants cause, leur faire déclarer s'ils savent que la chose est due, encore que l'année ou les six mois soient expirés". Art. 265 din cutuma dela Orléans ziceà de asemenea: „Néanmoins, si celui qui se prétend créancier veut du payement croire sa partie par serment, elle sera tenue prester serment. Et, au cas où elle voudrait jurer avoir payé, en ce cas sera tenue payer nonobstant ladite prescription, en affir-

Prescripțiile scurte statornicite de art. 1903 și 1904 se întemeiază, după toți autorii (1), pe o prezumpție de plată, și această prezumpție este cu atât mai verosimilă cu cât prescripțiile scurte se aplică la niște datorii care, de obiceiu, se plătesc grabnic, pentrucă ele reprezintă, pentru creditorii lor, veniturile profesiunei care îi face să trăiască. Când, deci, debitorul invoacă o prescripție scurtă, el susține în mod indirect că și-a plătit datoria; de aceea creditorul poate să-i zică: invoci prescripția, adecă te pui la adăpostul prezumpției de plată, jură dacă ai plătit în realitate (art. 1906).

Prescripțiile scurte întemeindu-se pe o prezumpție de plată, creditorul poate să defere debitorului jurământul decizor.

Dacă debitorul primește jurământul și îl prestează, el va fi scutit de plată; dacă el refuză de a jură, el va fi, din contra, condamnat, căci aceasta dovedește că el este încă dator.

Dacă debitorul recunoaște, prin mărturisirea sa, că n'a plătit datoria, el va fi condamnat în baza acestei mărturisiri, și jurământul decizor devine deprisos, pentrucă jurământul are tocmai de scop de a face pe debitor să-și recunoască în mod indirect datoria (2).

Cazul când debitorul mărturisește că n'a plătit.

Jurisprudența admite că mărturisirea debitorului poate fi nu numai expresă, dar și tacită. De exemplu: el invocă compensația spre a dovedì stingerea datoriei sale, și mai în urmă se dovedește că creditorul nu-i datoreà nimic (3).

Mărturisirea debitorului poate fi tacită.

Legea neadmițând alte probe contra acestei prezumpții Art. 1202 § 2.

---

mant par le demandeur". Vezi Pothier, *Coutume d'Orléans (des prescriptions)*, I, 265, p. 348; Pand. fr., *v cit.*, 2185.

(1) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 718, p. 394; Mourlon, III, 1967; Planiol, II, 673 și toți autorii. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 376, nota 1; Pand. fr., v° *Prescription civile* 2178 și numeroasele decizii citate acolo.

(2) Planiol, II, 695; T. Huc, XIV, 480; Laurent, XXXII, 517; Beltjens, VI, art. 2275, No. 4 *bis* și toți autorii. — Justiția de pace din Lokern (Belgia) a decis că prescripția statornicită din art. 1904 C. civ., fiind întemeiată pe o prezumpție de plată, această prezumpție trebue să fie înlăturată de câteori din împrejurările cauze, rezultă că plata n'a avut loc. Vezi *La Flandre judiciaire* din 1893, No. 22, p. 350; Just. de pace din Gand, *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 14, p. 238; *Cr. judiciar* din 1906, No. 25, p. 204 (cu observ. noastră).

(3) Cpr. Cas. fr. Sirey, 95. 1. 29; C. Paris, Sirey, 1901. 1. 28 (sub Cas.); Planiol, II, 695; T. Huc, XIV, 480; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 748, etc.

legale decât mărturisirea și jurământul, judecătorii nu se pot întemeià pe alte dovezi spre a trage concluzia că datoria este plătită. Aceasta este consecința art. 1202 § 2, care interzice orice dovadă contra prezumpțiilor în baza cărora legea anulează un act sau tăgăduește dreptul de a recurge la justiție (1).

Numai prescripțiile statornicite de art. 1903 și 1904 pot fi combătute prin jurământ.

Numai prescripțiile scurte, statornicite de art. 1903 și 1904, pot fi combătute prin jurământ. Celelalte prescripții, fie chiar de cinci ani (art. 1907), nu pot fi combătute nici prin acest mijloc, nici prin alte dovezi, fiindcă, după cum vom vedeà mai la vale, p. 318 urm., prescripția de cinci ani nu se întemeiază pe o prezumpție de plată, ci este o adevărată prescripție liberatorie (2).

Materie cambială.

Jurământul decizor și acel de credulitate nu pot fi deferite debitorului cambial spre a se dovedì neplata unei cambii prescrise (3).

---

(1) Planiol, II, 696; Thiry, IV, 640; Beltjens, VI, art. 2272, No. 3; T. Huc, XIV, 482, *in fine;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 749; Cas. fr. D. P. 1904. 1. 454; Sirey, 1904. 1. 328; *Dreptul* din 1904, No. 77, p. 626, etc. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 379. — Prescripția anuală, statornicită de art. 1904 C. civ., în specie contra comercianților, pentru prețul mărfurilor vândute unui particular necomerciant, zice decizia menționată a Curței de casație din Franța, se întemeiază pe o prezumpție legală de plată, care nu poate fi combătută decât prin deferirea jurământului. Prin urmare, judecătorul nu poate, spre a respinge prescripția opusă, să se întemeieze nici pe explicările prezentate înaintea lui de debitor, nici pe prezumpții trase, fie din registrele de comerț ale creditorului, fie dintr'o scrisoare a fiului debitorului către un terțiu, căci aceasta ar însemnà admiterea din partea judecătorului a unei dovezi de neplată neadmisă de lege.

(2) Cas. fr. Sirey, 84. 1. 335; D. P. 85. 1. 30; D. P. 56. 1. 77; Planiol, II, 698; Laurent, XXXII, 514; Beltjens, VI, art. 2275, No. 1; Baudry et Tissier, *Prescription,* 751; Guillouard, *Idem*, II, 786; T. Huc, XIV, 480, p. 612, și toți autorii.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 378. Vezi și Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, tom. III (Cambia și cecul), p. 636 urm., No. 122 urm.

Art. 349 C. com.

S'a decis că debitorul unei cambii neputând opune, conform art. 349 C. com., excepții personale aceluia ce exercită acțiunea cambială, decât dacă sunt lichide și de o grabnică soluție, urmează de acì că instanța de fond poate respinge cererea de chemare la interogator, cum și acea de a se sus-

Mai mult încă, nicio prescripție comercială nu poate fi combătută prin jurământ, pentrucă art. 1906 este excepțional și, ca atare, de strictă înterpretare (1). Stricta interpretare a art. 1906 C. civil.

A fortiori, jurământul decizor nu poate fi deferit în privința prescripției de 10, 20 și 30 de ani (2).

Venim acum la jurământul așa zis de credulitate sau de credibilitate, pe care art. 1906 îl admite, după vechiul drept francez (3). Acest text dispune că, în caz de moartea debitorului, jurământul poate fi deferit văduvei și moștenitorilor săi, iar în caz de minoritate, el poate fi deferit tutorului său, pentru ca aceștia să aibă a declarà dacă nu știu că lucrul este încă datorit. Jurământul de credulitate sau de credibilitate.

---

pendà judecata acțiunei cambiale până la rezolvirea acțiunei în anularea cambiei, pe motiv că aceste excepții nu sunt de o grabnică soluție. Cas. S-a III, Bult. 1913, p. 207; C. București, *Cr. judiciar* din 1896, No. 39, p. 313; *Dreptul* din 1913, No. 12, p. 91 și din 1914, No. 3; Judecăt. ocol. I, Ploești, *Cr. judiciar* 1902, No. 51, p. 422 (cu nota d-lui C. N. Toneanu); Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, pag. 607, No. 30 și p. 638, No. 127. — Debitorul unei cambii nu poate să defere nici jurământ purtătorului titlului, spre a dovedì liberarea sa (vezi tom. VII al Coment. noastre, pag. 368 și Ef. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 637, No. 126 urm.; C. București, *Dreptul* din 1893, No. 66, pag. 532, etc.). El nu poate, de asemenea, să ceară aducerea registrelor adversarului său (vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 368, text și nota 3). Vezi și Eft. Antonescu, *op cit.*, III, p. 624, No. 91, etc.

S'a decis însă că instanța de fond nu violează art. 349 C. com., când admite complectarea începutului de probă scrisă invocat de debitorul cambial, numai prin jurământul supletor. ca singur mijloc de grabnică soluție ce poate complectà această probă, înlăturând interogatorul și proba cu martori. Cas. S-a III, Bult. 1913, p. 838 și *Dreptul* din 1913, No. 37. Jurământul supletor.

(1) Vezi *infrà,* explic. art. 949 C. com., p. 446. Cpr. C. Vivante. *Trattato di diritto commerciale,* IV, 2213, pag. 787 (ed. a 3-a). „Nicio probă contrară nu se admite contra prescripțiilor cârmuite de codul comercial, zice acest din urmă autor, pentrucă ele interesează ordinea publică *(perchè operano nell' interesse pubblico).* Aceste prescripții operează chiar când este cert că creanța prescrisă n'a fost niciodată stinsă prin plată *(quando il credito prescritto non fu estinto col pagamento).*

(2) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 316, 367, 374 și autoritățile citate acolo.

(3) Vezi *suprà,* p. 310, nota 4.

Efectele jur. de credulitate.

De câteori jurământul va fi deferit văduvei, moștenitorilor sau tutorului debitorului, ei vor scăpà de condamnare, jurând că nu știu dacă lucrul se datorește. In adevăr, plata nefiind un fapt personal al lor, nu se poate cere dela ei o afirmare așa de categorică, ca acea care se cere dela însuș debitorul (1).

Jur. de credulitate este de strictă interpretare.

Jurământul de credulitate fiind excepțional, nu poate fi aplicat prin analogie la alte cazuri neprevăzute de lege, nici la alte persoane decât acele prevăzute de art. 1906. Chestiunea este cu toate acestea controversată (2).

Tutorul unui interzis.

Se decide, în consecință, că acest jurământ nu poate fi deferit decât tutorului unui minor, nu însă tutorului unui interzis (3).

Acest jurământ trebue să fie deferit și prestat în termenii ceruți de lege (4).

Cazul când mama tutrice este căsătorită de al doilea.

In caz când jurământul s'ar deferì mamei tutoare a copilului ei minor (moștenitorul debitorului) și ea va fi măritată de al doilea, jurământul va fi deferit atât ei cât și bărbatului ei cotutor, chiar dacă ar fi vorba de fapte anterioare acestei căsătorii, pentrucă amândoi reprezintă pe minor, și refuzul unuia din ei de a prestà acest jurământ ar expune pe minor la perderea procesului (5).

---

(1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 378. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 744, *in fine*, p. 585 (ed. a 3-a).

Jur. de credulitate poate fi dat bărbatului văduv.

(2) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 377, *ad notam*. Cpr. Beltjens, VI, art. 2275, No. 13. — Rămâne însă bine înțeles că, vorbind de femeea *văduvă*, legea n'a înțeles să excludă pe bărbatul *văduv*, care s'ar găsì într'o situație analoagă, motivele fiind aceleași și într'un caz și într'altul. In adevăr, când zicem că textul art. 1906 nu poate fi întins la alte persoane, înțelegem a zice că el nu poate fi întins *la o altă categorie* de persoane. Vezi în acest sens, P. E. Bensa, Traducerea italiană a Pandectelor lui Windscheid, nota dela p. 1137. Iată propriile cuvinte ale acestui autor: „*Quando la legge dice che il giuramento si può deferire alla* **vedova**, .. *tutti sono d'accordo che può, secondo i casi, defirirsi anche al* **vedovo**“.

(3) Trib. Bruges, *Pasicrisie belge*, 1901. 3. 192; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 319; Beltjens, VI, art. 2275, No. 13. — Vezi însă, Dalloz, Répert. v° *Oblig.*, 5221.

(4) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 747; T. Huc, XIV, 482, etc.

(5) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 378, text și nota 4. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 745.

Celelalte chestiuni relative la jurământul de credulitate sau de credibilitate, cetitorii le vor găsi în tom. VII, p. 373 urm., unde acest text a mai fost odată explicat.

Punctul de plecare al prescripțiilor scurte.

Art. 1903—1905.

După dreptul comun, prescripția curgând îndată ce dreptul există, ea va curge contra creditorului, în cazurile art. 1903 și 1904, îndată ce există un drept sau o datorie, chiar dacă prestațiile ar continuà înainte. In asemenea caz vor există atâtea prescripții câte și creanțe (art. 1905) (1).

Art. 1885 § 1.

Principiul art. 1905 trebue să fie combinat cu regula statornicită de art. 1885 § 1, după care prescripția unei creanțe cu termen nu începe a curge decât din momentul expirărei termenului (2).

Ospătătorii, hangiii și găzduitorii.

In privința ospătătorilor, hangiilor și găzduitorilor, prescripția va începe a curge din ziua procurărei nutrirei și a locuinței, așa că ei dobândesc în fiecare zi o creanță nouă, chiar când furnitura hranei și a locuinței continuă înainte (art. 1905 § 1). Dacă a intervenit între părți o convenție, stabilindu-se, de exemplu, că călătorul va plăti atâta pe lună, dreptul ospătătorului sau găzduitorului existând în acest caz la expirarea termenului stipulat, prescripția nu va începe a curge decât din acest moment (3).

Maeștrii și institutorii.

In privința maeștrilor și institutorilor de științe sau de arte, pentru lecțiunile ce dau cu luna, prescripția va începe a curge dela împlinirea lunei în care ei și-au prestat serviciile lor.

Oamenii care muncesc cu ziua.

In privința oamenilor care muncesc cu ziua, prescripția va curge de îndată, ei dobândind în fiecare zi o creanță nouă (art. 1905 § 1).

Medicii, farmaciștii, etc.

In privința medicilor, chirurgilor, farmaciștilor, etc., chestiunea este, după cum știm, controversată (4).

Comercianții.

In privința comercianților, pentru mărfurile vândute la

(1) Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2274, No. 1.
(2) Beltjens, *loco cit.*, No. 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 753, etc.
(3) Cpr. Beltjens, VI, art. 2271, No. 14 *bis;* Laurent, XXXII, 523.
(4) Vezi *suprà*, p. 296, nota 3.

particularii care nu sunt comercianți, prescripția curge dela fiecare vânzare, afară de cazul când părțile ar fi convenit fie în mod expres, fie în mod tacit, că furniturile de mărfuri vor fi plătite într'un termen oarecare, în care caz prescripția va începe a curge dela expirarea termenului (1).

Directorii de pensionate, etc.

Incât privește pe directorii de pensionate, pentru prețul pensiunei școlarilor și a altor maeștri, pentru prețul uceniciei, prescripția va curge din momentul în care prețul pensiunei sau uceniciei este exigibil după convenția părților, chiar dacă acest preț ar fi fost fixat cu anul. Cât timp termenul statornicit de părți nu este expirat, prescripția nu curge (art. 1885 § 1) (2).

Servitorii care se tocmesc cu anul.

Tot la termenul convenit de părți, pentru plata simbriei, va începe a curge prescripția în privința servitorilor care se tocmesc cu anul. Dreptul lor nu se deschide deci la finele anului, ci la termenele stipulate de părți pentru plata salarului lor (3).

Despre prescripția de cinci ani.

Art. 1907. — Veniturile rentelor perpetue sau pe viață;

prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare; chiriile caselor și arenzile bunurilor rurale;

dobânzile sumelor împrumutate și, în genere, tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte, se prescriu prin cinci ani. (Art. 474, 523, 900, 1429 § 2, 1587 urm., 1639 urm., 1908 C. civ. Art. 949 C. com. Art. 123, 125 și 126 L. asupra comptabilității publice a Statului, din 21 Martie 1903. Art. 2277 C. fr.).

Caracterul și temeiul acestei prescripții.

Origina prescripției de cinci ani.

Origina acestei prescripții, necunoscută în dreptul nostru anterior (4), și care, în codul german, este fixată la *patru* ani

(1) Beltjens, *op. cit.*, art. 2272, No. 33; Laurent, XXXII, 527.
(2) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 38; Laurent, XXXII, 528; Baudry et Tissier, *Prescription*, 753, etc.
(3) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 48; Laurent, XXXII, 529, etc.
(4) Vezi Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1880, p. 395 și *Dreptul* din 1881, No. 19, p. 148 (ultimul considerent). In baza acestui

(art. 197), iar în legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98, la *șase* ani (1), se găsește într'o ordonanță celebră a lui Ludovic al XII-lea din 1510 (art. 72), relativă la veniturile rentelor constituite (2).

---

principiu s'a decis, cu drept cuvânt, că prescripția cincenală, statornicită de art. 1907 C. civil, nu poate fi aplicată la câștiuri de arendă, atunci când ultimul câștiu era exigibil înainte de 1 Decembrie 1865, data punerei în lucrare a codului civil actual (art. 1913 modificat prin decretul lui Cuza-Vodă din 30 Iunie 1864) (vezi tom. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 14, nota 3), căci legea nu poate să aibă efect retroactiv (art. 1). Cas. rom. S-a I, Bult. anul 1883, consid. dela p. 430.

L. bulgară asupra prescripției. Art. 46.

(1) Iată cum se exprimă, în această privință, art. 46 al legei menționate: „Se prescriu prin trecere de *șase ani* acțiunile pentru achitarea plăților periodice relative la rentele perpetue sau pe viață; plăților periodice pentru alimente; chiriilor caselor și arenzilor bunurilor rurale și, în genere, tot ceeace se plătește în termene periodice anuale sau mai scurte".

(2) Iată textul acestei ordonanțe, care este origina prescripției statornicite de art. 1907:

Ordonanța lui Ludovic al XII-lea din 1510. Art. 72.

„La plupart de nos sujets, au temps présent, usent d'achats et ventes de rentes, que les aucuns appellent rentes à prix d'argent, les autres rentes volantes, pensions, hypothèques ou rentes à rachat, à c ause desquels contrats plusieurs sont mis à pauvreté et destruction pour les grands arrérages que les acheteurs laissent courir sur eux, qui montent souvent plus que le principal . . . Et aussi souvent les acheteurs perdent leur principal et arrérages, pour ce que leur vendeur auparavant avait vendu à plusieurs autres semblables rentes, les payements desquels et des arrérages surmontent les biens du vendeur. . . .

Pour ce nous, désirant pourvoir à l'indemnité de nos sujets, considérant tels et semblables contrats estre odieux et à restreindre, ordonnons que les acheteurs de telles rentes et hypothèques *ne pourront demander que les arrérages de* **cinq** *ans au moins*, et si, outre iceux cinq ans, aucune année des arrérages était échue, dont n'eussent fait question ne demande en jugement, ne seront reçus à le demander; *ains* (1) et seront déboutéz par fin de non recevoir, et en ce ne sont comprises les rentes foncières portant directe on censive".

Un vechiu autor, Henrys, comentând această ordonanță, ziceà: „C'est un fin de non-recevoir que le bien public et le soulagement des débiteurs ont introduite. Le créancier ne peut demander des arrérages pour lesquels il n'a pas d'action. Il

---

(1) Cuvântul *ains* este un vechiu cuvânt francez (italienește *anzi*, iar românește *însă*), care însemnează *dar*, *din contra*, etc.

Intinderea acestei dispoziții la rentele viagere.

Intinsă la 1792 rentelor fonciare și, apoi, în 1793, rentelor viagere datorite de Stat, aplicarea acestei dispoziții a fost generalizată de art. 2277 al codului francez, care a trecut neschimbat în codul nostru (1).

Ordonanța din 1629.

Ordonanța din 1629, numită codul Michaud (dela numele lui Michel de Marillac, ministru al justiției sub Ludovic al XIII-lea), pe care Pothier o numește *la belle ordonnance de 1629* (2), se încercase a generalizà prescripția de cinci ani, aplicând-o prin art. său 150 la orice dobânzi, însă această ordonanță n'a fost adusă la îndeplinire, din cauza refuzului aproape unanim al Parlamentelor.

„Le code civil a réalisé, zice un autor (3), un progrès que Michel de Marillac avait inutilement tenté dans son ordonnance de 1629, qui tomba sous l'opposition implacable des gens de justice".

Motivele art. 1907. Ordine publică.

Art. 1907 se întemeiază pe două motive: unul principal și al doilea accesor. Motivul principal și fundamental al legei este, după cum a zis oratorul guvernului, Bigot-Préameneu, în expunerea de motive, că negligența creditorului, care a lăsat să se acumuleze mai mulți ani prestațiunile periodice datorite de debitorul său, să nu aducă ruina acestui debitor, căci aceasta ar fi contrar interesului obștesc; iar motivul secundar este că, după toate probabilitățile, în urma expirărei termenului de cinci ani, creditorul a trebuit să fie plătit; întrucât, în specie, este vorba de niște venituri pe care el trebue să le încaseze treptat spre a puteà trăi. Prescripția statornicită de art. 1907 nu se mai întemeiază deci, în mod exclusiv, pe o prezumpție de plată, ca prescripțiile statornicite de art. 1903 și 1904 (4).

---

est même censé les avoir quittés pour n'en avoir fait la demande". Vezi Labbé, nota în Sirey, 70. 2. 221, dela care au împrumutat aceste citații. Mai vezi Guillouard, *Prescription*. II, 654; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2321. Vezi și Pothier, *Tr. du contrat de constit. de rente*, III, 133, p. 487.

(1) Vezi Vazeille, *Prescription*, II, 609, p. 207 (ed. din 1832); Baudry et Tissier, *Idem*, 767; Guillouard, *Idem*, II, No. 654; Planiol, II, 638, etc.

(2) Vezi Marcadé, *Prescription*, No. 282, p. 319.

(3) Planiol, II, 638, *in fine*. Vezi și Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 1688. Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 1006.

(4) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 768; Mourlon, III, 1978, 1979, etc.

Consacrarea acestor principii de jurisprudență.

Prescripția statornicită de art. 1907, zice foarte bine Curtea noastră de casație, nu se întemeiază numai pe o prezumpție de plată, dar mai mult pe considerația de ordine publică și de interes general de a împiedică ruina debitorului, prin acumularea prestațiilor periodice ce datorește, provenită din cauza negligenței creditorilor de a le reclamà la exigibilitatea lor (1).

Din acest caracter al prescripției de cinci ani rezultă două consecințe importante, pe care trebue să le semnalăm în treacăt:

Debitorul poate opune prescripția cu toate că el recunoaște că n'a plătit datoria.

1° Această prescripție, constituind un mod de liberare independent de plata presupusă, debitorul poate s'o opue, cu toate că el ar recunoaște că nu și-a plătit datoria, soluție care erà admisă și în vechiul drept francez, după cum ne atestă Henrys și alți autori (2).

Dispoziția art. 1907, neîntemeindu-se numai pe o prezumpție de plată, ci mai mult și în mod principal pe un motiv de ordine publică care, în scopul de a împedică ruina debitorilor, pedepsește în mod aspru negligența creditorilor, de aici rezultă că debitorul prestațiunilor prevăzute de acest text, poate, chiar recunoscând că ele n'au fost plătite un timp oarecare, să respingă prin prescripția de cinci ani cererea lor de plată, afară de cazul când prin această mărturisire el ar fi promis să le plătească (3).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1904, p. 1786. Vezi și Bult. 1911, ultimul considerent, p. 1581. Cpr. Cas. fr. Sirey, 33. 1. 299; Sirey, 34. 1. 800; Sirey, 78. 1. 469; D. P. 78. 1. 168; D. P. 79. 1. 71; Sirey, 79. 1. 301; Sirey, 84. 1. 335; D. P. 85. 1. 30; C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217; C. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1892, No. 32, p. 497; Justiția de pace din Gand, *La Flandre judiciaire* din 1897, No. 22, p. 350, etc.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 769; Guillouard, *Idem*, II, 655; Troplong, *Idem*, II, 1036; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1234; Laurent, XXXII, 433; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 1, *in fine;* Aubry et Rau, VIII, § 774, pag. 433, text și nota 16; T. Huc, XIV, 487; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2332; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1695; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 19; Labbé, nota în Sirey, 70. 2. 221; Cas. rom. Bult. 1904, pag. 1787; C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217, etc. — *Contrà:* C. Rouen, Sirey, 42. 2. 318.

(3) C. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1892, No. 32, p. 497.

Creditorul nu poate să defere debitorului jurământul.

2° Creditorul, căruia se opune prescripția de cinci ani, nu poate să defere debitorului jurământul asupra punctului de a se ști dacă el a plătit datoria, pentrucă refuzul debitorului de a prestà jurământul ar constitui din partea lui o mărturisire că datoria n'a fost plătită, și am văzut că el poate să facă această mărturisire, fără a pierde beneficiul prescripției. Art. 1906 se aplică deci numai prescripției statornicite de art. 1903 și 1904, nu însă și celei statornicite de art. 1907 (1).

Ordine publică.

Din cele mai sus expuse rezultă că prescripția de cinci ani, statornicită de art. 1907, se întemeiază pe considerații de interes public, ca și prescripția de 30 de ani (2).

Nicio probă nu poate fi admisă contra acestei prescripții.

Prescripția statornicită de art. 1907 C. civil, în privința dobânzilor, pensiunelor alimentare, chiriilor și rentelor, prin trecerea termenului de cinci ani, nefiind o prescripție întemeiată pe o prezumpție legală de plată, zice foarte bine o carte de judecată a judecătoriei ocol. Câmpina, proba contrară cu acte, interogator, jurământ, etc. nu poate să facă să înceteze efectele ei. Ea fiind o prescripție liberatorie, întemeiată pe un motiv de ordine publică, împiedicarea ruinei debitorului prin acumularea de dobânzi, chirii, rente și pensiuni alimentare ce nu i-au fost cerute la timp, aduce ca consecință că, în contra ei nu se poate administrà niciun fel de probă. Prin urmare, din momentul ce ea este invo-

---

Cazurile la care art. 1907 nu se poate aplică.

Din împrejurarea că prescripția statornicită de art. 1907 se întemeiază în mod principal pe considerații de ordine publică, care au de scop de a împedicà ruina debitorului, s'a tras concluzia că acest text nu se aplică acțiunei în plată intentată de vânzător unui cumpărător, care ar fi fost împuternicit a se liberà prin plăți mensuale, datoria acestui din urmă fiind din capul locului certă și lichidă și neputând întru nimic fi mărită, oricare ar fi epoca la care s'ar fi cerut plata. Justiția de pace din Gand, *La Flandre judiciaire* din 1897, No. 22, pag. 350.

(1) Pothier, *Constit. de rente*, III, 133, pag. 487 (ed. Bugnet); Baudry et Tissier, *Prescription*, 770; Guillouard, *Idem*, II, 656; Troplong, *Idem*, II, 1035; Laurent, XXXII, 432; Beltjens, *op.* și *loco cit.*, No. 2; T. Huc, XIV, 487; Répert. Sirey, v° *cit.*, 1694; Pand. fr., *Prescription civile*, 2335; Pand. belges, *v° cit.*, 23; Cas. fr. D. P. 82. 1. 474; Sirey, 84. 1. 22; Cas. rom. Bult. 1904, p. 1787, etc.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription* 771; Cas. fr. Sirey, 84. 1. 22.

cată, însăș recunoașterea datoriei făcută de debitor, n'ar mai puteà fi de niciun folos pretențiunei reclamantului, pentrucă dreptul său fiind definitiv stins, el nu poate aveà nicio acțiune pentru realizarea unei creanțe ce nu mai există (1).

Opunerea acestei prescripții pentru prima oară în apel.

Ea poate fi opusă în orice stare a pricinei, și chiar pentru prima oară în apel (2), dacă debitorul n'a renunțat la ea. Faptul de a contestà datoria, de a invocà plata și de a pretinde că chitanța a fost perdută, nu constitue o renunțare (3).

Aplic. art. 1841.

Ca și prescripția dreptului comun, prescripția de cinci ani nu poate fi invocată de judecători din oficiu, nici chiar în lipsa debitorului (art. 1841) (4).

C. de Casație.

Ea nu poate, de asemenea, fi propusă de debitor pentru prima oară înaintea Curței de casație (5).

Suspendarea și întreruperea prescripției.

Prescripția de cinci ani este supusă suspendărei și întreruperei, ca orice prescripție în genere (6) și, în urmă întreruperei ei, o nouă prescripție de cinci ani va începe a curge, afară de cazul când datoria ar fi fost novată (7).

Creanțele la care se aplică art. 1907.

Venituri periodice.

Legea enumără în 1907 câteva creanțe la care se aplică prescripția de cinci ani, adăogând în dispoziția sa finală că

(1) Judecăt. ocol Câmpina, *Dreptul* din 1902, No. 58, p. 479.
(2) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 26; C. Liège, *Cr. judiciar* din 1914, No. 16, pag. 133; C. Lyon, Sirey, 1911. 2. 122 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 30 (cu observ. noastră). Vezi și *suprà*, p. 72, *ad notam*.
(3) Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 5; Laurent, XXXII, 434; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 771 și autoritățile citate; C. Bordeaux, D. P. 55. 2. 259, etc.
(4) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 4; Arntz, IV, 2007; Baudry et Tissier, *Prescription*, 772; Guillouard, *Idem*, I, 303 și II, 693; Laurent, XXXII, 174; T. Huc, XIV, 487; Pand. belges, v° *Prescr. en général (matière civile)*, 352 și *Prescr. de courte durée*, 30; Cas. belg., *Cr. judiciar* din 1914, No. 16, p. 134. Vezi *suprà*, p. 68, nota 1. — *Contrà :* Trib. Wissemburg, Sirey, 70. 2. 221 (cu nota lui Labbé).
(5) Cas. fr. Sirey, 1900 1. 413; Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1914, No. 16; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 772. Vezi *suprà*, p. 72.
(6) Adan, *Cours de droit civil*, II, 3575, p. 756.
(7) Vezi *infrà*, p. 337.

această prescripție se aplică, în genere, *la tot ce se plătește cu anul sau la termene mai scurte*, adecă la toate creanțele care nu au de obiect capitaluri, ci numai produse sau venituri periodice (1).

Art. 1907 se aplică și salarilor care se plătesc lunar.

În consecință, s'a decis că și salariul lunar, care este o plată periodică, intră în prevederile art. 1907 și se prescrie prin *cinci* ani, chiar în cazul când creditorul ar puteà dovedì că prestațiile ce reclamă i se datoresc, și chiar dacă debitorul nu contestă datoria. In acest caz devine inutilă discuția asupra refuzului debitorului de a prestà jurământul deferit și asupra respingerei cererei de a i se face un interogator, de oarece aceste moduri de probațiune se referă la prescripțiile scurte din art. 1903 și 1904, iar nu la prescripția de cinci ani din art. 1907 (2).

Chestie de fapt.

Judecătorii fondului constată în mod suveran periodicitatea prestațiilor de natură a fi prescrise prin cinci ani, conform art. 1907 din codul civil (3).

Scurtarea termenului prescripției de cinci ani.

Părțile, care sunt capabile, sunt libere de a scurtà termenul legal al prescripției de cinci ani, statornicit de art. 1907; însă, în asemenea caz, dispozițiile art. 1863 urm. nu mai sunt aplicabile, pentrucă atunci este vorba de o decădere stabilită prin convenția părților (4).

1° Veniturile rentelor perpetue sau pe viață.

Veniturile rentelor perpetue sau viagere.

Toate veniturile rentelor perpetue sau viagere, legate chiar prin testament (5), fie aceste rente constituite asupra

---

(1) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 773; Troplong, *Idem*, II, 1011; Laurent, XXXII, 435; T. Huc, XIV, 486; Pand. fr., v° *Prescr. civile*, 2340; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, No. 34; C. Nancy, Sirey, 76. 2. 22; D. P. 77. 1. 352 (sub Cas.), etc.

(2) Cas. rom. Bult. 1904, p. 1785. Vezi și *suprà*, p. 320.

(3) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, No. 36; Cas. belg., *Pasicrisie belge*, 1897, p. 98.

(4) Pand. belges, *v° cit.*, 37. Vezi, în privința scurtărei termenului prescripției, în genere, *suprà*, p. 54, 55.

(5) Beltjens VI, art. 2277, No. 29 *ter*. — Prescripția de cinci ani se aplică veniturilor unor rente viagere, însă prescripția fiecărui an de venituri nu începe a curge, după art. 1885, decât

particularilor sau asupra Statului, se prescriu prin cinci ani, pe când știm că însăș renta *(nomen juris)* se prescrie prin 30 de ani (1).

Aceeaș soluție se aplică și veniturilor rentei în care ar fi fost convertit prețul vânzărei unui imobil, prin contractul de vânzare (2). Convertirea prețului unei vânzări într'o rentă.

2° Prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare.

Art. 1907 declară, în al doilea loc, prescriptibile prin cinci ani: prestațiile periodice ale pensiunilor alimentare, fie că ar fi legate prin testament, stabilite printr'o convenție sau conferite printr'o hotărîre judecătorească (3). Pensiuni alimentare.

---

din ziua scadenței. Trib. Courtrai, *La Flandre judiciaire* din 1890 (anul II), p. 225.

(1) Vezi *suprà*, p. 206. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 382, 621 și 774. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 126 din legea asupra comptabilității publice a Statului dela 21 Martie 1903: „Cupoanele obligațiunilor sau titlurilor datoriei publice se prescriu în termen de cinci ani dela data scadenței lor. Capitalul acestor obligații sau titluri se prescrie în termen de 30 de ani dela data eșirei lor la sorți". Această soluție este aplicabilă tuturor titlurilor la purtător, emise nu numai de Stat, dar și de comună sau societăți particulare, precum sunt Creditul fonciar, rural sau urban, etc. Cpr. Cas. rom. Bult. 1899, p. 470; Bult. 1895, p. 804; Bult. 1901, p. 80, etc. L. asupra comptabilității publice a Statului. Art. 126.

(2) Vezi Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2351; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1735; Laurent, XXXII, 437; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 20 etc.

S'a decis însă că debitorul legatului unei rente viagere nu mai poate invocà prescripția dobânzilor rentei, în virtutea art. 1907 C. civil, atunci când el a recunoscut datoria și s'a obligat a plăti ratele datorite, întrucât această recunoaștere și obligație a sa transformă pentru viitor această datorie într'o obligație ordinară, prescriptibilă numai prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890). C. București, *Cr. judiciar* din 1895, No. 28, p. 223 și *Dreptul* din același an, No. 52. Cazul când debitorul rentei a recunoscut datoria, obligându-se a plăti ratele datorite.

(3) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 58; C. București, *Dreptul* din 1900, No. 59. — S'a decis că, dacă o pensie alimentară cerută în justiție nu poate fi alocată decât dela data cererei, ratele arierate ale pensiunei, datorite în virtutea unei hotărîri rămasă definitivă, pot fi cerute timp de cinci ani, prin aplicarea art. 1907 C. civil, pentrucă negligența titularului pensiunei nu poate să-l facă să piardă

Art. 187.

Art. 1907 C. civil se aplică şi pensiunilor alimentare datorite în virtutea art. 187 C. civil (1).

Pensiile servite de Stat.

Curtea de casaţie a decis că această prescripţie se aplică şi pensiunilor servite de Stat (2), soluţie admisă şi în Belgia (3); însă legea asupra comptabilităţei publice a Statului

---

dreptul de a cere ratele din trecut. C. Lyon, Sirey, 1912. 2. 167; Trib. Paris, *Pand. Période.* 88. 2. 215. In acelaş sens T. Huc, II, 209, p. 231; Baudry et Fourcade, *Perssonnes*, III, 2104. Chestiunea este însă controversată, şi unii decid că creditorul, care n'a cerut veniturile pensiei în momentul ajungerei lor la scadenţă, a dovedit că nu erà în lipsă, afară de cazul când ar fi trăit din împrumuturi şi, ca atare, obligaţia alimentară n'ar mai aveà cauză. Vezi în acest din urmă sens, Aubry et Rau, VI, § 553, p. 112 (ed. a 4-a); Demolombe, IV, 71; C. Paris, Sirey, 34. 2. 47. Cpr. Cas. fr. Sirey, 84. 1. 71 şi nota.

(1) Laurent, XXXII, 438; Beltjens, VI, art. 2277, No. 31. — Obligaţia impusă moştenitorului de a dà creştere şi întreţinere unui copil, neavând de obiect o prestaţie periodică, prescripţia de cinci ani nu este aplicabilă în specie. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1901, No. 46. Vezi *infrà*, p. 334.

(2) Vezi Bult. 1893, p. 582, 583; Bult. 1894, p. 1048. Vezi şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1882, No. 46. — Prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, zice Curtea din Galaţi, se aplică şi în materie de pensiuni ce se plătesc de Stat cu luna, chiar atunci când se reclamă o sumă formată din diferenţe reţinute pe fiecare lună. Şi repetatele reclamaţii ce s'ar fi făcut la Minister sau la Parlament, nefiind făcute în forma prescrisă de art. 1865 C. civil, nu pot aveà caracterul legal de acte întreruptive de prescripţie. Prin urmare, nu pot fi cerute în justiţie decât sumele reţinute pe nedrept din pensiune pe fiecare lună, pe ultimii cinci ani, socotiţi înapoi dela data intentărei acţiunei, plus sumele reţinute în timpul procesului, până la încetarea din viaţă a pensionarului, care intentase acţiunea în restituire. C. Galaţi, *Dreptul* din 1904, No. 33, pag. 258. Vezi şi Cas. rom. Bult. 1904, p. 1099. — Numai cererea de pensiune prin judecată întrerupe prescripţia pentru cei cinci ani anteriori acestei cereri. Cas. rom. Bult 1892, p. 996.

(3) Vezi Pand. belges, *v⁰ cit.*, 65; Laurent, XXXII, 440. — S'a decis că pensia, care urmează a fi plătită lunar, este supusă prescripţiei statornicite de art. 1907 C. civil, iar plângerile reiterate făcute fie la Cameră, fie la guvern, nu au însuşirea de a întrerupe prescripţia, dacă nu s'a intentat o acţiune judecătorească, conform art. 1865 C. civil. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1100. Vezi nota precedentă şi *suprà*, p. 150.

din 21 Martie 1903 dispune astăzi, în această privință, că prescripția este de trei ani, soluție admisă și în Franța (1).

Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 126 din legea suscitată:

„Pensiunile de tot felul se vor șterge din registre, dacă nu vor fi reclamate în termen de *trei* ani, socotiți dela întâia zi a anului financiar, în care ar urmà a fi plătite. Ele se vor înscrie din nou, după cererea celor în drept, fără însă ca să se mai poată reclamà plata pe trecut. Aceeaș decădere se aplică și moștenitorilor pensionarilor, care n'au produs justificarea drepturilor lor în termen de trei ani socotiți dela încetarea din viață a autorului lor" (2). L. asupra comptabilității publice a Statului din 1903. Art. 126.

Dar, dacă prescripția de cinci ani se aplică tuturor Restituirea reținerilor.

(1) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 775.

(2) Vezi și art. 196 din Regul. legei generale de pensiuni, dela 16 Martie 1902, modificat în unele privințe la 1906.

Tot prin *trei* ani, dela ultima urmărire ce s'ar fi făcut, se prescriu, în favoarea debitorilor Statului, toate contribuțiile înscrise în rol, datorite de ei (art. 130 L. comptabilității Statului din 1903). Vezi și art. 21 al legei de urmăriri dela 24 Martie 1877, care are umătoarea cuprindere: „Contribuțiile directe datorite Statului, județului și comunei, și care sunt înscrise în roluri, se prescriu prin *trei* ani dela ultimul act de urmărire ce s'ar fi făcut. Contribuțiile neînscrise în roluri se prescriu după *trei* ani dela data de când agenții fiscului au fost puși în poziție a așezà și constatà drepturile fiscului, sau dela descoperirea actelor care au indus în eroare pe acei agenți să omită de tot impunerea sau s'o facă greșit. Toți agenții fiscului, din a căror vină s'au prescris sumele datorite, rămân răspunzători conform legei de comptabilitate". — S'a decis, cu drept cuvânt, că art. suscitat din legea de urmăriri se aplică numai la prescripția contribuțiilor, nu însă și la alte venituri datorite Statului. Cas. rom. Bult. 1889, consid. dela p. 1035. Prescrierea contribuțiilor înscrise în roluri. L. de urmăriri. Art. 21.

Incât privește prescripția în privința contravențiilor comise la legea timbrului și a înregistrărei, vezi art. 98 din legea timbrului dela 1900, modificat prin legea din 26 Februarie 1906. Cpr. Cas. rom. Bult. 1913, pag. 1918 și *Jurisprudența română* din 1914, No. 3, p. 46, 47, No. curent 50. Contravențiile comise la legea timbrului.

S'a decis că privilegiul Statului pe imobilele succesorale, pentru împlinirea taxelor succesorale în succesiunile directe, se prescrie prin acelaș timp ca și însăși taxele, adecă prin *zece* ani. Cas. rom. S-a III, desizia No. 123 din 17 Iunie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 29, p. 461, 462, No. de ordine 477. Prescrierea privilegiului Statului,

prestațiilor periodice datorite cu titlu de pensiune și, chiar lefilor funcționarilor publici, această prescripție nu poate fi invocată de o comună, atunci când un funcționar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reținerilor ce comuna i-a făcut în acest scop (1).

Datoria unei recompense.

Prestațiunea lunară, datorită de primăria unei comuni, cu titlu de recompensă, fiind periodică și determinată, se prescrie însă prin cinci ani (2).

3° Chiriile caselor și arenzile moșiilor.

Chiriile și arenzile.

Chiriile caselor și arenzile bunurilor rurale se prescriu tot prin cinci ani (3).

Art. 1903.

Sunt însă chirii care se prescriu prin șase luni. Astfel sunt chiriile apartamentelor închiriate de ospătători și găzduitori (art. 1903) (4).

Prestațiunile în natură impuse prin contract, chiriașului sau arendașului.

In denumirea de chirii și arenzi intră și prestațiunile în natură, impuse prin contract, chiriașului sau arendașului, cu titlu de sarcini accesorii, precum ar fi, de exemplu: impozitele, care privesc pe proprietar, prestațiunile în natură, impuse uneori arendașului ca o sarcină servind a complectă prețul arendei (5); despăgubirea datorită de locatar, în urma rezilierei contractului, în timpul necesar reînchirierei; prima de asigurare, impusă prin contract chiriașului, etc. (6).

Reparații locative.

Nu pot, din contra, fi considerate ca formând elemente

---

(1) Cas. rom. Bult. 1899, p. 1102.
(2) Cas. rom. Bult. 1897, p. 1068.
(3) Cpr. Cas. rom. Bult. 1894, p. 661. — S'a decis că câștiurile datorite Statului pentru arendarea unui pod al său de pe rîul Siret, câștiuri nereclamate în termen de cinci ani dela expirarea contractului de arendă ce le constată, se prescriu în folosul fostului arendaș, conform art. 1907 din codul civil. Trib. Roman, *Dreptul* din 1905, No. 34.
(4) Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 666; T. Huc, XIV, 489; Laurent, *Supplément*, VIII, No. 314, p. 431, lit. *B*, etc.
(5) Cpr. Planiol, II, 639, 1°; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 73 urm.
(6) T. Huc. XVI, 491; Baudry et Tissier, *Prescription*, 777; Pand. fr., v° *Bail en général*, 1679 urm., 1691 urm. și v° *Prescription, civile*, 2362; Beltjens, VI, art. 2277, No. 50; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, No. 76 urm., etc.

ale prețului, supuse prescripției de cinci ani, despăgubirile datorite de locatar, care rămân în folosința lucrului, în urma expirării contractului, sau care sunt datorite de el pentru degradări ori reparații locative (1).

Sumele ce nu formează prețul unei închirieri sau arendări.

S'a decis, de asemenea, că prescripția de cinci ani, statornicită de art. 1907, nu se aplică sumelor care nu formează prețul unei închirieri sau arendări, ci un folos indirect ce rezultă dintr'un contract de locațiune, și care dă loc la o cerere de raport între comoștenitori (2).

Poprire.

S'a mai decis că chiriile datorite de un locatar, în mânile căruia s'a făcut o poprire, nu sunt prescriptibile prin cinci ani, în baza art. 1907 (3).

Cazul când datoria chiriei a fost recunoscută printr'un act înscris.

Dar, dacă datoriile provenite din chiriile caselor sau arenzile moșiilor se prescriu prin cinci ani, totuși de câteori o asemenea datorie a fost recunoscută de debitor printr'un osebit înscris, ea constitue o nouă obligație prescriptibilă după dreptul comun și, în specie, nu mai poate fi vorba de prescripția de cinci ani (4).

Acț. terțiului care a plătit chiria pentru locatar.

Tot prin 30 de ani se va prescrie și acțiunea în repetiție exercitată de un terțiu, care a plătit pentru locatar chiria datorită de acest din urmă, prescripția de cinci ani, opozabilă proprietarului, neputând fi opusă terțiului (5).

4° Dobânzile sumelor datorite.

Dobânzile legale, judiciare și moratorii.

Deși legea nu vorbește decât de dobânzile sumelor împrumutate, adecă de dobânzile convenționale, atât doctrina

(1) T. Huc, *loco cit.;* Baudry et Tissier, *op. cit.*, 779; Guillouard, *Idem*, II, 660; Duvergier, *Louage*, II, 455; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 1756; Beltjens, VI, art. 2277, No. 46 *bis*, pag. 850; C. Orléans, Sirey, 89. 2. 57; D. P. 90. 2. 221.— *Contrà:* Laurent, XXXII, 443; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1237. C. Orléans, Sirey, 89. 2. 57 (în notă). Vezi Laurent, *Supplément*, VIII, No. 314, lit. *E*, p. 431.

(2) Trib. Audenarde, *Le Flandre judiciaire* din 1889, p. 338.

(3) Pand. belges, v° *Prescriptions de courte durée*, 86 și deciziile citate acolo.

(4) Cas. rom. Bult. 1896, p. 1307; Cas. (secții unite), Bult. 1898, p. 1253 și *Dreptul* din 1898, No. 74, p. 621 (cu nota d-lui St. Cihoski); C. București, *Cr. judiciar* din 1895, No. 28 și *Dreptul* din acelaș an, No. 52, etc. Vezi *infrà*, p. 337.

(5) Beltjens, VI, art. 2277, No. 48, p. 850 (ed. a 3-a); C. Liège,

cât și jurisprudența recunosc că toate dobânzile, adecă cele convenționale (1), legale, judiciare sau moratorii, și chiar dobânzile prețului vânzărei unui lucru producător de venit, se prescriu prin cinci ani, pentrucă acumularea tuturor dobânzilor, oricare ar fi origina lor, ar puteà devenì o cauză de ruină pentru debitor, după cum erà în vechiul drept francez, unde datoriile accesorii întreceau de multeori capitalul (2).

Pasicrisie belge, anul 1871, 2, p. 376; *Belgique judiciaire* din 1871, p. 811, etc.

Dobânda unei dote.

(1) C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217. — Astfel, s'a decis, de Curtea din Galați, că prescripția de cinci ani se aplică dobânzilor unei dote promise prin contractul de căsătorie. *Dreptul* din 1899, No. 83. Vezi și Beltjens, VI, art. 2277, No. 36; Mourlon, III, 1981; Pand. fr., v° *cit.*, 2370; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1794 și v° *Dot*, 251 urm.; Massé-Vergé, V, § 859, p. 332, nota 17, *in fine*. Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 185 și 337, nota 2. — *Contrà:* Bellot des Minières, *Tr. du contrat de mariage*, IV, p. 55 urm. (Poitiers, 1852).

Dobânda capitalului dotal datorit de bărbat.

S'a decis, de asemenea, că dobânzile la capitalul dotal, datorite de bărbat după desfacerea căsătoriei, luate, fie ca dobânzii moratorii legale, fie ca dobânzi moratorii judiciare, sunt supuse prescripției de cinci ani, statornicite de art. 1907 C. civil. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1901, No. 45.

Soțul condamnat a restitui dota, nu poate să invoace art. 1907.

Soțul condamnat să restitue dota, cu dobânda ei legală dela desfacerea căsătoriei, este de rea credință când dela această dată percepe cupoanele capitalului dotal și, ca atare, nu poate să invoace prescripția de cinci ani, când soția îl urmărește pentru plata dobânzilor. C. București, *Cr. judiciar* din 1901, No. 79.

Primirea unor sumi de rea credință.

In fine, s'a decis că prescripția statornicită de art. 1907 C. civil nu se aplică la dobânzile sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite cu rea credință de către acela căruia nu-i erau datorite. Cas. rom. Bult. 1902, p. 1021.

(2) Vezi în acest sens, Cas. rom. Bult. 1892, p. 71; Trib. Ilfov și C. București, *Dreptul* din 1887, No. 47 și din 1891, No. 62; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2367 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1790 urm.; Beltjens, VI, art. 2277, No. 59, 59 *ter* urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 781 urm., 784 urm.; Marcadé, *Idem*, No. 284, p. 321 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 668; Arntz, IV, 2067, 2068; Laurent, XXXII, 448 urm.; Thiry, IV, 641; Colmet de Santerre, VIII, 385 *bis* II; Planiol, II, 639; Mourlon, III, 1981; T. Huc, XIV, 494; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 434 urm. — *Contrà:* Duranton, XVI, 342 și XXI, 433, 434; Massé-Vergé, V, § 859, p. 331 (text) (în

S'a decis, cu drept cuvânt, că prescripția de cinci ani, prevăzută de art. 1907 din codul civil, se aplică și creanțelor care-și au cauza lor în lege (1), precum sunt: zecimile județene, aceleași rațiuni ale legei existând și pentru prescripția acestor creanțe, ca și pentru cele convenționale, și anume: că, pe deoparte, să se pedepsească negligența creditorului care a stat în inacțiune, iar pe de altă parte, să se împedice ruina debitorului prin acumularea prestațiunilor periodice datorite, care constituesc mai mult o sarcină a venitului decât a capitalului (2). Creanțele care își au cauza lor în lege.

Tot prescripția de cinci ani se aplică și dobânzei sumelor datorite, de uzufructuar, nudului proprietar, în baza art. 552 C. civil, dacă acesta a avansat capitalul necesar plății datoriilor, care apasă asupra fondului supus uzufructului. Art. 552 impunând, în adevăr, uzufructuarului plata acestor dobânzi, nudul proprietar, a cărui titlu emană dela lege, este în culpă că nu le-a cerut dela uzufructuar (3). Art. 552 C. civil.

In fine, tot prescripția cincenală este aplicabilă și dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructuarul a neglijat de a le cere (4). Capitalul rămas la nudul proprietar.

Prescripția de cinci ani nu se aplică însă dobânzilor unor datorii, al căror cuantum nu este încă determinat, pentrucă creditorul nu are acțiune spre a cere aceste dobânzi (5). Datorii nedeterminate.

---

privința dobânzilor prețului unei vânzări de imobile și a dobânzilor moratorii). Această din urmă soluție a fost admisă în privința dobânzilor moratorii, de Judecăt. ocol. urban din Craiova. Vezi *Dreptul* din 1912, No. 70, p. 502. Baudry et Tissier *(op. cit.*, 785) dovedesc însă cu un lux de argumentare că dobânzile moratorii, ca și cele legale, sunt supuse prescripției cincenale statornicite de art. 1907. Vezi și Mourlon, III, 1981, text și nota 2.

(1) Cpr. C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217.

(2) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1578.

(3) Guillouard, *op. cit.*, II, 682; Beltjens, VI, art. 2277, No. 57; Laurent, XXXII, 446; T. Huc, XIV, 496, p. 627; C. Toulouse, Sirey, 34. 2. 362 și Répert. Dalloz, v° *Uzufruit*, 472, etc.

(4) Guillouard, *loco cit.;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 792; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1767. — *Contrà:* Laurent, XXXII, 467; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 779, nota 2; Beltjens, VI, art. 2277, No. 98.

(5) Thiry, IV, 641, p. 556; Arntz, IV, 2069; Beltjens, VI, art. 2277, No. 104, p. 858; Pand. belges, v° *Prescription*

Restituirea fructelor datorite de un posesor de rea credință.

de courte durée (Intérêts), 80; Baudry et Tissier, *Prescription*, 793; Guillouard, *Idem*, II, 669; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2382; Cas. fr. D. P. 86. 1. 404; Sirey, 89. 1. 311; *Pand. Période.* 98. 1. 102, etc. Astfel, s'a decis ca prescripția de cinci ani nu se aplică la restituirea fructelor percepute de un posesor de rea credință, înainte de pronunțarea hotărîrei care ordonă restituirea lor, de oarece până la pronunțarea unei asemenea hotărîri, cotitatea fructelor nu este determinată și creditorul nu posedă un titlu pe care să-l poată executà. Cas. rom. Bult. 1896, p. 787. — Prescripția de cinci ani se aplică însă la restituirea fructelor percepute de un posesor de rea credință, cu începere dela hotărîrea definitivă, care determină cotitatea lor și le transformă într'o condamnare bănească anuală; căci dela acea dată cotitatea creanței fiind determinată și creditorul având un titlu executor, el devine culpabil de a nu fi urmărit veniturile sale periodice și de a fi provocat, printr'o negligență prelungită, ruina debitorului său. Cas. rom. Bult. 1896, pag. 787. — Vezi însă Zachariæ (ed. Massé-Vergé), V, § 859, p. 332, text și nota 18, care, fără nicio distincție, zice că art. 1907 nu se aplică fructelor ce un posesor de rea credință este obligat să restitue în urma unei acțiuni în revendicare, căci posesorul de rea credință fiind obligat, în baza art. 485 C. civil, a restituì fructele împreună cu lucrul, proprietarului care îl revendică, aceste fructe formează, împreună cu principalul, o singură datorie, care nu poate fi supusă decât prescripției ordinare de 30 de ani (art. 1890). Vezi și Zachariæ (ed. germ. Anschütz), *Handbuch des französischen Civilrechts*, IV, § 774 *b*, p. 509, 510.

O altă decizie a Curței de Casație pune în principiu că prescripția de cinci ani nu poate fi invocată de către posesorul de rea credință, căruia i s'ar cere a restituì proprietarului adevărat fructele ce ar fi primit pe nedrept; o asemenea obligație nefiind susceptibilă de termene periodice, nu poate fi prescrisă decât prin prescripția cea mai lungă, adecă prin prescripția de 30 de ani (art. 1890). Vezi Bult. 1897, p. 890. Cpr. Beltjens, VI, art. 2277, No. 88; Baudry et Tissier, *Prescription*, 791; Guillouard, *Idem*, II, 657; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1248, etc.

Sumele primite de rea credință, fără a fi fost datorite.

Art. 1907 este, de asemenea, neaplicabil dobânzilor sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite cu rea credință de către acela căruia nu-i erau datorite (art. 994). Cas. rom. Bult. 1902, p. 1021. Cpr. Trib. Bruges, *Le Flandre judiciaire* din 1904, No. 30, p. 478 și *Dreptul* din 1909, No. 9, p. 72 (cu observ. noastră); Baudry et Tissier, *Prescription*, 791; Guillouard, *Idem*, II, 687; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1248; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 438 (ed. a 4-a), etc.

Delict, quasi-delict.

In fine, prescripția de cinci ani nu se aplică de câteori

Această prescripție nu se aplică nici dobânzilor care sunt exigibile odată cu capitalul (1). Dobânzi și capital.

Ea nu se aplică, deci, dobânzilor unui cont curent, existent între comercianți, cât timp contul curent n'a fost lichidat (2); nici dobânzilor datorite de o societate, unuia din asociați, cât timp această sumă n'a fost determinată (3); nici despăgubirei anuale datorite în baza art. 616 C. civil, pentru eșirea dintr'un loc înfundat, fiecare indemnitate prescriindu-se prin 30 de ani (4); nici dobânzilor care curg în Cont curent. Eșire dintr'un loc înfundat, etc.

---

legea face ea însăși să curgă dobânda, din cauza unui delict sau quasi-delict. Astfel, dobânda datorită de mandatar, în baza art. 1544 C. civil, pentru sumele întrebuințate în folosul său personal, nu se prescriu prin cinci ani, ci prin 30 de ani (art. 1890). T. Huc, XIV, 499, *in fine*, p. 631, 632, etc.

(1) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée (Intérêts)*, 69 (7); Guillouard, *Prescription*, II, 689, *in fine* și deciziile citate de acest autor, p. 127 nota 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 690, *in fine;* T. Huc, XIV, 492; Laurent, XXXII, 460; Beltjens, VI, art. 2277, No. 83 *bis;* C. București, *Dreptul* din 1891, No. 49 și 82, considerate dela p. 392 și 656, etc.

Aceasta lasă a se presupune că este validă convenția prin care s'ar stipulà că dobânzile sumelor împrumutate nu vor fi exigibile decât odată cu capitalul, și aceasta chiar dacă s'ar fixà un termen mai lung de cinci ani pentru plata acestui capital și a dobânzilor, zicându-se, de exemplu, că suma împrumutată nu va fi restituită, împreună cu dobânda ce va produce, decât după zece ani și că, în fiecare an, dobânda se va capitalizà. Această chestie este însă, după cum știm, foarte controversată. Vezi asupra acestei controverse, autoritățile citate *pro* și *contrà* în tom. VI al Coment. noastre, p. 420, nota 1. Mai vezi, în sensul nulității acestei convenții, C. Nancy, Sirey, 81. 2. 135; D. P. 82. 2. 140; iar în sensul validității ei, Guillouard, *Prescription*, II, 688, etc. Validitatea conv. prin care se stipulează restituirea dobânzilor odată cu capitalul.

(2) Arntz, IV, 2069; Beltjens, VI, art. 2277, No. 111; T. Huc, XIV, 492; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée (Intérêts)*, 84 urm. și v° *Compte-courant*, 341 urm.; Pand. fr., v° *Compte-courant*, 856 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 793; Guillouard, *Idem*, II, 670; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1252; Troplong, *Idem*, II, 1029; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437; Cas. fr. *Pand. Période.* 98. 1. 102, etc.

(3) T. Huc, XIV, 492; Cas. fr. D. P. 71. 1. 300.—S'a decis însă că prescripția de cinci ani este, din contra, aplicabilă dobânzei sumelor datorite societății de către un asociat, pentru miza sa socială. Cas. fr. Sirey, 69. 1. 256.

(4) Vezi Adan, *Cours de droit civil*, II, 3574, p. 756; Trib.

timpul unei instanţe judecătoreşti, pentrucă o instanţă judecătorească fiind o cerere perpetuă în restituire, prescripţia este întreruptă la fiecare moment (1).

Art. 619 C. civil.

Bordeaux, *Cr. judiciar* din 1914, No. 63 (cu observ. noastră).

Şi acţiunea pentru determinarea despăgubirei ce aparţine vecinului, din cauza daunei produse prin trecerea pe fondul său, se prescrie tot prin 30 de ani (art. 619 C. civ.), numai dreptul proprietarului înfundat de a reclamà o eşire pe fondul vecinului său fiind neprescriptibil. Vezi *suprà*, 86, 87 şi 89, precum şi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 785 (ed. a 2-a).

Când se socoteşte locul înfundat.

S'a decis, cu drept cuvânt, că facultatea de a cere trecerea prevăzută de art. 616 şi urm. C. civ., fiind creată în interesul şi pentru exploatarea fondului înfundat, trebue să se considere ca atare, după cum dispune anume atât noul text francez, modificat prin legea din 26 August 1881, cât şi art. 593 din codul italian, nu numai locul care nu are nici o eşire la calea publică, dar şi acela care nu are decât o eşire insuficientă, iar chestiunea de a se ştì dacă eşirea este sau nu suficientă, aparţine judecătorilor fondului, fără ca decizia lor să poată, în această privinţă, fi supusă censurei Curţei de casaţie. Cas. rom., S-a I, decizia No. 181 din 27 Februarie 1913. Bult. 1913, p. 346; *Cr. judiciar* din 1913, No. 32, p. 383 (rezumate) şi *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 16, p. 245, No. de ordine 317, precum şi *Dreptul* din 1913, No. 39. Vezi şi tom. III suscitat, p. 776, nota 4.

Nimene nu se poate înfundà prin faptul său.

In fine, trebue să mai menţionăm că, pentru ca art. 616 urm. să fie aplicabil, se cere ca origina înfundărei să fie necunoscută, sau ca locul să fi fost înfundat prin caz fortuit ori forţă majoră, de exemplu: prin surparea pământului, năvălirea apelor, schimbarea de albie a unui râu, strămutarea sau îndreptarea unui drum, etc., căci nimene nu se poate înfundà prin însuşi faptul său, după cum dispune anume art. 918 din codul german. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1144: Trib. Carpentras, *Cr. judiciar* din 1913, No. 77, pag. 815 (cu observ. noastră). De câteori, deci, un loc a fost închis sau înfundat prin faptul proprietarului, de exemplu: prin ridicarea unei clădiri de-a curmezişul drumului (cpr. Cas fr. D. P. 70. 1. 421.), printr'o vânzare sau împărţeală (Cas. rom. S-a 1, 18 Decembrie 1913; *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 7, p. 98, 99, No. de ordine 101), printr'un schimb, etc., de atâteaori servitutea legală nu va aveà loc, ci trecerea va trebuì să fie procurată, după cum dispune anume art. 595 din codul italian, de către părţile contractante, pe locurile lor neînfundate, şi aceasta fără nicio despăgubire. (Cpr. art. 918 § 2 C. german). Vezi tom. III, partea I, p. 781, 782 (ed. a 2-a).

(1) Zachariæ (ed. Massé-Vergé, V, § 859, p. 332, text şi nota 19,

Pentru aceleași motive, art. 1907 nu se aplică dobânzilor sumelor cu care tutorul a rămas dator minorului sau interzisului, în baza art. 420 C. civil, cât timp el n'a predat socotelile definitive și cât timp acele socoteli n'au fost aprobate (1).

Dobânzile sumelor cu care tutorul a rămas dator minorului.

Nu sunt, de asemenea, supuse prescripției cincinale dobânzile sumelor plătite, în contul debitorului, de către un codebitor, un fidejusor, un mandatar sau un *negotiorum gestor,* în privința recursului ce toți aceștia au în contra debitorului, pe care ei l-au descărcat (2).

Dobânzile sumelor plătite de un codebitor, fidejusor, etc.

Doctrina și jurisprudența mai declară art. 1907 inaplicabil, de câteori o cauză legitimă a împiedecat pe debitor de a cere dobânda. Astfel ar fi, de exemplu, cazul în care debitorul ar fi împiedecat acțiunea creditorului (3).

Cazul când debitorul a împiedicat acțiunea creditorului.

In fine, prescripția cincenală nu se aplică datoriei unui capital, plătitor cu anul, sau la termene periodice mai scurte; de exemplu: capitalul de 12000 este plătitor câte un sfert pe fiecare an. Art. 1907 nu se aplică la cazul de față, pentrucă el n'a fost făcut decât pentru datoriile care se acumulează și pot aduce ruina debitorului (4).

Neaplic. art. 1907 datoriei unui capital plătitor cu anul.

Vezi și Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV, § 775 *b*, p. 510 (ed. Anschütz).

(1) Beltjens, VI, art. 2277, No. 110; Laurent, XXXII, 471; Baudry et Tissier, *Prescription*, 793; Guillouard, *Idem*, II, 671; Marcadé, *Idem*, No. 289, p. 351; Troplong, *Idem*, II, 1027; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1252; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1831 și autoritățile citate acolo; C. Grenoble, D. P. 1902. 2. 469; Sirey, 1903. 2. 106, etc.

(2) Mourlon, III, 3980; Laurent, XXXII, 461; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437, etc.

(3) Vezi Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2277, No. 103 și 112; Laurent, XXXII, 473, 474; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1253; Guillouard, *Idem*, II, 674; Troplong, *Idem*, II, 1010; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV, § 774 *b*, p. 510 (ed. Anschütz); Dalloz, Répert., *Supplément*, v° *Prescription civile*, 636; Cas. fr. D. P. 58. 1. 413. — Vezi însă Baudry et Tissier, *Prescription*, 804; T. Huc, XIV, 500, etc.

(4) Thiry. IV, 641, p. 556; Mourlon, III, 1980; Laurent, XXXII, 435, 459; T. Huc, XIV, 499; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 83 *quinquies;* Baudry et Tissier, *op. cit.*, 789. Cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1896, No. 43, etc.

5° Tot ce se plăteşte cu anul sau la termene periodice mai scurte.

Enumerarea art. 1907 este enunciativă.

In fine, art. 1907 adaogă că toate prestaţiile care se plătesc cu anul, sau la termene periodice mai scurte, se prescriu tot prin cinci ani, ceeace dovedeşte că enumerarea făcută de acest text este enunciativă, iar nu limitativă (1).

Prescrierea salariului funcţionarilor publici.

Aceşti termeni ai legei cuprind, în generalitatea lor, toate creanţele de natura celor enumerate în art. 1907, adecă toate acele creanţe care nu au de obiect capitaluri, ci produse sau venituri periodice. Astfel, se decide, cu drept cuvânt, că, în baza ultimei dispoziţii a art. 1907, salariul funcţionarilor publici se prescrie prin cinci ani (2).

Plata bezmanului.

In baza acestor principii s'a decis că, într'o acţiune exercitată pentru plata bezmanului, adecă pentru o anuitate, chiar dacă cererea a fost făcută pentru o sumă globală, reprezentând despăgubirea pentru toată folosinţa pe trecut, acest mod de a exercită acţiunea nu schimbă natura dreptului, care are de obiect o anuitate oarecare, şi nu poate avea de efect de a pune pe pârît în imposibilitate de a invocà prescripţia cincenală, creată de lege pentru toate datoriile de anuităţi; aşa că, în asemenea caz, debitorul nu poate fi condamnat decât la plata celor din urmă cinci ani, datoria pentru anii anteriori fiind prescrisă (3).

Creşterea şi întreţinerea unui copil.

S'a decis însă că obligaţia impusă moştenitorului prin testament de a dà creştere şi întreţinere unui copil, neavând de obiect o prestaţie periodică, prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, nu este aplicabilă în specie (4).

---

(1) Această dispoziţie, ca şi celelalte ale art. 1907, se aplică chiar atunci când debitorul este Statul. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1892, No. 24, p. 187. Această sentinţă pune în principiu că orice sume (bine înţeles plătitoare în mod periodic) reţinute de Stat dela funcţionari sau particulari, fie în virtutea unei legi, fie din altă cauză, se prescriu prin cinci ani, socotiţi dela închiderea ultimului exerciţiu budgetar.

(2) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription,* 776; Répert. Sirey, *eod.* v°, 1247. — Vezi însă Laurent, XXXII, 441, care asimilează salariul funcţionarilor, unei pensii alimentare, asimilare care, în unele puncte, este inexactă.

(3) Cas rom. Bult. 1907, p. 37. Vezi şi Cas. Bult. 1893, p. 15. După codul Caragea, plata embaticului se prescrieà prin trei ani. Cas rom. Bult. 1893, *loco cit.*

(4) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1901, No. 48, p. 380. Vezi şi *suprà*,

Tot astfel, în asigurările mutuale, cotizațiile mutualiștilor nu sunt, în genere, supuse prescripției cincenale statornicită de art. 1907 C. civil, din cauza caracterului lor variabil și eventual. Cu toate acestea, în asigurările mutuale cu prime fixe, aceste cotizații sunt supuse prescripției de cinci ani, din cauza îndoitului lor caracter de fixitate și de periodicitate (1). Asigurări mutuale.

Am examinat în puține cuvinte cazurile la care se aplică și la care nu se aplică prescripția cincenală statornicită de art. 1907 C. civil. Ne-a mai rămas, spre a complectà comentariile acestui text, să arătăm punctul de plecare al acestei prescripții, modul cum ea operează și când ea încetează de a curge. Complectarea coment. art. 1907.

Calcularea termenului prescripției statornicită de art. 1907 C. civil.

Pentru calcularea celor cinci ani ai prescripției statornicite de art. 1907, trebue a se luà ca punct de plecare cererea în judecată sau actul întreruptiv al prescripției (2). Punctul de plecare al prescripției.

Astfel, dacă creditorul cere dobânda cu începere dela 1 Ianuar 1910, vom numărà, suindu-ne până la 1 Ianuar 1905; debitorul datorește dobânda dela 1 Ianuar 1905, putând opune prescripția pentru dobânzile datorite înainte. Exemplu.

---

p. 324, nota 1. Această decizie pune în principiu că un testator putând să oblige pe moștenitorul său a face un lucru oarecare (vezi tom. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 281), dispoziția prin care se impune acestui moștenitor obligația de-a se îngrijì de creșterea și întreținerea unui copil, este valabilă și trebue adusă la îndeplinire. Dacă moștenitorul nu îngrijește de creșterea și întreținerea copilului, la care el fusese obligat de testator, obligația se preface în daune, conform principiului înscris în art. 1075 C. civil. C. București, *Dreptul loco supra cit.*

(1) Cas. fr. D. P. 1913. 1. 364.

(2) Vezi Cas. rom. și C. București, Bult. 1892, p. 999 și Bult. 1893, p. 583, 584; *Dreptul* din 1891, No. 82; C. Bordeaux, Sirey, 38. 2. 255; Arntz, IV, 2070; Beltjens, VI, art. 2277, No. 11; T. Huc, XIV, 487; Thiry, IV, 641, *in fine,* p. 556; Guillouard, *Prescription,* II, 689; Baudry et Tissier, *Idem;* 799; Le Roux de Bretagne, *Idem,* II. 1235; Troplong, *Idem,* II, 1003; Laurert, XXXII, 475; Pand. belges, v° *Intérêts*

„Considerând, zice foarte bine Curtea noastră de Casaţie, că deşi art. 1907 nu lămureşte ce sunt acei cinci ani şi de când ei încep a curge, totuşi însă ţinând seamă de cauzele de întrerupere civilă precum sunt definite şi regulate prin art. 1865 din codul civil, trebue să zicem că pentru calcularea celor cinci ani trebue a se admite ca punct de plecare cererea în judecată sau actul întreruptiv al prescripţiei, conform art. 1865 C. civil; că, prin urmare, debitorul nu poate opune prescripţia dobânzilor sau prestaţiunilor periodice cuvenite pentru cei cinci ani înainte de cererea în judecată, ci pentru timpul anterior celor cinci ani“ (1).

Cazul când dobânzile sau veniturile au încetat de a fi datorite.

Această soluţie se aplică chiar atunci când dobânzile sau veniturile au încetat de a fi datorite. Astfel, moartea titularului unei rente nu împiedică pe debitorul rentei de a opune prescripţia de cinci ani cererei ce s'ar face pentru plata veniturilor acelei rente devenite exigibile înaintea morţei rentierului (2).

Intreruperea prescripţiei.

Prescripţia statornicită de art. 1907 este supusă cauzelor ordinare de întrerupere ale prescripţiei (3) şi, în urma întreruperei ei, o nouă prescripţie de cinci ani începe a curge.

(Prescription des-), 102; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 639; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 438.— *Contrà:* Duranton, XXI, 429.

(1) Cas. rom. Bult. 1894, p. 1050; Bult. 1893, p. 583, 584. — In privinţa chiriilor caselor şi a arenzelor bunurilor rurale, prescripţia de cinci ani curge dela exgibilitatea fiecărui câştiu (Cas. rom. Bult. S-a I, 1886, p. 467), iar în privinţa cupoanelor titlurilor la purtător, dela data scadenţei lor. Capitalul acestor titluri se prescrie, după cum ştim, prin 30 de ani dela eşirea lor la sorţi. Vezi *suprà*, p. 323, nota 1.

(2) Vezi autorii citaţi p. 335, nota 2.—*Contra:* C. Paris, Répert. Dalloz, *Prescription*, 1057. Această decizie ià ca punct de plecare a celor cinci ani moartea titularului rentei, însă Marcadé *(Prescription*, art. 2277, No. 283, p. 321) arată foarte bine eroarea Curţei, întrebând-o în ce text de lege a văzut că moartea întrerupe prescripţia. Moartea creditorului stinge în adevăr, renta, făcând ca veniturile ei să nu mai fie da-' torite; pentru cele trecute prescripţia continuă însă a curge, cât timp nu este întreruptă.

Suspendarea prescripţiei.

(3) Ea este, de asemenea, supusă cauzelor ordinare de suspendare (art, 1874 urm.), afară de excepţia statornicită prin art. 1908. Prescripţia de cinci ani curge în contra absenţilor (Cas. fr. Sirey, 69. 1. 407), însă nu curge între soţi (Cas. fr. Sirey, 1902. 1. 328). Cpr. T. Huc, XIV, 501; Baudry et Tissier, *Prescription*, 803; Guillouard, *Idem*, II, 792, etc.

Intreruperea care rezultă dintr'o cerere în judecată (art. 1865), ține tot timpul cât durează instanța, prescripția nereîncepând a curge decât în urma pronunțării hotărîrei, pe care creditorul negligează de a o executà, urmărind dobânzile ce i-au fost alocate (1). Intreruperea printr'o cerere în judecată.

Condamnarea va aveà deci de obiect cei cinci ani dinaintea cererei în judecată și dobânda care a curs în timpul instanței (2). Obiectul condamnărei.

Intreruperea prescripției cincenale nu modifică natura acestei prescripții și n'o schimbă în prescripție de 30 de ani, decât atunci când creanța este novată. Deci, dacă creanța nu este novată, o nouă prescripție de cinci ani va începe a curge în urma întreruperei prescripției primitive (3). Novațiunea creanței.

Dacă debitorul și-a recunoscut datoria, o atare recunoaștere ar atrage novațiunea creanței, în caz când aceasta a fost intenția părților (4). Recunoașterea datoriei.

Reguli comune tuturor prescripțiilor cuprinse în art. 1903—1910.

Art. 1908. — Prescripțiunile prezentei secțiuni curg în contra minorilor și interzișilor, rămânând acestora recurs în contra tutorilor lor. (Art. 390, 454, 1160, 1376, 1876 C. civ. Art. 946 C. com. Art. 568 Pr. civ. Art. 2278 C. fr.).

---

(1) Laurent, XXXII, 476; Baudry et Tissier, *Prescription*, 801; Guillouard, *Idem*, II, 680, etc.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 542 și 801; Guillouard, *Idem*, II, 680; Arntz, IV, 2068; Laurent, XXXII, 476; Beltjens, VI, art. 2277, No. 12; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437, nota 23, etc.

(3) Este deci inexactă și, în orice caz, prea generală, soluția admisă de Curtea din București, care a pus în principiu că prescripția scurtă, odată întreruptă, își pierde caracterul său primitiv, și noua prescripție care începe a curge în urma întreruperei, nu mai este o prescripție de scurtă durată, ci o prescripție nouă de 30 de ani (vezi *Dreptul* din 1892, No. 24, p. 187), căci acest principiu nu este adevărat decât atunci când faptul întreruptiv al prescripției cuprinde o novațiune a creanței. Cas. rom. Bult. 1893, consid. dela p. 25.

(4) T. Huc, XIV, 487; Laurent, XXXII, 480; Beltjens, VI, art. 2277, No. 17; Baudry et Tissier, *Prescription*, 800, p. 633

Excepția statornicită de art. 1908 în privința minorilor și interzișilor.

După dreptul comun, prescripția de 10 și 30 de ani nu curge în contra minorilor și interzișilor (art. 1876). Prin excepție, art. 1908 declară însă prescripțiile scurte prevăzute în secția de față, adecă în art. 1903—1910, prin urmare și prescripția de cinci ani, opozabile minorilor și interzișilor, ca și prescripțiile comerciale (art. 946 C. com.), rămânându-le recurs în contra tutorilor, soluție care erà admisă și în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, Loysel:

„Toute prescription annale, ou moindre coutumière, court contre les absents et mineurs, sans espérance de restitution" (1).

Motivele acestei excepții.

Motivele acestei dispoziții se întemeiază pe împrejurarea că calitatea de creditor nu slăbește prezumpțiile de plată care rezultă din prescripțiile scurte; apoi, prescripțiile scurte, statornicite de art. 1903 urm., fiind admise contra unor persoane care exercită profesia de servitori, lucrători, comercianți, etc. și minorul lucrător sau comerciant fiind considerat ca un major în privința comerțului sau profesiunei sale (art. 1160), este logic de a declarà prescripția aplicabilă contra lui, ca și contra unui major, pentru acțiunea ce izvorăște din aceste contracte. Cât pentru prescripția cincenală privitoare la prestațiile periodice (art. 1907), utilitatea publică trasă din situația debitorului a fost pusă mai presus decât interesul incapabililor, din cauză că tutorii minorilor și interzișilor sunt responsabili de reaua lor gestiune (art. 390) (2).

(ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, II, 691; Troplong, *Idem*, II, 687; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 519; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 438. Cpr. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1307 și Bult. 1898, p. 1253; C. București, *Cr. judiciar* din 1895, No. 28 și *Dreptul* din acelaș an, No. 52. Vezi *suprà*, p. 327, text și nota 4.

(1) Loysel, *Institutes coutumières*, II, p. 123, No. 721 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Mai vezi Pothier, *Oblig.*, II, 717, p. 394 și *Tr. du contrat de constitution de rente*, III, 139, p. 489 (ed. Bugnet).

(2) Cpr. Thiry, IV, 642; Planiol, II, 683; Beltjens, VI, art. 2278, No. 2; Arntz IV, 2072; Laurent, XXXII, 538; T. Huc, XIV, 501; Baudry et Tissier, *Prescription*, 813; Guillouard, *Idem*, II, 682; Berriat St. Prix, *Notes élément. sur le code civil*, III, 9355, etc.

Prescripţia acţiunei în revendicare a bunurilor imobiliare vândute prin licitaţie publică.

Art. 568 Pr. civ. — Orice cerere de evicţiune, totală sau parţială, a bunului adjudecat, se prescrie în termen de *cinci* ani din momentul executărei ordonanţei de adjudecare.

Această prescripţie va curge şi în contra absenţilor, nevârstnicilor, interzişilor şi celor puşi sub consiliu judiciar (1).

Dacă cererea de evecţiune se va face înainte de împărţeala preţului adjudecărei, tribunalul va puteà, după cererea adjudecatarului, găsind cererea de evicţiune serioasă, să suspende, cu sau fără cauţiune, împărţeala preţului până la judecarea definitivă a cererei în revendicare.

Când cererea în revendicare va fi făcută după împărţeala preţului adjudecărei, se va urmà după dreptul comun.

Prescripţiile începute la epoca publicărei acestui codice, se vor regulà după legile cele vechi.

Cu toate acestea, prescripţiile începute mai înainte de punerea în aplicare a acestui cod, şi pentru a căror împlinire ar trebuì să treacă mai mult de cinci ani, se vor împlinì după trecerea de cinci ani, cu începere dela data punerei în executare a legei de faţă. (Art. 1907, 1908, 1911 C. civil. Art. 966 C. com.).

Pr. veche. Prescripţia de 30 de ani.

Inaintea modificărei codului de procedură civilă prin legea din 1900, acţiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la mezat public se prescrià prin 30 de ani (2).

Dr. actual, în urma modificărei art. 568 Pr. civ.

Astăzi, după art. 568 Pr. civ., astfel cum a fost modificat prin legea menţionată, acţiunea în revendicare se prescrie prin cinci ani din momentul executărei ordonanţei de adjudecare, adecă din momentul punerei adjudecatarului în posesiunea imobilului adjudecat (3).

---

(1) Vezi, în această privinţă, observaţia făcută în tom. X al Coment. noastre, pag. 728, nota 3, unde s'a mai vorbit de art. 568 Pr. civ., cu ocazia purgărei care rezultă din vânzările silite.

(2) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 272, 273 (ed. a 2-a).

(3) S'a decis, în adevăr, că prescripţia statornicită de art. 568 Pr. civ. începe să curgă dela data procesului-verbal de punere în posesiune a portărelului, iar nu dela data încheerei tribunalului care constată săvârşirea executărei ordonanţei de adjudecare. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1400 şi *Dreptul* din 1911, No. 5, pag. 36 (cu observ. noastră). S'a mai decis că termenul prescripţiei începe a curge din momentul executărei

Scopul art. 568 Pr. civ.

Prin acest text, zice foarte bine Curtea noastră de casaţie, legiuitorul din 1900 a voit, în interesul circulării bunurilor şi a înlesnirei creditului privat, ca acela care cumpără un imobil la licitaţie publică să nu mai poată fi expus, după trecerea de cinci ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, să piardă proprietatea asupra acelui imobil, întreg sau parţial, sau o desmembrare a acelei proprietăţi, în urma acţiunei prin care terţii ar pretinde vreun drept real asupra acelui imobil.

Neaplic. art. 568 Pr. civ. servituţilor active ce se exercită de imobilul adjudecat asupra altui imobil.

Aşa dar, această dispoziţie constitue o măsură de protecţie a drepturilor dobândite de adjudecatar asupra bunului adjudecat, iar nu un mod de a dobândi drepturi pe care nu le aveà nici debitorul urmărit în momentul adjudecărei; căci la aceasta se opune în mod formal art. 565 din procedura civilă. Prin urmare, art. 568 Pr. civ. nu se poate aplicà în privinţa servituţilor active, adecă care se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil. In consecinţă, instanţa de fond interpretă şi aplică în mod greşit art. 568 Pr. civ., violând şi art. 623 din codul civil, când hotărăşte că partea care a cumpărat la licitaţie un imobil, a putut să dobândească o servitute de vedere asupra fondului vecin prin trecerea de cinci ani dela executarea ordonanţei de adjudecare (1).

Art. 568 Pr. civ. se aplică numai drepturilor ce existau în favoarea imobilului adjudecat, în momentul adjudecărei.

Tot în aceeaşi ordine de idei s'a mai decis că, în conformitatea art. 568 Pr. civ., nu pot fi declarate prescrise, după trecerea de cinci ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, decât drepturile ce existau în favoarea imobilului adjudecat, în momentul adjudecărei, de oarece este inadmisibil ca ordonanţa de adjudecare să constitue un titlu pentru dobândirea unor drepturi ce n'au fost transmise

---

ordonanţei de adjudecare, şi aceasta indiferent dacă executarea a avut loc prin portărei, cu îndeplinirea unor anumite forme, sau dacă părţile au procedat la o punere în posesiune de bună voe, adecă dacă debitorul urmărit a delăsat imobilul şi adjudecatarul a intrat în posesiunea lui, întrucât formalităţile pentru punerea în posesiune nu sunt solemne şi întrucât legea nu face nicio deosebire între executarea de bună voe şi cea silită prin portărei. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1914, No. 14, p. 110; Cas. rom. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 26, p. 405, No. de ordine 414 *b*.

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1647, 1648.

prin efectul adjudecărei (art. 565 Pr. civ.), și care s'au născut din fapte posterioare acestei operații juridice. Prin urmare, dacă instanța de fond constată că fereastra, a cărei desființare o cere reclamantul, nu există când s'a dat ordonanța de adjudecare așa cum există astăzi, dar că există un ochiu mic pentru fum, care s'a transformat în fereastră, nu poate să respingă acțiunea pentru desființarea acelei ferestre, pe motiv că intimații ar fi câștigat acel drept de servitute prin prescripția de cinci ani, conform art. 568 Pr. civ.; căci, hotărînd astfel, instanța de fond comite un exces de putere și violează art. 565 și 568 Pr. civ. (1).

Prescripție achizitivă.

Art. 568 din procedura civilă are deci de scop introducerea unei prescripții scurte, spre a înlesni creditul și circulația bunurilor, după cum se exprimă Curtea de casație prin decizia din 1912, de care am vorbit mai sus. Chestiunea este de a se ști dacă este vorba, în specie, de o prescripție achizitivă sau de o prescripție liberatorie. Sistemul prescripției achizitive își are partizanii săi, și chiar Curtea de casație s'a pronunțat uneori în acest sens:

„Considerând, zice Inalta Curte, că art. 568 Pr. civ. nu este o decădere a dreptului de proprietate a terțiilor persoane numai prin simpla lipsă de revendicare a acelui drept, în cursul celor cinci ani, dela executarea ordonanței de adjudecare; căci cu ocazia votării acelui text s'a propus un amandament pentru a se prevedeà expres asemenea decădere, dar acel amandament a fost respins; de unde rezultă că și această prescripție specială trebue să îndeplinească condițiile cerute de art. 1847 și 1895 C. civ., adecă că adjudecatarul și urmașii lui să fi avut, în cursul celor cinci ani, o posesiune continuă, neîntreruptă, netulburată, publică, sub nume de proprietar și cu bună credință, așa că numai în asemenea condiții să poată invocà această prescripție contra revendicărilor sau altor pretențiuni ce s'ar face de către terțiile persoane, după expirarea celor cinci ani (2).

Prescripție liberatorie.

Sistemul prescripției liberatorii, la care s'a reîntors și Curtea de casație, ne pare însă astăzi, după matură reflexie, mult mai juridic:

(1) Cas. rom., S-a I, decizia No. 482 din 13 Septembrie 1913, *Jurisprudența română* din 1913, No. 32, p. 502, No. curent 634 (decizie nereprodusă în Bult. Curței).

(2) Cas. rom. Bult. 1909, p. 359. Vezi în acelaș sens C. București și Trib. Bacău, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403; *Dreptul* din 1912, No. 14, p. 108 (cu observ. noastră), etc.

„Considerând, zice Curtea de casaţie, că atât din art. 568 Pr. civ. cât şi din lucrările pregătitoare ale codului de procedură civilă din 1900, rezultă că, în scopul de a dà mai multă siguranţă şi stabilitate proprietăţei imobiliare, legiuitorul a edictat o prescripţie liberatorie în favoarea adjudecatarului, contra oricărei evicţiuni, dacă a avut grija să execute ordonanţa de adjudecare şi va fi trecut termenul de cinci ani din momentul acestei executări; că, prin urmare, instanţa de judecată, chemată a se pronunţà asupra mijlocului de apărare întemeiat pe prescripţia din art. 568 Pr. civ., este datoare de a verificà numai dacă adjudecatarul a fost pus în posesiune efectivă, şi dacă din momentul punerei sale în posesiune au trecut cinci ani până în momentul evicţiunei; că, în speţă, tribunalul confundând o prescripţie liberatorie cu o prescripţie achizitivă, după ce pune principiul greşit că prescripţia statornicită de art. 568 Pr. civ. este întemeiată pe posesiune, apoi controlează în fapt dacă recurentul şi autorii lui au avut posesiunea imobilului în litigiu şi, pe baza acestor constatări, respinge ca neîntemeiată prescripţia opusă de reclamant; că, judecând astfel, tribun. a dat o greşită interpretare art. 568 Pr. civ. şi, prin urmare, motivul de casare este întemeiat, etc.“ (1).

Neaplic. art. 568 Pr. civ. ordon. de adjudecare, prin care s'a adjudecat un pământ rural.

Oricum ar fi, prescripţia statornicită de art. 568 Pr. civ. nu poate fi aplicată ordonanţelor de adjudecare prin care s'ar fi adjudecat un pământ rural, de oarece nici din scopul care a determinat redactarea acestui text, nici din textul lui nu rezultă că legiuitorul din 1900 ar fi voit să calce principiul constituţional, după care pământurile date sătenilor sunt inalienabile şi inprescriptibile (2).

Acesta este art. 568 Pr. civ. Ministrul justiţiei justifică, în expunerea de motive, modificarea adusă prin acest text, zicând că el este o dispoziţie proteguitoare acelor ce cumpără la vânzări publice şi că această dispoziţie înlesneşte circulaţia bunurilor, asigură creditul privat şi încheierea tranzacţiunilor (3).

---

(1) Vezi Bult. 1911, p. 1186; *Cr. judiciar* din 1911, No. 81 şi *Dreptul* din 1912, No. 2, p. 16. Tot în acest din urmă sens s'a pronunţat şi o altă decizie recentă a Curţei de casaţie S-a I-a, din 19 Martie 1914. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 20, p. 312. Vezi şi *suprà*, p. 50, text şi n. 1.

(2) Cas. rom. Bult. 1909, p. 1270 şi *Cr. judiciar* din 1910, No. 36, p. 317, 318. — Ştim, în adevăr, că pământurile clăcăşeşti sunt alienabile şi prescriptibile numai între săteni. Vezi *suprà*, pag. 78, nota 2 şi p. 84. Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, p .147. Vezi şi tom. X al Coment. noastre, p. 728, nota 2.

(3) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 728.

Prescripția instantanee în privința mobilelor și revendicarea lor (1).

Art. 1909. — Lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunei lor, fără să fie trebuință de vreo curgere de timp.

Cu toate acestea, cel ce a pierdut sau cel căruia s'a furat un lucru, poate să-l revendice în curs de trei ani din ziua când l-a pierdut sau când i s'a furat, dela cel la care îl găsește, rămânând acestuia recurs în contra celui dela care îl are. (Art. 472 urm., 485 urm., 972, 998, 1156, 1598, 1607, 1696, 1730, 5°, 1800, 1910 C. civ. Art. 58 C. com. Art. 306 urm. C. pen. L. din 1883 pentru titlurile la purtător pierdute, furate, etc. Art. 2279 C. fr. *modificat* în partea I-a).

Art. 1910. — Dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la un bâlciu sau târg, sau la o vindere publică, sau dela un negustător care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar nu poate să ia lucrul înapoi decât întorcând posesorului prețul ce l-a costat. (Art. 1909 C. civ. Art. 58 C. com. Art. 21 L. menționată din 1883. Art. 2280 C. fr.).

Art. 58 C. com. § ultim. — Revendicarea titlurilor la purtător pierdute sau furate, nu se admite decât contra aceluia care le-a găsit sau furat și contra acelora care le-au primit cu orice titlu, cunoscând viciul cauzei posesiunei. (Art. 1910 C. civ. Art. 57 C. com. ital.) (2).

---

(1) Vezi asupra acestei importante materii, Daniel de Folleville, *Essai sur la possession des meubles et sur la revendication des titres au porteur perdus ou volés* (ed. a 2-a, 1873); Ortlieb, *Des effets de la possession des meubles;* Jobbé-Duval, *Etude historique sur la revendication des meubles en droit français* (1880); Raymond Poincaré (astăzi prezident al Republicei franceze), *De la possesion des meubles en droit romain et de la revendication des meubles en droit français* (teză pentru doctorat foarte remarcabilă, Paris, 1883); Saleilles, *De la possession des meubles*, étude *de droit allemand et de droit français* (Paris, 1907); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 343 urm.; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 903 urm. (Paris, 1914), etc. Se mai poate consultà cu folos asupra acestei materii, o monografie scrisă în limba germană de un profesor al Universității din Berna, Renaud, și analizată de M. V. Chauffour în *Revue de législation et de jurisprudence*, tom. I, p. 371 urm. și tom. II, p. 281 urm.: *L'art. 2279 du code Napoléon interprété par ses originns germàniques.* Bibliografie.

(2) Vezi asupra acestui text, Eft. Antonescu, *Crdul comercial ad-*

Origina şi motivele regulei statornicite de art. 1909.

Dr. roman.

La Romani, mobilele erau supuse aceloraşi reguli ca şi imobilele; ele puteau fi uzucapiate, sub Justinian, prin trei ani, cu titlu just şi bună credinţă, soluţie admisă şi în codul Calimach (1). „*Et ideò constitutionem super hoc promulgavimus, qua cautum est ut res quidem mobiles per triennium, immobiles vero per longi temporis possessionem (id est, inter præsentes decennio, inter absentes viginti annis) usucapiantur*“ (2).

Interdicte.

Posesiunea mobilelor erà, înainte de Justinian, ca şi cea a imobilelor, apărată prin interdicte (interdictul *utrubi*) (3).

Origina art. 1909.

Proprietatea mobilelor erà apărată prin aceleaşi acţiuni

---

notat, I, p. 416 urm.; M. A. Dumitrescu, *Codul de comerţ comentat*, I, p. 581 urm., etc.

C. Calimach. Art. 1923.

(1) „Dritul proprietăţei unui lucru mişcător se dobândeşte legiuit prin stăpânirea cu bună credinţă, urmată în curgere de trei ani“, zice art. 1923 din codul Calimach (1466 C. austriac). Mai vezi art. 482, 483 din acelaş cod (367 C. austriac). Cpr. art. 532 C. portughez. Vezi *infrà*, p. 364, nota 2.

C. Calimach Art. 1939.

Cât pentru lucrurile pierdute sau furate, ele se prescrieau, după art. 1939 din codul Calimach (1476 C. austriac), prin 6 ani. Vezi *infrà*, nota 3 dela p. 373, 374.

(2) Instit. Pr., *in fine*, *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6; L. 12, Cod, *De præscriptione longi temporis*, etc. 7. 33. Vezi Du Caurroy, *Institutes de Justinien nouvellement expliquées*, II, 462, p. 368. — In dreptul vechiu roman, mobilele se dobândeau printr'o posesiune de un an exercitată cu bună credinţă, şi această posesiune confereà uzucapiunea, care erà un mod de a dobândì proprietatea civilă. (Gaius, Instit., *Coment.* II, 46). Această achiziţie se îndeplineà foarte greu, fiindcă uzucapiunea lucrurilor furate erà oprită: „*nam furtivarum rerum lex Duodecim Tabularum et lex Atinia inhebent usucapionem*“ (Instit. Justinian, *De usucapionibus*, etc. II, 6 § 2); iar pe de altă parte, există furt de câteori lucrul străin erà mutat din loc cu ştiinţă şi în mod fraudulos. Astfel, vânzarea robului altuia, fără ştiinţa proprietarului, se considerà ca un furt: *cum illicita venditione furtum contractum sit* (L. 1, Cod, *De usucapione, pro emptore vel pro transactione*, 7, 26; L. 2, Cod, *De usucapione pro donato*, 7, 27), etc. Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 1040; Marcadé, *Idem*, No. 306, p. 362, etc.

Dr. vechiu roman.

(3) Vezi Poincaré, *Possession et revendication des meubles*, p. 48 şi p. 172.

ca şi acea a imobilelor, iar proprietarul puteà să revendice lucrurile mişcătoare dela orice detentor. Regula statornicită de art. 1909 este deci străină de dreptul roman. Ea îşi are origina sa în vechiul drept german (legea salică şi legea Ripuarilor *(Loi des Ripuaires)* (1). Ea erà consacrată mai cu seamă în practică. Cel care cu voinţă se lepădase de un lucru mobil, nu aveà decât o acţiune personală în restituţie contra celui care-l primise, fără a-l puteà revendicà dela posesorul lui, căci posesiunea erà pentru terţiul posesor un titlu ce el puteà opune proprietarului lucrului. *„Les meubles n'ont pas de suite"*, ziceà vechiul drept francez, adecă, nu pot fi revendicate (2).

Pe de altă parte, acţiunile posesorii nu erau admise în materie mobiliară (3), iar, după cele mai multe cutume, mobilele nu puteau fi ipotecate. Dr. vechiu fr.

„Meubles n'ont point de suite par hypotèque", ziceà Loysel (4); iar un alt autor, Loyseau, exprimă aceeaşi idee zicând:

„En France c'est une vieille règle du droit coutumier et comme un proverbe de pratique, que meuble n'a **point de suite par hypothèque"** (5).

Formula textului francez; *En fait de meubles possession vaut titre"*, pe care textul nostru a schimbat-o în următoarea: *„Lucrurile mişcătoare se prescriu prin faptul* Modific. formulei codului francez.

(1) *„Pour simples meubles on ne peut intenter complainte; mais en iceux, échet aveu et contre-aveu"*, ziceà Loysel *(Institutes coutumières*, II, p. 143, No. 754 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846). *„Avouer un meuble, c'est le réclamer, le revendiquer"*, zice Troplong *(Prescription*, II, 1042). Vezi şi Jobbé-Duval, *Étude historique sur la revendication des meubles en droit français*, p. 192, nota 2 şi p. 198. Vezi asupra neadmiterei acţiunilor posesorii în privinţa mobilelor, Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 144, 145. Dr. vechiu francez.

(2) Vezi Jobbé-Duval, *Étude historique sur la revendication des meubles*, p. 165 urm. şi 183 urm.

(3) Vezi Jobbé-Duval, *op. cit.*, p. 14 urm.

(4) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 447, text şi nota 5.

(5) Vezi tom. X suscitat, p. 554, nota 3. Vezi asupra principiului que *„meubles n'ont point de suite par hypothèque"*, Poincaré *Revendication des meubles*, p. 145 urm.; Jobbé-Duval, *op. cit.*, p. 187 şi 211. Cpr. art. 1751 C. civil actual.

posesiunei lor, fără să fie trebuință de vreo curgere de timp", a fost împrumutată dela Bourjon, jurisconsult din secolul al XVIII-lea, care, în comentariile sale asupra cutumei Parisului, intitulate: *Le droit commun de la France* (1747), ziceà că, în privința mobilelor, simpla lor posesiune produce efectul unui titlu perfect și că posesiunea unui lucru mobil, oricât de scurtă ar fi, echivalează cu un titlu de proprietate (1).

Imprumutarea formulei C. francez dela Burjon.

„*A l'égard des meubles*, zice acest autor, *la simple possession produit tout l'effet d'un titre parfait, et la possession d'un meuble, ne fût-elle que d'un jour, vaut titre de propriété*"; și, ca concluzie, Bourjon adaogă: „*En fait de meubles, possession vaut titre; la sureté du commerce l'exige ainsi*" (2).

Motivele art. 1909.

Iată cum un autor explică motivele acestei dispoziții

---

(1) Vezi asupra formărei istorice a regulei: *En fait de meubles possession vaut titre*, Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 906 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 812 urm.; Planiol, I, 2461 urm.; Jobbé-Duval, *Revendication des meubles en droit français*, p. 14 urm., care studiază chestiunea din timpurile cele mai depărtate, începând cu secolul al V-lea.

(2) Planiol (I, 2473) consideră, cu toate acestea, atribuirea acestei regule lui Bourjon ca o eroare, însă Acollas (III, *op. cit.*, pag. 902, 903), dovedește foarte bine contrariul. Vezi și Baudry et Tissier, *Prescription*, 827, p. 656 (ed. a 3-a). Iată cum se exprimă, în această privință, Jobbé-Duval: *(Revendication des meubles en droit français, Introduction*, p. 12): „La maxime *En fait de meubles possession vaut titre, insérée par Bourjon* dans son *Droit commun de la France*, fit peu à peu fortune et, en 1789, elle était reproduite par beaucoup de praticiens. C'est aux ouvrages des derniers jurisconsultes coutumiers que les auteurs du code civil l'empruntèrent". Și mai departe acelaș autor adaogă: „Dans son droit commun de la France, Bourjon se servit des jugements qu'il avait vu rendre au Châtelet de Paris, et faisant œuvre de jurisconsulte, il formula des principes et déduisit des conséquences. Le travail personnel de cet avocat au Parlement eut en réalité une influence notable sur la formation de notre droit moderne, et la lecture de son livre est indispensable pour comprendre plusieurs articles du code civil, et notamment les articles 2102, 2°, 2279, 2280 du code civil, etc.". (Jobbé-Duval, *op. cit.*, p. 235).

tradiţionale, care din zi în zi dobândeşte o însemnătate mai mare din cauza dezvoltărei valorilor mobiliare:

„Les choses mobilières corporelles sont celles qui ont la propriété de satisfaire aux besoins si nombreux et si variés de la vie; pour cette cause, elles passent fréquemment d'une main dans une autre, elles sont l'objet de transmissions multipliées se succédant à de courts intervalles; elles forment la matière du commerce. Il eût été absurde d'exiger, pour leur acquisition, les mêmes formalités lentes et coûteuses que pour celle des immeubles. En le faisant, on eût rendu le commerce impossible; il fallait adopter le mode de transmission le plus simple, la tradition. D'un autre côté, l'identité des meubles est souvent difficile à constater, à cause de leur similitude avec d'autres du même genre; on ne pouvait dès lors admettre, à leur égard, le droit de suite ni, par conséquent, le droit d'hypothèque. D'ailleurs, l'exercice de l'action en revendication ou de l'action hypothécaire eussent été des entraves mortelles pour le négoce. Donc, le principe qu'en fait de meubles la possession vaut titre, celui que les meubles ne sont pas susceptibles d'hypothèque, ces principes, avec leurs conséquences, découlent logiquement de la nature des choses; leur absence dans la législation nuirait gravement à l'intérêt général" (1).

Fundamentul juridic al acestei regule.

Dr. francez. Controversă.

Fundamentul juridic sau principiul de drept care serveşte de bază regulei statornicite de art. 1909, a dat loc, în Franţa, la discuţii şi la mai multe sisteme (şapte), care se pot vedeà expuse pe larg în Codul adnotat al lui Dalloz (2); însă această controversă nu are nicio utilitate practică, după cum foarte bine observă un autor (3).

---

(1) Thiry, *La révision du code civil en Belgique*, p. 18 urm. Vezi şi Thiry, *Cours de droit civil*, IV, 644, p. 559. Cpr. Laurent, XXXII, 540 *in fine;* Mourlon, III, 1986, 1987. Maxima statornicită de art. 1909 C. civil se întemeiază pe un motiv de echitate şi de ordine publică, zice acest din urmă autor, iar Curtea noastră de casaţie zice că art. 1909 din codul civil *a fost statornicit în vederea unui interes social, acela de a înlesni tranzacţiunile comerciale şi de a asigurà temeinicia lor.* Vezi Bult. Cas. 1902, p. 1154.

(2) *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 6 urm.

(3) Vezi Geny, *Méthode d'interprétation et sources en droit privé positif*, 72, p. 142. Vezi asupra acestei controverse pur teoretice, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2493 urm.

Dr. nostru. Prescripția instantanee.

La noi, s'a admis sistemul susținut de Marcadé al prescripției instantanee, căci textul nostru dispune că mobilele, se înțelege acele corporale, *se prescriu prin faptul posesiunei lor, fără să fie nevoe de vreo curgere de timp:*

„Pour les meubles *il n'est pas besoin de prescrire*, zice Marcadé, c'est à dire *de posséder pendant un temps quelconque*, attendu que le tiers acquéreur en devient propriétaire à l'instant même de son acquisition" (1).

(1) Marcadé, *Prescription*, art. 2279, 2280, No. 300, p. 349, 350: Mourlon, III, 1985; Demolombe, IX, 622; Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 902; Baudry Lacantinerie, I, 1490, p. 828 (ed. a 9-a); Cas. rom. Bult. 1894, p. 953 și *Dreptul* din 1894, No. 71; Bult. 1902, p. 1152; Trib. Ilfov și C. Craiova, *Dreptul* din 1896, No. 33 și *Cr. judiciar* din 1901, No. 2; Alex. Degré, *Dreptul* din 1889, No. 14. Vezi și *suprà*, p. 100, 101. Mai vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, tabla analitică, v° *Prescription instantanée.*

Combaterea sistemului prescripției instantanee.

Autorii francezi și italieni combat teoria prescripției instantanee, sub cuvânt că aceste cuvinte ar fi contradictorii și s'ar exclude unul pe altul, căci cine zice prescripție zice și trecerea unui timp oarecare. „Nu poate să existe prescripție fără un timp oarecare, zic A. Colin și H. Capitant *(op. cit.*, I, p. 909), după cum nu poate să existe un contract fără voință, un termen imediat, o căsătorie fără soți, etc." Cpr. Planiol, I, 2494; Thiry, IV, 645, p. 560; Aubry et Rau, II, § 183, nota 3 dela p. 144, 145 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, text *in principio*, p. 536 (ed. Anschütz); Laurent, *Dr. civ. international*, VIII, 228; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 212; Baudry et Tissier, *Prescription*, 831, p. 662 (ed. a 3-a), care, și cu această ocazie, citează Tratatul nostru în limba franceză. Vezi și tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 801, 802, unde din eroare Baudry et Tissier sunt trecuți ca partizani ai prescripției instantanee. Un autor italian se exprimă, în această privință, în termenii următori: *„È certo che non è vero quello che dicevano certi antichi scrittori: la presunzione fondarsi sull' effetto di una prescrizione instantanea, perchè non può esservi prescrizione senza un possesso più o meno lungo"*. (Galdi, *Della prescrizione*, IV, 146, p. 202). Iată cum un autor răspunde argumentului invocat de autorii de mai sus:

Justificarea acestei teorii.

„On nous oppose qu'il est impossible de comprendre l'idée d'une prescription instantanée et que cette expression même est contradictoire, car toute prescription, en temps qu'elle est une usucapion, implique, dit-on, un usage d'une certaine durée. Plaisants argumentateurs que ceux qui raisonnent ainsi.

Prescripție achizitivă.

Prin urmare, în dreptul nostru, art. 1909 cuprinde o prescripție achizitivă. Posesorul lucrului a devenit proprietarul lui prin prescripție, fără nicio curgere de timp, dacă posesiunea lui întrunește condițiile ce vom expune mai la vale, și lucrul nu va puteà fi revendicat decât în mod excepțional, atunci când a fost pierdut sau furat. Acesta este sensul primului paragraf al art. 1909 (1).

Deci, dacă vechiul proprietar al lucrului îl revendică dela posesorul actual, acesta va puteà să respingă acțiunea în revendicare, opunându-i pur și simplu posesiunea sa (2).

Deoseb. între mobile și imobile.

In materie imobiliară posesiunea nu constitue un titlu de proprietate, ci face numai să se nască o prezumpție de proprietate în favoarea posesorului; de aceea posesorul trebue să restitue lucrul îndată ce revendicantul dovedește că este proprietar. In materie mobiliară, din contra, vechiul proprietar în zadar și-ar dovedì proprietatea sa, pentrucă nicio probă nu poate să distrugă proprietatea posesorului actual (3).

Condițiile cerute pentru ca art. 1909 să poată fi aplicat.

Posesiunea cu titlu de proprietar.

Pentru ca art. 1909 să poată fi invocat se cere: 1° ca posesiunea lucrului mișcător să fie cu titlu de proprietar

---

Comment n'ont-ils pas vu, ces logiciens de la basoche, que si la loi a la puissance de changer une possession de plusieurs années ou de plussieurs siècles en propriété, il n'y a pas plus de difficultés à lui attribuer la puissance de changer en propriété une possession même d'un seul instant? Est-ce que dans le domaine de l'arbitraire et de l'absurde, toutes les hypothèses ne sont pas de mise?" (Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 904, nota 1).

(1) S'a decis, însă fără cuvânt, că art. 1909 din codul civil stabilește o simplă prezumpție de proprietate, nu însă o prezumpție *juris et de jure*, care scutește de orice probă, ci o prezumpție susceptibilă de proba contrară. Trib. Iași, *Dreptul* din 1907, No. 29, p. 233. Cpr. Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2502 și numeroasele decizii citate acolo.

Sentința menționată a tribun. Iași mai pune în principiu că art. 1909 apără pe posesorul de bună credință contra acțiunei în revendicare a proprietarului, fără a apără însă pe debitori, de acțiunile personale de care sunt ținuți.

(2) Vezi *infrà*, p. 363, text și nota 4.

(3) Cpr. Planiol, I, 2286.

(animo domini) (1). Deci, dacă posesorul este acționat în baza unei acțiuni personale, de exemplu: în baza unui contract, unui quasi-contract, unui delict sau unui quasi-delict, care îl obligă la restituirea lucrului, art. 1909 nu mai este aplicabil (2).

Precariștii nu pot invocà art 1909.

Astfel, locatarul, depozitarul, comodatarul și toți acei care dețin lucrul cu titlu precar, nu pot invocà art. 1909 (3), pentrucă ei nu pot prescrie nu numai în mod instantaneu, dar nici chiar *per mille annos* (4).

Găsitorul lucrului. Aplic. prescrip. de 30 de ani.

Nici acel care a găsit un lucru nu poate să pretindă că a devenit proprietarul lui prin prescripția instantanee. El este obligat la restituirea lucrului printr'o acțiune personală *ex delicto*, cât timp n'a prescris proprietatea lui, și prescripția, în specie, nu poate fi decât acea de 30 de ani (art. 1890) (5). Cu toate acestea unii aplică, în specie, prescripția de trei ani (6).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1902, p. 1152; Bult. 1907, p. 193.

(2) Thiry, IV, 645; Beltjens, VI, art. 2279, No. 15; Laurent, XXXII, 551; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 73; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 837, etc.

(3) Thiry, IV, 645; Beltjens, VI, art. 2279, No. 3; Arntz, IV, 2806; Laurent, XXXII, 544; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 13 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 837, 851 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 863 urm.; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1316; D. de Folleville, *Possession des meubles*, No. 32; T. Huc, XIV, 509; Mourlon, III, 1995, 1996; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil*, I, p. 910; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2557 urm.; Répert. Sirey, v° *Possession*, 300 urm.; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, etc.

Aplic. art. 1909 uzufructuarului unui lucru mobil.

(4) Uzufructuarul unui mobil, care a primit acest mobil cu bună credință, poate să invoace art. 1909, căci el nu este detentor cu titlu precar decât față cu cel care i-a concedat uzufructul. Față de terții, uzufructuarul, ca și creditorul gagist, de care vom vorbì mai la vale, are, în privința uzufructului, o posesiune cu titlu de proprietar; de unde rezultă ce el poate să invoace art. 1909 față de terții. Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 867; Guillouard, *Idem*, II, 869; Laurent, XXXII, 575, *in fine*; Beltjens, VI, art. 2279, No. 45 *bis*, etc.

(5) Baudry et Tissier, *Prescription*, 837, pag. 669 (ed. a 3-a); Marcadé, *Idem*, 306, p. 361. Cpr. Planiol, I, 2586.—Vezi însă Planiol, I, 2484. Vezi și *infrà*, p. 372.

(6) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, unde se arată atât controversa cât și dreptul nostru anterior în această privință.

Jurisprudența și o mare parte din doctrină decid însă că creditorul gagist care, *de bună credință*, a primit în gaj dela un detentor precar un lucru mobiliar sau un titlu la purtător, poate să invoace art. 1909, pentru a respinge, până la plata creanței sale, acțiunea în revendicare a proprietarului acestui lucru sau acestui titlu (1). Invoc. art. 1909 de creditorul gagist. Controversă.

Tot controversată este și chestiunea de a se ști dacă creditorul gagist, a cărui situație este determinată de art. 1910 C. civil, poate sau nu să invoace art. 1910, adecă să ceară dela proprietarul, care-și revendică lucrul pierdut sau furat și primit în gaj, suma împrumutată, atunci când creditorul gagist se găsește în condițiile statornicite de acest text. Negativa este admisă în genere, după cum vom vedeà mai la vale (2). Aplic. art. 1910 creditorului gagist. Controversă.

S'a decis însă că creditorul gagist nu se poate opune la urmărirea lucrului amanetat ce s'ar face de către ceilalți creditori ai debitorului. Aceștia conservă, în adevăr, dreptul de a urmări orice avere a debitorului lor, rămânând ca cre- Dreptul celorlalți creditori de a urmări lucrul amanetat.

(1) Cas. fr. D. P. 1906. 1. 7; Sirey, 1906. 1. 40; *Pand. Période.* 1906. 1. 37; D. P. 1907. 1. 342; Sirey, 1901. 1. 305 (cu nota lui Lyon-Caen); Cas. rom. Bult. 1912, p. 1757; *Cr. judiciar* din 1914, No. 13, p. 100. Vezi și C. Galați, *Cr. judiciar* din 1894, No. 19. Mai vezi *suprà*, pag. 101. Vezi în acelaș sens, Aubry et Rau, II, § 183, *in fine*, p. 159, 160, text și nota 36; Laurent, XXXII, 575; Thiry, IV, 283, p. 254; Planiol, II, 2398; Beudant, *Sûretés personnelles et réelles*, I, 194; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, 1, 31 și nota 4 în D. P. 1909. 1. 57; Valette, *Idem*, 49, p. 53; Baudry et Saignat, *Vente*, 632; Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2279, No. 43; Pand. fr., v° *Gage*, 96 urm.; Répert. Sirey, v° *Possession*, 373; Daniel de Folleville, *Possession des meubles*, 36; Poincaré, *Du droit de sûreté dans la propriété mobilière*, pag. 143 și *Revendication des meubles*, p. 210; Guillouard, *Prescription*, II, 878; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 387; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 290. Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 239, text și nota 4.—*Contrà:* Cas. fr. Sirey, 47. 1. 641; Pothier, *Nantissement*, V, 27; p. 400, 401; Grenier, *Tr. des hypothèques*, II, 314, p. 22 (ed. belg. din 1833); Baudry et Tissier, *Prescription*, 870 și nota în Sirey, 98. 1. 481. Cpr. T. Huc, XIV, 509, etc.

(2) Vezi Trib. com. Bruxelles, D. P. 1911. 2. 209 și nota lui P. de Loynes.

ditorul gagist să-şi exercite privilegiul asupra preţului lucrului vândut la licitaţie, şi să uzeze de dreptul său de retenţie chiar în contra adjudecatarului, până la plata definitivă a creanţei sale (1)

Toleranţa nu constitue un titlu de posesiune.

Toleranţa sau familiaritatea nu constitue, de asemenea, un titlu de posesiune, ci un titlu precar, în baza căruia nu se poate invocà dispoziţia art. 1909 din codul civil (2).

Exemplu de toleranţă.

Astfel, cel care ocupă, fără a plătì nicio chirie şi prin simpla toleranţă a proprietarului, un apartament în casa acestui din urmă, trebue să dovedească că mobilele aflătoare în apartamentul său, sunt ale lui şi că au fost aduse acolo de el (3).

Servitorii pot să invoace art. 1909.

Cât pentru servitori, nu se poate zice că ei sunt găzduiţi cu titlul de simplă familiaritate la stăpânul lor; ei pot deci să invoace beneficiul art. 1909, dacă din împrejurările cauzei rezultă că au posesiunea exclusivă şi cu titlu de proprietar a unor lucruri mobile aflătoare la domiciliul stăpânului, care este şi domicilul lor (art. 94 C. civil) (4).

Dar manual. Dovedirea tradiţiei lucrului.

Acel care se găseşte în posesiunea unor valori, ce pretinde că i-au fost dăruite dela mână la mână (dar manual), nu are nicio probă de făcut, posesiunea acestor valori constituind pentru dânsul un titlu de proprietate. Faptul tradiţiei valorilor dăruite poate fi dovedit prin orice mijloace (5).

Ce trebue să dovedească cei care contestă pretinsul dar manual.

Cei care, în prezenţa alegaţiunei unui dar manual, contestă acest dar, revendicând lucrurile pretinse dăruite, pot să conteste regularitatea posesiunei pretinsului donatar, stabilind că posesiunea lui este echivocă şi clandestină (6).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1903, p. 650.

(2) Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1896, No. 33, p. 289; Beltjens, VI, art. 2279, No. 13; Laurent, XXXII, 549; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 48 urm., etc.

(3) Beltjens, Laurent, *loco cit.*; Répert. Sirey, v° *Possession*, 314, etc.

(4) Vezi autorii citaţi în nota precedentă. Cpr. Répert. Sirey, v° *Possession*, 335.

(5) Cpr. Beltjens, VI, art. 2279, No. 7. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 279, text şi nota 3 şi p. 286 urm. (în privinţa dovedirei darului manual). Cpr. C. Nancy, D. P. 92. 2. 441 (cu nota lui Planiol).

(6) Cas. fr. D. P. 1908. 1. 440. Vezi şi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 280 urm.

Proprietatea mobilelor.

Din cele mai sus expuse rezultă că mobilele sunt, în regulă generală, considerate ca aparținând acelui care ocupă localul unde ele se găsesc (1).

Cazul unei posesiuni echivoci. Chestie de fapt.

De câteori însă mai multe persoane locuesc sub același acoperemânt, posesiunea mobilelor, care garnisesc localul ocupat de acele persoane, are un caracter echivoc, care face ca una din acele persoane să nu poată invocà dispoziția art. 1909 din codul civil. Judecătorii vor decide, în asemenea caz, în fapt, cine este posesorul de bună credință și, deci, proprietarul acelor mobile (2).

Revendicantului incumbă sarcina de a dovedì precaritatea posesorului.

Acel care posedă un lucru mișcător nu are nevoe să dovedească că îl posedă cu titlu de proprietar, reclamantului incumbând sarcina de a stabilì că pârîtul este de rea credință sau posedă în baza unui titlu care-l obligă la restituire (3), sau cu titlu precar (4).

Dovada precarității sau a toleranței se va face după regulele dreptului comun (5).

Aplic. dreptului comun.

Astfel, de câteori lucrul revendicat are o valoare mai mare de 150 lei, și revendicantul susține că lucrul a fost dat în depozit, în locațiune, cu împrumut, etc., sau că posesorul îl deține în virtutea oricărei alte convenții la care

---

(1) Cas. fr. D. P. 1900. 1. 281 (cu nota lui Poncet); Cas. rom. Bult. 1904, p. 745; C. Orléans, Sirey, 1910. 2. 115.—Astfel, dacă cu ocazia urmărirei unor lucruri mobiliare, care se află în posesiunea debitorului, se face contestație de o a treia persoană, aceasta din urmă este obligată a dovedì că suszisele mobile sunt proprietatea sa, iar nu a debitorului urmărit. Cas. rom. Bult. 1904, p. 745, 746.

(2) Cpr. C. Paris, D. P. 1907. 2. 85.

(3) Pand. belges, *Possession des meubles*, 17 urm.; Thiry, IV, 645, p. 561. T. Huc, XIV, 509; Beltjens, VI, art. 2279, No. 4 și toți autorii.

(4) Beltjens, VI, art. 2279, No. 14; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* VI. „Posesorul fiind presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar și cu bună credință, zice Curtea de casație, de aici rezultă că, în ochii legei, posesorul lucrurilor mișcătoare este proprietarul lor, și cel ce revendică este dator să dovedească precaritatea posesiunei detentorului. Bult. 1902, p. 1154. Vezi și C. Galați, *Dreptul* din 1905, No. 85, p. 699.

(5) T. Huc, *loco cit.;* Beltjens, *loco cit.*, No. 14 *bis;* Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 63 urm., etc. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 281.

revendicantul sau autorul lui a consimțit. proba acestor cauze juridice, de unde ar decurge precaritatea posesiunei detentorului, nu poate rezultà decât din acte scrise. Din contra, reclamantul este în drept a recurge la proba testimonială sau la prezumpțiuni (art. 1203), când el ar fi pierdut lucrul reclamat, ar fi fost victima unui delict, sau s'ar găsì în cazurile excepționale statornicite de art. 1198 C. civil (1).

Buna credință a posesorului. Controversă.

2⁰ A doua condițiе cerută pentru aplicarea art. 1909, este buna credință a posesorului lucrului, după cum dispune anume art. 707 din codul italian (2). Chestiunea este, ce e drept, controversată, însă soluția de mai sus este singură juridică: 1⁰ pentrucă, în dreptul vechiu francez, de unde am văzut că ne vine art. 1909, se cereà buna credință, după cum ne atestă Bourjon, Duplessis și Brodeau; 2⁰ apoi această soluție rezultă din art. 972, care, după cum știm, nu este decât o aplicare art. 1909 (3). Această soluție este mai cu

---

(1) Cas. rom. Bult. 1902, p. 1154, 1155.

Dr. străin. (2) *„Il possesso produce a favore dei terzi* **di bona fede** *l'effetto stesso del titolo“*. Cpr. art. 932 C. german, art. 532 C. portughez, art. 464 C. spaniol, etc.

(3) Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 174 și tom. III, partea II-a, p. 746, nota 1 (ed. a 2-a). Vezi în sensul necesității bunei credințe, Marcadé, *Prescription*, 302, p. 353; Baudry et Tissier, *Prescription*, 871; Guillouard, *Idem*, II, 874; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1323; Troplong, *Idem*, II, 1061; Laurent, XXXII, 559; Planiol, I, 2479, 2⁰, 2743, 2⁰; Acollas, III, p. 903; Thiry, IV, 646; Adan, *op. cit.*, II, 3586, p. 762; Arntz, IV, 2093; Beltjens, VI, art. 2279, No. 9 și 28; Demolombe, IX, 622; Mourlon, III, 1993; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 27, 29; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* VII; Massé-Vergé, V, § 849, p. 306, nota 3; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 94; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2595 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 307; Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 911; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 365; C. Nancy, D. P. 92. 2. 241 (cu nota lui Planiol); Cas. fr. Sirey, 1900. 1. 80 și 205; Pand. Période. 1906. 1. 281; D. P. 1911. 1. 465 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 61, p. 717 urm. (cu observ. noastră); Cas. rom. Bult. 1907, p. 193; Bult. 1902, p. 1152.—*Contrà:* Aubry et Rau, II, § 183, p. 156, 157, nota 29 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 122, p. 335, nota 2 (ed. Crome); Ortlieb, *Des effets de la possession des meubles*, 83; Poincaré

seamă admisibilă, zice un autor (1), în teoria celor pentru care art. 1909 nu este altăceva decât o prescripție instantanee, ceeace este tocmai, după cum știm, în legea noastră.

Așa dar, posesorul de rea credință nu este garantat prin posesiunea sa contra reclamațiilor terțiilor (2).

Cazul când posesorul nu are nevoe de bună credință

Dar, dacă buna credință este necesară celui care a dobândit în mod direct lucrul mișcător dela detentorul precar, ea nu mai este necesară aceluia care ar fi dobândit lucrul dela un terțiu ce și el l-ar fi dobândit de bună credință dela acelaș detentor precar. Posesorul actual poate, în asemenea caz, chiar dacă ar fi de rea credință, să invoace art. 1909, nu în numele lui propriu, ci în numele autorului său (3).

Momentul când trebue să existe buna credință.

Când trebue să existe buna credință? Chestiunea este și de astădată controversată, însă părerea cea mai juridică este, de bună seamă, acea care pune în principiu că buna credință trebue să existe în momentul când începe posesiunea, pentrucă posesiunea îl face pe posesor proprietar prin prescripție. Nu este deci suficient ca buna credință să fi existat în momentul contractului, căci posesorul ar fi de bună credință chiar dacă puțin după începerea posesiunei el ar fi aflat că lucrul aparține altuia (4).

Art. 960, 1899 § 2.

Posesorul este presupus de bună credință până la dovada contrară (art. 960, 1899 § 2) (5).

Revendication des meubles, p. 186 urm.; T. Huc, XIV, 514.

(1) Vezi T. Huc, XIV, 515, p. 651.

(2) Beltjens, VI, art. 2279, No. 30. — In consecință, s'a decis că achizitorii obiectelor mobiliare nu sunt apărați de lege, decât numai atunci când nicio împrejurare n'a fost de natură să deștepte într'înșii bănuiala asupra legitimității posesiunei persoanei care le-a transmis aceste obiecte. C. București, *Dreptul* din 1909, No. 67, p. 532.

(3) Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XIII; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2599.

(4) Laurent, XXXII, 561; Guillouard, *Prescription*, II, 875; Baudry et Tissier, *Idem*, 874; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 28 urm.; Gourmont, *Etude sur la possession des meubles*, 255, etc. — *Contrà:* Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XII; Larombière, *Oblig.*, I, art. 1141, No. 6 și 16. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 70 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2603 urm.; Répert. Sirey, v° *Possession*, 308, 309, etc.

(5) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 875; D. de Folleville, *op. cit.*, 27;

Chestie de fapt.

Dacă posesorul este sau nu de bună credinţă, aceasta este o chestie de fapt, care se aprecieză în mod suveran de instanţele de fond (1).

C. german. Art. 932 § 2.

Pentru ca posesorul să fie de rea credinţă, el trebue să fi dobândit lucrul *a non domino*, ştiind că vânzătorul nu era proprietar (art. 1898) (2). „Achiztorul nu este de bună credinţă, zice art. 932 § 2 din codul german, dacă el ştiea sau nu ştiea din cauza unei negligenţe grave, că lucrul nu aparţineà vânzătorului, *wenn ihm bekannt oder in Folge grober Fahrlässigkeit unbekannt ist, dass die Sache nicht dem Veräusserer gehört*“.

Exist. unui titlu just. Controversă.

Unii mai cer, osebit de buna credinţă, ca posesorul să aibă un titlu just, adecă o cauză legală de achiziţie, precum: vânzarea, schimbul, donaţiunea, succesiunea, etc. (3).

Mobilele la care se aplică art. 1909.

Mobilele corporale.

Prescripţia instantanee statornicită de art. 1909 C. civil se aplică numai imobilelor corporale, care singure sunt susceptibile de o detenţiune materială (4), nu însă şi celor incor-

---

C. portughez. Art. 532 § 2.

Pand. fr. *v⁰ cit.*, 2605; Cas. fr. D. P. 1907. 1. 342. „Justul titlu şi buna credinţă *(a boa fé)* sunt în totdeauna presupuse *(sempre se presumem)*, zice art. 532 § 2 din C. portughez.

(1) Baudry et Tissier, *Prescription*, 873 *in fine*; Guillouard, *Idem*, II, 583; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 77; Cas. fr. *Pand. Période.* 1906. 1. 37 şi 281; D. P. 1908. 1. 31; D. P. 98. 1. 309, etc.

(2) Cpr. Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 367.

(3) Vezi Marcadé, *Prescription*, 303, p. 353; Acollas, III, p. 903; Demolombe, IX, 622 şi XXIV, 469. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 877; Laurent, XXXII, 553; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 365; T. Huc, XIV, 516; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 29, etc.

(4) Legea a voit, în adevăr, să înlesnească tranzacţiile, care se fac repede, dela mână la mână, fără niciun act scris. Vezi Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, p. 762; Planiol, I, 2488; Thiry, IV, 646; Laurent, XXXII, 566; Arntz, IV, 2087; Beltjens, VI, art. 2279, No. 22 *bis;* Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 905; Aubry et Rau, II, § 183, p. 152, text şi nota 20 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 537, text şi nota 5 (ed. Anschütz), § 122, p. 336 (ed. Crome); Massé-Vergé, V,

porale (1), afară de titlurile la purtător (2) sau cupoanele lor (3) şi de biletele sau obligaţiile la înfăţişător (4), care se transmit de mână la mână (5), admiţând, bine înţeles, că

---

§ 849, p. 307, text şi nota 6; T. Huc, XIV, 506; Colmet de Santerre, VIII, 388 *bis* III; Larombière, *Oblig.*, I, art. 1141, No. 2; Chardon, *Du dol et de la fraude*, 43, p. 24 (ed. belg. din 1835); Daniel de Folleville, *Possession des meubles*, 61; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 101; Baudry et Tissier. *Prescription*, 840; Guillouard, *Idem*, II, 824; Troplong, *Idem*, II, 1065; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; Marcadé, *Idem*, art. 2279, 2280, No. 305, p. 359; C. Paris, Sirey, 1905. 2. 121, etc.

S'a decis, cu drept cuvânt, că un pavilion mobil, fiind considerat, ca un lucru mobiliar, cade sub aplicarea art. 1909. C. Gand, 28 Iulie 1904, decizie citată de Beltjens, *op.* şi *loco suprà cit.*, No. 32 *ter*. Aplic. art. 1909 unui pavilion mobil.

Art. 1909 se aplică, de asemenea, animalelor, care sunt mobile prin natura lor, ce se mişcă dela sine *(moventia)*, *mutate*, zice pravila lui Matei Basarab (vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 187, ed. a 2-a). Cpr. Galdi, *Della prescrizione*, IV, 144, p. 200. Aplic. acestui text animalelor.

(1) Mobilele incorporale, precum creanţele, nu cad deci sub aplicarea art. 1909, fiindcă ele nu se transmit dela mână la mână, cesiunea lor trebuind a fi notificată conform art. 1393 C. civ. In privinţa creanţelor, posesiunea titlului nu atrage deci posesiunea creanţei, nici dreptul de a cere plata lor. Adan, *op. cit.*, II, 3586, p. 782; Laurent, *Droit civil international*, VIII, 242; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2518; C. Lyon, D. P. 90. 2. 216. Neaplic. art. 1909 creanţelor.

(2) Cas rom. Bult. 1912, 1957 şi *Dreptul* 1912, No. 59. Art. 707 din codul italian este expres în privinţa titlurilor la purtător *(riguardo ai beni mobili per loro natura ed ai titoli al portatore)*. C. italian.

(3) Guillouard, *Prescription*, II, 846; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2280. No. 11; Laurent, XXXII, 598; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 186, etc. Vezi şi *infrà*, p. 387.

(4) Vezi Répert. Sirey, v° *Billet au porteur*, 37 urm.; Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial*, v° *Billet au porteur*, No. 18; Ortlieb, *Effet de la possession des meubles*, 73, etc. Deci, dacă biletul la înfăţişător a fost pierdut sau furat, proprietarul deposedat va puteà să-l revendice timp de trei ani dela terţiul purtător, fie acest terţiu chiar de bună credinţă (art. 1909 § 2). Vezi Répert. Sirey, *v° cit.*, 39.

(5) Laurent, XXXII, 568 urm.; Arntz, IV, 2087; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 37; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, p. 762; Pand. belges, v° *Poss. des meubles*, 103 urm. Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2523 urm.: Aubry et Rau, *loco cit.*, text şi nota 21; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV,

aceste titluri ar puteà fi constituite sub codul actual, ceeace este foarte îndoelnic, după cum vom vedeà *infrà*, p. 389 urm.

Neaplic. art. 1909 universalităţilor juridice de mobile.

Şi încă şi în privinţa mobilelor corporale, art. 1909 nu se aplică universalităţilor juridice *(universitas juris)*, precum ar fi: o succesiune compusă numai din mobile, după cum dispune anume art. 707 din codul italian (1) şi art. 35 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98 (2). Dacă o asemenea succesiune ar fi posedată de un moştenitor aparent, moştenitorul adevărat ar puteà deci să exercite timp de 30 de ani acţiunea în petiţie de ereditate (3).

Curtea din Paris declarase, la 1830 că vânzarea unei universalităţi de mobile, făcută unui terţiu de către un moş-

---

§ 215 *a*, p. 537, nota 5 (ed. Anschütz) şi I, § 122, p. 336, nota 5 (ed. Crome); Massé-Vergé, V, § 849, p. 307, nota 6; Planiol, I, 2489; Baudry et Tissier, *Prescription*, 840, 841; Troplong, *Idem*, II, 1065; Guillouard, *Idem*, II, 825; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; T. Huc, XIV, 506; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 225; Thiry, IV, 646; Thaller, *Tr. élément. de droit commercial*, 900, p. 460 (ed. a 4-a, 1910); D. de Folleville, *Possession des meubles*, 61 *bis;* A. Colin et H. Capitant, *Cours élement. de droit civil fr.*, I, p. 905; Cas. fr. D. P. 91. 1. 388; Sirey, 91. 1. 469; Sirey, 92. 1. 244; Cas. rom. Bult. 1912, p. 1047 şi *Dreptul* din 1912, No. 59; *Cr. judiciar* din 1913, No. 6; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1883, No. 73.

Neaplic. art. 1909 fondurilor de comerţ.

S'a decis însă că art. 1909 nu se aplică fondurilor de comerţ, care, necontestat, sunt mobile incorporale. C. Paris, Sirey, 1905. 2. 121 (cu nota lui Al. Wahl). Cpr. A. Colin et H. Capitant, *op.* şi *loco suprà cit.;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 843 *bis;* Pand fr., v° *Fonds de commerce*, 1141; Galdi, *Della prescrizione*, IV, 145, p. 201, 202, care citează în acest sens o decizie a Curţei de apel din Veneţia.

C. italian.

(1) „*Questa disposizione non si applica all'universalità di mobile*", zice acest text.

(2) Vezi *suprà*, p. 100.

(3) Aubry et Rau, II, § 183, p. 152, text şi nota 18 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 537 (ed. Anschütz) şi § 122, p. 347 (ed. Crome); T. Huc, XIV, 506; Thiry, IV, 646, p. 562; Planiol, I, 2488; Arntz, IV, 2087; Laurent, XXXII, 565 şi *Dr. internaţional*, VIII, 243; Beltjens, *loco cit.*, No. 36; Dalloz, Répert. *Supplément*, v° *Prescr. civile*, 156; Pand. belges, *Possession des meubles*, 122, 123; Baudry et Tissier, *Prescription*, 839; Troplong, *Idem*, II, 1066; Guillouard, *Idem*, II, 821; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; Colin et Capitant, *op. cit.*, p. 906; Pand. fr., *v° cit.*, 2516, 2517, etc.

tenitor aparent, este garantată de art. 1909, însă această decizie a fost cu drept cuvânt casată (26 August 1833) (1).

Universalităţile de drept.

Rămâne însă bine înţeles că art. 1909 este inaplicabil numai universalităţilor de drept, precum ar fi, de exemplu, o succesiune compusă exclusiv din lucruri mobile.

Aplic. art. 1909 universalităţilor de fapt.

Cât pentru universalităţile de fapt, precum ar fi de exemplu: o bibliotecă, o turmă de oi, un cârd de vaci sau de boi, etc., acestea fiind numai o întrunire sau o grupare de mobile, nimic nu se opune ca art. 1909 să le fie aplicabil (2).

Art. 493 C. com.

Art. 1909 nu se aplică, de asemenea, vaselor sau corăbiilor, care nu pot fi înstrăinate decât printr'un act scris (art. 493 C. com.) (3). (Vezi *infrà*, p. 424).

Actul scris *ad probationem*. Controversă.

Chestiunea de a se şti dacă actul scris se cere, în specie, *ad solemnitatem* sau *ad probationem*, este controversată. Părerea generală este, atât în Franţa cât şi în Italia, că legea prescrie actul scris numai *ad probationem* (4).

Mobilele care se găsesc într'un imobil.

In caz când s'ar revendică un imobil în care s'ar găsi mai multe mobile, art. 1909 este neaplicabil acestor din urmă, fiindcă, în asemenea caz, mobilele sunt accesoriile imobilului. Mobilele vor puteà însă fi revendicate (5).

---

(1) Vezi Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 222, nota 1.

(2) Poincaré, *op. cit.*, p. 222; Galdi, *Della prescrizione*, IV, 144, p. 200, 201, etc.

(3) Vezi A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 906; Beltjens, *loco cit.*, No. 41; Laurent, XXXII, 573; T. Huc, XIV, 508; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit comm.*, V, 84 şi 161; Bonlay-Paty, *Droit maritime*, I, 351; De Valroger, *Idem*, I, 77; Desjardins, *Idem*, I, 57; Baudry et Tissier, *Prescription*, 845; Guillouard, *Idem*, II, 831; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; Dalloz, Répert. *Supplément*, v° *Prescription civile*, 164; Poincaré, *op. cit.*, p. 223; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2553; Répert. Sirey, v° *Navire*, 70 urm. şi v° *Possession*, 287; *Mortara, Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 164, p. 207, etc.

(4) Vezi tom. IV, partea I, al Coment. noastre p. 272, nota 2 şi mai ales tom. VIII, p. 545, text şi nota 2.

Tranzacţie.

Tot *ad probationem* este cerut actul scris şi în materie de tranzacţie (art. 1705). Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 204. In acelaş sens Cas. rom. Bult. 1911, p. 523 şi *Cr. judiciar* din 1911, No. 43 (cu observ. noastră).

(5) Aubry et Rau, II, § 183, pag. 152 (ed. a 5-a); Beltjens, art. 2279, No. 34; T. Huc, XIV, 508; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 64; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 846;

Mobilele ce fac parte din domeniul public.

Acest text nu se aplică, de asemenea, mobilelor care fac parte din domeniul public, precum ar fi, de exemplu: cărţile sau manuscrisele din bibliotecile publice, obiectele de artă (tablourile, statuele) dintr'un muzeu public, etc. (1), nici acelor care şi-au perdut individualitatea prin incorporarea lor la un imobil (2).

Mobilele care, fiind incorporate unui imobil, au fost deslipite de acest imobil.

Regula art. 1909 va fi însă aplicată mobilelor care, fiind incorporate unui imobil, au fost mai în urmă deslipite de acest imobil. Dobânditorul acestor lucruri, devenite mobile prin deslipirea lor de fondul la care fusese incorporate, va fi apărat de regula art. 1909, şi aceasta fără a se distinge dacă lucrurile dobândite de el erau imobile prin destinaţie sau incorporaţie, înainte de a fi separate de fondul la care erau incorporate (3).

Cazurile când se aplică art. 485 C. civ.

In fine, art. 1909 nu se aplică la cazul când un imobil fiind revendicat, posesorul lui urmează a conservà sau restituì fructele percepute de el. Regulele de urmat sunt, în asemenea caz, acele ale art. 485, iar nu ale art. 1909 (4).

Neaplic. art. 1909 acţiunilor întemeiate pe o oblig. contractată de posesor.

In rezumat, art. 1909 nu garantează pe posesorul unui mobil corporal şi individual decât în contra acţiunilor în revendicare întemeiate pe un drept real, iar nu contra celor ce ar fi întemeiate pe o obligaţie contractată de posesor, precum ar fi, de exemplu, acelea care ar rezultà dintr'un contract de închiriere, dintr'un comodat, etc. (5).

Guillouard, *Idem*, II, 822; Poincaré, *op. cit.*, pag. 223.

(1) Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 222; Planiol, I, 2490; Aubry et Rau, II, § 183, p. 154 (ed. a 5-a); Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 231; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2552. — Este, în adevăr, de principiu că chiar mobilele corporale, considerate în individualitatea lor, spre a cădeà sub aplicarea art. 1909, trebue să fie în comerţ, prin urmare, să nu facă parte din domeniul public al Statului, comunelor, etc. Poincaré, *op.* şi *loco suprà cit.*

(2) T. Huc, XIV, 508; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 39.

(3) Guillouard, *Prescription*, II, 827; Baudry et Tissier, *Idem*, 846; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 35; Laurent, XXXII, 564; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 65.— Vezi însă Pand. belges, *v⁰ Possession des meubles*, 109.

(4) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 847, p. 676 (ed. a 3-a); Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2545, etc.

(5) Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 538 (ed. Anschütz); Massé-Vergé, V, § 849, p. 308, etc.

Creditorii posesorului pot să opue proprietarului revendicant, posesiunea exercitată de debitorul lor, fiind vorba în specie, de un interes bănesc (art. 974) (1). Judecătorii nu pot însă să aplice din oficiu regula statornicită de art. 1909 (2). Art. 974.

Manuscrisele fiind considerate ca lucruri mobile, cad ca atare sub aplicarea art. 1909; de aceea știm că ele pot face obiectul unui dar manual (3). Manuscrise.

Posesiunea unui manuscris nu conferă însă dreptul de a-l publică, care rămâne în afară de art. 1909 (4).

De aceea am și văzut, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, că darul manual al unui manuscris nu transmite proprietatea literară a acestui manuscris, adecă dreptul de a-l dă publicității, pentrucă această proprietate nefiind un lucru corporal, ci un drept intelectual, asemenea drepturi nu pot fi date dela mână la mână (5). Dreptul de a publică manuscrisul. Controversă.

Și o scrisoare misivă poate fi considerată ca un lucru mobil, din punctul de vedere al aplicărei art. 1909; însă după cum foarte bine observă Poincaré, aceasta nu rezolvă chestiunea foarte controversată a proprietății acestor scrisori (6). Scrisoare misivă.

Dota mobiliară fiind, după cum știm, alienabilă Alienab. dotei mobiliare.

---

(1) Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts;* Massé-Vergé, *loco suprà cit.;* Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, p. 762.

(2) Adan, *op.* și *loco suprà cit.;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 836. Vezi și *infrà*, p. 363.

(3) Vezi tom. IV, partea I, al Coment. noastre, pag. 274 urm. (ed. a II-a).

(4) Vezi în acest sens, Poincaré, *op. cit.*, p. 224, care combate foarte bine părerea contrară susținută de Dalloz. In acelaș sens, Beltjens, VI, art. 2279, No. 38; Laurent, XII, 283 și XXXII, 570; Aubry et Rau, II, § 183, p. 154, 155 (ed. a 5-a); T. Huc, XIV, 507; Pand. belges, *Droits d'auteurs*, 316 urm.: Baudry et Tissier, *Prescription*, 843; Guillouard, *Idem*, II, 826; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 139, pag. 250, etc.

(5) Vezi numeroasele autorități citate în tom. IV, partea I, al Coment. noastre, p. 275, nota 2.

(6) Poincaré, *op. cit.*, p. 224. Vezi asupra proprietății scrisorilor confidențiale, tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 251, 252. Vezi asupra scrisorilor confidențiale, studiul d-lui I. Dragomirescu, publicat în *Dreptul* din 1910, No. 73, precum și studiul foarte conștiincios al d-lui Siliu Rădulescu, publicat în *Dreptul* din 1911, No. 46. Mai vezi C. Toulouse, *Dreptul* din 1910, No. 9, p. 72 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Proprietatea scrisorilor confidențiale. Controversă.

(art. 1249) (1), s'a decis, cu drept cuvânt, că achizitorul de bună credință al unor mobile corporale, ce compun o asemenea dotă, este apărat prin dispoziția art. 1909 din codul civil (2), fără a i se puteà opune clauza de inalienabilitate care ar rezultà din convenția părților (3).

Cumpărarea unei case spre a fi dărâmată. Neaplicarea art. 1909.

Ne-a mai rămas a semnalà o ipoteză asupra căreia a avut a se pronunță o Curte de apel din Italia. Iată despre ce este vorba. Cineva cumpără de bună credință, *a non domino*, o casă spre a fi dărâmată, vânzarea având de obiect materialul care va proveni din dărâmarea casei. Adevăratul proprietar prinzând de veste, revendică materialul casei; poate cumpărătorul să-i respingă această revendicare, invo-

---

(1) Vezi *suprà*, p. 79 și tom. VIII al Coment. noastre, p. 220, 221 și 336, 337. Vezi și Trib. Corbeil (*Dreptul* din 1914, No. 58 cu observ. noastră), care a admis acum de curând aceeaș soluție și în Franța, cu toate că acolo jurisprudența proclamà în mod constant de aproape 100 de ani, inalienabilitatea dotei mobiliare.

(2) Cas. rom. Bult. 1903, p. 1525; *Cr. judiciar* din 1904, No. 12 (cu observ. noastră) și *Dreptul* din acelaș an, No. 25.

Validitatea conv. care declară dota mobiliară inalienabilă.

(3) Această soluție lasă a se presupune că dota mobiliară care, în principiu, este alienabilă, poate fi declarată inalienabilă prin convenția părților și, în adevăr, această soluție rezultă din principiul libertății convențiilor matrimoniale (art. 1224 C. civil). Vezi, în acest sens, C. București, *Dreptul* din 1876, No. 18; Cas. rom. (decizia citată în nota precedentă); Trib. Vaslui, *Cr. judiciar* din 1908, No. 27, pag. 214; Judecăt. ocol. III București, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12, p. 103; Trib. Corbeil, *Dreptul* din 1914, No. 58 (cu observ. noastră). Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 193, nota 3, p. 221 și 276, precum și *suprà*, p. 79. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12, p. 100, 101 (sentință casată).

Neurmărirea dotei declarată inalienabilă prin convenția părților.

Dacă dota mobiliară a fost declarată inalienabilă prin convenția părților, ea nu poate fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, și nici chiar în urma desfacerei căsătoriei, pentrucă viciile care lovesc bunurile inalienabile în timpul căsătoriei, nu dispar în urma desfacerei ei. Cas. rom., decizia citată *suprà*, nota 2, Dota mobiliară, care n'a fost declarată inalienabilă prin contractul de căsătorie, poate, din contra, fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, fiindcă ea este alienabilă după art. 1249 C. civ. Cas. rom. Bult. 1907, pag. 1778 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 27, p. 213. Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 221 și 337 (ed. 1-a).

când art. 1909 din codul civil? Negativa este singură admisibilă, pentrucă deși vânzarea unei case spre a fi dărâmată, ca și vânzarea unei păduri spre a fi tăiată, constitue, în intenția părților contractante, o vânzare mobiliară (1), totuși adevăratul proprietar este străin de această convenție și, în privința lui, obiectul vânzărei nu erà materialul, adecă niște lucruri mobile, ci însăș casa care urmà a fi dărâmată. adecă un imobil. Prin urmare, art. 1909, care, precum știm, se aplică numai la mobilele corporale, nu-i este opozabil (2).

Efectele regulei statornicite de art. 1909.

Nerevendicarea mobilelor.

Efectul regulei statornicite de art. 1909 C. civil este de a exclude, în principiu, revendicarea mobilelor (3). Posesorul de bună credință a unui lucru mișcător poate deci să respingă revendicarea exercitată de terții contra lui, invocând numai posesiunea lucrului (4).

Art. 1841.

Art. 1909 nu poate însă fi propus pentru prima oară în casație, ca și orice prescripție în genere (5), după cum el nu poate fi invocat de judecători din oficiu (art. 1841) (6).

(1) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 146, 147. Cpr. C. Craiova și Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1911, No. 85, p. 710 (cu observ. d-lui locot. G. D. Danielopol); *Cr. judiciar* din 1913, No. 54, p. 627 (rezumate).

(2) Vezi Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 139, p. 248 urm., care reproduce niște considerente foarte temeinice și bine motivate ale unei decizii a Curței de apel din Lucca.

Acț. confesorie în materie de uzufruct.

(3) Art. 1909 exclude nu numai revendicarea, ci și acțiunea confesorie de uzufruct (acțiune tot reală). Deci, dacă mobilul posedat de un achizitor de bună credință este grevat de un drept de uzufruct, uzufructuarul nu va puteà să evingă pe acest achizitor. Fie vorba de uzufruct sau de proprietate, acțiunile sunt tot reale și art. 1909 le exclude. Cpr. Planiol, I, 2481; Poincaré, *Revendication des meubles*, pag. 226, etc.

(4) Vezi *suprà*, p. 349. Cpr. Laurent, XXXII, 540; Aubry et Rau, II, § 183, p. 158 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 836, 879; Guillouard, *Idem*, II, 879; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2617; Répert. Sirey, v° *Possession*, 374, 375; Poincaré, *op.* și *loco suprà cit.*

(5) Cas. rom. S-a II, Bult. 1873, p. 113.

(6) Vezi *suprà*, p. 361.

Acț. pauliană.

Știm însă că acest text este străin de acțiunile personale îndreptate contra posesorului. Astfel, art. 1909 nu poate fi opus acțiunei pauliene, care este o acțiune personală. El nu face, de asemenea, ca lucrul mișcător să fie la adăpostul viciilor, care pot să aducă anularea sau desființarea titlului, în baza căruia el a fost dobândit (1).

Excepții dela regula statornicită de art. 1909, în caz de pierderea sau furarea lucrului.

Neadmiterea acț. în revendicare contra unui posesor de bună credință a unui lucru mobil corporal.

Am văzut că, după § 1 al art. 1909, proprietatea mobilelor corporale se dobândește prin prescripția instantanee, atunci când posesiunea este de bună credință, și că posesorul, care a devenit astfel proprietar, nu poate fi atins prin acțiunea în revendicare ci numai printr'o acțiune personală, și aceasta numai atunci când el are obligația de a restitui lucrul. Revendicarea mobilelor corporale, posedate în mod individual, nu este deci admisă, când sunt posedate cu titlu de proprietar și cu bună credință. Acesta este principiul modern, care rezultă din art. 1909 § 1, principiu admis prin cele mai multe legiuiri străine (2).

Excepții dela regula de mai sus în caz când lucrul a fost pierdut sau furat.

La regula că revendicarea nu este admisă contra posesorului de bună credință al unui lucru corporal, legea aduce două excepții, care, ca toate excepțiile, sunt de strictă interpretare, și anume: 1° când lucrul a fost pierdut; și 2° când el a fost furat, în care cazuri lucrurile pierdute sau furate pot fi revendicate în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lor, dela cel la care aceste lucruri se găsesc (3).

---

(1) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 836 urm., 880.

Dr. străin.

(2) Vezi, de exemplu, art. 707 C. italian; art. 932 C. german; art. 932, 933 C. civil elvețian din 1907; art. 2014 C. olandez. — Vezi însă art. 464 și 1955 C. spaniol, art. 532 urm. C. portughez, art. 1466 C. austriac, reprodus în art. 1923 C. Calimach, citat textual *suprà*, p. 344, nota 1. Mai vezi art. 1939 C. Calimach (1476 C. austriac), etc.

L. bulgară din 1897/98. Art. 55 § 2.

(3) Aceeaș soluție este admisă și prin art. 35 § 2 al legei bulgare asupra prescripției, din 1897/98. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest text: „Acela care a pierdut un lucru sau dela care lucrul a fost furat, poate, în curs de trei ani dela pierderea sau furarea lui, să-l revendice dela acela în mânile

1° *Lucruri pierdute.* — Prin lucruri pierdute legea înţelege nu numai cele rătăcite prin negligenţa proprietarului, dar, *a fortiori*, şi cele de care el a fost lipsit printr'un eveniment de forţă majoră, precum ar fi, de exemplu: o inundaţie, războiul sau mobilizarea în interesul apărării ţărei, etc. Lucrurile pierdute prin negligenţă sau forţă majoră.

Tot ca pierdute se consideră şi lucrurile rătăcite din Trimiterea unui lucru sub o adresă falşă.

---

căruia se găseşte, cu rezerva pentru acest din urmă de a cere daune în contra aceluia dela care l-a primit".

Această lege asupra prescripţiei a regatului vecin, de care am vorbit de mai multe ori în studiul de faţă, este foarte importantă. Ea se deosebeşte în prea puţine puncte de legislaţia noastră şi de cea franceză. In Bulgaria, există un cod de procedură civilă şi de procedură penală, precum şi un cod de comerţ, toate acestea bine alcătuite. Un cod civil complect, aşa cum este al nostru, nu există însă, ci există mai multe legi speciale şi deosebite care, întrunite toate la un loc, formează legislaţia civilă a Bulgariei. Intre legile cele mai importante, care au fost votate şi promulgate până acum, pe lângă legea asupra prescripţiei *(davnost)*, de care am vorbit mai sus, vom menţionà legea asupra tutelei din 28 Noembrie 1889 *(zakon za nastoinitşestvo)*, legea asupra succesiunilor din 17 Decembrie 1889 *(zakon za nasledstvoto)*, legea obligaţiilor şi contractelor din 3 Decembrie 1892 *(zakon za zadeljeniata i dagovorite)*, etc. Toate aceste legi se traduc actualmente în româneşte la Ministerul justiţiei, şi multe din ele sunt şi traduse, însă câteodată într'un stil care lasă de dorit. Se vede că traducătorul nu este om de legi. Aşa, de exemplu, în art. 35 § 1 al legei asupra prescripţiei, reprodus *suprà*, p. 100, se vorbeşte de *hârtiile de valoare la purtător*, în loc de *titlurile* la purtător. Am puteà înmulţi exemplele. Legislaţia Bulgariei.

Oricum ar fi, toate legile bulgare în vigoare la 27 Iulie 1913 vor fi în curând traduse în româneşte. Numai de nu s'ar întâmplà ca, tocmai atunci când vom terminà traducerea lor, să restituim Cadrilaterul, perzând poate şi gurile Dunărei (?!), din cauza tulburărilor create de războiul european, care este pe atât de cumplit şi de îngrijitor, pe cât erà de neaşteptat şi care, în mare parte, se datoreşte intransigenţei Germaniei şi, în special, grandomaniei împăratului Wilhelm. Deşi am auzit cu urechile noastre mai multe persoane sus puse din străinătate, zicând că dobândirea Cadrilaterului nu este decât rezultatul unei primblări militare, totuşi ar fi păcat ca tratatul din Bucureşti să nu rămâe în picioare, căci această primblare, dacă este s'o numim astfel, ne-a costat destule sacrificii.

cauza trimeterei lor sub o adresă falşă, puţin importă dacă eroarea provine dela comisionar sau dela expeditor (1).

Lucrurile furate. Revendicarea lor timp de trei ani.

2° *Lucruri furate.* A doua excepţie, care erà admisă de Bourjon şi în vechiul drept francez, are loc în caz de furt. Legea permite, în asemenea caz, timp de trei ani, revendicarea contra terţiilor posesori ai lucrului furat, pentrucă acela care a fost victima unui furt nu poate, în genere, să-şi impute nicio culpă; dacă legea s'ar fi mulţumit a-i conferì o acţiune în daune în contra autorului furtului, această acţiune ar fi fost de cele mai multe ori iluzorie. In fine, interesul social a impus această soluţie, pentrucă dacă legea n'ar fi admis revendicarea lucrurilor furate. furtul ar fi fost nu numai înlesnit, dar şi încurajat. Cumpărătorii, chiar de bună credinţă, fiind expuşi la acţiunea în revendicare, vor cercetà mai de aproape origina lucrurilor ce vor cumpărà. Soluţia admisă de lege este deci nu se poate mai logică şi mai morală în acelaş timp. De aceea ea este consacrată în mai toate legiuirile străine.

Sustracţie frauduloasă.

Furtul consistând astăzi în sustracţia frauduloasă a lucrului mişcător al altuia, cu cuget de a şi-l însuşì pe nedrept (art. 306 C. pen.) (2), excepţia statornicită de lege

(1) Thiry, IV, 647; Beltjens, VI, art. 2279, No. 49; Laurent, XXXII, 581; Arntz, IV, 2088; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 132; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2626, 2627; Répert. Sirey, v° *Possession*, 381; Baudry et Tissier, *Prescription*, 896; Guillouard, *Idem*, II, 833; D. de Folleville, *Possesion des meubles*, 105; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 293 urm.; Aubry et Rau, II, § 183, p. 146, 147. — *Contrà:* Van Bemmelen, *Propriété mobilière*, p. 398 (în privinţa lucrurilor rătăcite din cauza expedierei lor la o adresă falşă).

(2) Vezi încât priveşte elementele furtului, tom. VII al Coment. noastre, nota 3 dela p. 621, 622.

Furtul electricităţei.

S'a decis că şi electricitatea poate face obiectul unui furt sau unui abuz de încredere. Trib. Dolj, *Cr. judiciar* din 1902, No. 79 (cu observ. noastră); Cas. Roma şi C. Toulouse, *Pand. Période.* 1900, 5. pag. 17 şi *Cr. judiciar* din 1900, No. 59; *Sirey*, 1902. 2. 185; C. Lyon, *Dreptul* din 1913, No. 4, p, 32 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Vezi şi tom. VII al Coment. noastre, p. 622, *ad notam.* Cpr. Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, V, 2090, p. 383 (ed. a 2-a). Vezi şi V. Erbiceanu, *Energia naturei din punctul de vedere juridic*, *Cr. judiciar* din 1902, No. 86 şi

nu va fi admisă, de câteori nu există sustracţie frauduloasă. Revendicarea fiind, în adevăr, o excepţie dela regula statornicită de art. 1909, această excepţie nu poate fi întinsă la alte delicte, oricare ar fi analogia ce ele ar prezentă cu furtul. *Exceptiones sunt strictissimæ interpretationis.*

Falş, abuz de încredere, violarea unui depozit, etc.

Astfel, proprietarul deposedat de lucrul său printr'un falş (1), printr'un abus de încredere, printr'o escrocherie sau prin violarea unui depozit (delict civil), nu poate să revendice dela posesor lucrul de care este lipsit; căci, în asemenea caz, el n'a fost victima unei sustracţii frauduloase,

---

Furtul producelor distribuite la domiciliu prin canalizare.

din 1903, No. 3.—Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa celorlalte produse, care se distribuesc la domiciliul persoanelor, prin canalizare, precum: apa, gazul aerian, etc. Vezi Cas. fr. *Pand. Période.* 1888. 1. 27 (în privinţa apei); *Pand. Période.* 1900, I. 161 (în privinţa gazului aerian), etc.

Furtul comis de către coproprietarul unei păduri.

S'a decis că şi coproprietarul unei păduri, care tae pe sub ascuns lemne din pădure, comite un furt, fiindcă îşi însuşeşte bunul altuia în măsura în care el aparţine şi celorlalţi coproprietari. Cas. rom., S-a II, decizia penală, No. 1362 din 19 Mai 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 25, p. 395, No. de ordine 406. Este, în adevăr, de obşte recunoscut că sustragerea frauduloasă a lucrului comun, comisă de către un comunist, constitue un furt. Vezi în acest sens, Cas. fr. Sirey, 49. 1. 671; Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, V, 2098, p. 404 (ed. a 2 a). Vezi şi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 29, 30 (ed. a 2 a); tom. IX, p. 540; tom. X, p. 72, etc.

Art. 307 C. penal.

In fine, trebue să menţionăm, în materie de furt, o decizie recentă a Curţei de Casaţie, care pune, cu drept cuvânt, în principiu că împrejurarea personală autorului furtului că se găseşte în grad de înrudire cu reclamantul, pentru care art. 307 din codul penal nu pedepseşte furtul, nu poate folosì întru nimic tăinuitorului al cărui fapt constitue un delict cu totul independent de acel al furtului. Cas. rom. Bult. 1913, p. 436.

Art. 307 C. penal.

Tot Curtea de Casaţie a decis, cu drept cuvânt, că un nepot de frate nu poate invocà beneficiul imunităţei stabilit de art. 307 C. penal, pentru a se sustrage dela pedeapsa furtului comis de el în averea unchiului său, întrucât nu se găseşte în categoria rudelor prevăzute de acest text, care este o excepţie dela dreptul comun. Cas. rom. Bult. 1913, p 922.

(1) Cpr. C. Chambéry, D. P. 95. 2. 342; Justiţia de pace din Mazamet, *Dreptul* din 1914, No. 34, p. 272 (cu nota d-lui S. Rădulescu).

ci s'a desezisat el însuș cu voința de lucrul său, încredințându-l unui depozitar necredincios. Făcând aceasta el a comis o culpă sau cel puțin o imprudență, și terții posesori de bună credință nu pot fi victima acestei culpe sau imprudențe (1).

Escrocherie. Controversă.

Este adevărat că unii se pronunță în sens contrar, în privința escrocheriei (2). Adevărul este însă că, atât în caz de abuz de încredere cât și în caz de escrocherie sau înșălăciune (3), acel care, de bună voe, a încredințat lucrului său

(1) Thiry, IV, 648, Planiol, I, 2469; Beltjens, VI, art. 2279, No. 51; Laurent, XXXII, 594, 595; T. Huc, XIV, 517; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XV; Aubry et Rau, II, § 183, p. 147, 148, text și nota 9 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 538, nota 9 (ed. Anschütz), § 122, p. 338, nota 9 (ed. Crome); Massé-Vergé, V, § 849, p. 308, nota 10; Mourlon, III, 2001, 2002; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 242 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 343 urm. și Répert. *Supplément*, v° *Prescription civile*, 168 urm.; Pand. fr., *eod. v°*, 2633; Répert. Sirey, v° *Possession*, 396 urm.; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 117 urm.; Ortlieb, *Idem*, 58; De Gourmont, *Idem*, 455 urm.; Buchère, *Tr. des valeurs mobilières*, 925 și 1097, 1099; Baudry et Tissier, *Prescription*, 897, 898; Guillouard, *Idem*, II, 835; Troplong, *Idem*, II, 1070; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1330; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil*, I, p. 915; Cas. fr. D. P. 99. 1. 372; *Pand. Période*. 99. 1. 519; Sirey, 1900. 1. 86; C. Douai, D. P. 92. 2. 375; *Cr. judiciar* din 1913, No. 59, p. 667 (cu observ. noastră), etc.

(2) Vezi Troplong, *Prescription*, II, 1069; C. Paris, Dijon și Bordeaux, Sirey, 34. 2. 91; Sirey, 57. 2. 223; Sirey, 59. 2. 452, etc. Această chestiune este controversată și în Italia. Vezi deciziile italiene citate într'un sens și într'altul, în Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, p. 259, nota 1 (ed. din 1907).

(3) Vezi în privința elementelor înșălăciunei tom. V al Coment. noastre, p. 70, nota 1.

Elementele înșălăciunei. Vânzarea aceluiaș imobil la două persoane succesive.

S'a decis că, pentru ca să existe delictul de înșălăciune, prevăzut de art. 332 C. penal *(Betrug*, după denumirea germană), nu este suficient ca să se constate numai existența intențiunei de a înșăla și prejudiciul cauzat, adecă un fapt ilicit, din care s'a cauzat cuiva o pagubă; căci, într'un asemenea caz, înșălăciunea s'ar confundà cu dolul civil, ci trebue dovedit mai întâi întrebuințarea de manopere frauduloase sau amăgitoare în vederea de a împărtăși folos. Prin manopere frau-

altuia, nu are în contra acestui din urmă o acţiune reală

---

duloase sau viclene, se înţelege nu simple alegaţiuni mincinoase sau reticenţe, ci nişte fapte combinate cu oarecare dibăcie, o machinaţiune pregătită în aşa fel, încât să poată surprinde buna credinţa a terţiilor. Astfel, reticenţele şi fraudele care consistă din partea unui contractant, numai în ascunderea adevărului celeilalte părţi, prin omitere de a-i relevà fapte, ce l-ar fi împiedicat de a căderà în eroare şi l-ar fi făcut, dacă le-ar fi cunoscut sau dacă ar fi fost deligent, să ià informaţiuni şi să nu contracteze, nu au caracterul de manopere frauduloase, pe cât timp nu sunt însoţite de oarecare fapte externe sau acte materiale. Prin urmare, instanţa de fond, când impută cuiva faptul că a vândut un imobil unei persoane, după ce-l vânduse mai întâi altuia, omiţând de a aduce celui de al doilea cumpărător această împrejurare la cunoştinţă, trebue să constate ce anume manopere a întrebuinţat vânzătorul spre a fi produs eroarea în care a căzut cumpărătorul, ceeace este esenţial pentru ca faptul să cadă sub aplicarea art. 332 din codul penal. Cas. rom. S-a II, decizia No. 759 din 2 Aprilie 1913, prin care s'a casat o decizie a Curţii de apel din Craiova. *Cr. judiciar* din 1913, No. 45, p. 540 (rezumate) şi Bult. Cas. 1913, p. 912.

L. pentru aplicarea sistemului metric.

S'a mai decis, tot cu privire la delictul de înşălăciune, că, din diferitele dispoziţii ale legei pentru aplicarea serviciului metric de măsuri şi greutăţi, cum şi din acele ale regulamentului acestei legi, reesă că verificatorii de măsuri şi greutăţi pot constatà delictul de înşălăciune, prevăzut de art. 332 C. penal, consistând într'o măsurătoare inexactă, în afară de orice falşificare a măsurilor întrebuinţate. Şi delictul de înşălăciune este consumat din momentul în care lemnele au fost vândute cu lipsă de cântar, individualizându-se lucrul vândut, şi s'a convenit asupra preţului; nu se poate zice că ar fi fost o simplă tentativă de delict, dacă mai înainte de a se descărcà lemnele la casa cumpărătorului, făcându-se verificarea, s'a descoperit lipsa la cântar. Cas. rom. S-a II, decizia No. 758 din 2 Aprilie 1913. *Cr. judiciar* din 1913, No. 45, p. 539 (rezumate) şi Bult. Cas. 1913, p. 907.

L. pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea. Art. 54.

Şi fiindcă vorbim de înşălăciune, vom menţionà că art. 54 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea dela 1889, pedepseşte ca escroci, conform art. 334 din codul penal, pe cei care, în vederea vreunui folos, se fac mijlocitori, promiţând locuitorilor să-i facă a obţine pământuri prin influenţa lor sau prin orice alte mijloace. Dispoziţiile acestui text fiind generale, se aplică deopotrivă atât la împroprietăriri, cât şi la redobândirea pământurilor pierdute prin deposedare, nefiind nicio raţiune a se distinge între

(rei vindicatio), ci o acțiune personală (1). „*Wo man seinen Glauben gellassen hat, da muss man ihn wieder suchen*“, zice o veche maximă germană. (Acolo unde ți-ai lăsat credința, trebue să te duci s'o cauți) (2).

Curtea din Paris, printr'o confuzie regretabilă, asimilase furtul cu escrocheria sau înșălăciunea (13 Ianuarie 1834), snb cuvânt că acest delict conduce la acelaș rezultat la care conduce și furtul, însă această decizie a fost cu drept cuvânt casată:

„Considerând, zice foarte bine Curtea de Casație, că excepțiunile sunt de drept strict și că aplicarea lor trebue să fie restrânsă în sensul riguros al termenilor întrebuințați de legiuitor; că furtul nu poate fi confundat cu escrocheria, fiindcă în materie de escrocherie, individul escrocat a urmat credința celui care l-a înșelat, etc.“.

Și Curtea din Rouen, ca instanță de trimetere, a admis aceeaș soluție, pentru următoarele motive:

„Văzând că furtul și eschrocheria sunt două delicte deosebite; că ele se deosebesc întru aceasta că furtul se comite în neștiința proprietarului lucrului furat (art. 306 C. penal); pe când escrocheria se comite cu concursul sau cu oarecare participare a lui; că

---

mijlocitorii care intervin pentru ca locuitorii să fie împroprietăriți și între acei care intervin pentru ca locuitorii să redobândească pământurile asupra cărora au fost împroprietăriți și apoi deposedați. Art. 54 din legea suscitată cuprinde în el toate elementele delictului pedepsit de lege, așa că nu avem a căutà elementele acestei escrocherii în alte dispoziții de lege; iar ca elemente ale delictului de escrocherie, textul de mai sus prevede simpla mijlocire efectuată în vederea unui folos, cu promisiune către locuitori de a-i face să obțină pământuri prin influența lor; numai pentru aplicarea pedepsei acest text ne trimite la codul penal. Cas. rom. Bult. 1913, p. 114 urm.

(1) Vezi autorii citați p. 368, nota 1 și Répert. Sirey, v° *Possession*, 402; Pand. fr., v° *Escroquerie*, 647 și *Prescription civile*, 2635 urm.; Thiry, IV, 648; Arntz, IV, 2092; Massé-Vergé, V, § 849, p. 308, nota 10; Marcadé, *Prescription*, No. 306, p. 362 urm.; Poincaré, *op. cit.*, p. 243 urm., care discută pe larg chestiunea și combate foarte bine părerea lui Troplong, în care escrocheria este asimilată cu furtul. Mai vezi Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 145; Guillouard, *Prescription*, II, 836, etc.

(2) Cpr. Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 147, nota 8 (ed. a 5-a).

acesta cunoaşte sau a putut să-şi procure mijloacele de a cunoaşte pe acela ale cărui uneltiri l-au indus în eroare, etc. " (1).

Exercit. acţiunei personale pe care proprietarul o are contra posesorului lucrului.

Aşa dar, conform adevăratelor principii, revendicarea trebue să fie mărginită numai la lucrurile furate. Revendicarea pe care legea o conferă în contra posesorilor de bună credinţă, timp de trei ani, conform teoriei lui Bourjon, nu exclude însă acţiunea personală pe care proprietarul lucrului o are contra posesorului de rea credinţă, care a dobândit lucrul dela autorul furtului sau dela găsitorul lui (2).

Urmărirea autorului furtului. Controversă.

Cât pentru autorul furtului, el poate fi urmărit treizeci de ani, însă acţiunea ce se poate exercită în contra lui după cei trei ani, este o acţiune personală în restituire (art. 998, 1890). In adevăr, după ce interzice, în termeni generali, revendicarea mobilelor, art. 1909 o permite în mod excepţional, timp de trei ani, în anumite împrejurări strict determinate de lege. In afară de aceste împrejurări şi în urma expirărei termenului de trei ani, revendicarea ne mai fiind permisă, regula art. 1909 îşi reià puterea sa, lăsând şi de astădată să subziste acţiunea personală. Această soluţie este însă contestată de unii, sub cuvânt că acţiunea civilă prescriindu-se prin acelaş timp, prin care se prescrie şi acţiunea publică, adecă prin cinci ani, fiindcă este vorba de un furt, adecă de un delict (art. 594 Pr. pen.), în urma expirărei acestui termen, acţiunea civilă fiind prescrisă, nu mai poate fi exercitată contra autorului furtului. La aceasta se răspunde însă că acţiunea în restituire este deosebită de acţiunea civilă şi că ea nu-şi are sorgintea ei în însăş infracţiunea, ci isvoreşte *ex delicto* (art. 998, 999). Reclamantul nu va invocà furtul, care erà prescris, ci reaua credinţă a posesorului; altfel furul ar fi tratat mai bine decât posesorul de rea credinţă, ceeace este inadmisibil (3).

---

(1) Sirey, 35. 1. 321 şi Sirey, 36. 2, 193. Vezi Poincaré, *op. cit.*, nota 1 dela p. 245, 246.

(2) Poincaré, *op. cit.*, p. 246; Baudry et Tissier, *Prescription*, 893; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XVII; Pand. fr., *v*° *Prescription civile*, 2649, etc.

(3) Poincaré, *op. cit.*, p. 246, 247; Marcadé, *Prescription*, 306, p. 362; Baudry et Tissier, *Idem*, 638 şi 885; Aubry et Rau, II, § 183, p. 157 nota 29 (ed. a 5 a) şi IV, § 445, p. 753, text şi nota 24 (ed. a 4-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civil-*

Dr. vechiu francez.

Această teorie era admisă în dreptul vechiu francez de Dunod de Charnage (1). Ea poate deci fi considerată ca tradiţională.

Lucrurile găsite.

Soluţia de mai sus se aplică şi acelui care a găsit lucrul altuia şi care este obligat a-l restitui, obligaţia sa isvorând din delict (art. 998 C. civ., 328 C. penal) (2).

Cazul când autorul furtului este din acei care, după lege, nu se pedepsesc. Art. 307 C. pen.

Revendicarea pentru cauză de furt, în termenul determinat de art. 1909, este admisibilă chiar dacă autorul furtului, din cauza înrudirei sale cu partea lezată, ar fi din acei care, după lege, nu se pedepsesc, faptul lor fiind calificat ca tainică luare şi dând loc numai la despăgubiri civile (art. 307). Motivul acestei dispoziţii este că faptul, deşi nu se pedepseşte, tot furt rămâne, dovadă că coautorii unui asemnea fapt se pedepsesc, dacă nu sunt rude în gradul prevăzut de lege cu victima sustragerei frauduloase (3).

---

rechts, I, § 122, p. 339, nota 10 (ed. Crome); Planiol, I, 2483, 2484; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 389. — *Contrà:* Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1336; Vazeille, *Idem*, II, 589, p. 181, 182 (ed. din 1832), etc.

(1) *Tr. des prescriptions*, p. 191 (ed. din 1765).

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 885, p. 705, 706. — *Contrà:* Planiol, I, 2484.—Vezi însă Planiol, I, 2586. Vezi şi *suprà*, p. 350.

(3) Aubry et Rau, II, § 183, p. 148 text şi nota 10; Beltjens, VI, art. 2279, No. 55; T. Huc, XIV, 517; Laurent, XXXII, 581; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 142; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2637; Baudry et Tissier, *Prescription*, 900; Guillouard, *Idem*, II, 837; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 170, etc. — Cu toate acestea, s'a decis că acţiunea în revendicare a unui mobil furat, nu poate fi exercitată contra terţiului achizitor al acestui lucru, atunci când autorul furtului este fiul reclamantului. Just. de pace din Tirlemont. Vezi Beltjens, *loco suprà cit.* şi Pand. belges, *v° cit.*, 166.

Art. 307 C. pen.

Şi fiindcă vorbim de art. 307 din codul penal, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de Casaţie, care pune în principiu că codul penal, neconsiderând ca delict tainicile luări comise de soţie spre paguba bărbatului său, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la săvârşirea unei asemenea fapt, nu pot fi consideraţi ca culpabili de complicitate, întrucât pentru aceasta trebue, conform art. 50 din codul penal, ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1496. Cpr. şi Judecăt. ocol. Zătreni (Vâlcea), *Dreptul* din 1914, No. 28, p. 221 (judecător C. S. Ballan).

Prada luată dela vrăjmaș *(præda bellica)* în timp de războiu, fiind considerată ca o proprietate legitimă (1), nu poate fi revendicată ca lucrul furat, dela terțiul posesor. Aceeaș soluție este admisă, în genere, și în privința lucrurilor rechiziționate de inamic, chiar dacă rechizițiile ar fi fost neregulate (2). Prada luată dela vrăjmaș și lucrurile rechiziționate de inamic.

Acțiunea în revendicare a unui lucru pierdut sau furat poate fi exercitată contra oricărui posesor, puțin importă titlul în baza căruia el posedă lucrul: vânzare, donațiune, etc. Ea trebue să fie exercitată în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lucrului, iar nu din ziua de când a început posesiunea terțiului (3). Revendicarea lucrurilor pierdute sau furate.

O altă decizie tot a Curței de Casație mai pune în principiu că dispoziția art. 307 din codul penal, care nu socotește ca furturi tainicile luări urmate de către frați și surori între ei, sunt personale numai fraților și surorilor; prin urmare, ceilalți coautori nu pot beneficià de această dispoziție, creată numai în vederea persoanelor anume pvevăzute de lege. Vezi Bult. Cas. 1912, p. 81. Vezi și cartea de judecată mai sus citată a judecăt. ocol. Zătreni. Art. 307 C. pen.

Decizia de mai sus a Curței de casație admite, cu drept cuvânt, că beneficiul imunității penale, statornicit de art. 307 din codul penal, în ceeace privește pe afini, nu se aplică decât afinilor din linie ascendentă sau descendentă, cum ar fi, de exemplu, ginerii față de socri, nu însă și afinilor din linia colaterală, cum ar fi cumnații între ei. In adevăr, art. 307 din codul penal, după ce se ocupă de tainicile luări urmate între rudele de sus sau de jos, menționează pe afinii de aceaș linie, adecă din linie ascendentă sau descendentă, iar după ce se ocupă de frați și surori, nu mai adaogă și pe afinii în linie colaterală; de unde rezultă că sustracțiunea săvârșită între afinii din linie colaterală, nu intră în excepția statornicită de art. 307 C. penal. Vezi Bult. 1912, p. 81. Afinii.

(1) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 32, 33.

(2) Laurent, XXXII, 596; Beltjens, VI, art. 2279, No. 52; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 148; Répert. Sirey, v° *Possession*, 388; — *Contrà:* Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 355; Guillouard, *Prescription*, II, 838; C. Besançon, D. P. 73. 2. 147. Asupra acestei chestiuni Beltjens are mai multe citații, însă toate sunt inexacte, lucru, de altfel, foarte comun la acest autor, nu ne putem împiedicà de a o spune.

(3) Art. 2146 din codul italian reduce acest termen la *doi* ani, iar art. 1939 din codul Calimach (1476 C. austriac) îl urcă, Dr. străin.

Prescripție liberatorie. Neprelungirea ei peste termenul de trei ani. Controversă.

In specie fiind vorba de o prescripție scurtă și liberatorie, care curge contra minorilor și interzișilor (art. 1908), iar nu de o prescripție achizitivă, nici de un termen fix, această prescripție nu poate fi prelungită peste trei ani (1).

Din împrejurarea că, în specie, este vorba de o prescripție liberatorie, iar nu de o prescripție achizitivă, rezultă că posesorul poate s'o învoace, *chiar dacă n'ar posedà decât de un scurt timp*, dacă stabilește că pierderea lucrului sau furarea lui datează de mai bine de trei ani (2).

Intreruperea și suspendarea prescripției.

Apoi, dacă este vorba de o prescripție extinctivă, această prescripție este supusă regulelor ordinare de intre-

---

C. Calimach. Art. 1939.

din contra, la *șase* ani. Cpr. art. 1955 C. spaniol din 1889. Vezi *suprà*, p. 344, nota 1. „Acel ce au luat un lucru mișcător dela un stăpânitor prihănit sau cu rea credință, ori acel ce nu poate arătà pe avutorul de mai înainte, zice art. 1939 din codul Calimach (1476 C. austriac), nu poate să-l dobândească prin obișnuita uzucapiune, ci în termen de *șase* ani". Prescripția lucrurilor furate este desființată prin art. 1007 din codul german.

(1) Laurent, XXXII, 583; Planiol, I, 2485; Mourlon, III, 1909; Beltjens, VI, art. 2279, No. 56, p. 870. — Majoritatea autorilor văd însă în art. 1909 o decădere, o fine de neprimire ce se opune unei acțiuni neexercitată într'un termen fix, iar nu o prescripție liberatorie. Aubry et Rau, II, § 183, p. 151, nota 17; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1331; Baudry et Tissier, *Idem*, 891; Guillouard, *Idem*, II, 844; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XVII; Répert. Sirey, v° *Possession*, 419; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2642; Colin et Capitant., *Cours de droit civil*. I, p. 915; Poincaré, *op. cit.*, p. 247; Ortlieb, *Effets de la possession des meubles*, 64; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 124; T. Huc, XIV, 517, p. 655; Planck, *Die Lehre von der Verjährung*, p. 24, etc. Trib. Paris, D. P. 96. 2. 255. Această sentință pune în principiu că termenul de trei ani nefiind un soroc de prescripție, ci un termen fix, nu este susceptibil de întrerupere. Chestiunea este controversată și în Italia. Vezi Galdi, *Della prescrizione*, IV, 146, p. 202 urm. In orice caz, toți autorii sunt unanimi spre a decide că, în specie, nu poate fi vorba de o prescripție achizitivă statornicită în folosul terțiilor achizitori, căci art. 1909 nu cere nicio condiție din acele necesare prescripției achizitive (art. 1846 urm.). Vezi Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 247; Renaud, *L'art. 2279 du C. Napoléon interprété par ses origines germaniques*, traducere de Chauffour, în *Revue de législation et de jurisprudence*, tom. I, anul 1845, p. 375, etc.

(2) Mourlon, III, 1999; Poincaré, *op. cit.*, p. 248.

rupere şi de suspendare, afară de cea prevăzută de art. 1876, cu privire la minori şi interzişi, pentrucă după art. 1908, prescripţiile scurte curg în contra minorilor şi interzişilor (1).

Reclamantul în revendicare nu este obligat a-şi dovedi dreptul de proprietate, fiind suficient ca el să dovedească pierderea sau furtul lucrului revendicat, ceeace implică dovedirea posesiunei pe care el a pierdut-o. Neavând a dovedi proprietatea, art. 972 nu este aplicabil în specie, iar revendicantul va stabili posesiunea sa prin martori şi prezumpţii, fiindcă posesiunea nu este un fapt juridic, ci un fapt material (2). Dovedind posesiunea sa, el îşi va dovedi în acelaşi timp proprietatea, fiindcă posesiunea, în privinţa mobilelor corporale şi a titlurilor la purtător, conduce la proprietate prin prescripţia instantanee (art. 1909, *ab initio*).

Neaplic., în specie, a art. 972 C. civil. Dovedirea posesiunei revendicantului.

Revendicantul nu are însă nevoe de a dovedi cine este autorul delictului (3).

Posesorul revendicant va mai trebui să dovedească şi furtul. „L'effet mobilier furtif peut être revendiqué même des mains de l'acquéreur de bonne foi, *pourvu que le furte soit constaté*“, ziceà Bourjon. Pothier voià, de asemenea, ca cel care revendică un lucru mobil dela un terţiu, să dovedească că a pierdut această posesiune prin efectul unui furt (4).

Dovedirea furtului.

Nu este însă nevoe ca furtul să fie constatat printr'o hotărîre definitivă, el putând fi stabilit printr'un proces-verbal al autorităţilor poliţieneşti, şi chiar prin alte dovezi (5).

Cum se dovedeşte furtul.

Dacă cel care a cumpărat un lucru pierdut sau furat l-a vândut şi el, la rândul lui, altuia, revendicarea nu va fi îndreptată contra lui, ci contra cumpărătorului, posesor actual al lucrului. Vânzătorul nu va fi responsabil către

Cazul când acel care a cumpărat un lucru furat, l-a vândut.

(1) După cei care văd în art. 1909 un termen fix, iar nu o prescripţie extinctivă sau liberatorie, cauzele de suspendare n'ar fi aplicabile în specie. Vezi Colin et Capitant, I, *op. cit.*, p. 915.

(2) T. Huc, XIV, 517; Thiry, IV, 650; Aubry et Rau, II, § 183, p. 149; Beltjens, VI, art. 2279, No. 57; Laurent, XXXII, 584; Baudry et Tissier, *Prescription*, 887; Guillouard, *Idem*, II, 839, etc. Vezi şi *suprà*, p. 96.

(3) T. Huc, XIV, 517, p. 655; C. Paris, Sirey, 68. 2. 42, etc.

(4) Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 1068.

(5) Beltjens, VI, art, 2279, No. 55 *bis* şi deciziile citate acolo.

proprietarul lucrului decât atunci când vânzând lucrul, a comis o culpă, în care caz el va puteà fi acționat printr'o acțiune în daune, după ce reclamantul va stabili culpa (1).

Consumarea lucrului cumpărat.

Dacă acel care a cumpărat lucrul pierdut sau furat l-a consumat de rea credință, el va plăti revendicantului valoarea lucrului; la caz de a-l fi consumat de bună credință, el nu va datorì despăgubiri decât în marginile înavuțirei sale, *quatenus locupletior factus est* (2),

Acț. recursorie a posesorului lucrului.

Când vechiul posesor revendică lucrul pierdut sau furat dela posesorul actual, acesta, la caz de evingere, are o acțiune recursorie contra celui dela care el deține lucrul (art. 1909, *in fine*).

Baza acț. recursorie.

Acest recurs se întemeiază pe echitate și pe buna credință. S'a decis însă că detentorul de lucruri mișcătoare pierdute sau furate, revendicate de către proprietarul lor, nu poate să aibă recurs contra posesorului de bună credință, dela care el deține lucrul, decât întru atâta întrucât dauna ce el sufere nu este rezultatul culpei sau negligenței sale (3).

Art. 1910 C. civil.

Am terminat cu art. 1909. Venim acum la art. 1910.

Acel care revendică, chiar dela un terțiu, posesor de bună credință, un lucru pierdut sau furat (4), nu este

---

(1) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 58; Guillouard, *Prescription*, II, 845; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 160; Laurent, XXXII, 585; T. Huc, XIV, 517, *in fine*; C. Paris, Sirey, 81. 2. 157; D. P. 82. 2. 180, etc.

(2) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 58; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 161; Laurent, XXXII, 585, *in fine*. Și aici am constatat că unele din citațiile făcute de Beltjens sunt greșite. Se vede că autorul n'a adunat singur materialul necesar la o operă atât de importantă, ci s'a servit și de ajutorul altora, care au fost negligenți.

(3) Cas. fr. D. P. 74. 1. 291. Vezi și Beltjens, VI, art. 2279, No. 59. — Vezi însă Laurent (XXXII, 589), care arată că chestiunea este îndoelnică.

Cazul când posesorul lucrului este de bună credință. Art. 58 § ultim C com.

(4) Este, în adevăr, de principiu că proprietarul unui lucru mobiliar, furat sau pierdut, îl poate revendicà timp de trei ani dela acel ce-l deține, chiar când acesta ar fi de bună credință. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1882, No. 49, p. 439. — Vezi însă art. 58 § ultim C. com., care, în privința titlurilor la purtător, pierdute sau furate, mărginește acțiunea în revendicare contra celui care a găsit lucrul sau l-a furat, și contra celora car

în genere, obligat a restitui prețul plătit de acest terțiu. Regula de mai sus încetează însă de a fi aplicată în cazul prevăzut de art. 1910, care dispune că, dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la un bâlciu sau la un târg (iarmaroc) sau la o vindere publică, sau la un negustător care vinde asemenea lucruri, proprietarul primitiv nu poate să ia lucrul înapoi decât întorcând posesorului prețul ce l-a costat (1).

Lucrurile amanetate la Muntele de pietate.

Tot astfel, se decide în Franța, că lucrurile amanetate la Muntele de pietate (casele de împrumut pe amanet) (2), nu pot fi revendicate, pentru cauză de furt sau pierdere, de către acela care se pretinde proprietarul acestor lucruri, decât plătind capitalul și dobânzile pentru care aceste lucruri au fost amanetate, mai cu seamă dacă împrumutul a fost contractat conform legei și regulamentelor în ființă (3).

---

l-au dobândit cu orice titlu, cunoscând viciul cauzei posesiunei autorului lor. Vezi și *infrà*, p. 386, text și nota.

Cazul când posesorul este de rea credință.

Dacă terțiul a dobândit lucrul de rea credință, adecă știind că vânzătorul nu era proprietarul lucrului cumpărat de dânsul, el nu va mai fi apărat prin prescripția excepționalâ de trei ani, statornicită de art. 1909, ci prin prescripția ordinară de 30 de ani. Cpr. Planiol, I, 2487. Codul Calimach are, în această privință, următoarea dispoziție: „Cel ce a furat ori a răpit cu putere un lucru străin, niciodată nu-l poate dobândi; cum nici cel ce cu orice chip l-a luat dela răpitor sau fur, *dacă a știut furarea sau răpirea lui;* iar cel ce cu bună credință și cu titlu drept a luat lucrul dela răpitor, îl dobândește legiuit prin stăpânirea necurmată *în termen de treizeci de ani*“ (art. 1931). Vezi *suprà*, p. 14 și 15.

C. Calimach. Art. 1931.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1047.

(2) Vezi L. din 23 Februarie 1906 pentru înființarea caselor de împrumut pe amanet în România (Muntele de pietate).

Responsabilitatea Muntelui de pietate.

(3) Vezi Aubry et Rau, II, § 183, p. 150, text și nota 16.—S'a decis că Muntele de pietate nu este responsabil către proprietarul obiectelor furate și obligat la restituirea lor, în virtutea art. 1909 § 2, decât în caz când agenții suszisei instituții ar fi fost culpabili chiar de o simplă neglijență. C. Amiens, Sirey, 87. 2. 168; D. P. 88. 2. 51. Vezi Répert. Sirey, v° *Mont-de-piété*, No. 153. — In legea noastră asupra caselor de amanet pe împrumut (Muntele de pietate), nu se zice nimic în această privință, ci numai că nu se pot amanetà obiectele despre care se știe sau se presupune că sunt furate (art. 8 lit. *h*, L. din 23 Februarie 1906). Vezi în cât privește cazurile

Recursul în contra furului sau găsitorului lucrului.

Proprietarul, care a plătit posesorului evins prețul ce-l coastă lucrul revendicat, are recurs contra acelui care a comis furtul sau a găsit lucrul.

Restituirea prețului lucrului.

Pentru ca proprietarul, al cărui lucru a fost pierdut sau furat, să fie obligat a restituì posesorului actual prețul plătit de acest din urmă, trebue ca el să-l fi cumpărat de bună credință la un bâlciu, târg sau iarmaroc, la o licitație publică, sau la un negustător care vinde asemenea lucruri.

Motivele dispoziției care dispune restituirea prețului lucrului cumpărat de bună credință.

Motivul acestei dispoziții, împrumutată dela dreptul vechiu francez, este lesne de priceput. Cumpărătorul nu-și poate imputà nicio culpă, întrucât el n'a comis nicio imprudență. Nimic nu puteà, în adevăr, să-l facă să bănuiască că lucrul cumpărat de dânsul erà pierdut sau furat. (1). Cât pentru adevăratul proprietar, el ar fi putut, dacă ar fi fost mai diligent, să înlăture pierderea sau să împiedice furarea lucrului. Din două interese puse în aceeaș cumpănă, cel dintâi trebue să prepondereze (2). In fine, se poate zice că această soluție este cerută în mod imperios în interesul comerțului, care altfel ar fi fost periclitat (3).

Bursele de comerciu, prăvălia unui zaraf, etc.

Bursele de comerciu, pentru titlurile la purtător ce se negociază în ele, trebue să fie asimilate cu târgurile publice, nu însă prăvălia sau contuarul unui zaraf, în privința cumpărăturilor de efecte ce-i pot fi oferite. Titlurile pierdute sau furate, cumpărate de el în prăvălia sa, care este un stabiliment privat, iar nu un local public, pot deci fi revendicate, fără ca el să poată invocà beneficiul art. 1910. Za-

---

de responsabilitate ale Muntelui de pietate, art. 18 și 19 din legea suscitată.

Cazul când posesorul lucrului nu are drept la restituirea prețului lucrului cumpărat de el.

(1) Legea presupune pe posesorul evins de bună credință. Deci, dacă el a știut că lucrul ce a cumpărat erà pierdut sau furat, el nu va aveà drept la restituirea prețului, chiar dacă ar fi cumpărat lucrul în condițiile cerute de art. 1910. Legea a voit, în adevăr, să apere pe cumpărătorul cinstit, iar nu pe cel de rea credință. *Nemo auditur propriam turpitudinem allegans.* Vezi Beltjens, VI, art. 2280, No. 5; Pand. belges, v° *Possessions des meubles*, 178; Laurent, XXXII, 592; T. Huc, XIV, 519; Baudry et Tissier, *Prescription*, 904; Guillouard, *Idem*, II, 849. Cpr. C. Paris și Cas. fr. D. P. 56. 1. 393; D. P. 73. 1. 481, etc.

(2) Vezi Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 915, 916; Baudry et Tissier, *Prescription*, 903, etc.

(3) Vezi Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 168.

raful *(le changeur)* este, în adevăr, dator să se informeze de moralitatea acelor care-i propun vânzarea unor titluri la purtător și de proveniența acelor titluri (1).

Cumpărarea făcută de terții.

Acelaș contuar va fi însă considerat ca prăvălia unui negustător, în care se vând asemenea lucruri, în privința cumpărăturilor făcute de terții (2).

Prăvălia unui banchier.

Soluția va fi însă cu totul alta în privința operațiilor făcute în prăvălia unui banchier, care nu este, în genere, considerat ca vânzător de titluri la purtător (3).

Cumpărarea lucrului dela un negustător care vinde asemenea lucruri.

Posesorul evins al unui lucru, cumpărat dela un negustător, nu poate cere restituirea prețului, ce el a plătit, decât atunci când l-a cumpărat dela un negustător care vinde *asemenea lucruri*. De exemplu: el a cumpărat un ornic dela un ceasornicar, un inel dela un juvaergiu, etc. Numai această împrejurare îi dă drept la restituirea prețului plătit,

(1) Cpr. T. Huc, XIV, 519; Thiry, IV, 650; Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 916; Aubry et Rau, II, § 183, p. 149, nota 14; Baudry et Tissier, *Prescription*, 905; Guillouard, *Idem*, II, 851; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1333; Laurent, XXXII, 590; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 175; Cas. fr. D. P. 78. 1. 124; Sirey, 78. 1. 407; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1882, No. 44, p. 399. „Considerând, zice această din urmă sentință, că art. 1910 C. civil, pe care partea intimată îl invoacă (în specie era vorbă de o casă de bancă, care cumpărase în contuarul ei un titlu la purtător furat), spre a se apăra de restituirea bonului în chestiune, nu are nicio aplicare în speță, de oarece cumpărarea făcută într'un bâlciu sau târg, sau la o vindere publică, nu poate fi asimilată cu vânzarea făcută în contuarul unde în speță s'a efectuat vânzarea bonului. In adevăr, în cele dintâi locuri vânzările se fac public, așa că poliția și păgubașul pot să vegheze și furul să fie surprins; în contuarul unui bancher, nici poliția nici păgubașul nu pot însă străbate, iar furul n'are a se teme de nicio supraveghere. Nu asemenea vânzări a putut, dar, avea în vedere legiuitorul, când a edictat ar. 1910 din codul civil, etc.“.

(2) T. Huc, *loco cit.;* Laurent, XXXII, 591; Aubry et Rau, *loco cit.;* Al. Wahl, *Titres au porteur*, II, 1424; Guillouard, *Prescription*, II, 852. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 905; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 262 urm.; Ortlieb, *Effets de la possession des meubles*, 68: C. Paris, Sirey, 64. 2. 283; Sirey, 97. 2. 305, etc.

(3) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 150, nota 14, *in fine* (ed. a 5-a); T. Huc, XIV, 519, p. 657; Guillouard, *Prescription*, II, 852, *in fine*, p. 275; C. Paris, D. P. 85. 216, etc.

pentrucă numai atunci el este presupus de bună credință. In consecință, s'a decis că posesorul unui lucru furat nu poate să invoace dispozițiile art. 1910, atunci când el a cumpărat acest lucru dela un necunoscut, fără prezența vreunui martor și fără să poată stabili că vânzătorul erà negustător de asemenea lucruri (1).

Cazul când vânzătorul nu aveà decât un singur lucru de speța acelui vândut.

Se poate întâmplà ca cineva să fi cumpărat un lucru dela un negustător care nu aveà decât un singur lucru de speța acelui vândut. De exemplu: o persoană cumpără un ceasornic dela un vânzător de antichități sau de curiozități *(brocanteur, fripier)*. Art. 1910 este aplicabil, fiindcă prin asemenea lucruri se înțelege lucruri de acelaș *gen*, iar nu de aceeaș *speță* (2).

Ce trebue să dovedească posesorul.

Posesorul este acela care trebue să dovedească că vânzătorul dela care a cumpărat lucrul, erà negustător de asemenea lucruri. N'ar fi suficient să se stabilească că vânzătorul aveà acte din care se constatà că el erà negustător de asemenea lucruri (3).

Ce trebue să cuprindă restituirea la care posesorul are drept.

Restituirea la care are drept posesorul actual, dela care se revendică lucrul, cuprinde prețul cumpărăturei, cheltuelile necesare și chiar cele utile, în marginea plus-valutei dobândite de lucru (4).

Proprietarul care-și revendică lucrul său, nu este obligat a restitui posesorului actual al lucrului decât ceeace acesta a plătit cu titlu de preț sau ca accesoriu al prețului.

Subrogarea recursului în garanție conferit de art. 1909 detentorului deposedat.

Proprietarul care n'a izbutit în acțiunea sa contra detentorului lucrului, decât restituindu-i prețul achiziționei sale în condițiile art. 1910, nu poate să pretindă a fi subrogat recursului în garanție conferit de art. 1909 detentorului deposedat al lucrului pierdut sau furat, contra celui dela care el a dobândit acest lucru, pentru a cere dela un detentor intermediar suma ce el a restituit. El poate numai să exercite contra acestui detentor intermediar acțiunea în responsabilitate, conferită de dreptul comun (art. 998, 999), dacă

---

(1) Just. de pace din Diest (Belgia), Beltjens, VI, art. 2279, No. 6; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 169, etc.
(2) T. Huc, XIV, 419, p. 657.
(3) T. Huc, *loco suprà cit.*, p. 657; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 170;
(4) T. Huc, *loco cit.*

acest din urmă a comis vreo culpă. Cel puțin, în acest sens se pronunță majoritatea autorilor (1).

Despre titlurile la purtător pierdute, distruse, furate, etc. (2).

Prin titluri la purtător se înțelege niște acte scrise, care constată o datorie plătitoare în mânile posesorului titlului, oricare ar fi el, și fără a-i cere vreo justificare. Biletele de bancă sunt titluri la purtător în toată puterea cuvântului (3). Titlurile la purtător. Definiție.

Aceste titluri sunt, după cum știm, asimilate mobilelor corporale, pentrucă titlul, care este un obiect tangibil, constitue însăș creanța (4). Titlurile la purtător, pierdute sau Revendicarea titlurilor la purtător.

(1) T. Huc, XIV, 520, p. 658; Baudry et Tissier, *Prescription*, 907; Guillouard, *Idem*, II, 854; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 173; C. Lyon, D. P. 88. 2. 41; Sirey, 88. 2. 228.—Vezi însă Laurent, XXXII, 589. Cpr. Aubry et Rau, II, § 183, p. 150, nota 15 (ed. a 5-a), etc.

(2) Vezi asupra acestei materii, Al. Wahl, *Tr. théorique et pratique des titres au porteur français et étrangers* (2 vol. Paris, 1891); Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 917 urm.; Beltjens, *Encyclopedie du droit civil belge*, VI, art. 2280, No. 11 urm.; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 185 urm.; Guillouard, *Prescription*, II, 882 urm., p. 307 urm., care are un studiu complect asupra materiei. Bibliografie.

(3) Vezi Planiol, I, 2489, nota 1, p. 803 (ed. a 5-a).—Art. 1909 se aplică deci biletelor de bancă, dacă se dovedește identitatea biletului sustras sau pierdut. Revendicarea nu este însă cu putință contra unui posesor de bună credință. Cpr. Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2529; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 764, p. 515 (ed. a 2-a), etc. Biletele de bancă.

(4) Scrisurile funciare, înființate de societățile Creditelor, sunt titluri la purtător și pot circulà liber din mână în mână (art. 106 din statutele Creditului funciar român dela 6 Aprilie 1873). Scrisurile funciare.

S'a decis că și biletele de loterie sunt, prin natura lor, adevărate titluri la purtător, căci numele beneficiarului nu este înscris în ele, iar trecerea în registre pe numele cumpărătorilor este o simplă măsură de precauțiune luată în interesul posesorilor acelor bilete. Adevărata debitoare a câștigurilor este societatea loteriei de Stat, iar colectorii și sub-colectorii sunt prepușii acestei societăți. Așa fiind lucrurile, detentorul unui bilet de loterie trebue să fie considerat ca și jucătorul, și loteria fiind obligată a-i plăti câștigul la prezentarea bile- Biletele de loterie.

furate, pot deci fi revendicate, în condițiile prescrise de art. 1909 și 1910, pentrucă numărul lor le individualizează și permite de a le distinge de alte titluri.

Cupoanele titlurilor la purtător.

Aceeaș soluție este admisă și în privința cupoanelor detașate de titlu, și rău și fără cale unii au voit a le asimilà cu moneda curentă (1).

L. din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. Art. 1.

Titlurile la purtător putând ușor să fie pierdute, distruse și chiar furate, legea a trebuit să ià măsuri pentru a garantà pe proprietarii lor. In acest scop, legea din 21 Ianuarie 1883 introduce oarecare dispoziții, spre a împiedicà negociarea titlurilor pierdute sau furate și plata capitalurilor și a cupoanelor ajunse la scadență, cele dintâi prin eșirea la sorți, iar cel de al doilea prin sosirea termenului de plată. Grație acestor măsuri proteguitoare, care înainte de 1883 nu-și aveau ființă, proprietarul deposedat va puteà să revendice titlul pierdut sau sustras, să încaseze veniturile lui și, la nevoe, să obție chiar un duplicat al titlului distrus, pierdut sau furat (art. 1 L. din 1883).

Art. 2 L. din 1883.

Proprietarul unor asemenea titluri trebue să facă, prin portărei, către debitori, opunere la plata capitalului și a procentelor sau dividendelor, trecute sau viitoare, menționând în această opunere indicările prescrise de art. 2 din legea menționată dela 1883.

Art. 3 din această lege.

Oponentul este dator a publicà notificarea de opoziție

---

tului, ea nu se poate opune la plată decât dovedind că unul din agenții săi a achitat pentru ea câștigul, sau în caz de fraudă dovedită. De asemenea, nu poate să fie vorba, în specie, de compensația ce s'ar puteà operà între societate și colectorul căruia s'a încredințat biletul, compensație ce nu poate privì pe posesorul biletului. Cas. rom. S-a III, decizia No. 140, din 28 Aprilie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 23, p. 364, No. de ordine 378 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 50, p. 412 (rezumate). Vezi, în acelaș sens, C. București, *Dreptul* din 1908, No. 45.—Tot Curtea din București a decis însă, că biletele de loterie nefiind niște titluri la purtător, direcția generală a loteriei regale de Stat este în drept să refuze purtătorului plata lozului eșit la sorți, când din registrele colectorilor rezultă că acest loz aparține unei alte persoane, de oarece proprietatea acestui loz nu aparține purtătorului, ci jucătorului. C. București, *Dreptul* din 1909, No. 67, p. 532. Vezi tom. X al Coment. noastre, nota 5 dela p. 87, 88.

(1) Vezi Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 186.

prin Monitorul oficial și în alte două ziare, apărând unul în județul domiciliului debitorului, iar celălalt în județul domiciliului oponentului (art. 3 L. din 1883).

După doi ani dela publicarea opoziţiunei, tribunalul domiciliului debitorului poate să-l condamne a plăti, în mâinile oponentului, dobânzile sau dividendele trecute și viitoare. Art. 4 L. din 1883.

După trecere de 10 ani dela publicarea poprirei, tribunalul poate încuviinţă ca să se libereze oponentului, cu a sa cheltuială, alte titluri în locul celor declarate pierdute, distruse sau furate. Titlurile liberate din nou vor purtà menţiunea de duplicate, având aceleași drepturi ca și titlurile primitive (art. 6 L. din 1883). Art. 6 L. din 1883.

Sentinţele tribunalului se pronunţă fără drept de opoziţie, însă cu drept de apel pentru partea nemulţumită, în termen de 10 zile libere dela pronunţare (art. 11 L. din 1883 (1). Art. 11 L. din 1883.

Deciziile Curţei de apel se dau fără drept de opoziţie sau revizuire, dar pot fi atăcate pe cale de recurs în casaţie, în termen de trei zile libere dela pronunţarea lor (2). Nicio sentinţă sau decizie nu se poate pronunţà în asemenea materie fără concluziile minist. public (art. 11 L. din 1883). Art. 11 L. menţionată.

In orice instanţă,. debitorul este în drept a cere ca oponentul să afirme, prin prestare de jurământ, veracitatea alegaţiunilor sale (art. 12 L. din 1883). Art. 12 L. menţionată.

Dacă, înainte de liberarea debitorului, se prezintă detentorul titlurilor sau cupoanelor declarate pierdute, distruse ori furate, debitorul este dator, pe de o parte, să le reţină în schimbul unei recipise ce va liberà prezentatorului lor, iar pe de altă parte, să încunoștiinţeze pe oponent la domiciliul ales. In acest caz, efectele opoziţiilor sau ale hotărîrilor definitive sunt suspendate până ce justiţia se va pronunţà între prezentatorul titlurilor și oponent. Dacă, în momentul prezentărei titlurilor sau cupoanelor, acţiunea intentată de oponent în contra debitorului nu erà definitiv judecată, procedura se va suspendà până la soluţiunea dife- Art. 13 L. menţionată.

(1) Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1903, No. 11, p. 98.

(2) S'a decis că această regulă de procedură are efect retroactiv și se aplică la cazurile instruite și judecate după dreptul comun, dacă n'au luat sfârșit până la promulgarea acestei legi. Cas. rom. Bult. S-a I, 1884, p. 218 și *Dreptul* din 1884, No. 40, p. 313.

rendului dintre oponent și detentor (art. 13 din L. dela 1883).

Art. 14 L. din 1883. Dispozitivul sentințelor sau deciziunilor irevocabile, prin care se autorizează sau se respinge liberarea duplicatelor sau plata, fie a capitalului, fie a dobânzilor sau dividendelor, se va publică în Monitorul oficial prin îngrijirea părței interesate, și cu cheltuiala oponentului (art. 14 L. din 1883).

Art. 15 L. menționată. Pe lângă primul număr al Monitorului oficial, care începe fiecare trimestru, se va publică, prin îngrijirea debitorilor, cărora li s'a notificat opoziția, un buletin conținând lista tuturor titlurilor, a căror plată sau negociare a fost oprită. Inserțiunile în acest buletin sunt gratuite (art. 15 L. din 1883).

Art. 16 L. menționată. Toate valorile, a căror plată este oprită, se vor reproduce în buletin, în timp de 10 ani dela prima publicațiune a opoziținei, afară numai dacă poprirea va fi ridicată după cererea oponentului, sau printr'o hotărîre judecătorească irevocabilă (art. 16 L. din 1883).

Art. 17 L. menționată. Oponentul, care a redobândit posesiunea titlurilor pierdute sau sustrase, este dator să înștiințeze despre aceasta pe debitor și să facă publicațiuni în Monitorul oficial, sub pedeapsă de daune interese (art. 17 L. din 1883).

Art. 18 L. menționată Cei ce cu știință vor fi făcut o poprire neîntemeiată, se vor pedepsi cu o închisoare dela 6 luni până la 5 ani și cu o amendă de 200 până la 300 de lei. Prescripția acțiunei publice va curge în acest caz numai din momentul descoperirei delictului (art. 18 L. din 1883).

Art. 19 L. menționată. Mijlocitorii de schimb și casele sau institutele de bancă sunt obligate a înscrie în registrele lor: *a)* numele tuturor titlurilor la purtător ce cumpără, vând, primesc ca amanet și, în genere, toate titlurile asupra cărora fac o operație oarecare; *b)* numele, locuința și profesiunea persoanelor cu care au tratat; *c)* data operațiunei (art. 19 L. din 1883).

Contravenienții vor fi pedepsiți cu amendă dela 50 până la 300 de lei, fixată de tribunal în prima și ultima instanță, fără prejudiciul pedepselor prevăzute pentru fals, și al reparațiunei daunelor cauzate celor interesați (art. 19 L. din 1883).

Art. 20 L. menționată. Proprietarii titlurilor pierdute sau sustrase pot să le revendice, în timp de 10 ani dela publicarea opoziției în Monitorul oficial; cu toate acestea, detentorii acestor titluri

au dreptul să nu le restitue decât în contra plăţei costului lor, dacă le posedă de bună credinţă, în virtutea unei negociaţii făcute printr'un mijlocitor de schimb sau unei case ori institut de bancă, înainte de publicarea opoziţiei în Monitorul oficial. In aceleaşi cazuri, mijlocitorii de schimb şi casele sau institutele de bancă, ce au servit ca intermediari, sunt scutiţi de orice răspundere, dacă au îndeplinit dispoziţiile art. precedent şi dacă justifică că au luat toate măsurile necesare pentru a se asigurà de identitatea persoanelor cu care au tratat (art. 20 L. din 1883) (1).

Orice cumpărare, vânzare, schimb, amanetare sau report de titluri la purtător, efectuate în urma publicaţiunei poprirei, sunt nule în privinţa oponentului (art. 21 L. din 1883) (2). Art. 21 L. din 1883.

(1) S'a decis că, după legea titlurilor la purtător, din 20 Ianuarie 1883, de câteori un titlu furat sau pierdut s'a negociat de bună credinţă, înainte de publicarea opoziţiei în Monitorul oficial, mijlocitorii de schimb şi casele sau institutele de bancă ce au servit de intermediari, sunt scutiţi, ca şi detentorul acestui titlu, de orice răspundere, dacă au îndeplinit dispoziţiile art. 19 din citata lege şi dacă justifică că au luat toate măsurile necesare spre a se asigurà de identitatea persoanei cu care au tratat. Cas. rom. Bult. 1906, p. 1545. — Această decizie mai pune în principiu că dacă, după art. 1909 din codul civil, proprietatea lucrurilor mobile se prescrie prin faptul posesiunei lor, şi dacă proprietatea titlurilor la purtător se transferă prin simpla tradiţie a titlului, în toate aceste cazuri buna credinţă este presupusă până la proba contrară; însă de câteori este vorba de vânzarea unui titlu la purtător furat sau pierdut, şi care vânzare s'a făcut mai înainte de publicarea opoziţiei în Monitorul oficial, şi printr'o casă de bancă, legea titlurilor la purtător din 1883, prin art. 20 § 2, pune în culpă şi face răspunzător pe un asemenea intermediar, dacă el nu s'a conformat art. 19 şi 20 din citata lege şi, prin urmare, cu drept cuvânt, instanţa de fond condamnă pe intermediar la daune, întemeindu-se pe art. 998 din codul civil, întrucât din sentinţa corecţională, care constată că titlul în chestiune a fost furat, se vede că proprietarul acestui titlu n'a fost despăgubit de valoarea titlului furat.

(2) Rămâne însă bine înţeles că terţiul, care a dobândit de bună credinţă aceste titluri, are, conform dreptului comun, recurs contra vânzătorului său, pentru a fi despăgubit de dauna suferită prin cumpărarea acestor titluri. Aceeaş soluţie este admisă şi în Franţa prin legea din 15 Iunie 1872. Vezi asupra

Art. 22 L. din 1883.

Casele sau institutele de bancă și mijlocitorii de schimb sunt responsabili de toate operațiile făcute prin intermediul lor, după publicația făcută în Monitorul oficial (art. 22 L. din 1883).

Art. 23.

Dispozițiile legei de față nu se aplică biletelor de bancă (art. 23 L. din 1883). (Vezi *suprà*, p. 381, text și nota 3 și *infrà*, p. 387).

Acestea sunt dispozițiile legei noastre asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc.

Art. 58 C. com.

Art. 58 § ultim din codul de comerț mai dispune că, în privința titlurilor la purtător, pierdute sau furate, revendicarea nu se admite decât contra aceluia care le-a găsit sau furat și contra acelora care le-au primit cu orice titlu, cunoscând viciul cauzei posesiunei.

Derogare dela dreptul comun.

Acest text consacră o derogare importantă dela legea din 1883, de oarece el interzice orice revendicare dela posesorii de bună credință; pe când, după legea din 1883, proprietarii titlurilor pierdute sau sustrase pot să le revendice chiar dela detentorii de bună credință, sub îndatorirea de a restitui acestor din urmă prețul dobândirei acestor titluri (1).

L. burselor. Art. 48.

Despre titlurile la purtător pierdute sau furate se mai ocupă art. 48 din legea burselor dela 9 Maiu 1904.

Art. 48 L. burselor din 1904. — Titlurile la purtător pierdute sau furate nu se vor puteà revendicà decât în condițiile mai jos

---

economiei acestei legi, dela care legea noastră a împrumutat mai multe dispoziții și care, în unele privințe, este criticată, Thaller, *Tr. élément. de droit commercial*, 902 urm., p. 452 urm. (ed. a 4-a, 1910).—Legea italiană nu admite, din contra, revendicarea titlurilor la purtător pierdute sau furate decât în contra acelui care le-a găsit sau le-a furat și în contra celor care le-au primit sub un titlu oarecare, cunoscând însă viciul și cauza posesiunei acestor detentori. Vezi P. Fiore, *Le droit international privé* (ed. a 4-a, trad. Ch. Antoine, 1907), II, 816, *in fine*, p. 369. Vezi și art. 58 § ultim din codul nostru comercial, citat *suprà* p. 376, nota 4 și la pag. prezentă. Din cauza acestei diversități de legislații, pierderea sau furarea titlurilor la purtător poate dà loc la conflicte în dreptul internațional privat, asupra cărora vezi autorul *suprà* citat, II, 817 urm., p. 369 urm. Vezi și *infrà*, p. 400 urm.

(1) Cpr. M. A. Dumitrescu, *Codul de comerciu comentat*, I, 1039, p. 591.

prevăzute, dacă operațiunea a fost făcută prin intermediul mijlocitorilor oficiali.

Dacă negociarea s'a făcut înainte de a se fi publicat pierderea sau furarea, partea păgubită poate urmări valoarea acelor efecte dela acel care le-a vândut prin intermediul mijlocitorului oficial. Acesta, declarând pe vânzător, este descărcat de răspundere.

Dacă negociarea s'a făcut după publicare, mijlocitor oficialului este dator a restitui valoarea acelor titluri.

Pentru efectele de comerț, mijlocitorul care a făcut negociarea, este răspunzător civilmente numai de veritatea ultimei semnături din acele efecte, întrucât va fi declarat chiar în efect că a lucrat în calitate de mijlocitor și numai pentru negociarea efectului. In acest caz, el nu are răspunderile girantului" (1).

In fine, textul de mai sus are un ultim alineat foarte important, în următoarea cuprindere:

„*Jocul de bursă este interzis*" (2).

Legea din 1883 se aplică nu numai titlurilor definitive, dar și celor provizorii (3). Titluri provizorii.

Ea se aplică și cupoanelor detașate de titlurile lor (argument din art. 13) (4). Cupoanele titlurilor.

Ea nu se aplică însă biletelor de bancă (art. 23), nici biletelor de loterie sau de drum de fer (5). Biletele de bancă, etc.

Legea din 1883 se aplică însă numai titlurilor la purtător *create în România* (art. 1), fie că aceste titluri sunt posedate de Români sau de străini, pentrucă această lege este o lege de siguranță publică, menită a apăra pe posesorii titlurilor românești, oricare ar fi naționalitatea lor (6). Aplic. L. din 1883 numai titlurilor create în România.

(1) Vezi și art. 158—161 din regulamentul legei asupra burselor de comerț, din anul 1913, publicat în Monitorul oficial No. 220 din 2 Ianuarie 1914.

(2) Orice convenție, fiind presupusă serioasă până la proba contrară, partea care susține că vânzarea ce a consimțit ascunde în ea o speculă asupra diferenței de preț, este datoare să facă această probă (art. 1169 C. civ.). Cpr. Trib. Brăila, *Dreptul* din 1884, No. 40, p. 318.

(3) Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 961.

(4) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, II, 960. Vezi și *suprà*, p. 357, unde am văzut că și art. 1909 se aplică cupoanelor titlurilor la purtător.

(5) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, II, 961. Vezi și *suprà*, p. 381 și 386.

(6) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, II, 964; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, II, 651 urm., etc.

Titlurile la purtător străine.

Ea nu se aplică însă titlurilor străine negociate în România, nici celor străine negociate în străinătate. In privința acestor titluri se vor aplică deci în totul art. 1909 și 1910 din codul civil. Aceasta rezultă din art. 1 al legei suscitate, care nu vorbește decât de proprietarii *titlurilor la purtător create în România* (1).

Cambiile pierdute sau furate.

In privința cambiilor pierdute sau furate avem art. 354—357 C. com. Părerea dominantă în Italia, zice d-l M. A. Dumitrescu, este că aceste texte se aplică și la cekuri, indiferent dacă sunt emise la purtător, sau dacă sunt la ordin. In acest sens, adaogă autorul de mai sus, avem art. 366 C. com., care nu distinge. O asemenea distincție o găsim în art. 565 C. com. relativ la polița de încărcare; nu o găsim însă la scrisoarea de cărat (2).

Legea din 1883 apără pe proprietarul titlului furat, când furtul n'a fost descoperit.

S'a decis că legea de mai sus, asupra titlurilor la purtător, este o lege de apărare pentru proprietarul titlurilor furate, când furtul n'a fost descoperit și nu se știe nimic de soarta acestor titluri, iar publicațiile prevăzute de art. 1 și 2 din acea lege nu sunt prescrise decât în scopul de a conservà, față de debitor, drepturile celor ale căror titluri au fost furate, distruse sau pierdute, iar nu pentru exercitarea acțiunei în revendicare, contra detentorilor care, în mod neregulat, ar devenì posesorii unor asemenea titluri.

Revendicarea titlurilor la purtător conform art. 1909 C. civil, fără a se puteà opune lipsa publicațiilor.

Astfel, dacă un titlu la purtător (în specie un scris funciar rural), ce fusese furat, a fost dat în gaj cuiva, fără borderou și de o persoană ce nu-i erà cunoscută, împrejurări din care instanța de fond își poate formà convingerea că creditorul gagist cunoșteà viciul posesiunei detentorului, în momentul depunerei acestui titlu în gaj, proprietarul acelui titlu poate să-l revendice pe calea unei acțiuni principale, conform dreptului comun (art. 1909 C. civ.), fără

---

(1) Vezi, în privința soluției admise asupra acestei chestiuni în Franța, Guillouard, *op. cit.*, II, 965 urm.; Lyon-Caen et Renault, *op. cit.*, II, 651 urm., etc.

(2) M. A. Dumitrescu, *op. cit.*, I, 1040, p. 591. Vezi asupra art. 354 urm. din codul comercial, Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, III, p. 686 urm. Această lucrare, foarte complectă și foarte sistematică, este de mare folos. Ar fi de dorit ca autorul s'o termine cât mai curând. Așteptăm celelalte volume cu mare nerăbdare.

a i se puteà opune lipsa publicațiilor prevăzute de art. 1 și 2 din legea dela 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. (1).

Acestea sunt dispozițiile legei noastre asupra titlurilor la purtător, pierdute sau furate. Legea din 18 Ianuarie 1883, de care am vorbit mai sus, este o imitație a legei franceze din 15 Iunie 1872 (2). L. fr. din 15 Iunie 1872.

Codul civil german apără pe orice posesor de bună credință al titlurilor la purtător, chiar furate sau pierdute, în contra revendicărei proprietarului deposedat (art. 935 § 2)(3). C. german. Art. 935 § 2.

Aceiaș soluție este admisă și prin noul cod civil elvețian. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 935 din acest cod: C. elvețian. Art. 935.

„Moneda și titlurile la purtător nu pot fi revendicate dela achizitorul de bună credință, chiar dacă posesorul a fost deposedat de ele în contra voinței sale“ (4).

Materia titlurilor la purtător a dat loc la o controversă, pe care trebue s'o menționăm aci, deși am atins-o în treacăt în tom. X al Coment. noastre, p. 325 *ad notam*. Chestiunea este de a se ști dacă, astăzi, se pot emite obligațiuni sau bilete comerciale ori civile la înfățișător (5). Atât Curtea din București cât și cea din Iași au decis Emiterea de titluri sau obligații la înfățișător. Controversă.

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1047; *Dreptul* din 1912, No. 59 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 6. Vezi și Ef. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, III, p. 691, No. 12.

(2) Cpr. art. 547 urm., din codul de comerț spaniol.

(3) Vezi însă art. 1003 urm. din Pr. civ. germană, care organizează măsuri de apărare în privința proprietarilor deposedați.

(4) Incât privește și alte dispoziții din legile străine, relative la titlurile la purtător, vezi Brifaut, *Comment. de la loi du 8 Février 1902*, p. 287 urm.; Al. Wahl, *Tr. th. et pratique des titres au porteur français et étrangers*, 1298 urm., și 1433 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 947 *quater*, etc. Alte dispoziții din legile străine.

(5) Prin bilet sau obligație la înfățișător se înțelege un act scris, fie autentic, fie sub semnătură privată (vezi nota următoare), prin care o persoană promite de a plăti o sumă de bani, nu unei persoane determinate, nici la ordinul alteia, ci *la purtător*, adecă aceluia care va fi detentorul titlului în momentul scadenței sale, fără ca acest detentor să aibă nevoe de a justifică drepturile sale asupra titlului în chestiune printr'un nou act, sau altfel. Cpr. Boistel, *Précis de droit commercial*, 853, p. 586 (ed. a 3-a); Répert. Sirey, v° *Billet au porteur*, No. 1. Biletele la înfățișător sau la purtător. Definiție.

chestiunea în mod afirmativ. Obligațiunile chirografare [1],

---

[1] In teoria acelor care admit asemenea obligații, ele pot fi constituite nu numai prin acte sub semnătură privată, dar și prin acte autentice. Cas. fr. Sirey, 78. 1. 292; Sirey, 97. 1. 161 (cu nota lui Albert Tissier).

C. german. Art. 793 urm.

Incât privește obligațiile la înfățișător sau la purtător în codul civil german *(Schuldverschreibung auf den Inhaber)* (art. 793 urm.), vezi Saleilles, *Etude de la théorie générale de l'obligation, d'après le projet du code civil pour l'empire allemand*, 267 urm., p. 297 urm.

Dr. roman.

Savigny, ocupându-se de crearea unor atare obligațiuni în dreptul roman, astfel cum se aplică altădată în Prusia *(des heutigen römischen Rechts)*, se pronunță pentru nulitatea lor. Iată în adevăr, cum se exprimă acest autor:

„Die einfachste Form besteht darin, dass der Schuldschein zwar einen bestimmten Schuldner ausdrückt, *aber keinen Glaubiger*, so dass der Schuldner sich verpflichtet, *gegen jeden Inhaber* zu leisten. Es ist einleuchtend, dass hier von einer Cession und dem Beweise derselben gar nicht die Rede sein kann, dass vielmehr die Absicht des Schuldners darauf gerichtet ist, jeden Inhaber als Glaubiger anzuerkennen. Es fragt sich nur, ob ein solches Rechtsgeschäft gültig ist. Manche Schriftsteller erklären es führ gültig, andere dagegen, und zwar die bewährteren, halten es für ungültig, *und nach der oben aufgestellten Regel muss ich mich gleichfalls für die Ungültigkeit ausprechen.* Auch die Praxis der Gerichte, oder etwa ein erhebliches Interesse des Verkehrs, kann für ein solches Rechtsgeschäft in dieser Abstraction gewiss nicht geltend gemacht werden". *(Das Obligationenrecht als Theil des heutigen römischen Rechts*, II, § 63, p. 101 (Berlin, 1853).

Iată acum și traducerea rândurilor de mai sus:

„Forma cea mai simplă (a obligațiilor la purtător) consistă într'un titlu arătând un debitor determinat, *însă niciun creditor;* prin acesta debitorul se obligă a plăti *purtătorului, oricare ar fi el.* Este evident că, în specie, nu poate să fie vorba nici de o cesiune, nici de dovedirea ei, întrucât debitorul a manifestat, din contra, intenția de a recunoaște de creditor pe purtător, oricine ar fi. Chestiunea este însă de a se ști dacă o atare operație juridică este validă. Mai mulți autori recunosc validitatea ei (de ex. Glück); alții, din contra, și din cei mai autorizați, o declară nulă (de ex. Mühlenbruch); și eu însumi trebue să mă pronunț în favoarea nulității, după regula stabilită mai sus. Nici practica jurisprudenței, nici interesul afacerilor, oricât de considerabil ar fi, nu pot,

subscrise în alb, fără ordin, sau la purtător, sunt valabile, zice Curtea din București, pentrucă deși convențiunile nu-și produc efectul lor decât între părțile contractante, totuși din faptul că ordinul a fost lăsat în alb și complectat mai în urmă, nu se poate trage concluzia că creditorul este incert (1).

Motivele unei decizii a Curței din Iași.

Tot în acest sens s'a pronunțat și Curtea din Iași, în majoritate. Iată care sunt motivele Curței. Deși, pentru existența unei convenții, legea cere, între alte condiții, și acordul voinței părților contractante, totuși nicio dispoziție a legei, cu excepție însă a acelor care privesc ordinea publică și bunele moravuri, nerestrângând libertatea contractanților cu privire la modul cum ei înțeleg a se obligà și a-și executà obligațiile lor, iar convențiile legal făcute având putere de lege între părțile contractante, în baza principiului libertății convențiilor (art. 969 § 1); de aci rezultă că obligațiile la purtător sau la înfățișător pot în mod valid fi constituite și astăzi, fără arătarea numelui creditorului. Validitatea obligațiilor la purtător sau înfățișător este cu atât mai admisibilă în legea noastră cu cât, după codul Calimach (art. 1842), ale cărui dispoziții au rămas în vigoare în tot ce nu sunt contrare regulelor codului actual (art. 1912 C. civil), sinetele la înfățișător erau valide și de o practică obișnuită, fără a se face vreo deosebire între datoriile decurgând din tocmala împrumutului și constatate prin acte scrise și datoriile derivând din alte cauze, precum și cele neconstatate prin acte scrise; iar strămutarea lor se făceà prin singura lor trădare (art. 1842 C. Calimach) (2).

în adevăr, să facă să se declare validă această operație, din punctul de vedere abstract".

(1) C. București, *Cr. judiciar* din 1903, No. 37, p. 314 (cu nota d-lui C. N. Toneanu în sens contrar).

C. Calimach. Art. 1842.

(2) Iată cum se exprimă art. 1842 din codul Calimach: „Sinetele de datorie, cedate de către ceduitorul pe numele înfățișătorului lor, se mută prin singură trădarea lor"; iar art. corespunzător din codul austriac (art. 1393, partea finală) dispune că: „titlurile de creanță la purtător se strămută numai prin tradiție, necerând nicio altă dovadă a cesiunei decât acea care rezultă din posesiunea lor". „*Schuldscehine, die auf den Ueberbringer lauten, werden schon durch die Uebergabe abgetreten, und bedürfen nebst dem Besitze keines andern Be-*

Garanțiile volante.

Mai mult încă, legiuirile vechi permiteau garanțiile sau ipotecile așa zise volante, care, în realitate, erau adevărate obligații ipotecare la purtător (1).

C. com. vechiu.

Apoi, nici vechiul cod comercial nu ridică validitatea poliței sau biletelor la ordin în care nu este menționat numele creditorului.

C. com. actual.

Cât pentru codul comercial actual, legiuitorul, prin modificarea adusă la 1900, art. 273, a înțeles a face o derogare dela principiul general al libertății convențiunilor, numai în privința efectelor speciale ale cambiei, care, deși nu poate fi emisă la purtător, totuși poate, prin facultatea ce conferă art. 279 C. com., de a se umple girul în alb, devenì în urmă la purtător; de unde rezultă că obligațiile la purtător sau la înfățișător, admise de legiuirea veche, care, în această privință, a rămas în vigoare și neoprită de codul comercial, trebue să fie considerate ca valide și astăzi, când legiuitorul a crezut necesar de a ridicà, prin dispoziții exprese, efectele speciale ale cambiei acelor lipsite de numele primitorului, lăsând însă caracterul de titlu la purtător cekului și poliței de încărcare (art. 365, 565 C. com.).

Efectele Statului și ale societăților de credit.

Osebit de aceasta, legislația noastră recunoscând ca titluri la purtător efectele Statului și ale societăților de credit, nicio lege nu mărginește, în favoarea Statului sau a numitelor societăți, dreptul de a emite obligațiuni la purtător.

---

weises der Abtretung". Va să zică, titlurile de creanță la purtător sunt valide în codul austriac, ca și în codul Calimach. Vezi Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, pag. 809 (ed. a 8-a); Mattei, *I paragrafi del codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*, IV, p. 944, No. 14 (Veneția, 1854). Iată cum se exprimă acest din urmă autor: „*I vaglia al presentatore sono validi, se anche non contengono il nome del creditore, non essendo soggetti alle formalità del § 1001 Codice civile. Fu però anche giudicato che se i vaglia al presentatore contengono un mutuo, devono essere forniti degli estremi del § 1001 Codice civile*".

(1) Vezi asupra acestor garanții volante, care au multă asemănare cu țidulele ipotecare, admise altădată și în Franța, prin decretul din 9 Messidor anul III, tom. X al Coment. noastre, nota 4 dela p. 324, 325. Vezi și Planiol, II, 2651, care se referă la Tratatul nostru în limba franceză. Mai vezi considerentele trib. Iași, reproduse *infrà*, p. 396.

In fine, dispoziția prescrisă de art. 1393 C. civil, în scopul de a garantà pe debitorul cesionat, precum și pe terții interesați (alți cesionari ai creanței sau creditori amanetari ai cedentului), nefiind de ordine publică, părțile pot să deroage dela ea, debitorul consimțind a acceptà de mai înainte, ca singur proprietar al creanței, pe acela care i-o va înfățoșà de bună credință, fără a pretinde altă formalitate decât prezentarea titlului, a cărui proprietate va fi fost transmisă purtătorului prin tradiție, ca și proprietatea oricărui lucru mobil în genere (art. 1842 C. Calimach). Derogare dela art. 1393 C. civil.

Această consecință legală a obligațiilor la purtător decurgând din forma titlului, iar nu din caracterul său, nu este nicio deosebire de făcut, în această privință, între obligațiile civile și cele comerciale; căci, civile sau comerciale, obligațiile formate pe numele unei persoane determinate vor trebui să fie notificate, conform art. 1393 C. civil, iar cele la ordin sau la purtător, fie că se referă la acte comerciale sau necomerciale, că sunt subscrise de comercianți sau necomercianți, se vor transmite, cele dintâi, prin gir, iar cele de al doilea prin tradiție. Oblig. civile sau comerciale la înfățișător.

Acestea sunt, în rezumat, motivele invocate de majoritatea Curței de Iași pentru a ajunge la soluția de mai sus [1]. Cu toată temeinicia lor aparentă, nu putem admite această soluție pentru următoarele motive:

---

[1] Vezi *Dreptul* din 1901, No. 69, pag. 678 urm. (cu observ. noastră critică). Vezi, în acelaș sens, M. A. Dumitrescu, *Codul de comerț comentat*, I, 1046, p. 593. Tot în acest sens se pronunță, în mare parte, și doctrina italiană. Vezi, de exemplu, Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VI, 255 urm., p. 322 urm. (ed. a 3-a); Galuppi, *Titoli al portatore*, 147 și urm.; Tartufari, *Del possesso*, I, p. 18 urm.; Papa d'Amico, *Dei titoli di credito*, pag. 194; Ajetto, *Filangieri*, anul 1882, 2, 187 urm.; Marghieri, *Trattato di diritto commerciale*, V, 2301; Cogliolo, *Monitori dei tribunali*, anul 1891, p. 869; Serafini, în revista: *Diritto commerciale*, anul 1891, pag. 497 urm.; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, II, 857 și 912 (ed. a 3-a); Vidari, *Corso di diritto commerciale*, III, 2083 urm., p. 8 urm. (ed. a 4-a); Bruschettini, *Trattato dei titoli ai portatore*, 494 și urm. — Vezi însă Gabba, în revista: *Il Foro italiano*, anul 1892, col. 844. Autorii francezi împărtășesc și ei, în mare parte, părerea de mai sus. Cpr. Aubry et Rau, II, § 183, p. 152,

Combaterea argumentului tras din C. Calimach.

Mai întâi, încât privește argumentul tras din codul Calimach, pe care Curtea îl consideră ca neabrogat, în baza art. 1912 C. civil, el ni se pare inadmisibil. În adevăr, în vechiul cod al Moldovei, neexistând nicio publicitate menită a garantà dreptul terțiilor, ușor se poate explicà dispoziția art. 1842, de care s'a vorbit mai sus. Legiuitorul modern înființând însă o publicitate, deși imperfectă, o recunoaștem, în materie de cesiune de creanțe, pentru a garantà atât pe debitorul cedat, cât și pe terții interesați, adecă pe diferiții cesionari ai aceleiaș creanțe și pe creditorii cedentului, care ar voì să poprească creanța în mânile debitorului, nu se poate reînvià dispozițiile dintr'un cod în care totul erà ocult și clandestin. Codul Calimach este deci abrogat ca fiind contrar codului actual și argumentul Curței cade. In sistemul care consideră, în această privință, legile vechi ca neabrogate, s'ar reînvià și ipotecile sau garanțiile volante, pe care practica judecătorească le admisese altă dată fără niciun text de lege, ceace este inadmisibil.

Combaterea argumentului tras din textele codului de comerț.

Tot inadmisibil este și al doilea argument, pe care Curtea îl trage din diferitele texte ale codului comercial actual, care admite unele creanțe la purtător sau la înfățișător. In adevăr, deși cambia poate devenì un titlu la purtător prin complectarea girului în alb (art. 279 § ultim C. com.); deși cekul și polița de încărcare pot fi emise la înfățișător (art. 365 și 565 C. com.); deși recipisele magazinelor generale sau docurilor și warantele sunt, în genere,

---

text și nota 21 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 568; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 771 urm.; Rivière, *Répét. écrites sur le code de commerce*, p. 400 (ed. a 5-a); Bédarride, *De la lettre de change, des billets à ordre et de la prescription*, II, 646 (ed. a 2-a); Boistel, *Précis de droit commercial*, 853, 854, p. 586 urm. (ed. a 3-a); Pardessus, *Cours de droit commercial*, I, 483 (ed. a 6-a); Nonguier, *Lettres de change et effets de commerce*, II, 1565 urm. (ed. a 4-a); Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial, industriel et maritime*, v° *Billet au porteur*, 12; Guillouard, *Vente*, II, 793; Baudry et Saignat, *Idem*, 801; Répert. Sirey, v° *Billet au porteur*, 23 *bis;* F. Herman, *C. civil annoté*, art. 1690, No. 221; C. Pau, D. P. 86. 2. 230; Sirey, 88. 2. 14; Cas. fr. Sirey, 78. 1. 292; Sirey, 97. 1. 161 (cu nota lui Al. Tissier); Cas. Turin și Cas. Roma, Sirey, 99. 4. 13; C. de apel din Veneția, *Dreptul* din 1914, No. 69 (cu observ. noastră), etc.

la purtător, simpla semnătură în dosul recipisei sau a warantului constituind un gir (art. 5 L. din 28 Iunie 1881), și deși acest gir este suficient pentru a transmite dreptul de amanet și de proprietate asupra mărfurilor depuse în magaziile docurilor, fără a mai fi nevoe de îndeplinirea formalităților notificărei cerute de dreptul comun (1); deși titlurile de rentă în contra Statului și ale diferitelor societăți de credit, precum și acțiunile societăților comerciale sunt la purtător (art. 166, 171 C. com.), totuși aceste toate sunt adevărate excepții și derogări dela dreptul comun, care nu pot fi întinse prin analogie la alte cazuri neprevăzute de lege. Pentru a proclamà principiul validității obligațiilor la purtător, nu ajunge, după cum spune Curtea, ca niciun text de lege să nu le oprească, ci ar trebuì un text expres care să le încuviințeze.

Combaterea argumentului tras din art. 1393 C. civil.

Cât pentru ultimul argument, pe care îl invoacă Curtea, și care consistă în a zice că formalitățile prescrise de art. 1393 C. civil nu interesează ordinea publică, părțile fiind libere de a renunță la aceste formalități, el este și mai slab; căci dacă debitorul poate, în ceeace îl privește, să renunțe la notificare, asemenea renunțare totuși nu poate să producă niciun efect în privința terțiilor, pe care legea a voit să-i apere pentru considerații analoage cu acele care au determinat transcrierea în materie imobiliară. Or, de sigur, în materie de vânzări imobiliare, nimene n'ar îndrăznì să susție validitatea unei clauze care ar declarà vânzarea opozabilă terțiilor fără transcriere. Orice publicitate, zice Laurent (2), fie cât de imperfectă, este de interes general, pentrucă societatea are interes ca siguranța cea mai deplină să domnească în tranzacțiile omenești. Părțile nu pot deci să deroage, prin convenția lor, dela dispozițiile edictate în interesul terțiilor, care, ca atare, interesează ordinea publică. Acestea sunt foarte pe scurt motivele care ne fac a respinge soluția consacrată de Curtea din Iași, și în acest sens se pronunță unii autori și în Franța (3).

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1894, p. 1246.
(2) Laurent, *Droit civil international*, VII, 230.
(3) Vezi T. Huc, X, 217 și *Tr. théorique et pratique de la cession et de la transmission des créances*, I, 322; Vavasseur, *Tr. des sociétés civiles et commerciales*, I, 474. Cpr. Laurent,

Tot în acest sens s'a pronunțat și tribunalul Iași, care a admis în totul modul nostru de a vedeà. Iată considerentele foarte temeinice ale tribunalului:

„Considerând că, în susținerea ideei că obligațiile la purtător ar fi admise și astăzi, se invoacă oarecare dispoziții din codul Calimach, și anume: dispozițiile relative la așa numitele garanții volante și cele prevăzute de art. 1842. Mai întâi, din garanțiile volante de sub legea veche, nu se poate deduce nimic astăzi, căci aceste garanții se făceau în modul următor: debitorul provocà prin tribunal o expertiză a averei sale *imobiliare*, și pe temeiul raportului expertului, se dădeà proprietarului o însemnare scrisă din partea tribunalului, prin care se atestà că petiționarul se bucurà de o avere eventuală în suma de . . . , în imobile: cu această însemnare, proprietarul se prezentà la orice licitații de întreprinderi și o puneà garanție, și dacă efectuà bine antrepriza, sau dacă executà contractul în totul, garanția i se restituià; la din contra, garanția sa răspundeà de neexecutarea contractului. Cei de al treilea puteau să știe dacă un proprietar de imobile a recurs sau nu la așa numitele garanții volante, întrucât aceste garanții se treceau în tribunalul circumscripției imobilului, într'un registru special prevăzut de anexa lit. T a Regulamentului organic. Aceste garanții volante nu aveau niciodată loc asupra averei mobiliare. Ele au încetat odată cu punerea în lucrare a noului cod civil, care a făcut din ipotecă un contract solemn (art. 1772), și tribunalele desființează astăzi în mod constant, în camera de consiliu, după cererea proprietarului, toate garanțiile volante ce au rămas pe ici pe colea, ca sarcini asupra imobilelor; așa fiind, din garanțiile volante ale legiuirei trecute (1), nu se poate trage niciun argument în favoarea obligațiilor la purtător în codul civil actual, întrucât garanțiile volante nu mai au astăzi nicio valoare, afară de acea istorică.

In ce privește argumentul tras din art. 1842 C. Calimach, se

XXIV, 498. Mai multe Curți de apel s'au pronunțat tot în acest sens. Vezi Sirey, 31. 2. 238; Sirey, 35. 2. 240; Sirey, 46. 2. 282; D. P. 47. 2. 37. Mai vezi Sirey, 79. 1. 103; D. P. 79. 1. 14, etc.

Ipoteca asupra sa însuș.

(1) Aceste garanții imobiliare erau adevărate ipoteci asupra sa însuș. Vezi asupra acestei ipoteci, pe care codul german o numește ipoteca proprietarului *(Eigenthümerhypothek)*, și care a fost introdusă în Prusia prin legea din 5 Maiu 1872, tom. X al Coment. noastre, p. 322, precum și G. C. Stoicescu, *De l'hypothèque sur soi-même, considérée comme instrument de crédit* (teză pentru doctorat. Paris, 1909), p. 117 urm. Mai vezi Ernst Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und Code civil, vergleichende Darstellung des deutschen und französischen Gesetzbuchs*, § 65, p. 97 urm.

poate răspunde tot cu un argument tras din art. 1339 C. Calimach, după care persoana împrumutatului și a împrumutătorului trebue să fie arătate în mod lămurit în sinetul de datorie, așa că, în fața acestor două texte de lege, nu putem trage o concluzie neîndoelnică, care să aibă putere legală sub imperiul codului civil actual, în favoarea obligațiilor sau biletelor la purtător; că chestiunea de față nu poate deci fi dezlegată prin dispozițiile codului Calimach, care nu mai pot aveà decât o însemnătate istorică, după cum s'a zis mai sus; că, în legea noastră actuală, principiul libertăței convențiunilor, proclamat de legiuitorul actual (art. 969 § 1), trebue a fi înțeles că el se referă la persoanele capabile și care pot convenì cu libertatea de consimțimânt, fără dol și fără violență; că, deși ideea obligațiilor la purtător poate ar fi un progres al timpului, totuși nu judecătorul are a ține seamă de acest progres îndoelnic, ci legiuitorul, care are o sferă de apreciere mult mai mare decât judecătorul; lui îi incumbă, în adevăr, datoria de a fi la nivelul progresului, iar judecătorului îi incumbă sarcina de a aplicà legea;

Considerând că din economia generală a codului civil în vigoare rezultă că trebue un text de lege, care să permită existența acestor titluri; căci nu din tăcerea legei putem trage un principiu așa de mare ca acesta, după cum se voește în părerea contrară, care poate venì în discordanță cu principiile relative la dol, la violență și la celelalte mijloace de viciare ale consimțimântului;

Considerând că contractul de împrumut presupune neapărat, chiar din momentul contractărei, existența a două persoane determinate: a împrumutătorului și a împrumutatului, așa cum cere și art. 1339 din codul Calimach;

Considerând că, în obligația de față, persoana împrumutătorului este nedeterminată, fiind arătată sub denumirea generică de *înfățișător* sau *purtător;*

Că împrumutatul nu poate opune înfățișătorului excepția dolului; căci din moment ce se admite că această excepție poate fi opusă înfățișătorului, însemnează că obligațiile la purtător sunt inutile; și cum împrumutatul va puteà oare dovedì că primul purtător al titlului i-a smuls obligația prin dol, violență, amenințare, etc., atunci când primul purtător este necunoscut aceluia ce se prezintă cu titlul spre încasarea lui?

Ce se va face cu buna credință a aceluia ce are titlul în posesiunea sa, venit dela un al 6-lea sau al 7-lea transmițător? Dar în acest sistem se poate chiar încurajà reaua credință, căci debitorul nu are decât să se înțeleagă cu cineva, pe care să-l arăte de prim înfățișător sau purtător și cu care să însceneze o dovadă a dolului sau violenței.

Din momentul, dar, ce se poate dovedì viciile de consimțimânt în persoana primului purtător, obligațiile la înfățișător nu mai au nicio utilitate, iar dacă nu se admite a se dovedì viciul de

consimțimânt la aceste obligații la purtător, atunci unde este textul care oprește această dovadă?

Niciun text de lege, absolut niciunul. Și, în specie, nu este chestiune de dificultatea probei, ci de admisibilitatea ei.

Un alt argument în contra obligațiilor la purtător se trage din regulele codului civil, relative la notificarea cesiunei. Că se poate renunță la notificarea cesiunei este prea adevărat; dar această renunțare constitue un drept, și renunțarea la un drept trebue exprimată în mod sigur și neîndoelnic, iar nu dedusă din conjecturi întemeiate pe un uz nestatornic și necunoscut în mod general de constant în țara noastră.

Argumentul ce se trage din împrejurare că există oarecare titluri la purtător în legea actuală, vine tocmai în favoarea tezei noastre, adecă, că, pentru a admite asemenea titluri trebuesc texte speciale de lege; că, în afară de aceste texte excepționale, titlurile la purtător sau înfățișător nu sunt admise de codul nostru civil și nici de codul comercial, decât în două cazuri excepționale, și anume: cekul și polița de încărcare (art. 365 și 565 C. com.), etc.“ (1).

Precum vedem, sunt motive puternice în favoarea tezei ce susținem și motivele date de Tribun. Iași, pe care le-am reprodus mai sus, sunt de natură a convinge pe oricine.

Prescripția în dreptul internațional privat.

Străinii pot invocà prescripția la noi, în privința bunurilor urbane.

Inainte de a semnalà dificultățile la care prescripția a dat loc în dreptul internațional privat, trebue să menționăm un principiu incontestabil, și anume: că prescripția poate fi invocată de străini în România, cel puțin în privința bunurilor urbane. In acest sens se poate zice că ea aparține dreptului natural sau dreptului ginților. „*Es kann daher auch ein Fremder ersitzen und verjähren*“, zice Zachariæ (2).

---

(1) Vezi *Cr. judiciar* din 1903, No. 31, p. 254, 255 (cu observ. noastră).

(2) *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 210, p. 525, text și nota 2 (ed. Anschütz); Aubry et Rau, I, § 78, p. 507, 508, nota 39 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 33 și 966; Guillouard, *Idem*, I, 362; Troplong, *Idem*, I, 33; P. Fiore, *Le droit international privé*, II, 807, p. 360 (trad. Antoine, ed. a 4-a); Thiry, IV, 597; Laurent, XXXII, 12; Colmet de Santerre, VIII, 326 *bis* VII; Demolombe, I, 243; Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, I, 511, p. 432 urm. (ed. a 3-a); Pand. fr., v° *Prescrip-*

Incât privește uzucapiunea sau prescripția achizitivă, fie vorba de imobile sau de servituți, se va aplică legea situațiunei imobilelor *(lex rei sitæ)*, chiar dacă ele ar fi posedate de străini, pentrucă uzucapiunea interesând organizarea proprietății, este, ca atare, de ordine publică. Statutul real va fi deci în orice caz aplicabil în specie, fie că ar fi vorba de indigeni sau de străini (1). Această soluție este tradițională. Ea erà susținută de D'Argentré, Dumoulin (Molineus), Pothier, Dunod, etc.

Incât privește uzucapiunea, se aplică legea situației imobilelor.

„Il n'y a pas de doute, zice Dunod (2), que pour juger de la prescription des immeubles et de actions réelles et hypothécaires, on doive suive les lois et les coutumes des lieux où les choses sont situées: *Leges enim feruntur territorio*, et les coutumes sont réelles".

Astfel, legea situațiunei este aplicabilă în privința timpului necesar spre a prescrie; în privința titlului și bunei credințe; în privința distincțiunei între lucrurile prescriptibile și cele neprescriptibile; în privința punctului de plecare al prescripției; în privința prescripției extinctive a acțiunilor reale; în privința cauzelor de întrerupere și de suspendare ale prescripției, etc. (3).

Timpul necesar spre a prescrie, existența unui titlu și a bunei credințe, etc.

Aceeaș regulă este aplicabilă și mobilelor considerate în individualitatea lor. Astfel, art. 1909 și 1910 sunt aplicabile atât străinilor cât și indigenilor (4).

Art. 1909, 1910.

---

tion civile; 2544; Pand. belges, v° *Prescription (mat. civile) (droit intern. privé)*, No. 1 și toți autorii.

(1) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 3546 urm.; Pand. belges, v° *Prescription (mat. civile) (dr. intern. privé)*, 31 urm.; Répert. Sirey, *cod.* v°, 2523; Thiry, IV, 597; T. Huc, I, 120 urm., 130 urm. și XIV, 542; P. Fiore, *op. cit.*, II, 790, 791, p. 314 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 967 urm.; Weiss, *Tr. théorique et pratique de droit international privé*, IV, p. 199. Vezi tom. I, al Coment. noastre, p. 124, n. 2 (ed. a 2-a).

(2) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 113, 114 (ed. din 1765).

(3) Pand. fr., *v° cit.*, 3548 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 2524; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 968 urm., etc.

(4) Répert. Sirey, *v° cit.*, 2528; Pand. fr., *eod. v°*, 3552; P. Fiore, *op. cit.*, II, 818, p. 370 urm. (ed. a 4-a); Despagnet, *Précis de droit international privé*, 420, p. 1186 (ed. a 5-a, 1910); T. Huc, XIV, 543; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 969, 970; Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 366, p. 169 urm. (Berlin, 1849); Cas. fr. Sirey, 72. 1. 238; D. P. 74. 1. 465. — Această soluție este contrară acelei admisă de Pothier, care voià ca

„*Aut statutum disponit de præscriptione vel usucapione rerum, sive mobilium sive immobilium, et tunc inspicitur indistinctè locus ubi res est*“, ziceà Dumoulin (1).

Schimb. situației mobilelor.

In caz când situația mobilelor s'ar schimbà, se admite, în genere, că se va aveà în vedere situațiunea cea mai recentă, adecă care va existà în momentul litigiului (2).

Art. 1909.

In caz când un lucru mobil, dobândit în străinătate, ar fi fost adus în România, posesorul lui este autorizat a invocà art. 1909 C. civil, cu toatecă în țara de unde lucrul ar fi fost adus, posesiunea unită cu buna credință n'ar fi fost suficientă pentru a face să se dobândească proprietatea lui. Posesiunea este, în adevăr, esențialmente teritorială și prescripția instantanee, statornicită de art. 1909, apără pe toți posesorii de mobile corporale, între care intră, după cum știm, și titlurile la purtător (3). Acest sistem este cu atât mai admisibil la noi cu cât, după textul nostru, posesiunea mobilelor este asimilată prescripției achizitive, fiindcă art. 1909 din codul nostru consacră în termeni expreși teoria prescripției instantanee (4).

Revendic. lucrurilor pierdute sau furate.

Chestiunea de a se ști dacă lucrurile pierdute sau furate pot fi revendicate, cât timp și sub ce restricții, va fi cârmuită tot de legea țărei unde ele se găsesc în momentul acțiunei (5).

In baza acestor principii s'a decis că proprietarul

---

mobilele să fie cârmuite de legea proprietarului lor (Pothier, *Prescription,* IX, 251, p. 407, ed. Bugnet).

(1) Citație împrumutată dela Massé, *op. cit.*, I, 558, p. 490 (ed. a 3-a). Vezi și Weiss, *op. cit.*, IV, p. 199, nota 1.

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 970; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 2529; Pand. fr., *eod. v⁰*, 3553 urm.; Surville et Arthuys, *Cours élément. de droit international privé*, 174, p. 230 (ed. a 5-a, 1910), etc.

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 971; Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1505, p. 544, 545; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 2530; Surville et Artuys, *op. cit.*, 174, p. 229; Despagnet, *op.* și *loco cit.*, p. 1186, 1187; Weiss, *Tr. théorique et pratique de droit international privé*, IV, p. 202, 203. — *Contrà:* P. Fiore, *op. cit.*, II, 819, p. 372 urm. Cpr. Pillet, *Principes de droit international privé,* 313, p. 563.

(4) Vezi *suprà,* p. 348, 349.

(5) Rolin, *op. cit.*, III, 1506, p. 545, 546; Baudry et Tissier, *Prescription*, 972; Pand. belges, *v⁰ cit.*, 54, etc.

francez al unor titluri la purtător, emise de o societate franceză, furate în Franța, vândute în Italia și reîntoarse în Franța de către un cumpărător străin de bună credință, spre a fi din nou negociate acolo, este în drept a le revendică timp de trei ani, conform art. 2279 C. fr. (al nostru 1909), dela un achizitor de bună credință, cu toatecă legea țărei unde ele au fost vândute (Italia) nu admite revendicarea decât în contra autorului furtului sau în contra unui terțiu purtător de rea credință [1]; pentrucă legea de achiziționne nu este opozabilă, în specie, cumpărătorului, întrucât valorile mobiliare, considerate în individualitatea lor, sunt, în ceace privește posesiunea, cârmuite de legea situațiunei lor actuale [2].

Prescripția liberatorie. Acțiunile reale sau drepturile reale.

Până acum am vorbit numai de prescripția achizitivă. Ce trebue să decidem în privința prescripției extinctive sau liberatorii? Dacă este vorba de o acțiune reală sau ipotecară, ori de drepturi reale, prescripția lor va fi cârmuită de legea situațiunei lucrului, acțiunea neputând fi deosebită de lucrul la care ea se aplică. Și, în specie, este vorba de acțiunile reale care au de obiect atât mobilele cât și imobilele, cu această deosebire că, în privința imobilelor, situația lor este în totdeauna aceeaș, pe când în privința mobilelor, ea urmează domiciliul proprietarului sau posesorului contra căruia se exercită acțiunea, dacă situațiunea lor nu este determinată printr'o împrejurare particulară care o fixează într'un loc oarecare [3].

Acțiunile personale. Controversă.

Dar, dacă autorii sunt de acord asupra prescrierei acțiunilor reale și drepturilor reale în genere, chestiunea este foarte controversată în privința stingerei prin prescripție a acțiunilor personale.

---

(1) Vezi *suprà*, p. 386, *ad notam*.

(2) C. Chambéry, *J. Clunet* anul 1910, p. 898 și Sirey, 1910. 2. 225 (cu nota lui Al. Wagner).

(3) Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, I, 558, p. 490, 491 (ed. a 3-a); T. Huc, XIV, 542; Pand. belges, v° *Prescription (dr. international privé)*, 57 urm.; Laurent, *Droit civil international*, VIII, 247; Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international privé*, v° *Prescription*, No. 4; Marcadé, *Prescription*, art. 2219, No. 9, p. 12 și 13. Vezi și tom. I al Coment. noastre, p. 124, nota 2 (ed. a 2-a).

1⁰ După un prim sistem, care pare a fi acel al lui Pothier (1), deşi părerea acestui autor nu este tocmai lămurită (2), prescripţia liberatorie sau extinctivă a unei acţiuni personale, care nu are alt obiect decât plata unei obligaţii, ar atârnà de legea domiciliului creditorului;

2⁰ După un alt sistem, care, în Franţa se consideră ca tradiţional, ar trebuì să se aplice în specie legea domiciliului debitorului (3);

3⁰ Un al treilea sistem, consacrat de jurisprudenţă în Englitera şi în America septentrională, aplică, în specie, legea locului unde se judecă procesul *(lex fori)*, pentru motivul că prescripţia ar fi mai mult privitoare la executarea contractului decât la validitatea şi substanţa lui. Acest sistem consideră termenul prescripţiei ca o chestie de pro-

(1) Pothier, *Prescription*, IX, 251, p. 407 (ed. Bugnet).

(2) Vezi tom. I al Coment. noastre, nota 2 dela p. 124, 125.

(3) Vezi numeroasele autorităţi citate în tom. I al Coment. noastre, pag. 125 *ad notam*, la care trebue să adăogăm, Thiry, IV, 597; Marcadé, *Prescription*, art. 2219, No. 10 şi 11, p. 13 urm.; Surville et Arthuys, *Cours élément. de droit international privé*, 271, p. 317 urm. (ed. a 5-a, 1910); Vareielles-Sommières, *Synthèse du droit international privé*, I, p. 255; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 3557 urm.; Pand. belges, v⁰ *Prescription (droit international privé)*, 66 urm.; etc. Cpr. Pillet, *Principes de droit international privé*, p. 457, *ad notam*.

Iată cum un autor combate acest sistem: „Credem că, deşi prescripţia liberatorie este un *modus tollendi obligationem* în favoarea debitorului, totuşi nu se poate admite ca termenul prescripţiei să fie fixat după legea domiciliului său. Ar stà, în adevăr, în putinţa debitorului de a scurtà termenul prescripţiei printr'o strămutare a domiciliului său. Raţiunea lucrurilor cere ca termenul prescripţiei să fie cert şi determinat, iar nu schimbător după voinţa uneia din părţi şi în dauna celeilalte". (Pasquale Fiore, *Le droit international privé*, I, 161, p, 195, 196, ed. a 4-a, traduc. Antoine). Tot astfel se exprimă şi Aubry et Rau (I, § 31, p. 166, ed. a 5-a, nota 68, *in fine*). „Această doctrină, zic autorii de mai sus, este contestabilă. In adevăr, convenţiile n'ar mai aveà nicio stabilitate, dacă termenul prescripţiei ar atârnà de domiciliul debitorului, domiciliu pe care el poate în totdeauna să-l schimbe. Prin admiterea acestui sistem, dreptul ce aparţine uneia din părţi ar fi lăsat la discreţia celeilalte părţi". Mai vezi Weiss, *Tr. élément. de droit international privé*, p. 644.

cedură, ale cărei regule se determină de legea țărei în care acțiunea este exercitată (1);

4⁰ Al patrulea sistem aplică legea locului unde obligația trebue să fie executată *(lex loci executionis)* (2);

5⁰ In fine, ultimul sistem, care ni se pare cel mai juridic, este acel care pune în principiu că prescripția se îndeplinește după legea care cârmuește însuș contractul, și care este legea națională a părților, când ele au aceeaș naționalitate, sau legea locului unde s'a încheiat contractul *(lex loci contractus)* în caz contrar, pentrucă creditorul fiind obligat a-și exercită într'un termen oarecare dreptul său, sub pedeapsă de a-l pierde, cu drept cuvânt se poate considerà prescripția ca referindu-se la o modalitate a creanței.

„Nu este oare tradițional de a se crede, zice un autor, că s'a convenit în mod tacit că acțiunea nu va puteà fi exercitată decât un timp oarecare, determinat de legea țărei în care această acțiune a luat naștere? Dacă am contractat cu un Englez în Englitera, unde presupun că obligațiile se prescriu prin 20 de ani, nu este oare ca și cum aș fi zis debitorului că va trebuì să-l urmăresc în termen de 20 de ani?“ (3).

---

(1) Vezi, în acest sens, autoritățile citate în tom. I al Coment. noastre, p. 125 *ad notam*, la care trebue să adăogăm, C. Alger și Trib. Paris, Sirey, 89. 2. 104; *Pand. Période.* 92. 5. 13 și *J. Clunet*, 1892, p. 712. Mai vezi Répert. Sirey, v⁰ *Prescription civile*, 2553 urm.; Pand. fr., *eod. v⁰* 3576 urm.; Pand. belges, *v⁰ cit.*, 77 urm.; Mittermayer, *Archiv für civilistische Praxis*, tom. XIII, p. 307. “Contra acestui sistem, zice Pasquale Fiore, militează tot motivele invocate în contra sistemului precedent al legei domiciliului. In adevăr, acțiunea exercitându-se, în genere, la domiciliul debitorului, creditorul nu are în toate cazurile facultatea de a alege locul unde trebue să se exercite această acțiune, fiindcă acest loc atârnă, în fapt, de debitor. Prin admiterea unui asemenea sistem s'ar puteà deci compromite dreptul creditorului“. (P. Fiore, *op. cit.*, I, 163, *in fine*, p. 197). Vezi asupra acestui sistem Baudry et Tissier, *op. cit.*, 980—982.

(2) Vezi autoritățile citate în tom. I al Coment. noastre, p. 125, 126, *ad notam*, la care trebue să adăogăm, Baudry et Tissier, *op. cit.*, 983; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 3576; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 2552, etc. Vezi combaterea acestui sistem într'o notă a lui Labbé, publicată în Sirey, 69. 1. 49, urm. și în P. Fiore, *op. cit.*, I, 164, p. 197, 198 (ed. a 4-a, traduc. Ch. Antoine).

(3) Demangeat, *Condition des étrangers*, p. 358.

Acest sistem, consacrat şi de jurisprudenţa noastră, are marele avantaj de a fixà timpul prescripţiei într'un mod neschimbător şi de a nu permite creditorului sau debitorului să schimbe termenul ei după voinţa lor (1).

„Considerând, zice Curtea noastră de casaţie, că numai pentru procedura de judecată se aplică legea locului unde se judecă procesul, căci fiecare ţară înţelege şi are dreptul de a aplicà formele ce crede mai nemerite pentru menţinerea ordinei publice în împărţirea justiţiei la cei ce vin s'o ceară şi dovedesc că o au;

Considerând că stingerea dreptului de reclamaţiune prin prescripţie, fiind întemeiată pe prezumpţia că partea interesată a înţeles a renunţà la dreptul ce credeà că-l are, prin abţinerea sa de a-l reclamà într'un timp determinat, urmează că şi pentru aplicarea acestui principiu părţile s'au referit la legea locului unde au contractat, ca o condiţie a menţinerei acelui drept, iar nu la legea oricărei alte ţări, unde împrejurările ar face ca să aibă loc judecata între ele, pentru executarea contractului; că, prin urmare, chestiunea relativă la îndeplinirea sau neîndeplinirea condiţiilor necesare pentru prescripţie, atinge direct fondul dreptului ce părţile înţeleg să aibă după contract, iar nu o formă de procedură relativă la modul de judecată, etc." (2).

Prescripţiile scurte.

Ne-a mai rămas de zis câteva cuvinte despre prescrip-

(1) Vezi, în aeest sens, numeroasele autorităţi citate în tom. I al Coment. noastre, p. 126, 127, *ad notam*, la care trebue să adăogăm, Pand. fr., *v⁰ cit.*, 3578 urm.; Pand. belges, *v⁰ cit.*, 86; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 2540; Laurent, *Droit civil international*, VIII, 234 şi *Avant-projet de révision du code civil*, I, No. 31; P. Fiore, *op. cit.*, I, 166, p. 199, 200; Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 374 III, p. 273 urm. (ed. germană, 1849), p. 270 urm. a traduc. Guenoux; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, v⁰ *Prescription*, 26; Trib. imperiului german *(Reichsgericht*, C. de casaţie din Leipzig), Sirey, 1902, 4. 16 şi *Cr. judiciar* din 1903, No. 16 (cu observ. noastră). Vezi asupra acestui sistem, Baudry et Tissier, *Prescription*, 984, 985, etc.

(2) Cas. rom. Bult. 1893, p. 1051. Tot în acelaş sens s'a pronunţat de mai multe ori şi Trib. Ilfov. Vezi *Dreptul* din 1896, No. 16 (cu nota d-lui Em. Miclescu); *Dreptul* din 1903, No. 11 şi din 1907, No. 81, precum şi observaţia ce am publicat asupra acestei din urmă sentinţe, în *Dreptul* din 1908, No. 6; Trib. Marseille, *Pand. Période.* 1907. 5. p. 41, 42 şi *Dreptul* din 1908, No. 6, p. 48. Sentinţa tribun. Ilfov din 1895, publicată în *Dreptul* din 1896, No. 16, a fost publicată de două ori în *J. Clunet*, anul 1897, pag. 879 şi anul 1899, p. 424. Mai bine de două ori decât niciodată!

țiile scurte, statornicite de art. 1903 și 1904, care se întemeiază pe o prezumpție de plată. Aceste prescripții scurte interesează întrucâtva ordinea publică, fiindcă, după părerea generală, debitorul nu poate să renunțe de mai înainte la ele (art. 1838). De aici nu rezultă însă că numai *lex fori* este aplicabilă în specie, căci se va aplică legea care cârmuește contractul, în virtutea voinței părților contractante, și această lege va fi de multe ori legea locului contractului; iar în caz când va fi vorba de vânzări făcute de un comerciant unui necomerciant, se va aplică legea locului unde cel dintăi își exercită comerțul său, lege care, de cele mai multe ori, se va confundà cu legea locului unde s'a încheiat contractul. Nici într'un caz nu se va aplică deci prescripțiilor scurte, întemeiate pe o prezumpție de plată, legea domiciliului debitorului (1).

---

(1) Vezi Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1497 urm., p. 535 urm.

PARTEA A DOUA

PRESCRIPŢIA IN MATERIE COMERCIALĂ.

Codul francez nu admite o prescripţie specială în materie comercială. In principiu, deci, datoriile comerciale se prescriu în Franţa, ca şi cele civile, tot prin 30 de ani, afară de cazurile excepţionale în care legea a admis o prescripţie mai scurtă (1). C. francez.

Excepţiile admise, în această privinţă, de codul civil, se aplică însă şi în materie comercială. Astfel, acţiunile în nulitate a contractelor comerciale, se prescriu prin 10 ani, conform art. 1304 din codul francez (al nostru 1900). Excepţiile admise de codul francez.

Există însă mai multe cazuri în care legea comercială franceză admite prescripţii mai scurte. Astfel sunt, de exemplu, art. 64, 108, 189, 432, 433 din codul comercial francez, etc. Art. 64, 108, 189, 432, 433 C. com. fr.

Această legislaţie este defectuoasă şi autorii o critică cu drept cuvânt.

„Este obşteşte recunoscut, zic Lyon-Caen et Renault, că cu uşurinţa actuală a căilor de comunicaţie, prescripţia de 30 de ani, care constitue regula generală, e mult prea lungă. Ea erà exagerată chiar în momentul confecţionărei codului civil. Inconvenientele acestei prescripţii lungi sunt mari, mai cu seamă în materie comercială, în care socotelile trebue să fie repede regulate, iar contestaţiile repede judecate. De aceea s'a şi cerut adeseori ca, cel puţin în materie comercială, prescripţia să fie, în principiu, redusă la 10 sau la 5 ani. Este de observat că legea nu obligă pe comercianţi a-şi conservà registrele lor decât timp de 10 ani (art. 11 C. com. fr., 16 C. com. belg.) (2). Aceasta lasă a se presupune că, Critica codului francez.

(1) Vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, I, 286; Guillouard, *Prescription*, II, 645; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1982, 2026, etc.

(2) Registrele comercianţilor trebue să fie păstrate în timp de Art. 30 C. com. rom.

în gândul redactorilor codului comercial, procesele comerciale nu se prea ivesc după 10 ani. (1).

Apoi, acești autori arată că codul italian și cel român au scurtat termenul prescripției în materie comercială, aprobând această inovație (2). Un autor italian, Cesare Vivante, zice însă că nicio parte a codului n'a rămas mai plină de lucruri improprii și de inexactități. Este o adevărată muncă pentru cel care voește să stabilească construcția juridică a acestei instituții, zice acest autor. Iată propriile sale cuvinte: *„Però nessuna parte del Codice è riescita tanto piena d'incongruenze e d'inesattezze quanto questa, che è composta di tanti detriti quanti ne lasciava per via ogni istituto; è un vero tormento per la costruzione giuridica dell'istituto“* (3).

Prin urmare, bine a făcut legiuitorul nostru de a redus la 10 ani termenul prescripției în materie comercială. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 947 din codul de comerț

Art. 947 C. com. — Prescripțiunea ordinară în materie comercială este de zece ani în toate cazurile în care, prin acest codice sau prin alte legi, nu s'a stabilit o prescripțiune mai scurtă. (Art. 948, 996 C. Com. Art. 1903 C. civ. Art. 917 C. com. ital.).

Prescripția comercială.

Prescripția ordinară, și cea mai lungă, în materie comercială, este astăzi de 10 ani, afară de cazurile când codul de comerț sau o altă lege admite o prescripție mai scurtă (4).

---

10 ani și după codul nostru (art. 30 C. com.). — S'a decis că registrele comercianților pot face credință despre cele cuprinse în ele și în urma expirării termenului de 10 ani, cât timp comercianții sunt obligați a le păstră. Primirea dovezei lor nu poate fi respinsă din cauză că acela căruia ele sunt opuse nu și-a păstrat propriile sale registre. Trib. com. din Gand, 1 Febr. 1879 și 14 Aprilie 1913. *Belgique judiciaire* din 1880, p. 1279 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 33. Vezi asupra art. 30 din codul nostru comercial, M. A. Dumitrescu, *Codul de comerciu comentat*, I, p. 383 urm.; Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, I, p. 251, 252, etc.

(1) Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 44, p. 42, 43. Vezi de aceiași autori și tom. IV, 421, p. 292.

(2) Vezi considerațiile care motivează, în mod imperios, scurtarea termenului prescripției în materie comercială, în Cesare Vivante. *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2209, p. 784 (ed. a 3-a),

(3) Cesare Vivante, *op. cit.*, 2208, *in fine*, p. 783, 784.

(4) Cpr. Cas. rom. Bult. 1911, p. 829. Vezi și *suprà*, p. 287.

Această prescripție se aplică afacerilor comerciale numai cât timp n'a urmat o hotărîre judecătorească; îndată ce părțile s'au judecat și s'a dat o hotărîre definitivă, această hotărîre nu-și pierde efectele sale decât prin neexecutare timp de 30 de ani de când a rămas definitivă (1). „*La sentenza non è mai un atto commerciale, anche quando pronuncia in materia commerciela*, zice Cesare Vivante (2); *e perciò le azioni che ne derivano non sono soggette alla prescrizione commerciale, ma a quella ordinaria civile*".

Cazurile în care se aplică prescripția de 30 de ani. Intervenirea unei hotărîri definitive.

Se susține însă, de unii, în Italia, că o hotărîre de condamnare comercială necomunicată, bine înțeles în cazurile în care o asemenea hotărîre este supusă comunicării (art. 904, 905 C. com.), se prescrie prin 10 ani (3).

După cum executarea hotărîrilor pronunțate în materie comercială se prescrie prin 30 de ani (art. 404 Pr. civ.), tot astfel o instanță comercială, începută și lăsată în părăsire, se prescrie tot prin 30 de ani, conform art. 1891 C. civil, iar nu prin 10 ani, întrucât în legea comercială nu există niciun text de lege care să deroage dela această regulă de drept comun (4).

Aplic. art. 1891 în materie comercială.

Prescripția comercială este, ca și cea civilă, achizitivă (5) și liberatorie.

---

(1) Vezi *suprà*, p. 158, 222 și *infrà*, p. 446. Vezi însă *suprà*, p. 158 și 223, 224, explic. art. 111 din legea judecăt. de ocoale dela 1907, după care cărțile de judecată și sentințele tribun. date asupra lor, fie în apel, fie în recurs, nu se mai prescriu astăzi prin 30 de ani, ci prin 10 ani de când au rămas definitive. Art. 111 L. judecăt. de ocoale dela 1907.

(2) *Op. cit.*, IV, 2221, *ab initio*, p. 797.

(3) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, III, 51, p. 75 urm.

(4) Cas. rom. Bult. 1905, p. 1477 și Bult. 1906, p. 1472; *Cr. judiciar* din 1905, No. 77 și din 1906, No. 60; Bult. 1910, p. 111 (soluție implicită); Trib. Iași (în majoritate), *Cr. judiciar* din 1903, No. 4 (cu nota lui Gr. Maniu); C. N. Toneanu *Cr. judiciar* din 1903, No. 23, p. 186, 187.—*Contrà:* C. Galați și Trib. Covurlui, *Cr. judiciar* din 1904, No. 35 și din 1905 No. 12; *Legea* din 1907, No. 13.; Trib. Fălciu., *Dreptul* din 1908, No. 27, p. 215 (cu observ. noastră). Vezi asupra acestei chestiuni, studiul d-lui Anibal Teodorescu, publicat în *Cr. judiciar* din 1906, No. 63, precum și al d-lui C. N. Toneanu, publicat în *Cr. judiciar* din 1903, No. 23. Vezi și *suprà*, p. 221, nota 1, precum și *infrà*, p. 446, 447.

(5) Vezi un caz de prescripție achizitivă în art. 948 C. com.

Prescrip. com. nu e relativă la uzucapiunea imobilelor.

Este însă de observat că prescripţiile comerciale nu sunt relative la uzucapiunea imobilelor, nici la drepturile reale constituite asupra lor. „*Le norme generali date dal Codice di commercio non concernono l'usucapione degli immobili e dei diritti reali sovra i medesimi*“, zice Cesare Vivante (1).

Prescripţia com. nu cere nici titlu, nici bună credinţă.

Şi fiindcă prescripţia de 10 ani înlocueşte în materie comercială, pe acea civilă de 30 de ani, ea nu cere nici titlu, nici bună credinţă. Art. 948 din codul comercial face aplicarea acestui principiu în privinţa prescripţiei proprietăţei unui vas (2).

Efectele prescripţiei comerciale.

Efectul prescripţiei comerciale este de a stinge cu desăvârşire acţiunea comercială, fără a lăsă să supraveţuiască o acţiune civilă, şi lucrul este aşa de adevărat, încât art. 947 din codul comercial nu vorbeşte de prescripţia *acţiunei comerciale*, ci de prescripţie *in materie comercială*, pentru a arătă şi mai bine că ea stinge orice acţiune la care poate să deà loc un act comercial. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privinţă, un autor:

L'articolo 917 (al nostru 947) reca: „La prescrizione ordinaria *in materia comerciale* si compie col decorso di dieci anni, etc“. La legge non parla di prescrizione *dell'azione commerciale*, ma di prescrizione *in materia commerciale*, togliendo così oggni dubio sul proprio intendimento di spegnere *qualsivoglia azione* che ad un atto commerciale potesse supporsi pertinente“ (3).

Aplicarea prescripţiei comerciale chiar în caz când actul nu este comercial decât pentru una din părţi.

Art. 945 C. com. — Acţiunile derivând din acte care sunt comerciale chiar numai pentru una din părţi, se prescriu pentru toate părţile contractante în conformitate cu dispoziţiile legei comerciale (4). (Art. 3 urm., 56, 893, 895 C. com. Art. 915 C. com. ital.).

---

(1) *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2220, *in fine*, p. 797.
(2) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, I, 151, p. 266.
(3) Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 156, p. 193 (ed. din 1891).

Inexactitate de text.

(4) Deşi textul se referă la acţiunile de origină contractuală, totuşi cuvântul *act*, care se găseşte la începutul textului, dovedeşte că el a înţeles a se referi nu numai la acţiunile ce isvorăsc din contracte, dar şi la cele care derivă din quasi-con-

Art. 56 C. com.

Se poate întâmplà ca un act să fie comercial pentru una din părți și necomercial pentru cealaltă. Pentru acest caz art. 56 din codul comercial dispune că toate părțile contractante sunt supuse, încât privește acest act, legei comerciale, afară de dispozițiile privitoare la persoana comercianților (1) și de cazurile în care legea ar fi dispus altfel.

Admiterea probei testimoniale, în caz când actul este comercial numai pentru una din părți.

In baza acestui principiu se decide că este suficient ca actul să fie comercial numai față de una din părți, pentru ca proba testimonială să fie admisibilă chiar în privința părței al cărei act nu este comercial, fiindcă, în asemenea caz, toate părțile contractante sunt supuse, încât privește acest act, legei comerciale și, prin urmare, sistemului de probațiune admis în materie comercială (2).

---

tracte, delicte, quasi-delicte și chiar din lege. Prin urmare, regula art. 945 trebue să fie formulată în modul următor: Prescripția comercială se aplică de câteori există o obligație comercială, puțin importă izvorul acestei obligațiuni. „*Possiamo concludere*, zice Cesare Vivante *(op. cit.*, IV, 2211, p. 786), *che dovunque esiste un' obbligazione commerciale le sta sopra la prescrizione commerciale*".

Consecințile care rezultă din art. 56 C. com. în privința jurisdicției comerciale.

(1) Aceasta însemnează că partea care nu e comerciantă nu este obligată a ține registre, nu poate fi declarată în stare de faliment, etc. Cpr. M. A. Dumitrescu, *Codul de comerciu comentat*, I, 1008, p. 571, 572. Partea necomerciantă poate însă fi trasă de către partea comerciantă înaintea instanțelor comerciale. Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, că deși vânzarea recoltei de pe o moșie, făcută de proprietarul sau arendașul acestei moșii, constitue pentru aceștia un act de natură civilă, totuși atunci când cel ce a cumpărat productele este un comerciant, care face în mod obișnuit asemenea cumpărări de recolte, actul de vindere-cumpărare fiind comercial pentru el, afacerea devine comercială și, deci, urmează a fi supusă jurisdicției comerciale pentru ambele părți. C. București, *Dreptul* din 1914, No. 29, p. 231. Vezi și alte spețe citate de Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, I, p. 405 urm.

Cazul când actul mixt a avut loc sub legea veche.

Aceeaș soluție ar fi aplicabilă chiar atunci când actul mixt ar fi avut loc sub legea veche, pentrucă, în specie, fiind vorba de o lege de procedură, această lege trebue să aibă efect retroactiv. Vezi M. A. Dumitrescu, *op. cit.*, I, 1009, p. 573. Vezi asupra principiului necontestat că legile de procedură și de competență au efect retroactiv, tom. I. al Coment. noastre, p. 86, 87. Cpr. Judecăt. ocol. Craiova, *Pagini juridice* din 1908, No. 33, p. 258 (cu nota d-lui D. D. Stoenescu).

(2) Vezi tom. VII, pag. 270 și Eft. Antonescu, *Codul comercial*

Art. 893 C. com.

Tot în baza principiilor de mai sus art. 893 din codul comercial dispune că, chiar în caz când actul este comercial numai pentru una din părți, acțiunile ce derivă dintr'însul sunt de competența jurisdicției comerciale (1).

Art. 945 C. com.

In fine, art. 945 din codul comercial face aplicarea principiilor de mai sus când declară că, atunci când actul juridic este comercial numai pentru una din părți, prescripția comercială se aplică tuturor părților, chiar și celor necomerciante (2).

Art. 1904 § 1 C. civil.

Art. 945 din codul comercial a dat loc la o contro-

---

adnotat, I, p. 407, No. 11, care reproduce atât textul cât și citațiile noastre absolut fără nicio schimbare, trimețând însă la lucrarea noastră.

Art. 893 C. com. se aplică nu numai oblig. ce izvorăsc din contracte, dar și din delicte sau quasi-delicte.

(1) S'a decis că, cu toatecă art. 893 din codul comercial prevede că numai atunci când *un act* este comercial pentru una din părți, acțiunile ce derivă din el sunt de competența jurisdicției comerciale, totuși prin cuvântul *act* se înțelege nu numai contractele, ci orice fapt juridic capabil de a creà obligații, deci și delictele sau quasi-delictele (art. 998, 999 C. civ.), așa că atunci când delictul sau quasi-delictul este comercial pentru una din părți, acțiunile ce isvorăsc din el sunt de competența jurisdicției comerciale. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1914, No. 27, p. 215 și *Jurisprudența în fișe*, revistă de drept care apare la Craiova, sub direcția noastră și sub îngrijirea d-lui D. Călinescu, adnot. 1 asupra art. 893 C. com.

C. comercial bulgar. Art. 286.

Principiul admis de legea noastră este admis și în Bulgaria. Astfel, Curtea din Constanța a decis, cu drept cuvânt (8 Octombrie 1914), că, potrivit art. 286 din codul de comerț bulgar, când un act este comercial chiar numai pentru una din părți, acțiunea ce derivă din acest act este comercială și de competența jurisdicției comerciale, iar în caz de îndoială asupra naturei afacerei, ea trebue considerată ca comercială și supusă acestei jurisdicții. Vezi *Dreptul* din 1914, No. 65, p. 518.

Locuitorii unui teritoriu anexat n'au drepturi câștigate în privința legilor de procedură și instanțelor de jurisdicție.

Această importantă decizie mai pune în principiu că drepturile private anterior câștigate de locuitorii unui teritoriu anexat, rămân intacte și cârmuite de legea sub care au luat naștere, afară numai de legile de procedură și de competență, în privința cărora părțile nu pot invocà un drept câștigat, întrucât formele de procedură și instanțele de jurisdicțiune nu sunt create în vederea unui interes privat, ci într'un interes de ordine publică. Vezi *Dreptul*, *loco cit.* Vezi și tom. I al Coment. noaste, p. 78 (ed. a 2-a).

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1904, p. 430; Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 247, etc.

versă în Italia, asupra căreĭ trebue să zicem câteva cuvinte. Iată, în adevăr despre ce este vorba. După art. 1904 § 1 din codul civil, acțiunea comercianților, pentru mărfurile ce vând la particularii necomercianți, se prescrie printr'un an. Or, art. 945 din codul comercial dispunând că acțiunile derivând din acte comerciale, *chiar numai pentru una din părți*, se prescriu pentru toate părțile contractante în conformitate cu legea comercială, adecă prin 10 ani (art. 947), se naște întrebarea: ce prescripție se va aplică în specie: cea de un an, prevăzută de art. 1904 C. civil, sau cea de 10 ani, prevăzută de art. 945 și 947 din codul comercial? In Italia, chestiunea este foarte controversată (1) și aceeaș controversă există și la noi, textele noastre fiind identice cu cele italiene.

Curtea din Craiova a decis că, pentru plata prețului unor mărfuri cumpărate dela un comerciant, particularul necomerciant, care le-a cumpărat, nu poate invocă decât prescripția de 10 ani prevăzută de codul comercial, iar nu cea de un an, statornicită de art. 1904 din codul civil.

„Considerând, zice această decizie, că singurul mijloc pe care se întemeiază apelanții este prescripția de un an, prezăzută de art. 1904 C. civil; având în vedere atât art. 937 din codul comercial dela 1887, cât și art. 945 din actualul cod comercial, care sunt identice, și din care rezultă că acțiunile derivând din acte ce sunt comerciale numai pentru una din părți, se prescriu pentru toate părțile contractante în conformitate cu dispozițiile legei comerciale; că, astfel fiind, unor asemenea acțiuni nu li se poate aplică niciodată prescripția prevăzută de codul civil, de oarece legiuitorul, după acest text, le declară prescriptibile conform dispozițiilor legei comerciale; că, după codul comercial, asemenea acțiuni sunt prescriptibile după 10 ani; că, neexistând în codul comercial nicio altă dispoziție, care să supună aceste acțiuni la o prescripție mai scurtă, apoi, ele cată să fie supuse acestei prescripții de 10 ani; că, deși în partea finală a art. 947 C. com., se vorbește de o prescripție mai scurtă, prevăzută de acest cod sau de alte legi, această dispoziție nu este aplicabilă în specie; de oarece, din art. 947 C. com. rezultă că acțiunea derivând din acte ce sunt comerciale chiar numai pentru una din părți, este supusă prescripției comerciale, iar nici de cum unei altei prescripții; că acțiunea de față fiind o acțiune din acele prevăzute de art. 945 C. com., nu i se poate aplică altă prescripție decât cea de 10 ani, etc.“ (2).

(1) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, I, 152, p. 266 urm.
(2) C. Craiova, *Dreptul* din 1896, No. 12, p. 92.

După această teorie, codul comercial ar fi abrogat din art. 1904 al codului civil paragraful relativ la vânzările de mărfuri făcute de comercianți, necomercianților. Nu admitem acest mod de a vedeà, pentrucă din însuș art. 947 C. com. rezultă că prescripția de 10 ani se aplică numai atunci când alte legi nu prevăd o prescripție mai scurtă. Or, tocmai art. 1904 din codul civil prevede o prescripție *de un an*, deci, o prescripție mai scurtă. Art. 1904 din codul civil nu este deci contrar art 945 și 947 din codul comercial și, ca atare, a rămas în vigoare (1).

Deferirea jurământului de către comerciant, necomerciantului.

Fiind însă că, în specie, se aplică prescripția de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, de sigur că comerciantul, căruia cumpărătorul de mărfuri i-ar opune prescripția, va puteà să-i defere jurământul, conform art. 1906 C. civ. (2), care se aplică numai prescripțiilor scurte statornicite de art. 1903, 1904 C. civil, nu însă și prescripțiilor stabilite de codul comercial. (Vezi *suprà*, p. 313 și *infrà*, p. 446).

Persoanele contra cărora curge prescripția comercială și întreruperea ei.

Art. 946. — Prescripțiunea comercială curge chiar contra militarilor în serviciul activ, în timp de răsboiu, în contra femeei măritate, în contra minorilor chiar neemancipați și a interzișilor, cu rezerva dreptului lor contra tutorului.

Intreruperea prescripțiunei se regulează după dispozițiile codului civil (3).

---

(1) Vezi Vidari, *Corso di diritto commerciale*, IX, 9086, p. 493 (ed. a 4-a), care nici nu discută chestiunea, atât o găsește de evidentă. Vezi și *suprà*, p. 300, text și nota 3.

(2) Vezi Judecăt. ocol. Focșani, *Cr. judiciar* din 1905, No. 55, p. 438. Cpr. Cesare Vivante, IV, 2215, p. 788, 789 (ed. a 3-a). Vezi și Vidari, *op. cit.*, IX, 9092, p. 498, 499 (ed. a 4-a).

Aplic. regulelor codului civil.

(3) N'ar trebuì să credem că numai regulele relative la întreruperea prescripției se aplică în materie comercială, căci principiile codului civil cârmuesc, în genere, și legea comercială. Art. 946 din codul de comerț trimete, încât privește întreruperea prescripției, la codul civil, pentru a semnalà derogarea importantă dela acest principiu ce paragraful ultim al art. 946 face în privința cambiilor. Vezi Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2210, pag. 785.

Cu toate acestea, în obligațiunile cambiale, actele întreruptive de prescripțiune făcute în persoana unuia din coobligați nu produc niciun efect față cu ceilalți coobligați. (Art. 1039, 1045, 1863 urm., 1870 urm., 1874 urm., 1876 urm., 1908 C. civ. L. pentru suspendarea prescripției pe timp de răboiu din 27 Aprilie 1877. Art. 42 C. com. Art. 562 Pr. civ. Art. 916 C. com. ital.).

In privința prescripției comerciale se aplică regulele statornicite de codul comercial. De câteori însă acest cod este mut asupra chestiunei, se vor aplică dispozițiile codului civil (art. 1 C. com.) (1). Art. 1 C. com.

(1) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, II, 106, *in fine*, p. 108 și toți autorii.

Art. 1 din codul de comerț italian stabilește că, în materie comercială, se au în vedere legile comerciale și, acolo unde acestea nu dispun, se observă *obiceiurile comerciale*, cuvinte care n'au mai fost reproduse de legiuitorul român; de unde urmează că instanța de fond violează art. 1 din codul de comerț atunci când declară că, în puterea unui uz, o convenție comercială a fost desființată dintre părți. Deoseb. între art. 1 din C. com. ital. și art. 1 C. com. român.

„Considerând, zice foarte bine Curtea noastră de casație, că, după art. 1 din codul comercial, în comerț se aplică legea comercială, și acolo unde ea nu dispune, se aplică codul civil; că legiuitorul codului comercial, căruia i-a servit ca normă codul italian, în redactarea acestui text s'a depărtat de legiuitorul italian, care, prin art. 1 stabilește că, în materie comercială, se au în vedere legile comerciale, și unde acestea nu dispun se observă obiceiurile comerciale; că intenția legiuitorului român de a nu dà putere de lege uzurilor comerciale, reesă în mod învederat atât din faptul că redactarea art. 1 din codul comercial a suprimat alin. corespunzător al art. 1 din codul comercial italian, cât și din desbaterile ce au avut loc în parlamentul țărei cu ocazia votărei acestui cod, din care rezultă că comerțul țărei noastre fiind de dată recentă și neavând uzuri constante, ar fi un adevărat pericol admiterea lor cu putere de lege; că, deși prin art. 970 și 980 C. civil, se poate admite obiceiul, uzul pentru interpretarea unei convenții, când acel uz este constatat, totuși criteriul care distinge uzurile comerciale cu caracter interpretativ, la care se poate recurge pentru interpretarea unei convenții, conform regulei pusă în codul civil, este că de câteori e vorba de un uz, care cuprinde o regulă de drept, este vorba de un uz legisltativ admis în alte părți, dar neadmis la noi, și de câteori este vorba de interpretarea unei convenții, atunci se pot aplică uzurile, însă numai ca mijloc de interpretare a acelor convenții, etc". Cas. rom. (13 Decembrie 1913), *Dreptul* din 1914,

Art. 1875 și 1886 C. civil.

In baza acestui principiu trebue să decidem că, în privința calculărei termenului prescripției, se vor aplică art. 1886 urm. din codul civil, iar prescripția comercială, ca și cea civilă, curge în contra oricărei persoane, care n'ar puteà invocà o excepție anume statornicită de lege (art. 1875 C. civil) (1).

Militarii în serviciu activ.

Astfel, răsboiul nefiind o cauză de întrerupere a cursului prescripției, art. 946 C. com. pune în principiu că prescripția comercială curge contra militarilor în activitate de serviciu, în timp de răsboiu, soluție admisă și în privința prescripției civile (2), afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială (3).

Femeile măritate, minorii, etc.

Ea curge în contra femeilor măritate (cpr. art. 1877 urm. C. civ.) (4), în contra minorilor, chiar neemancipați, și interzișilor (5), cu rezerva dreptului contra tutorilor lor.

Excepție dela C. civil.

Excepția, pe care legea o face de astădată dela codul civil (art. 1876), în privința minorilor și interzișilor, se justifică prin siguranța și eficacitatea ce trebue să aibă tranzacțiile comerciale.

Forța majoră.

Chestiunea de a se ști dacă falimentul debitorului sau alt caz de forță majoră suspendă cursul prescripției, este controversată (6).

Absenții, Statul, comunele, etc.

Prescripția comercială, ca și cea civilă, curge însă în contra absenților, ca și în contra prezenților, contra Statului, comunelor, județelor, etc., bine înțeles numai în privința domeniului lor privat, nu însă și în privința domeniului lor public (7).

Persoanele morale.

Ea curge în contra stabilimentelor publice sau persoanelor morale în genere (art. 1875), în contra persoanelor informate de cursul prescripției, ca și contra celor care-l

---

No. 12 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 21, p. 178, precum și *Jurisprudența în fișe*, adn. 1 asupra art. 970 C. civil. — Art. 1 din codul com. bulgar, numai în lipsă de obiceiuri, se referă la legea civilă.

(1) Vezi *suprà*, p. 172 urm.
(2) Vezi *suprà*, p. 174.
(3) Vezi *suprà*, p. 173.
(4) Vezi *suprà*, p. 186.
(5) Vezi *suprà*, p. 177.
(6) Vezi *suprà*, p. 175.
(7) Vezi *suprà*, p. 174.

ignorează (1). Asupra tuturor acestor puncte nu mai insistăm, fiindcă ele au fost discutate sub art. 1875 C. civil, *suprà*, p. 173 urm.

Prescripția comercială nu curge între soți. Controversa.

Am văzut că, după art. 946 C. com., prescripția curge *contra* femeei măritate. Curge ea însă și în contra bărbatului? Cu alte cuvinte, prescripția comercială curge ea între soți, prin derogarea dela art. 1881? Afirmativa este generalmente admisă în Italia. Iată cum se exprimă, în această privință, un autor:

„L'art. 916 C. com. (al nostru 946) ha dato materia a discussione non lieve in quanto ha stabilito che „la prescrizione commerciale corre eziandio contro la moglie", perchè in esso si rileva che la eccezione non è fatta a favore della moglie contro il marito. Certo il testo di legge, interpretato alla parola, non può generare dubio alcuno; esso dice, con chiarezza: la prescrizione corre contro la moglie, e non si può aggiungere corre contro il marito".

Acest autor adaugă însă imediat:

„Ma questa imperfezione di linguaggio produce una disparità di trattamento tra marito e moglie, che non ha potuto essere nella mente del legislatore" (2).

Un alt autor italian zice, de asemenea, că art. 916 din codul de comerț italian deroagă dela art. 2119 C. civil (al nostru 1881), pentru a nu avantajà condițiunea femeei în contra altor creditori ai bărbatului:

„Questo articolo (916 C. com.) contenga un'assoluta deroga al art. 2119 C. civ., *per non avvantaggiare la condizione della moglie sopra gli altri creditori del marito*".

Și mai departe acelaș autor adaogă:

„A rigor di logica, se la prescrizione commerciale non è sospesa a favore della moglie contro il marito, non può rimaner sospeso a favore del marito contro la moglie; purè il codice commerciale non lo dice, e apre l'adito se non m'inganno, ad una contradizione. Ci pare pertanto, che la disposizione dell'art. 916 sia in questa parte mal ponderata, e non coordinata con le disposizioni del codice civele" (3).

In fine, un alt autor observă, de asemenea, că art. 916

(1) Vezi *suprà*, p. 174, 175.
(2) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, II, 108, p. 106, 107.
(3) Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 257, p. 365 (ed. a 3-a).

din codul de comerț italian este incomplect, fiindcă el nu face să curgă prescripția acțiunilor bărbatului contra femeei, pe când, din contra, el face să curgă acțiunile femeei contra bărbatului.

„Osserviamo che l'art. 916 è incompleto, perchè non fa correre la prescrizione delle azioni del marito contro la moglie, e la fa correre per le azioni della moglie contro il marito, nè è coordinato coll'art. 2119 C. civ.".

Și acelaș autor adăogă:

„Non è possibile che il legislatore abbia voluto creare la più iniqua disparità fra i coniugi, calcando sul più debole e favorendo il più forte" (1).

Să ne ierte cetitorii dacă am reprodus aceste citații în frumoasa limbă italiană. Aceasta am făcut-o anume pentru ca fiecare să poată vedeà în original argumentele ce aduc autorii italieni pentru a ajunge la concluzia, inadmisibilă după noi, deși această concluzie este admisă de unii și în Franța (2), și anume: că legea comercială a înțeles a pune mai presus interesul bănesc al soților decât pacea și liniștea în familie. Autorii de mai sus, oricare ar fi autoritatea și puterea argumentărei lor, nu ne-au putut convinge. In adevăr, sunt cunoscute motivele pentru care art. 1881 din codul civil a suspendat prescripția dintre soți. Oratorul guvernului, Bigot-Préameneu a spus-o în termeni elocinți, în expunerea de motive a acestui text. Iată propriile sale cuvinte:

„Quant aux époux, il ne peut y avoir de prescription entre eux. Il serait contraire à la nature de la société du mariage que les droits de chacun ne fussent pas l'un à l'egard de l'autre respectés et conservés. L'union intime qui fait leur bonheur est en même temps si nécessaire à l'harmonie de la société, que toute occasion de la troubler est écartée par la loi. Il ne peut y avoir de prescription quand il ne peut même pas y avoir d'action pour l'interrompre" (3).

---

(1) Pugliese, *La prescrizione estintiva*, II, 210 (ed. a 2-a).
(2) Vezi Colmet de Santerre, VIII, 359 *bis* XV. Vezi și Pand. belges, v° *Prescription en général (mat. civile)*, unde se zice că art. 2253 din codul francez (al nostru 1881) nu se aplică prescripțiilor statornicite de codul comercial.
(3) Vezi Troplong, *Prescription*, II, 742, care reproduce aceste cuvinte ale lui Bigot-Préameneu.

Prescripția dintre soți doarme, după cum zice Giorgio Giorgi, pentrucă între bărbat și femee trebue să doarmă și cauzele de discordie la care poate dà loc conflictul de interese comune. Dar să ne fie permis de a reproduce și aci însești cuvintele frumoase ale citatului autor italian:

„La prescrizione dorme fra coniugi, affinchè tra marito e moglie dormano almeno le cause di discordia derivanti dal conflitto degli interessi. Onesto scrupulo dei moderni legislatori civili, che non a per altro formato i compilatori dell'ultimo codice di commercio italiano. La legge civile non volle, che un coniuge si trovasse mai nella necessità di accostarsi all'altro con le mani

Di citatorie piene e di libelli,
D'esamine, di carte e di procure (1).

Or, dacă aceste sunt motivele pentru care prescripția civilă nu curge și nu trebue să curgă între soți, aceleași motive nu există oare și în materie comercială? Răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Ca argument de text vom observà, că legea comercială nu zice că prescripția curge *între soți*, sau *între bărbat și femee*, după cum ar fi zis de sigur dacă ar fi înțeles a derogà dela legea civilă (2). Art. 946 din codul nostru comercial, ca și art 916 din codul italian, zice că prescripția comercială *curge în contra femeei măritate*, referindu-se, de buna seamă, la acțiunile ce ea ar avea în contra terților, iar nu la acțiunile dintre soți. Art. 946 din codul nostru comercial n'a înțeles, deci, să deroage dela art. 1881 din codul civil, ci numai dela art. 1876, care oprește cursul prescripției în contra minorilor și interzișilor (3). Codul comercial neavând nicio dispoziție asupra

(1) Giorgio Giorgi, *op. cit.*, VIII, 256, p. 364. Cele două versuri reproduse de acest autor sunt din Ariosto, *Orlando furioso*, cant. XIV, stanza 74 *(nella personificazione della discordia)*.

(2) Cpr. Vidari, *Corso di diritto commerciale*, IX, 9074, p. 483 (ed. a 4-a).

(3) „Suspendarea prescripției este cârmuită de dreptul civil în cât privește raporturile dintre soți, cu toate că, în art. 916 C. com. (al nostru 946), cetim că prescripția curge chiar în contra femeei", zice Cesare Vivante. *„La sospensione dellai prescrizione va regolata secondo il diritto civile eziandio ne rapporti fra coniugi, sebbene si legga nell'art. 916 che la prescrizione corre anche contro la mogolie". (Trattato di diritto commerciale*, IV, 2220, p. 795). Cpr. Carlo Fadda în

prescripției dintre soți, cade argumentul acelor care susțin că din art. 916 ar rezultà că bărbatul poate prescrie în contra soției sale, facultate pe care femeea n'ar ave-o în contra bărbatului, ceeace ar fi nedrept, *una mostruosissima conseguenza*, după expresia unui autor (1). Codul comercial fiind deci mut asupra prescripției dintre soți, trebue, conform principiilor mai sus expuse, să aplicăm în specie codul civil, adecă art. 1881; căci după art. 1 din codul comercial, în toate cazurile neprevăzute de codul de comerț se aplică codul civil. Suspendarea prescripției dintre soți fiind regula dreptului comun, curgerea prescripției între ei este o excepție, și orice excepție cere un text *expres* de lege, iar nu argumente ca cele pe care le dau autorii italieni. Autorii, pe care i-am reprodus mai sus sunt greșiți în concluzia lor, fiindcă pleacă dela un punct greșit, și anume: că bărbatul poate prescrie în contra femeei, iar femeea nu poate în contra bărbatului, ceeace, după părerea noastră, nu este adevărat. Conchidem deci că art. 946 din codul comercial este străin de prescripția dintre soți. Chiar dacă am rămâneà singur de această părere, nu putem urmà doctrina italiană pe calea pe care a apucat-o.

Intreruperea prescripției comerciale.

Până acum am vorbit numai de suspendarea prescripției. Incât privește întreruperea ei, ea se regulează după dispozițiile codului civil (2).

---

traducerea italiană a Pandectelor lui Windscheid, I, p. 1136 (ed. din 1902). — *Contrà:* Nota lui P. E. Bensa în aceeaș traducere, I, p. 1137.

(1) Vezi Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 157, p. 197 (ed. din 1891).

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, pag. 111; *Jurisprudența română* din 1914, No. 15, p. 241, lit. *b* (vezi *infrà*, p. 455, nota 3); Trib. Iași și C. București, *Cr. judiciar* din 1903, No. 4 și *Dreptul* din 1903, No. 59.

Intreruperea prescripției în materie de cambii și cekuri. Art. 949, 2° C. com.

Astfel, s'a decis în Franța, că prescripția cincenală statornicită de art. 949, 2° C. com., în materie de cambii și cekuri, poate fi întreruptă printr'o cerere de declarare în stare de faliment emanată dela unul din creditori. Dar, dacă această cerere este respinsă, efectul întreruptiv, ce ea a produs deo camdată, este șters, conform art. 1868 C. civil, dela care art. 949 C. com. nu deroagă, și la care, din contra, ne trimete art. 946 § 2 din codul comercial. Cas. fr. D. P. 80. 1. 145 (cu nota lui A. Boistel) și *Dreptul* din 1879, No. 34.

Art. 1864, 1865 C. civil.

Întreruperea prescripției comerciale este deci naturală (art. 1864) și civilă (art. 1865 urm.) (1).

Întreruperea prescripției în materie cambială. Art. 949 2°.

Art. 1865 din codul civil, care prevede modurile de întrerupere civile ale prescripției, fiind aplicabil și în materie cambială, în lipsa vreunui alt text în această materie, s'a decis că întreruperea cursului prescripției nu se poate operà nici în privința prescripției cambiale de cinci ani, statornicită de art. 949, 2° C. com., decât numai în cazurile prevăzute de art. 1865 C. civil; de unde rezultă că simpla cerere de a fi înscris într'un tablou de creditori cu o creanță rezultând dintr'o cambie, neconstatată însă și nelichidată printr'o hotărîre judecătorească, neavând caracterul unui act începător de executare, conform art. 378 Pr. civ., o asemenea cerere nu poate să opereze întreruperea prescripției cambiale, conform art. 1865 § 2 C. civil (2).

Aplicarea art. 1868 § 2 în materie cambială.

S'a mai decis că regula statornicită de art. 1868 § 2 C. civil, după care, în materie de întrerupere de prescripție, nicio prescripție nu poate curge dela formarea cererei în judecată și până la pronunțarea unei hotărîri de nerevocabilă autoritate, se aplică și în materie cambială, întrucât nu există o dispoziție contrară în codul de comerț (3).

Derogare dela dreptul comun. Art. 946 § ultim.

Ultimul paragraf al art. 946, relativ la obligațiile cambiale, deroagă dela regulele statornicite de codul civil în privința întreruperei civile. In adevăr, coobligații unei cambii

---

(1) Vezi *suprà*, p. 144 urm. și 149 urm. Vezi, în privința diverselor cauze de întrerupere admise de lege, Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 159 urm., p. 200 urm.

(2) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1737; *Cr. judiciar* din 1912, No. 3, p. 36, No. 3 (rezumate) și *Dreptul* din 1912, No. 15, p. 115.

Dreptul de opoziție la Casație, în materie cambială.

Această importantă decizie mai pune în principiu că art. 349 C. com., ridicând dreptul de opoziție în materie cambială numai la prima instanță și în apel, nu se poate deduce desființarea acestui drept, pe cale de analogie și în lipsa unei dispoziții exprese, și înaintea Curței de casație. Bult. 1911, *loco suprà cit.*

Dr. de opoziție la Casație, în materie de legea proprietarilor.

Curtea de casație admite astăzi aceeaș soluție în privința legei asupra drepturilor proprietarilor, după ce a admis altă dată soluția contrară. In această materie specială, există dreptul de opoziție la Curtea de casație, zice Inalta Curte, întrucât acest drept nu este ridicat părților decât la instanțele de fond. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1879. Vezi *suprà*, p. 288, nota 2.

(3) C. București, *Dreptul* din 1911, No. 14, p. 109.

fiind solidari, dacă s'ar fi aplicat regulele dreptului civil, întreruperea civilă a prescripției făcută în contra unuia din coobligații cambiei, ar fi întrerupt prescripția și în privința celorlalți debitori, în baza art. 1872 C. civil, pentrucă debitorii solidari se consideră ca având mandat unii dela alții în actele care au de efect stingerea sau împuținarea obligației lor (art. 1056) (1).

Or, paragraful ultim al art. 946 C. com. derogă dela acest principiu, dispunând că în obligațiile cambiale, actele întreruptive de prescripție, făcute în persoana unuia din coobligați, nu produc niciun efect față cu ceilalți.

In materie cambială, întreruperea prescripției are deci efect numai în persoana obligatului, față de care a avut loc actul întreruptiv, deși avem a face cu obligațiuni solidare (art. 42 C. com.). Art. 946 § 3 face, în adevăr, excepție, în această privință, dela dreptul comun, în materie de solidaritate, și revine la regula generală cunoscută sub forma „*a persona ad personam non fit interruptio nec active, nec passive*", pentru motive speciale actelor și operațiunilor comerciale.

Motivele acestei derogări.

Din punctul de vedere teoretic, soluția acestui text este consecința necesară a naturei obligațiilor ce derivă dintr'o cambie. In adevăr, deși persoanele obligate printr'o cambie, oricât de numeroase ar fi, sunt obligate în mod solidar, totuși obligațiile lor sunt independente una de alta, fiecare din ele având valoare prin ea însăși, independent de valoarea ce poate avea obligația precedentă sau posterioară. Aceasta face ca, spre deosebire de codul civil, coobligații solidari dintr'o cambie să nu fie considerați ca reprezentându-se unii pe alții, căci aceste principii nu s'ar fi putut concilia nici într'un chip cu efectul general al întreruperei prescripției efectuate numai în persoana unuia din debitorii cambiali; de aci și dispoziția art. 946 § 3 din codul comercial.

Pe de altă parte, legiuitorul comercial a avut în vedere și o considerație de ordine practică. In adevăr, dreptul cambial este mult mai strict și mai sever decât dreptul civil. Erà deci just să se acorde debitorului un temperament echi-

(1) Vezi *suprà*, p. 169.

tabil față de această rigoare a legei. Un debitor cambial ar fi putut să fie expus la urmăriri un timp indefinit, prin acte întreruptive de prescripție, realizate în persoana altui debitor al cambiei, dacă întreruperea prescripției ar fi avut un efect general. Lucrul n'ar fi fost echitabil, întrucât debitorul poate să nu cunoască seria celorlalți debitori succesivi ai cambiei, care ar fi putut fi girată de mai multe ori; și, ca atare, el nici n'ar fi fost în stare să verifice dacă prescripția fusese sau nu întreruptă. Ca consecință a acestei stări de lucruri, s'ar fi adus atingere scopului pe care îl are dreptul cambial, din punctul de vedere al siguranței, celerității și simplicității proprii operațiilor cambiale. De aci decurge necesitatea, și din punctul de vedere practic, a dispoziției cuprinse în art. 946 § 3 al codului comercial (1).

Soluția admisă de textul de mai sus se aplică, pentru identitate de motive, și celorlalte titluri transmisibile prin gir, precum: cekurile, polițile de încărcare, recipisele magaziilor generale sau docurilor, warantele, etc. (2). Cekuri, polițe de încărcare, etc.

Ea se mai aplică și raporturilor dintre debitorul cambial și dătătorul de aval (art. 296 urm. C. com.), pentrucă avalul este o obligație cambială de sine stătătoare (3). Aval.

(1) Vezi Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, No. 161, p. 203 urm. (ed. din 1891).

(2) Mortara, *op.* și *loco cit.*, 161, p. 204.

(3) Mortara, *loco suprà cit.* Vezi asupra avalului, care nu este decât o garanție dată în forma cambială, Al. Capitolin, *Dreptul* din 1888, No. 10; C. N. Toneanu, *Dreptul* din 1910, No. 45, 62 și 65; Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, III, p. 327 urm.; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, III, 1221 urm., p. 406 urm. (ed. a 3-a); Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 250 urm., p. 185 urm., etc.

Codul de comerț bulgar din 1897 are și el mai multe dispoziții asupra avalului (art. 595—598).—Acest cod cuprinde mai multe dispoziții de drept internațional în privința cambiilor. După art. 627, capacitatea străinilor de a se obligă prin cambii se determină de legea Statului căruia ei aparțin, afară de cazul când ei s'ar obligà în Bulgaria, în care caz se va aplicà legea bulgară. Cât pentru forma cambiilor, ea este acea a țărei unde cambia a fost făcută (art. 628). Aceasta nu este decât aplicarea regulei cunoscute: *locus regit actum*, admisă prin art. 2 § ultim din codul nostru civil. C. de comerț bulgar. Art. 595 urm., 627, 628.

Prescripţiile relative la vasele plutitoare.

Art. 948. — Acţiunea pentru revendicarea proprietăţei unui vas se prescrie prin trecere de 10 ani. Nu se poate opune lipsa de titlu sau a bunei credinţe.

Posesorul unui vas, în virtutea unui titlu stipulat cu bună credinţă, titlul fiind transcris conform legei şi care să nu fie nul pentru lipsă de forme, prescrie (vasul) prin trecere de cinci ani, socotiţi dela data trascripţiunei titlului şi a adnotaţiunei pe actul de naţionalitate.

Căpitanul nu poate dobândì prin prescripţiune proprietatea unui vas [1]. (Art. 1853 urm., 1897 urm. 1909 C. civ. Art. 490, 499, 947, 506 urm., 513, 1° C. com. Art. 918 C. italian).

Vasele plutitoare pot fi dobândite prin prescripţie, deşì chestiunea se va prezentà arareori în practică.

Neaplicarea 1909 C. civil.

Ştim însă că art. 1909 din codul civil nu se aplică acestor lucruri mobile (art. 490 C. com.), care sunt cârmuite de dispoziţii speciale (art. 493 C. com.) [2].

Art. 523 C. com.

Pentru ca prescripţia să poată fi aplicată în specie trebue să presupunem că vânzarea vasului a fost făcută de către un coproprietar sau de căpitan, fără un mandat special (art. 523 C. com.) [3].

Stabilirea a două prescripţii.

Art. 948 stabileşte două feluri de prescripţii, una *longi temporis*, pentru revendicarea vasului, care nu cere nici titlu nici bună credinţă, iar cealaltă achizitivă, de cinci ani, care cere un just titlu, buna credinţă şi transcrierea.

Prescripţia de 10 ani.

Prescripţia de 10 ani este acea care corespunde prescripţiei civile de 30 de ani. Erà drept ca această prescripţie să fie fixată la 10 ani, pentrucă acesta este termenul cel mai lung al prescripţiei în materie comercială (art. 947).

Prescripţia achizitivă de cinci ani.

Prescripţia de cinci ani este acea care corespunde prescripţiei civile de 10 ani; de aceea ea cere un titlu just, buna credinţă şi transcrierea titlului [4].

---

(1) Sau mai bine zis a vasului ce comandează. Cpr. art. 430 C. fr.
(2) Vezi *suprà*, p. 359.
(3) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, V, 161.
(4) Cpr. Galdi, *Della prescrizione*, III, 108, p. 146. — S'a decis că nu poate fi vorba de violarea art. 948 din codul comercial, atunci când instanţa de fond găseşte, din producerea şi examinarea faptelor, că nu sunt întrunite elementele bunei credinţe spre a conduce la prescripţia de cinci ani, cerută de codul comercial, pentru posesorul care pretinde că a dobândit prin pres-

In cazul § 2 al art. 948, prescripția de cinci ani începe a curge dela data transcrierei titlului și a notărei lui pe actul de naționalitate a vasului (1). De când începe a curge prescripția.

cripție posesiunea unui vas. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1966.

(1) Orice vas trebue să aibă un nume, un domiciliu și o naționalitate; căci, după cum zice Prospero Ascoli *(Il Codice di commercio italiano commentato*, VI, art. 480, p. 13, No. 8), toate națiunile din lume au adoptat oarecare norme, pentru ca vasele lor să fie distinse de cele străine. Numele, domiciliul și naționalitatea vasului.

Numele servește a distinge vasul de mulțimea celorlalte vase, ce brăzdează mările în toate direcțiile, și-l individualizează. Fiecare vas are un pasport cu care călătorește. In acest act se prevede, ca și la persoanele fizice, numele vasului. Pentru individualizarea vaselor, se mai cere ca fiecare din ele să aibă un număr și să se cunoască *tonajul*, adecă capacitatea lor, determinată prin așa numită operație a *jojajului*. Odată cu înscrierea vasului la căpitănia portului, zice art. 2 din legea dela 21 Februarie 1907, pentru organizarea marinei comerciale, se va eliberă și un certificat de tonaj, prin care se va arătà tonajul brut și tonajul efectiv ce servește ca normă în plata diferitelor taxe, în țară sau în străinătate. Individualizarea vasului.

Aceste elemente constituesc așa zicând actul de stare civilă al vasului, care, împreună cu actul de naționalitate, îl întovărășesc peste tot locul.

Naționalitatea vasului are o importanță și mai mare; căci, după cum zice tot Prospero Ascoli (*op.* și *loco suprà cit.*, p. 13, No. 8 și 9), ea păstrează nealterat sentimentul patriotic, care crează printre cetățenii aceluiaș Stat, legături esențiale pentru ordinea generală a societății. Este necesar ca vasul să poată oricând și oriunde să revendice propria sa origină, spre a puteà reclamà protecția consulilor și a puterei militare și navale a Statului său. Fără principiul naționalității n'ar mai există siguranță pentru navigația maritimă, fiindcă n'ar mai fi Stat în stare să-și asume responsabilitatea de a asigurà libertatea mărilor, care ar devenì un câmp de conflicte veșnice. Pe naționalitatea vasului se întemeiază principiul exteritorialității, în virtutea căruia vasul se consideră ca o colonie plutitoare, ca o parte din pământul deslipit de patria mumă *(come una colonia galeggiante, come una parte del suolo staccato dalla madre patria)*. Naționalitatea mai servește de bază pescuitului riveran și cabotajului... Ea servește de călăuză, în caz de conflicte de drept privat maritim... De cele mai multe ori, legea națională a vasului va aveà precădere asupra legilor țărilor în care el se găsește într'un mod accidental, etc. (P. Ascoli, *op.* și *loco suprà cit.*). Naționalitatea vasului.

Art. 948 § ultim.

Ultimul paragraf al art. 948, care era identic și în codul nostru de comerț anterior (art. 589), făcând aplicarea art. 1846

Pavilionul național al vasului. Regul. din 1879. Art. 2.

Semnul și emblema naționalității este pavilionul. „*La bandiera è l'emblema, il segno distintivo ed apparente della nazionalità*“, zice P. Ascoli (*op. cit.*, p. 14, No. 10). „*La bandiera per l'uomo di mare rappresenta la patria lontana, è il segno protettore che copre la nave*“. Art. 2 din regulamentul dela 30 Martie 1879, relativ la poliția porturilor și malurilor dunărene ale României, dispune că „bastimentele intrând în port sau eșind din el, vor aveà arborat pavilionul lor național“.

Pentru ca un vas să poată arborà pavilionul român, se cere ca proprietarul lui să fie român sau, dacă este străin, să aibă domiciliul stabil în țară, să se bucure de o bună reputație și să facă o declarație autentică că nu va recurge niciodată, în ceeace privește vasul, la o protecție străină.

Dovedirea naționalității vasului.

Naționalitatea unui vas se dovedește printr'un act așa zis de Romanizație, eliberat de Ministerul de externe, prin inspectoratul porturilor, pe timbru de 25 lei.

Portul de înregistrare al vasului este portul unde s'a făcut cererea pentru a puteà arborà pavilionul român și unde s'au îndeplinit toate formalitățile cerute de instrucțiile ministeriale, în baza cărora i se dă autorizația de a arborà povilionul român și i se eliberează actul de naționalitate (Romanizație).

Domiciliul vasului. Rolul acestui domiciliu.

După ce s'a declarat naționalitatea vasului, după ce i s'a dat un număr, un nume și i s'a constatat tonajul, proprietarul lui trebue să-l înscrie în registrele portului unde-și va aveà domiciliul, domiciliu ce joacă un rol important în viața vasului. Portul de inscripție este domiciliul vasului, zice Prospero Ascoli (*op.* și *loco cit.*, No. 9, *in medio* p. 13). „*Il porto d'inscrizione è il domicilio della nave*“. La acest domiciliu se vor trimite și notificà actele ce-l privesc; acolo se vor transcrie toate schimbările relative la proprietatea vasului; acolo se vor înscrie toate privilegiile și ipotecile constituite asupra lui; acolo se va face purga sarcinilor; în fine, acolo se vor puteà exercità toate acțiunile comerciale contra proprietarului sau armatorului vasului, etc. Intr'un cuvânt, portul de inscripție, unde este domiciliul vasului, se poate asimilà cu stabilimentul principal al unei societăți comerciale.

Să ne ierte cetitorii dacă, cu toată icompetența noastră în această materie specială dreptului maritim, am intrat în câteva detalii; aceasta am făcut-o spre a fi cât se poate de complect. In această materie, pe lângă Prospero Ascoli, din care am reprodus câteva rânduri, ne-am servit de cursul de drept maritim (centigrafiat) al colegului nostru, d-l V. Dimitriu și de unele informații foarte prețioase comunicate de

și 1853 C. civ., dispune că căpitanul nu poate prescrie vasul ce comandă. In adevăr, el nu deține vasul *animo domini*, ci pentru altul, adecă pentru proprietar (1).

Tot pentru acelaș motiv, vasul nu poate fi prescris de persoanele care fac parte din echipaj, nici de altă persoană care l-ar posedà *alieno nomine* (2). Persoanele care fac parte din echipaj.

Pentru ca toate aceste persoane să poată prescrie vasul, ele trebue să fi intervertit titlul lor, conform art. 1858 din codul civil (3). Art. 1858 C. civil.

Prescripția relativă la acțiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor.

Art. 950. — Acțiunile rezultând din contractele de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor, se prescriu prin trecere de *trei* ani din ziua când obligația a ajuns la termen. (Art. 495 urm., 601 urm. C. com. Art. 920 C. com. italian).

In codul francez, acțiunile izvorîte din împrumuturile maritime *(d'un contrat à la grosse)* se prescriu prin *cinci* ani dela data contractului, dispoziție reprodusă și în vechiul nostru cod comercial (art. 591). După aceste texte, prescripția de cinci ani se aplică și la acțiunile izvorîte dintr'un contract de asigurare, *d'une police d'assurance*, zice textul francez. Dreptul francez.

Codul nostru, reproducând codul italian, a fixat la *trei ani* termenul prescripției, în privința împrumuturilor maritime, din ziua de când contractul a devenit exigibil. Dreptul nostru.

In privința asigurărilor, termenul este redus la un an (art. 954 C. com.) (4). Art. 954 C. com.

---

amicul nostru, d-l V. Tataru, distinsul prezident al Curței din Galați.

(1) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, V, 161, p. 165; Galdi, *op. cit*, III, 111, p. 146; Mortara, *op. cit.*, VIII, 165, p. 208. Vezi și *suprà*, p. 113, unde am văzut că niciun precarist nu poate să prescrie lucrul posedat. Pentru ca un precarist să poată prescrie acest lucru el trebue să intervertească titlul său, conform art. 1858 C. civil, a cărui redacție a fost schimbată de legiuitorul nostru. Vezi *suprà*, p. 116.

(2) Galdi, *op.* și *loco suprà cit.*

(3) Galdi, Mortara, *loco suprà cit.*, etc.

(4) Vezi *infrà*, p. 435 urm. explic. acestui text.

Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor sau abordaj ori abordare.

Art. 953. — Se prescriu printr'un an, din ziua protestului sau a reclamaţiunei de care se vorbeşte în art. 677 C. com., acţiunile pentru plata daunelor cauzate prin lovirea unui vas, şi din ziua când vasul a fost complect descărcat, acţiunile pentru contribuţiune la avariile comune. (Art. 659 urm., 672 urm., 677 C. com. Art. 923 C. com. italian).

Abordaj. Definiţie.

Prin abordaj sau abordare se înţelege, în dreptul maritim, lovirea unui vas de către altul, fie din cauza unui accident (caz fortuit), fie din cauza unei culpe a conducătorului unuia din vase, sau a ambelor vase.

Necesitatea existenţei unei culpe.

Pentru ca proprietarul unui vas, fie Statul sau un particular, să poată fi declarat responsabil de consecinţile unui abordaj, trebue să se constate o culpă din partea căpitanului acelui vas. Faptul că un pilot ar fi condus mişcările vasului nu descarcă pe căpitan de răspundere, pilotul nefiind decât un sfătuitor al căpitanului (1).

Regul. p. poliţia porturilor din 1879. Art. 71.

S'a decis că, potrivit art. 71 din regulamentul poliţiei porturilor dela 30 Martie 1879, care cuprinde o regulă generală de navigaţie, obligatorie pentru căpitanii de vase,

(1) C. Gand şi Cas. belg., *La Flandre judiciaire* din 1895, No. 8 şi din 1896, No. 23, p. 253. Cpr. C. Galaţi, *Dreptul* din 1900, No. 18, p. 145. Această din urmă decizie aplică abordajelor fluviale dreptul comun (art. 998, 999), iar art. 673 şi 674 din codul comercial numai abordajelor maritime, soluţie care n'a fost admisă de Curtea de casaţie, căci înalta Curte a decis că art. 673 şi 674 din codul comercial, relative la ciocnirea sau abordarea vaselor plutitoare şi a despăgubirilor datorite pentru daunele suferite, sunt aplicarea şi consacrarea regulei de drept comun cuprinsă în art. 998 şi 1003 C. civil, aplicabilă atât la abordajul maritim cât şi la cel fluvial. Cas. rom. Bult. 1901, p. 867 şi *Cr. judiciar* din 1902, No. 74. p. 611. Vezi asupra acestei chestiuni studiul foarte important al amicului nostru, d-l D. G. Maxim, astăzi consilier la Curtea de apel din Bucureşti, publicat în *Dreptul* din 1903, No. 82. *(Face distincţiune codul comercial român între abordajul maritim şi cel fluvial? Controversă şi importanţa chestiunei pentru navigaţiune pe Dunăre şi pe Prut).* Mai vezi de acelaş autor, *Regimul legal al navigaţiunei pe Dunăre şi, în special, al porţiunei dela Brăila la Porţile de fier, Dreptul* din 1903, No. 65, p. 534 urm.

bastimentele ce se urcă în sus pe fluviu, nu numai că nu pot să se îndrepte în curmezișul calei bastimentelor ce se scoboară în jos pe fluviu, dar sunt încă datoare a se oprì în josul pasajului, până ce trec bastimentele ce vin din susul apei. Prin urmare, când un vas a contravenit acestor regule de navigație și din această cauză a avut loc un abordaj, el este în culpă și nu poate cere despăgubiri (1).

Constatarea cauzelor abordajului.

Căpitanii de vase sunt în drept, după regulamentul suscitat, relativ la poliția porturilor, să constate, la caz de abordaj, conform cererei uneia din părți, chiar în caz când paguba este mai mare de 300 de lei, împrejurările și cauzele abordajului, deci și culpa vasului căruia incumbă responsabilitatea, aceste procese-verbale făcând însă proba numai până la dovada contrară, fiindcă ele pot fi combătute de părțile interesate (2).

Existența unei culpe.

S'a mai decis că căpitanul unui vas n'ar puteà fi declarat responsabil de lovirea unui alt vas, deși pe un timp de ceață și în contra regulamentelor internaționale, el ar fi dat o viteză prea mare vasului, dacă nu se stabilește, în fapt, că lovirea se datorește unei culpe oarecare (3).

Cazul când abordajul se datorește unui caz fortuit.

In fine, Consiliul de Stat din Franța a pus în principiu că, de câteori abordajul dintre un vas al Statului și un vas de comerț nu se datorește vreunei culpe din partea prepusului Statului (căpitanul vasului), ci stărei în care se găseà marea și puterei curentului, sau întunecimei nopței, lovirea este un caz fortuit și proprietarul vasului avariat nu are nicio acțiune în contra Statului, pentru despăgubirea daunei suferite prin ciocnire (4).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1905, p. 1564; *Dreptul* din 1905, No. 84, p. 689 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 85, p. 675.

(2) Cas. rom. Bult. 1900, p. 1404. Vezi și art. 900 din codul comercial, care, determinând tribunalul competent în materie de abordaj (tribunalul unde s'a întâmplat faptul, sau acel al primului port unde a ajuns vasul, ori a locului de destinație), menține regul. din 1879, în privința competenței căpitanului.

(3) Cas. fr. D. P. 88. 1. 391. — Decizia Curței din Aix, asupra căreia a intervenit decizia de mai sus a Curței de casație, a fost cu drept cuvânt casată, pentrucă Curtea de apel nu constatase, în fapt, că viteza neobișnuită a vasului fusese cauza abordajului.

(4) Sirey, 1905. 3. p. 143 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 85.

Culpa comună Art. 674 C. com.

Se poate întâmplà ca culpa să fie comună ambelor vase călătorind în sens contrar. Pentru acest caz, neprevăzut de codul francez (1), ci numai de cel italian (art. 662), art. 674 din codul nostru comercial dispune, prin derogare dela dreptul comun că fiecare vas sufere pagubele și pierderile încercate, fără a aveà drept la vreo despăgubire. Textul de mai sus adaogă însă că fiecare vas este obligat, *în mod solidar*, la plata pagubelor și pierderilor cauzate lucrurilor încărcate și a leziunilor cauzate persoanelor. Acesta este un caz de solidaritate legală.

Caz fortuit. Art. 672 C. com.

Dacă lovirea vasului a avut loc prin caz fortuit sau forță majoră (aceste două expresii fiind sinonime), fiecare proprietar sufere pagubele cauzate vasului său, nimene nefiind responsabil (art. 672 C. com.). *Res perit domino.*

Art. 673 C. com.

Dacă lovirea s'a întâmplat din culpa unuia din vase, paguba este în sarcina proprietarului vasului în culpă. In asemenea caz, despăgubirile datorite persoanelor moarte sau rănite sunt privilegiate, când sumele de împărțit sunt insuficiente (art. 673 C. com.).

Art. 676 C. com.

Dacă un vas a lovit alt vas, nu din culpa sa, ci din culpa unui al treilea vas, toată răspunderea pentru avarii cade în sarcina acestui din urmă vas (art. 676 C. com.). De altfel, acelaș principiu al responsabilității este stabilit și prin art. 998 C. civil, care nu distinge dacă faptul provocator al unui prejudiciu a fost îndreptat în contra unei persoane sau unui lucru, în mod direct sau indirect. Odată ce legea admite un drept pentru cel prejudicat, în contra celui ce a făptuit prejudiciul, cel dintâi trebue neapărat să aibă o acțiune pentru realizarea dreptului său. Prin urmare,

---

pag. 875 urm. (cu observ. noastră). Cpr. art. 672 din codul nostru comercial și art. 181 din codul maritim bulgar dela 1908. Acest text dispune că abordajul se presupune a fi rezultatul unui caz fortuit, afară de cazul când nu s'au păzit regulamentele portului.

Dr. francez.

(1) In lipsa unui text francez, care să prevadă culpa comună, se decide, în Franța, că căpitanul fiecărui vas este responsabil după principiile dreptului comun, în proporție cu gravitatea culpei ce i se impută. Vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1011, p. 1025 (ed. a 2-a). Cpr. Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, IV, 2650, *in fine*, p. 505 (ed. a 3-a). Vezi și tom. V al Coment. noastre, p. 423, nota 2.

instanța de fond face o justă aplicare a principiilor de mai sus, când constată că un vas, din culpa sa a lovit un alt vas, și acesta, la rândul lui, a lovit pe un al treilea vas, cauzându-i avarii și, în consecință, condamnă la daune pe cel dintăi vas față de cel de al treilea (1).

Art. 677 C. com.

Acțiunea în despăgubire, pentru daunele provenite din lovirea vaselor, nu poate fi admisă, dacă nu s'a făcut protest sau reclamație, conform art. 677 C. com., în termen de trei zile, către autoritatea locului unde s'a petrecut faptul, sau la primul port de oprire.

S'a decis, cu drept cuvânt, că petiția adresată căpităniei acestui port, de căpitanul vasului avariat, prin care cere experți oficiali ca să constate și să evalueze stricăciunile cauzate prin abordaj, ține loc de protest (2).

Chestie de fapt.

S'a decis, de asemenea, cu privire tot la această materie, că abordajul a două vase navigând în sens contrar, este o chestie de fapt, lăsată la aprecierea suverană a instanțelor de fond (3); ceeace însemnează că chestiunea de a se ști dacă există sau nu culpă din partea căpitanului unui vas, este o chestie de fapt nesupusă controlului Curței de casație.

Cazul când instanța de fond a comis o eroare grosieră de fapt.

Principiul este adevărat. însă se poate întâmplà ca instanța de fond să fi comis în aprecierea sa, o eroare grosieră de fapt și, în asemenea caz, Curtea de casație își va exercità neapărat controlul său. Astfel, în decizia de care am vorbit mai sus, pronunțată la 1905, Curtea de casație constată că afirmarea Curței de fond, a cărei decizie a fost casată, se întemeià pe o eroare gravă de fapt, căci Inalta Curte zice prin unul din considerentele sale că, *în lipsă de ceață, ambele vase și-au putut zări luminile la o depărtare*

(1) Cas. rom. Bult. 1913, p. 1886, 1887. — Această decizie mai admite că, în cazul când un vas isbește pe un altul și acesta, la rândul lui, pe un al treilea vas, chiar dacă s'ar constată o culpă comună a celor două vase dintăi, totuși, în materie de delicte și quasi-delicte, răspunderea fiind solidară, urmează că primul vas poate fi ținut răspunzător pentru tot, iar art. 674 C. com. nu se aplică în acest caz, textul suscitat fiind relativ la culpa comună a două vase ce se isbesc și-și cauzează unul altuia avarii. Vezi Bult. 1913, p. 1887.

(2) C. Galați, *Cr. judiciar* din 1907, No. 51, p. 404, 405.

(3) Cas. rom. Bult. 1896, p. 1045 și *Dreptul* din 1896, No. 74; Bult. 1901, p. 868 și *Cr. judiciar* din 1902, No. 74, p. 611.

destul de mare, astfel cum rezultă din dosarul afacerei. Va să zică Curtea de casaţie a judecat în specie fondul. Vom observà, cu această ocazie, că Curtea noastră supremă cam abuzează uneori de controlul său şi judecă adeseori în fapt, ceeace este foarte regretabil.

Subrogarea societăţei de asigurare în drepturile proprietarului, care şi-a primit despăgubirea. Art. 462 C. com.

În fine, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de casaţie (nereprodusă în Bultinul Curţei), care pune în principiu că, dacă proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, a fost despăgubit de societatea de asigurare, el nu mai poate cere, în numele său personal, despăgubiri dela proprietarul vasului care a fost cauza abordajului, ci acest drept aparţine numai societăţei de asigurare, care s'a subrogat în drepturile sale. Prin urmare, dacă instanţa de fond constată că acţiunea în daune a fost exercitată personal de proprietarul despăgubit, iar nu ca mandatar al societăţei de asigurare, care s'a subrogat în drepturile sale, cu drept cuvânt îi respinge acţiunea ca fiind făcută de o persoană lipsită de calitate de a o exercità, şi judecând astfel n'a violat art. 462 din codul comercial (1).

Dr. internaţional.

Abordajul a dat loc la oarecare discuţii în dreptul internaţional privat.

Abordajul întâmplat pe mare.

Dacă abordajul a avut loc pe mare, în apele teritoriale ale unui Stat, el va fi judecat, ca şi abordajul fluvial, după legea locului unde s'a produs, conform regulelor privitoare la obligaţiile ce izvorăsc din delicte sau quasi-delicte (2).

Dacă abordajul a avut loc în largul mărei *(en pleine*

---

(1) Cas. rom. S-a II, decizia No. 321, din 18 Iunie 1912, *Cr. judiciar* din 1912, No. 7, p. 702, No. de ordine 2 (rezumate).

Societăţi străine.

Această subrogaţie aparţine şi societăţilor străine, care au plătit despăgubirea suferită pentru dauna cauzată asiguratului. Cas. rom. Bult. 1901, p. 867 şi *Cr. judiciar* din 1902, No. 74, p. 611.

Suspendarea subrogaţiei prin convenţia părţilor.

Această din urmă decizie mai pune în principiu că subrogaţia legală, stabilită de art. 462 C. com., poate fi suspendată prin înţelegerea părţilor, asemenea clauză nefiind contrară ordinei publice. Mai vezi în acelaş sens, o altă decizie tot a Curţei de casaţie. Bult. 1897, p. 1473, etc.

(2) Vezi Asser et Rivier, *Eléments de droit international privé*, 112, p. 220; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1048. Vezi şi Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international privé*, v° *Abordage maritime*, 36 urm. Cpr. Trib. Ismail, *J. Clunet*, anul 1878, p. 169 urm.

mer), chestiunea este controversată, fiindcă, în asemenea caz, nu există nicio suveranitate teritorială, ale cărei legi să se aplice. Asser et Rivier aplică, în toate cazurile și în mod general, legea locului unde se judecă procesul, fiindcă de câteori nu se poate aplică o lege străină, judecătorul trebue să curme litigiul după legea țărei sale (1).

Jurisprudența germană aplică însă legea vasului în culpă, *chiar atunci când ambele vase sunt de naționalități deosebite* (2). Jurispr. germană.

Jurisprudența engleză aplică tot legea vasului în culpă, însă numai atunci când ambele vase aparțin aceleiași naționalități (3), și această soluție este aprobată de unii autori (4). Jurispr. engleză.

Pentru a curmà toate aceste discuții, credem că sistemul propus de Asser este cel mai potrivit și mai practic în acelaș timp, deși autorii zic că el nu se întemeiază pe niciun principiu precis (5). Dificultatea nu poate fi definitiv curmată decât prin tratate internaționale.

In orice caz, art. 501 din codul comercial, care permite proprietarului sau coproprietarului unui vas, ce n'a luat obligații personale, să se libereze prin abandonul vasului și a navlului ce i se datorește, de responsabilitatea culpei căpitanului, se aplică și proprietarului unui vas străin, autor al abordajului, întrucât străinii se bucură în țara noastră Aplicarea art. 501 C. com.

---

(1) Asser et Rivier, *op. cit.*, 113, p. 220; Cour du circuit (Pensylvanie) din New-York, *J. Clunet*, anul 1883, p. 403. Vezi asupra acestei controverse, Vincent et Pénaud, *op.* și *v⁰ cit.*, 43 urm. Tribunalul maritim din Copenhaga a aplicat, cu drept cuvânt, dispozițiile penale ale legei daneze la un abordaj imprudent, comis în apele daneze. Vezi *J. Clunet* anul 1909, p. 1184. Zicem: cu drept cuvânt, fiindcă legile după care se măsoară responsabilitățile, în materie de abordaj, sunt legi de siguranță și de ordine publică, prin urmare, legi teritoriale. Vezi Pillet, *Principes de droit international privé*, 140, p. 297.

(2) Vezi Trib. imperiului german, *J. Clunet*, anul 1911, p. 246 și anul 1912, p. 1212.

(3) Vezi Aşser et Rivier, *op.* și *loco suprà cit.*

(4) Vezi Pillet, *op.* și *loco cit.* Acest autor zice însă că chestiunea este aproape insolubilă, de câteori vasele sunt de naționalitate deosebită (*loco cit.*, p. 298 urm.). Vezi și Lyon-Caent et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1050.

(5) Vezi Lyon-Caen et Renault, *op. cit.*, VI, 1050, p. 1054. Vezi și Pillet, *op. cit.*, p. 298, 299, nota 1.

de aceleași drepturi ca și Românii (art. 11 C. civ. și 11 Constit.), și întrucât art. 501 din codul comercial este general și nu admite nicio restricție (1).

Art. 953. Aceste principii elementare asupra abordajului odată expuse, neputându-ne întinde mai mult asupra unei materii atât de specială, trecem la interpretarea art. 953, care nu are nevoe de multe dezvoltări (2). Acest text declară prescriptibile printr'un an acțiunile în daune care derivă dintr'un abordaj. Acest termen curge din ziua protestării sau reclamațiunei ce a trebuit să se facă, conform art. 677 din codul comercial. Reproducem aci acest din urmă text, așa cum ar trebui să fie redactat, pentrucă el cuprinde o omisiune regretabilă în redacția codului nostru.

Art. 677 C. com. — Acțiunea în despăgubire, pentru daunele provenind din lovirea vaselor, nu poate fi admisă dacă nu s'a făcut, în termen de trei zile, *o protestare* sau *reclamațiune* (3), către autoritatea locului unde s'a întâmplat faptul, sau a primului port în care vasul s'a oprit.

Pentru pagubele cauzate persoanelor sau mărfurilor, lipsa de *protestare* sau *reclamațiune* nu vatămă drepturile persoanelor care nu se găseau pe vas, sau nu erau în poziție de a-și manifestà voința. (Art. 673 urm., 900, 953 C. com. Art. 665 Com. ital.).

Punctul de plecare al prescripției. Cazul când nu s'a făcut protestare. Controversă. Va să zică, punctul de plecare al termenului de un an începe a curge dela facerea protestului sau reclamației de care vorbește art. 677 din codul comercial. Ce trebue să decidem în caz când protestarea sau reclamația, de care vorbește acest text, n'a avut loc? Prescripția, în asemenea caz, este ea acea ordinară de 10 ani, sau prescripția de un an începe ea a curge din momentul când trebuià făcută protestarea de care vorbește art. 677 C. com.? Chestiunea este

---

(1) C. Caen și Cas. fr. *Pand. Période.* 98. 5. 26. 33 și *Dreptul* din 1898, No. 70, pag. 596. In acelaș sens, Cas. fr. Sirey, 95, 1. 305; *Pand. Période.* 95. 5. 35; D. P. 97. 1. 585, etc. Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, I, 11.

(2) Cesare Vivante se mulțumește de a trimete la textul respectiv, fără a-i dà nicio dezvoltare. Galdi îi consacră însă 16 pagine (format mare *in octavo).*

Eroare de redacție sau de tipar. (3) Din eroare de tipar sau de redacție, cuvintele *protestare sau reclamațiune* lipsesc din § 1 al textului, ele figurând însă în § 2. Prin urmare, aceste cuvinte trebuesc adaose la text, pentru ca el să fie complect.

controversată în Italia (1). Nu pricepem rostul acestei controverse, pentrucă art. 677 din codul nostru, ca și textul corespunzător italian (art. 665), zice că acțiunea în despăgubire pentru daune izvorîte din abordaj, *nu poate fi admisă* dacă nu s'a făcut reclamația de care vorbește acest text, în termenul fatal fixat de el. Cu alte cuvinte, lipsa de reclamație în termenul de trei zile, la locurile competente, arătate de art. 677, este o fine de neprimire a acțiunei în daune. Pârîtul nu va invocà deci, de bună seamă, prescripția, atunci când reclamația cerută de lege n'a fost făcută, ci va cere, *de plano*, respingerea acțiunei în daune ca inadmisibilă.

Contribuirea la avarii comune.

Incât privește prescrierea acțiunei pentru contribuirea la avariile comune (2), termenul de un an începe a curge din ziua când vasul a fost complect descărcat.

Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas și din contractul de asigurare.

Art. 954. — Acțiunile rezultând din contractul de închiriere al unui vas, se prescriu prin trecere de un an dela împlinirea călătoriilor, și acele derivând din contractul de înrolare, prin trecere de un an dela expirarea termenului convenit între părți, sau dela împlinirea celei din urmă călătorii, dacă contractul a fost prelungit.

Acțiunile ce decurg din contractul de asigurare se prescriu prin trecere de un an.

In asigurările maritime, termenul începe a curge după terminarea călătoriei ce a fost asigurată, și pentru asigurările cu termen, din ziua în care se sfârșește asigurarea; în caz de prezumpțiune de pierdere a vasului pentru lipsa de nuvele, anul începe dela finele termenului fixat pentru prezumpțiunea de pierdere. Se exceptează termenele fixate pentru dreptul de abandon prevăzute de titlul VI, cartea II.

In celelalte asigurări contra daunelor și asupra vieței, termenul curge din momentul când s'a întâmplat faptul care a dat naștere acțiunei. (Art. 442 urm., 448 urm., 473 urm., 531 urm., 553 urm., 557 urm., 592 urm., 621, 645, 649 urm. C. com. Art. 924 C. com. ital.).

---

(1) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, IV, 164, p. 225 urm.

(2) Vezi în privința contribuției la avariile particulare și la avariile comune, art. 659 urm. din codul comercial. Cpr. Mortara, *op. cit.*, VIII, 176, p. 218, 219.

Art. 531 urm., 557 C. com.

Art. 557 urm. din codul comercial se ocupă de contractul de închiriere al unui vas, fie pentru transportul de lucruri, fie pentru transportul de persoane (art. 592 C. com.), iar art. 531 urm. din acelaș cod se ocupă de contractul de înrolare și salariile persoanelor echipajului. Ambele contracte cer un act scris (art. 532 și 557 C. com).

Contractul de închiriere al vasului și de înrolare.

Acțiunile derivând din contractul de închiriere al unui vas, fie pentru transportul de lucruri, fie pentru transportul de persoane, deși în această din urmă privință chestiunea este controversată (1), se prescriu prin trecerea termenului de un an dela împlinirea călătoriei (2); iar cele ce derivă

(1) Vezi Galdi, *op. cit.*, IV, 170, p. 243 urm.

Când se consideră călătoria împlinită.

(2) Călătoria se socotește împlinită nu din ziua când vasul încărcat a ajuns la portul de destinație, ci atunci când caricul *(il carico)* este predat destinatarului. C. Galați, *Cr. judiciar* din 1898, No. 39, p. 315.

Această decizie rezolvă mai multe puncte de drept maritim, pe care le menționăm acì.

Plățile ce trebue să facă destinatarul lucrului.

Astfel, ea decide, cu drept cuvânt, că destinatarul, care primește lucrul, este obligat să plătească ceeace datorește pentru transport după scrisoarea de carat, precum și toate celelalte cheltueli, fie că transportul a fost făcut pe uscat, fie că el a fost făcut pe apă, căci deși art. 434 § ultim din codul com. e privitor la transportul pe uscat, totuși el se aplică și la transportul pe apă, legea nefăcând nicio excepție în această privință. Cpr. Cas. rom. Bult. 1893, p. 1050.

Contractul de transport încheiat de încărcătorul mărfei cu căpitanul vasului sau cu cei ce-l reprezintă, este opozabil acelui ce primește marfa (destinatarul), și armatorii vasului având raport cu el, au o acțiune în contra lui pentru executarea tuturor condițiilor prevăzute în contractul de navlu, precum și pentru despăgubirile provenite din întârziere în descărcarea vasului.

Plata suprastaliilor.

Căpitanul vasului are drept la despăgubire pentru *suprastaliile* (*) întrebuințate la descărcare, când nu se dovedește că întârzierea descărcării a provenit din culpa lui, și această despăgubire este în drept a o cere dela destinatar, care este dator să plătească căpitanului toate spesele transportului, spese în care intră și despăgubirile pentru suprastalii, întrucât ele derivă din modul executării contractului.

Ce se înțelege prin suprastalii.

(*) Prin *suprastalii* (dela cuvântul italian *stallia*, care însemnează timpul necesar pentru descărcarea vasului) se înțelege zilele care trec peste timpul necesar la această descărcare. „*La stallia e il tempo convenuto per lo scarico delle mercanzie; i giorni che si passano oltre il convenuto diconsi di soprastallia*". Vezi Ferrari e Caccia, Diction. italian, v° *Stallia*.

din contractul de înrolare al persoanelor echipajului, se prescriu tot printr'un an, dela expirarea termenului convenit între părți, sau dela împlinirea celei din urmă călătorii, dacă contractul a fost prelungit.

Prescripția de un an, statornicită de acest text, se aplică salariului căpitanului (1). Salariul căpitanului.

Ea nu se aplică însă contractului de transport (2). (Vezi *infrà*, explic. art. 956 C. com., p. 450 urm.). Contract de transport.

Trecem acum la prescripția acțiunilor ce izvorăsc din contractul de asigurare. In această materie, prescripția este tot de un an (art. 954 § 2 și 3). Termenul este scurt și corespunde funcțiunei economice a acestui contract, zice Cesare Vivante, care are de scop dezdăunarea grabnică a persoanei ce a suferit sinistrul, *che ha lo scopo di recare un pronto risarcimento al danneggiato* (3). Termenul de *cinci* ani stabilit de art. 432 din codul francez este, în adevăr, prea lung. Contractul de asigurare.

Dispoziția legei noastre fiind mai generală decât acea a art. 924 din codul italian, s'a decis, cu drept cuvânt, că ea se aplică la toate acțiunile ce derivă din contractul de asigurare, adecă atât la acțiunile relative la plata despăgubirilor datorite în caz de sinistru, cât și la acțiunile relative la plata primei de asigurare (4). Aplic. art. 954 la toate acțiunile ce derivă din contractul de asigurare.

Comitentul fiind responsabil de faptele prepusului său, săvârșite în executarea mandatului cu care a fost însărcinat, de aici rezultă că furnisorii mărfei încărcate pe un vas, sunt obligați a despăgubi pe destinatarul acelei mărfi de sumele ce el a fost obligat să plătească căpitanului vasului pentru suprastaliile întrebuințate la descărcarea acelui vas, când se dovedește că ele au provenit din culpa prepusului lor la portul de descărcare. C. Galați, *Cr. judiciar*, *loco suprà cit.* Despăgubirea destinatarului pentru suprastaliile plătite de el.

(1) Galdi, *op. cit.*, IV, 177, p. 250 urm.

(2) Galdi, *op. cit.*, IV, 172, p. 247.

(3) *Tratatto di diritto commerciale*, IV, 2245, p. 846.

(4) C. București, *Dreptul* din 1914, No. 27, p. 214 și *Jurisprudența în fișe*, revistă de drept care apare la Craiova sub direcția noastră, adnot. 2 asupra art. 954 al. 2 C. com. — Această soluție este generalmente admisă și în Italia, deși acolo chestiunea este controversată. Vezi, în sensul părerei de mai sus, Galdi, *Della prescrizione*, IV, 184, p. 262; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2246, p. 486 urm., care citează în acelaș sens pe Sraffa *(Studi di diritto commerciale*,

Asociație mutuală.

Art. 954 se aplică și la asociațiile de asigurare mutuală (1).

Punctul de plecare al prescripției. Asigurările maritime.

De când începe a curge termenul acestor prescripții? Pentru asigurările de transporturi maritime, termenul de un an începe a curge după terminarea călătoriei asigurată, iar pentru asigurările cu termen din ziua în care asigurarea se sfârșește. In caz de prezumpție de pierdere a vasului, pentrucă nu s'a primit nicio știre dela el, anul începe dela sfârșitul termenului fixat pentru prezumpția de pierdere, cu excepție însă în privința termenelor fixate pentru dreptul de abandon, prevăzute de art. 645 urm. C. com.

Asigurările de transporturi pe uscat.

In privința asigurărilor de transporturi pe uscat, de care legea nu vorbește, termenul de un an va curge din ziua următoare acelei a predării mărfurilor sau acelei când ele ar fi trebuit să sosească la destinație, dacă n'ar fi fost pierdute (2).

Asigurările contra daunelor și asupra vieței.

In celelalte asigurări contra daunelor și asupra vieței, termenul de un an curge din ziua care a urmat pe acea când s'a întâmplat faptul ce a dat naștere acțiunei, fiindcă prescripția se calculează pe zile întregi, și orele care rămân din ziua în care s'a întâmplat evenimentul, ce a dat naștere acțiunei, nu formează o zi spre a fi socotită. Intrebuințând formula: termenul curge *din momentul* când s'a întâmplat faptul din care izvorăște acțiunea, legea n'a înțeles să deroage dela regula statornicită de art. 1887 C. civ. (3).

1907, p. 76). Vezi și numeroasele decizii citate într'un sens și într'altul de Ingaramo, *Repert. generale di massime e giurisprudenza commerciale*, art. 924, pag. 618, No. 11. Incât privește dreptul francez, vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1316, p. 342. — Decizia mai sus citată a Curței din București pune în principiu că, prin primirea de cambii dela asigurat, societatea n'a novat datoria pentru plata primelor de asigurare, ci a acordat numai un termen de plată, urmând ca ambele contracte să-și producă efectele lor până la lichidarea complectă a pretențiilor reciproci.

(1) Galdi, *op. cit.*, IV, 179, p. 252. — Unii aplică însă acestor asociațiuni prescripția de cinci ani, statornicită de art. 949, soluție inadmisibilă după noi. Vezi Galdi, *loco cit*,, p. 253 urm., care citează în acest din urmă sens părerea lui Pugliese.

(2) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2249, p. 851.

(3) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2248, p. 850, 851. Cpr. C. București, *Dreptul* din 1902, No. 43, p. 343.

In privința plăței primei de asigurare, termenul de un an curge din momentul când trebuià să se plătească această primă. Companiile de asigurare nu pot stipulà în favoarea lor un termen mai lung pentru încasarea primelor (1). Ştim însă că termenul prescripției poate fi scurtat prin convenția părților (2). Plata primei de asigurare.

Prescripția relativă la acțiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor şi celorlalți oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului.

Art. 955. — Se prescriu asemenea prin trecere de un an:

1° Acțiunile pentru furniturile de proviziuni, lemnărie, combustibile şi alte lucruri necesare pentru repararea sau prepararea unui vas de călătorie şi pentru lucrările făcute pentru aceste obiecte;

2° Acțiunile pentru plata de alimente date marinarilor şi celorlalți oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului.

Prescripția începe a curge dela data furniturilor şi dela facerea lucrărilor, dacă părțile n'au stipulat un termen de plată. In acest caz, prescripția rămâne suspendată pe timpul convenit.

Dacă furniturile sau lucrarea s'a urmat mai multe zile succesive, termenul de un an începe a curge din ultima zi. (Art. 519, 522 C. com. Art. 925 C. com. ital. (3).

Cu acest text se termină materia prescripției în dreptul maritim. Art. 955 fiind foarte simplu, nu are nevoe de multe dezvoltări.

Destul este să spunem că prescripția prevăzută de el nu se aplică decât atunci când vasul este pe drum *(in viaggio)*, iar nu când el se găseşte la locul unde se lucrează *(sur le chantier, nel cantiere)* sau la portul de înarmare (4). Cazul prevăzut este acela când vasul călătoreşte.

Această prescripție nu se aplică, de asemenea, acțiunilor în restituire a sumelor împrumutate căpitanului, cu toate că el ar fi întrebuințat banii la aprovizionarea vasului Sumele împrumutate căpitanului.

(1) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2250, p. 852. V. *suprà*, p. 54.
(2) Vezi *suprà*, p. 55, 56, 322 şi *infrà*, p. 450, nota 3.
(3) Cpr. art. 433 C. com. fr.
(4) Galdi, *op. cit.*, IV, 188, p. 276, care citează pe Mortara.

cu de ale mâncărei, *sebbene da questi impiegate a vettovagliare la nave*, după cum se exprimă un autor (1).

Neaplic. în specie a art. 1903 § 1.

Această prescripție se aplică numai la alimentele ce ospătătorii ar fi procurat marinarilor și celorlalți oameni ai echipajului. Prescripția de șase luni, statornicită în privința ospătătorilor și găzduitorilor, de art. 1903 § 1, nu este aplicabilă în specie. S'a admis de astă dată o prescripție mai lungă, pentrucă vasul poate să plece dela un moment la altul (2).

Prescrierea acțiunilor ce derivă din contractul de societate (3), din cambii și cekuri.

Art. 949. — Se prescriu prin trecere de cinci ani:

1° Acțiunile ce derivă din contractul de societate sau din *alte operațiuni sociale* (4), dacă publicațiile prescrise în tit. VIII, cartea I-a, au fost regulat făcute;

2° Acțiunile ce derivă din cambii și din cekuri.

Termenul curge:

Pentru acțiunile prevăzute la No. 1 al acestui art., din ziua când obligația a ajuns la termen, sau din ziua publicațiunei actului de disolvare a societății, sau a declarației de lichidare, dacă obligația n'a devenit exigibilă. In cazul prevăzut de art. 103, termenul curge din ziua în care actul de disolvare poate fi opus celor de al treilea.

Pentru obligațiile derivând din lichidarea societății, termenul începe a curge dela data aprobărei ultimului bilanț al lichidatorilor.

Pentru acțiunile prevăzute la No. 2, termenul curge din ziua scadenței obligației, sau din ultima zi a termenului prevăzut de art. 282 C. com. (Art. 91 urm., 103, 191 urm., 199, 216, 236 urm., 282, 335 urm., 339 urm., 366, 945, 946 C. com. Art. 919 C. com. ital.).

Impărțirea materiei.

Acest text se ocupă: 1° de acțiunile ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale; 2° de ac-

(1) Galdi, *op. cit.*, IV, 187, p. 275.

(2) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, V, 408, p. 268.

(3) Vezi asupra acestei materii, I. N. Fințescu, *Prescripția în materia societăților comerciale* (Craiova, 1914).

(4) Art. 919 din codul italian vorbește de acțiunile derivând din contractul de societate sau din *operațiile sociale (o dalle operazioni sociali)*.

țiunile ce derivă din cambii și din cekuri, admițând pentru ambele categorii de acțiuni prescripția de cinci ani.

1° Prescrierea acțiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale.

Critica art. 949.

Textul nostru este identic cu cel italian (1). Un autor zice însă că redacțiunea lui este ibridă, inexactă și echivocă, în ceeace privește societățile comerciale (2). Credem că această critică este exagerată.

Aplic. art. 949 societăților civile, care au împrumutat formele unei societăți comerciale.

Acest autor consacră textului de mai sus aproape jumătate de volum, adecă peste 130 de pagini (format mare *in octavo)*, din care aproape 100 de pagini se ocupă numai de prescripția acțiunilor ce derivă din contractul de societate. Nu-l vom urmà în toate dezvoltările sale, pentrucă aceasta ne-ar conduce prea departe. Destul este să spunem că textul de mai sus se aplică societăților civile, care au împrumutat formele unei societăți comerciale, pentrucă aceste societăți sunt supuse regulelor codului comercial, afară de dispozițiile privitoare la faliment și competență (3).

Societățile anonime.

Art. 949 se aplică, de asemenea, societăților anonime, pentrucă el vorbește de societățile comerciale în genere, fără nicio deosebire (4).

Societățile străine.

El se aplică și societăților străine, care-și au sediul și obiectul principal al întreprinderei lor în România, și care s'au conformat dispozițiilor art. 239 și urm. din codul comercial (5).

Asociațiile în participație.

Art. 949 nu se aplică însă asociațiilor în participație (6),

---

(1) O dispoziție identică există în codul comercial portughez (art. 150). Vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, II, 445, *in fine*, pag. 291 (ed. a 2-a).

(2) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, III, 112, p. 149.

(3) Vezi Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2222, p. 798, 799; Mortara, *op. cit.*, VIII, 167, pag. 212; Galdi, *op. cit.*, III, 124, p. 208, care citează în același sens pe Vidari și Marghieri, iar în sens contrar, pe Pugliese.

(4) Galdi, *op. cit.*, III, 125, p. 210, 211.

(5) Cpr. Mortara, *op.* și *loco suprà cit.*

(6) Vezi Galdi, *op. cit.*, III, 126, p. 211 urm. — Din modul cum este redactat art. 949 din codul comercial, zice foarte bine

nici societăților constituite în mod neregulat, interpretare conformă atât textului cât și spiritului legei (1).

Neaplicarea art. 949 C. com. societăților constituite în mod neregulat.

De câteori societatea a fost constituită în mod neregulat, fără publicațiile prescrise de lege, nu se va mai aplică deci prescripția scurtă de cinci ani, ci prescripția ordinară de 10 ani, statornicită de art. 947 C. com. „*Nell' art. 919* C. com. (al nostru 949), zice Curtea de apel din Genova (2 Iunie 1905), *emana il concetto che il beneficio dell' abbreviata preserizione è dovuto alla osservanza delle formalità prescritte dalla legge*“ (2).

Nu se poate derogà dela dispoziția art. 949 C. com.

Prescripția de cinci ani, statornicită de art. 949, neinteresând numai pe asociați, ci și pe terții, care au raporturi juridice cu societatea, de aici rezultă că nu se poate derogà prin statutele societății dela această prescripție specială acțiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale (3).

Alte operații sociale.

Această prescripție specială se aplică atât acțiunilor ce

Curtea noastră de casație, rezultă învederat că prescripția scurtă de cinci ani, prevăzută în el, nu se aplică decât societăților comerciale care au o existență juridică față de terții, adecă, care constituesc persoane juridice distincte de persoana asociaților (art. 78 § ultim C. com.), iar nu și asociațiilor în participație care, după legea comercială, nu au o personalitate juridică deosebită de acea a asociaților (art. 253 C. com.). Prin urmare, acțiunilor derivând din aceste din urmă asociații, trebue să li se aplice prescripția ordinară din materia comercială, care este de 10 ani, conform art. 947 C. com., întrucât niciun alt text de lege n'a scos de sub aplicarea acestei dispoziții asociațiile în participație. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1534, 1535 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 17, p. 197.

(1) Galdi, *op. cit.*, III, 127, p. 214 urm., care citează însă în sens contrar pe Sraffa.

(2) In acelaș sens Cas. Napoli (10 Maiu 1902). Ambele decizii sunt citate de Galdi, *op. cit.*, III, p. 215, 216. Vezi și Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2224, p. 801, text și nota 17, precum și No. 2225, p. 804. Galdi observă însă (III, No. 128, p. 216), că nu orice lipsă de publicitate sau formalitate face ca societatea să fie neregulată. Numai lipsa acelor publicații, care au de scop aducerea la cunoștința publică a condițiilor esențiale ale societății și modului ei de funcționare, fac ca societatea să fie neregulat constituită.

(3) Galdi, *op. cit.*, III, 129, p. 217.

izvorăsc din contractul de societate, cât și din alte operații sociale, textul legei fiind expres în această privință.

Acțiunile ce izvorăsc din contractul de societate sunt acele care își au origina lor în contract, în ceeace privește raporturile dintre asociați și raporturile acestora cu ființa morală a societății. Acț. ce izvorăsc din contractul de societate.

Acțiunile ce izvorăsc din operațiile sociale sunt acele care rezultă din funcționarea organică a vieței societății, funcționare care e proprie societății, considerată în sine și independent de contractul de societate. Acț. ce izvorăsc din operațiile sociale.

Exemple. Astfel, sunt supuse prescripției de cinci ani: obligația asociaților de a-și vărsă miza lor socială; acțiunea în responsabilitate exercitată contra administratorilor și lichidatorilor societății (1); acțiunea ce unul din asociați are contra celorlalți pentru executarea obligațiilor sale sociale (2); acțiunea societății contra unui asociat pentru a-l obligă la vărsarea sumelor ce datorește societății (3), etc.

Lyon-Caen et Renault, reproducând art. 919 din codul italian (al nostru 949), zic că prescripția statornicită de acest text se aplică atât acțiunilor asociaților între ei (4), cât și acțiunilor terților contra societății. Textul nu distinge, în adevăr, între acțiunile exercitate contra asociaților și cele exercitate contra societății (5).

Quasi-delictele comise de societate. Controversă. Prescripția statornicită de art. 949, 1° nu privește numai acțiunile de natură socială, dar încă toate actele ce o societate poate să facă în exercițiul comerciului său; de

---

(1) Acțiunea în responsabilitate contra administratorilor și lichidatorilor societății se prescrie prin cinci ani, pentrucă rânduirea lor este o operație a societății. Se discută însă chestiunea de a se ști de când începe a curge termenul prescripției. Vezi Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2231, p. 829, 830.

(2) Galdi, *op. cit.*, III, 130, 131, p. 220.

(3) Galdi, *op. cit.*, III, 134, p. 224; Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, II, art. 168, p. 316, No. 8, etc.

(4) Rămâne însă bine înțeles că pentru aceasta trebue ca societatea să fi fost constituită în mod regulat. Vezi Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, II, art. 99, p. 108, No. 33 și autoritățile citate acolo.

(5) Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, II, 445, p. 291 (ed. a 2-a). Vezi în acelaș sens, și autoritățile citate de Eft. Antonescu, *op. cit.*, II, art. 99, p. 108, No. 25 și 26.

aceea se și decide, de unii, că prescripția de cinci ani se aplică și acțiunilor pentru despăgubirea daunelor produse de un quasi-delict al societății (1).

Punctul de plecare al prescripției.

Incât privește punctul de plecare al prescripției de cinci ani stabilită de art. 949, cu privire la acțiunile ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale, s'au ivit oarecare dificultăți în care nu vom intrà, mărginindu-ne a trimete la autorii care rezolvă aceste dificultăți și unde cetitorii le vor găsì expuse (2).

Intreruperea prescripției.

Incât privește întreruperea acestei prescripții se vor aplicà regulele statornicite de codul civil, conform art. 946 § 2 C. com.

Falimentul societății.

Declararea societății în stare de faliment nu suspendă deci, nici nu întrerupe prescripția începută în materie de societate (3).

Cazurile în care se aplică art. 949 C. com.

Prescripția prevăzută de art. 949 C. com. nu se aplică decât în cazurile anume statornicite de lege, adecă acțiunilor ce derivă dintr'un contract de societate regulat și celor care rezultă din cambii și cekuri, iar nu și acțiunilor care se întemeiază pe un înscris comercial, cum ar fi, de exemplu, un act de garanție (4).

Cambii și cekuri.

Trecem acum la partea a doua a art. 949, relativă la prescrierea acțiunilor ce derivă din cambii și din cekuri, iar nu din alte înscrisuri comerciale, după cum am văzut mai sus.

---

(1) Vezi Eft. Antonescu, *op. cit.*, II, art. 103, p. 115, No. 1 și numeroasele autorități citate acolo.— *Contrà:* Cesare Vivante, *Trattato di diritto comerciale*, IV, 2226 urm. (ed. a 3-a), care revine asupra primei sale opiniuni. Vezi în acest din urmă sens, care ne pare preferabil, și alte autorități citate de Eft. Antonescu, *loco suprà cit.*

Curtea de apel din Bolonia a decis, de asemenea (30 Martie 1908), că sunt supuse prescripției de cinci ani stabilite de art. 949, 1° numai acțiunile ce derivă dintr'un raport intern sau de natură socială, nu însă și cele exercitate de terții contra societății, acțiuni derivând din raporturi juridice ordinare. Vezi Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, II, art. 86, p. 39, No. 22.

(2) Vezi Galdi, *op. cit.*, III, 135, 136, p. 224 urm.; C. Vivante, *op. cit.*, IV, 2228 urm., p. 826 urm., etc.

(3) Galdi, *op. cit.*, III, 138, p. 230.

(4) C. București, *Dreptul* din 1906, No. 56, p. 444.

2° Prescrierea acțiunilor ce derivă din cambii și din cekuri.

După vechiul cod comercial (art. 184), orice acțiuni pentru polițe și bilete la ordin semnate de negustători, negustorași ori bancheri, sau exercitate pentru fapte comerciale, se prescriau prin cinci ani, socotiți din ziua protestului sau dela cea din urmă cerere de judecată, dacă nu urmase vre-o hotărîre judecătorească, sau de nu se recunoscuse hotărîrea de bună prin act osebit. Această prescripție se întemeià pe o prezumpție de plată *juris tantum*, fiindcă se puteà deferì jurământul decizor acelui care o opuneà (1). Codul de comerț anterior.

După dreptul actual, acțiunea care derivă dintr'o cambie se prescrie tot prin cinci ani (2); așa că, dacă dela scadența cambiei și pănă la intentarea acțiunei au trecut cinci ani, acțiunea cambială este prescrisă, puțin importă dacă cambia a fost sau nu protestată, iar cambia este decăzută din efectele sale, atât ca instrument de probă cât și drept cauză a obligației; fiindcă, în materie cambială, ca și în orice materie comercială în genere, prescripția stinge radical obligația (3). Cambia prescrisă nu se transformă deci într'un zapis civil; Dreptul actual.

---

(1) Vezi art. 184, partea finală, din vechiul cod comercial. Conform: art. 189 C. com. francez.

(2) Fiind de principiu că efectele contractelor sunt determinate prin legea țărei unde ele s'au perfectat, afară de cazurile în care părțile au decis altfel, de aici rezultă că, potrivit acestui principiu, în materie cambială, obligațiile diferiților semnatari sunt determinate prin legea locului unde, față de fiecare, cambia a devenit perfectă. Prin urmare, dacă o cambie a fost emisă în Germania, stipulându-se și locul plății tot acolo, și a fost acceptată în România, obligația acceptantului este supusă prescripției cambiale de cinci ani, prevăzută de legea română (art. 949 al. 2), iar nu prescripției de trei ani admisă de legea germană (art. 77 *Allgem. Wechselordnung* din 5 Iunie 1869). Cas. rom. Bult. 1908, pag. 376, 377 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 52, p. 414. Dr. internațional.

(3) Presupunând însă că debitorul, după ce a invocat prescripția, a plătit cambia, chestiunea este de a se ști dacă el poate exercità acțiunea în repetiție. Cu alte cuvinte, debitorul, care este liberat prin prescripție, din punctul de vedere civil, rămâne el liberat după echitate, *naturaliter*, ca și cel care ar fi plătit în urma unei hotărîri definitive, în baza căreia el ar fi fost pe nedrept scutit de plată? Chestiunea este controversată. Vezi *suprà*, p. 39 urm. Oblig. naturală. Controversă.

căci debitorul, în favoarea căruia acțiunea cambială este prescrisă, nu se bucură astăzi numai de o simplă prezumpție de plată, susceptibilă de probă contrară, ca în codul francez și ca în codul nostru de comerț anterior, ci de o prezumpție legală de liberare, nesusceptibilă de a fi răsturnată prin dovada contrară; de unde rezultă că purtătorul cambiei nu poate, cu niciun chip, fi primit a dovedì existența datoriei, și judecata nu poate căutà nicăiri proba neplății.

Inadmisibilitatea jurământului.

In consecință, purtătorul cambiei nu poate deferì debitorului cambial jurământul decizor spre a dovedì neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate văduvei sau moștenitorilor lui, întrucât acest jurământ nu poate fi deferit decât în cazurile anume și în mod limitativ statornicite de art. 1903 și 1904 din codul civil (1).

Cazul când a intervenit o hotărîre judecătorească. Aplicarea dreptului comun.

Prescripția de cinci ani nu mai este însă aplicabilă în materie cambială, de câteori a intervenit o hotărîre condamnatoare. In asemenea caz nu se va aplicà nici prescripția de 10 ani, după cum susțin unii, între care și Vidari, ci prescripția dreptului comun, adecă cea de 30 de ani (art. 404 Pr. civ. și 1890 C. civil) (2).

Art. 1891.

Tot prin 30 de ani se prescrie, conform art. 1891 din

(1) Judecăt. ocol. Slatina, *Cr. judiciar* din 1902, No. 13, p. 117 (cu observ. noastră); C. Bucureşti şi Judecăt. ocol. II Galați, *Cr. judiciar* din 1902, No. 40, p. 330 și 332 (cu nota d-lui C. N. Toneanu, care arată că, în Italia, această chestiune este controversată); C. Bucureşti şi Judecăt. ocol. Câmpina, *Dreptul* din 1906, No. 56, p. 444 și *Dreptul* din 1907, No. 35, p. 284; Galdi, *op. cit.*, III, 141, pag. 232; C. Vivante, *Tratatto di diritto commerciale*, IV, 2213, p. 787, 788; Mortara, *op. cit.*, VIII, 156, p. 196. „*L'art. 2142 del C. civ.* (al nostru 1906), zice Cesare Vivante *(loco suprà cit.)*, *relativo alle prescrizioni presuntive, è di natura eccezionale*“. Vezi și *suprà*, p. 313, și 414.

(2) Vezi *suprà*, p. 158, 222 și 409, precum și C. N. Toneanu *(Cr. judiciar* din 1903, No. 23), care arată controversa ivită asupra acestui punct în Italia, și care rezumă foarte bine argumentele invocate în favoarea prescripției dreptului comun de 30 de ani. Vezi în acelaș sens și Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2221, p. 797. Iată cum se exprimă acest din urmă autor: „*La sentenza non è mai un atto commerciale, anche quando pronuncia în materia commerciale, e perciò le azioni che ne derivano non sono soggete alla prescrizione commerciale, ma a quella ordinaria civile*“.

codul civil și instanța care are de obiect o acțiune cambială, căci deși această acțiune, când nu este exercitată se prescrie prin cinci ani, de câteori ea a fost exercitată și acțiunea a rămas în părăsire, prescripția instanței nu poate fi decât acea a dreptului comun (art. 1891), pentrucă niciun text din legea comercială nu deroagă dela acest principiu (1).

Cazul în care prescripția de 10 ani este aplicabilă în specie.

Iată însă un caz în care jurisprudența noastră a admis, cu drept cuvânt, prescripția de 10 ani. Prin încheierea concordatului între creditorii falitului, zice Curtea de casație, operându-se o novațiune în titlurile primitive, acest concordat are de efect de a schimbă natura prescripției creanței primitive și de a face să curgă numai prescripția ordinară stabilită de art. 947 din codul comercial. Astfel, dacă titlul primitiv existent în contra comerciantului actualmente falit, a fost o cambie, creditorul, în urma încheierei concordatului, nu are o acțiune cambială în contra debitorului său, pentru plata cotei concordatare, ci o acțiune în virtutea sentinței de verificare și a concordatului, care se prescrie prin 10 ani, iar nu prin cinci ani (2).

Prescrierea acțiunilor în regres.

Prescripția de cinci ani, statornicită de art. 949 al. 2, se aplică nu numai acțiunei principale, dar și acțiunilor de regres (art. 345, 346 C. com.) (3), care nu sunt de mai

---

(1) Vezi *suprà*, p. 221, nota 1 și p. 409; Cas. rom. Bult. 1905, pag. 1477 și Bult. 1906, pag. 1472; *Cr. judiciar* din 1905, No. 77, p. 614 și din 1906, No. 60. Vezi și Eft. Antonescu, *Codul commercial adnotat*, III, No. 19, p. 512, 513.

(2) Cas. rom. Bult. 1908, pag. 619 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 39, p. 308 urm. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Cr. judiciar loco cit.* (sentință casată) (cu nota d-lui C. N. Toneanu).

(3) S'a decis că termenul de 15 zile fixat de art. 345 C. com., în care trebue exercitată acțiunea în regres, se calculează pe ziie libere. Judecăt. ocol. rural Dorohoi, *Cr. judiciar* din 1914, No. 31, p. 259 (cu nota d-lui S. Scriban).

Calcularea termenului fixat de art. 345 C. com.

S'a decis că și termenul de apel, statornicit de art. 904 C. com., în materie comercială, se calculează tot pe zile libere, Cas. rom. Bult. 1906, p. 440 și *Cr. judiciar* din 1906, No. 25, p. 200; Bult. 1910, p. 90, etc.

Calcularea termenului de apel. Art. 904 C. com.

S'a mai decis, cu drept cuvânt, că dacă acțiunea a fost exercitată și judecată de prima instanță ca o acțiune civilă, termenul de apel în contra sentinței tribunalului este acel prevăzut de codul de procedură civilă, iar nu de codul comercial, de oarece căile de atac, în contra unei hotărîri, se regu-

Regularea căilor de atac după modul judecărei afacerei.

înainte lovite de o decădere oarecare (1). Prescripţia cincenală se aplică deci tuturor acţiunilor cambiale, care nu sunt atinse de decădere. „*Si deve dire*, zice Cesare Vivante (IV, 2232, p. 832): *la prescrizione de 5 anni colpisce tutte le azioni cambiarie che non furono già colpite dalla decadenza*".

Acţ. care derivă din raportul juridic fundamental.

Inacţiunea în timp de cinci ani stinge numai acţiunea care derivă din cambie, nu însă şi acea care derivă din raportul juridic fundamental, pe care părţile au înţeles să-l învestească cu garanţia cambială (2).

Dacă, în momentul producerei titlului în justiţie, el este lipsit de unele din condiţiile necesare, atunci nefiind o cambie, nu este loc la aplicarea prescripţiei cambiale (3).

Art. 351 C. com.

Legea, în scopul echitabil de a înlătură sau micşorà prejudiciul pe care posesorul unei cambii îl sufere prin pierderea acţiunei cambiale, a creat prin art. 351 C. com. o acţiune *sui generis*, acţiune aşa zisă de înavuţire *(azione di arricchimento)* sau de folos nedatorit (4), prin care pose-

---

lează după modul cum a fost judecată afacerea de instanţa a cărei hotărîre se atacă, oricare ar fi, în realitate, natura acestei afaceri. A decide altfel, ar fi a dà putere retroactivă unei interpretări intervenită în urmă şi a surprinde pe partea adversă, care a urmat directivele indicate de cealaltă parte Cas. rom. Bult. 1910, p. 1643; Bult. 1912, p. 383; C. Constanţa, *Dreptul* din 1914, No. 65, p. 518. V. *suprà*, p. 154, n. 3.

Poprire.

Aceeaş soluţie este aplicabilă şi în privinţa termenului de apel, în materie de popriri (art. 907 § 2 C. com.). Cas. rom., S-a II, decizia No. 154 din 4 Septembrie 1913. Bult. 1913, p. 1594 şi *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 29, p. 455, No. curent 574 *b; Idem*, Cas. II, decizia No. 42 din 13 Februarie 1914, *Dreptul* din 1914, No. 30. Vezi asupra art. 907 şi 908 C. com., D. Negulescu, *Dreptul* din 1904, No. 67.

Perimare.

Termenul perimărei se regulează, ca şi termenele căilor de atac, tot după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea prin hotărîrea atacată cu apel sau opoziţie, a cărei perimare se cere. Cas. rom. Bult. 1912, pag. 399 şi *Dreptul* din 1912, No. 50, p. 395. Vezi asupra perimărei *suprà*, p. 154, nota 3, p. 155, notele 1 şi 2, p. 182, n. 2 şi *infrà*, p. 456, n. 2.

(1) C. Vivante, *op. cit.*, IV, 2232, p. 831.

(2) Vivante, *op. cit.*, IV, 2233, p. 832. Vezi asupra raportului fundamental, acelaş autor, tom. III, 1118 urm., p. 322 urm.

(3) Vivante, *op. cit.*, IV, 2234, p. 833.

(4) Vezi asupra acestei acţiuni, C. N. Toneanu, *Cr. judiciar* din 1905, No. 3, 10, 13 şi 15; Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 660 urm. Cpr. C. Vivante, *op. cit.*, III, 1380 urm. p. 563 urm.

sorul unei cambii să se poată despăgubì de prejudiciul încercat, întorcându-se în contra trăgătorului și, în anume cazuri, în contra emitentului sau acceptantului, când aceștia au avut un folos nedatorit în paguba posesorului. O asemenea acțiune de înavuțire nu este de natură cambială, ci o acțiune specială și independentă. Ca atare, ea nu se prescrie prin cinci ani, ca acțiunea care derivă din cambie, ci prin 10 sau 30 de ani, după cum obligația de a restituì folosul nedatorit are caracterul civil sau comercial, termenul prescripției începând să curgă nu din ziua scadenței, ca în materie de acțiune cambială, ci din ziua pierderei acțiunei de regres (1).

Punctul de plecare al prescripției.

Prescripția curge, în materie cambială, în privința cambiilor având un termen de plată, din ziua ajungerei acestui termen la scadență (2), fie că s'a făcut sau nu s'a făcut

(1) Cas. rom. Bult. 1912, pag. 1470 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 76, p. 891. Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 662, No. 20.

Acordarea unui termen debitorului nu prelungește cursul prescripției.

(2) Adecă, din ziua care urmează pe acea a scadenței (art. 1887 C. civil), *dal giorno successivo alla scadenza*, zice Cesare Vivante *(op. cit.*, IV, 2235, p. 834), pentrucă atunci creditorul este în drept să urmărească plata. Acordarea unui termen debitorului n'ar prelungì cursul prescripției. Cpr. Vidari, *op. cit.*, VII, 7201. *„La dilazione conceduta al debitore non prolunga il corso della prescrizione"*. (C. Vivante, *op.* și *loco suprà cit.)*.

Neaplic. în specie a art. 731 Pr. civ.

Atât Curtea din București cât și Curtea de casație au decis, cu drept cuvânt, că prescripția acțiunilor ce derivă din cambii începe a curge din ziua scadenței și se împlinește în ziua expirărei termenului de cinci ani, chiar dacă acea zi ar fi o zi de sărbătoare, nefiind aplicabil în specie art. 731 din Pr. civ., după care orice termen, sfârșit într'o duminică sau altă zi de sărbătoare legală, se prelungește pentru cea dintâi zi de lucru următoare. Vezi *Dreptul* din 1914, No. 32 și 58; *Jurisprudența în fișe*, revistă de drept care apare la Craiova sub direcția noastră, adnot. 2 asupra art. 949 C. com. Vezi și *Jurisprudența română* din 1914, No. 28, p. 434, No. de ordine 453, precum și *Cr. judiciar* din 1914, No. 65, p. 532 (rezumate). Tot în acest sens se pronunță și doctrina. Vezi autorii citați *suprà*, pag. 210, nota 5. In consecință, decizia suscitată a Curței de casație pune, cu drept cuvânt, în principiu că, în materie cambială, constatându-se că termenul de cinci ani pentru prescrierea acțiunei s'a împlinit în ziua de 8 Septembrie 1912, care erà o zi de sărbătoare, ca și a doua zi 9 Septembrie, o duminică, termenul pentru păstrarea acțiunei

protest (1); iar în privinţa cambiilor plătitoare la vedere, prescripţia curge din ultima zi a termenului prevăzut de art. 282 C. com., adecă după un an dela emiterea cambiei. Astfel, este prescrisă acţiunea cambială exercitată peste termenul de cinci ani dela expirarea anului, socotit dela data emiterei cambiei la vedere (2).

Prescripţia acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie.

Art. 956. — Acţiunile contra cărăuşilor derivând din contractul de transport se prescriu:

1° Prin trecerea de şase luni, dacă transportul a fost făcut în Europa, afară de Islanda şi insulele Feroe, într'o piaţă maritimă a Asiei sau Africei de pe Mediterana, Marea-neagră, canalul de Suez sau Marea-roşie, ori într'o piaţă de pe uscat legată prin calea ferată cu o piaţă maritimă din localităţile sus arătate;

2° Prin trecerea de un an, dacă transportul s'a făcut în alt loc.

In caz de pierdere totală, termenul începe a curge din ziua în care lucrurile transportate trebuiau să ajungă la destinaţia lor; iar în caz de pierdere parţială, avarie sau întârziere, din ziua predărei mărfurilor în primirea destinatarului. (Art. 346, 413 urm., 425, 432, 436 urm. C. com. Art. 1473 1477 C. civ. Art. 926 C. com. ital.) (3).

---

cambiale nu urmează că s'a prelungit pentru ziua de 10 Septembrie, prima zi după împlinirea termenului, când puteà fi prezentată cererea instanţei judecătoreşti, şi instanţa de fond n'a violat art. 949 C. com., considerând prescrisă acţiunea cambială, intentată la această dată, cu două zile după împlinirea termenului fixat de lege.

(1) Cpr. Vivante, *op. cit.*, IV, 2235, p. 834; Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VII, 7201, p. 771 (ed. a 4-a), etc.

(2) Cas. rom. Bult. 1903, p. 953. Cpr. Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VII, 7202, p. 771, 772 (ed. a 4-a); C. Vivante, *op. cit.*, IV, 2236, 2237, p. 835 urm. (ed. a 3-a), etc.

(3) Cpr. art. 108 C. fr. şi art. 104 din vechiul nostru cod de comerciu. Vezi şi art. 414 şi 439 din codul de comerţ german dela 10 Mai 1897, după care prescripţia este de un an. Acest termen poate fi prelungit prin convenţia părţilor. „*Die Verjährungsfrist kann durch Vertrag verlängert werden*“ (art. 414). Vezi tom. IX al Coment. noastre, pag. 288, nota 1. — La noi, termenul prescripţiei poate fi scurtat, el neputând însă

Prin cărăuș *(voiturier, vettore, Frachtführer)* se înțelege, *lato sensu*, orice persoană sau companie care, pentru un preț determinat, se însărcinează cu transportarea dintr'un loc în altul, pe apă (transport maritim), sau pe uscat, a mărfurilor, animalelor sau a oamenilor (1). Cărăuș. Definiție.

Definiția, pe care o dă art. 413, *in medio*, din codul nostru comercial, este deci incomplectă, când zice:„ că se numește cărăuș persoana care-și ià însărcinarea ca, într'un mod oarecare, să transporte sau să facă a se transportà un obiect oarecare". Art. 413 C. Com.

Tot incomplectă este și definiția pe care o dă art. 425 din codul de comerț german, când zice:„ Este cărăuș acela care, prin profesiunea sa *(gewerbsmässig)*, se însărcinează cu transportul mărfurilor pe uscat, pe fluvii sau alte ape interioare". Art. 425 C. com. german.

In orice caz, din art. 413 al codului nostru comercial rezultă că întreprinzătorii de transporturi sunt cărăuși, pentrucă ei fac ca marfa să fie transportată dintr'un loc într'altul (2). Intreprinzătorii de transporturi.

---

să fie prelungit. Vezi *suprà*, pag. 55, 56, text, și nota 2; p. 322 și p. 439. — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1892, p. 815. Cpr. C. Nancy, Sirey, 91. 2. 161.

(1) Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 277 urm.

(2) Cas. rom. Bult. 1900, p. 1406 și *Cr. judiciar* din 1901, No. 1. Această decizie, la care am luat și noi parte ca consilier și cu a cărei redactare am fost însărcinat de Inalta Curte, pune în principiu că, în materie de transport, orice cerere de despăgubire are a fi îndreptată contra primului sau ultimului cărăuș, având facultatea cărăușul chemat a răspunde de fapte ce nu sunt ale sale, să cheme în garanție pe cărăușul care l-a precedat imediat, sau pe cel intermediator răspunzător de pagubă. Astfel, când un comerciant din țară comandă marfă din străinătate, contractând cu un întreprinzător de transporturi din acea localitate ca să-i expedieze și transporte acea marfă la adresa sa în țară, și acest întreprinzător o trimite prin intermediul altor întreprinzători de transporturi, în loc s'o expedieze direct la adresa cumpărătorului; dacă vreunul din acești expeditori intermediari face o declarație mincinoasă în privința felului mărfei expediate, expunând pe cumpărător la plata unei supra-taxe și a unei amenzi, cumpărătorul este în drept a chemà în judecată pe ultimul expeditor și a-i cere despăgubiri, pentrucă expediarea mărfei prin mijlocirea altor persoane și prin efectuarea mai multor Cazul când la transportarea unei mărfi a luat parte mai mulți cărăuși.

Pompe funebre.

Tot ca întreprinzători de transporturi şi, deci, ca comercianţi, se consideră şi întreprinzătorii de pompe funebre (1).

Cărăuşul răspunde de pierderea sau stricarea lucrurilor încredinţate spre a fi transportate.

S'a decis acum de curând (23 Iunie 1914), că, în contractul de transport, conform art. 425 C. com., cărăuşul este răspunzător de pierderea sau stricăciunea lucrurilor ce i-au fost încredinţate spre a fi transportate, din momentul în care le primeşte şi până la acela al predării lor destinatarului, iar conform regulamentului căilor ferate, destinatarul are facultatea să ridice lucrul transportat pe căile ferate, timp de şase ore dela avizare. Prin urmare, în cazul când destinatarul a fost avizat la ora 3 p. m. că i-a sosit un vagon cu var, el avea facultatea să-l ridice până a doua zi; astfel că, dacă în cursul nopţei, varul s'a aprins şi a ars vagonul, destinatarul nu este în culpă că n'a ridicat varul în ziua sosirei vagonului şi, deci, instanţa de fond n'a violat niciun text de lege respingând acţiunea în daune exercitată de Direcţia căilor ferate (2).

Acţiunile supuse prescripţiei statornicite de art. 956 C. com.

Care sunt acţiunile supuse prescripţiei statornicite de art. 956? Curtea din Galaţi răspunde foarte bine că prescripţia statornicită de acest text se aplică, în genere, la toate acţiunile derivând din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, menţionarea acestor cazuri, în partea finală a acestui text, fiind făcută în scopul de a fixà punctul de plecare al prescripţiei, iar nu de a enumerà în mod limitativ cazurile când se aplică prescripţia stabilită de art. 956 (3); şi Curtea de casaţie respingând recursul făcut contra acestei decizii, zice, de asemenea, că din modul cum este redactat art. 956

---

scrisori de trăsură, nu poate schimbà întru nimic caracterul contractului, adecă de a fi un contract unic, întrucât intenţia cumpărătorului a fost încă dela început de a i se trimite direct marfa cumpărată pe numele său propriu, şi acest contract nu poate fi schimbat fără ştirea lui. Cas. rom. Bult. 1900, *loco suprà cit.*

(1) Cas. rom. Bult. 1913, p. 1040.

(2) Cas. rom. S-a 1, decizia No. 366 din 23 Iunie 1914, prin care s'a respins recursul făcut de Direcţia căilor ferate în contra unei sentinţi a trib. Teleorman. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 32, p. 505, 506, No. de ordine 510.

(3) C. Galaţi, *Dreptul* din 1913, No. 76, p. 605. Vezi si *suprà*, p. 56, nota 3.

din codul comercial, în prima sa parte, rezultă că, în principiu, prescripția stabilită de acest text se aplică, în genere și în mod absolut, la toate acțiunile ce derivă din contractul de transport, care sunt născute cu ocazia acestui contract. Prin urmare, este supusă prescripției de șase luni acțiunea îndreptată contra Direcției căilor ferate relativă la restituirea unei sume percepută ca taxă de locațiune pentru întârzierea descărcărei unor mărfuri (1). Și această decizie adaogă că simplele reclamații adresate Direcției căilor ferate nu sunt decât niște invitații extrajudiciare, care nu echivalează cu chemarea în judecată, așa cum cere art. 1865 din codul civil, spre a întrerupe prescripția. Cât pentru scrisorile adresate de Direcția Căilor ferate, ele nu întrerup prescripția decât numai atunci când cuprind o recunoaștere a dreptului aceluia căruia el sunt adresate (2).

(1) Vezi Cas. rom., decizie citată în nota următoare. — Vezi însă tom. IX al Coment. noastre, p. 287, nota 2 și autoritățile citate acolo, între care și Curtea noastră de casație (Bult. 1903, p. 1267, 1268 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 51, p. 405), care a decis altă dată că cererea în restituire a unei sume de bani, pe temeiul unei convenții ce reclamantul are cu Direcția căilor ferate *ca cărăuș*, se prescrie prin 10 ani. Tot în acest sens se pronunțase și instanțele de fond (Judecăt. ocol. VI București și Trib. com. Ilfov). Vezi *Cr. judiciar*, *loco cit.*, p. 405—407. Prescripția prevăzută de art. 956 C. com., zic toate aceste decizii, se referă numai la cazurile și pretențiile ce se ivesc contra cărăușilor pentru perderile totale, avariile sau întârzierile în predarea lucrului transportat, cum și în cazul de dispariție a acestui lucru. Prin urmare, adaogă deciziile de mai sus, când o parte cere restituirea unei sumi de bani, pe temeiul unei convenții ce are cu Direcția căilor ferate, ca cărăuș, sumă ce i se percepuse pe nedrept, suszisa Direcție nu poate invocà prescripția prevăzută de art. 956 C. com., ci prescripția ordinară de zece ani, statornicită în materie comercială de art. 947 C. com.

(2) Cas. rom. S-a III, decizia No. 58 din 18 Februarie 1914. *Cr. judiciar* din 1914, No. 26, p. 220, No. 2 (rezumate) și *Jurisprudența română* din 1914, No. 15, p. 248, 249, No. de ordine 230. — S'a decis însă altă dată că, după un regulament al căilor ferate, o simplă reclamație adresată Diriecției căilor ferate, aveà de efect întreruperea prescripției. Cas. rom. Bult. 1894, p. 379. Vezi încât privește regulamentul de transport al căilor ferate, din 13 Aprilie 1899, tom. IX al Coment. noastre, p. 281, nota 1. — S'a decis că, din art. 64, 67 și 68

Prescrierea acțiunei cărăușului contra expeditorului și destinatarului.

Prescripția stabilită de art. 956 C. com. se aplică nu numai acțiunei care aparține expeditorului și destinatarului contra cărăușului, dar și celei care aparține cărăușului contra expeditorului și destinatarului. Este adevărat, zice Cesare Vivante, că legea nu vorbește de acțiunea cărăușului contra destinatarului, însă formula sa trebue să fie complectată, pentrucă nu există nicio rațiune logică și practică de a face vreo deosebire între ambele acțiuni. Rațiunea dreptului pozitiv justifică această interpretare. „*La ragione di diritto positivo giustifica questa interpretazione*“ (1).

„Considerând zice, de asemenea, Curtea din Galați, că, dacă ne-am referì numai la litera legei, ar urmà să decidem că numai acțiunile contra cărăușului se prescriu prin 6 luni și, cu toate acestea, este admis fără discuție că această prescripție se aplică și la acțiunea cărăușului contra expeditorului sau destinatarului, dacă, bine înțeles, ea derivă din contractul de transport“(2).

Trebue să recunoaștem deci, că am fost greșit când am zis în tom. IX, p. 288, că acțiunea cărăușului contra expeditorului se prescrie prin 10 ani (3).

Neaplicarea art. 956 la transportul de persoane.

Textul art. 956 vorbind în termeni generali de contractul de transport, s'ar părea că poate fi aplicat și la transportul de persoane. Codul comercial ocupându-se numai de transportul de lucruri sau de mărfuri, trebue să decidem că la transportul de persoane nu se va aplicà prescripția

---

al regulamentului de transport pe căile ferate, rezultă neîndoios că s'a derogat dela prevederile art. 1384 C. civil, astfel că, în cazul pierderei obiectului de transportat pe căile ferate, când nu s'a menționat în scrisoarea de trăsură cifra despăgubirei, Direcția nu răspunde decât de valoarea obiectului ce urmà a fi transportat, iar nu și de daune. Prin urmare, instanța de fond violează textele de mai sus când obligă pe Direcția căilor ferate să plătească nu numai valoarea lucrului pierdut, dar și daune-interese. Cas. rom., S-a 1, decizia No. 230 din 18 Aprilie 1914. Vezi *Jurisprudența română* din 1914, No. 26, p. 407, 408, No. de ordine 415.

(1) Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2239, p. 838.

(2) C. Galați, *Dreptul* din 1913, No. 76, consid. dela p. 605, col. 2.

(3) Vezi asupra discuțiilor la care această chestiune a dat loc în Italia, Galdi, *Della prescrizione*, IV, 193, p. 284 urm.

scurtă a textului suscitat, ci prescripția de 10 ani statornicită de art. 947 (1).

Termenul prescripției, în privința acțiunilor ce derivă din contractul de transport, este de șase luni sau de un an după distincția localităților prevăzute de art. 956 (2). Termenul prescripției.

Termenul acestor prescripții scurte curge, conform art. 956 § ultim, în caz de pierdere totală a mărfurilor, din ziua în care ele trebuiau să ajungă la destinație; iar în caz numai de pierdere parțială, avarie sau simplă întârziere, din ziua predării mărfurilor în primirea destinatarului. Punctul de plecare al prescripției.

Cauzele care împedică, suspendă sau întrerup prescripția sunt acele admise de dreptul comun (art. 1863 urm. C. civil și art. 946, *in medio* C. com.). Suspendarea și întreruperea prescripției.

Cauzele de întrerupere statornicite de codul civil sunt admise și în privința căilor ferate (3). Căile ferate.

---

(1) Vezi Galdi, *op. cit.*, IV, 195, p. 286, care citează în acest sens părerea lui Mortara, a lui Azzanti, etc.

Alta este însă chestiunea de a se ști dacă responsabilitatea cărăușului izvorăște din contract sau din delict, în privința transportului persoanelor, în caz de accident întâmplat unui călător. Această chestiune este foarte controversată. Se decide, în genere, că responsabilitatea cărăușului este cârmuită numai de art. 998, 999 C. civil, așa că culpa lui nu este presupusă, ci trebue să fie dovedită. Am combătut însă din răsputeri această stranie teorie, care pune conservarea lucrurilor mai presus decât siguranța persoanelor. Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 495 urm. și mai cu seamă tom. IX, p. 289 urm. Aplic. art. 998 999 C. civil, transportului de persoane. Controversă.

(2) Cpr. Trib. Vlașca, *Cr. judiciar* din 1894, No. 15, p. 120; Cas. rom. Bult. 1897, p. 722 și 1347; C. București, *Dreptul* din 1902, No. 43, etc.

(3) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2242, nota 52, p. 841. Cpr. Cas. rom. decizie citată *suprà*, p. 453, nota 2. — Intreruperea prescripției în comercial, zice această din urmă decizie, se regulează, conform art. 944, *in medio*, C. com., după dispozițiile codului civil, iar după art. 1865 din citatul cod, întreruperea se operează: 1° printr'o cerere în judecată; 2° printr'un act începător de executare; 3° prin recunoașterea de către debitor a dreptului celuia contra căruia se prescrie. Enumerarea făcută de acest text fiind limitativă, orice alt act ce nu intră în prevederile lui nu poate avea efect întrerupător; de unde rezultă că nici reclamațiile ce s'ar fi adresat Direcției căilor ferate, pentru restituirea taxelor de locațiune încasate, nu sunt întrerupătoare de prescripție, ele fiind numai niște invitații extrajudiciare, care nu echivalează cu o chemare în judecată, după cum cere

Reclam. administrative.

Reclamaţiile făcute pe calea administrativă nu constituesc deci acte întreruptive de prescripţie (1).

Acţiune perimată.

S'a decis, de asemenea, că perimarea având de efect stingerea tuturor actelor de procedură anterioare, acţiunea declarată perimată nu poate fi invocată spre a se susţine că prescripţia a fost întreruptă (2).

---

art. 1865 din codul civil. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 15, p. 249, No. de ordine 230, lit. *b*, decizia citată şi *suprà*, p. 420, nota 2.

(1) Cesare Vivante, *op.* şi *loco suprà cit.* Cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 26.

(2) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1902, No. 43, p. 343.

Perimarea în caz când există un raport de indivizibilitate între părţi.

Despre perimare am mai vorbit p. 154, nota 3 şi 155, notele 1 şi 2, p. 182, nota 2 şi 448, *ad notam*. Vom mai menţionà acì o decizie recentă şi importantă a Curţei de casaţie, care pune în principiu că, în materie de perimare, instanţa este indivizibilă în acest sens că perimarea cerută şi obţinută de către una din părţi, foloseşte şi celorlate părţi, legate între ele printr'o obligaţie indivizibilă, fie din cauza obiectului convenţiei, fie din cauza stipulaţiunei părţilor contractante. In acest caz nu se poate concepe ca instanţa să fie perimată faţă de una din părţi şi, în acelaş timp, să nu fie perimată faţă de celelalte părţi, când între ele există un raport de indivizibilitate. In toate celelalte cazuri însă, adecă când obligaţia este divizibilă, instanţa perimată după cererea uneia din părţi, continuă a există faţă de celelalte părţi, care pot să cadă în apărările lor şi să fie obligate a suferì cota-parte din pretenţiile reclamantului, nefiind cazul unei obligaţii indivizibile, care să se opue la o asemenea soluţie. Prin urmare, dacă, prin hotărîrea primei instanţe, s'a admis în parte acţiunea reclamantului, s'a admis, de asemenea, şi cererea reconvenţională a pârîtului, cum şi cererea de chemare în garanţie făcută de pârît în contra altei persoane, şi dacă toate părţile au făcut apel, cererea celui chemat în garanţie de a se perimà apelurile făcute de reclamant şi de pârît, nu poate folosì şi reclamantului, în sensul că apelul pârîtului a fost perimat şi faţă de reclamant, de oarece interesele acestuia şi ale chematului în garanţie sunt contrare, iar simplul fapt că amândoi sunt intimaţi în apelul pârâtului dela prima instanţă, nu este suficient pentru a se zice că interesele lor sunt comune. Cas. rom. S-a 1, decizia No. 371 din 23 Iunie 1914. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 31, p. 481, 482, şi *Dreptul* din 1914, No. 64, p. 505, 506.

O altă decizie, tot recentă, a Curţei de casaţie, pune în principiu, în materie de perimare, că art. 257 Pr. civ. socotind ca act întrerupător al perimărei orice act de proce-

Efectele întreruperei prescripției.

Intreruperea prescripției față de unul din cărăuși lasă să subziste acțiunea persoanei dăunate contra tuturor cărăușilor care au participat la acelaș contract, precum și acțiunea recursorie a cărăușului chemat la răspundere, contra celorlalți cărăuși, din cauza solidarității lor (art. 42 C. com.) (1).

Dr. internațional privat. Aplic. legei *loci contractus*.

Incât privește prescrierea acțiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăușie, în dreptul internațional privat, se aplică, în genere, în lipsa unei stipulații contrare, legea locului unde s'a încheiat contractul *(lex loci contractus)*, iar nu legea unde se judecă procesul, această din urmă lege având a se aplică numai în privința formelor de procedură ce trebuesc îndeplinite în judecarea procesului (2).

---

dură făcut de partea interesată, cu caracter contradictor, n'a putut să înțeleagă decât pe acelea care denotă o diligență din partea celui interesat, spre a se judecà afacerea; prin urmare, faptul că tribunalul în mod neregulat a fixat termen pentru judecarea unui apel, fără plata taxei citațiilor, nu poate întru nimic să atingă efectele perimărei, care, în acest caz, trebue să curgă dela facerea apelului, apel lăsat în părăsire de apelant. Această soluție este cu atât mai admisibilă, cu cât legiuitorul nostru, tocmai în scopul de a accelerà judecățile, prin art. 70 § ultim Pr. civ., a dispus ca termenul de înfățoșare nu va fi fixat decât după plata citațiilor la portărei; or, în specie, fixându-se termenul de judecată în contra dispozițiilor exprese ale acestui text, jurnalul tribunalului, prin care afacerea a fost, la termenul fixat, scoasă de pe rol, nu poate constituì un act de procedură în sensul legei, cu caracter contradictor, deși se constată că intimatul a fost față și a luat cunoștință de această dispoziție a tribunalului. Cas. rom., S-a III, decizia No. 179, din 23 Mai 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 27, p. 422, No. de ordine 429. Mai vezi, în materie de perimare, o altă decizie tot a Curței de casație, S-a I, din 18 Noembrie 1913, publicată în Bult. 1913, p. 2003.

(1) *„L'interruzionne della prescrizione verso uno dei vettori mantiene viva l'azione dal danneggiato contro tuttti i vettori che parteciparono al medesimo contratto, e l'azzione di regresso de. vettore chiamato dal dannegiatto a rispondere del trasporto verso gli altri vettori in conseguenza della loro solidarietà“*. (Cezare Vivante, *op. cit.*, IV, 2244, *ab initio*, p. 845.

(2) Cas. rom. Bult. 1893, p. 1050, considerente reproduse *suprà*. p. 404, precum și alte autorități citate acolo. Vezi, încât privește contractul de transport în genere, în dreptul internațional privat, tom. IX, al Coment. noastre, p. 330, 331.

Prescripţia acţiunilor mediatorilor şi acţiunilor de anulare sau de reziliere a concordatului.

Art. 952. — Se prescriu prin doi ani, socotiţi din ziua terminărei afacerei, acţiunile mijlocitorilor pentru plata dreptului lor de mijlocire. (Art. 3 § 12 C. com. Art. 20 urm. L. burselor).

Prin acelaş termen se prescriu acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului, în materie de faliment. Termenul curge, pentru acţiunea în anulare, din ziua când dolul a fost descoperit, iar pentru acţiunile în reziliere, dela expirarea termenului scadenţei ultimei plăţi ce falitul urmà a face conform concordatului. (Art. 862. 863 C. com. Art. 922 C. com. ital.).

Deosebirea de redacţie de codul italian. Misiţii particulari.

Codul italian are, la început, un titlu (tit. V, cartea I, art. 29—35), care se ocupă de mediatori *(dei mediatori)*, texte care au fost eliminate de legiuitorul nostru. In codul nostru nu găsim decât art. 3 § 12, care prevede că legea consideră ca fapte de comerţ operaţiile de mijlocire (samsărie, samsărlîc) *în afacerile comerciale*. Acţiunea acestor mediatori, pentru misitia lor, se prescrie prin *doi ani* dela terminarea afacerei. Aceştia sunt misiţii sau samsarii particulari [1].

L. Burselor. Art. 20 urm.

Legea burselor înfiinţează mijlocitori oficiali de schimb. de cereale şi de mărfuri, pentru închirieri de vase fluviale şi maritime, pentru asigurări fluviale şi maritime, precum şi mijlocitori de oboare, pieţe şi târguri (art. 20 urm. L. Burselor).

---

[1] S'a decis că instanţa de fond săvârşeşte o eroare grosieră de fapt atunci când, spre a constată că recurentul exercită profesiunea de samsar, se întemeiază pe cele constatate într'un dosar străin recurentului şi privitor la alte persoane, cum şi pe declaraţia recurentului consemnată într'un dosar al administraţiunei financiare, că trăeşte din diferite împrejurări, fără altă deslusire. In adevăr, profesiunea de samsar trebue să rezulte din exerciţiul obişnuit al faptelor de mijlocitor, potrivit art. 1 din legea patentelor, iar nu dintr'un singur fapt izolat. Astfel, fiind stabilit că celelalte acte, pe care s'a întemeiat, sunt străine cauzei, instanţa de fond violează art. 1 şi 19 din această lege, când deduce exercitarea acestei profesiuni de către recurent din constatarea unui singur fapt concret de mijlocire, dedus dintr'o acţiune pe care acesta a intentat-o pentru plata unui comision. Cas. rom. S-a III, decizia No. 228 din 17 Iunie 1914, *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 462, No. de ordine, 478.

Mijlocitorii oficiali.

Creanțele acestor mijlocitori, izvorîte din operațiile ce ei fac în calitate de mediatori, se prescriu tot prin doi ani (1).

Mijlocitorii la care se referă art. 952 C. com.

Art. 952, referindu-se numai la mediatorii care fac operații în afaceri comerciale, se înțelege că creanțele celorlalți mediatori, precum sunt acei pentru închirieri sau vânzări de case, cumpărări sau arendări de moșii (2), etc., se vor prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun, art. 952 nefiindu-le aplicabil.

Acțiunile de anulare sau reziliere a concordatului.

Tot prin doi ani se prescriu și acțiunile de anulare sau de reziliere a concordatului, în materie de faliment. Pentru acțiunile în anulare, termenul de doi ani curge din ziua descoperirei dolului, iar pentru acțiunile în reziliere, dela sosirea scadenței ultimei plăți ce falitul urmà a face, conform concordatului său.

---

(1) Vezi Galdi, *op. cit.*, IV, 156, p. 217, care zice că legea actuală nu face nicio deosebire între mediatorii sau mijlocitorii particulari și cei publici sau oficiali.

(2) Știm, în adevăr, că speculațiile asupra imobilelor nu constituesc acte de comerț. Cpr. C. Grenoble, *Dreptul* din 1914, No. 15, p. 117 (cu observ. noastră).

Speculațiile asupra imobilelor. Acte necomerciale.

In baza acestor principii, necontestabile în dreptul nostru, s'a decis că, imobilele neputând face obiectul unui comerciu, cumpărările și vânzările de imobile nu constituesc fapte comerciale, ci operații civile, așa că samsarul sau misitul care intervine pentru vânzarea unui imobil (în specie erà vorba de o moșie), nu poate invocà dispozițiile art. 46 C. com., spre a cere proba testimonială ca să dovedească cuantumul onorariului promis, de oarece operația de misitie u'a fost făcută într'o operație comercială, după cum cere art. 3 § 12 din codul comercial, pentru ca fapta misitului să fie o faptă comercială de natură a fi dovedită cu martori. Judecăt. ocol. II, București, *Dreptul* din 1910, No. 72, p. 576.

Și fiindcă vorbim de mijlocitori, misiți sau samsari, vom menționà acì o sentință a tribun. Iași, care decide că mijlocitorul sau misitul nu are drept la onorariul stipulat decât dacă afacerea, cu care a fost însărcinat, s'a realizat; în cazul când el a făcut tot posibilul pentru îndeplinirea misiunei ce i se încredințase, obținând chiar condițiile dorite de părți, însă afacerea nu s'a putut încheià din cauză că una din aceste părți, și anume cea care-i dăduse însărcinarea, nu mai voește să contracteze; în asemenea caz el nu are drept la onorairul promis, ci numai la daune. Trib. Iași, *Dreptul* din 1911, No. 39, p. 309 (judecător unic Gr. Dimitrescu). Această sentință este foarte bine motivată.

Liberarea grefierilor şi sindicilor de obligaţia de a păstrà registrele încredinţate lor în procedura falimentelor.

Art. 951. — Grefierii şi sindicul sunt liberaţi de îndatorirea de a dà compt de registrele de comerţ şi de hârtiile ce le sunt încredinţate în procedura asupra falimentului, după trecerea de trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului. (Art. 747 urm., 752, 759, 767, 768, 825, 832, 845, 860 C. com. Art. 921 C. com. ital.).

Prescripţie liberatorie.

Grefierii şi judecătorii sindici sunt, după trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului, liberaţi de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce li s'au încredinţat cu ocazia falimentului. Avem şi aci a face cu o prescripţie liberatorie de scurtă durată, de oarece grefierul şi sindicul erau ţinuţi de obligaţia de a dà socoteală de actele încredinţate lor, în calitate de depozitari, obligaţie care s'au stins prin trecerea termenului de trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului.

Dispoziţie tranzitorie relativă la prescripţiile comerciale.

Art. 966.—Prescripţiunile începute înainte de aplicarea acestui cod se regulează după legile anterioare.

Cu toate acestea, prescripţiile începute înainte de acea punere în aplicare şi pentru care, după legile anterioare, s'ar cere încă un timp mai lung decât cel fixat prin acest cod, se vor împlinì cu trecerea acestui termen mai scurt, calculându-l din ziua punerei în aplicare a noului cod. (Art. 947 C. com. Art. 1911 C. civ. Art. 568 § 5 şi 6 Pr. civ. Art. 19 Decr. italian din 14 Decembrie 1882).

Disp. tranzitorie.

Art. 966 este o dispoziţie tranzitorie, ca şi acea a art. 1911 din codul civil şi a art. 568 *in fine,* Pr. civ.

Acest text dispune că prescripţia începută înainte de aplicarea codului de comerţ, se regulează după legea veche, sub care a început a curge. Dacă prescripţia începută sub vechiul cod comercial ar fi însă mai lungă decât acea statornicită de codul actual, se va aplicà termenul cel mai scurt, calculându-se acest termen dela punerea în aplicare a noului cod comercial.

Tot astfel se exprimă și ultimele două § ale art. 568 Pr. civ. Art. 568 Pr. civ.

S'a decis că prescripția de 5 ani, statornicită de art. 949, 2⁰ din codul actual de comerț nu se aplică, conform art. 966 C. com., decât poliţelor propriu zise, adecă comerciale, emise sub codul de comerț anterior, iar nu și celor emise și nesubsemnate sau girate de vreun comerciant, care, după legea veche, erau considerate ca acte sau înscrisuri civile, prescriptibile, ca atare, prin 30 de ani, conform dreptului comun (1). Neaplicarea art. 949 C. com. poliţelor pe care legea veche le consideră ca acte civile.

Trib. Ilfov a decis, de asemenea, că o cambie, emisă anterior promulgărei codului de comerț actual între particulari și pentru afaceri particulare, prezentând toate caracterele unui contract civil, dispozițiile noului cod de comerț relative la prescripție nu-i sunt aplicabile, trecerea termenului de cinci ani dela scadență având numai de efect stingerea acțiunei cambiale, iar nu a însăș obligației izvorîtă din contract. Iată considerentele acestei sentințe. Cambie emisă sub codul vechiu p. afaceri particulare.

„Având în vedere art. 949 § 2 din noul cod comercial, după care acțiunile ce derivă din cambii se prescriu după trecerea de cinci ani;

Având în vedere că această prescripțiune se întemeiază pe o prezumpție de plată *juris et de jure*, care atrage într'un mod definitiv și irevocabil stingerea datoriei;

Având însă în vedere că termenii atât de categorici și generali ai art. 949 § 2 din noul cod de comerț, promulgat la 1 Septembrie 1887, se explică prin faptul că acest cod nu mai ad-

(1) Cas rom. Bult. 1907, p. 268, 269 și 381, 382. Iată rezumatul acestei din urmă decizii, pronunțată de Curtea de casație S-a III-a, la 28 Februarie 1907. Art. 148 din vechiul cod comercial face distincție între poliţele și biletele la ordin, emise între negutători sau girate de un negutător și între cele emise sau girate de ceice nu erau negutători, admițând numai pentru cele dintăi prescripția de cinci ani; în ce privește însă prescripția cambiilor emise între ceice nu erau negutători, legea comercială anterioară, neprevăzând niciun termen de prescripție, trebue a li se aplică dreptul comun. Prin urmare, prescripția de cinci ani, prevăzută de art. 949 din codul de comerț actual, nu se aplică, conform art. 966, decât poliţelor propriu zise comerciale, emise sub vechiul cod de comerț, iar nu și acelor cambii emise și acceptate de către necomercianți, care, după legea veche comercială, se considerau ca acte sau înscrisuri civile, prescriptibile deci prin treizeci de ani.

mite decât un singur fel de cambii, cambiile comerciale şi că, prin urmare, numai pe acestea le are în vedere prin suszisul text;

Considerând că, în specie, cambia produsă în instanţă a fost semnată la 31 August 1887, anterior, prin urmare, promulgărei şi punerei în aplicare a actualului cod de comerţ;

Având în vedere că, la acea epocă, şi sub imperiul vechei legislaţii comerciale, se face o deosebire între cambiile subscrise şi date pentru fapte de comerţ şi cele subscrise şi date pentru afaceri particulare;

Că, pe când cele dintăi erau supuse prescripţiei de cinci ani, bazate pe o prezumpţie de plată *juris tantum*, în contra căreia se puteà admite numai jurământul (art. 184), cele de al doilea nu aveau decât forma comercială, care se perdeà în urma acestui timp, fără însă ca obligaţia rezultând dintr'însele să fie stinsă, ci rămânând valabile numai ca înscrisuri sub semnătură privată, obligaţiile civile rezultând din ele neprescriindu-se decât prin treizeci de ani (acesta este, de altfel, şi principiul dreptului actual francez în privinţa biletelor la ordine, art. 189 C. com. fr.);

Că, dacă prin art. 966 C. com., în dispoziţiile tranzitorii, se prevede modul cum trebue regulată prescripţia pentru cambiile anterioare promulgărei codului de comerţ, legiuitorul actual n'a putut, prin acest text, să se refere decât la cambiile comerciale, de oarece el nu mai admite decât pe aceste din urmă;

Considerând că natura juridică a unui act trebue determinată în momentul şi după legea în vigoare la epoca întocmirei acestui act;

Că, în specie, cambia fiind emisă înainte de promulgarea noului cod comercial, între necomercianţi şi pentru afaceri necomerciale, ea prezintă toate caracterele unui act civil;

Că, prin urmare, dispoziţiile noului cod de comerţ nu-i sunt aplicabile; trecerea de cinci ani dela scadenţa poliţei nu mai are deci de efect decât să stingă acţiunea cambială, iar nu însăşi obligaţia ce rezultă din cambie;

Că, aşa fiind, prescripţia de cinci ani, invocată de pârât, cată a fi respinsă, etc." (1).

---

(1) Vezi *Dreptul* din 1902, No. 9, p. 72, 73. Am reprodus anume aceste considerente, pentrucă ele arată foarte bine deosebirea ce există, în privinţa prescripţiei cambiilor, între dreptul actual şi dreptul nostru anterior.

PARTEA A TREIA

PRESCRIPŢIA IN MATERIE REPRESIVĂ [1].

Consideraţii generale.

Prescripţia penală. Definiţie.

Prescripţia care, în materie civilă, este un mijloc de a dobândì proprietatea (prescripţia achizitivă sau uzucapiunea), sau de a se liberà de o obligaţie (prescripţia liberatorie sau extinctivă) este, în materie represivă, un mijloc de a dobândì impunitatea, adecă: de a se liberà de consecinţile penale sau civile ale unei infracţiuni, sau de o condemnare penală, prin efectul timpului şi sub anumite condiţii statornicite de lege [2].

Efectele prescripţiei.

In materie represivă, prescripţia produce un îndoit efect:

Bibliografie.

[1] Vezi, asupra acestei materii, Cousturier, *Tr. de la prescription en matière criminelle* (1849); Brun de Villeret, *Tr. théorique et pratique de la prescription en matière criminelle* (1863); Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal français*, II, 526 urm., p. 378 urm. (ed. a 2-a); Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 436 urm., p. 4 urm.; Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action civile en matière criminelle*, II, 284 urm., p. 100 urm.; Vidal, *Cours de droit criminel et de science pénitenciaire*, 689 urm., p. 841 urm. (ed. a 4-a, 1911); Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 797 urm., p. 582 urm. şi II, 301 urm., p. 226 urm. (ed. a 2-a revăzută de Laisné Deshayes et Guillouard, ambii profesori la facultatea de drept din Caen); Muteau, *De la prescription de l'action publique et de l'action civile en matière pénale* (1895); Totti, *De la prescription de l'action publique* (teză, Paris, 1893); G. Filiti, Discurs pronunţat înaintea C. de casaţie, cu ocazia deschiderei anului judecătoresc 1881—1882, Bult. Cas. 1881, p. 604 urm.; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*. II, 2053 urm., p. 517 urm.; *Idem*, *Curs de procedură penală*, 236 urm., p. 160 urm, etc.

[2] Vidal, *Cours de droit criminel*, 689, p. 841 (ed. a 4-a).

1⁰ acel de a stinge însăș acțiunea și de a nu mai permite aplicarea pedepsei statornicite de legea contra culpabilului (prescrierea urmăririi sau a acțiunei); și 2⁰ acel de a șterge pedeapsa pronunțată de tribunalele represive (prescrierea pedepsei, sau mai bine zis, a executării pedepselor).

Temeiul prescripției penale.

Prescrierea acțiunei publice, ca și acea a executării pedepselor se întemeiază, zice un autor, pe acelaș principiu care servește de bază dreptului de a pedepsi, drept care aparține societății (1).

Și acelaș autor adaogă:

„Spre a fi legitimă, pedeapsa trebue să fie necesară menținerei ordinei publice și folositoare prin efectele ce produce. Or, aceste condiții nu se mai întâlnesc în penalitățile aplicate după un timp oarecare, pentru următoarele motive: mai întâi, societatea nu are interes de a reprimă infracțiunile a căror amintire este ștearsă (2). Apoi, departe de a produce asupra spiritelor efectul salutar al exemplului prin intimidare, și de a face să se nască satisfacția morală, pe care o resimte conștiința publică de câteori o pedeapsă potrivită se aplică culpabilului, aplicarea tardivă a unor pedepse ar provocà, din contra, sentimente opuse (3).

Justificarea acestei prescripții.

Pentru a justificà prescrierea acțiunei publice, s'a mai invocat împrejurarea că timpul, care șterge totul, face să dispară dovezile infracțiunei prin moartea martorilor, sau

---

(1) Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1321, p. 524 (ed. a 2-a). Vezi și *Pand. belges*, v⁰ *Prescription (matière pénale)*, 1 urm.

(2) Cpr. Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 866.

(3) Vezi Haus, *op.* și *loco suprà cit.* Vezi și Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 800, p. 583, 584, care citează în acelaș sens părerea lui Puffendorf. „Le seul et véritable motif de la prescription en droit pénal, zice Ortolan *(Eléments de droit pénal*, II, 1853, p. 318), tient aux bases mêmes du droit de punir. Le temps, ce grand changeur, ne transforme-t-il pas, ne détruit-il pas, n'efface-t-il pas toute chose? Après un certain temps écoulé, le souvenir du fait coupable s'en est allé, le besoin de l'exemple a disparu, une des bases essentielles du droit de punir, l'utilité sociale, manque: le droit de punir n'existe donc plus. Effet inévitable de la marche successive des heures, qu'il n'est donné à aucun législateur de méconnaître, qui modifie ou fait disparaître les nécessités ou utilités publiques, les souvenirs humains, les éléments de preuve, et qui fait tomber des mains de la société le droit de punir, parcequ'elle fait évanouir l'intérêt social à la punition".

slăbirea memoriei lor, ceeace ar puteà să aducă erori judiciare, care sunt atât de regretabile (1).

Această împrejurare nu poate fi invocată în ceeace privește prescrierea executărei pedepselor; însă s'a zis că executarea unei pedepse, după un lung șir de ani, are în ochii conștiinței publice, mai mult aparența unui act riguros, decât a unui act de dreptate, publicul fiind mai impresionat de răul ce vede că lovește pe un necunoscut, decât de pedepsirea unei fapte, pe care mulți nu și-o mai amintesc (2). Prescrierea executărei pedepselor.

Iată cum se exprimă, în această privință, un autor (3):

„N'y a-t-il pas eu une expiation véritable dans la vie à laquelle l'agent a dû se soumettre pour échapper à l'action de la justice? Contraint de s'exiler, ou de se cacher, s'il a continué à vivre dans sa patrie, en proie au remords et à la perpétuelle inquiétude de se voir découvert et appréhendé, il a, pendant ces longues années, subi un châtiment réel, et la peine qui viendrait ensuite l'atteindre serait excessive".

Acelaș lucru îl spune foarte bine și Dunod de Charnage:

„L'on a cru que, quoique l'intérêt public demande que les crimes soient punis, il est cependant de l'équité de borner à un certain temps la liberté d'en faire la poursuite; pris égard à la

(1) Cpr. Trébutien, *op. cit.*, I, 802, p. 584. „Rien n'est plus difficile que de se défendre d'une accusation formée un grand nombre d'années après le crime, zice Filangieri, citat de Mangin *(Action publique et action civile en matière criminelle*, II, 285, p. 101). Le temps, en effaçant le souvenir des circonstances qui ont accompagné le délit, ôte à l'accusé tous les moyens de s'en justifier, etc.".

(2) Vezi Pand. belges, *eod. v°*, 7; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, II, 851, p. 551, 552 (ed. din 1836); Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1017, p. 269 (ed. a 2-a). — Vezi însă Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2053 urm., p. 517 urm., care este adversar convins al prescrierei pedepsei. „In realitate, zice el, nu există niciun cuvânt temeinic, care să îndrituiască această ciudată instituție, numită prescripția pedepselor, introdusă de penaliști printr'o asemănare neînțeleaptă cu prescripția din dreptul civil" *(op. cit.*, 2061, p. 521). Și în acest sens colegul nostru dela București citează părerile lui Servan, Brissot de Warville, Bentham, etc. *(op. cit.*, II, 2062, p. 521, 522).

(3) Trébutien, *Cours élémntaire de droit criminel*, I, 801, p. 584 ed. a 2-a).

brièveté de la vie de l'homme, au dépérissement des preuves de l'innocence, ou de celles qui peuvent atténuer le crime; et afin que le criminel ne demeure pas toujours dans l'incertitude de son état et exposé à une nouvelle peine, *après avoir déjà expié son crime par un long temps de crainte et de remords*" (1).

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions,* partea II, capit. 9, p. 189 (ed. din 1765). „Pedeapsa crimei este amară, zice Cicerone, și independent de rezultatele sale, ea este prin ea însăși foarte mare. „*Sceleris est pœna tristis, et prœter eos eventus qui sequuntur, per se ipsa maxima est*" *(De legibus,* II, 17, 43).

„Prima și cea mai mare pedeapsă a culpabilului, zice Seneca, este însăși culpabilitatea sa... Supliciul crimei este în crima însăși... Culpabilul nu are niciodată încredere în locul unde se ascunde, pentrucă conștiința sa îl acuză și-l arată pe sine sie însuș. Caracterul propriu al culpabilului este de a tremurà, etc." „*Prima et illa maxima peccantium est pœna, peccasse... Sceleris in scelere supplicium est... Nunquam fides latendi fit etiam latentibus, quia coarguit illos conscientia, et ipsos sibi ostendit. Proprium est nocentium trepidare*". Seneca, *Epistola* 97, 11 urm.).

In fine, la aceste mărturii vom adăogà și pe aceea a lui Juvenal (Satira, 13, *Depositum,* stih. 192 urm.).

„Cur tamen hos tu
Evasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, et surdo verbere cædit,
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo sævior illis
Quas et Cœditius gravis invenit et Rhadamantus,
Nocte dieque suum gestare in pectore testem".

L'Olympe, cependant, n'absout aucun forfait,
Rien n'échappe au remords, à ce vautour secret
Qui, d'un cœur effrayé redoublant les tortures,
Déchire incessamment et rouvre ses blessures.
Jamais Cœditus, jamais, dans les Enfers,
Rhadamante chargé de punir les pervers,
N'ont trouvé de bourreau plus cruel, plus horrible
Que ce témoin muet, que ce juge inflexible
Que le méchant partout, frappé d'un fouet vengeur,
Nuit et jour avec lui porte au fond de son cœur.

(Trad. de Raul).

Iată cum d-l Al. A. Naum a tradus aceste versuri, fiind rugat de noi:

... Și să crezi că toți aceia
Ce-s încremeniți de o minte conștientă, apăsată
De o faptă criminală, au scăpat ei vreodată?
Un calău e a lor suflet, el cu biciul chinuește,
Dar pedeapsă mai grozavă, decât cea ce-o născocește
Rhadamante ori Cœditius, este o alta, peste fire:
Noapte, zi, să porți în pieptu-ți propria-ți mărturisire!

In fine, consilierul de Stat Réal a zis că nu există supliciu mai mare și incertitudine mai crudă și mai cumplită în acelaș timp, decât frica îngrozitoare de care este cuprins criminalul, și care-i răpește atât siguranța fiecărei zile cât și liniștea fiecărei nopți:

„Peut-on imaginer un supplice plus affreux que cette incertitude cruelle, que cette horrible crainte qui ravit au criminel la sécurité de chaque jour, le repos de chaque nuit? Vingt ans de terreur pendant le jour! une insomnie de vingt ans! le glaive de la loi suspendu pendant vingt ans sur la tête du coupable! Législateurs! ce supplice, plus cruel que la mort, n'a-t-il pas assez vengé le crime et légitimé la prescription?“ (1).

Din cele mai sus expuse rezultă că sunt motive suficiente care militează mai ales în favoarea prescrierei acțiunei publice, chiar în privința crimelor celor mai odioase. De aceea vedem că această prescripție, instituită la Romani prin legea 12, Cod, *Ad legem Corneliam, de falsis*, 9, 22 (2), există în mai toate legislațiile moderne (3). Dr. roman.

Toate acestea sunt bune și frumoase, însă motivul invocat de autorii de mai sus este foarte slab, pentrucă această pretinsă pedeapsă a culpabilului nu este exemplară, de oarece ea rămâne necunoscută publicului. Apoi, ea este inegală, de oarece toți culpabilii n'o resimt în acelaș grad. Adevăratul motiv este, deci, că societatea nu mai are interes de a pedepsi o infracțiune a cărei amintire este ștearsă. Cpr. Laborde (prof. la Montpellier), *Cours élément. de droit criminel*, 866.

(1) Vezi Bousquet, *Dictionnaire des prescriptions*, v⁰ *Crimes*, p. 181, nota 1 (ed. din 1838).

(2) „*Querela falsi temporalibus præscriptionibus non excluditur, nisi vigenti annorum exceptione: sicut cætera quoque fere crimina*“. Mai vezi L. 29 §§ 6 și 9, Dig., *Ad legem Iuliam de adulteriis*, 48, 5. Prescripția acțiunei se îndeplinea prin 20 de ani, afară de unele crime, ca paricidul, care, din cauza gravității lor, erau imprescriptibile. Vezi L. 10, Dig., *De lege Pompeia, de parricidiis*, 48, 9, unde se zice: „*Eorum, qui parricidii pœna teneri possunt, semper accusatio permittitur*“. — Incât privește pedeapsa, ea nu erà supusă la Romani, la nicio prescripție particulară; sentința dădeà însă loc la acțiunea *ex judicato*, care, ca și celelalte acțiuni, se prescrieà prin treizeci de ani. Vezi Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 803, p. 585 (ed. a 2-a).

(3) Vezi, de exemplu, art. 66 și 70 din codul penal german, modificat la 1871 și la 1876, care vorbește atât de prescrierea C. penal german.

Iată ce cuprinde, în această privință, § 263 din vechiul cod penal al Moldovei dela 1826:

C. penal al Moldovei din 1826. Art. 263.

„Prin paragrafie se curmă vinovăția și pedeapsa, când săvârșitorul faptei, în curgere de 20 de ani, nu s'au tras la criminal; iar în pricină de furtișag, *sloboade pravila a trage pre tâlhar la judecată, cât va trăi;* iar pentru cele ce s'au răpit și s'au prădat, se întinde paragrafie până la 30 de ani; iar în pricina ocărei sau a vătămărei cinstei cuiva, după un an de zile; și în pricină de curvie sau precurvie (adulter)(1), după trei luni de zile nu este iertat a se mai porni pâră".

C. penal Știrbei din 1850.

Codul penal al Munteniei (Știrbei) din 1850 este mult mai complect în această privință. Iată dispozițiile acestui cod asupra prescripției în materie penală, împrumutate dela codul de proced. penală francez.

Art. 322. — Prescripția pedepselor hotărîte în pricini crimi-

---

urmărirei infracțiunilor *(Strafverfolgung)*, cât și de prescrierea executărei pedepselor *(Strafvollstreckung)*. Vezi însă art. 49 din codul penal prusian dela 1851, citat *infrà*, p. 517, *ad notam*, care nu admite prescrierea pedepselor. Mai vezi *infrà*, p. 515, nota 3, *in fine*, și p. 517, *ad notam*.

(1) Unele legislații străine nu mai pedepsesc astăzi adulterul. Vezi tom. I, al Coment. noastre, p. 728, nota 2 (ed. a 2-a).

Adulterul. Art. 279 C. civil.

După art. 279 din codul civil, astăzi abrogat prin legea din 15 Martie 1906, a cărei raportor am avut onoare de a fi în Senat, în caz de despărțenie pentru cauză de adulter, soțul, care comisese adulterul, nu se puteà niciodată căsători cu complicele său. Această proibiție erà însă, după părerea aproape unanimă a autorilor, proibitivă, iar nu dirimantă, așa încât căsătoria săvârșită în contra acestui text, nu puteà fi anulată din această cauză. Vezi tom. I, p. 541, text și nota 4 (ed. a 2-a), precum și tom. II, p. 173 (ed. a 2-a).

Dr. canomic.

Oprirea căsătoriei dintre soțul culpabil de adulter cu complicele său există și în vechile noastre așezăminte, care reproduceau, în această privință, dreptul canonic.

Iată, în adevăr, cum se exprimă pravila lui Matei Basarab (glava 240):

Pravila lui Matei Basarab.

„Un om au avut muiare, și au îmblat cu alta, deacia s'au lăsat de acea curvă și și-au ținut pre muiarea lui cea blagoslovită; deacia el au vrut să ià pre cea ce îmblà cu dânsa mai 'nainte, iară sfinții părinți, deac' au văzut așa, oprita-au aceasta cu totul și tot nici cum să nu se facă, că măcar de s'au și lăsat de dânsa de tot și s'au părăsit, iară până au fost muiarea lui vie el au tot îmblat cu dânsa, pentru aceia nu poate aceasta să facă nuntă, căci ea iaste fără de leage".

nale va fi de douăzeci de ani deplini, socotindu-se dela data hotărîrei Inaltei Curți; însă și după împlinirea acestui soroc, osânditul nu va puteà locuì în județul acela unde locuià atât persoana împrotiva vieței și proprietății căreia a săvârșit crima, cât și moștenitorii lui în linie dreaptă. (Art. 635 Pr. pen. fr.).

Art. 323. — Prescripția pedepselor hotărîte în pricini corecționale va fi de cinci ani deplini, socotindu-se din ziua hotărîrei dată cu desăvârșire. (Art. 636 Pr. pen. fr.).

Art. 324. — Cererea publică și cea civilă care vor izvorî din vreo crimă, se vor prescrie după zece ani deplini, socotindu-se din ziua în care s'a săvârșit crima, dacă în acel curs de vreme, nu se va fi făcut niciun act de cercetare; iar de se va fi urmat vreun asemenea act, fără a se dà și hotărîre, cererea publică și cea civilă se vor prescrie după curgerea de zece ani deplini, socotindu-se din ziua celui de pe urmă act, atât pentru săvârșitorii faptei cât și pentru cei arătați într'însul de părtași la pomenita faptă. (Art. 637 Pr. pen. fr.).

Art. 325. — In amândouă întâmplările arătate în art. de mai sus, și după osebirile epocelor ce s'au deslușit într'însul, curgerea prescripției se va mărginì la trei ani deplini pentru vini. (Art. 638 Pr. pen. fr.).

Art. 326. — Pedepsele orânduite în pricini polițienești, se vor prescrie după curgerea de *un an*, socotit din ziua hotărîrei ce se va fi dat. (Art. 639 Pr. pen. fr. *modificat*).

Art. 327. — Cererea publică și cea civilă pentru pricini polițienești, se va prescrie după împlinirea de șase luni, socotite din ziua ce s'a săvârșit fapta, măcar deși se va fi urmat în acest curs de vreme vreo cercetare sau lucrare, fără însă a mijlocì și hotărîre de osândire. (Art. 640 Pr. pen. fr.).

Art. 328. — La nicio întâmplare, cei osândiți în lipsă pentru crime sau vini, a cărora pedeapsă se va fi precurmat prin prescripție, nu vor puteà fi primiți a se înfățișà spre îndreptarea lipsei ori a dosirei lor. (Art. 641 Pr. pen. fr.).

Art. 329. — Osândirile la cheltueli și la despăgubiri, ce se vor fi hotărît cu desăvârșire asupra vreunei pricini criminale, corecționale, ori polițienești, se vor precurmà prin prescripție după dispozițiile condicei civile. (Art. 642 Pr. pen. fr.).

Deoseb. prescrip. penale.

Prescripția penală se deosebește, după cum are de obiect acțiunea care rezultă din faptul penal sau pedeapsa care s'a dat agentului.

Ea se deosebește nu numai în privința termenelor, dar și în privința efectelor sale.

Prescrip. acț. șterge faptul.

In adevăr, prescripția acțiunei șterge însuș faptul (1), așa

Amnistia.

(1) Acelaș efect îl produce și amnistia, pe care art. 93 din Constituție o enumără între prerogativele Regelui în materie politică, de oarece ea șterge cu desăvârșire faptele încriminate, ca și cum aceste fapte n'ar fi avut ființă. Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 513 și tom. II, p. 48, nota 1 (ed. a 2-a). Mai vezi Vidal, *Cours de droit criminel*, 596, p. 753 (ed. a 4-a); Ortolan, *Eléments de droit pénal*, II, 1913; Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, I, 359 urm., p. 504 urm.; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2106 urm., p. 548 urm., etc.

Grațiarea.

Nu tot astfel este însă în privința grațierei, care are de efect numai liberarea condemnatului, în total sau în parte, de pedeapsa la care fusese condemnat în mod irevocabil, ea lăsând să subziste efectele condemnărei în privința recidivei, incapacităților produse prin condamnare, etc. Vidal, *op. cit.*, 595, p. 748. Vezi, în privința istoricului dreptului de grație și asupra legitimității acestui drept, Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2085 urm., p. 533 urm.

Efectele grațierei.

Grațiarea având de efect oprirea executărei pedepsei și liberarea condemnatului, în totul sau în parte, de pedeapsa la care a fost condemnat, de aici rezultă că grațiarea nu se poate concepe mai înainte ca condemnarea să fi devenit irevocabilă, pentru motivul că până atunci nu poate să fie vorba de executarea pedepsei. De aceea s'a și decis, de C. de casație, că prin vorbele „acei condemnați" din decretul dela 3 Octombrie 1914, emanat dela regele Ferdinand, nu s'a înțeles decât cei condemnați *în mod irevocabil*, iar nu și cei ce, în momentul promulgărei suszisului decret, se găseau încă în curs de judecată și care mai târziu, în urma casărei deciziei de condemnare, ar fi putut să fie achitați. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 71, p. 564 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 76, precum și *Jurisprudența română* din 1914, No. 35, p. 551, No. de ordine 558. Curtea din București hotărîse contrariul, însă această decizie a fost casată.

Decretul de grațiare din 3 Octombrie 1914.

„Considerând, zice Inalta Curte, că prin cuvintele „cei condemnați" din decretul dela 3 Octombrie 1914, nu s'a înțeles decât cei condemnați în mod irevocabil, iar nu și cei care se găseau în curs de judecată și care, mai târziu, prin casarea deciziilor de condemnare ar fi putut să fie achitați;

„Considerând că și în decretul de grațiare, ca și în diferitele legi, în care se găsesc cuvintele „cei condemnați", întrebuințate cu același înțeles, s'a găsit de prisos să se mai adauge că condemnațiunea trebue să fie definitivă și irevocabilă, odată ce irevocabilitatea este o condiție esențială în drept, fie pentru acordarea grației, fie pentru crearea unor incapacități derivând dintr'o condemnare penală;

că culpabilul se consideră ca inocent, pe când prescrierea pedepsei lasă, din contra, să subziste condemnarea și toate efectele ce ea produce, independent de pedeapsa prescrisă (1). Prescrip. pedepsei lasă să subziste condemnarea.

Caracterele prescripției penale.

Prescripția penală nefiind întemeiată pe interesul inculpatului sau acuzatului, ci pe interesul social, este de ordine publică; de unde rezultă că, în materie represivă, Ordine publică.

„Că Curtea de apel a decis că Gh. Pârlogea poate să se folosească de decretul de grațiare, deși la acea dată recursul lui nu era încă rezolvat, pentru motivul că decizia de condemnare a Curței de apel este desăvârșită (art. 376 Pr. civ.), ceeace, după Curte, ar fi suficient pentru ca decretul menționat să fie aplicabil și să-și producă efecte;

„Considerând că este adevărat că decizia Curței de apel este în ultima instanță și, prin urmare, definitivă în sensul că a sfârșit cursul ordinar al justiției prin cele două grade de jurisdicțiune; ea nu este însă definitivă în sensul că, fiind dată în materie penală, nu poate fi executată cât timp recursul este pendent la Curtea de casație;

„Că oricum s'ar numì această decizie, definitivă ori numai dată în ultim resort, un lucru este sigur și constant chiar pentru Curtea de apel, acela adecă că decizia sa nu era irevocabilă și, prin urmare, nu puteà fi executată la data când a intervenit decretul menționat;

„Considerând că Curtea de apel judecând că grația s'a acordat și acelora a căror condemnare nu devenise irevocabilă în momentul promulgărei decretului regal, și dând o asemenea interpretare suszisului decret, a violat art. 93 din constituție, a nesocotit natura dreptului de grație și condițiile cerute în drept pentru acordarea ei, astfel că motivul de casare este întemeiat, etc". — *Contrà:* I. Tanoviceanu, *Revista penitenciară și de drept penal* din 1914, No. 10, p. 383, 384.

(1) Pand. belges, *v° cit.*, 8; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit criminel français*, II, 852 *bis*, p. 554. Iată cum se exprimă acest din urmă autor:

„L'effet de la prescription est naturellement différent selon qu'elle porte sur l'action pour l'application de la peine, ou sur la peine même, c'est-à-dire sur la condamnation. La prescription de l'action efface le délit, de sorte que le coupable est censé non coupable; la prescription de la peine n'efface que la condamnation, pour autant qu'elle n'a pas déjà frappé le condamné, etc.".

prescripția se aplică atât acțiunei publice, cât și celei civile exercitată în mod simultaneu sau în mod separat (1).

Invocarea prescripției penale din oficiu.

Din împrejurarea că prescripția penală interesează ordinea publică mai rezultă că judecatorii, chiar când judecă în civil, sunt obligați s'o invoace din oficiu, în orice stare s'ar află procesul, și aceasta chiar pentru prima oară înaintea Curței de casație (2). In asemenea caz, casarea are loc fără trimetere (3).

Invoc. prescripției penale înaintea unei jurisdicții incompetente.

A fortiori, deci, prescripția penală poate fi invocată pentru prima oară în apel, înaintea Curței cu jurați, după declarația juraților, înaintea judecătorului de instrucție și a camerei de punere sub acuzare și, în fine, chiar înaintea unei jurisdicții incompetente (4).

Nu se poate renunță la prescripția penală.

O altă regulă care rezultă tot din împrejurarea că prescripția interesează ordinea publică, este că inculpatul sau condemnatul nu poate să renunțe la prescripție, nici în mod expres nici în mod tacit, cerând a fi judecat sau a-și executà pedeapsa (5).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 68, 69 și *infrà*, p. 514 și 519.

(2) Vezi *suprà*, pag. 68 și *infrà*, pag. 508, precum și tom. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 589, text și nota 1; tom. V, p. 513. Cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 1346.

(3) *Pand. belges*, v° *Prescription (matière pénale)*, 41; Cas. belg. *Pasicrisie belge*, 1903. 1, p. 36, etc.

(4) Trébutien, *op. cit.*, I, 807, p. 587; Cas. fr. Sirey, 47. 1. 157.

(5) Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 408, pag. 512

Renunțarea la acțiunea civilă, care rezultă dintr'un fapt penal.

Ce trebue să decidem în privința acțiunei civile care rezultă dintr'un fapt penal? Art. 1838 din codul civil dispune că se poate renunță la prescripție în urma împlinirei ei; însă de câteori acțiunea civilă se exercită înaintea tribunalelor represive odată cu cea publică, ele se sting amândouă prin aceeaș prescripție. (Vezi *suprà*, p. 68, 69). Hotărîrea penală declarând acțiunea publică stinsă prin prescripție, atrage deci, pe cale de consecință, și stingerea acțiunei private, iar tribunalele represive fiind desezisate de acțiunea publică, nu mai pot judecà pe cea civilă. Sourdat, *op.* și *loco suprà cit.*

Cazul când acțiunea civilă se exercită separat înaintea tribunalelor civile. Controversă.

Se decide însă, de unii, că, de câteori acțiunea civilă a fost adusă *de plano* înaintea tribunalelor civile, pârîtul poate în mod valid să renunțe la opunerea prescripției. Sourdat *loco cit.*; C. Lyon, Sirey, 1809. 2. 65. — *Contrà:* C. Paris, D. P. 56. 2. 71. Prescrierea acțiunei civile rezultând dintr'un delict, zice această decizie, constituind o excepție de ordine publică, la care prevenitul nu poate să renunțe nici în mod

Această rezultă din art. 600 Pr. pen., care dispune că, nici într'un caz condemnații în contumacie sau în lipsă, *a căror pedeapsă s'a prescris*(1), nu vor puteà fi primiți a se înfățișà, ca să se descarce de condemnarea ce a fost pronunțată în contra lor. Or, dacă această soluție este admisă în privința condemnatului în lipsă sau în contumacie, *a fortiori*, acel care fiind condemnat în mod contradictor, a prescris pedeapsa, fie în urma unei evadări, fie prin efectul unei negligenți a autorității însărcinate cu executarea pedepsei, n'ar puteà cere a-și face osânda nici să renunțe astfel la beneficiul prescripției dobândite în favoarea lui(2). Art. 600 Pr. penală.

Imposibilitatea de a renunțà în care se găsește condemnatul, se întinde chiar la prescripția acțiunei civile(3). Prescr. acț. civile.

Retroactivitatea legilor în ceeace privește acțiunea publică.

Principiul retroactivității legilor, în ceeace privește prescrierea acțiunei publice, a dat loc la discuții.

Un prim sistem atribue, în toate cazurile, un efect retroactiv legilor relative la prescripție.

Un al doilea sistem aplică în totdeauna legea veche, invocând art. 1911 din codul civil. O asemenea teorie este Art. 1911 C. civil.

---

direct, nici în mod indirect, trebue să fie propusă de judecători din oficiu. Cpr. în acelaș sens, Haus, *op. cit.*, II, 1433; Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 896. Vezi *suprà*, p. 69, text și nota 2, 472, nota 4 și *infrà*, p. 514.

(1) Cuvintele „a căror pedeapsă s'a prescris“ nu figurează în textul nostru oficial, însă aceasta nu poate fi decât o scăpare din vedere a legiuitorului sau o eroare de tipar, căci altfel art. 600 Pr. pen. n'ar aveà niciun sens și ar fi contrar art. 481 din acelaș cod, ceeace este inadmisibil. Vezi *infrà*, p. 516, text și nota 1. Cpr. Cas. rom. Bult. 1906, p. 745 ; *Dreptul* din 1906, No. 34, p. 271 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 58, p. 462. Omisiunea ce cuprinde art. 600 Pr. penală.

(2) Haus, *op. cit.*, II, 1025, p. 273, 274: Trébutien, *op. cit.*, I, 805, p. 586, care citează în acest sens pe Brun de Villeret, *Tr. de la prescription en matière criminelle*, No. 77.

(3) Cpr. Trébutien, *op.* și *loco cit.;* Cas. fr. D. P. 76. 1. 45; C. Paris, Sirey, 55. 2. 40, etc.

cu desăvârşire inadmisibilă, pentrucă regulele statornicite de codul civil nu pot nici într'un caz fi aplicate prescripţiei penale; altfel ar trebui să se întindă peremptiunea instanţelor în materie represivă, ceeace nimene n'a îndrăznit să susţie până acum (1).

După un al treilea sistem, iarăş inadmisibil, prescripţia ar trebui să fie cârmuită în mod succesiv atât de legea veche cât şi de cea nouă, în proporţie cu timpul cât ea a curs sub fiecare din ele (2).

In fine, ultimul sistem, care ni se pare cel mai juridic, aplică prevenitului sau acuzatului legea cea mai blândă (3).

Prescrierea acţiunei publice şi civile.

Art. 593 Pr. pen. — Acţiunea publică şi acţiunea privată, care rezultă dintr'o crimă, se vor prescrie prin 10 ani împliniţi, socotindu-se acest termen din ziua când crima a fost comisă, dacă în acest interval nu s'a făcut niciun act de instrucţiune nici de urmărire.

Dar, dacă în intervalul acesta, se vor fi făcut niscaiva acte de instrucţiune sau de urmărire, fără să fi fost urmate de o deciziune, cei 10 ani de prescripţiune se vor numărà începând dela cel de pe urmă act, şi aceasta chiar în privinţa persoanelor care nu vor fi fost implicate în acel act de instrucţiune sau de urmărire (4).

Acţiunea publică, ca şi acţiunea privată, care rezultă dintr'o crimă de presă, se vor prescrie printr'un an din ziua faptului publicaţiunei, sau dela cel din urmă act de instrucţiune sau de urmărire. (Art. 1, 12, 594, 599 Pr. pen. Art. 1, 7 C. penal. Art. 178 C. just. militară. Art. 637 Pr. pen. fr.).

Art. 594 Pr. pen. — In cazurile art. precedent şi după deosebirile de epoce acolo stabilite, curgerea prescripţiei se mărgineşte la cinci ani pentru delictele care se pedepsesc cu pedepse corecţionale.

Prescripţiunea pentru acţiunile de delicte de presă va fi de

(1) Vezi Pand. belges, *v°* *cit.*, 60, 65.
(2) Vezi Pand. belges, *v°* *cit.*, 66.
(3) Vezi Pand. belges, *v°* *cit.*, 67; Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1326, p. 527, 528; Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 625, 630. Acest autor discută foarte bine şi în mod foarte complect chestiunea, expunând toate sistemele propuse, *op. cit.*, II, 623 urm., p. 278 urm.
(4) Cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 210.

patru luni (Art. 105 Constit. Art. 593 Pr. pen. Art. 1, 8, C. pen. Art. 133 L. electorală din 1884. Art. 638 Pr. pen. fr.).

Art. 595 Pr. pen. — Acțiunea publică și acțiunea privată pentru o contravenție polițienească se vor prescrie printr'un an împlinit din ziua în care s'a comis, chiar și dacă se va fi urmat în acest decurs de timp vreo cercetare sau lucrare, fără să fi mijlocit sentința de condamnare (1). (Art. 1, 9, C. pen. Art. 381 urm., 598, 599 Pr. pen. Art. 640 Pr. pen. fr.).

Prescr. acț. publice.

Acțiunea publică, care izvorăște dintr'o crimă, un delict sau o contravenție polițienească, este prescriptibilă, ca și acțiunea civilă care izvorăște din aceste infracțiuni.

Prescr. acț. civile.

Despre prescrierea acțiunei civile ne vom ocupà mai la vale. De o camdată nu vorbim decât de prescrierea acțiunei publice.

Cazul când s'a dobândit o hotărîre definitivă.

Și mai înainte de toate trebue să observăm că prescrierea acțiunei publice nu este cu putință decât până la dobândirea unei hotărîri definitive. Îndată ce a intervenit o asemenea hotărîre, nu mai poate să fie vorbe de prescrierea acțiunei, ci de prescrierea pedepsei (art. 596 urm. Pr. pen.).

Fapte imprescriptibile.

Orice acțiune, care are de scop pedepsirea unei fapte penale este, în principiu, prescriptibilă, cu o singură excepție pe care legea noastră o face în privința fraudelor în materie de recrutare.

L. din 6 Aprilie 1913. Art. 113.

„Fraudele comise în materie de recrutare n'au prescripțiune", zice art. 113 din legea asupra recrutărei armatei dela 20 Aprilie 1913 (2).

---

(1) Textul fr. (640 Pr. pen.) mai are un alineat eliminat de legiuitorul nostru, în următoarea cuprindere: „Dacă s'a dat o hotărîre definitivă, în prima instanță, de natură a fi atacată cu apel, acțiunea publică și cea privată se vor prescrie după trecerea unui an dela notificarea apelului interjetat". Deoseb. de redacție de codul francez.

(2) Vezi *Monit. of.* din 20 Aprilie 1913, No. 15, p. 695. Art. 81 din L. dela 5 Martie 1876 erà identic. Vezi și art. 178 din codul de justiție militară. „Dispozițiunile capit. IV, tit. VI din cartea II a codicelui instrucțiunei criminale, relative la prescripție, sunt aplicabile la acțiunea publică ce rezultă dintr'o crimă sau delict de competența jurisdicțiunilor militare, precum și la pedepsele ce rezultă din hotărîrile date de aceste consilii. Cu toate acestea, prescripțiunile în contra acțiunei publice care rezultă din nesupunere sau din dezertare, nu încep a curge decât din ziua de când nesupusul sau dezertorul a ajuns în vârsta de 47 ani. C. just. militară. Art. 178.

Faptele imprescriptibile.

Va să zică, fraudele comise în scopul de a se sustrage dela serviciul militar, sunt imprescriptibile. După vechiul cod penal al Moldovei, din 1826, promulgat sub Ioniță Sturza, furtul era, de asemenea, imprescriptibil, căci am văzut *suprà*, p. 468, că, după art. 263 din acest cod, „*în pricini de furtișag, sloboade pravila a trage pre tâlhar la judecată cât va trăi*“ (1).

Dr. roman și dr. vechiu francez.

La Romani, toate acțiunile erau prescriptibile, afară de acea pentru paricid. după cum am observat *suprà*, p. 467, nota 2, și cea pentru furt manifest; iar în vechiul drept francez erau imprescriptibile crimele de lèse-majestate și de cămătărie (2). Unii autori mai vorbesc de imprescriptibilitatea duelului și a crimei de *simonie* (3).

„Le crime de simonie est imprescriptible, zice Dunod (4),

La ori și ce epocă, nesupusul sau dezertorul s'ar arestà, este pus la dispoziția Ministerului de răsboiu, spre a complectà timpul de serviciu cu care este dator Statului, dacă n'a împlinit vârsta de 47 ani“.

Când furtul era manifest la Romani. Controversă.

(1) Și la Romani *actio furti manifesti* era perpetuă, *perpetuo datur* (Gaius, Instit., IV, § 111). Furtul era manifest nu numai atunci când furul era susprins asupra faptului, dar și atunci când el n'avusese încă timpul de a transportà lucrul furat la locul unde voià să-l ducă, cu toată discuția ce există asupra acestui punct. „*Manifestum quidem furtum id esse dixerunt, quod dum fit deprehenditur. Alii vero ulterius, quod eo loco deprehenditur, ubi fit: velut si in oliveto olivarum, in vineto uvarum furtum factum est, quamdiu in eo oliveto, aut vineto fur sit; aut si in domo furtum factum sit, quamdiu in ea domo fur sit. Alii adhuc ulterius eousque manifestum furtum esse dixerunt, donec perferret eo, quo perferre fur destinasset. Alii adhuc ulterius, quandoque eam rem fur tenens visus fuerit; quæ sententia non obtinuit. Sed et illorum sententia, qui existimaverunt, donec perferret eo, quo fur destinasset, deprehensum furtum .... aliquam.... dubitationem, unius diei an etiam plurium dierum spatio id terminandum sit; quod eo pertinet, quia sæpe in aliis civitatibus surreptas res in alias civitates vel in alias provincias destinat fur perferre. Ex duabus itaque superioribus opinionibus alterutra adprobatur; magis tamen plerique posteriorem probant*“. (Gaius, Instit., III, § 184).

(2) Vezi Tanoviceanu, *Cours de procedură penală*, 240, p. 163.

(3) Vezi Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 189 și 192 (ed. din 1765).

(4) Dunod, *op. cit.*, p. 192. — Prin *simonie* se înțelegeà o con-

parcequ'il se continue pendant tout le temps de la possession du simoniaque, et il ne peut se couvrir par le droit *de pacificis possessoribus*, ni par la possession, quelque longue qu'elle soit".

In fine, un alt autor zice, de asemenea, că crima de apostazie este imprescriptibilă „*parce que le crime se renouvelle, et se reitère tous les jours*" (1). Apostazie.

Termenul prescrierei acțiunei publice era, fără nicio deosebire, de 20 de ani, atât la Romani cât și în vechiul drept francez (2). Dr. roman. Termenul prescripției.

Această uniformitate a termenului prescripției fiind însă criticată de autori (3), legiuitorul nostru a admis termenul de zece ani în materie criminală (art. 593 Pr. pen.), de cinci ani în materie corecțională (art. 594 Pr. pen.) (4), și de *un an* în privința contravențiilor de simplă poliție (art. 595 Pr. penală) (5). Dr. actual. Art. 593 urm. Pr. penală.

---

venție ilicită, prin care se dădeà sau se primeà o despăgubire bănească pentru abandonarea unui lucru sfânt și spiritual.

(1) Rousseaud de la Combe, *Matières criminelles*, partea III, capit. 1, p. 285. Vezi Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 456, p. 45.

(2) Vezi Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 188 urm.

(3) Vezi Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, No. 243, p. 164.

(4) In codul fr. termenul prescripției, în materie corecțională, este de *trei* ani (art. 639 Pr. pen. fr). La noi, termenul fusese fixat tot la *trei* ani, însă el a fost ridicat la *cinci* ani prin legea din 17 Aprilie 1875. Acest termen se aplică la toate delictele, fie chiar prevăzute prin legi speciale, dacă aceste legi nu dispun nimic în privința prescripției. Vezi Faustin Hélie, *op. cit.*, II, 1065; Mangin, *op. cit.*, II, 294, p. 113; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 63, etc. — S'a decis că acțiunea publică se prescrie și în instanța de apel, când a fost lăsată în părăsire timp de 5 ani, dela cel din urmă act efectuat. Cas. rom. Bult. 1906, p. 282 și *Dreptul* din 1906, No. 24, p. 189. Deoseb. de C. francez.

(5) S'a decis însă că prescripția anuală, prevăzută de art. 595 Pr. pen., se aplică numai contravențiilor simple sau instantanee, iar nu și celor continue sau perpetue, precum ar fi, de exemplu, construirea unui imobil fără autorizare, sau nesupunerea de a dărâmà o casă insalubră, care amenință ruină. Cas. rom. Bult. 1899, p. 1062. Contravențiile continue.

O altă decizie tot a Curței de casație pune în principiu că faptul de a construì fără autorizație, constitue o contravenție atâta timp cât durează construcția, iar din momentul ce această construcție s'a terminat, caracterul de continui- Exemplu de contravenție continuă.

C. pen. german.

In codul penal german, urmărirea contravenţiilor se prescrie prin trei luni (1).

Delictele de presă. Art. 24 Constit. şi 594 § ultim Pr. pen.

Sunt însă acţiuni care se prescriu prin termene şi mai scurte. Astfel, în privinţa delictelor de presă, prescripţia este de *patru* luni (art. 594 § ultim Pr. pen.) (2), arestul preventiv fiind interzis în asemenea materie (art. 24 § ultim Constit.).

---

tate încetează şi prescripţia începe să curgă, neputându-se împiedecà curgerea ei indefinit, oricât timp ar fi tolerată construcţia nereglementară. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1766.

Contravenţiile la legea licenţelor.

S'a mai decis că dispoziţiile codului de procedură penală nu sunt aplicabile în materie de contravenţii la legea licenţelor, aşa că amenda la care este condemnat un contravenient la legea de mai sus, având un caracter civil (*), art. 595, Pr. pen. nu poate fi aplicat în specie. Cas. rom. Bult. 1908, p. 2161.

Contravenţiile la legea sanitară.

In fine, s'a mai decis că art. 595 Pr. pen., care prevede prescrierea acţiunei când a trecut mai mult de un an dela comiterea infracţiunei, chiar dacă se va fi urmat în acest decurs de timp vreo cercetare sau lucrare, dar fără să se fi pronunţat vreo sentinţă de condamnare, se aplică numai contravenţiilor propriu zise, iar nu şi acelor infracţiuni care constituesc în realitate nişte delicte, deşi sunt numite contravenţii, după cum sunt, de exemplu, abaterile prevăzute de art. 63 si 64 din noua lege sanitară dela 1910. In adevăr, după art. 65 din această lege, prescripţia, în privinţa tuturor abaterilor prevăzute de art. 63 şi 64 fiind de trei ani dela săvârşirea lor sau, în caz de urmărire, dela cel din urmă act de urmărire, de aici rezultă că, dacă acţiunea publică a fost introdusă în lăuntrul termenului de trei ani dela săvârşirea infracţiunei şi se găseà încă în curs de judecată, prescripţia a fost întreruptă. Cas. rom. Bult. 1913, p. 700.

(1) „*Die Strafverfolgung von Übertretungen verjährt in drei Monaten*“ (art. 67 § penultim).

(2) S'a decis că citaţia dată prevenitului, în asemenea materie, întrerupe prescripţia, cu toată eroarea datei ce s'ar află pe

---

(*) Din împrejurarea că amenzile pentru contravenţiile fiscale, cum sunt acele prevăzute de legea licenţelor, sunt considerate ca nişte reparaţii civile pentru fisc, având un caracter civil, iar nu penal, rezultă că încasarea lor poate fi urmărită şi contra moştenitorilor contravenientului. Cas. rom. Bult. 1913, p. 812. Prescrierea unor asemene amenzi nu poate fi invocată din oficiu. Cas. rom. Bult. 1908, p. 172.

S'a decis că, prin decretul de graţiare No. 3227, promulgat la 3 Octombrie 1914, de care am vorbit *suprà*, nota 1 dela p. 470, 471, s'a iertat de pedeapsă numai cei condemnaţi la amenzi *cu caracter penal*, nu însă şi cei condemnaţi la amenzi fiscale. Trib. Ilfov. *Cr. judiciar* din 1914, No. 76, p. 619.

Aceste delicte se judecă de juraţi, comisiunea juraţilor pronunţându-se nu numai asupra pedepsei, dar şi asupra daunelor-interese şi cuantumului lor (art. 105 Constit.) (1). Art. 105 Constit.

In privinţa delictelor electorale, termenul prescripţiei este de o lună dela proclamarea rezultatului alegerei (art. 133 L. electorală). In Franţa acest termen este de *trei luni* (2). Delictele electorale.

Tot printr'o lună se prescriu şi infracţiunile relative la legea poliţiei rurale, dacă nu sunt anume prevăzute de codul penal (Art. 109 legea poliţiei rurale din 1868), precum şi oprirea cetăţenilor de a-şi exercită drepturile lor politice de către agenţii poliţieneşti. Acest delict special, care se pedepseşte conform art. 147 din codul penal, se judecă tot de Curtea cu juraţi (art. 37 L. asupra organizării poliţiei generale a Statului din 1 Aprilie 1903), etc. Art. 109 L. poliţiei rurale şi art. 37 L. asupra organ. poliţiei a Statului, din 1903.

Incât priveşte acţiunile prevăzute şi pedepsite de legea asupra poliţiei vânatului, prescripţia este de *trei luni* din ziua comiterei infracţiunei (art. 34 L. asupra poliţiei vânătoarei din 28 Martie 1906) (3). L. asupra poliţiei vânatului din 1906. Art. 34.

---

această citaţie. Cas. fr. D. P. 93. 1. 43. Vezi şi *Pand. Période.* 1906. 1. 190.

(1) S'a decis că art. 422 Pr. pen. nefăcând nicio distincţie, pentru admisibilitatea recursului, între delictele de drept comun şi cele de presă, urmează că, şi în aceste din urmă delicte, cei condemnaţi la închisoare trebue să se pună în stare de închisoare, sau să fie liberaţi pe cauţiune. Art. 24 din Constituţie n'a adus nicio atingere la dispoziţiile textului menţionat din Pr. penală, căci el n'a interzis în delictele de presă decât arestul preventiv, iar scopul art. 422 Pr. pen. este ca cei condemnaţi la închisoare să nu se poată sustrage dela pedeapsă şi că ei să arăte supunere hotărîrei ce atacă cu recurs, raţiune ce există atât în delictele de presă, cât şi în delictele de drept comun. Cas. rom. S-a II, decizia penală No. 1160, din 2 Mai 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 23, p. 362, No. de ordine 375. Aplic. art. 422 Pr. pen. celor condemnaţi pentru delicte de presă.

(2) Cpr. Cas. fr. *Pand. Période.* 1891. 1. 336. — Delictele electorale se judecă la noi, ca şi delictele de presă, tot de juraţi, arestul preventiv fiind interzis şi în privinţa acestor delicte (art. 105 Constit. şi 135 L. electorală din 1884). Art. 105 Constit. şi 135 L. elect. din 1884.

(3) După legea veche asupra poliţiei vânatului din 2 Noembrie 1891 (art. 23), al cărei raportor am avut onoarea de a fi în Camera deputaţilor, orice infracţiuni la dispoziţiile acestei legi erau prescriptibile prin *şase luni* dela comiterea lor. L. veche asupra poliţiei vânatului din 1891. Art. 23.

S'a decis, sub această lege, ca acţiunea publică pentru

Contrabandă.

Faptul de contrabandă, când nu este însoţit şi de alte contravenţiile la legea menţionată a vânatului (astăzi abrogată şi înlocuită prin acea din 28 Martie 1906), se consideră prescrisă, fie că dela săvârşirea faptului au trecut 6 luni fără să se fi făcut vreun act de instrucţiune, fie că aceste 6 luni au trecut dela ultimul act de instrucţiune şi până la judecarea printr'o hotărîre în regulă. Cas. rom. Bult. 1900, p. 933 (decizie pronunţată în unire cu concluziile noastre ca procuror general).

Dr. nostru anterior asupra vânatului.

Şi fiindcă vorbim de vânat, vom reamintì, cu această ocazie, că, în dreptul nostru anterior, după hrisovul lui C. Mavrocordat, din 1740, ţăranul nu puteà pescuì pe moşia boerească, fără voia stăpânului, *însă puteà vânà unde voià*. Vezi acest hrisov, reprodus de noi în *Dreptul* din 1909, No. 11, p. 87.

C. Calimach. Art. 500.

„Dritul de a vânà şi pescuì la locuri neoprite, *se cuvine fiştecăruia*“, zice art. 500 din codul Calimach. Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 679, nota 1 (ed. a 2-a) şi tom. III, partea II, p. 13 şi 14 (tot ed. a 2-a).

Dreptul vechiu francez.

Nu tot astfel erà însă în dreptul vechiu francez, unde numai Regele aveà, din capul locului, dreptul de a vânà. Iată ce găsim, în această privinţă, într'uu vechiu tratat de drept (Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Chasse*, p. 101 urm., ed. din 1838). Reproducem aceste rânduri, *à titre de curiosité*.

„La chasse était libre chez les Romains; en France, il en fut de même dans les premiers temps de la monarchie; mais les restrictions arrivèrent, et, sous la première race, c'était un crime puni de mort que d'avoir chassé dans les forêts du roi.

En Angleterre, Guillaume 1-er, dit le conquérant, bâtard du duc de Normandie, avait fait aussi des lois atroces qui condamnaient à perdre les yeux ceux qui auraient tué un sanglier, un lièvre, etc., dans ses forêts, tandis que le meurtrier d'un simple citoyen en était quitte pour quelque argent.

Le roi, les princes, les nobles, voulurent bientôt jouir exclusivement de cet exercice; la chasse étant pour eux un passe-temps fort agréable, on en jugea les roturiers indignes, sous le règne de Charles V, par ordonnance du mois de janvier 1366, dont on cite un article ainsi conçu:„ *Aucune personne non noble de notre royaume, s'il n'est à ce privilégié, ou s'il n'a aveu ou expresse commission à ce, de par personne qui la lui puisse ou doive donner, ou s'il n'est personne d'église, ou s'il n'est bourgeois vivant de ses possessions et rentes, etc., se enhardisse de chasser, ne tendre grosses bêtes*

delicte pedepsite după dreptul comun, se prescrie prin tre-

ne oiseaux, ne d'avoir, pour ce faire, chiens, furets, cordes, etc.".

François 1-er, qui traitait si cavalièrement les libertés publiques, renchérit, par ordonnance de 1515, sur celle de Charles V.

Solon avait défendu la chasse au peuple, parce qu'il le voyait négliger les arts mécaniques pour cet exercice. Le roi *Chevalier* invoqua pareillement l'intérêt de la chose publique, disant que *ceux qui prenaient bêtes rousses et noires . . . perdaient leur temps, qu'ils devaient employer à leur labourage, arts mécaniques ou autres, selon leur état ou vocation.*

L'édit de Henri IV, de 1601, prouve que ce bon roi, qui désirait que chaque paysan pût mettre sa poule au pot le dimanche, ne voulait pas permettre d'y substituer le gibier, *car il défendit aux marchands, artisans, laboureurs, paysans et autres tels sortes de roturiers, de tirer de l'arquebuse*, etc.

Par un réglement de la Table de marbre à Paris, du 13 avril 1600, il n'était pas même permis de prendre avec de la glu de petits oiseaux tels que *linottes, chardonnerets, pinçons et autres.*

Le gibier pour la roture était vraiment considéré *comme chair de la science du bien et du mal.*

Les filets, pour prendre lièvres, lapins, perdrix, bécasses, canards, etc., étaient prohibés à peine du fouet pour la première fois, et pour la seconde, on était fustigé, flétri et banni pour cinq ans hors de l' étendue de la maîtrise.

Puis vint la fameuse ordonnance de 1669, qui n'attribua aussi *le droit de chasser qu'aux seigneurs gentilshommes et nobles. Toutefois il leur était interdit de chasser avec des chiens couchants.*

Mais les roturiers ne pouvait même avoir *aucuns chiens de chasse*, à peine de cent livres d'amende.

Cet exhorbitant privilège pour une caste, cette inique et humiliante exclusion pour la masse de la nation, s'effacent en une nuit; l'égalité commence le 4 août 1789. C'est une nuit comme il n'y en a pas de plus remarquable dans l'histoire des peuples. L'assemblée nationale *détruit entièrement le régime féodal* (art. 1-er).

„*Le droit exclusif de la chasse et des garennes ouvertes et pareillement aboli*" (art. 3 décret des 4, 5, 7, 8, 11 août 1789).

La loi du 30 avril 1790 vient ensuite, qui, tout en confirmant la liberté de la chasse, la renferma dans de sages limites.

Être propriétaire du terrain sur lequel on chasse, ou avoir

cerea unui an dela data comiterei lui (art. 199 L. generală a vămilor dela 1 Iunie 1905) (1).

Delicte silvice.

In privința delictelor silvice, prescripția este la noi tot de cinci ani, întrucât, în codul silvic, nu se prevede, în această privință, nici o prescripție mai scurtă (2).

---

du propriétaire le consentement d'y chasser, être en outre de cela muni d'un permis de port d'armes, et ne chasser que pendant le temps que la chasse est ouverte, voilà les conditions de la loi qui nous régit.

Il a fallu plusieurs siècles pour arriver à ce point. En Angleterre, nonobstant ce système constitutionnel si vanté, et qu'on est encore si naïf pour présenter comme un modèle à nos hommes d'Etat, les lois sur la chasse sont loin d'être en rapport avec l'état de la civilisation et du progrès politique; l'on se croirait encore aux temps féodaux.

Il y a, en effet, encore bien du moyen-âge, bien de la bizarrerie, dans la législation de ce peuple, qu'on dit si jaloux de sa liberté"!

*

Aceasta era, în privința dreptului de a vână, starea de lucruri anterioară revoluției franceze. Am crezut de cuviință de a o menționà aci, pentrucă nicăiri n'am găsit, asupra acestei chestiuni, o expunere mai concisă, mai exactă și mai complectă în acelaș timp.

Responsabilitatea șefilor de vamă p. întreaga gestiune vamală.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1899, p. 502.— Și fiindcă vorbim de legea vămilor, vom menționà o decizie recentă a Curței de casație S-a III, No. 227, din 17 Iunie 1914, care pune în principiu că șefii de vamă sunt răspunzători de întreaga gestiune vamală și au a răspunde de orice deficit în gestiunea lor, prin faptul funcționarilor puși sub ordinul și controlul lor, în caz de insolvabilitate a acestora; această răspundere nu se mărginește numai la plata taxelor cuvenite Statului, ci și la valoarea mărfurilor căzute în rebut și care, în speță, au fost sustrase; căci, după art. 135 și 136 din legea vămilor, dela 1905, suma realizată din vânzarea acestor mărfuri la licitație publică, după deducerea taxelor cuvenite Statului se consemnează la casa de depuneri, la dispoziția proprietarului mărfei în, termen de un an, după care devine dobândită definitiv Statului. *Jurisprudența română* din 1914, No. 29, p. 456, 457, No. de ordine 471.

C. silvic din 1910. Art. 84.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1219. — Și fiindcă vorbim de delicte silvice, vom menționà o decizie recentă a Curței de casație, S-a II (11 Iunie 1914), care pune în principiu că, după dispozițiile art. 84 din codul silvic, dacă în instanța de judecată, delicventul sau contravenientul ar pretinde vreun drept de proprietate, coproprietate, sau orice alt drept rea

Incât privește codul francez, vezi art. 185 din codul forestier, care prevede o presripție de *trei* luni și de *șase* luni. C. forestier francez. Art. 185.

asupra pădurei în care delictul sau contravenția a fost comisă, afirmația sa nu poate fi ținută în seamă, decât atunci când va fi întemeiată pe titluri sau pe o posesiune dovedită, și numai când dreptul invocat ar fi de natură a ridică faptului caracterul de delict sau contravenție; mai departe, acest text adaogă că, în cazul când judecata ar chibzuì că afirmația delicventului sau contravenientului prezintă oarecare seriozitate, ea va fixà un termen scurt în lăuntrul căruia acesta trebue să intente acțiunea civilă tinzând la stabilirea drepturilor sale. Când, dar, tribunalul n'a refuzat să ià în cercetare pretenția delicventului că este proprietar asupra pădurei în care a comis delictul, dar în vedere că pretinsul lui drept de proprietate nu erà bazat pe titluri de proprietate, sau pe o posesiune dovedită, tribunalul n'a suspendat judecata procesului penal, pe baza unei simple afirmări, ci apreciind împrejurările, a găsit că acea afirmație nu poate fi ținută în seamă; în asemenea caz, tribunalul procedând la judecata delictului, n'a comis niciun exces de putere și n'a violat art. 84 din codul silvic. Vezi *Jurisprudența română* din 1914, No. 29. p. 459, 460, No. de ordine 473.

Recursul în Casație. Scutirea taxelor de timbru. Art. 54 C. silvic.

O altă decizie tot a Curței de casație decide, în materie de delicte silvice, că, deși art. 54 din codul silvic nu prevede și recursul în casație între actele care au a fi scutite de taxa timbrului, totuși din dispozițiile generale ale acestui text, precum și din întreaga economie a acestui cod, cu privire la stabilirea dreptului de proprietate a moșnenilor, rezultă că și recursul în Casație are a se face fără timbru. In adevăr, legiuitorul codului silvic n'a putut să supună la plata de taxe recursul în Casație, fără a împiedecà sau cel puțin a îngreunà stabilirea cetelor de moșneni, pentru care a avut o mare solicitudine atunci când, prin art. 54, în atingerea scopului ce a urmărit, a scutit de orice taxe de timbru și plată de portărei, fie ca taxă după regulamentul lor, fie ca spese de transport, toate petițiunile, cererile, acțiunile, apelurile, citațiile, comunicările, afiptele, dovezile, certificatele, copiile, precum și orice acte de procedură, judiciare sau extrajudiciare, etc. Când, deci, instanța de fond constată că un coproprietar nu face parte dintr'o ceată de moșneni și că el este un proprietar particular, cu drept cuvânt i-a rezervat calea dreptului comun, pentru a cere ieșirea din indiviziune, conform cu dispozițiile art. 36 din codul silvic. De asemenea, tot calea acțiunei ordinare îi rămâne acelui coproprietar și în cazul când el a fost înscris cu drepturi mai mici decât ar aveà, după cum prevede anume art. 35 din acelaș cod.

Punctul de plecare al prescripției.

De când începe a curge termenul prescripției sau, cu alte cuvinte, care este punctul ei de plecare? Legea răspunde: din ziua comiterei infracțiunei (1), și aceasta chiar în privința infracțiunilor comise în străinătate (2).

Chestie de fapt.

Decizia de fond, care determină momentul comiterei faptului și punctul de plecare al prescripției, este suverană și nesupusă controlului Curței de casație (3).

Socotirea termenului prescripției. Controversă.

Chestiunea este însă de a se ști dacă ziua comiterei faptului *(dies a quo)* face parte din termenul prescripției? Negativa era admisă în vechiul drept francez și este admisă de unii și astăzi, pentrucă ziua constituind, din punctul de vedere juridic, o unitate de timp indivizibilă, prescripția, dacă ar curge din ziua comiterei infracțiunei, având ca punct de

---

Cas. S-a II, decizia civilă No. 117 din 20 Mai 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 29, p. 458, 459, No. de ordine 472.

C. silvic. Art. 29 și 31.

S'a mai decis, cu privire la stabilirea drepturilor moșnenilor aflați în indiviziune, că comisiunea pentru stabilirea drepturilor acestor moșneni este în drept, potrivit art. 31 din codul silvic, să facă orice investigații cu privire la drepturile lor, putând uzà de puterile cele mai largi, iar notarul comunei este obligat, sub pedeapsă de amendă, prin art. 29 din acelaș cod, să deà toate informațiile necesare pentru stabilirea unor asemenea drepturi. Astfel fiind, deși greșit tribunalul, pentru a înlătură ca inutilă proba cu martori cerută de parte din moșneni, spre a stabilì starea lor de indiviziune, motivează că comisiunea, pentru stabilirea drepturilor moșnenilor, ar fi făcut cercetare locală, când se constată că acea comisiune n'a făcut o asemenea cercetare, totuși hotărîrea tribunalului prin care se declară că nu este locul a se fixà dreptul moșnenilor, fiindcă ei stăpânesc porțiuni distincte, ca exclusivi proprietari, pe timpuri îndelungate, se menține pe informațiunile notarului, cum și pe declarațiunile a parte din moșneni, independent de cercetarea locală. Cas. S-a II (3 Octombrie 1913). Bult. 1913, p. 1803.

C. penal german. Art. 67 § ultim.

(1) „Prescripția începe a curge din ziua în care actul a fost comis, fără a se avea în vedere momentul în care el și-a produs efectele sale", zice art. 67 § ultim din codul penal german. *„Die Verjährung beginnt mit dem Tage, an welhem die Handlung begangen ist, ohne Rücksicht auf den Zeitpunkt des eingetretenen Erfolges"*.

(2) Vezi C. cu jurați din Roma, *J. Clunet*, anul 1910, p. 1321 și *Dreptul* din 1910, No. 10, p. 79, 80 (cu observ. noastră).

(3) Cas. fr. *Pand. Période.* 91. 1. 235: *Pand. Période.* 1904. 1. 477.

plecare începutul acestei zile, ar începe a curge înainte chiar de săvârșirea faptului (1).

Părerea generală este însă că ziua comiterei faptului face parte din termen: 1° pentrucă legea este expresă în această privință; și 2° pentrucă prescripția curgând din momentul când acțiunea publică poate fi exercitată, este evident că ea poate fi pusă în mișcare în ziua comiterei infracțiunei, chiar dacă a fost săvârșită la finele zilei. Prescripția urmând a fi socotită, nu *de momento ad momentum*, ci *de die ad diem*, *dies a quo* face deci parte din termenul ei (2).

Aplic. art. 1889 C. civil.

Incât privește însă punctul când termenul prescripției se găsește îndeplinit, nu mai există nicio îndoială, toți autorii recunoscând că prescripția este îndeplinită atunci când ultima zi a termenului a expirat (art. 1889 C. civ.) (3).

Aplic. soluției de mai sus delictelor instantanee.

Principiul că prescripția începe a curge din ziua comiterei infracțiunei, adevărat de câteori este vorba de delicte instantanee (4), a dat uneori loc la dificultăți din cauză că

---

(1) Vezi în acest sens, Ortolan, *Eléments de droit pénal*, II, 1859 urm.; Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, II, 303, p. 227, 228; Vidal, *Cours de droit criminel*, 698, p. 847 (ed. a 4-a); Cas. fr. D. P. 45. 1. 87; D. P. 65. 1. 241; Sirey, 65. 1. 329 (minist. public concluzii contrare); D. P. 93. 1. 581; Sirey, 93. 1. 160; *Pand. Période.* 95. 1. 420, etc. Vezi în acest sens art. 6 din codul de instr. criminală austriac și art. 71 din codul penal olandez, iar în sens contrar art. 24 din legea belgiană dela 17 Aprilie 1878. Dr. străin.

(2) Vezi în acest din urmă sens, F. Hélie, *Tr. de l'instruction criminelle*, II, 1067, p. 683, 684 (ed. a 2-a) și *Pratique criminelle*, I, 1070; Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action civile en matière criminelle*, II, 319, p. 156 urm. (ed. a 2-a, 1844); Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, II, 534, p. 390 urm. (ed. a 2-a); Le Sellyer, *op. cit.*, II, 516, p. 135; Haus, *op. cit.*, II, 1336; Sourdat, *Responsabilité*, I, 385, p. 480 (ed. a 5-a, 1902); Répert. Sirey, v° *Prescription (mat. criminelle)*, 120 urm.; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 247, p. 167; Filiti, *Discurs de deschidere al anului judecătoresc 1881—1882*, pronunțat înaintea Curței de casație. Bult. Cas., anul 1881, p. 625, etc.

(3) Haus, *op. cit.*, II, 1336, *in fine*, p. 536; Ortolan, *op. cit.*, II, 1864, p. 327, etc. Vezi și *suprà*, p. 212.

(4) Vidal, *op. cit.*, 699, p. 847.— In privința delictelor *continue*, prescripția neputând să înceapă cât timp ține delictul, ea va în- Delicte continue.

toate infracţiunile penale nu au un început şi un sfârşit bine determinat. In această privinţă trebue să împărţim delictele în trei clase, şi anume: delictele *instantanee*, delictele *permanente*, şi delictele *succesive*.

Delictul instantaneu. Definiţie.

Delictul *instantaneu* este acela care se săvârşeşte printr'un fapt unic, mărginit în ceeace priveşte timpul. Cele mai multe infracţiuni penale întrunesc acest caracter.

Bigamia, răpirea de minori.

Câteodată trebue să se distingă însăş infracţiunea de urmările ce poate să atragă. Astfel, bigamul sau răpitorul de minori comite un delict instantaneu. Căsătoria, care constitue bigamia (1), perseveră cu toate acestea, iar faptul că-

---

Delictele continuate.

cepe a curge din ziua când acest delict a încetat. Vidal, *loco suprà cit.* In privinţa delictelor *continuate* sau *repetate*, prescripţia nu poate să înceapă decât la încetarea executărei. Vidal, *op.* şi *loco cit.*, p. 847, 848.

Bigamia. Etimologie şi definiţie.

(1) Cuvântul bigamie vine dela *bis* (de două ori) şi γαμέω (mă căsătoresc). Bigamia este deci starea unui bărbat care are două femei legitime, sau a unei femei care are doi bărbaţi legitimi. Unii consideră acest delict ca permanent sau succesiv. Vezi Le Sellyer, *op. cit.*, II, 464, pag. 58 urm.

Cazul când căsătoria a fost contractată într'o ţară în care căsătoria este un contract religios.

Şi fiindcă vorbim de bigamie, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de casaţie care pune, cu drept cuvânt, în principiu că de câteori Ministerul public afirmă, cu ocazia unei acuzări pentru bigamie, că inculpatul erà căsătorit religios într'o ţară, cum este Bulgaria, Rusia, etc., unde benedicţia religioasă este suficientă pentru validitatea căsătoriei (vezi tom. I al Coment. noastre, p. 538, text şi nota 3, ed. a 2-a), trebue să producă înaintea instanţei de fond dovada condiţiilor cerute de legea străină, pentru ca acea instanţă să cerceteze şi să constate, în fapt, cerinţile legei pentru validitatea unei căsătorii în Bulgaria, în Rusia, etc. In lipsa unei asemenea dovezi din partea procurorului, instanţa de fond poate achità pe inculpat de delictul de bigamie, fără a comite un exces de putere şi fără a violà art. 271 din codul penal. Cas. rom. Bult. 1912, p. 992 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 47, p. 564 (rezumate).

Chestie de fapt.

S'a mai decis, cu privire tot la delictul de bigamie, că existenţa unei prime căsătorii şi validitatea ei sunt chestiuni de fapt în privinţa cărora instanţa de fond este suverană. De asemenea, chestiunea dovedirei contractărei căsătoriei şi a validităţei ei în raport cu legea străină, precum şi interpretarea legei străine este tot o chestie de fapt, care scapă de sub controlul Curţei de casaţie. Cas. rom. S-a II, decizia No. 2110, din 4 Oct. 1913, *Jurisprudenţa română* din 1913, p. 538, No. de ordine 669 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei).

pirei continuă. Acestea nu sunt însă decât urmări ale delictului, iar nu însuș delictul, care se consideră ca săvârșit din momentul celebrărei căsătoriei și din momentul săvârșirei răpirei. Prescripția va începe deci a curge, în specie, din ziua celebrărei căsătoriei sau a săvârșirei răpirei (1).

Tot astfel, în materie de bancrută (2) simplă sau frau- Bancrută.

Această decizie mai pune, cu drept cuvânt, în principiu, că legea nefăcând nicio distincție între delictul de bigamie și celelalte delicte, în privința constituirei de parte civilă, este evident că soțul, în dauna morală a căruia s'a săvârșit a doua căsătorie, are dreptul de a figură ca parte civilă, așa că constituirea primei soții a inculpatului, ca parte civilă, n'a putut atinge dreptul de apărare al acestuia. *Jurisprudența română, loco suprà cit.* Vezi asupra mai multor chestiuni privitoare la delictul de bigamie, tom. I al Coment. noastre (ed. a 2-a), tabla analitică v⁰ *Bigamie.* Parte civilă.

(1) Faustin Hélie, *op. cit.*, II, 1069; Trébutien, *op. cit.*, II, 304, p. 228; Répert. Sirey, v⁰ *Bigamie*, 75; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit criminel*, II, 855, pag. 559; Nouguier, *La cour d'assise*, IV, partea II, 3900, p. 1034, 1035 (ed. din 1870); Judecăt. de instrucție trib. Ilfov (Ioneseu-Dolj), *Cr. judiciar* din 1909, No. 3, p. 23. — Vezi însă Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 251, p. 170.

(2) Cuvântul bancrută vine dela două cuvinte italienești: *banco rotto*, din cauza obiceiului ce există altădată de a se strică contuarul comerciantului care-și ascunsese activul. Vezi Thaller, *Tr. élément. de droit commercial*, 2163; p. 1071 (ed. a 4-a, 1910). Bancrută. Etimologie.

S'a decis că, pentru existența delictului de bancrută frauduloasă, nu este necesar ca registrele sustrase să fie din acele cerute de codul comercial ca obligatorii, și nici să fi fost regulate, ci chiar neregulate și registre chiar auxiliare, destul fiind ca ele să fi existat. Sustragerea unor asemenea registre intră în prevederile art. 880 din codul comercial, fiindcă intenția frauduloasă, care este baza oricărei bancrute frauduloase, consistă în însuș faptul material al ascunderei acelor registre, care fac să se nască prezumpția că acea intenție există. Prin urmare, din momentul ce se constată că au existat registre, chiar neregulat ținute, și că ele au fost sustrase în detrimentul creditorilor, aceasta constitue delictul de bancrută frauduloasă, prevăzut de art. 880 C. com. C. Iași, *Cr. judiciar* din 1914, No. 65, p. 530. Sustragerea de registre.

S'a mai decis, în aceeaș ordine de idei, că omisiunea făcută de un comerciant în registrele sale, în scopul de a nu arătă adevărata stare a activului său, este suficientă pentru a motivă, în caz de faliment, condamnarea acelui comerciant ca bancrutar fraudulos. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1279. Omisiunea făcută de falit în registre.

duloasă, prescripția începe a curge din ziua când au fost comise faptele constitutive ale delictului, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăților (1).

Nu este nevoe, p. existența delictului de bancrută, ca comerciantul să fi fost declarat falit. Controversă.

Trebue să menționăm în această privință că, după o doctrină și o jurisprudență aproape constantă, este suficient pentru ca să existe bancrută, fie simplă, fie frauduloasă, ca tribunalele represive să fi constatat o simplă încetare de plăți a comerciantului (2), fără ca să existe o declarare de

(1) Nouguier, *op.* și *loco suprà cit.*, 3900, p. 1034. — Prin aplicarea acestui principiu s'a decis că delictul de bancrută simplă, imputat unui comerciant, pentrucă n'ar fi ținut registrele comerciale obligatorii un timp oarecare, este prescris, dacă dela cea din urmă dată când n'a ținut registre în regulă, și până la data declarării sale în stare de faliment, au trecut mai mult de cinci ani. Cas. rom. Bult. 1898, p. 1346, 1347.

Numai comercianții pot fi bancrutari.

(2) Numai comercianții pot, în adevăr, fi condemnați ca bancrutari. F. Hélie, *Théorie du code pénal*, V. 2148, pag. 304; Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, VI, 2359, p. 4 și 9 (ed. a 2-a). — S'a decis, în această privință, că dacă instanța de fond constată că un curelar este comerciant, iar nu un simplu meseriaș, întrucât își procură el însuș materia primă, pe care apoi o revinde după ce o pune în lucru, transformând-o în hamuri, elementul speculațiunei este implicit stabilit, și instanța de fond îl poate condamnà pentru delictul de bancrută, fie simplă, fie frauduloasă, în împrejurările constatate de ea, dacă comerciantul este în încetare de plăți. Cas. rom. Bult. 1913, p. 411.

Art. 7 C. com. este enunciativ, iar nu limitativ.

O altă decizie a Curței de casație decide că, după legile în vigoare, comerciul fiind accesibil oricui voește să-l exercite, individul care manifestă și realizează intențiunea de a-l face, trebue să fie prin aceasta considerat ca comerciant, de oarece definiția dată de art. 7 C. com. nu este limitativă și nu se poate trage niciun argument contrar din termenii în care este conceput acest text; ci, din contra, cel care săvârșește acte caracteristice comerțului, manifestă în modul cel mai formal și public voința de a fi comerciant, și această voință astfel exprimată, îi conferă calitatea de comerciant, așa că el poate fi declarat în stare de faliment. Cas. rom. Bult. 1913, p. 773.

Hotărîrea care fixează dota încetărei plăților are un caracter provizor.

Hotărîrea care fixează data încetărei plăților are un caracter esențialmente provizor, așa că epoca încetărei plăților fixată printr'o primă hotărîre, poate fi schimbată ulterior printr'o altă hotărîre, când se descoper elemente nouă, cu care se poate dovedì că încetarea plăților a avut loc la o altă dată decât cea fixată din capul locului. Cas. rom. S-a III (13 Maiu 1914), *Dreptul* din 1914, No. 59.

faliment(1). Conform art. 714 și 875 din codul comercial, acțiunea publică pentru bancrută este, în adevăr, independentă de acțiunea comercială a falimentului, și hotărîrea dată de instanța comercială în materie de faliment, neconstituind autoritate de lucru judecat pentru instanța penală, urmează ca această instanță, din momentul ce înlătură constatările din hotărîrea instanței comerciale, este ținută să constate ea însăș, prin hotărîrea sa, dacă comerciantul se află sau nu în încetare de plăți, de oarece acest fapt constitue primul element al delictului de bancrută, fie simplă, fie frauduloasă(2).

Independența acțiunei publice de acțiunea în faliment.

(1) Și fiindcă vorbim de declararea în stare de faliment, vom menționà o decizie recentă a Curței de casație S-a III, din 19 Maiu 1914, care pune în principiu că, pentru ca un comerciant să fie declarat falit, nu este suficient a se dovedì încetarea virtuală a plăților sale, adecă o stare de insolvabilitate, ci este necesar a se stabilì încetarea efectivă a plăților, adecă o stare de insolvență a comerciantului, care nu mai poate face față obligațiilor sale comerciale, ajunse la scadență, aceasta independent de starea de solvabilitate sau insolvabilitate. Creanțele neplătite, pentru care se cere declararea în stare de faliment, trebue să fie certe și lichide. Polițele protestate pentru neplată, nu pot însă fi opuse ca lichide față de girant, decât în urma unei notificări, care să pună pe acesta în întârziere, de oarece, potrivit art. 342 C. com., protestul nu are efectul unei puneri în întârziere, decât față de debitorul principal; așa fiind, ca să poată fi admisă cererea de declarare în stare de faliment a unui girant, pentru încetare de plăți, pe baza unei poliți protestate pentru neplată, trebue să se dovedească în fața instanței de fond că i-a fost mai întâiu notificată. Cas. rom. S-a III, decizia No. 173 din 19 Maiu 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 25, p. 393, No. de ordine 403 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 64, p. 520 (cu nota d-lui St. Scriban).

Pentru ca un comerciant să poată fi declarat falit, el trebue să fi încetat în mod efectiv plățile.

S'a decis însă, cu drept cuvânt, că pentru a fi declarat în stare de faliment și a fi culpabil de infracțiunile conexe unei stări de faliment, nu este suficient ca cineva să fi făcut în mod accidental oarecare fapte de comerț, ci trebue să fie comerciant de profesiune. Chestiunea de a se ști dacă o persoană, care a fost declarată în stare de faliment, aveà sau nu comerțul ca profesiunea sa obișnuită, ori a făcut acte de comerț numai în mod izolat, este o chestie de fapt de suverană apreciere a instanțelor de fond. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1704 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 10, p. 119, No. de ordine 2.

Pentru a fi falit, trebue a fi comerciant de profesiune, iar nu numai a fi făcut acte de comerț izolate.

(2) Vezi în acest sens numeroasele autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, nota 1 dela p. 616, 617, la care trebue

Delictele permanente şi succesive.

Până acum am vorbit de delicte instantanee. Ne-a mai rămas să vorbim de delictele permanente şi succesive.

---

să adăogăm, Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 3, p. 20 urm. (cu observ. noastră); Cas. rom. Bult. 1910, pag. 264 şi *Cr. judiciar* din 1910, No. 39, pag. 344 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj); Cas. Secţii-Unite, Bult. 1911, pag. 139, 367 şi 398; *Dreptul* din 1911, No. 12 (cu nota d-lui S. Rădulescu); *Cr. judiciar* din 1911, No. 35, p. 279 şi din 1913, No. 29, p. 348 (rezumate); Bult. 1913, p. 377, 378; C. Craiova, *Cr. judiciar* din 1910, No. 84; Trib. Putna, *Cr. judiciar* din 1909, No. 65 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj); Trib. Muscel, *Dreptul* din 1914, No. 72, p. 576; C. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1889 (anul 1), p. 1 şi *Dreptul* din 1914, No. 47, p. 376. Acţiunea publică pentru bancrută, zice această decizie, este independentă de orice declaraţie în stare de faliment, emanată dela jurisdicţia comercială. Mai vezi Cas. Roma, *Giurisprudenza ital.*, 1894. 2. 116; *Il Foro italiano*, XXI, 207, etc. In acelaş sens se pronunţă o mare parte din doctrină atât în Franţa cât şi în Italia. Vezi Calamandrei, *Il fallimento*, I, 116, p. 86; Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VIII, 7524 şi IX, 8721 urm. (ed. a 4-a); F. Hélie, *Théorie du code pénal*, V, 2152, p. 307 (ed. a 5-a) şi *Instruct. criminelle*, VI, 2914, pag. 650 şi VII, 3567, p. 677 (ed. a 2-a); Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, VI, 2359, p. 7 (ed. a 2-a); Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, II, 1167 şi 1248, p. 422, 423; Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action criminelle en matière criminelle*, I, 169, p. 362 (ed. a 2-a), etc. — *Contrà:* Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VII, 191 urm., p. 148 urm.; Demangeat asupra lui Bravard-Veyrières, *Tr. de droit commercial*, V, p. 204, nota 1 şi VI, pag. 3 urm. (ed. a 2-a); Boistel, *Cours de droit commercial*, 898, p. 666 şi 1085, p. 836; Cuzzeri, *Il codice di commercio commentato*, VIII *(il fallimento)*, 111, pag. 85 urm. (ed. a 4-a, 1913): Alfredo Rocco, studiu publicat în *Revista del diritto commerciale e del diritto generale delle obbligazioni* (No. din Mai 1911), tradus de distinsul nostru fost elev, d-l Gr. L. Trancu-Iaşi şi publicat în *Cr. judiciar* din 1912, No. 6, cu o bogată bibliografie română din partea traducătorului; Hoffman, *Quest. préjudicielles*, II, 314 urm., care discută foarte bine şi foarte pe larg chestiunea; Trib. Suceava şi Tecuci, *Dreptul* din 1888, No. 82 şi din 1893, No. 51; *Cr. judiciar* din 1906, No. 45 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj în sens contrar), etc. Judecătorii în penal putând să-şi facă convingerea din orice fel de dovezi şi chiar din simple prezumţiuni despre culpabilitatea unui inculpat, o asemenea prezumţie

Infracțiunea este *permanentă* atunci când caracterul ei constitue o stare de lucruri care se perpetuează. Delicte permanente.

Astfel sunt, de exemplu: tăinuirea obiectelor furate (art. 53 urm. C. pen.) (1), asociațiile de făcători de rele (art. 213 urm. C. pen.), sechestrarea de persoane (art. 272 C. pen.), etc. Exemple de delicte permanente.

Pentru aceste infracțiuni, prescripția va începe a curge din momentul terminărei lor. Punctul de plecare al prescripției.

Prescripția nu va curge deci decât dela disolvarea asociației, dela încetarea sechestrărei persoanelor, etc. (2).

Și aici trebue să distingem delictele permanente de

---

poate fi trasă de tribunalul corecțional din sentința comercială de declarare în stare de faliment, spre a constată încetarea plăților și a condamnà pe inculpat pentru bancrută, mai ales atunci când el însuș a recunoscut încetarea plăților prin mărturisirile sale. Cas. rom. S-a II, decizia No. 624 din 19 Martie 1913, prin care s'a respins recursul contra unei dicizii a Curței din Iași, *Cr. judiciar* din 1913, No. 39, p. 468, No. de ordine 4 și Bult. 1913, p. 723, 724.

(1) Buna știință că lucrul primit și ascuns provine dintr'un delict, fiind un element esențial al delictului de tăinuire, s'a decis, cu drept cuvânt, că violează art. 53 din codul penal instanța de fond când nu argumentează că inculpatul a săvârșit faptul de tăinuire cu bună știință și că obiectele tăinuite provin dintr'un furt. Cas. rom. Bult. 1910, p. 420. — Pentru existența acestui delict se cere deci reaua credință din partea tăinuitorului dela început, adecă din momentul când i s'au dat lucrurile a căror proveniență este delictoasă. Reaua credință survenită mai târziu nu poate aveà vreo însemnătate pentru existența și săvârșirea acestui delict. Cas. rom. Bult. 1910, p. 786. Tăinuirea. Elementele acestui delict.

In fine, s'a decis că delictul de tăinuire, pendent înaintea tribunalului la punerea în aplicare a legei judecătoriilor de ocoale, se judecă de tribunal în primă și ultimă instanță. Cas. rom. Bult. 1910, pag. 788. — *Contrà:* C. Iași, S-a II, No. 49/1910 (decizie casată). Competența în materie de tăinuire.

(2) Trébutien, *op. cit.*, II, 305, p. 229; F. Hélie, *Instruc. criminelle*, II, 1068, p. 685, 686. — In privința tăinuirei, vezi Tanoviceanu, *op.* și *loco suprà cit.*, precum și Le Sellyer, *op. cit.*, II, 462, p. 49. „Tăinuirea, zice acest din urmă autor, fiind actul prin care se păstrează și se ascunde lucrul provenit din furt, acest delict durează cât timp se păstrează și se ascunde lucrul. Tăinuirea este deci un fapt permanent sau succesiv, în favoarea căruia prescripția nu începe a curge decât din ziua când s'a încetat de a se păstrà și de a se ascunde lucrul". Tăinuirea.

infracțiunile care nu au acest caracter și care sunt consecința primelor delicte. Astfel, furturile sau asasinatele comise de făcători de rele asociați între ei, sunt delicte sau crime instantanee, care se prescriu din momentul comiterei lor și care nu se confundă cu asociația, cu toatecă ele au de cauză această primă infracțiune (1).

Delictele succesive. Art. 267, 268 C. penal.

Delictele *succesive* sunt cele care se comit prin repetarea aceluiaș fapt (2). Astfel este, de exemplu, înlesnirea obișnuită a desfrânării sau corupțiunei tinerilor, bărbați sau femei, mai mici de 21 de ani (art. 267, 268 C. pen.) (3).

---

(1) Cpr. Trébutien, *loco cit.*

Adulterul nu este un delict succesiv.

(2) Adulterul nu este un delict succesiv; el se compune din acte izolate sau deosebite, din care unul singur poate dà loc la urmărire. F. Hélie, *Instruc. criminelle*, II, 1069, 8°, p. 689 (ed. a 2-a); Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 638, p. 540, No. 58, etc.

(3) Atât tribun. Putna cât și Curtea din Galați au decis că faptul unei persoane de a ademeni tineri mai mici de 21 de ani și a-i corupe, satisfăcându-și cu ei pasiunile sale bestiale, însă în ascuns, fără ca la comiterea acestor fapte să fi fost față vreo altă persoană sau vrun alt minor, nu constitue delictul de atentat la bunele moravuri, prevăzut și pedepsit de art. 267 din codul penal. Vezi *Cr. judiciar* din 1900, No. 17, p. 137 și 138. Procurorul general al Curței din Galați, făcând însă recurs în contra acestei deciziuni, am cerut, în calitate de procuror general, casarea ei prin următoarele concluzii, care au fost publicate atât în *Cr. judiciar* din 1900, No. 27, cât și în Sirey, 1901. 4. pag. 21. Iată acele concluzii reproduse după notele stenografiate (22 Martie 1900):

Inaltă Curte,

Bogdan Diaconovici, în etate de peste 46 de ani, de naționalitate armean, locuitor în Focșani, de profesie comerciant, zice el, fără însă a arătà anume ce comerciu exercită, a fost dat judecății pentrucă, în nenumărate rânduri, a ademenit tineri mai mici de 21 de ani și i-a corupt, satisfăcându-și asupra lor pasiunile sale bestiale. Modul de a operà a acestui om depravat și corupt, după cum constată înșeși instanțele de fond, erà următorul: el așteptà pe uliță și mai cu seamă în grădină copiii când eșeau dela școală; îi acostà și intrând în vorbă cu ei, îi amăgeà, dându-le bani, prăjituri, băutură, etc., și apoi îi duceà acasă rând pe rând și exercità asupra lor o pasiune scârboasă, care degradează pe om și revoltă conștiința judecătorului. De multe ori, copiii erau victima

Care este punctul de plecare al prescripției în privința acestui nerușinat individ, chiar pe ulițele cele mai puțin frecventate ale orașului, pe sub garduri. Punctul de plecare al prescripției.

Nu pot să vă cetesc în ședință publică procesul-verbal al procurorului, nici unele din mărturiile depuse la tribunal, însă vă rog și vă conjur să cetiți măcar parte din aceste acte în camera de chibzuință, și veți vedeà, D-lor, până la ce grad de înjosire și de demoralizare poate să se scoboare păcătoasa natură a omului, dacă asemenea ființă depravată mai merită încă epitetul de om.

Atât tribunalul Putna cât și Curtea din Galați constată cu prisosință faptele aduse în sarcina inculpatului, însă ambele instanțe de fond îl absolv, sub cuvânt că art. 267 din codul penal n'ar pedepsì decât proxenetismul, adecă aţâţarea, înlesnirea sau favorizarea coruptiunei pentru alții, cu un scop mârșav de câștig, iar nu pentru a-și satisface propriile sale pasiuni, oricât de josnice și de mârșave ar fi.

Și care este, D-lor, motivul de căpitenie care a făcut pe Curte să comită o asemenea greșală neertată? Ascultați, vă rog, câteva din considerentele Curței:

„Considerând că acela care seduce, în interesul pasiunilor sale, oricât de desfrânat ar fi actul său, nu poate fi asimilat cu acela care excită, favorizează sau înlesnește obișnuit corupțiunea, faptele lor fiind cu totul deosebite. Acela care, împins de pasiunile sale, seduce și corupe, săvârșește desigur un fapt imoral; celalalt nu lucrează pentru a-și satisface pasiunile sale; el face mai mult, căci excitează și înlesnește pasiunile rușinoase pentru a face un comerț din care să tragă un folos; actul său este mai mult decât imoral, este infam; prejudiciul social, chiar dacă ar fi acelaș în ambele cazuri, nu constitue singurul element după care trebue să se măsoare criminalitatea faptelor omenești, căci ceeace este mai principal în încriminarea acestor fapte, este intențiunea agentului și imoralitatea scopului ce urmărește; prin urmare, aceste două fapte fiind atât de distincte, legea nu puteà să le întrunească în aceeaș pedeapsă; considerând că oricât de legitimă ar fi indignarea ce inspiră faptele depravate comise de inculpat, oricât de rușinoasă ar fi pasiunea sa și oricât de josnice ar fi faptele la care el s'a scoborît, legiuitorul a admis scuza pasiunei personale și nu a încriminat asemenea fapte, nu pentrucă ele merită vreo condescendență (atât ar mai trebui!), dar pentru un motiv de înaltă ordine socială, acela, adecă, al independenței vieței private, pentru ca viața privată să nu fie dată unei intolerabile inchisițiuni; căci urmările unor asemenea fapte, pe lângă scandalul care le-ar însoți, ar constituì și un pericol, care ar tulburà liniștea familiei; că față cu asemenea grave conse-

acestor delicte? Curtea de casaţie a decis, cu drept cuvânt, că

---

cinţe, legiuitorul a crezut mai bine să nu pedepsească asemenea fapte, ci să le lese dispreţului şi reprobaţiunei moralei publice, etc.“.

Va să zică, dacă am înţeles bine, legiuitorul ar fi pus independenţa vieţei private şi liniştea făcătorilor de rele mai presus decât însăşi morala publică! Acest considerent este reproducerea fidelă a unui argument dat de Faustin Hélie, care interpretă, ce e drept, legea în acest sens (*Théorie du code pénal*, IV, 1534), aşa că în cazul de faţă, n'a mai judecat Curtea, ci marele criminalist francez, a cărui teorie stranie a fost în totul primită de ambele instanţe de fond.

Dar dacă ar fi astfel, agenţii forţei publice n'ar mai puteà pătrunde în domiciliul sacrosanct al criminalului, care fabrică monedă falşă, spre a-l surprinde în flagrant delict şi a pune mâna pe uneltele sale, căci prin asemenea măsură s'ar tulburà liniştea familiilor şi s'ar violà domiciliul cetăţenilor.

Jurisprudenţa străină a variat, ce e drept, asupra acestei chestiuni, şi aş puteà citâ multe deciziuni de ale Curţei de casaţie chiar, care au admis, în Franţa, teoria vătămătoare a Curţei din Galaţi. La noi însă, pentru onoarea neamului românesc, n'aţi avut încă ocaziunea de a judecà asemenea fapte; pentru prima oară o specie atât de tristă şi de scârboasă a venit în judecata Inaltei Curţi, şi fiindcă chestiunea este controversată, să-mi daţi voe să cred că veţi îmbrăţişà sistemul care ocroteşte morala publică şi pune un frâu dezordinei şi imoralităţei. Curtea din Galaţi uită pentru un moment că scopul legei a fost de a apărà tineretul, viitorul ţărei, contra depravărei şi a prostituţiunei. Curtea uită că acolo unde tineretul este corupt, naţiunea este putredă, şi că naţiunile putrede sunt condamnate la peire; avem destule exemple în istorie.

Şi pentru ce oare, D-lor, acel care corupe în vederea satisfacerei pasiunilor sale personale, fi-va el mai puţin vinovat decât acel care corupe pentru altul? „Legea, care şi-a propus de a apărà tineretul contra corupţiunei, nu şi-ar fi atins scopul, zice Garraud, dacă n'ar fi pedepsit pe acela care îndeamnă la imoralitate pentru satisfacerea poftelor sale bestiale, edictând pedepse numai în privinţa acelora care corup pentru satisfacerea altuia“. (*Tr. théorique et pratique du droit pénal fr.*, V, 1851, p. 106, ed. a 2-a).

In acest sens Curtea de casaţie din Franţa a decis în mod constant, până la 1830, că art. 267 pedepseşte, fără nicio deosebire, pe toţi acei ce fac trafic din coruperea tinerilor mai mici de 21 de ani şi îi excită la desfrânări, înlesnindu-le

de câteori este vorba de un delict succesiv sau continuu, pres-

mijloacele, fie pentru a-şi satisface ei însişi o pasiune scârboasă, fie pentru a-i face instrumentul odios al pasiunei altora.

Şi iată cum se exprimă, în această privinţă, un alt criminalist, Antoine Blanche, care a fost mult timp avocat general la Curtea de casaţie din Franţa:

„Care este oare scopul art. 334 din codul penal (al nostru identic 267)? Fără îndoială acela de a apăra tineretul în contra corupţiunei care-l depravă şi-l ofileşte. Or, vă întreb, tineretul este el mai puţin corupt de acela care-l seduce pentru satisfacerea pasiunei sale personale, decât de acela care-l depravă pentru satisfacerea altuia“? *(Etudes sur le code pénal*, IV, 142, p. 166, ed a 2-a).

Observaţi, în adevăr, D-lor, că art. 267 pedepseşte în mod general *pe oricine* va fi atentat la bunele moravuri, atâtând, favorizând sau înlesnind *obişnuit* desfrânarea sau corupţiunea tinerilor, fie bărbaţi sau femei, mai mici de 21 ani. Textul, încă odată, este general şi nu sufere nicio distincţie, puţin importă scopul ce şi-a propus acel care exercită asemenea meserie infamă!

Şi nici nu poate fi altfel, D-lor. Cum! adecă, cu inimă plină de speranţă, noi vom trimete copii noştri la şcoală spre a face dintr'înşii oameni folositori ţărei şi societăţei, şi găsindu-se o fiinţă perversă, care să le iasă înainte şi să corupă tânăra lor imaginaţiune, introducând doliul în familiile noastre, tot noi vom stà cu braţele încrucişate şi ne vom mărginì a constată neputinţa legei, lăsând pe acest pretins bolnav, aşa cum îl califică tribunalul de Putna prin sentinţa sa, să-şi urmeze tratamentul său înainte, în dauna moralei publice, negăsind în tot nămolul de legi care ne cârmueşte şi pe care îl manipulăm zilnic, niciun text aplicabil unei fapte atât de ruşinoase, pe cari Romanii şi vechile noastre aşezăminte o pedepseau cu moartea!

Aceasta nu se poate!

Nu! Acel care a nenorocit atâtea fiinţe şi atâtea familii; acel care nu are nimic sfânt şi care a infiltrat veninu şi otravă în sângele atâtor tineri nevinovaţi, nu poate, cu toată autoritatea marelui criminalist, Faustin Hélie, să rămâe alb ca zapada şi nepedepsit!

Nu! legea n'a putut fi atât de neprevăzătoare şi de neputincioasă!

In numele moralei publice ultragiate, în numele legei care, într'un moment de uitare, a fost nesocotită, cer dela Inalta înţelepciune a Curţei supreme să desfiinţeze deciziunea Curţei din Galaţi.

cripția se socotește dela săvârșirea ultimului act. Astfel, dacă tăerea unei păduri, supusă regimului silvic, începută la 1898, a continuat până la anul 1902, când s'a scos din pământ buturugile și s'a desfundat locul, ultimul act s'a săvârșit la 1902, de când va începe a curge prescripția delictului silvic (1). Nu se face, în această privință, nicio derogare dela regula care voește ca prescripția să înceapă a curge din ziua comiterei delictului, fiindcă în delictele succesive, delictul se comite până în momentul când încetează actele care-l constituesc (2).

Deoseb. între infracțiunile succesive și cele care, fiind distincte, se referă la acelaș fapt.

Și aici trebue să deosebim infracțiunile succesive de cele care, fiind distincte, se referă la acelaș fapt. Astfel, plăsmuirea unui act și servirea cu un asemenea act sunt două delicte deosebite și instantanee (art. 125 urm. C. penal), care se prescriu fiecare a parte (3). De asemenea, fiecare fapt de a abuză de aceeaș semnătură în alb (art. 128 C. pen., *abus du même blanc seing*), constitue o nouă infracțiune. Toate aceste delicte fiind instantanee, se vor prescrie ca atare (4).

In urma acestor concluziuni, Inalta Curte, după o scurtă deliberare, a casat decizia menționată a Curței din Galați, punând în principiu că comit delictul de atentat la bunele moravuri nu numai cei care intervin pentru coruperea tinerilor ca proxeneți, dar și cei care, pentru satisfacerea propriilor lor pasiuni, atâță în mod obișnuit pe tinerii mai mici de 21 de ani, provocând desfrânarea sau coruperea lor. Curtea din Iași, la care afacerea a fost trimeasă spre a o judecà din nou, s'a conformat jurisprudenței Inaltei Curți. Vezi *Dreptul* din 1901, No. 8, p. 63. De atunci Curtea de casație s'a mai pronunțat de mai multe ori în acelaș sens. Vezi Bult. 1906, p. 1843; *Cr. judiciar* din 1906, No. 78, p. 625; *Dreptul* din 1907, No. 33, p. 262 urm. (cu observ. noastră), etc.

(1) Cas. rom. Bult. 1909, p. 618.

(2) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 455, p. 44, 45.

(3) Cu toate acestea Curtea de casație a decis că, pentru faptul de falș, prescripția acțiunei publice începe a curge din momentul când delicventul s'a servit cu actul plăsmuit, iar nu din momentul săvârșirei plăsmuirei. Cas. rom. Bult. 1898, p. 526.

Posibilitatea de prejudiciu este suficientă în materie de falș.

Această decizie mai pune în principiu, cu drept cuvânt, că există falș consumat nu numai atunci când prejudiciul este cauzat, ci și atunci când există numai o posibilitate de prejudiciu.

(4) Trébutien, *op. cit.*, II, 309, p. 231. Cpr. C. Orléans, Sirey, 40. 2. 423. Vezi și Cas. fr. Sirey, 41. 1. 667, etc.

Abuzul de încredere consistând în punerea la o parte sau risipirea în paguba proprietarilor, a posesorilor ori a detentorilor de obligațiuni, bani, mărfuri, etc., încredințate cu titlu de închiriere, depozit, mandat, sau pentru vreun lucru cu plată ori fără plată, cu îndatorire de a-le întoarce înapoi, sau de a-le înfățișà, ori de a-le întrebuința într'un chip hotărît (art. 323 C. pen.), acest delict se îndeplinește prin faptul punerei la o parte sau risipirei, fără ca să fie nevoe de constituirea unei părți civile (1). Acest delict nu este permanent sau succesiv, și Curtea de casație din Franța a decis, cu drept cuvânt, că el nu se continuă prin actele de folosință ce prevenitul exercită asupra lucrului sau sumei obținute de el prin mijloacele arătate mai sus (2).

Abuzul de încredere nu cere neapărat existența unei părți civile.

Fiind însă că un element esențial al acestui delict este intenția frauduloasă, faptul material al risipirei sau punerei la o parte nu este suficient pentru a constitui abuzul de încredere; de unde rezultă că, dacă în momentul comiterei faptului, agentul nu erà de rea credință, se va aplicà art. 1544 din codul civil. In asemenea caz, nu va fi loc la o urmărire penală, ci numai la plata dobânzilor, conform textului suscitat din codul civil. Cu alte cuvinte, delictul de abuz de încredere nu poate să rezulte decât din faptul risipirei sau punerei lucrului la o parte și din intenția frauduloasă a agentului (3).

Risipirea lucrului sau punerea lui la o parte.

„Punerea la o parte sau risipirea lucrului, zice un autor, nu constitue delictul; el mai trebue să fie însoțit sau urmat de o in-

---

(1) S'a decis, în adevăr, că art. 323 din codul penal cere, între altele, ca element al abuzului de încredere, ca punerea frauduloasă la o parte să fie făcută spre paguba proprietarilor, posesorilor ori a detentorilor. Cu alte cuvinte, pentru ca să existe delictul de abuz de încredere, trebue să fie o pagubă causată în averea altuia, fără ca să se ceară ca element al delictului, constituirea unei părți civile. Când, deci, instanța de fond achită pe inculpat pentru motivul că păgubașul nu s'a constituit parte civilă, ea interpretă greșit și violează art. 323 C. penal. Cas. S-a II, decizia penală, No. 2607 din 28 Octombrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 35, p. 554, No. de ordine 559.

Elementele abuzului de încredere.

(2) Cas. fr. D. P. 61. 5. 372. No. 3; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 463, p. 51;

(3) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 463, p. 51 urm.

tenţie culpabilă, şi anume: acea de a-şi însuşi lucrul sau valorile încredinţate. Consumarea delictului consistă deci în faptul doloziv, care nu lasă nicio îndoială în privinţa relei credinţe a mandatarului, depozitarului, etc. Dovada fraudei va rezultà din împrejurările de fapt, care variază dela o specie la alta. Elementul fraudei aduce, îndată ce se produce, perpetuarea delictului, oricare ar fi timpul când acest element s'a produs. Acest element dând delictului perfecţiunea sa, determină în mod irevocabil punctul de plecare al prescripţiei" (1).

Denunţarea calomnioasă. Controversă.

In privinţa denunţărilor calomnioase, Curtea de casaţie din Franţa a decis că prescripţia începe a curge din ziua când denunţarea a fost recunoscută calomnioasă, iar nu din ziua când ea a fost făcută (2).

Delictele de obiceiu. Controversă.

Tot controversată este chestiunea şi în privinţa delictelor de obiceiu. In adevăr, unii susţin că faptele care constituesc obiceiul trebue să se fi petrecut în lăuntrul termenului cerut pentru a prescrie, iar alţii admit că se poate ca faptele să fi fost săvârşite şi înainte de termenul prescripţiei, fără însă ca acest termen să fi trecut între fiecare din ele (3).

Punctul de plecare al prescripţiei.

(1) Brun de Villeret, *Tr. théorique et pratique de la prescription en matière criminelle*, 181, p. 147, 148.—S'a decis că prescripţia delictului de abuz de încredere începe să curgă, când este vorba de lucruri determinate încredinţate unei persoane, din momentul când ele nu pot fi restituite în starea primită; iar când este vorba de lucruri fungibile, dela data cererei sau somaţiunei de restituire, dacă ele nu se restitue, căci numai dela aceste epoci delictul poate fi considerat ca consumat. Cas. rom. Bult. 1910, p. 423.

(2) Cas. fr., 6 Aug. 1825 (considerente reproduse şi aprobate de Le Sellyer, *op. cit.*, II, 472, p. 71). Vezi şi Cas. fr. D. P. 57. 1. 133. Mai vezi în acelaş sens, Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action civile en matière criminelle*, II, 330, p. 170, 171 (ed. a 2-a).—*Contrà:* F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1069, 11°, p. 690, 691 (ed. a 2-a); Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 249, p. 168, 169. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 106 şi autorităţile citate acolo.

(3) Vezi Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 252, p. 170. Vezi asupra prescrierei delictelor de obiceiu, Haus, *op. cit.*, II, 1340, p. 539, 540; Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, II, nota 21 dela p. 394, 395 (ed. a 2-a); Le Sellyer, *op. cit.*, II, 471, p. 66 urm.; Vidal, *op. cit.*, 699, p. 847 (ed. a 4-a), etc.

Venim acum la întreruperea și suspendarea prescripției acțiunei publice.

Deoseb. între întreruperea și suspend. prescripției.

Știm că întreruperea prescripției este ștergerea retroactivă a timpului curs până în momentul întreruperei, așa că prescripția reîncepe a curge din momentul actului întreruptiv, acest act constituind un nou punct de plecare al ei, pe când suspendarea prescripției este o simplă oprire a cursului ei, ea reîncepând a curge în momentul opririi ei, îndată ce cauza de suspendare a încetat (1).

Intreruperea prescripției penale.

Prescripția acțiunei publice, în materie criminală și corecțională, este întreruptă prin acte de instrucțiune și de urmărire, actele care nu au acest caracter neîmpiedecând prescripția de a curge (2). Când deci s'au făcut acte de instrucțiune sau de urmărire, fără ca să fi intervenit vreo decizie judecătorească, termenul cerut pentru prescrierea crimelor și delictelor se va socoti dela cel din urmă act de instrucțiune sau de urmărire, și aceasta chiar în privința persoanelor care n'au fost implicate în acele acte (art. 593, 594 Pr. pen.) (3), pentrucă asemenea acte au redeșteptat

(1) Vezi *suprà*, p. 142, 172 și 202. Cpr. Vidal, *op. cit.*, 701, 702, p. 848 urm. Vezi asupra întreruperei prescripției penale, Carrara, *Dissertazione sulla interruzione della prescrizione penale*, *Opusculi*, tom. II.

Art. 178 Pr. pen.

(2) S'a decis, cu drept cuvânt, că partea vătămată putând de a dreptul să învestească justiția represivă cu judecarea unui delict, conform art. 178 Pr. pen., această reclamație directă fiind un act de procedură, întrerupe cursul prescripției. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1371.

(3) Vezi *infrà*, p. 500 urm. Cpr. Garraud, *op. cit.*, II, 536, p. 404; Haus, *op. cit.*, II, 1344 *bis*, p. 544; Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849. Vezi și Trib. Montélimar, D. P. 1911. 2. 122; Cas. fr. *Pand. Période.* 86. 1. 23; Sirey, 98. 1. 535, etc. — *Contrà:* Art. 68, *in medio*, C. penal german. „Intreruperea nu are loc, zice acest text, decât în privința aceluia din inculpați contra căruia actul judecătoresc este îndreptat.— *„Die Unterbrechung findet nur rücksichtlich desjenigen statt, auf welchen die Handlung sich bezieht“.*

C. penal german. Art. 68, *in medio.*

Actele de urmărire n'au nevoe de a fi îndreptate contra unei persoane determinate.

Art. 593, 594 Pr. pen., după care actele de instrucțiune sau de urmărire întrerup prescripția chiar în privința persoanelor neimplicate în aceste acte (cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 210), nu cer ca aceste acte să fie îndreptate contra unor persoane anume determinate, fiind suficient ca actele de mai sus să aibă de scop constatarea unei crime sau unui delict, sau des-

amintirea delictului, au împiedicat uitarea lui și dispariția probelor (1).

Actele care nu întrerup prescripția.

Nu se poate însă atribui un efect întreruptiv rezervelor ce ar face Ministerul public de a pune acțiunea publică în mișcare, fără a o pune însă în realitate; nici unor denunțări sau plângeri, care ar aveà de scop provocarea unei urmăriri; nici actele emanate dela preveniți, acuzați sau condemnați, care constituesc acte de apărare (2).

Ce sunt actele de urmărire.

Actele de urmărire sunt acele prin care se pune în mișcare acțiunea publică, fie de Ministerul public, fie de partea vătămată (3), și chiar acțiunea civilă ce rezultă din infracțiune, fiindcă actele care întrerup prescripția în privința uneia din aceste două acțiuni au acelaș efect în privința celeilalte (4).

Actele de instrucțiune.

Actele de instrucțiune cuprind nu numai actele de

---

coperirea culpabililor, pentru ca prescripția să fie întreruptă în privința tuturor acelor care au participat la faptul delictuos. Cas. fr. Sirey, 98. 1. 535; Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849.

(1) Vidal, *op. cit.*. 703, p. 849 (ed. a 4-a).

Apelul sau recursul condamnatului nu întrerupe prescripția.

(2) Cpr. Le Sellyer, *op. cit.*, II, 483, 3° p. 93. — Astfel, apelul făcut de cel condemnat în prima instanță, sau recursul făcut de cel condemnat printr'o decizie definitivă, nu întrerupe prescripția. Tanoviceanu, *op. cit.*, p. 172, nota 3; Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal fr.*, II, 536, p. 399, text și nota 26 (ed. a 2-a).—Vezi însă Cas. fr. Sirey, 86. 1. 446; D. P. 90. 1. 189 și 405, etc.

(3) Vezi p. 499, text și nota 2.

(4) Haus, *op. cit.*, II, 1342, p. 542.

Mandatul de depunere.

Mandatul de depunere dat contra unui prevenit, în urma interogării lui, constitue o urmărire și, ca atare, un act întreruptiv de prescripție. Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 283.

Ordonanța judecătorului de instrucție.

Ordonanța de neurmărire și, *a fortiori*, ordonanța de urmărire (Cas. fr. *Pand. Période.* 87. 1. 422), pronunțată de judecătorul de instrucție, a fost cu drept cuvânt considerată de jurisprudență ca un act de instrucțiune, întreruptiv de prescripție al acțiunei publice. Cas. fr. Sirey, 70. 1. 280; D. P. 70. 1. 442; Répert. Sirey, *v° cit.*, 284, etc.

Arestarea prevenitului.

Tot ca întreruptivă de prescripție a fost considerată și arestarea prevenitului chiar în străinătate, în urma unei cereri de extrădare. Cas. fr. *Pand. Période.* 88. 1. 379; Sirey, 89. 1. 489. Această din urmă decizie pune în principiu că nu întrerup prescripția actele de perchiziție și de cercetare, care au de scop arestarea unui condemnat.

poliție judiciară, dar și toate actele de procedură în genere și deciziile judecătorești, la care exercițiul ambelor acțiuni dă loc, afară de hotărîrile definitive, care au dobândit autoritatea lucrului judecat și pun capăt ambelor acțiuni (1).

Citarea sau ascultarea unui martor.

S'a decis că simpla citare a unui martor și, *a fortiori*, ascultarea lui de ministerul public sau de judecătorul de instrucție, în scopul de a descoperi o crimă sau un delict, este un act întreruptiv de prescripție (2).

Amânarea cauzei.

Tot astfel a fost considerată și amânarea cauzei făcută și constatată printr'o hotărîre judecătorească, cu consimțimântul părților (3).

Când trebue să se facă actele de instrucțiune sau de urmărire.

Pentru ca prescripția să fie întreruptă, se cere ca actele de instrucțiune sau de urmărire să fie făcute în termenul de 10 sau 5 ani, din ziua comiterei crimei sau delictului. Aceasta este o consecință a principiului care servește de temeiu prescripției penale.

Dr. francez.

In Franța și în Belgia se mai cere ca actele de instrucțiune sau de urmărire să fie făcute în formele legale, un act nul neavând niciun efect (4).

Dr. nostru. Aplicarea art. 1870 C. civil.

La noi, însă, actul neregulat în formă, ca și cel adresat unui judecător incompetent, întrerupe prescripția, conform art. 1870 C. civil (modificat dela codul francez), pe care jurisprudența îl aplică prin analogie și prescripției penale (5).

Art. 595 Pr. pen.

Până acum am vorbit numai de întreruperea prescrip-

---

(1) Haus, *op.* și *loco suprà cit.* — Actele de instrucțiune și de urmărire, zice Curtea de casație, sunt dispozițiile și lucrările efectuate conform legei de către autoritățile respective însărcinate cu constatarea și judecarea delictelor. Astfel, dacă s'a pronunțat contra delicventului o hotărîre penală, care nu i-a fost notificată conform legei, prescripția delictului începe a curge dela pronunțarea hotărîrei, iar nu dela notificarea ei făcută în mod neregulat. Cas. rom. Bult. 1896, p. 837.

(2) Cas. fr. D. P. 1912. 1. 251; *Pand. Période.* 87. 1. 422.

(3) C. Paris și Bourges, Sirey, 1911. 2. 176; Sirey. 99. 2. 45; Cas. fr. Sirey, 1908. 1. 526; Sirey, 99. 1. 384; *Pand. Période.* 1900. 1. 299, etc. Cpr. Vidal. *op. cit.*, 703, p. 849, 850.

(4) Vezi Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849; Trébutien, *op. cit.*, II, 315, p. 234; Haus, *op. cit.*, II, 1343, p. 543, etc.

(5) Cpr. Trébutien, *loco cit.*, și deciziile citate de acest autor. Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 327 și numeroasele autorități citate acolo. Cpr. Cas. fr. *Pand. Période.* 94. 1. 174 (în privința incompetenței jurisdicțiunei). Incât

ției în privința crimelor și delictelor, căci, în privința contravențiilor polițienești, art. 595 nu admite altă întrerupere decât o sentință de condemnare, urmărirea sau instrucțiunea afacerei nefiind suficientă (1); de unde rezultă că contravenția va fi prescrisă dacă n'a intervenit o hotărîre de condemnare într'un an dela comiterea ei (2). Scopul acestei dispoziții este de a face ca contravențiile polițienești să fie judecate cât de repede.

O hotărîre chiar nulă întrerupe prescripția.

Spre a întrerupe prescripția în materie de contravenții polițienești, hotărîrea condemnatoare nu are nevoe de a fi nici definitivă (3), nici validă în formele ei. Cu alte cuvinte,

---

privește modificarea adusă de legiuitorul nostru art. 1870 din codul civil, vezi *suprà*, p. 148, nota 2.

Nesuspendarea prescripției prin amânările datorite negligenței grefei.

(1) S'a decis, cu drept cuvânt, că, după art. 595 Pr. pen., acțiunea publică și acțiunea civilă pentru o contravenție polițienească se prescriu printr'un an împlinit din ziua când s'a comis faptul, chiar și dacă se va fi urmat în acest decurs de timp vreo cercetare sau lucrare, fără să fi mijlocit hotărîrea de condemnare. Admițând chiar că prescripția acțiunei publice ar puteà fi suspendată în principiu, încă, atunci când cauzele, care au împiedicat pronunțarea unei hotărîri de condemnare în termenul defipt de lege, nu provin din vreo împrejurare de drept, cum ar fi rezolvirea unei chestiuni prejudiciale, sau dintr'o imposibilitate de fapt rezultând din cazuri de forță majoră, nu se poate susține că prescripția a fost suspendată. Prin urmare, instanța de fond a violat art. 595 Pr. pen., când a hotărît că prescripția a fost suspendată prin amânările care au avut loc din greșeala grefei, la emiterea citațiilor, care nu este un obstacol de drept sau de fapt, ci o pură negligență a grefei. Cas. rom. S-a II, decizia penală No. 1226, din 7 Mai 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 25, p. 397, No. de ordine 409.

Contravențiile aduse vechei legi a meseriilor din 1902.

(2) Curtea noastră de casație a decis însă că, conform art. 89 din vechea lege a meseriilor dela 1902, combinat cu art. 140 din regulamentul citatei legi, acțiunea publică pentru urmărirea faptelor prevăzute de această lege, se prescrie prin patru luni dela săvârșirea lor, numai dacă acțiunea n'a fost introdusă la judecătoria de ocol, iar nu și atunci când ea a fost introdusă în termenul de patru luni, așa că prescripția a fost întreruptă, conform art. 140 din regulamentul legei meseriilor. Cas. rom. Bult. 1908, p. 81. Colegul nostru, d-l Tanoviceanu, critică cu drept cuvânt această decizie. Vezi *Cursul de procedură penală*, p. 173, nota 1.

(3) Tanoviceanu, *op. cit.*, 258, p. 174.

o hotărîre, chiar anulată pentru vicii de forme, întrerupe prescripția (1).

Știm că întreruperea prescripției, în privința crimelor și delictelor, este reală, ceeace însemnează că prescripția este întreruptă, cu toatecă urmărirea n'a fost exercitată contra adevăraților culpabili, sau a fost îndreptată numai contra unora din ei (art. 593 § 2 Pr. pen.). Prescripția este întreruptă, zice acest text, *chiar în privința persoanelor care nu vor fi fost implicate în acel act de instrucțiune sau de urmărire* (2).

In privința crimelor și delictelor întreruperea este reală.

In privința contravențiilor polițienești, prescripția nu este, din contra, întreruptă decât față cu persoana condemnată, pentrucă sentința de condemnare nu poate să lovească decât pe acel care a comis contravenția. Această idee se exprimă zicându-se că, în privința contravențiilor polițienești, întreruperea prescripției este *personală* (3).

In privința contravențiilor, întreruperea nu mai e reală, ci personală.

O chestiune foarte controversată este aceea de a se ști dacă actele întreruptive de prescripție pot din nou fi făcute după zece ani, cinci ani sau un an, bine înțeles dacă în aceste intervaluri de timp prescripția fusese întreruptă. Cu alte cuvinte, actele întreruptive de prescripție, îndeplinite în lăuntrul termenului de zece ani, cinci ani și un an, ștergând tot timpul prescripției curs înainte și dând loc la o nouă prescripție (4), chestiunea este de a se ști dacă această nouă prescripție va puteà și ea fi întreruptă printr'un nou act de instrucțiune sau de urmărire, și așa mai departe în infinit? Unii, aplicând și în specie regulile întreruperei civile, admit că actele de instrucțiune sau de urmărire, reînoite în mod succesiv, pot să întârzie în infinit îndeplinirea prescripției (5). Această soluție este însă inadmisibilă, pentrucă, în

Noua prescripție, care începe a curge în urma actului întreruptiv, nu mai poate fi întreruptă. Controversă.

(1) Trébutien, *op. cit.*, II, 314, p. 234; Cas. fr. D. P. 72. 5. 358, etc.

(2) Vezi *suprà*, p. 499, text și nota 3.

(3) Vezi Tanoviceanu, *op. cit.*, 259, p. 174.

(4) O nouă prescripție începe a curge în urma actului întreruptiv al prescripției, după cum dispune anume art. 68 § ultim din codul penal german. „*Nach der Unterbrechung beginnt eine neue Verjährung*“, zice acest din urmă text.

C. penal german. Art. 68 § ultim.

(5) Vezi în acest sens, Le Sellyer, *op. cit.*, II, 478, p. 80 urm.; Brun de Villeret, *op. cit.*, 202 urm.; Villey, *Précis de droit*

sistemul întreruperilor succesive, s'ar ajunge la un rezultat în drept inadmisibil, adecă la acela de a recunoaște posibilitatea unei urmăriri chiar și atunci când, de fapt, amintirea infracțiunei ar fi cu desăvârșire ștearsă. Apoi, știm că regulele asupra întreruperei prescripției penale sunt cu totul deosebite de regulele întreruperei prescripției civile. Sistemul întreruperilor civile, pe care îl preconizează jurisprudența și o parte din doctrină, este deci contrar însuș temeiului juridic al prescripției penale și, ca atare, inadmisibil. Astfel dar, timpul în care acțiunea publică va puteà fi exercitată, nu va puteà fi mai mare, în privința crimelor, decât 20 ani, iar în privința delictelor, decât 10 ani. Intreruperea prescripției în cursul celor zece sau cinci ani, având de efect îndoirea termenului prescripției statornicit de lege în materie penală, este suficient pentru a asigurà pedepsirea infracțiunei (1).

Prescripțiile scurte, statornicite de legile speciale, își reiau cursul lor în urma ultimului act de întrerupere, fără a puteà fi înlocuite prin prescripția dreptului comun. Controversă.

Tot controversată este și chestiunea de a se ști dacă termenul prescripțiilor scurte, statornicit de legile speciale, rămâne tot acelaș în urma întreruperei prescripției, sau dacă trebue să se aplice acestor prescripții termenele ordinare statornicite de procedura penală. Cu alte cuvinte, întreruperea prescripțiilor particulare schimbă ea natura lor și substitue ea, pentru viitor, prescripția ordinară? Spre a înțelege mai bine chestiunea, vom luà următorul exemplu. Iată un delict prevăzut de legea poliției vânătoarei, prescriptibil, ca atare, prin *trei luni* dela comitere a lui (art. 34 L. din 28 Martie 1906), sau iată un delict de presă,

---

criminel, p. 261, 262; C. Montpellier, Sirey, 88. 2. 161 (cu nota lui Villey), etc.

(1) Vezi în acest din urmă sens, singurul juridic după părerea noastră, Garraud, *op. cit.*, II, 536, p. 401 (ed. a 2-a); Ortolan, *op. cit.*, II, 1870, p. 329, 330; Cousturier, *Tr. de la prescription en matière criminelle*, 18 urm.; Van Hoorebecke, *Tr. de la prescription en matière pénale*, p. 64 urm.; Haus, *op. cit.*, II, 1344, p. 543, 544 (ed. a 2-a); Degois, *Tr. élément. de droit criminel*, 1515; Vidal, *Cours de droit criminel*, 703, p. 850 (ed. a 4-a); Laborde, *Cours de droit criminel*, 778 (ed. a 2-a), 883 urm. (ed. a 1-a); Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 260, p. 174, 175. Vezi, în acest din urmă sens, art. 93 C. penal italian și art. 26 din legea belgiană dela 17 Aprilie 1878.

prescriptibil prin *patru luni* (art. 594 § ultim Pr. pen.), etc. (1). Presupunând că prescripția acestor delicte a fost întreruptă prin acte de instrucțiune sau de urmărire, în urma acestei întreruperi prescripția acestor delicte speciale fi-va ea tot de trei ori de patru luni, sau de cinci ani, conform art. 594 § 1 Pr. pen.? Jurisprudența franceză admite, în mod aproape invariabil, cu începere dela 6 Februarie 1824, că prescripțiile scurte statornicite de legile speciale nu reîncep în urma întreruperei lor, ci sunt înlocuite prin prescripția dreptului comun statornicită de procedura penală (2).

Această soluție, care transportă în materie penală regulele admise de codul civil, după care prescripțiile scurte sunt înlocuite prin prescripția de 30 de ani, în urma întreruperei lor, este, după părerea noastră, cu desăvârșire inadmisibilă; căci, pe lângă că motivele prescripției acțiunei publice sunt cu totul altele decât acele care au dat naștere prescripției civile, apoi, sistemul jurisprudenței tinde a prelungi peste măsură prescripția unor acțiuni pe care legea, din cauza neînsemnătății lor, le-a supus anume unor prescripții mai scurte. Iată cum se exprimă, în această privință, un autor:

„In ce scop legiuitorul voit-au ca acțiunile, odată exercitate, să poată dormi un timp de trei ani (la noi cinci ani). Constatarea delictului, căutarea culpabililor, sunt operații care uneori au nevoe de cercetări lungi și laborioase, și care atrag o întârziere justificată. Această considerație n'a împiedicat, cu toate acestea, pe legislator de a scurtă termenele prescripției relative la delictele de o mică însemnătate. Nu este cu putință de a se presupune că el ar fi voit, odată urmărirea începută, să se reîntoarcă la termenele ordinare, și să admită o prescripție mai lungă tocmai atunci când delictul este constatat și culpabilul descoperit, etc.“ (3).

(1) Vezi *suprà*, p. 478.

(2) Vom cită, în această privință, numai deciziile cele mai recente. Vezi, de exemplu, C. Grenoble, D. P. 1909. 2. 55; Cas. fr. D. P. 1961. 1. 453; Sirey, 1901. 1. 541; *Pand. Période.* 1902. 1. 123; Sirey, 1902. 1. 64; Sirey, 1909. 1. 281 (cu nota lui J. A. Roux); Sirey, 1912. 1. 422, etc. Tot în acest sens se pronunță și unii autori. Vezi Mangin, *op. cit.*, II, 358, p. 217 urm.; Morin, *Répert. de droit criminel*, II, v° *Forêts*, No. 28. Vezi și Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 399 *bis*, p. 498 urm. (ed. a 5-a), etc.

(3) Brun de Villeret, *Prescription en matière criminelle*, 460.

Iată pentru ce noi respingem sistemul jurisprudenței și ne raliem la doctrina generalmente admisă asupra acestei grave chestiuni, după care prescripțiile scurte își reiau cursul lor, în urma ultimului act de întrerupere, ele neputând fi înlocuite prin prescripția relativ lungă a dreptului comun (1).

„Il y a des moyens qui interrompent la prescription déjà commencée et qui rendent inutile le temps qui a précédé, zice Dunod; en sorte qu'il faut recommencer à prescrire de nouveau, *comme si l'on n'avait pas été auparavant dans la voie de la prescription:* c'est ce que les anciens jurisconsultes appelloient *usurpatio*, et que nous nommons *interruption*, dont l'effet est d'empêcher la prescription, etc." (2).

Aceste sunt principiile relative la întreruperea prescripției penale. Materia este, după cum am văzut, bogată în discuții și controverse.

Suspendarea prescripției penale. Controversă.

Tot controversată este și chestiunea de a se ști dacă, în materie penală, prescripția este supusă suspendării (3). După adevăratele principii, prescrierea acțiunei publice nu este susceptibilă de suspendare nici pentru un obstacol de fapt, nici pentru un obstacol de drept.

Astfel, dacă faptul incriminat a rămas ascuns, dacă inculpatul a căzut în stare de demență, dacă un războiu (4) ori un alt caz fortuit a împiedicat punerea în mișcare a acțiunei publice, prescripția curge și se îndeplinește prin timpul cerut

---

(1) Vezi, în acest din urmă sens, Brun de Villeret, *op. cit.*, 457 urm.; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 622, p. 270 urm.; Haus, *op. cit.*, II, 1345, p. 544, 545; F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1084; Garaud, *op. cit.*, II, p. 405, nota 40 (ed. a 2-a); Laborde, *Cours de droit criminel*, 776 (ed. a 2-a); Vidal, *Cours de droit criminel*, 703, *in fine*, p. 851 (ed. a 4-a); Desjardins, *Revue critique*, anul 1884, p. 82; Répert. Sirey, v° *Chasse*, 1927 urm. și v° *Prescription (mat. criminelle)*, 529; Pand. fr., v° *Chasse*, 2100 urm.; Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 261, p. 175, 176. Tot un acest sens s'au pronunțat și unele decizii judecătorești. Vezi Cas. fr. D. P. 71. 1 184; Sirey, 71. 1. 261 (raportor F. Hélie); D. P. 88. 1. 13; D. P. 90. 1. 405; C. Bastia, Sirey, 90. 2. 55; D. P. 91. 2. 125, etc.

(2) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 52 (ed. din 1765).

(3) Incât privește deosebirea ce există între întreruperea și suspendarea prescripției, vezi *suprà*, p. 503.

(4) Vezi Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 405 *bis*, p. 510 (ed. a 5-a).

de lege, chiar dacă obstacolul de mai sus ar fi existat în timpul necesar prescripției.

Neaplic. în specie a regulei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*".

După rigoarea principiilor, prescripția nu va fi suspendată nici prin cauzele legale (obstacole de drept), care ar fi împiedicat pe ministerul public de a urmări faptul delictuos. In adevăr, regula cunoscută „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*", inaplicabilă, după cum știm, în materie civilă (1), este fără aplicare și în materie represivă, ea fiind în opoziție cu principiul care servește de bază prescrierei acțiunei publice. Acțiunea publică va fi deci declarată stinsă, de câteori ea n'a fost exercitată în timpul admis de lege, oricare ar fi cauza care ar fi împiedicat urmărirea culpabilului. „De câteori termenele fixate de lege au expirat, zice un autor, timpul care, prin uitarea generală, a făcut să cadă interesul social al represiunei, a făcut să cadă și dreptul social de a pedepsi, oricare ar fi fost cauza unui asemenea rezultat: negligență, prevaricație, împiedicare de fapt sau de drept" (2).

Dovedirea îndeplinirei prescripției. Controversă.

Ultima chestiune ce ne-a rămas de discutat este aceea de a se ști: cine trebue să dovedească îndeplinirea prescripției? După un sistem, prevenitul ar trebui să precizeze data

(1) Vezi *suprà*, p. 48, 49, 172 urm. și *infrà*, p. 523.

(2) Ortolan, *op. cit.*, II, 1874, p. 332. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 648. Vezi în acelaș sens, Thiry, *Cours de droit criminel*, 364, p. 263 (Liège, 1892); Haus, *op. cit.*, II, 1358 urm., p. 555 urm.; Garraud, *op. cit.*, II, 537, p. 409 urm. (ed. a 2-a); Trébutien, *op. cit.*, II, 310, 311, p. 231, 232; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit criminel*, II, 852, p. 552 (ed. din 1836); Tanoviceanu, *op. cit.*, 266 urm., p. 177, urm., etc. — Cu toate acestea, unii voesc ca prescripția penală să fie suspendată atunci când acțiunea publică nu poate fi exercitată, fie din cauza unui obstacol de fapt, fie din cauza unui obstacol de drept, și aceasta prin aplicarea maximei: „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*" (cpr. Cas. fr. D. P. 71. 1. 358; Sirey, 91. 1. 89), iar alții decid că numai obstacolul de drept este o cauză de suspendare a prescripției. Vezi, în acest din urmă sens, F. Hélie, *Instruction criminelle*, II, 1072; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 520, p. 139; Mangin, *op. cit.*, II, 335, p. 175 urm., etc. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 427 urm. Mai vezi asupra chestiunei, Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 403 urm., p. 506 urm. (ed. a 5-a); Vidal, *Cours de droit criminel*, 705, p. 852 (ed. a 4-a), etc.

delictului, care servește de punct de plecarea prescripției. *Reus in excipiendo fit actor* (1). După un alt sistem mult mai juridic, consacrat de jurisprudență, Ministerul public trebue să dovedească că faptul imputat întrunește toate condițiile cerute pentru condemnare și că prescripția nu este îndeplinită. Aceasta rezultă din împrejurarea că, în materie penală, prescripția este, după cum știm, de ordine publică, ea trebuind să fie invocată din oficiu, iar prevenitul sau condemnatul neputând renunță la ea (2).

Prescripția acțiunei civile.

Acț. civilă se prescrie prin același timp prin care se prescrie acțiunea publică.

Din punctul de vedere al timpului cerut pentru prescripție, legea pune acțiunea civilă și cea publică pe aceeaș treaptă, ceeace însemnează că acțiunea civilă se prescrie prin zece ani, dacă izvorăște dintr'o crimă (3), prin cinci ani, dacă izvorăște dintr'un delict și printr'un an, dacă izvorăște dintr'o contravenție polițienească (4). Ar fi straniu, în adevăr, ca

(1) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 447, 2°, p. 20.

(2) Vidal, *op. cit.*, 706, p. 853: C. Paris și Lyon, Sirey, 89. 2. 63 și 65, etc.

(3) Sub codul Calimach, acțiunea ce izvorà dintr'o crimă se prescrieà prin 30 de ani (art. 1960 C. Calimach, 1489 C. austriac). Vezi *suprà*, p. 19.

Cazul când acțiunea în daune nu-și trage origina sa dintr'o infracțiune penală, ci dintr'un drept deosebit. Aplicarea dreptului comun.

(4) Vezi *suprà*, p. 19, nota 2. — Prescripția statornicită de legea penală nu se aplică însă decât acțiunei civile care are drept cauză numai o infracțiune și, ca obiect exclusiv, repararea daunei ce rezultă din această infracțiune. De câteori, deci, acțiunea în despăgubire nu-și trage origina sa exclusivă dintr'o infracțiune penală, ci dintr'un drept preexistent sau cel puțin deosebit, prescripția ordinară este aplicabilă. Garraud, *op. cit.*, II, 540, p. 417, 418, 419, 420. Vezi și Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 638, p. 545, No. 166. — In baza acestui principiu s'a decis, cu drept cuvânt, că prescripția statornicită prin legea penală nu se aplică acțiunilor civile care, în afară de faptul delictuos, își trag principiul lor dintr'un contract preexistent delictului. Astfel este acțiunea ce are de obiect cererea făcută de o comună contra unui fost casier al ei, de a fi obligat să-i restitue sumele încasate și delapidate de el, caz în care comuna își exercită acțiunea conform legilor financiare și și-o întemeiază pe contractul de drept public ce există între comună și casier încă dela intrarea sa în func-

o crimă sau un delict să fi putut motivà o acțiune în daune, atunci când înaintea tribunalelor represive crima sau delictul n'ar mai puteà fi constatate, fiindcă sunt prescrise (1).

„Unitatea prescripției, zice un autor, se justifică înainte de toate prin această idee că legea a voit să înlăture posibilitatea de a face să reînvie înaintea tribunalelor civile un fapt asupra căruia timpul și-a aruncat uitarea“ (2). Justificarea soluției de mai sus.

Sistemul indivizibilității prescripției ambelor acțiuni nu este însă la adăpost de orice critică, pentrucă dă loc la mai multe anomalii, pe care le-am semnalat altă dată (3). Critica legei.

Oricum ar fi, legea este expresă în această privință, și atât doctrina cât și jurisprudența decid, în genere, că acțiunile civile izvorîte dintr'un fapt ce prezintă caracterele unei crime, unui delict sau unei contravenții polițienești, se prescriu prin timpul prin care se prescrie acțiunea publică, chiar atunci când acțiunea civilă, care rezultă dintr'un

---

țiune, adecă pe o cauză preexistentă delictului, iar nu pe însuș acest delict. In acest caz, acțiunea nu poate fi supusă decât prescripției de drept comun, adecă prescripției de 30 de ani (art. 1890). Cas. rom. Bult. 1895, p. 1205.

(1) Cpr. Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal* fr., II, 539, p. 415 (ed. a 2-a. Vezi tom. I, al Coment. noastre, p. 648, nota 1 (ed. a 2-a) și autoritățile citate în tom. V al aceloraș Comentarii, p. 508, nota 4, la care trebue să adăogăm: C. București, *Dreptul* din 1895, No. 78; Cas. rom. Bult. 1896, p. 1219; Trib. Ilfov și Iași, *Dreptul* din 1907, No. 20 și din 1913, No. 8, p. 62 (cu observ. noastră). Mai vezi și Tratatul nostru în limba franceză, p. 250, nota 1, precum și *suprà*, p. 68, 69, text și nota 1. Vezi în privința istoricului acestei chestiuni, Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 284 urm., p. 187 urm., etc. „Acțiunile civile în daune, care dau loc și la o acțiune penală, zice art. 1416 § 2 din C. civil olandez, se prescriu prin timpul fixat pentru prescrierea acțiunei penale“. C. olandez. Art. 1416 § 2

(2) Marcel Nast, nota în D. P. 1910, 1, p. 201, coloana 2.

(3) Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 509. „Spiritul nostru nu este satisfăcut, zice Ortolan (II, 1879), de a vedeà supuse la aceleași reguli două prescripții a căror temeiu este atât de deosebit“. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 631. Vezi și Tanoviceanu, *op. cit.*, 287 urm., p. 189 urm., care critică, cu drept cuvânt, sistemul prescrierei ambelor acțiuni după aceleași norme, sistem care nu mai există astăzi în unele legiuiri străine. Vezi Garraud, *op. cit.*, II, p. 415, nota 59 și Tanovicieanu, *op. cit.*, p. 191, nota 3.

fapt penal, se exercită în mod separat înaintea tribunalelor civile (1).

Presor. acț. în revendicare a lucrului furat, când posesorul este de rea credință. Art. 1890 C. civil.

In baza principiilor mai sus expuse, s'a decis că acțiunea în despăgubire, care rezultă dintr'un furt, se prescrie, ca și acțiunea publică, prin cinci ani dela comiterea furtului, numai acțiunea în revendicare a lucrului furat prescriindu-se prin 30 de ani contra posesorului de rea credință (art. 1890 C. civ.) (2).

Presor. în contra patronului a acț. în responsabilitate ce rezultă dintr'un accident de muncă.

Tot prin aplicarea acestor principii s'a decis în Franța, că este stinsă prin prescripția de trei ani (la noi *cinci* ani) acțiunea în responsabilitate îndreptată contra unui patron din cauza unui accident de muncă întâmplat unuia din lucrătorii săi, în exercițiul funcțiunei sale, atunci când accidentul este rezultatul unei răniri prin imprudență (art. 249 C. pen.) (3). Și această prescripție nu este suspendată prin

(1) Vezi C. Aix, D. P. 94. 2. 566; Sirey, 95. 2. 33(*); C. Douai, *Pand. Période.* 95. 2. 273; C. Pau, D. P. 97. 2. 206; C. Angers, *Pand. Période.* 1904. 2. 357; Garraud, *op. cit.*, II, 539, p. 415; Ortolan, *op. cit.*, II, 1879, pag. 335, 336; F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1113; Trébutien, *op. cit.*, II, 323, p. 238; Sourdat, *Responsabilité*, I, 378; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 548; Baudry et Tissier, *Prescription*, 629 urm.; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 177—181; Haus, *op. cit.*, II, 1433, p. 623; Tanoviceanu, *op. cit.*, 290, p. 191, 192 și toți autorii, afară de Bertauld, *Cours de code pénal et leçons de législation criminelle*, p. 652 urm., a cărui părere a rămas izolată. Mai vezi în sensul acestei din urmă păreri și alte autorități citate de Baudry et Tissier, *Prescription* p. 480, nota 2 (ed. a 3-a).

(2) Cas. fr. D. P. 1910. 1. 201 (cu nota lui Marcel Nast); Sirey, 1910. 1. 225 (cu nota lui Lyon-Caen). Cpr. Planiol, I, 2487; Mourlon, III, 2005; Répert. Dalloz, v° *Prescription criminelle*, 72; Tanoviceanu, *op. cit.*, 299, p. 196. Vezi p. 377, *ad notam.*

L. meseriilor din 1912.

(3) S'a decis, acum de curând (18 Iunie 1914), că, în urma dispozițiilor legei pentru organizarea meseriilor, care a introdus principii noi în privința acțiunilor în responsabilitate pentru accidentele de muncă, victima unui asemenea accident, sau reprezentanții săi, nu pot exercità o acțiune civilă în

(*) Această din urmă decizie pune în principiu că acțiunea civilă izvorîtă dintr'un delict se prescrie prin acelaș timp prin care se prescrie acțiunea publică, chiar dacă este vorba de repararea unei daune cauzate printr'un delict deferit jurisdicțiilor militare, cu toatecă aceste jurisdicții n'au dreptul de a statuà asupra despăgubirilor civile. Vezi și C. Aix, *Pand. Période.* 94. 2. 179.

minoritatea lucrătorului, nici întreruptă prin ajutorul acordat victimei accidentului, nu în scopul de a recunoaște responsabilitatea patronului, ci numai dintr'un sentiment de milă și de umanitate (1).

Art. 599 Pr. pen.

Rămâne însă bine înțeles că numai acțiunea civilă se prescrie prin zece ani, cinci ani sau un an, nu însă și despăgubirea acordată în baza exercitărei acestei acțiuni, asemenea despăgubiri prescriindu-se prin 30 de ani, conform dreptului comun, în baza art. 599 Pr. pen. (2).

Cazul când acțiunea civilă este exercitată contra unei persoane care răspunde pentru altul.

Se poate întâmplà ca acțiunea civilă să nu fie exercitată direct contra autorului faptului delictuos, ci contra unei persoane care răspunde pentru el, de exemplu, contra tatălui copilului minor, care a comis un delict (art. 1000) și. în asemenea caz, atât doctrina cât și jurisprudența sunt de acord spre a decide că prescripția este tot acea a acțiunei publice, așa că persoanele care răspund civilmente pentru alții vor puteà să opue prescripția de zece ani, cinci ani și un an, susținând că prescripția acțiunei publice a stins și acțiunea lor în responsabilitate (3).

Condemnarea la despăgubiri a inculpatului achitat.

Acțiunea civilă este în intimă legătură cu cea publică numai din punctul de vedere al prescripției, încolo ele fiind dis-

---

daune în caz când accidentul este datorit culpei patronului sau prepușilor săi, iar nu unui terțiu, decât așa cum legea specială prevede și reglementează asemenea acțiuni, iar nu după regulele dreptului comun, și aceste dispoziții au a fi observate chiar dacă se probează că culpa patronului sau a prepușilor săi ar constituì un delict de omor prin inprudență. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 53, p. 420.

(1) Cas. fr. și C. Bourges, *Pand. Période.* 88. 1. 287.

(2) Vezi *infrà*, p. 528, 529. Cpr. Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2082 urm., p. 532, 533.

(3) Vezi Garraud, *op. cit.*, II, 540, p. 418; Sourdat, *Responsabilité* II, 809, p. 66 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 643; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 556, 1°, p. 206 urm.; Laurent, XX, 624; Haus, *op. cit.*, II, 1433; Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 638, p. 544, No. 153; Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 907, 908; Répert. Sirey, v° *Prescription (mat. criminelle)*, 193 urm.; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 291, p. 192; C. Poitiers, D. P. 91. 2. 167; C. Pau, D. P. 97. 2. 206. — *Contrà:* Beudant, nota în D. P. 69. 1. 217. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Dalloz. *Supplément*, v° *Prescription criminelle*, 55.

tincte și indepedente una de alta. Astfel, inculpatul achitat, în prima instanță de pedeapsă, poate fi condemnat la despăgubiri civile de instanța de apel, dacă s'a făcut apel de către partea civilă și dacă această instanță pipăind faptele imputate numai sub raportul pretențiilor civile, găsește și constată în acele fapte elementele delictului. Prin urmare, Curtea de apel, cercetând și constatând elementele delictului din care se poate deduce daunele pretinse de partea civilă, n'a violat principiul autorității lucrului judecat (1).

Acț. civilă recursorie ce aparține persoanei responsabile, contra autorului delictului.

Prescripția statornicită în privința acțiunei publice se aplică și acțiunei civile recursorie, ce persoana declarată civilmente responsabilă ar exercită contra autorului delictului, căci această acțiune derivând din delict și neavând altă bază decât însuș delictul, trebue să fie supusă aceleiaș prescripții, la care este supus însuș delictul (2).

Persoana civilmente responsabilă, spre a nu-și pierde

(1) Cas. rom. II, decizia penală, No. 2255, din 15 Oct. 1913. *Jurisprudența română*, anul 1913, No. 34, p. 538, 539 (decizie nereprodusă în Bult. Curței). Vezi și C. București, *Dreptul* din 1906, No. 63, p. 498; Le Sellyer, *op. cit.*, I, 104, p. 133 urm.; Mangin, *op. cit.*, II, 364, p. 242. — Instanța de apel ar violà însă autoritatea lucrului judecat, dacă ar pedepsì pe inculpatul achitat, numai după apelul părței civile, sau dacă i-ar mări pedepsa fără apelul ministerului public, principiu care erà admis și prin vechiul cod de procedură penală al țărei românești (art. 155, 156). Cas. rom. Bult. S-a criminală, anul 1862, pag. 33. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 605, nota 5.

Instanța de apel nu poate condemnà, fără apelul minist. public, pe un inculpat achitat.

Excepție dela acest principiu. Art. 103 L. judecătoriilor de ocoale din 1907.

Dela această regulă se face însă excepție prin art. 103 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, în privința delictelor judecate de judecătorul de ocol în prima instanță. După acest text, care are o redacție mult mai generală decât acea a art. 73 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1896, apelul oricăreia din părțile, care au figurat la prima instanță, evoacă, înaintea tribunalului, în ce privește pe partea apelată, întreaga afacere, *chiar și acțiunea publică*. Acest text fiind general, se aplică astăzi nu numai la delictele, dar și la contravențiile judecate în prima instanță de către judecătorul de ocol. Vezi Em. Dan, *Codul general al judecătorului de ocol*, p., 231. Aceasta este însă o adevărată anomalie. Vezi C. Botez, *Noul codice de ședință al judecătorului de ocol*, p. 1069. Vezi și tom. VII al Coment. noastre, p. 606, *ad notam*.

(2) Sourdat, *op.* și *loco suprà cit.*, II, 66; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 556, 2°, p. 210; C. Bourges, D. P. 57. 2. 164, etc.

recursul său contra autorului delictului, prin efectul întreruperei prescripției, va face foarte bine de a-și exercită acțiunea recursorie îndată ce va fi acționată în despăgubire de către reclamant (1).

Art. 12 Pr. pen.

Știm că acțiunea civilă nu se stinge, ca cea publică, prin moartea prevenitului sau acuzatului, ci poate fi exercitată în contra reprezentanților săi (art. 12 Pr. pen.). Această acțiune se prescrie însă și în contra reprezentanților prevenitului sau acuzatului tot prin termenul fixat de legea penală (10 ani, 5 ani sau 1 an), pentrucă izvorăște din crimă, delict sau contravenție (2).

Condemnarea prevenitului.

Aceeaș soluție este, *a fortiori*, admisibilă în caz de condemnarea prevenitului sau acuzatului (3).

Achitarea, absolvirea sau amnestierea inculpatului.

In caz însă când acțiunea publică s'a stins prin achitarea, absolvirea sau amnestierea inculpatului, ori printr'o ordonanță de neurmărire, acțiunea civilă se prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), fiindcă, în asemenea caz, faptul este desbrăcat de orice caracter delictuos (4).

Intreruperea acț. civile.

Incât privește întreruperea prescripției, nu mai încape îndoială că actele de instrucțiune sau de urmărire emanate dela ministerul public, care întrerup acțiunea publică, vor întrerupe și acțiunea civilă, chiar când ea ar fi exercitată separat înaintea tribunalelor civile. Aceasta este consecința principiului indivizibilității ambelor acțiuni (5).

Efectul actelor emanate dela partea civ. Art. 178 Pr. pen.

Mult mai delicată este însă chestiunea de a se ști dacă actele de instrucțiune sau de urmărire emanate dela partea civilă, întrerup sau nu acțiunea publică. Dacă partea lezată a pus în mișcare acțiunea publică, conform art. 178 Pr.

(1) Sourdat, *op.* și *loco cit.*, II, p. 66, 67.
(2) F. Hélie, *Théorie du code pénal*, I, 396, p. 593, 594 (ed. a 5-a); Garraud, *op. cit.*, II, 543, p. 426; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 297, p. 195, etc.
(3) Garraud, *op.* și *loco suprà cit.*,
(4) Garraud, *op.* și *loco cit.*; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 483, 2°, p. 93. Chestiunea este însă controversată. Vezi Tanoviceanu, *op. cit.*, 297, 298, p. 195.
(5) Vezi Garraud, *op. cit.*, II, 541, p. 421; Mangin, *op. cit.*, II, 354, p. 204 urm.; Répert. Sirey, *v° cit.*, 489 urm.; Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 388, p. 485 (ed. a 5-a); Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 293, p. 193; Cas. fr. Sirey, 86. 1. 446, etc.

pen., nu mai începe nicio îndoială că această acțiune întrerupe atât acțiunea privată cât și cea publică.

Efectul exercitării acț. civile înaintea tribunalelor civile. Controversă.

Ce trebue să decidem în privința exercitării acțiunei civile de partea lezată înaintea tribunalelor civile? Cu toată controversa ce există asupra acestui punct, trebue să decidem că exercitarea acțiunei civile nu întrerupe nici acțiunea publică, nici cea civilă, pentrucă legea cere, în această privință, acte de procedură penală (acte de instrucțiune sau de urmărire), iar nu acte civile (1).

Plângerea emanată dela partea lezată.

Tot astfel se decide, în genere, că o denunțare sau o simplă plângere emanată dela partea lezată nu sunt acte întreruptive de prescripție, pentrucă nu sunt nici acte de instrucțiune, nici acte de urmărire, ci au de scop numai provocarea acțiunei magistraților (2).

Efectul prescripției acț. publice.

Care este efectul prescrierei acțiunei publice? Acțiunea civilă nu mai poate fi exercitată, dreptul fiind stins prin prescripție.

Invocarea prescripției la C. de casație și din oficiu. Controversă.

S'a decis, însă fără cuvânt, că prescripția, în privința despăgubirilor civile, care rezultă dintr'un delict, nefiind de ordine publică, nu poate fi propusă pentru prima oară în Casație, atunci când acțiunea civilă se exercită separat înaintea tribunalelor civile (3) și că judecătorii nu pot invocà prescripția din oficiu (4).

Opunerea delictului pe cale de excepție în urma prescrierei acțiunei.

Este însă de observat că prescripția nu stinge însăș infracțiunea, ci numai acțiunea publică și cea civilă care izvorăsc din infracțiune; de unde rezultă că partea lezată păstrează, cu toată prescripția îndeplinită, dreptul de a opune delictul pe cale de excepție. Acel care invoacă un delict spre a respinge o cerere nedreaptă, nu exercită, în adevăr,

---

(1) Vezi Garraud, *op. cit.*, II, 541, p. 422; Tanoviceanu, *op. cit.*, 294, p. 194. Vezi asupra acestei controverse, Garraud, *loco cit.*; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 480, p. 84 urm., etc.

(2) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 484, pag. 95. Cpr. Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 387, p. 483 urm. (ed. a 5-a).

(3) Cas. rom. Bult. 1889, p. 664; Cas. fr. Sirey, 60. 1. 206.— *Contrà:* Tanoviceanu, *op. cit.*, 296, p. 194, 195; Haus, *op. cit.*, II, 1433, p. 623. Cpr. C. Paris, D. P. 56. 2. 71. Vezi *suprà*, p. 69 și 472, nota 5.

(4) Chestiunea este însă controversată. Vezi *suprà*, p. 69 și 472, nota 5.

o acțiune, ci se apără, ceeace constitue un drept natural. Astfel, partea lezată va puteà să respingă cererea întemeiată pe un titlu stors prin fraudă sau printr'o semnătură în alb de care abuzase agentul, astăzi apărat prin prescripție (1). Aceasta nu este decât aplicarea unei regule cunoscute. *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum* (2).

Terminând explicarea art. 593—595 din procedura penală, relative la prescrierea acțiunei publice, trecem acum la prescrierea pedepsei.

Prescrierea pedepsei, sau mai bine zis a dreptului de a executà condemnările emanate dela tribunalele represive (3).

Art. 596 Pr. pen. — Pedepsele pronunțate printr'o deciziune, în materie criminală, se vor prescrie prin 20 de ani împliniți dela data deciziunei care le-a pronunțat, ori dacă s'a făcut sau nu recurs pentru casare în contra aceleia.

Cu toate acestea, condemnatul nu va puteà să-și aibă locuința în județul unde locuește, sau cel asupra căruia ori în contra proprietății căruia s'a făcut crima, sau moștenitorii săi în linie dreaptă.

(1) Haus, *op. cit.*, II, 1434, p. 624; Laborde, *op. cit.*, 910; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 558, p. 211 urm.; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 300, p. 196, etc.

(2) Vezi asupra acestei maxime celebre, extrasă din L. 5 § 6, Dig., *De doli mali et metûs exceptione*, 44, 4, *suprà*, p. 47, text și n. 2, p. 226 și tom. VII al Coment. noastre, p. 84 urm.

(3) Unii autori observă, cu drept cuvânt, că expresia prescrierea pedepsei este inexactă și că ar fi mai bine să se zică: prescrierea *executărei*, pentrucă, în realitate, o pedeapsă nu poate fi prescrisă, de oarece ea nu începe să existe decât din ziua executărei. Ceeace se prescrie este deci *actio judicati*. Vezi Garraud, *op. cit.*, II, p. 427, nota 1 (ed. a 2-a); Ortolan, *op. cit.*, II, 1892; Al. Juvara, *Revista critică de drept, legislație și jurisprudență*, anul I (1910), partea II (jurisprudență), p. 12. Vezi și Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, pag. 517, nota 1, *in fine*, care citează în acelaș sens pe comentatorul german Berner. Art. 66 din codul penal german (actual) vorbește, în adevăr, de prescrierea executărei pedepselor *(Strafvollstreckung)*. Vezi *suprà*, pag. 468, *ad notam* și p. 517, *ad notam*. Vezi asupra prescrierei pedepselor, în genere, Vidal, *Cours de droit criminet et de science pénitentiaire*, 586 urm., p. 738 urm. (ed. a 4-a, 1911).

Inexactitate de text.

C. pen. german. Art. 66.

Guvernul va puteà hotărî condemnatului locul domiciliului său.

Pedepsele în materie de crimă de presă se prescriu prin trei ani împliniți, dela data hotărîrei care le-a pronunțat. (Art. 7 C. pen. Art. 593 § ultim Pr. pen. Art. 635 Pr. pen. fr.).

Art. 597 Pr. pen. — Pedepsele pronunțate printr'o deciziune sau sentință, în materie corecțională, se vor prescrie prin cinci ani împliniți dela data deciziunei sau sentinței care le-a pronunțat în ultimă instanță.

Pentru pedepsele pronunțate de tribunale în prima instanță, termenul de 5 ani va începe a curge din ziua în care sentința nu se va mai puteà atacà pe calea apelului.

Pedepsele în materie de delicte de presă se prescriu printr'un an dela data hotărîrei. (Art. 8 C. pen. Art. 198, 200, 594 § ultim Pr. pen. Art. 636 Pr. pen. fr.).

Art. 598 Pr. pen. — Pedepsele pronunțate pentru contravențiuni polițienești se vor prescrie după doi ani împliniți; însă, pentru cele pronunțate în ultimă instanță, din ziua sentinței; iar pentru cele pronunțate în prima instanță, din ziua când sentința nu se va mai puteà atăcà pe calea apelului. (Art. 9 C. pen. Art. 171, 595 Pr. pen. Art. 639 Pr. pen. fr.).

Art. 600 Pr. pen. — In niciun caz, condemnații în contumacie sau în lipsă, *a căror pedeapsă s'a prescris* (1), nu vor puteà fi primiți a se înfățișà ca să se descarce de condamnarea ce a fost pronunțată în contra lor. (Art. 147, 182, 475, 481 Pr. pen. Art. 641 Pr. pen. fr.).

Prescrierea pedepselor.

Odată prevenitul sau acuzatul condemnat, pedeapsa pronunțată de tribunalele represive urmează a fi executată de agenții forței publice. Dacă acești agenți au fost însă negligenți sau n'au putut aduce la îndeplinirea hotărîrea definitivă care condamnă pe delicvent, din cauză că el s'a făcut nevăzut, dreptul de a mai aduce această hotărîre la îndeplinire se prescrie prin expirarea termenelor fixate de lege (20 de ani, 5 ani și 2 ani).

Am arătat *suprà*, p. 465, text și nota 2, motivele acestei dispoziții legislative, pe care mulți autori n'o aprobă și care nu există în unele legiuiri străine (2).

---

(1) Am adaos la text cuvintele subliniate, care, după cum foarte bine observă Curtea noastră de casație (Bult. 1906, p. 745; *Dreptul* din 1906, No. 34, p. 271 și *Cr. judiciar* din același an, No. 58, p. 462), din eroare sunt omise în ediția oficială. Vezi *suprà*, p. 473, nota 1.

(2) Vezi Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2053 urm..

Timpul cerut pentru prescrierea executării pedepselor este și trebuià să fie mai lung decât timpul cerut pentru a se prescrie acțiunea publică. In adevăr, de câteori a intervenit o condemnare penală, amintirea faptului se șterge mai cu greu și executarea pedepsei apare mai bine proporționată cu infracțiunea. De aceea, pe când acțiunea publică se prescrie prin 10 ani, 5 ani și 1 an (art. 593—595 Pr. pen.), executarea pedepsei se prescrie, din contra, prin 20 de ani în materie criminală (art. 596 Pr. pen. (1), prin 5 ani în materie corecțională (art. 597 Pr. pen.) și prin 2 ani în materie de contravenții polițienești (art. 598 Pr. pen.), numai executarea pedepselor pentru crime și delicte de presă fiind supuse la prescripții mai scurte (3 ani și un an) (art. 596 și 597 §§ ultime Pr. pen.). Timpul admis de lege pentru prescrierea pedepselor.

Care este întinderea prescripției pedepselor? Prescripția se aplică numai la pedepsele susceptibile de o executare materială, adecă la pedepsele privative de libertate sau de bunuri (pedepse bănești) (2). Intinderea prescripției pedepselor.

2067. „Nicio prescripție nu este admisibilă contra pedepselor pronunțate printr'o hotărîre având puterea lucrului judecat", zice art. 49 din codul penal prusian dela 1851, din care mai multe dispoziții au trecut în codul nostru actual (vezi de exemplu, în privința înșălăciunei, *Betrug*, art. 332 C. pen. rom. și art. 241 C. pen. prusian), etc. C. penal prusian din 1851. Art. 49.

Dar, dacă textul menționat nu admite prescrierea executării pedepselor, soluția contrară este admisă de art. 66 din codul actual german. „Urmărirea infracțiunilor și executarea pedepselor se sting prin prescripție", zice acest din urmă text. *„Durch Verjährung wird die Straverfolgung und die Strafvollstreckung ausgeschlossen"*. Vezi *suprà*, p. 468, *ad notam* și p. 515, nota 3, *in fine*. C. penal german. Art. 66.

(1) Dacă pedeapsa criminală, pronunțată de Curtea cu jurați, a fost schimbată de capul Statului într'o pedeapsă corecțională, se decide în Franța că termenul prescripției este redus la cinci ani. Vezi Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 635, p. 537, No. 10 (ed. din 1898).

(2) Amenda penală, fiind supusă unei executări penale, este supusă prescripției. Cpr. Haus, *op. cit.*, II, 1022, p. 272; Garraud, *op. cit.*, II, 544, pag. 427, 428. — S'a decis, cu drept cuvânt, că, în materie corecțională, pedepsele prescriindu-se prin cinci ani împliniți dela data deciziei sau sentinței care le-a pronunțat în ultimă instanță (art. 597 Pr. pen.), amenda penală, deși are de efect crearea unui venit Statului, totuși Amenda.

Pedepse disciplinare, etc.

Ea nu se aplică la pedepsele disciplinare (1), nici la pedepsele care consistă în perderea unor drepturi și în incapacitățile juridice pronunțate de judecător sau de lege, ca o consecință a pedepsei principale.

Incapacitățile ce atrag unele condemnări.

Astfel, art. 19 din legea electorală prevăzând că sunt nedemni de a fi alegători cei condemnați pentru crime și pentru unele delicte anume prevăzute de textul de mai sus, această pedeapsă este imprescriptibilă și nu încetează de a avea ființă nici chiar în urma terminărei osândei principale. De aceea se decide, cu drept cuvânt, că faptul că un individ, condemnat pentru furt, ar fi figurat, în urma terminărei osândei, un timp îndelungat în listele electorale, nu-i conferă niciun drept, această pedeapsă fiind imprescriptibilă (2).

Nedemnitatea de a fi alegător, zice foarte bine o decizie a Curței noastre de casație, la care am luat și noi parte ca consilier, este generală și perpetuă, ea urmărind persoana condemnată pentru crime și delictele prevăzute de acest text, în timp nemărginit, fără a se puteà prescrie (3).

Prescrierea degradărei civice.

Degradarea civică se prescrie însă odată cu prescrierea osândei principale, de oarece după art. 13 § ultim din

---

fiind o pedeapsă, se prescrie conform termenului prescripției penale, adecă tot prin *cinci* ani, de câteori amenda este pronunțată pentru un delict. Legea de urmărire regulând modurile de încasare a amenzilor civile și contribuțiilor de orice natură datorite Statului, art. 20 și 21 din această lege nu pot fi aplicate prescripției penale. Astfel fiind, instanța de fond a făcut o justă aplicare a legei, hotărînd că amenda penală de 2000 lei, la care fusese condemnat inculpatul pentru delictul de escrocherie, este supusă prescripției de *cinci* ani, statornicită de art. 597 Pr. pen., iar nu acelei de *trei* ani, statornicită de art. 20 și 21 din legea de urmăriri. Cas. rom. S-a II, decizia penală No. 134 din 20 Ianuarie 1914. Vezi *Cr. judiciar* din 1914, No. 20, p. 172 (rezumate) și *Jurisprudența română* din 1914, No. 9, pag. 132, 133, No. de ordine 132.

(1) Haus *op. cit*, II, 1018, p. 270.

(2) Cpr. Haus, *op. cit.*, II, 1019, p. 270 și 1026, p. 274; Garraud, *op. cit.*, II, 544, p. 428; Pand. fr., v° *Prescription criminelle*, 120; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2069, p. 524. 525; Cas. fr. D. P. 63. 1. 135; Sirey, 63. 1. 558; Cas. rom. Bult. 1898, p. 573, etc.

(3) Cas. rom. Bult. 1901, p. 675.

codul nostru penal, osânda la munca silnică atrage după sine degrațiunea, *însă numai pe timpul osândei.*

Incât privește interdicția legală (art. 13 și 16 C. pen.), chestiunea este controversată (1). Unii susțin, în adevăr, că ea să prescrie odată cu pedeapsa principală, al cărei accesoriu este (2), iar alții susțin că pedeapsa interdicției legale este imprescriptibilă (3). Adevărul este că interdicția legală neexistând decât în timpul pedepsei principale, nu mai poate să subziste atunci când această executare nu mai este cu putință. Interdicția legală. Art. 13 și 16 C. pen. Controversă.

Care este efectul prescrierei pedepselor? Ca și prescripția acțiunei publice, prescrierea pedepselor este de ordine publică (4); de unde rezultă că condemnatul nu poate să renunțe la prescripția dobândită în folosul lui, cerând a-și face osânda. El nu poate, în caz de condemnare prin contumăcie, să ceară a fi judecat din nou (5). Efectul prescrierei pedepselor.

Prescripția dobândită condemnatului trebue să fie invocată de judecători din oficiu, în orice stare s'ar află pricina, Invocarea prescripției din oficiu.

---

(1) Vezi Répert. Dalloz, v° *Prescription criminelle*, 14.

(2) Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 914.

(3) Villey, *Précis d'un cours de droit criminel*, p. 542 (ed. a 5-a).

(4) Prescripția unei pedepse este de ordine publică, zice Curtea din Galați, și are loc de drept prin trecerea timpului determinat de lege. Prin urmare, după această trecere de timp, condemnatul nu poate face nicio cerere pentru constatarea de fapt a prescrierei pedepsei, întrucât ea este fără interes, iar Ministerul public este dator să înceteze cu executarea pedepsei. *Cr. judiciar* din 1910, No. 74, p. 625.

(5) Vezi *suprà*, p. 472. — După art. 600 din Pr. pen., condemnatul a cărui pedeapsă este prescrisă, nu poate fi primit a se înfățișà ca să se descarce de pedeapsa pronunțată în contra lui. — Se decide chiar că nu numai condemnarea penală, dar și acea la despăgubiri civile, a devenit irevocabilă în folosul părței civile. Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 411, p. 515, 516. In orice caz, din art. 600 Pr. pen. combinat cu art. 481 din acelaș cod rezultă că orice condemnat în lipsă sau în contumacie, a cărui pedeapsă s'a prescris, poate invocà prescripția pedepsei sale, iar instanțele judecătorești sunt obligate a examinà temeinicia acestei cereri, căci altfel ar violà regulele admise de lege în materie de prescripție penală. Cas. rom. Bult. anul 1906, pag. 745; *Dreptul* din 1906, No. 34, pag. 271, 272 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 58, p. 462. Art. 600 Pr. pen.

și, după cum știm, chiar pentru prima oară înaintea Curței de casație (1).

Timpul cerut pentru prescrierea pedepselor.

Care este timpul cerut pentru prescrierea pedepsei? Legea noastră, ca și cea franceză, răspunde că, în materie criminală, pedeapsa se prescrie prin douăzeci de ani (art. 596 Pr. pen.), în materie corecțională prin cinci ani (art. 597 Pr. pen.), iar în materie de simplă poliție prin doi ani (art. 598 Pr. pen.) (2).

Prescrierea crimelor și delictelor de presă.

In materie de crime de presă, executarea pedepsei se prescrie prin 3 ani dela data hotărîrei care a pronunțat-o (art. 596 § ultim Pr. pen.), iar în privința delictelor de presă, printr'un an, tot dela data hotărîrei (art. 597 § ultim Pr. pen.). Ambele aceste dispoziții au fost adaose la textele menționate prin legea din 17 Aprilie 1875.

Determinarea termenului prescripției prin caracterul infracțiunei. Controversă.

Sistemul admis de lege în privința prescrierei pedepselor, criticat de unii autori (3), a dat loc la o dificultate. Se naște, în adevăr, întrebarea: ce trebue să înțelegem prin expresiunile: „pedepse pronunțate printr'o decizie în materie criminală, corecțională sau pentru contravențiuni polițienești"? După părerea generală, *caracterul infracțiunei* va fi acela care va determină termenul prescripției. Astfel, pedeapsa este ea pronunțată *în materie criminală*, adecă pentru un fapt recunoscut ca crimă prin jurisdicția de judecată, prescripția va fi de 20 de ani, oricare ar fi pedeapsa aplicată. Această soluție ne conduce la următoarea consecință nedreaptă: dacă admiterea de circumstanțe ușurătoare sau

(1) Vezi *suprà*, p. 68, 472, 508, 519, 520.

L. monopol. tutunurilor. Art. 75.

(2) Pentru ca art. 598 Pr. pen. să fie aplicabil, trebue să fie vorba de o adevărată contravenție polițienească (art. 1 § ultim, art. 9 și 381 urm. C. pen.). Astfel, infracțiunea prevăzută de art. 75 din legea monopolului tutunurilor fiind un delict, iar nu o contravenție polițienească, pedeapsa aplicată pentru această infracțiune se prescrie prin 5 ani, iar nu prin 2 ani, ca pentru contravențiuni. Cas. rom. Bult. 1909, p. 1154. — Vezi însă Cas. rom. Bult. 1896, p. 862, 863.

Contrav. la legea meseriilor.

O altă decizie a Curței de casație pune, de asemenea, în principiu că o infracțiune la legea meseriilor, pedepsită cu o amendă mai mare de 25 lei, nu poate fi considerată ca contravenție, așa că art. 598 Pr. pen., aplicabil numai contravențiilor polițienești, nu poate fi aplicat unor asemenea infracțiuni. Cas. rom. Bult. 1910, p. 248.

(3) Vezi Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2071, p. 526.

minoritatea agentului (art. 63 C. pen.) n'au permis de a-i aplică decât o pedeapsă corecțională, prescripția va fi tot de 20 de ani, fiindcă pedeapsa este pronunțată în materie criminală (1).

Punctul de plecare al prescripției.

Care este punctul de plecare al prescripției în cazurile art. 596—598? Pentru ca prescripția să înceapă a curge se cere o condemnare care să poată fi executată. Acest principiu este adevărat în toate materiile penale, însă el trebue să fie examinat în materie criminală, corecțională și de simplă poliție.

Materie criminală.

In materie *criminală*, art. 596 Pr. pen. dispune că termenul de 20 de ani începe a curge dela data deciziei care a pronunțat pedeapsa, fără a distinge între condemnările contradictorii și cele prin contumăcie *(non obstat* art. 481 Pr. pen.), și fără a se distinge dacă s'a făcut sau nu recurs în casație.

Dr. francez în privința recursului în casație.

In Franța, recursul în casație, făcut fie de condemnat, fie de ministerul public, are de efect modificarea punctului de plecare al prescripției, care nu va începe a curge decât din ziua pronunțării deciziei Casației. Recursul în casație fiind, în adevăr, suspensiv de executare, nicio pedeapsă nu poate fi executată cât timp recursul este pendent (2).

Dr. nostru.

La noi însă, textul art. 596 Pr. pen. face să curgă termenul prescripției din ziua pronunțării deciziei Curței cu jurați, fie că s'a făcut sau nu s'a făcut recurs în casație.

Materie corecțională și polițienească.

In materie *corecțională* și de *simplă poliție*, legea face

(1) Vezi în acest sens, Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 810, pag. 588, 589 (ed. a 2-a); Nouguier, *La cour d'assise*, IV, partea II, 3886, p. 1028 (ed. din 1870); Mangin, *op. cit.*, II, 296 urm., p. 119 urm.; Garraud, *op. cit.*, II, 545, p. 432, 433; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 544, p. 178 urm.; Sourdat, *op. cit.*, I, 382, p. 478; Tanoviceanu, *Cours de drept penal*, II, 2072, p. 526; Cas. rom. Bult. 1886, p. 707; Cas. fr. Sirey, 91. 1. 432; Sirey, 55. 1. 319; Trib. Chaumont, Sirey, 56. 2. 417 (cu nota lui Gilbert). — *Contrà:* Ortolan, *op. cit.*, II, 1896, p. 343, 344; Haus, *op. cit.*, II, 1029, 1030, pag. 276, 277; F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1056, p. 675 (ed. a 2-a) și *Pratique criminelle*, I, 1077; Cas. fr. Sirey, 81. 1. 285 (cu nota lui Villey în sens contrar). Cpr. Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 870, 919.

(2) Trébutien, *op. cit.*, I, 813, pag. 590; Garraud, *op. cit.*, II, 546, p. 434, etc.

următoarea distincțiune: pedeapsa pronunțată în ultimă instanță se prescrie din ziua pronunțării condemnării, iar pedeapsa pronunțată în prima instanță, din ziua expirării termenului de apel sau a respingerei apelului în contradictor.

Cazul când pedeapsa a fost pronunțată în lipsă.

Dacă pedeapsa a fost pronunțată de prima instanță în lipsă, prescripția va începe a curge dela expirarea termenului de apel; dacă pedeapsa a fost pronunțată în lipsă de a doua instanță, prescripția va începe a curge dela data de când hotărîrea a rămas definitivă prin nefacerea opoziției în termenul legal sau prin respingerea ori anularea opoziției [1].

Recursul în casație nu întrerupe prescripția pedepselor.

Din cele mai sus expuse rezultă că, în materie corecțională, pedeapsa pronunțată printr'o sentință sau decizie definitivă, se prescrie prin cinci ani împliniți dela data sentinței sau deciziei care a pronunțat-o în ultimă instanță. iar nu din ziua când acea sentință sau decizie a rămas definitivă prin expirarea termenului de recurs sau prin respingerea recursului. Condemnatul la o pedeapsă corecțională, care invoacă prescripția, nu are deci să deducă din termenul de cinci ani, ce a curs dela condemnarea pronunțată în contra lui, termenul de trei zile ce legea îi acordă pentru recursul în casație, nici timpul cât a durat judecarea recursului, dacă un asemenea recurs a fost introdus. Acest principiu în materie de prescripție a executărei pedepsei, rezultă nu numai din art. 597 Pr. pen., care fixează în mod general punctul de plecare al prescripției, în caz când hotărîrea de condemnare este dată în ultimă instanță, dar mai rezultă și din art. 596, relativ la prescrierea pedepselor în materie criminală, unde se adaogă, pentru a preciză și mai bine, că recursul în casație nu întrerupe prescripția pedepselor, și această regulă se aplică fără îndoială și la delicte, nefiind nici rațional nici echitabil să nu se recunoască celui culpabil de un delict, beneficiul prescripției în aceleași condiții ca și celui culpabil de o crimă.

Astfel fiind, instanța de fond face o bună și sănătoasă aplicare a principiului prescripției, când hotărește că pedeapsa corecțională, la care a fost condamnat un inculpat.

[1] Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2073, p. 527. — O hotărîre de condemnare, pronunțată în lipsă și necomunicată condemnatului, nefiind definitivă, nu face să curgă prescrierea pedepsei. Cas. fr. *Pand. Période.* 1893. 1. 248.

s'a prescris prin faptul că au trecut cinci ani dela pronunțarea ei, fără să ție seama și să scadă din acest termen timpul cât a durat procedura recursului făcut în contra hotărîrei condemnătoare (1).

In materie *de simplă poliție* regula este aceeaș ca și în materie corecțională. După art. 598 Pr. pen., termenul prescripției va curge din ziua hotărîrei, dacă este pronunțată în ultimă instanță și din ziua expirării termenului de apel, dacă este pronunțată în prima instanță, sau din ziua respingerei apelului, fie că s'a făcut sau nu recurs. Materie polițienească.

Dacă executarea pedepsei începuse, însă a încetat, prescripția va curge din ziua în care executarea a încetat. Astfel, dacă condemnatul a fugit, prescripția pentru restul pedepsei va începe a curge din ziua evadării sale (2). Cazul când condemnatul a fugit.

Venim acum la întreruperea și suspendarea prescripției executărei pedepselor.

Mai întâi, încât privește suspendarea prescripției, este evident că, la noi, ca și în Franța, ea nu există, cauzele de suspendare existente în materie civilă neputând fi admise în materie penală (3). Suspendarea prescripției. Inadmisibilitate.

Știm de asemenea, că suspendarea nu este admisă nici în privința prescrierei acțiunei publice, regula „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*“ fiind inadmisibilă astăzi, atât în materie civilă cât și în materie represivă (4).

Această maximă nefiind înscrisă în legile actuale, zice un autor, este lipsită de orice valoare nu numai în materie penală, dar chiar în materie civilă (5). Cu toate acestea, o

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 971 urm. și *Cr. judiciar* din 1912, No. 47, p. 564 (rezumate).

(2) Ortolan, *op. cit.*, II, 1898, pag. 345; Laborde, *op. cit.*, 929; Trébutien, *op. cit.*, I, 820, p. 593; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2075, p. 529. „După întreruperea executărei pedepsei, o nouă prescripție începe a curge, *beginnt eine neue Verjährung*, zice art. 72 § ultim din codul penal german. C. penal german. Art. 72 § ultim.

(3) Laborde, *op. cit.*, 932; Ortolan, *op. cit.*, II, 1872 și 1907; Garraud, *op. cit.*, II, 547 *ab initio*, p. 438; Gauckler (prof. la Caen), nota în *Pand. Période.* 92. 2. p. 81; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2076, p. 529.

(4) Vezi *suprà*, p. 48, 49, 172 urm. și 506, 507.

(5) Gauckler, nota în *Pand. Période.* 92. 2. 81. Vezi și Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 889.

sentință a tribun. din Avranches. criticată cu drept cuvânt de profesorul Gauckler, vorbește de suspendarea prescripției penale (1).

Intreruperea prescripției penale.

In privința întreruperei prescripției, legea fiind mută, vom decide că, odată ce prescripția a început a curge, singurele acte care pot să întrerupă cursul ei sunt actele *de executare*, adecă: în privința pedepselor corporale, arestarea condemnatului de către agenții însărcinați cu executarea pedepselor, fără ca să fie nevoe ca condemnatul să fie condus în stabilimentul unde el urmează să-și facă osânda (2); iar în privința amenzei, singura întrerupere consistă în urmărirea și sechestrarea bunurilor condemnatului, o simplă somație sau un comadament nefiind suficiente (3).

(1) Vezi *Pand. Période., loco suprà cit.* Vezi și Vidal, *op. cit.*, 592, p. 744.

(2) Cpr. Laborde, *op. cit.*, 928; Ortolan, *op. cit.*, II, 1901; F. Hélie, *Instruction criminelle*, VIII, 418; Garraud, *op. cit.*, II, 547, p. 439 (ed. a 2-a); C. N. Toneanu, *Revista critică de drept, legislație și jurisprudență*, anul I (1911), No. 4, p. 231, etc. Cpr. Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2074, p. 527, 528. — Art. 96 din codul penal belgian dispune anume că prescripția pedepsei va fi întreruptă prin arestarea condemnatului, iar art. 72 din codul penal german merge și mai departe, prevăzând că prescripția pedepsei este întreruptă prin orice act al autorității competente, care ar avea de scop executarea pedepsei, precum și prin arestarea condemnatului operată în scopul acestei executări: „*Iede auf Vollstreckung der Strafe gerichtete Handlung derjenigen Behörde, welchelr die Vollstreckung obliegt, sowie die zum Zwecke der Vollstreckung erfolgende Festnahme des Verurtheilten unterbricht die Verjährung*".

Dr. penal belgian și C. pen. german. Art. 72.

(3) Trébutien, *op. cit.*, I, 850, p. 593; F. Hélie, *Instr. criminelle.* VIII, 4118; Laborde, *op. cit.*, 928; Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 536, p. 638, No. 10; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2074, p. 527, 528; Pand. fr., v° *Prescription criminelle*, 152, etc.

Intreruperea prescripției pedepselor. Dr. internațional. Controversă.

Intreruperea prescripției executărei pedepselor a dat loc la dificultăți în materie de drept internațional. Ce trebue să decidem, în adevăr, în caz când un delicvent, condemnat de către tribunalele noastre represive, a fost arestat în străinătate, în baza unei cereri de extrădare (*)? Arestarea lui de către

Extrădare.

(*) Vezi încât privește extrădarea, tom. I al Coment. noastre, p. 351, text și nota 1 (ed. a 2-a), precum și tom. VII, p. 468 urm. Incât privește raporturile noastre cu Franța în această privință, vezi *J. Clunet*, anul 1905,

In consecință, s'a decis că, de câteori s'au făcut acte autoritățile străine este ea un act întreruptiv de prescripție, sau prescripția pedepsei fi-va ea întreruptă numai atunci când autoritățile străine au predat pe condemnat în mânile autorităților române? Chestiunea nu este lipsită de interes pentru condemnat, fiindcă procedura extrădărei poate uneori să ție un timp relativ îndelungat și se poate prea bine întâmplà ca el să fie predat autorităților, care au cerut extrădarea, în urma expirărei timpului cerut pentru prescrierea pedepsei. Curtea din București a decis, la 1910, că arestarea operată în străinătate întrerupe prescripția, pentru motivul că Statul străin, care încuviințează extrădarea, fie în baza unui tratat internațional, fie în baza reciprocității, primește, așa zicând, o delegație dela Statul care cere extrădarea și îi dă tot concursul său la executarea hotărîrei, ținând pe condemnat la dispoziția țărei care reclamă extrădarea. Vezi *Revista critică de drept, legislație și jurisprudență* (care-și datorește existența și prosperitatea ei numai stăruinței și muncei neobosite a distinsului nostru fost elev, d-l Barnosche-Vasiliu), anul I (1910), partea II-a (jurisprudență), p. 10 și 11. Tot în acest sens s'a pronunțat și Curtea de casație din Franța *(Pand. Périod.* 88. 1. 379; D. P. 89. 1. 173 și Sirey, 89. 1. 489, cu nota lui Edmond Villey și cu un însemnat raport al consilierului Tanon). Mai vezi Trib. d'Avranches *(Pand. Périod.* 92. 2. 81, cu nota lui E. Gaukler, prof. la Caen). Această din urmă sentință, confirmată de Curtea din Caen prin adoptarea motivelor primilor judecători, decide că atunci când un condemnat din Franța trece în străinătate și când, în urma unei cereri de extrădare, emanată dela autoritățile franceze, condemnatul nu poate deocamdată fi predat acestor autorități, din cauză că el își execută o altă osândă pronunțată de tribunalele țărei unde se adăpostise, prescripția pedepsei pronunțată în Franța este întreruptă (sentința zice în mod inexact *suspendată)* în tot timpul detențiunei sale, în baza hotărîrei străine. Atât jurisprudența română cât și cea franceză este însă criticată de d-l Al. Juvara *(Revista critică*, anul I, *loco suprà cit.)*, și aprobată de d-l C. N. Toneanu (aceeaș *Revistă*, anul I, (1911), No. 4, p. 231—240). D-l Tanoviceanu *(op. cit.*, II, 2074, p. 528, text și nota 1) se pronunță în contra jurisprudenței. „Nu putem admite, zice d-sa, că prinderea culpabilului, spre a fi extrădat, ar puteà să aibă de rezultat întreru-

Procesul-verbal de insolvabilitate.

p. 504 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 77, p. 616. Incât privește convențiile de extrădare între țara noastră și diferitele țări străine, vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 469 și St. Scriban, *Convențiile de extrădare ale României* (tip. *Cr. judiciar*, București, 1901). Mai vezi G. D. Nedelcu, *Atributul puterei judecătorești în materie de extrădare* (București 1914). Această lucrare este foarte interesantă, foarte utilă și bine alcătuită.

de executare a unei pedepse corecționale, prescripția este întreruptă și termenul de cinci ani curge din ziua efectuărei ultimului act de executare. Procesul-verbal de insolvabilitate, încheiat de perceptorul respectiv, pentru neplata amenzei corecționale, este un act de executare, care întrerupe prescripția și, deci, un nou termen de cinci ani începe a curge dela data acestui act de insolvabilitate (1).

Apelul neregulat al condemnatului nu întrerupe prescripția.

Astfel, s'a decis că, dacă ministerul public n'a executat hotărîrea condemnătoare în timpul determinat de lege pentru prescripția executărei pedepsei, pedeapsa prevăzută în acea hotărîre este prescrisă, și această prescripție nu este întreruptă prin apelul neregulat făcut contra acelei sentințe, întrucât un atare apel nu suspendă executarea. Prin urmare, când un condemnat face un apel neregulat sau nul, în contra sentinței tribunalului care l-a condemnat la o pedeapsă corecțională, și până la judecarea acestui apel, a trecut mai

---

perea prescripției, înainte de a fi extrădat autorităților românești". Noi credem, din contra, că arestarea în țară străină a osânditului întrerupe executarea pedepsei pronunțată de tribunalele române, pentrucă, la urma urmei, hotărîrea românească este acea care se execută peste fruntarii. Puțin importă, deci, dacă arestarea condemnatului emană dela autoritatea română sau străină, destul este ca aceasta din urmă să fi lucrat în baza sentinței de condemnare emanată dela tribunalele române. Toți autorii, afară de Tanoviceanu, zic, în adevăr, că nu este nevoe, pentru întreruperea prescripției, ca condemnatul să fie definitiv încarcerat în casa de arest, unde el trebue să-și facă osânda, fiind suficient ca cei în drept să fi pus mâna pe el. (Vezi autorii citați *suprà*, p. 524, nota 2). Executarea osândei prin prinderea și arestarea condemnatului de către autoritățile competente, fie chiar străine, este deci incompatibilă cu continuarea din partea lui a prescrierei pedepsei, fiindcă această arestare îl pune în imposibilitate de a se sustrage în mod voluntar dela consecințile pedepsei pronunțate în contra lui. (Cpr. Cas. fr. *Pand. Période.* 1893. 1. 248). Hotărîrea fiind executată, consecința neapărată este că prescripția este întreruptă. Acestea ni se par adevăratele principii. Și să nu se zică că autoritățile străine, care au pus mâna pe condemnat, ar fi incompetente, căci ele au operat arestarea în baza sentinței de condemnare. Iată foarte pe scurt motivele care ne fac a respinge teoria susținută, de altfel foarte bine, de amicii noștri, d-nii Juvara și Tanoviceanu.

(1) Trib. Dolj, *Cr. judiciar* din 1914, No. 7, p. 54.

mult de cinci ani dela data de când a expirat termenul de apel, fără ca în acest timp sentința să fi fost adusă la îndeplinire, pedeapsa este prescrisă (1).

Efectele prescripției.

Care sunt efectele prescrierei executărei unei pedepse? Răspunsul este foarte simplu: prescripția șterge pedeapsa, împiedecând-o de a mai fi executată contra condemnatului, și aceasta fie că este vorba de o pedeapsă corporală (închisoarea), fie de o pedeapsă bănească (amenda).

Cazul când s'a pronunțat două pedepse.

Dacă s'au pronunțat două pedepse contra aceluiaș individ care, prin excepție, se cumulează (2), prescripția celei de a doua nu va puteà curge în timpul executărei celei dintâi (3).

Cazul când același individ este condemnat la închis. și amendă.

Dacă același individ a fost însă condemnat prin aceeaș decizie la o pedeapsă corporală și la o pedeapsă bănească, executarea uneia din ele n'ar împiedecà prescrierea celeilalte (4).

Deoseb. între dr. nostru și dr. fr. în privința recidivei.

In Franța, condemnatul care comite o nouă infracțiune, după prescrierea pedepsei la care fusese condemnat, se consideră, în genere, ca recidivist (5), pe când la noi soluția contrară este singură admisibilă, din cauză că textele noastre dela recidivă se deosebesc de cele franceze (6).

Art. 596 Pr. pen.

Am zis că prescripția nu șterge decât pedeapsa, care nu mai poate fi executată. Ea nu șterge, deci, nici infracțiunea nici condemnarea; agentul tot un condemnat rămâne. Dovadă de aceasta este art. 596 Pr. pen., care

(1) Cas. rom. Bult. 1897, p. 63.

(2) Vezi asupra cumulului mai multor infracțiuni, Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, I, 1124 urm., p. 675 urm.; Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 652 urm., p. 378 urm.

(3) Trébutien, *op. cit.*, I, 821, p. 594.

C. penal german. Art. 71.

(4) Trébutien, *op. cit.*, I, 822, p. 594.--Art. 71 din codul penal german dispune, din contra, că dacă o hotărîre condamnă pe cineva pentru același fapt la amendă *(Geldstrafe)* și la o pedeapsă corporală *(Freiheitsstrafe)*, amenda nu se prescrie înaintea pedepsei corporale. *„Die Vollstreckung einer wegen derselben Handlung neben einer Freiheitsstrafe erkannten Geldstrafe verjährt nicht früher, als die Vollstreckung der Freiheitsstrafe“.*

(5) Vezi Blanche, *Études pratiques sur le code pénal*, I, 455, p. 611 (ed. a 2-a).

(6) Vezi Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, I, 1187 urm., p. 714 urm., și II, 2081, pag. 531, care discută pe larg și foarte bine chestiunea (tom. I, *loco suprà cit.)*.

opreşte pe condemnat de a domicilià în judeţul unde locuesc victima sau moştenitorii ei direcţi, permiţând în acelaş timp guvernului de a fixà locul unde condemnatul urmează a domicilià. Această măsură are un scop îndoit: înlăturarea, pe deoparte, pentru victimă sau moştenitorii săi, a unei vecinătăţi odioase, iar pe de altă parte, apărarea a însuş condemnatului de răsbunarea acelor care au fost victima lui, răsbunare de multe ori firească, din cauză că el a rămas nepedepsit (1).

Aplic. art. 596 Pr. pen. numai la caz de condemnare p. crime.

Această măsură excepţională se aplică numai în caz de crime, nu însă în caz de delicte şi, cu atât mai puţin, în caz de contravenţii poliţieneşti. Ea fiind o reparare civilă, numai cei interesaţi pot să isgonească *manu militari* pe condemnat din judeţul în care îi este interzis de a şedeà. Ministerul public nu are acest drept (2).

Prescrierea condemnaţiunilor civile.

Art. 599 Pr. pen. — Condemnaţiunile civile cuprinse în deciziunile date în materie criminală, corecţională sau poliţienească şi devenite nerevocabile, se vor prescrie după regulele codului civil. (Art. 1890 C. civ. Art. 642 Pr. pen. fr.).

Aplic. dreptului comun.

Prescripţia executărei pedepsei nu are nicio înrâurire asupra condemnaţiunilor civile pronunţate în materie criminală, corecţională şi poliţienească. Aceste condemnaţiuni, se vor prescrie, după textul de mai sus, prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890 C. civil) (3).

Ce se înţelege prin condemnări civile.

Prin condemnaţiuni civile se înţelege daunele-interese, diferitele restituiri şi cheltuelile datorite părţei civile sau Statului, etc.

Amenzi.

In privinţa amenzilor, trebue să distingem între cele care au un caracter penal, adecă care au de obiect pedep-

(1) Trébutien, *op. cit.*, I, 823, 824, p. 595; Tanoviceanu, *op cit.*. II, 2081, p. 531, etc.

(2) Laborde, *op. cit.*, 349, p. 196 (ed. 1-a).

(3) Vezi asupra motivelor care au făcut să se edicteze această dispoziţie, F. Hélie, *Instruction criminelle*, VIII, 4115. Vezi asupra prescrierei condemnaţiunilor civile, în genere, Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2082 urm., p. 532, 533.

sirea unei crime, unui delict sau unei contravenții polițienești, și cele care au un caracter civil, precum sunt acele la care se condamnă ofițerul stărei civile, pentru abateri, în baza art. 36 C. civil. Cele dintâi se prescriu prin termenul fixat de art. 596—598 Pr. pen., iar cele de al doilea, prin 30 de ani (art. 1890 C. civil) (1).

Art. 36 C. civil.

Amenda prevăzută de art. 36 C. civil, zice foarte bine Curtea noastră de casație, fiind o amendă civilă, nu are în nimic caracterul unei amenzi penale. Acțiunea exercitată în baza art. 36 C. civil, prescriindu-se, deci, prin 30 de ani (art. 1890 C. civ.), nu se poate, în asemenea materie, invocà prescripția pentru delicte sau contravențiuni, prevăzută de art. 594 și 595 din procedura penală (2).

Punctul de plecare al prescripției.

Termenul de 30 de ani va curge din ziua când hotărîrea, care a pronunțat o asemenea condemnare, a devenit definitivă și irevocabilă (3).

Contumace. Controversă.

In privința condemnărilor civile pronunțate în contra unui contumace, chestiunea este controversată (4).

* * *

Și cu aceste cuvinte am încheiat Comentariile noastre de drept civil, după o muncă de peste 30 de ani (prescripția cea lungă). Acest manuscris l-am terminat în ziua de 24 Mai 1914, la orele 7 și 10 minute p. m., după ce am votat la col. întâi de Senat pentru Constituantă (5).

---

(1) F. Hélie, *Instr. criminelle*, VIII, 4115, p. 607 (ed. a 2-a).

(2) Cas. rom. S-a II, decizia penală, No. 385, din 22 Febr. 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 16, p. 248 (decizie nereprodusă în Bult. Curței).

(3) Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2083, p. 532; Laborde, *op. cit.*, 934, p. 550.

(4) Vezi Laborde, *op. cit.*, 934; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2084, p. 532, 533, etc.

(5) Dorința și intenția noastră erà de a tratà la finele acestui volum, într'un Apendice, acțiunile posesorii, materie pe care uneori am atins-o în treacăt în cuprinsul acestor Comentarii, după cum se poate vedeà din tablele analitice ce însoțesc fiecare volum și chiar din tabla volumului de față. N'am mai avut însă nici curajul, nici timpul, nici răbdarea, nici mai cu seamă puterea de muncă necesară, o spunem cu durere. Să mai scrie și alții! Noi credem că am făcut destul

Nu putem mai bine termină acest volum, ultimul al Comentariilor noastre, decât înscriind acì cuvintele cu care se termină *pravila bisericească, numită pravila cea mică, tipărită la 1640 în mănăstirea Govora*[1].

„... Drept aceea rog pre cetitori, dacă ceva greșit veți află (în această carte), să îndreptați, iar pe cel ce a scris acest isvod (text) cu iertare să-l învredniciți, și pe noi cei ce am tipărit aceasta să nu ne blăstămați. — Iară prețul acestei cărți, ne-am socotit cu toată cheltuiala: **21 de costande de argint"** [2].

In urma acestor cuvinte din pravila dela Govora, pe care ni-le însușim, să ne fie permis de a ne luà rămas bun

---

pentru țara românească care, din cauza oamenilor mici la suflet ce-o compun, nu s'a învrednicit să răsplătească o muncă atât de uriașă. In adevăr, Academia română, în două rânduri consecutive, a respins lucrarea noastră, pe care i-o prezentasem spre premiare, socotind că nu meritäm nici cea mai mică mențiune onorabilă, deși uneori a premiat simple broșuri. Acest înalt institut de cultură nu s'a învrednicit a ne deschide brațele ei, ci a numit membru corespondent pe L. Guillouard, profesor de drept civil la Universitatea din Caen, care, în Comentariile sale, n'a zis niciun cuvânt despre legislația noastră; iar Universitatea din Iași, pe care împreună cu colegul nostru, A. D. Xenopol, am făcut-o cunoscută în străinătate și căreia îi lăsasem toată biblioteca noastră, aproape 7000 de volume, nu s'a gândit să ne trimeată în Constituanta ce se alege actualmente, ci a trimis pe un profesor de morfologie animală, care poate să fie foarte savant (nu avem nimic de zis în această privință), dar care nu are, credem noi, însușirile cerute spre a fi legislator în aceste momente grele. S'a îndeplinit, deci, vorba lui Beaumarchais:

On demandait un philosophe, ce fût un danseur qui l'obtint!

(1) Vezi S. G. Longinescu, *Istoria dreptului românesc din vremurile cele mai vechi și până azi*, p. 335 (București, 1908).

Ce erà costanda.

(2) Costanda sau moneda de Constantinopol erà o monedă mică de argint, care a circulat în țara noastră mai ales în veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea, și valorà, pe acele vremuri, dela 10 până la 15 parale. Cursul ei, ca și a celorlalte monezi, a variat însă. Documentele din veacul al XVII-lea ne arată costanda ca o monedă mai mică decât *talerul* (leul) și mai mare decât *asprul* (paraua). Costanda erà egală cu *potronicul*, monedă de origină leșească, care valorà până la 10 parale, așa că în timpul Fanarioților, și chiar înainte,

dela cetitorii noștri și de a le arătà aci toată recunoștința

patru costande formau un leu vechiu *(Löwenthaler)*. Prin urmare, 21 de costande, cât se vindeà pravila dela Govora, erau *cinci* lei vechi și zece parale, cam *doi* lei și zece bani din moneda actuală. Trebue să recunoaștem că acest preț este mic, față de prețul cărților actuale, mai ales față de cetitorii ce puteau să existe pe atunci. Trebue să ținem însă socoteală că banii erau mai scumpi decât astăzi, iar tiparul și hârtia erau mai eftene, căci neexistând pe atunci fabrici de hârtie, nu existau nici *trusturile* ce există astăzi, și care sunt o adevărată nenorocire.

Aspri.

Legile noastre anterioare mai vorbesc și de o altă monedă, și anume de „aspri", bani bizantini aduși la noi de Turci. Patruzeci de *aspri* făceau *un leu (Löwenthaler)*.

Prav. lui Matei Basarab.

Iată ce găsim, cu privire la aceste monezi, în pravila lui Matei Basarab (glava sau capit. 299, § 36): „Ceiace vor furà plug sau hier de plug, sau giug, și de se vor găsì, atunci să socotească de în ce zi s'au furat până în ce zi s'au găsit; deci să plătească pre zi câte 12 *aspri*, care fac *două costande* de argint, sau cât se va dà unui om ce lucrează pre zi".

Prav. lui Vasile Lupu.

Iată și paragraful corespondent din pravila lui Vasile Lupu (pricina a doua, pentru furtișagul): „Ceia ce vor furà plug, sau hier de plug, sau jug, și de se vor găsì, să socotească din ce zi s'au furat până în ce zi s'au găsit; deci, să plătească pre toată ziua câte 12 *aspri*, cari fac 2 *potronici* de argint, sau cât se va dà unui om ce lucrează pre zi". Din aceste texte rezultă că *costanda* erà pe atunci egală cu *potronicul*. Vezi Șt. G. Longinescu, *Legi vechi românești și izvoarele lor*, I, p. 10 (București, 1912).

Aprecieri asupra operei d-lui Longinescu: Legi vechi românești și izvoarele lor.

Această lucrare, a savantului nostru coleg dela București, unică până acum în genul ei, aruncă o lumină vie asupra trecutului nostru juridic.

Ea reproduce legile laice sau mirenești din pravilele lui Vasile Lupu și Matei Basarab, arătând în totdeauna, cu cea mai mare exactitate, izvoarele romane ale acestor legiuiri.

Ea reprezintă nu numai o muncă uriașă, dar și o vastă erudițiune.

Ideea de a fi tradus fiecare paragraf din aceste pravile, în limba franceză, este nu se poate mai nemerită, cu toate dificultățile ce ne închipuim că a trebuit să întâmpine bietul traducător, și cu toată tortura la care, adeseori, el a trebuit să-și supue crierul său.

Grație acestei traduceri, totdeauna exactă, scrisă nu numai într'o limbă corectă și frumoasă, dar adeseori elegantă, deși traducătorul, d-l profesor *A. Patrognet*, în prefața sa, ne spune că n'a căutat a fi elegant *(nous n'avons pas visé à l'élégance)*, grație acestei traduceri, zicem, străinii, care n'au

noastră, pentru faptul că ne-au îmbărbătat la muncă, apreciind această operă mai mult poate decât meritată. In adevăr, dacă publicul nu ne-ar fi încurajat, am fi rămas și noi în drum ca mulți alții și n'am fi avut satisfacția de a înscrie cuvântul mult dorit: sfârșit.

Slava săvrășiteliu Bogu davșemu i po zaciala i coneț (1).

---

nicio idee despre trecutul nostru, pot astăzi studià și aprecià vechile noastre așezăminte.

Indexul alfabetic, care însoțește acest volum de 440 pagine (format mare în 4°) și care va fi urmat și de altele, numai el este un adevărat monument, și noi care știm ce însemnează a lucrà un asemenea index, ne putem face o slabă idee despre munca considerabilă și stăruitoare ce reprezintă.

Cutezăm a afirmà, — și cei care vor cetì aceste rânduri, consultând și lucrarea ce semnalăm, ne vor dà dreptate, — cutezăm a afirmà, zicem, că nici într'o țară din lume, o operă atât de uriașă n'ar fi văzut lumina zilei, fără a fi fost de toți apreciată și îmbărbătată. In țara noastră însă, unde munca este desprețuită, ea a trecut aproape nebăgată în seamă, căci prea puțini sunt acei care îi recunosc adevărata ei valoare și foloasele necontestate ce poate să aducă.

(1) Aceste cuvinte slavone se găsesc la finele Pravilei lui Vasile Lupu și însemnează: *Laudă lui D-zeu, creatorul, care, după început a dat și sfârșitul.*

Pravila lui Matei Basarab are, la fine, următoarele cuvinte: „*Coneț I Bogu Slava, Amin! Davșomu i darovavșomu menea hudomu Po nacealea i săverșenic videati*". *(Sfârșit și laudă lui D-zeu, Amin! Celuia care dă și dăruește mie, celui mai mic, să văd după început și sfârșitul).*

ADDENDA ET CORRIGENDA

La p. 1, finele notei 1, se va cetì: p. 89, în loc de p. 84.

La p. 9, rândul al 10 din text, se va cetì: până la douăzeci de ani, în loc de: doazeci de ani.

La p. 15, finele rândului al 6-lea din text, se va adăogà: Vezi *infrà*. p. 377, *ad notam*.

La p. 27, finele notei 4, se va adăogà: p. 234.

La p. 29, începutul rândului al 2-a din text, a se cetì: *Verjährung*, în loc de: *Vejährung*.

La p. 38, nota 1, începutul rândului 21, a se cetì: adversarul lor, în loc de: adversarul său.

La p. 50, rândul întâiu din nota 1, se va adăogà după cuvintele: explic. acestui text: p. 342.

La p. 56, începutul notei 3, se va cetì: Bult. 1892, p. 815, în loc de: 415.

La p. 57, al doilea rând din notă, după art. 956 C. com., se va adăogà: p. 452, 453.

La p. 68, finele notei 1, se va adăogà: p. 321.

La p. 69, finele notei 2, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 472 n. 5 şi p. 514.

La p. 77, finele notei 2, se va adăogà: p. 416.

La p. 79, finele notei 4, se va adăogà: şi *infrà*, p. 362, n. 3.

La aceeaş pag. (79), finele notei 5, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 361, 362.

La p. 84, nota 2, după: p. 188 şi 1219, se va adăogà: Bult. 1910, p. 147.

La p. 96, finele notei 2, se va adăogà: şi *infrà*, p. 375.

La pag. 96, nota 3, după *Dreptul* din 1909, No. 72, se va adăogà: Bult. 1912, p. 1088.

La p. 101, prima notă marginală, se va cetì: Aplic. art. 1909 creditorului gagist, în loc de: art. 909.

La p. 142. finele notei 2, se va adăogà, după 202: şi *infrà*, p. 499.

La p. 159, finele notei 4, se va cetì: p. 148, nota 2, în loc de nota 1.

La pag. 174, finele notei, se va adăogà: Bult. Cas. 1913, p. 2106 urm.

La p. 185, finele notei 4, se va adăogà: p. 269.

La pag. 187, prima notă marginală, se va cetì: Art. 1285, în loc de 1275.

La pag. 199, începutul notei, se va adăogà: C. Bucureşti, *Dreptul* din 1912, No. 66.

La p. 205, finele notei 3, se va adăogà: Cpr. Cas. rom., *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 23, p. 359.

La p. 296, rândul 23, după cuvântul Vezi, se va adăogà: Bult. 1913, p. 1962.

La pag. 210, finele notei 2, după cuvintele Pr. pen., se va adăogà: p. 484, 485.

La aceeaş pag. (210), finele notei 5, se va adăogà: p. 449, n. 2.

La p. 211, începutul rândului al 15-lea din text, se va cetì: se va socotì, în loc de: *de* va socotì.

La p. 221, rândul al 10-lea din nota 1, se va cetì: *Cr. judiciar* din 1905, No. 77 şi din 1906, etc.

La aceeaş pag. (221), finele rândului al 12-lea din nota 1, se va adăogà, după cuvintele 947 C. com.: p. 409 şi 446.

La p. 224, rândul al 13-lea din text, se va cetì: 597 Pr. pen., în loc de 497.

La p. 273, finele rândului al 3-lea din text, se va cetì: Incât priveşte actele făcute de o femee măritată neautorizată, etc.

La p. 275, finele rândului al 19-lea din text, se va cetì: termenul prescripţiei curge tot din ziua încetărei incapacităţei, în loc de: tot din ziua incapacităţei.

La p. 287. finele rândului al 4-lea din text, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 407.

La p. 296, finele notei 1, se va cetì: p. 302, 303, în loc de: p. 303, 304.

La p. 303, la finele rândului 9 din text, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 296.

La pag. 333, paginaţia este greşită; se va cetì: p. 333, în loc de: 233.

La aceeaş pag. (333), finele rândului al 12-lea din text, se va cetì: a împiedicat pe creditor, în loc de: a împiedicat pe *debitor*.

La p. 350, nota 6, se va cetì: Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 22, text şi n. 3, unde se arată, etc.

La p. 352, rândul al 17-lea din text, se va cetì: cu titlu de proprietari, în loc de: cu titlu de proprietar.

La pag. 359, se suprimă din text rândurile 3, 4 şi 5, care sunt culese de două ori.

La aceeaş p. (359), finele rândului al 12-lea din text, se va adăogà: Vezi şi *suprà*, p. 100.

La p. 372, începutul rândului al 17-lea din nota 3, a se cetì: la săvârşirea unui asemenea fapt, în loc de: *unei* asemenea fapt.

La p. 399, în unele exemplare numai s'a greşit citaţia franceză din Dunod, care trebue cetită astfel: des actions réelles et hypothécaires, on doive suivre, etc.

La p. 419, nota 3, rândurile 4 şi 5, la fine, se va cetì: „*La sospensione della prescrizione va regolata secondo il diritto civile eziandio nei rapporti*“, etc.

*

Celelalte greşeli (şi au mai rămas multe), rugăm pe cetitori să le îndrepte ei înşişi, ţinând seama de greutăţile tiparului în ţara noastră.

TABLA MATERIILOR

CUPRINSE

ÎN TOMUL AL XI-LEA

(ULTIMUL)

CARTEA III

TIT. XX

Despre prescripţiune

PARTEA I

PRESCRIPŢIA IN MATERIE CIVILĂ

	Pagina
Consideraţii generale şi istorice	2—41

CAPITOLUL I

Dispoziţiuni generale

Natura şi definiţia prescripţiei (art. 1837)	41—49
Reguli comune prescripţiei achizitive (uzucapiunei) şi prescripţiei liberatorii	49—50
Oprirea de a se renunţà la prescripţie (art. 1830—1840).	50
Despre renunţare la prescripţie (art. 1838)	50—56
Persoanele care pot renunţà la prescripţia îndeplinită şi formele acestei renunţări (art. 1839, 1840) . .	56—63
Efectele renunţărei la prescripţia îndeplinită	63—64
Oprirea făcută judecătorilor de a opune prescripţia din oficiu (art. 1841, 1842)	65—72
Persoanele care pot invocà prescripţia şi în contra cărora ea poate fi invocată. — Persoanele care pot invocà prescripţia (art. 1843)	72—75

Pagina

Persoanele contra cărora se poate prescrie (art. 1845, 1875) . . . . . 75—77
Lucrurile care pot fi prescrise (art. 1844) . . . . . 77—91

CAPITOLUL II

Despre posesiunea cerută pentru a puteà prescrie.

Noţiunea şi definiţiunea posesiunei (art. 1846) . . . . 91—102
Caracterele ce trebue să întruneascâ posesiunea pentru a puteà conduce la prescripţia achizitivă sau uzucapiune (art. 1847—1856, 1862) . . . . . 102—116
Intervertirea titlului posesorului precar (art. 1857—1858). 116—127
Despre juncţiunea posesiunei (art. 1859—1861) . . . 127—141

CAPITOLUL III

Despre cazurile care întrerup sau care suspendă cursul prescripţiunei.

SECŢIUNEA I

Despre cazurile care întrerup prescripţiunea (art. 1863, 1874) . . . . . 142—143
Intreruperea naturală (art. 1864) . . . . . 143—147
Intreruperea civilă (art. 1865, 1868—1871) . . . . . 147—166
Efectele întreruperei civile a prescripţiei (art. 1045, 1872, 1873) . . . . . 166—172

SECŢIUNEA II

Despre cauzele care suspendă cursul prescripţiunei (art. 1875) . . . . . 172—176
Minorii şi interzişii (art. 1876) . . . . . 176—185
Femeile măritate (art. 1877—1880) . . . . . 185—191
Soţii (art. 1881) . . . . . 191—192
Moştenitorii beneficiari (art. 1882) . . . . . 192—195
Administratorii legali ai averei altuia şi curatorul succesiunei vacante (art. 1883—1884) . . . . . 195—197
Modalităţile creanţelor (art. 1885) . . . . . 197—202
Efectele suspendărei prescripţiei (art. 1874) . . . . . 202—204

Pagina

CAPITOLUL IV

Despre timpul cerut pentru a prescrie.

SECȚIUNEA I

Dispoziţiuni generale. — Punctul de plecare al prescripţiei (art. 1886) . . . . . 205—209
Calcularea termenului prescripţiei (art. 1887—1889) . 209—212

SECȚIUNEA II

Despre prescripţiunea de 30 de ani . . . . . 212 urm.
Uzucapiunea extraordinară *(præscriptio longissimi temporis)* (art. 1890—1894 C. civil, 404 Pr. civilă, 111 L. judecăt. de ocoale din 1907) . . . . . 212—229

SECȚIUNEA III

Despre prescripţiunile de 10 până la 20 de ani (uzucapiunea ordinară, *præscriptio longi temporis)* (art. 1895—1899) . . . . . 229—232
Lucrurile la care se aplică prescripţia de 10 până la 20 de ani . . . . . 232—234
Efectele prescripţiei de 10 până la 20 de ani . . . . 234—237
Condiţiile cerute pentru îndeplinirea prescripţiei achizitive de 10 până la 20 de ani . . . . . 237—238
Prima condiţie. — Lucrurile care pot fi uzucapiate . . 238
A doua condiţie.—Buna credinţă a posesorului (art. 1895, 1898 şi 1899 § 2) . . . . . 238—246
A treia condiţie. — Justa cauza sau titlul just. — Titlu translativ de proprietate . . . . . 246—256
Titlu nul sau anulabil (art. 1897 §§ 2 şi 3) . . . . 256—262
Titlu putativ . . . . . 262—264
Titlu fără dată certă 264
Dovedirea titlului just (art. 1899 § 1) . . . . . 264—265
A patra condiţie. — Termenul prescripţiei întemeiată pe un titlu just şi pe bună credinţă (art. 1895, 1896). 266—268
Prescripţia acţiunei în anulare sau în resciziune (art. 1900) . . . . . 268—280
Prescripţia acţiunilor relative la tutelă. (Prescripţie liberatorie statornicită în favoarea tutorului) (art. 1901) . . . . . 280—284
Reguli speciale la întreprinderile de construcţii. — Acţiunea contra arhitecţilor şi antreprenorilor (art. 1483, 1902) . . . . . 284—287

Pagina

SECȚIUNEA IV

Despre câteva prescripții particulare . . . . . 287—291
Despre prescripția de șase luni (art. 1903) . . . . . 291—296
Despre prescripția de un an (art. 1904) . . . . . 296—307
Reguli generale aplicabile prescripțiilor scurte statornicite de art. 1903 și 1904 (art. 1905, 1906) . . 307—315
Punctul de plecare al prescripțiilor scurte . . . . . 315—316
Despre prescripția de cinci ani (art. 1907) 316
Caracterul și temeiul acestei prescripții . . . . . 316—321
Creanțele la care se aplică art. 1907 . . . . . 321—322
Veniturile rentelor perpetue sau pe viață . . . . . 322—323
Prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare . . . 323—326
Chiriile caselor și arenzile moșiilor . . . . . 326—327
Dobânzile sumelor datorite . . . . . 327—333
Tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte . . . . . 334—335
Calcularea termenului prescripției statornicită de art. 1907 C. civ. . . . . 335—337
Reguli comune tuturor prescripțiilor cuprinse în art. 1903—1910 (art. 1908) . . . . . 337—338
Prescripția acțiunei în revendicare a bunurilor imobiliare vândute prin licitație publică (art. 568 Pr. civ.) . . . . . 339—342
Prescripția instantanee în privința mobilelor și revendicarea lor (art. 1909, 1910 C. civ. 58 C. com. § ultim) . . . . . 343—347
Fundamentul juridic al acestei regule . . . . . 347—349
Condițiile cerute pentru ca art. 1909 să poată fi aplicat 349—356
Mobilele la care se aplică art. 1909 . . . . . 356—363
Efectele regulei statornicite de art. 1909 . . . . . 363—364
Excepții dela regula statornicită de art. 1909, în caz de pierderea sau furarea lucrului . . . . . 364—381
Despre titlurile la purtător pierdute, distruse, furate, etc. (L. din 1883 și art. 48 L. Burselor) . . . . 381—398
Prescripția în dreptul internațional privat . . . . . 398—405

PARTEA II

PRESCRIPȚIA IN MATERIE COMERCIALĂ

Considerații generale (art. 947 C. com.) . . . . . 407—410
Aplicarea prescripției comerciale chiar în caz când actul nu este comercial decât pentru una din părți (art. 945 C. com.). . . . . 410—414

Pagina

Persoanele contra cărora curge prescripția comercială și întreruperea ei (art. 946 C. com.) . . . . . 414—423
Prescripțiile relative la vasele plutitoare (art. 948 C. com.) . . . . . 424—427
Prescripția relativă la acțiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor (art. 950) 427
Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor sau abordaj ori abordare (art. 677, 953 C. com.). 428—435
Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas și din contractul de asigurare (art. 954 C. com.) . . . . . 435—439
Prescripția relativă la acțiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor și celorlalți oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului (art. 955 C. com.) . . . . . 439—440
Prescrierea acțiunilor ce derivă din contractul de societate, din cambii și cekuri (art. 949 C. com.) . 440—441
Prescrierea acțiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale . . . . . 441—444
Prescrierea acțiunilor ce derivă din cambii și din cekuri. 445—450
Prescrierea acțiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăușie (art. 956 C. com.) . . . . . 450—457
Prescrierea acțiunilor mediatorilor și acțiunilor de anulare sau de resciziune a concordatului (art. 952 C. com.) . . . . . 458—459
Liberarea grefierilor și sindicilor de obligația de a păstrà registrele încredințate lor în procedura falimentelor (art. 951 C. com.) 460
Dispoziția tranzitorie relativă la prescripțiile comerciale (art. 966 C. com.) . . . . . 460—462

PARTEA III

PRESCRIPȚIA IN MATERIE REPRESIVĂ

Considerații generale . . . . . 463—471
Caracterele prescripției penale . . . . . 471—473
Retroactivitatea legilor în ceeace privește acțiunea publică . . . . . 473—474
Prescrierea acțiunei publice (art. 593—595 Pr. pen.) . 474—508

	Pagina
Prescrierea acţiunei civile	508—515
Prescrierea pedepsei sau mai bine zis a dreptului de a executà condemnările emanate dela tribunalele represive (art. 596—598, 600 Pr. pen.)	515—528
Prescrierea condemnaţiunilor civile (art. 599 Pr. pen.)	528—529
Addenda et corrigenda	533—534
Tabla numerică şi alfabetică a articolelor cuprinse în tomul al XI-lea	541—550
Tabla alfabetică şi analitică a materiilor cuprinse în tomul de faţă (ultimul)	551—697

TABLA NUMERICĂ A ARTICOLELOR

CUPRINSE

IN TOMUL XI (Ultimul)

(PRESCRIPȚIA)

CODUL CIVIL

Art.	Pagina
1	224, 317 *ad notam*
2	423 n. 3 *in fine*
5	50
11	434
36	529
94	352
118	225
123	102
162	86
163	86
164	86
167	86
183, 184	245
187	324
279	468 n. 1
290, 291	86, 183 n. 1, 287
301	85, 213 n. 3
302	85
303	85
346	281
369	281
380	381
390	113, 338
401	58 n. 1
419	283, 284
420	333
427	57
443	281
454	113, 180, 281
471	233
474	206 n. 2
476, 478	80
485 urm.	94, 102, 245, 246, 330, 360
486, 487	240, 263
490	424
493	424
494	246 n. 3
498	183
499	80
523	206 n. 2, 424
540	203 n. 5
547	203 n. 5
550	206 n. 2
552	329
557	99 *ad notam*, 144 n. 3, 145, 218, 225

	Pagina
Prescrierea acțiunei civile	508—515
Prescrierea pedepsei sau mai bine zis a dreptului de a execută condemnările emanate dela tribunalele represive (art. 596—598, 600 Pr. pen.)	515—528
Prescrierea condemnațiunilor civile (art. 599 Pr. pen.)	528—529
Addenda et corrigenda	533—534
Tabla numerică și alfabetică a articolelor cuprinse în tomul al XI-lea	541—550
Tabla alfabetică și analitică a materiilor cuprinse în tomul de față (ultimul)	551—697

TABLA NUMERICĂ A ARTICOLELOR

CUPRINSE

IN TOMUL XI (Ultimul)

(PRESCRIPȚIA)

CODUL CIVIL

Art.	Pagina
1	224, 317 *ad notam*
2	423 n. 3 *in fine*
5	50
11	434
36	529
94	352
118	225
123	102
162	86
163	86
164	86
167	86
183, 184	245
187	324
279	468 n. 1
290, 291	86, 183 n. 1, 287
301	85, 213 n. 3
302	85
303	85
346	281
369	281
380	381
390	113, 338
401	58 n. 1
419	283, 284
420	333
427	57
443	281
454	113, 180, 281
471	233
474	206 n. 2
476, 478	80
485 urm.	94, 102, 245, 246, 330, 360
486, 487	240, 263
490	424
493	424
494	246 n. 3
498	183
499	80
523	206 n. 2, 424
540	203 n. 5
547	203 n. 5
550	206 n. 2
552	329
557	99 *ad notam*, 144 n. 3, 145, 218, 225

Art.	Pagina
559	225
562	74
565	341
579	90
580	225, 229
581	84
582	114
598	89
600	89
608	90
616 urm.	86, 87, 89, 331 332 *ad notam*
619	225, 332 *ad notam*
622	79 n. 1
623	43, 73, 78, 225 text și n. 1, 229, 235
624	79, 83
639, 640	98 n. 1, 144 n. 3, 145, 225, 218, 235
643	179, 204
644	133, 140, 230 n. 1, 245
645	41, 42, 215
652, 653	95, 133, 136
665	435
684	139 *ad notam*
699	74
700	133, 224, 225 *ad notam*
722	183, 229. 288
728	89
729	127, 133, 225 text și n. 2
775	138
776	206 n. 2
783	183, 229, 288
786	119, 141
789	183
803	257
825	202
833	183, 192, 287
840	225
859	257
931	183, 287
937	191 n. 2
945, 947	413
960	355
961	57
966	257
969	391
970	415 n. 1
972	344, 375
974, 975	73, 234, 361, 364
980	415 n. 1
987	97 n. 2
994	330 *ad notam*
998, 999	217 n. 1, 371, 372, 380, 428 n. 1, 430, 455 n. 1
1000	290 n. 1, 511
1003	428 n. 1
1016	201
1019 urm.	187 n. 4
1036, 1037, 1038	170, 215
1045	166 urm.
1051	286
1056	169, 422
1060	169, 338
1061	170
1092	39
1167	258, 271
1168	270
1169	96, 115, 119, 163, 243, 265, 387 n. 2
1182	166, 264, 265
1198	277, 299
1202	312
1203	354
1206	243
1224	79, 362 n. 3
1242	113
1243	187
1246	188
1248	79
1249	79, 362 text și n. 3, *in fine*
1252	83 *ad notam*, 188
1256	187
1265	57, 187, 189, 273
1285, 1286	187
1334	180, 181 n. 1, 183, 229, 287

Art.	Pagina
1359	183
1376	180, 181
1384	454 *ad notam*
1393	150, 357 n. 1; 393, 395
1483	184, 284 urm.
1484	295
1489	295
1512	229, 288
1536	59
1544	497, 531 *ad notam*
1705	359 n. 4
1729, 3°	300
1730, 6°	294
1762 urm.	281 n. 4
1786	183, 184
1772	396
1800	201, 209, 218 text şi n. 1, 225, 229, 234, 253 n. 1, 281 n. 4
1837	41 urm., 45, 49, 135
1838 urm.	49, 50 urm., 161 n. 2, 405
1840	161 n. 2, 473 n. 4
1841	21, 65 urm., 321, 363
1842	65
1843	72 urm., 161 n. 2
1844	15, 66 urm., 135, 147, 237, 238
1845	59 n. 3, 75 urm., 77 80 n. 1, 174
1846 urm.	49, 91 urm., 426
1847 urm.	53, 102 urm., 125, 127, 147, 184 n. 2, 216, 230
1853	113, 123, 216, 427, 429
1856	422
1857, 1858	114, 116, 117 urm. 135, 427
1859, 1860, 1861	102 *ad notam*, 123, 127 urm.
1862	103 text şi n. 1, 112, 114, 115
1863	48, 49, 108, 143, 280 n. 4, 322, 455
1864, 1865	147 urm., 149, 150, 151 text şi n. 2, 160, 161

Art.	Pagina
	text şi n. 2; 162, 163, 165, 228, 421 urm., 453, 455 n. 3, 456 *ad notam*.
1868 urm.	148 urm., 310, 420 n. 2, 421
1870 urm.	185 urm., 501
1872, 1873	108, 161 n. 2, 167 urm., 169, 170, 422
1874	142, 143, 202 urm. 336, n. 3
1875	75 urm., 172 urm., 416, 417
1876	46, 176 urm., 224, 274, 338, 375, 416, 419
1877	186, 187, 224, 416
1878	79, 186, 188, 189
1879	189
1880	190, 274
1881	46, 85, 191 urm., 417, 418, 419, 420
1882	192 urm., 196
1883, 1884	195 urm.
1885	88 *ad notam*, 197 urm., 208, 228, 315, 316, 322 n. 5
1886	49, 205 urm., 416
1887 urm.	209 urm., 438 449 n. 2
1889	216 n. 4, 485
1890	41, 49, 87, 88 *ad notam* 105, 156, 157 *ad notam*, 158, 213 urm., 230 text şi n., 232, 271, 272, 276, 277, 282, 283, 284, 285, 290, 305, 330, 331 *ad notam*, 350, 371, 446, 509 *ad notam*, 510, 513, 528, 529
1891	41, 42, 156, 213 urm., 221 urm., 409, 446, 447
1892	206 text şi n. 2, 213 urm.
1893	205 n. 2, 213 urm.
1894	228, 229
1895 urm.	41, 94, 105, 118, 119, 134, 136, 137, 141, 231 urm.

Art.	Pagina
1897	1, 231 urm.
1898	356
1899	355
1900	42, 49, 177 n. 1, 178 n. 3, 185, 189, 190, 208, 219, 268 urm. 282, 283, 284, 290 n. 1, 407
1901	49, 178 n. 3, 184, 280 urm.
1902	184, 285 urm.
1903	42, 180, 287, 288, 290, 291 urm., 305, 306, 308, 311 text şi n. 2, 315, 318, 320, 322, 326, 338, 404, 405, 414, 440, 446, 466
1904	71 n. 4, 149, 290, 292, 293, 295, 296 urm., 308, 309 text şi n. 1, 311 text şi n. 2, 315, 318, 320, 322, 405, 413, 414, 417, 446
1905, 1906	58 n. 1, 149, 294, 298, 306 urm., 315, 320, 343 urm., 414, 446 n. 1
1907	68 n. 1 şi 2, 150, 191, 206 n. 2, 207, 227 291, 292, 295, 307, 312, 316 urm., 321 urm., 335 urm., 338
1908	180, 236 n. 3, 308, 337 urm., 374, 375
1909, 1910	100, 101, 288, 343 urm., 356 urm., 364 urm., 376 urm., 388, 399, 400, 401, 407, 424
1911	42, 43 text şi n. 1, 49, 224, 460, 473
1912	391, 394
1913	317 *ad notam*

PROCEDURA CIVILĂ

66	152
66 *bis*	152 text şi n. 1
70	457 *ad notam*
112	151
247 urm.	150 text şi n. 6
257	154, 155 n. 1 şi 2, 182
260	156
322	182
291	67 n. 1
327	71
378	421
402	289 *ad notam*
404	158 text şi n. 1, 214, 222 text şi n. 1, 223, 409, 446
406	81 n. 5
496	161
568	182, 339 urm., 460, 461
586	50 text şi n. 1
729	223 n. 1
730	211
731	210, 449 n. 2

CODUL COMERCIAL

1	222, 415 text şi n. 1, 420
3 § 12	458, 459 n. 2
7	488 n. 1
10, 12	57 n. 4
13, 16	180
16	58 nota, 187
30	nota 2 dela p. 407, 408
42	422, 451, 457

Art.	Pagina
46	459 n. 2
56	411
58 § ultim.	343, 376 n. 4, 386 text şi nota
78 § ultim.	442 *ad notam*
166) 171)	395
239 urm.	441
253	442 *ad notam*
273	392
279	392, 394
282	450
292	450
296 urm.	423
307	367 *ad notam*
342	489 n. 1
345) 346)	447 n. 3, 467 n. 3
349	223 n. 1, 312 n. 3
351	448
354 urm.	388
365	392, 394
366	388
413	451
425	452
434	436 n. 2
462	432 text şi n. 1
490	424
493	359, 424
501	433, 434
523	424
531) 532)	436
557	436
565	388, 392, 394
591	427
592	436
645 urm.	438

Art.	Pagina
659	435 n. 2
672	430 text şi nota
673) 674)	428 n. 1, 430 text şi nota, 431 n. 1
676	430
677	431, 434, 435
714	489
875	489
889	222
893	412 text şi nota 1
900	429 n. 3
903	115 *ad notam* 154 text şi n. 3
907	448 *ad notam*
945	294 n. 2, 300 n. 3, 410 urm., 413, 414
946	149, 182, 186, 414 urm., 444, 455
947	221 n. 1, 287, 294 n. 2, 300, 301, 408 urm., 413, 414, 424, 447, 453 n. 1 *in fine*
948	113, 410, 424 urm., 426
949	221 n. 1, 313 n. 1, 420 n. 2, 421, 438 n. 1, 440 urm., 445 urm., 461 text şi nota 1
950	427, 435 urm.
951	460
952	458 urm.
953	428 urm.
954	56, 427, 435 urm., 437 text şi n. 4
955	439, 440
956	56 text şi n. 3, 257 n. 1, 450 urm., 437
964	192
966	460

CODUL COMERCIAL VECHIU

104	450 n. 3
148	461 n. 1
184	445 text şi n. 1, 462
589	426
591	427

CODUL PENAL

Art.	Pagina
1	520 n. 2
9	520 n. 2
13, 16	518, 519
50	372 n. 3
53	491 text şi n. 1
63	521
125 urm.	496
128	496
147	479
213	491
232	517 *ad notam*
249	510
267, 268	492 text şi n. 3
272	491
306	366
307	367 *ad notam*, 372 text şi n. 3, 373 *ad notam*
309	366
322	368 n. 3, 369 *ad notam*
323	497 text şi n. 1
328	372
332	517 *ad notam*
381 urm.	520 n. 2

Codul de justiţie militară din 24 Maiu 1881

178 . . . . . 475 n. 2

Codul penal al Moldovei din 1826

263 . . . . . 468, 476

Codul penal al Munteniei din 1850

322—329 . . . . . 468 urm.

Codul de procedură penală

12	513
178	499 n. 2, 514
422	479 n. 1
481	519 n. 5, 521
593, 594, 595	19 n. 2, 371, 474 urm., 477, 478, 499 text şi n. 3, 502, 503, 505, 517
596, 597, 598	224, 475, 515 urm., 518 *ad notam*, 520 text şi nota 2, 521, 522, 523, 527, 528, 529
599	511, 528, 529
600	473 text şi n. 1, 516, 519 n. 5

Procedura penală veche a ţărei româneşti

155, 156 . . . . . 512 n. 1

CONSTITUȚIA

Art.	Pagina	Art.	Pagina
7 § 5	39, 59 n. 3, 73, 85, 225 *ad notam*	93	470 n. 1
11	434	105	479 text și n. 2
24	478, 479 n. 1	132	83, 84 n. 1

Legile speciale cele mai importante menționate în acest volum

Hrisovul lui Const. Mavrocordat din 1840, în privința dreptului de a pescui și de a vână . . 480 *ad notam*

Anaforaua boerilor către Domn din 1827 . . . 23 *ad notam*

Legea din 8 Martie 1847 asupra mărginirei prescripției împresurărei pământurilor și pentru adevăratul înțeles al stăpânirei cu bună sau cu rea credință la asemenea împresurări . . 22 n. 1, 241 242 *ad notam*

Legea de secularizare a averilor mănăstirești, din 1863 . . . . . 252 n. 3

Legea rurală din 1864 . . . . . 254, 255

Legea poliției rurale din 1868 (art. 109) . . . 479

Statutele Creditului funciar din 6 Aprilie 1873 (art. 106) . . . . . 381 n. 4

Legea din 17 Aprilie 1875 pentru modificarea unor dispoziții din codul penal și din procedura penală 520

Legea din 5 Martie 1876 asupra recrutărei armatei (art. 81) . . . . . 475 n. 2

Legea de urmăriri din 24 Martie 1877 (art. 20, 21) . 325 n. 2, 518 *ad notam*

Legea din 27 Aprilie 1877 pentru suspendarea prescripțiunilor și a termenelor unor acte judecătorești pe timp de stare de războiu . 173

Regulamentul poliției porturilor din 30 Martie 1879 (art. 71) 428

Legea din 21 Ianuarie 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. . . . 382 urm.

Legea electorală din 1884, art. 19 518

„ „ „ „ „ 133 479

„ „ „ „ „ 135 . . . . . 479 n. 2

Legea din 10 Iunie 1884 asupra domeniului Coroanei (art. 5) 83

Legea pentru monopolul tutunurilor, din 1887 (art. 75) . . . . . 520 n. 2

Pagina

Legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea (art. 54) . . . . . 369 *ad notam*
Legea asupra poliției vânatului, din 1891 (art. 23) . 479 n. 3
Legea pentru servitori din 1892 (art. 1) 306
Legea telegrafo-poștală, din 1892 (art. 120) . . . 289
" " " " " 116) . . 290 n. 1
" " " " " 121)
Legea asupra alienaților. din 15 Decembrie 1894 . 180, 276
Legea asupra numelui din 18 Martie 1895 . . . 86
Legea judecătoriilor de ocoale din 1896 (art. 73) . 512 n. 1
Regulamentul de transport pe căile ferate române din 1899 . . . . . 56, 453, 454
Legea timbrului din 1900 . . . . . 67, 68, 325 n. 2 *in fine*
Legea pentru organizarea meseriilor din 5 Martie 1902 art. 89 . . . . . 502 n. 2
Regulamentul legei meseriilor, art. 140 . . . . . 502 n. 2
Legea asupra comptabilității publice a Statului, din 21 Martie 1903, art. 126 . . . . . 323 n. 1, 325
art. 130 . . . . . 325 n. 2
Legea asupra drepturilor proprietarilor, din 30 Martie 1903, art. 4 . . . . . 289 *ad notam*
art. 12 . . . . . 288 n. 2
art. 13 . . . . . 289 *ad notam*
art. 19 . . . . . 288, 289
Legea asupra organizării poliției generale a Statului, din 1 Aprilie 1903, art. 37 479
Legea burselor de comerț din 9 Maiu 1904 (1)
art. 20 458
art. 48 . . . . . 386, 387
Legea generală a vămilor, din 1 Iunie 1905
art. 135)
art. 136) . . . . . 482 n. 1
art. 199 482
Legea pentru înființarea caselor de împrumut pe amanet (Muntele de pietate), din 23 Februarie 1906, art. 8 . . . . . 81 n. 5
art. 18)
art. 19) . . . . . 378 *ad notam*
Legea pentru modificarea unor dispoziții din codul civil, din 15 Martie 1906 . . . . . 468 n. 1
Legea asupra poliției vânatului, din 28 Martie 1906, art. 34 . . . . . 479, 504
Legea pentru organizarea marinei comerciale, din 21 Februarie 1907, art. 2 . . . . . 425 n. 1

(1) Vezi noul regulament al legei asupra burselor de comerț din anul 1913 (*Monitorul oficial*, No. 220, din 2 Ianuarie 1914).

Pagina

Legea pentru organizarea corpului de avocați, din 12 Martie 1907, art. 16 220
art. 21 . . . . . 220 n. 1
Legea pentru judecătoriile de ocoale, din 30 Decembrie 1907, aplicabilă cu începere dela 1 Maiu 1908, art. 31 . . . . . 101, 184
art. 32 . . . . . 184 n. 2
art. 99 . . . . . 223 n. 1
art. 103 . . . . . 512 n. 1
art. 111 . . . 158, 183, 186, 214, 221 n. 1, 223, 224, 409 n. 1
Legea organizărei judecătorești, din 24 Martie 1909, art. 47 . . . . . 296 n. 4
Codul silvic, din 9 Aprilie 1910, art. 29 . . . . 484 *ad notam*
art. 31 . . . . 484 *ad notam*
art. 54 . . . . 483 *ad notam*
art. 84 . . . . 482 n. 2
Legea sanitară din 20 Decembrie 1910, art. 63, art. 64, art. 65 . . . 478 *ad notam*
Legea pentru organizarea creditului și asigurărilor muncitorești din 27 Ianuarie 1912 . . . . 510 n. 3
art. 8 . . . . . 304 n. 7
art. 21 . . . . . 305 n. 5
Legea din 20 Aprilie 1913 pentru recrutarea armatei, art. 113 475
Legea din 9 Iulie 1913 pentru suspendarea prescripțiilor și termenelor unor acte judecătorești. 173 text și n. 5
Legea telegrafică, telefonică și poștală, din 5 Ianuarie 1914, art. 170 . . . . . 289, 290
Legea pentru organizarea Dobrogei nouă, din 1 Aprilie 1914 (art. 96) . . . . . 211 n. 4
Decretul de grațiare al M. S. Regelui Ferdinand, din 3 Octombrie 1914 . . . . n. 1 dela p. 470, 471 și 478 n
Legea specială autorizând măsuri excepționale în timpul mobilizărei sau stărei de războiu, din 24 Decembrie 1914 (Monit. of. No. 217 din $24/_{12}$ 1914). Această lege excepțională, fiind votată și promulgată în urma tipărirei acestui volum, am menționat și transcris dispozițiile ei cele mai importante în tabla analitică v-is *Militari în activitate de servicii. Proprietari (legea proprietarilor), Războiu*, etc.

Textele din codul francez eliminate sau modificate în codul nostru

CODUL CIVIL

Art.	Pagina
475	185
530	206 n. 2
1265	136
1304	185
1561	186 n. 1, 188
1599	135
1792	284 n. 4
1909—1914	206 n. 2
2219	44, 45
2228	92 n. 1
2229	125
2232	124
2235	127 n. 3, 128 n. 1, 137
2237	122, 123, 135, 136
2238, 2239	121
2240	116 n. 2
2244	147 n. 5, 152 *ad notam*
2246	148 n. 2, 159, 501
2249	167 n. 1, 169
2250	168 n. 1, 183
2254	183
2257	199
2258	194, 195 n. 3
2262	213 n. 3
2265	231 n. 1
2266	231 n. 2, 267 n. 3
2267	231 n. 3
2268	232 n. 2
2270	285 n. 1
2272	296 n. 4, 297 n. 1
2279	100 n. 3, 345, 346, 401

Cod. com. francez

189	445 text și n. 1

Cod. Pr. pen. francez

593—595	210 n. 2
635	521
639	477 n. 4
640	475 n. 1

TABLA ALFABETICĂ ŞI ANALITICĂ

A

MATERIILOR CUPRINSE IN TOMUL XI

(PRESCRIPŢIA) (1)

A

Abitaţie. — Poate face obiectul prescripţiei, 78.

— Abitatorul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști.*

— Abitaţiunea unui imobil poate fi dobândită prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 233. V. *Prescripţia civilă.*

Absenţă. — Se poate prescrie nu numai contra celor prezenţi, dar şi contra celor absenţi, 76, 77, 174, 416. V. *Prescripţia civilă.*

— Şi prescripţia de cinci ani curge în contra absenţilor, 336 n. 3, 339. V. *Prescripţia civilă*, p. 654.

— Aplicarea aceleaşi soluţii în privinţa prescripţiei statornicite de art. 568 Pr. civ., 182. V. *Acţ. în revendicare, Consiliu judiciar, Interdicţie, Minori*, etc.

— Prescripţia nu curge în favoarea celui trimes în posesiunea bunurilor unui absent, 174 n. 5, 196. V. *Prescripţia civilă.*

— S'a decis, în materie de absenţă, că autorizarea justiţiei necesară curatorului unui absent, spre a exercità o acţiune în revendicare, trebue să fie dată înainte de introducerea acţiunei sau, cel mai târziu, în timpul pe când acţiunea se găseşte pendentă înaintea primei instanţe. Darea unei asemenea autorizări de către justiţie şi prezentarea ei în cursul instanţei de apel, are de efect de a lipsì pe partea adversă de beneficiul primei instanţe, înaintea căreia ar fi putut să invoace mijloacele sale de apărare cu privire

(1) Această tablă de materii am terminat-o, împreună cu acea pe articole, în ziua de 1 Ianuar 1915, oarele 12 1/2 de noapte, după o muncă de aproape o lună.

la acordarea autorizării pentru intentarea procesului. Cas., S-a I, decizia No. 406, din 15 Septembrie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 79, p. 646 (rezumate) și *Jurisprudența română* din 1914, No. 32, p. 497, No. de de ordine 502.

Abordaj (lovirea unui vas de către altul din cauza unei culpe), 428.

— Necesitatea unei culpe din partea căpitanului unuia din vase, 428, 429.

— Cazul când culpa este comună ambelor vase călătorind în sens contrar (prin derogare dela dreptul comun, fiecare vas sufere pagubele și pierderile încercate, fără a aveà drept la vreo despăgubire). Fiecare vas este însă obligat, în mod solidar, la plata pagubelor și pierderilor cauzate lucrurilor încărcate și leziunilor cauzate persoanelor, 430.

— Soluția codului francez în această privință, 430 n. 1.

— Cazul când lovirea unui vas a avut loc prin caz fortuit sau forță majoră, 430.

— Cazul când lovirea s'a întâmplat din culpa unuia din vase, 430.

— Cazul când un vas a lovit un vas din culpa unui alt vas, 430, 431 text și n. 1.

— Dacă există sau nu abordaj și, deci, responsabilitate, aceasta este o chestie de fapt, 431.

— Acțiunea în despăgubire pentru daune provenite din abordaj, nu poate fi admisă dacă nu s'a făcut protest sau reclamație în termen de trei zile, către autoritatea locului unde s'a petrecut faptul sau la primul port de oprire, 431.

— Acțiunea în daune, care derivă dintr'un abordaj, se prescrie printr'un an, acest termen curgând din ziua protestării sau reclamației de care s'a vorbit mai sus, 434.

— Cazul când protestarea sau reclamația de mai sus n'a avut loc (Controv.), 434, 435.

— Incât privește prescrierea acțiunei pentru contribuire la avarii comune, termenul de un an curge din ziua când vasul a fost complect descărcat, 435.

— Dacă proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, a fost despăgubit de societatea de asigurare, el nu mai poate cere, în numele său personal, despăgubiri dela proprietarul vasului care a fost cauza abordajului, acest drept aparținând societății de asigurare, care a fost subrogată în drepturile acestui din urmă, 432. V. *Subrogare.*

— Această subrogație aparține și societăților străine, care au plătit despăgubirea suferită, pentru dauna cauzată asiguratului, 432 n. 1. V. *Subrogare.*

— Această subrogație poate fi suspendată prin convenția părților, asemenea clauză nefiind contrară ordinei publice, 432 n. 1. V. *Subrogare.*

— Dificultățile la care abordajul a dat loc în dreptul internațional privat, 432 urm. V. *Dr. internațional.*

Abordare. — V. *Abordaj.*

Abuz de încredere. — Elec-

tricitatea poate face obiectul unui abuz de încredere, 366 n. 2. V. *Electricitate*, *Furt*, etc.

— Proprietarul, care a fost deposedat de un lucru mobil printr'un abuz de încredere, iar nu printr'un furt, nu poate să revendice dela posesor lucrul de care el este lipsit, 367. V. *Escrocherie*, *Furt*, *Prescripția civilă*, etc.

— Delictul de abuz de încredere se îndeplinește prin faptul punerei la o parte sau risipirei lucrului încredințat, fără ca să fie nevoe de constituirea unei părți civile, 497 t. și n. 1. V. *Parte civilă*.

— De când începe să curgă prescripția în privința delictului de abuz de încredere, 498 n. 1. V. *Prescripția penală*, p. 669.

— S'a decis acum de curând (7 Noembrie 1914) că, de câteori există prejudiciu în momentul comiterei faptului de abuz de încredere, dacă mai în urmă reclamantul este despăgubit, prin aceasta delictul nu dispare, căci elementele constitutive ale delictului se cercetează în momentul săvârșirei faptului delictuos. Cas. S-a II, decizia penală No. 2749, din 7 Noembrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 38, p. 604, No. de ordine, 606.

Accidente de muncă (în urma legei meseriilor din 2 Ianuar 1912), nota 3 dela p. 510, 511. — Curtea din Iași a decis, în această privință, că legea din 2 Ianuar 1912, pentru organizarea meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești, transformând însuș criteriul juridic al responsabilității legale în materie de accidente profesionale întâmplate în fabrici și ateliere, nu poate avea caracterul unei simple legi procedurale de organizare a instanțelor și de regulare a competenței și, ca atare, nu se poate aplică cu efect retroactiv și asupra accidentelor întâmplate anterior acestei legi, dar a căror lichidare se urmărește sub regimul acestei legi. *Dreptul* din 1915, No. 1, p. 4.—*Contrà:* C. București, *Dreptul* din 1914, No. 68, p. 512.

— Prescrierea în contra patronului a acț. în responsabilitate ce rezultă dintr'un accident de muncă, 510. V. *Prescripția penală*.

Acte inexistente. — Nu pot fi confirmate nici în mod tacit, nici în mod expres, 270 text și n. 2, 276. Vezi Cas. S-a I-a, decizia No. 441, din 6 Octombrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 37, p. 583, No. de ordine 585. Mai vezi tom. VII al Coment. noastre, pag. 72 urm. și tom. I, p. 633, (ed. a 2-a); tom. IV, partea I-a și a II-a, tabla analitică, v° *Quod nullum est confirmari nequit*. V. și v° *Confirmare*.

— Nicio prescripție nu este admisibilă în privința actelor inexistente, 219.

Acte solemne. — Nu constituesc un just titlu în sensul art. 1895 urm. C. civ., dacă nu îndeplinesc formele cerute de lege *ad solemnitatem*, 248 n. 4, 256 text și n. 3.

— In actele solemne, un mandatar nu poate instrumentà în numele părţilor decât în baza unei procuri autentice, fiindcă mandatul formează un tot indivizibil cu actul pentru care a fost dat, 257 text şi n. 1. V. *Mandat.*

Actiones non natæ non præscribuntur, 205.

Acţiunea cambială. — V. *Cambie.*

Acţiunea civilă (izvorîtă dintr'o crimă, delict sau contravenţie) se prescrie prin acelaş timp prin care se prescrie acţiunea publică, 19 n. 2, 68, 69, 508 urm. V. *Prescripţia penală.*

— Această soluţie este adevărată chiar dacă este vorba de repararea unei daune cauzată printr'o infracţiune deferită jurisdicţiilor militare, cu toatecă aceste jurisdicţii nu au dreptul de a statuà asupra despăgubirilor civile, 510 n. *

Acţiunea în garanţie. — Prescripţia nu curge în privinţa acţiunei în garanţie, cât timp evicţiunea nu are loc, 199. V. *Evicţiune.* V. *Prescripţia civilă.*

Acţiunea de înavuţire sau de folos nedatorit (în materie cambială), 448, 449. V. *Prescripţia comercială*, p. 664.

Acţiunea pauliană. — Creditorii pot să opue prescripţia, nu numai atunci când debitorul neglijează de a o opune, dar şi atunci când el renunţă la ea în mod fraudulos. Pentru aceasta ei trebue însă să dovedească elementele acţiunei pauliene: prejudiciul şi frauda (Controv.), 73, 74.

— Art. 1895 C. civil nefiind aplicabil acţiunei pauliene, posesorul nu poate să opue prescripţia de 10 până la 20 de ani acţiunei pauliene intentată contra înstrăinărei care i-a transmis imobilul. El fiind urmărit printr'o acţiune personală, numai prescripţia de 30 de ani este aplicabilă în specie, 217 n. 1, 234. Vezi şi tom. V, p. 257, 258.

— Pentru aceleaşi motive, nici art. 1909 nu poate fi opus acţiunei pauliene, 271, 364. V. *Prescripţia civilă.*

Acţiuni posesorii. — Comunele au capacitatea de a exercità acţiunile posesorii, 77. V. *Comună.*

— Străinii, neputând dobândì imobile rurale în România, nu pot aveà exerciţiul acţiunilor posesorii pentru aceste imobile, 39. V. *Străini.*

— Bunurile domeniului public nu pot face obiectul unei acţiuni posesorii, 80 n. 2 şi tom. III, partea I-a, p. 202 text şi n. 3. V. *Domeniu public.*

— Unul din efectele posesiunei este de a permite posesorului să exercite acţiunile posesorii, care, în prima instanţă, sunt de competenţa judecătoriilor de ocoale, 101. V. *Posesiune.*

— Condițiile cerute pentru exercitarea acțiunilor posesorii, 101 n. 3, 184.

— Posesiunea anuală trebue să întrunească condițiile cerute de art. 1860 pentru prescrierea proprietății, 102 *ad notam*.

— Termenul de un an, fixat pentru exercițiul acțiunilor posesorii, curge contra minorilor și interzișilor, 184. V. *Interdicție*, *Minori*, etc.

— Neadmiterea acțiunilor posesorii în privința mobilelor (Controv. în dreptul actual), 101 n. 2, 345. V. *Posesiune*.

— Cumulul petitorului cu posesorul (Controv.), 184 n. 2. V. *Cumul*, *Posesiune*, etc.

Acțiunea în reducțiune. — Acel care a prescris un imobil, conform art. 1895 urm. C. civil, este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor, 237. V. *Prescripția civilă*, *Rezervă*, etc.

Acțiunea în revendicare. — Acțiunea în revendicare, care rezultă din dreptul de proprietate nu se stinge prin faptul neexercitării ei în timpul determinat, dacă nu există uzucapiune, adecă o posesiune contrară a imobilului revendicat, din partea unei alte persoane, n. 6 dela p. 87, 88, 98 n. 1, 218, 219 și tom. III, partea I-a, p. 273 n. 1 și p. 867 n. 3 *in fine*. V. *Proprietate*.

— Uzucapiunea cea scurtă,

Acțiunea în revendicare

statornicită de art. 1895 urm. C. civil oprește acț. în revendicare, 233.

— Prescripția nu este suspendată în privința acțiunei în revendicare și a altor acțiuni reale ce moștenitorul ar aveà contra succesiunei, 194.

— Acțiunea în revendicare a mobilelor este în principiu exclusă, 363. V. *Mobile*.

— Acțiunea în revendicare a vaselor, 424, 425. V. *Vas*.

— Acțiunea în revendicare a mobilelor pierdute sau furate se prescrie prin 3 ani, dacă posesorul este de bună credință, 364. V. *Furt*.

— Dacă posesorul este de rea credință, acțiunea în revendicare se prescrie prin 30 de ani, 377 *ad notam*, 510. Vezi *Furt*, *Mobile*, *Prescripția civilă*. *Prescripția penală*, etc.

— Acțiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la licitație publică nu se mai prescrie astăzi prin 30 de ani, ci prin 5 ani din momentul punerei în posesiune a imobilului adjudecat, 182, 339 urm. V. *Licitație publică*, *Prescripția civilă*, etc.

— Această prescripție curge contra absenților, minorilor, interzișilor și celor puși sub consiliu judiciar, 182. V. *Absență*, *Consiliu judiciar*, *Interdicție*, *Minori*, etc.

— S'a decis de curând (8 Octombrie 1914), cu privire la acțiunea în revendicare, că acel care are dreptul de proprietate pentru o parte din imobilul ce revendică, cealaltă parte a imobilului aparținând detentorului, este îndreptățit să ceară a i se

Acţiunea în revendicare recunoaşte şi a se determină judecătoreşte dreptul său de proprietate, şi aceasta o poate face pe calea unei acţiuni în revendicare, căci nimic nu împiedică de a se revendică şi recunoaşte proprietatea unui imobil în totul sau numai pentru o parte, acţiunea de eşire din indiviziune rămânând la facultatea părţilor de a o utilizà atunci când vor găsì de cuviinţă. Prin urmare, instanţa de fond comite o flagrantă tăgadă de dreptate, când respinge acţiunea în revendicare intentată în aceste împrejurări, pe motiv că singura cale pentru realizarea drepturilor reclamantului erà numai acea a împărţelei. Cas. S-a I, decizia No. 451 din 8 Octombrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 38, p. 593, 594, No. de ordine 597.

— Acţiunea în revendicare exercitată de un moştenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe prescripţia faţă de terţiul posesor, decât pentru partea moştenitorului revendicant, 168, 169. V. *Intreruperea prescripţiei*, *Prescripţia civilă*, etc.

Acţiunea în simulaţie. — Art. 1900 C. civil nu se aplică acţiunei în simulaţie, 271.

Actor sequitur forum rei, 219, 220.

Administraţia legală. — Prescripţia nu curge în folosul tatălui administrator legal, în privinţa bunurilor copiilor săi minori administrate de el, 196.

— Art. 1901 din codul civil fiind un text excepţional, nu este aplicabil tatălui administrator legal al bunurilor copilului său minor, 281. V. *Prescripţia civilă*.

Adopţiune. — Nicio prescripţie neputând să curgă mai înainte de a se naşte acţiunea supusă acestui mod de stingere, termenul prescripţiei al acţiunei moştenitorilor adoptătorului de a cere anularea adopţiunei, începe a curge din momentul morţei adoptătorului, căci atunci se naşte dreptul lor de a cere anularea adopţiunei, iar nu dela data hotărîrei de adopţiune. Cas. S-a I-a, decizia No. 241, din 22 Aprilie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 23, p. 359, No. de ordine 369. V. şi *Cr. judiciar* din 1915, No. 2 p. 20 (rezumate). V. *Prescripţia civilă*, p. 634.

Adulter. — Impiedicarea căsătoriei, în caz de despărţenie pentru adulter, între soţul culpabil de adulter şi complicele său (împedicare pur proibitivă, desfiinţată prin legea din 15 Martie 1906), 468 n. 1.

— Adulterul nu este un delict succesiv; el se compune din acte izolate din care unul singur poate dà loc la urmărire, 492 n. 2. V. *Delicte succesive*.

Afini. — Beneficiul imunităţei penale, statornicit de art. 307

C. penal, în ceeace privește pe afini, nu se aplică decât afinilor din linia ascendentă sau descendentă, cum ar fi: ginerii față de socri, nu însă și afinilor din linia colaterală, cum ar fi: cumnații între ei; de unde rezultă că sustracțiunea comisă între afinii din linia colaterală nu intră în excepția statornicită de art. 307 C. penal, 373 *ad notam*. V. *Furt*.

Agenți diplomatici. — Prescripția curge în contra lor, în timpul exercitărei funcțiunei lor în străinătate, 174. V. *Prescripția civilă*.

Alienare videtur qui patitur usucapionem, 78, 189.

Alienationis verbum etiam usucapionem continet, 188.

Alienați (neinterzișI). — Prescripția nu este suspendată în favoarea lor, 180. V. și p. 276.

— Actele făcute de ei în timpul smintirei lor, fiind inexistente, nu pot fi confirmate, 276. V. *Acte inexistente*, *Confirmare*, *Prescripția civilă*, etc.

— Alienații, ca și minorii, nu pot să posede decât prin reprezentanții lor legali, 97. V. *Posesiune*.

Alimente. V. *Pensie alimentară*.

Amanet. — V. *Gaj*.

— Casele de împrumut pe amanet. V. *Muntele de pietate*.

Amendă. — Amenzile care au un caracter penal, se prescriu prin termenele fixate de art. 596—598 Pr. pen., iar acele care au un caracter civil, se prescriu prin 30 de ani, 528, 529. V. și p. 517 text și n. 2. V. *Prescripția penală*, p. 674.

Amnistie. — Efectele ei, 470 n. 1.

— Deoseb. între amnistie și grațiere, 470 n. 1. V. *Grațiare*.

Anarghirie. — Ce era sub codul Caragea (simulație), 24 n. 1.

Ancheta in futurum. — Cererea unei anchete *in futurum*, neavând un caracter contencios, nu constitue un mod de întrerupere civilă a prescripției, 152. V. *Prescripția civilă*.

— In asemenea materie, neexistând dreptul de opoziție, nu se poate aplică art. 151 Pr. civ., 152 n. 1. V. *Opoziție*.

— S'a decis că legiuitorul, prin art. 66 Pr. civ., creând instituția anchetei *in futurum*, a avut în vedere numai urgența și primejdia dispariției probelor de care o parte ar avea nevoe spre a se servi într'un proces viitor, așa că cel ce solicită o asemenea procedură, nu este suficient, pentru ca cererea să-i fie admisă, să dovedească necesitatea și interesul unor anumite constatări, ci trebue să

facă dovada urgenței și a primejdiei dispariției probelor. Trib. R. Sărat, *Dreptul* din 1914, No. 79, p. 630. Mai vezi asupra anchetei *in futurum*, decizia Cas. S-a III-a, No. 263, din 19 Septembrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 32, p. 501, No. de ordine 507.

Anexiune de teritoriu. — Drepturile private anterior câștigate de către locuitorii unui teritoriu anexat rămân intacte și cârmuite de legea sub care au luat naștere, afară numai de legile de procedură și de competența, în privința cărora părțile nu pot invocà un drept câștigat, întrucât formele de procedură și instanțele judecătorești sunt create în vederea unui interes de ordine publică, 412 n. 1 *in fine* și tom. I, p. 78 (ed. a 2-a).

Animale. — Prescripția instantanee staționicită de art. 1909 se aplică la animale, ele fiind lucruri corporale, 357 *ad notam*. V. *Prescripția civilă*, p. 656.

— Acțiunea veterinarilor se prescrie, ca și acea a medicilor și chirurgilor, printr'un an, întrucât veterinarii nu sunt decât niște medici pentru animale, 297. V. *Veterinari*.

Antichreză. — Creditorul antichrezist este un posesor cu titlu precar. In consecință, el nu poate să prescrie proprietatea imobilului ce deține, afară de cazul când ar intervertì titlul său, 113. V. *Precariști*, *Prescripția civilă*, etc.

— Cât timp creditorul antichrezist rămâne în posesiunea imobilului, debitorul nu poate, de asemenea, să invoace prescripția liberatorie a datoriei sale, tom. X, p. 305.

Antreprenori de lucrări. — Responsabilitatea lor pentru lucrările făcute de ei este aceea a architecților, 285 urm., 295. V. *Architecți*.

Apă. — Apa și alte produse, care se distribuesc la domiciliul persoanelor prin canalizare, poate face obiectul unui furt, 367 *ad notam*. V. *Furt*.

— Apele care servesc la alimentarea unui oraș sau unei comuni sunt imprescriptibile, fiindcă fac parte, împreună cu conductele lor, din domeniul public al comunei, 84. V. *Domeniu public*.

— O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comune, ar fi însă prescriptibilă, 85. V. *Comună*, *Prescripția civilă*, etc.

— Nu se poate dobândì prin prescripție dreptul de a corupe apa prin murdării și materii fecale, 87. V. *Prescripția civilă*.

Apel. — Tardivitatea apelului este de ordine publică, și aceasta atât în materie civilă și comercială cât și în materie represivă, 46 text și n. 3 și 47. Cpr. Garsonnet, *Tr. théorique et pratique de procédure civile*, V, 2081, p. 848 (ed. a 2-a).

— Termenul de apel curge contra minorilor, interzişilor şi celor puşi sub consiliu judiciar, însă numai din ziua comunicărei hotărîrei către tutor, curator sau consiliu judiciar, 182.

— Calcularea termenului de apel în cazul art. 99 din legea judecăt. de ocoale dela 1907, p. 323 n. 1.

— Calcularea termenului de apel în materie comercială (zile libere). 447 n. 3. Vezi şi Cas. rom. Bult. 1913, p. 2211.

— In materie de poprire, 448 *ad notam*. V. *Poprire*.

— Inculpatul achitat în prima instanţă de pedeapsă, poate fi condemnat la despăgubiri civile de instanţa de apel numai după apelul părţei civile, 511, 512. V. *Parte civilă*, *Prescripţia penală*, p. 671, etc.

— Instanţa de apel ar violà însă autoritatea lucrului judecat dacă ar pedepsì pe inculpatul achitat numai după apelul părţei civile, sau dacă i-ar mărì pedeapsa fără apelul minist. public, 512 n. 1. V. *Prescripţia penală*.

— Excepţia dela acest principiu admisă prin art. 103 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, în privinţa delictelor şi contravenţiilor judecate în prima instanţă de judecătoriile de ocoale, 512 n. 1.

— Oricare ar fi natura afacerei, civilă sau comercială, termenul de apel se calculează, ca şi acel al perimărei, după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea prin sentinţa primei instanţe, 154 n. 3 şi 447 n. 3.

— Prescripţia poate fi invocată pentru prima oară în apel, până în momentul închiderei dezbaterilor, 71 text şi n. 4, 72 nota. V. *Prescrip. civilă*.

— Apelul neregulat al condemnatului nu întrerupe prescripţia, 526, 527. V. *Prescripţia penală*, p. 673.

— Curtea din Bucureşti a decis că deşì, în principiu, apelantul nu poate pune în discuţie decât ceeace s'a apelat *(tantum devolutum quantum apellatum)*, totuşi regula decurgând din acest principiu, în caz de câştig de cauză, încetează de a fi aplicabilă şi partea intimată este în drept să se apere în apel cu motivele invocate la prima instanţă, chiar dacă ar fi fost respinse, de oarece având câştig de cauză la prima instanţă, această parte nu are interes să facă apel şi nu poate să-l facă contra motivelor pe care s'au întemeiat primii judecători la pronunţarea hotărîrei lor. *Dreptul* din 1914, No. 75, p. 596. Cpr. C. Galaţi, *Dreptul* din 1913, No. 68.

— Curtea din Iaşi a decis. acum de curând (5 Noembrie 1914) că, în caz de necomunicarea hotărîrei pronunţată de prima instanţă, dreptul de apel în contra acestei hotăriri nu se prescrie prin 30 de ani dela pronunţarea ei, fiindcă neexistând în specie punerea în întârziere ce rezultă din comunicarea hotărîrei, nimic nu poate stabilì prezumpţia de renunţare la dreptul de apel, prezumpţie care este principiul şi fundamentul prescripţiei liberatorii

(*Dreptul* din 1914, No. 79, p. 628); însă această soluție ni s'a părut inadmisibilă, deși Curtea de Casație s'a pronunțat tot în acest sens (Bult. 1910, p. 212). Vezi observația noastră critică care însoțește această decizie. *Dreptul*, *loco cit.*, p. 628.

— In materie represivă, apelul făcut de cel condemnat în prima instanță, nu întrerupe prescripția, 500, n. 2. V. *Recurs.*

Arendaș. — Este, ca și locatarul, un posesor cu titlu precar, 113. V. *Locațiune.*

Arbori. — Se poate prescrie proprietatea unui arbor independent de pământul în care el își are rădăcinile lui, 78 n. 1.

— Faptul creșterei și întinderei unui arbor din an în an, nu împiedică posesiunea de a fi continuă, 107. V. *Posesiune.*

— In privința dobândirei unui arbor prin prescripție, la o distanță mai mică decât cea reglementară, vezi tom. III, partea I-a, p. 742 urm. și Trib. Muscel, *Dreptul* din 1914, No. 40, p. 320.

Arhitecți. — Responsabilitatea arhitecților pentru lucrările făcute de ei (10 ani), 285. V. *Antreprenori de lucrări.*

— Acțiunile arhitecților pentru plata serviciilor lor se prescriu prin 30 de ani, 285.

— Neaplic. prescripției de 6 luni arhitecților și antreprenorilor de lucrări, 295.

— Termenul de 10 ani, statornicit de art. 1483 și 1902 C. civil, în privința arhitecților și antreprenorilor de lucrări, nu admite suspendarea pentru cauză de minoritate, 184.

Arenzile moșiilor. — Se prescriu prin 5 ani, ca și chiriile caselor, 367.

Arest preventiv. — Este interzis în materie de delicte de presă și de delicte electorale, 478, 479 n. 2. V. *Delicte electorale*, *Delicte de presă*, etc.

Armată. — V. *Fraude în materie de recrutare*, etc.

Asigurare. — Este validă clauza dintr'o poliță de asigurare, prin care se scurtează termenul prescripției, 55, 56, 439. V. *Prescripția civilă*, p. 620.

— De când începe a curge termenul prescripției în asigurările de transporturi maritime sau pe uscat, precum și în asigurările contra daunelor și asupra vieței, 438.

— Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din contractul de asigurare al unui vas, 437 urm. V. *Vas.*

— Incât privește subrogația societății de asigurare, în caz când această societate a plătit pe proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, vezi *Abordaj*, *Subrogare*, etc.

Asigurări maritime. — Termenul prescripției este redus la un an, 427. V. *Prescripția comercială.*

Asigurare mutuală. — In

asigurările mutuale cu prime fixe, cotizaţiile mutualiştilor sunt supuse prescripţiei de 5 ani din cauza îndoitului lor caracter de fixitate şi de periodicitate, 335. V. *Prescripţia civilă.*

Asigurare asupra vieţei. — Contractul de asigurare asupra vieţei fiind un contract aleator, de oarece realizarea asigurărei atârnă de un eveniment incert, de viaţa persoanei asigurate, un asemenea contract este valabil, întrucât cuprinde în sine riscul cerut de art. 445 C. com., pentru validitatea contractelor de asigurare. In contractul de asigurare, în caz de viaţă, trebue, în adevăr, să înţelegem prin risc riscul inerent naturei unui asemenea contract, căci altfel ar fi o inexplicabilă inconsecinţă a legiuitorului ca, după ce găseşte de interes general să introducă în codul comercial contractul de asigurare în caz de viaţă şi să-l reglementeze, apoi printr'un alt text (art. 445 din acelaş cod) să-l desfiinţeze, supunând validitatea lui la existenţa riscului caracterizat ce se sprijină numai pe ideea de repararea unei pagube eventuale ce nu se poate întâlni în asigurarea pentru caz de viaţă. Cas. rom. Secţii-Unite (14 Noembrie 1913). Bult. 1913, p. 2227 urm. şi *Dreptul* din 1914, No. 10. — *Contrà:* C. Craiova, *Dreptul* din 1913, No. 23, p. 179 (decizie casată). Vezi în privinţa asigurărilor asupra vieţei, p. 438.

Asociaţii mutuale. — Aplicarea art. 954 C. com. acestor asociaţii (Controv.), 438 text şi n. 1.

Asociaţii în participaţie. — Neaplicarea art. 949 C. com. acestor asociaţii, care nu au o personalitate juridică deosebită de acea a asociaţilor, 441 şi n. 6 dela p. 441, 442.

Aspri. — Monedă veche, 531 *ad notam.*

Atentat la bunele moravuri, 492 text şi n. 3. V. *Inlesnirea obişnuită a desfrânărei sau corupţiunei, etc.*

Autoritatea lucrului judecat. — Nu poate fi invocată de judecători din oficiu, 65 şi tom. VII, p. 455, 581.

— Nici pentru prima oară în casaţie, 72 şi tom. VII, p. 454 şi 630 n. 6.

— Posesiunea şi proprietatea având o cauză deosebită, prima nu poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat cu ocazia judecărei celei de a doua, 93.

— S'a decis acum de curând (7 Noembrie 1914), că hotărîrea instanţei penale constitue lucru judecat pentru instanţa civilă în ceeace priveşte existenţa faptului care formează baza comună a acţiunei publice şi a celei civile izvorîtă din delict. Cas., S-a I-a, *Dreptul* din 1915, No. 6, p. 43.

— Cumpărătorul fiind un succesor cu titlu particular al vânzătorului, de acì rezultă că

nu se poate opune, cumpărătorului hotărîrea dobândită contra vânzătorului posterior vinderei-cumpărărei, ci numai acea dobândită înainte de vânzare, 121 n. 3. V. *Vânzare.*

Aval.—Este o obligaţie cambială de sine stătătoare, 432 urm. V. *Prescripţia comercială.*

— Dispoziţiile codului comercial bulgar asupra avalului, 423 n. 3.

Avocat.—Prescrierea acţiunei avocatului pentru onorariul lui şi a clientului în contra avocatului pentru darea socotelilor (aplicarea dreptului comun), 219, 220 şi 286. V. *Prescripţia civilă.*

— Soluţia dreptului german şi a dreptului bulgar în această privinţă, 220.

— Dreptul judecătorilor de a reduce onorariul avocatului atunci când convenţia nu cuprinde o sumă fixă, ci o parte din câştigul ce va rezultă din proces *(Quota litis)*, 220 n. 1. V. *Quota litis.*

— Dreptul avocatului de a reţine documentele procesului până la plata onorariului ce i se cuvine (Controv.), n. 3 dela p. 220, 221 şi tom. X, p. 353 text şi n. 1. V. *Retenţie (drept de-).*

B

Basarabia.—Proiectul de cod civil pentru această provincie, relativ la prescripţie, n. 3 dela p. 31, 32. V. *Prescripţia civilă.*

— Relativ la posesiune, 92, 93. V. *Posesiune.*

Banchier.—Contuarul unui banchier poate, din punctul de vedere al aplicărei art. 1910 din codul civil, fi considerat, în privinţa cumpărărilor de titluri la purtător făcute de terţii, ca un local unde se vând asemenea lucruri (Controv.), 379 text şi n. 2. V. *Prescripţia civilă, Zaraf*, etc.

Bancrută. — Etimologie, 487 n. 2.

— Elementele acestui delict, 487 n. 2.

— In materie de bancrută simplă sau frauduloasă, prescripţia începe a curge din ziua când au fost comise faptele constitutive ale delictului, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăţilor, 487, 488. V. *Prescripţia penală*, p. 669.

— Numai comercianţii pot fi condemnaţi ca bancrutari, 488 n. 2. V. *Comercianţi.*

— Pentru aceasta nu se cere însă o declarare în stare de faliment, fiind suficient ca instanţa penală să constate încetarea de plăţi, aşa că se poate pune ca principiu că poate să existe bancrută fără faliment (Controv.), 488, 489 şi p. 490 *ad notam.*

— S'a decis, în această din urmă privinţă, că, în delictul de bancrută, unul din elementele delictului, acel al încetărei plăţilor, este în mod virtual constatat de instanţele de fond, atunci când din sentinţa tribun.

Bancrută

a cărei motive au fost adoptate de Curte, rezultă că inculpatul s'a găsit în încetare de plăți, de oarece tribunalul i-a pus în sarcină faptul de a nu fi făcut declarația prescrisă de art. 703 C. com. de încetarea plăților. De altfel, inculpatul necontestând la Curte faptul încetărei plăților sale, bine a fost condemnat ca bancrutar de către instanțele de fond. Cas. S-a II, decizia penală No. 115 din 17 Ianuar 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 9, p. 132, No. de ordine 131.

— Hotărîrea care fixează data încetărei plăților are un caracter esențialmente provizor, așa că epoca încetărei plăților fixată printr'o primă hotărîre poate fi schimbată ulterior printr'o altă hotărîre, când se descopăr nouă elemente cu care se poate dovedi că încetarea plăților a avut loc la o altă dată decât cea fixată din capul locului, 488 n. 2 *in fine*.

Bărbier. — Prețul unui abonament luat la un bărbier pentru ras, tăerea părului și a barbei, nu este supus prescripției de un an statornicită de art. 1904 C. civil, 302 n. 6.

Beati possidentes 99.

Bezman.—Bezmănarul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști*, *Prescripția civilă*, etc.

— Aplicarea prescripției de cinci ani, 334. V. *Prescripție civilă*, etc.

— După codul Caragea, plata bezmanului sau embaticului se prescrieà prin trei ani, 334 n. 3.

Bigamie. — Etimologie, 486 n. 1.

— Delict instantaneu, 486.

— Soțul, în dauna morală a căruia s'a săvârșit a doua căsătorie, este în drept a se constituì parte civilă, 487 *ad notam*. V. *Parte civilă*.

— Existența unei prime căsătorii și validitatea ei sunt chestiuni de fapt de suverana apreciere a instanțelor de fond, fie că această căsătorie a fost celebrată în țară, fie în străinătate, 486 n. 1.

Mai vezi asupra altor chestiuni privitoare la delictul de bigamie, tom. I (ed. a 2-a), tabla analitică, *v*⁰ *Bigamie*.

Bilete de bancă. — Sunt titluri la purtător cărora art. 1909 C. civil este aplicabil, dacă se dovedește identitatea biletelor pierdute sau sustrase, 381 text și n. 3. V. *Titluri la purtător*, *Prescripția civilă*, etc.

— Legea din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, furate, distruse, etc., nu se aplică biletelor de bancă, 387. Vezi *Titluri la purtător*.

Bilete de drum de fer.— Legea din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, furate, etc. nu se aplică biletelor de drum de fier, 387.

Bilete de loterie. V. *Loterie.*

Biserică. — Nefiind în comerţ, nu este prescriptibilă, 80.

— Nu se poate dobândi asupra zidului unei biserici servitutea *oneris ferendi* sau servitutea *du tour de l'échelle*, 81.

— Vasele şi orice alte ornamente sacre, ca şi orice alte accesorii ale cultului sunt imprescriptibile, ca unele ce nu sunt susceptibile de o proprietate privată (Controv.), 81, 82.

— S'a decis, în adevăr, cu drept cuvânt, că, potrivit art. 963 C. civil, numai lucrurile ce sunt în comerţ putând face obiectul unui contract, urmează că odoarele bisericeşti, cum şi toate obiectele sacre, care au servit unei biserici, fiind bunuri sfinte şi obşteşti, nu pot face obiectul unei tranzacţiuni comerciale, iar convenţia prin care s'ar dispune vinderea-cumpărarea unor asemenea obiecte, are a fi anulată conform art. 966 C. civil, ea fiind întemeiată pe o cauză ilicită. C. Bucureşti (20 Noembrie 1914). *Dreptul* din 1914, No. 80, p. 634. V. *Cult religios.*

— Toate aceste lucruri devin însă alienabile şi prescriptibile, îndată ce legea le-a redat comerţului, 82.

Numai legea poate scoate un lucru din comerţ şi să-l declare imprescriptibil, fiindcă legile privitoare la prescripţie interesează ordinea publică, 82 n. 4. V. *Prescripţia civilă.*

Boală contagioasă.—O boală contagioasă, precum ar fi ciuma, holera, etc., nu constitue o cauză de suspendare a prescripţie, 174. V. *Prescripţia civilă.*

Bourjon. — Jurisconsult francez din secolul al 18-lea, dela care codul fr. a împrumutat maxima „*En fait de meubles possession vaut titre*“, p. 1 nota 2 şi p. 346. V. *Prescripţia civilă*, p. 654.

Bucovina. — Intrebările guvernului acelei provincii, în urma răpirei Bucovinei, către Divanul Moldovei, cu privire la prescripţie, şi răspunsurile Divanului, 8 urm. şi n. 1 dela p. 23, 24.

Buna credinţă. — Necesitatea ei pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, 238. V. *Prescripţia civilă.*

— Buna credinţă a posesorului poate fi motivată printr'o eroare de drept ca şi printr'o eroare de fapt, 242 urm. Vezi *Eroare*, *Prescripţia civilă.*

— In privinţa construcţiilor făcute pe un teren străin, 246 n. 3. V. *Construcţii*, etc.

— In privinţa prescripţiei instantanee a mobilelor (Controv.), 354 urm.

— Momentul când trebue să existe, în acest caz, buna credinţă, 355.

— Cazul când posesorul nu are nevoe de a fi de bună credinţă, 355.

— Posesorul este presupus de bună credinţă până la dovada contrară, 355.

— Dacă posesorul este sau

nu de bună credinţă, aceasta este o chestie de fapt, 244, 356. V. *Posesiune*.

Bursă. — Jocul de bursă este interzis, 387.

— Orice convenţie fiind presupusă serioasă până la dovada contrară, partea care susţine că vânzarea consimţită de ea ascunde o speculă asupra diferenţei de preţ, este datoare să facă această probă, 387 n. 2.

Bursele de comerţ.—Bursele de comerţ sunt asimilate, în privinţa titlurilor la purtător, târgurilor publice, 378. Vezi *Prescripţia comercială*.

C

Cafegii.—Creanţa cafegiilor pentru hrana şi locuinţa ce ei procură pasagerilor, fie cu luna sau cu anul, se prescrie prin şase luni (Controv.), 292. Vezi *Hangii*, *Ospătători*, etc.

Calendar. — Calendarul oficial, după care se socotesc termenele în ţara noastră, este acel julian, reformat de Julius Cesar, deşi decretul lui Cuza-Vodă, din 20 Decembrie 1864, a adoptat pentru poştă şi telegraf, spre înlesnirea relaţiilor internaţionale, calendarul gregorian, astfel numit pentrucă a fost reformat, în anul 1582, după ordinul papei Grigore al XIII-lea, 211, 212. Vezi şi tom. VI, p. 117 n. 1. *Prescripţia civilă*.

Cambie. — Scrisoarea prin care debitorul unei cambii ar cere dela creditorul său prelungirea termenului de plată, întrerupe prescripţia, nota 5 dela p. 162, 163. V. *Prescripţia civilă*.

— Aplic. regulei art. 1868 § 2 şi în materie cambială, 154, 421.

— Intreruperea prescripţiei printr'o cerere în stare de faliment, emanată dela unul din creditori, dacă această cerere este admisă, 420 n. 2.

— In obligaţiile cambiale, întreruperea prescripţiei are efect numai în persoana obligatului, faţă de care a avut loc actul întreruptiv, deşi avem a face, în specie, cu obligaţii solidare, 421, 422. Vezi *Prescripţia comercială*.

— Motivele acestei dispoziţii excepţionale, 422, 423.

— De când curge prescripţia în materie cambială, 449, 450. V. *Prescripţia comercială*.

— Deşi acţiunea cambială se prescrie prin cinci ani, totuşi instanţa părăsită, care are de obiect asemenea acţiune, se prescrie prin 30 de ani, întrucât niciun text din legea comercială nu deroagă dela această regulă, 221 n. 1, 409, 446, 447.

— Prescripţia de 30 de ani mai este aplicabilă în materie cambială, de câteori a intervenit o hotărîre condemnătoare, art. 404 Pr. civ. fiind aplicabil, fără nicio distincţie, tuturor hotărîrilor în genere, 158, 222, 409, 446 text şi n. 2.

— Dreptul de opoziţie este ridicat de lege în materie cambială numai la instanţele de fond, nu însă şi la Curtea de casaţie, 421 n. 2. *V. Opoziţie*.

— După vechiul cod comercial, prescripţia, în materie de cambii, se întemeiă pe o prezumpţie de plată *juris tantum*, fiindcă se puteà deferì jurământul decizor acelui care o opuneà, 445.

— După codul actual, acţiunea cambială se prescrie tot prin cinci ani, puţin importă dacă cambia a fost sau nu protestată, iar cambia este decăzută din efectele sale atât ca instrument de probă cât şi ca cauză a obligaţiei, fiindcă, în materie cambială, ca şi în orice materie comercială în genere, prescripţia stinge radical obligaţia. Cambia prescrisă nu se transformă deci într'un zapis civil, debitorul ne mai bucurându-se astăzi numai de o prezumpţie de plată susceptibilă de proba contrară, ca în codul francez şi ca în dreptul nostru anterior, ci de o prezumpţie legală de liberare nesusceptibilă de a fi răsturnată prin proba contrară; de unde rezultă că purtătorul cambiei nu poate, cu niciun chip, fi primit a stabilì existenţa datoriei, şi judecata nu poate căutà nicăiri proba neplăţei, 445, 446. Cpr. Judecăt. ocol. Mihăileni (Dorohoi), *Cr. judiciar* din 1915, No. 4, p. 35 (cu nota d-lui Şt. Scriban).

— In consecinţă, purtătorul cambiei nu poate deferì debitorului cambial jurământul decizor, spre a dovedì neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate văduvei sau moştenitorilor lui, 446. V. *Jurământ decizor*, *Jurământ de credulitate*, etc.

— Presupunând însă că debitorul, după ce a invocat prescripţia, a plătit cambia, mai poate el exercità acţiunea în repetiţie? (Controv.), 39 urm., 445 n. 3. V. *Oblig. naturală*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Debitorul unei cambii neputând opune, conform art. 349 C. com., excepţii personale aceluia ce exercită acţiunea cambială, decât dacă sunt lichide şi de o grabnică soluţie, urmează de acì că instanţa de fond poate respinge cererea de chemare la interogator, cum şi acea de a se suspendà judecata acţiunei cambiale până la rezolvirea acţiunei în anularea cambiei, pe motiv că aceste excepţii nu sunt de o grabnică soluţie, n. 3. dela p. 312, 313.

— Debitorul unei cambii nu poate să defere nici jurământ purtătorului titlului, spre a dovedì liberarea sa, nici să ceară aducerea registrelor adversarului său, 313 *ad notam*. V. şi tom. VII (tabla), v° *Cambie*. V. *Registre comerciale*.

— Nu se violează însă art. 349 C. com., când instanţa de fond admite complectarea începutului de probă scrisă învocat de debitor, numai prin jurământul supletor ca singurul mijloc de grabnică soluţie ce poate înlăturà această probă, înlăturând interogatorul şi proba testimonială, 313 *ad notam*.

— Curtea din Iaşi a decis, acum de curând (10 Octombrie 1914), însă numai în majoritate

(trei judecători contra doi), că excepţia ridicată de pârît într'o acţiune cambială, că o cambie emisă în alb, necuprinzând niciuna din menţiunile prescrise de art. 270, 271 C. com., nu constitue o excepţie referitoare la forma titlului, ci o excepţie pur personală celui care exercită acţiunea cambială şi, deci, nu poate fi invocată decât dacă e lichidă, de o grabnică soluţie şi, în toate cazurile, întemeiată pe o probă scrisă, dovada testimonială şi interogatorul fiind inadmisibile în asemenea caz, întrucât prin admiterea lor s'ar întârzia condemnarea la plată. *Dreptul*, din 1914, No. 77, p. 611.

— Fiind de principiu că efectele contractelor sunt determinate prin legea ţărei unde ele s'au perfectat, afară de cazurile când părţile au decis altfel, de aici rezultă, că potrivit acestui principiu, în materie cambială, obligaţiile diferiţilor semnatari sunt determinate prin legea locului unde, faţă de fiecare, cambia a devenit perfectă. Prin urmare, dacă o cambie a fost emisă în Germania, stipulându-se locul plăţei tot acolo, şi a fost acceptată în România, obligaţia acceptantului este supusă prescripţiei cambiale de cinci ani, prevăzută de legea română, iar nu prescripţiei de trei ani admisă de legea germană, 445 n. 2. V. *Drept internaţional.*

— Dispoziţiile de drept internaţional admise, în privinţa cambiilor, de codul comercial bulgar, 423 n. 3.

— Cambiile aflate într'o succesiune constituesc prin natura lor o avere susceptibilă de a produce venit şi, deci, sunt supuse la supra-taxă de 4%. Cas. rom. Bult. 1913, p. 847.

— Dispoziţiile codului comercial asupra cambiilor pierdute sau furate, 388.

Casare (cu trimetere). — Părţile pot invocà prescripţia pentru prima oară înaintea instanţei de trimetere, în urma casărei decizei pronunţate în ultim resort, dacă ele n'au renunţat la acest mijloc de apărare, 72.

— Este, în adevăr, de principiu că, înaintea unei instanţe de trimetere sezisată prin casarea unei decizii judecătoreşti, părţile îşi păstrează dreptul nu numai de a repune vechiile lor concluzii, dar de a se întemeià şi pe mijloace nouă, trase fie din faptele îndeplinite, fie din hotărîri sau decizii pronunţate în urma deciziei casate, destul este ca obiectul cererei să nu fie schimbat. Cas. fr., *Dreptul* din 1914, No. 50, p. 400.

— Acest principiu incontestabil a fost consacrat şi de Curtea noastră de casaţie. Efectul legal şi necesar al casărei, zice o decizie recentă a acestei Inalte Curţi, fiind de a repune pe părţi în aceeaş stare în care se găseau înainte de pronunţarea hotărîrei casate, de acì rezultă că judecătorii de trimetere sunt substituiţi judecătorilor a căror hotărîre a fost casată, în aceleaşi condiţiuni şi cu aceleaşi drepturi care puteau să le aparţină acestora. Vezi *Dreptul* din 1914, No. 57, p. 452; *Jurisprudenţa*

română din 1914, No. 29, p. 449 şi *Pagini juridice* din 1914, No. 130, p. 1030.

Căpitan. — Căpitanul vasului fiind un posesor cu titlu precar, nu poate să prescrie vasul ce comandă, 113, 427. V. *Precariști*, *Vas*, etc.

— Responsabilitatea căpitanului în caz de lovirea vaselor. V. *Abordaj*.

Cârciumari. — Prescrierea prin 6 luni a creanţei lor pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, cu luna sau cu anul (Controv.), 292. V. *Cafegii*, *Hangii*, *Ospătători*, etc.

Cărăuş, Cărăuşie. — Este validă după jurisprudenţă, clauza care scurtează prescripţia acţiunilor în contra cărăuşului derivând din contractul de transport, 56.

— Prescripţia acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie, 450 urm. V. *Prescripţia comercială*.

— Prescripţia de 6 luni, prevăzută de art. 956 C. com., se aplică la toate acţiunile derivând din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, 56 n. 3, 452, 453. V. *Prescripţia comercială*, p. 665, *Transport*, etc.

— S'a decis că, cu toate că, prin art. 417 C. com., se prevede că, la cererea expeditorului, cărăuşul este obligat a-i dà un exemplar al scrisorei de cărat subscrisă de dânsul, această formalitate nefiind însă de esenţa contractului, ci fiind cerută numai ca un mijloc de probă pentru dovedirea lui, ea nu poate schimbà caracterul contractului de transport, care este un contract consensual, în sensul că nu este supus la nicio formă pentru validitatea lui. Şi această decizie adaugă că, depozitarea lucrului ce urmează a fi transportat constituind unul din elementele constitutive ale contractului de transport, din care face parte integrantă, urmează că contractul de transport se consideră ca încheiat chiar din momentul în care depunerea a avut loc, astfel că răspunderea cărăuşului începe din momentul primirei lucrului spre transportarea lui. C. Galaţi, *Dreptul* din 1915, No. 5, p. 36 urm.

Căsătoria putativă. — Momentul când trebue să existe buna credinţă (Controv.), 245 şi tom. I, p. 665 (ed. a 2-a).

Căsătoria religioasă. — Ţările în care ea mai există astăzi, 486 n. 1 şi tom. I, p. 538. text şi n. 3 (ed. a 2-a).

Cekuri. — 413, 445 urm. V. *Cambii*.

Cete de moşneni. — Nu sunt persoane morale, 77. V. *Persoane morale*.

— Dobândirea de bunuri prin prescripţie de către cetele de moşneni, 77. V. *Prescripţia civilă*.

Chirurgi.—Prescrierea acţiunei lor pentru operaţiile făcute bolnavilor, 297 urm. V. *Medici.*

— Punctul de plecare al prescripţiei (Controv.), 298 n. 2.

Clandestinitatea. — Pentru a conduce la prescripţie, posesiunea trebue să fie neclandestină, adecă publică, 110.

— Când încetează clandestinitatea, 111.

— Clandestinitatea este un viciu relativ *(nec clam ab adversario),* 112. V. *Posesiune.*

— Dacă posesinnea a fost clandestină sau publică, aceasta este o chestie de fapt, 112.

— Publicitatea posesiunei este cerută numai în privinţa imobilelor, nu însă şi a mobilelor, 112. V. *Posesiune.*

Codul Andronache Donici. — Dispoziţiile ce acest cod cuprinde asupra prescripţiei, 21 n. 3, 156 n. 1.

— După acest cod, minoritatea erà, ca şi astăzi, o cauză de suspendare, iar nu de intrerupere a prescripţiei, 178 n. 2.

Codul Calimach. — Data punerei în aplicare a acestui cod (1 Iunie 1817), 7 n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

— Dispoziţiile ce acest cod cuprinde asupra prescripţiei, 7 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— După codul Calimach, acţiunea ce isvoreà dintr'o crimă se prescrià prin 30 de ani, 19 şi 508 n. 3.

— După acest cod, acei puternici nu puteau invocà uzucapiunea contra celor neputernici, 15 text şi n. 5, 76, precum şi tom. IV, partea I-a p. 77, 78 şi tom. VI, p. 7 n. 4. V. *Prescripţia civilă.*

— Acest cod admiteà prescriptibilitatea facultăţilor legale prin contradicţia aceluia contra căruia ele urmau a fi executate, 12, 90, 91. V. *Facultăţi legale.*

— După acest cod, lucrurile care compuneau domeniul public sau a căror înstrăinare erà oprită de lege, se prescrieau prin 40 de ani, 80 n. 2. Vezi *Domeniu public, Prescripţia civilă,* etc.

— Acest cod erà în totul lipsit de regimul publicităţei *erga tertios,* publicitate care n'a fost înfiinţată, în privinţa imobilelor, decât la 1832, prin Regulamentul organic, n. 5 dela p. 20, 21. V. *Publicitate.*

— Conciliarea art. 1920 din codul Calimach cu art. 1930 din acelaş cod, care sunt în contradicţie flagrantă, 130. V. *Posesiune.*

— După acest cod, prescripţia curgeà contra minorilor, nebunilor şi celor smintiţi sau tâmpiţi la minte, îndată ce ei aveau un tutor sau un curator, 178 n. 2.

— După acest cod, nu puteà să existe prescripţie achizitivă sau uzucapiune, oricât de lungă ar fi fost, fără bună credinţă, 16. V. *Prescripţia civilă.*

— Prescripţia începută sub codul Calimach, urmează să fie în totul cârmuită de dispoziţiile acestui cod şi, deci, să curgă şi în timpul minorităţei, după cum dispune art. 1909 din acest cod, chiar dacă minoritatea s'a deschis sub codul ac-

tual. Prin urmare, cu drept cuvânt, instanța de fond a declarat prescris dreptul de a cere complinirea legitimei, atunci când cererea a fost făcută după 40 de ani dela deschiderea succesiunei, după cum prevede art. 1951 din codul Calimach, pentru prescripția acelui drept. Cas., S-a I-a, decizia No. 564, din 26 Noembrie 1914. *Jurisprudența română* din 1915, No. 3, p. 38, No. de ordine 23, lit. *b*.

Codul Caragea.—Prescripția în codul Caragea, 21 urm.

— Prigonirile pentru călcare de pământ și de hotare între vecini erau, după acest cod, imprescriptibile, 22.

— Codul Caragea a fost însă modificat, în această privință, prin legea din 8 Martie 1847, p. 22 n. 1 și 242 *ad notam*. V. *Hotărnicie*, *Prescripția civilă*, etc.

— Prescripția cu rea credință de 30 de ani are, sub codul Caragea, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate (Controv.), 26, 27.

— Codul Caragea admite prescrierea instanțelor părăsite, prin 30 de ani, soluție admisă și în dreptul actual, 156 urm., 221. V. *Prescripția civilă*.

— Titlul *pro herede* era un titlu just pentru prescripția de 10 ani, această dispoziție fiind aplicabilă atunci când autorul posesorului actual a început a posedă sub codul Caragea, destul este ca posesiunea să fi urmat timp de 10 ani sub codul actual, 132 nota 1. V. *Prescripția civilă*, p. 639.

— In codul Caragea, minoritatea este, ca și în codul actual, o cauză de suspendare, iar nu de întrerupere a prescripției, 178 n. 2 *in fine*. V. *Prescripția civilă*.

— După acest cod, fondul dotal era prescriptibil, de câteori prescripția începuse a curge înainte de căsătorie, 188.

— Mai vezi asupra C. Caragea, p. 334 n. 3.

Comandament prealabil. — Un comandament prealabil comunicat debitorului prin portărei întrerupe prescripția, pentrucă, după procedura civilă, comandamentul nu este o simplă somație, ci un început de executare, 161. V. *Prescripția civilă*.

Comercianți.—Acțiunea comercianților pentru mărfurile ce ei vând la particularii ce nu sunt comercianți, se prescrie printr'un an (Controv.), 300, 413, 414. V. *Prescripția civilă*.

— Punctul de plecare al prescripției, 315, 316.

— Incât privește vânzările de mărfuri între comercianți, prescripția este la noi de 10 ani, iar în Franța și în Belgia, de 30 de ani, 300. V. *Prescripția comercială*.

— Cazurile când se aplică prescripția de 30 de ani, 301.

— Ce se înțelege prin comercianți? 301.

— Spre a puteà fi declarat falit, trebue a fi comerciant de profesiune, iar nu numai a fi făcut acte de comerț izolate, 489 n. 1. V. *Faliment*.

— Impiegații comerciali ai negutătorilor plătiți cu luna, nu intră în categoria de *lucrători*, de care vorbește art. 1903 C.

civil. Acestor împiegaţi li se va aplicà prescripţia de 5 ani, 295. V. *Negutători.*

— Un constructor de maşini agricole nu este un comerciant, 301.

— *Quid* în privinţa mecanicilor? (Controv.), 301 n. 4. V. *Prescripţia civilă.*

— Numai comercianţii pot fi condemnaţi ca bancrutari, 488 n. 2. V. *Bancrută.*

— Pentru ca un comerciant să fie declarat în stare de faliment, nu este suficient a se dovedì încetarea virtuală a plăţilor sale, ci este necesar a se stabilì încetarea efectivă a plăţilor, adecă o stare de insolvenţă a comerciantului, care nu mai face faţă obligaţiilor sale comerciale ajunse la scadenţă, 489 n. 1. V. *Faliment.*

Comodat.—Comodatarul este un posesor cu titlu precar, 113, 447, 459. V. *Precariști, Prescripţia civilă.*

Complicitate.—Art. 307 din codul penal neconsiderând ca delicte tainicile luări comise de soţie spre paguba bărbatului său, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la comiterea unui asemenea fapt, nu pot fi consideraţi ca complici, întrucât pentru aceasta trebue, conform art. 50 C. penal, ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict, 372 n. 3. V. *Furt, Tainică luare*, etc.

Compromis. — Dacă, în caz de compromis, înfăţişarea de bună voe a părţilor înaintea arbitrilor aleşi de ele, întrerupe sau nu prescripţia (Controv.), 153.

Comună. — Comunele n'au avut personalitate juridică în Dobrogea, în timpul dominaţiunei otomane, până la anul 1874, p. 76. V. *Dobrogea.*

— Comunele au capacitatea de a exercità acţiunile posesorii, 77. V. *Acţ. posesorii.*

— O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comuni, ar fi prescriptibilă, 85. V. *Apă.*

— O comună nu poate face declaraţii şi recunoaşteri asupra proprietăţilor sale, decât sub formele anume determinate de legea ei organică, o asemenea recunoaştere echivalând cu un act de înstrăinare. Cas., S-a 1, Bult. 1913, p. 2024. V. *Recunoaștere.*

— O comună nu poate invocà prescripţia de 5 ani atunci când un funcţionar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reţinerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. V. *Pensiuni, Reţineri*, etc.

— Prescripţia nu curge în folosul primarului unei comuni, 196. V. *Primar, Prescripţia civilă*, etc.

Comunitate. V. *Indiviziune.*

Concluzii scrise. — Partea care n'a invocat prescripţia nici în mod expres, nici în mod tacit, în concluziile sale orale, n'o

poate invocà în concluzile sale scrise, judecătorii neputându-se pronunță asupra unor puncte care n'au făcut obiectul unor desbateri contradictorii, 70 text și n. 6.

Concordat. — Acțiunea în anulare sau în reziliere a concordatului, în materie de faliment, se prescrie prin doi ani, 459. V. *Faliment, Prescripția comercială*, etc.

Condemnațiuni civile. — Prescrierea lor prin 30 de ani, 528 urm. V. *Prescripția civilă.*

Condictio indebiti—Acțiunile întemeiate pe o *condictio indebiti* se prescriu prin 30 de ani, 217 n. 1.

Condiție. — In materie de uzucapiune, titlul trebuind să fie actualmente translativ de proprietate, de aici rezultă că un titlu sub condiție suspensivă nu poate fi invocat pentru prescripția de 10 până la 20 de ani, 251.

— In privința art. 1900 C. civil, condiția, cât timp este în suspensie, nu împiedică prescripția acțiunei în anulare de a curge dela data actului, 279. V. *Termen.*

— Modalitățile creanțelor (condiție suspensivă), 197 urm.

— Prescripția de 10—20 de ani, consolidând proprietatea în mâna posesorului, liberează imobilul dobândit de existența unei condiții la care erà supusă rezolvirea titlului vânzătorului, 236 text și n. 2.

— In caz de constituirea unei ipoteci pentru garantarea unei creanțe condiționale sau cu termen, cât timp imobilul ipotecat se găsește în mânile debitorului, *pendente conditione* sau *pendente die*, prescripția nu curge contra creditorului ipotecar nici în privința acțiunei personale ce acesta are contra debitorului, nici în privința acțiunei ipotecare ce creditorul are asupra imobilului ipotecat. Dacă presupunem însă că debitorul a înstrăinat imobilul, terțiul posesor va prescrie contra creditorului, chiar *pendente conditione sau pendente die*, liberarea ipotecei de care el este grevat, 201. V. *Ipotecă.*

Confirmare. — Prescripția statornicită de art. 1900, în privința acțiunei în anulare pentru vicii de consimțimânt și incapacitate, este o confirmare tacită, 269, 276.

— Actele inexistente nu pot fi confirmate, 270 text și n. 2, 276. V. *Acte inexistente, Quod nullum est confirmari nequit*, etc.

— Confirmarea donațiunei anulabile de către moștenitorii dăruitorului, în urma morței acestui din urmă, 271 și tom. IV, partea I-a, p. 202 *ad notam* și p. 417. V. *Donațiune.*

— Testamentele nule în privința formelor, nu pot fi confirmate în urma morței testatorului, de către moștenitorii sau reprezentanții săi, regula statornicită de art. 1167 § ultim C. civil, în privința donațiunilor, fiind excepțională și cons-

tituind chiar o anomalie (Controv.), 258; tom. IV, partea I-a, p. 208 *ad notam;* tom. IV, partea II, p. 139 urm.; tom. VII, p. 51, 52, etc. V. *Testament.*

Consiliu judiciar. — Prescripţia nu este suspendată în privinţa persoanelor puse sub consiliu judiciar, 180.

— Prescripţia de 5 ani, pe care art. 568 Pr. civ. o admite în privinţa cererei de evicţiune a bunurilor vândute la mezat public, curge nu numai în contra minorilor şi interzişilor, dar şi în contra celor puşi sub consiliu judiciar, 182.

— Termenul de 10 ani statornicit de art. 1900 C. civil curge, în privinţa persoanelor puse sub consiliu judiciar, din ziua incetărei incapacităţei sau morţei lor, 275. V. *Prescripţia civilă.*

— Prescripţia excepţională, statornicită în materie de tutelă de art. 1901 C. civil, nu poate fi invocată contra consiliului judiciar (Controv.), 281.

Construcţiuni făcute pe pământul altuia. — Necesitatea ca constructorul să fie de bună credinţă, 246 n. 3.

Cont curent. — Prescripţia de cinci ani statornicită de art. 1907 nu se aplică dobânzilor unui cont-curent, cât timp acest cont n'a fost lichidat, 331. V. *Prescripţia civilă.*

— Caracterul unei acţiuni în justiţie, determinându-se în momentul când instanţa este legată, acţiunea prin care se cere o sumă de bani dintr'o cambie şi alta dîntr'un cont curent, este o acţiune comercială, astfel că cererea reconvenţională a pârîtului este, în principiu, admisibilă, reclamantul neputând, în urmă, prin faptul său unilateral, să schimbe caracterul acţiunei, renunţând la cererea sumei derivând din cont curent şi transformând astfel acţiunea într'un proces pur cambial, să facă astfel inadmisibilă cererea reconvenţională a pârîtului. Cas. S-a III, decizie No. 426, din 30 Oct. 1913 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei). *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 4, p. 52, No. de ordine 57, lit. *a.*

Contrabandă. — Faptul de contrabandă, când nu este însoţit de alte delicte pedepsite după dreptul comun, se prescrie prin trecerea unui an dela data comiterei lui, 480—482. Vezi *Vamă, Prescripţia penală.*

— S'a decis că faptul de a încercà a scoate din comună nişte vase de vin, fără a achità taxa de cotit cerută de regul. comunal, nu se consideră ca contrabandă nici de art. 96 din regul. veniturilor comunale, nici de art. 166 din legea vamală, care se aplicà numai când este vorba de introducerea sau exportarea de mărfuri contra legilor privitoare la aşezarea şi perceperea taxelor de axize. Cas. S-a III, 15 Noembrie 1913, Bult. 1913, p. 2183.

Contra non valentem agere non currit præscriptio. — Neadmiterea acestei maxime în dreptul actual nici într'un caz, fie că ar fi vorba de o împiedicare de drept, fie de o împiedicare de fapt, atât în materie civilă cât şi în materie penală, prescripţia ne mai putând fi suspendată astăzi decât în cazurile limitativ determinate de lege (Controv.), 48, 49, 172 urm., 176, 506, 507, 523. V. *Prescripţia civilă*, *Prescripţia penală*, p. 670, etc.

— Aplicarea acestei maxime în dreptul vechiu francez şi în codul Calimach, 20 n. 3, 172, 178 text şi n. 2, 208.

Contravenţii poliţieneşti. — In materie de contravenţii poliţieneşti, intenţia frauduloasă nu este necesară, afară de cazul când legea ar dispune altfel. Cas, S-a II, decizia penală No. 2675, din 3 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 37, pag. 589, 590, No. de ordine 591.

— Prescrierea act. publice în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, 477 text şi n. 5. 502 n. 2. V. *Prescripţia penală.*

— Prescripţia pedepsei în materie de contravenţii poliţieneşti, 520 text şi n. 2.

— Intreruperea prescripţiei în materie de contravenţii poliţieneşti, 502. V. *Prescripţia penală.*

Contravenţiile la legea timbrului. — Prescrierea lor, 525 n. 2.

Contribuţiile înscrise în rol, datorite Statului. — Se prescriu prin trei ani, 325 n. 2. V. *Impozite.*

Contumacie. — Orice condemnat în contumacie (sau în lipsă), a cărui pedeapsă s'a prescris, poate invocà prescripţia şi judecătorii sunt chiar datori a o propune din oficiu, 519 text şi n. 5. V. *Prescripţia penală.*

Coproprietate. — V. *Indiviziune.*

Corabie. — V. *Vas.*

Costanda. — Monedă veche din veacul al XVII-lea şi al XVIII-lea, care erà egală cu *potronicul* şi care valorà ca 10 bani din moneda actuală, 530 n. 2, 531 nota. V. *Potronic.*

Creanţe. — Modalităţile creanţelor, 197 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Art. 1909 din codul civil nu se aplică la creanţe (afară de titlurile la purtător), fiindcă ele nu se transmit dela mână la mână, 357 n. 1.

— Punctul de plecare al prescripţiei în privinţa creanţelor (naşterea creanţei), 205 urm.

— Creanţele care se plătesc în părţi parţiale, cu anul, cu luna, etc. cuprinzând atâtea creanţe câte şi plăţi parţiale sunt, fiecare din aceste fracţiuni se prescrie în deosebi din ziua când a devenit exigibilă, 207.

— Excepții dela art. 1886, după care termenul prescripției liberatorii începe a curge, în principiu, din ziua nașterei creanței, 208.

— Incât privește creanțele condiționale, termenul prescripției curge dela îndeplinirea condiției, 198.

— Acest principiu nu se aplică însă creanțelor pur potestative din partea creditorului, 1908. V. *Prescripția civilă.*

— Dacă creanța este supusă unui termen cert sau necert, prescripția nu începe a curge decât la expirarea termenului, adecă, a doua zi după expirarea termenului, fiindcă ultima zi aparține întreagă debitorului spre a-și execută obligația sa, 198. V. *Termen.*

Creditor gagist. — Creditorul gagist, ce are posesiunea lucrului amanetat, dobândind de bună credință, asupra acestui lucru, un drept real, trebue să fie preferat asupra lucrului, chiar și adevăratului proprietar, care ar fi pierdut posesiunea lucrului în chestiune. Creditorul gagist poate deci să invoace art. 1909 C. civil spre a respinge, până la plata creanței sale, acțiunea în revendicare a proprietarului lucrului amanetat, 101, 351. V. *Gaj, Prescripția civilă*, etc.

— Creditorul gagist este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști.*

Cult religios. — Obiectele consacrate cultului religios nu pot fi amanetate la Muntele de pietate, 81 n. 5. V. *Muntele de pietate.*

— Accesoriile cultului religios, sunt inalienabile și imprescriptibile (Controv.), 81, 82. V. C. București, Dreptul din 1914, No. 80, decizie menționată *suprà* v° *Biserică.*

— Inalienabilitatea și imprescriptibilitatea lucrurilor sfinte încetează atunci când ele își pierd destinația lor primitivă, 81.

Cumul.— Cumularea posesorului cu petitorul (Controv.), 184 n. 2. V. *Acț. posesorii, Posesiune*, etc.

Cupoanele *(titlurilor la purtător).* — Cupoanele obligațiunilor și titlurilor la purtător se prescriu prin 5 ani dela data scadenței lor, iar capitalul acestor obligații se prescrie prin 30 de ani dela data eșirei lor la sorți, această regulă aplicându-se tuturor titlurilor la purtător, emise nu numai de Stat, dar și de comune, societăți de credite, etc., 323 n. 1. V. *Prescripția civilă.*

— Art. 1909 din codul civil se aplică și cupoanelor titlurilor la purtător, 357. V. *Titluri la purtător.*

— Și legea din 1883 asupra titlurilor la purtător furate, distruse, etc. se aplică cupoanelor detașate de titluri, definitive sau provizorii, 382, 387.

D

Dar manual.—Acel care se găseşte în posesiunea unor valori ce pretinde că i-au fost dăruite dela mână la mână, nu are nicio probă de făcut, posesiunea acestor valori constituind pentru el un titlu de proprietate. Faptul tradiţiei valorilor dăruite poate fi dovedit prin orice mijloace, 352 şi tom. IV, partea I-a, p. 299 text şi n. 3 şi p. 286 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Cei care, în prezenţa alegaţiunei unui dar manual, contestă acest dar, revendicând lucrurile pretinse dăruite, pot să conteste regularitatea posesiunei pretinsului donatar, stabilind că posesiunea lui este echivocă şi clandestină, 352, precum şi tom. IV, partea I-a, p. 280 urm.

— Manuscrisele pot face obiectul unui dar manual, 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 274 urm. V. *Manuscris.*

Dată certă. — Actul sub semnătură privată, care constată o recunoaştere întreruptivă de prescripţie, trebue să aibă dată certă spre a fi opozabil terţiilor, 166.

— De câteori titlul posesorului este constatat printr'un act sub semnătură privată, prescripţia nu începe a curge în folosul lui, decât din momentul când acest titlu a dobândit dată certă. Până atunci actul lui nu este opozabil terţiilor, şi adevăratul proprietar, care-şi revendică lucrul său, este şi el un terţiu, fiindcă nu el, ei un *non dominus* a vândut posesorului imobilul a cărui proprietate se prescrie, 264. V. *Titlu.*

Dare in solutum est vendere, 249 n. 2.

Datio in solutum.—Este un just titlu pentru uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 249. V. *Prescripţia civilă.*

Dărâmare. — Art. 1909 din codul civil nu se aplică materialului unei case, care a fost cumpărată spre a fi dărâmată, 362, 363.

Decăderi de drepturi (déchéances).—Deoseb. între decăderile de drepturi şi prescripţia, 45 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Regulile dela prescripţie aplicabile decăderilor de drepturi, 48.

—Nu se poate de mai 'nainte renunţà la o decădere de drepturi, 52.

— Decăderile de drepturi, ca şi prescripţiile scurte, curg în contra minorilor şi interzişilor. 180, 183. V. *Prescripţia civilă.*

— *Quid* în privinţa soţilor? (Controv.), 192. V. *Soţi.*

Declaraţia drepturilor omului, 87.

Degradarea civică. — Degradarea civică se prescrie odată cu prescrierea osândei princi-

pale, de oarece, după art. 13, C. pen., osânda la munca silnică atrage după sine degradarea civică, *însă numai pe timpul osândei*, 518, 519 şi tom. IV, partea I-a, p. 189. V. *Prescripţia penală*, p. 672.

Delicte şi Quasi-delicte.— Prescripţia curge în contra minorilor şi interzişilor în privinţa acţiunei civile născute dintr'un delict sau quasi-delict, 181. V. *Prescripţia civilă*, etc.

— Prescripţia acţiunei în despăgubire pentru o daună delictuală sau quasi-delictuală (30 de ani), 217 n. 1.

— Prescripţia de cinci ani nu se aplică în materie de delicte sau quasi-delicte, de câteori legea face ea însăşi să curgă dobânda din cauza unui delict sau quasi-delict, 330, 331 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă*.

Delicte continue, 485 n. 4. V. *Prescripţia penală*.

Delicte electorale. — Prescripţia lor este de o lună dela proclamarea rezultatului alegerei, arestul preventiv fiind interzis în asemenea materie, 479 text şi n. 2. V. *Arest preventiv*, *Prescripţia penală*, p. 668, etc.

Delicte instantanee, 486.

Delicte de obiceiu, 498. V. *Obiceiu*, *Prescripţia penală*, etc.

Delicte permanente, 491 urm.

Delicte de presă. — Prescripţia lor prin patru luni, arestul preventiv fiind interzis în asemenea materie, 478. V. *Arest preventiv*, *Prescripţia penală*, etc.

—Aceste delicte se judecă de juraţi, comisiunea juraţilor pronunţându-se nu numai asupra pedepsei, dar şi asupra daunelor-interese şi cuantumului lor, 479.

— In asemenea delicte cei condemnaţi la închisoare, trebue să se pue în stare de închisoare sau să fie liberaţi pe cauţiune, de câteori fac recurs în casaţie, 479 n. 1. V. *Recurs în casaţie*.

Delicte silvice. — Prescrierea lor, 482 text şi n. 2. V. *Prescripţia penală*.

Delicte succesive, 492, 495, 496.

— Adulterul nu este un delict succesiv, 492 nota 2. V. *Adulter*.

Dentişti. — Aplicarea prescripţiei de un an statornicită de art. 1904 C. civil (Controv.), 297 n. 1. V. *Prescripţia civilă*.

— Neaplicarea acestei prescripţii aparatelor dentare vândute de dentişti, 202. V. *Prescripţia civilă*, p. 646.

Denunţare calomnioasă.— Punctul de plecare al prescripţiei (din ziua când denunţarea

a fost recunoscută calomnioasă) (Controv.), 498 text şi n. 2. V. *Prescripţia penală*, p. 669.

De persona ad personam non fit interruptio civilis, 168, 422.

Depozit. — Depozitarul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști.*

Despărţenie. — V. *Divorţ.*

Dezertare.—Prescripţiile în contra acţiunei publice care rezultă din nesupunere sau dezertare, nu încep a curge decât din ziua când nesupusul sau dezertorul a ajuns în vârstă de 47 ani, 475 n. 2. V. *Prescripţia penală.*

Dezistare. — Prescripţia poate curge *pendente lite*, cu toată intentarea unei acţiuni, atunci când reclamantul s'a dezistat dela ea, 155. V. *Prescripţia civilă.*

Efectele dezistărei, n. 4 dela p. 155, 156.

Dijmă.—Dijmănarul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști.*

Divorţ. — Prescriptibilitatea acţiunei în divorţ (Controv.), 85, 217 şi tom. II, p. 144 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Aplicarea la acţiunea în divorţ a art. 1881, după care prescripţia nu curge între soţi, în timpul căsătoriei, 192.

— Hotărîrile de divorţ nu-şi produc efectul lor decât din momentul transcrierei în registrele stărei civile, ele neputând aveà efect retroactiv până în momentul pronunţărei lor de către justiţie, 273 text şi n. 1. Mai vezi tom. I, p. 729, 799 n. 2, p. 803 text şi n. 4; tom. VII. p. 92 n. 1; tom. VIII, p. 421 n. 2 (ed. I-a), etc.

Dobânzi.— Validitatea convenţiei prin care se stipulează restituirea dobânzilor odată cu capitalul (Controv.), 331 n. 1 şi tom. VI, p. 420 n. 1.

Dobânzile sumelor datorite.—Prescrierea lor prin cinci ani, 327 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Dobânda dotei promise prin contractul de căsătorie se prescrie prin 5 ani, 328 n. 1. V. *Dotă.*

— Tot prin 5 ani se prescriu şi dobânzile capitalului dotal datorite de bărbat după desfacerea căsătoriei, 328 n. 1.

— Soţul condemnat a restituì dota, nu poate însă să invoace prescripţia de 5 ani, 328 n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

Dobrogea.—Comunele n'au avut personalitate juridică în Dobrogea, sub dominaţiunea otomană, până în anul 1874, p. 76. V. *Comună*, *Prescripţia civilă*, p. 622, etc.

— Sub legislaţia otomană în vigoare în Dobrogea, înainte de anexarea acestei provincii

Dobrogea

Regatului României, prescripţia achizitivă de proprietate nu constituia şi nu constitue nici astăzi un mijloc de a dobândì proprietatea, 38 n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

— Art. 54 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea dela 1889 pedepseşte ca escroci pe toţi acei care, în vederea vreunui folos, se fac mijlocitori, promiţând locuitorilor să-i facă a obţine pământuri prin influenţa lor sau prin alte mijloace, nota dela p. 369, 370. V. *Înşălăciune.*

Dobrogea nouă. —Art. 103 din legea pentru organizarea Dobrogei nouă dispune că pedepsele care privesc pe locuitorii din Dobrogea nouă, pronunţate de instanţele bulgare, neexecutate, şi care nu sunt prevăzute de legea noastră penală, vor fi transformate în pedepsele prevăzute de legea română pentru faptele săvârşite. Conform acestui principiu, pedeapsa cu moarte aplicată unui condemnat de către instanţele bulgare, pentru crima de omor cu precugetare, în scop de a jefuì (art. 247 § 2, 248 § 8 C. penal bulgar) urmează a fi transformată, după art. 225, 284 §§ 2 şi 7 al. 1 C. pen. rom., în munca silnică pe viaţă. C. Constanţa, *Cr. judiciar* din 1914, No. 79, p. 641.

— S'a decis că, prin faptul anexărei Dobrogei nouă, Statul român devenind succesorul şi, în consecinţă, continuatorul Statului bulgar, urmează că conflictul dintre cele două legi, română şi bulgară, este un conflict de legi în timp, ca atare, un conflict între o lege veche (cea bulgară), şi între cea nouă (cea românească), iar nu un conflict în spaţiu; că legea bulgară nici într'un caz nu poate fi considerată ca o lege străină pentru acest teritoriu, faţă de legea română. Prin urmare, în cazul unui conflict de legi penale, în materie de prescripţie, se aplică în totdeauna legea cea nouă la prescripţiile în curs, respectându-se cea veche numai pentru prescripţiile definitiv îndeplinite sub ea. Judecăt. ocol. II rural Bazargic (Dobrici), *Dreptul* din 1915, No. 6, p. 47, 48.

Doică. — Acţiunea doicei, care alăptează un copil la domiciliul părinţilor, şi care a fost tocmită cu anul, se prescrie printr'un an, conform art. 1904 C. civil, ea fiind considerată ca servitoare, 306. V. *Prescripţia civilă.*

—Dacă doica alăptează copilul în afară de domiciliul părinţilor, prescripţia opozabilă acţiunei ei nu este cea de un an, ci cea de cinci ani, conform art. 1907 C. civ. § ultim (Controv.), 306 text şi n. 4.

Domeniul Coroanei. — Bunurile care compun domeniul coroanei şi asupra cărora Regele nu este decât un uzufructuar, sunt inalienabile şi imprescriptibile, 83. Mai vezi tom. III, parte a I-a, p. 136 *ad notam* şi p. 607 *ad notam.* V. şi *Prescripţia civilă*, p. 623.

Domeniul public. — Dom. public al Statului, comunelor, etc., este inalienabil şi imprescriptibil, 80.

— Clădirile construite de monachi afară de incinta mănăstirei, nu fac însă parte din domeniul public al Statului, 80 n. 5. V. *Mănăstiri.*

— Bunurile ce compun domeniul public sunt enumerate de lege în mod enunciativ, iar nu limitativ, 80 şi tom. III, partea I-a, p. 202 urm.

— Aceste bunuri nu pot face obiectul unei acţiuni posesorii, 80 n. 2. V. *Acţiuni posesorii.*

— Art. 1909 C. civ. nu se aplică mobilelor care fac parte din domeniul public, 360. V. *Prescripţia civilă.*

— După codul Calimach lucrurile, care compuneau domeniul public sau a căror înstrăinare erà oprită de lege, se prescrieau prin 40 de ani, 80 n. 2. V. *Codul Calimach, Prescripţia civilă*, etc.

Domiciliu. — După ultimul alineat al art. 4 din legea proprietarilor, chiriaşul este considerat ca având domiciliul său obligator la imobilul închiriat sau arendat, fără deosebire de cazul când el locueşte în chiar imobilul închiriat sau în altă parte, 289, *ad notam*. V. *Proprietari.*

— In privinţa alegerei de domiciliu, prevăzută de art. 12 din suszisa lege, s'a decis că alegerea de domiciliu poate să rezulte şi din arătarea în josul semnăturei apelantului a domiciliului său, care este tocmai imobilul închiriat, nota 1 dela p. 288, 289. V. *Proprietari.*

— Fiecare vas îşi are domiciliul său în portul în registrele căruia el a fost înscris. La acest domiciliu se vor trimite şi notificà actele ce-l privesc, 426 *ad notam*. V. *Vas.*

Donaţiune. — O donaţiune, ca şi o vânzare netranscrisă, este un titlu just care poate conduce la uzucapiunea de 10 până la 20 de ani (Controv.), 258 şi n. 3 dela p. 258, 259. V. *Prescripţia civilă*, p. 640.

— *Quid* în privinţa unei donaţiuni confirmate sau executate conform art. 1167 § ultim C. civil? (Controv.), 258. V. *Prescripţia civilă.*

— Confirmarea donaţiunei anulabile de către moştenitorii dăruitorului, în urma morţei acestui din urmă, 271 şi tom. IV, partea I-a, p. 207 *ad notam*, p. 417, etc. V. *Confirmare, Prescripţia civilă*, etc.

— Deşi donatarul, care posedă bunul dăruit în virtutea actului de donaţiune, nu poate opune acţiunei în revocarea donaţiunei decât prescripţia extinctivă de 30 de ani, conform art. 840 C. civil, totuşi atunci când donatarul a încetat din viaţă şi bunul dăruit a rămas în succesiunea sa, moştenitorii săi încep în persoana lor o posesiune nouă, conform art. 1859 C. civil, şi această posesiune este o posesiune utilă care duce la prescripţie, conform art. 1858 § 4 C. civil. Prin urmare, într'un asemenea caz, moştenitorii donatarului care au găsit bunul dăruit în succe-

siunea autorului lor şi l-au stăpânit 10 sau 20 de ani, cu bună credinţă, pot opune reclamantului, care exercită acţiunea în revocarea donaţiunei, prescripţia achizitivă, bazată pe justa cauză ce rezultă din calitatea de moştenitor. Cas. S-a I-a, decizia No. 423 din 22 Septembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 33, p. 517, No. de ordine 517; *Dreptul* din 1914, No. 73, p. 577 şi *Cr. judiciar* din 1915, No. 5, p. 40 urm. Vezi, asupra acestei decizii, interesanta observaţie a d-lui Barbu Dimitrescu, publicată în *Dreptul* din 1915, No. 4.

— Acţiunea în reducţiune a unei donaţiuni, sau în revocare pentru survenire de copii, se prescrie prin 30 de ani, 217 n. 1.

Dotă. — Dobânda dotei promise prin contractul de căsătorie, se prescrie prin cinci ani, 328 n. 1. V. *Dobânzile sumelor datorite, Prescrip. civilă*, p. 652.

—Tot prin cinci ani se prescriu şi dobânzile capitalului dotal, datorite de bărbat la desfacerea căsătoriei, 328 n. 1.

Dotă mobiliară.—Dota mobiliară este alienabilă; se poate însă stipulă inalienabilitatea acestei dote în baza principiului libertăţei convenţiilor matrimoniale, 79, 361, 362. V. *Prescripţia civilă.*

— Dacă dota mobiliară a fost declarată inalienabilă prin convenţia părţilor, ea nu poate fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei şi nici chiar în urma desfacerei ei, pe când dota care n'a fost declarată inalienabilă poate, din contra, fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, 362 n. 3.

Dota imobiliară. — Este, în principiu, inalienabilă şi, deci, imprescriptibilă, 188.

— In urma separaţiei de bunuri, imobilul dotal devine însă prescriptibil, deşi rămâne tot inalienabil, 79, 188, 189. V. *Femeea măritată, Fond dotal, Separaţia de bunuri*, etc.

Dreptul bulgar.—Diferitele legi care există în această ţară 365 *ad notam*. Vezi şi *Prescripţia civilă*, p. 617.

Dreptul ebraic (Prescripţia în dreptul ebraic), 38 n. 1 *in fine*.

Drepturi facultative. — Prescriptibilitatea drepturilor facultative stabilite prin convenţia părţilor, 88, 217. V. *Facultăţile legale.*

— Deoseb. între drepturile facultative şi facultăţile legale, 89. V. *Prescripţia civilă.*

Dreptul internaţional.—In privinţa prescripţiei statornicite de art. 1900 C. civil (statut real), 272.

— In privinţa prescripţiei instantanee a mobilelor din art. 1909 C. civil, 399, 400. V. *Prescripţia civilă, Străini*, etc.

— In privința prescripțiilor scurte statornicite de art. 1903 și 1904, p. 294, 405.

—In privința dreptului străinilor de a dobândi imobile urbane, 73, 398. V. *Străini.*

— In privința uzucapiunei (legea situației imobilelor), 399.

— In privința prescripției extinctive sau liberatorii (Controv.), 401 urm.

— In materie de cambii, 445 n. 2. V. *Cambie.*

— Dispozițiile codului de comerț bulgar în această privință, 423 n. 3.

— In privința contractului de cărăușie sau de transport, 457 și tom. IX, p. 330, 331.

— In privința abordajului, 432 urm. V. *Abordaj.*

— In privința întreruperei prescripției executărei pedepselor, în materie represivă, n. 3 dela p. 524. V. *Prescr. penală.*

Dreptul muzulman.—După dreptul muzulman, prescripția achizitivă prin lungă posesiune nu constituià altădată și nu constitue nici astăzi un mijloc de a dobândi proprietatea, 38 n. 1. V. *Dobrogea.*

—După legea civilă otomană, acțiunile reale și personale se prescriu însă, în genere, prin trecerea termenului de 15 ani. Această prescripție nu se suspendă decât pentru minori, fie că aceștia au sau nu au tutor, și pentru acei care se află într'o țară depărtată cel puțin cu 18 oare dela locul unde se află adversarul lor. Ea nu este însă suspendată în privința femeilor măritate, 38 n. 1.

— In privința altor legislații străine, vezi *Prescripția civilă*, p. 617.

Drepturile omului *(Declarația drepturilor omului)*, 87 și tom. IV partea I, p. 189.

Duel. — Erà imprescriptibil în vechiul drept francez, 476.

E

Echipaj. — Prescripția relativă la acțiunile ce derivă din plata de alimente date oamenilor echipajului, din ordinul căpitanului, 440. V. *Prescripția comercială.*

— Persoanele care fac parte din echipaj nu pot să prescrie vasul, 427. V. *Căpitan.*

Echivocitatea posesiunei, 106, 125.

—Exemple de posesiune echivocă, 125. V. *Posesiune.*

Ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat, 265.

Electricitate. — Electricitatea poate face obiectul unui abuz de încredere sau unui furt, 366 n. 2. V. *Abuz de încredere, Furt*, etc.

Erede aparent, V. *Moștenitor aparent.*

Eroare. — Posesorul trebuind să fie de bună credinţă, această bună credinţă poate fi motivată astăzi atât printr'o eroare de drept cât şi printr'o eroare de fapt, întrucât legea nu distinge în specie aceste două erori, 242 urm. text şi note. V. şi p. 277 text şi n. 2. V. *Bună credinţă*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Art. 1900 C. civil se aplică atât erorei de drept cât şi celei de fapt, 277 şi n. 2.

Escrocherie. — Proprietarul deposedat de lucrul său mobil printr'o escrocherie, nu poate să revendice dela posesor lucrul de care este lipsit, pentrucă escrocheria nu este o sustracţiune frauduloasă (Controv.), 367, 368. V. *Abuz de încredere*, *Dobrogea*, *Furt*, *Înşelăciune*, *Prescripţia civilă*, etc.

Evicţiune. — Prescripţia nu curge în contra acţ. în garanţie cât timp evicţiunea nu are loc, ceeace însemnează că prescripţia începe a curge din momentul admiterei evicţiunei, adecă de când hotărîrea care a admis-o a devenit definitivă, 199. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1912, No. 66, p. 554. V. *Acţ.* în *garanţie*.

— Prescripţia achizitivă de 10 până la 20 de ani, consolidând proprietatea în mâna posesorului, liberează imobilul dobândit de riscurile evicţiunei, care ar puteà să rezulte din acţiunile în anulare, în resciziune sau în rezoluţiune existente în persoana precedentului vânzător, 236. V. *Prescripţia civilă*.

— Prescripţia admisă de art. 568 Pr. civ., în privinţa cererei de evicţiune totală sau parţială a bunurilor vândute la licitaţie publică (5 ani), 182, 339 urm. V. *Acţ. în revendicare*, *Consiliu judiciar*, *Prescripţia civilă*, etc.

Exceptiones sunt strictissimæ interpretationis, 229, 307.

Exoprică. V. *Paraferna*.

Extrădarea, n. 3 dela p. 524 urm. şi n. * dela p. 524, 525.

— Arestarea prevenitului, chiar în străinătate, în urma unei cereri de extrădare, este un act întreruptiv de prescripţie (Controv.), 500 n. 4. V. *Prescripţia penală*.

F

Facultăţile legale. — Sunt imprescriptibile, spre deosebire de cele convenţionale, 88, 89, 124, 125, 217, 218. V. *Prescripţia civilă*.

— Motivele acestei imprescriptibilităţi, 89.

— Exemple de facultăţi imprescriptibile, 89.

— Soluţia codului Calimach în această privinţă, 12, 90, 91. V. *Codul Calimach*.

— Drepturile facultative stabilite prin convenţia părţilor sunt însă prescriptibile, 88, 217. V. *Drepturi facultative*.

— Deosebire între drepturile

facultative şi facultăţile legale, 89.

Falit, Faliment. — Cererea de declarare în stare de faliment a debitorului şi chiar cererea de a se admite o creanţă la pasivul falimentului lui, întrerupe prescripţia, 153, 420 n. 2. V. *Prescripţia civilă.*

— Sentinţa de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează novaţiune, ci numai o recunoaştere în justiţie a datoriei şi, deci, o întrerupere a prescripţiei, care întrerupere continuă până la închiderea procedurei falimentului, 163. V. *Novaţiune.*

— Falimentul nu suspendă cursul prescripţiei în favoarea creditorului falitului (Controv.), 175, text şi n. 4, 416. V. *Prescripţia civilă.*

— Declararea societăţei în stare de faliment nu suspendă nici nu întrerupe prescripţia în materie de societate, 444. V. *Prescripţia comercială, Societate,* etc.

— Prescripţia nu curge în folosul judecătorului-sindic al unui faliment, 196. V. *Sindic.*

— Grefierii şi judecătorii sindici sunt, după trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului, liberaţi de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce li s'au încredinţat cu ocazia falimentului, 460. V. *Prescripţia comercială.*

— Acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului, în materie de faliment, se prescriu prin doi ani, 459. V. *Concordat, Prescripţia comercială,* etc.

— Pentru ca un comerciant să poată fi declarat falit nu este suficient a se dovedì încetarea virtuală a plăţilor sale, ci este necesar a se stabilì încetarea efectivă a plăţilor, adecă o stare de insolvenţă a comerciantului, care nu mai poate face faţă obligaţiilor sale comerciale ajunse la scadenţă, 489 n. 1. V. *Comercianţi.*

— Spre a puteà fi declarat falit, trebue a fi comerciant de profesiune, iar nu numai a fi făcut acte de comerţ izolate, 489 n. 1. V. *Comercianţi.*

— Dacă poate să existe bancrută fără faliment? (Controv.), 488 urm., 490 *ad notam.* V. *Bancrută.*

Farmacişti. — Creanţa farmaciştilor pentru furnituri de medicamente, se prescrie printr'un an, 297. V. *Prescripţia civilă.*

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 298 n. 2. V. *Hirurgi, Medici, Prescrip. civilă, Veterinari,* etc.

Falş. — Proprietarul deposedat de lucrul său mobil printr'un falş, nu poate să revendice dela posesor lucrul de care este lipsit, 367.

— Falşificarea unui act şi servirea cu un asemenea act sunt două delicte deosebite şi instantanee, care se prescriu fiecare a parte, 496.

— Falşul există nu numai atunci când prejudiciul este cauzat, ci şi atunci când există

numai posibilitate de prejudiciu, 496 n. 3.

Femee măritată. — Prescripţia comercială şi cea statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, curge în contra femeilor măritate, 186, 224, 416. V. *Prescripţia civilă*, *Prescripţia comercială*, etc.

— Incât priveşte prescripţia civilă, legea distinge între paraferna femeei şi imobilele sale nedeclarate alienabile prin contractul de căsătorie, 186.

— Bunurile parafernale ale femeei fiind alienabile, sunt prescriptibile în folosul terţiilor, nu însă în folosul bărbatului, 167.

— Imobilele dotale ale femeei sunt imprescriptibile, dacă n'au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie, 188.

— Separaţia de bunuri pronunţată de justiţie face să înceteze imprescriptibilitatea, nu însă şi inalienabilitatea fondului dotal, ceeace este o anomalie, 79, 188, 189. V. *Fond dotal*, *Separaţia de bunuri*, etc.

— Cât pentru dota mobiliară, ea este alienabilă şi prescriptibilă, dacă n'a fost declarată inalienabilă prin contractul de căsătorie, 79, 362 n. 3. V. *Dotă mobiliară*, *Prescripţia civilă*.

— Nu este însă supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, acţiunea în anulare a actelor făcute de femee fără autorizarea bărbatului sau a justiţiei, atunci când această autorizare este necesară, 189.

— Nu este, de asemenea, supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, şi aceasta oricare ar fi regimul matrimonial al soţilor, nicio acţiune a femeei care ar puteà să se resfrângă asupra bărbatului, de ar fi exercitată de femee contra unui terţiu, 190. *Prescripţia civilă*.

— Motivele acestei dispoziţii, 190.

— Cazurile când acţiunea femeei nu se resfrânge asupra bărbatului, 190, 191. V. *Prescripţia civilă*.

— Prescripţia acţiunei statornicite de art. 1900 C. civil în privinţa actelor făcute de o femee măritată neautorizată, 273, 274. V. *Prescripţia civilă*.

— Cesionarul drepturilor unei femei măritate nu poate invocà cauzele de suspendare ce ar puteà invocà însăş femeea, 204. V. *Suspendarea prescripţiei*, *Prescripţia civilă*, etc.

Femeea măritată comerciantă. — Are o capacitate neîngrădită în privinţa parafernei sale, 187. V. *Paraferna*.

— Ea poate să renunţe la prescripţie în ceeace priveşte comerţul său, 58 *ad notam*.

Fidejusiune. — Renunţarea la prescripţia îndeplinită din partea debitorului principal, nu produce niciun efect în privinţa fidejusorului, 64.

— Intreruperea civilă a prescripţiei, făcută în contra debitorului principal, are efect şi în contra fidejusorului, prin aplicarea principiului că accesoriul urmează principalul, 170, 171.

— Prescripţia întreruptă faţă de fidejusor nu este însă între-

ruptă faţă de debitorul principal, şi aceasta chiar dacă ar fi vorba de un fidejusor solidar, 171.

— Intreruperea prescripţiei făcută de creditor numai faţă de unul din cofidejusori, nu întrerupe prescripţia şi faţă de cofidejusorul în privinţa căruia creditorul n'a făcut nicio urmărire, 171. Vezi *Prescripţia civilă.*

Fond de comerţ.—Art. 1909 C. com. nu se aplică fondurilor de comerţ care, necontestat, sunt mobile incorporale, 358 *ad notam.* V. *Prescripţia civilă*, p. 656.

Fond dotal. — Fondul sau imobilul dotal este, în principiu, inalienabil şi, deci, imprescriptibil, 188.

— Această inalienabilitate ne mai interesând însă astăzi ordinea publică, înstrăinarea lui poate fi permisă prin contractul de căsătorie şi, în asemenea caz, fondul dotal este prescriptibil, 188.

— In urma separaţiei de bunuri, fondul dotal devine prescriptibil, deşi el tot inalienabil rămâne în timpul căsătoriei, ceeace, necontestat, este o anomalie, 188, 489. V. *Femeea măritată, Prescripţia civilă, Separaţia de bunuri*, etc.

Formula executorie.—Este o inovaţie introdusă de actualul cod de procedură civilă, 158 n. *

Forţă majoră.— Prescripţia nu este întreruptă prin dispariţia lucrului provenită dintr'un caz de forţă majoră, precum ar fi, de exemplu, acea care ar rezultà dintr'o inundaţie, 146. V. *Inundaţie.*

Fotograf.— Fotograful fiind un comerciant, creanţa sa pentru plata fotografiilor lucrate şi predate de el, se prescrie printr'un an (Controv.), 303. Cpr. Trib. com. din Castres, *Cr. judiciar* din 1914, No. 43, p. 355. V. *Prescripţia civilă.*

Fraudele în materie de recrutare. — N'au prescripţie, 475, text şi n. 2. V. *Prescripţia penală*, pag. 667, *Recrutarea armatei*, etc.

Fructe. — Titlul nul, care nu poate servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, poate însă servì de titlu just pentru a atribuì fructele posesorului de bună credinţă, fără a se distinge, ca în materie de uzucapiune de 10—20 de ani, între nulităţile absolute şi cele relative, 256 text şi n. 2. V. *Prescripţia civilă, Titlu*, etc.

— Tot astfel, titlul putativ, care nu poate să conducă la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10—20 de ani, poate servì de temeiu bunei credinţe spre a conduce pe posesor la dobândirea fructelor, 263. V. *Titlu.*

— Când trebue să existe buna credinţă pentru dobândirea fructelor, 245. V. *Prescripţia civilă.*

Furiosus non potest desinere animo possidere, 99.

Furt. — Elementele furtului, tom. VII, n. 3 dela p. 621, 622.

— După vechiul cod al Moldovei din 1826, furturile erau imprescriptibile, 468, 476. V. *Prescripția penală.*

— S'a decis acum de curând (21 Oct. 1914), că dacă termenul generic de „furt" în înțelesul ce i se dă de art. 306 C. penal, implică toate elementele constitutive ale furtului ca delict penal; dacă, prin urmare, constatarea instanței de fond că inculpatul „a furat" însemnează însăș constatarea elementelor acestui delict, totuși nu e mai puțin adevărat că instanța de fond urmează să expună și să analizeze temeiurile de fapt pe care se sprijină pentru a ajunge la această constatare, fără de care hotărîrea are a fi privită ca nemotivată. Când, deci, tribunalul enunță numai că inculpatul a furat, fără a sprijini această constatare pe nici un fapt, pe care să-l fi expus și analizat și din care să fi reeșit toate elementele constitutive ale delictului de furt, instanța de fond numai prin exces de putere și nemotivare a putut aplică recurentului pedeapsa prevăzută de art. 308 C. penal. Cas. S-a II, decizia penală No. 2477, din 21 Oct. 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 36, p. 573, No. de ordine 578.

— Acțiunea în revendicare a mobilelor furate se prescrie prin 3 ani, dacă posesorul este de bună credință, iar dacă el este de rea credință, acțiunea se prescrie prin 30 de ani, 364, 377 *ad notam*, 510. V. *Acț. în revendicare*, *Mobile*, etc.

— Electricitatea, apa, gazul aerian și celelalte produse, care se distribuesc la domiciliul persoanelor prin canalizare, pot face obiectul unui furt, n. 2 dela p. 366, 367. V. *Apă*, *Abuz de încredere*, *Electricitate*, etc.

— Și coproprietarul unei păduri, care tae pe sub ascuns lemne din pădurea comună, comite un furt, fiindcă el își însușește lucrul altuia în măsura în care el aparține și celorlalți coproprietari, 367 *ad notam;* tom. III, partea II, p. 29. 30; tom. IX, p. 540; tom. X, p. 72. V. *Indiviziune*, *Pădure*, etc.

— Imprejurarea, personală autorului furtului, că se găsește în grad de înrudire cu reclamantul, pentru care art. 307 C. penal nu pedepsește furtul, nu poate folosì întru nimic tăinuitorului al cărui fapt constitue un delict cu totul independent de acel al furtului, 307 *ad notam*. V. *Tăinuire.*

— Un nepot de frate nu poate invocà beneficiul imunității stabilit de art. 307 C. penal, pentru a se sustrage dela pedeapsa furtului comis de el în averea unchiului său, întrucât nu se găsește în categoria rudelor prevăzute de acest text, care constitue o excepție dela dreptul comun, 367 *ad notam.*

— Tot astfel, se decide că beneficiul imunității penale statornicit de art. 307 C. penal, în ceeace privește pe afini, nu se aplică decât afinilor din linia ascendentă, cum ar fi ginerii

faţă de socri, nu însă şi afinilor din linia colaterală, cum ar fi cumnaţii între ei; de unde rezultă că sustracţiunea comisă între afinii din linia colaterală nu intră în excepţia statornicită de art. 307 C. penal, 373 *ad notam* V. *Afini*.

— In fine, s'a mai decis că art. 307 din codul penal, neconsiderând ca delicte tainicele luări comise de soţie spre paguba bărbatului său, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la săvârşirea unui asemenea fapt, nu pot fi consideraţi ca culpabili de complicitate, întrucât pentru aceasta trebue ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict, 372 n. 3. V. *Complicitate*, *Tainică luare*, etc.

— Coautorii unui furt se pedepsesc dacă nu sunt rude în gradul prevăzut de lege cu victima sustragerei frauduloase, 372.

— Art. 307 din codul penal, care nu socoteşte ca furturi tainicile luări comise de către fraţi şi surori între ei, sunt personale numai fraţilor şi surorilor; prin urmare, ceilalţi coautori nu pot beneficiă de această dispoziţie, creată numai în vederea persoanelor anume prevăzute de lege, 373 *ad notam*. V. *Tainică luare*. Vezi asupra furtului, studiul interesant a -lui P. Dimitrescu *Furtul în dreptul penal prusian şi român* (fascicula I-a), (Focşani, 1914).

G

Gaj. — Creditorul gagist, ce are posesiunea lucrului amanetat, dobândind de bună credinţă, asupra acestui lucru, un drept real, urmează ca el să fie preferat asupra acelui lucru, chiar şi adevăratului proprietar, care ar fi pierdut posesiunea lucrului în chestiune, 101, 351. V. *Creditor gagist*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Creditorul gagist este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști*.

— Lucrurile consacrate cultului religios nu pot fi amanetate la Muntele de pietate, 81 n. 5. V. *Cult religios*, *Muntele de pietate*, etc.

— Prescripţia relativă la acţiunile derivând din contract de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor, 427.

Garanţii volante.— Ce erau aceste garanţii şi cum se făceau în practică, 396 text şi n.1.

Gaz aerian. — Gazul aerian poate face obiectul unui furt, ca şi celelalte produse ce se distribuesc la domiciliul persoanelor prin canalizare, precum: apa, electricitatea, etc. 367 *ad notam*. V. *Apă*, *Electricitate*, *Furt*, etc.

Gardieni. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civil., nu se aplică gardienilor, 297 n. 1 *in fine*. V. *Infirmieri*, *Prescripţia civilă*, p. 646, etc.

Găsirea de lucruri mobile. — Găsitorul unui lucru mobil nu poate să invoace art. 1909 C. civil, el neputând devenì proprietar asupra lucrului găsit decât prin prescripţia de 30 de ani (Controv.), 350 şi tom. III, partea II, p. 22, text şi n. 3 (ed. a 2-a). V. *Lucruri găsite*, *Prescripţia civilă*, p. 658, etc.

Găzduitori.—Prescrierea acţiunei lor pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, 292 urm., 315. V. *Hangii*, *Ospătători*, *Prescripţia civilă*, etc.

Gestiune de afaceri. — Ca să existe gestiune de afaceri, se cere, spre deosebire de codul francez, ca gestiunea să fie făcută fără cunoştinţa proprietarului, 97 n. 2 şi tom. V, n. 2 dela p. 312, 313 şi 318.

— Apucarea firească a unui lucru poate să se exercite prin însăş persoana care voeşte să dobândească posesiunea acelui lucru, sau printr'un mandatar, ori un *negotiorum gestor*, 97. V. *Posesiune*.

Graţiare. — Efectele ei şi deosebire între graţiare şi amnistie, 470 n. 1. V. *Amnistie*.

—Interpretarea decretului de graţiare al Regelui Ferdinand, din 3 Octombrie 1914, nota 1 dela p. 470, 471 478, n. *

Grăniţuire. — Facultatea ce are fiecare proprietar de a obligà pe vecinul său la grăniţuirea proprietăţei lipite cu a sa, este imprescriptibilă. 89. V. *Prescripţia civilă*.

— Acţ. în grăniţuire este imprescriptibilă, 88 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă*.

Grefieri.— După trecerea de trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului grefierii şi sindicul sunt liberaţi de îndatorirea de a dà socoteală de registrele comerciale şi de hârtiile ce le sunt încredinţate în procedura asupra falimentelor, 460. V. *Faliment*, *Sindic*, *Prescripţia comercială*, etc.

H

Hangii.— Prescrierea creanţei lor pentru nutrirea şi locuirea ce procură pasagerilor cu luna sau cu anul, 292 urm. V. *Prescripţia civilă*.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 315. V. *Ospătători*.

Hotărnicie. — Confirmarea unei hotărnicii constituind o adevărată instanţă judecătorească, fie că există sau nu contestaţie din partea vreunui vecin, urmează că ea se prescrie prin 30 de ani, dacă în acest interval de timp n'a urmat niciun act de procedură, 221 n. 1.

— O hotărnicie nu este un titlu învestit cu formele legale spre a puteà servì de bază prescripţiei de 10—20 de ani, 253. V. *Prescripţia civilă*.

Hotărnicie

— S'a decis, acum de curând (26 Septembrie 1914), că acțiunea în hotărnicie nu implică în sine și acțiunea în revendicare, de oarece legea cere în mod formal intentarea acestei din urmă, pentru ca să se poată întrerupe cursul prescripției. Când, deci, hotarnicul constată că există o călcare de teren din partea unui vecin, proprietarul, ca să-și reiă pământul uzurpat, trebue să exercite contra vecinului acțiunea în revendicare, căci numai astfel acel vecin poate să fie lipsit de foloasele posesiunei; dacă nu exercită această acțiune, el este presupus că nu voește pentru moment să aducă în discuție dreptul de proprietate asupra terenului ce i s'a uzurpat. Așa fiind, cu drept cuvânt instanța de fond a anulat executarea unei hotărîri, prin care confirmându-se o hotărnicie, s'a luat din posesiunea unuia din vecini o porțiune de teren, fără a i se fi intentat mai întâi o acțiune în revendicare. Cas. S-a II, dec. civilă No. 164, din 26 Sept. 1914. *Jurisprudența română* din 1914. No. 38 p. 595, No. de ordine 598.

— După legea din 8 Martie 1847, asupra mărginirei prescripției împresurărei pământurilor, prescripția erà întreruptă numai prin cererea de autorizare a unui inginer hotarnic, când în acea cerere se arătà că moșia erà împresurată de vecini, 22 n. 1 și 242 *ad notam*. Cpr. Trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1914, No. 132, p. 1050.

— In privința legislației Moldovei (anaforaua boerilor din 1827), v. p. 23 *ad notam*.

Hotărîri judecătorești. — Toate hotărîrile judecătorești, chiar și cele comerciale, care n'au fost executate timp de 30 de ani de când au rămas definitive, se prescriu prin acest termen, afară de cărțile de judecată ale judecătoriilor de ocoale și sentințele tribunalelor pronunțate asupra unor asemenea hotărîri, care se prescriu prin 10 ani tot de când au rămas definitive, 158, 222, 223, 409, 446. V. *Cambie, Prescripția civilă, Prescripția comercială*, p. 661, 664, etc.

— O hotărîre judecătorească nu constitue un titlu just spre a conduce la dobândirea proprietății prin uzucapiunea de 10—20 de ani, pentrucă o hotărîre judecătorească nu este translativă de proprietate, ci numai declarativă de drepturi, 252 text și n. 2. V. *Prescripția civilă*.

Hrisovul lui Constantin N. Mavrocordat din 1740, după care țăranul nu puteà pescui pe moșia boerească, fără voia stăpânului, însă puteà vânà unde voià, 480 *ad notam* V. *Vânat*.

I

Icoane. — Icoanele debitorului nu pot fi urmărite de către creditorii lui, 81 n. 5.

Imobile. — Imobilele neputând face obiectul unui comerț, cumpărările și vânzările de imobile nu constituesc fapte comerciale, 459 n. 2. V. *Prescripția comercială.*

Impărțeală. — Acțiunea în împărțeală este imprescriptibilă, cât timp ține indiviziunea, 88 *ad notam*, 89 și n. 3 dela p. 213, 214. V. *Indiviziune.*

— Cazurile când împărțeala nu mai poate aveà loc, 127, 225 n. 2. V. *Indiviziune.*

— Impărțeala fiind declarativă de drepturi, nu conferă copărtașului, în lotul căruia bunul a căzut, un titlu nou de natură a face să dispară precaritatea titlului vechiu, 119. V. *Posesiune.*

— Impărțeala unei succesiuni este întreruptivă de prescripție, 153.

— Acț. în împărțeală nu poate însă folosì, în privința întreruperei prescripției, decât moștenitorului care a făcut-o, 153 n. 3. V. *Prescripția civilă.*

— O împărțeală nu constitue un titlu just sau o justă cauză spre a conduce la dobândirea proprietății prin uzucapiunea de 10—20 de ani, fiindcă ea este declarativă de drepturi, iar nu tranzlativă de proprietate, 141, 252 text și n. 3. V. *Prescripția civilă*, p. 640.

— *Quid* în privința împărțelei ascedenților? (Controv.), 252 n. 1.

Impărțeala ascedenților. — Acț. în anulare a unei împărțeli de ascedenți făcută prin testament, se prescrie prin 30 de ani, 270 n. 3. V. *Testament.*

— In privința împărțelei făcute prin donațiune, chestiunea este controversată. 270 n. 3 și tom. III, partea II, p. 888.

Impiegații comerciali (plătiți cu luna). — Acțiunea lor se prescrie prin 5 ani, 295. V. *Comercianți, Negustători, Prescripția civilă*, p. 646, etc.

Impozite înscrise în roluri. (Prescripția lor), 325 n. 3. V. *Contribuții înscrise în rol datorite Statului.*

Imprejmuire. — Facultatea ce are fiecare proprietar de a-și împrejmuì și îngrădì proprietatea sa, este imprescriptibilă, 89.

Inalienabilitatea fondului (imobilului) dotal, chiar în urma separației de bunuri, 79, 188, 189. V. *Separația de bunuri sau de patrimonii*, etc.

— Cazurile când fondul dotal devine prescriptibil, 79, 188. V. *Fond dotal, Dota imobiliară, Prescripția civilă*, etc.

Incapacități juridice. — Prescrierea pedepselor nu se aplică la pedepsele care consistă în pierderea unor drepturi și în incapacitățile juridice pronunțate de judecător sau de lege, ca o consecință a pedepsei principale, 518.

Indivizibilitate. — De câteori datoria este indivizibilă, fiecare debitor sau moştenitor al debitorului fiind obligat pentru tot, întreruperea civilă a prescripţiei, făcută contra unuia din debitori sau contra unuia din moştenitorii debitorului, întrerupe prescripţia pentru tot, contra celorlalţi codebitori sau comoştenitori, 170. V. *Prescripţia civilă, Succesiune,* etc.

— *Quid juris* în privinţa întreruperei făcută contra unuia din moştenitorii debitorului unei obligaţii indivizibile *solutione tantum?* (Controv.), 170 şi tom. VI, p. 241 n. 1.

— Regulile asupra efectului relativ al suspendărei prescripţiei nu-şi primesc aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului, care a făcut obiectul prescripţiei, 179, 204. V. *Minori, Minoritate, Suspendarea prescripţiei,* etc.

Indiviziune. — De câteori există o stare de indiviziune între mai mulţi coproprietari, prescripţia nu curge, în principiu, între ei, 125, 126.

— Pentru ca unul din coproprietari să dobândească prin prescripţie partea celorlalţi comunişti, el trebue să posedeze lucrul întreg *nomine proprio*, în mod separat şi excluziv, 126.

— Starea de indiviziune se stinge şi împărţeala nu mai poate aveà loc, atunci când unul sau mai mulţi din comunişti sau comoştenitori au dobândit prin prescripţie, în contra şi în dauna celorlalţi, proprietatea întreagă sau a unei părţi din bunurile comune, 127, 225, n. 2. V. *Impărţeală.*

— Starea de indiviziune nu este o cauză de suspendare a prescripţiei, 175 text şi n. 2.

— Facultatea, ce are fiecare coproprietar de a cere împărţeala, este imprescriptibilă, 88 *ad notam*, 89 şi n. 3 dela p. 213, 214. V. *Impărţeală.*

— Coproprietarul în indiviziune a unei păduri, care tae pe sub ascuns lemnele din pădurea comună, comite un furt, 367 *ad notam.* V. *Furt, Pădure,* etc.

In individuis minor majorem relevat, 179.

Infirmieri. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civ., nu se aplică infirmierilor, 297 n. 1 *in fine.* V. *Gardieni, Prescrip. civilă,* p. 646.

Ingăduinţă. — V. *Toleranţă.*

Inlesnirea obişnuită a desfrânărei sau corupţiunei a tinerilor mai mici de 21 de ani (delict succesiv), 492.

— Existenţa acestui delict, fie că corupţiunea tinerilor are de scop satisfacerea propriilor pasiuni ale agentului, fie interesul altora (proxenetizm), nota 3 dela p. 492 urm.

Inşălăciune. — Elementele ei 368 n. 3, 369 *ad notam.* Vezi *Excrocherie.*

— Înşălăciunea prevăzută de art. 54 al legei din 1889 pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea, nota dela p. 369, 370. V. *Dobrogea.*

— Înşălăciunea comisă cu ocazia aplicărei sistemului metric, 369 *ad notam.* V. *Sistemul metric.*

Institutorii de ştiinţă sau artă. — Prescripţia acţiunei lor pentru leçţiile ce dau, 291 urm., 315. V. *Maeştrii.*

Interdicţie, interzis. — Prescripţia nu curge în principiu, contra interzişilor, ca şi în contra minorilor, 177 urm. V. *Minori.*

— Termenul de un an pentru exerciţiul acţiunilor posesorii curge în contra interzişilor, ca şi în contra minorilor, 184. V. *Acţ. posesorii.*

— Aplicarea aceleiaşi soluţii în privinţa art. 1786 C. civil, 183, 184. V. *Ipotecă, Minori,* etc.

— In privinţa termenului perimărei, 182. V. *Minori, Perimare,* etc.

— Alte prescripţii care curg în contra interzişilor şi minorilor, 180 urm. V. *Minori, Minoritate,* etc.

— Şi simplele decăderi de drepturi curg în contra interzişilor şi în contra minorilor, 180, 183. V. *Decăderi de drepturi, Minori, Prescripţia civilă,* etc.

— Şi termenul stipulat pentru răscumpărarea lucrului vândut cu pact de răscumpărare curge contra interzişilor ca şi contra minorilor, în specie nefiind vorba de o prescripţie, ci de îndeplinirea unei condiţii rezolutorii, 181. V. *Minori, Vânzare,* etc.

— Aplicarea aceleiaş soluţii în privinţa acţiunei vânzătorului pentru complinirea preţului şi a cumpărătorului pentru scăderea preţului, 180, 181. V. *Vânzare.*

— Tutorul nu poate să prescrie bunurile interzisului, ce administrează, 196. V. *Tutor.*

— Termenul de 10 ani, statornicit de art. 1900 C. civil, se aplică actelor făcute de un interzis, termenul curgând, în privinţa lor, din ziua ridicărei interdicţiei, 275. V. *Prescripţia civilă.*

— Cazul când interzisul a murit în timpul incapacităţei sale (termenul de 10 ani curge, în privinţa moştenitorilor săi), din ziua morţei sale, de când incapacitatea sa a încetat, 275.

— Dispoziţia art. 1901 C. civil se aplică nu numai tutelei minorilor, dar şi interzişilor, interzişii fiind asimilaţi cu minorii în ceace priveşte persoana şi averea lor, 281. V. *Prescripţia civilă,* p. 644.

— Jurământul de credulitate nu poate fi deferit tutorului unui interzis, 314. V. *Jurământ.*

Interdicţia legală. — Chestiunea de a se şti dacă interdicţia legală se prescrie odată cu pedeapsa principală, sau dacă ea este imprescriptibilă, este controversată, 5, 19, text şi nota. V. *Prescripţia penală.*

Interogator. — Chemarea la interogator. V. *Cambie.*

Intreruperea prescripţiei, 141 urm.

— Deoseb. între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, 142, 172, 202, 499. V. *Suspendarea prescripţiei, Prescrip. civilă,* etc.

— Intreruperea naturală, 144 urm.

— Intreruperea civilă, 149 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Intreruperea prescripţiei în obligaţiile cambiale. V. *Cambie.*

— Acţiunea în revendicare exercitată de un moştenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe prescripţia faţă de terţiul posesor, decât pentru partea moştenitorului revendicant, 168, 169. V. *Acţ. în revendicare.* Mai vezi asupra întreruperei prescripţiei, v⁰ *Fidejusiune, Forţă majoră, Indivizibilitate, Inundaţie, Solidaritate, Prescripţia civilă,* etc.

— Intreruperea prescripţiei acţiunei publice, 499 urm. V. *Prescripţia penală.*

— Intreruperea prescripţiei executărei pedepselor, 524 urm. V. *Prescripţia penală.*

Inundaţie. — Prescripţia nu este întreruptă printr'un caz de forţă majoră, precum ar fi, de exemplu, acea care ar rezultà dintr'o inundaţie, 146. V. *Forţă majoră.*

— Inundaţia nu aduce suspendarea prescripţiei, 174. V. *Prescripţia civilă.*

— Inundaţia nu aduce pierderea dreptului de proprietate, ci împiedică numai pentru un timp exerciţiul acestui drept, 146 n. 3. V. *Proprietate.*

— Inundaţia nu stinge, de asemenea, dreptul de uzufruct, ci împedică numai exerciţiul acestui drept până la retragerea apelor, 146 n. 3. V. *Uzufruct.*

Ipotecă. — Intreruperea civilă a prescripţiei, făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei, de către creditorul ipotecar, este fără efect faţă de ceilalţi codebitori şi coproprietari, 168.

— Termenul de 15 ani (în codul francez 10 ani), statornicit de art. 1786 C. civil pentru reînoirea inscripţiei ipotecare, având de scop aducerea ipotecilor la cunoştinţa terţiilor, curge contra minorilor şi interzişilor, 183, 184. V. *Interdicţie, Minori,* etc.

— Presupunând că o ipotecă a fost constituită pentru garantarea unei creanţe condiţionale sau cu termen, cât timp imobilul ipotecat se găseşte în mânile debitorului, *pendente conditione sau pendente die,* prescripţia nu curge în contra creditorului ipotecar, nici în privinţa acţiunei personale ce creditorul are contra debitorului, nici în privinţa acţiunei ipotecare ce el are asupra imobilului ipotecat. Dacă presupunem însă că debitorul înstrăinează imobilul, terţiul posesor va prescrie în contra creditorului ipotecar, chiar *pendente conditione* sau *pendente die,* liberarea ipotecei de care el este grevat; şi această prescripţie va curge în favoarea terţiului din ziua achiziţiei imobilului, iar nu din ziua îndeplinirei termenului sau condiţiei. Această chestiune, foarte controversată în Franţa,

nu mai este controversată în dreptul nostru, 201. Vezi şi tom. X p. 698 n. 2, unde din eroare am arătat că această chestiune ar fi controversată şi în dreptul nostru. V. şi v° *Condiţie*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Stingerea ipotecei prin prescripţie, 218 text şi n. 1, 253 n. 1.

— Art. 1895 C. civil nefiind aplicabil dreptului ipotecar, de aici rezultă că de câteori o ipotecă este constituită de un terţiu asupra unui imobil ce nu-i aparţine, creditorul, care a luat şi reînoit inscripţia ipotecară, nu dobândeşte dreptul de a opune ipoteca adevăratului proprietar, 233.

— S'a decis că inscripţiunea unei ipoteci, astfel cum o prevede art. 1781 din codul civil, combinat cu art. 725 Pr. civ., fiind un act de conservare, iar nu de alcătuirea dreptului recunoscut prin actul de ipotecă, nulitatea ei nu poate fi invocată de terţii decât numai dacă s'ar fi omis a se pune în cunoştinţă printr'însa vreuna din condiţiile cuprinse în actul ipotecar, din a cărei lipsă li s'ar fi causat un prejudiciu justificat. Când, deci, partea interesată erà bolnavă şi în imposibilitate de a se prezentà la tribunal, judecătorul delegat aveà competenţa să ordone luarea inscripţiei ipotecare, după ce a luat la domiciliu consimţimântul părţei, căci nicăiri legea nu-i ridică un asemenea drept. Prin urmare, inscripţia ipotecară astfel luată nu este nulă şi contestaţia întemeiată pe acest motiv bine a fost respinsă ca nefondată. Cas. S-a II-a, decizia civilă No. 199, din 12 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1915, No. 3, p. 42, No. de ordine 24.

Ipoteca asupra sa însuş (C. german), 396 n. 1.

Ipoteci volante. — V. *Garanţii volante.*

J

Jurământul decizor.—Prescripţiile scurte statornicite de art. 1903, 1904 C. civ., fiind întemeiate pe o prezumpţie de plată, pot fi combătute prin jurământul decizor deferit de creditor, 311. V. *Prescripţia civilă.*

— Numai prescripţiile statornicite de art. 1903, 1904 pot fi combătute prin jurământ, 312, 320. V. *Prescripţia civilă.*

— Nici prescripţia comercială nu poate fi combătută prin jurământ, 313 text şi n. 1, 446. V. *Prescripţia civilă*, *Prescripţia comercială*, etc.

— In consecinţă, jurământul nu poate fi deferit debitorului cambial, spre a dovedì neplata unei cambii prescrisă, 312, 446. V. *Cambie.*

— Cazul când judecătorii pot deferì jurământul supletor în materie cambială, 313 *ad notam.* V. *Cambie.*

Jurământul de credu-

litate. — Cazurile şi persoanele căror acest jurământ poate fi deferit, 313, 314, 446. V. *Cambie, Prescripţia civilă*, etc.

— El nu poate fi deferit tutorului unui interzis, ci numai tutorului unui minor, 314. V. *Interdicţie.*

— El nu poate fi deferit în materie cambială, 313 *ad notam*, 446. V. *Cambie.*

—El poate însă fi deferit nu numai femeei, dar şi bărbatului văduv, 314 n. 2. V. *Văduv, Văduvă*, etc.

— Origina acestui jurământ, 310 n. 4, 313.

Jurământul supletor.—Cazurile în care el poate fi deferit în materie cambială. V. *Cambie.*

L

Legea proprietarilor. — V. *Proprietari.*

Legi de procedură. — Au efect retroactiv, 411 nota 1 *in fine* şi tom. I, pag. 86, 87. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* 1914, No. 15. — Vezi însă E. Herovanu, *Tr. teoretic şi practic de procedură civilă* (Iaşi, 1915), fascicula I-a, No. 11, pag. 15 şi 16 (1).

Libertate. — Libertatea omului este inalienabilă şi imprescriptibilă, 87. V. *Prescripţia civilă.*

Librari. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 se aplică şi librarilor, în privinţa cărţilor ce vând, 302. V. *Prescripţia civilă.*

Licitaţie publică. — Acţiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la licitaţie publică se prescrie prin cinci ani din momentul punerei adjudecatarului în posesiunea imobilului adjudecat, 339 urm. V. *Acţ. în revendicare, Evicţiune, Prescripţia civilă*, etc.

— Această prescripţie curge în contra absenţilor, minorilor şi interzişilor şi chiar contra celor puşi sub consiliu judiciar, 182. V. *Absenţă.*

— Art. 568 Pr. civ. nefiind aplicabil servituţilor active, adecă care se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil, partea care a cumpărat un imobil la licitaţie publică, nu dobândeşte o servitute de vedere asupra fondului vecin, prin trecerea de 5 ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, 340, 341. V. *Ordonanţă de adjudecare, Servitute*, etc.

(1) Lucrarea d-lui Herovanu, pe care o cităm aci cu plăcere, am primit-o tocmai pe când scrieam această tablă. Am lăsat totul spre a o examină mai de aproape, şi ne-am convins uşor şi de îndată că avem a face cu o operă de mare valoare, care va aduce servicii reale ştiinţei, dacă autorul va avea timpul şi curajul de a o termină după modul cum a început-o. Şi fiindcă astăzi, când scrim aceste rânduri, este anul nou (1 Ianuarie 1915), îi urăm ani mulţi şi spor la muncă! Orice s'ar întâmplă, să nu piardă nici răbdarea, nici curajul!

Locaţiune.— Locatarul este, ca şi arendaşul, un posesor cu titlu precar, 113. V. *Arendaş, Precariști,* etc.

— Chiriile caselor şi arenzile moşiilor se prescriu prin cinci ani, 326, 327. V. *Prescripţia civilă.*

Loc înfundat. — Dreptul ce aparţine proprietarului unui loc înfundat de a cere o servitute de trecere pe locurile vecinilor este imprescriptibil, 86, 87, 89, 332 *ad notam.* V. *Prescripţia civilă.*

— Art. 1907 C. civ., nu se aplică despăgubiri anuale datorite pentru eşirea dintr'un loc înfundat, fiecare indemnitate prescriindu-se prin 30 de ani, 331. V. *Prescripţia civilă.*

— Nimene nu se poate înfundà prin faptul său, 332 *ad notam.* V. *Servitute.*

Locus regit actum. — Aplicarea acestei regule la cambii de către codul comercial bulgar, 423 n. 3.

Longinescu. — Aprecierea lucrărei acestui autor „Legi vechi româneşti şi izvoarele lor", nota dela p. 531, 532.

Loterie.— Biletele de loterie sunt, prin natura lor, adevărate titluri la purtător, 381 n. 4. V. *Titluri la purtător, Prescripţia civilă,* etc.

— Legea din 1883 asupra titlurilor la purtător furate, distruse, etc., nu se aplică biletelor de loterie 387. V. *Titluri la purtător.*

Lucruri găsite. — Prescripţia instantanee nu este aplicabilă acestor lucruri, ci prescripţia de 30 de ani. Acel care a găsit un lucru nu poate deci să pretindă că a devenit proprietarul lui prin prescripţia instantanee, ci el este obligat a restituì acest lucru printr'o acţiune personală *ex delicto,* şi prescripţia nu poate fi, în specie, decât acea de 30 de ani, 350 şi tom. III, partea II, p. 22 text şi n. 3. V. *Găsire, Prescripţia civilă,* etc.

Lucruri mobile.— Prescrierea lor în mod instantaneu, când există bună credinţă din partea posesorului, 344 urm. V. *Mobile, Prescripţia civilă,* etc.

M

Mala fides superveniens usucapionem non impedit, 245.

Malitiis hominum non est indulgendum, 176.

Mandat. — De câteori un act solemn este făcut prin mijlocirea unui mandatar, acesta trebue să fie învestit cu un mandat autentic, fiindcă mandatul formează un tot indivizibil cu actul pentru care a fost dat, 257 text şi n. 1; tom. I, p. 219

n. 1 şi p. 761 n. 3; tom. IV, partea I-a, pag. 211 nota 1 şi pag. 761 n. 1; tom. VI, p. 611 urm.; tom. VII, p. 128 text şi n. 5; tom. VIII, p. 41 urm. (ed. a I-a); tom. IX, p. 565, 566 text şi n. 5; tom. X, p. 590, text şi n. 5, etc. V. *Acte solemne.*

Mandatul de depunere.— Constitue o urmărire şi, ca atare, un act întreruptiv de prescripţie al acţiunei publice, 500 n. 4.

Maeştri. — Acţiunea maeştrilor pentru lecţiile ce dau cu luna şi, *a fortiori*, cu lecţia, se prescrie prin 6 luni, 291. V. *Prescripţia civilă.*

— In caz când lecţiile sunt plătite cu trimestrul, semestrul sau cu anul, chestia este controversată, 291, 292.

— Pentru lecţiile date pe un timp mai lung sau mai scurt, prescripţia este de 30 de ani, 292.

— Punctul de plecare al prescripţiei în cazurile de mai sus, 315.

Manuscris. — Manuscrisele fiind considerate ca lucruri mobile, cad sub aplicarea art. 1909 C. civil; de aceea ele pot face obiectul unui dar manual, 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 274 urm. (ed. a 2-a). V. *Dar manual, Prescripţia civilă.*

— Posesiunea unui manuscris nu conferă însă dreptul de a-l publică, adecă proprietatea literară (Controv.), 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 275 n. 2. V. *Proprietatea literară.*

Martori (Ascultarea lor). — Dacă legiuitorul, cu ocazia revizuirei procedurei civile din 1900, a prevăzut că procesul-verbal de ascultare al martorilor să constate sub pedeapsă de nulitate, între altele, şi îndeplinirea formalităţei cetirei din cuvânt în cuvânt a depunerilor lor, nicăiri nu se cere însă ca constatarea acestei formalităţi să se facă prin termeni sacramentali. Prin urmare, constatarea că depoziţia a fost cetită martorului indică în mod suficient îndeplinirea acestei formalităţi aşa cum cere legea, adecă din cuvânt în cuvânt. Cas. rom. Bult. 1913, p. 2052. V. *Proba testimonială.*

— S'a mai decis, tot cu privire la ascultarea martorilor, că chestiunile de probă nefiind de ordine publică, spre a puteà fi ridicate pentru prima oară în casaţie, ci fiind lăsate la facultatea părţilor de a uzà sau nu de ele, de aici rezultă că instanţa de fond a putut ascultà martori în materie civilă, depunând jurământul conform art. 153 Pr. pen., iar nu potrivit art. 196 Pr. civ., întrucât partea în drept n'a făcut nicio opunere, în această privinţă, înaintea instanţei de fond, căci această instanţă nu puteà să ridice chestiunea din oficiu. Cas. S-a I-a, decizia No. 419, din 19 Sept. 1914. *Cr. judiciar* din 1915, No. 5, p. 44 (rezumate).

— S'a mai decis, tot în aceeaş ordine de idei, că chestiunile de probă în civil nu sunt de ordine publică, spre a puteà fi ridicate pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, ci sunt în totul lăsate la facul-

Martori (Ascultarea lor)

tatea părţilor a uzà sau nu de ele. Prin urmare, deşi în procesul-verbal de ascultare al martorilor se constată că martorii au prestat jurământul conform art. 153 Pr. civ., iar nu conform art. 196 Pr. civ., dacă totuşi partea n'a opus nimic la instanţele de fond relativ la nulitatea acelor depuneri, aceasta este o prezumpţie că le-a acceptat ca probe astfel cum s'au administrat, întrucât puteà să primească ca martorii să fie ascultaţi chiar fără jurământ şi, deci, un asemenea motiv de nulitate nu poate fi invocat pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie. Cas. S-a I-a, decizia No. 419, din 19 Septembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 35, p. 549, No. de ordine 554. V. *Proba testimonială*.

Mazilii. — Ce erau mazilii? 10 nota 1.

Mărturisire. — Prescripţiile scurte pot fi combătute prin mărturisirea expresă sau tacită a debitorului, 309 n. 1, 311, 312, V. *Prescripţia civilă*.

Măsuri excepţionale.— Vezi legea specială autorizând luare de măsuri excepţionale pentru timpul mobilizărei sau stărei de războiu, promulgată prin Monitorul oficial din 24 Decembrie 1914, No. 217. V. v° *Militari*, *Războiu*, etc.

Mecanici. — In privinţa vânzărei aparatelor fabricate de mecanici, singura prescripţie aplicabilă este cea de 30 de ani (Controv.), 301 n. 4. V. *Comercianţi*, *Prescripţia civilă*, etc.

Mediatori. — Acţiunea mediatorilor, fie oficiali, fie particulari, se prescrie prin doi ani dela terminarea afacerei, 458, 459. V. *Prescripţia comercială*, p. 666.

— Legea referindu-se la mediatorii sau mijlocitorii care fac operaţii în afacerile comerciale, creanţele celorlalţi mediatori, precum sunt acei pentru închirieri sau vânzări de case, cumpărări sau arendări de moşii, etc., se prescriu prin 30 de ani, 459. V. *Prescripţia comercială*.

Medici. — Prescrierea acţiunei lor pentru vizitele făcute bolnavilor, 297 urm. V. *Hirurgi*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (Controv.), 298 n. 2. V. *Prescripţia civilă*.

— Neadmiterea probei testimoniale pentru a se dovedì plata vizitelor făcute de un medic, atunci când suma cerută de acesta este mai mare de 150 lei vechi, 299. V. *Proba testimonială*, *Prescripţia civilă*, etc.

Melius est non habere titulum quam habere vitiosum, 114, 216.

Mijlocitori.— V. *Mediatori*.

Militari în activitate de serviciu. — Prescripția curge contra lor (v. pag. 174, 416), afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, precum au fost acea din 27 Aprilie 1877, acea din 9 Iulie 1913 și precum este și astăzi, acea din 24 Decembrie 1914. V. *Măsuri excepționale*, *Prescripția comercială*, *Războiu*, etc.

Minima agnitione debiti tollitur præscriptio, 62 n. 1.

Minori, Minoritate. — Prescripția nu curge, în principiu, contra minorilor și interzișilor chiar atunci când ei au tutor, cursul prescripției fiind suspendat în favoarea lor, 177. V. *Interdicție*.

— Motivul acestei suspendări, 177.

—Prin minori se înțelege atât cei emancipați cât și cei neemancipați, 178.

— Cazul când majorii au interes comun cu minorii, 179.

— Regulele asupra efectului relativ al suspendărei prescripției nu-și primesc aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului care a făcut obiectul prescripției, 179, 204. V. *Indivizibilitate*.

— Prescripțiile care curg în contra minorilor și interzișilor, 180, 181, 182, 183, 184, 185, etc. V. *Interdicție*.

— Și decăderile de drepturi curg în contra minorilor și interzișilor, 180, 183. V. *Decăderi de drepturi*, *Prescripția civilă*, etc.

— Mai curge în contra minorilor și interzișilor, prescripția de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, pag. 183. V. *Prescripția civilă*.

— Atât termenul perimărei cât și cel stabilit pentru exercițiul acțiunilor posesorii (un an) curge contra minorilor și interzișilor, 182, 184. V. *Acț. posesorii*, *Interdicție*, *Perimare*, etc.

— Aplic. aceleiași soluții în privința termenului statornicit de art. 1786 C. civil, 183, 184. V. *Interdicție*, *Ipotecă*, etc.

— In privința termenului stipulat pentru vânzarea lucrului cu pact de răscumpărare, 181. V. *Interdicție*, *Vânzare*, etc.

— Tutorul nu poate să prescrie bunurile minorului ce administrează, 186. V. *Tutor*.

— Minorul comerciant poate să renunțe la prescripțiile ce privesc comerțul său, pentrucă în privința acestui comerț el este considerat ca major, 57 nota 4.

— Minorul are acțiunea în anulare nu numai în privința actelor făcute de el, dar și în privința celor făcute de tutorul său, fără îndeplinirea formelor legale, 274. V. *Prescripția civilă*, *Tutor*, etc.

— Minorii, ca și nebunii, nu pot să posede decât prin reprezentanții lor legali, 97. V. *Alienați*, *Posesiune*, etc.

Misiți. — V. *Mediatori*.

Moartea debitorului.—Nu întrerupe prescripția, 299 *ad*

notam, in fine, 308. V. *Prescripția civilă.*

Moaşe. — Prescripția de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, fiind, ca toate prescripțiile scurte, excepțională şi, ca atare, de strictă interpretare, nu este aplicabilă moaşelor (Controv.), 297 n. 1 şi tom. VII, p. 376 *ad notam.* V. *Prescripția civilă,* p. 646.

Mobile. — Dobândirea lor prin prescripția instantanee, 344 urm. V. *Prescripția civilă.*

— Nu pot, în principiu, fi revendicate, 363. V. *Acț. în revendicare.*

— Prescripția prin 3 ani a acț. în revendicare a mobilelor pierdute sau furate, 364.

— Dacă posesorul este de rea credință, acțiunea în revendicare se prescrie prin 30 de ani, 377 *ad notam,* 510. V. *Acț. în revendicare, Furt, Prescripția civilă,* etc.

Monăstiri. — Ca şi bisericile sunt imprescriptibile, 80.

— Sunt însă alienabile şi prescriptibile clădirile construite de monachi afară de incinta mănăstirei, ele nefăcând parte din domeniul public al Statului, 80 n. 5. V. *Domeniu public.*

Mortus facit vivum possessorem sine ulla apprehensione, 95, 96. V. *Sezină.*

Moşneni. V. *Cete de moşneni, Persoane morale,* etc.

Moştenitor aparent. — Acel care dobândeşte o succesiune dela un moştenitor aparent, nu poate să prescrie bunurile care o compun, prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, ci numai prin cea de 30 de ani, 233, 358. V. *Petiția de ereditate, Prescripția civilă,* etc.

Moştenire beneficiară. — Moştenitorul beneficiar, care aveà o creanță contra defunctului, o păstrează contra succesiunei, el putând s'o încaseze din bunurile succesiunei, chiar în urma expirărei termenului pentru prescripție, 193.

— Motivul acestei dispoziții, 193.

— Prescripția este suspendată în folosul moştenitorului beneficiar fie că există un singur moştenitor, fie că există mai mulți moştenitori, 193. V. *Prescripția civilă.*

— Consecințile suspendărei prescripției (Controv.), 193.

— Suspendarea prescripției în privința acțiunilor reale ce moştenitorul ar aveà contra succesiunei (Controv.), 193, 194.

— Suspendarea prescripției încetează odată cu administrația moştenitorului beneficiar, la darea socotelilor sale, 194. V. *Prescripție civilă.*

— Prescripția este suspendată şi în folosul succesiunei, pentru creanțele ce ea ar aveà în contra moştenitorului beneficiar. (Curmarea controversei ce există în Franța, de către le-

giuitorul nostru conform părerei lui Marcadé), 194.

— Prescripția nu curge în folosul moștenitorului beneficiar, 196.

Moștenire vacantă.— Prescripția curge atât în folosul cât și contra unei succesiuni vacante, chiar dacă ea n'ar avea curator, și aceasta chiar în lăuntrul termenului dat de lege pentru deliberare și facerea inventarului, 196. V. *Prescripția civilă.*

— Motivele acestei dispoziții, 197.

— Prescripția nu curge în folosul curatorului succesiunei vacante, în privința bunurilor ce el administrează, 196. V. *Prescripția civilă.*

Muncitorii cu ziua.— Prescripția acțiunei lor pentru plata zilelor de muncă și a simbriei lor, 294.

— Punctul de plecare al prescripției, 315. V. *Oamenii cari muncesc cu ziua.*

Muntele de pietate.—Responsabilitatea Muntelui de pietate în privința obiectelor amanetate, în caz când aceste obiecte au fost furate, 377 text și n. 3. V. *Prescripția civilă*, p. 659.

— Efectele consacrate cultului religios nu pot fi amanetate la Muntele de pietate, 81 n. 5. V. *Cult religios, Gaj*, etc.

N

Naționalitatea (unui vas), 425 n. 1. V. *Vas.*

— Dovedirea actului de naționalitate al vasului, 426 *ad notam.*

Nebuni (neinterzișî). V. *Alienați.*

Negustători. — Vezi *Comercianți.*

— Impiegații comerciali ai negustătorilor, plătiți cu luna, nu intră în categoria de *lucrători*, de care vorbește art. 1903 C. civil, pentrucă ei nu sunt însărcinați cu facerea unei lucrări manuale. Acestor impiegați li se va aplică deci prescripția de 5 ani (art. 1907), 295. V. *Impiegați comerciali.*

Nemo auditur propriam turpitudinem allegans, 378 nota 1.

Nemo res suas jactare præsumitur, 71 n. 2 *in fine.*

Nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest, 116.

Nepot de frate.—Nu poate invocă beneficiul imunității statornicit de art. 307 C. penal, pentru a se sustrage dela pedeapsa furtului comis de el în averea unchiului său, întrucât nu se găsește în categoria ru-

delor prevăzute de acest text, care este o excepţie dela dreptul comun, 367 *ad notam in fine*. V. *Furt*.

Novaţiune. — Intreruperea prescripţiei cincenale nu modifică natura acestei prescripţii şi n'o schimbă în prescripţie de 30 de ani, decât atunci când creanţa este novată. Deci, dacă ea nu este novată, o nouă prescripţie de cinci ani va începe a curge, în caz când aceasta a fost intenţia părţilor, 321, 337. V. *Prescripţia civilă*.

— Sentinţa de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează novaţiune, 163. V. *Falit*, *Faliment*, etc.

Numele patronimic.— Este inalienabil şi imprescriptibil, ca şi starea civilă pe care el o asigură, 86. V. *Prescripţia civilă*, p. 624.

— Vezi asupra numelui patronimic, tom. I, p. 249 urm.

— De aceea, s'a şi decis că acţiunea pentru uzurparea de nume se poate exercită oricând se descopere uzurparea. Cas. rom. Bult. 1905, p. 791.

O

Oamenii care muncesc cu ziua.—Prescrierea acţiunei lor, 294.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 315. V. *Muncitori cu ziua*.

Obiceiu (Delicte de —). — Prescrierea lor (Controv.), 498. V. *Delicte de obiceiu*.

Obligaţie indivizibilă. — V. *Indivizibilitate*, *Minoritate*, etc.

Obligaţie naturală. — Debitorul, care este liberat prin prescripţie, din punctul de vedere civil, rămâne el liberat după echitate, *naturaliter*, ca şi cel care ar fi plătit în urma unei hotărîri definitive, în baza căreia el ar fi fost pe nedrept scutit de plată? (Controv.), 39, 40, 445 n. 3. V. *Cambie*, *Prescripţia comercială*, etc.

Obligaţie solidară, 169 n. 2, 180. V. *Solidaritate*.

Obştii săteşti de arendare (persoane morale). V. decizia Cas. S-a I-a, No. 421 din 19 Sept. 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 36, p. 562, No. de ordine 570.

— S'a decis că o cerere introdusă în justiţie de câţiva locuitori, care fac parte dintr'o obşte şi sunt în indiviziune, nu poate fi primită de instanţele judecătoreşti, ei neavând mandat din partea obştei; o asemenea acţiune trebue deci respinsă ca neregulat introdusă. Trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1915, No. 134, p. 1065.

Olim possessor, hodie possessor præsumitur, 108.

Opoziţie. — Cererea unei anchete *in futurum* se pronunţă fără drept de opoziţie şi, prin urmare, nu dă loc la aplicarea art. 151 Pr. civ., din cauză că ea aparţine jurisdicţiei graţioase, 152 n. 1. V. *Ancheta in futurum.*

— In privinţa legei proprietarilor, dreptul de opoziţie nu există înaintea instanţelor de fond, ci numai înaintea Curţei de casaţie (Controv.), 288 n. 2, 421 n. 2 *in fine.* V. *Proprietari.*

— Tot astfel, în materie cambială, dreptul de opoziţie, care nu există înaintea instanţelor de fond, există înaintea Curţei de Casaţie, 421 n. 2. V. *Cambie.*

Ordine publică. — Deşi prescripţia interesează într'un sens oarecare ordinea publică, totuşi ea nu poate fi invocată de judecători din oficiu, atât în materie civilă cât şi în materie comercială, 65 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— In materie represivă, prescripţia fiind de ordine publică, trebue să fie invocată din oficiu, chiar pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, 68 text şi n. 3, 472, 508, 519, 520. V. *Prescripţia civilă, Prescripţia penală,* etc.

— In cazurile de nulitate care nu interesează ordinea publică, dreptul de a cere anularea se prescrie, în genere, prin 30 de ani, afară de cazurile speciale în care legea deroagă dela acest principiu, 219. V. *Prescripţia civilă.*

— Inalienabilitatea fondului dotalnemai interesând astăzi ordinea publică, el poate fi declarat alienabil prin contractul de căsătorie şi, în asemenea caz, el devine prescriptibil, 188. V. *Dotă imobiliară, Fond dotal.*

Ordonanţă de adjudecare. — Este un titlu just, care duce la prescripţia proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 248, 249, 253. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* 1914, No. 69, p. 548. V. *Prescripţia civilă,* p. 640.

— Prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 568 Pr. civ., nu poate fi aplicată ordonanţelor de adjudecare prin care s'ar fi adjudecat un pământ rural, 342. V. *Pământ rural.*

— Art. 568 Pr. civ. nefiind aplicabil servituţilor active, adecă care se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil, partea care a cumpărat la licitaţie un imobil nu poate să dobândească o servitute de vedere asupra fondului vecin prin trecere de 5 ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, 340, 341. V. *Licitaţie publică, Servitute,* etc.

Ordonanţa judecătorului de instrucţie. — Ordonanţa de neurmărire şi, *a fortiori,* ordonanţa de urmărire, pronunţată de judecătorul de instrucţie, se consideră, în genere, ca un act de instrucţiune întreruptiv de prescripţie al acţiunei publice, 500 n. 4. V. *Prescrip. penală.*

Ospătători. — Prescripţia ospătătorilor pentru hrana şi locu-

inţa ce procură pasagerilor, fie cu luna, fie cu anul, fără a se distinge dacă clientul debitor este sau un comerciant, sau dacă acesta a fost servit în otel sau han, ori la domiciliul său, 292. V. *Prescripţia civilă.*

— Origina acestei dispoziţii (ordonanţa lui Ludovic al XII-lea din 1522), 292.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (ultima furnitură făcută clientului), 292.

—Motivele acestei prescripţii, 293.

— Ea nu se aplică şefului unui stabiliment comercial sau industrial, care nu exercită profesiunea de găzduitor, otelier sau ospătător, 293.

— Ea nu se aplică directorilor unei case de sănătate, care au găzduit şi îngrijit pe un bolnav, 293.

— Nici brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor şi altor comercianţi, tuturor acestor aplicându-se prescripţia de un an, 293.

—Nici acelor care, fără spirit de speculă, ar fi primit în mod excepţional pe o persoană la masă şi ar fi găzduit-o din prietenie, fie chiar pentru mai mult timp, pentru un preţ determinat, 293.

— Nici acelor care ar fi garantat datoria contractată de altul către un hangiu sau ospătător, sau ar fi achitat-o ca un mandatar sau ca gerant de afaceri al debitorului, 293.

— In privinţa particularilor, care nu exercită profesia de hangii, ospătători, găzduitori, etc., ci primesc pensionari

pentru un preţ determinat, care plătesc preţul pensiunei lor cu anul, cu luna, etc., se va aplică prescripţia de cinci ani sau de 30 de ani, 293, 294.

— Chiar în privinţa hangiilor, ospătătorilor, etc., prescripţia de 6 luni încetează de a curge, când s'a dat o chitanţă în baza căreia se reclamă suma datorită, 294.

— Creanţa ce are un hangiu, ospătător, etc., este privilegiată asupra lucrurilor aduse de călător în han sau în ospătărie, 294 şi tom. X, p. 424. V. *Prescripţia civilă,* p. 646.

— Dreptul internaţional în privinţa cheltuelilor făcute într'un han sau ospătorie, 294. V. *Dreptul internaţional.*

P

Paraclis. — Paraclisurile ce se obişnuiau altădată la unele case boereşti, sunt prescriptibile, ca orice proprietate privată, după cum tot prescriptibile şi locurile destinate înmormântărei dintr'o proprietate privată, 81.

Parafernă. — Parafernalitatea este regula generală, iar dotalitatea o excepţie. In lipsa unei constituiri de dotă, toată averea femeei este parafernală, 186.

— Femeea are administraţia şi folosinţa averei sale parafernale, 187.

— Bunurile parafernale nu

pot fi înstrăinate decât conform dreptului comun, numai femeea autorizată a face comerț având o capacitate neîngrădită în privința parafernei sale, 187. V. *Femeea măritată comerciantă.*

—Buuurile parafernale, fiind alienabile, sunt prescriptibile în folosul terțiilor, nefiind suspendată, în timpul căsătoriei, decât prescripția ce ar curge în folosul bărbatului, 187.

— Cât pentru imobilele dotale, ele sunt, în principiu, inalienabile și imprescriptibile, 188. V. *Fond dotal, Inalienabilitate*, etc.

Parte civilă. — In materie de bigamie, soțul în dauna morală a căruia s'a contractat o a doua căsătorie, se poate constituì parte civilă în procesul de bigamie, 487 *ad notam.* Vezi *Bigamie.*

— Lipsa de constituire a părței civile în delictul de abuz de încredere, nu împiedică delictul de a aveà ființă, 497 text și nota 1. V. *Abuz de încredere*, etc.

—Prevenitul achitat în prima instanță poate fi condemnat la daune, după apelul părței civile. de către judecătorii gradului al doilea de jurisdicție, 512. V. *Apel, Prescrip. penală*, p. 671.

Pavilion. — Un pavilion mobil, fiind considerat ca un lucru mobiliar, cade sub aplicarea art. 1909 C. civil, 357 *ad notam.* V. *Prescripția civilă.*

— Pavilionul (unui vas) este semnul și emblema națională tăței vasului, 426 *ad notam.* V. *Vas.*

— Ce se cere pentru ca un vas să poată arborà pavilionul românesc? 626 *ad notam.* V. *Vas.*

Pădure. — Coproprietarul unei păduri, care tae pe sub ascuns lemne din pădurea comună, comite un furt, fiindcă își însușește lucrul altuia în măsura în care el aparține celorlalți coproprietari, 367 *ad notam.* V. *Furt, Indiviziune*, etc.

Pământ clăcășesc. — Vezi *Pământ rural.*

Pământ rural. — Pământurile rurale, fiind inalienabile, sunt imprescriptibile față de nesăteni, 78 n. 2. 83, 84, 342 text și n. 2. Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, p. 147. V. *Prescripția civilă*, p. 623.

— Sentințele tribunalelor pronunțate în aplicarea legei interpretative din 13 Februarie 1879, p. anularea înstrăinărei pământurilor date în baza legei rurale din 1864, fiind ca toate hotărîrile, declarative de drepturi, iar nu tranzlative de proprietate, nu pot servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, 255.

— Prescripția de 5 ani, statornicită de art. 568 Pr. civ., nu poate fi aplicată ordonanțelor de adjudecare prin care s'ar fi adjudecat un pământ rural, 342. V. *Ordonanță de adjudecare, Prescripția civilă*, etc.

Pământ rural

— Nu constituesc un titlu just în sensul art. 1895 şi 1897 C. civil registrele de repartiţia generală a pământurilor rurale ţinute de comună, nici procesele-verbale încheiate de comisiunea întocmită pentru înstrăinarea bunurilor Statului, nici însăşi legea rurală din 1864, pentru dobândirea prin prescripţie a unui pământ dat sătenilor clăcaşi peste partea ce li se conferă prin acea lege, 254, 255.

— Nici sentinţele date de tribunale pentru anularea înstrăinărilor de pământuri rurale, 255. V. *Prescripţia civilă*, p. 640.

— Chestiunea de a se şti dacă femeile pot să dobândească pământ dat după legea rurală din 1864 sătenilor cultivatori de pământ, este deslegată prin legea promulgată la 7 Aprilie 1910, care, interpretând art. 7 din legea pentru regularea proprietăţei rurale şi art. 1 din legea dela 13 Februarie 1879, pentru menţinerea şi executarea art. 7 din legea rurală dela 1864, a prevăzut că prin cuvântul sătean şi cultivator sătean din acele legi, se înţelege şi *preoţii*, *servitori bisericeşti*, femeile sătence şi învăţătorii din comunele rurale, şi că toate înstrăinările ce se vor fi făcut în favoarea acestora, sunt şi rămân valabile. Prin urmare, tribunalul violează aceste texte, când anulează actul prin care o femee săteancă a cumpărat un teren din acela dat în virtutea legei din 1864. Cas. S-a I-a, decizia No. 458, din 13 Oct. 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 38, p. 606, No. de ordine 609.

Pedepse disciplinare. — Prescrierea pedepselor nu se aplică pedepselor disciplinare, 518. V. *Prescripţia penală*, p. 672.

Pensiuni.—Pensiunile funcţionarilor publici fiind supuse prescripţiei de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, plângerile adresate de funcţionar fie la guvern, fie la cameră pentru plata pensiunei, nu întrerup cursul prescripţiei, dacă nu s'a exercitat o acţiune judecătorească, 150, 324 n. 2. V. *Prescripţia civilă*.

— Această prescripţie nu poate însă fi invocată de o comună, atunci când un funcţionar care nu are drept la pensie, cere restituirea reţinerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. V. *Comună*, *Reţineri*, etc.

Pensiunile alimentare. — Se prescriu prin cinci ani, 323 urm. V. *Prescripţia civilă*.

Pensionate. — Acţiunea directorilor de pensionate, pentru preţul pensiunei şcolarilor, se prescrie printr'un an, 304. V. *Prescripţia civilă*.

— Această prescripţie nu se aplică decât preţului pensiunei, iar nu şi altor cheltueli sau îngrijiri, pentru care directorul pensionatului se consideră ca având mandat dela părinţi spre a le face în interesul educa-

ţiunei şi sănătăţei elevului, 305. V. *Prescripţia civilă.*

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 316.

Perimare. — Oricare ar fi adevărată natură a afacerei, civilă sau comercială, termenul de perimare se regulează, ca şi termenul căilor de atac, după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea, prin sentinţa atacată cu apel, a cărei perimare se cere, 154 n. 3, 448 *ad notam in fine.* V. *Apel.* Mai vezi asupra perimărei, p. 155 notele 1 şi 2, p. 182, text şi n. 2, p. 448 *ad notam,* p. 456 n. 2, etc.

— Deosebire între perimare şi prescripţie, 221.

— Termenul perimărei curge contra minorilor şi interzişilor, 182. V. *Interdicţie, Minori,* etc.

— Nu se poate renunţà la dreptul de a opune perimarea, 52. V. *Prescripţia civilă,* p. 619.

— O cerere perimată nu poate să întrerupă prescripţia, 154.

— Perimarea unei acţiuni nu stinge însuş dreptul, ci numai instanţa, aşa că reclamantul poate face o altă acţiune, 155. V. *Prescripţia civilă.*

— Perimarea nu se aplică instanţelor penale, 474.

—S'a decis, cu privire la perimare, că odată ce partea care voeşte să ceară perimarea, s'a adresat instanţei respective cu o cerere scrisă şi a dovedit plata taxelor de citaţii sau a alăturat actul de paupertate, prin aceasta ea s'a conformat în totul celor prescrise de lege prin art. 257 Pr. civilă, şi cererea de perimare urmează să-şi producă efectele ce legea îi atribue, iar împrejurarea că pârîtul arătat în cererea de perimare erà încetat din viaţă, în momentul introducerei acestei cereri, şi reclamantul neavând cunoştinţă de moartea adversarului său a făcut cererea de perimare faţă de el, ca şi cum ar fi fost în viaţă, iar nu faţă de moştenitorii lui, această împrejurare nu poate să atragă nulitatea cererei de perimare, făcută în condiţiile art. 257 Pr. civilă, destul este numai ca cercetarea cererei de perimare să fi fost făcută şi hotărîrea să fi fost dată după ce succesorii celui încetat din viaţă au fost citaţi. Cas. S-a I-a, Bult. 1913, p. 2003, 2004.

— S'a mai decis, tot cu privire la perimare, că jurnalul tribunalului prin care se amână fără termen judecarea unui apel, pe motiv că nu s'au scos citaţiile, nu este un act de procedură cu caracter contradictor, astfel cum cere art. 257 Pr. civilă, căci n'a putut ajunge la cunoştinţa părţei adverse prin citarea la termenul când acel act s'a îndeplinit; prin urmare, un asemenea jurnal nu este întrerupător de perimare. Cas. S-a III, decizia No. 274, din 6 Octombrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 34, p. 531, No. de ordine 536.

— In fine, o decizie a Curţei din Bucureşti, din 26 Sept. 1914, pune în principiu că art. 257 din pr. civilă a rânduit, în ce priveşte perimarea, o procedură specială, făcând din această chestiune un litigiu cu totul deosebit de fond. Astfel, dacă în urma casărei unei deciziuni, care declarase perimat un apel, instanţa de trimitere constată

că acel apel nu puteà fi perimat, intră tot în competenţa primei Curţi, care declarase perimarea, ca să judece fondul, întrucât acea instanţă, prin perimarea apelului, nu atinsese întru nimic fondul afacerei. *Cr. judiciar* din 1914, No. 77, p. 624.

Persoane morale.—Nu pot renunţà la prescripţia îndeplinită (Controv.), 59 n. 3. V. *Prescripţia civilă.*

— Cetele de moşneni nu sunt persoane morale, 77. V. *Cete de moşneni.*

— Persoanele morale nu pot să posede decât prin reprezentanţii lor legali, 97. V. *Posesiune.*

— O persoană morală, de exemplu un Stat străin, poate să dobândească prin prescripţie teritorii internaţionale, afară bine înţeles de pământurile rurale, care, în ţara noastră, nu pot fi stăpânite de străini, fie aceşti străini persoane fizice sau morale, 39, 59 n. 3. V. *Străini*, etc.

— Prescripţia curge contra persoanelor morale, 174, 416, 417. V. *Prescripţia civilă.*

— Persoanele morale fiind nişte ficţiuni, care nu au n i c i vârstă, nici stare civilă, nu pot, din acest punct de vedere, fi asimilate minorilor. De câteori ele au deci o acţiune în anulare de exercitat, ele trebue s'o exercite în cei 10 ani dela data actului anulabil, 278, 279. V. *Prescripţia civilă*, p. 643.

Petiţia de ereditate. — Se prescrie prin 30 de ani dela data deschiderei succesiunei, 217 n. 1 *in fine*, 233, 358 şi tom. III, partea II, p. 896 şi 903. Vezi *Moşt. aparent, Prescripţia civilă*, etc.

Pivniţă.—Se poate dobândì prin prescripţie o pivniţă situată sub pământul altuia, 78 n. 1.

Plata. — Nu este un titlu just, care să poată conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10—20 de ani, 249 n. 2.

Poliţa de încărcare, 423. V. *Prescripţia comercială.*

Pompe funebre. — Intreprinzătorii de pompe funebre sunt comercianţi, 452. V. *Prescripţia comercială.*

Poprire. — Poprirea făcută în baza unui titlu executor întrerupe prescripţia, fiindcă este un mijloc de executare, 160. V. *Prescripţia civilă.*

— Termenul de apel, în materie de poprire, se determină după modul cum acţiunea a fost considerată şi judecată în prima instanţă, 448 *ad notam.* Vezi *Apel.*

Portărei.—Sunt asimilaţi cu magistraţii şi fac parte din ordinul judecătoresc, 296 n. 4.

Posesiunea. — Bibliografie asupra posesiunei, 91 n. 2.

— Dreptul străin în privinţa posesiunei, 92.

— Proiectul de cod civil p. Basarabia (art. 484, 485), 92, 93. V. *Basarabia*.

— Origina cuvântului posesiune, 93, 94.

— Deosebire între posesiune şi proprietate, 93. V. *Proprietatea*.

— Noţiuni generale asupra posesiunei, 94 urm. şi tom. III, partea I-a, p. 291 urm.

— Posesiunea este baza prescripţiei achizitive sau uzucapiunei, 94. V. *Prescripţie civilă*.

— Ea joacă rol numai în prescripţia achizitivă sau uzucapiune, iar nu în prescripţia extinctivă sau liberatorie, în care inacţiunea proprietarului sau creditorului, în timpul determinat de lege, conduce la stingerea dreptului asupra lucrului posedat, 94.

— Definiţia posesiunei, 94 text şi n. 4.

— Nu numai lucrurile corporale, dar şi cele incorporale, precum servituţile, sunt susceptibile de posesiune, 94, 95.

— Dreptul asupra unui lucru incorporal poate fi exercitat, ca şi asupra unui lucru corporal, fie prin noi înşine, fie prin alţii în numele nostru, 95.

— Posesiunea nu se aplică la creanţe, afară de titlurile la purtător, 95. V. *Prescripţia civilă*, *Titluri la purtător*, etc.

— Ea nu se aplică, de asemenea, la succesiuni, 95. V. *Succesiune*.

— Posesiunea unui lucru consistă în dobândirea puterei efective asupra acelui lucru, 95.

— Excepţie în privinţa sezinei, care este o ficţiune, 95, 96. V. *Sezină*.

— *Dovedirea posesiunei*. Posesiunea fiind un fapt, poate fi dovedită prin martori şi prezumpţii, acel care o invoacă trebuind să stabilească existenţa ei, 96, 105 şi tom. III, partea I, p. 291.

— Proprietatea imobiliară nu poate, din contra, fi dovedită prin prezumpţii de fapt, lăsate la aprecierea judecătorilor, de câteori este vorba de o valoare mai mare de 150 lei (Controv.), 96 n. 3 şi tom. III, partea I, p. 268. V. *Proprietate*.

— Judecătorii trebue să examineze şi să aprecieze actele propuse pentru stabilirea proprietăţei, 96 n. 3.

— *Dobândirea posesiunei (corpus et animus)*, 97.

— Apucarea lucrului poate să se exercite prin noi înşine sau printr'un mandatar ori un *negotiorum gestor*, pe când intenţia de a păstrà lucrul ca al său, trebue, în genere, să existe în însăş persoana posesorului, 97.

— Minorii şi nebunii nu pot să posede decât prin reprezentanţii lor legali, 97. V. *Alienaţi*, *Minori*, etc.

— Tot astfel şi persoanele morale, 97. V. *Persoane morale*.

— In privinţa comunelor, vezi p. 77 şi 97.

— Posesiunea se păstrează prin simpla intenţie de a aveà lucrul ca al său *(animo tantum)*, 98.

— Posesiunea se păstrează fără exercitarea de acte materiale, 99.

— Nu este nevoe pentru conservarea posesiunei de a aveà voința de a posedà, 99.

— Posesiunea se poate păstrà nu numai prin noi înșine, dar și prin alții, 99.

— *Imprejurările care aduc pierderea posesiunei*, tom. III, partea I, p. 296 urm.

— *Efectele posesiunei*, 99 urm.

— In materie imobiliară, posesiunea cu titlu de proprietar face a se presupune proprietatea până la dovada contrară, 99, 100.

— Incât privește mobilele însă, proprietatea lor se dobândește prin prescripția instantanee, dacă posesorul este de bună credință, 100, 348. V. *Prescripția civilă.*

— Această regulă nu se aplică universalităților juridice de mobile, ci numai universalităților de fapt, 101, 358, 359.

— Ea se aplică însă creditorului gagist sau amanetar, 101, 351. V. *Creditor gagist*, *Gaj*, etc.

— Deoseb. între codul nostru și cel francez, în privința mobilelor, 100 n. 3.

— Un alt efect al posesiunei este de a permite posesorului să exercite acțiunile posesorii, cel puțin în privința imobilelor, 101. V. *Acț. posesorii.*

— In pvivința mobilelor, chestiunea este controversată, 101 n. 2. V. *Acț. posesorii.*

— Condițiile cerute pentru exercițiul acțiunilor posesorii,

101 n. 3, 184 n. 2. V. *Acț. posesorii.*

— Chestiunea de a se ști dacă, într'o acțiune posesorie, judecătorul poate cumulà posesorul cu petitoriul este controversată, însă afirmativa este singură admisibilă în legislația noastră, 184 n. 2. V. *Acț. posesorii*, *Cumul*, etc.

— Un al 3-lea efect al posesiunei este de a conduce la proprietatea imobiliară, de câteori ea este exercitată în condițiile și în timpul cerut de lege. 102.

— Efectele uzucapiunei sunt restrânse la lucrul posedat, de unde și regula: *tantum præscriptum*, *quantum possessum*, 104.

— Efectele uzucapiunei trebue, pe de altă parte, să fie cuprinse în măsura posesiunei, 104.

— In fine, posesiunea, când este de bună credință, permite posesorului de a dobândì proprietatea fructelor lucrului posedat, 102.

— *Caracterele ce trebue să întruneascâ posesiunea spre a puteà conduce la proprietate prin uzucapiune sau prescripția achizitivă*, 102 urm.

— Spre a puteà conduce la proprietatea unui imobil determinat, posesiunea trebue să fie continuă, neîntreruptă, pașnică, publică și sub nume de proprietar, 105 urm.

— Codul fr. mai cere ca posesiunea să nu fie *echivocă*, condiție ștearsă de legiuitorul nostru, pentrucă aceasta nu este o ca-

Posesiunea

litate nouă, ci confirmarea celorlalte calităţi cerute de lege, 106, 125.

— Sensul cuvintelor „posesiune neechivocă“, 125.

— Exemple de posesiune echivocă, 125. Vezi *Echivocitatea posesiunei*.

— Motivele pentru care legea a cerut condiţiile de mai sus pentru toate prescripţiile în genere, 106.

1° Spre a conduce la proprietatea imobilului posedat, posesiunea trebue să fie *continuă*, 106.

— Ce se cere pentru ca posesiunea să fie continuă, 106, 107.

— Dacă posesiunea a fost sau nu continuă, aceasta este o chestie de fapt, 107.

Posesiunea nu încetează de a fi continuă prin faptul că exerciţiul ei ar fi fost împiedicat un timp oarecare printr'un obstacol al naturei, 107.

2° Spre a puteà conduce la proprietate, posesiunea trebue, în al doilea loc, să fie *neîntreruptă* sau *necurmată*, ceeace este iarăş o chestie de fapt, 107, 108.

— In ce consistă discontinuitatea posesiunei, 108.

— Posesiunea este întreruptă prin abdicarea voluntară, făcută de către posesor, chiar dacă el ar reluà această posesiune înaintea termenului de un an şi înainte ca altul să fi început a posedà lucrul înlăuntrul acestui termen (Controv.), 146 n. 1.

— Posesorul, care invoacă prescripţia, n'are nevoe să dovedească că posesiunea sa este continuă şi neîntreruptă, faptul discontinuităţei şi al întreruperei fiind în sarcina acelui care invoacă asemenea fapte, 108.

— Dar, dacă posesiunea actuală şi cea veche fac a se presupune, până la dovada contrară, posesiunea intermediară, posesiunea veche nu face însă a se presupune posesiunea actuală, 108.

— Neadmiterea nici a unei alte prezumţii din dreptul vechiu francez, 109.

— 3° Posesiunea trebue să fie paşnică sau netulburată, adecă să nu fie întemeiată sau conservată prin acte de violenţă, 109.

— Viciul violenţei dispare îndată ce violenţa a încetat, 110.

— Violenţa este un viciu relativ, opozabil numai de acela contra căruia ea este exercitată, 110, 111. V. *Violenţă*.

— Nu numai violenţa fizică, dar şi cea morală viciază posesiunea, 110.

— 4° Al patrulea caracter ce trebue să întrunească posesiunea, este ca ea să fie *publică* sau *neclandestină*, 110.

— Când încetează clandestinitatea, 111. V. *Clandestinitate*.

— Ca şi violenţa, clandestinitatea este, în dreptul nostru, un viciu relativ *(nec clam ab adversario)*, 112, 115.

— Publicitatea este admisă numai în privinţa imobilelor, nu însă şi în privinţa mobilelor, 112.

— 5⁰ Al cincelea caracter ce trebue să întrunească posesiunea spre a conduce la proprietate, este că ea trebue să fie *neprecară* sau *sub nume de proprietar*, 112 urm.

— Chestiunea de a se ştì dacă posesiunea este precară, publică sau clandestină, continuă, sau necontinuă, precum şi dacă ea întruneşte celelalte condiţii cerute de lege, este o chestie de fapt pe care judecătorii fondului o apreciază în mod suveran, 107, 108, 112, 212 n. 2.

— Posesorul poate să recunoască, pentru viitor, precaritatea posesiunei sale, şi această recunoaştere va aveà de rezultat de a face prescripţia imposibilă pentru el, afară de cazul când titlul posesiunei sale ar fi intervertit, 53, 54.

— Prin precarişti sau posesori cu titlu precar se înţeleg astăzi toţi acei care posedă un lucru cu obligaţia de a-l restituì, 112. V. *Precarişti.*

— Astfel sunt: locatarii, arendaşii, depozitarii, uzufructuarii, tutorul, bărbatul administrator al bunurilor dotale, sechestrul, creditorul antichrezist, bezmănarul, dijmănarul, comodatarul, căpitanii vaselor ce comandă, etc., 113, 427. V. *Precarişti.*

— Posesorul cu titlu precar nu poate prescrie decât intervertind titlul său, 114, 117 urm.

— Viciul precarităţei fiind real şi perpetuu, există *erga omnes* şi, deci, împiedică pe precarist de a opune posesiunea nu numai acelui pentru care el posedă, ci şi oricărei alte persoane în genere, 114.

— 6⁰ In fine, art. 1853 § 2 adaogă că posesiunea exercitată asupra lucrului a l t u i a prin simpla îngăduinţă sau toleranţă a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul acestui lucru la prescripţie, fiindcă toleranţa nu constitue o posesiune *animo domini*. Toleranţa sau îngăduinţa exclude ideea de drept; de aceea ea nu poate servì de temeiu prescripţiei, 123, 124. V. *Toleranţă.*

— Toleranţa face să se nască un viciu absolut, iar nu numai relativ, fiindcă ea nu este decât o formă a posesiunei precare, 124. V. *Toleranţă.*

— Posesiunea ce se exercită prin simpla toleranţă sau îngăduinţă, nu poate constituì un drept de servitute, dobândit prin posesiune în sensul art. 623 C. civil; şi îngăduinţă sau toleranţă există de câteori actele de posesiune exercitate de proprietarul fondului dominant nu aduc un prejudiciu apreciabil proprietarului fondului servant şi când acest din urmă nu are un interes serios de a se opune. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1914, No. 80, p. 636. V. *Servitute.*

— Acel care posedă un lucru nu are altceva de dovedit decât faptul posesiunei sale, pentrucă posesiunea este presupusă neprecară până la dovada contrară, 115.

— De câteori însă se stabileşte că posesorul a început a posedà pentru altul, adecă cu titlu precar, el este presupus a fi conservat aceeaş calitate, dacă nu se dovedeşte contrariul, 115

— *Intervertirea titlului posesorului precar*, 116 urm.

— Pentru ca un precarist să poată prescrie, el trebue să intervertească titlul său, conform art. 1858, p. 114.

— Imprejurările care fac ca titlul posesorului precar să fie intervertit, sunt următoarele:

— 1⁰ Faptul unui terţiu. De exemplu, posesorul precar cumpără dela un terţiu, pe care îl crede proprietar, lucrul ce deţine acest terţiu, 117.

— Faptul terţiului consistă în orice act translativ de proprietate, de exemplu: o vânzare, o donaţiune, un legat, etc., 118.

— Numai titlurile tranzlative de proprietate formând o intervertire a titlului proprietarului, împărţeala nu conferă copărtaşului în lotul căruia bunul a căzut, un titlu nou de natură o face să dispară precaritatea titlului vechiu, 119. V. *Impărţeală*.

— Buna credinţă fiind presupusă pănă la dovadă contrară, acel care susţine că posesorul a fost de rea credinţă trebue să-şi dovedească afirmaţiunea sa, 119.

— Cazul excepţional în care reaua credinţă a posesorului este patentă, 119.

— 2⁰ A doua împrejurare care aduce intervertirea titlului posesorului precar, este contradicţia făcută de el dreptului proprietarului dela care deţine lucrul. De exemplu, arendaşul, urmărit pentu plata câştiurilor, refuză de a le plătì pretinzând

că este proprietar, şi adevăratul proprietar tace 30 de ani, 119, 120.

— Dovedirea faptelor materiale sau juridice din care rezultă contradicţia făcută dreptului proprietarului, 120.

— Intervertirea titlului posesorului precar odată stabilită, are efect *erga omnes*, iar nu numai în privinţa celuia faţă de care titlul a fost intervertit, 120.

— La aceste două cazuri prevăzute de codul fr., legiuitorul nostru mai adaogă încă două cazuri, şi anume: 3⁰ când posesorul precar transmite printr'un act cu titlu particular (de exemplu: vânzare, donaţiune, legat, etc.), posesiunea lucrului, unui terţiu de bună credinţă, 121, 122.

— Această soluţie, admisă şi în codul Calimach, este conformă adevăratelor principii, 122.

— 4⁰ Când posesorul precar transmite posesiunea sa cu titlu universal altuia, şi moştenitorul este de bună credinţă, 122.

— Justificarea acestei soluţii, 122, 123.

— Consecinţile soluţiei admise de legiuitorul nostru în privinţa moştenitorilor uzufructuarului (deoseb. de codul francez), 123.

— Posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simpla îngăduinţă sau toleranţă a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul acestui lucru la prescripţie, după cum am arătat mai sus,

pentrucă toleranța sau îngăduința exclude ideea de drept, 123, 124. V. *Toleranță.*

— Toleranța sau îngăduința proprietarului face să se nască un viciu absolut, iar nu numai relativ, 124. V. *Toleranță.*

— Actele de pură facultate nu pot să servească de temeiu nici posesiunei, nici prescripțiunei, deși legiuitorul nostru a eliminat din art. 1853 § 2, cuvintele relative la actele de pură facultate, 124.

— Facultățile legale sunt, de asemenea, imprescriptibile, spre deosebire de cele convenționale, 88, 124, 125. V. *Facultăți legale.*

— Prescripția nu curge, în principiu, între comuniști, 125, 126. V. *Indiviziune.*

— Pentru ca unul din coproprietari sau comuniști să dobândească prin prescripție partea celorlalți comuniști, el trebue să posedeze lucrul întreg *nomine proprio*, în mod separat și excluziv, 126.

— Comunistul care posedă lucrul comun, în această calitate, nu are nevoe de a-și intervertì titlul pentru a prescrie totalitatea lucrului comun, fiind suficient ca în tot timpul cerut pentru prescripție, posesiunea sa să fi fost excluzivă de orice act de posesiune a celorlalți comuniști, 126 text și n. 4.

— Starea de indiviziune se stinge, deci, și impărțeala nu mai poate fi admisă, atunci când unul sau mai mulți din comuniști sau comoștenitori a dobândit prin prescripție, în contra celorlalți comuniști,

proprietatea întreagă sau a unei părți din bunurile comune, 127. V. *Impărțeală.*

— *Juncțiunea posesiunei*, 127 urm.

— Posesorul actual poate să uniască posesiunea sa cu acea a autorului său, fie că i-a succedat cu titlu universal, sau cu titlu particular, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, 128.

— Motivele acestei dispoziții, 128.

— Această juncțiune a posesiunei erà admisă atât la Romani cât și în codul Calimach, 128, 129 urm.

— Conciliarea art. 1920 cu art. 1930 din codul Calimach, care sunt în contradicție flagrantă, 130. V. *C. Calimach.*

— Pentru ca posesorul actual să poată unì posesiunea sa cu acea a autorului său, acest din urmă trebue să fi exercitat o posesiune utilă *ad usucapiendum*, 130.

— Dispoziția codului austriac în această privință, 131.

— Dispoziția codului Caragea, 131.

— După acest din urmă cod, titlul *pro herede* constituià un titlu just care, unit cu buna credință, permitea moștenitorului să prescrie prin 10 ani, deși autorul, care erà de rea credință, nu puteà prescrie decât prin 30 de ani, 132.

— Aceeaș soluție este admisă și în dreptul actual, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, 133 urm., 250. V. *Prescripția civilă*, *Titlu pro herede*, etc.

Posesiunea . . .

— Neadmiterea acestei soluţii în dreptul francez, 140 text şi n. 1.

— *Quid* în privinţa dreptului roman? 139 n. 2

— Titlul *pro herede* nu poate fi opus, în dreptul actual, unui comoştenitor, ci numai unui terţiu străin de succesiune, 138, 139. V. Titlu *pro herede.*

— Uzucapiunea bazată pe titlul de moştenitor (titlul *pro herede)* are de scop de a acoperì, încât priveşte pe moştenitorul care a posedat de bună credinţă, viciul rezultând din lipsa titlului de proprietate, sau a capacităţei autorului său, 140, 141.

Poslusjnice.—Prescripţia de un an nu este aplicabilă poslujnicilor, 297 n. V. *Gardieni, Infirmieri, Prescripţia civilă* etc.

Possideo quia possideo, 100.

Potronic. — Moneda veche leşească, egală cu o costandă (10 bani), 530 n. 2. V. *Costandă.*

Prada de răsboiu. *(præda bellica).*—Nu poate fi revendicată ca lucrul furat dela terţiul posesor, fiindcă prada luată dela inamic se consideră ca o proprietate legitimă, 373 şi tom. III. partea II, p. 32, 33. V. *Prescripţia civilă,* p. 658.

Precarişti.—Precarişti sunt toţi acei care posedă un lucru ce-i obligă la restituire. Astfel, sunt: locatarii sau arendaşii, depozitarii, uzufructuarii, mandatarii convenţionali sau legali creditorul amanetar, creditorul antichrezist, dijmănarul, uzuarul, abitatorul, căpitanul vasului etc., 112, 113, 427. V. *Posesiune.*

— Posesorii cu titlu precar nu pot invocà art. 1909 C. civil, pentrucă ei nu pot prescrie nu numai în mod instantaneu, dar nici chiar *per mille annos,* 350. V. *Prescripţia civilă.*

Prescripţia civilă. — Consideraţii generale şi istorice asupra prescripţiei, 2 urm.

— Origina prescripţiei, 2.

— Dreptul grecesc şi dreptul roman, 2 urm.

— Reforma lui Justinian, 4.

— Introducerea prescripţiei de 30 de ani printr'o constituţie a lui Teodosie cel tânăr, 4.

— Prescripţia de 40 de ani, introdusă de împăratul Anastase, şi bunurile la care se aplică această prescripţie, 4.

— Prescripţia de 100 de ani 5, 6.

— Prescripţia imemorială, 6.

— *Prescripţia liberatorie şi uzucapiunea în codul Calimach.* 7 urm.

— Data punerei în lucrare a acestui cod (1 Iulie 1817), 7 n. 1. V. *Codul Calimach.*

— Prescripţia facultăţilor legale după acest cod, 12.

— După acest cod, nu puteà să existe prescripţie achizitivă sau uzucapiune, oricât de lungă

ar fi fost, fără bună credință, 16, 215, 231 *ad notam*.

— Dr. roman și dr. vechiu fr. în această privință, 16 n. 3.

— Dreptul actual nu mai cere bună credință în privința prescripției de 30 de ani. (Critica acestei soluții), 16, 17.

Soluția codului Caragea, 17 n. 1.

— După codul Calimach, cei puternici nu puteau prescrie contra celor neputernici chiar prin prescripția de 40 de ani, dispoziție împrumutată dela o novelă a împăratului Profirogenit, 15 text și n. 5, 76; tom. IV, partea 1-a, p. 77, 78 și tom. VI, p. 7 n. 4. V. *Codul Calimach*.

— *Prescripția în codul Caragea*, 21 urm.

— Prigonirile pentru călcare de pământ și de hotare între vecini erau, după acest cod, imprescriptibile, 22.

— Codul Caragea a fost însă modificat, în această privință, prin L. din 8 Martie 1847, p. 22 n. 1, 242 *ad notam*. V. *C. Caragea, Hotărnicie*, etc.

— Anaforaua boerilor către Domn din 1827, în această privință, 23 *ad notam*.

— Codul Caragea admite prescrierea instanțelor părăsite, prin 30 de ani, soluție admisă și în dreptul actual, 25 n. 1, 156 urm., 221.

— Aplicarea acestei prescripții acțiunei cambiale, 221 n. 1, 409, 445, 447. V. *Cambie*.

— Prescripția cu rea credință de 30 de ani are, sub codul Caragea, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate (Controv.), 26, 27.

— In dreptul actual, prescripția achizitivă, odată îndeplinită, constitue un titlu de proprietate, care poate fi invocat atât pe cale de excepție, pentru a reține imobilul ce se posedă, cât și pe cale principală, pentru a revendică imobilul de care cineva este deposedat, 24, 43, 234.

— *Prescripția în dreptul străin*, 28 urm.

— Codul german, 28, 29.

— Dreptul canonic, 29 *ad notam*.

— Codul spaniol, 29, 30.

— Codul portughez, 30, 31.

— Dreptul suedez și norvegian, 31.

— Dreptul rusesc, 31 n. 3 și tom. VII, p. 373 n. 2.

— Dreptul muzulman, 38 n. 1.

— Dreptul ebraic, 38 n. 1.

— Dreptul bulgar asupra prescripției, 32, 33 text și n. 1; 65 n. 1 și 3; n. 8 dela p. 77, 78; p. 100, 101, 117 *ad notam* și n. 1; 147 n. 5; 148 *ad notam;* 167 n. 1 și 2; 178 n. 4, 211 n. 3 și 4; 220, 221; 285, 286; 317 text și n. 1; 358, 364 n. 3, etc.

— Codul japonez din 1896, 32 n. 2, 33 nota și 34.

— Codul elvețian din 1907, p. 34 Vezi asupra acestui cod, în privința prescripției achizitive, în materie imobiliară, V. Rossel și F. H. Mentha, *Manuel de droit civil suisse*, II, p. 37 urm.; iar în materie mobiliară, II, p. 105—108 (Lausanne, 1912).

— Prescripția a fost introdusă într'un interes public, 34 urm.

— Justificarea prescripției, 36, 37.

— Origina cuvântului prescripție (dr. roman), 37.

— Prescripția aparține ea dreptului natural sau dreptului civil? (Controv.), 37, 38.

— Prescripția aparținând într'un sens oarecare dreptului natural, sau mai bine zis dreptului ginților, și străinii putând dobândì astăzi imobile urbane în România, se înțelege că ei pot s'o invoace în privința acestor imobile, 38, 39, 59 n. 3, 398. V. *Străini.*

— Ei nu pot însă exercità acțiunile posesorii relative la imobilele rurale, 39. V. *Acțiuni posesorii, Străini,* etc.

—Oblig. stinsă prin prescripție, este ea transformată într'o obligație naturală? (Controv.), 39, 40, 443 n. 3. Vezi și tom. VI, p. 13, text și n. 3 V. *Oblig. naturală.*

— Codul Calimach și dreptul străin în această privință, 40.

— Natura și definiția prescripției, 41 urm., 44 text și n. 2.

— Prescripția este achizitivă (usucapiune) și liberatorie sau extinctivă, 41.

— Prescripția achizitivă sau usucapiunea se îndeplinește prin posesiunea exercitată timp de 30 de ani în condițiile statornicite de lege (art. 1890) și prin 10 sau 20 de ani, când posesorul este de bună credință

și are un titlu just (tranzlativ de proprietate), 41.

— Prescripția achizitivă sau usucapiunea este un mod de a dobândì proprietatea imobiliară, iar cea liberatorie sau extinctivă este un mod de a se liberà de o obligație, 42.

— Deosebire între prescripția achizitivă și cea liberatorie, 43, 44, 104.

— Prescripția liberatorie se îndeplinește prin inacțiunea creditorului timp de treizeci de ani, afară de prescripțiile mai scurte, 42.

— Temeiul prescripției este consolidarea drepturilor statornicite de lege și stabilitatea lor, 42.

— Efectul retroactiv al prescripției, 42.

— Nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat, de unde și regula: *tantum præscriptum, quantum possessum,* 42 n. 1, 104. Vezi *Posesiune, Tantum præscriptum,* etc.

— După adevăratele principii, prescripția nu constitue un drept câștigat, decât atunci când este îndeplinită; până la îndeplinirea ei, ea nu constitue în folosul celor pentru care curge decât o expectativă, pe care legea nouă poate s'o modifice, 42 text și n. 4.

— Cu toate acestea, art. 1911 din codul civil pare să considere prescripția ca un drept câștigat, de oarece el pune în principiu că prescripțiile începute sub legile vechi se regulează după legea atunci în vigoare, 43 text și n. 1.

— Definiția prescripției în

dreptul francez şi în dreptul nostru, 44, 45.

— Definiţia dată de Domat şi de Dunod, 44 n. 2.

— Definiţia codului portughez şi a proiectului codului civil japonez, 45 text şi n. 3.

— Deosebire între prescripţie şi decăderile de drepturi, 45, 46. V. *Decăderi de drepturi.*

— Decăderile de drepturi curg contra tuturor şi judecătorii trebue să le aplice din oficiu, 46.

— Perpetuitatea excepţiei în privinţa decăderilor de drepturi, 47.

— Regulile dela prescripţie aplicabile decăderilor de drepturi, 48.

— Inexistenţa în dreptul nostru a maximei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*, 48, 172, 173, 507, 523. V. *Contra non valentem agere*, etc.

— Existenţa acestei maxime în codul Calimach, 20 n. 3. 178. V. *Codul Calimach.*

— Ca orice decădere de drepturi, prescripţia trebue să fie strict mărginită în limitele ei, ea neputând fi întinsă dela o persoană la alta, nici dela un drept la altul, 49.

— Reguli comune prescripţiei achizitive (uzucapiunei), şi prescripţiei liberatorii, 49.

— *Renunţarea la prescripţie*, 50 urm.

— Prescripţia fiind o instituţie de ordine publică, părţile nu pot renunţà la ea decât

în urma îndeplinirei ei, soluţie admisă şi în codul Calimach, 21, 50, 51.

— Regula de mai sus se aplică la toate prescripţiile, în genere, şi la decăderile de drepturi, 52.

— Nu se poate, de asemenea, renunţà la dreptul de a opune perimarea, 52. Vezi *Perimare.*

— Se poate însă renunţà, atât în mod expres cât şi tacit, la o prescripţie îndeplinită, pentrucă, în asemenea caz, numai interesul renunţătorului este în joc, nu însă şi interesul public, 52, 59.

— Se poate, de asemenea, suspendà cursul prescripţiei prin convenţia părţilor (Controv.), 53. Cpr. Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1901, No. 42, p. 338 (cu observ. noastră). V. *Suspendarea prescripţiei*, p. 686.

— Exemplul unei renunţări permise, 53.

— Posesorul poate, de asemenea, să recunoască, pentru viitor, precaritatea posesiunei sale, 53, 54. V. *Posesiune.*

— Renunţarea la o prescripţie începută, 54.

— După cum nu se poate de mai înainte renunţà la o prescripţie neîndeplinită, tot astfel nu se poate stipulà o prescripţie mai lungă decât acea statornicită de lege (Controv.), 54, 439.

— Dar dacă, după părerea generală, nu se poate stipulà, o prescripţie mai lungă decât acea stabilită de lege, se poate, din contra, scurtà termenul prescripţiei, pentrucă asemenea

convenție, departe de a agravà situația debitorului, o îmbunătățește, din contra, micșorând termenul în care el se liberează, 54, 55, 56, 322, 439, n. 3 dela p. 450, 451.

— Soluția dreptului german în această privință, 55 n. 3, 56 n. 2, 450 n. 3.

— Scurtarea termenului prescripției dintr'o poliță de asigurare, 55, 56, 439. V. *Asigurare.*

— In materie de cărăușie, 56. V. *Cărăușie*, *Transport*, etc.

— In privința regul. căilor ferate, 56.

— Spre a puteà renunță la o prescripție îndeplinită, trebue a aveà capacitatea de a înstrăinà, 56, 57.

— Renunțarea trebue să fie liberă și spontanee, 57.

— Incapabilii care nu pot renunțà la prescripție (minorii, interzișii, femeile măritate, etc.), 57.

— Minorul și femeea măritată comercianți pot însă să renunțe la prescripția care privește comerțul lor, 57 n. 4, 58 *ad notam.*

— Renunțarea din partea tutorilor, bărbaților administratori ai bunurilor dotale ale femeilor, etc. 58, 59.

— Renunțarea tutorului la prescripțiile scurte, 58 n. 1. V. *Tutor.*

— Renunțarea din partea tutorului la o prescripție începută, însă neîndeplinită (Controv.), 58 n. 1.

— Renunțarea la prescripție din partea persoanelor morale (Controv.), 59 n. 3. V. *Persoane morale.*

— Renunțarea poate fi expresă sau tacită, pură și simplă sau condițională etc., 59 text și n. 4.

— Dovedirea renunțărei exprese, 59 n. 5, 60 *ad notam.*

— Dacă există sau nu renunțare, aceasta este o chestie de fapt, 60, 71 n. 2.

— Cazurile când Casația își exercită controlul său, 60.

— In orice caz, renunțările sunt de drept strict, 60, 61, 71 n. 2 *in fine.*

— Plata datoriei făcută de debitor, când nu este făcută din eroare, atrage după sine renunțarea la prescripția îndeplinită, 61.

— Rezervele făcute de debitor în chitanța de plată nu produc, în genere, niciun efect, 61.

— Cazul când debitorul și-a făcut rezerve incompatibile cu ideea de renunțare, 61 n. 3.

— Alte fapte care constituesc o renunțare la prescripția îndeplinită (plata unui acont sau a unei părți din datorie, cererea unui termen de plată, etc.), 62 text și n. 1.

— Faptele care nu atrag renunțarea la prescripție, 62.

— Renunțarea la prescripția îndeplinită fiind o manifestare unilaterală de voință, n'are nevoe de a fi acceptată de proprietarul sau creditorul chemat a se folosì de ea, 62.

— Renunțarea la prescripția unui imobil nu este supusă transcrierei, fiindcă nu este translativă de proprietate, ci numai

declarativă de drepturi, 63. V. *Transcriere.*

— Renunțarea la prescripția îndeplinită nu este o înstrăinare, ci recunoașterea dreptului altuia, 57, 63.

— Efectele renunțării la prescripția îndeplinită, 63 urm.

— Renunțarea la prescripția îndeplinită nu crează un drept nou în folosul celuia pentru care se face, 63.

— Prin renunțarea la prescripția îndeplinită, creditorul nu-și pierde dreptul său de creanță, 64.

— Renunțarea nu este opozabilă acelora dela care nu emană. Astfel, renunțarea la prescripție din partea debitorului principal, nu produce niciun efect în privința fidejusorului; renunțarea unuia din debitorii solidari nu este opozabilă celorlalți debitori solidari, etc. 64. V. *Fidejusiune*, *Solidaritate*, etc.

— *Oprirea făcută judecătorilor de a opune prescripția din oficiu*, 65 urm.

— In materie civilă și comercială, judecătorii nu pot invocà prescripția din oficiu, soluție admisă și în codul Calimach, 65.

— Nici ministerul public n'o poate invocà în numele incapabililor, controversa care există asupra acestui punct în Franța neputând să aibă loc la noi, 67 n. 1.

— Motivele dispoziției care oprește pe judecători de a invocà prescripția din oficiu, 66.

— Acest principiu se aplică tuturor prescripțiilor în genere, chiar și celor prevăzute de legea timbrului, 67, 68.

— In materie represivă, prescripția trebue, din contra, să fie invocată din oficiu, pentru prima oară nu numai în apel, dar și înaintea Curței de casație, 68, 472, 508, 519, 520, Mai vezi tom. IV partea II, pag. 589; tom. V, pag. 512; tom. VII, p. 455 n. 2, etc. V. *Ordine publică*, *Prescripția penală*, p. 667, etc.

— Din împrejurarea că prescripția penală interesează ordinea publică rezultă că prevenitul sau condemnatul nu poate să renunțe la ea, 472, 508.

— Judecătorii trebue să declare stinsă nu numai acț. puplică, dar și acțiunea civilă izvorîtă dintr'un fapt penal, pentrucă ambele acțiuni se preseriu prin acelaș termen, 68, 69. V. *Acț. civilă*, *Prescripția penală*, etc.

— Cazul când acț. civilă se exercită deosebit de cea publică (Controv.), 69, 472 n. 5, 514.

— Prescripția poate fi invocată atât de pârît cât și de reclamant, 69 text și n. 3.

— Ea poate fi invocată nu numai în termeni expreși, dar și în mod implicit sau virtual, 69.

— Exemple de invocări implicite sau virtuale, 69, 70.

— Prescripția neinvocată prin concluzii orale, nu poate fi invocată prin concluzii scrise, 70. V. *Concluzii scrise.*

— Prescripția poate fi in-

vocată nu numai în prima instanţă, dar şi în apel, chiar după ce partea a pus concluzii în fond, până în momentul închiderei dezbaterilor, 71 text şi n. 4, 72 nota, 321. V. *Apel.*

— Ca şi autoritatea lucrului judecat, prescripţia civilă şi comercială nu poate fi invocată pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, 72. V. *Autor. lucrului judecat*, p. 561.

— Ea poate însă fi invocată pentru prima oară înaintea instanţei de trimitere, în urma unei casări, dacă partea în drept n'a renunţat la acest mijloc de apărare, 72 text şi n. 3. V. *Casare.*

— *Persoanele care pot invocă prescripţia şi în contra cărora ea poate fi invocată*, 72 urm.

— Persoanele care pot invocă prescripţia (orice parte interesată), 73.

— Străinii n'o pot invocă decât în privinţa imobilelor urbane, 73. V. *Străini.*

— Dreptul creditorilor de a invocă prescripţia în numele debitorului lor, 73, 74.

— Persoanele altele decât creditorii, interesate a invocă prescripţia, 73 n. 2.

— De câteori creditorii atacă actul debitorului lor ca fraudulos, ei trebue să dovedească prejudiciul şi frauda (Controv.), 74. V. *Acţ. pauliană.*

— Dreptul conferit de lege oricărei părţi interesate de a invocă prescripţia, se aplică tuturor prescripţiilor în genere, chiar şi celor scurte, 75.

— *Persoanele contra cărora se poate prescrie* particularii, persoanele morale, Statul, comunele, judeţele, etc.), 75 urm.

— Numai domeniul privat al Statului, comunelor, etc. este prescriptibil, nu însă şi cel public, 76, 78 n. 1 *in fine*, 80. V. *Domeniu public, Statul*, etc.

— Comunele din Dobrogea neavând o personalitate juridică până la anul 1874, când comuna a fost organizată în imperiul otoman, şi neavând nici pământ, nu pot revendică astăzi pământ dela Statul român pe baza prescripţiei, 76. V. *Comună, Dobrogea*, etc.

— Se poate prescrie nu numai contra celor prezenţi, dar şi contra celor absenţi, precum şi contra militarilor în activitate de serviciu şi în timp de războiu, 77, 416. V. *Absenţa, Militari*, etc.

— Dobândirea de bunuri prin prescripţie de către cetele de moşneni, 77. V. *Cete de moşneni.*

— *Lucrurile ce pot fi prescrise*, 78 urm.

— Pot fi prescrise imobilele corporale, servituţile personale (uzufructul, uzul şi abitaţia) şi servituţile prediale, continue şi aparente, 78. V. *Servitute.*

— Aceste lucruri nu pot fi prescrise decât atunci când sunt în comerţ, 78.

— Numai legea poate să scoată un lucru din comerciu, 82 n. 4, 83.

— Este suficient ca un lucru să fie inalienabil pentru ca el să fie imprescriptibil, 78.

— Servituţile discontinue şi cele neaparente, deşi sunt în comerţ, totuşi nu pot fi dobândite prin prescripţie, 78, 79, 83. V. *Servitute.*

— Astfel, servitutea de trecere, fiind o servitute necontinuă, nu poate fi dobândită prin prescripţie, ci numai prin titlu, 79 n. 1 şi tom. III, partea I-a, pag. 817 n. 1. V. *Servitute*, *Trecere*, etc.

— In dreptul nostru anterior toate servituţile puteau fi dobândite prin prescripţie, 83 n. 4.

— Asupra chestiunei de a se şti dacă servituţiile necontinue pot fi stabilite prin proba testimonială, vezi tom. III, partea I-a, p. 817.

— Pământurile clăcăşeşti, fiiind inalienabile sunt imprescriptibile faţă de nesăteni, 78 n. 2, 83, 84, 342 text şi n. 2. Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, p. 147. V. *Pământ rural*, p. 606.

— Imobilele dotale devin prescriptibile în urma separaţiei de bunuri cu toate că sunt inalienabile, 79. V. *Dotă imobiliară*, *Fond dotal*, *Separare de bunuri*, etc.

— Sunt, de asemenea, prescriptibile imobilele dotale a căror prescripţie a început a curge înainte de căsătorie, 79.

— Tot prescriptibilă este şi dota mobiliară, ea fiind alienabilă de câteori nu s'a stipulat prin contractul de căsătorie inalienabilitatea ei, 79, 362 n. 3. V. *Dotă mobiliară.*

— De câteori dota mobiliară a fost declarată inalienabilă prin contractul matrimonial, ea nu poate fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, nici chiar în urma desfacerei căsătoriei, 362 n. 3.

— Dota mobiliară, care n'a fost declarată inalienabilă, poate, din contra, fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, fiindcă ea este alienabilă după art. 1249 C. civil, 362, n. 3.

— Domeniul public al Statului, comunelor şi judeţelor este imprescriptibil, 80, 83. V. *Domeniu public*, *Stat*, etc.

— După codul Calimach. lucrurile care făceau parte din domeniul public, sau a căror înstrăinare erà oprită de lege, se prescriau, din contra, prin 40 de ani, 15, 80 n. 2. V. *Cod Calimach.*

— Tot imprescriptibile sunt edificiile consacrate unui serviciu public sau cultului, ca şi accesoriile cultului religios, 81, 82. V. *Cult religios.*

— Imprescriptibilitatea lucrurilor publice şi sacre încetează atunci când ele îşi pierd destinaţia lor, 81.

— Mai sunt imprescriptibile lucrurile comune tuturor (aerul, lumina, marea, apa curgătoare, etc.), 83.

— Tot imprescriptibile sunt bunurile care compun domeniul Coroanei şi asupra cărora Regele nu este decât un uzufructuar, 83. V. *Dom. Coroanei.*

— Apele care servesc la alimentarea unui oraş sau unei comuni, 84. V. *Apă.*

— O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comuni,

este însă prescriptibilă, 85. V. *Apă, Comună*, etc.

— Tot imprescriptibile sunt imobilele rurale, însă numai faţă de străini, care sunt incapabili de a le dobândi prin orice mod de achiziţie, deci, şi prin prescripţie, 85. V. *Străini.*

— Starea civilă a persoanelor, 85, 213 n. 3.

— Prin aplicarea acestui principiu, art. 301 din codul civil dispune că acţiunea pentru reclamarea stărei civile este imprescriptibilă în privinţa copilului, 85, 213, n. 3.

— *Quid* în privinţa moştenitorilor copilului? 85.

— *Quid* în privinţa acţiunei în anulare a unei căsătorii, a tăgăduirei paternităţei? etc, 86.

— Drepturile băneşti, care rezultă din calitatea de soţ, de copil, etc., fiind în comerţ, sunt, din contra, prescriptibile, 85.

— Chestiunea de a se şti dacă acţiunea în divorţ este sau nu imprescriptibilă, este controversată, 85, 219 şi tom. II, p. 144 urm. V. *Divorţ.*

— Inalienabilitatea şi imprescriptibilitatea numelui patronimic, 86. V. *Nume patronimic.*

— Imprescriptibilitatea dreptului ce aparţine unui proprietar înfundat de a cere o servitute de trecere pe locul vecinilor, 86, 87. V. *Loc înfundat, Servitute*, etc.

— Nu se poate dobândi prin prescripţie dreptul de a corupe apa prin murdării şi materii fecale, 87. V. *Apă.*

— Libertatea omului este, de asemenea, inalienabilă, 87.

— Sunt, în genere, prescriptibile toate acţiunile, afară de cele pe care legea le declară imprescriptibile, 87.

— Exemple de acţiuni imprescriptibile, n. 6 dela p. 87, 88, n. 3 dela p. 213, 214.

— Prescripţia se aplică acţiunilor având de obiect chiar drepturi facultative, stabilite prin convenţie, 87, 217. V. *Drepturi facultative, Facultăţi legale*, etc.

— Sunt însă imprescriptibile facultăţile legale, 88, 89; n. 2 dela p. 217, 218.

— Motivele acestei imprescriptibilităţi, 89.

— Exemple de facultăţi imprescriptibile, 89, 90.

— Deoseb. între drepturile facultative şi facultăţile legale, 89.

— Imprescriptibilitatea facultăţilor care sunt consecinţa dreptului de proprietate, 90.

Facultăţile legale devin prescribtibile prin contradicţia adversarului (Controv.), 90, 91.

— *Posesiunea cerută pentru a prescrie*, 91 urm. V. *Posesiune.*

— Timpul cerut pentru a puteà prescrie trebue să fie continuu şi neîntrerupt, 141.

— *Cazurile care întrerup sau suspendă cursul prescripţiei*, 141 urm.

— Cauzele care întrerup prescripţia, 142 urm.

— Deoseb. între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, 142, 172, 202, 499.

— Deoseb. între suspendarea

prescripţiei şi imprescriptibilitatea vremelnică, 142 n. 1.
— Definiţia întreruperei prescripţiei, 143.
— Întreruperea prescripţiei este naturală şi civilă, 143.

— *Întreruperea naturală*, 143 urm.
— Întreruperea naturală nu se aplică, în genere, decât uzucapiunei, pe când întreruperea civilă se aplică, din contra, la orice fel de prescripţie, 144.
— Deoseb. între întreruperea naturală şi cea civilă, 144, 145, 168.
— In ce consistă întreruperea naturală în materie de prescripţie extinctivă, 145.
— In prescripţia achizitivă, 145.
— Plângerea dată la o autoritate publică nu întrerupe prescripţia, 146.
— Nici dispariţia lucrului provenită dintr'un caz de forţă majoră, precum ar fi o inundaţie, 146. V. *Forţă majoră*, *Inundaţie*, etc.
— O simplă tulburare de fapt nu întrerupe de asemenea prescripţia, ci o împiedică numai de a fi paşnică, 147.
— Prescripţia este însă întreruptă şi chiar pierdută printr'un eveniment de forţă majoră, atunci când acest eveniment face ca lucrul să intre în domeniul public şi să devie imprescriptibil, 147. V. *Domeniu public*.

— *Întreruperea civilă a prescripţiei*, 147 urm.
— Întreruperea civilă este acea care rezultă din acte speciale comunicate acelui care prescrie, 149.
— Ea se aplică atât uzucapiunei cât şi prescripţiei liberatorii, 149.
— Ea se aplică şi prescripţiilor scurte, şi nu numai prescripţiei civile, dar şi celei comerciale, 149, 421.
— Termenii legei fiind limitativi, prescripţia nu poate fi întreruptă decât în cazurile anume prevăzute de lege, 48, 49, 149, 173, 506, 507.
— Prin urmare, nu constitue acte întreruptive de prescripţie o somaţie extrajudiciară, nici îndeplinirea unor măsuri conservatorii (de ex. punerea peceţilor, etc.), niciun simplu act administrativ, emanat dela un funcţionar adminstrativ, etc., 149, 150.
— Pensiunile ce se servesc foştilor funcţionari publici, care se plătesc lunar de Stat, comună etc., fiind supuse prescripţiei de cinci ani (art 1907), plângerile reiterate făcute de funcţionar, fie la Cameră, fie la guvern, pentru plata pensiunei, nu întrerup cursul prescripţiei, dacă nu s'a exercitat o acţiune judecătorească, 150, 324 n. 2. V. *Pensiune*.
— O simplă reclamaţie adresată Direcţiei Căilor ferate, neechivalând cu o chemare în judecată, nu întrerupe, de asemenea, prescripţia, 150.
— Actele cari întrerup prescripţia civilă sunt: acţiunile judecătoreşti, principale sau incidente (de ex. o acţ. reconvenţională, o cerere de intervenţie

sau de chemare în garanţie, etc.), 150, 151.

— Aceste acţiuni n'au nevoe de a fi comunicate posesorului sau debitorului, ca în codul fr., fiind suficient ca ele să fi fost adresate justiţiei şi să fi fost însoţite de plata citaţiilor, n. 2 dela p. 151, 152.

— Acţ. exercitată pentru principal întrerupe prescripţia şi pentru accesor, 151 n. 1.

— Legea cerând o acţiune introductivă de instanţă, fie principală, fie incidentă, o simplă petiţie prin care nu se formulează nicio pretenţie, nu întrerupe prescripţia, 151.

— Pentru ca o cerere în judecată să poată întrerupe prescripţia, ea trebue să fie admisă printr'o hotărîre definitivă; de unde rezultă că o cerere respinsă nu este întreruptivă de prescripţie, 153, 160.

— Aplicarea acestui principiu în materie cambială, 154. V. *Cambie.*

— Cererea perimată nu poate, de asemenea, să întrerupă prescripţia, 154. V. *Perimare.*

— Perimarea cererei în judecată nu stinge însuş dreptul, ci numai instanţa, aşa că reclamantul poate face o altă acţiune, 155. V. *Perimare.*

— Cererea dela care reclamantul s'a dezistat, nu întrerupe, de asemenea, prescripţia, 155. V. *Dezistare.*

— Tot astfel, cererea unei anchete *in futurum*, neavând un caracter contencios, nu întrerupe prescripţia, 152. Vezi *Ancheta in futurum.*

— *Quid* în privinţa chemării părţei înaintea prezidentului prin procedura în *référé*? 152.

— Sunt însă întreruptive de prescripţie: cererea de declarare în stare de faliment a debitorului şi chiar cererea de a se admite o creanţă la pasivul falimentului, 153. V. *Faliment.*

— Tot astfel ar fi şi intervenţia creditorului la împărţeala unei succesiuni în care figurează debitorul său, 153. V. *Împărţeală.*

— Acţ. în împărţeală nu poate însă folosi, în privinţa întreruperei prescripţiei, decât moştenitorului care a făcut-o, 153 n. 3. V. *Împărţeală.*

— O instanţă începută şi neperimată, care a stat pendentă 30 de ani dela ultimul act de procedură, întrerupe prescripţia, însă, *pendente lite*, începe o nouă prescripţie dela ultimul act de procedură, în privinţa instanţei neperimate şi lăsate în părăsire, 156, 157.

— Această soluţie împrumutată dela dreptul nostru anterior, este, în genere, admisă şi în Franţa, cu toate că acolo nu există niciun text de lege în această privinţă, 156 n. 1, 157.

— Cererea în judecată, de care am vorbit mai sus, întrerupe prescripţia chiar când este adresată unei instanţe incompetente şi când este nulă pentru lipsă de forme, sub condiţia de a fi urmată de o hotărîre definitivă favorabilă reclamantului, 148 n. 2, 159, 160.

— Această regulă se aplică şi în materie represivă, 159 n. 2, 501. V. *Prescripţia penală.*

— Cererea în judecată neperimată şi consacrată printr'o hotărîre definitivă, nu este singurul act care întrerupe prescripţia; legea mai dă încă această putere, sechestrului, urmărirei şi chiar cererei de executare a unui titlu executor, comunicate debitorului, 160.

— Acelaş efect vor aveà o poprire făcută în baza unui titlu executor, un comandament prealabil comunicat debitorului prin portărei, acest comandament nefiind însă opozabil terţiului detentor al imobilului urmărit, 160, 161. V. *Comandament*, *Poprire*, etc.

— In fine, ultimul mod de întrerupere al prescripţiei este recunoaşterea din partea celui ce prescrie a dreptului aceluia contra căruia se prescrie, 161 urm.

— Deoseb. între acest mod de întrerupere şi renunţarea la prescripţia îndeplinită, 161 n. 2.

— Această recunoaştere poate fi expresă sau tacită, 162.

— Ea poate fi nu numai voluntară, dar şi silită, prin justiţie, 162 n. 3.

— Ea poate să rezulte dintr'o scrisoare clară şi precisă şi să fie chiar verbală; însă, în acest din urmă caz, dovedirea recunoaşterei este supusă dreptului comun, ceeace însemnează că proba testimonială nu va fi admisă în specie decât atunci când obiectul prescripţiei nu va întrece suma de 150 de lei vechi, 162, 163.

— Scrisoarea prin care debitorul unei cambii ar cere dela creditorul său prelungirea termenului de plată, întrerupe prescripţia, n. 5 dela p. 162, 163. V. *Cambie*.

— Dacă actul scris ce se invoacă întrerupe sau nu prescripţia, aceasta este o chestie de fapt, 163 *ad notam*.

— O sentinţă de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează o novaţiune, ci numai o recunoaştere judiciară a datoriei şi, deci, o întrerupere a prescripţiei, 163. V. *Novaţiune*.

— Actele care constitue o recunoaştere tacită (plata unei părţi din datorie sau a procentelor, cererea prelungirei termenului de plată, asigurarea obligaţiei prin darea unui amanet, unei cauţiuni, etc.), 163 urm.

— Există deci recunoaştere şi, prin urmare, întrerupere de prescripţie, atunci când debitorul plăteşte chiria locului sau casei în litigiu, fără nicio rezervă în privinţa dreptului de proprietate asupra acelui loc sau acelei case, n. 5 dela p. 163, 164.

— S'a decis însă, cu drept cuvânt, că faptul posesiunei unui teren mai mult de 30 de ani neîntrerupt, face ca proprietatea acestui teren să fie dobândită de posesor, prin prescripţie, iar dacă la împlinirea termenului prescripţiei, posesorul a fost deposedat de Stat de o parte din acel teren, pentru care a plătit chirie Statului din momentul deposedărei sale, acest fapt nu poate echivalà cu o întrerupere de prescripţie, din momentul ce se stabileşte că

prescripţia de 30 de ani se împlinise în favoarea posesorului cu mult înainte de epoca plăţei acelei chirii. Cas. rom. Secţii-unite (25 Sept. 1914), *Cr. judiciar* din 1914, No. 79, p. 638 (cu observ. noastră).

— Recunoaşterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie, fiind un act unilateral, nu are nevoe să fie acceptată de creditor, fiind suficient ca ea să nu fie respinsă de el, 165.

— Recunoaşterea poate să rezulte din acte încheiate cu terţii, fără prezenţa creditorului sau proprietarului, 165.

— Spre a întrerupe prescripţia, recunoaşterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie, trebue însă să emane dela însuş posesorul sau dela debitor; de unde rezultă că plata parţială a capitalului sau a dobânzilor, făcută de un terţiu neinteresat, neavând niciun mandat dela debitor, nu întrerupe prescripţia, 165.

— Capacitatea ce trebue să aibă acel ce face renunţarea de care s'a vorbit mai sus (Controv.), 165, 166.

— Dovada recunoaşterei întreruptive de prescripţie se face conform dreptului comun de cel care o invoacă (admiterea jurământului, interogatorului, etc.), 166.

— Actul sub semnătură privată, care constată o recunoaştere întreruptivă de prescripţie, trebue să aibă dată certă spre a fi opozabil terţiilor, 166. V. *Dată certă.*

— *Efectele întreruperei civile a prescripţiei*, 166 urm.

— Pe când întreruperea naturală este reală şi absolută, operând *erga omnes*, întreruperea civilă este, din contra, relativă şi nu-şi produce efectele sale decât între cele două persoane, între care actul juridic întreruptiv a avut loc, fără a se puteà întinde dela aceste persoane la altele, 144, 145, 168.

— Astfel, întreruperea civilă a prescripţiei, făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei, de către creditorul ipotecar, este fără efect faţă de ceilalţi codebitori şi coproprietari, 168. V. *Ipotecă.*

— Tot astfel, acţiunea în revendicare introdusă de un moştenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe prescripţia faţă de terţiul posesor, decât pentru partea moştenitorului revendicant, 168, 169. V. *Acţ. în revendicare.*

— Legea face excepţie dela acest principiu în materie de solidaritate, indivizibilitate şi fidejusiune, 169. V. *Fidejusiune, Indivizibilitate, solidaritate*, etc.

— Astfel, întreruperea civilă făcută în privinţa unuia din debitorii solidari, întrerupe prescripţia în privinţa celorlalţi debitori, 169. V. *Solidaritate.*

— Cazul când unul din codebitorii solidari a încetat din viaţă, 169.

— Neaplicarea acestei regule la suspendarea prescripţiei, 169 n. 2, 180.

— Intreruperea prescripţiei făcută faţă de unul din moştenitori nu întrerupe însă pre-

scripţia în privinţa celorlalţi comoştenitori, 169, 170. V. *Succesiune.*

— Cele zise în privinţa solidarităţei pasive, se aplică şi solidarităţei active din partea creditorilor, 170. V. *Solidaritate.*

— Dacă datoria este indivizibilă, fiecare debitor sau moştenitor fiind obligat pentru tot, întreruperea făcută contra unuia din ei întrerupe prescripţia pentru tot, contra celorlalţi codebitori sau comoştenitori, 170. V. *Indivizibilitate.*

— Cazul art. 1061 C. civil (indivizibilitatea *solutione tantum*) (Controv.), 170 şi tom. VI, p. 241 n, 1.

— Prescripţia întreruptă în contra debitorului principal este întreruptă şi în contra fidejusorului, prin aplicarea principiului că accesoriul urmează principalul, 170, 171. V. *Fidejusiune.*

— Prescripţia întreruptă faţă de fidejusor nu este însă întreruptă faţă de debitorul principal, 168 n. 1, 171. V. *Fidejusiune.*

— Cazul când întreruperea este făcută de creditor numai faţă de unul din cofidejusori, 171, 172.

— *Cauzele care suspendă cursul prescripţiei,* 172 urm.

— Este validă convenţia prin care părţile au convenit ca cursul prescripţiei să fie suspendat pentru un timp oarecare; în asemenea caz nu există renunţare la o prescripţie neîndeplinită şi, deci, nicio infracţiune la dispoziţia proibitivă a art. 1838 C. civil. Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1901, No. 42, p. 338 urm. (cu observ. noastră). V. *Suspendarea prescripţiei,* p. 686 şi *suprà,* p. 619 (tabla).

— Cauzele de suspendare ale prescripţiei fiind de strictă intrepretare, prescripţia nu poate fi suspendată astăzi decât în cazurile limitativ determinate de lege, 48, 49, 172, 173, 176, 506, 507.

— Astfel, starea de războiu nu este o cauză de suspendare a prescripţiei, 173. V. *Războiu.*

— Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa unei boli contagioase, precum ar fi, de exemplu: ciuma, holera sau alte nenorociri, precum o inundaţie, etc., 174. V. *Inundaţie.*

— Prescripţia curge, de asemenea, contra militarilor în activitate de serviciu, 174, 416. V. *Militari.*

— Contra agenţilor diplomatici, în timpul exerciţiului funcţiunei lor în străinătate, 174. V. *Agenţi diplomatici*

— Contra uzufructuarului universal sau cu titlu universal, 174. V. *Uzufruct.*

— Contra absenţilor, ca şi contra celor prezenţi, 174, 416. V. *Absenţă.*

— Prescripţia nu curge însă în favoarea celui trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent, în favoarea curatorului unei succesiuni vacante, etc. 174 n. 5. V. *Absenţă, Succesiune vacantă,* etc.

— Nu sunt, de asemenea, o cauză de suspendare a prescripţiei: starea de indiviziune, infir-

mitățile sau sărăcia creditorului, etc., 175 text şi n. 2.

— Tot astfel, falimentul nu suspendă cursul prescripţiei în favoarea creditorilor falimentului, 175. V. *Faliment.*

— Cazul când creditorul a fost pus în imposibilitate de a lucrà prin dolul debitorului (Controv.), 176.

— Persoanele în favoarea cărora prescripţia este suspendată, 176.

— Aceştia sunt: minorii şi interzişii, chiar atunci când au un tutor, 176 urm. V. *Interzişi, Minori,* etc.

— Prin minori se înţeleg atât cei emancipaţi cât şi cei neemancipaţi, 178. V. *Minori.*

— Partea care invoacă minoritatea trebue s'o dovedească, 177.

— Dovedirea naşterilor întâmplate sub legea veche, 177.

— Motivele acestei dispoziţii, 177.

— In codul Calimach, prescripţia curgeà în contra minorilor, îndată ce ei aveau un tutor, 8, 19, 178 n. 2. V. *Codul Calimach.*

— In codul Caragea minoritatea erà, din contra, ca şi în codul actual, o cauză de suspendare, iar nu de întrerupere a prescripţiei, 178 n. 2 *in fine.*

— Suspendarea prescripţiei nu foloseşte majorilor, care au interese comune cu acele ale minorilor, dacă dreptul ce le este comun nu este indivizibil, precum ar fi o servitute, 179.

— Aplicarea aceleaşi soluţii în privinţa obligaţiilor indivizibile, 179, 204.

— Prescripţia este suspendată nu numai în privinţa minorilor, dar şi a interzişilor, 180. V. *Interdicţie.*

— Chestiunea de a se şti dacă această dispoziţie se aplică numai acelor interzişi judecătoreşte, sau şi celor interzişi legalmente, este controversată, 180. V. *Interdicţie.*

— Beneficiul suspendărei prescripţiei nu se aplică însă persoanelor demente, chiar aşezate într'un stabiliment de alienaţi, conform legei din 1894, nici risipitorilor sau celor slabi de minte, cărora li s'a rânduit un consiliu judiciar, 180. V. *Alienaţi, Consiliu judiciar,* etc.

— Prescripţiile scurte şi chiar simplele decăderi de drepturi curg în contra minorilor şi interzişilor, cu rezerva drepturilor lor în contra tutorilor, 180, 183. Vezi *Decăderi de drepturi.*

— Alte prescripţii care curg în contra minorilor şi interzişilor, 180 urm. V. *Interdicţie, Minori,* etc.

— Şi prescrierea acţiunei care izvorăşte dintr'un delict sau quasi-delict, curge în contra minorilor şi interzişilor, 181. V. *Delicte, Quasi-delicte,* etc.

— Prescripţiile comerciale curg, de asemenea, contra minorilor şi interzişilor, cu rezerva recursului acestora în contra tutorilor lor, 182, 416.

— Art. 257 Pr. civilă admite aceeaş soluţie în privinţa termenului perimărei, 182. V. *Perimare.*

— Termenul de apel curge, de asemenea, în contra mino-

rilor, interzişilor şi celor puşi sub consiliu judiciar, însă numai din ziua comunicărei hotărîrei către tutor, curator sau consiliu, 182. V. *Apel.*

— Mai curg încă în contra minorilor şi interzişilor: prescripţia statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, prin care se reduce dela 30 la 10 ani termenul pentru executarea cărţilor de judecată rămase definitive şi a sentinţelor tribunalelor date în apel sau în recurs asupra acestor cărţi de judecată, 183.

— Prescripţiile statornicite de legile fiscale, 183.

— Termenul de 15 ani (în codul fr. 10 ani), statornicit de art. 1786 C. civil pentru reînoirea inscripţiilor ipotecare, 183, 184. V. *Minori.*

— Termenul de un an fixat pentru exerciţiul acţiunilor posesorii, 184. V. *Acţ. posesorii.*

— Prescripţia de 10 ani, statornicită de art. 1900 şi 1901 este supusă regulilor de drept comun privitoare la întrerupere şi suspendare, 184, 185, 269 n. 3.

— Se decide însă, în genere, că termenul de garanţie fixat la 10 ani de art. 1483 şi 1902, în privinţa arhitecţilor şi antreprenorilor, nu admite suspendarea pentru cauză de minoritate, 184. V. *Antreprenori, Arhitecţi,* etc.

— A doua categorie de incapabili cuprinde femeile măritate, 185 urm.

— Prescripţiile comerciale curg în contra femeilor măritate chiar necomerciante, 186, 416. V. *Femee măritată.*

— Mai curge în contra femeilor măritate şi celorlalţi incapabili, prescripţia de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, în privinţa cărţilor de judecată pronunţate de judecătoriile de ocoale, sau de tribunale asupra acestor cărţi de judecată, 186, 224. V. *Femee măritată, Minori,* etc.

—Cazul prevăzut de art. 1900 C. civil. Suspendarea prescripţiei în folosul femeei, în timpul căsătoriei, 273.

— Incât priveşte prescripţiile civile, legea distinge între paraferna sau exoprica femeei şi imobilele dotale nedeclarate alienabile prin contractul de căsătorie, 186, 187. V. *Paraferna.*

— Femeea măritată este, sub acest raport, mai puţin apărată decât minorul şi interzisul, 187.

— Imobilele dotale ale femeei sunt, în principiu, inalienabile şi, deci, şi imprescriptibile, 188. V. *Dotă imobiliară, Fond dotal, Inalienabilitate,* etc.

— In urma separaţiei de bunuri, imobilul dotal devine însă prescriptibil, deşi el tot inalienabil rămâne în timpul căsătoriei, 188, 189. V. *Separaţie de bunuri.*

— Critica acestei dispoziţii, 189.

— Nu este însă supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, acţiunea în anulare a femeei contra actelor făcute de ea, fără autorizarea bărbatului sau a justiţiei, în cazurile în care legea declară acea autorizare obligatorie, 189.

— Nu este, de asemenea, supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, şi aceasta oricare ar fi regimul matrimonial al soţilor, nicio acţiune a femeei care ar puteà să se resfrângă asupra bărbatului, şi prescripţiunea acestei acţiuni este suspendată în tot timpul căsătoriei, 190. V. *Femee măritată.*

— Motivele acestei dispoziţii, 190.

— Acţiunea femeei va fi însă supusă prescripţiei, în timpul căsătoriei, de câteori acţiunea ce-i aparţine nu s'ar resfrânge asupra bărbatului, 190. V. *Femeea măritată.*

— Nicio prescripţie nu curge între soţi, în timpul căsătoriei, 191. V. *Soţi.*

— Nici chiar prescripţia comercială, cu toată controversa ce există asupra acestui punct în Italia, 192, 417 urm. V. *Soţi.*

— Prescripţia este suspendată între soţi chiar în urma separaţiei de bunuri, 192. V. *Separaţia de bunuri, Soţi*, etc.

— *Quid juris* în privinţa simplelor decăderi de drepturi? (Controv.), 192. V. *Decăd. de drepturi.*

— Suspendarea prescripţiei între soţi încetează odată cu încetarea căsătoriei, 192.

— In caz de anularea căsătoriei, beneficiul suspendărei este menţinut până în momentul anulărei, acest beneficiu neputând fi suspendat pentru trecut, ci numai pentru viitor, 192.

— Prescripţia necurgând în contra moştenitorului beneficiar în respectul creanţelor sale asupra succesiunei, de aici rezultă că el va puteà să-şi încaseze creanţa din bunurile succesiunei, chiar în urma expirărei termenului defipt pentru prescripţie, 193. V. *Moştenire beneficiară.*

— Motivele acestei dispoziţii, 193.

— Prescripţia este suspendată în folosul moştenitorului beneficiar, fie că există un singur moştenitor sau mai mulţi moştenitori, 193. V. *Moşt. beneficiar.*

— Consecinţile suspendărei prescripţiei (Controv.), 193.

— Suspendarea acţiunilor reale, în revendicare sau altele ce moştenitorul ar aveà contra succesiunei (Controv.), 193, 194.

— Suspendarea prescripţiei statornicită în folosul moştenitorului beneficiar încetează odată cu administraţia moştenitorului, la darea socotelelor, sale, 194. V. *Moştenire beneficiară.*

— Prescripţia este suspendată nu numai în privinţa creanţelor ce moştenitorul are în contra succesiunei, dar şi în privinţa creanţelor şi drepturilor reale ce succesiunea ar aveà contra moştenitorului, inovaţie admisă de legiuitorul nostru după părerea lui Marcadé, 194.

— Prescripţia nu curge nici în folosul administratorilor legali sau convenţionali, în contra celor a căror avere ei o administrează, 196.

— Astfel, prescripţia nu curge în folosul tutorului sau tatălui administrator legal, în privinţa bunurilor minorului administrate de ei, soluţie ad-

misă și în codul Calimach, 196. V. *Administr. legală*, *Tutor*, etc.

— Ea nu curge în folosul aceluia trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent, nici în folosul moștenitorului beneficiar, nici în folosul curatorului unei succesiuni vacante, nici în folosul sindicului unui faliment, etc., 196. V. *Absență*, *Moșt. beneficiară*, *Sindic*, *Succesiune vacantă*, etc.

— Ea curge însă atât în folosul cât și contra unei succesiuni vacante, chiar dacă ea n'ar aveà un curator, 196. V. *Moștenire vacantă*.

— Motivele acestei dispoziții, 197.

— Legea prezintă condiția suspensivă și termenul suspensiv ca adevărate cauze de suspendare a prescripției în folosul debitorului și în contra creditorului, ceeace este inexact, căci atât condiția cât și termenul n'au de efect suspendarea cursului prescripției, ci o împiedică numai de a începe a curge, 197, 198. V. *Condiție*, *Creanțe*, etc.

— Incât privește creanțele condiționale, termenul prescripției curge dela îndeplinirea condiției, 198. V. *Creanțe*.

— Acest principiu nu se aplică însă creanțelor pur potestative din partea creditorului, 198. V. *Termen*.

— Dacă creanța este supusă unui termen cert sau necert, prescripția nu începe a curge decât la expirarea termenului, adecă, a doua zi după expirarea termenului, fiindcă ultima zi aparține întreagă debitorului spre a-și execută obligația sa, 198.

— Dacă există mai multe termene, prescripția nu curge, pentru fiecare fracțiune a datoriei, decât din ziua scadenței acestei fracțiuni, 198. V. *Termen*.

— In privința celor care nu au decât o speranță sau o espectativă, prescripția nu curge în contra lor, 199.

— In privința acțiunei în garanție, prescripția va curge din momentul de când hotărîrea, care a admis evicțiunea, a devenit definitivă, 199. V. *Acț. în garanție*.

— Regula de mai sus, după care prescripția nu curge *pendente conditione sau pendente die*, nu se aplică drepturilor reale, adecă proprietății și desmembrărilor ei, 200, 201.

— Consecințile sistemului legei noastre în privința ipotecilor, 201. V. *Ipotecă*.

— Aplicarea aceluiaș principiu la uzufruct, 202. V. *Uzufruct*.

— *Efectele suspendărei prescripției*, 202 urm.

— Beneficiul suspendărei prescripției nu poate fi invocat, în principiu, decât de acei în folosul cărora el a fost stabilit, și numai contra persoanelor față de care suspendarea a fost edictată, 203, 204.

— *Timpul cerut pentru a prescrie*, 204, 205.

— Punctul de plecare al prescripției, 205 urm.

— Nicio prescripţie nu poate începe a curge mai înainte de a se naşte acţiunea supusă acestui mod de stingere, 205.

— In baza acestui principiu s'a decis că termenul prescripţiei al acţiunei moştenitorilor adoptătorului de a cere nulitatea adopţiunei, începe a curge din momentul morţei adoptătorului, căci atunci se naşte dreptul lor de a cere anularea adopţiunei, iar nu dela data hotărîrei care încuviinţează adopţiunea. Cas. rom. S-a I, decizia No. 240, din 22 Aprilie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 24, p. 359, No. de ordine 369 şi *Cr. judiciar* din 1915, No. 2, pag. 20 (rezumate). V. *Adopţiune*, p. 556.

— Acest principiu se aplică mai cu seamă prescripţiei liberatorii a drepturilor de creanţe 205.

— Cazul când creanţa produce dobânzi, 205, 206.

— Rentele perpetue sau viagere se prescriu, în privinţa dreptului de a cere veniturile lor, prin 30 de ani, 206, 207, 227, 323. V. *Rente*.

—Cât pentru veniturile rentei ajunse la scadenţă, ele se prescriu prin cinci ani, 207, 227, 322, 323. V. *Rente*.

— Dacă s'au făcut plăţi de venituri ale rentei, termenul prescripţiei curge dela ultima plată a acestor venituri, 207.

— Prescrierea creanţelor plătitoare în plăţi parţiale, 207.

— Prescrierea acţiunei în daune, 207.

—Regula după care termenul prescripţiei liberatorii începe a curge din ziua naşterei creanţei, sufere oarecare excepţii, 207.

— Enumerarea acestor excepţii prevăzute de art. 1800, 4°, 1885 şi 1900, p. 208.

—*Calcularea termenului prescripţiei*, 209 urm.

— Prescripţia se calculează pe zile, iar nu pe ore, *de die ad diem*, iar nu *de momento ad momentum*, 209.

— Soluţia dreptului roman şi a vechiului drept francez în această privinţă, 209 n. 5.

— Critica legei, 209 n. 4.

— Ziua are 24 de oare. Ea începe la miezul nopţei şi se sfârşeşte la miezul nopţei următoare, 210.

— Termenul prescripţiei calculându-se pe zile, ziua în care prescripţia a început *(dies a quo)* nu se socoteşte, 210.

— Incât priveşte prescripţia penală, *dies a quo* face însă parte din termenul prescripţiei, deşi chestiunea este controversată, 484, 485. V. *Prescripţia penală*.

— Ziua în care prescripţia se împlineşte *(dies ad quem)*, se socoteşte, din contra, toată, chiar dacă ar fi o serbătoare legală, art. 731 Pr. civ. nefiind aplicabil în specie, 210, 449 n. 2.

— Termenele prescripţiei însemnate cu lunile sau săptămânile se sfârşesc în ziua lunei sau a săptămânei corespunzătoare cu ziua punctului de plecare, 211.

— Termenul care, plecând dela 29, 30 sau 31 ale lunei, se împlineşte într'o zi care nu are acea zi corespunzătoare, se

va socotì ca îndeplinit în ziua cea din urmă a lunei, 211.

— Lunile sunt astfel cum au fost stabilite prin calendarul Iulian, reformat de Iulius Cesar, care, în țara noastră, este cel oficial, 211. V. *Calendar*.

— Prescripția se consideră ca îndeplinită când s'a sfârșit ultima zi a termenului ei, fără a se distinge între prescripția achizitivă și cea liberatorie, 212, 485.

— Judecătorii fondului au o putere suverană pentru a aprecià timpul posesiunei invocat în vederea prescripției achizitive, fără ca decizia lor să fie supusă controlului Curței de casație, 212. V. *Posesiune*.

— *Despre prescripția de 30 de ani (uzucapiunea extraordinară, præscriptio longissimi temporis)*, 212 urm.

— Origina prescripției de 30 de ani (dr. roman), 212, 213.

— Prescripția de 30 de ani se referă atât la uzucapiune cât și la prescripția liberatorie, 215.

— Ea nu cere nici titlu, nici bună credință, contrar unei dispoziții exprese din codul Calimach, 16, 213, 215, 216, 229. V. *Codul Calimach*.

— Posesiunea, spre a conduce la prescripție, trebue însă să întrunească condițiile cerute de art. 1847 urm., pentrucă aceste regule sunt comune tuturor prescripțiilor achizitive în genere, 216, 230. V. *Posesiune*.

— Prescripția de 30 de ani se aplică atât drepturilor personale cât și celor reale, afară de drepturile de familie, și alte

drepturi, pe care legea le declară imprescriptibile, 217.

— Exemple de drepturi personale prescriptibile prin 30 de ani, 217 n. 1.

— Exemple de drepturi reale (petiția de ereditate), 217 n. 1. V. *Petiție de ereditate*.

— In privința drepturilor personale, dacă creditorul a stat 30 de ani în inacțiune, debitorul poate să-i respingă acțiunea, invocând prescripția liberatorie sau extinctivă, 218.

— In privința drepturilor reale, unele se sting prin neuz sau neîntrebuințare timp de 30 de ani, aceste sunt: uzufructul servituțile și ipoteca, 318. Vezi *Ipotecă*, *Servitute*, *Uzufruct*, etc.

— Dreptul de proprietate și acțiunile ce izvorăsc din el, nu se sting însă prin neuz sau neîntrebuințare, cât timp fondul n'a fost uzucapat de un terțiu, n. 6 dela p. 87, p. 98 n. 1, 218, 219. Vezi *Acț. în revendicare*, *Proprietate*.

— Dreptul de a invocà inexistența unui act nu se prescrie prin 30 de ani, fiindcă nicio prescripție nu este admisibilă contra actelor inexistente, ca și în privința nulităților de ordine publică, 219. *Acte inexistente*, *Ordine publică*, etc.

— Nulitățile care nu interesează ordinea publică sunt însă prescriptibile, în genere, prin 30 de ani, afară de cazurile în care legea a admis o prescripție mai scurtă, 219. Vezi *Ordine publică*.

— Tot prin 30 de ani se prescrie acțiunea avocaților pentru onorariul lor, și acțiunea

clienţilor în contra avocaţilor pentru darea socotelilor şi restituirea documentelor, 219, 220, 286. Vezi *Avocat*, *Drept de retenţie*, etc.

— Instanţele lăsate în părăsire şi neperimate se prescriu tot prin 30 de ani, chiar în materie cambială, 156, 157, 221 text şi n. 1, 409, 446, etc. V. *Cambie*.

—Deosebire între prescripţie şi perimare, 221. V. *Perimare*.

— Tot prin 30 de ani se prescrie şi executarea hotărîrilor definitive, principiu care se aplică atât în materie civilă cât şi în materie comercială, 158, 222.

— Excepţie dela acest principiu admisă prin art. 111 din legea judecăt. de ocoale dela 1907, p. 154, 222 n. 1, 223, 224.

— Această excepţie nu se aplică decât cărţilor de judecată sau sentinţelor tribunalelor pronunţate în urma datei aplicărei legei judecătoriilor de ocoale (1 Mai 1908) (Controv.), 224.

—Incât priveşte delictele date în competenţa judecătoriilor de ocoale, se va aplicà prescripţia de cinci ani statornicită de art. 597 Pr. pen., 224.

— Dreptul de succesiune se stinge tot prin 30 de ani, aşa că, după 30 de ani dela deschiderea succesiunei, moştenitorul, fie el sezinar sau nesezinar, a pierdut dreptul său la succesiune şi este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească nici s'o lepede, chiar dacă în acest interval de timp nimene n'a fost pus în posesiunea ei. Prescripţia este deci, în specie,

extinctivă, 224 text şi n, 4, precum şi tom. III, partea II, p. 297 urm. (ed. a 2-a). V. *Succesiune*.

— Codul civil mai cuprinde şi alte aplicări ale prescripţiei de 30 de ani, 225 text şi n. 1.

— Mai multe texte deroagă însă dela această prescripţie lungă, cea mai lungă care există astăzi, 226.

— Maxima „*Quæ temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum*, ne mai fiind admisă în dreptul actual, nu numai acţiunile, dar şi excepţiunile se prescriu prin 30 de ani (Controv.), 226 şi tom. VII, p. 84 urm.

— Aplicarea prescripţiei de 30 de ani la rentele perpetue sau viagere în privinţa dreptului în sine *(nomen juris)*, căci veniturile rentei ajunse la scadenţă se prescriu prin cinci ani, 207, 227, 322, 323. V. *Rente*.

— Dreptul creditorului rentei sau reprezentanţilor săi de a constrânge pe debitorul rentei a le procurà un titlu nou de rentă, după 28 de ani dela data titlului constitutiv, adecă doi ani înaintea epocei fixată pentru îndeplinirea prescripţiei, 227, 228.

— Titlul mai vechiu de 30 de ani rămâne însă bun şi valid, fără un nou titlu, dacă veniturile rentei au fost plătite şi prescripţia a fost întreruptă, 228.

— Creditorul rentei îşi va procurà titlul nou fie prin bună înţelegere, fie prin justiţie

hotărîrea dobândită servind, în acest caz, drept titlu, 228.

— Cazurile când titlul nou nu este necesar, 228.

— Regula de mai sus se aplică la toate rentele, fie perpetue, fie viagere, 228.

— Ea nu se aplică însă unui capital exigibil după 30 de ani, 228.

— Prescripţia de 30 de ani, cea mai lungă care există astăzi, este regula generală, iar prescripţiile cele mai scurte, sunt excepţii, care nu pot fi întinse prin analogie, 229.

— *Despre prescripţia de 10 până la 20 de ani (uzucapiunea ordinară, præscriptio longi temporis) (prescripţie achizitivă)*, 229 urm.

— Această prescripţie este numai *achizitivă*. Există deci două uzucapiuni sau prescripţii achizitive: cea de 30 de ani *(longissimi temporis)* şi cea de 10 până la 20 de ani *(longi temporis)*, efectele ambelor prescripţii fiind aceleaşi, n. 4 dela p. 229, 230.

— Această prescripţie achizitivă, care presupune că cineva a dobândit un imobil determinat *a non domino*, face pe acel dobânditor al imobilului să devie proprietarul lui, dacă există în specie un titlu just, adecă translativ de proprietate şi bună credinţă, 230.

— Această soluţie era admisă şi în codul Calimach, 9, 230 text şi n. 2, 232.

— Prescripţia de 10 până la 20 de ani *(longi temporis)*, care era admisă şi în dreptul

nostru anterior, fiind o excepţie dela dreptul comun, după care prescripţia este, în gerere, de 30 de ani, este, ca atare, de strictă interpretare, 232.

— Ea neaplicându-se decât la unul sau mai multe imobile determinate, nu poate fi aplicată la universalităţile de imobile, nici la mobile, 232.

— Ea nu opreşte decât acţiunea în revendicare, nu însă şi petiţia de ereditate, care este prescriptibilă numai prin 30 de ani, 217 n. 1 *in fine*, 233. V. *Acţ. în revendicare*, *Petiţia de ereditate*.

— Abitaţia, uzul şi uzufructul unui imobil pot fi dobândite prin uzucapiunea de 10—20 de ani, 233. V. *Abitaţie*, *Uz*, *Uzufruct*, etc.

— Această prescripţie nu se aplică însă servituţilor continue şi aparente (Controv.), 233. V. *Servitute*.

— Nici acţiunei pauliene, această acţiune, prescriindu-se prin 30 de ani, 234 şi tom. V, p. 257, 258. V. *Acţ. pauliană*.

— Nici dreptului ipotecar, 233. V. *Ipotecă*.

— De câteori însă bunul ipotecat sau supus privilegiului se găseşte în mâna unui terţiu detentor, acest terţiu, dacă se întemeiază pe un titlu, poate să opue prescripţia de 10 până la 20 de ani, atunci când titlul său este transcris, 218 text şi n. 1, 234.

— *Efectele prescripţiei achizitive de 10 până la 20 de ani*, 234 urm.

— Acel care a dobândit un

imobil prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, poate nu numai s'o invoace, ca mijloc de apărare, spre a respinge acţiunea în revendicare a proprietarului contra căruia el a prescris, dar încă s'o invoace într'o acţiune în revendicare, pe care el ar exercita-o contra unui terţiu posesor, 27, 43, n. 4 dela p. 229, 230 şi p. 234.

— Acel care a dobândit un imobil prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani este expus timp de 30 de ani dela data achiziţiei sale, la acţiunea exercitată de vânzător pentru plata preţului, 235.

— Prescripţia nu liberează, de asemenea, pe dobânditorul imobilului de viciile care ar puteà să atragă nulitatea sau rezoluţia titlului în baza căruia imobilul a fost dobândit de posesor, 235.

— Imobilul este transmis posesorului cu servituţile ce-l grevau la începutul posesiunei sale, 235.

— După cum cel ce prescrie proprietatea unui imobil prin uzucapiunea de 10—20 de ani, nu desrobeşte acest imobil de servituţile ce-l grevau, tot astfel el nu dobândeşte prin această uzucapiune scurtă servituţile active ale fondului dobândit, aceste servituţi neputând fi dobândite, când sunt continue şi aparente, decât prin prescripţia de 30 de ani, 225 n. 1, 235. V. *Servitute.*

— Stingerea uzufructului prin efectul prescripţiei achizitive de 10—20 de ani, 236. V. *Uzufruct.*

— Liberarea imobilului dobândit de riscurile evicţiunei (Controv.), 236. V. *Evicţiune.*

— Prin aplicarea acestor principii se decide că cel care a dobândit un imobil prin uzucapiunea de 10 — până la 20 de ani, este la adăpost de acţiunea în reducţiune exercitată de moştenitorii rezervatari contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalităţi ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor, 237. V. *Acţ. în reducţiune*, *Rezervă*, etc.

— *Condiţiile cerute pentru îndeplinirea uzucapiunei de 10 până la 20 de ani*, 237 urm.

— Condiţiile cerute pentru îndeplinirea acestei uzucapiuni scurte, sunt: 1° un imobil determinat, care să fie în comerţ; 2° buna credinţă a posesorului; 3° o justă cauză, adecă uu titlu translativ de proprietate; 4° şi, *in fine*, posesiunea exercitată în timpul cerut de lege (10 sau 20 de ani), 237.

— *Prima condiţie.*— Imobilele supuse prescripţiei trebue să fie în comerţ, 78 urm.

— *A doua condiţie.* — Buna credinţă a posesorului, 238.

— Buna credinţă consistă în eroarea asupra existenţei dreptului de proprietate a celui care a înstrăinat imobilul, 239.

— Buna credinţă a posesorului trebue să fie întreagă şi complectă, 239 text şi n. 5, 240.

— Buna credinţă trebue să se întemeieze pe un titlu, şi

acest titlu trebue să fie tranzlativ de proprietate, 240.

— Cazurile când posesorul este de rea credinţă, 240, 241.

— Cazul când titlul autorului este anulabil, 241.

— Cazurile când titlul autorului este viciat, 241, 261, 262.

— Buna credinţă a posesorului poate fi motivată astăzi printr'o eroare de drept *(error juris)* ca şi printr'o eroare de fapt *(eror facti)* (Controv.), 242 text şi n. 2. Mai vezi în privinţa erorei de drept şi de fapt, p. 277 text şi n. 2. V. şi v° *Eroare.*

— Legea nu distinge, în privinţa probei, între eroarea de drept şi cea de fapt, 243.

— Exemple de erori de fapt, 243.

—Dovada relei credinţe poate fi făcută prin orice mijloace de probe, prezumpţii, martori, etc. 244.

— Judecătorii apreciază în mod suveran depunerile martorilor, precum şi chestiunea bunei sau relei credinţe, p. 244. V. *Martori.*

— Spre deosebire de ceeace se întâmplă în privinţa dobândirei fructelor, este suficient, în materie de prescripţie, ca buna credinţă să fi existat în momentul achiziţiunei imobilului, 245. V. *Fructe.*

— Critica acestei dispoziţii, care este contrară dreptului canonic, 244.

— Condiţiile existenţei bunei credinţe din partea acelui care face construcţii pe un teren străin (art. 494 C. civil), 246 nota 3.

— Deşi este suficient ca buna credinţă să fi existat în momentul achiziţiei imobilului, totuşi judecătorii îşi pot formă convingerea lor despre existenţa relei credinţe, în momentul achiziţiei imobilului şi din fapte posterioare acestei achiziţiuni, 245, 246.

— *A treia condiţie.* — Justa cauză sau titlu just. — Titlu translativ de proprietate, 246 urm.

— Titlul just sau justa cauză consistă într'un act juridic, care ar fi transmis proprietatea, dacă ar fi emanat dela adevăratul proprietar, după cum ar fi: vânzarea, schimbul, donaţiunea, legatul particular, adjudecarea în urma unei urmăriri imobiliare, dare în plată *(datio in solutum)*, într'un cuvânt toate actele juridice care strămută proprietatea, 248 urm.

— Contractele sau actele solemne nu constituesc însă un titlu just, dacă nu îndeplinesc formele cerute de lege *ad solemnitatem*, 248 n. 4, 256 text şi n. 3.

— In dreptul nostru, titlul *pro herede* constitue un titlu just, 133 urm. 250. Vezi *Titlu pro herede.*

— Aceeaş soluţie erà admisă şi în codul Caragea, 132 text şi n. 1. V. *C. Caragea.*

— Titlul sub condiţie suspensivă nu este un titlu just pentru uzucapiune, ci numai titlul supus unei condiţii rezolutorii, 251.

— Nu sunt, de asemenea, titluri juste, contractul de loca-

ţiune, de amanet, de împrumut, etc. 251 text şi n. 4.

— Nici o împărţeală sau o hotărîre judecătorească, pentrucă aceste acte sunt declarative de drepturi, iar nu translative de proprietate, 252 text şi n. 2 V. *Hotărîri judecătoreşti, Împărţeală*, etc.

— O hotărnicie nefiind un titlu învestit cu formele legale, nu poate nici ea servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, 253. V. *Hotărnicie.*

— Ordonanţele de adjudecare constituesc însă un titlu just, pentrucă la caz de vinderea unui imobil prin licitaţie publică proprietatea este transmisă prin vânzarea constatată prin ordonanţă, 248, 249, 253. V. *Ordon. de adjudecare.*

— Nu constituesc un titlu just, în sensul art. 1895 şi 1897 din codul civil, registrele de repartiţia generală a pământurilor rurale, ţinute de comună, nici procesele verbale încheiate, de comisiunea întocmită pentru înstrăinarea bunurilor Statului, nici însăş legea rurală din 1864 pentru dobândirea prin prescripţie a unui pământ dat sătenilor clăcaşi peste partea ce li se conferă prin acea lege, 254, 255. V. *Pământ rural.*

— Nici sentinţele date de tribunale pentru anularea înstrăinărilor de pământuri rurale, 255. V. *Pământ rural.*

— Titlul trebue să fie valabil în formă; de unde rezultă că un titlu nul nu poate servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, 256.

— Titlul nul poate însă servì de baza posesorului de bună credinţă, spre a percepe fructele, 256 n. 2. V. *Fructe, Titlu*, etc.

— Titlul este nul când este lipsit de formele legale, 256, 257.

— Nulitatea titlului nu-l viciază şi nu-l face impropriu la prescripţie decât atunci când este vorba de o nulitate absolută sau de ordine publică; de unde rezultă că un titlu anulabil poate servì de bază uzucapiunei de 10—20 de ani, faţă cu orice altă persoană decât cel care ar fi avut drept de a cere anularea lui, 260, 261.

— Dacă, în momentul contractărei, achizitorul imobilului cunoşteà cauza anulabilităţei titlului, el nu va puteà să opue prescripţia, pentrucă, în asemenea caz, este de rea credinţă, 261, 262.

— Nu pot, de asemenea, servì ca just titlu, actele oprite de lege, de exemplu: o donaţiune sau un testament care ar cuprinde o substituţie fideicomisară, o vânzare a unei succesiuni nedeschisă, etc. 257. V. *Substituţie fideicomisară.*

— Chestiunea de a se şti dacă o donaţiune confirmată sau executată conform art. 1167 § ultim este sau nu un titlu just, este controversată, 258. V. *Donaţiune.*

— Aceeaş controversă există în privinţa unei donaţiuni sau unei vânzări netranscrise, 258, 259. V. *Donaţiune, Vânzare*, etc.

— *Quid* în privinţa vânzărei lucrului altuia? (Controv.) 259, 260. V. *Vânzare.*

— Titlul, pentru a puteà conduce pe posesor la dobândirea proprietăţei prin prescripţie, trebue să fie real şi independent de buna credinţă; de unde rezultă că un titlu *putativ* nu poate servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, deşi soluţia contrară erà admisă la Romani şi în vechiul drept francez, 262.

— Titlul putativ poate însă servì de bază bunei credinţe, spre a conduce pe posesor la dobândirea fructelor, dacă eroarea lui este scuzabilă, 263. V. *Fructe, Titlu*, etc.

— Posesorul este acela care trebue să facă dovada bunei sale credinţe, adecă a credinţei eronate a unui titlu valid, 264.

— Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate; astfel este un testament revocat prin alt testament posterior în dată, care se descopere mai târziu, 262.

— Titlul fără dată certă nu este opozabil terţiilor, 264, 265.

— *Dovedirea titlului just*, 264 urm.

— Prin aplicarea dreptului comun, legea noastră dispune că titlul just trebue să fie dovedit de cel ce invocă prescripţia de 10—20 de ani, 264, 265.

— Titlul poate să rezultè dintr'un act sub semnătură privată, de câteori legea nu cere pentru validitatea lui o formă solemnă, 265.

— Dovada titlului se va face conform dreptului comun, 265.

— Chestiunea de a se şti

dacă posesorul are sau nu un titlu just, nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept, supusă controlului Curţei de casaţie, 265.

— *A patra condiţie.* — Indeplinirea termenului cerut de lege.

— Acest termen este de 10 ani, când proprietarul contra căruia se prescrie este *prezent*, şi de 20 de ani, când el este *absent*, 266.

— Proprietarul se consideră ca prezent când locueşte în circumscripţia Curţei de apel, unde se află situat imobilul, şi ca absent când locueşte afară din această circumscripţie, 266.

— Critica legei în această privinţă, 266 n. 2.

— Legea s'a referit la locuinţa de fapt, adecă la reşedinţa proprietarului, iar nu la domiciliul lui, 266.

— Cazul când există doi proprietari în indiviziunne, 267.

— Cazul prevăzut de art. 1896 C. civil, p. 267.

— Ce se cere pentru ca art. 1896 să fie aplicabil, 268.

— In privinţa Statului, prescripţia se îndeplineşte în totdeauna prin 10 ani, el fiind prezent peste tot locul, de oarece are pretutindeni a g e n ţ i însărcinaţi de a veghià la interesele sale, 266, 267. V. *Stat.*

— *Prescripţia acţiunei în anulare sau în resciziune (prescripţie liberatorie)*, 269 urm. şi tom. VII, p. 69 urm.

— Aplicarea acestei prescripţii de 10 ani la alte cazuri

decât anularea unei convenții (Controv.), 268 n. 3.

— Aplic. acestei prescripții la vânzarea bunurilor imobiliare ale minorilor, 269 *ad notam*.

— Aplicarea ei la acțiunea în anulare a minorului a contractului încheiat cu tutorul său în violarea art. 419 C. civil (Controv.), 283.

— Această prescripție de 10 ani fiind o confirmare tacită, nu se aplică actelor inexistente, 270, 276. V. *Acte inexistente*, *Confirmare*, etc.

— Această prescripție fiind excepțională, nu se aplică la acceptarea sau lepădarea unei succesiuni, la convențiile privitoare la drepturile de familie, la acț. pauliană, nici la cea în simulație, etc., 270, 271.

— Ea se aplică numai la acțiunile băneşti exercitate de părți sau de reprezentanții lor, nu însă şi de terții, pentru anularea unei convenții din cauză de eroare, violență, dol şi incapacitate, orice acțiune întemeiată pe o altă cauză fiind supusă prescripției dreptului comun, 271.

— In privința acțiunilor pentru care această prescripție a fost înființată, ea se aplică nu numai particularilor, dar încă Statului, comunelor şi tuturor stabilimentelor publice în genere, 271.

— Ea se aplică, de asemenea, la confirmarea donațiunei de către moştenitorii dăruitorului, 271. V. *Confirmare*, *Donațiune*, etc.

— Aplicarea acestei prescripții străinilor (Controv.), 272. V. *Străini*.

Prescripția civilă

— Punctul de plecare al acestei prescripții excepționale este momentul de când persoana incapabilă a avut toată libertatea sa de acțiune, 272.

— Incât privește actele făcute de o femee măritată neautorizată, prescripția începe a curge din ziua desfacerei căsătoriei, separarea de bunuri nemodificând întru nimic regula de mai sus, 273. V. *Femee măritată*.

— Acț. în anulare aparține nu numai femeei, dar şi bărbatului (Controv.), 273 text şi n. 4.

— Cazul când consimțimântul femeei a fost viciat prin violență, eroare sau dol. In asemenea caz, termenul de 10 ani va curge în contra ei, în timpul căsătoriei, din ziua încetării violenței sau descoperirei erorei ori dolului, afară de cazul când acțiunea ei ar fi de natură a se resfrânge în contra bărbatului, pentrucă el ar fi fost, de ex., complice al violenței exercitate contra ei, 274.

— Cazul când actul a fost făcut de o femee măritată în timpul minorității sale, 274.

— In privința actelor făcute de un minor, fie el emancipat sau neemancipat, sau în privința celor făcute de tutor fără îndeplinirea formelor legale, termenul prescripției curge din ziua majorității sale, 274.

— Dacă minorul a fost victima unui dol sau unei fraude, pe care el n'a descoperit-o decât în urma majorității, termenul de 10 ani curge din ziua des-

coperirei dolului sau fraudei, 275.

— In privința actelor făcute de un interzis, termenul curge din ziua ridicărei interdicției, 275. V. *Interdicție.*

— Dacă interzisul a murit în timpul incapacității sale, termenul de 10 ani va curge, în privința moștenitorilor, din ziua morței sale, 275.

— In privința actelor făcute de acei puși sub consiliu judiciar, termenul de 10 ani curge din ziua încetărei incapacității sau morței lor (Controv.), 275 text și n. 3. V. *Consiliu judiciar.*

— *Quid juris*, în privința actelor făcute de un smintit internat într'un stabiliment de alienați conform legei din 1894? Aplicarea dreptului comun, 276. V. *Alienați.*

— In privința viciilor de consimțimânt, termenul de 10 ani curge dela încetarea violenței, sau dela descoperirea erorei ori dolului, 276. V. *Vicii de consimțimânt.*

— Ce trebue să dovedească reclamantul și ce trebue să dovedească pârîtul? 276.

— Mijloacele de probă, 276, 277.

— Dovedirea încetărei violenței, erorei și dolului, 277.

— Eroarea poate fi atât de fapt cât și de drept, 277 text și n. 2. V. *Eroare.*

— Combinarea prescripției decenale cu cea ordinară, 277, 278.

— Acestea sunt cazurile excepționale în care termenul prescripției nu curge dela încheierea actului. In celelalte cazuri, în care nu este vorba nici de un viciu de consimțimânt, nici de un act emanat dela un incapabil, regula generală își reià imperiul ei, prescripția începând a curge din ziua încheierei convenției, 278.

— Aplicarea acestei din urmă regule viciilor de formă, 278.

— Persoanele morale, neavând nici vârstă, nici stare civilă, nu pot fi asimilate minorilor, 278, 279. V. *Persoane morale.*

— Cazul când acțiunea în anulare se exercită de moștenitorii aceluia căruia ea aparține, 279.

— *Prescripțiunea acțiunilor relative la tutelă. (Prescripție liberatorie statornicită în favoarea tutorului)*, 280 urm. și tom. II, p. 87 urm.

— La Romani, acțiunile minorului contra tutorului său, pentru faptele tutelei, care erau mai întâi imprescriptibile, au devenit mai târziu prescriptibile prin 30 de ani, 280.

— Redactorii codului actual au înființat, în favoarea tutorului, o prescripție specială și excepțională de 10 ani, numai în ceeace privește gestiunea tutelară, 280, 284.

— Această prescripție este supusă cauzelor de întrerupere și de suspendare prevăzute de dreptul comun, 184, 185, 280 n. 4.

— Această prescripție nu curge contra minorului chiar

emancipat, decât dela majoritatea sa, 281.

— Dacă el a murit înainte de a fi major, această prescripţie curge din ziua morţei sale, contra moştenitorilor săi, de câteori aceştia sunt capabili, ea fiind suspendată în favoarea lor, dacă sunt şi ei minori sau interzişi, 281.

— Această dispoziţie excepţională se aplică la orice tutelă, în genere, chiar la cea legală, precum şi la tutela interzişilor, 281. V. *Interdicţie.*

— La ipoteca legală a minorilor şi interzişilor, 281 n. 4.

— Ea nu se aplică însă tutorilor de fapt, curatorilor, consiliilor judiciare sau administratorilor provizori, nici tatălui administrator legal, 281. V. *Administr. legală.*

— Acţiunile minorului sau interzisului la care se aplică această prescripţie (acţiunile personale care rezultă din faptele tutelei), 281.

— Astfel, ea se aplică acţiunei relative la darea socotelilor sau rectificarea lor, 281, 282.

— Acţiunei în responsabilitate a tutorului din cauza culpei comise în gestiunea tutelei, 282.

— Ea nu se aplică însă acţiunei care ar tinde a face să se rectifice o eroare materială de calcul strecurată în socoteli, 282.

— Nici acţiunei minorului contra tatălui său tutor, întemeiată pe obligaţia acestuia de a restituì averea dotală sau parafernală, primită la căsătoria lui cu mama sa, această acţiune

prescriindu-se prin 30 de ani, conform dreptului comun, 282.

— Alte cazuri în care această prescripţie este inaplicabilă, 283.

— Tot prin 30 de ani, conform dreptului comun, se prescriu şi acţiunile ce tutorul ar aveà contra minorului *(actio tutelæ contraria)*, 284.

— *Reguli speciale la întreprinderile de construcţii*, 284 urm. V. *Antreprenori, Architecţi*, etc.

— Responsabilitatea architecţilor şi antreprenorilor îşi are origina sa în dreptul roman, 285.

— Regulile statornicite de art. 1483 şi 1902 sunt relative numai la responsabilitate architecţilor şi antreprenorilor pentru lucrările făcute de ei, acţiunile pentru plata serviciilor lor fiind cârmuite de dreptul comun, 285.

— *Despre câteva prescripţii particulare* (prescripţii scurte), 287 urm.

— Prescripţiile scurte fiind excepţii dela dreptul comun, sunt de strictă interpretare, 290, 297 n. 1.

— Ele se întemeiază pe o prezumpţie de plată şi pe necesitatea în care creditorii se găsesc de a fi plătiţi cât se poate de repede, precum şi pe obiceiul constant ce au debitorii de a plătì aceste datorii imediat şi fără luare de chitanţă, 290, 291, 309, n. 1, 311.

— *Prescripţia de şase luni*, 291 urm.

— 1° Prima categorie de persoane cărora se aplică prescripţia de şase luni, cuprinde maeştrii şi institutorii de ştiinţe sau de arte pentru lecţiile ce dau cu luna şi, *a fortiori*, cu lecţia. Acţiunea ce ei au contra părinţilor copiilor ce instruesc se prescrie deci prin şase luni, 291. V. *Maeştri*.

— In caz când maeştrii şi institutorii sunt plătiţi cu trimestrul sau cu anul, chestiunea este controversată, 291, 292.

— Incât priveşte lecţiile date un timp mai lung sau mai scurt pentru un preţ *à forfait*, prescripţia este de 30 de ani, 292.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 315.

— 2° A doua categorie de persoane cărora se aplică prescripţia de şase luni, cuprinde: ospătătorii, hangii şi găzduitorii, restauratorii şi, după unii, chiar cârciumarii, cafegii, etc., pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, cu luna sau cu anul, 292. V. *Cafegii*, *Hangii*, *Ospătători*, etc.

— Origina acestei dispoziţii (ordon. lui Ludovic al XII-lea, din 1512), 292.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (ultima furnitură făcută clientului), 292.

— Această prescripţie nu se aplică şefului unui stabiliment comercial sau industrial, 293.

— *Quid* în privinţa unui şef de atelier? (Controv.), 294, n. 5.

— Nici directorului unei case de sănătate, care a găzduit şi îngrijit pe un bolnav, 293.

— Aceşti directori nu sunt asimilaţi nici directorilor de pensionate, 304 n. 8.

— Această prescripţie nu se aplică brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor, şi altor comercianţi, tuturor acestor aplicându-se prescripţia de un an, 293, 302.

— Nici acelor care, fără spirit de speculă, ar fi primit în mod excepţional pe o persoană la masă şi ar fi găzduit-o din prietenie, fie chiar pentru mai mult timp, pentru un preţ determinat, 293.

— Nici acelor care ar fi garantat datoria contractată de altul către un hangiu, ospătător, etc., 293.

— In privinţa particularilor, care nu exercită profesiunea de hangii, otelieri, găzduitori, etc., ci primesc pensionari pentru un preţ determinat, care plătesc preţul pensiunei lor cu anul, cu luna, etc., se va aplică prescripţia de cinci ani, iar în lipsa unei convenţii precise asupra acestui punct, se va aplică prescripţia de 30 de ani, 293, 294.

— S'a decis că, chiar în privinţa ospătătorilor, hangiilor, etc., prescripţia de 6 luni încetează de a curge, când s'a dat o chitanţă în baza căreia se reclamă suma datorită. In asemenea caz se aplică prescripţia comercială de 10 ani, iar nu prescripţia de 30 de ani, 294 text şi n. 2.

— Creanţa ce are un hangiu sau un ospătător, în această calitate, este privilegiată asupra

lucrurilor aduse de călător în han sau ospătărie, 294. V. *Ospătători.*

—Dreptul internațional în privința cheltuelilor făcute într'un han sau într'o ospătărie din străinătate, 294. Vezi și p. 405.

— 3° A treia categorie de persoane cărora se poate opune prescripția de șase luni, cuprinde lucrătorii și oamenii toemiți cu ziua, pentru plata zilelor de muncă, a simbriilor lor și a materiilor procurate de ei, 294.

— Acești lucrători sunt: lucrătorii câmpului, vierii, servitorii care-și închiriază serviciile lor cu luna, zidarii, lemnarii, teslarii, tâmplarii, stolerii, fierarii, tinichigii, etc., 294, 295.

— Nu intră însă în această categorie de lucrători impiegații comerciali ai negutătorilor, plătiți cu luna, cărora se aplică prescripția de cinci ani, 295. V. *Impiegați comerciali.*

— Nici antreprenorii de lucrări, arhitecții, etc., 295.

— *Quid* în privința tipografilor? 296, 302, 303. V. *Tipografi.*

— *Despre prescripția de un an*, 296 urm.

— 1° Prima categorie de persoane cărora se poate opune prescripția de un an, cuprinde: medicii, veterinarii, hirurgii și farmaciștii, pentru vizite, operații și furnituri de medicamente, 297. V. *Hirurgi, Farmaciști, Medici, Veterinari*, etc.

— *Quid* în privința moașelor și dentiștilor? (Controv.), 297 n. 1. V. *Dentiști, Moașe*, etc.

— In orice caz, prescripția de un an nu se aplică aparatelor dentare vândute de un dentist, 202. V. *Dentiști*, p. 577.

— Soluția dreptului fr. în privința moașelor și dentiștilor, 297 n. 1.

— In orice caz, prescripția de un an nu se aplică poslujnicilor, infirmierilor, gardienilor *(gardes-malades)*, surorilor de caritate, etc., cărora li se va aplică prescripția de 6 luni, 297 n. 1 *in fine*. V. *Gardieni, Infiermieri, Poslujnici*, etc.

— Când încetează de a curge prescripția în privința medicilor? 298.

— Punctul de plecare al prescripției de față (Controv.), 298 n. 1.

— Neadmiterea probei testamentale în privința vizitelor medicilor, 299. V. *Proba testimonială.*

— Privilegiul medicilor, hirurgilor, etc., 300.

— 2° A doua categorie de persoane, cărora este opozabilă prescripția de un an, cuprinde: comercianții, pentru mărfurile vândute la particularii ce nu sunt comercianți, 300 text n. 3, 413, 414.

— Origina acestei dispoziții (art. 7 al ordonanței asupra comerțului din Martie 1673), 300.

— Incât privește vânzările de mărfuri între comercianți și alte operații comerciale prescripția este la noi de 10 ani.

iar în Franța și în Belgia de 30 de ani, 300. V. *Prescripția comercială*.

—Cazurile când se aplică prescripția dreptului comun, 301.

— Ce se înțelege prin comerciant? 301. V. *Comercianți*.

— Un constructor de mașini agricole nu este un comerciant, 301. V. *Comercianți*, etc.

— *Quid* în privința mecanicilor? (Controv.), 301 n. 4. V. *Comercianți*, *Mecanici*, etc.

— Prescripția de un an se aplică brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor și altor mici comercianți, care-și vând marfa lor consumatorilor, 293, 302.

— Această prescripție este, de asemenea, opozabilă celor care lucrează pe socoteala lor și fabrică obiectele ce vând la necomercianți, precum: croitorii, ornicarii, fierarii, lăcătușii, teslarii, stolerii, etc., afară de cazul când ei s'ar fi mărginit numai a face o reparație, în care caz ei vor fi considerați ca lucrători, aplicânduli-se prescripția de șase luni, 302.

— Prescripția de un an se aplică și librarilor sau vânzătorilor de ziare, în privința cărților sau ziarelor ce vând, 302. V. *Librari*.

— Ea nu se aplică însă la creanța prețului unui abonament de ziar, nici la acea a unui abonament luat la un bărbier, pentru ras, tuns, etc., 302 text și n. 6. V. *Bărbier*, *Ziare*, etc.

— *Quid* în privința tipografilor? (Controv.), 296, 302, 303. V. *Tipografi*.

— *Quid* în privința fotografilor, relativ la acțiunea ce ei au pentru plata fotografiilor lucrate și predate de ei? (Controv.), 303 text și n. 3. Vezi și tom. III, partea I-a, pag. 249, *ad notam* (ed. a 2-a). V. *Fotograf*.

— Prescripția de un an statornicită în privința furniturilor făcute de un comerciant, unui necomerciant, nu se aplică atunci când debitorul nu se pretinde liberat printr'o plată reală, ci prin remiterea datoriei, prin novație, compensație, etc., nici atunci când debitorul recunoaște că a plătit o parte din datorie, rămânând dator cu un rest; nici atunci când datoria este constatată printr'un titlu; în asemenea cazuri se aplică prescripția dreptului comun de 30 de ani, 304, 309 text și note.

— 3° A treia categorie de persoane cărora se aplică prescripția de un an, cuprinde: directorii de pensionate sau școli private ori publice, pentru pensiunea școlarilor, și alți meșteri sau patroni, pentru prețul uceniciei, 304. V. *Pensionate*.

— Directorii caselor de sănătate nu sunt asimilați directorilor de pensionate, nici găzduitorilor, 293, 304 n. 8.

— Prescripția de un an se aplică la tot ce datorește părintele pentru hrana elevului, găzduirea și instrucțiunea lui, și chiar pentru furnituri școlare, 305.

— Origina acestei dispoziții se găsește în art. 265 al cutumei din Orléans și în art. 97 al or-

donanței lui Ludovic al XII-lea din 1510, p. 303, 306.

— Această prescripție nu se aplică decât prețului pensiunei, iar nu și altor cheltueli sau îngrijiri, pentru care directorul pensionatului se consideră ca având mandat dela părinți spre a le face în interesul educațiunei și sănătății elevului, 305. V. *Pensionate.*

— Astfel cheltuelile făcute de directorul pensionatului pentru îngrijirea sănătății elevului sau pentru cumpărare de haine, nu se prescriu printr'un an, ci prin 30 de ani, conform dreptului comun, 305.

— Acei care se mărginesc a procură elevilor numai găzduirea și hrana, fără a-le dà și învățătura, sunt asimilați găzduitorilor și, ca atare, creanțele lor sunt prescriptibile prin șase luni, 305.

— Incât privește ucenicii, adecă acei pe care meșterii sau patronii îi primesc, cu sau fără plată, pentru învățătura unui meșteșug, legea nu prevede decât o creanță, care se prescrie printr'un an, și anume: acea a prețului uceniciei. Dacă stăpânul găzduește și hrănește pe ucenicii săi. el va fi asimilat directorului de pensionate, 305. V. *Ucenici.*

— 4° Ultima categorie de persoane, cărora se poate opune prescripția de un an, cuprinde servitorii ce se tocmesc cu anul, în privința plății simbriei lor, nu însă acei care se tocmesc cu luna, cu săptămâna sau cu ziua, pentrucă acestor din urmă li

se aplică prescripția de șase luni, 294, 295, 306.

— Ce se înțelege prin servitori? 306. V. *Servitori.*

— Exemple de servitori: bucătarii, rândașii, feciorii, sufragii, portarii, argații, chelarii, vizitii, vierii, spălătoresele, fetele sau femeile de grijit în casă, și chiar doicele sau mancile, etc., 306.

— *Quid* în privința doicilor care alăptează copilul la ele a casă? (Controv.), 306, text și n. 4. V. *Doică.*

— Nu intră în categoria servitorilor: intendenții, secretarii, gramaticii, bibliotecarii, guvernantele, etc. Tuturor acestor persoane se va aplicà prescripția de cinci ani, dacă onorariul lor este plătitor cu anul, sau la termene periodice mai scurte, 307.

— Nu se consideră, de asemenea, ca servitor, funcționarul care dirigueşte o uzină sau alt stabiliment industrial ori comercial, 307. V. *Uzină.*

— *Reguli generale aplicabile prescripțiilor scurte statornicite de art. 1903, 1904,* p. 307 urm.

— Prescripțiile de șase luni și de un an pot fi întrerupte, principiile generale fiind aplicabile de câteori legea n'a derogat dela ele, 149, 307, 308.

— Moartea debitorului nu întrerupe însă prescripția, 299 *ad notam in fine,* 308. V. *Moarte.*

— Aceste prescripții curg contra minorilor și interzișilor, 308. V. *Interzișî, Minori.*

— Continuarea serviciilor, furniturilor, lucrărilor, etc., nu oprește cursul prescripției, 308 text și n. 2.

— Origina acestei dispoziții (ordonanța lui Ludovic al XII-lea. din 1510 și ordon. de comerț din Martie 1673, tit. 1, art. 10), 308 n. 3, 310 n. 4.

— Intervertirea prescripției, 309.

— Regula relativă la intervertirea prescripției nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept, a cărei violare poate dà loc la casare. 310.

— Cazul când părțile au încheiat un act constătător al datoriei, în momentul încheierei convenției (neaplicarea în specie a prescripțiilor scurte), 310.

— Prescripțiile scurte, întemeindu-se pe o prezumpție de plată, creditorul poate să defere debitorului jurământul decizor asupra punctului de a se ști dacă el și-a plătit datoria, 311. V. *Jurământ decizor.*

— Dacă debitorul mărturisește că n'a plătit datoria, el va fi condemnat în baza acestei mărturisiri, jurământul devenind deprisos, 311.

— Mărturisirea debitorului poate fi și tacită, 311. V. *Mărturisire.*

— Legea neadmițând alte probe contra prescripțiilor scurte decât mărturisirea și jurământul debitorului, judecătorii nu se pot întemeià pe alte dovezi spre a trage concluzie că datoria este plătită, 309 n. 1, 311, 312.

— Numai prescripțiile de șase luni și de un an pot fi

combătute prin jurământ, nu însă și prescripția de cinci ani, 312, 320. V. *Jurământ decizor.*

— Nici prescripțiile comerciale, 313, text și n. 1, 446.

— In cosecință, nici jurământul decizor, nici cel de credulitate nu pot fi deferite debitorului cambial, spre a se dovedì plata unei cambii prescrise, 322, 446. V. *Cambie, Jurământ de credulitate,* etc.

— *A fortiori,* jurământul decizor nu poate fi deferit în privința prescripțiilor de 10, 20 și 30 de ani, 313 și tom. VII, p. 316, 367, 374.

— In materie de prescripții scurte (șase luni și un an), la caz de moartea sau minoritatea debitorului, jurământul poate fi deferit văduvei și moștenitorilor sau tutorului său, pentru ca aceștia să aibă a declarà dacă nu știu că lucrul este încă datorit, 313. V. *Tutor, Văduvă,* etc.

— Acesta este jurământul de credulitate sau credibilitate, a cărui origină se găsește în ordonanța de comerț din Martie 1673 (art. 10, tit. 1), 310 n. 4, pag. 313.

— Jurământul de credulitate poate fi dat nu numai femeei văduve, dar și bărbatului văduv, 314, n. 2. V. *Jurământ, Văduvă,* etc.

— Efectele jurământului de credulitate, 314.

— Jurământul de credulitate fiind excepțional, este, ca atare, de strictă interpretare (Controv.), 314 și tom. VII, p. 377, *ad notam.*

— Astfel, acest jurământ

nu poate fi deferit decât tutorului unui minor, nu însă şi tutorului unui interzis, 314. V. *Interdicţie, Tutor*, etc.

— Cazul când jurâmntul de credulitate se deferă mamei tutoare a copilului ei minor, căsătorită de al doilea (deferirea jurământului şi bărbatului ei cotutor, de câteori este vorba de fapte anterioare căsătoriei), 314 şi tom. VII, p. 378. Mai vezi asupra jurământului de credulitate, tom. VII, p. 373 urm.

— *Punctul de plecare al prescripţiilor scurte*, 315 urm.

— In privinţa ospătătorilor, hangiilor şi găzduitorilor, 315. V. *Ospătători*.

— In privinţa maeştrilor şi institutorilor, 315.

— In privinţa oamenilor care muncesc cu ziua, 315.

— In privinţa medicilor, farmaciştilor, etc., 296, n. 3, 315. V. *Farmacişti, Medici*, etc.

— In privinţa comercianţilor, pentru mărfurile vândute la particulari, 315, 316.

— In privinţa directorilor de pensionate pentru preţul pensiunei şcoalelor, şi a altor maeştri pentru preţul uceniciei, 316. V. *Pensionate, Ucenici*, etc.

— In privinţa servitorilor cari se tocmesc cu anul, 316. V. *Servitori*.

— *Despre prescripţia de cinci ani (art. 1907 C. civil)*, 316 urm.

— Această prescripţie, necunoscută în dreptul nostru anterior, care, în codul german, este fixată la *patru* ani, iar în legea bulgară asupra prescripţiei dela 1897/98, la şase ani, îşi are origina sa în ordonanţa lui Ludovic al XII-lea, din 1510 (art. 72), relativă la veniturile rentelor constituite, 316, 317.

— Textul acestei ordonanţe, 317, n. 2.

— Incercarea ordonanţei din 1629 (codul Michaud) de a generalizà prescripţia de cinci ani, 318.

— Motivul acestei prescripţii (două motive: unul principal şi fundamental, iar altul accesor). Motivul principal este că creditorul nu trebue să lese să se acumuleze mai mulţi ani, prestaţiunile periodice datorite de către debitor, pentrucă aceasta ar aduce ruina acestui debitor, ceeace este contrar interesului obştesc, 312, 318, 319.

— Din acest caracter al prescripţiei de 5 ani rezultă două consecinţe importante.

— 1° Această prescripţie, constituind un mod de liberare independent de plata presupusă, debitorul poate s'o opue, cu toate că el a recunoscut că nu şi-a plătit datoria, 319.

— 2° Creditorul, căruia se opune prescripţia de cinci ani, nu poate să defere debitorului jurământul d e c i z o r asupra punctului de a se şti dacă el a plătit datoria, 312, 320. V. *Jurământ*.

— Prescripţia de cinci ani,

statornicită de art. 1907, se întemeiază pe consideraţii de interes public, ca şi prescripţia de 30 de ani, 312, 318, 319, 320.

— Cazurile la care art. 1907 nu se poate aplică, 320 *ad notam.*

— Nicio probă contrară nu poate fi admisă contra acestei prescripţii, 320, 321.

— Ea poate fi opusă în orice stare a pricinei, şi chiar pentru prima oară în apel, dacă debitorul n'a renunţat la ea, 321.

— Ca şi celelalte prescripţii, ea nu poate fi invocată de judecători din oficiu, nici chiar în lipsa debitorului, 68 n. 1, 321.

— Ea nu poate, de asemenea, fi propusă de debitor pentru prima oară în casaţie, 72 *ad notam* şi 321.

— Prescripţia de cinci ani este supusă suspendărei şi întreruperei, ca orice prescripţie în genere şi, în urma întreruperei ei, o nouă prescripţie de cinci ani începe a curge, afară de cazul când datoria ar fi fost novată, 321, 337. V. *Novaţie.*

— *Creanţele la care se aplică această prescripţie de cinci ani,* 321 urm.

— 1° Toate veniturile rentelor perpetue sau pe viaţă, legate chiar prin testament, fie aceste rente constituite asupra particularilor sau asupra Statului, 322, 323. V. *Rente.*

— Aplicarea acestei soluţii veniturilor rentei în care ar fi fost convertit preţul vânzărei unui imobil, prin contractul de vânzare, 323.

— Cazul când debitorul rentei a recunoscut datoria, obligându-se a plăti ratele datorite, 323 n. 2.

— Tot prin cinci ani se prescriu şi cupoanele obligaţiilor sau titlurilor la purtător, emise de Stat, comună, societăţi particulare, etc., 332, n. 1. V. *Cupoane.*

— Renta *(nomen juris)* se prescrie însă prin 30 de ani, 206, 227, 323. V. *Rente.*

— 2° *Prestaţiunile periodice ale pensiunilor alimentare,* 323 urm. V. *Pensiuni alimentare.*

— Toate prestaţiunile periodice ale pensiunilor alimentare, legate prin testament, stabilite printr'o convenţie, sau conferite printr'o hotărîre judecătorească, chiar şi cele datorite în baza art. 187 C. civ., se prescriu prin cinci ani, 323, 324.

— Aplicarea acestei prescripţii şi pensiunilor servite de Stat, comună, etc., 324, 325.

— O comună nu poate însă invocà această prescripţie, atunci când un funcţionar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reţinerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. V. *Comună, Reţineri,* p. 681.

— 3° *Chiriile caselor şi arenzile moşiilor,* 326, 327.

— Chiriile caselor şi arenzile moşiilor se prescriu prin cinci ani, afară de chiriile apartamentelor închiriate de ospătători şi găzduitori, care se prescriu prin şase luni, 326. V. *Ospătători.*

— In denumirea de chirii şi arenzi intră şi prestaţiunile în natură, impuse prin contract chiriaşului sau arendaşului, ca o sarcină servind a complectà preţul chiriei sau arendei, 326.

— Reparaţiile locative nu pot însă fi considerate ca formând un element al preţului, 326, 327.

— Dacă datoria chiriei a fost recunoscută printr'un înscris osebit, ea constitue o nouă obligaţie prescriptibilă după dreptul comun, ne mai putând fi vorba, în specie de prescripţia de cinci ani, 327.

— Tot prin 30 de ani se va prescrie şi acţiunea în repetiţie a terţiului, care ar fi plătit pentru locatar sau arendaş chiria sau arenda datorită de acest din urmă, 327.

— 4° *Dobânzile sumelor datorite*, 327 urm. V. *Dobânzi.*

— Toate dobânzile, cele legale, convenţionale, judiciare sau moratorii şi chiar dobânzile preţului vânzărei unui lucru producător de venit, se prescriu prin cinci ani, 327, 328.

— Şi dobânda dotei promise prin contractul de căsătorie se prescrie tot prin cinci ani *(Controv.)*, 328 n. 1. V. *Dobânzi, Dotă,* etc.

— Tot prin cinci ani se prescriu şi dobânzile capitalului dotal datorit de bărbat, în urma desfacerei căsătoriei, 328 n. 1. V. *Dobânzi, Dotă,* etc.

— Soţul condemnat a restituì dota nu poate însă să invoace prescripţia de 5 ani, 328 n. 1.

— Prescripţia de 5 ani nu se aplică nici la dobânzile sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite de acela căruia nu-i erau datorite, 328 n. 1.

— Prescripţia de 5 ani se aplică însă creanţelor, care-şi au cauza lor în lege, 329.

— Tot prescripţia de 5 ani se aplică şi dobânzei sumelor datorite de uzufructuar, nudului proprietar, în baza art. 552 C. civil, dacă acesta a avansat capitalul necesar plăţei datoriilor care apasă asupra fondului supus uzufructului, precum şi dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructuarul a neglijat de a le cere, 329. V. *Uzufruct.*

— Prescripţia de 5 ani nu se aplică însă dobânzilor unor datorii, al căror cuantum nu este încă determinat, pentrucă creditorul nu are acţiune spre a cere aceste dobânzi, 329.

— Restituirea fructelor datorite de un posesor de rea credinţă, 330, 331 *ad notam.* V. *Delicte.*

— Neaplicarea acestei prescripţii dobânzilor sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite de rea credinţă de acela căruia nu-i erau datorite, 330 *ad notam.*

— Această prescripţie nu se aplică de câteori legea face ea însăşi să curgă dobânda, din cauza unui delict sau quasi-delict, 330, 331 *ad notam.*

— Ea nu se aplică dobânzilor unui cont-curent, existent

între comercianţi cât timp contul curent n'a fost lichidat, 331. V. *Cont curent.*

— Nici dobânzilor datorite de o societate, unuia din asociaţi, cât timp această sumă n'a fost determinată, 331. V. *Societate.*

— Nici dobânzilor anuale datorite în baza art. 616 C. civil, pentru eşirea dintr'un loc înfundat, fiecare indemnitate prescriindu-se prin 30 de ani, 331. V. *Loc înfundat, Servitute,* etc.

— Nici dobânzilor care curg în timpul unei instanţe judecătoreşti, 332.

— Nici dobânzilor sumelor cu care tutorul a rămas dator minorului sau interzisului, în baza art. 420 C. civil, cât timp el n'a predat socotelile definitive şi cât timp acele socoteli n'au fost aprobate, 333.

— Nici dobânzilor sumelor plătite în contul debitorului, de către un codebitor, un fidejusor, un mandatar, un *negotiorum gestor*, etc., în privinţa recursului ce toţi aceştia au în contra debitorului, pe care l-au descărcat, 333.

— Nici dobânzilor pe care creditorul nu le-a putut cere din cauza unui fapt al debitorului, 333.

— Nici datoriei unui capital, plătitor cu anul sau la termene periodice mai scurte, 333.

— 5° *Tot ce se plăteşte cu anul sau la termene periodice mai scurte*, 322, 334.

— Enumerarea făcută de art. 1907 este enunciativă, iar nu limitativă, 334.

— Această prescripţie se aplică şi salariului funcţionarilor publici, ce se plătesc lunar, 322, 334.

— Aplicarea acestei prescripţii la plata unui bezman 334. V. *Bezman.*

— Neaplicarea ei la obligaţia impusă moştenitorului prin testament de a dà creşterea şi întreţinerea unui copil, 324 n. 1, 334.

— *Quid* în privinţa asigurărilor mutuale? 335. V. *Asigurare mutuală.*

— Calcularea termenului prescripţiei de cinci ani, 335 urm.

— Pentru calcularea celor cinci ani ai prescripţiei statornicite de art. 1907, trebue a se luà ca punct de plecare cererea în judecată sau actul întreruptiv al prescripţiei, 335.

— Aplicarea acestei soluţii chiar atunci când dobânzile sau veniturile au încetat de a fi datorite, 336.

— Prescripţia statornicită de art. 1907 este supusă cauzelor ordinare de întrerupere ale prescripţiei şi, în urma întreruperei ei, o nouă prescripţie de cinci ani începe a curge, 336, 337.

— Ea este, de asemenea, supusă cauzelor ordinare de suspendare, afară de excepţia statornicită prin art. 1908, pag. 336 n. 3.

— Intreruperea prescripţiei cincenale nu modifică natura acestei prescripţii şi n'o schimbă

în prescripţie de 30 de ani de cât atunci când creanţa este novată, 337. V. *Novaţie.*

— Dacă debitorul şi-a recunoscut datoria, o atare recunoaştere ar atrage novaţiunea creanţei, în caz când aceasta a fost intenţia părţilor, 337 text şi n. 3.

— Prescripţia de cinci ani, curge în contra minorilor şi interzişilor, ca şi celelalte prescripţii scurte, 338. V. *Interdicţie, Minori,* etc.

— Motivele acestei excepţii, p. 338.

— Prescripţia de cinci ani curge, de asemenea, contra absenţilor, 336 n. 3, 339. V. *Absenţă.*

— Conform principiilor generale, ea nu curge însă între soţi, 336 n. 3. V. *Soţi.*

— *Altă prescripţie de cinci ani (prescripţia acţiunei în revendicare a bunurilor imobiliare vândute prin licitaţie publică) (art. 568 Pr. civ.), 339* urm. V. *Licitaţie publică.*

— Sub procedura veche, acţiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la licitaţie publică, se prescria prin 30 de ani, 339.

— După procedura revizuită la 1900, această acţiune se prescrie prin cinci ani din momentul punerei adjudecatarului în posesiunea imobilului adjudecat, fără a se distinge dacă executarea a avut loc prin portărei, sau dacă părţile au procedat la o punere în posesiune de bună voe, 339 text şi n. 3, 340 *ad notam.*

— Art. 568 Pr. civ. nu se aplică servituţilor active ce se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil, 340. V. *Servitute.*

— El se aplică numai drepturilor ce existau în favoarea imobilului adjudecat, în momentul adjudecărei, 340, 341.

— Scopul art. 568 Pr. civ., 340, 341, 342.

— Prescripţia este, în specie liberatorie (Controv.), 341, 342.

— Art. 568 Pr. civ. nu se aplică ordonanţelor de adjudecare prin care s'a adjudecat un pământ rural, 342. V. *Ordonanţa de adjudecare. Pământ rural,* etc.

— *Prescripţia instantanee în privinţa mobilelor şi revendicarea lor (art. 1909, 1910. C. civ.),* 100, 344 urm., 348.

— Dreptul roman în privinţa prescrierei mobilelor, 344 text şi n. 2.

— Codul Calimach, 344 n. 1.

— Dreptul vechiu francez, 345 text şi n. 1.

— Regula art. 1909 este străină de dreptul roman. Ea îşi are origina sa în vechiul drept germanic (legea salică şi legea Ripuarilor), 345.

— Formula codului francez *„En fait de meubles possession vaut titre“*, este împrumutată dela jurisconsultul Bourjon, 1 nota 2 şi 346. V. *Bourjon.*

— Motivele art. 1909 C. civil, 346, 347.

— Fundamentul juridic al regulei statornicite de art. 1909. In codul fr. principiul de drept

care serveşte de bază regulei art. 1909 a dat loc la o vie controversă (şapte sisteme), 347.

— In dreptul nostru s'a admis sistemul lui Marcadé al prescripţiei achizitive instantanee, 100, 101, 348 text şi n. 1, 349.

— Deosebire între mobile şi imobile, 349.

— *Condiţiile cerute pentru ca art. 1909 să poată fi aplicat*, 349 urm.

— 1° Pentru ca textul de mai sus să poată fi invocat se cere ca posesiunea lucrului mobiliar să fie cu titlu de proprietar *(animo domini)*, 349, 350. V. *Precarişti.*

— Precariştii nu pot deci invocà art. 1909 C. civil, 350.

— Nici acel care a fost tolerat a posedà un lucru mobil, toleranţa fiind un titlu precar, 352. V. *Toleranţă.*

— Servitorii pot însă să invoace acest text, dacă se dovedeşte că au posesiunea exclusivă şi cu titlu de proprietate a lucrurilor mobile aflătoare la domiciliul stăpânului lor, 352. V. *Servitor*, *Toleranţă*, etc.

— *Quid* în caz când cel ce se găseşte în posesiunea unor valori invoacă în privinţa lor un dar manual? 352. V. *Dar manual.*

— Găsitorul unui lucru nu poate să invoace art. 1909 C. civil, el neputând devenì proprietar asupra lucrului găsit decât prin prescripţia de 30 de

ani (Controv.), 350 şi tom. III, partea II, p. 22 text şi n. 3 (ed. a 2-a). V. *Găsire de lucruri mobile*, *Lucruri găsite*, etc.

— Aplic. art. 1909 creditorului gagist (Controv.), 101, 351. V. *Creditor gagist*, *Gaj.*

— Dreptul celorlalţi creditori de a urmări lucrul amanetat, 351, 352. V. *Gaj.*

— Mobilele care garnisesc o casă, sunt, în genere, considerate ca aparţinând aceluia care ocupă localul unde se găsesc, 353 text şi n. 1.

— In caz de posesiune echivocă, judecătorii fondului decid, în fapt, cine este posesorul de bună credinţă şi, deci, proprietarul mobilelor, 353.

— Reclamantului incumbă sarcina de a dovedì reaua credinţă sau prioritatea posesorului mobilelor, 353.

— Dovada precarităţei şi a toleranţei se face după dreptul comun, 353, 354.

— 2° A doua condiţie cerută pentru a puteà invocà prescripţia instantanee în privinţa mobilelor corporale, este buna credinţă a posesorului (Controv.), 354 text şi n. 3.

— Posesorul de bună credinţă este deci garantat prin posesiunea sa contra reclamaţiilor terţiilor, 355 text şi n. 2.

— Cazul când posesorul nu are nevoe de bună credinţă, 355.

— Momentul când trebue să existe buna credinţă (când începe posesiunea) (Controv.), 355.

— Posesorul este presupus

de bună credință până la dovada contrară, 355.

— Chestiunea bunei sau relei credințe este o chestiune de fapt, 356.

— Codul german în această privință, 356.

— Buna credință este suficiență, posesorul neavând nevoe, în specie, de niciun titlu, 356. V. *Titlu*, p. 689.

— *Mobilele la care se aplică prescripția instantanee*, 356 urm.

— Prescripția instantanee se aplică la mobilele corporale, nu însă și la cele incorporale (creanțe), afară de titlurile la purtător sau la înfățișător și cupoanele lor, după cum dispune anume codul italian, 357 text și n. 2. V. *Cupoane, Titluri la purtător*, etc.

— Art. 1909 se aplică, deci, scrisurilor funciare rurale și biletelor de bancă, dacă se poate dovedi identitatea lor, 381 n. 3. V. *Bilete de bancă, Scrisuri funciare, Titluri la purtător*, etc.

— S'a decis că și biletele de loterie sunt titluri la purător, 381 n. 4. V. *Loterie (Bilete de loterie), Titluri la purtător*, etc.

— Această prescripție se aplică unui pavilion mobil, animalelor, etc., 357 *ad notam*. V. *Animale, Pavilion*, etc.

— Ea se aplică manuscriselor și scrisorilor confidențiale, 361. V. *Manuscris, Scrisori confidențiale*.

— Ea nu se aplică însă fondurilor de comerț care, necontestat, sunt mobile incorporale, 358 *ad notam*. V. *Fond de comerț*.

Prescripția civilă

— In privința mobilelor corporale, art. 1909 nu se aplică universalităților juridice de mobile, de exemplu: unei succesiuni compusă numai din mobile, 101, 358, 359.

— Dacă o asemenea succesiune ar fi posedată de un moștenitor aparent, moștenitorul adevărat ar puteà, deci, să exercite timp de 30 de ani acțiunea în petiție de ereditate, 233, 358. V. *Moșt. aparent, Petiția de ereditate*, etc.

— Art. 1909 se aplică însă universalităților de fapt, precum ar fi: o bibliotecă, o turmă de oi, un cârd de boi, etc. 359.

— Art. 1909 nu se aplică însă vaselor sau corăbiilor, care nu pot fi înstrăinate decât printr'un act scris, 100, 359, 424 și tom. III, partea I-a, p. 188 n. 1 și p. 298. V. *Vas*.

— Actul scris nu este însă cerut, în specie, *ad solemnitatem, ci ad probationem* (Controv.), 359. V. *Vas*.

— In caz când s'ar revendicà un imobil, în care s'ar găsì mai multe mobile, art. 1909 este inaplicabil acestor din urmă, mobilele fiind, în specie, accesoriile imobilului. Mobilele pot însă să fie revendicate, 359.

— Art. 1909 nu se aplică mobilelor care fac parte din domeniul public, precum cărțile sau manuscrisele unei biblioteci publice, tablourile sau statuele dintr'un muzeu, etc., 360. V. *Domeniu public*.

— Regula art. 1909 va fi

Prescripţia civilă

însă aplicată mobilelor care, fiind incorporate unui imobil, au fost mai în urmă deslipite de acest imobil, 360.

— Neaplic. art. 1909 acţiunilor întemeiate pe o obligaţie contractată de posesor, 360.

— Judecătorii nu pot să aplice din oficiu regula statornicită de art. 1909 C. civil; creditorii posesorului pot însă să opue proprietarului revendicant posesiunea exercitată de debitorul lor, întrucât este vorba, în specie, de un interes bănesc, 361, 363.

— Art. 1909 nu poate fi propus, ca orice prescripţie civilă, pentru prima oară în casaţie, 363.

— Dota mobiliară fiind alienabilă, s'a decis că achizitorul de bună credinţă a unor mobile ce compun o asemenea dotă, este apărat prin dispoziţia art. 1909 din codul civil, fără a se puteà opune clauza de inalienabilitate care ar rezultà din convenţia părţilor, 362. V. *Dotă mobiliară.*

— Cumpărarea unei case spre a fi dărâmată (neaplicarea art. 1909 C. civil), 362, 363.

— *Efectele regulei statornicite de art. 1909 C. civil,* 363 urm.

— Efectul regulei art. 1909 este de a exclude, în principiu, revendicarea mobilelor, posesorul de bună credinţă putând să respingă revendicarea exercitată de terţii contra lui, invocând numai posesiunea lucrului, 363, 364.

— Art. 1909 exclude nu numai revendicarea, dar şi acţiunea confesorie în materie de uzufruct, 363 n. 3. V. *Uzufruct.*

— Acest text nu poate fi opus acţiunei pauliene, 271, 364. V. *Acţ. pauliană.*

— *Excepţii dela regula statornicită de art. 1909, în caz de pierderea sau furarea lucrului,* 364 urm.

— La regula că revendicarea nu este admisă contra posesorului de bună credinţă al unui lucru corporal, legea aduce două excepţii, care, ca toate excepţiile, sunt de strictă interpretare, şi anume:

— 1° Când lucrul a fost pierdut;

— 2° Când lucrul a fost furat. In aceste două cazuri, lucrurile pierdute sau furate pot fi revendicate în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lor, dela cel la care aceste lucruri se găsesc, 364, 373.

— Ce se înţelege prin lucruri pierdute, 365.

— Tot ca pierdute se consideră şi lucrurile rătăcite din cauza trimeterei lor sub o adresă falşă, 365, 366.

— Nu numai lucrurile pierdute, dar şi cele furate pot fi revendicate în timp de trei ani dela dată furărei lor, 366.

— Furtul consistă în sustracţiunea frauduloasă a lucrului mişcător al altuia cu cuget de a şi-l însuşi pe nedrept, 366. V. *Furt.*

— Revendicarea nu este admisă de câteori nu există sustracţiune frauduloasă, 367.

— Astfel, proprietarul de-

posedat de lucrul său printr'un fals, printr'un abuz de încredere, printr'o escrocherie sau prin violarea unui depozit (delict civil), etc., nu poate să revendice dela posesor lucrul de care el este lipsit; căci, în asemenea cazuri, el n'a fost victima unei sustracţiuni frauduloase, ci s'a desezisat el însuşi cu voinţă de lucrul său, încredinţându-l unui depozitar necredincios, 367, 368. V. *Abuz de încredere*, *Escrocherie*, *Furt*, etc.

— Aşa dar, revendicarea trebue să fie mărginită numai la lucrurile furate. Revendicarea, pe care legea o conferă contra posesorului de bună credinţă timp de trei ani, conform teoriei lui Bourjon, nu exclude însă acţiunea personală pe care proprietarul lucrului o are contra posesorului de rea credinţă, care a dobândit lucrul dela autorul furtului sau dela găsitorul lui, 371.

— Cât pentru autorul furtului, el poate fi urmărit 30 de ani, însă acţiunea ce se poate exercită contra lui, după cei trei ani, este o acţiune personală în restituire, 371.

— Această soluţie erà admisă şi în vechiul drept francez, 372.

— Aplic. aceleiaşi soluţii aceluia care a găsit lucrul altuia şi care este obligat a-l restitui, obligaţia sa izvorând din delict. V. *Găsire*, *Lucruri găsite*, etc.

— Revendicarea pentru cauză de furt este admisibilă chiar dacă autorul furtului, din cauza înrudirei cu partea le-

zată, ar fi din acei care, după lege, nu se pedepsesc, faptul lor fiind calificat ca tainică luare şi dând loc numai la despăgubiri civile, 372. V. *Furt*, *Tainică luare*, etc.

— Prada luată dela vrăjmaş în timp de războiu *(præda bellica)* fiind considerată ca o proprietate legitimă, nu se consideră ca un lucru furat şi, deci, nu poate fi revendicată dela terţiul posesor, 373. Vezi şi tom. III, partea II, p. 32, 33. V. *Prada de război*, p. 616.

— Admiterea aceleiaşi soluţii în privinţa lucrurilor rechiziţionate de vrăjmaş, chiar dacă rechiziţiile ar fi fost neregulate (Controv.), 373. V. *Rechiziţii militare*, p. 679.

— Acţ. în revendicare a unui lucru pierdut sau furat poate fi exercitată contra oricărui posesor, puţin importă titlul în baza căruia el posedă lucrul. Ea trebue să fie exercitată în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lucrului, 373.

— Această prescripţie scurtă şi liberatorie, care curge în contra minorilor şi interzişilor, nu poate fi prelungită peste trei ani (Controv.), 374 text şi n. 1.

— Această prescripţie liberatorie este supusă regulelor ordinare de întrerupere şi suspendare, afară de regula prevăzută de art. 1876, cu privire la minori şi interzişi, 374, 375.

— Reclamantul în revendicare nu este obligat a-şi dovedi dreptul de proprietate, fiind suficient că el să dovedească pierderea sau furarea lucrului

revendicat; art. 972 nu este deci aplicabil în specie, 375.

— Revendicantul nu are nevoe de a dovedì cine este autorul sustracţiunei, fiind suficient ca el să dovedească furtul, 375.

— Dacă acel care a cumpărat un lucru pierdut sau furat l-a vândut şi el, la rândul lui, altuia, revendicarea va fi îndreptată contra cumpărătorului, posesor actual al lucrului, 375, 376.

— Dacă acel care a cumpărat lucrul pierdut sau furat l-a consumat de rea credinţă, el va plăti revendicantului valoarea lucrului; dacă el a consumat lucrul de bună credinţă, el nu va datorì despăgubiri decât în marginile înavuţirei sale, 376.

— Când proprietarul revendică lucrul pierdut sau furat dela posesorul actual, acesta, la caz de evingere, are o acţiune recursorie, bazată pe echitate, contra aceluia dela care el deţine lucrul, 376.

— Revendicarea poate fi exercitată timp de trei ani chiar contra unui posesor de bună credinţă, 376 text şi n. 4.

— Dacă terţiul a dobândit lucrul de rea credinţă, adecă ştiind că vânzătorul nu erà proprietarul lucrului cumpărat de dânsul, el nu va mai fi apărat prin prescripţia excepţională de trei ani, ci prin prescripţia de 30 de ani, 377 *ad notam*, 511. V. *Furt*.

— Nerevendicarea lucrurilor amanetate la Muntele de pietate, 377. V. *Muntele de pietate*.

— Responsabilitatea Muntelui de pietate, 377, n. 3. V. *Muntele de pietate*, p. 602.

— Acel care revendică, chiar dela un posesor de bună credinţă, un lucru pierdut sau furat, nu este, în genere, obligat a plăti preţul dat de acest terţiu, afară de cazurile când posesorul actual al lucrului pierdut sau furat l-a cumpărat dela un bâlciu sau târg, sau la o vindere publică, sau la un neguţător care vinde asemenea lucruri, 377.

— Proprietarul care a plătit posesorului evins preţul ce-l costă lucrul revendicat, are recurs contra acelui care a găsit lucrul sau care l-a furat, 378.

— Pentru ca proprietarul, al cărui lucru a fost pierdut sau furat, să fie obligat a restituì preţul plătit de acest din urmă, trebue ca el să-l fi cumpărat de bună credinţă dela un bâlciu, târg, etc., 378.

— Motivele dispoziţiei care dispune restituirea preţului lucrului cumpărat de bună credinţă, 378.

— Cazurile când posesorul lucrului nu are drept la restituirea preţului lucrului cumpărat de el (când este de rea credinţă, adecă, când a ştiut că lucrul ce a cumpărat erà pierdut sau furat), 378 n. 1.

— Bursele de comerţ, pentru titlurile la purtători ce se negociază în ele, sunt asimilate târgurilor publice, 378. V. *Burse de comerţ*.

— *Quid* în privinţa contua-

rului unui zaraf? 378, 379 text şi n. 1. V. *Zaraf*.

— *Quid* în privinţa contuarului unui banchier? 379. V. *Banchier*.

— Cumpărarea lucrului dela un neguţător care vinde asemenea lucruri, 379, 380.

— Cazul când vânzătorul nu aveà decât un singur lucru de speţa acelui vândut, 380.

— Posesorul este acela care trebue să dovedească că vânzătorul dela care el a cumpărat lucrul, erà vânzător de asemenea lucrului, 380.

— Restituirea la care are drept posesorul actual, dela care se revendică lucrul, cuprinde preţul cumpărăturei, cheltuelile necesare şi chiar cele utile, în marginea plus-valutei dobândite de lucru, 380.

— Proprietarul, care a plătit posesorului actual preţul achiziţiunei sale, nu poate să pretindă a fi subrogat recursului în garanţie conferit detentorului deposedat al lucrului pierdut sau furat, contra celuia dela care el a dobândit acest lucru, pentru a cere dela un detentor intermediar suma ce el a restituit, 280. V. *Subrogare*.

— *Prescripţia în dreptul internaţional privat*, 398 urm.

— Străinii pot invocà prescripţia la noi, în privinţa imobilelor urbane, 398. V. *Străini*.

— In privinţa uzucapiunei se aplică legea situaţiei imobilelor, 399.

— Aplic. aceleiaş legi în privinţa mobilelor considerate

în individualitatea lor (art. 1909, 1910), 399, 400.

— Revendicarea lucrurilor pierdute sau furate, 400, 401.

— In privinţa prescripţiei liberatorii, acţiunile reale sau drepturile reale sunt cârmuite tot de legea situaţiei lucrului, 401.

— Incât priveşte acţiunile personale, chestiunea este foarte controversată, 401 urm.

— Sistemul cel mai juridic este acel care aplică legea ce cârmueşte însuş contractul şi care este legea naţională a părţilor, când ele au aceeaş naţionalitate, sau legea locului unde s'a încheiat contractul în caz contrar, 403, 404.

— *Quid* în privinţa prescripţiilor scurte, care se întemeiază pe o prezumpţie de plată şi care, întrucâtva, interesează ordinea publică? 405. Vezi şi p. 294.

Prescripţia comercială. — Codul francez, afară de oarecare excepţii, nu admite o prescripţie specială în materie comercială, prescripţia de 30 de ani find aplicabilă şi în specie, 407.

— Critica codului francez, 407, 408.

— Codul nostru, urmând pe cel italian, a admis, cu drept cuvânt, în materie comercială, prescripţia de 10 ani, afară de cazurile când codul comercial sau o altă lege admite o prescripţie mai scurtă, 408.

— Această prescripţie se aplică afacerilor comerciale

numai cât timp n'a urmat o hotărîre judecătorească, căci îndată ce părţile s'au judecat şi s'a dat o hotărîre definitivă, această hotărîre nu-şi pierde efectele sale decât prin neexecutare timp de 30 de ani de când a rămas definitivă, şi aceasta chiar în materie cambială, 158, 222, 409, 446. V. *Cambie, Hotărîri judecătoreşti*, etc.

— Legea judecătoriilor de ocoale din 1907 face însă excepţie dela acest principiu în privinţa cărţilor de judecată şi a sentinţelor pronunţate de tribunal asupra acestor cărţi de judecată. 158, 222, 223, 224, 409 n. 1, etc. V. *Hotărîri judecătoreşti*, p. 590.

— Şi instanţa comercială, lăsată în părăsire şi neperimată, se prescrie, ca şi cea civilă, tot prin 30 de ani, întrucât niciun text din legea comercială nu deroagă dela această regulă, 221 n. 1, 409, 446, 447.

— Prescripţia comercială este, ca şi cea civilă, achizitivă şi liberatorie, 409.

— Prescripţia comercială nu este însă relativă la uzucapiunea imobilelor, nici la dreptu-rile reale constituite asupra lor, 410.

— Prescripţia comercială de 10 ani, înlocuind pe cea civilă de 30 de ani, nu cere nici titlu nici bună credinţă, 410, 424.

— *Efectele prescripţiei comerciale.* — Efectul prescripţiei comerciale este de a stinge cu desăvârşire acţiunea comercială,

fără a lăsà să supravieţuiască o acţiune civilă, 410.

— Prescripţia comercială se aplică tuturor părţilor, chiar atunci când actul juridic este comercial numai pentru una din ele, puţin importă izvorul acestei obligaţii: contracte, delicte, quasi-delicte, etc., nota 4 dela p. 410, 411 şi p. 412.

— Tot în baza acestui principiu, art. 56 din codul comercial dispune că de câteori un act este comercial numai pentru una din părţi, toate părţile sunt supuse, încât priveşte acest act, legei comerciale, afară de dispoziţiile privitoare la persoana comercianţilor şi de cazurile în care legea ar fi dispus altfel, 411 text şi n. 1.

— Această soluţie este admisă şi prin codul de comerţ bulgar, 412 n. 1.

— Admiterea probei testimoniale, după aprecierea judecătorilor, în caz când actul este comercial numai pentru una din părţi, 411 şi tom. VII, pag. 270.

— Consecinţile care rezultă din art. 56 C. com., în privinţa jurisdicţiei comerciale, 411 n. 1.

— Cazul când actul mixt a avut loc sub legea veche, 411 n. 1.

— Combinarea prescripţiei de 10 ani (art. 945 C. com.) cu acea de un an (art. 1904 § 1) în privinţa acţiunei comercianţilor pentru mărfurile ce ei vând la particularii necomercianţi. Deşi Curtea din Craiova a aplicat în specie prescripţia de 10 ani, credem că numai prescripţia de un an este

aplicabilă, pentrucă din art. 947 C. com. rezultă că prescripţia de 10 ani se aplică numai atunci când alte legi nu prevăd o prescripţie mai scurtă, ceeace tocmai prevede art. 1904 § 1 din codul civil, 300 text şi n. 3, 413, 414. V. *Prescripţia civilă.*

— Fiind însă că, în specie, nu se aplică prescripţia de 10 ani, ci prescripţia de un an, comerciantul căruia i s'ar opune prescripţia, va puteà să defere debitorului jurământul, care se aplică prescripţiilor scurte, nu însă prescripţiilor statornicite de codul comercial, 312, 414, 446. V. *Jurământul decizor.*

— *Persoanele contra cărora curge prescripţia comercială şi întreruperea ei*, 414 urm.

— In prescripţiile comerciale se aplică regulile stabilite de codul comercial. De câteori însă codul comercial nu dispune nimic, se aplică dispoziţiile codului civil, în baza art. 1 C. com., 415.

— Astfel, în privinţa calculărei termenului prescripţiei, se vor aplicà art. 1886 şi urm. din codul civil, iar prescripţia comercială, ca şi cea civilă, curge în contra oricărei persoane, care n'ar puteà invocà o excepţie anume statornicită de lege, 416.

— Astfel, ea curge în contra femeilor măritate, în contra minorilor, chiar emancipaţi, şi interzişilor, 177, 186, 416.

— Ea curge în contra absenţilor, ca şi în contra prezenţilor, contra Statului, comunelor, judeţelor, etc., însă bine

Prescripţia comercială

înţeles numai în privinţa domeniului lor privat, nu însă şi în privinţa domeniului lor public, 174, 416. V. *Absenţă*, *Dom. public*, *Stat*, etc.

— Ea curge contra militarilor în activitate de serviciu, în timp de răsboiu, afară de cazurile când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, 174, 416. V. *Militari*, *Răsboiu*, etc.

— Chestiunea de a se şti dacă falimentul debitorului sau alt caz de forţă majoră suspendă cursul prescripţiei, este controversată, 175, 416. V. *Faliment.*

— Ea curge în contra stabilimentelor publice sau persoanelor morale în genere, în contra persoanelor informate de cursul prescripţiei, ca şi contra celor care-l ignorează, 174, 175, 416, 417. V. *Persoane morale.*

—Dar, dacă prescripţia curge contra femeilor măritate, ea nu curge însă între soţi, art. 1881 C. civil, fiind aplicabil şi prescripţiei comerciale (Controv.), 192, 417—420. V. *Soţi.*

— Intreruperea prescripţiei comerciale se regulează tot după dispoziţiile codului civil, 420 urm.

— Prin derogare dela dreptul comun, în obligaţiile cambiale, actele întreruptive de prescripţie, făcute în persoana unuia din coobligaţi, nu produc niciun efect faţă cu ceilalţi, 421, 422. V. *Cambie.*

— Aplic. aceleiaşi soluţii la cekuri, poliţe de încărcare, etc., 423.

— Aplic. ei raporturilor dintre debitorul cambial şi dătătorul de aval, 423. V. *Aval.*

— Motivele acestei dispoziţii excepţionale, 422, 424.

— *Prescripţiile relative la vasele plutitoare*, 424 urm. V. *Vas.*

— *Prescripţia relativă la acţiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor*, 427.

— *Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor (abordare, abordaj)*, 428 urm. V. *Abordaj.*

— *Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas şi din contractul de asigurare*, 435 urm. V. *Asigurare*, *Vas*, etc.

— *Prescripţia relativă la acţiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului*, 439, 440.

— *Prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate, din cambii şi cekuri*, 440 urm. V. *Cambie*, *Societate*, etc.

— 1° *Prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale*, 441 urm.

— Prescripţia este, în specie, de cinci ani, 440.

— Această prescripţie se aplică societăţilor civile, care

au împrumutat formele unei societăţi comerciale, 441.

— Ea se aplică societăţilor anonime şi societăţilor străine care-şi au sediul şi obiectul principal al întreprinderei lor în România şi care s'au conformat dispoziţiilor art. 239 C. com., 441.

— Această prescripţie nu se aplică însă asociaţilor în participaţie, nici societăţilor constituite în mod neregulat, 441, 442 text şi nota.

— Dacă societatea a fost constituită în mod neregulat, fără publicaţiile prescrise de lege, nu se mai aplică prescripţia scurtă de 5 ani, ci prescripţia de 10 ani, 442.

— Nu se poate derogà dela prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 949 C. com., p. 442 text şi n. 2.

— Această prescripţie se aplică atât acţiunilor ce izvorăsc din contractul de societate, cât şi din alte operaţii sociale, 442, 443.

— Exemple de acţiuni ce derivă din operaţii sociale, 443.

— Prescripţia de *cinci ani* nu priveşte numai acţiunile de natură socială, dar şi toate acţiunile ce o societate poate să facă în exerciţiul comerciului său, 443, 444.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 444.

— Intreruperea prescripţiei este reglementată de codul civil, 444.

— Declararea societăţei în stare de faliment, nu suspendă nici nu întrerupe prescripţia

în materie de societate, 444. V. *Faliment*.

— Prescripţia de 5 ani nu se aplică acţiunilor care se întemeiază pe un înscris comercial, de exemplu, un act de garanţie, 444.

— 2° *Prescripţia acţiunilor ce derivă din cambii şi din cekuri*, 445 urm.

— Dr. nostru anterior şi dreptul actual în privinţa prescripţiei în materie de cambii, 445 text şi n. 1.

— După dreptul actual, acţiunea care derivă dintr'o cambie se prescrie prin *cinci ani*, fie că a fost protestată sau nu, iar cambia este decăzută din efectele sale, atât ca instrument de probă cât şi ca cauză a obligaţiei, 445.

— Cambia prescrisă nu se transformă deci într'un zapis civil, ca sub legea anterioară, 445, 446. V. *Cambie*.

— Chestiunea de a se şti dacă debitorul liberat prin prescripţie, din punctul de vedere civil, rămâne sau nu liberat după echitate, *naturaliter*, este controversată, 39 urm., 445 n. 3. V. *Cambie*, *Oblig. naturală*.

— In consecinţă, purtătorul cambiei nu poate deferi debitorului cambial jurământul decizor, spre a dovedi neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate văduvei sau moştenitorilor lui, 312, 313, 446. V. *Cambie*, *Jurământ*, etc.

— Prescripţia de *cinci ani* nu mai este însă aplicabilă, în materie cambială, de câteori a intervenit o hotărîre con-

demnatorie. In asemenea caz nu se va aplică nici prescripţia de 10 ani, după cum pe nedrept susţin unii (de exemplu, Vidari), ci prescripţia de 30 de ani, 158. 222, 409 şi 446 text şi n. 2. V. *Hotărîri judecătoreşti*, *Prescripţie civilă*, *etc.*

— Tot prin 30 de ani se prescrie şi instanţa care are de obiect o acţiune cambială, pentrucă nici un text din legea comercială nu deroagă dela acest principiu, înscris în art. 1891 C. civil, 409 şi 447.

— Cazul în care s'a admis prescripţia de 10 ani, 447.

— Prescripţia de 5 ani se aplică nu numai acţiunei principale, dar şi acţiunilor de regres, nelovite de o decădere oarecare, 444 text şi n. 3.

— Prescripţia de *cinci ani*, statornicită de art. 949, 2° C. com. nu se aplică decât poliţelor propriu zise, adecă comerciale, emise sub codul comercial anterior, iar nu şi celor emise şi acceptate de către necomercianţi care, după legea veche, erau considerate ca acte sau înscrisuri civile, prescriptibile prin 30 de ani, conform dreptului comun, 461, 462.

— Inacţiunea timp de 5 ani stinge numai acţiunea care derivă din cambie, nu însă şi acea care derivă din raportul juridic fundamental, pe care părţile au înţeles să-l învestească cu garanţia cambială, 448.

— Acţiunea de înavuţire sau de folos nedatorit, 448, 449.

— In materie cambială prescripţia curge, în privinţa

cambiilor având un termen de plată, din ziua ajungerei acestui termen la scadenţă, adecă din ziua care urmează pe acea a scadenţei, pentrucă numai atunci creditorul este în drept să urmărească plata, 449 text şi n. 2.

— Prescripţia acţiunilor ce derivă din cambii începe a curge din ziua scadenţei şi se îndeplineşte în ziua expirărei termenului de 5 ani, chiar dacă acea zi ar fi, o zi de sărbătoare, art. 731 Pr. civ. nefiind aplicabil în specie, 449 n. 2.

— In privinţa cambiilor plătitoare la vedere, prescripţia curge din ultima zi a termenului prevăzut de art. 292 C. com., adecă după un an dela emiterea cambiei, 450.

— *Prescripţia acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie*, 450 urm.

— Cărăuş (*voiturier*, *vettore*, *Frachtführer)* este orice persoană sau companie care, pentru un preţ determinat, se însărcinează cu transportarea dintr'un loc în altul, pe apă sau pe uscat, a mărfurilor, animalelor sau a oamenilor, 451.

— Critica definiţiei dată de art. 413 C. com. şi 425 C. com. german, 451.

— Intreprinzătorii de transporturi sunt cărăuşi, 451.

— Intreprinzătorii de pompe funebre, 452. V. *Pompe funebre.*

— Cazul când există mai mulţi cărăuşi, 451 n. 2.

— Prescripţia edictată de art. 956 C. com. în materie de cărăuşie se aplică, în genere,

la toate acţiunile ce derivă din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, menţionarea acestor cazuri în partea finală a textului fiind făcută în scopul de a fixà punctul de plecare al prescripţiei, iar nu de a enumerà în mod limitativ cazurile când se aplică prescripţia statornicită de art. 956 C. com., 56 n. 3, 452, 453. V. *Cărăuşie*, *Transport,* etc.

— Prescripţia statornicită de art. 956 C. com. se aplică nu numai acţiunei care aparţine expeditorului şi destinatarului contra cărăuşului, dar şi celei ce aparţine cărăuşului contra expeditorului şi destinatarului 454.

—Trebue, deci, să recunoaştem că am fost greşit când am zis în tom. IX, p. 288, că acţiunea cărăuşului contra expeditorului se prescrie prin 10 ani.

— In privinţa transportului de persoane, se va aplicà prescripţia de 10 ani, 454, 455.

— Chestiunea de a se şti dacă responsabilitatea cărăuşului izvorăşte din contract sau din delict, în privinţa transportului persoanelor, în caz de accident întâmplat unui călător, este controversată, 455 n. 1; tom. V, p. 495 urm. şi tom. IX, p. 289 urm. V. *Transport de persoane.*

— Termenul prescripţiei, în privinţa acţiunilor ce derivă din contractul de transport, este de 6 luni sau de un an, după destinaţia localităţilor prevăzute de art. 956 C. com., 455.

— Termenul acestor pre-

scripţii scurte curge, în caz de pierdere totală a mărfurilor, din ziua în care ele trebuiau să ajungă la destinaţie, iar în caz de pierdere parţială, avarie sau simplă întârziere, din ziua predării mărfurilor în primirea destinatarului, 455.

— Cazurile care împiedică, suspendă sau întrerup prescripţia sunt acele ale dreptului comun, 455.

— Cauzele de întrerupere sunt admise şi în privinţa căilor ferate, 455.

— Reclamaţiile făcute pe calea administrativă, nu constituesc acte întreruptive de prescripţie, 456.

— O acţiune perimată nu poate, de asemenea, fi invocată spre a se susţine că prescripţia a fost întreruptă, 456.

— Intreruperea prescripţiei faţă de un cărăuş lasă să subziste acţiunea persoanei dăunate contra tuturor cărăuşilor, care au participat la acelaş contract, precum şi acţiunea recursorie a cărăuşului chemat la răspundere contra celorlalţi cărăuşi, din cauza solidarităţei lor, 457.

— Contractul de transport sau cărăuşie în dreptul internaţional privat, 457 şi tom. IX, p. 330, 331.

— *Prescripţia acţiunilor mediatorilor şi acţiunilor de anulare sau de reziliere a concordatului*, 458, 459. V. *Concordat*, *Mediatori*, etc.

—Creanţele mediatorilor privaţi sau publici (înfiinţaţi de legea burselor), izvorîte din operaţiile ce ei fac, în calitate de

mediatori, se prescriu prin doi ani, 458, 459. V. *Mediatori*.

— Această prescripţie fiind relativă la mediatorii care fac operaţii în afaceri comerciale, se înţelege că creanţele celorlalţi mediatori, precum sunt acei pentru închirieri sau vânzări de case, arendări de moşii, etc., se prescriu prin 30 de ani, conform dreptului comun, 459.

— Tot prin doi ani se prescriu şi acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului în materie de faliment, 459. V. *Concordat*, *Faliment*, etc.

— Pentru acţiunile în anulare, termenul de doi ani curge din ziua descoperirei dolului, iar pentru acţiunile în reziliere, dela sosirea scadenţei ultimei plăţi ce falitul urmează a face conform concordatului, 459.

— Imobilele neputând, în dreptul nostru, face obiectul unui comerţ, cumpărările şi vânzările de imobile nu constituesc fapte comerciale, ci operaţii civile, aşa că samsarul, mediatorul sau misitul, care intervine pentru vânzarea unui imobil, nu poate invocă art. 46 C. com., spre a cere proba testimonială, ca să dovedească cuantumul onorarului promis, de oarece operaţia de misitie n'a fost făcută într'o operaţie comercială, pentru ca fapta misitului să fie o faptă comercială de natură a fi dovedită cu martori, 459 n. 2.

— *Liberarea grefierilor şi sindicilor de obligaţia de a păstră registrele încredinţate lor în procedura falimentelor*, 460.

— *Dispoziţie tranzitorie relativă la prescripţiile comerciale*, 460, 461.

— Prescripţia începută înainte de aplicarea codului comercial actual, se regulează după legea veche sub care a început a curge. Dacă prescripţia începută sub vechiul cod comercial, ar fi însă mai lungă decât acea statornicită de codul actual, se va aplică termenul cel mai scurt, calculându-se acest termen dela punerea în aplicare a noului cod comercial, 460.

Prescripţia penală.— Consideraţii generale, 463 urm.

— Prescrierea acţiunei publice şi a executării pedepselor, 464.

— Justificarea ambelor prescripţii, 464 urm.

— Dispoziţiile vechiului cod penal al Moldovei din 1826, p. 468.

— Dispoziţiile vechiului cod penal al Munteniei din 1850, împrumutate dela procedura penală franceză, 468, 469.

— *Caracterul prescripţiei penale (ordine publică)*, 471.

— In materie represivă, prescripţia se aplică atât acţiunei publice cât şi celei civile, exercitată în mod simultaneu sau în mod separat, 472.

— Invocarea prescripţiei penale din oficiu, în orice stare s'ar află procesul, şi aceasta pentru prima oară chiar înaintea Curţei de casaţie, în care caz casarea se face fără trimetere, 68, 472 şi 519. V. şi *Prescripţia civilă*, p. 621.

Prescripţia penală

— *A fortiori*, prescripţia penală poate fi invocată pentru prima oară în apel, înaintea Curţei cu juraţi, înaintea judecătorului de instrucţie sau camerei de punere sub acuzare, etc., 472.

— Inculpatul sau condemnatul nu poate să renunţe la prescripţie nici în mod expres, nici în mod tacit, 472 text şi n. 4, 473.

— Imposibilitatea de a renunţà, în care se găseşte condemnatul, se întinde chiar la prescripţia acţiunei civile, 473.

— *Retroactivitatea legilor în ceeace priveşte acţiunea publică* (Controv.), 473, 474.

— *Prescrierea acţiunei publice*, 474 urm.

— Toate acţiunile, care au de scop pedepsirea unei fapte penale, sunt, în principiu, prescriptibile, 475.

— Excepţie dela acest principiu în privinţa fraudelor comise în materie de recrutare, 475, 476. V. *Fraude în materie de recrutare, Recrutarea armatei*, etc.

— Altă excepţie în privinţa nesupunerei sau dezertării comise de militari, 475, n. 2. V. *Dezertare*.

— După vechiul cod penal al Moldovei din 1826, furturile erau imprescriptibile, 468, 476. V. *Furt*.

— La Romani, toate acţiunile erau prescriptibile, afară de aceea pentru paricid şi pen-

tru furt manifest, 467 n. 2, 476 text şi n. 1.

— Acţiunile imprescriptibile în vechiul drept francez, 476, 477.

— Termenul prescripţiei acţiunei publice era, fără nicio deosebire, fixat la 20 de ani, atât la Romani cât şi în vechiul drept francez, 477.

— Această uniformitate a termenului prescripţiei fiind însă criticată de autori, legea noastră a admis termenul de 10 ani în materie criminală, de cinci ani în materie corecţională şi de un an, în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, 477.

— Acţiunile care se prescriu prin termene mai scurte de un an, 478, 479.

— Termenul de un an nu se aplică însă contravenţiilor continue sau perpetue, precum ar fi, de exemplu, construirea unui imobil fără autorizare, sau nesupunerea de a dărâmă o casă insalubră, care ameninţă ruină, 477 n. 5.

— Dispoziţiile codului de procedură penală nu sunt, de asemenea, aplicabile în materie de contravenţii la legea licenţelor, aşa că amenda la care este condemnat un contravenient la legea de mai sus, având un caracter civil, art. 595 Pr. pen. nu poate fi aplicat în specie, 478 *ad notam*.

— Nici acelor contravenţii, care constituesc în realitate nişte delicte, după cum sunt, de exemplu: abaterile prevăzute de art. 63, 64 şi 65 din legea sanitară dela 1910, pag. 478 *ad notam*.

— Din împrejurarea că amenzile pentru contravenţiile fiscale, cum sunt acele prevăzute de legea licenţelor, sunt considerate ca nişte reparaţii civile pentru fisc, având un caracter civil, iar nu penal, rezultă că încasarea lor poate fi urmărită şi în contra moştenitorilor contravenientului, 478 nota. *

— Am văzut că acţiunea publică se prescrie prin 10 ani, cinci ani şi un an, 477.

— Sunt însă acţiuni care se prescriu prin termene şi mai scurte. Astfel, în privinţa delictelor de presă, prescripţia este de patru luni, arestul preventiv fiind interzis în această materie, 478. V. *Arest preventiv, Delicte de presă*, etc.

— Aceste delicte se judecă de juraţi, comisiunea juraţilor pronunţându-se asupra cuantumului daunelor-interese, 479.

— In privinţa delictelor electorale, prescripţia este de o lună dela pronunţarea rezultatului alegerilor, arestul preventiv fiind interzis şi în această materie, 479 text şi n. 2. V. *Arest preventiv, Delicte electorale*, etc.

— Tot printr'o lună se prescriu şi infracţiunile relative la legea poliţiei rurale, precum şi oprirea cetăţenilor de a-şi exercită drepturile lor politice de către agenţii poliţieneşti. Acest delict special se judecă tot de Curtea cu juraţi, 479.

— Incât priveşte acţiunile prevăzute şi pedepsite de legea asupra poliţiei vânatului din 1906, prescripţia este de trei luni, din ziua comiterei infrac-

ţiunei; ea erà de şase luni după legea din 1891, p. 479 text şi n. 3. V. *Vânat.*

— Faptul de contrabandă se prescrie prin trecerea unui an dela comiterea lui, 480—482. V. *Contrabandă.*

— In privinţa delictelor silvice, prescripţia este de cinci ani, 482 text şi n. 2.

— Termenul prescripţiei începe a curge din ziua comiterei infracţiunei, 484.

— Ziua comiterei faptului *(dies a quo)* face parte din termen (Controv.), 484, 485.

— Prescripţia este împlinită atunci când ultima zi a expirat, 212, 485.

— Principiul că prescripţia începe a curge din ziua comiterei infracţiunei, adevărat de câteori este vorba de delicte instantanee, a dat loc la dificultăţi, din cauză că toate infracţiunile penale nu au un început şi un sfârşit bine determinat. In această privinţă delictele se împart în delicte instantanee, permanente, succesive, etc., 485, 486.

— Câteodată trebue să se distingă infracţiunile de urmările ce ele pot să atragă, 486, 487.

— In materie de bancrută, simplă sau frauduloasă, prescripţia începe a curge din ziua când au fost comise faptele constitutive ale delictului, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăţilor, 487, 488. *V. Bancrută,* p. 562.

— In privinţa delictelor permanente, prescripţia începe a curge din momentul terminărei infracţiunei, 491.

— Deosebire între delictele permanente şi infracţiunile care sunt consecinţa acestor delicte, 491, 492.

— De când curge prescripţia în privinţa delictelor succesive, 495, 496.

— Deosebire între infracţiunile succesive şi cele care, fiind distincte, se referă la acelaş fapt, 496.

— De când curge prescripţia în materie de abuz de încredere, 498 text şi n. 1. V. *Abuz de încredere.*

— De când curge prescripţia în privinţa denunţărilor calomnioase, 498 text şi n. 2. V. *Denunţare calomnioasă.*

— Prescripţia delictelor de obiceiu (Controv.), 498.

— Intreruperea prescripţiei acţiunei publice (acte de instrucţiune şi de urmărire), 499.

— Actele de urmărire sunt acele prin care se pune în mişcare acţiunea publică, fie de ministerul public, fie de partea vătămată, şi chiar acţiunea civilă ce rezultă din infracţiune, 500.

— Tot ca acte de întrerupere au fost considerate: mandatul de depunere dat contra unui prevenit, ordonanţa judecătorului de instrucţie, arestarea prevenitului, chiar în străinătate, citarea sau ascultarea unui martor de ministerul public sau de judecătorul de instrucţie, amânarea cauzei constatată printr'o hotărîre judecătorească, etc., 500 n. 4, 501.

— Nu întrerup însă pre-

scripţia actele de perchiziţie şi de cercetare, care au de scop arestarea unui condemnat, 500 n. 4 *in fine*.

— Pentru ca prescripţia să fie întreruptă, se cere ca actele de instrucţiune sau de urmărire să fie făcute în termenul de 10 sau 5 ani, din ziua comiterei crimei sau delictului, 501.

— Nu numai actul regulat, dar şi cel neregulat în formă, şi adresat chiar unui judecător incompetent, întrerupe prescripţia, în baza art. 1870 C. civil, modificat dela codul francez şi aplicabil prin analogie şi prescripţiei penale, 501.

— In privinţa contravenţiilor poliţieneşti, legea nu admite altă întrerupere decât o sentinţă de condemnare, urmărirea sau instrucţiunea afacerei nefiind suficientă; de unde rezultă că contravenţia va fi prescrisă dacă n'a intervenit o hotărîre de condemnare într'un an dela săvârşirea ei. Scopul acestei dispoziţii este de a face ca contravenţiile poliţieneşti să fie judecate cât se poate de repede, 502.

— Spre a întrerupe prescripţia în materie de contravenţii poliţieneşti, hotărîrea condemnatoare n'are nevoe de a fi definitivă. O hotărîre, chiar anulată pentru vicii de forme, întrerupe deci prescripţia, 502, 503.

— In privinţa crimelor şi delictelor, întreruperea prescripţiei este reală, adecă prescripţia este întreruptă, cu toate că urmărirea n'a fost exercitată contra adevăraţilor culpabili, sau a fost îndreptată numai contra unuia din ei; pe când în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, întreruperea este personală, adecă prescripţia nu este întreruptă decât faţă cu persoana condemnată, pentrucă sentinţa de condemnare nu poate să lovească decât pe acel care a comis contravenţia, 499 n. 3, 503.

— Noua prescripţie, care începe a curge în urma actului întreruptiv, nu mai poate fi întreruptă (Controv.), 503, 504.

— Prescripţiile scurte, statornicite de legile speciale îşi reiau cursul lor în urma ultimului act de întrerupere, fără a puteà fi înlocuite prin prescripţia dreptului comun (Controv.), 504—506.

— După adevăratele principii, prescripţia acţiunei publice nu este susceptibilă de suspendare nici pentru un obstacol de fapt, nici pentru un obstacol de drept (Controv.), 506 urm.

— Neaplicarea în specie, a regulei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*“, 48, 49, 172 urm., 507 text şi n. 2, 523. V. *Contra non valentem agere*, etc.

— Cine trebue să dovedească îndeplinirea prescripţiei (Controv.), 507, 508.

— *Prescrierea acţiunei civile*, 508 urm.

— Acţiunea civilă care izvorăşte dintr'o crimă se prescrie prin 10 ani, acea care izvorăşte dintr'un delict se prescrie prin 5 ani, iar aceea care izvorăşte dintr'o contravenţie

poliţienească se prescrie printr'un an, 19 n. 2, 68, 69 şi 508 urm. V. *Acţ. civilă.*

— Cazul când acţiunea în daune nu-şi trage origina sa dintr'o infracţiune penală, ci dintr'un drept preexistent sau cel puţin deosebit (aplicarea prescripţiei de 30 de ani), 508 n. 4.

— Justificarea soluţiei după care ambele acţiuni se prescriu prin acelaş timp, 509.

— Critica legei, 509 text şi n. 3.

— Prescrierea acţiunei în revendicare a lucrului furat, când posesorul este de rea credinţă (aplicarea prescripţiei de 30 de ani), 377 *ad notam*, 510. V. *Acţ. în revendicare, Furt, Mobile, Prescripţia civilă*, etc.

— Prescrierea în contra patronului a acţ. în responsabilitate ce rezultă dintr'un accident de muncă, 510. V. *Accidente de muncă.*

— Despăgubirea acordată în baza exercitărei acţ. civile, se prescrie prin 30 de ani, conform art. 599 Pr. pen., 511. 528, 529.

— Cazul când acţiunea civilă este exercitată contra unei persoane care răspunde pentru altul (aplicarea prescripţiei de 10, 5 şi un an), 511.

— Acţiunea civilă este în intimă legătură cu cea publică numai din punctul de vedere al prescripţiei, încolo ambele acţiuni sunt distincte şi deosebite una de alta. De aceea inculpatul achitat în prima instanţă, poate fi condemnat la despăgubiri civile de instanţa de apel, dacă s'a făcut apel de către partea civilă şi dacă această instanţă, pipăind din nou faptele, găseşte şi constată în acele fapte elementele delictului, 511, 512. V. *Apel, Parte civilă*, etc.

— Instanţa de apel nu poate însă aplică o pedeapsă inculpatului achitat, dacă ministerul public n'a făcut apel, 512 n. 1.

— Art. 103 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, ca şi cea din 1896 (art. 73), face însă excepţie dela acest principiu în privinţa delictelor şi chiar contravenţiilor judecate de judecătorul de ocol în prima instanţă, ceeace constitue o adevărată anomalie, 512 n. 1.

— Prescripţia statornicită în privinţa acţiunei publice se aplică şi acţiunei civile recursorie, ce persoana declarată civilmente responsabilă ar exercită contra autorului delictului, 512, 513.

— Acţiunea civilă nu se stinge, ca cea publică, prin moartea prevenitului sau acuzatului, ci poate fi exercitată c o n t r a reprezentanţilor săi. Această acţiune se prescrie însă şi în contra reprezentanţilor prevenitului sau acuzatului, tot prin 10 ani, 5 ani sau un an, pentrucă izvorăşte din crimă, delict sau contravenţie, 513.

— Aceeaş soluţie este, *a fortiori*, admisibilă în caz de condemnarea prevenitului sau acuzatului, 513.

— In caz însă când acţiunea publică s'a stins prin achi-

tarea, absolvirea sau amnistierea inculpatului, ori printr'o ordonanţă de neurmărire, acţiunea civilă se prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun, 513.

— Prescripţia acţiunei civile este întreruptă prin actele de instrucţiune sau urmărire, care întrerup şi acţiunea publică, chiar când acţiunea civilă ar fi exercitată separat înaintea tribunalelor civile, ca o consecinţă a principiului indivizibilităţei ambelor acţiuni, 513.

— Acţiunea civilă este întreruptă prin actele de instrucţiune sau urmărire, care întrerup şi acţiunea civilă, ca o consecinţă a principiului indivizibilităţei ambelor acţiuni, 513.

— *Efectul actelor emanate dela partea lezată.* Cazul când această parte a pus în mişcare acţiunea publică, conform art. 178 Pr. pen. 513.

— Efectul exercitărei acţiunei civile înaintea tribunalelor civile (Controv.), 514.

— O denunţare sau o plângere emanată dela partea lezată nu este un act întreruptiv de prescripţie, 514.

— Dacă acţiunea publică este prescrisă, acţiunea civilă nu mai poate fi exercitată, dreptul fiind stins prin prescripţie, 514.

— Invocarea prescripţiei privitoare la despăgubiri civile la Curtea de casaţie şi din oficiu (Controv.), 514.

— Prescripţia nestingând însăşi infracţiunea, ci numai acţiunea publică şi cea civilă

care izvorăsc din infracţiune, de aci rezultă că partea lezată păstrează, cu toată prescripţia îndeplinită, dreptul de a opune delictul pe cale de excepţie, 514, 515.

— *Prescrierea pedepsei sau mai bine zis a dreptului de a executà condemnările emanate dela tribunalele represive*, 515 urm.

— Motivele acestei dispoziţii, pe care mulţi autori o critică, 465 text şi n. 2, 516.

— Prescripţia pedepselor se aplică numai la pedepsele susceptibile de o executare materială, adecă la pedepsele privative de libertate (închisoare) sau de bunuri (pedepse băneşti), 517 text şi n. 2. V. şi p. 528, 529. V. *Amendă.*

— Ea nu se aplică deci la pedepsele disciplinare, nici la pedepsele care consistă în pierderea unor drepturi şi în incapacităţile juridice, pronunţate de judecător sau de lege ca o consecinţă a pedepsei principale, 518. V. *Pedepse disciplinare.*

— Degradarea civică se prescrie însă odată cu prescrierea osândei principale, 518, 519. V. *Degradarea civică.*

— *Quid* în privinţa interdicţiei legale? (Controv.), 519. V. *Interdicţia legală.*

— Ca şi prescrierea acţiunei publice, prescrierea pedepselor este de ordine publică; de unde rezultă că condemnatul nu poate să renunţe la prescripţia dobândită în folosul lui, cerând a-şi face osânda, 519.

— El nu poate, la caz, de

condemnare prin contumacie, să ceară a fi judecat din nou, 519 text şi n. 5. V. *Contumacie.*

— Prescripţia dobândită condemnatului trebue să fie invocată de judecători din oficiu, în orice stare s'ar află pricina, chiar pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, 68, 472, 508, 519, 520.

— Timpul cerut de lege pentru prescrierea pedepselor (20 de ani, 5 ani şi 2 ani), 517, 520.

— In privinţa pedepselor pentru crime şi delicte de presă, termenul prescripţiei este fixat la 3 ani şi la un an, 517, 520.

— Determinarea termenului prescripţiei prin caracterul infracţiunei (Controv.), 520, 521.

— Punctul de plecare al prescripţiei, 521.

— Materie criminală, 521.

— Materie corecţională şi de simplă poliţie, 521, 522.

— Deosebire de codul fr. în privinţa recursului în casaţie 521. V. *Recurs în casaţie.*

— Cazul când pedeapsa a fost pronunţată de prima instanţă şi în lipsă, 522.

— Recursul în casaţie nu întrerupe prescripţia pedepselor, 522.

— Materie poliţienească, 523.

— Cazul când condemnatul a fugit, 523.

— Suspendarea prescripţiei nu există nici în privinţa acţiunei publice, nici în privinţa prescrierei pedepselor, 523.

— Intreruperea prescripţiei penale rezultă numai din actele de executare, 524.

— Intreruperea prescrierei pedepsei în dr. internaţional privat (Controv.), n. 3 dela p. 524, 525, 526. V. *Drept internaţional.*

Prescripţia penală

— Procesul-verbal, care constată insolvabilitatea acelui condemnat la amendă, întrerupe prescripţia, 525, 526.

— Apelul neregulat al condemnatului nu întrerupe însă prescripţia, 526, 527. V. *Apel.*

— *Efectele prescrierei executărei unei pedepse.* Prescripţia şterge pedeapsa, împiedicând-o de a mai puteà fi executată contra condemnatului; ea nu şterge însă nici infracţiunea, nici condemnarea; agentul tot condemnat rămâne, 527, 528.

— Dispoziţia art. 596 Pr. pen., după care condemnatul nu va puteà să-şi aibă locuinţa în judeţul în care locueşte sau cel asupra căruia, ori în contra proprietăţei căruia s'a comis crima, sau moştenitorii săi în linie dreaptă, se aplică numai în caz de crime, nu însă în caz de delicte şi de contravenţii poliţieneşti, 528.

— Dacă s'au pronunţat două pedepse contra aceluiaşi individ, care, prin excepţie, se cumulează, prescripţia celei de a doua nu va puteà curge în timpul executărei celei dintâi, 527.

— Dacă acelaş individ a fost condemnat prin aceiaş decizie la o pedeapsă corporală şi la o pedeapsă băneasca, executarea uneia din ele n'ar împiedică prescrierea celeilalte, 527.

— Deoseb. între legea noastră şi cea franceză în privinţa recidivei, 527. V. *Recidivă.*

Prescripţia penală

— *Prescrierea condemnaţiunilor civile* (aplicarea prescripţiei de 30 de ani), 528.

— Ce se înţelege prin condemnaţiuni civile (daunele-interese, restituirile şi cheltuelile datorite părţei civile sau Statului), 528.

— Amenzile care au un caracter penal, adecă care au de obiect pedepsirea unei crime, unui delict sau unei contravenţii, se prescriu prin termenele statornicite de art. 596—598 Pr. pen., iar cele care au un caracter civil, precum este amenda la care se condamnă ofiţerii stărei civile pentru abateri, conform art. 36 C. civil, se perscriu prin 30 de ani, 528, 529. V. *Amendă*.

— Termenul de 30 de ani va curge, în specie, din ziua când hotărîrea care a pronunţat o asemenea condemnare, a devenit definitivă şi irevocabilă, 529.

Primar.—Prescripţia nu curge în folosul primarului unei comuni, 196. V. *Comună*.

Privată.—Se poate dobândi proprietatea unei privăţi situată pe pământul altuia, 78 n. 1.

Privilegii şi ipoteci.—Stingerea lor prin prescripţie, 218 n. 1, 253 n. 1.

Privilegiul Statului.—Privilegiul Statului pe imobilele succesorale p. împlinirea taxelor succesorale în succesiunile directe, se prescrie prin acelaş timp ca şi însăşi taxele, adecă prin *zece* ani, 325 n. 2 *in fine*.

Probatis extremis, media præsumuntur, 108.

Probe. — De câteori este vorba de admiterea unei probe, nu se poate aplică legea în vigoare în momentul când se cere administrarea ei, ci dispoziţiile legei care erau în vigoare în momentul când s'au petrecut faptele ce urmează a fi stabilite în justiţie, căci altfel s'ar violà drepturile câştigate ale părţilor, 23 *ad notam* şi tom. I, p. 115 (ed. a 2-a).

Proba testimonială.—Prin imposibilitatea de care vorbeşte art. 1198 C. civil care, prin excepţie, împuterniceşte pe creditor a recurge la proba testimonială, atunci când el n'a putut să-şi procure o dovadă scrisă, trebue a se înţelege nu numai o imposibilitate materială şi absolută, ci şi o imposibilitate *morală sau relativă*, 299 şi tom. VII, p. 279 text şi n. 2.

— Neadmiterea probei testimoniale pentru a se dovedì plata vizitelor făcute de un medic, atunci când suma cerută de acesta este mai mare de 150 lei, 299. V. *Medici, Prescripţia civilă*, etc.

—Şi fiindcă vorbim de proba testimonială, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de ca-

saţie (5 Septembrie 1914), care pune, cu drept cuvânt, în principiu că proba testimonială este admisibilă spre a se dovedi chiar vânzarea unui imobil, când valoarea lui este mai mică de 150 lei vechi, cu condiţie, bine înţeles, că această valoare, din momentul intentării acţiunei să fie stabilită în prealabil. Prin urmare, cu drept cuvânt, tribunalul respinge ca inadmisibilă o asemenea probă când partea care o cere nu produce niciun element care să indice valoarea imobilului vândut în momentul intentării acţiunei. Cas. S-a I, decizia No. 390, din 5 Sept. 1914. *Cr. judiciar* din 1914, No. 85, p. 700 (rezumate). V. *Martori.*

Procedura în référé.—Procedura în *référé* nu constitue, în genere, o întrerupere civilă a prescripţiei, 152. V. *Prescripţia civilă*, p. 626.

Pro herede. — V. Titlu *pro herede.*

Proprietari (Legea proprietarilor).—Existenţa dreptului de opoziţie înaintea Curţei de casaţie, în materie de legea proprietarilor, 288 n. 2, 421 n. 2 *in fine.* V. *Opoziţie.*

—Alegerea de domiciliu, n. 2 dela p. 288, 289. V. *Domiciliu.*

— Existenţa revizuirei înaintea instanţelor de fond (Controv.), 288 n. 2. V. *Revizuire.*

— Termenul de recurs în casaţie, asupra unei contestaţii la executarea unei ordonanţe prezidenţiale (o lună), 289 *ad notam.* V. *Recurs în casaţie.*

—Conform dispoziţiilor art. 2 din legea proprietarilor, prezidentul sau judecătorul respectiv poate ordonà evacuarea imobilului, după simpla petiţie a proprietarului, fără citarea părţilor, pentru neplată de chirie. dacă contractul este autentic şi învestit cu formula executorie, fără ca să fie nevoe pentru aceasta de existenţa unui pact comisoriu expres, în contractul de închiriere. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 2084.

— S'a decis că decizia dată în materia legei proprietarilor nu poate fi casată pentru motivul că dezbaterile ar fi avut loc în şedinţă publică, iar nu în camera de consiliu, după cum dispune menţionata lege, atunci când niciun prejudiciu nu rezulta pentru părţi din acest fapt. Cas. S-a I-a, decizia No. 374 din 24 Iunie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 77, p. 628 (rezumate).

— Dacă chiriaşul nu voeşte să respecte obligaţia ce rezultă din contractul de închiriere, de a restituì locatorului imobilul la data expirărei contractului, proprietarul poate, urmând calea sumară indicată de legea proprietarilor, să ceară dela justiţie evacuarea imobilului, rămânând ca chiriaşul să facă acţiune principală pentru drepturile ce pretinde că ar aveà asupra imobilului cu alt titlu decât contractul de închiriere. Cas. S-a I-a, decizia No. 361, din 20 Iunie 1914. *Jurispru-*

denţa română din 1914, No. 29, p. 462, No. de ordine 479.

— Curtea din Bucureşti a pus, cu drept cuvânt, în principiu că calea procedurei sumare creată de legea proprietarilor nu poate fi urmată decât pentru realizarea drepturilor ce izvorăsc din contractul intervenit între părţi, iar nu şi când este vorba de realizarea unor raporturi de drept care ar rezultà pentru proprietari din dispoziţiile codului civil, iar nu din contract. *Dreptul* din 1914, No. 75, p. 596. Mai vezi asupra legei proprietarilor. Cas. S-a II, decizia civilă No. 142, din 23 Iunie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 32, p. 510, 511, No. de ordine 517. V. asupra legei proprietarilor, monografiile foarte conştiincioase ale d-lor Virgil Benişache *(Legea asupra drepturilor proprietarilor*, Brăila, 1913) şi D. D. Stoenescu *(Legea asupra drepturilor proprietarilor*, Craiova, 1915) (această din urmă lucrare cu prefaţa noastră).

—Art. 13 din legea specială pentru luarea de măsuri excepţionale, dela 24 Decembrie 1914, are, în privinţa legei proprietarilor, următoarea cuprindere: „Legea asupra drepturilor proprietarilor, rezultând din contractele de închiriere, se va puteà suspendà, în ce priveşte imobilele urbane, pentru toate pricinile prevăzute de acea lege şi care izvorăsc din contractele de închiriere până la valoarea de 3000 lei inclusiv, pentru imobilele urbane din Bucureşti,

Iaşi, Craiova, Galaţi, Brăila şi Constanţa, şi până la valoarea pe 2000 de lei pentru imobilele urbane din celelalte oraşe. In aceste sume nu intră plata dărilor către Stat şi comună, a apei şi gunoiului, precum şi orice alte obligaţii ce pot fi considerate ca plată de chirie. Data de când începe, precum şi epoca dela care va încetà suspendarea legei asupra drepturilor proprietarilor, se vor fixà prin decret regal dat după propunerea ministrului de justiţie, în urma avizului conform al Consiliului de miniştri". Şi art. 14 din aceeaş lege adaogă: „Afacerile de asemenea natură rămân a se judecà în timpul arătat la art. precedent, după dreptul comun".

— In fine, art. 16 din citata lege dispune că: „Atât în afacerile pentru care se aplică prezenta lege, cât şi pentru cele care rămân a se judecà conform legei proprietarilor, judecătorii pot acordà termene de plată în conformitate cu art. 1101 C. civil, nu numai în cursul judecărei, dar chiar şi în timpul urmăririi ce s'ar exercità, în virtutea fie a unui act autentic învestit cu formula executorie, fie a unei hotărîri, chiar dacă prin contractul dintre părţi s'a renunţat la beneficiul termenului de graţie, sau chiar dacă s'a prevăzut clauza rezolutorie expresă".

Proprietate *(imobiliară)*.— Dovedirea ei prin prezumpţii (Controv.), 96 n. 3 şi tom. III,

partea I, p. 268. Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1088. V. *Posesiune.*

— Deosebire între proprietate şi posesiune, 93. V. *Posesiune.*

— Proprietatea nu se pierde prin neuz sau neîntrebuinţare, precum se pierd uzufructul, servituţile, etc., 98 n. 1, 218, 219. V. *Act. în revendicare, Servitute, Uzufruct,* etc.

— Nici inundaţiile nu aduc pierderea dreptului de proprietate, ci împiedică numai pe un timp exerciţiul lui, 146 n. 3. Vezi *Inundaţie.*

Proprietatea literară. — Posesiunea unui manuscris nu conferă dreptul de a-l publică, 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 275 n. 2. V. *Manuscris.*

Protest. — Potrivit art. 328 C. com., actul de protest trebuind să cuprindă somaţia adresată persoanei contra căreia se face protestul, ca o condiţie neapărată, de aici urmează că agentul ce instrumentează trebue să constate şi să consemne în actul său dacă acea persoană a fost sau nu găsită la locul de plată, spre a i se face această somaţie, iar lipsa acestei formalităţi constitue un viciu esenţial pentru validitatea protestului, învestit de lege cu caracterul unui act autentic, şi atrage de drept nulitatea acestui act. Cas. S-a III-a, decizia No. 305, din 27 Octombrie 1914. *Dreptul* din 1915, No. 7, p. 52.

Protestatio contra factum non relevat, 61.

Proxenetizm. — V. *Inlesnirea obişnuită a desfrânărei,* etc.

Publicitatea *(în privinţa terţiilor).* — Inexistenţa ei în dreptul nostru anterior şi introducerea ei în ambele ţări prin Regulamentul organic, n. 5 dela p. 20, 21. V. *Codul Calimach.*

Q

Quasi-delicte, 555. Vezi *Delicte.*

Quæ temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum, 47 text şi notele 2, 4; 226, 515 şi tom. VII, p. 84 urm.

Qui errat consentire non videtur, 61.

Quod nullum est confirmari nequit, 270 text şi n. 2 şi tom. IV, partea I-a şi a II-a (tabla), v⁰ *Quod nullum est,* etc.

Quota litis. — Reducerea convenţiei de onorariu stipulată de un avocat, 220 n. 1. Vezi *Avocat.*

R

Răsboiu.—Starea de răsboiu nu este o cauză de suspendare a prescripţiei, nici chiar în privinţa militarilor aflători în activitate de serviciu, afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, precum au fost la noi acea din 27 Aprilie 1877, acea din 9 Iulie 1913, şi precum este şi astăzi acea din 24 Decembrie 1914. Iată cum se exprimă, între altele, art. 2 din citata lege: „Termenele de protest fixate de codul comercial, precum şi toate termenele pentru exercitarea drepturilor şi acţiunilor prevăzute de lege în această materie, vor fi suspendate în folosul oricărui militar chemat sub arme, incluziv voluntarii, sau oricărei persoane care îndeplineşte un serviciu în armată, în timpul mobilizărei sau stărei de răsboiu, pentru toate efectele care poartă semnătura vreunui militar, fie ca emitent, tras, acceptant, girant, avalist, etc.".

...„De asemenea, orice acţiune nu se va puteà judecà, fie conform dreptului comun, fie în baza vreunei legi speciale, niciun act de procedură sau urmărire judecătorească nu se vor puteà face, sub pedeapsă de nulitate, în contra militarilor sau oricărei persoane care îndeplineşte un serviciu obligator în armată, incluziv voluntarii, în tot timpul cât va durà mobilizarea sau starea de răsboiu".

„Orice condemnare sau executare obţinută în contra vreunei persoane aflată sub arme în contra dispoziţiunei acestei legi, se va puteà anulà printr'o cerere adresată justiţiei de către partea interesată, în termen de o lună dela comunicarea ce trebue să i se facă după publicarea decretului de punerea armatei pe picior de pace. Cererea de anulare se va face printr'o petiţie cu timbru de 30 de bani şi se va judecà de urgenţă, cu precădere şi fără drept de opoziţie, etc.". 77, 173, 416. Vezi *Militari în activitate de serviciu.*

— Vom mai menţionà, în această privinţă, şi art. 3 din citata lege, care are următoarea cuprindere: „Termenul tuturor prescripţiunilor şi perempţiunilor, precum şi orice alte decăderi de drepturi în materie civilă sau comercială, termenele pentru luare de inscripţii ipotecare sau reînoirea lor şi efectuarea transcripţiunilor, cum şi termenele oricăror alte acte judecătoreşti, care, după lege, trebuesc îndeplinite într'un timp determinat, toate termenele prescrise de lege pentru a atacà înaintea oricărei instanţe judecătoreşti şi prin orice mijloace de drept, ordinare sau extraordinare, actele şi hotărîrile judecătoreşti de orice natură, civilă, comercială, fiscală sau penală, termenele de plată prevăzute în convenţiuni, vor fi de asemenea suspendate numai în profitul militarilor chemaţi sub arme, incluziv voluntarii, sau oricărei persoane care îndeplineşte un serviciu obligator în armată, în timpul mobilizărei sau stărei de răsboiu".

Rechiziţii militare. — Lucrurile rechiziţionate de vrăjmaş

în timp de războiu nu pot fi revendicate dela terții posesori, chiar dacă aceste rechiziții ar fi fost neregulate, 373. V. *Prescripția civilă*, p. 658.

Recidivă. — Deoseb. între dreptul nostru și cel francez în privința recidivei, 527. Vezi *Prescripția penală.*

Recrutarea armatei. — Fraudele în materie de recrutare n'au prescripție, 475 text și n. 2. V. *Fraude în materie de recrutare. Prescripția penală*, p. 667, etc.

Recunoaștere. — Recunoașterea unui drept, spre a puteà fi opozabilă celui ce o face, trebue să fie făcută de o persoană capabilă a se obligà sau de reprezentantul ei legal. Astfel, o comună nu poate face declarații sau recunoașteri asupra proprietăților sale decât sub formele determinate de legea ei organică, o asemenea recunoaștere echivalând cu un act de înstrăinare. Cas. S-a I-a. Bult. 1913, p. 2024. V. *Comună.*

Recursul în Casație. — Tardivitatea recursului în casație este de ordine publică ca și acea a apelului, 46, 47. V. *Apel.*

— Art. 42 al legei organice a Curței de casație obligă pe recurent, sub sancțiunea nulității de drept a recursului, ca, în termen de două luni, să depue la grefa Curței mijloacele de casare lămurit dezvoltate, și dispune că odată expirat acest termen, mijloacele de casare nu mai pot fi depuse, nici schimbate sau adăogate; acelaș text dă însă drept Curței de casație ca, în cazuri excepționale apreciate de ea, să acorde prelungire de termen pentru depunerea, schimbarea sau adăogirea mijloacelor de casare. Cpr. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 2098.

— Spre deosebire de codul francez, art. 596 Pr. pen. face să curgă, termenul prescripției pedepselor, din ziua pronunțărei deciziei Curței cu jurați, fie că s'a făcut sau nu s'a făcut recurs în casație, 521, 522. V. *Prescripția penală.*

— In materie de delicte de presă, ca și în materie corecțională în genere, cei condemnați la închisoare trebue să se prezinte la casație în stare de închisoare sau să fie liberați pe cauțiune, 479 n. 1. V. *Delicte de presă.*

— Termenul de recurs în materie de legea proprietarilor (contestații la o ordonanță prezidențială sau la executarea unei hotărîri), 289 *ad notam.* V. *Proprietari.*

— In materie represivă, recursul făcut de cel condemnat printr'o decizie definitivă, nu întrerupe prescripția, 500 n. 2. V. *Apel.*

Reducțiune. — Acțiunea în reducțiune a unei donațiuni sau unui testament se prescrie prin 30 de ani, 217 n. 1, 270. V. *Donațiune, Testament*, etc.

Référé. — V. Procedura în *référé.*

Registre comerciale.—Debitorul unei cambii nu poate, spre a dovedì liberarea sa, să ceară aducerea registrelor adversarului său, 313 *ad notam* şi tom. VII, p. 368 text şi n. 3. V. *Cambie.*

— Registrele comercianţilor trebue să fie păstrate 10 ani, 407 n. 2.

— Ele pot însă face credinţă despre cele cuprinse în ele şi în urma expirărei termenului de 10 ani. Primirea dovezei lor nu poate fi respinsă din cauză că acela căruia ele sunt opuse nu şi-a păstrat propriile sale registre, 408 *ad notam.*

— Grefierii şi judecătorii sindici sunt, după 3 ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului, liberaţi de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce li s'au încredinţat cu ocazia falimentului, 460. V. *Faliment, Prescripţia comercială, Sindic,* ect.

Rente. — Rentele perpetue sau viagere se prescriu, în privinţa dreptului de a cere venitul lor, prin 30 de ani, cu începerea dela data titlului lor constitutiv, 206, 227, 323. V. *Prescripţia civilă.*

— In caz când s'au făcut plăţi din venituri ale rentei, termenul prescripţiei curge dela ultima plată a acestor venituri, 207.

— Incât priveşte veniturile rentei ajunse la scadenţă, ele se prescriu prin cinci ani, 207, 227, 322, 323. V. *Prescripţia civilă.*

— Creditorul rentei poate în totdeauna să dovedească că el n'a rămas în inacţiune 30 de ani şi că, prin urmare, dreptul lui nu este prescris, această dovadă putându-se face prin toate mijloacele legale, 227.

— Dreptul creditorului sau reprezentanţilor săi de a constrânge pe debitorii rentei a le procurà un nou titlu de rentă după 28 de ani dela data titlului constitutiv al rentei, adecă doi ani înainte de îndeplinirea prescripţiei, 227, 228. V. *Prescripţia civilă.*

— Creditorul îşi va procurà titlul nou fie prin bună înţelegere, fie prin justiţie, 228.

— Cazurile când titlul nou nu este necesar, 228.

— Principiul de mai sus, statornicit de art. 1893 C. civil, se aplică la toate rentele, fie perpetue, fie viagere, el neaplicându-se însă la datoriile unui capital exigibil după 30 de ani, 228.

— El nu se aplică, de asemenea, detentorului unui fond ipotecat pentru garantarea rentei, nici debitorului unei servituţi, fiindcă textul de mai sus este excepţional, 228.

Rente perpetue. — Existenţa lor în dreptul nostru actual (Controv.), 206 n. 2 şi tom. X, p. 96 urm. Cpr. Cas. rom. Bult. 1913, p. 1962 urm.

Rente viagere.—Supunerea lor la taxa de înregistrare. Cas. Secţii-unite, Bult. 1913, p. 2236.

Res inter alios acta aliis nec nocere, nec prodesse potest, 168.

Res perit domino, 430.

Restauratori. — Prescripția acțiunei lor pentru hrana procurată clienților lor, 292. V. *Găzduitori, Ospătători,* etc.

Retenție (dreptul de retenție). Dacă avocatul are sau nu dreptul de a reține documentele ce i s'au încredințat până la plata onorariului ce i se cuvine (Controv.) n. 3 dela p. 220, 221 și tom. X, p. 353, text și n. 1. V. *Avocat.*

Reținere. — O comună nu poate invocà prescripția de 5 ani atunci când un funcționar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reținerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. Vezi *Comună, Pensiune, Prescripția civilă,* p. 651, etc.

Reus in excipiendo fit actor, 276.

Revendicare.—V. *Acțiunea în revendicare.*

Revizuirea (înaintea instanțelor de fond) în materie de legea proprietarilor, 288 n. 2. V. și tom. IX, p. 354. V. *Proprietari.*

Rezervă.— Acel care a prescris un imobil, conform art. 1895 urm. C. civil, este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari, contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor, 237. V. *Acțiunea în reducțiune, Prescripția civilă,* etc.

Ruptașii (sau *Ruptele visteriei.* — Ce erau, 10 n. 1.

S

Samsari. — V. *Mediatori.*

Scrisori confidențiale (proprietatea lor), 361 n. 6 și tom. III, partea I-a, p. 251, 252. Vezi și Cas. rom. *Dreptul* din 1915, No. 9, p. 65.

— Aplicarea art. 1909 scrisorilor confidențiale, 361. Vezi *Prescripția civilă.*

Scrisurile funciare.— Sunt titluri la purtător și pot circulà din mână în mână, 381 n. 4. V. *Titluri la purtător.*

Separația de bunuri sau de patrimonii. — Separarea de bunuri aduce prescriptibilitatea fondului dotal, nu însă inalienabilitatea lui, care subzistă în tot timpul cât ține căsătoria, 79, 188, 189. V. *Dotă imobiliară, Femeea măritată, Fond dotal, Inalienabilitatea fondului dotal,* etc.

— Imobilul dotal fiind deci prescriptibil în urma separației de bunuri, prescripția curge

contra femeei dela această separare, 189.

— Prescripția este însă suspendată între soți chiar în urma separației de bunuri, 192, 273.

— Incât privește actele făcute de o femee măritată neautorizată, prescripția începe a curge numai din ziua desfacerei căsătoriei, separația de bunuri nemodificând întru nimic regula de mai sus, întrucât femeea prin această separație dobândește numai libera administrație a avutului său, 273.

Servitori. — Ce se înțelege prin servitori și exemple de servitori, 306, 307. V. *Prescripția civilă.*

— Punctul de plecare al prescripției în privința servitorilor care se tocmesc cu anul, 316.

— Servitorii pot să invoace beneficiul art. 1909 în privința prescripției instantanee a lucrurilor mobile, dacă din împrejurările cauzei rezultă că au posesiunea exclusivă și cu titlu de proprietari a unor lucruri mobile aflătoare la domiciliul stăpânului, care este și domiciliul lor, 352. V. *Prescripția civilă, Toleranță*, etc.

Servitute. — Servitutile discontinue și neaparente, deși sunt în comerț și alienabile, totuși nu pot fi dobândite prin prescripție, ci numai prin titlu, 79 n. 1. V. *Prescripția civilă*, etc.

— Servitutile personale (uzufructul, uzul și abitația) și servitutile prediale continue și aparente, pot fi dobândite prin prescripție, 78, 233.

— Insă prin prescripția de 30 de ani, iar nu prin cea de 10 sau 20 de ani, 225 n. 1, 233, 235, 331.

— Și acțiunea pentru determinarea despăgubirei ce aparține vecinului, din cauza daunei produse prin trecerea pe fondul său, se prescrie tot prin 30 de ani, numai dreptul proprietarului înfundat de a cere o eșire pe fondurile vecinului său fiind imprescriptibil, 86, 87. 332 *ad notam*. V. *Loc înfundat.*

— Nimene nu se poate înfundă prin faptul său, 332 *ad notam*. V. *Loc înfundat*, p. 597.

— Art. 568 Pr. civ. nefiind aplicabil servitutilor active, adecă care se exercită de imobilul adjudecat asupra altui imobil, partea care a cumpărat un imobil la licitație publică nu dobândește o servitute de vedere asupra fondului vecin, prin trecerea de 5 ani dela executarea ordonanței de adjudecare, 340, 341. V. *Licitație publică.*

— După cum cel ce prescrie proprietatea unui imobil prin uzucapiunea de 10—20 de ani, nu desrobește acest imobil de servitutile ce-l grevau, tot astfel el nu dobândește prin această uzucapiune scurtă servitutile active ale fondului, aceste servituți neputând fi dobândite, când sunt continue și aparente, decât prin prescripția de 30 de ani, 225 n. 1, 235. V. *Prescripția civilă.*

—Servitutile se sting prin neuz sau neîntrebuințare timp de 30 de ani, 98 n. 1 *in fine*, 218. 219. V. *Proprietate, Uzufruct*, etc.

Servitute

— Prescripţia liberatorie care rezultă din neuz, poate fi întreruptă prin faptul material al exerciţiului acestor servituţi, 144 n. 3.

— Servituţile sunt susceptibile de posesiune, 78, 95. V. *Posesiune.*

— Posesiunea ce se exercită prin simpla îngăduinţă nu constitue o posesiune de proprietar, astfel că o servitute exercitată timp de 30 de ani prin îngăduinţă sau toleranţă, nu poate constitui un drept de servitute în sensul art. 623 C. civil; şi există îngăduinţă sau toleranţă ori de câteori actele de posesiune exercitate de proprietarul fondului dominant nu aduc un prejudiciu apreciabil proprietarului fondului servant şi când acest din urmă nu are un interes serios de a se opune. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1914, No. 80, p. 636.

— Tot în acest sens Curtea de casaţie a decis foarte bine că posesiunea servituţilor, ca să fie utilă şi să ducă la prescripţie, trebue să cuprindă şi elementul intenţional, adecă să fie exercitată sub nume de proprietar, iar nu în mod precar şi prin simplă toleranţă, căci acela care exercită o servitute de vedere sau de trecere pe fondul altuia, în virtutea unei permisiuni exprese sau tacite, recunoaşte prin aceasta, în mod implicit, că nu are niciun drept propriu asupra lucrului, ceeace exclude din partea sa *animus domini.* Cas. S-a 1, decizia No. 425, din 23 Sept. 1914. *Jusisprudenţa română* din 1914, No. 33, p. 514, No. de ordine 520.

Sezină. — Este o ficţiune, 95, 96. Vezi asupra sezinei tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 52 urm., precum şi Şt. C. Bossie, *Revista critică de drept, legislaţie şi jurisprudenţă* din 1912, p. 318 urm.

Sindic. — Prescripţia nu curge în folosul sindicului unui faliment, 196. V. *Faliment.*

— După trei ani dela închiderea sau încetarea falimentului, sindicul este liberat de obligaţia de a dă socoteală de registrele comerciale şi actele ce i s'a încredinţat cu ocazia falimentului, 460. V. *Faliment, Prescripţia comercială, Registre comerciale,* etc.

Sistemul metric. — Înşălăciunea comisă cu ocazia aplicărei serviciului metric de măsuri şi greutăţi, 369 *ad notam.* V. *Înşălăciune.*

Societate.—Chestiunea de a se şti dacă aducerea în societate a unui imobil din partea unuia din asociaţi, constitue sau nu un titlu just care să facă pe asociaţii de bună credinţă să dobândească proprietatea acestui imobil, prin prescripţia de 10—20 de ani, este controversată, 256.

— Prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil nu se aplică dobânzilor datorite de o societate, unuia

din asociaţi, cât timp această sumă n'a fost determinată, 331. V. *Prescripţia civilă.*

— S'a decis însă că prescripţia de 5 ani este, din contra, aplicabilă dobânzei sumelor datorite de un asociat, pentru miza sa socială, 331 n. 3.

— Prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale, 441 urm. V. *Prescripţia comercială.*

— Declaraţia societăţei în stare de faliment nu suspendă nici nu întrerupe prescripţia în materie de societate, 444. V. *Faliment, Prescripţia comercială.*

Societate de asigurare.— Vezi *Asigurare.*

Solidaritate. — Renunţarea la prescripţie a unuia din debitorii solidari nu poate fi opusă celorlalţi codebitori solidari, 64. V. *Prescripţia civilă.*

— Dacă datoria este indivizibilă şi nesolidară, renunţarea unuia din debitori nu va produce efecte faţă cu cei care n'au renunţat, 64.

— Intreruperea civilă a prescripţiei făcută în privinţa unuia din debitorii solidari, întrerupe prescripţia în privinţa celorlalţi debitori, 169 şi tom. VI, p. 189, text şi n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

— Suspendarea îndeplinită în privinţa unuia din debitorii solidari nu este însă opozabilă celorlalţi codebitori şi nu împiedecă, în privinţa lor, cursul prescripţiei, 169 n. 2, 180.

— Moartea unuia din codebitorii solidari nefăcând să înceteze solidaritatea în privinţa celorlalţi codebitori solidari, întreruperea adresată unuia din moştenitorii c e l u i mort mai înainte, îşi va produce efectele sale în privinţa celorlalţi debitori, nu însă pentru toată datoria, ci numai pentru partea acestui moştenitor, 169.

— Cele zise în privinţa solidarităţei pasive, din partea debitorilor se aplică şi solidarităţei active din partea creditorilor (art. 1836, 1838), p. 170.

Soţi.—Prescripţia fiind suspendată între soţi în tot timpul căsătoriei, nici bărbatul nu poate prescrie în contra femeei, nici femeea în contra bărbatului, şi acest principiu fiind menit a garantă liniştea familiilor, se aplică tuturor prescripţiilor în genere, chiar şi celor scurte, 191. V. *Prescripţia civilă,* etc.

— Aceasta soluţie este aplicabilă şi prescripţiei comerciale (Controv.), 192, 417 urm. V. *Prescripţia civilă,* pag. 632.

—Ea se aplică, de asemenea, prescripţiei de 5 ani, p. 336 n. 3. V. *Prescripţia civilă.*

— *Quid* în privinţa decăderilor de drepturi? (Controv.), 192.

— Prescripţia este suspendată între soţi chiar în urma separaţiei de bunuri, ea neîncetând decât odată cu încetarea căsătoriei, 192. V. *Prescripţia civilă,* pag. 632, *Separ. de bunuri,* etc.

— In caz de anularea căsătoriei, beneficiul suspendărei este

menținut până în momentul anulărei, 192. V. *Prescripția civilă.*

Starea civilă a oamenilor. — Este imprescriptilă, 85, 213 n. 3. V. *Prescripția civilă.*

Statul. — Se poate prescrie nu numai în contra particularilor, dar și în contra Statului, însă bine înțeles numai în privința domeniului său privat, nu însă și celui public, 76, 80. V. *Domeniu public.*

— Statul poate, de asemenea, să prescrie nu numai în contra particularilor, ci și în contra comunelor, cu toată tutela ce el exercită asupra lor, 76.

— Termenul uzucapiunei celei scurte se îndeplinește în totdeauna în favoarea Statului prin 10 ani, el fiind prezent peste tot locul, de oarece are pretutindeni agenți însărcinați de a vegheà la interesele sale, 266, 267. V. *Prescripția civilă.*

Străini. — Pot dobândì imobile urbane, nu însă imobile rurale, prin prescripție, 38, 59 n. 3, 73, 398. V. *Dr. internațional, Prescrip. civilă*, p. 660, etc.

— Ei nu pot exercità acțiunile posesorii relative la imobilele rurale, 39. V. *Acț. posesorii.*

— Prescripția acțiunei în anulare sau în resciziune, statornicită de art. 1900 C. civil, se aplică și străinilor, pentrucă ea constitue un statut real (Controv.), 272 și tom. VII, p. 81 text și n. 4. V. *Prescripția civilă.*

Subrogare. — In caz când proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, a fost despăgubit de societatea de asigurare, el nu mai poate cere, în numele său personal, despăgubiri dela proprietarul vasului care a fost cauza abordajului, ci acest drept aparține numai societății de asigurare, care s'a subrogat în drepturile sale, 432. V. *Abordaj.*

— Această subrogație aparține și societăților străine, care au plătit despăgubirea suferită pentru dauna cauzată asiguratului, 432 n. 1. V. *Abordaj.*

— Subrogația legală, stabilită de art. 462 C. com., poate fi suspendată prin înțelegerea părților, asemenea clauză nefiind contrară ordinei publice, 432 n. 1. V. *Abordaj.*

— Proprietarul, care a plătit posesorului actual prețul achiziținei sale, nu poate să pretindă a fi subrogat recursului în garanție conferit detentorului deposedat al lucrului pierdut sau furat, contra celui dela care el a dobândit acest lucru, pentru a cere dela un detentor intermediar suma ce el a restituit, 280. V. *Prescripția civilă.*

Substituție fideicomisară. — O donațiune sau un testament, care ar cuprinde o substituție fideicomisară, nu poate servì ca just titlu spre a dobândì proprietatea prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 257. V. *Prescripția civilă.*

Succesiune. — Art. 1393 C. civil nu se aplică la cesiunea

Succesiune

unor drepturi succesorale, 150 n. 2.

—Intreruperea civilă a prescripţiei, făcută faţă de unul din moştenitori, nu întrerupe prescripţia în privinţa celorlalţi comoştenitori, 169.

— Art. 1900 C. civil, fiind o dispoziţie excepţională, nu se aplică la acceptarea sau lepădarea unei succesiuni, 270.

— Posesiunea nu se aplică la succesiuni, 95. V. *Posesiune*.

— Dreptul de succesiune se stinge prin 30 de ani, aşa că după 30 ani dela deschiderea succesiunei moştenitorul a pierdut dreptul său la succesiune şi este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească, nici s'o lepede, 224 text şi n. 4, precum şi tom. III, partea II-a, p. 297 urm. Vezi *Prescripţia civilă*.

Succesiune beneficiară. V. *Moştenire beneficiară*.

Succesiune vacantă, 196. Vezi *Moştenire vacantă*.

Suprastalii.—Ce se înţelege prin suprastalii? 436 n. *

Surori de caritate.—Privilegiul lor pentru îngrijirea unui bolnav, 300 şi tom. X, p. 389.

Suspendarea prescripţiei. Vezi *Prescripţia civilă*, *Prescripţia comercială*, *Prescripţia penală*, etc.

— Deosebire între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, 142, 172, 202, 499, etc. V. *Intreruperea prescripţiei*, *Prescripţia civilă*, etc.

—Cesionarul drepturilor unei femei măritate, nu poate propune cauzele de suspendare ce ar fi putut propune însăş femeea, 204. V. *Femee măritată*.

— Creditorul nu poate, de asemenea, să invoace o cauză de suspendare a prescripţiei contra unui codebitor altul decât acela a cărui calitate personală a produs suspendarea, 204.

— Regulile asupra efectului relativ al suspendărei prescripţiei nu-şi primesc aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului care a făcut obiectul prescripţiei, 179, 204. V. *Indivizibilitate*.

— Este validă convenţia prin care părţile au suspendat cursul prescripţiei pentru un timp oarecare; în asemenea caz nu există renunţare la o prescripţie neîndeplinită şi, deci, nicio infracţiune la dispoziţia proibitivă a art. 1838 C. civil (Controv.), p. 53. Cpr. Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1901, No. 42, p. 338 urm. (cu observ. noastră). V. *Prescripţia civilă*, p. 619 şi 629.

T

Tantum præscriptum quantum possessum, 42 n. 1, 104.

Tainică luare. — Legea neconsiderând ca delicte tainicile

luări comise de soție spre paguba bărbatului, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la săvârșirea unui asemenea fapt, nu pot fi considerați ca culpabili de complicitate, întrucât pentru aceasta trebue ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict, 372 nota 3. V. *Complicitate, Furt*, etc.

— Art. 307 din codul penal care nu socotește ca furturi tainicile luări comise de către frați și surori între ei, sunt personale numai fraților și surorilor; prin urmare, ceilalți coautori nu pot beneficia de această dispoziție, creată numai în vederea persoanelor anume prevăzute de lege, 373 *ad notam*. Mai vezi p. 367 *ad notam*. V. *Furt*.

Tăinuire. — Imprejurarea personală autorului furtului că se găsește în grad de înrudire cu reclamantul, pentru care art. 307 din codul penal nu pedepsește furtul, nu poate folosi întru nimic tăinuitorului, al cărui fapt constitue un fapt cu totul independent de acel al furtului, 367 *ad notam*. V. *Furt*.

— Tăinuirea unui lucru furat este un delict permanent, 491.

— Elementele delictului de tăinuire, 491 n. 1,

— Reaua credință a tăinuitorului, survenită în urma primirei lucrului provenit dintr'un delict, nu poate aveà nicio înrîurire pentru existența și săvârșirea delictului, 491 n. 1.

— Delictul de tăinuire, pendent înaintea tribunalului la punerea în aplicare a legei judecătoriilor de ocoale, a trebuit să se judece de tribunal în prima și ultima instanță, 491 n. 1 *in fine*.

Termen (Creanță cu—). — In caz când o creanță este supusă unui termen, fie acest termen cert sau necert, prescripția nu începe a curge decât la expirarea termenului, și fiindcă ultima zi aparține debitorului spre a-și execută obligația sa, ea va începe a curge a doua zi după expirarea termenului, fiindcă numai atunci creditorul poate să acționeze pe debitorul său, 198. V. *Prescripția civilă*.

— Dacă există mai multe termene, prescripția nu curge pentru fiecare fracțiune a datoriei, decât din ziua scadenței acestei fracțiuni, 198. V. *Prescripția civilă*.

— Termenul nu împiedică prescripția stătornicită de art. 1900 de a curge înaintea expirărei lui, din ziua actului anulabil, după cum și condiția, cât timp este în suspensie, nu împiedică prescripția acțiunei în anulare de a curge dela data actului, 279. V. *Condiție*.

Testament. — Acțiunea în anulare sau în reducțiune a unui testament se prescrie prin 30 de ani, 217 n. 1, 270. V. *Donațiune, Reducțiune*, etc.

— Și acțiunea în anulare a unei împărțeli de ascendenți, făcută prin testament, se prescrie tot prin 30 de ani, chestiunea fiind însă controversată în

privinţa împărţelei făcută prin donaţiune, 270 n. 3. V. *Împărţeala ascendenţilor.*

— Testamentele nule în privinţa formelor nu pot fi confirmate în urma morţei testatorului, de către moştenitorii sau reprezentanţii săi, regula statornicită de art. 1167 § ultim C. civil, în privinţa donaţiunilor, fiind excepţională şi constituind chiar o anomalie (Controv.), 258; tom. IV, partea I-a, pag. 208 *ad notam;* tom. IV, partea II-a, pag. 139 urm.; tom. VII, p. 51, 52, etc. V. *Confirmare.*

Tipografi. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, este aplicabilă tipografilor, ei nefiind lucrători, ci comercianţi, întrucât întrebuinţează lucrători la exploatarea industriei lor (Controv.), 296, 302, 303 text şi n. 1. Cpr. Just. de pace din Pont-l'-Evêque, *Cr. judiciar* din 1914, No. 43, p. 356 (cu observ. noastră).

— Soluţia de mai sus este aplicabilă şi tipografilor care nu se ocupă cu vânzarea operilor ce editează, 303. V. *Prescripţia civilă.*

Titlu. — Uzucapiunea de 10 până la 20 de ani cere existenţa unui titlu just, adecă translativ de proprietate, 237, 246 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Diferitele titluri de uzucapiune ce existau la Romani, 247 n. 1.

— Un titlu nul nu poate servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, chiar dacă posesorul nu are cunoştinţă de nulitatea care loveşte acest titlu, 256 urm.

— Prin titlu nul se înţeleg convenţiile şi actele lipsite de formele legale, 256.

— Nulitatea titlului nu-l viciază şi nu-l face impropriu la prescripţie decât atunci când este vorba de o nulitate absolută sau de ordine publică, 260.

— Un titlu nul poate însă servì de just titlu pentru a atribuì fructele posesorului de bună credinţă, 256 text şi n. 2. V. *Fructe, Prescripţia civilă,* etc.

— Admiterea aceleiaşi soluţii în privinţa titlului putativ, 263. V. *Fructe, Prescripţia civilă.* Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 105 (cu observ. noastră).

— Titlul putativ nu poate nici el conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 262 urm.

— Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate. De exemplu: un testament revocat prin alt testament posterior în dată, care se descopere mai târziu, 262.

— Dacă titlul posesorului este constatat printr'un act sub semnătură privată, prescripţia nu începe a curge în folosul lui decât din momentul când acest titlu a dobândit dată certă, 264. V. *Dată certă.*

— Dovedirea titlului just, 264 urm.

— Dovada titlului se poate face prin martori sau prezumpţiuni, în cazurile în care această

dovadă este admisă după dreptul comun, 265.

— Chestiunea de a se ştî dacă posesorul are sau nu un titlu just, nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept, pe care Curtea de casaţie o controlează, 265.

— Prescripţia de 30 de ani nu cere nici titlu, nici bună credinţă, 41, 215. V. *Prescripţia civilă.*

— Tot astfel nu cere nici prescripţia comercială de 10 ani, 410, 424. V. *Prescripţia comercială, Vas,* etc.

— In privinţa prescripţiei instantanee a mobilelor, nu se cere, de asemenea, niciun titlu (Controv.), 356. V. *Prescripţia civilă,* p. 656.

Titulus est radix et fundamentum juris pretinsi, 250.

— Astfel, titlul posesiunei pentru un cumpărător nu este inscrisul care constată vânzarea *(instrumentum probationis),* ci însăş vânzarea, 250.

Titlul nou de rentă, 227. V. *Prescripţia civilă, Rente,* etc.

Titlul pro herede. — Constitue în legislaţia noastră un titlu care, unit cu buna credinţă, conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 133 urm., 250. V. *Prescripţia civilă,* p. 639.

— Aceeaş soluţie erà admisă şi în codul Caragea, 132 text şi n. 1. V. *C. Caragea, Posesiune,* etc.

— Titlul *pro herede* nu poate însă fi opus unui comoştenitor, ci numai unui terţiu străin de succesiune, 138.

— O văduvă săracă care, în această calitate, vine la sucesiunea bărbatului ei, nu poate cât timp nu şi-a valorificat şi stabilit dreptul ei de femee săracă, să invoace titlul *pro herede,* în baza căruia să poată pretinde că a dobândit un imobil prin prescripţia de 10 până la 20 de ani, 139 *ad notam.* V. *Văduvă săracă.*

— Uzucapiunea întemeiată pe titlul de moştenitor are de scop acoperirea viciului ce rezultă din lipsa titlului de proprietate sau a capacităţei autorului transmiterei bunului, 140, 141, 240 n. 2.

— Dr. roman şi dr. francez în privinţa titlului *pro herede,* 139 n. 2, 140 text şi n. 1.

Titluri la purtător. — Posesiunea se aplică titlurilor la purtător, 95. V. *Posesiune.*

— Şi art. 1909 C. civil se aplică titlurilor la purtător, 357 text şi n. 2.

— Titlurile la purtător pierdute, furate, distruse, etc. (aplicarea legei din 21 Ianuar 1883), 381 urm.

— Dispoziţiile art. 58 C. com., asupra titlurilor la purtător furate sau pierdute, 376 n. 4, 386 text şi nota.

— Aceste titluri sunt asimilate mobilelor corporale, pentrucă titlul, care ete un obiect tangibil, constitue însăş creanţa, 381.

— Astfel, sunt titluri la purtător: scrisurile funciare şi alte

72452

valori mobiliare, înființate de Stat, comune și societăți particulare, 381 n. 4. V. *Scrisuri funciare*.

— Biletele de bancă sunt tot titluri la purtător, dacă se stabilește identitatea lor, 381 n. 3. V. *Bilete de bancă*, *Prescripția civilă*, p. 656.

— S'a decis că și biletele de loterie sunt, prin natura lor, adevărate titluri la purtător, 381 n. 4. V. *Loterie (bilete de—)*.

— Titlurile la purtător, pierdute sau furate, pot deci fi revendicate în condițiile statornicite de art. 1909, 1910, pentrucă numărul lor le individualizează și permite de a le distinge de alte titluri, 383.

— Aceeaș soluție este admisă și în privința cupoanelor detașate de titlu, 357, 382, 387. V. *Cupoane*, *Prescripția civilă*, etc.

— Dispozițiile legei din 21 Ianuar 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. 382 urm.

— Această lege se aplică nu numai titlurilor definitive, dar și celor provizorii, precum și cupoanelor detașate de titlurile lor, 387. V. *Cupoane*.

— Ea nu se aplică însă biletelor de bancă, nici biletelor de loterie sau de drum de fer, 387. V. *Bilete de bancă*, *Loterie*, etc.

— Această lege se aplică numai titlurilor la purtător create în România, 387.

— Ea nu se aplică deci titlurilor străine negociate în România, nici celor străine negociate în străinătate, în privința cărora se vor aplicà în totul

Titluri la purtător

art. 1909 și 1910 din codul civil, 388.

— Ea apără pe propietarul titlului furat, când furtul n'a fost descoperit, 388.

— Revendicarea titlurilor la purtător conform art. 1909 C. civil, fără a se puteà opune lipsa publicațiunilor, 388.

— Mai vezi asupra titlurilor la purtător, p. 376 n. 4 și p. 386. *ad notam*, etc.

— Scopul și rațiunea pentru care legiuitorul a cerut îndeplinirea unor anumite formalități în caz de pierdere, distrugere sau furare de titluri la purtător este, pe de o parte, de a aduce la cunoștința debitorului care anume titluri au fost pierdute, pentru a împiedicà pe debitor de a plăti unui terțiu valoarea acestor titluri, iar pe de altă parte, de a aduce această împrejurare la cunoștința terțiilor, spre a împiedicà pe un terțiu de bună credință de a devenì achizitorul unor astfel de titluri. Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1910, No. 56, p. 482.

— Inființarea de titluri sau obligații la purtător sau înfățișător prin convenția părților (Controv.), 389 urm. și tom. X, p. 325 *ad notam*.

Toleranță. — Posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simplă toleranță sau îngăduință a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul lui la prescripție, pentrucă toleranța exclude ideea

de drept, 123, 124. V. *Posesiune*, *Prescripția civilă*.

— Viciul care rezultă din toteranță este absolut, iar nu relativ, 124. V. *Posesiune*, p. 613, 615.

— Toleranța nu constitue, de asemenea, un titlu de posesiune, ci un titlu precar, în baza căruia nu se poate invocà dispoziția art. 1909 din codul civil, 352.

— Astfel, acel care ocupă, fără a plătì nicio chirie și prin simpla toleranță a proprietarului, un apartament în casa acestui din urmă, trebue să dovedească că mobilele aflătoare în apartamentul său, sunt ale lui și că au fost acolo aduse de el, 352. V. *Prescrip. civilă*.

— Cât pentru servitori, nu se poate zice că ei sunt găzduiți cu titlul de toleranță la stăpânul lor; ei pot, deci, să invoace beneficiul art. 1909 C. civil, dacă din împrejurări rezultă că au posesiunea exclusivă și cu titlu de proprietari a unor lucruri mobile aflătoare la domiciliul stăpânului, care este și domiciliul lor, 352. V. *Servitor*, *Prescripția civilă*.

Transcriere. — Actul care cuprinde renunțarea la prescripția unui imobil, nu este supus transcrierei, 63. V. *Prescripția civilă*.

— O vânzare, ca și o donațiune netranscrisă, constitue un titlu just pentru prescripția de 10–20 de ani, fiindcă transcrierea n'a fost organizată spre a apără pe adevăratul proprietar contra uzurpărilor emanate dela terții, 258, 259. V. *Prescripția civilă*, p. 640, *Vânzare*, etc.

Transport *(Cărăușie)*. — Prescrierea acțiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăușie, 450 urm. V. *Cărăuș*, *Prescripția comercială*, etc.

— S'a decis, cu drept cuvânt, că prescripția statornicită de art. 956 C. com. se aplică, în genere, la toate acțiunile izvorîte din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, menționarea acestor cazuri în partea finală a acestui text fiind făcută în scopul de a fixà punctul de plecare al prescripției, iar nu de a enumerà în mod limitativ cazurile când se aplică prescripția statornicită de acest text, 56, n. 3, 452, 453. V. *Cărăuș*, *Cărăușie*, *Prescripția comercială*, p. 665, etc.

Transportul de persoane. — Responsabilitatea cărăușului în caz de accident întâmplat unui călător (Controv.), 455 n. 1; tom. V, p. 495 urm. și tom. IX, p. 289 urm. V. *Prescrip. comercială*, p. 665.

Tranzacție. — Actul scris este cerut, în materie de tranzacție, *ad probationem*, iar nu *ad solemnitatem* (Controv.), 359 n. 4 și tom. X, p. 204.

— Tranzacția este un titlu just în sensul art. 1895 urm. C. civil, de câteori este tranzlativă de proprietate, 249 text și n. 3, precum și tom. X, p. 209 n. 1.

Trecere *(Servitute de —)* Find o servitute necontinuă, nu poate fi dobândită prin prescripţie, ci numai prin titlu, 79 n. 1 şi tom. III, partea I-a, p. 817 n. 1. V. *Prescripţia civilă*, *Servitute*, etc.

Tutelă, Tutor. — Ca orice administrator al bunurilor altuia, tutorul nu poate renunţà la prescripţie în numele minorului sau interzisului, 58.

— El poate însă renunţà la prescripţiile scurte, 58 n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

— Tutorul este un posesor cu titlu precar, 113 text şi n. 2.

— Prescripţia nu curge deci în folosul tutorului, în privinţa bunurilor minorului sau interzisului administrate de el, 196. V. *Interdicţie*, *Minori*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Minorul are acţiunea în anulare nu numai în privinţa actelor făcute de el, dar şi în privinţa celor făcute de tutorul său, fără îndeplinirea formelor legale, 274. V. *Minori.*

— In caz însă când tutorul ar fi înstrăinat bunurile fostului minor, în urma încetărei tutelei, minorul va fi în drept a revendicà lucrul vândut, iar nu a cere anularea unui act la care el n'a luat parte nici prin el însuşi, nici prin reprezentantul său legal, nota 5 dela p. 274, 275.

— Jurământul de credulitate poate fi deferit numai tutorului unui minor, nu însă şi tutorului unui interzis (Controv.), 314. V. *Interdicţie*, *Jurământ de credulitate*, etc.

— Prescripţia acţiunilor relative la tutelă (prescripţie liberatorie) statornicită în favoarea tutorului în ceeace priveşte numai gestiunea tutelară, 280 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Această prescripţie de 10 ani nu se aplică acţiunilor ce tutorul ar aveà contra minorului *(actio tutelæ contraria)*, 284. V. *Prescripţia civilă.*

U

Ucenici. — Incât priveşte ucenicii, adecă acei pe care meşterii sau patronii îi primesc, cu sau fără plată, pentru învăţătura unui meşteşug, legea nu prevede decât o creanţă, care se prescrie printr'un an, şi anume: acea a preţului uceniciei. Dacă patronul găzdueşte şi hrăneşte pe ucenicii săi, el va fi asimilat directorului de pensionate, 305. V. *Prescripţia civilă.*

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 316.

Ultraj contra moralei religioase. — Art. 262 § 2 C. penal referindu-se la mijloacele din art. 294 C. penal, pentru existenţa delictului de ultraj în contra moralei publice sau religioase sau în contra bunelor moravuri, acest delict se poate comite nu numai prin scrieri, imprimate, gravuri, etc., dar şi prin cuvinte rostite în public. Când, deci, instanţa de fond constată că inculpatul a rostit vorbe murdare, în localul primăriei, cu privire la „sfânta

masă“ şi la „sfintele taine“, cu care se împărtăşesc credincioşii, prin care a atins simţimântul religios al creştinilor, şi că acele vorbe constituesc nu simple injurii, ci expresii injurioase de natură gravă, face o justă aplicare a art. 262 § 2 C. penal. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 2100, 2101.

Uz. — Uzul este o servitute personală, care poate fi dobândită prin prescripţie, 78, 233.

— Uzuarul este un posesor cu titlu precar, 113 text şi n. 1. V. *Precariști*, *Prescrip. civilă*, etc.

Uzină. — Funcţionarul care dirigueşte o uzină sau alt stabiliment industrial ori comercial, nu se consideră ca servitor, 307. V. *Prescripţia civilă*, *Servitori*, etc.

Uzucapiune. — Prescripţie achizitivă, 41. V. *Prescripţia civilă*.

— Astăzi există două uzucapiuni sau prescripţii achizitive: cea de 30 de ani *(longissimi temporis)* şi cea de 10 până la 20 de ani *(longi temporis)*, efectele ambelor prescripţii fiind aceleaşi, n. 4 dela p. 229, 230. V. *Prescripţia civilă*.

— Deoseb. între uzucapiune şi prescripţia liberatorie sau extinctivă, 43, 44.

— Reguli comune uzucapiunei şi prescripţiei liberatorii, 49. V. *Prescripţia civilă*.

Uzufruct. — Regele este un uzufructuar în privinţa bunurilor care compun domeniul Coroanei, 83. V. *Dom. Coroanei*.

— Uzufructul imobilelor poate fi dobândit prin prescripţie sau uzucapiune, 78 text şi n. 1, 233. V. *Prescripţia civilă*, *Servitute*, etc.

— Uzufructul se stinge, ca şi servitutea, prin neuz în timp de 30 de ani, 99 nota, 145, 218. V. *Servitute*.

— Stingerea lui prin efectul prescripţiei statornicite de art. 1895 C. civil, 236.

— Uzufructul nu se stinge însă prin inundaţie, ca şi proprietatea, 146 n. 3. V. *Inundaţie*.

— Uzufructuarul este un posesor cu titlu precar faţă de cel care i-a concedat uzufructul, 113, 350 n. 4. V. *Precariști*.

— Prescripţia curge contra uzufructuarului universal sau cu titlu universal, 174. V. *Prescripţia civilă*.

— Terţiul achizitor al unor imobile înstrăinate în folosul lui de către un uzufructuar, prescrie proprietatea acestor imobile înaintea stingerei uzufructului, 202.

— Suspendarea prescripţiei în favoarea uzufructuarului nu foloseşte nudului proprietar şi, *vice-versa*, suspendarea datorită unei cauze existente în persoana nudului proprietar, nu foloseşte uzufructuarului, 203.

— Prescripţia de 5 ani se aplică dobânzei sumelor datorite de uzufructuar, în baza art. 552 C. civil, dacă acesta a avansat capitalul necesar plăţei datoriilor, care apasă asupra fondului supus uzufructului, precum şi dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructua-

rul a neglijat de a le cere, 329. V. *Prescripția civilă*, p. 652.

— Uzufructul fiind un drept real, din natura acestui drept rezultă că nudul proprietar nu este obligat să facă nimic în folosul uzufructuarului, ci numai să-l lese să-și exercite dreptul său, așa că uzufructuarul nu are nicio acțiune contra nudului proprietar pentru a cere să i să facă reparații mari la începutul sau în cursul uzufructului, nici valoarea lor, în cazul când le-ar fi făcut el, nota 5 dela p, 203, 204.

— Prescripția de 5 ani, statornicită de art. 1907 C. civil se aplică dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructuarul a neglijat de a le cere, 329.

— Uzufructuarul unui lucru mobil, care a primit acest mobil cu bună credință, poate să invoace art. 1909 C. civil față de terții, căci el nu este detentor cu titlu precar decât față cu cel care i-a concedat uzufructul, 350 n. 4. V. *Prescripția civilă.*

— Art. 1909 C. civil exclude nu numai revendicarea, ci și acțiunea confesorie de uzufruct (acțiune tot reală). Deci, dacă lucrul mobil posedat de un achizitor de bună credință este grevat de un drept de uzufruct, uzufructuarul nu va puteà să evingă pe acest achizitor, 363 n. 3. V. *Prescripția civilă*, p. 657.

Uzuri comerciale. — Desființarea lor prin art. 1 C. comercial, 415 n. 1. V. și C. St. Bossie, *Cr. judiciar* din 1914, No. 84, p. 688, 689.

V

Vamă. — Responsabilitatea șefilor vamali pentru întreaga gestiune vamală, 482 n. 1.

— Prescrierea delictelor vamale, 480—482. V. *Contrabandă*, *Prescripția civilă*, etc.

Vas. — Vasele plutitoare pot fi dobândite prin prescripție, 424.

— Art. 1909 C. civil nu se aplică însă vaselor, 100, 359, 424 și tom. III, partea I-a, p. 188 n. 1 și p. 298. V. *Prescripția civilă*, p. 656.

— Vasele nu pot fi înstrăinate decât printr'un act scris; acest act nu este însă cerut *ad solemnitatem*, ci *ad probationem* (Controv.), 359; tom. IV, partea I-a, p. 272 n. 2 și tom. VIII, p. 545, text și n. 2 (ed. I-a). V. *Prescripția civilă.*

—Acțiunea pentru revendicarea proprietății unui vas se prescrie prin 10 ani. Această prescripție nu cere nici titlu, nici bună credință, 424, 425. V. *Acț. în revendicare*, *Titlu*, etc.

— Acel care posedă un vas în baza unui titlu stipulat de bună credință, valid ca formă și transcris, prescrie vasul prin cinci ani socotiți dela data transcrierei titlului și adnotărei lui pe actul de naționalitate, 424, 425.

— Căpitanul vasului, fiind un posesor cu titlul precar, nu

poate să prescrie vasul ce comandă, 113, 427. V. *Căpitan.*

— Pentru acelaş motiv, vasul nu poate fi prescris de persoanele care fac parte din echipaj, 427. V. *Echipaj.*

— Orice vas trebue să aibă un nume, un număr, un domiciliu şi o naţionalitate, 425 n. 1.

— Importanţa naţionalităţei vasului, 425 n. 1. V. *Naţionalitate.*

— Pavilionul, este semnul şi emblema naţionalităţei, 426 *ad notam.* V. *Pavilion.*

— Ce se cere pentru ca un vas să poată arborà pavilionul român? 426 *ad notam.*

— Domiciliul vasului este în portul unde el este înscris, 426. V. *Domiciliu.*

— Prescripţia relativă la acţiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor, 427.

— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor sau abordaj, 428 urm. Vezi *Abordaj.*

— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas pentru transportul de persoane sau de lucruri, 436.

— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din contractul de asigurare, 437 urm. V. *Asigurare.*

— S'a decis că dacă instanţa de fond constată că societatea de asigurare a uzat de manopere pentru a împiedecà şi întârzià acţiunea, prin care asiguratul cere daunele cauzate prin sinistru, cu drept cuvânt se hotăreşte că societatea nu se mai poate prevalà de prescripţia de un an, edictată de art. 954 C. com. în materie de asigurare. Cas. S-a III, decizia No. 426, din 13 Octombrie 1913 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei). *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 4, p. 52, No. de ordine 57, lit. *b.*

— Această prescripţie se aplică la toate acţiunile ce derivă din contractul de asigurare, atât la acţiunile relative la plata despăgubirilor datorite în caz de sinistru, cât şi la acţiunile relative la plata primelor de asigurare, 437.

— Punctul de plecare al prescripţiei (asigurările maritime), 438.

— Asigurările de transporturi pe uscat, 438.

— Asigurările contra daunelor şi asupra vieţei, 478.

— De când curge termenul prescripţiei în privinţa plăţei primei de asigurare, 439.

— Prescripţia relativă la acţiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului, 439, 440. V. *Prescripţia comercială.*

Văduv, văduvă. — Deferirea jurământului de credulitate, 313, 314, V. *Jurământ, Prescripţia civilă,* etc.

— Jurământul de credulitate poate fi deferit nu numai femeei văduve, dar şi bărbatului văduv, 314 n. 2.

Văduvă săracă. — Văduvă săracă, care, în această calitate, vine la succesiunea bărbatului ei, nu poate, cât timp nu şi-a valorificat şi stabilit dreptul său de femee săracă, să invoace titlul *pro herede*, în baza căruia să poată pretinde că a dobândit un imobil prin prescripţia de 10—20 de ani, 139 *ad notam*. Vezi *Titlu pro herede*.

Vânat. — După hrisovul lui C. Mavrocordat, din 1740, ţăranul puteà vânà unde voia, 480 *ad notam*. V. *Hrisov*, etc.

— Starea legislaţiei franceze asupra vânatului înainte de revoluţia franceză, nota dela p. 480 urm.

— Prescrierea acţiunilor prevăzute şi pedepsite de legea poliţiei vânatului, 479 text şi n, 3. V. *Prescripţia penală*.

Vânzare. — Cumpărătorul fiind un succesor cu titlu particular al vânzătorului, de aici rezultă că nu se poate opune celui dintăi (adecă cumpărătorului) hotărîrea dobândită contra autorului său (vânzătorul) posterior vinderei-cumpărări, 121 n. 3.

— Hotărîrea definitivă dobândită în contra vânzătorului, înainte de vânzare, este însă opozabilă cumpărătorului, chiar şi atunci când cumpărarea a avut loc prin licitaţie publică, 121 n. 3. V. *Autoritatea lucrului judecat*.

— Termenul stipulat pentru răscumpărarea lucrului vândut cu pact de răscumpărare, curge în contra minorilor şi interzişilor, pentrucă, în specie, nu este vorba de o prescripţie, ci de îndeplinirea unei condiţii rezolutorii, 181. V. *Interdicţie*, *Minori*, etc.

— Acţiunea vânzătorului pentru complinirea preţului şi a cumpărătorului pentru scăderea preţului se prescriu printr'un an din ziua contractului. Această prescripţie scurtă este aplicabilă minorilor şi interzişilor (Controv.), 180, 181.

— O vânzare, ca şi o donaţiune netranscrisă, constitue un just titlu pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, fiindcă trancripţia n'a fost organizată spre a apărà pe adevăratul proprietar contra uzurpărilor emanate dela terţii, 258, 259. V. *Prescripţia civilă*, p. 640, *Transcriere*, etc.

— *Quid* în privinţa vânzărei lucrului altuia? (Controv.), 259, 260.

Veterinari. — Acţiunea veterinarilor, ca şi acea a medicilor, chirurgilor, etc. se prescrie printr'un an, întrucât veterinarii nu sunt decât nişte medici pentru animale, 297. V. *Animale*, *Hirurgi*, *Medici*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (Controv.), 298 n. 2.

Vetustas semper pro lege habetur, 6.

Vicii de consimţimânt. — In privinţa viciilor de consim-

ţimânt, termenul de 10 ani, statornicit de art. 1900 C. civil, curge dela încetarea violenţei, sau dela descoperirea erorei ori dolului, 276 urm. V. *Prescripţia civilă*, p. 643.

Violenţă. — Spre a conduce la prescripţie, posesiunea trebue să fie paşnică, adecă să nu fie întemeiată sau conservată prin acte de violenţă, 109 text şi n. 4.

— Dacă posesiunea se întemeiază pe acte de violenţă, viciul ei original dispare îndată ce violenţa a încetat, încetarea ei fiind o chestie de fapt, 110, V. *Posesiune*.

— Nu numai violenţa fizică, dar şi cea morală, viciază posesiunea, 110.

— Fie fizică, fie morală, violenţa este un viciu relativ, opozabil numai de acela contra căruia este exercitată, 110. V. *Posesiune*, p. 612.

Z

Zaraf. — Dacă contuarul unui zaraf poate, în privinţa titlurilor la purtător, fi asimilat cu un târg public, 378, 379, text şi n. 1. V. *Banchier*, *Prescripţia civilă*, etc.

Ziare. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, nu se aplică la creanţa preţului unui abonament de ziare, 302. V. *Librari*, *Prescripţia civilă*, etc.

Zestre. — V. *Dotă*.

Zid comun. — Facultatea ce are orice vecin al unui zid de a-l face comun, este imprescriptibilă, 89.

— S'a decis că expresiunea „îngrădire", întrebuinţată în art. 600 C. civil, se referă numai la ziduri, iar nu la alt mod de a limită proprietăţile, cum sunt zaplazurile sau gardurile, şi această interpretare rezultă din chiar termenii „clădire" şi „zid" întrebuinţaţi în textul legei şi care nu se pot referi decât la nişte semne despărţitoare durabile, care să înlăture pe viitor neînţelegerile dintre vecini cu privire la întinderea proprietăţei lor, şi care ar fi inevitabile când semnele s'ar distruge cu uşurinţă sau ar dà loc la reparaţii continue. Prin urmare, instanţa de fond dă o bună interpretare art. 600 C. civil, când respinge acţiunea prin care unul din proprietarii vecini, care a construit un gard de scânduri ca semn despărţitor între proprietatea sa şi acea a vecinului său, a cerut ca acesta să fie obligat la jumătatea costului acelui gard. Cas. S-a I-a, decizia No. 517, din 5 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1915, No. 2, pag. 18, No. de ordine 11. Vezi asupra acestei chestiuni tom. III, partea I-a, p. 682, text şi nota 3 (ed. a 2-a).

VERIFICAT 2017